
NEDICTUS XIV. LAMBERTINUS
ONONIENSIS PONT. MAX.
Creatus die 17. Augusti 1740.
Franciscus Mazzoni del. et sculp.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. BULLARIUM.

TOMUS QUARTUS,

IN QUO CONTINENTUR

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

EDITÆ

AB INITIO ANNI XIII. PONTIFICATUS

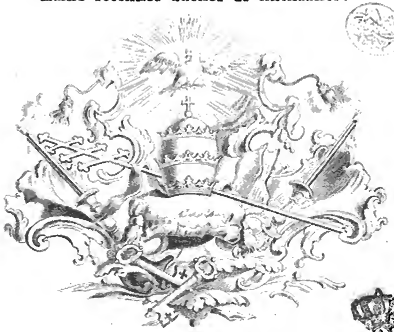
USQUE AD TOTUM

EJUSDEM PONTIFICATUS ANNUM XVII.

CUM APPENDICE.

Addita nunc primum & altera Appendice earum omnium, quæ in diem usque Obitus prodierunt, summo studio collecta, atque disposita.

Editio recentior auctior & emendatior.

ROMÆ,

Excudebat HIERONYMUS MAINARDI.

Expensis BARTHOLOMÆI OCCHI Veneti.

MDCCLXII.

INDEX

Initiorum singularum Constitutionum quæ in hoc Tomo continentur.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

INDEX ARGUMENTORUM EARUNDEM CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCLV.

PONTIFICATUS ANNO XVI.

ANNO MDCCLVI.

ANNO MDCCLVII.

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.
CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

I.

E R E C T I O

Archiepiscopalis Metropolitanæ Ecclesiæ GORITIENSIS, constitutis omnibus, quæ Ecclesiam ipsam, Capitulum, utriusque Mensam, provisionem vel collationem beneficiorum Officiorumque respiciunt.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUM SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

SACROSANCTÆ Militantis Ecclesiæ gubernacula, quæ copiosus in misericordia Deus, & in cunctis suis gloriosus operibus, ad hoc Nobis, meritis quamvis imparibus, committere, & debilitati nostræ magnum Apostolicæ servitutis jugum imponere voluit, ut tanquam de summo vertice montis ad hujus mundi infima reflectentes intuitum, quid pro hujusmodi Ecclesia illustranda, ad Fidei Orthodoxæ propagarionem, Divinique cultus augmentum conferat, quidque animarum Christifidelium saluti quomodolibet conveniat, attentius prospicere non omittamus, demandata tenentes, & propterea causis dissidiorum, quæ inimicus homo suggerit, per suppressionis, & extinctionis Ecclesiarum, etiam Patriarchalium, fontium & originum dissidiorum hujusmodi ministerium, penitus eliminatis, Apostolica auctoritate, qua fungimur in hac parte, earum loco novas Ecclesias Metropolitanas, pro Dominiorum diversitate, ne Fideles ipsi inibi degentes in recidivæ contentionis scopulum relabantur, erigimus, aliaque desuper disponimus, prout rationabiles causæ, & pia sublimium Principum vota exposcunt, temporumque, locorum, & personarum qualitatibus & circumstantiis matura deliberatione pensatis, ad Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimæ Genitricis Virginis Mariæ laudem & gloriam, ac ejusdem Militantis Ecclesiæ honorem, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Justa causa veteres supprimendi, novasque erigendi Cathedrales statuitur, urgens necessitas avertendi dissidia.

§. 1. Sane &c. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejensis, ejusque Diœcesis, & Provinciæ divisio in duos Archiepiscopatus; quibus vide Constit. L. Tom. III. pag.* 394., ac alias prout in Litteris nostris Apostolicis Pontificatus Nostri anno undecimo desuper expeditis plenius & uberius continetur. Nos propterea Erectioni Archiepiscopatus Goritiensis hujusmodi modum, & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos, ut præfertur, factam, Apostolica auctoritate præfata confirmare cupientes, quique dudum inter alia voluimus, quod petentes Beneficia Ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem, secundum communem æstimationem, tam Beneficii uniendi, quam illius, cui uniri petitur, alioquin unio non valeret, & in unionibus semper commissio fieret ad Partes, vocatis quorum interest; motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, in dicta Civitate Goritiensi valde conspicua, & in sui amplitudine circuitus duorum milliarum, & ultra, in qua Civitate Goritiensi, ejusque suburbiis, plures, ut pariter accepimus, reperiuntur Ecclesiæ, videlicet Presbyterorum Regularium Societ. Jesu cum publico Gymnasio, ac Fratrum Ordinis Minorum Conventualium Sancti Francisci, & Cappuccinorum, & Carmelitarum discalceatorum nuncupatorum, præter duo Monialium Monasteria, unum sub Sanctæ Claræ, alterum vero sub Sanctæ Ursulæ respective Regulis, & tres utriusque sexus Christifidelium Confraternitatum Ecclesiæ, scilicet Sanctissimi Sacramenti, & Sanctorum Angelorum Custodum, & Sancti Joannis Nepomuceni nuncupati, nec non Ecclesia Fratrum Misericordiæ nuncupatorum, ut jure merito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat, Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, cum ei annexis altera Parochiali Ecclesia de Salcano nuncupata Goritien., ac perpetuo simplici Beneficio Ecclesiastico sub invocatione Sanctæ Annæ in Parochiali, seu alia Ecclesia dictæ Civitatis Goritiensis, quæ, sicut etiam accepimus, de Jurepatronatus Laicorum Nobilium, & Illustrium, videlicet præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione existit, & quam quondam cognominatus Comes Coronini primodictæ Parochialis Ecclesiæ Rector, dum viveret, obtinebat, quæque per obitum dicti cognominati Comitis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, ad præsens vacat, sive, ut præfertur, sive alias quovis modo &c. Illiusque Titulum collativum, ac denominationem, naturam, & essentiam Parochialis Ecclesiæ collativæ, ita quod ex nunc illa collativa esse desinat, & de cætero uti talis in Titulum Collativum conferri, aut impetrari, vel alias de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque dispositiones hujusmodi nullæ & invalidæ, nulliusque roboris, vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, perpetuo supprimimus, & extinguimus: Illisque sic suppressis, & extinctis eamdem Parochialem Ecclesiam Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, in sua structura valde elegantem, & ob ejus pulchritudinem, ac præcipue septemdecim marmoreorum Altarium in ea existentium magnificentiam, dignam propterea ut titulo, & honore Archiepiscopalis Ecclesiæ decoretur, ad laudem, & gloriam Omnipotentis Dei, ac Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, necnon Fidei Catholicæ exaltationem, & totius Ecclesiæ militantis gloriam, in Archiepiscopalem, & Metropolitanam Ecclesiam Goritiensem nuncupandam, & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Præsulis Goritiensis Sedem, & Provinciæ caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Goritiensi, qui Pallii, & Crucis usum aliorum Archiepiscoporum more habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, nec non privilegiis, honoribus, & prærogativis Archiepiscopis debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & indultis reali-bus,

Spectabiles Urbis Goritiensis qualitates, ob quas Archiepiscopalis Sede digna.

Parochialis Ecclesia Exaltationis S. Crucis, & S. Viti una cum aliis supprimitur, & extinguitur.

Eaque erigitur in Ecclesiam Archiepiscopalem, & Metropolitanam, cum omnibus juribus.

bus, & personalibus, & mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & guaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali, & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesię prefatę Goritiensis Presulem in Archiepiscopum declaramus, eique, ut ipse cætera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a Jure indultum extitit, facere, exercere, & administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Assignantur Ecclesiæ suffraganeæ, in quas jus Metropoliticum obtineat.

§. 2. Preterea eidem Ecclesię Goritiensi Ecclesias Episcopales Tridentinam, ac Tergestinam, & Petinensem, necnon Comensem, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut prefertur, suppressi, & extincti suffraganeas, ac Ven. Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respective Episcopos, pro Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis suffraganeis, qui tanquam membra Capiti eidem Archiepiscopo Goritiensi Jure Metropolitico subsint: Ita quod Archiepiscopus Goritien. pro tempore existens præfatus, in Tridentina, ac Tergestina, ac Petinensi, necnon Comensi Civitatibus, & Diœcesibus, Jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Tridentina, ac Tergestina, & Petinensis, ac Comensi Ecclesiæ prefatę eidem Archiepiscopo, & Metropolitano Goritien. ad omnia, & singula teneantur, & sint adstrictę, ad quę Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis teneantur, & obligati sunt, ut judicentur juxta Canonicas Sanctiones; Ac eidem Archiepiscopo Goritiensi prefatos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam Ecclesiastica negotia terminandi, & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devoluras, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia, & singula quæcumque, quæ de jure, vel consuetudine, aut alias quovis modo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare, & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, & omnimodam auctoritatem concedimus, & facultatem.

Aliadesignantur Goritiensis Provinciæ membra.

§. 3. Provinciæ quoque Goritiensis Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & pia Loca, necnon Confraternitates a parte Imperii existentes olim prefato Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso, & extincto subjecta, & subjectas, pro eorumdem Ecclesię, & Archiepiscopi Goritien. Provincialibus, pariter perpetuo concedimus, & assignamus, ac deinceps perpetuis futuris temporibus prefatas Tridentinam, & Tergestinam, ac Petinensem, necnon Comensem Ecclesias, dictæ Ecclesię Goritien. Suffraganeas censendas, ac tam eas, quam illarum Civitates, & Diœceses respective universas, sub ipsas Provincia Goritiensi comprehensas, & nullatenus ab ea exempras, nec dictę Sedi Apostolicę immediate, neque ulli alteri, nisi tantum Goritien. Ecclesię, & illius Archiepiscopo prefatis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia Jura, & Jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus. Pro residentia vero, & habitatione Archiepiscopi Goritien. pro tempore existentis præfati, in eadem Civitate Goritien. Domum conspicuam, & mobilibus decenter instructam, cum suis Cappella, necnon viridario, & vinea propinquis, seu annexis, & ad hunc effectum a pia liberalitate quondam tunc in humanis agentis Augustini Codelli, dum viveret, donatam, & destinatam, concedimus, & assignamus.

Et Archiepiscopales Ædes.

Capitulum in nova Metropolitana Dignitatibus & Canonicis constitutum, necnon Mansionariæ, aliique tituli eriguntur.

§. 4. Utque eadem Parochialis Ecclesia Exaltationis Sanctę Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut prefertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum numero condecoretur, in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major, ac de infrascripto Jure nominandi Regio semper existat, pro uno presbytero dictę Parochialis Ecclesię Exaltationis Sanctę Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritien., ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli, ut infra erigendi, caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & Actibus Capitularibus publicis, & privatis dictæ Ecclesiæ, præeminentiam, & primum locum habeat, & unum Decanatum, qui secunda, quemque pro tempore obtinens Prępositus ad Sanctum Stephanum denominari debeat, attento quod in Gradiscæ Territorio quædam Ecclesia olim Filialis Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, titulo Præposituræ decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictę Ecclesię Decano, & unum Primiceriatum, qui Tertia, Dignitates inibi respective existant, quemque pro tempore etiam obtinens Abbas Belinge, seu de Belluna, vel Bulegna denominari similiter debeat, attento quod in eodem Gradiscę Territorio quędam Ecclesia pariter olim Filialis prefatę Ecclesię Aquilejensis Titulo Abbatię decorata reperitur, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictę Ecclesię Primicerio; ac quinque Canonicatus, totidemque Prębendas, pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis; ac seu Mansionariatus, pro sex Presbyteris futuris in ea Mansionariis; ac unam & alteram perpetuas sine cura Cappellanias, pro duobus Presbyteris ut infra nominandis, qui tamen in Patriarchali Ecclesia Aquilejensi, per Nos, ut prefertur, suppressa & extincta prefata, pro celebratione infrascriprarum Missarum remanere debeant; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis & Insigniis, alii Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen ex Indulto, seu privilegio particulari, competentibus, quique Prępositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici prefati, Capitulum inter se constituant, & tam ipsi, quam Mansionarii prefati apud dictam Ecclesiam personaliter residere, ac in ea singulis diebus, & debitis temporibus Horas Canonicas, ac Missam Conventualem seu Majorem semper pro Benefactoribus applicandam, ceteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina, ac infrascriptis ordine & precedentia omnino servatis, videlicet quod Prępositus semper primum, ac Decanus secundum, ac Primicerius tertium locos habeant, deinde juxta antianitatem quinque Canonici, & successive etiam juxta antianitatem seu Mansionarii prefati succedant, qui Mansionarii nunquam de gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac sessionibus Capitularibus habere valeant, sed ultra Ecclesię servitium Ferialibus diebus, Canonicis, ac dignitates in ea obtinentibus, omnes vero Archiepiscopo Goritiensi pro tempore existenti, prout in Cathedralibus, & Metropolitanis Ecclesiis practicari soler, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respective celebrare, & alias dictę Ecclesię in Divinis laudabiliter deservire debeant & teneantur, dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo erigimus, & instituimus. Ilisque sic erectis & institutis pro Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis prefatę Parochialis Exaltationis Sanctę Crucis, & Sancti Viti Ecclesię in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem ut præfertur erectę, nec non Archiepiscopatus, & Prępositure, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, nec non sex Mansionariatuum, ac unius & alterius Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, respective dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, Jura, obventiones, & emolumenta universa ex infrascriptis Monasterio, ac Parochialibus Ecclesiis, & Beneficiis, ut infra, supprimendis & extinguendis, & fundationibus, seu legatis piis, etiam ut infra, applicandis; ita tamen, ut Archiepiscopo Goritiensi sexmille sexcenti, ad Præposito, preter infrascriptę Domus habitationis usum, mille, & Decano octingenti, ac Primicerio sexcenti, singulis vero ex quinque Canonicis quadringenti & quinquaginta, ac singulis ex sex Mansionariis pro tem-

Ordo precedendi, incumbentia Onera.

Et præbendales redditus unicuique assignantur, ac definiunt.

tempore existentibus præfatis, biscentum, nec non singulis ex duobus Cappellanis præfatis centum & quinquaginta floreni monetæ currentis in ditionibus Austriacis, annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus: Ita quod liceat futuris Archiepiscopo Goritiensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio; & quinque Canonicis, nec non Mansionariis præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ pro tempore existentibus, illarum & illorum omnium fructuum, redituum, proventuum, Jurium, obventionum, & emolumentorum hujusmodi, veram, realem, & actualem possessionem, per se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis nominibus, propria auctoritate libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, & proventus, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis hujusmodi usus & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita.

Divisio Commendæ Monasterii Sancti Petri de Rosacio nuncupat. in duas Commendas, quæ duobus Archiepiscopis Goritien., eum suis respective fructibus perpetuo conceduntur.

§. 5. Præterea Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis S. Benedicti olim Aquilejen. Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, cujus fructus, redditus, & proventus, ad trecentos trigintatres florenos auri, cum uno tertio alterius floreni similis in libris Cameræ Apostolicæ, ut etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque Dilectus similiter Filius Noster Angelus Maria præfatæ S. R. E. Cardinalis Quirinus nuncupatus modernus Episcopus Brixiensis in Commendam ad sui vitam ex concessione, & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, ac in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, ex nunc prout ex tunc, & cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alias quovis modo ex ejus persona, Commenda præfata cessante, vacare contigerit, etiamsi &c., firmo remanente titulo Commendæ hujusmodi, in duas partes, seu duas deinceps Commendas per Nos ut infra erigendas, quarum una, quæ redditus ex bonis in Austriaca ditione consistentibus in summa florenorum mille & centum monetæ præfatæ, ut pariter accepimus, ad præsens habet, Goritiensis, altera vero, quæ redditus ex bonis in Veneto dominio existentibus etiam ad præsens habet, Utinensis respective Diœcesis denominari, ac primodicta Goritiensi, secundo dicta vero Commendæ ut infra erigendæ, Utinensi Archiepiscopis pro tempore existentibus, & non aliis personis in Commendam Apostolica auctoritate præfata concedi, & assignari debeant, dividimus, & separamus, & respective in unam, & alteram Commendas Ordinis, & Denominationis, seu Tituli ejusdem Monasterii S. Petri de Rosaccio, ut præfertur, divisas, & separatas, quæ tamen noviter in libri Cameræ Apostolicæ præfatæ, habito respectu ad earum respective fructus, taxentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo erigimus, & instituimus.

Utrique Diœcesi assignantur Monasteria, & Commendæ.

§. 6. Declarantes nihilominus unam Abbatiam Belinge, seu de Bellnna, vel Bulegna, & alteram Præposituram Sancti Stephani, respective nuncupatas Ecclesias supradictas, in præfato territorio Gradiscæ, ut præfertur, existentes sub Diœcesi Goritiensi præfata, versaque vice Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Galli de Mozio, seu Mosacen. præfati Ordinis Sancti Benedicti, cujus fructus, redditus, & proventus ad trecentos florenos auri similes in libris ejusdem Cameræ Apostolicæ, ut pariter etiam accepimus, taxati reperiuntur, quodque dictus Daniel præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Patriarcha Delfinus nuncupatus, ac Monasterium, Abbatiam etiam nuncupatum, S. Mariæ de Sexto, præfati Ordinis S. Benedicti, ejusdem Aquilejensis respective Diœcesis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ac cujus fructus, redditus, & proventus ad biscentum sexaginta florenos auri pares in eisdem libris præfatæ Cameræ Apostolicæ, ut similiter accepimus, taxati reperiuntur, & quod Dilectus pariter Filius Noster Hieronymus præfatæ S. R. E. Cardinalis Columna nuncupatus, in Commendam, ad eorum respective vitam, ex concessione, & dispensatione Apostolicis ad præsens respective obtinent, quaque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consueverunt, sub Diœcesi Utinensi deinceps respective comprehendi debere; quodque futuri Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Utinensis per alias Nostras Litteras in Archiepiscopalem, & Metropolitanam Ecclesiam erigendi, imposterum teneantur, & obligati existant, vice summæ vigintisex Ducatorum auri de Camera cum tribus quartis alterius ducati similis, conficientium scuta quadragintasex & obulos octoginta monetæ Romanæ, singulis quindenniis, Officialibus Cancellariæ Apostolicæ, ratione unionis perpetuæ Parochialis Ecclesiæ S. Pauli de Lovaino olim Aquilejensis Diœcesis, necnon ratione alterius unionis perpetuæ Thesaurariæ, præfatæ Patriarchalis olim Ecclesiæ Aquilejensis Dignitatis, inibi non tamen post Pontificalem majoris existentis, eidem Patriarchali Ecclesiæ, seu illius mensæ Patriarchali, aut Capitulari pariter, per Nos, ut præfertur, suppressis, & exstinctis alias Apostolica auctoritate respective factarum, ad alteram, solutiones summæ sexaginta unius ducatorum auri similium, cum tribus quartis alterius ducati paris, conficentium summam centum & octo scutorum monetæ præfatæ, & obulorum quinque ejusdem monetæ, eisdem Cancellariæ præfatæ Officialibus etiam singulis quindenniis respective debitorum, respective faciendas.

De solutione quindenniorum opportune statuitur.

Onera Missarum & Anniversaria in suppressa Patriarchali relicta, ubi & quomodo adimplenda.

§. 7. Considerantes itaque dignum esse, quod in præfata Ecclesia Goritiensi, ut præfertur, erecta, usque ab ejus exordio pro Christifidelium ad eam concurrentium commoditate aliquis major Missarum celebrandarum numerus reperiatur; quodque in olim Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta, ob exiguum Presbyterorum inibi remanentium numerum, solita anniversaria celebrari nequibunt, decernimus; quod imposterum celebrentur, ut prius, ab infrascriptis Presbyteris, ut infra nominandis, quotannis Missæ privatæ quingentæ & sexaginta, videlicet &c. &c. Sequentia vero Anniversaria per eosdem pro tempore existentes Capitulum & Canonicos præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem Goritiensem, ut præfertur, erectæ, quotannis, seu & per præfatos Mansionarios celebranda, ad eam Apostolica auctoritate præfata transferimus, videlicet &c. &c.

Parochialis patronata Ecclesia S. Mariæ de Romans supprimitur.

§. 8. Præterea Parochialem Ecclesiam, Sanctæ Mariæ de Romans nuncupatam, Goritien., quæ, sicut similiter accepimus, de eodem Jurepatronatus Laicorum Nobilium & Illustrium, videlicet præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, ex fundatione, vel dotatione existit; quæque per obitum quondam Joannis Baptistæ Caterini, dum viveret, illius Rectoris, qui extra dictam Curiam diem clausit extremum, ad præsens vacat, sive ut præfertur, sive alias quovis modo &c., illiusque titulum collativum, ac denominationem, naturam, & essentiam Parochialis Ecclesiæ collativæ, ita quod ex nunc collativa esse desinat, & de cætero uti talis in titulum collativum conferri, aut impetrari non possit, & si illam deinceps conferri, aut impetrari, vel alias de illa disponi contigerit, collationes, impetrationes, aliæque dispositiones hujusmodi, nullæ & invalidæ, nulliusque roboris vel momenti existant, nullique suffragentur, nec coloratum titulum possidendi cuiquam tribuant, eadem Apostolica auctoritate, de consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ, etiam perpetuo supprimimus, & extinguimus, illamque sit suppressam & extinctam, una cum omnibus, & singulis secundodictæ Parochialis Ecclesiæ bonis, rebus, & proprietatibus, illorumque fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, cujuscumque nominis, naturæ, speciei, qualitatis, & quantitatis existant, eisdem Mensis Archiepiscopali & respective Capitulari præfatæ Parochialis Ecclesiæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erectæ: ita quod liceat futuris Archiepiscopo, ac illius Capitulo, & Canonicis, eorum, ac utriusque Mensæ hujusmodi respective nominibus, omnium, & singulorum secundodictæ Parochialis Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ & extinctæ bonorum; rerum, proprietatum, fructuum &c. possessionem &c. apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, dictaque bo-

Et una cum omnibus fructibus, & proventibus Archiepiscopali, & Capitulari Mensæ unitur.

bona, res, proprietates locare, dislocare, arrendare, illorumque fructus &c. percipere, exigere, levare, ac in eorum, & utriusque mensæ hujusmodi usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita; supportatis tamen per futuros Archiepiscopum, ac Capitulum, & Canonicos præfatos, omnibus & singulis secundodictæ Parochialis Ecclesiæ, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ oneribus, dicta Apostolica auctoritate, de simili consensu præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ modernæ & unicæ secundodictæ Parochialis Ecclesiæ Patronæ præfatæ, pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Cura animarum utriusque Parochiæ, tã suppressæ quam in Metropolitanam erectæ cumulate consulitur.

§. 9. Et insuper, ne cura animarum dilectorum quoque filiorum Parochianorum tam primodictæ Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erectæ, quam secundodictæ, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ Parochialium Ecclesiarum hujusmodi, aliquod in ejus exercitio, cæterisque ejusdem muneribus, oneribus, & obligationibus, patiantur detrimentum, unam in primodicta, ac alteram in secundodicta Parochialibus Ecclesiis hujusmodi Vicarias perpetuas, pro uno, & altero Presbyteris sæcularibus, futuris primo & secundodictarum Parochialium Ecclesiarum hujusmodi Vicariis perpetuis, per dictam Mariam Theresiam Reginam, ejusque Filios, & Descendentes nominandis, & ab Ordinario loci ad curam animarum exercendam approbandis, atque in dictis Vicariis ad nominationem hujusmodi per ipsum Ordinarium instituendis, qui Vicarii sic in illis instituti, apud primo & secundodictas Parochiales Ecclesias hujusmodi personaliter respective residere, ac curam animarum Parochianorum præfatorum laudabiliter exercere, eisque Ecclesiastica Sacramenta administrare, aliaque onera primo & secundodictis Parochialibus Ecclesiis hujusmodi quomodolibet incumbentia, subire & adimplere, prout Rectores primo & secundodictarum Parochialium Ecclesiarum hujusmodi pro tempore existentes facere debebant, & tenebantur, similiter, & pariformiter, & absque ulla prorsus differentia, etiam debeant, & teneantur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo erigimus & instituimus, illisque sic erectis & institutis, pro illarum respective congrua & competenti dote, illasque pro tempore obtinentium congrua sustentatione, & onerum illis incumbentium supportationem, ex fructibus dictarum mensarum Archiepiscopalis & Capitularis respective, summam futuris Vicariis præfatis ab eodem Ordinario loci juxta Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini præfati Decretorum, nec non Constitutiones Pii Papæ V. etiam prædecessoris Nostri, super declaratione assignationum Vicariis perpetuis faciendarum editæ dispositionem, quotannis assignandam, & per futuros Archiepiscopum, ac Capitulum, & Canonicos Goritienses præfatos persolvendam, Apostolica auctoritate præfata, etiam perpetuo applicamus, & appropriamus.

Constitutis inibi duobus Vicariis perpetuis cum congrua ad formam Constitutionum Apostolicarum desi-gnanda.

Alia Archiepiscopalis, & Capitularis Mensæ accessio ex suppressione Beneficii simplicis.

§. 10. Et, quia, sicut etiam accepimus, alias, videlicet de anno ejusdem Domini millesimo sexcentesimo octogesimo sexto, quondam tunc in humanis agens Vitus Gullini Presbyter, in ejus postremo, sub quo ab humanis decessit, elogio, nulla ejus bona, quorum redditus ad præsens ad valorem annuum duorum millium florenorum monetæ illarum partium, ut pariter accepimus, ascendunt, intuitu erectionis Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis reliquit, & deinde de anno præfati Domini millesimo sexcentesimo nonagesimo quinto, bonæ memoriæ Sebastianus Antonius, dum viveret, præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Tanarius nuncupatus, tunc dictæ Sedis Apostolicæ Nuncius Viennæ commorans, ex bonis a præfato Vito, ut præfertur, relictis, unum simplex, & personalem residentiam non requirens Beneficium Ecclesiasticum in Parochiali, seu alia Ecclesia Civitatis Goritiensis præfatæ, juxta decretum Congregationis tunc existentium præfatæ S. R. E. Cardinalium Decretorum dicti Concilii Tridentini Interpretum, erexit & fundavit: Nos provide considerantes, attenta erectione Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis hujusmodi per Nos, ut præfertur, facta, piam præfati Viti intentionem, & fundationem suum plenarium effectum jam consequutam esse, Beneficium, ut præfertur, ad tempus destinatum, erectum, & fundatum hujusmodi, non obstante quovis dissensu, seu obstaculo moderni illius Titularis, prævia illius tituli collativi, quatenus opus sit, perpetua suppressione & extinctione, una cum omnibus & singulis illius bonis, fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, Mensis Archiepiscopali, & respective Capitulari præfatis, supportatis tamen per futuros Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Goritienses omnibus & singulis dicti Beneficii, ac præsertim unius Missæ privatæ, quam per dictos futuros Capitulum, & Canonicos in suffrafragium animæ præfati Viti quotannis celebrari mandamus, oneribus, pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Dos Archiepiscopalis Ecclesiæ quanta, & unde conficienda.

§. 11. Insuper ex præfatis dismembrationibus, & suppressionibus, ac respective unionibus, & applicationibus, per Nos, ut præfertur, factis, certam, & fixam dotem, tam Archiepiscopalis, quam Capitularis Goritien. Mensarum hujusmodi destinare intendentes, pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi, in computum præfatorum sex millium sexcentorum florenorum annuorum pro ejus manutentione, ut præfertur, assignatorum, redditus Patriarchalis Ecclesiæ præfatæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ad quatuor mille & quadringentos florenos hujusmodi annuatim, ut similiter accepimus, ascendentes; ac ex nunc prout ex tunc, & e contra, postquam dictum Monasterium Sancti Petri de Rosacio ex persona præfati Angeli Mariæ Cardinalis, & Episcopi quovis modo, illius Commenda præfata, ut præfertur, cessante, vacare contigerit, ejusdem Monasterii S. Petri de Rosacio fructus, redditus, & proventus ex bonis in Austriaca Dictione existentibus provenientes, & ad summam mille centum florenorum monetæ illarum partium etiam annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes; ac etiam quibus Patriarchatus Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressus, & extinctus, illiusque Patriarcha pro tempore existens a parte Imperii fruebatur, in summa quadringentorum sexaginta quatuor florenorum similium annuorum; necnon redditus secundodictæ Parochialis Ecclesiæ S. Mariæ de Romans, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, ac etiam, ut præfertur, unitæ, annexæ, & incorporatæ, ad sexcentos florenos similiter annuatim, ut etiam accepimus, ascenden., similiter perpetuo concedimus, & assignamus. Et quamvis ad complendam integram summam dictorum sex millium & sexcentorum florenorum monetæ præfatæ pro Congrua Archiepiscopi Goritiensis pro tempore existentis præfati assignatorum, trigintasex floreni similes annuatim deficiant; nihilominus eadem summa, ut præfertur, assignata, tamquam integra computari debebit, tum quia bona, ut par est, diligenter, administrata, majores producere poterunt redditus, tum etiam quia pro tempore existens Archiepiscopus Goritiensis præfatus exemptus semper erit a solutione quindenniorum Sedi Apostolicæ præfatæ Capitulo, & Canonicis Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ antea solvi solitorum, pro bonis nonnullorum Monasteriorum illius Mensæ Capitulari alias unitorum, ad quorum solutionem Capitulum & Canonici Ecclesiæ Goritiensis, ut præfertur, erectæ pro tempore existentes præfati, ex nunc imposterum tenebuntur, & obligati existent. Quibus itidem pro eorum particulari dote, onerumque eis pro tempore incumbentium supportatione, infrascriptos redditus, ad summam octo millium ducentorum & quatuor florenorum dictæ monetæ annuatim, ut pariter accepimus, ascendentes, scilicet florenos mille & quingentos ex præfata Parochiali Ecclesia Exaltationis Sanctæ Crucis, & Sancti Viti, ut præfertur, suppressa & extincta, & in Archiepiscopalem Ecclesiam Goritiensem, ut præfertur, erecta; ac florenos bismille ex præfato Beneficio pariter, ut præfertur, suppresso, & extincto; ac florenos quatuormille ex bonis hæreditariis dicti quondam Augustini Codelli, licet bona hereditaria hujusmodi, ex dispositione præfati Augustini, pro erectione Episcopatus, seu Cathedralis Ecclesiæ Goritiensis relicta fuerint, necnon florenos similes septingentos quatuor ex communibus redditibus Capituli, & Canonicorum olim Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, annuatim respective proventen.; & quemcumque

Quanta itidem dos Capitularis Mensæ & quomodo inter Dignitates, & Canonicos, reliquosque Mansionarios, & Capellanos partienda.

alium

aliorum fundum, quatenus existat, pro dote, & annuo adimplemento Missarum, & Anniversariorum destinatum, etiam pariter concedimus & assignamus. Cum hoc tamen, quod administratione omnium bonorum hujusmodi apud Capitulum, & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Goritiensis pro tempore existentes præfatos remanente, teneantur ipsi Capitulum & Canonici, ex illorum redditibus subministrare annuatim florenos mille Præposito, qui etiam fruatur habitatione domus ab eodem quondam Vito Gulini, ut similiter accepimus, relictæ, ac octingentos Decano, & sexcentos Primicerio, ac quadringentos quinquaginta cuilibet ex quinque Canonicis præfatis, ac ducentos cuilibet ex sex Mansionariis hujusmodi, necnon centum quinquaginta florenos similes cuilibet ex duobus Presbyteris Cappellanis nuncupandis, qui præter Sacristam, annuos redditus trecentorum florenorum similium separatim habentem, inservient, & insimul Missas celebrabunt in antiqua Patriarchali Ecclesia Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa & extincta, semper tamen Sedi Apostolicæ præfatæ immediate subjecti, & Delegato Apostolico, prout ordinatur in præfatis Nostris Litteris Apostolicis incipientibus ⁑ *Injuncta Nobis* ⁑ Pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri anno undecimo, ut præfertur, expeditis.

Quæ reliqua est summa, in quos usus eroganda.

§. 12. Et quia juxta supradictum computum, annuatim superabundare videntur mille sexcentiquatuor Floreni similes, isti erogari debebunt in adimplementum onerum Missarum, & Anniversariorum translatorum, & ut superius ordinatorum, inter quas Missas una annuatim private celebranda erit in suffragium Animæ præfati quondam Viti Gulini, necnon in manutentionem præfatæ Ecclesiæ Aquilejensis, per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, at novæ Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis, pro medietate cum Archiepiscopo Goritiense pro tempore existente, & pro salariis Ministrorum, aut alterius occurrentis solutionis, onerum, & similiter pro prompta, & integra satisfactione quindenniorum præfatæ Sedi Apostolicæ debitorum pro præfato Monasterio de Belinga, & dicta Præpositura ad Sanctum Stephanum; præfati Territorii Gradiscæ in Austriaco dominio, mensæ Capitulari præfatæ Ecclesiæ Patriarchalis Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, alias unitis, videlicet Florenos auri de Camera septuagintaduos, & solidos novem pro eodem supradicto Monasterio de Belinga, seu Belluna, vel Bulegna, eorumdem Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Collegio, qui ad monetam Romanam reducti conficiunt summam centum viginti novem scutorum dictæ monetæ, & obulorum octoginta duorum, singulis quindenniis; & Cancellariæ Apostolicæ Officialibus septuagintaquinque Ducatorum auri de Camera hujusmodi, qui sunt in moneta Romana præfata scuta centumviginti septem, & obuli septuaginta quinque; necnon Cameræ Apostolicæ, Florenos viginti novem, qui conficiunt summam scutorum quinquagintaduorum dictæ monetæ; itaut in totum debeantur in decursu annorum quindecim scuta trecenta novem, & obuli septuagintaduo cum dimidio alterius obuli paris; & ulterius præfatæ Cancellariæ Apostolicæ Officialibus, pro præfata Præpositura ad Sanctum Stephanum Gradiscæ, ut supra, unita, singulis pariter quindenniis, ducatos auri de Camera similes centum & tres, qui conficiunt summam centum octoginta scutorum dictæ monetæ, & obulorum vigintiquinque; itaut ambabus dictis paritis computatis, pro tempore existentes Capitulum, & Canonici præfatæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritiensis per Nos, ut præfertur, erectæ tenebuntur, & obligati erunt solvere singulis quindenniis scuta quadringenta octoginta novem, & obulos nonaginta septem præfatæ monetæ, quæ singulis annis repartita, quolibet anno constituunt summam scutorum trigintaduorum, & obulorum sexaginta sex cum dimidio alterius obuli similis.

Conceditur facultas Capitulo condendi, reformandi, ac corrigendi statuta pro œconomica bonorum administratione, & Ecclesiæ servitio.

§. 13. Præterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Goritiensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates præfatas obtinentibus, ut ipsi capitulariter congregati pro dictæ Ecclesiæ Goritiensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum tam spiritualium, quam temporalium prospero, felicique statu, regimine, guberno, & directione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & amissione, pœnarum per absentes a Divinis Officiis, & Functionibus, suis loco, tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respective incumbentia subire negligentes incurrendarum impositione, atque incursu, singulorum præsentiis, & absentiis notandis, Cæremoniis, & Functionibus in præfata Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon præfatæ Ecclesiæ Ministris deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis, eorum cuilibet assignandis, ac quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen & honesta, & sacris Canonibus, ac præfati Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, concedere, & edere, conditaque, & edita, pro temporum, & rerum varietate & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro concedere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari facere, libere & licite valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur.

Ac Dignitatibus & Canonicis Cappæ Magnæ, Mansionariis autem Almutiæ usus.

§. 14. Ulterius futuris præfatæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis præfatis, eorumque in Præpositura, & Decanatu, & Primiceriatu, ac singulis Canonicatibus, & Præbendis, necnon sex Mansionariatibus hujusmodi successoribus respective pro tempore existentibus, ut ipsi Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac quinque Canonici præfati, Cappam magnam violacei coloris cum pellibus Armellinis subsutam, & Rochettum; Mansionarii vero præfati Almutiam, tam in præfata Ecclesia in Archiepiscopalem, ut præfertur, erecta, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Goritiensem præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respective uti libere, & licite valeant, & possint.

Universa denique jura cæteris Capitulis quomodolibet competentia.

§. 15. Eisdem quoque Præposito, & Decano, ac Primicerio, & quinque Canonicis, necnon sex Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi eorumque Officiales, ac Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum Partium Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, aut uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter, & pariformiter, ac æque principaliter, & ubique, absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione com-

comprehensa, sacrisque Canonibus, & præfati Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere libere, & licite etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim, & expresse concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jus nominandi ad Metropolitanam Ecclesiam, Dignitates, Canonicatus Mansionariatus, & Cappellanias, reservatur favore Reginæ Hungariæ, ejusque Filiorum, & Descendentium.

§. 16. Et insuper, attentis præfatæ Mariæ Theresiæ Reginæ peculiaribus meritis, dum ipsa pro erectione novæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Goritien. hujusmodi, consensum præstitit unioni Beneficiorum aliquot Ecclesiasticorum de suo jure-patronatus existentium, ac considerabilibus muneribus, & donativis eidem Archiepiscopali Ecclesiæ Goritiensi per eam factis, sperantes etiam quod in posterum, pro ejus singulari liberalitate, alia similia, aut majora facere possit, eidem Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus, Jus nominandi ad præfatam Archiepiscopalem Ecclesiam tam hac prima vice, a primæva illius erectione & institutione per Nos, ut præfertur, factis, Pastoris solatio destitutam quam deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam præfatam, etiam Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Goritiensi in Archiepiscopum præficiendam, necnon ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus & Præbendas, ac sex Mansionariatus præfatos, necnon ad unam, & alteram perpetuas Cappellanias in præfata Ecclesia Patriarchali Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppressa, & extincta, pro celebratione Missarum, & Anniversariorum præfatorum, inibi per unum & alterum Presbyteros, Cappellanos nuncupandos, obtinendas, destinatos, &, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, quandocumque, & quotiescumque illos, & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium, Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu præfatæ Romanæ Ecclesiæ & Curiæ Officialibus, aut alias reservationem, & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, resignationes de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet, respective factas & admissas, aut assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illas pro tempore respective, obtinentium in aliquo ex mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis, non tamen per obitum apud Sedem eamdem, decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, personas itidem idoneas, in Præpositura per Nos, ut præfertur, erecta præfata, quovis modo, & in quibusvis mensibus pro tempore vacante, per Ordinarium Loci; in Primiceriatu vero, ac singulis quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, non tamen in infrascriptis sex mensibus pro tempore vacan., neque in dicto Decanatu quovis modo, & in quibusvis mensibus etiam pro tempore vacante, etiam per eumdem Ordinarium Loci respective instituendas, simili Apostolica auctoritate pariter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus; necnon Jus nominandi hujusmodi tam ad dictam Ecclesiam Goritiensem, quam ad Præposituram, & Decanatum, & Primiceriatum, & quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias per Nos, ut præfertur, erectas & erectos hujusmodi, Regium existere, eidemque Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiis, & Descendentibus præfatis, semper & perpetuo competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis, & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Præpositura, & Decanatu, ac Primiceriatu, & quinque Canonicatibus, totidemque Præbendis, ac sex Mansionariatibus, necnon una & altera Cappellaniis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque ipsius Mariæ Theresiæ Reginæ, ejusque Filiorum, & Descendentium præfatorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse decernimus.

Quando expediendæ sint Litteræ Apostolicæ, & cum quibus expressionibus.

§. 17. Cum hoc tamen, quod quoties præfatam Ecclesiam Goritiensem Pastoris solatio destitui, ac Decanatum præfatum quovis modo, & in quibusvis mensibus, præfatum vero Primiceriatum, ac quinque Canonicatus, totidemque Præbendas, & sex Mansionariatus, ac unam & alteram Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, in sex mensibus, scilicet Januarii, Martii, Maii, Julii, Septembris, & Novembris, Sedi Apostolicæ præfatæ juxta Concordata Germaniæ reservatis, vacare contigerit, ad illam, & illos, ac illas nominatio hujusmodi, Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus tantum fieri debeat, & ad illos, & illas respective, ut præfertur, pro tempore nominati, Litteras Apostolicas, cum expressione tamen fructuum tam Decanatus, quam Primiceriatus, ac quinque Canonicatuum, totidemque Præbendarum, necnon sex Mansionariatuum, & unius, & alterius Cappellaniarum hujusmodi, in vigintiquatuor ducatis auri de Camera hujusmodi, juxta stylum Germaniæ, expedire teneantur; ad Ecclesiam præfatam vero Goritiensem pro tempore etiam nominati pariter Litteras Apostolicas expedire, ac jura præfatæ Cameræ Apostolicæ, & aliis propterea debita, juxta taxam, quæ ab eorumdem Cardinalium Collegio præfato, habito respectu ad præsentes redditus Mensæ Archiepiscopalis Goritiensis præfatæ, necnon ad aliam taxam correspondentem redditibus a præfato Monasterio Sancti Petri de Rosacio, ut præfertur, dismembratis, & pro tempore existenti Archiepiscopo Goritiensi assignatis, in summa septingentorum florenorum auri hujusmodi, statuta fuit, & quam in eadem summa in Libris Cameræ Apostolicæ præfatæ describi volumus; & in qua taxa florenorum septingentorum, comprehendi debeat taxa Communis dicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio Goritiensis Diœcesis, quæ ab Archiepiscopis Goritiensibus pro tempore, utpote in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in Litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expeditis persolvi non debebit, persolvere similiter teneantur.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 18. Præsentes quoque Litteras semper & perpetuo validas, & efficaces esse & fore, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, seu in jus vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris vel facti, aut gratiæ vel justitiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, etiam per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, & sub quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi, sed tanquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique Cultus incrementum, & animarum ædificationem, & solatium, factas, & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, ac plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum,

&

& Capitulum, ac Canonicos Goritienses præfatos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes Litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: & sic ab omnibus censeri, & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa, & privilegio fungentes, ac honore, & præeminentia fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane Motu pari similiter decernimus &c. &c. &c.

Aliter judicari prohibetur.

§. 19. Non obstantibus priori voluntate Nostra præfata, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ Octavi etiam prædecessoris Nostri de una, & Concilii Generalis de duabus Dietis, dummodo ultra tres Dietas aliquis vigore præsentium ad judicium non trahatur, ac quibusvis aliis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, ac quatenus opus sit, primodicti Monasterii, & Ordinis præfati, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus, & Personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, necnon præfata ultima dicti quondam Augustini Codelli voluntate, & dispositione. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita, & peculiaris forma servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissime & plenissime harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus derogamus, contrariis quibuscumque &c.

Derogatio contrarii.

Sanctio pœnalis.

§. 20. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, perpetuæ suppressionis, extinctionis, erectionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionis declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impartitionis, indulti, juris nominandi, reservationis, & extensionis, decreti, mandati, & commissionis, collationis, provisionis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 18. Apri. l. s.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Quartodecimo Kalendas Maij, Pontificatus Nostri Anno XII.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

PRIVILEGIA

Et Indulta concessa Confraternitati Sanctæ Mariæ *de Succursu contra Infideles* in Civitate Januæ erectæ ampliantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pias Christifidelium Societates Omnipotentis Dei cultum per assidua Religionis obsequia, simulque Proximorum utilitatem, per impensa Charitatis officia promoventes, Apostolicæ liberalitatis favoribus, & gratiis libenter cumulamus, ac etiam Indulta, & Privilegia semel ipsis concessa ampliamus, & declaramus, prout in Domino salubriter expedire conspicimus.

Pontificis munificentia in Societates divinum cultum, & proximorum utilitatem promoventes. Indultum Confratribus jam concessum vescendi ovis, & lacticiniis certis Quadragesimæ diebus.

§. 1. Cum itaque alias a Nobis emanaverit Litteræ in forma Brevis sub Annulo Piscatoris, quarum initium est = *Attendentes* = favore Confratrum piæ Sodalitatis Beatæ Mariæ Virginis *de Succursu contra Infideles* nuncupatæ in Civitate Januensi canonice erectæ, in quibus, inter alia illius Confratribus tunc & pro tempore existentibus concessa Privilegia, & Indulta, hoc etiam continetur, quod Confratres prædicti in Januensi Ditione, & Dominio commorantes, & eleemosynas juxta Confraternitatis hujusmodi Statuta prompte contribuentes, seu alia pia opera in Statutis ipsis contenta & expressa adimplentes, Privilegio vescendi ovis, & lacticiniis, diebus Dominicis, & quibuslibet secundis, tertiis, & quintis Feriis cujuslibet Hebdomadæ Quadragesimæ, exceptis tamen Dominica in Palmis, & Hebdomadæ Majoris respective nuncupatis diebus, ac servata lege jejunii, & unica comestione in die, uti possent, & valerent, prout in enunciatis Litteris distinctius continetur.

§. 2. Cumque, sicut nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum dictæ Congregationis Confratrum Nobis expositum fuit, non tam ipsorum majori solatio, quam ipsius Confraternitatis progressibus magnopere proficuum fore censeatur, si Nos privilegium, seu Indultum hujusmodi, ad alios omnes Quadragesimæ dies ampliare, & extendere dignaremur: Nos, qui ejusdem Confraternitatis utilitatem, ac etiam augmentum sinceris desideramus affectibus, illius Confratres prædictos, eorumque singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; supplicationibus pro eorum parte Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, & Apostolicæ potestatis plenitudine, supradictum Privilegium, seu Indultum, Ovis, & Lacticiniis certis Quadragesimæ diebus vescendi, eidem Confraternitati, ejusque Confratribus, ut præfertur, concessum, non solum confirmamus, & approbamus; Verum etiam ipsis modernis, & pro tempore existentibus ejusdem Confraternitatis Confratribus prædictis, in Reipublicæ Januensis Ditione, & universo Dominio tantum commorantibus, non tamen illis, qui Archiepiscopi, Episcopi, & inferiores Prælati, nec non cujusvis Regularis Ordinis Professores, & quoad Ecclesiasticos sæculares, qui ad Sacrum Presbyteratus Ordinem promoti respective sint & fuerint, nisi hujusmodi Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, aliique Ecclesiastici Regulares, & Presbyteri Sæculares, sexagesimum ætatis annum compleverint, ut ipsi & eorum singuli, omnibus tam Dominicis, quam ferialibus diebus Quadragesimæ, etiam Dominica in Palmis, & per Hebdomadam Majorem nuncupatam, iisdem Ovis, & Lacticiniis vesci, servatis tamen in singulis Feriis jejunii legibus, & unica tantum comestione in die, libere & licite possint & valeant, præsentium tenore etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Protenditur ad omnes Quadragesimæ dies, servata tamen lege jejunii.

§. 3. Quia vero ad aures Nostras, non sine animi nostri molestia, fide dignorum relatione delatum fuit,

Privilegium seligendi Confessarium, qui a Reservatis S. Sedi absolvet.

ANNO 1752.

fuit, aliud Indultum, seu Privilegium in dictis prioribus Litteris Nostris contentum, per quod videlicet concessum fuit, ut singuli dictæ Confraternitatis Confratres Presbyterum quemlibet Confessarium ab Ordinario Loci respective approbatum eligere possint, qui unumquemque eorum a peccatis reservatis etiam Sedi Apostolicæ, bis in ipsorum vita, & in eorumdem mortis articulo absolvere valeat, ita ab aliquibus intelligi & interpretari, uti singuli Confratres prædicti, novam singulis annis adscriptionem eidem Confraternitati, juxta illius Statuta, obtinentes, duabus vicibus inter unam, & alteram adscriptiones hujusmodi, hoc est duabus vicibus in singulos annos, absolutionem a casibus reservatis, & quidem non solum Sedi Apostolicæ prædictæ, sed etiam Ordinariis Locorum respective reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, solo dictarum Litterarum Nostrarum vigore, recipere possint: Nos interpretationes hujusmodi, tam rectæ disciplinæ perniciosas, quam etiam Nostræ menti, ac voluntati contrarias, de medio tollere volentes; Motu proprio, ac certa scientia, earundem præsentium tenore edicimus & declaramus, Nostræ mentis, ac voluntatis nunquam fuisse, nec esse, ut prædictæ Confraternitatis Confratres, vigore dictarum Litterarum Nostrarum, extra mortis articulum, plusquam duabus vicibus in toto ipsorum vitæ decursu, quantumvis pluries eidem Confraternitati se adscripserint, Privilegio prædicto sibi concesso, eligendi videlicet Confessarium, qui eos a casibus reservatis absolvat, uti, aut gaudere; nec etiam, ut Confessarii ab iisdem Confratribus sic electi, earundem Litterarum Nostrarum vigore, ipsos a casibus Ordinariis Locorum respective reservatis, sine eorundem Ordinariorum licentia, absolvere possint, & valeant; nec unquam hujusmodi eligendi, & respective absolvendi facultatem, ultra duas vices in toto cujuslibet Confratris vitæ cursu, extra ipsorum mortis articulum, & præterquam in casibus Nobis, & Sedi Apostolicæ dumtaxat, non vero etiam Ordinariis Locorum reservatis, nisi eorundem Ordinariorum licentia respective accedat, per Nos in præcitatis Nostris Litteris concessam fuisse; & consequenter absolutiones, in vim earundem Litterarum, contra præsentis declarationis Nostræ tenorem, forsan de præterito impertitas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari potuisse, sive posse, decernimus & declaramus; & ita censeri volumus, atque præcipimus; rejectis interpretationibus superius enunciatis, quas Nos earundem præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, reprobamus, & a quolibet cujusvis status, gradus, conditionis, & Ordinis, etiam necessario forsan exprimendi, teneri, tradi, defendi, aut in praxim deduci prohibemus, & interdicimus; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Bis tantum in vita eo uti possunt Confratres, non obstantibus iteratis adscriptionibus Confraternitati.

Nec eo continetur facultas absolvendi a reservatis Ordinario.

Ordinariis locorum committitur hujusce declarationis publicatio, & executio.

§. 4. Ut autem præsentis declarationis Nostræ, nec non reprobationis, & prohibitionis hujusmodi tenor, ad eorundem Confratrum, & quorumcumque Confessariorum ab ipsis forsan eligendorum, aliorumque in præmissis interesse habentium, notitiam certius perducatur: Nos earundem præsentium serie, & auctoritate prædicta, Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, ac Dilectis etiam Filiis Prælatis inferioribus, Locorum Ordinariis, in prædicta Ditione, & universo Dominio Reipublicæ Januensis constitutis, committimus & demandamus, ut de vero sensu dictarum priorum Litterarum Nostrarum, & de præsenti voluntate Nostra, prædictos omnes, in suis quique Civitatibus, Diœcesibus, & Territoriis, instructos reddant, aliisque opportunis rationibus animarum securitati, & Apostolicorum Decretorum observantiæ prospiciant. Quocirca volumus, ut præsentium Litterarum transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis originalibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides adhibetur transumptis.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum confirmationis, ampliationis, concessionis, Indulti, declarationis, prohibitionis, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, duodecimo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri Anno XIII.

PONT. A. XII.

Dat. 21. Augusti 1752.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

III.

CONFIRMATIO

Concordiæ inter Episcopum Herbipolensem; & Abbatem Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden. Ordinis S. Benedicti, Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin. super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Uberes fructus in animarum salutem ex concordia inter Præsules promanantes.

INEFFABILI Dei bonitate in supremo Apostolatus Solio præsidentes, inter Pastoralis Officii Nostri curas, nil magis cordi Nobis est, nilque ferventius exoptamus, quam pacem inter Catholicarum Ecclesiarum, præsertim inter se vicinos, Antistites fovere, augere, illamque perpetuo conservare, ad hoc ut ipsi Antistites, semotis a se quibuscumque animi molestiis, possint quieta mente, & tranquillo corde, non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis, suæ curæ Pastorali commissas oves ad Cœlestia Regna perducere: Quamobrem ea libenter concedimus, quæ ad pacem ipsam inter eos conservandam magis apta esse dignoscuntur, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Ad evellendas lites sæpe enascentes plures inter Episcopos, & Abbates initæ fuerunt transactiones.

§. 1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Venerabilis Fratris Nostri Caroli Philippi moderni Episcopi Herbipolen. & Dilecti Filii Amandi moderni Abbatis Monasterii Abbatiæ nuncupati Fulden. Ordinis Sancti Benedicti Nullius Diœcesis Provinciæ Moguntin. ac respective Sacri Romani Imperii Principum, petitio continebat, quod cum alias non exigui momenti lites & controversiæ, inter tunc existentes Episcopum Herbipolen. & Abbatem præfati Monasterii, ex una, & altera Partibus, præsertim super Jurisdictione quasi Episcopali in Clerum, & Populum Ditionis præfati Monasterii, exortæ viguissent: Demum de Anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo secundo, ad conciliandam inter eos, uti vicinos Principes, eorumque vicinos Principatus, firmam pacem & sinceram amicitiam, de consensu tam Ecclesiæ Herbipolen. Capituli & Canonicorum, quam præfati Monasterii Conventus & Monachorum tunc existentium, quasdam litium præfatarum per tot longum tempus agitatarum via amicabili extinctivas conventiones ediderunt. Cupientes modo tam Carolus Philippus Episcopus, quam Amandus modernus Abbas præfatus, inter eos, uti vicinos Principes, perfectam constantemque pacem, & amicabilem tranquillitatem, novis veteri transactioni superadditis stipulationibus, ac respective modificationibus, novam cum totius & integri præteritarum supradictarum Conventionum tenoris insertione, ac modernorum Capituli, & Canonicorum dictæ Ecclesiæ Herbipolen. ac Conventus & Monachorum præfati Monasterii respective consensu, ac instituto, & celebrato tam per præfati Caroli Philippi Episcopi, quam per Amandi Abbatis præfati, respective Deputatos, Legatos, & Consiliarios, Conventu, habitaque matura deliberatione, Concordiæ Instrumentum in quinque Capitibus seu Paragraphis consistens confecerunt, cujus Instrumenti tenor est, qui sequitur.

Tenor instrumenti recentioris transactionis quinque capitibus distinctæ.

§. 2. Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis Sacri Romani Imperii Princeps Franciæ Orientalis Dux &c. = Et Nos gratia eadem Amandus Sacri Romani Imperii Princeps & Abbas Fuldensis Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archicancellarius per Germaniam

& Gal-

 & Galliam Primas &c. ⁒ Notum facimus per praesentes, earumque tenore declaramus, pro Nobis, nostrisque Ecclesiis, & Successoribus, quod cum usque ab anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, inter bonae memoriae Joannem Philippum Franciscum Episcopum Herbipolensem, & bonae memoriae Constantinum Abbatem ac Principem Fuldensem, Praedecessores nostros, de consensu utriusque Capituli, inita, atque erecta fuerit quaedam concordia extinctiva litium a pluribus retro annis inter utramque Ecclesiam super jurisdictione dioecesana vigentium, reservato quidem, & variis interjectis impedimentis non secuto usque in praesens, Apostolicae Sedis beneplacito; Nos Antecessorum nostrorum vestigia sectantes, ac probe perpendentes, quantum rei Catholicae, hac praesertim difficili & periculosa temporum conditione, intersit, ut pax & sincera amicitia foveatur & jugiter conservetur inter Principes Ecclesiasticos Imperii Germanici, Territoria contermina habentes; maxime vero etiam excitati paternis, iisdemque geminatis adhortationibus Sanctissimi Domini BENEDICTI PAPAE XIV. felicissime & gloriosissime regnantis, qui sane, pro ea, qua eminet, summa & admirabili sapientia, quid singulis per orbem Dioecesibus, Fideique, ac Religionis bono magis sit opportunum, & quid promovendae animarum saluti potissimum conducat, unus omnium optime perspicit; in id curam, animosque nostros convertimus, ut dudum agitata inter praedecessores nostros, subinde vero intermissa pacis, & concordiae studia, resumeremus, novisque veteri transactioni superadditis stipulationibus, & respective modificationibus, ad perfectam Ecclesiarum nostrarum pacem & tranquillitatem, necnon ac conciliandum inter vicinos Principatus nostros arctioris conjunctionis, necessitudinis, officiorumque vinculum, in eum, qui sequitur, modum conveniremus. Placuit itaque ante omnia supradictam Concordiam anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo Carolostadii inter praefatos praedecessores nostros initam, eiusdemque singula capita, nisi in quantum illis per infrascriptas novas conventiones derogatum fuerit, in toto suo robore permanere; ac proinde totum, atque integrum ejus tenorem hoc loco repetere & inserere, qui talis est ⁒

Vetus transactio stipulata anno 1722.

§. 3. „ Nos Dei, & Apostolicae Sedis gratia Joannes Philippus Franciscus Episcopus Herbipolensis, „ Franciae Orientalis Dux, Sac. Rom. Imperii Princeps, Ecclesiae Metropolitanae Moguntinae Praepositus &c. ⁒ Et nos gratia eadem Constantinus Sacri „ Romani Imperii Princeps, & Abbas Ecclesiae Fuldensis, Divae Augustae Archi-Cancellarius, per Germaniam, & Galliam Primas &c. ⁒ Notum facimus, & tenore praesentium declaramus, pro nobis, nostrisque Ecclesiis, & Successoribus, qualiter cum jam de anno millesimo sexcentesimo sexagesimo secundo a Venerabilibus piissimae memoriae Dominis Praedecessoribus nostris, super praetensa ab Ecclesia Herbipolensi in certa Loca, ac Ditionis Fuldensis Parochias, spirituali jurisdictione, „ Concordia quaedam inita, in Curia autem Romana variis ex causis rescissa, onerosae deinde, ac diuturnae litis reassumendae occasio fuerit; insuper non „ sine fundamento timendum sit, ne idem Processus omni adhibita industria adhuc annis quamplurimis perseverare, & inter utramque Ecclesiam „ perpetuos discordiarum fomites alere valeat; unde „ nos, difficillimorum temporum pericula, & eventus prae oculis habentes, iisque matura utrinque „ deliberatione perpensis, judicavimus nobis, nostris „ Successoribus, Ecclesiis, & subditis, tam in spiritualibus, quam temporalibus, consultum magis ac „ prospectum fore, si per novam a Sancta Sede Apostolica confirmandam Concordiam, liti huic modus, „ ac finis imponeretur. Eapropter, tractatibus praeviis per Plenipotentiarios nostros Carolostadii de „ praeterito mense Majo Anni currentis desuper habitis, specialiter vero de scitu, & consensu plurimum Reverendorum, Perillustrium, ac nobis Episcopo, & Principi Herbipolensi Dilectorum & „ Devotorum, Praepositi, Decani, & Capituli Ecclesiae nostrae Cathedralis Herbipolensis, tum etiam plurimum Reverendorum, Perillustrium, ac nobis Abbati, & Principi Fuldensi Dilectorum, & „ Devotorum, Decani, Praepositorum, & Capituli „ Ecclesiae Fuldensis, ad stabiliendam veram amicitiam, & sinceram vicinitatem, illa, quae, hic „ subnectuntur, transegimus, ac ea, qua sequitur, „ forma concordavimus.

Territorium separatum cum amplissimo jure in Clerum, & Populum asseritur Abbati.

§. 4. „ Nos Episcopus Herbipolensis Dilectioni suae „ Fuldensi, ejusque Successoribus, ratione spiritualis „ hactenus controversae jurisdictionis, nullam amplius „ in futurum litem movebimus, sed illam ex nunc, „ & in perpetuum, eidem, ejusque Successoribus, „ ac Ecclesiae Fuldensi libere taliter credimus, seu „ relinquimus, ut Ecclesia, & Dioecesis Fuldensis, „ sit maneatque *Nullius*, habeatque ejusdem Antistes in Clerum, & Populum jurisdictionem ordinariam privative, qualis de facto Reverendissimo „ Fuldensi, sive de jure, sive ex privilegio, sive ex „ praescriptione, aut consuetudine competit; hancque „ jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita est, „ tam in Civilibus, & Matrimonialibus Laicorum, „ quam in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis causis, & ordinationibus „ quibuscumque, sive per se, sive per Vicarium, „ aut Commissarium suum, quos constituere, aut destituere; sicut & Clerum in omnibus tam Curatis, quam non Curatis Beneficiis instituere, aut „ destituere, visitare, Synodum congregare; & alia „ omnia facere, quae a jurisdictione quasi Episcopali „ dependent, ipsi semper integrum & liberum sit, sine ullo ad nos Episcopum Herbipolensem appellandi „ jure; & salva libertate, pro iis, quae sunt Ordinis, quaeque, ex defectu Gradus, Reverendissimo „ Fuldensi haud competunt, non tantum Regulares, „ sed & Clericos saeculares sui Territorii, pro Ordinibus sacris suscipiendis, mittendi ad quemcumque „ Antistitem, gratiam & communionem Sanctae Sedis Apostolicae habentem; salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, „ Altaribus &c. ⁒ E contra nos Abbas, & Princeps Fuldensis hanc a Dilectione sua Herbipolensi „ voluntarie nobis declaratam desistentiam, & cessionem, sive relictionem, perpetua gratitudine recognoscentes, concessimus & rati habuimus, ut eadem non vigeat, vel duret diutius, quam quousque Ecclesia, & Principatus Fuldensis, juxta Fundatorum mentem, sub Catholicorum manibus perstiterit, si vero per vim majorem, seu aliam quamcumque viam (quod Deus avertat) contigerit Ecclesiam Fuldensem in Laicales Catholicorum, aut „ Acatholicorum manus incidere, tunc Ecclesia Herbipolensis praetensum ius suum Episcopale hoc in „ casu libere exerceat, & tandiu manuteneat, donec „ Ecclesia Fuldensis in statum pristinum fuerit redintegrata, ac restituta ⁒ Ut tamen tristes hujusmodi eventus melius arceantur, nos Episcopus Herbipolensis Ecclesiae Fuldensi adversus omnes, & „ singulas hostium infestationes, atque violentas incursiones, omnem, quam fida ac sincera vicinitas „ exigit, operam, & assistentiam toties praestare appromittimus, quoties requisiti desuper fuerimus, „ & temporum circumstantiae idem postulaverint ⁒ Ut „ vero amica haec concordia, & mutua partium conventio, eo firmius in suo vigore conservetur, quivis Abbas & Princeps Fuldensis, ad ingressum regiminis sui, epistolam, & quivis Episcopus Herbipolensis responsionem transmittere teneantur.

Formulae epistolae, qua Abbas suam electionem nunciat Episcopo.

§. 5. *Amica officiorum nostrorum oblatione praevia, & quid alias boni ac grati praestare possumus, Reverendissime Princeps, Domine, Amice, & Vicine in primis Dilecte ⁒ Dilectionem vestram pro constanti propensae vicinitatis confidentia latere nolumus, quod nos, post obitum Domini nostri Antecessoris N. Piissimae memoriae, unanimi perillustris Capituli nostri suffragio, in Abbatem & Principem Fuldensem non ita pridem, & quidem die N., canonice electi fuerimus de facto quoque in actuali, & quieta Abbatiae, & Principatus nostri possessione constituti simus. Cum autem probe recordemur Concordiae inter Dilectionem vestram, (aut vestrae Dilectionis Dominum Praedecessorem Joannem Philippum Franciscum,) ac inter Dominum nostrum Antecessorem Constantium, anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo, super praetensa, ac in modo dicto anno nobis in perpetuum cessa, sive relicta Jurisdictione Ecclesiastica in aliquibus locis nostri territorii, initae, ac conventionis ibidem adjectae, quatenus pro jugi renovatione perennis amicitiae per hujusmodi concordiam stabilitae, mox ab electione confirma-*

tio supradictæ concordiæ, sub assecuratione nobis, & nostræ Ecclesiæ contra quoscumque pro viribus præstandæ ad requisitionem assistentiæ, singulis vicibus per litteras petatur, & vicissim a Dilectione vestra nobis per litteras responsorias sine ulla recusatione concedatur: Hinc Dilectionem vestram hisce amice requirimus, ut ad has nostras Concordiæ sæpedictæ conformes notificationis, & requisitionis Litteras, eo se vicissim modo erga nos declaret, prout in eadem Concordia continetur, & de eadem amice confidimus; hoc annexo, quod prememoratę Concordiæ nullatenus contraventuri, nec ad perpetuo conservandam veram amicitiam eo tempore stabilitam ullam unquam occasionem simus prætermissuri: qui proinde ad exhibenda grata officia semper prompti permanemus. Datum &c. = Nos Dei & Apostolicæ Sedis gratia &c. = Dilectionis vestræ = Officiosissimus & Fidelis Amicus, ac Vicinus N.N.

Responsionis norma.

§. 6. Responsio = *Officiorum nostrorum amica oblatione prævia, & quidquid alias boni, ac grati præstare possumus, Reverendissime Princeps, Domine, Amice & Vicine in primis Dilecte = Litteræ Dilectionis vestræ, sub N. ad nos directæ de ejusdem electione in Abbatem & Principem Fuldensem fusius nobis retulerunt, ex quibus insimul cognovimus id, quod Dilectio vestra in vim Concordiæ de anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo a nobis amice requisivit; quemadmodum igitur Dilectioni vestræ ad hujusmodi adeptam Dignitatem principalem a Deo omnem gratiam, & benedictionem ex corde apprecamur, ita pariter, secundum tenorem dictarum litterarum, cessionem, seu relictionem Ecclesiasticæ jurisdictionis, dictæ Concordiæ conformem, non solum harum vigore confirmamus, sed insuper promittimus, quod ubi Dilectionem vestram, ejusdem Successores, & Ecclesiam, contra spem, a quocumque, præsertim Acatholicis, vel Heterodoxis, vicinis, vel exteris, in mentionata Jurisdictione Ecclesiastica, vel aliis suis Juribus præjudicium, aut turbationem pati contigerit, fida tunc assistentia, pro modo nostrarum virium, non simus defecturi, pro ut etiam in omnibus aliis occurrentiis Dilectioni vestræ &c. &c. = Nos Dei, & Apostolicæ Sedis Gratia &c. = Dilectionis vestræ = Officiosissimus & Fidelis Amicus ac Vicinus, NN. =*

Permutatio quarumdam Ecclesiarum

§. 7. „ Porro cum ratione Parochiæ in Schondra, „ ubi temporale dominium Fuldensi Principatui competit, inter Ecclesias Herbipolensem, & Fuldensem super spirituali jurisdictione nonnullæ differentiæ exortæ fuerint = Nos Episcopus Herbipolensis, & Nos Abbas Fuldensis, ad tollendum omnem offensionis lapidem, ac pro majori utriusque Ecclesiæ utilitate, & Fidelium salute, necessarium & opportunum esse censuimus, ut ab Episcopo Herbipolensi præfata Parochia in Schondra, aliæque Filiales Ecclesiæ, cum alia Parochia, aliisque juribus spiritualibus ad Ecclesiam Fuldensem pertinentibus, utrinque commutentur; unde prævio pariter maturo causæ examine, taliter rem concordavimus, ut Parochia prædicta, cum Jure patronatus in Schondra, omnesque ejusdem filiales (excepta illa parte loci Riedenberg, cujus jurisdictio temporalis ab Ecclesiam Herbipolensem spectat) nec non sex filiales Parochiarum, in Hilters, & Wiissensachsen, scilicet Batten, Deuten, Seutfers, Findlas, Blanda, & Molbers, cum omnibus juribus, & appertinentiis, uti & cum oneribus consuetis, ad liberam Ecclesiæ Fuldensis provisionem ac dispositionem imposterum in perpetuum pertineant = E contra Ecclesia Herbipolensis, in æquam dictorum jurium compensationem, Parochiam in Eckvveisbach, & Kleinsassen, prout huc usque constituta fuit, cum omnibus filialibus, appertinentiis, & juribus (excepto jurepatronatus ad Familiam Nobilium de Rosenbach pertinente) prout etiam locum Morlesau filialem Parochiæ in Dippach prope Hammelburg, necnon jus, quod hactenus Abbatiæ Fuldensi sine contradictione competebat, nominandi ad Canonicatum quemdam, & Præbendam in Ecclesia Collegiata Sanctorum Petri, & Marcellini in Aschaffenburg Diœcesis Moguntinæ, toties quoties dictum Canonicatum vacare contigerit, vicissim in perpetuum recipiat =

Religiosa promittitur transactionis observantia.

§. 8. „ His ergo fideliter concordatis, Nos supradicti Joannes Philippus Franciscus Episcopus, & Dux Herbipolensis &c. &c. = Et Nos Constantinus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. &c. = „ pro Nobis, & nostris utrinque Successoribus, sincere promittimus, & data nostra fide, verboque Principis interposito, pollicemur, quod omnes, & singulos Articulos in præsenti Concordia contentos, simul, & quemlibet separatim, firmiter & irrefragabiliter observare, nec contra eos quidquam in perpetuum attentare, aut permittere velimus, ut contra eosdem, ulla via, aut medio quocumque excogitabili, aliquid per nostros unquam attentetur; quemadmodum etiam per hæc supra explicata Concordiæ capita, omnes & singulos præteritos tractatus, vigore harum, cassamus, annullamus, & pro irritis declaramus, iisdem, non minus ac liti in Curia Romana hactenus desuper agitatæ, per expressum in perpetuum renunciantes. Hanc præterea conventionem a summo Pontifice confirmari procurabimus; interim omnia superius conventa, & stipulata, suum robur utrinque inconcusse, & irrevocabiliter obtineant. Si vero, citra spem, ante obtentam a Sanctissimo confirmationem, nova desuper orirentur dissidia, concordia hæc in nullius partis præjudicium queat allegari. In quorum fidem nos principaliter contrahentes, nomine nostro, & Successorum nostrorum, manu propria has Concordiæ paginas signavimus, & nostris communiri sigillis mandavimus. Herbipoli die vigesima secunda Mensis Decembris Anno eodem = Joannes Philippus Franciscus Episcopus Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux = Constantinus = Similiter Nos, Præpositus, Decanus, & reliqui Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis Capitulares; nec non Nos Decanus, ac totum Capitulum Fuldense, pro Nobis, ac nostris utrinque Successoribus, palam profitemur, quod hæc Concordia cum consilio, scitu, ac consensu nostro fuerit erecta, prout etiam in eamdem hisce omni meliori modo consentimus. In quorum fidem nostra sigilla Capitularia scienter appendi jussimus. Actum ut supra =

Primum recentioris transactionis caput, quo definitur jus Episcopi in Præposituram Holtzkircken.

§. 9. Quę vero ad stabiliendam hanc novam Concordiam conducere posse videbantur, prævie instituto Hammelburgi, & celebrato per Deputatos Legatos, & Consiliarios utrinque nostros Conventu, habitaque inter se matura deliberatione, prę primis vero ex consilio, & consensu utriusque Capituli Ecclesiarum nostrarum, ita porro transegimus, & concordavimus = *Primo* = Ecclesię Herbipolensi competat Jus Diœcesanum cum omnibus suis effectibus in Prępositaram Holtzkircken, salva tamen & reservata Prępositο, aliisque Ecclesię Fuldensis Conventualibus ibidem pro tempore commorantibus, exemptione personali, quoad interna, & Regularia, quousque nimirum in eo loco, ad normam Apostolicarum Constitutionum, erectus non fuerit verus, & formalis Conventus Regularis; cui quidem, dum aliquando fuerit erectus, plenaria conceditur exemptio passiva, quin tamen vel ipsa Fuldensis Ecclesia, vel prefata Prępositura in Holtzkircken ullum territorium separatum, nullumve jus diœcesanum cum qualitate Nullius, aut aliam quamcumque jurisdictionem in Clerum, & Populum, sibi arrogare, aut vendicare valeant, sed hoc jus diœcesanum, & jurisdictio, sit, maneatque per omnia penes Ecclesiam Herbipolensem. Quapropter donec institutus fuerit verus Conventus Regularis, Parochus loci de Holtzkircken pro tempore existens, jus parochiale, & quę huic juri annexa sunt, tam in Personas Ecclesiasticas & Regulares ejus Prępositurę, quam in Officiales, Famulos, aliosque Domesticos Prępositaram inhabitantes, nec non, & quidem pro quocumque tempore, in Conductorem, seu Possessorem Molendini spectantis ad Prępositaram, non secus atque in alios suos Parochianos, exerceat.

Secundo capite confirmatur vetus concordia super Præpositura in Zell.

§. 10. *Secundo* = Firmas etiam consistere volumus transactiones alias inter Ecclesiam Herbipolensem, & Fuldensem circa Prępositaram in Zell prope Fischberg a nostris pariter Prędecessoribus Anno millesimo sextentesimo octogesimo tertio initas, quibus per hanc novam Concordiam nec quidquam sit derogatum; unde eas hoc etiam loco verbo tenus inserendas duximus, sequentis videlicet tenoris = Cum circa „ Prępositaram in Zeila sitam prope Fischberg, ratione confirmationis, ac visitationis Prępositi Fuldensis ibidem existentis, certas quasdam differentias, ac contentiones emersisse compertum fuerit, pla-

„ cuit

„ cuit eas sequentem in modum componere, & abo-
„ lere: videlicet, quod ipsa quidem hactenus con-
„ sueta confirmatio Praepositi ab Ecclesia Fuldensi
„ pro tempore praesentandi, ac nominandi, intra ter-
„ minum juris, & per litteras praesentationibus rite
„ conceptas, ab Ecclesia Herbipolensi, ejusdemque
„ Episcopo pro tempore existente, petenda sit per
„ Abbatem, & Principem Fuldensem pariter pro
„ tempore existentem: Fidei tamen Professio non-
„ nisi per Consiliarium Ecclesiasticum Fulden. suffi-
„ cienti mandato instructum, coram Episcopo emit-
„ tenda, & juramentum ad tramitem Processus Ca-
„ nonici in Neo-praesentati animam praestandum, ac
„ proinde eidem Praeposito nuda, & sola Episcopalis
„ confirmatio impertienda sit, juxta formam inva-
„ riabilem sequentis tenoris.

Litterae Confirmationis Praepositi in Zell ab Episcopo Herbipolen. obtinendae.

§. 11. *Nos N. N. Episcopus Herbipolensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Franciae Orientalis Dux &c. ∺ Universis has litteras inspecturis, lecturis, seu legi audituris, salutem in Domino. Vacante jam Praepositura Monasterii in Zella prope Fischberg, & nominato, & praesentato Nobis per Reverendissimum Principem, ac Dominum Charissimum Amicum Nostrum N. N. Abbatem Fuldensem Sacri Romani Imperii Principem Divae Augustae Archi-Cancellarium per Germaniam, & Galliam Primatem &c. in Praepositum Devoto Nobis Dilecto N. N. necessarium videbatur pro legitime impertienda Confirmatione, citationem proclamatoriam contra omnes & singulos in hoc negotio interesse habere putantes, & valentes, decernere: decreta istiusmodi citatione, eademque affixa in portis majoris nostrae Ecclesiae Herbipolensis, & debite exequuta, & in termino praefixo reproducta, & nemine comparente, qui nominationem seu praesentationem hanc contradiceret, seu quidquam contra nominati personam, vel nominationem, & praesentationem exciperet; Nos nominationem, seu praesentationem de persona N. N. factam, ratam, & gratam habuimus, ipsumque auctoritate nostra, per Procuratorem ejus N. N. Consiliarium Ecclesiasticum Fuldensem, in Praepositum Monasterii in Zella prope Fischberg praefecimus, eidemque de eadem per praesentes providimus, prout confirmamus, praeficimus, & instituimus; curam, ac regimen ejusdem Praepositurae in animam suam committentes, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Amen. Praemissa tamen prius per dictum Procuratorem, nomine sui Principalis, professione Fidei, & corporali Juramento, subsequenti verborum forma.*

Juramentum procuratorio nomine Praepositi praestandum a Consiliario Ecclesiastico Fuldensi.

§. 12. *Ego N. N. Consiliarius Ecclesiasticus Fuldensis constitutus Procurator admodum Reverendi, & Prae-Nobilis Domini N. N. nominati, & praesentati in Praepositum Monasterii in Zella prope Fischberg, bona fide promitto, & juro in animam, & nomine mei Principalis, ex nunc in antea, quamdiu Praeposituram administravero, submissionem, & reverentiam S. Sedi Apostolicae, Celsissimo & reverendissimo Principi, ac Domino Domino N. N. Episcopo Herbipolensi Franciae Orientalis Duci &c. Domino meo Clementissimo, & suis Successoribus legitime, & canonice intrantibus, me exhibiturum; nec ero in consilio, nec in facto, ut vitam sive membrum perdant, vel capiantur mala captione, & consilium, quod mihi crediderint, per se, Nuntios, vel litteras, ad eorum damnum me sciente nemini pandam; adjutor quoque ero, pro posse, & nosse, ad defendendam, & retinendam Ecclesiam Herbipolensem in bonis, & juribus suis, Praepositura mihi commissa salva; possessiones vero, & bona, maxime immobilia, & allodia, ad dictam Praeposituram spectantes, & spectantia, non vendam, non donabo, non impignorabo, neque de novo infeudabo, nec alio modo alienabo, absque decreto Celsissimi Herbipolensis. Bona autem dictae Praepositurae inutiliter dispersa, pro viribus recuperabo, & recuperata conservabo; & alias in omnibus, & per omnia praefatae Praepositurae administrationem fideliter geram, & exercebo, uti salubrius, & ferventius potero; salvo tamen Regulari, & consueto Juramento Capitulari, Celsissimo & Reverendissimo Principi ac Domino Domino Abbati meo Fuldensi N. N. Domino meo Clementissimo praestito; si me Deus adjuvet, & haec Sancta Dei Evangelia, quae his manibus propriis tango. In quorum omnium Fidem, & Testimonium praesentes litteras fieri, Sigillique Officii nostri Vicariatus, quo ad praesens utimur, jussimus appensione communiri. Datum & Actum Arce dicta Marienberg prope Herbipolim Die & Anno &c.*

§. 13. „ Et quod Praepositus, ubi forte ex reddi-
„ tibus, ac proventibus Praepositurae Zellensis, cum
„ ejus notabili detrimento & damno, quidquam au-
„ ferri contigerit, teneatur id ipsum, ad vindicatio-
„ nem, & manutentionem communi ope praestandam,
„ & exhibendam, utrique Ecclesiae, Herbipolensi ni-
„ mirum, ac Fuldensi, ad tenorem Juramenti reli-
„ giose denuntiare. E contra vero Ecclesia, Herbi-
„ polensi in hoc solo, & simplici jure confirmandi
„ conquiescat, & a visitatione ejus Praepositurae,
„ necnon Parochi, ac loci de Zell, anno superiori
„ instituta, penitus desistat; neque Ecclesiae Fulden-
„ si in Visitatione ejusmodi, aut aliis Juribus in se-
„ quelam Visitationis competentibus, Institutione
„ Parochi, & in Ecclesiastica, ac temporali ejus Lo-
„ ci jurisdictione, ullum injiciat impedimentum, aut
„ praejudicium aliquod inferat; sed liberum sit prae-
„ fato Principi Fuldensi, prout visum fuerit, Prae-
„ positum visitare, & in praedictum Locum, ac Pa-
„ rochiam, Ecclesiastica ac temporalia quaecumque
„ Jura, absque ulla Ecclesiae Herbipolensis turbatio-
„ ne, exercere.

Limites praefiniuntur jurisdictioni Abbatiali.

§. 14. Quo vero magis praecaveantur quaecumque dissidia, quae nasci possunt in futurum circa limites Jurisdictionis utriusque Ecclesiae, & ut appareat, quousque Jus Dioecesanum Ecclesiae Fuldensis, vigore novae hujus Concordiae extendatur, atque exerceri possit, & debeat, ex ea parte, qua maxime conterminum habet Episcopatum Herbipolensem, placuit ∺ *Tertio* ∺ Sequentes Parochiales Ecclesias, una cum Filialibus ad eas pro nunc spectantibus, necnon Praefecturas in extremis Abbatiae finibus partis cis-amnensis recensere, & pro terminis, ac finibus Dioecesis Fuldensis constituere: sunt autem eae, quae sequuntur, Parochiae, Warmannsrod, Dippach, Hundsfeld, Hammelburg, Thulba, Gerod, Pfruchkenau, cum parvo Pago Eckards, Motten, Hettenhausen, Schmulnau, Dittershausen, Poppenhausen, Batten, Schwarzbach, Geusinar, Schleida, Cranlneken, Praefecturae Fischberg, & Saltzungen, cum suis Paroeciis sitis intra earumdem Territorium; porro Parochiae Welier, Lengsfeld, Satrapia Vacha, cum suis itidem Paroeciis, inque ejus Territorio sitis; praeterea Parochiae Mansbach, Oberufhausen, Eiterfeld, Buchenau, Neukirchen, Werda, Rothenkirchen, Langensch-Wartz.

Itidem & Episcopali.

§. 15. *Quarto* ∺ Praefecturae vero Lichtenberg, & Sondheim, quae sunt de proprietate Ecclesiae Fuldensis, hodiedum vero, pignoris loco, a Saxoniae Principibus detinentur, necnon quaecumque alia Feuda Fuldensia in Territorio Herbipolensi de facto existentia, & Augustanae Confessioni pro nunc addicta, quotiescumque ea, seu illas, eveniente casu vel reluitionis, vel consolidationis cum Dominio directo Fuldensi, ad Fidem Catholicam reverti contigerit, Jurisdictioni Dioecesanae Herbipolensis Ecclesiae perpertuo adscripta sint; salvo tamen in praefatis locis, ac Praefecturis sublimi Territoriali, ac Patronatus Jure. Eadem Jurisdictio, seu Jus Dioecesanum, pro casu reversionis ad Fidem Catholicam, sit penes Ecclesiam Herbipolensem in Parochia, & Filialibus, totoque districtu Nobilium de Thann quomodolibet ad eos spectantibus, aut ab ipsis huc usque possessis; similiter in districtu Nobilium de Weyhers, qui passim sub nomine Parochiae Gersfeldensis venire solet; cum expressa tamen reservatione Jurium temporalium in duobus hisce locis Fuldensi Ecclesiae competentium. Porro in Praefectura Schwarzenfels Dominii Hasso-Cassellani, quoad Parochias intra eandem sitas, item in Schluchtern, necnon in his locis, Windheim, Ochsental, Heckmuhl, Volckersleyer. Platz, Wolffsmunster, & in Zeitlorff, denique in omnibus & singulis locis, ac Paroeciis Augustanae Confessioni pro nunc addictis, & Territorio Fuldensi partis cis-amnensis circumquaque non inclusis, sed in confiniis utriusque Principatus existentibus, quaeque ante dissidia Religionis, ad Dioecesim Herbipolensem spectasse asseruntur, etiamsi sint Feuda Fuldensia, reversionis ad Fidem Catholicam existente casu, idem Jus Dioecesanum Herbipolensi competat Ecclesiae: iis solum locis exceptis, quae supra tertia stipulatione intra limites Dioecesis Fuldensis nomine tenus posita, & recensita fuerunt.

Quintum hoc Caput inferius reprobatur.

§. 16. *Quinto* ∺ Ab undecim Parochiis, ad Capitulum Rurale Carolostadianum olim, prout asser-

ANNO 1752.

tum est, majori ex parte spectantibus, earumque Filialibus in Territorio Fuldensi existentibus, tam quoad Personas Ecclesiasticas, quam Laicales, videlicet a Parochiis Hundsfeld, Eschenbah, Hammelburg, Dippach, Uter-Erthal, Scondra, Leuchtersbach, Bruckenau, Weylhers, Dittershausen, & Poppenhausen, Episcopus Herbipolensis Jure perpetuo ab Apostolica Sede sibi delegato, & non aliter, facultatem habeat recipiendi appellationes in casibus de Jure permissis, & a sententiis in quibuscumque causis ad Forum Ecclesiasticum pertinentibus, in Consistorio, vel alio quocumque Judicio Ecclesiastico Fuldensi, superiori videlicet, non subalterno, prolatis: Sic tamen, ut omnino liberum sit prædictarum Parochialium incolis omnibus & singulis, appellare, vel ad Curiam Ecclesiasticam Herbipolensem, ut præfertur, vel ad Nuntiaturam Coloniensem, vel, si libuerit, nullo interposito medio, ad ipsam Sedem Apostolicam: Neque fas sit earumdem Parochiarum Incolas ullatenus impedire, directe, vel indirecte, quominus ad Herbipolensem Curiam appellationes interponant. Cæterum per ea, quæ sive de Juribus Patronatibus, sive Territorialibus, & aliis quibuscumque temporalibus, in præmissis, ex una alterave parte adducta fuerunt, cum ad præsentem concordiam per se minime pertineat, nemini quidquam novi concessum sit, neque ademptum.

Reservatur Beneplacitum Apostolicum.

§. 17. Nos itaque Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis &c. &c. ⁐ Et Nos Amandus Abbas, & Princeps Fuldensis &c. &c. ⁐ Quæ in præmissis utraque ex parte maturo consilio, & plena deliberatione, pro publica Ecclesiarum Nostrarum utilitate, tranquillitate, & animarum salute, inter Nos conventa, & stipulata fuerunt, pro Nobis, & Successoribus Nostris, integerrima fide, verboque Principis interposito, quoad omnes & singulos articulos, firmiter & religiosissime servare promittimus, & pollicemur, neque ut iis quacumque via, aut medio per Nostros quoquomodo contraveniatur, aut contra ea aliquid unquam attentetur, ulla ratione permittemus. Ipsam vero præsentem Concordiam, ut ei debitum robur accedat, etiam a Summo Pontifice confirmari omni, & indilato studio procurabimus. Si vero, citra spem, ante obtentam a Sanctissimo confirmationem, nova super his dissidia oriantur, Concordia hæc in nullius Partis præjudicium in judicio queat allegari ⁐ In quorum fidem Nos principaliter contrahentes, nomine Nostro, & Successorum Nostrorum, manu propria has Concordiæ paginas signavimus, & nostris communiri sigillis mandavimus. ⁐ Herbipoli die vigesimo quarto mensis Julii millesimo septingentesimo quinquagesimo primo ⁐ Fuldæ die vigesimo septimo mensis Julii anno eodem ⁐ Carolus Philippus Episcopus Herbipolensis Franciæ Orientalis Dux ⁐ Amandus Abbas, & Princeps Fuldensis ⁐ Loco † sigilli Episcopi Herbipolensis ⁐ Loco † sigilli Abbatis Fuldensis ⁐ Similiter Nos Præpositus, Decanus, & reliqui Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, necnon Nos Decanus, ac totum Capitulum Fuldense, pro Nobis, ac Nostris utrinque Successoribus, palam confitemur, quod hæc Concordia cum consilio, scitu, ac consensu nostro fuerit erecta, prout etiam in eadem, hisce omni meliori modo consentimus. In quorum fidem nostra sigilla Capitularia scienter apprimi jussimus. Actum ut supra ⁐ Loco † sigilli Capituli Herbipolensis ⁐ Loco † sigilli Capituli Fuldensis.

Pacta omnia Auctoritate Apostolica firmantur, exceptis quæ quinto Capite continentur.

§. 18. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ a Sede Apostolica approbantur, & confirmantur, firmius subsistere soleant; quapropter Carolus Philippus Episcopus, ac Amandus modernus Abbas præfati plurimum cupiant Concordiam hujusmodi, & in eis contenta quæcumque, ad hoc ut illa serventur exactius, per Nos & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari; quare pro parte dicti Caroli Philippi Episcopi, & Amandi Abbatis præfatis, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eorum, ac Episcopi Herbipolen. necnon Abbatis præfati Monasterii pro tempore respective existentium, quieti & tranquillitati in præmissis opportune providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur, qui, quantum cum Domino possumus, litibus obviare, ac diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali Dignitate insignitas, non tantum promovere, sed & stabilire, sinceris desideramus affectibus, Carolo Philippo Episcopo, ac Amando Abbati præfatis specialem gratiam facere volentes, eosque, & eorum singulares Personas a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causas latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam præfatam, & in ea contenta quæcumque, ac prout illam concernit, desuper confectum Instrumentum publicum, non tamen illius Quintum Caput, seu Quintum Paragraphum in præfato Instrumento exaratum, quod Nos nullo modo approbare intendimus, immo ipsum Caput Quintum, seu Paragraphum Quintum, præsentium tenore omnino cassamus, & abolemus, perinde ac si nunquam tractatum, nec stabilitum, neque in Instrumento præfato conscriptum fuisset; Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illique perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, omnesque & singulos tam juris, quam facti, & solemnitatum, aliosve quantumvis substantiales defectus, si qui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus; ac Concordiam hujusmodi ab ipsis modernis, & pro tempore existentibus Episcopo Herbipolen. ac Abbate præfati Monasterii, perpetuo observari, nec illam ullo unquam tempore a quoquam quavis auctoritate fungente, ac honore, & præeminentia fulgente, immutari, innovari, aut reformari posse vel debere.

Decreta.

§. 19. Præsentes quoque semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri: Et ita quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoslibet, quavis prærogativa, & privilegio fungentes, & judicari, & definiri debere; & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit, attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 20. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, provincialibus, universalibusque Conciliis editis, vel edendis, specialibus, vel Generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictæ Ecclesiæ Herbipolensis, ac Monasterii, & Ordinis præfatorum, etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, in contrarium præmissorum forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse hac vice dumtaxat harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod præfatum Quintum Caput, seu præfatus Quintus Paragraphus, ejusdem Concordiæ, non solum minime approbatum, seu minime approbatus, sed omnino cassatum, sive cassatus remaneat, & pro non scripto habeatur.

Sanctio.

§. 21. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, intentionis, cassationis, abolitionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, defectuum suppletionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 1. Octobris 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

PONT. A. XIII.

AB-

ABBATIA FULDENSIS

In Episcopatum erigitur, cum omnibus juribus, & prærogativis, præservato tamen statu Regulari; ita ut idem Episcopus, & Abbas Fuldensis sit, & nuncupetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Summi Pontificis est Sedes Episcopales erigere, cum Ecclesiæ dignitas, & divini cultus ratio id postulant.

IN Apostolicæ Dignitatis apice, Divina sic disponente voluntate, cui obediunt omnia, meritis licet imparibus, constituti, omnes Dominici Agri partes, quasi de montis vertice, inspicimus, ac speculamur, ut quid Ecclesiarum omnium conditioni, decori, & firmamento conveniat, dijudicemus: Eaque propter, Decessorum Nostrorum vestigiis inhærentes, novas quandoque plantare, atque erigere Episcopales Sedes, quandoque vero Monasteria insignia, servata tamen in eis Regulari observantia, Episcopali dignitate & honore condecorare opportunum ducimus, ut uberior inde Dominici Agri cultus & messis existat, ac Monasticus Ordo clarius florescat, pax ac concordia cum finitimis servetur, & quod potissimum est, Catholicæ Fidei nomen in Civitatibus, in quibus illustres Personæ resident, splendidius appareat, illarumque Præsules dignioribus titulis illustrentur, & condignis favoribus attollantur.

Recensentur insignes prærogativæ Abbatiæ Fuldensis.

§. 1. Cum itaque, sicut accepimus, Insigne Monasterium, Abbatia nuncupatum Fulden. Ordinis Sancti Benedicti, a Sancto Bonifacio in Buconia fundatum, Sedi Apostolicæ immediate subjectum, quod suam Civitatem, cum Seminario Alumnorum, ac Accademia Studii Generalis inibi existentibus, ac Territorium separatum, quamplurima Loca, Præposituras, & Oppida, cum nonnullis Sæcularibus, & Collegiatis Ecclesiis, ac non exiguo Parochialium Ecclesiarum circumquaque positarum numero, sub se continens, habet, & in quo abundantissimus Monachorum, sub una eademque Disciplina, & Regulari Observantia alitur numerus, ex quibus terdeni ad minimum quotidiana Divina officia, tam in Choro, quam intra Ecclesiam sacra peragendo, laudesque Deo persolvendo, peculiari frequentia peragunt, ac decore, & cujus Monasterii fructus, redditus, & proventus ad tercentum viginti florenos in Libris Cameræ Apostolicæ taxati reperiuntur; ejusdemque Monasterii Abbatis (qui etiam, sicut pariter accepimus, Sacri Romani Imperii Princeps, ac Charissimæ in Christo Filiæ Nostræ Mariæ Theresiæ, Hungariæ, & Bohemiæ Reginæ Illustris, Charissimi in Christo Filii Nostri Francisci Romanorum Regis in Imperatorem electi uxoris, ac etiam pro tempore existentis Romanorum Imperatricis Archicancellarius, ac per Germaniam, & Galliam Primas existit, quique jurisdictionem quasi Episcopalem, tam in Civitate præfata, quam toto Territorio, aliisque sibi subjectis Locis, Præposituris, & Oppidis præfatis, non tamen in eis, quæ sunt Ordinis, exercet) electio ad pro tempore existentes quatuordecim ejusdem Ordinis expresse professos Monachos Capitulares tantum, videlicet Decanum, qui etiam Præpositus S. Andreæ in Monte novo nuncupatus prope Fuldam, ac prima post Abbatialem Dignitas existit, & continuo in Præpositura ejusdem Sancti Andreæ dicti Ordinis eidem Monasterio contigua residet, ac octo Præpositos in aliis octo Monasteriis, seu Præposituris ejusdem Ordinis, a primodicto tamen Monasterio dependentibus, in locis dissitis extra primodictum principale Monasterium degentes, eisque præsidentes, atque in contubernio sociorum Regularium, præter spiritualia Officia, annexam jurisdictionem, nomine atque auctoritate Abbatis Fuldensis, administrantes, necnon alios quinque præfati Ordinis respective Monachos Capitulares, non tamen Præpositos, quorum ex eis unum Regularis Disciplinæ, ac Chori in Monasterio primodicto Præsidem Capitularem, ac semper apud præfatum Decanum, reliquos vero quatuor Monachos Capitulares, & non Præpositos, continuo una cum ipsis Præpositis, tanquam eorum socios & commensales, cum debita tamen erga eos reverentia & subjectione, respective commorantes, & permanentes, Concordatis Germaniæ inibi vigentibus, spectat & pertinet quamplurimis propterea eximiis gaudebat prærogativis.

Propter quas in Episcopatum erigitur, integro tamen manente Regulari statu.

§. 2. Nos igitur attentis tot tantisque, quibus Monasterium primodictum eminet meritis, illius Abbatialem Ecclesiam in Cathedralem, & Episcopalem, ut infra, erigere cupientes, Motu proprio, non ad alicujus super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Ecclesiam Abbatialem præfatam, firmis tamen semper in ea remanentibus, inibique semper vigentibus omni statu, qualitate, denominatione, & omnimoda essentia Regularibus; ita ut in posterum ut prius Regularis nunquam esse desinat, in Cathedralem, & Episcopalem, quæ ut antea Sedi Apostolicæ immediate subjecta, ac Regularis existat, Ecclesiam, Apostolica auctoritate, tenores præsentium, perpetuo erigimus & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Episcopali decoramus, ac pro tempore existentes primodicti Monasterii Abbates, in veros Præsules, & Episcopos Fulden. declaramus; nec non quod pro tempore existens ejusdem Ecclesiæ per Nos, ut præfertur, in Episcopalem erectæ Episcopus, semper imposterum non tantum Episcopus, & Abbas Fuldensis denominari, sed etiam verus ejusdem Ecclesiæ Episcopus cum omnibus insigniis Episcopalibus, privilegiis, honoribus, & prærogativis Episcopis debitis, & concessis, ac juribus, & jurisdictionibus in Clerum Sæcularem, & Regularem, ac Populum tam Civitatis præfatæ, quam totius Territorii, ac Ditionis, & Diœcesis Fulden. & facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Ecclesiæ Episcopales, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt, verusque insimul Abbas Regularis Fuldensis, cum omnibus suis Abbatialibus juribus, honoribus, præeminentiis, prælationibus, & prærogativis universis, quibus de præsenti gaudet, vere, realiter, & cum effectu existere, ipseque in Litteris Apostolicis tam gratiam, quam justitiam separatim, seu utramque mixtim concernendis, impostерum expediendis, Episcopi insimul & Abbatis Fuldensis titulo, ac nomine decorari, ac vocari, sicque idem inscribi; quodque occurrente ejusdem Ecclesiæ in Episcopalem, per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii primodicti vacatione, futurus illius Episcopus, & Abbas, nullo in ejus electione innovato ordine, eodem modo & forma, ut prius, per dictos Decanum, & alios tredecim Monachos Capitulares præfatos, qui tantummodo vocem activam, & passivam in electione præfata, ut prius, habere possint, eligi.

Nec non eligentium jure, ac electionis forma.

§. 3. Ita tamen, ut sequuta, ut præfertur, ejus in primodicti Monasterii Abbatem Canonica Electione, etiam Episcopus Fuldensis electus remaneat, ac propterea Confirmationem electionis præfatæ, ut prius, una cum provisione Ecclesiæ Episcopalis per Nos, ut præfertur, erectæ, ac Monasterii Fuldensis, a Sede Apostolica petere, & obtinere respective debeat, & teneatur: Cum hoc etiam, quod uti Episcopus & Abbas Fuldensis, jurisdictionem suam Episcopalem insimul & Abbatialem Diœcesanam in eisdem Locis, Ecclesiis, & Personis, ac præfato Clero tam Seculari, quam Regulari, ad præsens Territorio Fuldensi subjectis, & juxta Concordiam inter Venerabilem Fratrem Nostrum Carolum Philippum modernum Episcopum Herbipolensem, ac Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Ecclesiæ Herbipolensis ex una, & Venerabilem etiam Fratrem Nostrum Amandum Episcopum Themisciren sem in partibus Infidelium, & modernum primodicti Monasterii Abbatem, quem propediem ad præfatam Ecclesiam Fuldensem per Nos in Episcopalem, ut præfertur, erectam transferre intendimus, ac Dilectos quoque Filios Capitulum Regulare primodicti Monasterii ex altera partibus initam, & nuper per Nos Apostolica auctoritate præfata approbatam, & confirmatam, salva tamen & illæsa semper remanente præcedentia, favore præfati moderni, & pro tempore existentis Episcopi Herbipolensis, illiusque Sedis Episcopalis, eis, uti antiquioribus, debita, exercere

Adeo ut uno electionis actu Fuldensis Episcopus & Fuldensis Abbas eligatur.

generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, seu dictæ Herbipolensis, aut alterius cujuscumque Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 4. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. anno 13. die 5. Octobris 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo tertio Nonas Octobris, Pontificatus Anno XIII.

D. Card. Passioneus,
J. Datarius.
VISA
De Curia J. C. Boschi,
Loco ✠ Plumbi.
J. B. Engenius.
Registrata in Secretaria Brevium.

DAMNANTUR,

Et prohibentur quinque propositiones Duellorum abusui faventes, veteresque leges adversus Duellantes editæ innovantur, ac novis superadditis pœnalibus Sanctionibus confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Assiduum Romanorum Pontificum studium in eliminando duellorum abusu.

DETESTABILEM, ac Divina naturalique Lege damnatum Duellorum abusum, a barbaris gentibus, atque superstitiosis, non sine ingenti corporum, animarumque clade, in Christianam Rempublicam auctore Diabolo invectum, cum semper execrata sit, atque improbarit Ecclesia, tum præcipuo in eam curam studio, vigilantia, ac zelo incubuerunt Romani Pontifices, ut a Fidelium cœtu longissime arceretur. Nam, ut antiquiora mittamus Prædecessorum Nostrorum Nicolai I. (*a*), Cœlestini III. Innocentii II. Eugenii III. Alexandri III. (*b*), Innocentii IV. (*c*) adversus singulares pugnas decreta, extant recentiores Apostolicæ Sedis Constitutiones, quibus Romani Pontifices Julius II. (*d*), Leo X. (*e*), Clemens VII. (*f*), ac demum Pius IV. (*g*), gravissimas pœnas antea statutas confirmarunt, aliasque de novo addiderunt, contra duellantes ex quacumque causa, etiam per Sæculares Regionum aut Locorum Leges forsan permissa, adjecta infamia, bonorumque proscriptione, etiam adversus complices ac participes, & qualemcumque operam iisdem præbentes.

Pœnæ per Tridentinum indictæ in exhibentes locum ad Monomachiam, Patrinos, & pugnantes.

§. 1. Tridentina vero Synodus (*h*) latam in eos excommunicationem extendit ad Imperatores, & Reges, Duces, ac Principes, cæterosque Dominos temporales, si locum ad Monomachiam in terris suis concesserint, ac jurisdictione & dominio loci, in quo duellum fieri permiserint, quem ab Ecclesia obtineant, eo ipso privatos declaravit. Committentes vero pugnam, eorumque Patrinos, excommunicationis, ac omnium bonorum proscriptionis, nec non perpetuæ infamiæ pœnam incurrere statuit; &, si in ipso conflictu decesserint, Ecclesiastica sepultura perpetuo cárituros decrevit.

Gregor. XIII pœnales omnes Sanctiones a solemnibus ad privata duella protendit.

§. 2. Cum vero præfatis saluberrimis Legibus judicialia dumtaxat, ac solemnia duella comprehensa, ac proscripta viderentur, piæ memoriæ Prædecessor noster Gregorius Papa XIII. (*i*) hujusmodi pœnas adversus eos omnes extendit, qui nedum publice, sed etiam privatim ex condicto, statuto tempore, & loco, Monomachiam commiserint, etiamsi nulli Patrini, sociive ad id vocati fuerint, nec loci securitas habita, nullæve provocatoriæ Litteræ, aut denunciationis Chartulæ præcesserint.

Et Clemens VIII. iisdem obnoxios effecit omnes consilium, operam, & indemnitatem præstantes, etiam pugna non secuta.

§. 3. Denique felicis recordationis Clemens Papa VIII. etiam Prædecessor Noster, Apostolicas Romanorum ante se Pontificum Leges omnes, & pœnas in eis statutas, sua Constitutione, quæ incipit *Illius vices*, Data XVI. Kal. Septembris Anno MDXCII. diserte complexus, easdem extendit ad omnes non solum duello certantes, sed etiam provocantes, suadentes, equos, arma, commeatus præbentes, comitantes; Chartulas, Libellos, Manifesta mittentes, scribentes, vel divulgantes, aut quomodolibet circa ista cooperantes; Socios, Patrinos, de industria spectatores, fautores, criminis demum participes, illudque permittentes, vel, quantum in ipsis est, non prohibentes, ac delinquentibus veniam & impunitatem concedentes, quique se prædictis quoquomodo immiscuerint; etiamsi neque pugnæ effectus, neque accessus ad locum sit subsequutus.

Assertiones ab Alexandro VII. & Innocentio XI. damnatæ.

§. 4. His tam sapienter, tam aperte, atque perspicue ab Ecclesia, & ab Apostolica Sede constitutis, dubitari jam nullo modo posse videbatur, quin duella omnia tam publica, quam privata, & naturali, & Divino, & Ecclesiastico jure, prorsus illicita, vetita, atque damnata censeri deberent. Sed nonnulli earum Legum interpretes, per benignitatis speciem humanis pravisque cupiditatibus plus æquo faventes, Apostolicas Sanctiones ad corrupta hominum judicia inflectentes, ac temperantes, *licere*, docuerunt, (*k*) *Viro Equestri duellum acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrant:* (*l*) *Fas esse defensione occisiva, vel ipsis Clericis, ac Religiosis, tueri honorem, dum alia declinandæ calumniæ via non suppetat*, (*m*) *propulsare damna, quæ ex iniqua Judicis sententia certo imminent*; (*n*) *defendere non solum quæ possidemus, sed etiam ea, ad quæ jus inchoatum habemus, dum alia via id assequi non valeamus*: Quas quidem assertiones duellis faventes, Apostolica Sedes censura notavit, rejecit, proscripsit.

Instauratæ laxiores opiniones faventes duellorum abusum.

§. 5. Et nihilominus extiterunt quam proxime recentiores alii, qui etsi duella, vel odii, vel vindictæ, vel honoris tuendi causa, vel levioris momenti res fortunasque servandi, fateantur illicita; aliis tamen in circumstantiis, & casibus; vel amittendi Officii, & sustentationis, vel denegatæ sibi a Magistratu justitiæ, defensionis innoxiæ titulo, ea licere pronunciant. Laxas, & periculi plenas opiniones hujusmodi, ex vulgatis eorum Libris ad Nos delatas, ubi primum accepimus, earum examen nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & quibusdam Dilectis Filiis Sacræ Theologiæ Magistris specialiter ad id per Nos deputatis, commisimus: qui re mature discussa, latis coram Nobis tum voce, tum scripto suffragiis, infrascriptas Propositiones censura, & proscriptione dignas existimarunt.

PRIMA PROPOSITIO.

Vir Militaris, qui nisi offerat, vel acceptet duellum, tamquam formidolosus, timidus, abjectus, & ad Officia Militaria ineptus haberetur, indeque officio, quo se suosque sustentat, privaretur, vel promotionis, alias sibi debitæ ac promeritæ, spe perpetuo carere deberet, culpa & pœna vacaret, sive offerat, sive acceptet Duellum.

II.

Excusari possunt etiam, honoris tuendi, vel humanæ vilipensionis vitandæ gratia, Duellum acceptantes, vel ad illud provocantes, quando certo sciunt pugnam non esse secuturam, utpote ab aliis impediendam.

III.

(a) *Epist. L. ad Carolum Calvum.*
(b) *In Concil. Lateranensi Cap.* 1. & 2. de Torneamentis, *ubi trium Prædecessorum Decreta citantur.*
(c) *In Epist. ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ecclesiasticos Regni Franciæ, apud Raynal. ad ann.* 1251. *num.* 31.
(d) *Constit. incip.* Regis pacifici.
(e) *Constit.* Quam Deo & Hominibus.
(f) *Constit.* Consuevit Romanus Pontifex.
(g) *Constit.* Ea, quæ a Prædecessoribus.
(h) *Sess.* 25. *cap.* 19. *de Reform.*
(i) *Constit.* Ad tollendum.
(k) 2. *Prop. damnata ab Alexandro VII.*
(l) 17. *Prop. ex damnatis ab eodem.*
(m) 18. *Prop. ab eodem damnata.*
(n) 32. *Prop. ex damnatis ab Innocentio XI.*

III.

Non incurrit Ecclesiasticas pœnas ab Ecclesia contra duellantes latas, Dux, vel Officialis Militiæ, acceptans duellum, ex gravi metu amissionis famæ, & officii.

IV.

Licitum est, in statu hominis naturali, acceptare, & offerre duellum, ad servandas cum honore fortunas, quando alio remedio eorum jactura propulsari nequit.

V.

Asserta licentia pro statu naturali, applicari etiam potest statui Civitatis male ordinatæ, in qua nimirum, vel negligentia vel malitia Magistratus, justitia aperte denegatur.

Damnantur, & sub censuris defendi prohibentur.

§. 6. Auditis itaque, super unaquaque earum Propositionum, dictorum Cardinalium & Consultorum judiciis, atque omnibus rite & mature consideratis, Nos ipsas, præsentium Litterarum tenore, & Apostolica Auctoritate, tamquam falsas, scandalosas, ac perniciosas rejicimus, damnamus, ac prohibemus, itaut quicumque illas aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam disputandi gratia, publice, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, a qua non possit (præterquam in mortis articulo) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi ab existente pro tempore Romano Pontifice absolvi.

Necnon in praxim induci.

§. 7. Insuper stricte, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione Divini Judicii, prohibemus omnibus Cristifidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum, ad praxim deducant.

Constitutiones Prædecessorum Pontificum de duellis confirmantur.

§. 8. Jam vero ut exitiosam Duellorum licentiam, in Christiana, ac præsertim Militari Republica, non obstantibus providis Legibus a plerisque etiam Sæcularibus Principibus & Potestatibus ad eamdem extirpandam laudabiliter editis, adhuc gliscentem, validiore manu coerceamus, gravissimumque scelus Apostolicæ districtionis gladio magis magisque insequamur, omnes & singulas dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutiones superius enunciatas, quarum tenores, ac si præsentibus de verbo ad verbum insertæ forent, pro sufficienter expressis haberi volumus, Apostolica auctoritate confirmantes & innovantes, ad hoc ut pœnarum gravitas & severitas majorem perditis hominibus ingerat peccandi metum, Nostro Motu proprio, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, earundem præsentium Litterarum serie, statuimus atque decernimus, ut si quis in duello, sive publice, sive privatim indicto, hominem occiderit, sive hic mortuus fuerit in loco conflictus, sive extra illum ex vulnere in duello accepto, hujusmodi homicida, tamquam interficiens proximum suum animo præmeditato ac deliberato, ad formam Constitutionis felicis recordationis Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII., quæ incipit *Ex quo Divina*, data vi. Idus Junii anno Domini MDCCXXV.; ab Ecclesiasticæ Immunitatis beneficio exclusus & repulsus omnino censeatur; ita ut a cujuscumque Sacri aut Religiosi loci asylo, ad quod confugerit, servatis tamen de jure servandis, extrahi, & Judicis competentis Curiæ pro merito puniendus, tradi possit & debeat; super quo Nos Episcopis, aliisque Superioribus Antistitibus, ad quos respective pertinet, & pertinebit inposterum, necessarias & opportunas facultates præsentium quoque tenore impertimur. Quin etiam, vivente adhuc altero in singulari certamine graviter vulnerato, si percussor in locum immunem se receperit, ex quo, eveniente illius morte, fugam arripere, & legum severitatem evadere posse prospiciatur; Volumus, & respective permittimus, ut, quatenus Periti ad inspiciendum vulnus acciti, *grave vita periculum* adesse retulerint, percussor ipse, prævio semper Decreto Episcopi, & cum assistentia personæ Ecclesiasticæ ab eodem Episcopo deputatæ, ab hujusmodi loco immuni extractus, sine mora carceribus mancipetur; ea tamen lege Judicibus indicta, ut illum Ecclesiæ restituere debeant, si vulneratus superstes vivat ultra tempus a legibus, quæ de homicidio sunt, constitutum; alioquin in easdem pœnas incidant, quæ in memoratis Benedicti XIII. Litteris constitutæ sunt adversus illos, qui delinquentem in aliquo ex casibus ibidem expressis, ex indiciis ad id sufficientibus sibi traditum, restituere recusent, postquam is in suis defensionibus hujusmodi indicia diluerit.

Insuper publico vel privato duello interficiens alterum Asyli jure privatur.

Vivente adhuc saucio, quando, & qua forma percussor e loco immuni extrahi debeat.

Interfecto autem sepultura sacra denegatur, licet extra locum pugnæ, & præobtenta absolutione obierit.

§. 9. Præterea, simili motu & auctoritate decernimus ac declaramus, Sepulturæ sacræ privationem a sacrosancta Tridentina Synodo inflictam morientibus in loco duelli & conflictus, incurrendam perpetuo fore, etiam ante Sententiam Judicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive privatim indictum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta Pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis & censuris absolutionem obtinuerit; sublata Episcopis, & Ordinariis Locorum super hac pœna interpretandi ac dispensandi facultate, quo ceteris documentum prebeatur fugiendi sceleris, ac debitam Ecclesiæ Legibus obedientiam præstandi.

Hortatio ad Principes, ut in Monomachiam eradicandam efficaciter incumbant.

§. 10. In hujus demum sollicitudinis nostræ societatem vocantes Carissimos in Christo Filios Nostros, Imperatorem electum, cunctosque Catholicos Reges, nec non Principes, Magistratus, Militiæ Duces, atque Præfectos, eos omnes & singulos, pro sua in Deum Religione, ac pietate, enixe obtestamur in Domino, ut conjunctis studiis, & animis, exitiosæ duellorum licentiæ, qua Regnorum tranquillitas, populorum securitas atque incolumitas, neque corporum solum, sed, quæ nullo pretio æstimari potest, æterna animarum vita certo periclitatur, omni nisu & constantia vehementer obsistant. Neque sibi, suæque in Deum fidei, munerisque rationi fecisse satis intelligant, quod optime constitutis Legibus, indictisque gravissimis pœnis, horrendum scelus proscriptum sit; nisi accuratam ipsarum Legum, pœnarumque executionem naviter urgeant, ac promoveant, seque inexorabiles Dei vindices in eos, qui talia agunt, diligenter exhibeant. Nam si delinquentes aut oscitanter ferant, aut molliter puniant, alieno sese crimine polluent, omnisque illius sanguinis reos se constituent, quem ita crudeliter inultum effundi permiserint. Vani enim falsique honoris Idolo humanas litari victimas non impune feret supremus omnium Judex Deus; rationem ab iis aliquando exacturus, quorum est Divina, & humana jura tueri, sibique creditorum hominum vitam servare, pro quibus sanguinem ipse suum Jesus Christus effudit.

Exemplorum auctoritas.

§. 11. Volumus autem ut præsentium Litterarum Transumptis etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem ubique, etiam in judicio, fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter forent exhibitæ vel ostensæ: Utque eædem præsentes in consuetis locis publicis hujus Almæ Urbis per Cursores nostros, ut moris est, publicatæ & affixæ, omnes & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ & notificatæ fuissent.

Sanctio.

§. 12. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum prohibitionis, damnationis, præcepti, statuti, declarationis, facultatum impertitionis, obtestationis, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 10. Novemb. 1752.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII., quarto Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
J. B. Eugenius.
Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 24. mensis Novemb. 1752.

DAMNATIO

Et Prohibitio Libri duobus tomis constantis, Gallico idiomate, absque Auctoris nomine, & impressionis loco, in lucem editi, cui Titulus: *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux seculiers en France contre le schisme: dans la quelle on etablit. 1. L'injustice, & l'irregularité des refus de Sacremens, de Sepulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux, qui ne sont pas soumis à la Constitution* Unigenitus. *2. La competence des Juges laics pour s' opposer à tous ces actes de schisme, Tom. I. & II. En France MDCCLII.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

MILITANTIS Ecclesiæ regimini superna dispositione præsidentes, Dominici Gregis custodiæ jugiter invigilare, ac Oves Æterni Pastoris sanguine redemtas a perniciosarum doctrinarum venenis, quantum Nobis ex alto conceditur, præservare tenemur. Quapropter cum, sicut Nobis innotuit, in lucem prodierit quidam perniciosus Liber duobus tomis constans Gallico idiomate absque auctoris nomine, & impressionis loco, cui Titulus: *Apologie de tous les jugemens rendus par les Tribunaux seculiers en France, contre le schisme, dans la quelle on etablit: 1. L'injustice, & l'irregularité des refus de Sacremens, de Sepulture, & des autres peines, qu'on prononce contre ceux, qui ne sont pas soumis a la Constitution* Unigenitus. *2. La competence des Juges laics pour s' opposer à tous ces actes de schisme. Tom. I. & II. En France MDCCLII.* Nos, auditis desuper plurium S. R. E. Cardinalium, aliorumque sacræ Teologiæ Magistrorum, quos ad prædicti Libri examen delegimus, suffragiis, iisque plene ac mature discussis, de memoratorum Cardinalium consilio, utrumque supra relati Libri tomum, tanquam continentem assertiones falsas, temerarias, scandalosas, piarum aurium offensivas, in Romanos Pontifices, Apostolicam hanc Sanctam Sedem, & Episcopos injuriosas, Ecclesiasticæ jurisdictioni derogantes, obedientiæ Constitutioni *Unigenitus* ab omnibus sincere debitæ eversivas, schismati faventes, schismaticas, in errorem inducentes, ac erroneas respective, auctoritate Apostolica, tenore præsentium damnamus, reprobamus, prohibemus, ipsiusque Libri impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica & individua mentione, & expressione dignis, sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium valeat obtinere, omnino interdicimus. Volentes, & auctoritate Apostolica mandantes, uti quicumque Librum præfatum, seu aliquam illius partem, sive Typis impressam, sive manu scriptam penes se habuerint, vel in futurum quandocumque habebunt, illum, & illam, statim atque præsentes Literæ eis innotuerint, Locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere, atque consignare teneantur; hi vero exemplaria sibi sic tradita illico flammis aboleri curent. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Ut autem eædem præsentes Litteræ omnibus facilius innotescant, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, ac in acie Campi Floræ de Urbe, per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibidem affixa relinqui; itaut sic publicatæ omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: Ipsarum autem Literarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem tam in judicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur ipsis præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xx. Novembris MDCCLII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Censura & damnatio libri.

Imprimentes, retinentes, legentes hujusmodi librum excommunicantur.

Publicationis præceptum, ejusque effectus.

Dat. 20. Nov. 1752.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem die, mense, & anno.

CONFIRMANTUR. VIII.

Et declarantur Constitutiones Prædecessorum Romanorum Pontificum super vetita armorum delatione, retentione, & venditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

SECURITATEM, atque tranquillitatem Populorum & Personarum Apostolicæ Sedi in temporalibus subjectarum tueri & asserere volentes Prædecessores Nostri Romani Pontifices, non modo severissimas leges adversus homicidia, & cujuscumque generis vim ediderunt, verum etiam ad ea submovenda, quæ hujusmodi delictis facile perpetrandis occasionem & commoditatem præbere possent, omnium armorum ad necem clam & dolose inferendam aptorum delationem, retentionem, & venditionem, gravissimarum pœnarum interminatione vetuerunt; quemadmodum ex providis felicis recordationis Pii Papæ IV. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo sexagesimo primo, nonis Martii, & Sancti Pii V. pridie Idus Februarii illius Pontificatus Anno septimo, editis Constitutionibus, patet.

Certi generis arma in publicæ securitatis exitium comparata.

Proscripta sunt a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim Pio IV. & S. Pio V.

§. 1. Quorum vestigiis inhærens recolendæ memoriæ Prædecessor quoque Noster Alexander Papa VIII. per suam Anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo nonagesimo, Idibus Augusti, editam Constitutionem, quæ incipit *Etsi cuncta*, prædictorum ante se Pontificum Leges atque Sanctiones confirmans & innovans, decrevit & sanxit, nemini cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ, etiam speciali mentione seu nota digno, licere in Alma Urbe, ejusque Districtu, & in toto Statu Ecclesiastico tunc sibi & dictæ Sedi tam immediate, quam mediate subjecto, comprehensis etiam quatuor Legationibus, ac Civitatibus Bononiensi, Ferrariensi, Beneventana, aliisque Civitatibus, Terris & Locis, etiam specialem & individuam expressionem, & nominationem requirentibus, ejusmodi arma in præmissis Constitutionibus expresse vetita, & alia quæcumque brevioris mensuræ trium Palmorum, illius mensuræ, quæ vulgariter denominatur *Canna Romana* ad usum Mercatoris, sub pœnis læsæ Majestatis, & rebellionis irremisibiliter exequendis, (exceptis dumtaxat cultellis aptis ad incidendum panem, qui tamen majoris longitudinis unius palmi esse non possent, ac sine cuspide, & ut vulgo dicitur, *spuntati* esse deberent; nec non aliis instrumentis ad usum propriæ artis, quam quisque exercet, necessariis, & in actu exercitii ejusdem artis, & non alias) deferre, seu domi, aut in Apothecis, vel alibi retinere, sive in ipsum Statum Ecclesiasticum introducere, fabricare, vendere, permutare, aut aliud contractus genus super ipsis inire.

Horum Sanctiones innovavit Alexander VIII. & vetitorum armorum genera exacte distinxit.

§. 2. Cumque sub suæ hujusmodi, ac præcedentium Constitutionum censura, tam Clericos, quam alias omnes & singulas personas Ecclesiasticas etiam quomodolibet exemptas, Seculares, & cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate specialiter exprimendi, nec non Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Jerosolymitani, Regulares, vel alias immunitate personali quomodolibet gaudentes, comprehendi voluisset, & contra transgressores, si qui etiam ex his reperti fuissent, per Ordinarios Locorum, aliosque competentes Judices, ad majorem pœnam, quam Tribunal Ecclesiasticum pro quocumque graviori, & atroci

Ecclesiasticos omnes, aliosque exemptos, iisdem legibus teneri declaravit.

atroci delicto imponere soleat & valeat, irremissibiliter procedi mandasset.

Statutas poenas incurri decrevit, licet dolus, & mala qualitas abesse dicerentur. Nec suffragari patentes litteras aut privilegia quaecumque.

§. 3. Hoc insuper decrevit, & declaravit, ut ad eximendos transgressores a poenis praefatis minime suffragaretur allegare, quod non constaret de dolo, vel mala eorumdem contravenientium qualitate; nec etiam ad hujusmodi effectum ullae Familiaritates, Litterae patentes, & Licentiae concessae, aut concedendae, seu Privilegia cujuslibet Congregationis, Tribunalis, aut Militiae, seu Judicum, Officialium Militarium, & Ministrorum; etiam Justitiae, aut Ministerii Cameralis, Almae Domus Lauretanae, & cujusvis Ordinis etiam Militaris, Congregationis, Societatis, & Instituti, aut quarumvis Personarum quacumque Ecclesiastica, seu mundana dignitate fulgentium, quidquam prodessent, aut relaverent; prout latius atque distinctius in praecitatis ejusdem Alexandri Praedecessoris Litteris continetur.

Praefatorum Pontificum leges instauravit Clemens XII.

§. 4. Pari justitiae zelo, & publicae quietis studio incensus sanctae memoriae immediatus Praedecessor Noster Clemens Papa XII. per suam anno Incarnationis Dominicae millesimo septingentesimo trigesimo quarto, Kalendis Februarii, Pontificatus sui Anno quinto, editam Constitutionem, cujus initium est = *In Supremo justitiae Solio*, inter alia, quae pro recta Justitiae administratione, ac delictorum coercitione provide constituit, praedictas Pii IV. Pii V., & Alexandri VIII. aliorumque Antecessorum Litteras, & Ordinationes, nec non Edictum Kalendis Januarii Anni Domini millesimi septingentesimi octavi, de mandato piae memoriae Clementis Papae XI. promulgatum, caeteraque Bannimenta eousque publicata, quibus eorumdem, seu aliorum armorum in Urbe, & Ditione Ecclesiastica praefatis delatio, retentio, introductio, aut venditio, sub diversis etiam capitalibus poenis prohibentur, omniaque, & singula in eis contenta, similiter approbavit & innovavit; Et ne poenarum in ipsis adversus transgressores statutarum executionem ullo modo impediri contigeret, quibuscumque Tribunalibus, Magistratibus, & Judicibus, tam Urbis praefatae, quam aliarum Civitatum, Terrarum, & Locorum eidem Apostolicae Sedi immediate, ac etiam mediate subjectorum, nec non quibusvis Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus etiam de Latere Legatis, districte prohibuit & interdixit, ne in causis delationis ac retentionis hujusmodi armorum, ulli delinquenti, poenas, quas quomodolibet incurrissent, gratiose remitterent, aut componerent; vel in minima etiam parte moderarentur, sed ea dumtaxat, quae stricti juris essent, juxta praecisam formam & dispositionem Litterarum, Edicti, & Bannimentorum hujusmodi decernerent & exequerentur.

Sublata Judicibus facultate moderandi poenas, seu componendi.

Te reservata Pontifici cujuslibet gratiae concessione.

§. 5. Quod si ex peculiaribus quandoque facti circumstantiis, vel ex qualitate personarum, gratiae, compositioni, aut poenae moderationi locum esse, aequitate ita suadente, prudenter existimarent; voluit nihilominus, neque tunc per eosdem Magistratus & Judices ad concessionem gratiae, compositionem, aut moderationem poenae deveniri posse, nisi praevia sua, ac Romani Pontificis pro tempore existentis expressa approbatione; sub nullitatis gestorum, ac omnium inde sequutorum, &, quoad Judices praefatos, sub pecuniariis, aliisque etiam corporalibus, suo, & ejusdem Pontificis arbitrio infligendis poenis; & consequenter quibuslibet Cardinalium Congregationibus, ac Cardinalibus etiam de Latere Legatis, quamcumque facultatem, quae Ipsis de jure, usu, vel consuetudine, seu alias quomodolibet competere posset, arbitrandi, gratiam impertiendi, & componendi, ac moderandi poenas hujusmodi, in dictis causis delationis, aut retentionis armorum, abrogavit, & revocavit.

Innovantur provide hujusmodi Sanctiones.

§. 6. Et Nos igitur dictorum Praedecessorum consilium ac prudentiam magnopere commendantes, ejusque necessitatem pro felici Populorum regimine in dies magis magisque agnoscentes, praecitatas eorum Constitutiones, quarum totos & integros tenores praesentibus pro insertis de verbo ad verbum haberi volumus, atque omnes & singulas dispositiones, prohibitiones, declarationes, & extensiones in eis contentas, Nostris Motu proprio, ac certa scientia, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, & secundum eas per quoscumque Judices, ac in omnibus, & singulis earumdem Urbis, ac Ditionis Tribunalibus, & Curiis, omnino procedi volumus & mandamus.

Controversia excitatur super onere probandi bonam, aut malam qualitatem reorum.

§. 7. Verum quia in hujusmodi causarum tractationibus saepe contingit, ut pro parte reorum, ab ipsis, aut ab eorum Advocatis & Defensoribus, allegetur, eorum pravam intentionem, seu dolum, in delatione aut retentione armorum hujusmodi, & personarum malam qualitatem, a Fisco minime probari; ac deficientibus horum probationibus, contendatur, justam & fundatam praesumptionem bonae qualitatis eisdem Reis semper assistere; ideoque locum esse aequitati, quam praecitata Clementis XII. Constitutio insinuare videtur, ut scilicet Supremo Principi consilium detur pro gratia, aut compositione, seu moderatione poenae in praemissis Constitutionibus, Edictis, & Bannimentis respective statutae; Nos hujusmodi ratiocinationes, non modo ad reos a promeritis poenis eximendos, cum praemissarum Legum eversione, & publicae quietis detrimento, tendentes, verum etiam earumdem Alexandri, & Clementis Constitutionum litterae, & spiritui adversantes, de medio tollere, ac debitam earumdem Constitutionum observantiam, & executionem asserere volentes; simili motu, scientia, & auctoritate, ac earumdem praesentium tenore, decernimus, & declaramus, nil aliud oneris Fisco incumbere ad fundandam actionem suam, pro urgenda, obtinendaque condemnatione reorum ad formam dictarum Constitutionum, quam ut ipsum contraventionis delictum, videlicet delationem, vel retentionem, seu respective introductionem, fabricationem, aut venditionem armorum, in supradictis Pii IV. Pii V. Alexandri VIII. & Clementis XII. Constitutionibus, aliisque edictis, & Bannimentis per eosdem Predecessores confirmatis & innovatis, vetitorum & proscriptorum, plena & valida probatione constare faciat. Quod si excipiendo contendatur, eam esse delinquentis qualitatem, vel tales in peculiari facto circumstantias concurrere, quae consulendum Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti pro gratia, aut compositione, vel moderatione poenae, merito suadeant; onus erit ipsius Rei, seu illius defensorum, hujusmodi exceptionis subsistentiam, concludentibus, & juridicis probationibus demonstrare, quemadmodum ipsa Clementis XII. Constitutio, cum praecedenti Alexandri VIII. Lege collata, satis aperte indicat; & ne super hoc in posterum hesitari contingat, Nos earumdem tenore presentium, ejusmodi probationum adstruendarum onus ipsos reos, eorumque defensores, expresse refundimus; eoque non adimpleto, memoratas exceptiones delinquentibus nullatenus suffragari volumus, quominus omnibus, & singulis poenis, etiam laesae Majestatis, & rebellionis, in praefatis Praedecessorum Sanctionibus constitutis, subjiciantur, & cum effectu plectantur & puniantur.

Fisco nil aliud incumbit, quam probare transgressionem dd. Constitutionum.

Reus allegans bonam qualitatem, hanc concludenter probare tenetur.

Aliter judicari prohibetur.

§. 8. Sicque, & non aliter in hujusmodi causis censeri, atque ita per quoscumque Judices, Ordinarios & Delegatos, tam in Urbe, quam in universo Statu Ecclesiastico, etiam Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinales, etiam de Latere Legatos, aliosque quoslibet, quacumque praeeminentia, & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate, adversus quoscumque in praemissis delinquentes, etiam speciali nota & expressione dignos, prout in praecitatis Praedecessorum Nostrorum Constitutionibus exprimuntur & nominantur, judicari & definiri debere decernimus & mandamus.

Derogatio contrariis.

§. 9. Non obstantibus contrariis quorumcumque Tribunalium & Judicum resolutionibus & definitionibus, aut Curiarum usibus, stylis & consuetudinibus, seu inveteratis Doctorum opinionibus & Sententiis, nec non Urbis praefatae, aliarumve Civitatum, & Terrarum, atque Locorum Statutis, seu eorumdem, & quarumcumque Personarum, & Universitatum Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, caeterisque omnibus, quae uterque Pius, Alexander, & Clemens Praedecessores praedicti suarum Constitutionum observantiae, & executioni decreverunt non obstare.

§. 10. Volumus autem, ut praesentium Litterarum

 rum exemplis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ Sigillo munitis, eadem fides in judicio, & extra, ubicumque opus fuerit, habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur, seu ostenderentur.

Fides habenda transumptis.

§. 11. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum approbationis, confirmationis, innovationis, Decreti, declarationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Sanctio.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, decimo octavo Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Dat. 15. Januarii 1753.

D. Card. Passioneus,

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 3. Februarii 1753.

IX. IN UTINENSI CIVITATE

Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam cum omnibus juribus, præeminentiis, ac privilegiis erigitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. Præcipuæ enumerantur conditiones, ut locus aliquis Pontificalis Sedis honore donetur.

SUPREMA dispositione, cujus inscrutabili Providentia ordinationem suscipiunt universa, in supereminenti Apostolicæ Dignitatis specula, meritis licet imparibus, constituti, illiusque vices in Terris gerentes, qui gloriosus regnat in Cælis, inter cæteras curas humeris nostris incumbentes, illam libenter amplectimur, per quam Nostræ Provisionis ope insignes Collegiatæ Ecclesiæ, præsertim in Civitatibus Nobilibus, Populique frequentia conspicuis, dignioribus titulis, scilicet Metropolitanarum Ecclesiarum, illustrentur, & condignis favoribus attollantur, cumque id statui, & decori Ecclesiarum ipsarum maxime congruat, & Nos pro Divini cultus augmento, & speciali Christifidelium consolatione, convenire conspicimus, in his sollicitudinis Nostræ partes favorabiliter interponimus, ac opem, & operam Nostras impendimus efficaces, ut illæ per Nostræ vigilantiæ ministerium, votivis gratulentur eventibus, & felicia in spiritualibus suscipiant incrementa. *Sequitur narratio suppressionis Patriarchatus Aquilejen., & statuta erectionis duorum Archiepiscopatuum, de quibus vid. Tom. III. Constit. L. pag. 394.*, ac alias, prout in supradictis litteris Nostris Apostolicis sub Datum pridie Nonas Julii Pontificatus Nostri Anno undecimo desuper expeditis, plenius & uberius continetur.

Insigniores Civitatis Utinen. prærogativæ.

§. 1. Nos propterea erectioni Ariepiscopatus Utinen. hujusmodi modum & formam imponere, eamdemque erectionem per Nos factam Apostolica auctoritate confirmare cupientes, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, in Civitate Utinensi valde conspicua, ambitus quinque Milliarium circiter, duplici muro circumdata, ac pluribus ædificiis tam publicis, quam privatis eximie ornata, Populique frequentia celebri, utpote viginti millium circiter habitatorum numero referta, inter quos plurimæ Nobiles Familiæ, ex quibus plures quovis tempore tam antiquæ Militiæ, quam insignioribus Equestribus Ordinibus adscripti fuerunt, & in qua, uti Gubernator etiam per totam Provinciam, præsidet unus Venetus Patritius, qui una cum duobus Judicibus Prætoriam Curiam efformat; novem itidem inibi, præter infrascriptam Collegiatam, reperiuntur Parochiales, & aliæ intra muros Sæculares Ecclesiæ, seu Cappellæ, ac decem virorum, inter quæ Domus Presbyterorum Missionis a prædicto Daniele Cardinale, & Patriarcha propriis expensis erecta, & fundata, ac duodecim Mulierum Cœnobia, quorum unum, illud videlicet Sanctæ Catharinæ Senensis nuncupatæ, per eumdem Danielem Cardinalem & Patriarcham a fundamentis extructum; & Conservatoria, aliaque Loca Pia, Hospitalia, & Confraternitatum Oratoria, cum Monte Pietatis, & Seminario: Et in eadem Civitate Utinensi, in qua Tribunal Inquisitionis contra Hæreticam pravitatem, & Magistratus particulares reperiuntur, convocari solent generalia Provinciç Comitia, ideoque digna, ut juremerito Archiepiscopalis Civitatis nomine nuncupari valeat; Sæcularem & Collegiatam Ecclesiam Sanctæ Mariç Majoris nuncupatæ, una cum illius Canonicatibus & Præbendis, Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus, & extinguimus, illisque sic suppressis, & extinctis, prædictam Collegiatam Ecclesiam, in sui structura valde magnificam, ac undecim nobilissimis Altaribus efformatam, ac sacris paramentis, & utensilibus ad divinum cultum necessariis, & ad Pontificalia exercenda sufficienter instructam, dignam propterea, ut titulo & honore Archiepiscopalis Ecclesiæ decoretur, ad laudem & honorem Omnipotentis Dei, ac Beatæ Virginis Mariæ, & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, necnon Fidei Catholicæ exaltationem, & totius Militantis Ecclesiæ gloriam, in Archiepiscopalem & Metropolitanam Ecclesiam Utinensem nuncupandam, sub titulo Annunciationis ejusdem B. M. V. & in ea Archiepiscopalis, & Metropolitani Præsulis Utinensis Sedem, & Provinciæ caput, pro uno deinceps Archiepiscopo Utinense nuncupando, qui Pallii, & Crucis usum, aliorum Archiepiscoporum more, necnon ex voluntate, seu permissione Ducis, & Reipublicæ prædictorum benigne decreta, locum, & vocem in Parlamento Generali Fori julii, in prima sede, seu sessione inter Prælatos, habeat, cum suis Capitulo, Sigillo, Arca, Mensa Archiepiscopali, omnibusque aliis insigniis Archiepiscopalibus, necnon privilegiis, honoribus, & prærogativis, aliis Archiepiscopis debitis, & concessis, ac juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, & personalibus, ac mixtis, quibus aliæ Metropolitanæ Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex indulto, aut privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, similiter perpetuo erigimus, & instituimus, ac nomine, titulo, & honore Archiepiscopali & Metropolitano decoramus, necnon pro tempore existentem Ecclesiæ prædictç Utinensi Præsulem, in Archiepiscopum declaramus; eique, ut ipse cętera singula, prout Metropolitanis in eorum Civitatibus, Diœcesibus, & Provinciis a jure indultum existit, facere, exercere, administrare, & exequi possit, eadem auctoritate concedimus, & indulgemus.

Nec non Sæcularis Collegiata Ecclesia S. Mariæ Majoris.

Quapropter Pont. Archiepiscopalem Sedem & Ecclesiam ibi erigit cum omnibus juribus, & prærogativis.

§. 2. Preterea eidem Ecclesię Utinensi, Episcopales Paduanam, & Vicentinam, ac Veronensem, & Tarvisinensem, ac Cenetensem, & Bellunensem, ac Feltrensem, & Concordiensem, ac Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias, Patriarchatus olim Aquilejensis per Nos, ut prçfertur, suppressi & extincti Suffraganeas, ac Venerabiles Fratres Nostros modernos, ac pro tempore existentes earum respective Episcopos, pro Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente Suffraganeos, qui tamquam membra capiti eidem Archiepiscopo Utinensi jure Metropolitico subsint, ita quod Archiepiscopus Utinensis pro tempore existens prædictus in Paduana, Vicentina, & Veronensi, ac Tarvisina, & Cenetensi, ac Bellunensi, & Feltrensi, ac Concordiensi, & Justinopolitana, & Æmoniensi, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensi Civitatibus, & Diœcesibus, jus Metropoliticum sibi vindicet, necnon Paduana, ac Vicentina, & Veronensis, ac Tarvisina, & Cenetensis, ac Bellunensis, & Feltrensis, ac Concordiensis,

Erectæ Metropoli Suffraganeæ Ecclesiæ assignantur.

& Ju-

& Justinopolitana, ac Æmoniensis, seu Civitatis novæ, & Parentina, necnon Polensis Ecclesiæ prædictæ, eidem Archiepiscopo & Metropolitano Utinensi ad omnia & singula teneantur, & sint adstrictæ, ad quæ Suffraganei suis Metropoliticis Ecclesiis, & Metropolitanis tenentur, & obligati sunt, & judicentur secundum Canonicas Sanctiones, dicta Apostolica auctoritate etiam concedimus, & assignamus; ac eidem Archiepiscopo Utinensi prædictos suos Suffraganeos consecrandi, ad Provinciales Synodos evocandi, ac cum eis etiam publica negotia terminandi; & causas quarumcumque appellationum, sive querelas, alias ad eum tamquam Metropolitanum, juxta Decreta Concilii Tridentini devolutas, ac alias juxta Sacrorum Canonum statuta spectantes, cognoscendi, omniaque alia & singula, quæ de jure vel consuetudine, aut alias quoquomodo ad Archiepiscopos, & Archiepiscopale munus spectare & pertinere solent, & debent, gerendi, faciendi, & exercendi, plenam, liberam, ac omnimodam auctoritatem concedimus & facultatem: Provinciæ quoque Utinensi Clerum, & Populum universum, ac omnia Loca, Ecclesias, & Monasteria, ac Oratoria, & Pia Loca, necnon Confraternitates, in dominio Veneto existen. olim prædicto Aquilejensi Patriarchatui per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto, subjecta & subjectas, pro eorumdem Ecclesiæ, & Archiepiscopi Utinensis provincialibus, pariter perpetuo concedimus & assignamus; ac deinceps perpetuis futuris temporibus prædictas Paduanam, ac Vicentinam, & Veronensem, ac Tarvisinam, & Cenetensem, ac Bellunensem, & Feltrensem, ac Concordiensem, & Justinopolitanam, & Æmoniensem, seu Civitatis novæ, ac Parentinam, necnon Polensem Ecclesias dictæ Ecclesiæ Utinensis Suffraganeas, ac tam eas, quam illarum Civitates, & Diœceses respective universas, sub ipsa Provincia Utinensi comprehensas, & nullatenus ab ea exemptas, nec dictæ Sedi Apostolicæ immediate, neque ulli alteri, nisi tantum Utinensi Ecclesiæ, & illius Archiepiscopo prædictis, quoad Archiepiscopalia, Metropolitica, ac Provincialia jura, ac jurisdictiones, subjectas esse, & fore, dicta auctoritate declaramus.

Omniaque Metropolitica jura.

Pro Residentia vero, & habitatione Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis prædicti, in eadem Civitate Utinensi, Palatium cum ei annexis, in quo prædictus Daniel Cardinalis Patriarcha ad præsens commoratur, & ab ipso multis ædificiis auctum, concedimus, & assignamus.

Archiepiscopales Ædes.

§. 3. Utque eadem Collegiata Ecclesia Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erecta, ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, ac Canonicorum, & Dignitates in ea obtinentium, ac Mansionariorum, & Cappellanorum numero condecoretur; in ea unam Præposituram, quæ inibi post Pontificalem major existat, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel Decretorum Doctore, aut in eis Licentiato, futuro dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ Præposito, qui illius Capituli Caput existat, & in Choro, Capitulo, Processionibus, cæterisque functionibus, & actibus Capitularibus publicis & privatis, dictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ præeminentiam, & primum locum habeat; ac unum Decanatum, qui secunda, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Decano, & unum Primiceriatum, qui tertia, Dignitates inibi respective existant, pro uno Clerico, seu Presbytero futuro dictæ Ecclesiæ Primicerio, ac viginti quatuor Canonicatus, totidemque Præbendas pro totidem Clericis, seu Presbyteris futuris in ea Canonicis, ac duodecim Mansionariatus, pro totidem Presbyteris futuris in ea Mansionariis, necnon octo sine cura, personalem tamen residentiam requirentes, Cappellanias, pro totidem Presbyteris futuris in ea Cappellanis, ut infra, nominandis; cum Capitulo, Stallo, Mensa Capitulari, Arca, Bursa, & Sigillo communibus, ac omnibus & singulis aliis Capitularibus signis, & insigniis, aliis Metropolitanis Ecclesiis, earumque Capitulis de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen ex indulto, seu privilegio particulari, competentibus; quique Præpositus, ac Decanus, & Primicerius, necnon Canonici prædicti Capitulum inter se constituant; ac tam ipsi, quam Mansionarii, & Cappellani hujusmodi apud dictam Ecclesiam personaliter residere, & in ea singulis diebus, ac debitis temporibus, horas Canonicas, ac Majorem, seu Conventualem, & alias Missas, cæteraque Divina Officia solita & consueta, cum debita mentis attentione, servataque Ecclesiastica disciplina; ac infrascriptis ordine & præcedentia omnino servatis, videlicet quod Præpositus semper primum, Decanus secundum, & Primicerius tertium, locos habeant; deinde juxta antianitatem majorem, seu priorem electionem, aut nominationem in Canonicos, Mansionarios, & Cappellanos hujusmodi, viginti quatuor Canonici, & successive duodecim Mansionarij, & octo Cappellani prædicti succedant; qui Mansionarii, & Cappellani nunquam de Gremio Capituli censeri debeant, minusque vocem, aut votum in Capitulo, ac Sessionibus Capitularibus habere valeant; omnes vero Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, prout in aliis Cathedralibus & Metropolitanis Ecclesiis practicari solet, inservire teneantur, psallere, decantare, recitare, & respective celebrare, & alias dictæ Ecclesiæ in Divinis laudabiliter deservire debeant, & teneantur, dicta Apostolica auctoritate, etiam perpetuo erigimus, & instituimus.

Capitulum in nova Metropolitana statuitur, certusque Mansionariorum, & Cappellanorum numerus.

Ordo præcedendi inter eos.

§. 4. Illis autem sic erectis, & institutis, pro mensarum Archiepiscopalis & respective Capitularis prædictæ Ecclesiæ, necnon Archiepiscopatus Utinensis hujusmodi, videlicet infrascriptam summam octo millium trecentorum, & sexdecim Ducatorum monetæ Venetæ, ei ut infra assignandam, & Præposituræ, ac Decanatus, & Primiceriatus, ac viginti quatuor Canonicatuum, totidemque Præbendarum, & duodecim Mansionariatuum, necnon octo Cappellaniarum, ut præfertur, erectorum, & erectarum, hujusmodi respective dote, illumque, ac illos, & illas pro tempore respective obtinentium congrua sustentatione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, omnia & singula fructus, redditus, proventus, obventiones, & emolumenta universa, tam ad prædictam olim Patriarchalem Aquilejensem Ecclesiam per Nos, ut præfertur suppressam, & extinctam, in Dominio Veneto existentia, quam ad prædictam Collegiatam Ecclesiam Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectam quomodolibet spectantia, & pertinentia; ita tamen ut Mensæ Archiepiscopalis Utinensis redditus annui sint in octo mille tercentum & sexdecim Ducatis monetæ Venetæ prædictæ, ad rationem Librarum sex, & solidorum quatuor pro quolibet Ducato hujusmodi, licet redditus Mensæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis prædictæ in solis septem millibus quingentis nonaginta septem Ducatis similibus consisterent, attento quod prædicti Dux & Respublica Venetiarum, ad faciendam Nobis rem gratam, auxerunt redditus prædictæ Mensæ Archiepiscopalis Utinensis in ducatis septingentis novendecim similibus, quo intuitu etiam Dux, & Respublica prædicti continuabunt favore Sacristiæ prædictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ annuam præstationem trecentorum & sexdecim Ducatorum similium, quæ prius præstabatur Sacristiæ prædictæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis.

Archiepiscopali Mensæ reditus assignantur.

§. 5. Præposito vero septingenti sexaginta, & Decano sexcenti quinquaginta, ac Primicerio quingenti septuaginta, singulis vero ex viginti quatuor Canonicatibus trecenti quinquaginta quinque, ac singulis ex duodecim Mansionariis centum octoginta septem ducati monetæ Venetæ prædictæ, cum dimidio alterius ducati paris, necnon singulis ex octo Cappellanis pro tempore existentibus prædictis octoginta octo ducati similes cum tribus quartis alterius ducati paris annuatim assignentur, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo applicamus, & appropriamus; ita quod liceat futuris Archiepiscopo Utinensi, ac Præposito, & Decano, ac Primicerio, & viginti quatuor Canonicis, ac duodecim Mansionariis, & octo Cappellanis prædictæ Ecclesiæ pro tempore existentibus, illorum omnium fructuum, reddit13uum, jurium, obventionum, & emolumentorum veram, realem, & actualem possessionem per se,

Item cuilibet Præbendæ, Officio ac Beneficio in Archiepiscopali Ecclesia erectis.

 se, vel alium, seu alios, eorum, ac dictarum Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis nominibus, propria auctoritate, libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, fructus quoque, redditus, & proventus hujusmodi, jura, obventiones, & emolumenta quæcumque percipere, exigere, levare, ac in eorum, & Mensarum Archiepiscopalis, & respective Capitularis hujusmodi usus, & utilitatem convertere, cujusvis licentia desuper minime requisita.

Portio redditus Mensæ Archiepiscopalis percipienda ex perpetua Commenda Monasterii S. Petri de Rosacio.

§. 6. Præterea, attenta dismembratione, ac separatione fructuum ex Bonis in Veneto Dominio existentibus ad Monasterium Abbatiam nuncupatum Sancti Petri de Rosacio Ordinis Sancti Benedicti olim Aquilejensis Diœcesis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quod Dilectus similiter Filius noster Angelus Maria prædictæ S. R. E. Cardinalis Quirini nuncupatus, modernus Episcopus Brixiensis, in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis ad præsens obtinet, quodque in similem Commendam ex pari concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, spectantium, & pertinentium, in actu erectionis Ecclesiæ Archiepiscopalis Goritiensis per Nos, ut præfertur, factis, ex tunc, & cum primum illud per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum, seu privationem, aut quamvis aliam dimissionem, vel amissionem dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi, aut alio quovis modo ex ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigisset, firmo remanente Titulo Commendæ; cujus Monasterii taxa in libris Cameræ Apostolicæ descripta ad centum octoginta tres Florenos auri, cum uno tertio alterius Floreni similis, pro parte ad Mensam Archiepiscopalem Utinen. prædictam spectante, quæ ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente, utpote in provisione Ecclesiæ Archiepiscopalis solvenda, in litteris Apostolicis Commendæ ejusdem Monasterii desuper expediendis persolvi non debebit, attento quod taxa Ecclesiæ Utinensis ad mile Florenos auri, comprehensis dictis centum octoginta tribus Florenis hujusmodi cum uno tertio alterius Floreni paris, in prædictis libris, ut accepimus, descripta reperitur; quodque Monasterium, quia redditus ex Bonis in Veneto Dominio existentibus habet, Utinensis Diœcesis denominari, ac Archiepiscopis Utinensibus pro tempore existentibus, & non aliis personis, in Commendam, Apostolica auctoritate concedi, & assignari debeat, cum denominatione, seu titulo ejusdem S. Petri de Rosacio, ut præfertur, etiam factis, quas dicta Apostolica auctoritate confirmamus; eosdem fructus sic dismembratos, & separatos, & ad summam duorum millium ducatorum similium annuatim ascendentes, eidem Mensæ Archiepisc. Utinensi, cujus favore annuatim solventur, ut adimpleatur summa octo millium trecentorum, & sexdecim ducatorum hujusmodi quotannis Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti a publica Capsa Utinensi, seu alia Reipublicæ prædictæ, donec & quousque tradantur fundi & stabilia, quæ sint dicti annui redditus, nitidi, & liberi ab omnibus expensis; & quatenus prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha eidem Angelo Mariæ Cardinali & Episcopo præmoriatur, tunc Dux, & Respublica prædicti subministrabunt bis mille Ducatos annuos similes Archiepiscopo Utinensi pro tempore existenti, donec tamen & quousque prædictum Monasterium per dicti Angeli Mariæ Cardinalis & Episcopi cessum, vel decessum, aut alio quovis modo, ex ejus persona, Commenda prædicta cessante, vacare contigerit.

Proventus Capitularis Mensæ designantur, & unde sint colligendi.

§. 7. Pro Capitulo vero, & omnibus Capitularibus prædictæ Ecclesiæ in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ, omnes & singulos redditus cujuscumque generis, & speciei, cum omnibus juribus, & actionibus, ac unionibus Beneficiorum Ecclesiasticorum, tam Capituli olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quam prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ S. Mariæ Majoris in Archiepiscopalem, ut præfertur, erectæ, ad tredecim mille & quadringentos ducatos similes in totum annuatim ascendentes, non deductis oneribus, itaut, facta distributione inter singulos, ut supra, superesse debeant annuatim sexaginta ducati pares in salarium Acolytorum, qui prædictæ Ecclesiæ inservient, erogandi, Apostolica auctoritate prædicta similiter perpetuo applicamus & appropriamus: ad prædictam itidem Ecclesiam in Archiepiscopalem, ut præfertur erectam, omnia & singula Anniversaria, & onera Missarum, ac Officia, habentia fundos, & redditus in ditione Veneta, similiter perpetuo transferimus, in eaque celebrari mandamus.

Provisionalia quædam de Ecclesia Utinensi, Archiepiscopo, ejusque Coadjutore.

§. 8. Insuper quod semper, & quandocumque Archiepiscopalis Ecclesia Utinensis per nos, ut præfertur, erecta, Pastoris solatio destituta fuerit, ad illam Archiepiscopus Utinensis pro tempore, ut infra, nominandus teneatur ad solutionem taxæ a Collegio Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium statutam, tam ratione prædictæ Ecclesiæ Utinensis, quam ratione prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, in parte, ut supra, Mensæ Archiepiscopali Utinensi prædictæ assignata, quin teneatur ad utriusque taxæ solutionem prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, quem Nos, absque alia de ejus persona Ecclesiæ Utinensis prædictæ de novo facienda provisione, & præfectione, in Archiepiscopum Utinensem declaramus, ipsumque eidem Ecclesiæ Utinensis præfectum fuisse & esse volumus; & cum in Archiepiscopum Utinensem prædictum successerit Venerabilis Frater Noster Bartholomæus Gradenigo modernus Episcopus Thiatirensis in partibus Infidelium, ex nunc pro tunc a Duce & Republica prædictis ad illam nominatus, quatenus tamen in actu, quo ipse alias prædicto Danieli Cardinali & Patriarchæ Coadjutor perpetuus, & irrevocabilis in regimine & administratione dictæ olim Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, cum futura in illa successione, Apostolica auctoritate prædicta constitutus & deputatus fuit, jura & emolumenta eisdem Collegio, & Cameræ Apostolicæ debita persolverit, & non alias, quod in actu expeditionis suarum novarum Litterarum Apostolicarum Coadjutoriæ, teneatur tantum ad solutionem taxæ prædicti Monasterii Sancti Petri de Rosacio, pro qua taxa præstare debeat prædicto Collegio, & Cancellariæ idoneam cautionem, eadem Apostolica auctoritate declaramus.

Capituli Utinensis facultas condendi statuta, eaque reformandi, ac revocandi.

§. 9. Præterea eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Utinensis Archiepiscopo, Capitulo, & Canonicis, & Dignitates prædictas obtinentibus, ut ipsi capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Utinensis, ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tam spiritualium, quam temporalium prospero, felicique statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore respective incumbentium supportatione, Missarum, Horarum Canonicarum diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & Anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Mansionariis, & Cappellanis prædictis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pœnarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Functionibus suis loco & tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respective incumbentia subire negligentes, incurrendarum impositionem, atque incursum, singulorum præsentiis & absentiis notandis, cæremoniis, & ritibus in prædicta Ecclesia, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, & aliis actibus servandis, necnon illius Ministris deputandis & amovendis, salariis, & stipendiis eorum cuilibet assignandis, & quibusvis aliis rebus, in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis & opportunis, quæcumque Statuta, Ordinationes, Capitula, & Decreta, licita tamen, & honesta, ac sacris Canonibus, & Concilii Tridentini Decretis, & Constitutionibus Apostolicis non contraria, condere & edere, conditaque & edita, pro temporum & rerum variatione, & qualitate, mutare, limitare, corrigere, declarare, & interpretari, ac in meliorem formam redigere, seu alia de novo etiam ex integro, de consensu tamen semper Archiepiscopi Utinensis pro tempore existentis, condere, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacien-

cientes statuendis, observari facere libere & licite valeant, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, & potestatem, & auctoritatem, eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur.

Dignitates, Canonici, & Mansionarii peculiaribus insignibus, & consuetis juribus, ac privilegiis decorantur.

§. 10. Ulterius futuris prædictæ Ecclesiæ Præposito, & Decano, ac Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis prædictis, eorumque in Præpositura, ac Decanatu, & Primiceriatu, & singulis Canonicatibus, & Præbendis, necnon Mansionariatibus hujusmodi successoribus respective pro tempore existentibus, ut ipsi, Præpositus videlicet, ac Decanus, & Primicerius, ac viginti quatuor Canonici prædicti, Cappam magnam violacei coloris, pellibus armellinis subsutam, & Rocchettum; Mansionarii vero prædicti Almutiam, tam in prædicta Ecclesia, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Utinensem prædictam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, Generalibusque Conciliis, ac etiam in præsentia dictorum Venerabilium Fratrum Nostrorum prædictæ S. R. E. Cardinalium, etiam de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Ordinarii etiam proprii, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius Ecclesiæ Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre & gestare, illisque respective uti, libere, & licite possint, & valeant; eisdem quoque Præposito, & Decano, & Primicerio, & vigintiquatuor Canonicis, necnon duodecim Mansionariis pro tempore existentibus prædictis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac respective bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis, tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, præeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Archiepiscopalium, & Metropolitanarum Ecclesiarum illarum partium, Capitula, Dignitates, Canonicatus & Præbendas, ac Mansionariatus in eis obtinentes, eorumque Officiales, & Ministri, ac bona, jura, res, & proprietates, de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex indulto, seu privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum, similiter & pariformiter, ac æque principaliter, & absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, prædicti Concilii Tridentini Decretis, ac Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis prædictis non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere libere & licite etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim & expresse concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus.

Jus nominandi Archiepiscopum, Decanum, Primicerium, & duodecim Canonicos reservatur Venetæ Reipublicæ.

§. 11. Et insuper, attentis Ducis & Reipublicæ prædictorum erga Sanctam Sedem particularibus meritis, eisdem Duci & Reipublicæ jus nominandi ad prædictam Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, quoties eam pro tempore quomodolibet, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam, per Nos & Romanum Pontificem pro tempore existentem, ad nominationem hujusmodi, eidem Ecclesiæ Utinensis in Archiepiscopum præficiendam; necnon ad Decanatum, & Primiceriatum, & duodecim ex dictis vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis, per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, certis Sanctorum nominibus, ut infra, designandos, quandocumque & quotiescumque illos & illas de cætero, quibusvis modis, & ex quorumcumque personis, etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis prædictæ S. R. E. Cardinalium etiam tunc viventium familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus, aut alias reservationem & affectionem inducentibus, seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respective resignationes de illis in Romana Curia prædicta etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respective factas & admissas, aut assequntionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos & illa pro tempore respective obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti, ac eidem Sedi Apostolicæ, reservatis, decessum, aut quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, & Professionis in ea emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque, non tamen per obitum apud Sedem Apostolicam prædictam, vacare contigerit, Personas itidem idoneas, in Decanatu, ac Primiceriatu, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis hujusmodi, per Ordinarium Loci respective instituendas, simili Apostolica auctoritate perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus. Necnon Jus nominandi hujusmodi, tam ad dictam Ecclesiam Utinensem, quam ad Decanatum, & Primiceriatum, ac duodecim ex dictis viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, Regium existere, eisdemque Duci & Reipublicæ semper & perpetuo competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Juris nominandi Regii hujusmodi, obtinere, ac, uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis prægnantissimis & efficacissimis clausulis, & decretis, in quacumque dispositione, etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alias quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo unquam tempore, & ex quavis causa, derogari posse, neque debere, ac Collationes, provisiones, & quasvis alias dispositiones de Decanatu & Primiceriatu, ac duodecim ex viginti quatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, absque Ducis & Reipublicæ prædictorum consensu, seu nominatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque, nulla, & invalida, nulliusque roboris vel momenti fore & esse, ac pro nullis & infectis haberi, nec jus, aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, decernimus.

Aliud jus nominandi ad certum Canonicatum, & Præbendam Capitulo reservatum.

§. 12. Capitulo vero & Canonicis prædictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, Jus nominandi ad Canonicatum, & *Masolini* nuncupatam Præbendam, ex dictis vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis per Nos, ut præfertur, erectis, utpote semper considerandos ex fundatione, vel dotatione, de Jurepatronatus Laicorum, quoties illos quovis modo, & ex cujusvis persona, non tamen per obitum apud Sedem prædictam, vacare contigerit, personam idoneam ab eisdem Capitulo & Canonicis in illis instituendam, similiter perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus.

Provisio seu respective Institutio in præfatis Dignitatibus, & Canonicatibus Jurispatronatus Reipublicæ, quomodo moderanda.

§. 13. Sed ne ex prædicta reservatione Juris nominandi Duci & Reipublicæ, prædictis, ut præfertur, concessa, tantum oriatur præjudicium prædictæ Cancellariæ Apostolicæ; decernimus & declaramus, quod tam Decanatus, quam Primiceriatus, & duodecim ex vigintiquatuor Canonicatibus & Præbendis, ut præfertur, erectis hujusmodi, vacationibus extra prædictam Curiam in Januarii, Martii, Maji, Julii, Septembris, & Novembris mensibus quovis modo pro tempore occurrentibus; ad illos & illas a Duce & Republica præfatis nominati, exhibere debeant eorum nominationem in Dataria Apostolica, & subinde Apostolicas Litteras, cum expressione fructuum in viginti quatuor Ducati auri de Camera, in Cancellaria Apostolica expedire teneantur. Vacationibus autem præfatis in aliis sex, Februarii videlicet, ac Aprilis, & Junii, ac Augusti, & Octobris, nec non Decembris mensibus occurrentibus, ad illos & illas nominati, Patentales litteras eorum institutionibus ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente reportare debeant. Litteræ autem Apostolicæ collationis prædictæ Præpositure, quæ, utpote Dignitatis, post Pontificalem majoris existentis, semper ad Sedem Apostolicam prædictam pertinebit, cum expressione pariter illius fructuum in viginti quatuor ducatis auri de Camera expediantur.

Quid de Canonicis liberæ collationis.

§. 14. Idemque servabitur in litteris Apostolicis collationis aliorum undecim Canonicatuum, totidemque Præbendarum, ut præfertur, erectorum & erectarum

Anno 1753.

ctarum hujusmodi, quorum, tamquam liberæ collationis existentium, collatio facienda erit a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, vel ab Archiepiscopo Utinensi pro tempore existente, ad formam Regularum ejusdem Cancellariæ Apostolicæ. Et quoad duodecim Mansionariatus, ac octo Cappellanias, ut præfertur, erectos & erectas hujusmodi, utpote de sui natura ad nutum amovibiles, prædictis Capitulo & Canonicis dictæ Ecclesiæ Jus eligendi libere Mansionarios & Cappellanos, quo prius potiebantur Capitulum & Canonici præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, necnon ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ juxta antiquam consuetudinem; quodque cura animarum dilectorum Filiorum Parochianorum ejusdem Ecclesiæ Utinensis penes Capitulum & Canonicos præfatæ Ecclesiæ Utinensis remaneat, exercenda tamen per unum & alterum Vicarios ab eisdem Capitulo & Canonicis nominandos, & ad eorum nutum amovibiles, similiter reservamus, concedimus, ac respective declaramus.

Deque Mansionariis, & Cappellanis.

Cura animarum actualis, & habitualis penes quos?

§. 15. Denique, quod prædictus Daniel Cardinalis & Patriarcha, necnon pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, de Consilio Capituli, & Canonicorum prædictæ Ecclesiæ Utinensis, distinguere, seu declarare debeat Præbendas Canonicales hujusmodi Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales, necnon, ad præscriptum Concilii Tridentini prædicti, etiam Theologalem, & Pœnitentiariam Præbendas ejusdem Ecclesiæ Utinensis, ut præfertur, erectæ, prævio concursu conferendas: Quodque cum justum non sit, quod remaneant totaliter expoliati nonnulli ex antiquis Canonicis, Mansionariis, & Cappellanis tam præfatæ Patriarchalis Ecclesiæ Aquilejensis per Nos, ut præfertur, suppressæ & extinctæ, quam ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ Santæ Mariæ Major. nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur, erectæ, quibus locus esse non potest, attento determinato numero Præbendarum in prædicta Archiepiscopali Ecclesia; onus esse debeat ejusdem Ecclesiæ Utinensis Capituli & Canonicorum, dictis Presbyteris Congruam præbere, vita eorum naturali durante, vel donec ipsi aliter provideantur, qua sese sustentare valeant, & quatenus aliqua emergeret difficultas super assignatione præfatæ Congruæ per Capitulum & Canonicos prædictos, ut præfertur, præstandæ, quod idem Daniel Cardinalis & Patriarcha illam pro suo arbitrio prudenter componere, & concordare; prout etiam decernere quantitatem distributionum a solis interessentibus Choro personaliter lucrandarum, valeat; quodque, quoad eam Diœcesis Aquilejensis partem in Civitate, & Diœcesi Veronensi existentem, hæc, ut prius, remanere debeat subjecta præfato Danieli Cardinali Patriarchæ, vita ejus naturali durante, neque hoc intermedio tempore omittemus omnem opportunam capere providentiam in eo quod respiciet futurum tempus; & si dictus Daniel Cardinalis & Patriarcha e vivis decederet, quod Deus avertat, antequam capta fuisset dicta providentia, exequenda, ut supra, post obitum præfati Danielis Cardinalis & Patriarchæ, ne Capitulum Veronense, ac Monasterium Sanctæ Mariæ in Organo nuncupatæ Sancti Benedicti, seu alterius Ordinis, & aliæ Ecclesiæ in Civitate, & Suburbiis Veronensibus positæ, olim Patriarchatui Aquilejensi per Nos, ut præfertur, suppresso & extincto subjectæ, ullo unquam tempore sint sine capite, & ne via aperiatur inconvenientibus ex causa prætensionum bene notarum Capituli & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis super aliquibus Ecclesiis, & Monasteriis; ex nunc pro tunc decernimus, Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Veronensem, uti Apostolicum Delegatum, exercere debere super Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Veronensis prædictæ, & Monasterio præfato, aliisque Ecclesiis prædictis omnem eam jurisdictionem, siquam hactenus exercuerunt Patriarchæ Aquilejenses, usque dum fuerit examinatum a Sancta Sede totum id, quod opus est examinari, ut rectum judicium dari possit super prætensionibus, ne dum Episcopi, verum etiam Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Veronensis prædictorum, similiter declaramus.

Archiepiscopo, cum consensu Capituli, reservatur distinctio Præbendarum in Presbyterales, Diaconales, & Subdiaconales ac designatio Theologalis, & Penitentiariæ. Indemnitati consulitur nonnullorum Canonicorum, & Presbyterorum extinctæ Patriarchalis, & Collegiatæ in Metropolitanam erectæ.

Peculiaris dispositio de parte Aquilejensis Diœcesis, sita in Veronensi Civitate & Diœcesi.

Pont. A. XIII.

§. 16. Præsentes quoque litteras semper & perpetuo validas & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, nec ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, vel intentionis Nostræ, aut alio quovis defectu notari, impugnari, invalidari, in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ, vel justitiæ remedium impetrari posse; nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus etiam per Nos, & Sedem Apostolicam prædictam, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam motu, scientia & potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi; sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus incrementum, & animarum ædificationem & solatium, factas & emanatas, semper ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data, per futuros, & pro tempore existentes Archiepiscopum, & Capitulum, & Canonicos Utinensis prædictos, ac alios, quorum favorem eædem præsentes litteræ quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque fore & esse, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere; & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, & quoslibet alios quavis prærogativa & privilegio fungentes, ac honore & præeminentia fulgentes, sublata eis, ac eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, in quavis causa & instantia judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam &c. irritum & inane motu pari similiter decernimus.

Clausulæ, & Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 17. Non obstantibus &c. quibusvis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Universalibus, & Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ prædictæ Regulis, de jure quæsito non tollendo, ac de gratiis adinstar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a jure permissis fieri prohibentis, & quatenus opus sit, præfatæ Collegiatæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ in Archiepiscopalem Ecclesiam Utinensem, ut præfertur erectæ, etiam juramento &c. roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Superioribus & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque & aliis Decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter, aut alias quomodolibet etiam pluries ac iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia etiam exquisita & peculiaris forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter & expresse, ac latissime & plenissime, harum quoque serie, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, derogamus, contrariis quibuscumque. *Et post alia.*

Amplissima derogatio contrariis quibuscumque.

§. 18. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, suppressionis, extin-

Sanctio pœnalis.

PONT. A. XIII. tinctionis, erectionis, institutionis, concessionis, dismembrationis, separationis, assignationis, unionum, confirmationis, declarationis, applicationis, annexionis, incorporationis, facultatum impertitionis, Indulti Juris nominandi, reservationis, extensionis, Decreti, mandati &c. & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, &c. incursurum.

Dat. 19. Januarii Pont. 13. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo secundo, quartodecimo Kalendi Februarii Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Expedita in Cancellaria Apostolica.

X. INDIARUM ORIENTALIUM.

Vicariis Apostolicis Episcopis, non habentibus Episcopum Coadjutorem cum futura Successione, nec Vicarium Generalem, injungitur, ut sibi constituant Vicarium Generalem, cui amplissimæ facultates in casu obitus Vicarii Apostolici, a Pontifice conceduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis solicitudo in omnes etiam longe dissitas Ecclesias. EX sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præsidemus, impositam imbecillitati nostræ omnium Ecclesiarum sollicitudinem, & omnium animarum JESU CHRISTI Sanguine redemptarum procurationem assidue cogitantes, advigilare, ac providere adnitimur, ut opportunas Apostolicæ charitatis potestatisque nostræ partes, in Regionibus præsertim, & Provinciis ab Europa tam longe dissitis, quoad Nobis integrum est, desiderari minime patiamur.

§. 1. Quoniam autem non sine gravissima Pontificii animi molestia accepimus, sæpe accidisse, aliquem scilicet ex Vobis, Venerabiles Fratres, istarum Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis, Episcopali titulo, & charactere insignitum, sed sine Coadjutore cum futura successione, viam universæ carnis ingressum, ad repositam in Cœlis coronam apostolicis laboribus paratam evolasse, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico jurisdictionem exerceret, repertum, aut deputatum fuisse: Hinc est, quod omnibus, & singulis Vicariis Apostolicis hujusmodi injungimus, & mandamus, ut qui neque Episcopum Coadjutorem cum futura successione, neque Vicarium, ex Clero sive sæculari, sive regulari, Generalem habent, statim atque ad unumquemque eorum præsentium nostrarum litterarum certa notitia pervenerit, deputent Vicarium ex Clero sive sæculari, sive regulari Generalem, habilem tamen, atque idoneum, qui eveniente cujusvis Apostolici Vicarii sine Coadjutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneatur assumere, & obire regimen, & gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam ejusdem Vicariatus Apostolici hujusmodi possessionem a novo Vicario Apostolico, quem eadem hæc Sancta Sedes constituerit, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem.

Vicarii Apostolici Episcopum Coadjutorem non habentes jubentur assumere Vicarium Generalem.

Qui ipsis obeuntibus Vicariatus regimen assumat.

ANNO 1753.

Amplissima designato Vicario facultates tribuuntur.

§. 2. Porro Vicario Generali hujusmodi per Apostolicum quemque Vicarium sibi, ut præmittitur, deputando, Nos earumdem præsentium tenore, nunc pro tunc, Apostolica auctoritate nostra concedimus, & tribuimus omnes, & singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujusvis Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, inesse, & de jure competere dignoscuntur. Præterea eidem Vicario Generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum, concedimus, pariterque impertimur usum, & exercitium earum facultatum, quibus utebatur, & gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur. Quandocumque vero necessitas urgeat, sæpedicto Vicario Generali potestatem etiam indulgemus & damus, consecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Episcopo benedictis.

Cohortatio ad Apostolicos Vicarios.

§. 3. Itaque, Venerabiles Fratres, ex Apostolicæ providentiæ auctoritatisque nostræ ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique Vestrum præcepta, animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique Vestrum injuncta cura: Atque eapropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christifidelium Vobis commissorum, & de quibus ratio Supremo Pastorum Principi Æterno Judici reddenda est, pereat; Sed potius, ut omnes æternam salutem consequantur, ut Vobis merces vestris meritis debita a justo Remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cœlestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem, in Populos etiam vestrarum Diœcesum & Provinciarum redundaturam, Fraternitatibus Vestris peramanter impertimur.

Exemplorum fides.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei Præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & Sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 26. Januarii 1753. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Januarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo tertio.

Cajetanus Amatus.

XI. CHE AI CARDINALI.

Vescovi Suburbicarj non sia lecito il conferire oltre la Tonsura anche gli Ordini Minori, o Sacri a' loro Sudditi nella Cappella del proprio Palazzo di Roma, senza aver chiesta, ed ottenuta licenza dal Cardinal Vicario di Roma.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Qual fosse il motivo di scrivere la presente lettera. NELL' ultima udienza, che le dammo, Ella ci rappresentò, essere stato stampato in Roma nell' anno passato 1752. un piccolo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* da un Religioso pio, e versato nelle materie Morali, e Ca-

CARDINALES. XI.

Episcopos Suburbicarios, in propria Cappella sui Palatii Romæ existentis, non posse suis Subditis, præter primam Tonsuram, conferre Majores, vel Minores Ordines; nisi requisito & præobtento Cardinalis Urbis Vicarii consensu.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, Nostro in Urbe ejusque districtu Vicario Generali.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quænam fuerit Epistolæ conscribendæ occasio. AD audentiam Nostram nuper admissa Fraternitas Tua nobis detulit, in hac ipsa Urbe, superiore anno 1752. impressum Typis fuisse exiguum Tractatum *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, auctore Religioso Viro æque pio, ac in Theo-

Theologia Morali, & Canonica facultate versato; eoque in Opusculo fuisse affirmatum, licere Episcopis Suburbicariis in Sacellis suarum Ædium, quas Romæ incolunt, subditos suos Clericali Tonsura, & Minoribus Ordinibus initiare, non requisito, aut obtento Fraternitatis Tuæ opportuno assensu, seu necessaria licentia: Id autem tibi visum esse Officii tui juribus detrahere. Quod quum Nobis etiam tunc visum fuerit, multo magis in sententia persistendum duximus, postquam perlecto memorati Opusculi *cap.* 13. *quæst.* 12. ubi auctor quæstionem hanc discutit, rem ipsam nobiscum consideravimus, atque perpendimus.

Consuetudo hac in re hactenus servata, ejusque efficacia.

§. 1. Porro ad sententiam nostram inconcussa stabilitate firmandam sufficeret id, quod ex Tabularii tui monumentis eruitur, nimirum Cardinales Suburbicarios, quoties in Sacellis suarum Ædium cuiquam ex propriis subditis primam Clericalem Tonsuram Minoresque Ordines conferre voluerunt, toties opportunam ad id licentiam a Cardinalibus Urbis Vicariis pro tempore existentibus quæsisse, & obtinuisse. Est enim in rebus omnibus magna consuetudinis auctoritas; nec jure & recte plerumque agit, qui novitates inducit, aut inducendas suadet.

Tridentini Sanctio quoad Pontificalia in aliena Diœcesi exercenda.

§. 2. Verum rem ipsam penitus investigantibus, occurrit perspicuum Concilii Tridentini decretum *sess.* 6. *cap.* 5. *de Reform.* ubi hæc leguntur. *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantum*: indicta in Episcopum huic legi contrafacientem pœna Suspensionis ab exercitio Pontificalium; in Ordinatum vero Suspensionis ab Ordinum susceptorum exercitio, ipso jure incurrenda.

Traditur genuinus ejusdem sensus.

§. 3. In quo animadvertenda est (quod per transennam dictum intelligatur) Sacri Concilii severitas; dum, ut Episcopo in aliena Diœcesi commoranti liceat Pontificalia exercere, non solum expressam Ordinarii Loci licentiam obtinendam decernit, sed insuper vetat, ne is Episcopus Pontificalia exerceat, præter quam in subditos ejusdem loci Ordinarii: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum*.

Exemplisque illustratur.

§. 4. Quare si Decreti Litteræ strictius inhæreas, ac proponatur exempli causa Episcopus Placentinus Bononiæ existens, posset hic quidem, accedente expressa licentia Archiepiscopi Bononiensis, Pontificalia exercere in Diœcesanos Bononienses; sed minime ipsi liceret, quantumvis eodem assentiente Archiepiscopo, Pontificalia exercere in Mutinensem quempiam, qui Episcopi sui Dimissorialibus Litteris munitus, Bononiam accessisset.

Mitior interpretatio Congregationis Concilii.

§. 5. Hoc autem procedere dictum est, si stricte sumantur relata superius Concilii verba: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum*. Non tamen ignoramus, Congregationem Cardinalium ejusdem Concilii interpretem censuisse, ac statuisse, Episcopum in aliena Diœcesi commorantem posse non solum, cum Ordinarii localis licentia, in ipsius Ordinarii subditos Pontificalia exercere, sed etiam, eadem accedente licentia, in subditos aliorum Episcoporum, Dimissoriales Litteras sui Ordinarii afferentes.

Ejusdem Decretum.

§. 6. Extat Resolutio Congregationis anno 1573. edita, *lib.* 1. *Decretor. pag.* 85. *a tergo*, tenoris sequentis. *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neapolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solum eidem subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui forte advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tuto facere liceat, ex Capite ultimo Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis*. Idque confirmatum invenitur altera resolutione edita *die* 25. *Junii* 1599. *lib.* 9. *Decret. pag.* 73. *a tergo*.

Restat tamen, sine licentia Ordinarii loci non posse ab alieno Pontificalia exerceri.

§. 7. Verum hujusmodi Tridentinæ legis rigor, licet adductis Congregationis resolutionibus, & successivi temporis usu nonnihil mollitus & temperatus, satis indicat, quænam Episcopo in aliena Diœcesi existenti præscripta sit recta agendi ratio; ne scilicet inibi unquam Pontificalia exercere valeat, absque Or-

Canoniche; ed essersi in esso asserito, potere i Vescovi Suburbicarj nelle Cappelle de' suoi Palazzi, ne' quali abitano in Roma, conferire alli loro Sudditi la Tonsura, e gli Ordini Minori, senza aver chiesto, ed ottenuto da Lei il necessario assenso, o sia la necessaria licenza; e creder Ella ciò pregiudiziale al suo diritto. Ciò parve ancora a Noi, ed in questo nostro sentimento ci siamo confermati, dopo aver letto l'indicato Autore *cap.* 3. *q.* 12. ove tratta la controversia, e dopo avere anche considerata, ed esaminata la materia.

Di quanta forza sia l'Osservanza nella presente materia.

§. 1. Per istabilire quest'assunto, basterebbe il dire, che, per quanto si ricava dalla di Lei Segretaria, ogni volta, che i Cardinali Suburbicarj hanno voluto dare la Tonsura ed i Minori a qualche loro Suddito nelle Cappelle de' loro Palazzi, hanno chiesta dai Cardinali Vicarj di Roma *pro tempore*, ed ottenuta da essi l'opportuna licenza, valendo molto in tutte le materie l'osservanza, ed avendo torto per lo più chi innova, o consiglia ad innovare.

Decreto del Concilio di Trento intorno all' esercizio de' Pontificali.

§. 2. Ma, entrando, come suol dirsi, nelle viscere dell'affare, chiara è la disposizione del Concilio di trento alla *sess.* 6. *cap.* 5. *de Reform.*, ove così si legge. *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii prætexti Pontificalia in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subjectas tantum*; imponendo *ipso jure* al Vescovo contravveniente la Sospensione dall'esercizio de' Pontificali; ed all'Ordinato quella dall'esecuzioni degli Ordini.

Senso letterale del Decreto.

§. 13. Notabile (e ciò s'intenda detto *per transennam*) è il rigore del Sacro Concilio; mentre ed effetto, che il Vescovo, che è nella Diocesi di un'altro, possa esercitare Pontificali, non solo richiede l'espressa licenza dell'Ordinario del luogo, ma di più non vuole, che possa esercitare i Pontificali, se non sopra le persone suddite dello stesso Ordinario del luogo; *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum*.

Si spiega con un esempio.

§. 4. In tal maniera che, stando strettamente alla lettera, e ritrovandosi per esempio in Bologna il Vescovo di Piacenza, potrebbe bensì questi esercitare i Pontificali sopra i Bolognesi, essendovi l'espressa licenza dell'Arcivescovo di Bologna; ma non potrebbe, anche colla licenza dello stesso Arcivescovo, esercitare i Pontificali sopra un Modenese venuto a Bologna colle Dimissorie del proprio Vescovo.

Viene più benignamente interpretato dalla Congregazione del Concilio.

§. 5. Si è detto, che così dovrebbe essere, stando alla lettera del Concilio: *& in personas eidem Ordinario subjectas tantum*. Sapendo però ancor Noi, aver creduto, e stabilito la Congregazione del Concilio, interprete dello stesso, potere il Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, colla di lui espressa licenza, non solo esercitare i Pontificali sopra i Sudditi del detto Vescovo, ma anche, colla stessa licenza, sopra i Sudditi degli altri Vescovi, venuti colle Lettere Dimissorie de' loro Ordinarj.

Risoluzione della stessa.

§. 6. Ecco la risoluzione *del* 1753. *nel lib.* 1. *de' Decreti pag.* 85. *a tergo*: *Prosper Vitalinus Episcopus Bisianensis, requisitus ab Archiepiscopo Neapolitano, ut ejus nomine in illa Civitate Ordinationes habeat, & non solum eidem Subditos, sed aliarum quoque Diœcesum, si qui forte advenerint, de licentia sui Ordinarii expostulantes, Clericali charactere insignire velit; ipse quidem cupit illius morem gerere voluntati, sed aliquantulum veretur, an id sibi tuto facere liceat, ex Capite ultimo Sessionis sextæ de Reformatione. Sacra &c. censuit, licere, si illi, qui aliarum Diœcesum erunt, habuerint Litteras Dimissorias a suis Ordinariis*: il che anche ritroviamo confermato in una risoluzione *de* 25. *di Giugno* 1599. *lib.* 9. *Decretor. pag.* 73. *a tergo*.

Resta però fermo, che nell'altrui Diocesi non possono esercitarsi i Pontificali senza l'espressa licenza dell' Ordinario del luogo.

§. 7. Il rigore poc'anzi riferito del Concilio di Trento, ancorchè ammollito, e modificato dalle risoluzioni della Congregazione, e dalla pratica susseguente, dimostra il savio contegno prescritto al Vescovo, che è nella Diocesi di un altro, di non poter mai in essa esercitare i Pontificali senza l'espressa licenza dell'

dell' Ordinario del luogo, e per conseguenza ad evidenza comprova, non potere il Cardinal Vescovo Suburbicário, quando è in Roma, conferire la Tonsura e gli Ordini Minori nella propria Cappella, senza licenza del Cardinale Vicario di Roma.

Tre motivi fondamentali dell'assunto.

§. 8. Tre cose sono necessarie per bene stabilire l'assunto. La prima, che il Cardinale Vescovo Suburbicario, stando in Roma, non sta nella sua Diocesi; e ciò sembra chiaro, essendo Roma nella Diocesi del Vescovo di Roma, e non avendo che fare una Diocesi coll' altra, come chiaramente si deduce dalla nostra Constituzione 115. §. 21. *nel nostro Bollario al Tom. primo*. La seconda, che il Cardinale Vicario sia l'Ordinario di Roma; nè di ciò può muoversi controversia, rappresentando la persona del Papa, non come Papa, ma come Vescovo di Roma, giusta ciò, che da Noi si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana lib. 2. cap. 3. n. 1. & 2.*, e sarà forse ancora più ampiamente posto in chiaro nella ristampa, che, se Iddio ci darà vita e sanità, intendiamo di fare della predetta nostra Opera, con molte rilevanti aggiunte. La terza, che, conferendosi la Tonsura, e gli Ordini Minori, si esercitano i Pontificali; il che è innegabile, come molto bene avverte il Thesauro nel suo Trattato *de Pœnis Ecclesiasticis part. 2. alla parola Episcopus cap. 4. num. 3.*, ove anche saviamente riflette, venire, per l'effetto in cui si tratta, sotto il nome di Pontificali, oltre la collazione degli Ordini benchè Minori, anche la consecrazione de' Vasi delle Chiese, delle Vergini, del Crisma; e l'amministrazione del Sacramento della Cresima, la benedizione delle Vesti, e de'Corporali; colla sola differenza fra la collazione degli Ordini, e gli altri atti sopraddetti, che conferendosi dal Vescovo fuori della sua Diocesi gli Ordini senza la licenza dell' Ordinario del luogo, incorre, come si è detto, *ipso jure* la pena della sospensione, che non incorre esercitando gli atti sopraddetti, non essendovi legge, che l'imponga; ancorchè, così facendo, commetta peccato.

Paolo IV. unì al Collegio de' Cardinali l'Uffizio di Vicario di Roma.

§. 9. Fra gli Atti Concistoriali del 1558. Noi ritroviamo, che nel Concistoro tenuto *il giorno 18. di Novembre* il Pontefice Paolo IV. unì al Sacro Collegio de' Cardinali l'Uffizio di Vicario di Roma; ed essendo reso più illustre il detto Uffizio per l'annessione predetta, non è maraviglia, se l'Uffizio sia di poi stato decorato con alcune particolari, ed illustri prerogative. Noi quì non intendiamo di riferirle tutte, dovendo bastare il fare parola di ciò, che risguarda la collazione degli Ordini, e specialmente in ordine ai Sudditi de' Vescovi Suburbicarj.

Decreto di Clemente VIII. intorno all'Ordinazione de' Forestieri.

§. 10. Parlando della collazione degli Ordini in generale, il Pontefice Clemente VIII. publicò un Decreto, in cui stabilì, che i Forestieri, che abitavano in Roma, volendo ricevere gli Ordini, o Minori, o Sacri, ancorchè avessero avute le Dimissorie da' suoi Ordinarj per potere essere ordinati da qualsivoglia Vescovo, non se ne possano prevalere, nè ricevere gli Ordini fuori di Roma, se non sono prima stati esaminati, ed approvati dagli Esaminatori del Cardinale Vicario, ed abbiano ottenuta la licenza del detto Cardinale; e ciò sotto pena di Sospensione, a cui è annessa l'Irregolarità, se gli Ordinati contro la forma del Decreto, avessero l'ardire di esercitare gli Ordini ricevuti. Il Decreto di detto Pontefice fu fatto *alli 24. di Novembre 1603.* e fu rinnovato dal Pontefice Alessandro VII. *ai 15. di Maggio 1664.* Ed essendosi poi eccitate alcune controversie sopra l'intelligenza del predetto Decretto, e specialmente, quali fossero i Chierici forestieri, che potevano dirsi commoranti in Roma, per esser compresi sotto l'Editto; e se sotto lo stesso Editto si dovessero intendere compresi quelli, che essendo stati qualche tempo in Roma, ne partono senza essere stati esaminati dagli Esaminatori dal Cardinale Vicario, e vanno a ricevere gli Ordini dal proprio Ordinario, o proprio per origine, o per domicilio, o per beneficio, o per servizio triennale: fu il tutto risoluto in una particolare Congregazione tenuta *l'anno 1668.*, e le risoluzioni si possono vedere registrate *nel Tom. 2.* del diligentissimo

Vien confermato da Alessandro VII. ed interpretato da una Congregazione particolare l'an. 1668.

Ordinarii Loci expressa licentia: & consequenter aperte demonstrat, non posse Cardinalem Episcopum Suburbicarium, quum in Urbe est, in proprio Sacello Tonsuram, & Minores Ordines alieni impertiri, non obtenta ad id Cardinalis eiusdem Urbis Vicarii licentia.

Tria assumptionis firmissima fundamenta.

§. 8. Quod ut firmiter statuatur, tria demonstrari oportet. Primum nempe, Cardinalem Episcopum Suburbicarium, dum in urbe moratur, in sua Diœcesi non esse; quod satis perspicuum videtur, quum Romana Urbs ad Episcopi Romani Diœcesim pertineat, nec unam Diœcesim cum alia confundi oporteat, veluti aperte evincitur ex nostra Constitutione 115. §. 21. *Bullarii nostri Tom. 1.* Alterum vero, Cardinalem Vicarium Romæ Ordinarium esse; idque extra controversiam omnino est, quum ipse personam repræsentet Pontificis, non qua Pontifex est, sed qua Episcopus Urbis Romæ: juxta id, quod a Nobis demonstratum fuit, in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib. 2. cap. 3. num. 1. & 2.* & latius fortasse explanabitur in nova ejusdem Operis editione, quam, Deo vitam & valetudinem Nobis largiente, pluribus atque proficuis additamentis auctam adornare constituimus. Tertium denique, in collatione Tonsuræ & Ordinum Minorum, Pontificalia exerceri; id quod inficiari nemo potest, quemadmodum diligenter advertit Thesaurus in suo Tractatu *de Pœnis Ecclesiasticis part. 2. verbo Episcopus, cap. 4. num. 3.* ubi recte observat, Pontificalium nomine, ad effectum, de quo nunc agimus, venire non modo quorumvis Ordinum, etiam Minorum collationem, sed etiam consecrationem Vasorum Ecclesiæ, ac Virginum, & Crismatis, necnon Sacramenti Confirmationis ministrationem, ac indumentorum, & Corporalium benedictionem: hoc uno interjecto discrimine inter collationem Ordinum, & reliquos præmemoratos actus, quod Episcopus Ordines conferens extra propriam Diœcesim absque Ordinarii Loci licentia, suspensionis pœnam, ut supra dictum est, ipso jure incurrit; at reliquos recensitos actus exercendo, eidem pœnæ nequaquam subiicitur, quum lex non adsit, quæ eam ferat; quamvis cæteroquin præmissa agens, peccati reus fiat.

Paulus IV. Vicariatum Urbis Cardinalium Collegio adnexit.

§. 9. Ex Actis Consistorialibus anni 1558. comperimus, Prædecessorum nostrum Paulum IV. in Consistorio habito die 18. Novembris, Officium Vicarii Urbis S. R. E. Cardinalium Collegio adnexum perpetuo decrevisse; qua ex re quum magna honoris accessio hujusmodi Officio facta fuerit, minime mirum videri debet, si idem munus subinde singularibus quibusdam, & insignioribus prærogativis decoratum fuit. Eas omnes hic recensere minime nobis propositum est; sed satis erit de iis sermonem habere, quæ pertinent ad Ordinum collationem, specialiter vero quoad subditos Episcoporum Cardinalium, qui Suburbicarii appellantur.

Decretum Clementis VIII. de Exteris ad Ordines quoscumque promovendis a Vicario Urbis.

§. 10. Quod spectat ad Ordinum collationem in genere, Clemens VIII. Pont. Max. Decretum edidit, quo statuit, omnes exteros in Urbe degentes, qui ad Sacros Ordines, sive Minores, sive Majores, promoveri cupiunt, etiamsi dimissorias Litteras a suis Ordinariis obtinuerint, quarum vigore a quocumque Episcopo ordinari possent, nihilominus neque his uti, neque Sacros Ordines extra Urbem suscipere posset, nisi antea examinati & approbati fuerint ab Examinatoribus Cardinalis Urbis Vicarii, hujusque licentiam obtinuerint; idque sub pœna Suspensionis, quam porro sequitur Irregularitas, si Ordinatus contra formam Decreti, in susceptis Ordinibus ministrare præsumpserit. Clementis Decretum editum fuit die 24. Novembris anni 1603. deindeque instauratum ab Alexandro VII. sub die 15. Maii 1664. Quum vero postmodum nonnullæ obortæ fuerint quæstiones super Decreti interpretatione, ac præcipue, quinam censeri deberent Clerici exteri in Urbe commorantes sub ipsius Decreti censura comprehensi; & utrum eidem Decreto obnoxii dicendi essent ii, qui postquam in Urbe per aliquod temporis spatium morati fuerint, non examinati a Cardinalis Vicarii Examinatoribus, abscendunt, ut Sacros Ordines suscipiant a proprio Ordinario, quem scilicet proprium agnoscunt, sive ratione originis, sive domicilii, aut Beneficii, aut denique triennalis servitii: Hæc omnia opportunis Decretis definita fuerunt in Congregatione particulari habita anno 1668.

Confirmatum ab Alex. VII. Exortasque de eo controversias definivit particularis Congregatio anno 1668.

cujus Resolutiones videri possunt relatæ per accuratissimum Rigantium *Tom. II. ad Regulas Cancellariæ Reg.* 24. *§.* 3. *a num.* 177. *ad* 185.

Rigante *sopra la Regola* 24. *di Cancellaria* §. 3. *a num.* 177. *ad* 185.

Episcopi Suburbicarii Suffraganeũ non habentes, ad solum Urbis Vicarium Subditos suos Ordinandos dirigere possunt, ex Const. Alex. VII. 126.

§. 11. Speciale hoc jus Cardinalis Urbis Vicarii circa exteros in Urbe degentes, indeque abscedentes, ut alibi ad Ordines promoveantur vigore Litterarum Dimissorialium a propriis Ordinariis obtentarum, alterum subsequitur jus circa subditos Episcoporum, qui Suburbicarii vocantur. Nonnulli ex his Suburbicariis Episcopis Suffraganeum habent, alii non item. Porro, juxta regulas generales, qui Suffraganeum non habent, possent suis subditis Dimissorias Litteras dare, ut a quocumque Antistite ad Ordines promoverentur. Verum laudatus Prædecessor Alexander VII. in sua Constitutione, quæ incipit: *Apostolica sollicitudo*, & impressa est *Bullarii Tom. VI. num.* 126. decrevit, ne a Cardinalibus Episcopis Suburbicariis concederentur suis subditis Litteræ Dimissoriæ ad Ordines sive Minores, sive Majores suscipiendos, alteri cuiquam directæ, præter quam Cardinali Urbis Vicario; volens nimirum, ut in Urbe omnino ordinentur, præmissis in religiosa domo ad id designata, ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem, spiritualibus decem dierum Exercitiis. Quo vero ad illos ex Episcopis Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, idem Alexander in citata Constitutione decrevit, canonicis quibusdam indictis pœnis in eos, qui contra fecissent, neminem ex iis Diœcesibus posse per hujusmodi Suffraganeos ad Majorem quemcumque Ordinem promoveri, nisi peractis antea in Urbe, & in præfata domo, Exercitiis spiritualibus per decem dies ad unumquemque ex iisdem Majoribus Ordinibus.

I Cardinali Vescovi Suburbicarii devono dare le Dimissorie a loro Sudditi dirette al Cardinal Vicario, quando non hanno Suffraganeo.

§. 11. Alla prerogativa poc'anzi accennata del Cardinale Vicario rispetto ai Forestieri abitanti in Roma, e che ne partono per farsi ordinare fuori di Roma in sequela delle Lettere Dimissorie ricevute dai proprj Ordinarj, succede l'altra, che risguarda i Sudditi de' Vescovi Suburbicarj. Alcuni di questi Vescovi Suburbicarj hanno il Suffraganeo ed altri non l'hanno. Secondo le regole generali, quelli, che non hanno il Suffraganeo, potrebbero dare ai loro Sudditi le Dimissorie per ricevere gli Ordini da qualsivoglia Vescovo. Ma il citato Pontefice Alessandro VII. nella sua Costituzione, che incomincia: *Apostolica sollicitudo*, e che è *la* 126. *nel Bollario al Tom. VI.* determinò, che dai Cardinali Vescovi Suburbicarj non si dassero le Dimissorie ai loro Sudditi per ricevere gli Ordini o Minori, o Maggiori, se non dirette al Cardinale Vicario di Roma; volendo, che siano ordinati in Roma dopo aver fatti gli Esercizj spirituali nella casa a ciò destinata lo spazio di dieci giorni per ciaschedun' Ordine Maggiore. E rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, lo stesso Pontefice nella stessa Costituzione, sotto alcune pene canoniche, imposte ai contravenienti, stabilì, che dai predetti Suffraganei non si potesse ordinare verun loro suddito a verun' Ordine Maggiore, se prima non avesse fatti in Roma nella Casa sopraccennata dieci giorni d'Esercizj spirituali per ciaschedun Ordine Maggiore.

In propriis tamen Diœcesibus manentes non prohibentur per se, vel per alium Ordinationes habere.

§. 12. Alexandrinæ Constitutionis Litteras satis perspicua est. Nam quoad Suburbicarios Episcopos, qui Suffraganeum non habent, statuit, ut ipsorum subditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratum Vicarium, & non ad alium Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur.* Quo vero ad eos, qui Suffraganeos habent, edicit, ne quis ex eorum subditis ad Majores Ordines promoveatur, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, ut supra, fuerit eruditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeum detulerit.* Quum autem post Constitutionem Alexandrinam proposita fuerit quæstio, an liceat Cardinali Episcopo Suburbicario, ex his, qui Suffraganeum non habent, quum ad suam Diœcesim se confert, Clericorum Ordinationem inibi habere, vel etiam, dum ipse in suo Episcopatu se continet, alium Episcopum advocare, qui Ordinationem hujusmodi de ipsius Cardinalis licentia perficiat: affirmativum prodiit responsum, ut videre est apud Rigantium *loc. cit. num.* 175. & apud bon. mem. Card. Petra *Tom. V. pag.* 276. *n.* 79. *& pag.* 371. *n.* 98. ac denique penes Honorantem, qui unus est ex actualibus Administris Secretariæ Cardinalis Vicarii *in sua Praxi cap. 6. pag.* 184. *& seqq.*

Stando in Diocesi però possono per se stessi o per mezzo d'un Vescovo, ordinare i loro Sudditi.

§. 12. La Costituzione Alessandrina è letterale: mentre rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che non hanno Suffraganei, dice, che i loro Sudditi *ad Minores, vel Sacros Ordines promovendi, cum Litteris Dimissoriis sui Ordinarii, ad memoratum Vicarium, & non ad alium Antistitem, directis, ad Urbem accedant, ibique, & non alibi, ordinentur*: e rispetto ai Vescovi Suburbicarj, che hanno Suffraganei prescrive, che nessun loro Suddito si ordini agli Ordini Maggiori, *nisi prius &c. ad minus per decem dies a dictis Sacerdotibus in Urbe deputatis, in eorum ædibus inclusus, ut supra, fuerit eruditus, ac litteras testimoniales eorumdem Superiorum ad ipsum Suffraganeum detulerit.* Ed essendosi dopo la Costituzione Alessandrina eccitato il dubbio, se il Cardinale Vescovo Suburbicario, che non ha Suffraganeo, andando al suo Vescovado, possa esso ivi fare l'Ordinazione, ed anche, stando nel Vescovado, prevalersi di un' Vescovo, che colla sua licenza la faccia; la risoluzione è stata affermativa, come può vedersi nel Rigante *al luogo citato num.* 175., *nel Tom. V.* della fel. mem. del Card. Petra *pag.* 276. *n.* 79., *e pag.* 371. *n.* 98., e nell'Honorante, Ministro attuale della Segretaria del Cardinale Vicario, *nella sua Pratica al cap. 6. pag.* 184., *e seguenti.*

Suffraganeo autem existente quidem sed Ordinationem non habente nihilominus ad Urbis Vicarium Litteræ Dimissoriæ diriguntur.

§. 13. Sane Religiosus vir, qui edito Tractatu *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, occasionem Nobis præbuit hujus epistolæ ad Fraternitatem Tuam conscribendæ, omnibus, quæ supra dicta sunt, assentitur; eaque etiam, ut solet, optime firmat; quemadmodum videre est *in cap.* 3. *quæst.* 10. Quin immo, quum in præcedenti *quæstione* 8. dubium illud scite proposuerit, an scilicet Cardinales Episc. Suburbic. qui Suffraganeum habent si ab hujusmodi Suffragan. non habeatur Ordinatio, teneantur Litteras Dimissorias ad Cardin. Urbis Vic. dirigere, an potius valeant easdem cuilibet Catholico Antistiti directas concedere; quandoquidem Alexandrina Constitutio, quoad promovendos subjectos Episc. Suburbicariis, qui Suffraganeum habent, nil aliud expresse jubet, quam ut ante cujuslibet Sacri Ordinis susceptionem spiritualibus exercitiis per decennium in Urbe vacent: pro assueta sibi ingenuitate, admittit, atque fatetur, Cardinales Episcopos Suburbicarios, quoties ipsorum Suffraganei Ordinationes non celebrant, teneri Litteras Dimissoriales ad Cardinalem Vicarium Urbis tantummodo dirigere; tum quia Alexander Pontifex ideo de hac facti specie in sua Constitutione mentionem non fecit, quia Ordinationes a Suffraganeis habendas fore pro certo habuit; tum quia

Se poi il Soffraganeo v'è bensì, ma non tiene Ordinazione, devono, come sopra, le dimissorie dirigersi al Cardinal Vicario.

§. 13. Il Religioso, che col suo Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* ci ha data occasione di scrivere a Lei la presente lettera, concorda con tutto ciò, che poco anzi si è detto, e secondo il suo solito, molto bene lo stabilisce, come può vedersi *nel cap.* 3. *alla quest.* 10. Anzi avendo con molta accuratezza *nella questione ottava precedente* dubitato, se i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, sieno obbligati a dirigere le Dimissorie, non facendosi dal Suffraganeo l'Ordinazione, al Cardinale Vicario di Roma, o pure le possano indirizzare a qualunque Vescovo Cattolico, giacchè la Costituzione Alessandrina non prescrive, rispetto agli Ordinandi Sudditi de' Vescovi Suburbicarj, quali hanno i Suffraganei, che il fare in Roma gli Esercizj Spirituali per dieci giorni prima di ricevere qualsivoglia Ordine Sacro; colla sua solita ingenuità ammette, e confessa, dovere i Cardinali Vescovi Suburbicarj indirizzare al solo Cardinale Vicario di Roma le Lettere Dimissoriali, quando i loro Suffraganei non tengono Ordinazione; sì perchè il Pontefice Alessandro di ciò non parlò nella sua Costituzione, supponendo, che l'Ordinazione si tenesse da i Suffraganei, sì perchè, avendo sempre i Vescovi Suburbicarj, che hanno i Suffraganei, indirizzate le Lettere

Dimissorie dopo la Costituzione Alessandrina al Cardinale Vicario di Roma, ogni volta che i loro Suffraganei non hanno tenuta Ordinazione, viene questa uniforme osservanza da esse rispettata, e qualificata per interprete della Costituzione Alessandrina.

Opinione dell' Autore, e suoi fondamenti.

§. 14. Se di più non si fosse asserito nel citato Trattato *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, non vi sarebbe veruna occasione di recedere da quanto saviamente l'Autore ha in esso scritto: ma avendo *nella quest. 12. del cap. 3.* proposto il seguente quesito ⁐ *An iidem Episcopi*, cioè Suburbicarj, *possint immediate per se ipsos Ordines Minores conferre suis Subditis in proprio Palatio Romæ existente*, ed avendo risposto di sì ⁐ *Censeo, hos sex Cardinales Episcopos posse in propria Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis, & non extra, conferre suis subditis primam Tonsuram, & Ordines Minores* ⁐ Assegnando la ragione, che è la seguente, che *per fictionem juris* i Palazzi, ne' quali i Cardinali Suburbicarj abitano in Roma, benchè non siano del Vescovado, debbano aversi per aderenti al Vescovado, e la Capella in essi esistente dee considerarsi come Chiesa soggetta al loro Titolo ⁐ *Palatium Romæ existens talium sex Episcoporum, qui Romæ residentiam habent, per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo* ⁐ e portando gli esempj de' Cardinali, che in Roma ne' loro Titoli conferiscono la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, e degli Abbati Regolari, che fanno lo stesso co' i loro Sudditi Regolari; Ciò è quello, che non crediamo bastare per recedere a pro de' Cardinali Suburbicarj dalla disposizione del Concilio di Trento, e dalla Bolla Alessandrina, incontrando Noi difficoltà in ogni parte dell' esposto assunto.

Rigettasi il primo dedotto ex fictione juris.

§. 15. Incontriamo difficoltà *in fictione juris*; Si perchè, l'indurre *fictionem juris*, e ricavare da essa una conseguenza, sorpassa l'autorità di qualsivoglia Autore, e Dottore privato; essendo ciò riservato all'autorità di chi può far legge; perlochè comune è l'assioma, che *fictio legis non habet locum, nisi in casibus a jure expressis*, come ben osserva il Fagnano *nel Cap. In præsentia, num. 23. de probationibus*; Si perchè, non potendo aver luogo l'ideata finzione di giure nel caso nostro, se non col supposto, che il Cardinale Suburbicario, che abita in Roma nel suo Palazzo, e sta nella sua Cappella, si figuri di essere nella sua Diocesi, giacchè il Palazzo è appendice del suo Vescovado, e la Cappella è una Chiesa dello stesso; sembra improbabile una simile figurazione nel Cardinale Suburbicario, quale sa, che stando in Roma, sta fuori di residenza; ed è persuaso di non peccare, non risedendo, o perchè il Papa sapendo, e tollerando, e vedendo che, non ostante l'impiego appresso la Santa Sede, può ben governare la Dioceşi Suburbicaria, tacitamente lo dispensa; o perchè, attese l'esposte circostanze, dichiara, non comprendere il precetto Divino di risedere il caso di chi, impiegato in Roma, se non adempie la residenza materiale nella sua Diocesi, adempie però la residenza formale nella stessa, non meno per mezzo de suoi Ministri, che della propria persona, che a tratto a tratto vâ comodamente a visitarla; giusta ciò, che ampiamente discorre il Cardinale Brancacci nella sua Dissertazione *de Optione sex Episcopatuum*, ed anche molto bene ammette l' Autore *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, *nel cap. 4. del suo Trattato*.

Indi il secondo preso dall'esempio de' Cardinali, ed Abbati, i quali per privilegio ne' loro Titoli, e Chiese conferiscono la Tonsura e gli Ordini.

§. 16. Incontriamo difficoltà negli Esempj allegati; non essendovene uno, in cui non vi sia un' espresso Apostolico privilegio che autorizza la collazione della Tonsura, ed Ordini Minori, e prefigge il

compertum habens, hoc semper Episcopis Suburbicariis Suffraganeum habentibus, post Alexandrinam Constitutionem, in more positum fuisse, ut eorum Suffraganeis a Clericorum Ordinatione cessantibus, Dimissorias Litteras ad Cardinalem Vicarium Urbis dirigerent, constantem hanc observantiam & consuetudinem magni æstimandam, & tamquam fidissimam Alexandrinæ Constitutionis interpretem habendam censuit.

Recentioris Auctoris hac de re opinio, ejusque fundamenta.

§. 14. Quod si nihil præterea affirmatum fuisset in prælaudato Tractatu *de Episcopis Cardinalibus Suburbicariis*, nulla causa esset, cur in aliquo recederetur ab iis, quæ Auctor ibidem docte admodum scripsit. Verum quum idem *in quæst. 12. cap. 3.* dubium hoc proposuerit ⁐ *An idem Episcopi*, nempe Suburbicarii *possint, immediate per se ipsos Ordines Minores conferre suis subditis in proprio Palatio Romæ existente*; & affirmative respondendum censuerit ⁐ *Censeo, hos sex Cardinales Episcopos posse in propria Cappella intra fines sui Palatii Romæ existentis, & non extra, conferre suis Subditis primam Tonsuram, & Ordines Minores* ⁐ hac scilicet allata assertionis ratione, quod Ædes, quas Romæ inhabitant Cardinales Episcopi Suburbicarii, quamvis ad eorum Episcopatum non spectent, nihilominus *per fictionem juris* perinde haberi debeant, ac si Episcopatui adhærerent, & Cappella in hujusmodi ædibus erecta censenda sit tanquam Ecclesia ipsorum Titulo subjecta ⁐ *Palatium Romæ existens talium sex Episcoporum, qui Romæ residentiam habent, per fictionem juris censetur adhærere suo Titulo, nempe suo Episcopatui, qui est eorum Titulus, & Cappella ibidem existens intra fines talis Palatii, est veluti Ecclesia subjecta tali Titulo* ⁐ adjectisque exemplis tum Cardinalium, qui Romæ in suis Titulis Tonsuram, & Minores Ordines conferunt; tum Abbatum Regularium, qui erga suos subditos Regulares idipsumpræstant: Hæc sunt, quæ Nos nequaquam sufficere judicamus, ut pro hujusmodi jure Episcopis Cardinalibus adstruendo, a Tridentini Concilii sanctionibus, & ab Alexandrina Constitutione sit recedendum; quum magnæ Nobis difficultates se offerant adversus unamquamque ejusmodi assumpti partem.

Diluitur primum commentum excogitata fictio juris, Romanas Ædes Cardinalis Diœcesi Suburbicariæ attribuens.

§. 15. Nam primo difficultatem offendimus in *fictione juris*: Tum quia, fictionem juris inducere, indeque aliquod veluti consequens elicere, privati cujusque auctoris atque doctoris potestatem excedit, & in eo dumtaxat admittitur, qui condendarum legum auctoritate pollet; unde vulgatum illud axioma: *Fictio legis non habet locum; nisi in casibus a jure expressis*; ut recte advertit Fagnanus *in Cap. In præsentia, num. 23. de Probationibus*. Tum quia excogitata juris fictio in proposita facti specie locum aliter habere nequit, quam si Cardinalis Episcopus Suburbicarius, dum in Urbe & in suis ædibus commoratur, in propria Cappella residens, animo sibi repræsentet, se in sua Diœcesi existere, quia Palatium Episcopatui adhærens, & Cappella veluti Episcopatus hujusmodi Ecclesia, censeri debeant. Hæc autem opinio in Cardinale Episcopo Suburbicario nimis improbabilis videtur; quum non ignoret, se Romæ commorantem, in sua Diœcesi minime residere; & quidem persuasum habeat, se ideo desertæ residentiæ reatum non incurrere, vel quia Pontifex id sciens & patiens, ipsumque præterea videns, non obstantibus muneribus, quibus pro Apostolicæ Sedis utilitate occupatur, Suburbicariæ Diœcesis regimen recte gerere posse, tacite cum eo dispensat; vel quia, ob easdem rerum circumstantias, declarat, præceptum Divinum de residentia non comprehendere casum illius, qui certis muneribus in Urbe addictus, si non materialem residentiam in Diœcesi præsens adimplet, formali certe satisfacit, non solum adhibita in id Ministrorum opera, sed propria etiam adjecta præsentia, dum ad ipsam Diœcesim identidem visitandam percommode se confert; juxta ea, quæ fuse discutit Cardinalis Brancaccius in sua Dissertatione *De optione sex Episcopatuum*, quæque recte comprobat auctor ipse Tractatus *De Episcopis Cardinalibus Suburbicariis Cap. 4.*

Diluitur alterum desumptum ab exemplo Cardinaliũ, & Abbat. in suis Titulis, vel Ecclesiis, Minores Ordines conferentium.

§. 16. Præterea difficultas nobis occurrit in allatis exemplis, ex quibus nullum omnino est, in quo non statim se offerat Apostolicum Privilegium, quod & facultatem tribuat pro collatione Tonsuræ, Mino-

Minorumque Ordinum, & locum simul, atque personas definiat, quo in loco, & quas in personas Privilegiatus hujusmodi concessum sibi Privilegium valeat exercere. Nam si de Cardinalibus sermo sit, qui Tonsuram & Minores Ordines conferunt in suis Titulis, eorum jus deducitur ex Decretali *in Cap. His quæ, de Majorit. & obed.* de qua disserit Episcopus Fonseca in suo Opere *de Basilica Sancti Laurentii in Damaso lib. 2. cap. 9.* cujus Decretalis auctoritate, si Sacerdotali charactere sint insigniti, putant se posse in sua Titulari Ecclesia Tonsuram & Ordines Minores personis ejusdem Ecclesiæ servitio addictis conferre; quemadmodum videre est in Disceptatione Cardinalis Albitii *De jurisdictione Cardinalium in suis Titulis num. 71. & seqq.* Si autem de Abbatibus Regularibus agatur, eorum privilegium conferendi Tonsuram, & Minores Ordines suis subditis Regularibus in propriis Ecclesiis, desumitur *ex Can. quoniam, dist. 69. ex Cap. cum contingat, de ætate & qualit. & Cap. statuimus, de supplen. neglig. & ex Cap. Abbates, de privilegiis in 6*, dummodo sint Sacerdotes, & Benedictionis munus ab Episcopo acceperint; vel saltem Apostolico Privilegio muniti sint, ad hoc, ut quamvis non benedicti, omnia præstare valeant, quæ fieri possunt ab Abbatibus rite benedictis; ut olim Nos ipsi ostendimus in quibusdam adnotationibus per nos exaratis, dum in minoribus existentes munus Secretarii Congregationis Concilii gerebamus, quæ impressæ habentur *in Tomo III. Thesauri Resolutionum pag. 23. & seq.* Præclarum quoque suppetit exemplum Cardinalis Archipresbyteri Basilicæ S. Petri in Vaticano, qui, si Episcopali charactere præditus sit, per se ipse, in dicta Basilica, Minores, Majoresque Ordines confert Canonicis, Beneficiatis, aliisque ejusdem Basilicæ servitio addictis, prædicto autem charactere si careat, alium aliquem Episcopum advocat, qui præfatos Ordines in ipsa Basilica conferat; idque in vim Apostolicorum Privilegiorum, quæ legi possunt *Tom. III. Bullarii ejusdem Basilicæ nuper impressi pagin.* 340. Non sunt hæ fictiones juris, sed Privilegia, certis, atque stabilibus fundamenti innixa. Quare si a collatione Ordinum Minorum, quam Cardinales in suis Titulis, Abbates, aliique peragunt, argumentum duci velit ad assertum jus adstruendum Cardinalibus Episcopis Suburbicariis, necesse est aut Privilegium ostendere, quo idipsum Episcopis Suburbicariis indulgeatur, aut titulum saltem Privilegio æquipollentem proferre. Quum autem alia non extet Apostolica Constitutio circa Cardinales Episcopos Suburbicarios, præter sæpedictam Alexandri VII. quæ Cardinali Urbis Vicario reservat jus conferendi Minores Majoresque Ordines eorum subditis: cumque hactenus iidem Cardinales Episcopi neminem ad Ordines etiam Minores in Urbe promovere consueverint, absque expressa Cardinalis Vicarii licentia; nihil præterea desiderandum videtur, ad hoc ut auctoris assumptum omni fundamento destitutum dicatur.

il luogo, e le persone, in cui, ed a cui il privilegiato, esercita il privilegio di conferire la prima Tonsura, e gli Ordini Minori. Parlando de' Cardinali ne' loro Titoli, deriva la loro giurisdizione dalla Decretale *nel Cap. His quæ, de majoritat. & obed.* di cui discorre Monsignor Fonseca nel suo Trattato *de Basilica Sancti Laurentii in Damaso lib. 2. cap. 9.* in vigore della quale, essendo Sacerdoti, pretendono di potere conferire nella loro Chiesa Titolare la Tonsura, ed i Minori agli addetti al servigio di essa, come può vedersi nella Discettazione del Cardinale Albizi *sopra la giurisdizione de' Cardinali ne' loro Titoli n. 71. e seg.* Parlando degli Abbati Regolari, il loro privilegio di conferire la Tonsura, e gli Ordini Minori a i loro sudditi Regolari nelle proprie Chiese, deriva *dal Can. Quoniam dist. 69. dal Cap. Cum contingat, de ætate & qualitate, dal Cap. Statuimus, de supplenda negligentia, dal Cap. Abbates, de privilegiis in 6.* purchè sieno Sacerdoti, e sieno stati benedetti dal Vescovo, o abbiano almeno il privilegio Apostolico di potere, benchè non benedetti, fare tutto ciò, che possono fare gli Abbati benedetti; come da noi fu dimostrato in alcune nostre Annotazioni fatte, quando *in minoribus* eravamo Segretario della Congregazione del Concilio, e che sono stampate *nel tom. 3. del Tesoro delle risoluzioni pag. 23. e seg.* Illustre pure è l'esempio del Cardinale Arciprete della Basilica Vaticana, che avendo il Carattere Episcopale, a dirittura conferisce gli Ordini Minori, e Maggiori, nella Basilica, a i Canonici, Beneficiati, ed altri addetti al servizio d'essa, e non avendo il Carattere Vescovile, chiama chi l'ha, a fare la collazione degli Ordini predetti nella Basilica, e ciò in sequela degli Apostolici Privilegi, che possono vedersi *nel tom. 3. nel nuovo Bollario della detta Basilica alla pag.* 340. Non sono questi monumenti *fictiones juris*; ma sono fondamenti reali, e sussistenti: e se, per istabilire l'asserto diritto de' Cardinali Vescovi Suburbicarj, si vuole ricavare conseguenza dalla collazione degli Ordini Minori, che si fa dai Cardinali ne' loro Titoli, dagli Abbati, o da altri, è d'uopo, che o si esibisca il privilegio, che conceda a i Vescovi Suburbicarj lo stesso, o almeno si produca qualche titolo equipollente; e non essendovi altra Apostolica Costituzione risguardante i Cardinali Vescovi Suburbicarj, che la più volte nominata di Alessandro VII. che riserva al Cardinale Vicario di Roma la collazione degli Ordini Minori, e Maggiori, da farsi ai Sudditi dei predetti, e non avendo insino ad ora essi fatta la collazione anche de' Minori senza l'espressa licenza del Cardinale Vicario, nulla di più vi vuole per qualificare l'assunto per insussistente.

Recensentur absurda ex nova opinione facile profluentia.

§. 17. Et quidem ne illius sententiæ quisquam adhæreat, multoque magis ne quis eamdem in praxim deducat, satis esse deberet illius insubsistentiam ostendisse: verum nec illa quoque spernenda est ratio, quod scilicet, admissa etiam speculative contra rei veritatem illius subsistentia, nihilominus in illius praxi plurimum inesset periculi. Quamvis enim auctor Tonsuram tantummodo, Minorusque Ordines, sententia sua complectatur, perfacilis tamen apertusque ab his ad Majores Ordines transitus esset. Nec præterfugit accurati Auctoris prudentiam futurum hujusmodi absurdum; sed satis eidem occurrere se reputavit, dum ait, posse quidem ab Episcopo Suburbicario in privato Sacello conferri primam Tonsuram, & Minores Ordines; nequaquam vero Majores; propterea quod Tridentinum Concilium *sess. 23. cap. 8. de reformat.* decreverit, ut Ordinationes ad Majores Ordines, si quidem in Civitate fiant, in Cathedrali Ecclesia, assistentibus Canonicis, celebrentur; si autem illas in Diœcesi haberi contingat, insignior Ecclesia seligatur in qua, præsente Clero loci, peragantur.

Assurdi, che proverebbero dalla pratica della nuova opinione.

§. 17. Per non abbracciare, e molto più per non eseguire il parere del nostro Autore, dovrebbe bastare l'aver detto, che non ha sussistenza; ma non è dispregievole anche il motivo, che quando per impossibile l'opinione fosse speculativamente sussistente, in pratica sarebbe sempre pericolosa. L'Autore la restringe alla sola Tonsura, ed Ordini Minori, ma dagli Ordini Minori sarebbe assai facile, ed aperto l'adito agli Ordini Maggiori. L'accurato Autore non ha mancato di prevedere l'inconveniente, ed ha preteso di scansarlo, col dire; potersi bensì nella Cappella privata conferire dal Vescovo Suburbicario la prima Tonsura, e gli Ordini Minori, ma non mai i Maggiori, avendo il Sac. Concilio di Trento alla *sess. 23. cap. 8. de reformat.* stabilito, che le Ordinazioni agli Ordini Maggiori, facendosi nella Città, si facciano nella Cattedrale, assistendovi i Canonici, e facendosi nella Diocesi, si facciano nella Chiesa più insigne, alla presenza del Clero.

Iisdem satis non occurritur per Auctorem.

§. 18. Et hæc quidem recte: At si Sancta Synodus de Ordinationibus Generalibus loquitur, uti expendunt Fagnanus *in Cap. In Ordinando, num. 45. de Simonia*, Monacellus *in Formulario Tom. 1. tit. 3. for-*

Si provano inefficaci le cautele proposte dall' Autore.

§. 18. Tutto va bene: Ma, se il Sacro Concilio parla delle Ordinazioni generali, come molto bene riflettono il *Fagnano nel cap. In Ordinando num. 45. de Simonia, il Monacello in Formulario tom. 1. tit. 3. for-*

3. *formula* 1. *num.* 3. se poi per un' epicheja universalmente ricevuta non è proibito al Vescovo, concorrendovi una causa legittima, di poter fare qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori nella sua Cappella privata dell' Episcopio; e chi sarà, che possa negare al Cardinale Vescovo Suburbicario, ammesso a conferire la Tonsura, ed i Minori al suo Suddito, senza la previa licenza del Cardinal Vicario di Roma, nella Cappella del suo Palazzo, il fare nella stessa Cappella qualche Ordinazione particolare agli Ordini Maggiori, godendo le Cappelle de' Cardinali quelle stesse per lo meno prerogative, che godono quelle de' Vescovi, come molto bene ha dimostrato il *Cardinal Brancacci* nell' altra sua Dissertazione *de Cappellis Cardinalitiis*.

Anzi confessa anche egli poterfi da Cardinali Vescovi darsi gli Ordini maggiori nella detta Cappella privata.

§. 19. Ammette l' Autore nella citata *quæstione* 12. *alla pag.* 50. la forza dell' argomento confessando liberamente, che in quei casi, ne' quali può il Vescovo dar gli Ordini Maggiori nella Cappella dell' Episcopio, li potrà dare ancora il Cardinal Vescovo Suburbicario nella sua Cappella: *etiam hi Cardinales idem possent*.

Dalla quale opinione ne nascerebbe ro gravi inconvenienti.

§. 20. Ma questo, per vero dire, è un poco troppo; perchè non essendo grande il numero de' Promovendi agli Ordini Maggiori ne' Vescovadi Suburbicarj, gli Ordinandi agli Ordini Maggiori potrebbero, a poco a poco ed uno per volta, venire a Roma; ed in questo caso l' Ordinazione, benchè particolare, e ristretta, darebbe un tracollo all' autorità Ordinaria del Cardinale Vicario di Roma; Nulla giovando il replicare, che per fare l' Ordinazione anche particolare agli Ordini Maggiori nella Cappella, e non nella Chiesa, è d' uopo, che vi concorra una legittima causa; imperocchè, ridotto l' affare a questo punto, l' affare si può dire perduto, non essendo per mancare, chi sempre suggerirà, esser causa legittima il non rimandar indietro chi ha fatto un viaggio di molte miglia, e forse anche a piedi, per esser ordinato dal proprio Vescovo, senz' aver potuto adempire il suo disegno, e ciò senza sua colpa, e demerito. *Nos qui in Foro, litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*: ci sovviene d' aver, tant' anni sono, lette queste parole in *Plinio*.

Conclusione della Lettera.

§. 21. Ed ecco, o Venerabile Nostro Fratello, quanto fra le molte occupazioni, che ci opprimono, abbiamo potuto raccorre, non già pel cacoete d' impugnare un Autore di molto merito, e di molto sapere, e che tanto utilmente ha faticato, e fatica nelle materie pratiche, ed Ecclesiastiche; ma acciò, col suo credito, non prendesse piede un' opinione, rigorosamente contraria al Concilio di Trento, alla Costituzione Alessandrina, all' osservanza finora usata, e che recherebbe pregiudizio alla vostra autorità Ordinaria, che da Noi deve esser propugnata, e difesa. Conservi Ella dunque, come le ordiniamo, questa Nostra Lettera negli Atti della sua Segretaria, acciò serva di regola a Lei, ed a' suoi Successori.

Si ordina, che sia custodita, come sicura norma per regolarsi in appresso.

§. 22. Terminiamo questa Nostra Lettera ormai troppo lunga, con avvertirla, che il detto in essa ha luogo rispetto agli Ordini Minori, e Maggiori, ma non quando si trattasse della sola, e semplice Tonsura: nel qual caso i Nostri stessi Autori di sopra citati, il *Rigante*, il *Cardinal Petra*, l' *Honorante*, concordano, in sequela anche di alcune Risoluzioni della Congregazione del Concilio, potersi essa sola conferire a dirittura dai Cardinali Vescovi Suburbicarj ai loro sudditi nella Cappella del loro Palazzo; per la ragione, che la Costituzione Alessandrina parla degli Ordini Minori, e Maggiori; ed è anche vigente la controversia, se la prima Tonsura sia, o non sia Ordine. E con pienezza di cuore abbracciandola, le diamo l' Apostolica Benedizione.

Si ammette ne' Cardinali suddetti la facoltà di dare la prima Tonsura solamente.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 15. Februarii 1753. Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Data della Lettera 15. di Febbraro 1753.

3. *formul.* 1. *num.* 3. Si præterea, ex mitiori interpretatione apud omnes recepta, non prohibetur Episcopus, quin justa aliqua suadente causa, possit aliquos privatim in Episcopii Sacello Majoribus Ordinibus initiare; quis poterit Cardinali Episcopo Suburbicario, post assertam ipsi facultatem conferendi suis subditis Tonsuram, atque Minores Ordines in Ædium suarum Cappella, inconsulto Cardinali Urbis Vicario, alterum illud jus denegare, celebrandi nimirum in eadem Capella particularem aliquam Ordinationem ad Ordines Sacros; quum præsertim Cardinalium Cappellæ iisdem, ut minimum, prærogativis gaudeant, quibus fruuntur domestica Episcoporum Sacella; uti late demonstravit Cardinalis Brancaccius in altera ex suis Dissertationibus *De Cappellis Cardinalitiis*.

§. 19. Argumenti vim agnoscit Auctor *cit. quæst.* 12. *pag.* 50. aperteque fatetur, quibus in casibus Episcopo licet in sui Episcopii Cappella Majores Ordines alicui conferre, licitum similiter fore Cardinali Episcopo Suburbicario idipsum in sua Cappella peragere: *etiam hi Cardinales idem possent*.

Immo fatetur vel Majores Ordines in Urbanæ Ædis Sacello posse a Cardinali Suburbicario conferri.

§. 20. Id autem, ut vere loquamur, nimis ultra recti fines progreditur. Quum enim in Episcopatibus Suburbicariis haud ita magnus sit numerus promovendorum ad Ordines Majores, possent singuli, qui his initiandi sunt, identidem se ad Urbem conferre; atque ita, per hujusmodi particulares paucorum Ordinationes, auctoritas ordinaria Cardinalis Urbis Vicarii penitus concuteretur. Neque proderit replicando subjungere, quod ut liceat Ordinationem etiam particularem ad Ordines Majores extra publicam Ecclesiam in privato Sacello peragere, necesse est, justam & legitimam causam adesse: hac enim redacta negotii difficultate, conclamatum de eo dici potest. Neque enim deerit, qui continuo suadeat, satis justam adesse causam, ne is, qui plurium milliarium iter, & quidem pedibus fortasse confecit, ut Ordinationis munus a proprio Episcopo susciperet, sua spe frustratus, nulla sua culpa aut demerito, ad propria reverti cogatur. *Nos, qui in Foro litibusque trivimus ætatem, multum malitiæ, quamvis noluerimus, didicimus*: Hæc Nos verba apud Plinium multis ab hinc annis legisse meminimus.

Quid exinde consequeretur incommodi demonstratur.

§. 21. Atque hæc sunt, Venerabilis Frater Noster, quæ inter plurimas, quibus obruimur, curas, colligere potuimus; non quidem ex ingenii libidine, ut auctorem oppugnaremus magnæ existimationis, atque doctrinæ, & adeo utiliter in tradenda rerum Ecclesiasticarum praxi a pluribus annis adlaborantem; sed ne ejusdem auctoritate suffulta invalesceret opinio, quæ ad severiorem trutinam revocata, contraria invenitur Concilio Tridentino, Constitutioni Alexandrinæ, & consuetudini ad hunc diem retentæ; quæque Ordinariam labefactaret auctoritatem tuam, quam Nos, propugnare, ac tueri debemus. Hanc itaque Epistolam nostram a Fraternitate Tua in Tribunalis istius Tabularium illatam servari volumus, ut tibi, tuisque successoribus in promptu sit agendi norma ex ea desumere.

Conclusio Epistolæ.

Epistola in futurorum eventuum normam penes acta custodiri jubetur.

§. 22. Eidem vero Epistolæ jam forte nimis in longum protractæ finem imponentes, monendum te censemus, quæ hactenus dicta sunt, locum sibi vindicare, quum agitur de Ordinibus Minoribus atque Majoribus; secus vero, ubi res esset de sola Clericali Tonsura: quo casu iidem ipsi auctores nostri superius citati, Rigantius, Cardinalis Petra, & Honorantes, allegatis etiam nonnullis Resolutionibus Congregationis Concilii, in eo consentiunt, ut liceat Cardinalibus Episcopis Suburbicariis per se ipsos eam solam suis subditis in proprii Palatii Cappella conferre; ex ea nimirum ratione, quod Alexandrina Constitutio de Ordinibus Minoribus, atque Majoribus diserte caveat; quæstio autem est non adhuc definita, utrum prima Clericalis Tonsura sit Ordo, nec ne. Denique Fraternitati Tuæ, quam pleno cordis affectu complectimur, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Suburbicariorum Episcoporum facultas quoad collationem Primæ Tonsuræ tantum agnoscitur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XV. Februarii 1753. Pontificatus Nostri Anno decimotertio.

Dat. 15. Februarii 1753.

BEATIFICATIO

Ven. Servi Dei JOSEPHI A CUPERTINO Sacerdotis Professi Ordinis Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. ÆTERNUS DEI FILIUS, etsi ante Mundi originem, Patri coæqualis, æque semper regnaverit, in plenitudine tamen temporum ideo apparuit patefactus in carne, ut juxta Prophetarum vaticinia, collapsa reædificando, & diruta instaurando, Regnum suum in ultimos usque Terræ fines contra antiqui hostis tyrannidem erigeret, & stabiliret. Quicumque igitur in hoc Regno, quod ex omnibus Linguis, & Populis colligendum erat, tamquam Cives adscribi satagunt, illud violenter expugnare, & assequi debent; cum hoc perpetuum edictum, & in omnem vitam ipsis promulgatum voluerit Christus Dominus, quod ignem venerit mittere in Terram, & quod nihil aliud peteret, nisi ut accenderetur, & arderet. Hoc solo Cœlesti igne mentes hominum undequaque instaurantur, cum ardore Spiritus Sancti afflatæ & succensæ, terrenis cupiditatibus compressis atque devictis, in Dei amorem rapiuntur, atque in similitudinem, imaginemque ejus conformantur.

Commemorantur virtutes Beati Viri. §. 1. Divinæ hujus potentiæ locupletissimum Testem habemus in Venerabili Servo Dei JOSEPHO A CUPERTINO Ordinis Fratrum Minorum Sancti Francisci Conventualium nuncupatorum Sacerdote professo, qui, cum in hoc Christi Regno ejus servituti se dovoverit, veterem exuit hominem, & novum induit, & Ducem, & Antesignanum Franciscum, per altissimam paupertatem, per omnimodam sui abnegationem, per orationis instantiam, per Crucis meditationem, per arcta silentia, & per longas inedias imitari contendit. Verum cum penitus intellexisset, quod etiamsi tradidisset corpus suum, itaut arderet, nihil illi prodesset, nisi charitatem habuisset; hinc factum est, ut in hoc primo, maximo Deum diligendi mandato, cogitationes omnes, omnesque vires enixe conferret. Ex hac intima cum Deo unione adeo cor ejus Divinæ charitatis igne corripiebatur, & incredibili internæ dulcedinis amore totum deflagrabat, ut in ecstases, & raptus aliquando erumperet; & cum Incola teneretur in Terra, præ vehementissimo Dei sui desiderio, tamquam domesticus haberetur in Cœlis. Quapropter ejus nomen omnium sermone celebrari cœpit, quod nec inaccessa loca, nec secretiora cubicula, in quibus quandoque moram obediendo traduxit, continere potuerunt; donec relictis Auximi in Piceno die decimanona Septembris anno millesimo sexcentesimo sexagesimo tertio inter sodales suos mortalitatis exuviis, ad æterna præmia vocatus, ad cœlestem Patriam commigravit.

Et præsertim ardens in Deum charitas.

Approbatio Virtutum in gradu heroico. §. 2. Percrebrescente itaque in dies ejus sanctimoniæ clarissima fama, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de Virtutibus æstimandis, juxta Canonicas sanctiones, quæstio de more haberetur, fel. rec. Clemens PP. XII. Prædecessor Noster decimo octavo Kalendas Septembris anni MDCCXXXV. in gradu heroico constitutas eas esse pronunciavit. Porro coram Nobis ad universalis Ecclesiæ regimen Divina miseratione vocatis, cum de Miraculis disceptaretur, non absque supremo consilio factum esse censemus, ut ea ipsa die, videlicet die decima nona elapsi Septembris, Generalis Congregatio super hac re coram Nobis cogeretur, qua Venerabilis Dei Servus sexagenario major, meritis cumulatus, mortalitatem explevit in Terris, & immortalitatem inchoavit in Cœlis. Duo ex Miraculis, quæ discutienda proponebantur, Consultorum suffragiis, & Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. præfatæ Cardinalium sententiis consentientibus, probanda esse censuimus; & Decretum super eisdem Nostrum proferre, & promulgare voluimus die Sancto Francisco de Assisio sacra, postquam ad ejus Aram provoluti in Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, Omnipotenti Deo Hostiam placationis obtulimus; quam diem eum in finem delegimus, ut Sanctitatem in hac Franciscana Familia a Seraphico Parente suo invectam, uberrimo Ecclesiæ proventu, in ejus Alumnis in dies adolescere, novis atque mirificis argumentis constaret.

Item Miraculorum.

Beati omnes cultus, & honores, eidem decernuntur. §. 3. Quapropter precibus tandem Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, necnon dilectorum Filiorum Fratrum Minorum Conventualium Paterna clementia annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPH A CUPERTINO in posterum BEATI nomine nuncupetur: ejusdem Corpus, & Reliquiæ Venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur; Imagines quoque radiis, seu splendidoribus exornentur; ac de eo quotannis die decima octava Septembris, quam diem pro ejus Festivitate celebranda præscribimus, sub ritu duplici minori, recitetur Officium, & Missa de Communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus tum in proprio Minorum S. Francisci Conventualium Ordine, in quo solemni emissa Professione usque ad obitum permansit; tum in Ordine Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Cappucinorum (inter quos per aliquot annos commoratus est); ac de Observantia, Reformatorum, Recollectorum, & Excalceatorum, ac Tertii Ordinis nuncupatorum; tum in Oppido Cupertini, in quo Vir Dei in lucem prodivit, ac in tota Diœcesi Neritonensi: in Nostris etiam Civitatibus Assisii, illiusque Diœcesis Feretranæ; Forosempronii, & illius Diœcesis, quæ loca suo incolatu, ac virtutibus illustravit; tum denique in tota Diœcesi, & Civitate Auximana, in qua ipse obdormivit in Domino; tum apud Archiconfraternitatem sub invocatione S. Antonii Patavini in eadem Basilica SS. XII. Apostolorum de Urbe, & Confraternitatem S. Stephani in Civitate Assisiensi canonice erectas, in quas cooptatus fuit; ab universis Christifidelibus tam Regularibus, quam Sæcularibus, qui ad Horas Canonicas tenentur, & quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus in Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce Litteris, in Ecclesiis Fratrum Minorum Conventualium, cæterarumque Franciscanarum Familiarum, Civitatum, Terrarum, Oppidorum, & Diœcesum Archiconfraternitatis, & Confraternitatis hujusmodi, solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio sub ritu duplici majori, & Missa, die ab Ordinariis respective constituta, postquam in Basilica Nostra S. Petri in Vaticano peracta fuerint Solemnia, nempe die vigesima quarta currentis Mensis, celebrandi facimus potestatem.

Clausulæ. §. 4. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non cultu &c. editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium subscriptis, & sigillo Præfecti ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides ab omnibus, & ubique locorum, tam in judicio, quam extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XX. Februarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio. Dat. 20. Februarii 1753.

D. Card. Passioneus.

CON-

CONFIRMATIO

Et innovatio Privilegiorum, Gratiarum, & Jurium, Militaris & Hospitalis Ordinis SANCTI JOANNIS JEROSOLIMITANI: Cum aliquibus declarationibus, & ampliationibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

Ordinis S. Joannis Jerosolymitani laudes recensentur.

INTER illustria Religiosæ Professionis Instituta, quorum concordi varietate circumdata nitet Ecclesia Christi, decet Nos Hospitalem Militiam Sancti Joannis Jerosolymitani specialis benevolentiæ affectu complecti, quæ in charitate fundata, virtute roborata, sub Omnipotentis Dei protectione; adjuvantibus Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ac Religiosissimis Principibus, cunctisque Populis Christianis omni ope adnitentibus, ad summum splendoris & gloriæ fastigium pervenit; dum generosi illius Fratres, ac Milites, animo ad pietatis officia demisso, ad belli munera invicto, Christifidelibus humile hospitalitatis ministerium, ac strenuum defensionis præsidium pari studio præstantes, novo & inaudito exemplo, miram declarant vim Religionis Christianæ; quæ pietatem armis sociat, bellum cum charitate conjungit, ac viros exhibet castra sequentes, Evangelicæ perfectionis disciplinam, pro militari Sacramento, solemni ritu profitentes. Horum operam universæ Christianorum Reipublicæ, & Apostolicæ Sedi apprime utilem cum sæpe iidem Prædecessores Nostri agnoverunt, tum etiam Nos ipsi non una in re experti sumus; adjectis insuper ex parte Dilectorum Filiorum ejusdem Militiæ Magni Magistri, & Conventus, perspicuis in nos obsequii & observantiæ argumentis, ac recurrentibus mutuis erga illos amoris Nostri officiis & significationibus. Cum autem ipsi de perpetua firmitate Privilegiorum & Indultorum jam pridem ab hac eadem Apostolica Sede, ac etiam recenter a Nobis ipsis, eidem Militiæ concessorum, tam pro eorum Ordinis dignitate & utilitate, quam pro felici & libero injunctorum sibi munerum exercitio, in commune Christianæ Rei bonum, merito solliciti, plurimum optaverint, eadem per Nos recognita & recensita, novo confirmationis Nostræ munimine roborari, ac sicubi opus fuerit, declarari & ampliari; Nos eorumdem supplicationibus inclinati, plerasque Prædecessorum Nostrorum Litteras & Concessiones, favore Hospitalis ejusdem Sancti Joannis Jerosolymitani, atque illius Militiæ & Personarum, diversis temporibus emanatas, Nobis repræsentari jussimus; ac diligenti præmisso examine, easdem partim in genere, partim distincte & expresse, sub ea forma, quam præsenti temporum conditioni, & ejusdem Ordinis ac Militiæ statui, magis aptam judicavimus, confirmare, innovare, seu respective declarare, & ampliare, ac etiam ex integro, ut infra, statuere & indulgere decrevimus.

Preces dicti Ordinis pro generali confirmatione privilegiorum & jurium ei competentium.

Pontifex præmisso omnium examine votis dicti Ordinis annuit.

§. 1. Itaque de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, & ex Nostra certa scientia, eosdem Dilectos Filios prædictæ Hospitalis Militiæ Magnum Magistrum, nec non Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Fratres, Cappellanos, Donatos, & Servitores, omnesque & singulas dicti Hospitalis & Militiæ personas, a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; nec non omnium Litterarum, Concessionum, atque Declarationum per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem Apostolicam, seu alia quacumque auctoritate, favore ejusdem Hospitalis, ac Militiæ, eorumque Magni Magistri, & Conventus, ac personarum hujusmodi, nec non Locorum, bonorum, ac rerum, sub quacumque forma editarum, tenores & datas præsentibus pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes; Omnia & singula Privilegia, Immunitates, Exemptiones, Prærogativas, & alias quascumque gratias, concessiones, facultates, favores, & indulta, terram, mareque concernentia, eidem Hospitali, & illius Militiæ, Prioratibus, Castellaniæ Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hospitalibus, Administrationibus, Officiis, Ecclesiis, Cappellis, Oratoriis, Locis, & Membris quibuslibet, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, & Conventui, dictæque Militiæ Fratribus Militibus, Professis, atque Novitiis, nec non Priori Ecclesiæ, Cappellanis, Donatis Servitoribus, Vassallis, atque Colonis, ac dictos Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Administrationes, Officia, Ecclesias, Cappellas, & Membra præfata obtinentibus, per eosdem Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac dictam Sedem, seu per Nos ipsos, usque in præsentem diem, in genere, vel in specie concessa & elargita, seu per eosdem a pro tempore existentibus Imperatore, Regibus, & Principibus, aliisque Christifidelibus obtenta, quatenus sint in usu, nec sint expresse revocata, aut Concilii Tridentini Decretis, & dictæ Sedis Apostolicæ Constitutionibus, nec non aliis Ordinationibus, in quibus de eadem Militia Hospitali expressa mentio fiat, seu præsentium Litterarum Nostrarum tenori, adversantia: Indulgentias quoque, & peccatorum remissiones, aliasque spirituales gratias, hactenus eis per dictos Prædecessores Nostros, seu per Nos ipsos, concessas; præsertim Plenariam semel in vita, & in mortis articulo, pro eis eorumque Servitoribus, & Ministris, contra infideles & Christianæ Reipublicæ hostes pugnantibus, a fel. rec. Prædecessore Nostro Sixto Papa IV. aliasque Indulgentias pro visitantibus Domos, Ecclesias, seu Cappellas ipsius Hospitalis, ab eadem Sede Apostolica diversis temporibus elargitas, servatis tamen earumdem concessionum temporibus, conditionibus, & formis, ac dummodo non sint revocatæ, seu sub aliqua generali revocatione comprehensæ: Præterea fundos, agros, possessiones, dominia, prædia, jura, decimas, fructus, redditus, proventus, aliaque mobilia, & immobilia bona, sive in terra, sive in mari existentia, & ad Hospitale, Prioratus, Castellaniam, Bajulivias, Præceptorias, aliaque membra hujusmodi, in genere, vel in specie spectantia; Jurisdictiones quoque, etiam spiritualem Ordinariam & quasi Episcopalem in Clerum & Populum, si quibus in Terris, Locis, atque Districtibus eadem ipsis competere dignoscitur: Insuper omnia & singula laudabilia stabilimenta, ordinationes, & decreta, in Capitulis Generalibus ejusdem Militiæ, tam ante annum Domini MDLVIII. quam post dictum annum usque in præsens celebratis, condita & edita, quæ scilicet in usu esse dignoscuntur, ac in iis tantum partibus, in quibus prædicti Concilii Tridentini, ejusdemque Sedis Constitutionibus, & Ordinationibus, & præsentium Litterarum tenori, contraria non sint, illorum omnium tenores præsentibus pariter pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes; nec non sententias, censuras, & pœnas in ipsis adversus contrafacientes indictas; Earumdem præsentium serie approbamus, laudamus, ratificamus, confirmamus, ac etiam de novo concedimus, ac respective statuimus; omnesque & singulos defectus, si qui forte in eis intervenerint, dictæ auctoritatis Nostræ plenitudine supplentes, prædicta omnia & singula valida & efficacia existere & fore, perpetuamque roboris firmitatem obtinere, suosque debitos effectus sortiri, ac pro tempore existentibus Magno Magistro, Bajulivis, Prioribus, Castellano, Præceptoribus, Commendatariis, Militibus, Priori, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, Vassallis, atque Colonis prædictis plenissime suffragari;

Confirmatio generalis omnium Privilegiorum &c.

Item Indulgentiarum.

Ac bonorum & rerum ad dictum Ordinem pertinentium: ac etiam jurisdictionum.

Stabilimentorum quoque Ordinis tam ante annum 1558. quam post dictum annum usque ad præsens editorum.

ri; eosdemque illis libere perpetuo uti posse: Ac omnia & singula Privilegia, & indulta hujusmodi ab universis Christifidelibus, tam Clericalis Ordinis, quam temporalis potestatis Sæcularibus, ac etiam aliis cujuscumque Ordinis, & Instituti, personis Regularibus; prædicta vero stabilimenta, ordinationes, & decreta, ab omnibus & singulis dictæ Militiæ Fratribus, quacumque dignitate, ac præeminentia fulgentibus, Militibus, Cappellanis, Donatis, Servitoribus, aliisque personis ipsius Hospitalis subditis, sub sententiis, censuris, & pœnis in iis contentis, perpetuo inviolabiliter observari, & secundum eadem stabilimenta & decreta, in causis ipsius Militiæ, & Personarum; ei adscriptarum, & subjectarum, omnino judicari & censeri debere, volumus, mandamus, & respective decernimus.

Nova susceptio Ordinis, & illius Personarum ac rerum; sub immediata Apostolicæ Sedis protectione.

§. 2. Ipsumque Hospitale, ac illius Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Domos, Hospitalia, Ecclesias, Cappellas, Oratoria, ac Loca & Membra quæcumque, nec non Magistrum, Bajulivos, Priores, Castellanum Empostæ, Præceptores, Milites, Cappellanos, Donatos, & Servitores, nunc & pro tempore existentes, etiam Sæculares Clericos, & Presbyteros, juxta præscriptum dicti Concilii Tridentini, eorum Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis quoquomodo deservientes, quamdiu in eorum obsequiis erunt, & in ipsorum Domibus residentes, sub eorumdem obedientia vivent; ad illorum res, animalia, prædia, domos, & bona quæcumque, quæ obtinent & possident, ac in futurum canonice obtinebunt, ac possidebunt, sub Beati Petri, & dictæ Sedis, ac Nostra immediata protectione confirmamus, ac de novo suscipimus; nec non ab omni jurisdictione, correctione, onere, statutis, bannis, dominio, superioritate, & potestate quorumcumque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, præterquam in casibus in Apostolicis Constitutionibus, & dicti Concilii Tridentini Decretis litteraliter, aut in specie declaratis, nec non quorumcumque temporalium Dominorum quavis potestate, etiam Imperiali, Regali, & Ducali fulgentium, ac Universitatum, & illarum Regentium, aliorumque, præterquam dicti Hospitalis, Superiorum Ordinariorum, tam spiritualium, quam temporalium, ubicumque, tam citra, quam ultra Montes, & Mare constitutorum, cujuscumque Dignitatis, status, gradus, ordinis, & conditionis existant, illorumque Vicariorum, & Officialium, Locotenentium, & Judicum nunc & pro tempore existentium quorumlibet, eximimus & liberamus.

Exemptio Ordinis a cujusvis jurisdictione.

Inhibitio specialis contra quoscumque exemptionem hujusmodi perturbantes.

§. 3. Itaut Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Prælati, Ordinarii, Vicarii, Officiales, Locotenentes, & Judices præfati, nullam in eos, vel ea, jurisdictionem, correctionem, visitationem, superioritatem, dominium, seu potestatem, præterquam in his, quæ ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, aliisque in casibus per dictum Concilium, seu per Apostolicas Constitutiones, aliasque Ordinationes præfatas expressis & declaratis, exercere, aut excommunicationis, aliasve sententias, censuras, & pœnas promulgare, (etiamsi forsan hactenus per abusum, seu alterius Privilegium, aut negligentiam, etiam per longum tempus, taliter observatum non fuisset, seu dicti Hospitalis, ejusque membrorum Ecclesiæ non Parochiales, in quibus Sacramenta Fidelibus non administrantur, pluries fuissent a Prædecessoribus Episcopis visitatæ), nullatenus possint, aut valeant, ipsique Magister & Conventus, nec non Prior Ecclesiæ, aliique Priores, Bajulivi, & Præceptores, intra limites suarum jurisdictionum & administrationum, etiamsi nulla forsan in Clerum, & Populum jurisdictione ibidem potiantur, quoad personas tamen eisdem vere subditas, & sub eorumdem obedientia in ipsorum Domibus viventes, Ordinarii Superiores, seu Prælati, juxta formam Privilegiorum, & stabilimentorum prædictorum, existant & esse censeantur; neque alii quicumque, cujusvis Ecclesiasticæ, vel mundanæ Dignitatis, aut præeminentiæ, status, vel conditionis existant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna per contrafacientes eo ipso incurrenda, eos in judicio, vel extra, super præmissæ exemptionis usu, seu possessione, vel quasi, quacumque etiam longi temporis contraria præscriptione nihil obstante; neque demum aliqui Magistratus, Rectores, Gubernatores, Præsidentes, Vice-Legati, ac etiam S. R. E. Cardinales de Latere Legati, per Loca, Civitates, atque Provincias Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ constituti, eosdem Fratres Milites super delatione armorum quorumcumque, pro sui defensione, & Hostium Sedis Apostolicæ offensione, in quibuscumque locis Nobis & eidem Apostolicæ Sedi mediate vel immediate subjectis, ad formam tamen providæ Constitutionis per fel. rec. Prædecessorem Nostrum Alexandrum VIII. Anno Incarn. Dom. MDCXC. Idibus Augusti editæ, quæ incipit = *Et si cuncta* = nullo unquam tempore, directe vel indirecte molestare, impedire, vexare, aut alias quomodolibet impetere præsumant, debeant, seu possint, aut valeant.

Privilegium deferendi Arma.

Facultas erigendi novas Domos & Præceptorias Ordinis, aliaque loca cum iisdem prærogativis.

§. 4. Utque etiam in posterum quibusvis Christifidelibus in quibuscumque Civitatibus, Locis, & Diœcesibus, liceat Præceptorias, Domos, & Hospitalia, sub dependentia & subjectione dicti Hospitalis, per illius Fratres obtinenda, quæ eisdem exemptionibus, privilegiis, libertatibus, prærogativis, immunitatibus, indulgentiis, concessionibus, & indultis, quibus aliæ dicti Hospitalis Præceptoriæ, Domus, & Hospitalia utuntur, potiuntur, & gaudent, uti, potiri, & gaudere debeant, assignata illis congrua dote, Ordinariorum Locorum, & quorumvis aliorum licentia minime requisita, & nulla præterea iisdem Ordinariis jurisdictione in illis, aut oneris imponendi facultate reservata, fundare, erigere, & construi facere; dictique Magister, & Conventus, hujusmodi fundationes & erectiones, alterius cujusvis licentia aut consensu minime requisitis, approbare & acceptare, possint & valeant, plenam & liberam iisdem facultatem & auctoritatem concedimus, & impertimur.

Demandatur institutio Presbyterorum, qui per Commendatarios Ordinis ad Beneficia erunt nominati, sine ulla exactione &c.

§. 5. Presbyteri vero tam sæculares, quam ejusdem Hospitalis Militiæ Cappellani, & in ea expresse Professi, qui per Priores, Castellanum, Bajulivos, Præceptores, aliosque Milites Commendatarios, juxta eorum facultates inferius declarandas, ad deserviendum Parochialibus, & aliis Ecclesiis, Cappellis, & Oratoriis Hospitalis hujusmodi, ac membrorum ejus, tam nunc existentium, quam in posterum erigendorum, pro tempore deputabuntur, per Locorum Ordinarios, ad nominationem seu præsentationem dictorum Priorum, Castellani, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Commendatariorum, præmisso dumtaxat examine quoad idoneitatem ad ea, quæ pertinent ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem, ad formam Decretorum Concilii Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum per Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, ac per Nos ipsos desuper editarum, absque aliqua exactione, & oneris impositione, institui, ac recipi, & admitti volumus, & mandamus.

Facultas Fratribus Cappellanis professis suscipiendi Ordines extra tempora ordinationum

§. 6. Ac insuper eisdem Fratribus Cappellanis in eadem Militia expresse Professis, ut omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines a quocumque maluerint Catholico Antistite gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habente, & in propria Diœcesi residente, vel in aliena de Diœcesani Loci consensu Pontificalia exercente, etiam extra tempora a jure statuta, annique curriculo minime expectato, & tribus diebus Festivis, aliquo temporis spatio, arbitrio dicti Antistis definiendo, interpolatis, servato tamen fel. rec. Clementis VIII. Prædecessoris Nostri Decreto die xv. Martii Anni MDXCVI. edito, Nostraque super his edita Constitutione, quæ incipit = *Impositi Nobis* = data Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVI. tertio Kalendas Martii, Pontificatus Nostri Anno VII. aliisque de jure servandis, recipere possint & valeant, earumdem præsentium serie concedimus & indulgemus.

Exemptio generalis Bonorum Ordinis a quibusvis Decimis & impositionibus Ecclesiasticis.

§. 7. Præterea nullus omnino ex prædicti Hospitalis Fratribus, Militibus, seu Cappellanis, aliisve personis ipsius Hospitalis subditis, in Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Dominibus, Membris, Beneficiis, Prædiis, sive Granciis

ciis quomodocumque a dicto Hospitali dependentibus, ubicumque, & infra limites jurisdictionis quorumcumque Patriarcharum, Episcoporum, aliorumque Ordinariorum Præsulum, sive Universitatum, Hospitalium, aut Rectorum Ecclesiarum constitutis, quascumque Decimas, taxas, & jura, etiam Synodalia, seu Canonicas portiones, aut quas nuncupatas, Procurationes, subsidia etiam [...]ritativa, seu alias quascumque collectas & contri[...]tiones, etiam ratione jucundi adventus nuncupati, aliudve onus personale, seu mixtum, ab Ordinariis ubicumque, & ex quacumque causa impositum, vel imponendum, tam ex antiquis eorum culturis, quam recenter cultis novalibus, aliisque terris, fundis, possessionibus, & animalibus, etiamsi terræ & possessiones hujusmodi ad quantumcumque longum tempus, non tamen in perpetuum feudum, aut Emphyteusim, concessæ fuerint; sive ex propriis patrimonialibus bonis eorumdem Magni Magistri, Priorum, Castellani Empostæ, Bajulivorum, Præceptorum, aliorumque Fratrum Militum & Capellanorum, tam acquisitis, quam in posterum acquirendis, aut ad eos quovis modo, etiam ex concessione Apostolica, vel Magistrali, pertinentibus, alicui quovis modo solvere teneantur: A quibus omnibus exactionibus, collectis, contributionibus, oneribus, & impositionibus quomodocumque nuncupatis, omnia & singula dicti Hospitalis loca ac bona, ut præfertur, nec non Ecclesiarum ab ipso Hospitali quomodolibet dependentium fabricas, semper & perpetuo; prædictorum autem patrimonialia bona, a die emissæ per supradictorum singulos Professionis: libera, immunia, & exempta, sicut per Prædecessores Nostros Rom. Pontifices fuisse, ita modo esse, & in posterum fore declaramus & volumus.

Item ab oneribus Laicalibus.

§. 8. Eademque ipsius Militiæ Hospitalis loca, prædia, possessiones, & bona, ubicumque, etiam sub nostra, & Apostolicæ Sedis, sive aliorum quorumcumque Supremorum Principum, Rerumpublicarum, & Universitatum Ditione, & jurisdictione consistentia, ab omnibus & singulis oneribus, impositionibus, & gravaminibus ordinariis & extraordinariis, tam Fiscalibus, seu Cameralibus, quam etiam Communitativis, seu pro Communitatum & Universitatum Laicalium ordinariis aut extraordinariis usibus, & indigentiis hactenus impositis, & imponendis, nisi forsan auctoritate Apostolica cum eorumdem bonorum Hospitalis prædicti expressa comprehensione, imposita fuerint, aut imponantur in posterum, seu eadem bona illorum solutioni & supportationi subjecta esse aut fore, etiam expresse per dictam Sedem declaratum fuerit; Prædictorum autem Magni Magistri, aliorumque Militum Professorum patrimonialia bona, donec in eorumdem peculiari censu existent, nec in commune dominium & proprietatem Hospitalis prædicti re ipsa translata fuerint, a Communitativis dumtaxat oneribus & collectis, quæ scilicet pro earumdem Communitatum & Universitatum Laicalium usibus & indigentiis primitus imposita, nequaquam deinde Fisci & Cameræ juribus applicata fuerint, plenarie similiter exempta, libera, & immunia esse & fore, statuimus, atque decernimus.

Et Bonorum patrimonialium Militum professorum ab oneribus Communitativis Cameræ non applicatis.

Revocatio amplissima quorumvis Indultorum exemptionis & subjectione Magni Magistri & Superiorum Ordinis.

§. 9. Et quoniam præmissæ exemptiones non alia de causa a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus Hospitali prædicto, ejusque Personis, ac rebus concessæ, ac pluries confirmatæ, & a Nobis ipsis, ut præfertur, innovatæ fuerunt, quam ut ejusdem Militiæ status & ordo sub ipsius Magni Magistri, ac Prælatorum regimine, in publicum Christianæ Reipublicæ bonum feliciter procedat, simulque illius bona, ad communes impensas pro Fidei defensione, & Religionis præsidio sustinendas sufficiant; Ideo Nos eorumdem Prædecessorum vestigiis inhærentes, omnes & singulas exemptiones Priorum, Bajulivorum, aliorumque Fratrum Militum, seu Cappellanorum, aliarumque Personarum dicti Hospitalis subditarum, ubicumque, tam citra, quam ultra Montes & Mare, nunc pro tempore constitutorum, & commorantium, a superioritate, jurisdictione, obedientia, & correctione Magni Magistri & Conventus, prædictorum, ac aliorum Prælatorum ipsius Hospitalis, etiam cum eorum receptione in protectionem dictæ Sedis, itaut illi so-

summo[...] & C[...] Ho[...] c[...]

[...] blica[...] ribus N[...] prædicta au[...] sentium serie, [...] annullamus, ac [...] mus; atque illius, [...] me suffragari, quomin[...] prædicto Magno Magistro, [...] latis præfatis quandocumque [...] nimodam in eos jurisdictionem &[...] stabilimentis Ordinis eisdem attrib[...] seu quominus omnes, & singuli prædic[...] gno Magistro, conventui, & Prælatis, t[...] naliter, quam realiter, omni exceptione ce[...] perinde ac si Indulta exemptionum hujusmodi [...] quam concessa fuissent, firmiter parere & obedire teneantur; iisdemque Magno Magistro, Conventui, ac Prælatis prædictis, contra Rebelles, ac etiam sub hujusmodi Indultorum obtentu, mandatis suis non obedientes, servatis consuetis terminis ad docendum se paruisse & satisfecisse in loco Conventus Hospitalis hujusmodi, aliisque de jure, & juxta stabilimenta prædicta servandis, ad mulctas & pœnas in eisdem stabilimentis præscriptas procedendi, easque re ipsa exequendi, plenam & liberam facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

Facultas extrahendi subditos delinquentes e Locis immunibus.

§. 10. Pro quorum omnium, aliorumque sub temporali eorumdem Magni Magistri & Conventus jurisdictione in Insulis Melitæ & Gauli existentium debita coercitione, & expedito justitiæ cursu, Nos earumdem præsentium Litterarum tenore, & auctoritate prædicta, Apostolicas Constitutiones tam Prædecessorum Nostrorum Benedicti Papæ XIII. quæ incipit = *Ex quo Divina* =, datam Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXV. sexto Idus Junii, & Clementis Papæ XII. cujus initium est = *In supremo justitiæ solio* =, datam ejusdem Dominicæ Incarnationis Anno MDCCXXXIV. Kalendiis Januariis, pro eo quod pertinet ad immunitatem localem & personalem; quam etiam Nostram Anno similiter Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX. Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit = *Officii Nostri ratio* =, cum omnibus Decretis, Clausulis, & Derogationibus in eis contentis, quatenus opus sit, ad ipsam Hospitalem Militiam, ejusque Personas ubique constitutas, necnon ad dictas Insulas Melitæ & Gauli, expresse extendimus & ampliamus.

Extensio Constitutionis super Duellorum abusu ad Milites ejusdem Ordinis.

§. 11. Ac insuper ejusdem Militiæ laudabilia statuta adversus Duellorum abusum edita magnopere comprobantes, novissimam quoque Constitutionem Nostram, quæ incipit = *Detestabilem* =, datam quarto Idus Novembris proxime elapsi, ipsius quoque Fratres Milites, & Subditos quoscumque arctare & afficere, statuimus & declaramus.

Jura & proventus communis Ærarii asseruntur.

§. 12. Ad asserenda vero communis Ærarii, Thesauri nuncupati, Hospitalis prædicti jura, quum alias ejusdem Militiæ stabilimentis & usibus, seu Privilegiis, Indultis, & Litteris Apostolicis, eisdem Hospitali, ejusque Magno Magistro, & Conventui concessis, expresse cautum fuerit, quod provisi, ac provisiones, commendas, seu alias dispositiones de Præceptoriis, aliisque Beneficiis dicti Hospitalis sibi pro tempore factas prosequentes, certa jura vacantiæ, seu mortuaria, aut alias nuncupata, forsan duplicata, communi Ærario hujusmodi persolvere, ac quædam alia ibidem expressa onera subire tenerentur, quodque de redditibus, fructibus, & proventibus hujusmodi Præceptoriarum, primo & secundo, & forsan aliis annis provenientibus disponere, seu illos percipere minime possent, sed illi dicto Ærario, ac alias in usum & utilitatem Hospi-

talis,

talis, ac illius Militum, seu Mensæ applicari, pro illius necessitatibus sublevandis, ac tuitione Fidei adversus Christianæ Reipublicæ Hostes, aliisque oneribus Hospitali prædicto incumbentibus, impendi deberent; ac insuper Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, & alia illius Beneficia quæcunque, pro tempore qualitercumque obtinentes, certas responsiones, ac ordinarias, & extraordinarias impositiones eidem communi Ærario annis singulis solvere tenerentur: ipsisque Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, aliisque Beneficiis hujusmodi, per obitum seu alias quomodocumque vacantibus, illorum fructus, redditus, & proventus, prout in uno, vel altero anni tempore vacaverint, usque ad certam respective diem eidem Ærario cederent: Volumus in posterum nullas omnino exemptiones ab hujusmodi solutionibus cuilibet indulgeri, & quatenus concedantur, ex nunc decernimus & declaramus, easdem nullius roboris & momenti fore & censeri debere; sed, non obstantibus futuris forsan Indultis & gratiis hujusmodi, etiam quibusvis clausulis, & derogationibus muniendis, omnes & singulos Prioratus, Bajulivias, Castellaniam, Præceptorias, & alia Beneficia hujusmodi, seu illorum membra, & ab illis dependentia obtinentes, & in illis regressus, accessus, coadjutorias, & alias gratias, quavis etiam Apostolica auctoritate concessas habentes, seu illorum fructus, & proventus, aut alia jura loco pensionis annuæ, vel pensiones ipsas super eorumdem fructibus, redditibus, & proventibus forsan impositas, & imponendas percipientes, cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis existant, ac etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, pro rata fructuum, & pensionum earumdem, de omnibus & singulis annatis, vacantibus, mortuariis, & aliis quibuscumque juribus per eos dicto communi Ærario quomodolibet debiti satisfacere debere: nec etiam vigore Indultorum, gratiarum, & derogationum hujusmodi, a solutione & præstatione fructuum, censuum, passagiorum, annatarum, vacantium, & mortuariorum, aut aliorum quorumcumque jurium, seu responsionum, aut ordinariarum vel extraordinariarum impositionum, dictorum stabilimentorum & privilegiorum vigore debitorum, in toto vel in parte se eximere, vel liberare, aut alias communi Ærario Hospitalis hujusmodi, seu illius juribus in aliquo præjudicare posse, seu præjudicatum censeri; sed omnes & singulos prædictos de cætero, etiam hujusmodi gratias & derogationes pro tempore habentes, ad exhibitionem & relationem fructuum, ac pensionum hujusmodi eidem communi Ærario faciendam, teneri & adstrictos fore: & ad id etiam per censuras & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, cogi & compelli posse.

§. 13. Bonorum autem & jurium ejusdem Hospitalis perpetuæ conservationi tutius consulere volentes, quascumque donationes, concessiones, locationes ultra tempus in præfatis ejusdem Militiæ stabilimentis permissum, & investituras, & alias alienationes bonorum immobilium, seu censuum, redditUum, jurium, & jurisdictionum ad Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Domos, Hospitalia, Beneficia, & loca Hospitalis hujusmodi pertinentium, in illorum læsionem, jacturam, vel detrimentum, & alias sine consensu & expressa licentia Magni Magistri & Conventus prædictorum, etiam per personas dictæ Religionis faciendas, etiam cum renunciationibus, pactis, juramentis, & pœnis desuper impositis, & adjectis, ac instrumentis & Litteris desuper confectis, quacumque etiam longi temporis præscriptione, seu pacifica possessione, & detentione non obstantibus, ipso jure nullas, nulliusque roboris vel momenti existere & fore, decernimus & statuimus; ac census, redditus, jura, jurisdictiones, & bona alienata hujusmodi, seu per quoscumque etiam Sæculares occupata, usurpata, & detenta, ad jus & proprietatem dicti Hospitalis, seu illius Prioratuum, Bajuliviarum, Præceptoriarum, aliorumque Beneficiorum, ac membrorum reducimus, illudque & illa adversus alienationes, investituras, occupationes, & detentiones hujusmodi, in integrum, ac in pristinum, & eum statum, in quo

Revocatio alienationum Bonorum Ordinis absque consensu M. Magistri & Conventus faciendarum.

antea erant, restituimus, reponimus, & plenarie reintegramus, illarumque detentores, cujusvis Dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis existentes, ad illorum restitutionem, dimissionem, & relaxationem, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, cogi, & compelli posse volumus. Similes vero alienationes de cætero, sine licentia, & beneplacito dictæ Sedis, nunquam absque evidentis ipsius Hospitalis utilitatis cognitione, & expresso Magni Magistri & Conventus prædictorum consensu concedendis, sub excommunicationis latæ sententiæ, & privationis Beneficiorum per eos obtentorum pœnis, per contrafacientes eo ipso absque aliqua declaratione incurrendis, ac nullitatis omnium aliter gestorum, fieri districte prohibemus.

Prohibitio novarum alienationum absque dicto consensu.

§. 14. Jam vero liberam quorumcumque Officiorum, & Beneficiorum Regularium ipsius Militiæ, nec non reddituum & emolumentorum eisdem adnexorum dispositionem, atque dispensationem pro meritis & justitia faciendam, eisdem Magno Magistro, & Conventui, seu aliis ad quos, juxta statuta, consuetudines, & privilegia Militiæ hujusmodi, pertinere dignoscitur, asserere etiam, & confirmare volentes; perpensis illis, quæ olim fel. rec. Innocentius Papa VIII. Prædecessor quoque Noster eidem indulsit; simili auctoritate, ac præsentium tenore, Prioratus, Castellaniam Empostæ, Bajulivias, Præceptorias, Cameras, cæteraque quomodolibet nuncupata ejusdem Militiæ Hospitalis Officia, Beneficia, & Membra Regularia quæcumque, nunquam de cætero perpetuis futuris temporibus, sub quibusvis generalibus vel specialibus reservationibus Apostolicis, etiam per Regulas Cancellariæ Apostolicæ factis, & quas pro tempore fieri contingat, de Beneficiis Ecclesiasticis etiam apud Sedem prædictam pro tempore vacantibus, nec sub quibusvis Litteris dictæ Sedis, aut Legatorum ejus, utpote vere Regularia, & non collativa, ac etiam ad Hospitalitatem, & Fidei tuitionem ordinata, ullatenus includi, seu inclusa & comprehensa censeri, nec reservata vel affecta existere, aut hujusmodi reservationum, seu Regularum, aut Litterarum vigore, per quempiam acceptari, seu alicui de illis provideri posse, decernimus, & declaramus; sed quoties per ea obtinentium cessum vel decessum, seu etiam per resignationem in manibus Nostris, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum factam, Commendæ vel deputationes ipsæ pro tempore qualitercumque cessaverint, seu vacare dicantur, tam in Romana Curia, quam extra eam; toties per pro tempore existentem Magnum Magistrum & Conventum prædictos, seu per alios ejusdem Ordinis ad id facultatem habentes, & non alium, seu alios, juxta stabilimenta prædicta, ejusdemque Hospitalis consuetudines, usus, & naturas, & illi concessa Privilegia & Indulta, Fratribus dicti Ordinis, in administrationem & Commendam, ut moris est, itant nunquam Beneficiorum collativorum naturam assumere, nec ab ea obtinentibus in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici retineri, aut, ipsis cedentibus vel decedentibus, ex eorumdem personis vacare censeantur, de ipsis disponi, & provideri volumus, concedimus, & respective statuimus: Necnon reservationes, ac provisiones, collationes, commendas, deputationes, uniones, & quascumque alias similes vel dissimiles dispositiones, quacumque ratione vel causa, etiam motu & scientia similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam per Nos, aut Successores Nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, seu per dictæ Sedis Legatos, auctoritate Apostolica, aut alia quacumque, & quandocumque faciendas, nullius penitus roboris & momenti existere, & haberi prorsus pro infectis; quasque per alios, quam per dictos Magnum Magistrum & Conventum, aliosque ipsius Ordinis, ut præfertur ad id facultatem habentes, fieri contingat, illis, quibus sic fierent, nullum jus, nullumque coloratum titulum possidendi tribuere, & eos, quoad omnes effectus, etiam Nostræ & Cancellariæ prædictæ Constitutionis & Regulæ, de triennali possessore non molestando, pro meris Detentoribus sine titulo haberi & reputari. Nec non omnes & singulas expectativas, antianitates, mandata de providendo, seu Coadjutorum deputationes etiam

Exemptio Commendarum & officiorum Ordinis tamquam non collativorum, a quibusvis reservationibus & affectionibus Apostolicis.

Revocatio gratiarum preventiva.

rum, & Coadjuto factarum, & faciens absque consensu M. Magistri & Conv.

etiam de consensu personarum eadem pro tempore obtinentium, regressus, accessus, aliasque præventivas gratias, facultates, & Litteras Apostolicas, super iisdem Prioratibus, Castellania Empostæ, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, & quibusvis aliis Beneficiis Regularibus dicti Hospitalis vacaturis, in favorem etiam Fratrum Militum dictæ Militiæ, cujuscumque gradus, & ordinis, ac Ecclesiasticæ, etiam Cardinalatus, seu mundanæ dignitatis, & conditionis fuerint, quomodocumque & qualitercumque, absque Magistri & Conventus prædictorum consensu, etiam ex quibusvis justissimis & urgentissimis causis, quantumvis onerosis, & quorumcumque meritorum, etiam erga Fidem, ac Sedem, & Militiam præfatas, seu damnorum passorum intuitu, & quorumcumque, etiam Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, vel aliorum Principum, seu Universitatum Studiorum consideratione, aut pro sedandis litibus, etiam per Nos, & Successores Nostros Romanos Pontifices pro tempore futuros, Nostrosque, seu eorumdem Successorum Legatos, concessas, & concessa, seu concedendas, & concedenda, etiam quascumque clausulas illarum ab hujusmodi revocationibus præservativas, in se continentes & continentia; motu, scientia, & potestate similibus etiam perpetuo revocamus, cassamus, & annullamus; & nemini suffragari, nec illarum prætextu, etiamsi ex tunc, prout ex diebus vacationum eorumdem, factæ, seu facta comperiantur, aliquem ex Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Cameris, Commendis, aliisque Beneficiis Hospitalis hujusmodi acceptari, vel assequi, aut jus in re, vel ad rem, cuiquam acquiri potuisse seu posse; sed, illis non obstantibus, prædictos Magnum Magistrum, & Conventum, aliosque dicti Ordinis ad id facultatem habentes, ut præfertur, conjunctim seu divisim, juxta consuetudines & stabilimenta ejusdem Hospitalis, de ipsis Prioratibus, Castellania, Bajuliviis, aliisque præmissis, libere disponere potuisse & posse, ac sic judicari debere, & quidquid secus super his attentari contingat, irritum & inane decernimus.

Facultas M. Magistri & Conv. admittendi resignationes Commendarum & Officior. regular. Ordinis, & Pensiones reservandi.

§. 15. Prædictis autem Magno Magistro, & Conventui dumtaxat, eorumdem Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque Regularium dicti Hospitalis Beneficiorum hujusmodi resignationes admittendi, ac recipiendi, illaque resignantibus, denominationem, seu titulum, ac omnes eorum fructus, seu partem, aut super illis quascumque pensiones annuas, quæ etiam transeant ad successores in eis, etiam sub censuris & pœnis Ecclesiasticis, etiam privationis, in talibus apponi solitis, ad vitam, vel ad tempus, reservandi, concedendi, constituendi, & assignandi, & quod altero decedente, superstes in Beneficii possessione succedat, indulgendi, seu regressum ad illud concedendi, liberam facultatem & auctoritatem, earumdem præsentium tenore concedimus & impertimur.

Prohibitione super Commendis Ordinis pensiones Piæ rerum in favorem Militum reserventur.

§. 16. Decernentes nihilominus, super eorumdem Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, aliorumque præmissorum fructibus, redditibus, & proventibus, nullas pensiones annuas, seu eorumdem fructuum, redditruum, & proventuum portiones, in quarumvis personarum sæcularium, seu alterius Ordinis, præterquam dicti Hospitalis & Militiæ Regularium, cujuscumque status, gradus, ordinis, nobilitatis, præeminentiæ, vel Ecclesiasticæ, aut mundanæ dignitatis, aut conditionis fuerint, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, favorem, commodum, & utilitatem, quamvis etiam Supremorum Principum, ut supra, vel aliorum consideratione, & intuitu, seu ex quacumque etiam onerosa & meritorum causa, per ipsos Magnum Magistrum, & Conventum præfatos, seu per dictam Sedem, reservari, constitui, & assignari ullatenus posse; & si reservari, concedi, constitui, & assignari contigerit, reservationes, concessiones, constitutiones, & assignationes hujusmodi factas, & faciendas, pro nullis & irritis haberi, nulliusque roboris & momenti esse & fore, nec ulli suffragari, aut jus easdem pensiones, seu fructus exigendi tribuere, nec quemquam earum vigore ad earumdem pensionum, seu fructuum solutionem & præstationem compelli posse.

Facultas deputandi Fratres Cappellanos in Ecclesiis dependentibus & annexis, & illos amovendi.

§. 17. Cæterum Magnus Magister, & singuli Priores, Castellanus Empostæ, Bajulivi, Præceptores, Milites, & Fratres Hospitalis hujusmodi, tam Parochiales, quam etiam sine cura Ecclesias, vel earum Vicarias, aut Cappellas, vel Altaria, seu alia Beneficia simplicia, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem ratione Prioratuum, Castellaniæ, Bajuliviarum, Præceptoriarum, etiam Camerarum Magistralium nuncupatarum, Hospitalium, Domorum, & aliorum Beneficiorum dicti Hospitalis per eos pro tempore obtentorum, de jure, statuto, consuetudine, fundatione, aut privilegio, vel alias quomodolibet spectantia, & pertinentia, & ab ipsis Prioratibus, Cappellania, Bajuliviis, Præceptoriis, Domibus, Hospitalibus, & aliis Beneficiis Regularibus vere dependentia, & subjective annexa, quæ juxta ejusdem Ordinis Statuta, Fratribus saltem Cappellanis ipsius Hospitalis concedi semper debuissent, quamtumvis a longo & forsan longissimo tempore, per abusum, aut ex defectu Fratrum Cappellanorum hujusmodi ad id idoneorum, Clericis, seu Presbyteris Sæcularibus conferri, & per dictos Presbyteros, seu Clericos sæculares obtineri consueverint, in posterum etiam Fratribus dicti Ordinis Cappellanis, si alias ad id idonei & habiles reperiantur, concedere & assignare, eosque ad illorum curam, regimen, & administrationem deputare, ac etiam, justis concurrentibus causis, tam Sæculares Clericos, seu Presbyteros, quam Fratres Cappellanos hujusmodi, ab eorumdem cura, regimine, & administratione amovere, & alios in illorum loca subrogare; ipsique Fratres Capellani, non secus ac Sæculares Clerici, seu Presbyteri, eadem recipere & administrare, non tamen in titulum perpetui Beneficii Ecclesiastici retinere, illisque respective deservire, & animarum curam hujusmodi Beneficiis forsan annexam exercere libere & licite respective possint & valeant.

In Causis inter Militiam & Milites, ac super receptione ad habitum, duæ Sententiæ conformes vim trium obtinere debent.

§. 18. Denique causas, lites, & controversias quascumque, tam inter ipsam Religionem, seu Hospitalem Militiam, ejusque Conventum, aut commune Ærarium ex una, & singulas personas Fratrum Militum ejusdem Militiæ, cujuscumque gradus, dignitatis, & præeminentiæ existant, aut Cappellanos, aliasque dicti Hospitalis personas ex altera partibus, quam inter ipsos nunc existentes, & futuros Fratres Milites Cappellanos, & personas hujusmodi, hinc inde, super quibusvis rebus & juribus; ac etiam inter eamdem Militiam, seu illius Fratres ex una, & quascumque alias Sæculares, aut Regulares personas ex altera, super receptione ad habitum ipsius Militiæ, motas & movendas, & coram ejusdem Militiæ Judicibus, & Tribunalibus Ordinariis, seu commissariis, jam nunc introductas, atque pendentes, seu quandocumque introducendas, & agitandas, celerem & expeditum cursum & finem, prout ad ipsius Militiæ, ejusque Fratrum tranquillitatem, & utilitatem maxime convenit, sortiri & obtinere volentes; statuimus atque decernimus, a sententia in hujusmodi causis lata per Judicem secundæ instantiæ, nullam appellationem in suspensivo admitti, seu concedi, nisi quatenus ea sententia sit infirmatoria primæ sententiæ definitivæ, seu vim definitivæ habentis, & in ea parte dumtaxat, quæ hujusmodi infirmationem importet; Sed, ubi duæ Sententiæ conformes inter se esse dignoscantur, easdem habere vim trium, & rem facere judicatam; quæ, nisi succumbens intra tres menses tunc proximos, speciali citatione coram Nostro & pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore expedita, & parti victrici legitime præsentata, illius executionem suspendi obtinuerit, debitæ executioni mandari possit, ac etiam debeat: Declarantes nihilominus, ab electione Fratrum Militum, & Præceptorum, seu Commendatariorum, in Bajulivos Magnæ Crucis nuncupatos, nullam appellationem seu recursum in suspensivo recipi, aut admitti, juxta statutum XX. Consilii generalis dictæ Militiæ, quod per easdem præsentes hac in parte expresse approbamus & confirmamus. Nullas vero sententias, resolutiones, decreta, aut res judicatas quorumcumque Tribunalium, etiam Auditorii Causarum Palatii Nostri Apostolici, aliorumque Ju-

Nisi infra tres menses executio rei judicatæ per Auditorem Pontificis suspensa fuerit.

Nulla appellatio in suspensivo admittatur ab electione in Bajulivos Magnæ Crucis.

In causis in quibus

Anno 1753. Judicum Romanæ Curiæ, prædictis Magno Magistro & Conventui, ac Militiæ, ejusque communi Ærario, super Jurisdictione, ac præmissorum privilegiorum & jurium civili possessione, vel quasi, nisi eadem Militia, citato in actibus substantialibus illius Procuratore in ea Curia constituto, & commorante, specialiter ad causam vocata fuerit, ullatenus præjudicare posse, aut ipsis per ea præjudicatum censeri; sed eosdem semper & quandocumque, sententiis & rebus judicatis hujusmodi nihil obstantibus, super possessorio agere, ac etiam de spolio dare posse. Quod ne ab aliquibus in hoc interesse habentibus, aut habere prætendentibus, ignorari valeat; volumus, hujusce dispositionis nostræ tenorem, per Edictum typis impressum, & in consuetis locis publicis hujus Almæ Urbis, aliarumque Curiarum, ubicumque opus fuerit, nec non ad valvas Ecclesiarum Prioratuum, Bajuliviarum, & Præceptoriarum dictæ Militiæ per Orbem constitutarum, infra novem Menses proximos affigendum, ad publicam omnium notitiam deduci debere: Quo facto, dispositio Nostra hujusmodi omnes perinde arctet, ac si personaliter singulis interesse habentibus, aut habere prætendentibus, intimata fuisset.

Agitur de interesse Ordinis, illius Procurator citandus erit.

Dispositio hujusmodi per Edictum publicum ad omnium notitiam deduci debet.

Facultas deputandi Judices Conservatores.

§. 19. Ad quorum omnium perpetuam firmitatem, nec non bonorum & jurium ipsius Militiæ indemnitatem magis asserendam, ejusdem nunc & pro tempore existentibus Bajulivis, Prioribus, Castellano Empostæ, Præceptoribus, & Fratribus Militibus; ut omnes & singulos Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & eorumdem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum Vicarios, seu Officiales, aliasque personas in Dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutas, nec non Canonicos Metropolitanarum & Cathedralium Ecclesiarum, qui in Conciliis Provincialibus, aut Diœcesanis, juxta sæpedicti Concilii Tridentini Decretum, vel etiam extra hujusmodi Concilia in casibus per Apostolicas Constitutiones permissis, Judices electi, seu designati fuerint, dummodo in eadem Civitate aut Diœcesi sint constituti, semper & quandocumque opus fuerit, servata forma Constitutionis a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XV. hac super re editæ, in suos, & Privilegiorum, bonorum, & jurium hujusmodi Conservatores, & Judices eligere possint, qui ipsos adversus inferentes eis injurias, seu gravamina & damna in personis, rebus, & bonis, ac juribus hujusmodi manutenere, & conservare, ac ipsi sic ab eis electi, omnibus privilegiis, facultatibus, & gratiis, quibus aliorum Ordinum non Militarium Conservatores uti, potiri, & gaudere debeant, earumdem præsentium serie, & auctoritate prædicta, plenam & liberam facultatem concedimus & indulgemus.

In Causis passivis, Personæ Ordinis coram propriis Judicibus conveniri debeant.

§. 20. Utque præterea in iis locis, in quibus Judices particulares eorumdem Fratrum Militum, & Cappellanorum, ac Inservientium Hospitalis prædicti, per Priores, aut Bajulivos, aliosve ad id facultatem habentes, deputati, Tribunal apertum retinere actu consueverunt; iidem Fratres Milites & Cappellani, ac Inservientes; in omnibus Civilibus Causis, in quibus ipsi Rei fuerint, coram hujusmodi Judicibus in prima Instantia privative etiam de cætero conveniri debeant, salva observantia Decreti in eadem Tridentina Synodo Sess. VII. Cap. XIV. editi, quoad causas mercedum & miserabilium personarum: & salvo jure legitimæ Appellationis in secunda, & ulterioribus Instantiis, ad Nos, & Sedem Apostolicam, statuimus etiam, atque decernimus.

Clausulæ amplissimæ pro præmissorum firmitate.

§. 21. Ipsas quoque præsentes Litteras, atque omnia & singula in eis contenta & expressa, seu per eas confirmata & innovata Privilegia & Indulta semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore; nec unquam sub generalibus Privilegiorum & Indultorum hujusmodi revocationibus, aut derogationibus, seu contrariis Constitutionibus, Ordinationibus, Legibus, & distitionibus, in quibuscumque Apostolicæ Sedis Litteris, aut Conciliorum etiam Generalium Decretis, præterquam Concilii Tridentini, cujus Decreta in omnibus & per omnia salva, & præservata esse volumus, comprehendi, nec ipsam Hospitalem Militiam ex his arctari & affici, nisi de iisdem Privilegiis & Indultis, ac de ipsa Hospitali Militia expressa mentio fiat, ac etiam quoad aliqua ex superius expositis, illius Magni Magistri, & Conventus prædictorum expressus ut præfertur, consensus accedat: Et ita, ac non alias, in præmissis omnibus & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores prædictos, ac ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuntios, & alios quoscumque, quavis auctoritate, potestate, officio, & Ecclesiastica, seu mundana dignitate fungentes, ac prærogativa, privilegio, præeminentia, & honore fulgentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, in quocumque judicio, & in quacumque Curia, & in qualibet instantia, judicari & definiri debere decernimus, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

PONT. A. XIII.

Derogatio contrariis.

§. 22. Non obstantibus Nostris, & Cancellariæ prædictæ in contrarium præmissorum quomodolibet editis vel edendis regulis, & quibusvis aliis in contrarium eorumdem præmissorum, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis & edendis specialibus vel generalibus Constitutionibus & Ordinationibus, ac quarumvis Archiepiscopalium, & Episcopalium Ecclesiarum juribus ac consuetudinibus, etiam longo temporis spatio præscriptis, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, illis, eorumque Præsulibus, aliisque Personis, etiam speciali nota dignis, ac Regnis, Provinciis, Civitatibus, ac Locis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam Consistorialiter, aut alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus, in contrarium præmissorum concessis, approbatis, confirmatis, & innovatis; etiamsi in eis caveatur expresse, quod illis per quascumque Litteras Apostolicas, etiam motu simili, deque pari Apostolicæ potestatis plenitudine pro tempore concessas, quascumque etiam derogatoriarum derogatorias clausulas in se continentes, derogari non possit, neque censeatur eis derogatum. Quibus omnibus & singulis, quamvis de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio facienda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores eisdem præsentibus, perinde ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso hic inserti forent, pro plene & sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum validissimum effectum, hac vice dumtaxat, latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, earumdem tenore præsentium derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides habenda transumptis.

§. 23. Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumpta, sive exempla, etiam impressa, manu Vicecancellarii ejusdem Conventus, seu alicujus Notarii publici subscripta, & pro tempore existentium ejusdem Militiæ Magni Magistri, vel cujusvis ex Bajulivis, Prioribus, aut Castellano prædictis, seu alterius Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, sigillo munita, eamdem ubique fidem, & auctoritatem obtineant in judicio & extra, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis, confirmationis, approbationis, exemptionis, liberationis, concessionis, indulti, mandati, facultatum impertitionis, extensionis, ampliationis, declarationis, statuti, prohibitionis, revocationis, cassationis, annullationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. An. XIII. die 12. Mar. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLII. Quarto

PONT. A. XIII. to Idus Martii, Pontificatus Nostri anno decimotertio.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.

WILNENSIS COLLEGII.

Seu Seminarii Apostolici, a Gregorio XIII. pro Adolescentium Ruthenorum, & Moscovitarum educatione & institutione erecti, optimo regimini providetur.

De hujus Seminarii Alumnis vide infra Constitut. XIX.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Eximium Gregorii XIII. studium in erigendis & dotandis Collegiis ad Adolescentes instituendos & erudiendos.

COmmendatissimum studium, & incredibilem Apostolicæ solicitudinis zelum fel. record. Gregorii Papæ XIII. Prædecessoris nostri, qui ad perenne orthodoxæ religionis præsidium atque incrementum, tot Collegia, Seminaria nuncupata, tam in hac Alma Urbe, pro remotissimarum Nationum adolescentibus, quam alibi in Germania, Bohemia, Polonia, Transylvania, atque in Civitate quoque Wilna Provinciæ Lithuaniæ, a fundamentis erigenda, consentaneis legibus munienda, & annuis redditibus pro adolescentibus inibi educandis, instituendisque dotanda curavit, semper, etiam dum in minoribus essemus, admirati, adhuc in suprema Sacrosancti Apostolatus Cathedra per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam, meritis licet imparibus, constituti, suscipimus, & Apostolicis laudibus prosequentes vehementer dolemus, quod propter asperas temporum rerumque calamitates, emulari non valeamus.

Eorum fundationis leges conservare necessarium agnoscit Pontifex.

§. 1. Etsi autem maximi momenti opus esse non ambigitur, hujusmodi Collegia, sive Seminaria bene constituere; non minimi tamen ponderis est adlaborare, ut eadem Collegia, sive Seminaria, juxta intentam primævæ fundationis institutionem, conditasque provida maturitate regulas, sarta tectaque serventur, & administrentur. Ab inita sane summa Catholicæ Ecclesiæ procuratione, inter gravissimas tot negotiorum undique sese oggerentium curas, non omisimus sedulam vigilemque operam impendere, ut de omnium ejusmodi Collegiorum, sive Seminariorum rationibus, tum ad rectam piorum morum, sacrarumque doctrinarum disciplinam, tum ad fidelem bonorum temporalium administrationem pertinentibus, plenissime edoceremur, & Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque partes, ubi opus erat, opportune collocaremus.

In Seminarium Vilnense pro Ruthenis & Moschovitis erectum, loco Moschovitarum, recipiuntur Alumni Latini Ritus.

§. 2. Quoniam autem, sicut accepimus, in Pontificium Collegium, sive Seminarium, quod a laudato Gregorio Prædecessore nostro Wilnæ erectum, & institutum fuit, ut Juvenes scholares Rutheni, & Moschovitæ fidem ipsam catholicam, & doctrinam, ac bonas litteras condiscerent, optimisque moribus, & disciplinis erudirentur, amplius Juvenes Moschovitæ, fortasse ob vitæ pœnam quibuscumque Moschovitis catholicam religionem amplectentibus & profitentibus, juxta suas leges, infligendam, non recipiuntur, & admittuntur; inde factum esse existimatur, ut pluribus abhinc annis, præter quatuor Monachos Ordinis S. Basilii Magni ex Natione Ruthena in eodem Collegio, sive Seminario educari solitos, Superiores ipsius Collegii, sive Seminarii, loco & vice Adolescentium Moschovitarum, alios Latini ritus Juvenes in eodem Collegio, sive Seminario alendos, instituendosque suscipiant.

Plures tamen causæ præferendos suadent Ruthenos Græci Ritus.

§. 3. Hujusmodi vero providentiæ ratio etsi non contemnenda, haud tamen talis est, ut expressæ tanti Pontificis Fundatoris voluntati, præscriptæque legi superiores memorati Collegii, sive Seminarii, pro suo arbitrio derogantes, injuncto salutari operi satisfacere valeant; cum Apostolicam hanc Sanctam Sedem consulere debuissent, & loco, ac vice Adolescentium Moschovitarum non amplius concurrentium, subrogari potius debuissent totidem Adolescentes Nationis Ruthenæ Græci ritus, ea potissimum de causa, quod & Episcopale Seminarium pro Adolescentibus ritus Latini Wilnæ, atque alia alibi, erecta instructaque reperiantur; nec tanta, quoad ritum Latinum, urgeat necessitas, quanta omni procul dubio est illa Nationis Ruthenæ. Hæc enim non solum plures complectitur Diœceses, sed ipsæ etiam Diœceses tot refertæ sunt Parochialibus Ecclesiis, ut in sola Metropolitana Kyoviensi earumdem Parochialium Ecclesiarum numerus sit millium nongentarum vigintiquinque. Accedit quoque maxima Ruthenorum Antistitum inopia, propter quam Collegia, sive Seminaria Diœcesana sibi erigere, & instruere haud valent. Insuper ut major inter ipsos Ruthenæ Nationis Ecclesiasticos Viros, maxime rerum Ecclesiasticarum, sacrarumque doctrinarum, peritia floreat; cum amplissimæ Diœceses orthodoxis, schismaticisque hominibus permixtæ reperiantur.

Præsertim Nationis Ruthenæ necessitates.

Pontifex, de Concilio Congregationis de Propaganda Fide, statuit, ut infra.

§. 4. Porro de hisce omnibus certiores facti, Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus Congregationi Propagandæ Fidei præpositis per duas generales Congregationes accuratissime examinanda commisimus. Hinc factum est, ut attentis tot rationum tam a Nobis, quam ab ipsis Cardinalibus discussarum gravissimis momentis, de eorumdem Cardinalium pariter consilio, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, auctoritate nostra apostolica, tenore præsentium, prout infra, statuamus, & decernamus.

Gregorii XIII. Litteras confirmat.

§. 5. Ac primum quidem memoratas Gregorii Prædecessoris literas, quoad omnia, & singula in ipsis contenta, & statuta, dummodo iis, quæ per easdem præsentes nostras literas, ut infra, statuuntur, & decernuntur, non adversentur, quatenus opus sit, confirmamus, & apostolicæ firmitatis præsidio munimus.

Ruthenos & Moscovitas solummodo in Collegium recipi deinceps jubet.

§. 6. Deinde vero omnibus, & singulis modernis, & pro tempore existentibus sæpedicti Collegii, sive Seminarii Pontificii Wilnensis Superioribus, & Officialibus, districte inhibemus, ut deinceps nullum omnino adolescentem in ipsum Collegium, sive Seminarium, nisi Nationis Ruthenæ, & Moscovitæ (si quando aliquem ejusdem Nationis Moscovitæ adolescentem recipiendum, admittendumque contingeret) recipiant, & admittant.

Rutheni quibus ex Diœcesibus sint cooptandi.

§. 7. Porro Diœceses Nationis Ruthenæ, ex quibus adolescentes in Collegium, sive Seminarium antedictum deinceps admittendos, recipiendosque dumtaxat (dummodo ex Natione Moscovitica non sit, qui admitti, & recipi petat) esse, statuimus & districte mandamus, sunt Kyoviensis & Haliciensis Metropolitana totius Russiæ, Polocensis & Vitebscensis Archiepiscopatus, Smolescensis Archiepiscopatus, Vladimiriensis & Brestensis Episcopatus, atque Episcopatus Chelmensis. Tres vero Episcopatus Luceoriensem, Premisliensem & Samboriensem, ac Leopoliensem, inter Diœceses ejusdem Nationis Ruthenæ adscriptos, ideo exclusos esse statuimus & mandamus, quod pro nonnullis uniuscujusque eorumdem adolescentibus Alumnis statutus sit locus in Collegio sive Seminario Leopoli pro Ruthenis & Armenis fundato, cui annuum nec mediocre ab eadem Congregatione Propagandæ Fidei pro dictis Alumnis subsidium solvitur, unde par, æquumque videtur, ut de hisce tribus Diœcesibus, quæ hujusmodi commodum habent, nullus admittatur, recipiaturque; sed de primodictis solummodo Diœcesibus, in quibus major necessitas urget.

Alumnorum numerus ad minus vicenarius statuitur.

§. 8. Verum ut deinceps quoad admissionem, receptionemque Alumnorum, nulla suboriantur dissidia, & partium studia; cum numerus viginti Alumnorum in laudato Collegio sive Seminario de præsenti existentium sit, quamvis de præterito idem numerus, juxta majorem, vel minorem rerum abundantiam, vel inopiam, interdum major, interdum minor fuerit; ipsum viginti Alumnorum numerum, quomodolibet imposterum sese habeat annona, numquam minorem, sed si redditus, & proventus augeantur, majorem etiam esse volumus, & statuimus: cum œconomiæ ratio postulet, ut inopia unius anni suppleatur alterius anni abundantia.

§. 9.

ANNO 1753.

Anno 1753.

Fit Locorum distributio, juxta decretum Congr. de Prop. Fide.

§. 9. Ab hoc itaque constituto, ut præmittitur, viginti Alumnorum numero, exceptis quatuor Ordinis Sancti Basilii Magni Monachis in eodem Collegio, sive Seminario, ut pariter præmittitur, retineri, & educari solitis, quos semper in futurum ex eodem Ordine, & Congregatione Ruthena admittendos, recipiendosque pari modo & forma volumus, & mandamus, ut Magistros, & Præceptores habeant aptos, & idoneos; reliquos sane sexdecim Alumnos, qui admittendi, recipiendique sunt, distributos esse volumus & mandamus, juxta Decretum ejusdem Congregationis Propagandæ Fidei, quod est tenoris sequentis = *In Congregatione Generali de Propaganda Fide habita die 12. Februarii 1753. decretum fuit, ut sequitur: Ad Collegium VVilnense, ultra quatuor Monachos Basilianos, & donec aliter provideatur, esse imposterum admittendos Ruthenos tantum ex infrascriptis Diœcesibus; nempe ex Archiepiscopali Kyoviensi sex, quorum unus ex Palatinatu VVilnensi, alter vero ex Palatinatu Novogrodensi, & alter ex Palatinatu Minscensi: alii vero tres ex reliqua ejusdem Diœcesis Kyoviensis parte, & præsertim ex Ukraina. Ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi duo, quorum unus ex Palatinatu Polocensi, alter ex Palatinatu Vitebscensi. Ex Diœcesi Archiepiscopali Smolescensi duo. Ex Diœcesi Episcopali Vladimiriensi, seu Podlachiæ parte, alter ex Palatinatu Breslensi. Ex Diœcesi Chelmensi duo, quorum unus ex Terra Chelmensi, alter de Palatinatu Belzensi. Ex Diœcesi Episcopali Pinscensi duo* = Distributionem autem eorumdem sexdecim Alumnorum ex qualibet Diœcesi respective eligendorum, per præinsertum dictæ Congregationis Decretum, factam, tanquam utilem, & salutarem non solum approbamus, & apostolica auctoritate, tenore præsentium, confirmamus; verum etiam districte servandam esse præcipimus, & mandamus.

Alumni quo ordine sint prima vice recipiendi.

§. 10. Præterea ad omnem penitus e medio tollendam dissensionem, confusionemque, statuimus, & ordinamus, ut distributio ita omnino, & non aliter fiat, nimirum, ut, cum quilibet Alumnus ritus latini in sæpedicto Collegio, sive Seminario commorans, sive elapso tempore, quo inibi educari debet, sive aliter quomodolibet ex eodem Collegio, sive Seminario egressus fuerit, statim in illud admittatur recipiaturque Alumnus ex Metropolitana Kyoviensi Nationis Ruthenæ, & sic deinceps usque ad numerum pro eadem Metropolitana Kyoviensi juxta præinsertum Decretum supra statutum; deinde ex Diœcesi Archiepiscopali Polocensi, atque eodem pacto, & ordine ex aliis Diœcesibus antedictis. Postquam vero integrum sexdecim Alumnorum numerum completum esse constiterit, cum vacatio cujusvis Alumnatus evenerit, non admittatur recipiaturque nisi adolescens Nationis Ruthenæ ex illa Diœcesi, ex qua Alumnus antecedens locum dedit vacationi.

Exequutores designantur.

§. 11. Cæterum ut præscripta, & præmissa omnia debitæ exequutioni demandentur, Venerabili Fratri Ordinario nostro & Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis in Polonia Nuntio, & Dilecto Filio regenti ejusdem Collegii, sive Seminarii, modernis, & pro tempore existentibus, injungimus, ut, salva semper dictæ Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei præpositorum auctoritate, omnia, & singula in hisce nostris in forma Brevis literis, quas etiam typis impressas in conspicua dicti Collegii, sive Seminarii parte, ut ab omnibus legi possint, apponi volumus & mandamus, contenta & expressa, exacte servari faciant & curent.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 12. Decernentes easdem præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Gregorii Prædecessoris nostri literis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pont. A. XIII.

Derogatio contrariis.

Exemplorum fides.

§. 13. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 5. Apr. 1753. Pont. XIII.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die V. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

MONACHI S. BASILII XV.

Nationis Ruthenæ solvuntur a lege emittendi quartum votum de non acceptandis Episcopatibus, vel Archimandriis, absque assensu suorum Superiorum: Abrogatisque Statutis pœnalibus super hoc editis, Canonicæ Sanctiones innovantur, ac inculcantur.

Dilectis Filiis, Proto-Archimandritæ, Archimandritis, & Monachis Ordinis S. Basilii Magni Nationis Ruthenæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis studium pro Basiliani Ordinis utilitatibus, & incrementis.

INclytum quidem Sancti Basilii Magni Ordinem non minus antiquitate, quam religiosa pietate, sacra doctrina, disciplinaque regulari in Catholica Ecclesia commendatissimum, singulari semper etiam dum in minoribus essemus, studio prosequuti, ex quo ad sublimem Sacrosancti Apostolatus Cathedram, meritis licet imparibus, evecti fuimus, non omisimus quamplurimis Apostolicæ auctoritatis benignitatisque documentis ornare. Congregationem vero vestram Nationis Ruthenæ, quæ ejusdem Sancti Doctoris institutum tanta cum laude, præsertim in florentissimo Poloniæ Regno, & Lithuaniæ Ducatu, profitetur, paribus Pontificiæ caritatis, ubi opportuna sese dedit occasio, testimoniis complecti studuimus: fore in Domino confisi, ut vestra Congregatio majori alacritate & constantia, non solum schismaticis ejusdem Ordinis Basiliani Monachis sese opponeret, verum etiam eosdem ad Orthodoxæ Fidei sinum allicere, ac perducere adniteretur. Quoniam autem veremur, ne ea, in ipsa Congregatione vestra, accidere possent, quæ non tam exoptata a Nobis religiosarum virtutum incrementa impedire, quam gravia quoque detrimenta afferre valeant; eapropter haud patimur consentaneæ Apostolicæ providentiæ, potestatisque officia a vobis desiderari.

Episcopatibus & Archimandriis nationis Ruthenæ soli Monach. S. Basilii præficiuntur.

§. 1. Ac primum quidem Vobis notum esse cupimus, Nos, quemadmodum non ignorare consuetudinem illam in Natione Ruthena vigentem, nimirum vacantibus Cathedralibus Ecclesiis, & Archimandriis ejusdem Nationis Ruthenæ, non præficiendi Antistites, & Archimandritas, nisi solos Monachos ex Ordine vestro professos; ita perspectum habere, tum ipsas Cathedrales Ecclesias ad Regiam Nominationem conferri, tum Archimandrias, vel Regiæ Nominationis, vel Jurispatronatus nobilium personarum esse, & haberi.

Quartum votum Monachis præscriptum.

§. 2. Deinde Nobis facile persuademus, non aliam fortasse ob causam a Superioribus Congregationis vestræ quartum tribus aliis Votum fuisse additum in solenni cujusque Monachi professione emittendum, ne scilicet quisque Monachorum Episcopatus, vel Archimandrias sibi quomodolibet procuraret, neque si ad illos, vel illas quomodolibet etiam nominari, vel promoveri contingeret, nisi prius approbationem, assensumque suorum Superiorum impetrasset, omnino acciperet, quam ut omnis ambitioni occluderetur aditus. Quo firmius præterea ejusmodi a Superioribus vestris statuta quartum Votum addendi lex

sub-

Sanctio pœnalis Benedicti XIII. contra Voti transgressores.

subsisteret, a fel. rec. Benedicto Papa XIII. Prædecessore Nostro Procurator tunc temporis existens Generalis laudati Ordinis S. Basilii Magni Apostolicas in simili forma Brevis litteras die XV. mensis Decembris Anno MDCCXXVIII. hac super re dandas curavit, quarum vigore ad Officia, & Dignitates, Monachos omnes memorati Ordinis, qui sine expressa Superioris Generalis, seu Proto-Archimandritæ pro tempore existentis, & memorati Ordinis consensu, sibi Archiepiscopatus, Episcopatus, Archimandrias, aut qualscumque alias Dignitates procurarent, eo ipso ad illas inhabiles esse, ac fore declarabatur.

§. 3. Insuper eam profecto, quæ ex Statutis, decretisque antedictis redundatura reputabatur, utilitatem, & regularis disciplinæ observantiam, non solum minime provenisse, ex certis documentis rescivimus, verum etiam maximopere dolemus, duas inde non leves, sed gravissimas ortum habuisse inordinationes.

Ambitus per eam non tollitur, sed augetur.

Ac prima quidem, quod Monachi ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias promoveri cupientes, præter illas, quas prius apud eos, qui Jus nominandi habebant, ut nominarentur, adhibebant partes, preces, & officia, novis quoque partibus, & officiis apud Superiores Ordinis contendunt, ut ab hisce licentiam nova lege præscriptam consequantur.

Querelæ habent jus nominandi, seu præsentandi,

Altera vero inordinatio ex prima omnino exsurgit, quod ii, quibus nominandi, sive præsentandi Jus inesse non ambigitur, merito queruntur, debitum sibi ejusmodi Jus, propter novam antedictam legem, plurimum imminutum esse, cum ablatam sibi experiantur pristinam libertatem nominandi sive præsentandi ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias eos Monachos Ordinis, vestri professos, quos sibi in Domino existimant benemeritos, atque idoneos, sed illos dumtaxat, qui a Superioribus suis sæpedictam licentiam obtinuissent.

Sublato proinde Voto, & pœnis Canonicæ Sanctiones restituuntur.

§. 4. Eapropter præcipuum Apostolici ministerii nostri munus esse intelligimus, non minorem pro recta disciplina a Nobis adhibendam esse curam, quam ut dissensiones maxime omnes auferantur, ut omnia pro æquitate, ac justitia procedant, neque ullæ prorsus audiantur querimoniæ. Cum autem per Sacros, Catholicæ Ecclesiæ Canones satis superque consultum sit, ut omnis, quoad consequendos Archiepiscopatus, Episcopatus, cæterasque dignitates Ecclesiasticas, excludatur ambitus, statutis inflictisque etiam contra ambitiosos pœnis; cupientes Nos omnia, & singula, prout harum præsentium nostrarum in forma Brevis literarum tenore Apostolica auctoritate nostra reducimus, ad commune Jus, sanctionesque Canonicas reducere; proindeque tenore, & auctoritate paribus, nec non motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnibus, & singulis statutis, & consuetudinibus antedictis, atque ipsis memoratis Benedicti Prædecessoris literis derogantes, & derogatum esse declarantes, volumus, & districte mandamus, ut deinceps id omne unice servetur, & exacte custodiatur, quod per Sacros Canones præscriptum, ubique debitæ exequutioni mandatur, nec aliæ pœnæ hac in re locum habeant, quam quæ in ipsis Sacris Canonibus statutæ sunt.

Firmis tamen manentibus legibus de ambitu pœnisque in iis decretis.

§. 5. Porro Monachis Ordinis vestri professis notum esse volumus, & aperte declaramus (ne fua illos eapropter falsa decipiat opinio) non eam sibi per Nos libertatem restitui; per quam ipsis liceat ad Archiepiscopatus, & quascumque Dignitates Ecclesiæ, & Ordinis sui niti, & officiis omnibus contendere; sed potius in memoriam illis revocamus, quod si ambitus ad seculares etiam dignitates, & honores, a civilibus legibus prohibetur Laicis, quanto magis ambitus ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Dignitates Ecclesiasticas prohibitus esse debeat Clericis, & Religiosis Viris. *Nullus itaque* (verba sunt *Can. Nullus 1. q. 1.*) *per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere; nam cum hic excessus in laica conversatione culpetur, quis putat, quin Religiosis, & Deo servientibus incutiat opprobrium*. Nec ob eorum oculos objicere omittimus præclara exempla Sanctorum Cypriani, Augustini, Fulgentii, Cæsarii, Epiphanii, Basilii, Gregorii Nazianzeni, Theodoreti, & Johannis Chrysostomi, ut cæteros prætereamus, qui, quamvis meritis eximiis insigniti, tamen tantum abest, ut ad Episcopatum assequendum contenderint, quin omnem imo operam, studiumque adhibuerint, ne vel inviti ad Episcopatum pertraherentur.

Episcopatu indignus est, qui illum petit, vel appetit.

§. 6. Neque unusquisque ignorare debet, a peccati culpa immune non esse desiderium ipsum Episcopatus, tum quia, quamvis desiderium aliis juvandi, in his præsertim, quæ ad Deum sunt, & salutem Animarum, laudabile est, & maximopere commendatur; tamen cum hoc adjumentum præstari non valeat sine ipsa Episcopatus sublimitate, ut plurimum ex vitio insitæ de suis viribus præsumptionis ortum habet; tum quia nemo se iis virtutibus, quæ ad Episcopatus ministerium necessario requiruntur, ornatum esse, sine peccato existimare potest; atque hujusmodi desiderium semper est vitiosum, juxta Angelici Doctoris doctrinam 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 1. *in corpore*, *in Quodlibet.* 2. *art.* 11. *in corpore*, *in Quodlib.* 3. *art.* 9. *in corpore*. Atque hæc communis est doctrina omnium eorum, quos retulimus in Tractatu nostro de Canonizatione Sanctorum *lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 6. *& seqq.* Demum eorumdem oculis exponimus auream Sancti Basilii Cæsareæ Episcopi inclyti Ordinis vestri Fundatoris doctrinam, traditam in Constitutionibus Monasticis *cap.* 9. *tom.* 2. editionis Monachi Johannis Garnier = *Cæterum*, inquit Sanctus Doctor, *nequequam convenit, ut Asceta cupiat unquam ingredi in Clerum* (ecce Episcopatus desiderium) *aut Fratribus præfici* (ecce desiderium Archimandriæ) *: nam diabolica hæc pestis est, labesque libidinis dominandi, quæ res summa Diaboli nequitiæ insigne est* = Et postquam gravissima ex hujusmodi desiderio provenientia damna explicavit, addit = *Cognito itaque detrimento, hanc absurdam cupidinem fugiamus* = Denique hoc Capitulum hisce absolvit verbis = *Quod si Deus aliquando eligat quempiam ad ejusmodi munera, novit, cum sit industrius ac sagax, quemadmodum etiam ipsum præstiturus sit dignum. Nos autem conscii esse debemus Nobismetipsis, nunquam Nos aliquid tale appetivisse, neque ullo modo ejusmodi desiderium in animo habuisse; Nam & hic animæ morbus gravissimus est, & facit, ut a bonis excidamus* =.

Ad Ecclesiasticas dignitates, digniores sunt cooptandi.

§. 7. Tandem, cum Apostolica hujusmodi nostra dispositio, ac Sanctio, eorum quoque Jus respiciat, qui ad Archiepiscopatus, Episcopatus, & Archimandrias nominandi, vel præsentandi jus quomodolibet habere dignoscuntur, iisdem salutare S. Bernardi monitum indicimus, reputandi nimirum Ecclesiasticis dignitabus indignum eum, qui vel per se ipsum, vel per alios, ad earumdem dignitatum consequutionem sese commendat = *Alius pro alio, alius forte & pro se rogat. Pro quo rogaris, sit suspectus: qui ipse rogat pro se jam judicatus est* = Verba sunt ejusdem Sancti Bernardi *lib.* 4. *de consider at. cap.* 4. quibus apprime consonant verba Sancti Thomæ Aquinatis 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 5. *ad tertium* = *Si vero aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa præsumptione redditur indignus* = Postremo addere præstat verba Concilii Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 1. = *Omnes vero, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsenti temporum ratione, innovando, hortatur, & monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoveri studeant: eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.*

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 8. Hæc sane sive statuenda, sive mandanda, sive monenda habuimus, decernentes omnia, & singula in iisdem præsentibus nostris literis contenta, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab aliis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Sedis Apostolicæ Nuntios, & quosvis alios

alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatur contrariis.

§. 9. Non obstantibus præfatis Benedicti Prædecessoris Nostri litteris, & quibuscumque statutis, & decretis in contrarium præmissorum in Conciliis, & Synodis Nationis Ruthenæ forsan editis; & Ordinis vestri, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exemplorum auctoritas.

§. 10. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumtis, seu Exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ iisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Interim Vobis, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pont. an. XIII. die 12. Apr. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

XVI.

REGULÆ OBSERVANDÆ

In Anglicanis Missionibus, ab Apostolicis Vicariis, nec non a Sacerdotibus Missionariis Sæcularibus, ac Regularibus.

Venerabilibus Fratribus, Episcopis, Vicariis Apostolicis, & Dilectis Filiis, Sacerdotibus tam Sæcularibus, quam cujusvis Ordinis & Instituti, etiam Societatis Jesu, Regularibus, Missionariis Apostolicis Anglicanarum Missionum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Mutuæ charitatis studium in primis exponit Apostolicum Ministerium.

Apostolicum ministerium, quod vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, tanta cum alacritate suscepistis, satis superque admonere vos, & assidue in memoriam revocare non dubitamus, præceptum mandatumque Supremi Pastorum Principis JESU CHRISTI Apostolos suos edocentis, cujus divina legatione in procuranda æterna Christifidelium salute fungimini cooperatores; nimirum, ut mutua vosmetipsi invicem charitate diligentes, opus vobis injunctum consummare satagatis, quo debitam laboribus vestris mercedem in Cœlis a justo remuneratore Deo recipere valeatis. Nobis sane, qui gravissimas Sacrosancti Apostolatus curas, & omnium Ecclesiarum sollicitudinem gerentes, pene deficimus, nihil accidere potest molestius, quam cum accipimus scissuras esse inter vos, propter quas propagatio Catholicæ Fidei, & Christifidelium salus retardatur. Eapropter, ut opportunum, consentaneumque præscindendis & e medio auferendis dissidiis, quæ jamdudum inter vos exorta, sæpe sæpius emergere, ac magis invalescere plenissime docti vehementer dolemus, & pristinæ animorum concordiæ conciliandæ, & in perpetuum confirmandæ remedium afferremus; primum quidem non solum exhibita Nobis utriusque partis rationum momenta per Nos ipsos accurate expendimus; sed nonnullis etiam Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus negotiis Congregationis Propagandæ fidei præpositis examinanda mandavimus; deinde vero iisdem Cardinalibus ad Nos accitis, eorumdem sententiam consiliumque requisivimus. Quos postquam Nobiscum convenire, & consentire comperimus, hæc, quæ sequuntur, statuimus, decrevimus, & a vobis districte servanda proponimus, & mandamus.

Dissidiorum causas examinat Pont. cum consilio Congreg. de Propag. Fide ac denique statuit, ut infra.

Quatuor Vicariis Apostolicis commendata remaneat Anglicanæ Missionis administratio.

§. 1. Cum ab anno 1688. constitutum fuerit, ut Missio Anglicana per quatuor Apostolicos Vicarios administretur, qui Episcopi in *Partibus* Infidelium existant; cumque sui limites, & confinia præscripta sint, in quibus ipsorum singuli suo munere perfungantur, nihil omnino immutetur in iis omnibus, quæ pertinent ad eosdem Vicarios Apostolicos, eorumque deputationem, & limites, quos modo indicavimus.

Collegia erecta ad erudiendos pro Anglicanis Missionibus Alumnos, optimis legibus firmantur.

§. 2. Cum nonnulla Seminaria, & Collegia instituta sint, ex quibus Missionarii Cleri Secularis in Angliam mittuntur, nulla diligentia, & cura prætermittatur, ut Alumni ad Sacras Missiones obeundas destinati, optimis moribus, pietate, ingenio, doctrina exornentur, & ut periti sint in exercendis Functionibus Ecclesiasticis, & Cantu Gregoriano, quantum fieri poterit, imbuti. Præses Collegii Duacensis in Belgico, Literis datis die 15. Januarii, Congregationem de Propaganda Fide sincere certiorem fecit de ratione, qua Alumni in prædicto Collegio instituuntur. Hisce proinde Literis perhonorificum responsum redditum fuit. Romæ existit Collegium Anglicanum a Sancto Thoma nuncupatum, curæ ac disciplinæ Patrum Societatis Jesu commissum, cujus visitationem susceperunt jussu Prædecessoris nostri Clementis XII. duo Cardinales vita jam functi, Davia scilicet, & Riviera, sustinuitque Secretarii munus Cardinalis Monti vitam adhuc agens, qui id temporis munus a Secretis Congregationis de Propaganda Fide gerebat. Itaque plurima statuta fuere, peculiari Decreto Summi Pontificis confirmata, quod die 28. Septembris anno 1739. in lucem emanavit. Sancitum in primis est, ut eodem in Collegio duo Præceptores in posterum commorentur, quorum unus Controversiis, & Sacris Scripturis explanandis, alter Theologiæ Morali tradendæ incumberet, eorumque Lectiones Anglicanæ Missionis utilitati forent maxime accomodatæ. Quamobrem operam suam impendet Cardinalis, cujus in fide, & patrocinio Collegium *pro tempore* recipitur, ut executioni mandentur quæ eadem in Visitatione salubriter decreta fuere; atque illud in primis, quod paulo ante innuimus, quippe quod ad finem propositum unice conducere videatur. Pariter compertum est, Collegium Ulissippone Anglis recipiendis erectum esse; alterum Parisiis, Hispali unum, Vallisoletti alterum. Verumtamen cum eorumdem institutio, atque existentia, nihil præterea, innotescat, curæ erit a Secretis Congregationis de Propaganda Fide, consiliis cum Cardinale primo Pontificiæ ditionis Administro collatis, ut dentur Literæ Nunciis Apostolicis in Lusitania, Gallia, & Hispania commorantibus, ut impensius de prædictis Collegiis inquiratur, eorumque gubernatio omnino explorata fiat. Neque id eo tendere opinandum est, ut quidquam detrahatur auctoritati, vel regimini cujuscumque, qui legitima ipsorum fruatur possessione; sed eo dumtaxat fine, ut inter Nos, eosdemque plenissime conveniat iis in rebus, quæ ad Alumnos spectant ex Seminariis in Angliam ad Missiones obeundas profecturis.

Regulares idonei in Angliam mittantur ad certa dumtaxat officia exercenda, & ex iis tantum Ordinibus, qui propriæ nationis Cœnobia in Catholicis Regionibus habent.

§. 3. Quoniam vero versantur in Anglia Missionarii ex Familiis Regularibus, scilicet Societatis Jesu, Sancti Benedicti, S. Dominici, S. Francisci, Carmelitarum Excalceatorum; cavere omnino debent earum Provinciales, ne in Missionarios deligant, nisi viros numeris omnibus absolutos, singulari nimirum pietate, ingenii dotibus præditos, quæ ad tantam Provinciam, tamquam laboriosam requiruntur. Quamobrem ne ob immodicum eorum numerum perturbationes, & incommoda oboriantur, ipsis Regularium Provincialibus immutabiliter præscribitur, ut eos dumtaxat in Angliam mittant, qui vel Sacellis Regiis præfici debeant, aut apud aliquem nobili sanguine natum versari, aut in Locis, quæ pro Regularibus fundata, & constituta sunt. Porro a Missionibus Anglicanis se repelli intelligant Regulares, qui ex propria Natione non obtinent Cœnobium, vel Provinciam in Catholicis Regionibus: iis tamen, qui ibidem in præsentiarum commorantur, revertendi necessitas non infertur. Enim vero cum Hiberni Sacerdotes ad sustinendam Insulæ ejusdem Missionem deputentur, quæ plurimos, sapientesque expetit Ope-

Hiberni Missionibus Angliæ non

Adhibeantur, nisi a Vicariis Apost. in subsidium vocentur.

Operarios; cumque in Anglia permulti sint Sacerdotes indigenæ tam Sæculares, quam Regulares, consentaneum esse arbitramur, si iidem ipsa in Patria labores suos potissimum impendant, & prædicti Hiberni Sacerdotes Missionariis Anglis tunc solum cooptentur, cum horum paucitas id exigere videatur; ideoque a Vicariis Apostolicis Angliæ ad Missionem exoptentur, & evocentur.

Vicariorum Apostolicor. Ordinaria & delegata auctoritas pro regionis necessitate sufficiens.

§. 4. Sed, ut ad Vicarios Apostolicos revertamur, præter eam omnem auctoritatem, quæ ipsis communis est in propriis confiniis cum quolibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi, Apostolica Sancta Sedes facultates *formulæ secundæ* ipsis elargitur, cum potestate illas simplicibus Sacerdotibus, qui idonei videbuntur, communicandi, iis tamen exceptis, quæ vel in Ordinem Episcopalem unice spectant, vel exerceri sine Sacrorum Oleorum usu minime possunt. Nihil proinde recensitis Vicariis deest, quod ad sanum regimen, & directionem tam Regularium; quam Clerici Sæcularis conducat, qui nullas in hanc diem controversias excitavit, quæ debitam Vicariis Apostolicis obedientiam, & subordinationem labefactarent.

Regulares ex privil. ab Ordinaria Episcopi jurisdict. exempti.

§. 5. Attamen quoniam inter privilegia, quibus gaudent Regulares, cuilibet peculiari Ordini a Summis Pontificibus attributa, illud adnumeratur, per quod Regulares Familiæ ab Episcopali, vel Ordinaria auctoritate eximuntur, vel Sanctæ Sedis Jurisdictioni immediate subjiciuntur, ne altercationes ea de re in posterum enascantur, quas plurimas elapsis temporibus constat extitisse, & in dies suboriri, necessitas postulat; ut finis aliquando iis imponatur: quod ita præstari oportet, quemadmodum inferius exponemus.

Attamen Missionarii Regulares se Vicariis Apostolicis sistere & testimoniales Superiorum exhibere tenentur.

§. 6. Itaque Regulares Missionarii cum Provinciam adventaverint, ubi Sacras Missiones obire debent, Apostolicum Vicarium convenient, uti facere semper consueverunt, in cujus ditione Ministerium Apostolicum suscepturi sunt. Siquidem institutum Canonicum est, Sacri Concilii Chalcedonensis auctoritate firmatum, nemini advenæ in Sacris constituto licere, Ordinem, quo se insignitum asserit, exercere, adeoque Sacrum peragere, si Sacerdotem se esse profiteatur, nisi Literas authenticas Ordinarii palam faciat, testimoniumque exhibeat, se nullo suspensionis, vel irregularitatis vinculo irretiri. Ita *Canon.* 7. *dist.* 71., cui apprime consentit Sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 22. *de Sacrificio Missæ*; Decreto *de observandis*, & *evitandis in celebratione Missæ*, & *cap.* 13. *Sess.* 23. *de Reformat.* Porro hujusmodi præscriptum Regulares etiam respicit, quoties extra Diœcesim versantur, in qua ad Sacros Ordines promoti fuere, proindeque susceptum Ordinem exercere minime possunt, præsertim in Ecclesiis, quæ ad propriam Sodalitatem non spectant, nisi prius Episcopis, aut Vicariis Generalibus, vel Foraneis, Superiorum suorum documenta proferant, quibus & obtenti ordinis testimonium, & libertas ab omni Canonico impedimento irregularitatis, vel suspensionis perspecta fiat. Quamobrem id etiam est in mandatis Regularibus Missionariis, ut nimirum Vicariis Apostolicis, ea ratione, qua dictum est, sese exhibeant, ubi ad Missionis locum pervenerint.

Regulares æque ac Sæculares Sacerdotes, ad excipiendas Sæcularium confessiones, approbatione indigent Ordinarii loci.

§. 7. Nullus Sæcularis Sacerdos pœnitentiæ Sacramentum administrare potest, qui actualis Parochus non existat, vel idoneus ad id in præmisso examine repertus non fuerit, quod Ordinarius Loci, ubi Confessiones excepturus est, de eo habere potest. Idem & Regularibus Sacerdotibus edicitur, quoties velint Sæcularium Confessiones audire, quemadmodum ad literam decernitur a Concilio Tridentino *sess.* 23. *cap.* 15. *de Reformat.* quo in loco derogat Sacrum Concilium privilegio cuicumque, & consuetudini immemorabili, quæ contrarium præseferet, inquiens: *privilegiis*, & *consuetudine quacumque*, *etiam immemorabili*, *non obstantibus*. Idque ea vel magis, quod a Summo Pontifice Sancto Pio V. eo in Constitutione, cui initium est *Romani Pontificis* 133. *Bullarii Romani tom.* 2. declaratum est, prædictam Concilii Tridentini sanctionem ad omnes quoscumque Regulares extendi, vel Mendicantes, vel non Mendicantes, quamvis Lector, atque Magister in Sacra Theologia præfulgeat, & potestas Sæcularium Confessiones excipiendi illi facta fuerit a suis Superioribus Regularibus. Sancto Pio V. omnino consonat Urbanus VIII. in Constitutione, quæ incipit; *Cum sicut accepimus* 92. *Bullarii tom.* 4., per quam amplissime rescidit privilegium quodcumque alias Regularibus attributum, cujus prætextu Sæcularium Confessiones exciperent, priusquam examen sustinuerint, & consensum ab Ordinario Diœcesano impetraverint. Ac ne Regularium Familiæ, quæ nisi expresse nominentur, se minime comprehendi putant, ab eadem Constitutione immunes se jactarent, eas nominatim, & singulas recensendas optimum duxit. Ultimo tandem S. Pontifex Clemens X. edita Constitutione *Superna* 7. *in Bullario Romano tom.* 6. §. 4 ita firmavit: *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones Sæcularium in sua Diœcesi Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia, eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, a quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati.*

Qui potest utrosque ad examen vocare.

§. 8. Quare si insistamus Canonicis institutis, quæ superius numeravimus, nullum afferri potest impedimentum Ordinario, quominus examen indicat Sacerdotibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, per quos Pœnitentiæ Sacramentum in Locis ipsius Jurisdictioni subjectis administrandum est; Regulares, inquam, in examen vocare potest Ordinarius, si velint Sæcularium Confessiones excipere. At vero quoniam Missionarii, & inprimis Regulares, longa & difficilia suscipiunt itinera, relictis Cœnobiis, in quibus versantur, ut in Angliam ad obeundas Missiones se conferant, ne dubietas admissionis ad Confessiones audiendas in subeundo examine, illos ab Apostolico munere deterreat, cavebunt inposterum, antequam relinquant Monasteria, in quibus degunt, & in Angliam tendant, cavebunt, inquam, examen ad Confessiones Sæcularium audiendas subire coram Ordinario, & Examinatoribus Loci, in quo situm est Monasterium, & consequi testimonium, quo idonei declarentur; quod insuper poterit indicari Vicariis Apostolicis, in Anglia commorantibus per Litteras Ordinarii, qui ad examen eos excepit, & peritos, idoneosque judicavit. Quod si cuiquam ex Regularibus commodius, atque itineri opportunius videretur Bruxellis ante Apostolicum Nuncium propriæ scientiæ periculum facere, lid erit eorum in libitu; cum utraque ratione duplex auferatur incommodum; unum scilicet, ne Regulares animum mentemque dimoveant a Missionibus Anglicanis, eo timore, ne a Vicariis Apostolicis admittantur ad Sæcularium Confessiones excipiendas; alterum vero, ne iidem Vicarii destituantur auctoritate adprobandi illos, qui intra limites suæ Jurisdictionis Pœnitentiæ Sacramentum velint administrare. Etenim duos omnino actus complectitur adprobatio, quorum primus ad intellectum, alter spectat ad voluntatem. Proprium enim est intellectus, debita, ac necessaria scientia in Examinato deprehensa, illum Confessionis muneri obeundo aptum existimare. At nonnisi voluntatis est, facultatem Confessionum audiendarum liberam, plenamque facere, sententiamque de eo proferre, qui Adprobatori subjicitur. Primum itaque ab Examinatore præstatur; cujus fidei, & integritati innititur, atque acquiescit, qui Confessiones audiendi facultatem, in limitibus, & confiniis sibi assignatis, impertitur. Alterum immediate peragitur ab ipsomet Superiore, cujus est prædictam facultatem concedere.

Anglicanis tamen Missionariis datus ut coram Nuntio Ap. Bruxellis constituto, vel coram Episcopo loci, ubi situm est eorum Monasterium, examinentur.

Verum facultas audiend. Confessiones a Vicariis Apostolicis obtinenda.

§. 9. His itaque constitutis, cum Regularis examinatus jam, & idoneus judicatus, uti diximus, sese offerat Vicariis Apostolicis, cumque id perpendi minime debeat tanquam urbanitas aliqua, seu cœremonia; cum insuper Vicarius Apostolicus opportunam facultatem elargiri intelligat ad suscipiendas Fidelium Confessiones, qui ditione sua continentur: absoluta penitus hac ratione controversia omnis judicari deberet. Cæterum Confessarii munus Regularibus deferri potest sine temporis determinatione, vel cum limitatione: quod luculenter constat tum ex Brevi a Summo Pontifice Urbano VIII. dato Cardinali de Sandoval anno 1639. inserto a Cabassutio in Theoria, & Praxi Juris Canonici *lib.* 1. *c.* 10. *n.* 13. tum ex recensita Constitutione Clementis X. *Superna*, *ad* §. 4. Porro hujusmodi facultates ad præstitutum tempus collatas, post elapsum temporis inter-

Sed cum eadem, & indefinite, & cum præfinitione temporis dari possit.

vassum, jus competit Ordinario vel abrogandi, vel eas renovando, Sacerdotem ad novum examen compellendi. Facultates vero nulla cum temporis limitatione delatæ, nonnisi cum ipso officio desinunt, nec suspendi propterea possunt sine nova causa, quæ Confessiones directe respiciat, quemadmodum patet ex Constitutione: *Cum sicut accepimus*, ab Innocentio X. in lucem edita 32. §. 2. *Bullarii tom.* 4. *An Episcopus Regularem pro Confessionibus semel approbatum, sine nova causa, suspendere possit ab ipsis Confessionibus audiendis? Respondetur, Regulares alias libere ab Episcopo, prævio examine, approbatos ad audiendas Confessiones Personarum Sæcularium, ab eodem Episcopo suspendi non posse sine nova causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente*. Quæ cum ita sint, ut omni dissidio aditus occludatur, decernimus, atque statuimus, ut facultas superius exposita, a Vicariis Apostolicis Regulari examinato, & approbato concedenda, ad sexennium extendatur, atque ad aliud sexennium sine prævio examine confirmetur, cum Regulares Missionarii, iis peractis, quæ *num.* 20. exponentur, Anglicanæ Missionis exercitium denuo suscipient.

Statuitur, ut Missionariis ad sexennium concedatur, & ad aliud sexennium protogetur absque novo examine.

§. 10. In medium igitur proferri minime potest tam Breve Summi Pontificis Urbani VIII. quod incipit: *Britannia*: vulgatum anno 1631. quam Bulla ejusdem Pontificis: *Plantata*, edita anno 1633. aut aliud quodcumque documentum ad firmandam Regularium independentiam a Vicariis Apostolicis in administratione Pœnitentiæ Sacramenti, aliorumque Sacramentorum. Brevia enim, & hujusmodi documenta emissa fuere, antequam quatuor Vicarii Apostolici in Anglia constituti forent, cum omni auctoritate, quæ competit cuilibet Ordinario in sua Civitate, & Diœcesi. Quamobrem sancito libero, & tranquillo ordinariæ Episcoporum auctoritatis exercitio, eo ipso desinit Regularium immunitas pro Sacramentis administrandis, quæ tunc temporis iisdem concessa fuit, cum prædictum liberum exercitium nullatenus permittebatur; quemadmodum Regulares ipsi luculenter agnoverunt, & confessi sunt in celebri disputatione Parisiis habita, quæ in Collectione Judiciorum *tom.* 3. *pag.* 45. continetur. Accedit præterea, quod idem prorsus decretum fuit pro statuendo Indiarum Orientalium regimine, nequicquam refragantibus amplis Sancti Pii V. & Gregorii XIV. privilegiis, ut legere cupienti innotescet ex nostra Constitutione: *Quamvis ad confirmandum*, *tom.* 2. *nostri Bullarii*. Eadem plane ratione cum in præsentiarum constitutum sit regimen Vicariorum Apostolicorum, finem habere debet recensita Regularium Missionariorum immunitas, iis delata, antequam prædictis Vicariis Apostolicis regimen, & ordinaria auctoritas tribueretur, & sua cuilibet confinia assignarentur. Notæ, & pervulgatæ sunt controversiæ agitatæ, & discussæ in Congregatione de Propaganda Fide anno 1701. & 1702. inter Macai Episcopum, Vicarios Apostolicos Sinarum, atque Regulares Missionarios, qui tueri conabantur, ob sua privilegia licitum sibi esse Sacramenta administrare, & quolibet Parochiali officio perfungi, quin ab Episcopo, & Vicariis Apostolicis dependerent. Porro cum sapienter Congregatio animadvertisset, ab Innocentio XII. fel. rec. suos præfinitos fuisse limites cuilibet Vicario Apostolico, decrevit, atque mandavit, ne cuiquam Missionario vel Sæculari, vel Regulari inposterum liceret Pœnitentiæ Sacramentum Sæcularibus impertiri, vel aliis Parochialibus officiis fungi, quidquid in contrarium præseferrent privilegia iis concessa, quin prius facultatem obtinuisset ab Ecclesiastico Superiore; ab Episcopo nimirum quoties Sacramenta administranda essent in ejus Diœcesi, vel a Vicario Apostolico, si in ipsius ditione id foret peragendum. Hæc enim habet decretum vulgatum die 14. Februarii anni 1702. *Missionariis autem, sive Sæcular, sive Regular, etiam Societatis Jesu, non liceat etiam vigore suorum privilegiorum Sacramenta administrare, aut alia munia Parochialia obire, nisi de licentia præfatorum Ordinariorum, sive Vicariorum Apostolicorum, in quorum respective Provinciis, aut Diœcesibus eosdem Missionarios commorari contigerit*. Hæc profecto luculenter ostendunt nullatenus esse provocandum ad immunitatis privilegia, Anglicanis Missionariis concessa, antequam in Anglia Vicarii Apostolici constituerentur. Idque discussum etiam fuit in peculiari Congregatione de his negotiis habita *die* 6. *Octobris anno* 1695. cujus Decreta Innocentius XII. Brevi dato *die* 5. *Octobris anno* 1696. confirmavit. Accedit Decretum emissum ab universa Congregatione de Propaganda Fide *die* 16. *Augusti anno* 1645. quod nostro Brevi sub *die* 5. *Septembris anno* 1745. firmatum fuit.

Privilegia super hoc ab Urbano VIII. Regularibus concessa, præsenti temporum conditioni aptari non possunt.

Similia privilegia abrogata fuerunt, quoad Regiones Indiarum, aliasque, ubi Ordinarii, aut Vicarii Ap. jurisdictionem libere exercent.

§. 11. Cum ab hac Sancta Sede animadversum sit, plurima sæpe contingere in Regionibus longe dissitis, quibus ut consulatur, peculiares dispensationes, & privilegia quandoque opportuna; quandoque etiam ad animarum regimen necessaria requiruntur; ad quæ obtinenda difficile est Romam confugere, eadem Sancta Sedes in more habuit, habetque in præsenti, Episcopis in remotioribus Provinciis commorantibus quasdam facultates impertiri, quibus uti possint vel immediate, vel per inferiores Sacerdotes a se designatos: atque idem plane cum Missionum Præfectis, atque Apostolicis Vicariis facere consuevit. Verumtamen, cum nec Episcopi, nec Missionum Præfecti in Anglia hoc tempore versentur, supervacaneum est facultates recensere, quæ his, vel illis deferuntur. Sedem habent in Anglia Vicarii Apostolici, qui sibi commissis Provinciis præsunt, atque iis dumtaxat *Formulæ secundæ* facultates tribuuntur; proindeque Regulares Angliæ Missionarii iis solum Facultatibus perfruuntur, quas obtinent ab Apostolicis Vicariis, qui sane eas communicare aliis possunt, uti ex *Formula secunda* manifestum est: *Prædictas Facultates communicandi, non tamen illas, quæ requirunt Ordinem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur, Sacerdotibus idoneis, qui in ejus Diœcesi laborabunt*. In recensitis notatu dignum imprimis est vocabulum illud *idoneis*, quo cognitio indicatur, quam Largitor facultatum habere debet de illo, qui ipsas consequitur, an videlicet idoneus existimetur. Hinc & arbitrium examinis de illo instituendi subsequitur, quoties ejus scientia ad facultatem exercendam aliunde non innotescat. Observationem illud etiam exigit, quod necessitas non infertur Vicario Apostolico, ut omnino prædictas facultates communicet; sed, veluti commodum quoddam, hujusmodi potestas illi delata est pro animarum utilitate: quod quidem nunquam non opportunum, sæpius etiam necessarium est, cum Superior omnia per se præstare minime valeat. In arbitrio Vicarii Apostolici positum quoque est, vel omnium suarum facultatum Sacerdotem participem facere, vel aliquas tantummodo communicare. Nam Vicarius Apostolicus, in hoc facultatum genere, specialis Sanctæ Sedis Delegati Personam gerit, cui liberum est subdelegare, nedum ex communi jure, verum etiam ex singulari auctoritate illi demandata: cumque in delegantis potestate constitutum sit suspendere, vel omnino etiam auferre factam Delegato procurationem, ex his omnibus illud consequitur, in Anglia scilicet, quod jam dictum est, eas tantum facultates per Vicarium Apostolicum collatas a Missionariis exerceri posse: Ille siquidem cum Apostolicus Depositarius earumdem existat, communes eas facturus cum Sacerdotibus Sæcularibus, aut Regularibus, jus retinet (quod repetere supervacaneum non erit) dignoscendi, an revera idonei sint; aliquas tantummodo, non omnes communicandi, ac denique eas suspendendi, penitusve auferendi. Attamen summopere commendatur humanitas in examine peragendo; insuper debita, & prudens cautio in suspendendis, vel adimendis facultatibus, quæ semel concessæ fuerunt. Nec opus est, ut facultates exprimantur, quas Vicarius sibi reservare, aut quas Sacerdotibus Sæcularibus, vel Regularibus elargiri debet, quæve uni potius, quam alteri sint impertiendæ; id enim arbitrio relinquitur Vicarii Apostolici, qui, cum in loco consistat, & Personas dignoscat, quibus facultates conceduntur, animarum necessitates animadvertat, & casuum frequentiam, decernere facilius potest, quæ magis opportuna, & salutaria videantur. Inter cæteras illa adnumeratur facultas, per quam copia fit Sacerdoti bis Sacrum peragendi uno eodemque die, licet id expresse prohibeatur *capit. Consuluisti*, *de celebratione Missarum*; cui tamen derogatur ob neces-

Facultates pro Angliæ Missionibus opportunæ solis Vicariis Ap. immediate ab Ap. Sede conceduntur, adjecta facultate subdelegandi.

Hinc ante subdelegationem Missionarios examinare possunt, atque his facultates magis vel minus amplas conferre, suspendere, & adimere.

Facultas bis celebrandi eodem die, sola necessitatis Populi causa concedi debet.

PONT. A. XIII. necessariam causam, videlicet ob Sacerdotum paucitatem, vel cum eorum numerus, qui diebus festis tenentur sacris assistere, talem exhibeat necessitatem, ut, nisi alicui Sacerdoti duas Missas eodem die celebrandi potestas concedatur, Ecclesiæ mandato plures non satisfacerent: quod copiose declaratum est *Constitutione* 3. in præsenti nostro Pontificatu emissa, & Oscensi Episcopo inscripta *Tom.* 2. *Bullarii*. Hinc facile apparet abusio intolerabilis, quæ patraretur, si cuiquam Sacerdoti rem divinam faciendi bis in diem facultas tribueretur, eum in finem, ut duplici eleemosyna decentius se sustentaret, quantoque magis Sacerdos peccaret, si Missæ Sacrificium bis uno die conficeret sine opportuna Vicarii Apostolici concessione; vel sub Populi necessitatis pretextu eam peteret, atque obtineret, licet reipsa plurium eleemosynarum cupiditate ad id moveretur.

§. 12. Adprobationis necessitatem, quam diximus competere cuilibet Vicario Apostolico in sua Provincia, non solum quoad Sæculares, sed etiam quoad Regulares Sacerdotes, qui Sæcularium Confessiones sint excepturi; necessitatem pariter ab ipsis accipiendi facultates *Formulæ Secundæ*, quæ prædictis Vicariis Apostolicis a Sancta Sede tribuuntur, una cum potestate eas communicandi Sacerdotibus Sæcularibus, & Regularibus, ut illis solummodo Missionarii utantur, quemadmodum superius exposuimus, has, inquam, necessitates subsequitur actualis administratio curæ Animarum, & Sacramentorum; ac proinde in iis, quæ ad utrumlibet horum capitum spectant, nedum Missionarii Sæculares, sed etiam Regulares subjiciuntur jurisdictioni, & correctioni Vicariorum Apostolicorum. *Personæ tam Regulares, quam Sæculares hujusmodi curam exercentes, subsint immediate, in iis, quæ ad eandem curam, & administrationem Sacramentorum pertinent, jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, in cujus Diœcesi sitæ sunt*: Hæc ferme habet *Concilium Tridentinum sess.* 25. *de Regularibus cap.* 11.

Vicariorum jurisdictioni & correctioni subsunt Missionarii etiam Regulares concernentibus curam Animarum, & sacramentorum administrationem.

§. 13. Quamvis autem in hoc *cap.* 11. non derogaretur privilegiis, quæ hanc in rem producere possent Regulares, nihilo tamen minus, quia hujusmodi derogatio apertis verbis exprimitur *cap.* 22. *novissimo ipsius sessionis* 25. *de Regularibus*; ideo hæc ipsa complectitur singula capita anteriora *ipsius sessionis* 25. *de Regularibus*, ac propterea recensitum etiam caput undecimum, quemadmodum enunciatum est Constitutione Innocentii XIII., quæ incipit *Apostolici Ministerii*, confirmata a Benedicto XIII. in altera, quæ incipit; *In supremo* data anno 1724. *nu.* 23. *Sciant omnes derogationem hujusmodi non ad ea tantum referri, quæ in prædicto capite* (idest 22.) *continentur; sed etiam ad alia, quæ in singulis superioribus* (adeoque etiam in cap. 11.) *ejusdem sessionis constituta sunt*.

Contrariis Regularium privilegiis derogavit Tridentinum.

§. 14. Superioribus annis suscitata nonnullis fuit infirma nimis controversia, nempe in dubium revocata fuit prædicta Concilii Tridentini dispositio, & contendebatur eos tantum Regulares affici, qui Parochi existant, alios vero Regulares Sacerdotes, qui licet Parochi non sint, tamen Sacramentum aliquod Secularibus administrent, vel nullimode comprehendi, vel si comprehendantur, id referendum esse ad eos solummodo, qui rem *de facto* agerent, & sine prævia Ordinarii facultate; verum Gregorius XV. edita Constitutione *Inscrutabili*, quæ est 17. *Bullarii Romani tom.* 3. declaravit Regulares Sacerdotes, qui vel Parochi sunt, vel aliquod administrant Sacramentum, *sive alias Ecclesiastica Sacramenta, aut unum ex iis, ministrent*, sive id præstent *prævia Episcopi licentia, & approbatione*, aut agant *de facto absque ulla auctoritate*, subesse debere in iis omnibus, quæ curam, vel administrationem Sacramentorum spectant jurisdictioni, & correctioni Ordinarii tanquam Sedis Apostolicæ Delegati; *In his, quæ hujusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ jurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ Delegati, plene in omnibus subjiciuntur*. Idem prorsus renovatum est in Bulla *Cum sicut* 34. Innocentii X. §. 4. *in Bullario Romano tom.* 5., tum in Constitutione *Firmandis*, 109. §. 3. *Bullarii tom.* 1. in præsenti Pontificatu evulgata.

Idque obtinet sive Regularis curam Animarum exerceat, sive plura, vel etiam unum Sacramentum administret.

§. 15. Jus hujusmodi in Regulares Sacerdotes delegatum in iis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem concernunt, cessare certum est, cum eorum quiquam sui Regularis instituti observantiam aliquo modo violaret; id enim Ordinarii muneris non est, sed respectivi Superioris Regularis: *Cujus quidem agendi rationem in iis, quæ spectant ad observationem proprii ipsius Regularis Instituti*, non est Episcopi inquirere, cum ad ipsum Superiorem *Regularem privative id pertineat*; Verba ipsa sunt recensitæ Constitutionis *Firmandis* §. 8. Non ignoramus Sacrum Concilium Tridentinum, *Sess.* 6. *cap.* 3. *de Reformatione*, nulla admissa distinctione, decrevisse, quod Regularis *extra Monasterium degens, etiam sui Ordinis privilegii pretextu, si deliquerit, ab Ordinario Loci, tanquam super hoc a Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas Sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat*: atque hinc factum esse, ut dubium a nonnullis proponeretur, utrum commorantes Missionarii Regulares apud privatos, atque ut plurimum seorsim, ut in Anglia contingit, utrum, inquam, prædicti Regulares, veluti Religiosi extra Monasteria viventes censendi sint, ac propterea Ordinarii jurisdictioni tanquam Apostolici Delegati in omnibus subjecti, quod definitum est in allata Innocentii X. Constitutione 34. *cum sicut* §. 15. Quandoquidem tamen illud perpendi debet, Regulares scilicet Anglicanæ Missioni destinatos, illuc proficisci in bonum Sanctæ nostræ Religionis, eorumque mansionem in privatis domiciliis, non item in Monasteriis, ex publici regiminis Legibus dimanare, quibus Cœnobia quæcumque prohibentur; æquum profecto est, ut recenseri non debeant adinstar illorum, qui extra proprium Monasterium vitam agunt, atque hinc subsunt omnimodæ Ordinarii jurisdictioni, quemadmodum sancitum fuit a Summo Pontifice Clemente VIII. in suis Litteris Apostolicis in forma Brevis editis anno 1601. quæ incipiunt: *Quorumcumque Religiosorum* recensitis in Constitutione: *Quamvis*; Quæ ordine est *prima* præsentis nostri Pontificatus *tom.* 2. *Bullarii*: Quamobrem cum iis potius procedendum est veluti cum Regularibus in propriis Monasteriis degentibus, qui, si aliquod crimen foris patrarent, scandalum Populo afferens, insistente Ordinario, ut puniantur, plecti debent a suo Superiore Regulari, qui insuper tenetur inflictam castigationem ipsi Ordinario indicare: *Regularis intra Claustra Monasterii degens, si extra ea ita notorie deliquerit, ut Populo scandalo sit, Episcopo instante, a suo Superiore intra tempus ab Episcopo præfigendum severe puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minus, a suo Superiore officio privetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit*: Hæc habet Sacrum Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regularibus cap.* 14. Quibus apprime insistens ipsemet Summus Pontifex Clemens VIII., alteram vulgavit Constitutionem, cui initium fecit *Suscepti muneris* 39. *Bullarii Rom.* 3. ubi accurate animadvertit, atque enunciavit quidquid ad eorum executionem conducere videretur.

ANNO 1753.

Regularium exemptio manet in iis quæ respiciunt Regularem observantiam.

Nisi habitent extra Claustra.

In Anglia tamen Missionarii Regulares perinde habendi ac si in Claustris degerent.

Eorumque correctio, si forte deliquerint a Superioribus Regularibus expetenda.

§. 16. Harum ope regularum, quæ non ad libitum effictæ, nec recentes, sed juris Canonici, & Sacri Tridentini Concilii auctoritate suffultæ, nec non anteriorum Pontificum Constitutionibus firmatæ sunt, dubitandum non est, quin perfecta interesse debeat consensio inter Episcopos, & Regulares Missionarios, eorumque Superiores, dummodo reipsa in eorum animis vigeat, quod juvat sperare, verum pacis, & concordiæ desiderium. Atque ea animorum conjunctio eo vel magis speranda, quod ipsorum juri, atque auctoritati certi limites, & confinia præfinita sint. Siquidem non deest Superioribus Regularibus privativum jus in proprios Religiosos, qui sui Instituti observationem perfregerint. Quod si ab iisdem quodquam gravioris notæ crimen perpetretur, atque in primis, si contra bonos mores deliquerint, non destituuntur Superiores eos castigandi facultate; nec conquerendi locus Vicario Apostolico relinquitur, si ab eodem Superiore post acceptam facti notionem debita punitio non omittatur: adeout Vicarius Apostolicus, quod supra indicatum est, se in eam rem ingerere nullatenus possit; nisi forte contingeret, ut Regularis Superior vel nihil præstaret, vel æquas pœnas a reo minime desumeret. Habent itidem Vicarii Apostolici, utpote Sanctæ Sedis Delegati, potestatem supra Regulares in iis omnibus, quæ animarum curam, & Sacramentorum administra-

Privativa & cumulativa jurisdictio Vicarii Apostolici, & Superioris Regularis, definitur.

strationem respiciunt. At vero hujusmodi jus non solum iis competit; verum etiam Regularibus Superioribus, quibus concessum est suos Religiosos animarum regimen, sive Sacramentorum administrationem male exercentes punire. Porro Jus Privativum Ordinarii complectitur tantum actus, quos ipse ratione Ministerii sui tenetur peragere in bonum populi disciplinæ Regularis Parochi demandati.

Norma exercendæ jurisdictionis cumulativæ.

§. 17. Ne autem de jure cumulativo, quod habent tam Vicarii Apostolici, quam Regulares Superiores in Regulares, qui vel Parochi existunt, vel qui Sacramenta administrant, ulla oboriatur disceptatio, decretum jam est, ut diffidente Ordinario Superiore, vel Episcopus ille sit, sive Vicarius Apostolicus, a Regulari Superiore, prioris sententia alterius præstet opinioni; itidemque, ut cum velit Superior Regularis, ab animarum regimine, & Sacramentorum administratione Regularem sibi subditum removere, efficere id possit, quin prius Ordinarium de causa certiorem faciat: quod vicissim ab Ordinario fieri posse tenendum est, secluso debito causam patefaciendi Regulari Superiori. Adeatur superius recensita Constitutio *Firmandis* 109. §. 10. & 11. *Bullarii tom.* 1. præsentis nostri Pontificatus, ubi auctoritate veterum decretorum id fusius declaratum, & confirmatum est. Nec Regularis ab officio suspensus, vel amotus, ullimode valet appellationis beneficio Mandati executionem impedire, vel protrahere; sed post præstitam obedientiam, ad proprium tuendum nomen, innocentiamve vindicandam, si eam læsam existimaret, reclamationibus unice locus erit, & excusationibus, suo Judici competenti ferendis, uti præscribitur in superius allata Constitutione: *Inscrutabili*: Gregorii XV. atque in alia posteriori, cui initium *Ad militantis*, in præsenti nostro Pontificatu vulgata scilicet 18. §. 19. *Bullarii tom.* 1.

Regulari ab Officio suspenso non datur suspensiva appellatio.

Sæculares Missionarii quibus rebus incumbere, & a quibus abstinere debeant; alioquin a Vicariis severe puniendi.

§. 18. Ne felici Britanniæ Missionum regimini quicquam deesse videatur, subsequentes adnectuntur regulæ, quibus prætermissis, haud omnino obtineretur, quod vehementer exoptatur. Sedulo igitur incumbant Vicarii Apostolici, ut Missionarii Sæculares probe, honesteque in omnibus se gerant, quo aliis bono exemplo sint; & imprimis Sacris Officiis celebradis, opportunisque Institutionibus Populo tradendis, atque infirmis opera sua sublevandis præsto sint, ut a publicis otiosorum cœtibus, & cauponis omnimode caveant; addita etiam suspensionis pœna cuilibet, si quis ad easdem divertere non vereretur. At potissimum ipsimet Vicarii, omni, qua possunt ratione, severe tamen, illos puniant, qui de publico Regimine cum honore sermonem non haberent. Quandoquidem illi in Anglia versantur, non ad rumores, & perturbationes excitandas, sed Sanctæ Catholicæ Religionis servandæ causa, eosque excipiendi, qui Divino Spiritu afflati, & Sanctis Fidei Mysteriis apprime instructi, se promptos, paratosque ad eam amplectendam exhibent; cum interim a quibuslibet conversionibus debeant abstinere, quæ utpote sine prævii, debitisque conditionibus peractæ, non modo nullam utilitatem, sed damna potius, & incommoda plurima solent afferre. In iis autem, quæ Missionarios Regulares spectant, munus suum Vicarii Apostolici præ oculis semper ferant, quo tenentur in eorum actiones intendere semper in illis, quæ animarum curam, Sacramentorumque administrationem respiciunt; necnon auctoritatem pariter sibi delegatam comminiscantur. Cæteras vero prædictorum Regularium corruptelas, si quæ contigerint, si nimirum eorum quisquam cauponas, & cœtus frequentaret, seu publico Regimini obloqueretur, sive denique alienis negotiis sese immisceret; has, inquam, corruptelas reparare studeant remediis superius expositis, atque a Concilio Tridentino desumptis, quibus Regulares afficiuntur in Monasteriis degentes, & qui extra Septa ipsius Monasterii scandalum aliquod committunt.

Regulares vitia eadem deficientes, quomodo corripiendi.

Horum delectus habendus per Superiores Regulares; unulque Visitator cæteris præficiendus.

§. 19. In primis curæ sit Superioribus Regularibus Missionarios indistincte nequaquam mittere, sed quod dictum jam est, eos deligere, qui & vitæ probitate, atque sufficienti opportunæ doctrinæ copia tales existant, ut sibi traditum Ministerium probe complere valeant: Præterea studeant præficere in Anglia unum ex Religiosis, cui visitatio sibi subditorum singulos in annos obeunda committatur, qui diligenter eorum vivendi rationem ad examen revocet, & congestarum eleemosynarum usum perscrutetur. Sic enim fiet, ut quælibet negotiationis suspicio de medio tollatur, incommodis quibuslibet, & malis provide consulatur; Porro Visitator ipse de his, quæ gerenda sunt, conferat cum Vicariis Apostolicis, ut & ipsi auxiliarem manum præbeant, atque ita scandalis quibuslibet aditus occludatur.

Post sexennium ad Regiones Catholicas & ad propria Monasteria se recipiant, vacaturi spiritualibus exercitiis.

§. 20. Quandoquidem, degentibus Missionariis Regularibus in Anglia extra Monasteria in privatis domiciliis, & sæculares vestes adhibentibus, & ea libertate utentibus, qua sane carerent, si in Monasteriis degerent, inauditum minime esset, si etiam religiosa corda mundano pulvere sordescerent, ideo edicitur cuilibet Missionario, ut post singula sexennia ad Catholicas Religiones sese restituat, propriæ Familiæ Regularis Claustra subeat, Religiosum induat habitum, ibique per tres integros menses commoretur, atque interim Spiritualibus Exercitiis per quindecim dies sedulo incumbat. Hinc est, quod Vicarii Apostolici, quorum arbitrio, atque prudentiæ, uti expositum est, committitur potestas communicandi Missionariis facultates *formulæ secundæ*, ipsam *ultra sexennium* non debebunt prorogare, sed impertiri ad summum *ad sexennium*, & *interim ad libitum*, eamque, si consentaneum judicaverint, simili modo restituere, cum Regulares absoluto jam præscripti secessus tempore ad Missionem revertentur.

Ideo statutum, ut Facultates ad sexennium tantummodo ipsis delegentur.

Remotiones Missionariorum Regularium, quantum fas erit, communi consensu fiant, & sine Missionis detrimento.

§. 21. Etsi Regularis Superior, qui statuit aliquem ex suis Religiosis a Sacramentis administrandis, sive a Missionibus exercendis removere, ex superius allatis, non teneatur remotionis causam Vicario Apostolico significare, & eadem ratione liberum sit Vicario Apostolico, insciis, atque inconsultis iisdem Superioribus contra Missionarios Regulares, quos delinquentes in Sacramentis administrandis, vel ineptos, atque rudes, negligentesve in suo munere adimplendo deprehenderit, animadvertere, prout ipsi expedire videbitur, tamen consentaneum erit, si unanimi voluntate, & consensu rem gerant, ne Missiones Operariis destituantur, & uni Missionario amoto alter continuo subrogetur, qui ejus subeat vices; idemque exhibeatur officium a Superioribus Regularibus cum Apostolicis Vicariis, ubi velint suos in alium Locum transferre, vel eos revocare in Catholicas Regiones, atque uno eodemque tempore successores expediant, videlicet ne Missio necessariis Operariis careat.

Fundationes unicuique requisitæ, possessoribus maneant.

§. 22. De Fundationibus nihil omnino innovetur; sed tam Sæculares, quam Regulares in earum possessione perseverent, quas in præsentiarum obtinent; atque adeo Sacramenta, etiam Confessionis omnibus indiscriminatim per eos administrentur in Urbibus, & Oppidis muro circumdatis, ubi limites præfiniti non sunt; ea plane ratione, qua in nostris Civitatibus ad Confessionem adprobati ab Episcopo sine ulla Loci, vel peculiaris Ecclesiæ limitatione, in qua Confessiones possint excipere, in qualibet Urbis Ecclesia Confessiones audiunt, debitis tamen officiis cum ipsius Rectore antea persolutis. Verum Missionariis, in Pagis, & apud Ruricolas commorantibus non liceat Sacramenta, nec etiam Pœnitentiæ extra præscriptos limites administrare; cum ad Confessiones extra confinia excipiendas necessaria omnino sit Vicarii Apostolici licentia, cui illa subjicitur Provincia. Etenim apud Nos etiam Confessarius ab Episcopo pro Sæcularibus adprobatus in sua Diœcesi, extra Diœcesim eam facultatem exercere nequit sine alterius Episcopi adprobatione, in cujus ditione Pœnitentiæ Sacramentum administratur, etiamsi Pœnitens subsit Episcopo, qui illum ad Confessiones excipiendas adprobavit. Idque constat ex Bulla *Superna*, Clementis X. quæ est *6. tom. 6. Bullarii Romani* §. 4. solus enim Parochus a Moralis Theologiæ Scriptoribus eximitur, qui si forte extra Diœcesim versetur, sui Parochiani ibi degentis Confessiones potest audire, quamvis ab Episcopo Loci, ubi sui Parochiani se præbet Confessarium, adprobationem ad Confessiones non obtinuerit. Necessaria igitur omnino est Vicariorum Apostolicorum licentia, ut Missionarii in Pagis, vel Agris commorantes, Pœnitentiæ Sacramentum ministent intra limites cuilibet illorum respective subjectos. Attamen ipsosmet Vicarios Apostolicos hortari non prætermittimus, ut meminerint valde consentaneum esse (nisi aliqua legitima causa contrarium persuaserit) facultates illis elargiri saltem ad

Sacramenta a Sacerdotibus approbatis in Urbibus & Oppidis sine limitatione administrentur.

In Pagis & agris nemo deputationis suæ limites transcendat.

Vicariis Apostolicis suadetur facilitas in delegatione facultatum.

ad Confessiones excipiendas. Quandoquidem vero licentiæ administrandi Sacramenta, quæ conceduntur Missionariis Campestribus, ut plurimum certis limitibus arctari solent, extra quos nulla ipsis ministrandi facultas permittitur, quamvis Locus, ubi Sacramenta vellent conferre, intra limites Vicario Apostolico subjectos contineretur, qui permissionem ministrandi impertitus est, tamen Vicarium Apostolicum adhortamur, ut facilem se præbeat Missionario Campestri Sacramenta aliquando conferendi extra limites ipsi præfinitos, nisi forte legitimum aliquod impedimentum id fieri prohibeat.

De Indulgentiis.

§. 23. Hæc omnia proficuam animarum curam, & pacem, concordiamque inter Missionarios; faustum denique Vicariorum Apostolicorum regimen respiciunt. At quoniam a Viris optimis, & fidei dignis indicatum fuit consentaneum fore, si definiatur, utrum Regularibus, qui vel in Regiis Sacellis, vel in Locis pro illis fundatis, sive apud Nobiles, commorantur, liceat Indulgentias suis Ordinibus concessas evulgare, ideo, ut omnes molestæ tricæ evitentur, sequens regula proponitur, quæ executioni demandari omnino debet. In bonum Anglicanæ Missionis adprobantur quilibet pietatis actus, preces, jejunia, atque opera meritoria, quæ a Sancta Romana Ecclesia comprobantur. Ad Indulgentias quod spectat ipsis operibus adnexas ratione privilegiorum, quæ uni, vel alteri Regularium Ordini a Summis Pontificibus concessa fuerunt, suspenduntur, atque, ut Fideles spirituali Sanctarum Indulgentiarum emolumento tranquille, & copiose simul perfruantur, cuilibet Vicario Apostolico auctoritas in ditione sui Vicariatus conceditur, ut quater in annum in iis Solemnitatibus, quæ ipsis magis opportunæ videbuntur, Indulgentiam Plenariam impertiantur, quam lucrari possint quicumque Pœnitentiæ Sacramento expiati, & Sacra Eucharistia refecti Sacellum aliquod visitabunt, ubi Missæ Sacrificium celebratur, pacem Ecclesiæ suæ a Deo rogabunt, paratique erunt pauperes aliqua eleemosyna pro suis viribus sublevare, vel Catechismo, & Sacris Concionibus frequenter interesse, quoties absque gravi incommodo id fieri liceat, sive infirmis, aut morti proximis operam suam christiana charitate præbere; & quoniam non deerunt, qui vel carcere, aut gravi morbo, sive alia legitima causa impediti, præscripta pietatis officia minime poterunt adimplere, singuli Vicarii Apostolici potestatem habeant ea commutandi, & alia, quæ perfici valeant, decernendi. Porro ne morientes e vita decedant sine Benedictione *in articulo mortis*, & sine Indulgentia ipsi conjuncta, iisdem Vicariis Apostolicis facultas conceditur, ut illam impertiant, atque etiam Sacerdotes alios subdelegare possint, qui eam morientibus elargiantur, servata tamen forma, quæ indicitur in Constitutione hujus nostri Pontificatus tempore in lucem evulgata, quam hisce regulis ad majorem commoditatem adjungimus.

Suspenduntur in Anglia Indulgentiæ, Regularibus ad communicand. publicandum sive concessæ. Vicariis Apostolicis delegatur largitio Indulgentiæ plenar. quater in anno. Et in articulo mortis.

§. 24. Ultimo tandem, cum Anglicanæ Missionis perduratio Principum Catholicorum Ministris, Nobilibus Catholicis, Fundationibusque jam constitutis accepta referri debeat; eos magnopere adhortamur, ut illos tantum Sacerdotes Sæculares, vel Regulares suis Sacellis inservire permittant, qui se prius obtulerint Vicariis Apostolicis, & obtentas ab illis adprobationes exhibuerint: secus enim contingere posset, ut præter eorum voluntatem admittatur celebrando Missæ Sacrificio in Sacellis, & ministrandis Sacramentis, qui vel Sacerdos minime existat, vel si fuerit Sacerdos, suspensionis fortasse, vel irregularitatis vinculo obstringatur.

Suadetur Legatis principum, & Nobilibus Catholicis ne ullos in suis Sacellis celebrare, & ministrar. permittant, nisi a Vicariis Apost. approbatos.

§. 25. Porro omnia & singula hujusmodi a Nobis, prout præmittitur statuta & decreta, quo firmius subsistant, & serventur exactius, tenore præsentium Apostolica auctoritate, quatenus opus sit, confirmamus, & Apostolicæ firmitatis robore communimus & districte servanda præcipimus & mandamus, salva tamen in præmissis nostra, Successorumque nostrorum Romanorum Pontificum, & ejusdem Congregationis Cardinalium Propagandæ Fidei auctoritate. Decernentes easdem præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & a vobis & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & ejusdem S. R. E. Cardinales, eorumdemque Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis sive sub Plumbo, sive in simili forma Brevis expeditis quorumcumque Prædecessorum nostrorum Litteris, & præsertim felicis recordat. Urbani Papæ VIII. quarum initium est: *Britanniæ non minus &c.* necnon: *Plantata in Agro Dominico &c.*, aliisque Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quorumcumque Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam Societatis Jesu, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis & statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Clausulæ, & Derogationes.

§. 26. Cæterum Vos, Venerabiles Fratres Dilecti Filii, per Domini Nostri Jesu Christi charitatem, qui animas nostras pretioso Sanguine redemit, rogamus, & in Domino hortamur, ut non in contentione & æmulatione, sed induentes eumdem Dominum Nostrum Jesum Christum, perficiatis opus vestrum. Ad cujus prosperi successus auspicium Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Animorum concordia commendatur Vicariis Ap. & Missionariis in Angliis.

§. 27. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumtis seu exemplis etiam impressis, & ab ejusdem Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, ac Sigillo ejusdem Congregationis munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fides habenda transumptis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Maii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Dat. Pont. Ann. XIII. die 12. Maii 1753.

Cajetanus Amatus.

DE BENEFICIIS

Et Officiis Curatis per Indiarum Occidentalium Regiones, Sæcularibus etiam Clericis, sublato asserto Regularium privativo jure, conferendis: Apostolicæ Litteræ jam editæ (*quas vide Tom. III. num. 51.*) confirmantur, & declarantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUm alias nempe de Anno millesimo septingentesimo quinquagesimo primo ex parte Charissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi VI. Hispaniarum Regis Catholici Nobis repræsentatum fuisset, non eas adhuc in Indiarum Occidentalium Regnis, atque Provinciis ipsius Dominio subjectis rerum circumstantias subsistere, ob quas olim Sanctæ memoriæ Pius V. ad instantiam tunc existentis Catholici Hispaniarum Regis, aliique deinceps Romani Pontifices Prædecessores Nostri statuerunt, earum Regionum Parochias, Doctrinas, aliaque munia & officia ad Animarum Curam pertinentia, per Regulares Personas obtineri, & administrari debere, quin immo Sæcularem Clerum illarum Partium a multo jam tem-

Catholici Regis alias proposita petitio.

tempore adeo & numero excrevisse, & moribus, atque doctrina conspicuum, proindeque ad obtinenda & gerenda ejusmodi munia idoneum se præbere, ut nihil jam obstare videretur, quo minus earumdem Parochiarum, Doctrinarum, aliorumque Officiorum provisio, & dispositio, ad eam, quæ generaliter per Orbem vigere dignoscitur, Ecclesiasticæ disciplinæ formam, prout non solum ipse Ferdinandus Rex, sed etiam Archiepiscopi, & Episcopi, per easdem Indiarum Regiones constituti magnopere optabant, revocari posset; Nos omnibus mature perpensis, quum Regiam hanc petitionem non modo generalibus Ecclesiæ Institutis, verum etiam prædicti Sancti Pii, aliorumque Pontificum Prædecessorum Nostrorum menti, ac sæpe declarato Sedis Apostolicæ sensui, conformem agnoverimus; per Nostras sub Plumbo editas Litteras, quarum initium est = *Cum nuper* = datas apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLI. sexto Idus Novembris; Pontificatus Nostri Anno XII. decrevimus, atque permisimus, ut, non obstantibus dicti Sancti Pii V. prædecessoribus Litteris, aliisque in earum confirmationem ab Apostolica Sede emanatis (quibus etiam, quatenus opus esset, exprese derogavimus) Sæculares etiam Clerici, seu Presbyteri quicumque, quos scilicet prædicti Archiepiscopi, & Episcopi, aliique locorum Ordinarii in Indiis Occidentalibus constituti, prævio examine, juxta ea, quæ in Concilio Tridentino statuta sunt, idoneos & habiles reperissent, ad Parochias, Doctrinas, & alia quæcumque munia, & Officia ad animarum Curam pertinentia, in posterum admitti & assumi, eisque etiam Parochiales Ecclesiæ hujusmodi, aliaque Ecclesiastica perpetua Beneficia, quibus Animarum cura imminet, in titulum conferri possent & valerent; prout in dictis Litteris Nostris latius continetur.

Pontificis Decreta per Litteras Apost. edita ann. 1751.

Catholici Regis propositum sæcularib. Clericis favorabile.

§. 1. Cum autem nuper idem Ferdinandus Rex Nobis exponi fecerit, quod ipse, qui ex juribus suæ Regiæ Coronæ, Jus Patronatus, ac nominandi, & præsentandi ad omnia dictarum Regionum Beneficia Ecclesiastica, & Officia Curata hujusmodi ex fundatione, seu dotatione, aut Privilegiis Apostolicis actu vigentibus, aliisque legitimis titulis, competit, in dies magis magisque agnoscens ad rectum disciplinæ Ordinem, & ad promovenda in Clero Sæculari dictarum Partium Sacrarum Doctrinarum studia, aliosque communis utilitatis effectus, magnopere proficuum fore, si Sæculares hujusmodi Clerici, seu Presbyteri ad omnia vel pleraque Beneficia & officia prædicta, per ipsum, ejusque successores Catholicos Reges, nominentur, & præsententur, decreverit & constituerit, prædictis S. Pii V. aliorumque Romanorum Pontificum Indultis & facultatibus, in favorem Regularium, vel nullo modo, vel saltem parcissime, & in locis & casibus dumtaxat, in quibus forsan Sæcularium Clericorum defectus reipsa subsistere dignoscatur, in posterum uti; ideoque easdem priores litteras Nostras, novo ac perpetuo confirmationis Nostræ munimine roboratas, uberius per Nos declarari, &, ut infra, super his provideri desideret; Nos ejusdem Ferdinandi Regis supplicationibus inclinati, præsentium tenore, & auctoritate simili, primodictas Nostras Apostolicas Litteras, cum omnibus & singulis decretis & declarationibus in ipsis contentis, & expressis, perpetuo confirmamus, ac iterato Apostolicæ auctoritatis Nostræ robore communimus; decernentes, nullum in posterum jus, nullamque actionem, aut exceptionem, in vim prædictarum Litterarum Sancti Pii Papæ V. aliarumque, ut supra, ab aliis Romanis Pontificibus editarum, prædictis Regularibus competere, ut sive in petitorio judicio, sive in possessorio, privativam facultatem obtinendi, & administrandi Parochias, & Doctrinas ejusmodi, aliaque Officia Animarum curam concernentia, sibi, suisque Ordinibus asserere, aut se in illarum illorumque possessione confovere possint; sed tam eos, qui nunc Parochias, Doctrinas, & Officia præfata obtinent, quam quibus forsan in posterum ejusmodi Curata Beneficia, & officia, servatis de jure servandis, committi, & demandari contigerit; tamquam ad nutum amovibiles, posse tum ab Episcopis, aliisque locorum Ordinariis, tum etiam a propriis Regularibus Superioribus, justis concurrentibus causis, (super quarum subsistentia illorum conscientiam oneramus, sed nunquam illos ad earum declarationem, aut verificationem compelli posse volumus & decernimus), ab earundem Parochiarum, doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio removeri; eveniente autem remotione, liberum fore Catholicis Regibus, alios quoscunque idoneos Sæculares, aut Regulares Clericos, seu Presbyteros, juxta legitima eorum Regii Patronatus jura, ad hujusmodi Curata Beneficia, & Officia nominare & præsentare, ac respective Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis, hujusmodi Clericos, seu Presbyteros, prævio examine, aliisque servatis de jure servandis ad illa admittere & assumere, seu, quatenus Sæculares fuerint, ipsis etiam in Titulum eadem conferre, & de iis providere.

Pont. annuendo declarat, nullum jus neque in petitorio, neque in possessorio, Regularibus competere ad Beneficia & Officia Curata Indiarum Occid. obtinenda, aut retinenda.

Regulares hujusmodi Parochiis, vel Offic. præpositi, quibus in rebus Superiori Regulari privative subjiciantur.

§. 2. Volumus autem, ut omnes & singuli, cujuscumque Ordinis, Congregationis, & Societatis, & Instituti, etiam expresse nominandi, Regulares, qui hujusmodi Parochiarum, Doctrinarum, & Officiorum regimine & exercitio retinebuntur, seu quos ad eadem in posterum assumi, & admitti contigerit, (juxta ea, quæ tam in citatis Nostris Litteris incipientibus = *Cum nuper* =, quam in aliis Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quadragesimo quarto, decimo Kal. Decembris editis, quarum initium est = *Firmandis, atque asserendis* =, a Nobis decreta & declarata fuerunt) noverint, se in iis quidem, quæ concernunt eorum Regularis Instituti observantiam, Episcopis, aliisque Locorum Ordinariis nullatenus subjectos esse, sed a suis Superioribus Regularibus quoad hæc privative dependere. In his autem, quæ vel ad ipsum spectant exercitium curæ Animarum, vel etiam ad eorum vitam, & mores pertinent, Episcopis quoque, aliisque Ordinariis Locorum Præsulibus subjectos esse; ideoque ab iisdem Episcopis, & Ordinariis, nec non Vicariis, & Visitatoribus ab iis deputatis, æque ac a suis Regularibus Superioribus in his omnibus judicari, & corrigi posse; & quidem ea lege, ut quatenus unius & alterius Superiorum hujusmodi judicia inter se non conveniant, Episcopalis seu Ordinariæ Curæ Processus, atque Sententia, Regularis Prælati judicio & actis omnino prævalere debeant; ac reipsa præferantur, & executioni demandentur.

In quibus autem Ordinarii jurisdictioni & correctioni cumulative subsint.

Ordinarii prærogativa, in casu discrepantiæ judicii.

Superius statuta confirm.

§. 3. Præsentes quoque Litteras, & in eis contenta quæcumque, nulla unquam ex causa, colore & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam ex eo quod quicumque in præmissis jus vel interesse habentes, aut habere prætendentes, cujusvis status, aut Ordinis, Congregationis & Instituti, etiam hic de necessitate specialiter exprimendi, existant, iisdem non consenserint, nec ad ea vocati, & auditi, neque Causæ, propter quas præsentes emanaverint, satis adductæ, probatæ, aut verificatæ fuerint, de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut consensus interesse habentium, aliove quolibet defectu notari, impugnari, aut in controversiam, & judicium etiam ad effectum obtinendæ aperitionis oris, aut restitutionis in integrum, adduci posse: Sed semper & perpetuo firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, ac illis, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari, atque etiam ab omnibus, ad quos respective pertinet, & pertinebit in posterum, inviolabiliter observari, volumus & decernimus. Sicque & non aliter in præmissis judicari, & censeri per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, eorumque Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Legatos, seu Nuncios, aliosque quoslibet quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, ac etiam irritum & inane decernentes, quidquid ab eorum quolibet in contrarium judicari, & decerni, seu scienter, vel ignoranter attentari contigerit.

Aliter judicari prohibetur.

Contrariis amplissime derogatur.

§. 4. Non obstantibus prædictis Sancti Pii V., aliisque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum in eorundem confirmationem etiam in forma specifica, editis Litteris, Nostraque, & Cancellariæ Apostolicæ regula de non tollendo jure quæsito, aliisque Apostolicis, seu in universalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis, generalibus aut specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non quarumcumque Ecclesiarum, seu Ordinum, Congregationum, & Institutorum, etiam specialiter expri-

 primendorum, quantumvis juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, aut sub quibusvis formis, & verborum tenoribus, seu clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, aut ad Regum, aliorumque Supremorum Principum instantiam, vel peculiarium quorumcumque meritorum intuitu, aliove titulo, etiam oneroso, quibuscumque personis, Collegiis, Locis, Ordinibus etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, vel Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, insertis, & specificatis habentes, pari motu, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine ad præmissorum effectum plenissime derogamus, eaque respective, quatenus præsentibus adversantur, de medio tollimus & abolemus per præsentes. Quarum Transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem fidem ubique Locorum & gentium, in judicio, & extra, haberi volumus, quæ eisdem præsentibus haberetur, si originaliter exhiberentur.

Transumptor fides.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, Declarationum, Decretorum, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Die 9. Junii 1753. Pont. XIII.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, quinto Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo.

Pro D. Card. Passioneo.

J. Florius Substitutus.

J. Datarius.

VISA.

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

XVIII.

VENETIARUM

Reipublicæ conceditur Jus nominandi ad Ecclesias Torcellanam, Caprularum, & Clodiensem.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

SINCERITAS Fidei, & devotionis affectus, quibus dilecti Filii Nobiles Viri Dux & Respublica Venetiarum erga Catholicam Religionem, & Ecclesiam Romanam omni tempore se se conspicuos præstiterunt, quibusque recentia Zeli ac pietatis suæ argumenta, non sine filialis in Nos observantiæ significationibus, addiderunt; Nos quodammodo impellunt, ut ea ipsis favorabiliter concedamus, quæ ab Ecclesiarum utilitate, quemadmodum pro certo confidimus, minime sejuncta, ad meritum eorundem honoris augmentum pertinere, & publicis eorum votis salubriter respondere conspicimus.

Jus nominandi ad Ecclesiam Patriarc. Venetiar. Duci & Reipub. concessum a Pio IV.

§. 1. Cum itaque ipsi, quibus ex Apostolico fel. rec. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV. Indulto, cui non est hactenus in aliquo derogatum, & ex antiqua consuetudine, jus competit, ad Patriarchalem Ecclesiam Venetiarum, quoties illam vacare contingat, nominandi & præsentandi Nobis & Romano Pontifici pro tempore existenti Personam idoneam, per Nos, seu per Romanum Pontificem hujusmodi, ad eandem Patriarchalem Ecclesiam pro tempore etiam promovendam, eique præficiendam, Nobis humiliter, & enixe supplicari fecerint, ut Indultum etiam nominandi ad tres infrascriptas Cathedrales Ecclesias, Torcellanam nempe, Caprularum, & Clodiensem, in earum vacationum casibus futuros illarum respective Episcopos, ipsis concedere dignaremur.

Indultum hujusmodi petitur pro tribus Ecclesiis Patriarchæ Suffraganeis. Venetorum Ducum & Reipub. antiqua merita in easdem Ecclesias.

§. 2. Nos attendentes, pro eo quod pertinet ad primodictam Torcellanam Ecclesiam, quod olim destructa Altinensi Civitate, ejusque Episcopali Cathedra, & Sede Torcellum translata, nova Cathedralis Ecclesia ibi per bo: mem. Petrum tunc Venetiarum Ducem ædificata, ac etiam Episcopo ibidem de congrua habitatione provisum fuit; alterius vero, Caprularum videlicet, Ecclesiæ initia ex eo derivari, quod olim existens Concordiensis Episcopus Joannes nomine a sua Civitate profugus, propterea quod schismati adhærere nollet, in eo Oppido exceptus, Episcopalis Sedis ibidem statuendæ commodum obtinuerit; ac demum, quod spectat ad Clodiensem Ecclesiam, hujus constitutionem præcipue acceptam referri bo: mem: Ordelafo Faletrio Venetiarum pariter Duci, cujus favore & auxilio factum est, ut, quum Insula Meiamauci, vulgo *Malamocco*, marinis fluctibus submersa fuerit, illius quondam Episcopus in Fossa Clodia consistere, ibique Episcopalem Sedem stabilire potuerit.

Iidem nuper, instante Pont. Catholicæ Religionis indemnitati in Dalmatia consuluerunt.

§. 3. Cumque etiam debita consideratione pensare non omiserimus, quod paucis abhinc mensibus, quum quidam schismaticus Papas Simon Conzacovich nuncupatus, a schismatico Græcorum Pseudo-Patriarcha in Dalmatiam missus fuisset, ut ibi Sedem figeret; id quod, si forte evenisset, in magnam Sanctæ Catholicæ Religionis nostræ perniciem, & grave Apostolicæ Sedis præjudicium, cum intolerabili Latinorum Episcoporum perturbatione cessisset, quemadmodum Nos prædicto Duci & Senatoribus, tum a dilecto Filio Nobili Viro Petro Andrea Cappello Equite ejusdem Reipublicæ apud Nos & Apostolicam Sedem Oratore; tum etiam a Venerabili Fratre Archiepiscopo Chalcedonensi, Nostro & ejusdem Sedis Nuntio apud ipsam Venetam Rempublicam constituto, repræsentari curavimus; publico ac solemni Senatus Decreto, eidem schismatico Pseudo-Pastori denunciatum fuit, ut a prædictis Dalmatiæ Regionibus sine mora abscederet.

Confirmatur Indultum Pii IV. pro Ecclesia Patriarc. Venet.

§. 4. His omnibus mature perpensis, ac etiam Paterna Nos impellente affectione, qua eamdem inclytam Venetorum Rempublicam ex animo prosequimur; prædictorum singulares personas a quibusvis excommunicationis &c. effectum &c. censentes; præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, non modo præfatum jus nominandi, & præsentandi ad Patriarchalem Venetiarum Ecclesiam pro tempore vacantem, prout alias per dictum Pium IV. Prædecessorem eisdem Duci & Reipublicæ concessum fuit, confirmamus & innovamus; verum etiam eisdem, in sinceritate Fidei, & dictæ Romanæ Ecclesiæ devotione persistentibus, ut, quando & quoties prædictas tres Ecclesias Torcellanam videlicet, Caprularum, & Clodiensem, seu earum quamlibet quocumque vacationis modo, præterquam per obitum cujuslibet earum Episcopi in Romana Curia, vacare, seu Pastore ac Præsule orbari contigerit; toties perpetuis futuris temporibus jus habeant nominandi Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existenti idoneam Personam Ecclesiasticam ad unamquamque Ecclesiam hujusmodi respective promovendam, eique præficiendam, concedimus & indulgemus, ac nominationes hujusmodi idonearum Personarum Ecclesiasticarum, per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, acceptandas fore, & ad effectum perduci decernimus, servatis omnibus servari solitis, ac mediante propositione in Consistorio Secreto, & Litterarum Apostolicarum expeditione in forma consueta; volentes hujus novi juris exercitium a nominatione ad Ecclesiam Cathedralem Clodiensem, quæ ab aliquo jam tempore Pastoris solatio destituta est, per eosdem Ducem, & Rempublicam facienda de idonea Persona Ecclesiastica, ut præfertur, ad ipsam Ecclesiam Clodiensem per Nos promovenda, eique præficienda, initium capere debere.

Et novum conceditur quoad tres prædictas Cathedr. Ecclesias.

Venetorum pietas excitatur ad Catholicam Religionem de more defendendam.

§. 5. Porro minus justam opinionem habere videremur de egregia ipsius Reipublicæ pietate & orthodoxia, deque perpetuo ejusdem studio erga Sau-

ANNO 1753.

Sanctam Apoſtolicam Sedem, ſi iteratis hortationibus etiam, atque etiam ipſi commendaremus aſſiduam, quam ſemper præſtitit, vigilantiam adverſus inſidias, & attentata Græcorum ſchiſmaticorum Dalmatiæ Regionibus imminentium. Attamen, ut aliquam hujus rei mentionem faceremus, duæ Nos graviſſimæ cauſæ coegerunt; una nimirum ex officii Noſtri debito petita, quo ſcilicet pro tuenda Sanctæ Religionis noſtræ integritate vitam & ſanguinem profundere tenemur; Altera vero ex inſigni ipſius Reipublicæ laude deſumpta, cui jam uſque a ſeptimo Eccleſiæ ſæculo Prædeceſſor Noſter Honorius Papa, propter illius conſtantem cum Romana Eccleſia conjunctionem, invictamque a ſchiſmaticis averſionem, præclarum Chriſtianiſſimæ Reipublicæ nomen attribuit.

Item ad conſulendum ſtatui valde miſero earumdem Eccleſiarum.

§. 6. Supervacaneum præterea videri poteſt eidem Reipublicæ ob oculos ponere ſatis notum miſeriæ ſtatum, ad quem vel omnes, vel ſaltem duæ ex tribus prædictis Cathedralibus Eccleſiis redactæ conſpiciuntur; Siquidem non ſine fundamento ſperare licet, idonea ipſis auxilia a publica liberalitate, opportunis temporibus præſtanda fore, quibus neceſſariæ earundem Præſulum ſuſtentationi ac dignitati, ut par eſt, conſulatur; Quum perſpicua ſcriptorum monumenta teſtentur, quantum ab antiquis ipſius Reipublicæ Patribus, inſtante San. mem. Gregorio Papa VII. Prædeceſſore Noſtro, præſtitum fuerit in Beneficium Patriarchalis Venetiarum Eccleſiæ, ad deplorandam paupertatis conditionem antea redactæ.

Denique iis, qui in electionibus nominandorum ſuffragaturi erunt Canonicæ ſanctiones in memoriam revocantur.

§. 7. Hoc demum; pro Apoſtolici miniſterii Noſtri Officio, omnibus & ſingulis, qui in electionibus perſonarum ad eaſdem Eccleſias quandocumque vacantes pro tempore nominandarum, ſuffragium ferre debebunt, ſtudioſiſſime commendatum volumus, ut Sacroſancti Tridentini Concilii monitum, & reſpective præceptum præ oculis habeant, quod in *ſeſſ.* 24. *de Reformat. cap.* 1. ſequentibus verbis expreſſum legitur: *Omnes vero & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apoſtolica habent, aut alioquin operam ſuam præſtant, hortatur & monet, ut in primis meminerint, nihil ſe ad Dei gloriam, & populorum ſalutem utilius poſſe facere, quam ſi bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoveri ſtudeant; eoſque alienis peccatis communicantes, mortaliter peccare, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.*

Clauſulæ de perpetuo Indulti vigore.

§. 8. Præſentes autem litteras, & in eis contenta hujuſmodi nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, ſeu ſubſtantiali, aut ſolemnitatum defectu impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, ſeu illis ex quavis cauſa derogari poſſe, ſed ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, eiſdemque Duci & Reipublicæ perpetuo ſuffragari; ſicque & non aliter per quoſcumque Judices, & Commiſſarios, quavis auctoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ac ipſummet Conſiſtorium, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus, & decernimus: irritum quoque & inane quidquam ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogationes generales & ſpeciales.

§. 9. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac quibuſvis reſervatoriis, & revocatoriis, aliiſque Cancellariæ Apoſtolicæ regulis, & clauſulis editis, & edendis, nec non univerſalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum, generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus, nec non dictarum Torcellanæ, Caprularum, & Clodienſis Eccleſiarum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apoſtolicis eiſdem Eccleſiis, eorumque Capitulis, & Cleris ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; quibus omnibus, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum inſerti eſſent, præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſſe derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

PONT. A. XIII.

Sanctio.

§. 10. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Noſtræ abſolutionis, confirmationis, innovationis, conceſſionis, indulti, hortationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Junii 1751. Pont. XIII.

Datum in Arce Gandulfi Albanen. Diœceſis Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo Junii, Pontificatus Noſtri Anno Tertiodecimo.

Pro D. Cardinali Paſſioneo.
J. Florius Subſtit.
J. Datarius.
VISA.
De Curia J. C. Boſchi.
Regiſtrata in Secretaria Brevium.

METHODUS XIX.

Præſcribitur in examine, ac proſcriptione librorum a Congregationibus Romanæ Univerſalis Inquiſitionis, & Indicis ſervanda, certæque Relatoribus ac Conſultoribus proponuntur Regulæ, quas in examine, judicioque ferendo ſequantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cura Prædeceſſor. Pontific. in proſcribendis noxiis libris.

SOLLICITA ac provida Romanorum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum vigilantia in eam ſemper curam incubuit, ut Chriſtifideles ab eorum Librorum lectione averteret, ex quibus incauti ac ſimplices detrimenti quidpiam capere poſſent, imbuique opinionibus ac doctrinis, quæ vel morum integritati, vel Catholicæ Religionis Dogmatibus adverſantur. Nam, ut vetuſtiſſimum mittamus Sancti Gelaſii I. Decretum, quæque jam pridem a Gregorio IX. aliiſque Pontificibus hac de re ſtatuta fuerunt; ignorare neminem arbitramur, quæ fuerint a Prædeceſſoribus Noſtris Pio IV. Sancto Pio V. & Clemente VIII. diligentiſſime præſtita, ut ſaluberrimum opus a Sacroſanctæ Tridentinæ Synodi Patribus ſuſceptum, mature diſcuſſum, ac pene ad exitum perductum, de vetitæ lectionis Librorum Indice conficiendo, atque vulgando, non abſolverent ſolum atque perficerent, ſed ſapientiſſimis etiam decretis ac regulis communirent. Quod quidem negocium Apoſtolica Sedes continenter urget, ac promovet; ad id deputatis duabus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Congregationibus, quibus onus inquirendi in pravos noxioſque libros impoſitum eſt, cognoſcendique, quibus emendatio, & quibus proſcriptio debeatur. Id muneris Congregationi quidem Romanæ Univerſalis Inquiſitionis a Paulo IV. commiſſum perhibent, idque adhuc ab ea exerceri pergit, ubi de Libris ad certa rerum genera pertinentibus judicandum occurrit. Certum eſt autem, Sanctum Pium V. primum fuiſſe Congregationis Indicis Inſtitutorem, quem ſubſequentes deinde Pontifices Gregorius XIII. Sixtus V. & Clemens VIII. confirmarunt, variiſque privilegiis & facultatibus auxerunt: Ejuſque proprium, ac fere unicum Officium eſt, in examen Libros vocare, de quorum proſcriptione, emendatione, vel permiſſione capienda eſt deliberatio.

Hæc cura delegata eſt tum Congreg. Univ. Inquiſitionum alteri Indicis a S. Pio V. inſtitutæ.

Utriuſque Congreg. circumſp. in proſcr. libris.

§. 1. Qua maturitate, conſilio, ac prudentia in Congregatione Univerſalis Inquiſitionis de proſcribendis vel dimittendis Libris deliberetur, cum neminem latere putamus, tum Nos ipſi plane perſpectum, ac diuturna experientia compertum habemus; Nam in minoribus conſtituti, de Libris nonnullis in eâ cenſuram tulimus, & Conſultoris ejuſdem Congregationis munere diu perfuncti ſumus, poſtremo inter

San-

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales cooptati, Inquisitoris Generalis locum in ea obtinuimus; ac demum ad Apostolicam Sedem, meritis licet imparibus, evecti, non modo censorum animadversiones in Libros nonnullos aliquando legere, ac ponderare, sed etiam in Congregationibus, quæ singulis Feriis quintis coram Nobis habentur, Cardinalium sententias atque suffragia, antequam de iisdem Libris quid decernatur, audire & excipere consuevimus. Haud minoris diligentiæ testimonium ferre possumus, adeoque debemus, pro altera Congregatione Indicis, cui generaliter incumbit, ut supra diximus, de quorumvis Librorum proscriptione decernere. Dum enim in minoribus versaremur, cum primi, tum secundi Censoris, seu Relatoris Officium in ea Congregatione non semel obivimus; ex quo autem Supremum Pontificatum gerimus, nullius Libri proscriptionem ratam habuimus, nisi audito Congregationis Secretario, qui Libri materiem, Revisorum censuras, Cardinalium judicia & suffragia, accurate Nobis exponeret.

Pont. certas ad id Regulas perpetuo servandas statuere deliberat.

§. 2. Sed quoniam compertum est Nobis, atque exploratum, multas Librorum proscriptiones, præsertim quorum Auctores Catholici sunt, publicis aliquando injustisque quærelis in reprehensionem adduci, tanquam si temere ac presunctorie in Tribunalibus Nostris ea res ageretur; operæ pretium duximus, hac Nostra perpetuo valitura Constitutione, certas firmasque regulas proponere, juxta quas deinceps Librorum examen judiciumque peragatur; tametsi plane affirmari posset, idipsum jampridem, vel eadem prorsus ratione, vel alia æquipollenti, constanter actum fuisse.

Inquisitionis Congregatio quibus viris constet, quibusve de rebus in ea agatur.

§. 3. Porro Romanæ Universalis Inquisitionis Congregatio ex pluribus constat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus a Summo Pontifice delectis, quorum alii Sacræ Theologiæ, alii Canonici Juris doctrina, alii Ecclesiasticarum rerum peritia, munerumque Romanæ Curiæ exercitatione, prudentiæ demum, ac probitatis laude, conspicui habentur. His adjungitur unus ex Romanæ Curiæ Præsulibus, quem Assessorem vocant; unus etiam ex Ordine Prædicatorum Sacræ Theologiæ Magister, quem Commissarium appellant; certus præterea Consultorum numerus, qui ex utroque Clero Sæculari ac Regulari assumuntur; alii demum præstantes doctrina Viri, qui a Congregatione jussi, de Libris censuram instaurant, iisque Qualificatorum nomen tributum est. De variis in præfata Congregatione, iisque gravissimis rebus agitur, in primis autem de Causis Fidei, ac de Personis violatæ Religionis reis. At cum Librum aliquem ad eam, tanquam proscriptione dignum, deferri contigerit; nisi ad Indicis Congregationem, ut fieri plerumque solet, judicandum remittat, sed pro rerum temporumque ratione sibi de illo cognoscendum esse arbitretur; Nos, inhærentes Decreto lato ab eadem Congregatione Feria quarta Kalendis Julii Anni millesimi septingentesimi quinquagesimi, atque a Nobis confirmato Feria quinta insequente, hac ratione & methodo judicium institui mandamus.

Methodus a Congregatione Inquisitionis servanda in librorum proscriptione.

§. 4. Primo nimirum uni ex Qualificatoribus aut Consultoribus a Congregatione designando, Liber tradatur, quem is attente animo legat ac diligenter expendat, tum Censuram suam scripto consignet, locis indicatis & paginis, in quibus notati errores continentur. Mox Liber cum animadversionibus Revisoris ad singulos Consultores mittatur, qui in Congregatione pro more habenda singulis Feriis secundis in Ædibus Sancti Officii, de Libro & Censura sententiam dicant: Ipsa deinde Censura, cum Libro, & Consultorum suffragiis, ad Cardinales transmittantur, ut hi in Congregatione, quæ Feria quarta haberi solet in Fratrum Prædicatorum Cœnobio Sanctæ Mariæ supra Minervam nuncupato, de tota re definitive pronuncient. Post ab Assessore Sancti Officii Acta omnia ad Pontificem referantur, cujus arbitrio judicium omne absolvetur.

Ulteriores cautelæ adhibendæ, si de Auctoris Catholici libro agatur.

§. 4. Cum autem sit veteri institutione receptum, ut Auctoris Catholici Liber non unius tantum Relatoris perspecta censura, illico proscribatur; ad normam præfati Decreti mensis Julii Anni Millesimini septingentesimi quinquagesimi, volumus eam consuetudinem omnino servari, ita ut si primus Censor Librum proscribendum esse judicet, quamvis Consultores in eandem sententiam conveniant, nihilominus alteri Revisori ab eadem Congregatione electo Liber & Censura tradantur; suppresso primi Censoris nomine, quo alter judicium suum liberius exponat. Si autem secundus Revisor primo assentiatur, tunc utriusque animadversiones ad Cardinales mittantur, ut iis expensis de Libro decernant. At si secundus a primo dissentiat, ac Librum dimittendum existimet, tertius eligatur Censor, cui, suppresso priorum nomine, utraque censura communicetur. Hujus autem Relatio, si a priore Consultorum Sententia non abludat, Cardinalibus immediate communicetur, ut ipsi, quod opportunum fuerit, decernant. Sin minus, iterum Consultores, perspecta tertia Censura suffragium ferant; idque una cum omnibus præfatis relationibus, Cardinalibus exhibeatur, qui, re ita mature perpensa, de controversia denique pronunciare debebunt. Quotiescumque autem Pontifex, vel ob rei, de qua in Libro agitur, gravitatem, vel quia id Auctoris merito, aliisque circumstantiis tribuendum censeat, Libri judicium coram se ipso in Congregatione Feriæ quintæ habendum decrevit; quod sæpe a Nobis factum fuit, & quoties ita expedire judicabimus, in posterum quoque fiet; tunc satis fuerit exhibere Pontifici & Cardinalibus Libri censuras, & Consultorum suffragia, omisso examine Congregationis Feriæ quartæ, ejusque relatione, quam per Assessorem Pontifici faciendam diximus: Nam Cardinalium suffragiis coram ipso Pontifice ferendis, atque hujus definitiva sententia, vel alio opportuno consilio in eadem Congregatione capiendo, res absolvetur.

Indicis Congregatio, ceteraque ejusdem munera.

§. 6. Altera quoque Indicis Congregatio plures complectitur Cardinales ipsi a Pontifice adscriptos, iisdemque dotibus præditos, quibus S. Officii Cardinales pollere solent; quum etiam eorum aliquos in utraque Congregatione locum habere contingat. Ex iis unus ejusdem Congregationis Præfectus existit; Assistens vero perpetuus est Magister Sacri Palatii; Secretarius autem, a prima Congregationis institutione usque in præsentem diem, ex Ordine Fratrum Prædicatorum a Summo Pontifice pro tempore eligi consuevit. Sunt præterea ex utroque Clero Sæculari & Regulari ejusdem Congregationis Consultores, & Relatores selecti; & quidem, ubi aliquis Librorum relationes coram Congregatione semel, bis, tertio, laudabiliter peregerit, tum ipsa Congregatio Pontificem rogare solet, ut ejus auctoritate in Consultorum numerum referatur.

Iterata Pontificis consilia de statuendis certis Regulis, quæ in librorum proscriptione serventur.

§. 7. Sub ipsa Pontificatus nostri primordia, ea Nos subiit cogitatio, ut certam aliquam & immutabilem methodum pro examine judicioque Librorum in hac Indicis Congregatione servandam statueremus. Qua de re non modo consilium exquisivimus dilecti Filii Nostri Angeli Mariæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Quirini nuncupati ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii, & dictæ Congregationis Præfecti, qui pari prudentia & doctrina suum Nobis sensum scripto declaravit; verum etiam antiquiores aliquot ejusdem Congregationis Consultores coram dilecto Filio Josepho Augustino Orsi Ordinis Prædicatorum, tunc ipsius Congregationis Segretario, nunc autem Palatii Apostolici Magistro, convenire jussimus, suamque sententiam aperire, quæ pariter scripto concepta, Nobis jam tunc exhibita fuit. Cumque hæc omnia diligenter apud Nos asservata fuerint, nunc demum veterem deliberationem Nostram resumentes, quemadmodum ea, quæ ad librorum examen, atque judicium in primodicta Congregatione Sancti Officii peragendum, pertinent, auctoritate Nostra constabilivimus; ita etiam ea, quæ ad Congregationem Indicis, & ejusdem generis negotia apud eam tractanda facere possunt, opportunis Decretis constituere volentes, prælaudati Cardinalis Præfecti consiliis, dictorumque Consultorum votis inhærendo, hæc deinceps servanda decernimus.

Primum sibi examen instituendum a Congregationis Secretario, & duobus designatis Consultoribus cum Relatore ad id assumpto.

§. 8. Cum Congregatio Indicis ad Librorum censuram unice, ut dictum est, instituta, non ita crebro convocari soleat, ut altera Sancti Officii Congregatio, quæ ob causarum & negotiorum multitudinem, singulis hebdomadis ter haberi consuevit; illius propterea Secretario peculiare munus & officium recipiendi Librorum denunciationes, ut fieri jam ante consuevit, committimus & demandamus. Is autem a Libri Relatore percunctabitur diligenter, quas ob causas illum prohiberi postulet; tum Librum ipsum haud persunctorie pervolvet, ut de pro-

propositæ accusationis subsistentia cognoscat; duobus etiam in eam rem adhibitis Consultoribus, ab ipso, prævia Summi Pontificis, aut Cardinalis Præfecti, vel ejus, qui Præfecti vices supplet, approbatione eligendis; Quorum collato consilio, si Liber censura & nota dignus videatur, unus aliquis Relator ad ferendum de eo judicium idoneus, illius nempe facultatis, de qua in Libro agitur, peritus, eadem, quam nuper innuimus, ratione eligendus erit, qui scripto referat animadversiones suas, adnotatis paginis, quibus singula ab ipso reprehensa continentur. Sed antequam ejus Censura ad Cardinalium Congregationem feratur, haberi volumus privatam Consultorum Congregationem, quam olim *Parvam* dixerunt, Nos autem *Præparatoriam* vocabimus, ut Relatoris animadversionibus ad Librum collatis, de earum pondere judicium fiat. Hujusmodi Congregatio semel omnino singulis mensibus, aut etiam sæpius, si oportuerit, ab ipso Congregationis Secretario convocanda erit, vel in suis cubiculis, vel opportuniore, ut ipsi videbitur, loco, intra prædicti Cœnobii Ædes, ubi is commoratur. Eique semper intererit Magister Sacri Palatii pro tempore existens, una cum sex aliis e numero Consultorum, singulis vicibus, pro qualitate argumenti & materiæ, de qua disputandum erit, ut supra de primis duobus Consultoribus, & de Relatore constitutum est, a Secretario eligendi; præter Secretarium ipsum, cujus partes erunt in tabulas referre Consultorum sententias, quas deinde ad Congregationem Cardinalium mittet, cum Relatoris Censura. In generali demum Congregatione omnia illa servari debebunt, quæ superius statuta sunt pro Congregatione Sancti Officii circa Librorum examen. Ac quemadmodum ad Assessorem Sancti officii pertinet, de actis in Congregatione Summum Pontificem certum reddere; ita ad Secretarium Congregationis Indicis spectabit, quoties hæc Librum aliquem proscribendum, aut emendandum censuerit, ejusdem Pontificis assensum, prævia diligenti actorum omnium relatione, exquirere.

Subsequitur Congreg. præparatoriæ examen.

Quinam huic intersint, & quando, ac ubi convocanda.

Postremum Generalis Congreg. Judicium a Secretario Pontifici deferendum.

§. 9. Quoniam vero in Congregatione Indicis de sola Librorum prohibitione agitur, nonnulla hoc loco adjungenda adjudicavimus, eidem Congregationi potissimum usui futura, quæ tamen ab altera etiam Congregatione Sancti Officii, dum in hujus quoque generis causis se immiscet, ubi similes rerum circumstantiæ se offerant, æque observanda erunt. Quotiescumque agatur de Libro Auctoris Catholici, qui sit integræ famæ, & clari nominis, vel ob alios editos Libros, vel forte ob eum ipsum, qui in examen adducitur, & hunc quidem proscribi oporteat; præ oculis habeatur usu jamdiu recepta consuetudo prohibendi Librum, adjecta clausula = *Donec corrigatur*, seu *donec expurgetur*, si locum habere possit, nec grave quidpiam obstet, quo minus in casu, de quo agitur, adhiberi valeat. Hac autem conditione proscriptioni adjecta, non statim edatur Decretum, sed suspensa illius publicatione, res antea cum Auctore, vel quovis altero pro eo agente, & rogante, communicetur, atque ei quid delendum, mutandum, corrigendumve fuerit, indicetur. Quod si nemo Auctoris nomine compareat, vel ipse aut alter pro eo agens, injunctam correctionem Libri detrectet, congruo definito tempore Decretum edatur. Si vero idem Auctor, ejusve Procurator, Congregationis jussa fecerit, hoc est novam instituerit Libri editionem cum opportunis castigationibus, ac mutationibus; tunc supprimatur proscriptionis Decretum; nisi forte prioris editionis exemplaria magno numero distracta fuerint; tunc enim ita decretum publicandum erit, ut omnes intelligant, primæ editionis exemplaria dumtaxat interdicta fore, secundæ vero jam emendatæ permissa.

Clausula, donec liber corrigatur quando proscript. decreto apponenda.

§. 10. Conquestos scimus aliquando nonnullos, quod Librorum judicia & proscriptiones, inauditis Auctoribus, fiant, nullo ipsis loco ad defensionem concesso. Huic autem querelæ responsum fuisse novimus, nihil opus esse Auctores in judicium vocare, ubi non quidem de eorum personis notandis, aut condemnandis agitur, sed de consulendo Fidelium indemnitati, atque avertendo ab ipsis periculo, quod nocua Librorum lectione facile incurritur; Si qua vero ignominiæ labe Auctoris nomen ex eo aspergi contingat, id non directe, sed oblique ex Libri damnatione consequi. Qua sane ratione minime improbandas censemus hujusmodi Librorum prohibitiones, inauditis Auctoribus, factas; quum præsertim credendum sit, quidquid pro se ipso, aut pro doctrinæ suæ defensione potuisset Auctor afferre, id minime a Censoribus, atque Judicibus ignoratum, neglectumve fuisse. Nihilo tamen minus, quod sæpe alias, summa æquitatis & prudentiæ ratione, ab eadem Congregatione factum fuisse constat, hoc etiam in posterum ab ea servari magnopere optamus, ut quando res sit de Auctore Catholico, aliqua nominis & meritorum fama illustri, ejusque opus, demptis demendis, in publicum prodesse posse dignoscatur, vel Auctorem ipsum suam causam tueri volentem audiat, vel unum ex Consultoribus designet, qui *ex Officio* Operi patrocinium, defensionemque suscipiat.

Auctor Catholicus libri ad examen delati non necessario, sed recte tamen auditur, vel operis Defensor ex officio deputatur.

§. 11. Quemadmodum vero, ubi de Congregatione Sancti Officii agebamus, eidem Nos semper interfuturos recepimus, quotiescumque de Libro, cujus materia gravioris momenti sit, judicium agatur; quod erit Nobis facillimum, quum eadem Congregatio qualibet Feria quinta coram Nobis habeatur; sic & Indicis Congregationi præsentiam Nostram impendere parati sumus, quoties rei gravitas id promereri videbitur. Neque enim id opus esse dicendum est, quum vel Hæretici hominis Liber denunciatur, in quo Auctor errores Catholico dogmati adversantes consulto tradit aut tuetur; vel Opus aliquod in examen adducitur, quo rectæ morum regulæ labefactantur, ac vitiis, & corruptelis fomenta præbentur. In his enim casibus ne illas quidem, quas supra scripsimus, accuratiores cautelas adhibere necesse erit; sed hæretico dogmate, vel pravo moris incitamento semel comperto, proscriptionis Decretum illico sanciendum erit, juxta primam, secundam, & septimam Indicis Regulas, Sacrosancti Tridentini Concilii jussu editas, atque vulgatas.

Casus propon. in quibus licet a datis Regulis nonnihil recedere.

§. 12. Cum in prælaudata Congregatione Sancti Officii severissimis legibus cautum sit, ne de rebus ejusdem Congregationis quisquam cum alio extra illam loquatur; Nos hanc eamdem silentii legem a Relatoribus, Consultoribus, & Cardinalibus Congregationis Indicis religiose custodiendam præcipimus. Illius tamen Secretario potestatem facimus, ut animadversiones in Libros censuræ subjectos, eorum Auctoribus, vel aliis illorum nomine agentibus & postulantibus, sub eadem decreti lege communicare queat; suppressis semper Denunciatoris, Censorisque nominibus.

Secretum omnibus in Congr. Judicis sententiam ferentibus imponitur, ad instar Congreg. S. Officii.

§. 13. Examinandis, corrigendisque Libris peropportuna sunt, quæ decem Regulis Indicis a Patribus Tridentinæ Synodi confectis, atque editis continentur. In Instructione autem felicis recordationis Clementis Papæ VIII. ejusdem Regulis adjecta, *Tit. de correctione Librorum* §. V. Episcopis, & Inquisitoribus cura committitur, ut ad Librorum edendorum examen *spectatæ pietatis & doctrinæ Viros adhibeant, de quorum fide & integritate sibi polliceri queant, nihil eos gratiæ daturos, nihil odio, sed omni humano affectu posthabito, Dei dumtaxat gloriam spectaturos, & fidelis populi utilitatem*. His porro virtutibus animique dotibus, si non majori, at pari certe de causa, præstare oportet hujus nostræ Congregationis Revisores, & Consultores. Cumque eos omnes, qui nunc hujusmodi munera obtinent, tales esse non ignoremus; optandum sperandumque est, non absimiles deinceps futuros, qui ad id eligentur; homines nimirum vitæ integros, probatæ doctrinæ, maturo judicio, incorrupto affectu, ab omni partium studio, personarumque acceptione alienos; qui æquitatem, libertatemque judicandi, cum prudentia & veritatis zelo conjungant. Cum autem eorum numerus nunc certus & constitutus non sit; ab ejusdem Congregationis Cardinalibus consilium expectabimus atque capiemus, num eum pro futuris temporibus definire oporteat, vel expediat: Hoc tamen jam nunc decernentes, quatenus eorum numerus definiatur, ut tam Relatores, quam Consultores, ex utroque Clero, Sæculari nempe, & Regulari, assumantur, alii quidem Theologi, alii utriusque juris periti, alii sacra & profana eruditione præstantes, ut ex eorum cœtu, pro varietate Librorum, qui ad Congregationem deferuntur, idonei viri non desint ad ferendum de unoquoque judicium.

Quales esse oporteat Revisores & Consult. Congreg.

Eorum numerus indefinitus, ex utroque Clero seligendus.

§. 14.

Regulæ in ferendo judicio ab iis servandæ.

§. 14. Ipsos autem Regulares, Consultoresque, tam nunc existentes, quam in posterum quandocumque futuros, monemus, ac vehementer hortamur, ut in examine, judicioque Librorum, sequentes Regulas diligenter inspiciant, accurateque custodiant.

Ut rectum illud sit, ac in neutram partem declive.

§. 15. I. Meminerint, non id sibi muneris onerisque impositum, ut Libri ad examinandum sibi traditi proscriptionem modis omnibus curent, atque urgeant; sed ut diligenti studio, ac sedato animo ipsum expendentes, fideles observationes suas, verasque rationes Congregationi suppeditent, ex quibus rectum judicium de illo ferre, ejusque proscriptionem, emendationem, aut dimissionem pro merito decernere valeat.

Ne quis de re sibi plene non perspecta sententiam ferat.

§. 16. II. Tametsi hactenus cautum sit, cavendumque deinceps non dubitemus, ut ad referendum, & consulendum in prædicta Congregatione, ii solum admittantur, qui scientiam rerum, quas Libri delati respective continent, diuturno studio acquisitam possideant; decet enim de artibus solos artifices judicare; nihilominus si forte eveniat, ut alicui per errorem materia aliqua discutienda committatur, ab illius peculiaribus studiis aliena, idque a Censore aut Consultore electo, ex ipsa Libri lectione deprehendatur; noverit is, se neque apud Deum, neque apud homines culpa vacaturum, nisi quamprimum id Congregationi, aut Secretario aperiat, seque ad ferendam de hujusmodi Libro censuram minus aptum professus, alium magis idoneum ad id muneris subrogari curet: Quo tantum abest, ut existimationis suæ dispendium apud Pontificem & Cardinales passurus sit, ut magnam potius probitatis, & candoris opinionem & laudem sibi sit conciliaturus.

Neque ad proprii instituti, sive Scholæ opinionem, sed ad Ecclesiæ Dogmata, & communem Catholicorum doctrinam exigatur.

§. 17. III. De variis opinionibus atque sententiis in unoquoque Libro contentis, animo a præjudiciis omnibus vacuo, judicandum sibi esse sciant. Itaque Nationis, Familiæ, Scholæ, instituti affectum excutiant; studia partium seponant; Ecclesiæ Sanctæ dogmata, & communem Catholicorum doctrinam, quæ Conciliorum Generalium Decretis, Romanorum Pontificum Constitutionibus, & Orthodoxorum Patrum atque Doctorum consensu continetur, unice præ oculis habeant; hoc de cætero cogitantes, non paucas esse opiniones, quæ uni Scholæ, Instituto, aut Nationi certo certiores videntur, & nihilominus, sine ullo Fidei aut Religionis detrimento, ab aliis Catholicis viris rejiciuntur atque impugnantur, oppositæque defenduntur, sciente ac permittente Apostolica Sede, quæ unamquamque opinionem hujusmodi in suo probabilitatis gradu relinquit.

Omnibus perspectis, ac simul expensis, censura formetur.

§. 18. IV. Hoc quoque diligenter animadvertendum monemus, haud rectum judicium de vero Auctoris sensu fieri posse, nisi omni ex parte illius Liber legatur; quæque diversis in locis posita & collocata sunt, inter se comparentur; universum præterea Auctoris consilium & institutum attente dispiciatur; neque vero ex una vel altera propositione a suo contextu divulsa, vel seorsim ab aliis, quæ in eodem Libro continentur, considerata & expensa, de eo pronunciandum esse: Sæpe enim accidit, ut quod ab Auctore in aliquo Operis loco perfunctorie, aut subobscure traditum est, ita alio in loco distincte, copiose, ac dilucide explicetur, ut offusæ priori sententiæ tenebræ, quibus involuta, pravi sensus speciem exhibebat, penitus dispellantur, omnisque labis expers propositio dignoscatur.

Ambigua dicta Catholici, probatique Auctoris in æquam partem accipiantur.

§. 19. V. Quod si ambigua quædam exciderint Auctori, qui alioquin Catholicus sit, & integra Religionis doctrinæque fama, æquitas ipsa postulare videtur, ut ejus dicta benigne, quantum licuerit, explicata, in bonam partem accipiantur.

§. 20. Has porro, similesque regulas, quæ apud optimos Scriptores de his agentes facile occurrent, semper animo propositas habeant Censores & Consultores; quo valeant, in hoc gravissimo judicii genere, conscientiæ suæ, Auctorum famæ, Ecclesiæ bono, & Fidelium utilitati consulere. Duo autem reliqua sunt in eum finem plane opportuna, quæ hoc loco adjungenda omnino esse judicamus.

Quid de libris statuendum, in quibus reprobata dogmata afferuntur, nec refutantur.

§. 21. Prodeunt aliquando Libri, in quibus falsa & reprobata dogmata, aut sistemata, Religioni vel moribus exitiosa, tanquam aliorum inventa & cogitata, exponuntur & referuntur, absque eo quod Auctor, qui Opus suum pravis hujusmodi mercibus onerare fategit, ea refutandi curam in se recipiat. Putant vero, qui talia agunt, nulli sese reprehensioni aut censuræ obnoxios esse, propterea quod de alienis, ut ajunt, opinionibus nihil ipsi affirment, sed historice agant. At quidquid sit de eorum animo & consilio, deque personali in eos animadversione, de qua viderint, qui in Tribunalibus ad coercenda crimina institutis jus dicunt; dubitari certe non potest, magnam ejusmodi Libris in Christianam Rempublicam labem, ac perniciem inferri; quum incautis Lectoribus venena propinent, nullo exhibito vel parato, quo præserventur antidoto. Subtilissimum hoc humanæ malitiæ inventum, ac novum seductionis genus, quo simplicium mentes facile implicantur; quam diligentissime Revisores advertant, ac censuræ subjiciant; ut, vel hujusmodi Libri, si aliqua ex ipsis capi possit utilitas, emendentur, vel in vetitorum Indicem omnino referantur.

Jurgia & convicia a dissidentibus Auctoribus adhibita expungantur.

§. 22. In ea, quam superius laudavimus, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ VIII. Instructione, *Tit. de Correctione Libror.* §. 2. sapientissime cautum legitur ut *quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum, detrahunt, bonisque moribus & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expungantur.* Et paulo post: *Facetiæ etiam, aut dicteria, aut præjudicium famæ, & existimationis aliorum jactata, repudientur.* Utinam vero in aspectum lucemque hominum Libri ejusmodi in hac temporum licentia, & pravitate non efferentur, in quibus dissidentes Auctores mutuis se jurgiis, conviciisque proscindunt; aliorum opiniones nondum ab Ecclesia damnatas censura perstringunt, adversarios, eorumque Scholas, ac Cœtus sugillant, & pro ridiculis ducunt, magno equidem bonorum scandalo, hæreticorum vero contemptu, qui digladiantibus inter se Catholicis, seque mutuo lacerantibus, plane triumphant. Etsi vero fieri non posse intelligamus, ut disputationes omnes e mundo tollantur, præsertim cum Librorum numerus continenter augeatur = *Faciendi enim plures Libros nullus est finis*, ut est apud Ecclesiasten *Cap. 12.*; compertum præterea Nobis sit, magnam aliquando utilitatem ex iis capi posse: modum tamen in defendendis opinionibus, & Christianam in scribendo moderationem servari merito volumus. *Non inutiliter* (inquit Augustinus in Enchirid. cap. 59. prope finem) *exercentur ingenia, si adhibeatur disceptatio moderata, & absit error opinantium se credere, quod nesciunt.* Qui veritatis studium, & purioris doctrinæ zelum, quo suarum scriptionum mordacitatem excusent, obtendere solent, ii primum intelligant, non minorem habendam veritatis, quam Evangelicæ mansuetudinis, & Christianæ Charitatis rationem. Charitas autem de corde puro, patiens est, benigna est: non irritatur, non æmulatur, non agit perperam, (utque addit idem Augustinus, Lib. contra Literas Petiliani Cap. 29. n. 31.) = *Sine superbia de veritate præsumit, sine sævitia pro veritate certat* = Hæc magnus ille non veritatis minus, quam charitatis Doctor, & scripto & opere præmonstravit. Nam in suis adversus Manichæos, Pelagianos, Donatistas, aliosque tam sibi, quam Ecclesiæ adversantes, assiduis conflictationibus, id semper diligentissime cavit, ne quempiam eorum injuriis, aut conviciis læderet, atque exasperaret. Qui secus scribendo, vel disputando fecerit, is profecto nec veritatem sibi præcipue cordi esse, nec charitatem sectari se ostendit.

Nec cuiquam liceat suas opiniones veluti Ecclesiæ dogmata venditare, alienas erroris insimulare.

§. 23. Ii quoque non satis idoneam justamque excusationem afferre videntur, qui ob singulare, quod profitentur, erga veteres Doctores studium, eam sibi scribendi rationem licere arbitrantur; Nam si carpere novos audeant, forte ab lædendis veteribus sibi minime temperassent, si in eorum tempora incidissent, quod præclare animadversum est ab Auctore Operis imperfecti in Matthæum Homil. 42. *Cum audieris*, inquit, *aliquem beatificantem antiquos Doctores; proba qualis sit circa suos Doctores: Si enim illos, cum quibus vivit, sustinet, & honorat, sine dubio illos, si cum illis vixisset, honorasset. Si autem suos contemnit, si cum illis vixisset, & illos contempsisset.* Quamobrem firmum ratumque sit omnibus, qui adversus aliorum sententias scribunt, ac disputant, id quod graviter ac sapienter a Ven. Servo Dei Prædecessore Nostro Innocentio Papa XI. præscriptum est in Decreto edito die secunda Martii Anni Millesimi sexcentesimi septuagesimi noni = *Tandem*, inquit, *ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholasti-*

Anno 1753. *lastici, aut alii quicumque in posterum abstineant, ut paci & charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute Sanctæ Obedientiæ eis præcipit, ut tam in Libris imprimendis ac manuscriptis, quam in thesibus, ac prædicationibus, caveant ab omni censura & nota, necnon a quibuscumque conviciis contra eas propositiones, quæ adhuc inter Catholicos controvertuntur, donec a Sancta Sede recognitæ sint, & super eis judicium proferatur* = Cohibeatur itaque ea Scriptorum licentia, qui, ut ajebat Augustinus Lib. 12. Confes. Cap. 25. num. 34. *Sententiam suam amantes, non quia vera est, sed quia sua est*, aliorum opiniones non modo improbant, sed illiberaliter etiam notant, atque traducunt. Non feratur omnino, privatas sententias, veluti certa ac definita Ecclesiæ Dogmata, a quopiam in Libris obtrudi, opposita vero erroris insimulari; quo turbæ in Ecclesia excitantur, dissidia inter Doctores aut feruntur, aut foventur, & Christianæ charitatis vincula persæpe obrumpuntur.

Angelici Doctoris exemplum proponitur. §. 24. Angelicus Scholarum Princeps, Ecclesiæque Doctor, S. Thomas Aquinas, dum tot conscripsit nunquam satis laudata volumina, varias necessario offendit Philosophorum, Theologorumque opiniones, quas veritate impellente refellere debuit. Cæteras vero tanti Doctoris laudes id mirabiliter cumulat, quod adversariorum neminem parvipendere, vellicare, aut traducere visus sit, sed omnes officiose, ac perhumaniter demereri; Nam si quid durius, ambiguum, obscurumque eorum dictis subesset, id leniter benigneque interpretando, emolliebat atque explicabat. Si autem Religionis ac Fidei causa postulabat, ut eorum sententiam exploderet, ac refutaret, tanta id præstabat modestia, ut non minorem ab iis dissentiendo, quam Catholicam veritatem asserendo, laudem mereretur. Qui tam eximio uti solent, ac gloriari Magistro (quos magno numero esse, pro singulari nostro erga ipsum cultu, studioque, gaudemus) ii sibi ad æmulandum proponant tanti Doctoris in scribendo moderationem, honestissimamque cum adversariis agendi disputandique rationem. Ad hanc cæteri quoque sese componere studeant, qui ab ejus Schola doctrinaque recedunt. Sanctorum enim virtutes omnibus in exemplum ab Ecclesia propositæ sunt: Cumque Angelicus Doctor Sanctorum Albo adscriptus sit, quamquam diversa ab eo sentire liceat, ei tamen in contrariam in agendo, ac disputando rationem inire omnino non licet. Nimium interest publicæ tranquillitatis, proximorum ædificationis, & Charitatis, ut e Catholicorum scriptis absit livor, acerbitas, atque scurrilitas, a Christiana institutione ac disciplina, & ab omni honestate prorsus aliena. Quamobrem

Edicitur que ut nimia coerceatur Scriptorum licentia. in hujusmodi Scriptorum licentiam gravitet pro munere suo censuram intendant Revisores Librorum, eamque Congregationis Cardinalibus cognoscendam subiiciant, ut eam pro zelo suo & potestate coerceant.

Religiosa injungitur præmissorum observantia. §. 25. Quæ hactenus a Nobis proposita ac constituta sunt, Prædecessorum Nostrorum Decretis plane consona, Congregationum quoque Nostrarum legibus & consuetudinibus comprobata, in Librorum examine ac judicio instituendo, Apostolica auctoritate deinceps servari decernimus; Mandantes universis & singulis, qui in præfatis Congregationibus locum obtinent, seu illis quomodolibet operam suam præstant, ut adversus præmissa sic a Nobis statuta nihil edicere, innovare, decernere, aut intentare præsumant, absque Nostra, vel Successorum Nostrorum pro tempore existentium Romanorum Pontificum expressa facultate.

Derogatio contrariis. §. 26. Non obstantibus contrariis quibusvis etiam Apostolicis Constitutionibus, & ordinationibus, necnon earundem Congregationum, etiam Apostolica auctoritate, seu quavis firmitate alia roboratis Decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Sanctio. §. 27. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrorum Decretorum, Mandatorum, Statutorum, voluntatum ac derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

* Dat. die 9. Julii 1753. Pontif. anno XIII. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, septimo Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno Tertiodecimo. Pont. A. XIII.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius,

VISA

De Curia J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 23. ejusdem Mensis & Anni.

VENERABILIBUS

Fratribus Metropolitæ, Archiepiscopis, & Episcopis Nationis Ruthenæ in Regno Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontificis studium erga Ruthenorum Nationem. QUæ, Venerabiles Fratres, pro pristino inclytæ Nationis vestræ Ruthenæ decore conservando, confirmanda Catholicæ Religionis adversus Schismaticos constantia vestra, dissidiis sive componendis, sive propulsandis, rationibusque Diœcesum vestrarum adaugendis a Nobis, nostroque nomine a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum adhibita fuerunt Apostolicæ providentiæ remedia, & auctoritatis officia, Nos facile adducunt, ut credamus, vobis satis superque comprobasse, quanti Nationem vestram faciamus.

Specialis cura pro Clericorum Ruthenorum educatione in seminario VVilnensi. §. 1. Verum fore in Domino confidimus, ut incredibilem Pontificiæ caritatis, qua eamdem catholicam Nationem Ruthenam prosequimur, magnitudinem magis magisque intelligatis ex aliis Apostolicis nostris in simili forma Brevis literis die quinta Aprilis MDCCLIII. Pontificatus Nostri anno decimotertio ad futuram rei memoriam datis, quarum initium est: *Commendatissimum studium:* & quarum exempla typis ejusdem Congregationis impressa una insimul hisce nostris, typis etiam dictæ Congregationis impressis, adligata ad vos transmittenda mandamus. Porro præter easdem literas nostras iu mandatis dedimus, ut pro magis consentaneo Adolescentibus vestræ Nationis in Collegio Wilnensi juxta ritum vestrum instituendis profecto a laudata Congregatione de Propaganda Fide Constitutiones, & Regulæ edantur, quæ ad majorem utilitatem, quemadmodum Nobis in Domino auguramur, profuturæ censentur.

Cujus Constitutiones & Regulæ quamprimum edendæ nunciantur.

Episcoporum zelus excitatur, ut Cleri sæcularis præcipuam curam suscipiant. §. 2. Sed omnia & singula a Nobis sive statuta hujusmodi, sive statuenda, timendum est, ne exoptatum a Nobis sortiantur effectum, nisi provida etiam Fraternitatum vestrarum sollicitudo, assidua vigilantia, & accurata diligentia accesserit. Eapropter vos, Venerabiles Fratres, rogamus, & in Domino hortamur, ut primum omnium maximam Cleri secularis, in cujus subsidium Clerus Regularis vocatus fuit, curam alacriter suscipiatis susceptamque strenue urgere satagatis.

Clerus in ignorantia torpet ubi Mag. caret, & in officiorum distributione negligitur. §. 3. Vobis sane præsentibus magis, quam Nobis absentibus compertum est, ac rebus ipsis exploratum, quanta apud vos sit Cleri secularis ignorantia: quam non aliunde ortum, causamque habere non ambigimus, quam partim ex Magistrorum illos edocentium penuria, partim ex nulla ipsis injuncta rerum gerendarum cura, partim ex nulla erga eosdem illorum, qui præsunt, diligentia & solicitudine, qua suaviter fortiterque ad studia capessenda, & negotia ecclesiastica obeunda oblectentur, & incitentur.

Synodus Zamosciæ decrevit, ut quilibet Episc. Officialem secularem haberet. §. 4. Ad hæc omni procul dubio Venerabiles Fratres vestros, qui Synodum Zamosciæ tanta cum Nationis vestræ laude, atque utilitate celebrarunt, extirpanda mala, & bona semina spargenda respexisse, pro certo habemus, cum sess. 3. tit. 7. *de Officialibus:* statuerunt, ut quilibet Episcopus Officialem habeat secularem, si inter seculares quispiam ad hoc officium idoneus inveniatur.

Episcopi Rutheni non sine causa Regularibus potius utuntur. §. 5. Quoniam autem in sua quisque vestrum Diœcæsi (sunt tamen, qui plures habent Ecclesias Cathedrales) quamplures retinere debet Ministros & Officiales, quorum opera in recta earumdem Diœcesum vestrarum procuratione, & negotiis uti valea-

tur,

Pont. A. XIII. tis, Fraternitates Vestræ viros Regulares potius, quam Seculares ad ministeria hujusmodi substinenda eligere optatis. Nec Nos, qui æqua lance res expendimus, fallit, Fraternitates vestras ideo hanc tenere rationem, quod Regulares magis apti, & idonei apud vos reperiantur: nec propterea susceptum consilium institutumque vestram damnamus; imo, sicut laudamus, ita ob oculos vobis ponere non omittimus, ex neglectu, ut ita dicamus, Cleri secularis ejusdem provenire ignorantiam. Quisque enim ex Clero seculari animum despondet, otioque diffluit, cum cogitat, Regulares potius constitui in iis muneribus obeundis, quæ quilibet secularis non repente, sed paulatim sub Magistri & Præceptoris disciplina instructus, & idoneus aliquando exercere possit.

At Sæculares negligendo horum otium & ignorantiam fovebunt.

§. 6. Pastoralis itaque sollicitudinis vestræ partes hac in re adimplendas esse in Domino existimamus, ut curam omnem, studiumque vestrum collocetis, ne Adolescentes Alumnos Nationis vestræ ex memorato Wilnensi Seminario deinceps, exacto studiorum curriculo, egressos, aliqua Ecclesiastici Ordinis & Officii procuratione destitui patiamini: sed statim quodcumque opus, quodcumque ministerium ad ecclesiasticas res pertinentia illis demandetis oportet, ut injuncto quisque priori muneri satisfacere, deinde ad majora per gradus etiam gravissima promoveri possit officia. Hæc profecto agendi ratio tanquam lucidissimum exemplum ab aliis spectata unicuique (ducitur enim juventus maxima spe gloriæ, & utilitatis) erit incitamento non levi, ut quisque, dummodo non sit ingenio malo, pravoque præditus, bellum otio, vitiisque indicat, & ad labores perferendos, virtutesque assequendas hilari, promptoque animo contendat, & adnitatur. Verum commendationem hanc nostram, & exhortationem pro Alumnis Collegii Wilnensis ad Officia, & munera in Curiis vestris, quoad vobis integrum erit, promovendis non ita accipiendam esse volumus, & declaramus, ut iidem Alumni existiment, se ad illa officia, & munera dumtaxat eligi debre, sed in primis teneri, imo, quatenus opus fuerit, cogi etiam ad sustinenda, & administranda Parochorum onera, & animarum salutem procurandam.

Itaque ipsis suadetur, ut aliqua Ecc. Officia demandent Alumnis Seminarii VVilnen.

Qui tamen noverint se præcipue ad animarum curam destinatos esse.

§. 7. Cæterum, Venerabiles Fratres, dum majora nobis a perspecta sapientia, prudentia, zeloque vestro pro certo pollicemur hac in re argumenta, Fraternitatibus vestris Apostolicam Benedictionem studiosæ nostræ voluntatis pignus peramanter impertimur.

Dat. Pont. A. XVI. Augusti 1753. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

Cajetanus Amatus.

XXI. JURISDICTIO

Rectoris Carpentoraten. in Causis Civilibus, Criminalibus, & Mixtis, nec non in œconomicis rebus definitur, ac circumscribitur.

Venerabili Fratri Nostro Silvio S. R. E. Cardinali Valenti Episcopo Sabinensi, Status nostri Ecclesiastici Secretario, ejusdem S. R. E. Camerario, & Congregationis Status nostri Avenionensis Præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium. Tibi præ cæteris Venerabilibus Fratribus Nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Collegis tuis, Venerabilis Frater noster, quem in cunctis Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis, & Catholicæ Ecclesiæ negotiis summa cum fide, sollicitudine, vigilantia, prudentia, ac zelo obeundis transigendisque magna cum Pontificii animi nostri voluptate, ac levamine experimur alacrem, & integerrimum Ministrum, & Coadjutorem, rebus ipsis, in quarum omnium partem nobiscum advocaris, magis magisque compertum exploratumque est, quibus in dies Nos urgemur curis, quibus obruimur laboribus, ut præter incredibilem omnium Ecclesiarum sollicitudinem, omnem operam studiumque in primis collocemus, quo, e medio sublatis dissidiis, litibus, & contentionibus Status nostri Ecclesiastici non solum Præsides, & Ministri, Gubernatores, Rectores, ac Vicelegati iis, quibus decet, observantiæ & honoris argumentis inter se invicem prosequentes, collata sibi quisque munera pro dignitate, pace, ac tranquillitate exercere valeat; sed Cives etiam, & Subditi debita ipsis obsequia, & officia deferentes, eosdem majori cum veneratione spectent, adeant, & tanquam patres potius quam superiores diligant, & honorent.

Anno 1753.

§. 1. Quoniam autem, sicut jamdudum accepimus, & Fraternitati tuæ perspectum est, variæ, nec contemnendæ controversiæ, ac dissensiones inter dilectos Filios Magistrum pro tempore existentem Vicelegatum nostræ Civitatis, & Status Avenionensis, ac pro tempore itidem existentem Rectorem nostræ pariter Civitatis Carpentoratensis, & Comitatus Vindascini exortæ sunt, quæ non minus Jurisdictionem civilem, & criminalem ejusdem Rectoris, quam nonnulla honorificentiæ jura respiciunt. Nos sane, ut justam, stabilemque hisce in rebus servandam normam, regulamque præscriberemus, qua fieret, ne futuris temporibus ullæ prorsus hac in parte controversiæ, & contentiones inter duos Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Ministros, etiam cum non levi publicæ pacis, boni, atque utilitatis præjudicio, ac detrimento, exoriantur, particularem nonnullorum Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum Congregationem deputavimus, apud quam iidem contendentes sua quisque rationum momenta controversaque jura adduxit.

Controversiæ inter Vice-legatum Avenion. & Rectorem Carpentoraten. exortæ.

§. 2. Hisce vero omnibus accurate discussis, & expensis, atque ad Nos relatis, ac per Nos pariter consideratis; in eam tandem devenimus resolutionem, determinationem, ac sententiam, ut infra, aperte tamen declarantes per infra statuendam resolutionem, determinationem, & sententiam ne minimam quidem læsionem, aut præjudicium privilegiis, & exemptionibus a quibuscumque Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris quocumque tempore dilectis Filiis habitatoribus Comitatus Vindascini, & Civibus dictæ Civitatis Carpentoratensis quomodolibet concessis illatum esse, aut fore inferendum; quin imo privilegia, & exemtiones hujusmodi (dummodo actu sint in usu, & viridi observantia) tenore præsentium Apostolica auctoritate expresse confirmamus, & quatenus opus sit, iterum concedimus.

Definiuntur a Pontifice nihil læsis, immo confirmatis Civium privileg.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, & Apostolica quoque auctoritate volumus, statuimus, & mandamus, ut modernus, & pro tempore existens Civitatis Carpentoratensis, & Comitatus Vindascini Rector, quippe qui per Apostolicas in simili forma Brevis Literas a Romano pro tempore existente Summo Pontifice deputatur, & constituitur, eam Jurisdictionem habeat, atque exerceat, quæ eidem præscripta reperitur in Apostolicis sub plumbo literis anno MD. a fel. rec. Julio Papa II. Prædecessore nostro datis, nimirum ut non solum ipse modernus Rector a Nobis alias deputatus, & constitutus, verum etiam alii deinceps a Successoribus nostris Romanis Pontificibus in futurum in Civitate Carpentoratensi, & Comitatu Vindascino deputandi, & constituendi ordinariam suam tam in Causis civilibus, quam criminalibus, ac mixtis Jurisdictionem, sub infra statuendis tamen modificationibus, omnino exercere possint, ac valeant.

Rectoris Ordinaria Jurisdict. in Causis Civilibus, Criminal. & Mixtis.

§. 4. Ac primum quidem, ut in Causis criminalibus, in quibus pœna corporis afflictiva necessario infligenda erit, ipse Rector suam sententiam, sive Decretum, quamvis inquisiti ad nostram Avenionensem Legationem minime appellent, executioni demandare non valeat, nisi prius Sententia, sive decretum ejusmodi fuerit expensa, vel expensum, atque confirmata, vel confirmatum a solita Congregatione Criminali in eadem Civitate Avenionensi; & ab ipso Magistro Vice-legato nostro, a quo in hujusmodi jurisdictionis exercitio memoratus Rector dependere debet, ac tenetur.

In Crim. Sentent. & Decreta non exequitur, nisi confirmata sit a Congreg. Criminali. & Vice-Legato.

§. 5. Deinde, ut idem Rector Causas criminales tunc dumtaxat cognoscat, earumque processus conficiat, cum Magister Vice-legatus sæpedictus cognitionem, confectionemque hujusmodi ad se avocare nolit; ita tamen, ut avocatio cognitionis, confectionisque præfatæ justis de causis, facienda minime interdicta censeatur Legatis, sive Vice-legatis Avenionensibus, juxta resolutionem ab hac Congregatione nostra Avenionen. die IX. mensis Septemb.

Qui causas Criminales, & Processus confectionem potest a Rectore avocare.

ptemb. anno MDCCIV. initam, & præceptam.

Quas causas civiles cognoscat Rector in prima instantia.

§. 6. Præterea quoad Causarum civilium cognitionem, quæ quidem respiciunt Cives & habitatores Civitatis, & districtus Carpentoractensis, debet ipse Rector tanquam Judex ordinarius in prima Instantia procedere, dummodo ad quemlibet litigantium non competat privilegium legis *Unica*, vel aliud legale privilegium, cujus vigore de Jure valeat forum Judicis ordinarii declinare, & immediate ad superiorem Judicem appellare.

Quasve in secunda vel ulteriori.

§. 7. In iis vero Causis civilibus, de quibus jam Baronales Judices, aliique Judices, & Tribunalia subalterna suam protulerunt sententiam, ad eumdem Rectorem cognitio causarum in secunda, vel tertia instantia competit, si Reus, omisso medio immediate ad Tribunal Vice-legati appellare nolit.

Carthelli sive citat. quando necesse sit Vice Legati manu subsc.

§. 8. Insuper quod in Causis criminalibus tunc dumtaxat necessarium sit Carthellos, sive Citationes propria manu Vice-legati subscribi debere; cum agi contingit de impedienda, sive suspendenda prosecutione processus in sua ordinatoria, quemadmodum in sua Regula, sive ordinatione anno MDCLX. proposita bon. mem. Magister Nicolinus præscripserat.

Quid si agatur de appellatione a Sententia vel Decreto definitivo Rectoris.

§. 9. Secus vero in cæteris casibus, videlicet cum agitur de Recursu, sive appellatione a quolibet Decreto, sive Sententia definitiva Rectoris ad Vice-legatum faciendo, sive interponenda, hujusmodi subscriptio Vice-legati haud necessaria reputatur, cum satis sit simplex, vel authenticum Decreti, sive Sententiæ exemplar producere, vel exhibere.

Citationes a Vice-legato, vel a Curia Romana expeditæ non sunt.

§. 10. Porro volumus, & mandamus, ut Carthelli, Citationes, & Mandata quæcumque, a Vicelegatione Avenionensi, multo magis ab hac Romana Curia expedita, in Civitate Carpentoractensi, & universo Comitatu Vindascino, absque ulla prorsus Rectoris fortasse prætendentis *Visa*, sive *Exequatur*, debitæ executioni demandari possint, & debeant.

Vice-legati est tabellas rationum approbare.

§. 11. Ad Vice-legatos sane pro tempore existentes spectat, atque ipsi debent recognoscere, & approbare tabellas rationum non solum sæpedictæ Civitatis Carpentoractensis, verum etiam omnium Communitatum Comitatus Vindascini; neque ullam de quacumque alia recognitione, & approbatione, a quocumque sive facta, sive facienda rationem habere.

Rectores inconsulto Vice legato Bannimenta non proponunt.

§. 12. Rectores vero pro tempore existentes nequeunt proponere, & publicare, neque bannimenta quæcumque pro Gubernio, etiamsi œconomico Civitatis Carpentoractensis, neque Bannimenta, neque Edicta generalia, quæ Comitatum Vindascinum respiciunt, nisi prius Vice-legati, de iisdem instructi, eadem appobaverint.

Quibus titulis & insignibus utantur.

§. 13. Rectores pariter, neque in publicis Actis, neque in qualibet etiam occasione debent sibi tribuere titulum, sive denominationem Gubernatoris Comitatus, sed dumtaxat Rectoris Capentoractensis, & Comitatus Vindascini; quemadmodum neque debent prætendere, & uti titulo Illustrissimi, & Reverendissimi insimul, sed solo Illustrissimi; neque uti, & deferre habitum Prælatitium, sive violaceum, sive nigrum, cum Rocheto, & Mantelletta, quamvis privilegio Notarii, Prothonotarii nuncupati, insigniti.

§. 14. Volumus tamen, iis in locis, & casibus, in quibus de præterito Rectores per abusum habitum ejusmodi Prælatitium deferre consueverant, deinceps nonnisi uti Mantellone violaceo, ad instar nostrorum Cubiculariorum ab honore dictorum.

Salvos conductus concedere nequeunt.

§. 15. Nunquam Rectoribus licitum esse volumus, quinimo inhibemus dare quoscumque *salvos conductus*, sive *concessiones Territorii* dictas, iis, qui sibi perfugium quærunt in Comitatu Vindascino; elargimur tamen ipsis facultatem concedendi formulam illam *Pareatis*, vel *Exequatur* in casibus civilibus tantum, dummodo fuerint requisiti per solitas literas requisitoriales a Judicibus, sive aliis personis, diverso dominio subjectis.

Nec se immiscere rebus spectantibus ad Cameram Carpentoracten. & Vindascinam.

§. 16. Itidem Rectoribus inhibitum esse declaramus, se se in rebus ad Cameram Carpentoractensis Civitatis, & Comitatus Vindascini pertinentibus quomodolibet immiscendi, & ingerendi; cum negotia hujusmodi ad Præsidentem Apostolicæ Cameræ Carpentoractensis dumtaxat spectent.

In propinis quæ taxa servanda.

§. 17. Quoad autem propinas in casibus a Rectoribus percipiendas, exigendasque, servetur omnino taxa statuti, & taxa quoque clar. mem. Octavii Cardinalis Aquaviva.

Homagia tamen excipiunt nomine S. Sedis.

§. 18. Quoad vero homagia obedientiæ, & fidelitatis a tribus Venerabilibus Fratribus Comitatus Vindascini Episcopis, & Baronibus, & Feudatariis Feuda in eorum Comitatu possidentibus, & a Consulibus, Magistratibus, & Universitatibus præstanda, nomine Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis excipere possunt Rectores; solo dumtaxat induti habitu prædicto Mantellone, quo utuntur nostri ab honore Cubicularii.

Quos deputent Justitiæ Ministros.

§. 19. Porro electio, & deputatio Ministrorum Justitiæ, aliorumque Officialium Carpentoractensis Civitatis præter unicos lictores, Satellites sive Apparitores, Birri dictos, a Rectoribus eligendos, & deputandos, iisdem inhibita quoque est.

Consulum Electioni forma præscribitur.

§. 20. Electionem vero Consulum ipsius Civitatis Carpentoractensis, quæ alias ita fieri solebat, nimirum, ut ex tribus personis per Rectores propositis una a Consilio Carpentoractensi eligeretur in Consulem, volumus, & mandamus, ita deinceps habendam esse, ut tres personæ a Rectoribus proponendæ, prius a Vicelegatis approbatæ esse debeant, ac sint.

Deliberationes Concilii Civitatis Carpentoracten., & Comitatus Vindascini a quibus probandæ.

§. 21. Quamvis demum deliberationes quascumque a Consiliis tam Civitatis Carpentoractensis, quam omnium Communitatum Comitatus Vindascini, etiam super oneribus, sive impositionibus Censuum, Tributorum, vulgo Tagliarum, sive Collectarum, atque aliorum similium antehac susceptas factasque, Rectores pro tempore existentes approbare & confirmare soliti fuerint; tamen, attentis abusibus, & inordinationibus, quæ usque ad hanc diem intercesserunt, volumus pariter, & mandamus, ut deinceps cum deliberationes hujusmodi Consiliorum videantur complecti, & continere considerabiles sumtus, & onera, sive impositiones Censuum, novorumque Tributorum, sive Tagliarum, Collectarumque, dictæ deliberationes expresse approbari, & confirmari debeant vel a Vice-legatis, vel ab ipsa Congregatione Avenionensi; nec unquam sufficiat approbatio, & confirmatio Rectorum.

Designatur Executor cum facultatibus.

§. 22. Quocirca, ut omnia, & singula antedicta a nobis declarata, statuta, præscripta, ac mandata, debitæ executioni demandentur, & serventur exactius, Tibi, Venerabilis Frater noster, committimus, & injungimus, ut pro tua, & nostra in præmissis auctoritate præsentes nostras literas, postquam typis impressæ fuerint, in ipsa Civitate nostra Avenionensi, & Civitatibus, & locis Carpentoractensis, & Comitatus Vindascini publicari & proponi, exactamque omnium & singulorum in ipsis Literis nostris contemptorum dispositionem observari facias, cures, & præcipias; contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; Tibi namque, venerabilis Frater noster, facultates omnes ad hujusmodi negotium necessarias, & opportunas, motu, & potestate, & auctoritate similibus impertimur.

Firmant superius Statuta.

§. 23. Decernentes præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque semper firma, valida, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus nostra, & Cancellariæ nostræ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo, dictarumque Civitatum & Comitatus etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Derogatur contrariis.

Fides exemplis adhibetur.

§. 24. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra adhibeatur, quæ ipsis Præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

In-

 Interim Fraternitati tuæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pontificatus an. 14. die 28. Augusti 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXVIII. Auguſti MDCCLIII. Pontificatus Noſtri Anno Decimoquarto.

Cajetanus Amatus.

Loco † Sigilli.

XXII.

E X E M P T I O

Canonicorum Regularium & Monialium Ordinis Præmonſtratenſis ab omni Superioritate, Juriſdictione, Viſitatione quorumcumque Ordinariorum per Prædeceſſores Pontifices, & præſertim Alexandrum V. conceſſa, innovatur ac confirmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

IN ſupereminenti Apoſtolicæ Dignitatis Solio, Divina diſponente Clementia, meriris licet imparibus conſtituti, illiuſque vices in Terris gerentes, qui glorioſus regnat in Cælis, ad ea, per quæ Religioſorum Ordinum, præſertim meritorum gloria, & ſanctitatis gratia redolentium quies & tranquillitas procurari jugiter valeat, peculiari affectione libenter intendimus, ac propterea gratias, & exemptionis privilegia eis a Summis Pontificibus conceſſa, quamvis aliqui eadem impugnare forſan contendant, auctoritate Apoſtolica, qua fungimur in hac parte, confirmare non dedignamur, ac alias Paſtoralis Officii Noſtri partes favorabiliter interponimus, prout eorumdem Ordinum, eorumque Monaſteriis Præſidentium Perſonarum qualitatibus matura deliberatione penſatis, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, Ordinum quoque hujuſmodi conſervationem conſpicimus in Domino ſalubriter expedire.

Regularium exemptio & privilegia quibus fundamentis innixa.

Ampliſſima exemptio Canonicis Prædeceſſoribus Pontificibus præſertim vero ab Alexandro V. conceſſa.

§. 1. Sane pro parte Dilecti Filii *Nicolai Meyers moderni Procuratoris Generalis Canonicorum Regularium Præmonſtratenſium Ordinis Laudunen., aliarumque Civitatum, & Diœceſum* Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias videlicet de Anno Domini Milleſimo quadringenteſimo nono felicis recordationis *Alexander Papa V.* Prædeceſſor Noſter per binas ſuas Literas Apoſtolicas, Monaſterium dicti Ordinis Laudunen. Diœceſis, illiuſque Abbatem, & Conventum, ac univerſum Ordinem hujuſmodi una cum omnibus bonis, & Perſonis etiam utriuſque ſexus ab omni ſuperioritate, dominio, Juriſdictione, ac Viſitatione cujuſlibet Ordinarii exemit, & reſpective exemptos declaravit, ac Sedi Apoſtolicæ immediate ſubjecit, quod etiam alii Romani Pontifices præfati Alexandri Succeſſores, & Prædeceſſores Noſtri, & in Concilio Generali Baſileen. piæ memoriæ Martinus Papa etiam V. Prædeceſſor Noſter reſpective declararunt, quarum quidem literarum præfati Alexandri Prædeceſſoris primo loco editarum tenor eſt, qui ſequitur.

Ejuſdem literæ inſeruntur.

§. 2. „ *Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.*
„ Ad futuram rei memoriam. Excitat noſtræ men-
„ tis arcanum ſpecialis affectio, qua Dilectos Filios
„ Abbatem, & Conventum Monaſterii Præmonſtra-
„ tenſis Laudunen. Diœceſis ſumus hactenus proſe-
„ quuti, & paterno proſequi ſtudio non ceſſamus,
„ ut circa ſtatum ipſorum, nec non Dilectorum Fi-
„ liorum Abbatum, Prælatorum, Priorum, Præpo-
„ ſitorum, Decanorum, Canonicorum, Converſo-
„ rum, Donatorum, ac Dilectarum in Chriſto Fi-
„ liarum Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Monialium,
„ Conventuum, & Perſonarum in humilitatis ſpiri-
„ tu in Monaſteriis, ſive in Locis ejuſdem Ordinis
„ Domino famulantium attentæ conſiderationis intui-
„ tum dirigentes, eo circa ipſorum quietem ferven-
„ tius laboramus, ut fœcundius illorum Religio fru-
„ ctum in eis afferat ſalutarem, & laudabilibus poſ-
„ ſint in Domino proficere incrementis.

Cauſæ indulgendæ exemptionis.

§. 3. „ Hinc eſt, quod Nos nonnullorum Roma-
„ norum Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum ve-
„ ſtigiis inhærentes, prædictos Abbates, Priores,
„ Prælatos, Præpoſitos, Decanos, Canonicos, Con-
„ verſos, Donatos, Abbatiſſas, Prioriſſas, Monia-
„ les, & Perſonas cum omnibus Membris, Curti-
„ bus, Grangiis, Domibus, Poſſeſſionibus, & Per-
„ ſonis degentibus in eiſdem, nec non bonis mobi-
„ libus, & immobilibus, ac aliis rebus quibuſcum-
„ que, quæ in præſentiarum poſſident, ac in futu-
„ rum, dante Domino, poterunt legitime adipiſci,
„ nec non Eccleſias, ac alia loca ab eiſdem Mona-
„ ſteriis dependentia ab omni ſuperioritate, domi-
„ nio, juriſdictione, nec non viſitatione quorum-
„ cumque Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epi-
„ ſcoporum, & aliorum quorumlibet Judicum Ordi-
„ nariorum, & Officialium Eccleſiaſticorum plenarie
„ de ſpecialis dono gratiæ cum moderatione infraſcri-
„ pta eximimus, & totaliter liberamus, illaque ad
„ jus, & proprietatem Beati Petri Apoſtoli, & Se-
„ dis Apoſtolicæ, ac ſub eorum ſpeciali protectione
„ ſuſcipimus, atque noſtra; Decernentes Præmon-
„ ſtratenſe, & alia Monaſteria, nec non Abbates,
„ Prælatos, Priores, Præpoſitos, Decanos, Canoni-
„ cos, Converſos, Donatos, Abbatiſſas, Prioriſſas,
„ Moniales, Conventus, Perſonas cum Membris,
„ Curtibus, Grangiis, Domibus, Poſſeſſionibus, Bo-
„ nis, Rebus Eccleſiaſticis, & aliis locis ſupradictis
„ præfatæ Sedi ſoli, & immediate ſubjacere, ita quod
„ Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Judices Or-
„ dinarii, & Officiales prædicti etiam ratione deli-
„ cti, aut contractus, vel rei, de qua agi contin-
„ get, ubicumque committatur delictum, ineatur
„ contractus, aut res ipſa conſiſtat, non poſſint au-
„ thoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, Priores,
„ Præpoſitos, Decanos, Canonicos, Converſos, Do-
„ natos, Abbatiſſas, Prioriſſas, Moniales, Conven-
„ tus, Perſonas, Monaſteria, Prioratus, Membra,
„ Eccleſias, aut loca prædicta, utpote prorſus exem-
„ pta, excommunicationis, ſuſpenſionis, aut inter-
„ dicti ſententias promulgare, aut poteſtatem, do-
„ minium, ſeu juriſdictionem aliquam exercere, fe-
„ licis recordationis *Innocentii Papæ IV.* Prædeceſſo-
„ ris Noſtri circa exemptos edita, quæ incipit *Vo-*
„ *lentes*, ac aliis Conſtitutionibus Apoſtolicis in con-
„ trarium editis non obſtantibus quibuſcumque.

Perſonalis, Realis, & Localis exemptio a quibuſcumque Superioribus, & receptio ſub Protectione S. Sedis.

§. 4. „ Volumus autem, quod Abbas, qui nunc
„ eſt, & Succeſſores ſui Abbates, qui erunt pro
„ tempore dicti Monaſterii Præmonſtratenſis, ac
„ hujuſmodi Conventus, ad judicium perceptæ a No-
„ bis hujuſmodi libertatis ſex florenos auri de Ca-
„ mera in Feſto Beatorum Petri, & Pauli Apoſto-
„ lorum annis ſingulis Cameræ Apoſtolicæ ſolvere
„ teneantur.

Cujus ratione annuus Cenſus penſitandus.

§. 5. „ Decernimus inſuper quaslibet excommuni-
„ cationum, ſuſpenſionum, & interdicti ſententias,
„ ac proceſſus quoſcumque, quaſvis pœnas, atque
„ ſententias continentes, quos, & quas contra Ab-
„ bates, Prælatos, Priores, Præpoſitos, Decanos,
„ Canonicos, Converſos, Donatos, Abbatiſſas, Prio-
„ riſſas, Moniales, Conventus, Perſonas præſentes,
„ & poſteros, Monaſteria, Prioratus, Membra, Ec-
„ cleſias, & Loca ſupradicta, contra tenorem exem-
„ ptionis hujuſmodi, quomodolibet promulgari, &
„ haberi contigerit, irritos & inanes, quoque per
„ hujuſmodi exemptionem, & alia ſupradicta, privi-
„ legiis, libertatibus, immunitatibus, & Indulgen-
„ tiis, Abbatibus, Prælatis, Prioribus, Præpoſitis,
„ Decanis, Canonicis, Converſis, Donatis, Abba-
„ tiſſis, Prioriſſis, Monialibus, Perſonis, Conven-
„ tibus, Monaſteriis, Prioratibus, Membris, Eccle-
„ ſiis, & Locis prædictis conceſſis, & quæ in ſuo
„ robore permanere volumus, ac quoad procuratio-
„ nes in locis, ſeu Eccleſiis Monaſteriorum, & Mem-
„ brorum prædictorum recipi conſuetas, & quo ad
„ Juriſdictionem omnimodam, in eiſdem Parochiali-
„ bus Eccleſiis, quantum ad ea, quæ Curam ani-
„ marum concernunt, etiamſi Cura hujuſmodi per
„ Canonicos dicti Ordinis exerceri conſueverit, Diœ-
„ ceſanis Locorum, ſeu quibuſvis aliis nullum præ-
„ judicium generetur.

Irrita declarantur, quæcumque contra ſic exemptos contigerit attentari.

Opportuna exemptionis moderatio.

Præſertim in concernentibus curam animarum.

§. 6. „ Præterea omnes libertates, & immunitates
„ a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus,
„ nec non Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſco-
„ pis, eiſdem Monaſteriis, Prioratibus, Membris,
„ Eccleſiis, & Locis conceſſas, nec non libertates,
„ & exemptiones Sæcularium exactionum a Re-
„ gibus, aut Principibus, vel aliis Chriſtifidelibus
„ rationabiliter eiſdem Abbatibus, Prioribus, Præ-

latis,

„ latis, Præpositis, Decanis, Canonicis, Conversis, „ Donatis, Abbatissis, Monialibus, & Personis, „ nec non Monasteriis, Prioratibus, Membris, & „ locis hujusmodi indulta, ac etiam eorumdem Ab„ batum, Priorum, Prælatorum, Præpositorum, „ Decanorum, Canonicorum, Conversorum, Do„ natorum, Abbatissarum, & Personarum antiquas, „ & rationabiles consuetudines, authoritate prædicta „ confirmamus, & præsentis Scripti patrocinio com„ munimus.

§. 7. „ Nulli ergo omnino hominum liceat hanc „ paginam nostræ exemptionis, liberationis, Con„ stitutionis, suspensionis, voluntatis, confirmatio„ nis, & communitionis infringere, vel ei ausu te„ merario contraire; Si quis autem hoc attentare „ præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, „ ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus „ se noverit incursurum. Datum Pisis secundo Ka„ lendas Augusti Pontificatus Nostri Anno primo.

Iterata Alexand. Litteræ.

§. 8. Aliarum vero Literarum Apostolicarum ejusdem Alexandri Prædecessoris secundo loco editarum tenor etiam sequitur, & est talis.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

„ Cum de indultis, & gratiis Apostolicis dubita„ tur, decet, ut dubia hujusmodi, oraculo Summi „ Pontificis declarentur. Sane dudum nonnullorum „ Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostro„ rum vestigiis inhærentes, Monasterium Præmon„ stratense Landunen. Diœcesis, nec non Dilectos „ Filios Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, „ Canonicos, Conversos, Donatos, & Dilectas in „ Christo Filias Abbatissas, Priorissas, Moniales, „ & Conventus Monasteriorum, & Locorum Præ„ monstratensis Ordinis, cum omnibus Membris, „ Curtibus, Grangiis, Domibus, Possessionibus, & „ Personis degentibus in eisdem, nec non Bonis mo„ bilibus, & immobilibus, ac aliis rebus quibuscum„ que, quæ tunc possidebant, & in futurum, dan„ te Domino, possent justo titulo adipisci, nec non „ Ecclesias, & alia Loca ab eisdem Monasteriis de„ pendentia ab omni superioritate, dominio, Juris„ dictione, nec non Visitatione quorumcumque Pa„ triarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & „ aliorum quorumcumque Judicum Ordinariorum, „ & Officialium Ecclesiasticorum plenarie cum mo„ dificatione infrascripta per alias nostras Literas e„ xemimus, & totaliter liberavimus; ita quod Pa„ triarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, Judices Ordi„ narii, & Officiales prædicti, etiam ratione deli„ cti, aut contractus, vel rei, de qua agi contin„ geret, ubicumque committeretur delictum, inire„ tur contractus, aut res ipsa consisteret, non pos„ sent authoritate Ordinaria in Abbates, Prælatos, „ Priores, Præpositos, Decanos, Canonicos, Con„ versos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, Moniales, „ Conventus, Personas, Monasteria, Prioratus, „ Membra, Ecclesias, & Loca prædicta, utpote „ prorsus exempta excommunicationis, suspensionis, „ & interdicti sententias promulgare, aut potesta„ tem, dominium, seu Jurisdictionem aliquam exer„ cere, quodque per hujusmodi exemptionem, & „ alia supradicta quoad procurationes in Locis, seu „ Ecclesiis Monasteriorum, & membrorum prædi„ ctorum recipi consuetas, & quoad Jurisdictionem „ omnimodam in eisdem Parochialibus Ecclesiis quan„ tum ad ea, quæ curam Animarum concernerent, „ etiamsi Cura hujusmodi per Canonicos dicti Or„ dinis exerceri consuevisset, Diœcesanis Locorum, „ seu quibusvis aliis nullum præjudicium generare„ tur, prout in ipsis Literis plenius continetur.

Concessa in Superioribus Litteris exemptio.

Ac moderat. commemoratur.

Exortæque de ea controversiæ opportuna declaratione tolluntur.

§. 9. „ Cum autem, sicut accepimus, nonnulli de „ modificatione hujusmodi disceptantes, Diœcesanos „ prædictos nedum in Canonicos Monasteriorum, „ seu Locorum prædictorum, qui pro tempore cu„ ram exercent, & Ecclesias, seu Loca regunt, an„ tedicta ratione Curæ hujusmodi Jurisdictionem, „ potestatem, & dominium habere; verum etiam „ Abbates, Priores, Præpositos, Decanos, Canoni„ cos, Conversos, Donatos, Abbatissas, Priorissas, „ Moniales, Conventus, Personas, Monasteria, „ Prioratus, Membra, Ecclesias, & Loca prædicta „ quoad certas procurationes, & alia jurisdictionalia „ præstanda, dicta exemptione non obstante, ipsis „ Diœcesanis subesse prætendant: Nos ad omne am„ biguitatis tollendum dubium in præmissis, quod si „ Canonici, qui curam exercebunt, & Ecclesias, „ seu loca hujusmodi regent pro tempore, Diœcesa„ nis, aut aliis locorum Ordinariis hujusmodi, quo„ ad exercitium hujusmodi Curæ Animarum dum„ taxat, subesse, & ratione earumdem Ecclesiarum „ Episcopalia jura solvere, aliaque ipsarum Ecclesia„ rum onera supportare, & respondere teneantur; „ Abbates tamen, Priores, Præpositos, Decanos, „ alios Canonicos, Conversos, Donatos, Abbatissas, „ Priorissas, Moniales, Conventus, personas, Mo„ nasteria, Prioratus, Membra, Ecclesias, & loca „ præfata a præstatione procurationum, & aliorum „ Jurisdictionalium quorumcumque, nec non juris„ dictione, potestate & dominio præfatis, liberos, „ & immunes existere auctoritate Apostolica tenore „ præsentium declaramus. Decernentes ex tunc irri„ tum, & inane, si secus super his a quoquam qua„ vis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit „ attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc „ paginam nostræ declarationis, & Constitutionis in„ fringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis „ autem hoc attentare præsumpserit, indignationem „ omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri; & Pauli „ Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum „ Bononiæ Kalendis Martii, Pontificatus Nostri An„ no Primo.

Excitatis iterum, vel prævisis de eadem exemptione controversiis.

§. 10. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, nonnulli locorum Ordinarii, non obstantibus exemptione, & declaratione hujusmodi, exemptionem præfatam impugnare forsan pretendant, propterea que dictus Nicolaus plurimum cupiat binas supradictas Literas Alexandri Prædecessoris præfati ad quascumque difficultates, & prætensiones super exemptione præfata, qua dictum Ordinem semper gavisum fuisse, & gaudere Nobis est notum, ab eisdem Ordinariis excitatas tollendas, & pro exemptionis præfatæ majori subsistentia per Nos, & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari. Quare pro parte dicti Nicolai Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus sibi in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, singulorum Ordinum pacem, & in securitate conservationem per Privilegiorum eisdem concessorum stabilitatem paternis, & sinceris desideramus affectibus, eumdem Nicolaum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat, consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati binas præfatas Literas dicti Alexandri Prædecessoris, & in eis contenta quæcumque Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuo approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Occurrit Pontifex confirmando superius relatas Alexandrinas Literas.

Clausulæ & Decreta pro præmissorum firmitate.

§. 11. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuo validas, & efficaces esse, & fore suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac omnibus, & singulis, ad quos quomodolibet nunc spectat, & spectabit pro tempore in futurum, firmiter, & inviolabiliter observari debere, ac nullo unquam tempore, ex quocumque capite, vel qualibet causa quantumvis juridica, & legitima, etiam ex eo, quod quicumque locorum Ordinarii, aut alii in præmissis, & circa ea quomodolibet, & ex quavis causa, ratione, actione, vel occasione Jus, vel interesse habentes, aut habere prætendentes, illis non consenserint, nec ad id vocati, citati, & auditi fuerint, & causæ, propter quas eædem præsentes literæ emanaverint, adductæ, verificatæ, & justificatæ non fuerint, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis, seu invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut Jus, vel interesse habentium consensus, aut quolibet alio quantumvis magno, substantiali, ac individuam mentionem, & expressionem requir. defectu, aut ex quocumque alio capite notari, impugnari, invalidari, retractari, aut ad viam, & terminos Juris reduci in Judicio, vel extra posse, neque ipsas præsentes Literas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aliisque contrariis dispo-

PONT. A.XIV. dispositionibus comprehendi, sed semper, & omnino ab illis excipi, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori Data per dictum Nicolaum modernum, ac pro tempore existentem primodicti Monasterii Abbatem, quandocumque eligenda concessas esse & fore, sicque & non alias in præmissis omnibus, & singulis, per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios judicari & definiri debere, & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

Derogatio contrariis.

§. 12. Non obstantibus quibusvis etiam in synodalibus, provincialibus, universalibus, generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac primodicti Monasterii, & Ordinis præfati etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & personis in genere, vel in specie etiam in contrarium præmissorum forsan quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, alias de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut etiam aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum nil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent eisdem præsentibus, pro plene, & sufficienter expressis, ac insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse harum quoque serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. anno 14. 11. Sept. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Tertio Idus Septembris Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

Ph. Rinaldi.	*Ph. Frigerius.*
F. Pratesi.	*I. Rey.*
I. Miliatus.	*I. M. Travagli pro Rmo. Correctore.*
Loco † Plumbi.	*I. Rosa.*

XXIII. OPPIDUM MATHELICÆ

In Picæno ad primævum Statum Civitatis reintegratur, & quatenus opus sit, ex integro erigitur, ac instituitur, cum omnibus honoribus, juribus, & prærogativis, cæteris ditionis Pontificiæ Civitatibus competentibus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm.

CIrcumspecta Romani Pontificis gratiarum Dispensatoris providentia devotos, & fideles suos, & Temporalis S. R. E. Ditionis Subditos, præsertim illos, qui sinceræ fidei, & devotionis affectum erga Apostolicam hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, amplioribus honoris, decoris, & honorificentiæ Titulis, nec non specialis benevolentiæ favoribus amplecti solet, prout Personarum, Locorumque qualitatibus, & meritis conspicit convenire.

Terra Mathelicæ antiquitus titulo, & ju-

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecerunt Dilecti Filii Confalonerius, & Priores Terræ nostræ Mathelicæ, repræsentantes etiam dilectos Filios illius Universitatem, & Homines, quod Terra prædicta transactis temporibus, non solum titulo, verum etiam honoribus, & prærogativis, quibus Nobiles, & præcipuæ Civitates, potissimum ejusdem Status Nostri Ecclesiastici gaudere solent, semper fuerit gavisa, quod autem dictos honorem, & Titulum Civitatis alias meruerit, manifestum apparet tum ob illius ab ultima antiquitate fundationem, prout Historici multa eruditione clari; illam nempe post sæculum ab Urbe condita, evenisse asserunt, tum quia tempore Romanæ Reipublicæ, & Imperatorum inter magis conspicua, & illustriora Piceni Municipia habebatur, propter illius Cives in bello præstantes, & Incolarum frequentiam, ac demum ab initio Catholicæ Ecclesiæ gloria Cathedræ Episcopalis claruit, prout testantur bon. mem Æquitius, qui Concilio Romano anno 487. celebrato interfuit, & Florentinus Episcopi Mathelicenses, qui damnationem in Civitate Constantinopolitana contra Theodorum Episcopum Cæsareæ a felic. record. Vigilio Romano Pontifice Prædecessore Nostro latam, subscripsit. Postmodum vero ob temporum vicissitudines non solum prædictis honore, & gloria Cathedralis Ecclesiæ, quippe quæ Cathedrali Ecclesiæ Camerinensi canonice unita fuit, verum etiam ejus decore paulatim fuit privata, itaut a plerisque Populorum deinde tanquam minime illustris, & antiqua Picæni Civitas habita fuerit: quamvis interea quamplurimi ex ea tum pietatis, & sanctitatis, tum literarum, & armorum laude illustres Viri, Incolæque, & Ecclesiarum Cathedralium Præsules, Romanæque Curiæ Prælati, & S. R. E. præfatæ Cardinales ortum duxerunt.

ANNO 1753.

ribus Civitatis gavisa fuit.

Vetustissima fundatione illustris.

Necnon præstantium Virorum fama, ac Episcopalis Sedis prærogativa.

Recensentur insigniores ejusdem prærogativæ, quibus vel nunc illustratur.

§. 2. Ipsa vero Terra, uti cæteræ Status Nostri Ecclesiastici Civitates, gubernari, & regi pergit, atque in ea Gubernator a Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Consultationibus Communitatum, & Universitatum Status Nostri Ecclesiastici prædicti Deputatorum electus (qui alias ex Signaturæ Referendariis erat) cum titulo Judicis residet; pluresque artes, & artificia, & potissimum Lanificii, illiusque Commercium in ea florent. Memoratæ præterea Terræ Magistratus ex duplici Personarum gradu, Confaloneriis nempe, qui existunt ex Familiis præcipuis ejusdem Terræ sanguine conjunctis cum aliis quoque Nobilioribus aliarum Status Nostri præfati Civitatum Familiis, ac Prioribus Civibus constituitur. Insuper in dicta Terra, ejusque Territorio sex circiter mille Incolæ, & Habitatores numerantur, ac antiqua Sæcularis, & Collegiata cum Archipresbytero, prima Dignitate, tresdecim Canonicis, comprehensis in eis Theologali, & Pœnitentiario, atque una quidem in ipsa Terra, quatuor vero distinctæ Parochiales Ecclesiæ in ejus Territorio, sex itidem Virorum Regularium Cœnobia, una Domus Presbyterorum Congregationis Oratorii S. Philippi Nerii, & duo Monialium Monasteria, Mons Pietatis, duo pro Infirmis Xenodochia, seu Hospitalia, Undecim Laicorum Confraternitates sub nonnullorum Sanctorum Invocationibus, decem specialium Artium Universitates, & sex Montes Frumentarii ad publicum, Pauperumque commodum, & levamen erecti reperiuntur. Ea propter dicti Exponentes pro eorum, ac Terræ hujusmodi, nec non illius, ac Territorii præfati Incolarum, Habitatorumque decore Terram prædictam antiquo decore Civitatis nomine insigniri, sive potius restitui, atque reintegrari plurimum desiderant; Nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut sibi in præmissis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Ex quibus ad titulum, honores, & jura Civitatis redintegratur.

§. 3. Nos igitur ipsos Exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares Personas a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a jure, vel ab Homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum conseq. harum serie, absolventes, & absolutas fore censentes, supplicationibus etiam Dilecti Filii Nostri Hieronymi memoratæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejusdem Terræ apud Nos, & dictam Sedem Protectoris, ejusdemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarii, Nobis

Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, atque etiam motu proprio, & certa scientia, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, Terram Matelicæ veteri Episcopali jamdudum dignitate ornatam, tituloque præstantis Civitatis etiam ditatam, in primævum, & pristinum Civitatis honorem, cum omnibus, & singulis privilegiis, indultis, facultatibus, præeminentiis, gratiis, & immunitatibus suis, restituimus, & in antiquum statum, & denominationem Civitatis reponimus, & plenarie reintegramus, & quatenus opus sit, Terram Matelicæ præfatam in Civitatem perpetuo erigimus, instituimus, & confirmamus, eique Civitatis titulum, ac denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus competere dignoscuntur, nec non Magistratui ejusdem Terræ in Civitatem, ut præmittitur, erectæ consuetis honoribus, & Insigniis, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus de jure, usu, & consuetudine, gaudere, seu uti possunt, pariformiter, ac pari modo, & absque ulla differentia gaudere, potiri, & uti, concedimus pariter, & impertimur, ac ejusdem Terræ Incolas, & Habitatores Civium nomine decoramus, ita tamen, ut pro tempore existens Episcopus Camerinensis in dicta Terra per Nos in Civitatem, sicut præmittitur, per præsentes erecta residere minime teneatur, sed illa Ecclesiæ Camerinensi, ut antea, subjecta remaneat.

Ecclesiæ tamen Camerinensi subjecta relinquitur nec in ea Episcopus residere jubetur. Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, & auditi, neque causæ, propter quas præsentes emanarint, sufficienter adductæ, verificatæ, & justificatæ fuerint, aut ex alia quantumvis justa, legitima, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, etiam in corpore juris clauso, etiam enormis, enormissimæ, & totalis læsionis, ullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet, etiam quantumvis magno, & substantiali, ac incogitato, & inexcogitabili, individuamque expressionem requirente defectum notari, impugnari, infringi, retractari, in jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos juris reduci, aut adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari, seu impetrato, aut etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus concesso, vel emanato quempiam in judicio, vel extra, uti, sese juvare posse: sed ipsas præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros affectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ præfatæ Camerarium, & alios Cardinales etiam de Latere Legatos, & alios quoscumque quavis præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Aliter judicari prohibetur.

Amplissima derogatio contrariis.

§. 5. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quatenus opus sit, dictæ Terræ, aliisve quibusvis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, exprimerentur, & insererentur, præsertim pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXVI. Septembris MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. Pont. ann. 14. die 26. Septem. 1753.

D. Card. Passioneus

Publicat. eodem die, mense, & anno.

DE CULTU S. MARONIS XXIV.

Epistola ad R. P. Nicolaum Lercari a Secretis Congregationis de Propaganda Fide.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Inter cætera scripta Nobis exhibita, cum nuper ad Nos accessisti, illud deprehendimus, quod ad cultum S. Maronis Abbatis pertinet. Scripsit enim ad Congregationem de Propaganda Fide Dilectus Filius Frater Desiderius a Casabasciana Min. Observ., quem nos Ablegatum Nostrum misimus ad Ven. Fratrem Patriarcham Maronitarum, scripsit, inquam, Imagines Sancti Marònis Romæ impressas, a Ven. Fratre Patriarcha Græco-Melchita Cyrillo discissas fuisse, & palam ab ipso declaratum, Sanctum Maronem inter Sanctos minime numerari, quippe qui hæreticus vixerit, atque obierit, idque gravibus dissidiis Maronitas inter, & Græco-Melchitas occasionem præbuisse; timendum insuper, ne hujusmodi turbæ quotidie magis ingravescant, neque tumultum sedari, & compesci potuisse; tum quia post suum discessum e Locis, ubi ignem restinguere curaverat, nonnulli Presbyteri palam dixerant, eum nullam auctoritatem habere quæstionis definiendæ, utrum Maro Sanctus extiterit, an hæreticus; cum præsertim eorum Patriarcha assereret, Maronem, cum inter vivos ageret, & cum e vita decessit, hæresi pollutum fuisse: tum quia per Moncalles, ubi residet Patriarcha Greco-Melchita, quum iter fecisset, ut cum eo colloqueretur, ipsum non invenerat, & aliquibus de causis permissum sibi non fuerat, ut ulterius ad eum assequendum progrederetur.

Attentata adversus S. Maronis cultum & imagines, exortaq. inde dissidia recensentur.

§. 2. Non solum admiratione nos affecit, sed maxime commovit, quod temere, atque inconsulte factum est a Ven. Fratre Patriarcha Cyrillo, qui ut eruditionem fortasse ostentaret, sua agendi ratione, non dicam restaurare, sed auctoritate sua controversiam jam extinctam definire tentavit; quasi vero ejusdem conditio, vel meritum nobis, aut Congregationi minime innotescant, & quod deterius est, Sancti nomine, & cultu eum, quoad potuit, privare, qui a pluribus jam sæculis cum Apostolicæ Sedis approbatione hujusmodi honore decoratur.

Factum improbat Pontifex.

§. 3. Ut tibi compertum est, Sanctus Maro vixit sub finem sæculi quarti, & initium quinti. Theodoretus, qui auctor coævus dici potest, cum circa dimidium sæculi quinti floruerit, vitam illius scripsit, in qua heroicæ Sancti Maronis virtutes, & insigniter gesta enarrantur. Theodoretus Cyri Episcopus extitit, librum composuit *de vitis Patrum*, inscriptum *Philotheus*, sive *religiosa historia*; cujus duæ sunt latinæ versiones; quarum una habetur in vitis Patrum, auctore Rosveido, altera Gentiani Herveti in *tom.* 3. Operum ejusdem Theodoreti, editionis Sirmondi. Porro sex distinctis locis Theodoretus collaudat sanctitatem Sancti Maronis, quemadmodum videre est in editione Rosveidi *de Vitis Patrum cap.* 16. *pag.* 827. & 828. & *cap.* 21. *pag.* 832. & *cap.* 22. *pag.* 838. & *cap.* 24. *pag.* 840. & *cap.* 30. *pag.* 850. Legitur quoque inter epistolas Sancti Joannis Chrysostomi trigesima sexta inscripta ipsi Abbati Maroni, in qua ipsius virtutes laudibus prosequitur, ejusque orationibus sese commendat. Porro ut os occludatur quibusdam non admodum sanæ cogni-

Theodoreti, & Chrysostomi Testimonia de Maronis sanctitate.

Fides & auctoritas Patrum vitis a Theodoreto scriptis vindicata.

cognitionis, qui conati sunt auctoritatem adimere vitis a Theodoreto conscriptis, quorum numero adnecti possunt Andreas Rivetus in suo *lib. Criticus Sacer. lib.* 4. *cap.* 21. Robertus Cocus *in sua Censura quorumdam Scriptorum veterum pag.* 390. Fridericus Spanhemius: *In Historia Christiana sæculi quinti* §. 10. *col.* 1030. Non defuerunt viri sublimis doctrinæ, atque accuratæ critices, qui ad ipsius historiæ integritatem sartam tectam tuendam, operam suam mentemque contulerint, in quorum numero recensendi sunt Labbæus in Dissertatione de Theodoreto in Opere Bellarmini *de Scriptoribus Ecclesiasticis* editionis Venetæ *anno* 1728. *pag.* 156. Garnerius *in Dissert.* 2. *de Libris Theodoreti tom.* 5. Operum ipsiusmet Theodoreti editionis Parisiensis *anno* 1684. *pag.* 199. Tillemontius *in Vita Theodoreti art.* 48. *tom.* 15. *pag.* 329. Natalis Alexander *in historia Ecclesiastica sæculi V. cap.* 4. *art.* 28. §. 1. *n.* 1. atque novissimus eruditus Ceillier *in historia Universali Auctorum Sacrorum, & Ecclesiasticorum tom.* 14. *cap.* 14. *art.* 2. §. 6. *num.* 2. *in fine pag.* 94.

Et præsertim vitæ S. Maronis, accuratiori Historic. consensu, & Clem. VIII. facto comprobatæ.

§. 4. Et quod gravioris momenti esse debet, nostri Scriptores, & Historici accuratiores, & quidem non admodum creduli, neque ingenti acumine destituti, fidem quam maximam præbuerunt vitæ Sancti Maronis a Theodoreto descriptæ, cum ipsius virtutes, factaque gloriosa ita singillatim referant, quemadmodum a Theodoreto enarrantur, & commendantur. Proinde Sancti Maronis vitæ, quæ a Theodoreto scripta est, omnimodam adhibent fidem. Adeantur Bollandistæ *die* 14. *Februarii tom.* 2. *ejusdem mensis*, Bailletius *in suis vitis Sanctorum eadem die*. Tillemontius *tom.* 12. *suæ historiæ Ecclesiasticæ in vita prædicti Sancti pag.* 412. *& sequen.* Neque illud ullo modo conticendum est, quod Pontificatum administrante Clemente VIII. cum Romæ typis consignatum fuisset Missale Maronitarum, cum ejus Nationis patrocinium sustineret fel. mem. Gabriel Cardinalis Palæotus, evulgandi facultas a Summo Pontifice ea conditione solum obtenta est, ut sub ejusdem initio poneretur Vita Sancti Maronis deprompta ex Theodoreti historia, sicuti diligenter observatum fuit, quemadmodum Clarissimus Cardinalis Jacobus Perronius testatus est: *Verba feci cum Sanctissimo Domino Nostro de vulgando Missali Maronitarum, quod typis jam pridem excusum est, annuitque sua Sanctitas, ut præfixa hac Præfatione* (quæ est vita Sancti Maronis desumpta ex Theodoreto) *publicaretur*.

Alia testimonia de virtutibus & sanctitate Maronis.

§. 5. Accedit, quod insigne fuit Cœnobium S. Maronis, ut liquet ex epistola Archimandritarum Syriæ secundæ ad Horsmidam Pontificem data *anno* 517. in qua se in primis subscribit Alexander *Archimandrita*, vel, quod idem est, *Abbas Sancti Maronis*, ut apparet *ex tom.* 5. Collectionis Conciliorum Labbæi editionis Venetæ *pag.* 598. ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 517. *n.* 53. Et in Actis Concilii Constantinopolitani habiti *anno* 536. mentio habetur de eodem Cœnobio, ibique semper Sancti, vel Beati nomine Maro nuncupatur, ut legenti constabit *cit. tom.* 2. *pag.* 967. *pag.* 978. 994. 999. *pag.* 1075. 1083, 1099. 1111. *& pag.* 1223. Insuper Pagius in Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum* 400. *num.* 17. *& sequen.* Postquam commemoravit virtutes Sancti Maronis, orationem convertit ad Cœnobium ipsius Sancti Maronis, laudibusque prosequitur Religionem Catholicam illorum Monachorum, ac veluti firmum quoddam Catholicæ Religionis universo in Oriente adversus hæreses propugnaculum prædicat; martyrium scilicet indicans, quod Imperante Anastasio pro Concilii Chalcedonensis defensione tercentum quinquaginta ex illis Monachis fortiter pertulerunt; eorum quippe mentio habetur in Romano Martyrologio *die* 31. *Julii*, quo in loco extant præterea adnotationes Venerabilis Cardinalis Baronii. Neque prætereundum est in Ecclesia Collegii Maronitarum hujus Almæ Urbis imaginem Sancti Maronis in Tabula Majoris Altaris depictam publice coli, ejusque diem festum quotannis celebrari.

Unde illius festus dies spiritualibus Indultis a Pont. decoratus.

§. 6. Hæc omnia mirifice illustrant sanctitatem Sancti Maronis, tum etiam ostendunt quam recte, atque legitime rogatu Venerabilis Fratris Simeonis Patriarchæ Antiocheni, & exemplo eorum, quæ peracta fuere in Litteris Apostolicis Prædecessoris Nostri Clementis XII. ostendunt, inquam, quam juste in quodam Brevi a Nobis emisso *die* 12. *Augusti anno* 1744. largiti simus Indulgentiam plenariam utriusque sexus Christifidelibus, qui Confessione, & Sacra Communione, expiati, *die* 9. *Februarii*, quo a Maronitis celebratur Festum S. Maronis eorum primarii Patroni, adibunt Sacras Ædes Monachorum, & Monialium Ordinis Sancti Antonii Abbatis, Congregationum tam Montis Libani, quam Sancti Isaiæ, & concordiam inter Principes Christianos, hæresis excidium, & Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltationem a Deo enixe rogabunt: Quæ singula luculenter patefaciunt, quam illegitime (ut loquamur remissius) Ven. Frater Patriarcha Cyrillus adversus Sancti Maronis cultum se gesserit.

Occasio indicatur erroneæ sententiæ de S. Marone invectæ.

§. 7. Neque erit difficile rationes investigare, quæ Vener. Fratrem Patriarcham Cyrillum eam in rem impulerunt. Affirmant Maronitæ a Sancto Abbate Marone se originem ducere, & a Catholica Religione nunquam recessisse, nec ab Ecclesiæ unitate se unquam disjunxisse; addunt præterea, quod, cum ipsi unionem cum Ecclesia Romana renovaverint, id minime interpretari debet, quasi Catholicam Religionem aliquando deseruerint, iterumque ad ipsam reversi fuerint. At vero alii contrarium senserunt; arbitrati nimirum sunt, Maronitas de Monotelitarum Schola prodiisse, Maronem eorum Caput extitisse, eumdemque hæresi adhæsisse, atque solummodo *anno* 1182. ab Aimeto tertio Patriarcha Latino Antiocheno Maronitas fuisse ad Romanam Ecclesiam revocatos. Hæc omnia videre est apud Lexicum universale Gallicum & Latinum *tom.* 5. ad verbum *Maronitæ*, & apud magnum Lexicum Morerii editionis Parisiensis *anno* 1747. *tom.* 6. ad verbum *Maronitæ*.

Veillelmi & Eustac. narrationes de Monacho nomine Marone hæretico, deque ejus Cœnobio.

§. 8. Willelmus Archiepiscopus Tyri *lib.* 22. *Sacri Belli cap.* 8. narrat, ea, quæ paulo ante indicavimus, ab alterius opinionis Sectatoribus produci. Verum, quoniam auctoritas VVillelmi satis minime foret ad sententiam, quæ Maronitis opponitur, roborandam, & fortasse ipse quoque VVillelmus id agnovit, ea de re provocatum est *ad tom.* 2. Annalium Eutychii Alexandrini, qui *pag.* 191. ita scripsit: *Fuit tempore Mauritii Imperatoris Romanorum Monachus quidam nomine Maron, qui ajebat, duas esse Christi Domini nostri naturas, & unam voluntatem, unam operationem, unamque Personam &c. Cumque mortuus esset Maron, incolæ urbis Hamath* (*Apamea*) *Monasterium in Hamath excitarunt, quod Dair Marum, id est Cœnobium Maronis appellarunt, Fidemque Maroni professi sunt*.

Minus vere probatur.

§. 9. Negligentiam minime præsetulerunt Scriptores Maronitæ, in exponendis, & palam faciendis erroribus, in quos inciderunt Eutychius Alexandrinus, VVillelmus Archiepiscopus Tyri, aliique eorum Sectatores. Id innotescet, si legatur Dissertatio Fausti Naironis *de origine, nomine, ac religione Maronitarum*, quæque præstanti eruditione a Dilecto Filio Josepho Simonio Assemano Prælato Nostro Domestico declarata fuere in suo *tom.* 1. *Bibliothecæ Orientalis pag.* 498. quibus accedit Pagius Gallus scriptor in sua Critica ad Annales Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 1182. Atque, ut verum dicamus, quando error unius in Christo voluntatis atque operationis exordium habuit, ut omnibus notum est, regnante Heraclio; quomodo fieri potuit, ut idem error Mauritii tempore viguerit? qui dici potest, quod ait Eutychius, Cœnobium excitatum fuisse post mortuum illum Maronem, de quo ipse sermonem habet, cum ducentis antea annis ædificatum jam deprehendatur, atque dicatum S. Maroni Abbati? quandoquidem scribit Procopius Cæsariensis *lib.* 5. de ædificiis Imperatoris Justiniani, ab eo restauratum Cœnobium Sancti Maronis; compertumque est, e vivis decessisse Justinianum *anno* 565. atque Mauritium mortuum esse *anno* 602.

Et quatenus veræ, evincerent, duos extitisse Abbates Marones.

§. 10. Paternam Sedis Apostolicæ benevolentiam erga Maroniticam Nationem desiderari non patiemur. Nos quippe in unum congessimus laudes nostrorum Prædecessorum, atque etiam nostras consociavimus in quadam Allocutione Consistoriali edita in Appendice nostri Bullarii *tom.* 2. *pag.* 42. At omisso in præsentiarum quocumque partium studio erga Maroniticam Gentem; atque eruditis ejus Nationis scriptoribus, qui Romæ etiam versantur, cura remissa ab Adversariorum telis vindicandi perpetuam stabi-

Anno 1753. stabilitatem Sanctæ Catholicæ Religionis in suis Regionibus, si id necessitas (quod non credimus) postulet, atque Maronitarum originem a S. Abbate Marone propagatam; his, inquam, prætermissis, id unum reponimus, quod nempe, etiamsi veritati consentanea videantur, quæ narrat Eutychius, aliud inde nequit inferri, nisi duos Abbates Marones extitisse, Sanctum unum, alterum hæreticum. Porro cum ejusdem nominis appellatio non evineat, Sanctum fuisse hæreticum, aut hæreticum Sanctum, neque etiam cultum exhibitum Sancto, præstitum etiam, aut præberi hæretico; inde manifeste consequitur, Venerabilem Fratrem Patriarcham Cyrillum auferentem Beato Abbati Maroni Cultum, non solum suæ auctoritatis limites excessisse, verum etiam se irreligiosum præstitisse adversus hominem, qui tot jam sæculis inter Sanctos habitus est, ad cujus etiam Cultum publicum promovendum non destiterunt Romani Pontifices populos allicere, Indulgentias superius commemoratas impertiendo.

Probatur id ex ipsa temporum collatione.

§. 11. Paulo ante dictum est, quod, etiamsi concedatur, verum esse quod refert Eutychius, aliud exinde non sequitur, nisi duos Abbates Marones, Sanctum unum, hæreticum alterum extitisse. Hæreticus ille erit, de quo ipse loquitur, quique, ipso teste, vixit tempore Mauritii Imperatoris vita functi, quod indicatum jam est, *anno DCII.* At Sanctus, ille est, qui vixit, Imperium regente Arcadio, qui ab *anno CCCXCV.* usque ad *annum CCCCVIII.* principatum obtinuit; atque ejus vitam scriptis complexus est Theodoretus Scriptor coævus non exiguæ auctoritatis. Affirmavimus ejusdem nominis appellationem causam non esse, cur Sanctus hæreticus existat, aut hæreticus Sanctus, vel cur honor Sancto habitus, tradirus hæretico intelligatur; atque hæc propositio adeo naturæ lumine perspicua est, ut confirmationibus non egeat. Itaque solummodo indicabimus, exemplum confusionis unius, & alterius Abbatis Maronis unicum & singulare nequaquam esse, cum duo pariter Raymundi Lullii, duo Johannes Cantii extiterint, de quibus prolixius verba fecimus in nostro Opere, *de Canonizatione Sanctorum*. Ex Raymundis unus martyrii fama prædicatur; at non alter, qui infelicem vitam, ac mortem sortitus est. Unus pariter Johannes Cantius Beati nomine insignirur, & approbatione Apostolicæ Sedis publica gaudet veneratione; alter veluti hæresi inquinatus execratur. Quamobrem manifeste apparent irreligiosi conatus Ven. Fratris Patriarchæ Cyrilli, qui sub specie interdicendi Cultum Maroni hæretico, quem nominat Eutychius, revera ademit Maroni Catholico, de quo mentionem facit Theodoretus, quandoquidem Sancta Sedes in suis confessionibus unice semper intellexit colere Beatum illum Abbatem Maronem, de quo scribit Theodoretus, idemque ut ab aliis coleretur, præscripsit. Idque liquido constat ex iis, quæ superius a Pontifice Clemente VIII. peracta esse commemoravimus. Tuum erit omnia enunciare Congregationi, atque necessarias, easque opportunas facultates accipere, atque de ejusdem, nostroque etiam mandato Litteras dare Ven. Fatri Patriarchæ Cyrillo, ut ea revocet, quæ patravit, neque audeat publica veneratione Beatum Abbatem Maronem privare nec discordias serere Græco-Melchitas inter, & Maronitas. Quod si consentaneum judicabitur hanc Epistolam, quam tibi dedimus, ad ipsum mittere, ut certior fiat de nostra voluntate, id præstare liberum tibi erit: Nos interim Apostolicam Benedictionem tibi impertimur.

Asseruntur exempla, quibus non semel contingit, ut uno nomine & Sanctus & Hæreticus designarentur.

Nec tamen proinde exorta in cultu exhibendo confusio.

Turbatus temere S. Maroni cultus restitui jubetur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 28. Septembris 1753. Pontificatus Nostri Anno Decimo quarto.

Dat. Pontific. Anno 14. die 28. Septembr. 1753.

Pont. A. XIV. XXV.

JURISDICTIO

Congregationis super Bono Regimine Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ tum in Œconomicis, tum in Judicialibus negotiis & causis cognoscendis, definitur; eidemque certa methodus in utrisque procedendi præscribitur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

GRavissimarum sollicitudinum, quibus in ardua Reipublicæ procuratione quotidie afficimur, non aliud solatium habemus, quam quod spectata Nobis utilitatis publicæ incrementa suppeditant, dum Nostris curis atque laboribus subjectorum populorum commoda promovere, ac providis institutis & legibus in perpetuum quoque tempus communire gaudemus. Quo in genere non modicum Nos beneficium contulisse putamus omnibus & singulis Civitatibus, Terris, & Locis sub temporali Nostro & Apostolicæ Sedis Dominio constitutis, quum nuper ad œconomicam Communitatum Ditionis Ecclesiasticæ administrationem mentis nostræ oculos intendentes, universum ordinem & statum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium super Bono earumdem Communitatum Regimine deputatorum, omnemque agendi rationem, quæ in ea servatur, distincte cognoscere voluimus, indeque oblatam Nobis occasionem amplexi sumus nonnulla statuendi & ordinandi, quæ his Nostris Litteris perpetuæ legis vim habituris edicere & promulgare deliberavimus, quæque in magnum earumdem Communitatum emolumentum, omniumque adeo & singulorum Ecclesiæ Romanæ in temporalibus subditorum levamen & utilitatem cessura fore certo confidimus.

Pontificis studium de publica subditorum utilitate, quo adductus Oeconomicam admini. str. Commun. Status Ecclesi. recognoscere voluit. Ac plura super ea edicere deliberavit.

§. 1. Sane felicis recordationis Prædecessor Noster Clemens Papa VIII., ut singularum ejusdem Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum Bona & redditus, ea, qua decet, fide & cura, utiliter, & provide administrarentur, pravique abusus tollerentur, qui in publicum & commune damnum irrepsisse tunc temporis agnoscebantur, per suam perpetuo valituram Constitutionem datam in Monte Quirinali Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, Decimo octavo Kalendas Septembris, quæ incipit = *Pro commissa*, = complura sapienter præscripsit, ab uniuscujusque Civitatis, Terræ, Oppidi Castri, & Loci Gubernatoribus, Magistratibus, & Officialibus, observanda, quorum executioni non solum ordinarios Apostolicæ Sedis Ministros, tam in Romana Curia & Urbe, quam in iisdem Provinciis & Locis jurisdictionem exercentes, advigilare voluit & mandavit; verum etiam peculiarem Congregationem trium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ab ipso deputatorum præcipuo studio instare præcepit; Ad quem effectum, per alias suas Litteras in forma Brevis die trigesima sequentis Mensis Octobris editas, quarum initium est = *Cum per Constitutionem* = iisdem Cardinalibus nonnullas facultates concessit, quibus suffulti, certas appellationum atque recursuum Causas, necnon Exemptionum seu Immunitatum, ac Remissionum, sive Defalcationum, aliasque hujusmodi Communitatum & Universitatum controversias activas atque passivas, etiam judiciali methodo non servata, cognoscere, ac definire, & ut earumdem credita exigerentur, expeditissima ratione providere possent; quæ latius in dicta præfati Clementis Prædecessoris Constitutione, & subsequutis hujusmodi Litteris continentur.

Ordinatio edita a Cl. VIII. & Congregatio trium Card. ab ipso instituta.

§. 2. Postmodum vero similis memoriæ Prædecessor quoque Noster Paulus Papa V. per suas sub Annulo Piscatoris die quarta Junii Anni Millesimi sexcentesimi quinti editas Litteras, duplicato numero Cardinalium pro dictæ Constitutionis executione, recto que & utili earumdem Communitatum regimine deputatorum, eisdem concessit, ut, pro faciliori negociorum ipsis commissorum expeditione, aliquos Prælatos, ut alias Personas jurisprudentia præditas, a

Paulus V. dictam Congreg. quoad Personar. numerum & facultates ampliavit.

Roma-

Romano Pontifice pro tempore approbandos, in eorum Consultores adhibere, necnon aliquem ex illis, seu alium idoneum eis benevisum, in eorum Congregationis Secretarium deputare possent; Eisdemque, ut omnes & quascumque dictarum Communitatum Causas, tam Civiles, quam Criminales, & Mixtas, per se vel alios ab eis subdelegandos, audire, discutere, & terminare valerent, amplissimas facultates impertitum fuit; Quas tamen deinde per alias similes Litteras datas die vigesima tertia Novembris Anni Millesimi sexcentesimi septimi ita declaravit, & intelligi voluit, ut eas solummodo, & non alias Causas Civiles, Criminales, & Mixtas, tam active, quam passive ad Communitates & Universitates hujusmodi pertinentes, ut præfertur, audire, discutere, & expedire, ac etiam a quibusvis Judicibus reassumere & avocare possent, quæ ad redditus & proventus (non tamen maleficiorum) ad illas quomodolibet spectantes, aut rationum seu computorum redditiones, etiam ratione administrationis Annonæ seu Abundantiæ, & quorumcumque aliorum bonorum earumdem Communitatum & Universitatum, quomodocumque & qualitercumque pertinerent; decernens, eos omnibus & singulis facultatibus in dictis prioribus Litteris, ut præfertur, illis concessis, in hujusmodi Causis atque negociis dumtaxat, & circa ea, uti posse & valere, atque irritum & inane quidquid secus attentari contingeret. Cæterum quum alias Sanctæ Memoriæ Prædecessor quoque Noster Sixtus Papa V. inter alias Cardinalium Congregationes a se institutas, unam etiam pro sublevandis gravaminibus Status Ecclesiastici erexisset, ac deputasset, satis opportune factum fuisse apparet, ut illius Congregationis munera & facultates recentiori huic Congregationi super Bono Regimine Communitatum ejusdem Status Ecclesiastici deputatæ, adjungerentur, & ab ea exercerentur.

Eidem unita est alia Congregatio a Sixto V. instituta pro subl. gravaminibus.

Antiquus Congreg. status immutatus est, quoad numerum Cardin. & deputationem Præfecti.

§. 3. Verum primæva hujusmodi Congregationis forma, labentibus temporibus, non parum immutata esse dignoscitur. Nam & Cardinalium numerum antea definitum, nunc prudenti Romani Pontificis pro tempore existentis arbitrio, augeri & minui sæpe contingit: Atque inter eos, quum antea nullus Præfecti nomen & officium obtineret, sed quæ totius Congregationis nomine expediebantur Litteræ, Edicta, atque Mandata, per Cardinalem olim totius Pontificiæ Ditionis generalem Administrum, deinde vero per Secretarium Status nuncupatum, subscribi & promulgari solerent; nunc unus e Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ejusdem Congregationis Præfectus a Romano Pontifice eligitur, & constituitur, ex quo felicis recordationis Prædecessor pariter Noster Clemens Papa Undecimus Pontificatus sui primordio, bonæ memoriæ Josephum Renatum, dum viveret, ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Imperiali nuncupatum illius Præfectum creavit, compluribus ei attributis facultatibus, quas in Schedula die quarta Maji Anni Millesimi septingentesimi primi Chirographo suo subscripta distincte expressit, quasque deinde similis memoriæ Dominicus etiam dum viveret Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Riviera nuncupatus, illius in Præfectura hujusmodi successor a piæ recordationis Decessore Nostro Clemente Papa Duodecimo electus, obtinuit, & pariter exercuit. Quare complura dictarum Communitatum & Universitatum negocia, præsertim œconomica, quæ primitus ab universæ dictorum Cardinalium Congregationis judicio pendebant, nunc ab eodem Cardinale Præfecto expediuntur, nonnulla quidem ipsius peculiari providentia, pleraque vero cum consilio & suffragio Prælatorum eidem Congregationi, ut supra innuimus, ex Pauli Quinti ordinatione, adjunctorum. Hi autem antea pauciores, nunc ad duodenarium numerum aucti, quum Consultorum munere initio fungerentur, dum Causæ atque negocia in ipsa Congregatione discutienda, a Cardinalibus ipsis proponebantur, & privative definiebantur, a multo jam tempore definitivum suffragium in omnibus obtinere dignoscuntur, ipsasque Causas atque negocia, juxta certam inter eos factam Regionum atque Locorum Status Ecclesiastici divisionem, partem ipsi judicant, & expediunt, partim in eadem Congregatione proponunt; unde & *Ponentes* ipsius Congregationis appellantur. Secretarius vero non ea solum officia & munera exercet, quæ de sui natura sub hujusmodi denominatione comprehenduntur, sed præter alia multa ad œconomicum dictarum Communitatum & Universitatum regimen pertinentia, & Ordinarii Judicis partes exercet in Causis, quæ vel in prima, vel in secunda Instantia, ad ejusdem Congregationis judicium deferuntur, ac etiam circa earum cursum atque progressum opportune decernit, & in reliquis omnibus ad ipsam Congregationem spectantibus definitivi suffragii jus pariter obtinet. Denique ipsa etiam methodus, pro recta bonorum atque redditiuum dictarum Communitatum administratione & erogatione, in præfata Clementis VIII. Constitutione præscripta, quum lapsu temporis ad intentum finem assequendum non undequaque sufficiens comperta fuerit, in aliam ad id magis idoneam & opportunam commutata fuit.

Item quoad numerum & officia Prælatorum Ponentium & Secret.

Immutata quoque est methodus Oeconomici Communit. regiminis.

§. 4. Quæ omnia licet cum magna dictarum Communitatum, atque adeo totius Ecclesiastici Status utilitate excogitata fuisse, & reipsa exerceri non ambigeremus; quum tamen pleraque ex illis, propterea quod Apostolicæ Auctoritatis præsidio munita non essent, novis subinde mutationibus interverti posse prospiceremus; nonnulla vero, utpote diversis temporibus, pro rerum & casuum necessitate, in usum inducta, vel inter se minus apte constare, vel cum universo Reipublicæ sistemate, & præstituto Judiciorum ordine, nequaquam congruere censeremus: Hinc maxime opportunum judicantes de omnibus ad ipsius Congregationis Cardinalium, ejusque Præfecti, necnon Officialium, ac Ministrorum Officia, jurisdictionem, & auctoritatem, earumque exercitium pertinentibus, prout etiam de Fundis atque redditibus illius dispositioni subjectis, & de illorum administratione & erogatione, pleniorem & magis distinctam Nobis notitiam comparare; per nostrum speciale Chirographum die undecima Novembris elapsi Anni millesimi septingentesimi secundi subscriptum, Dilectos Filios Magistros Aloysium Mariam Torregianum Protonotarium Apostolicum, alterius Congregationis Cardinalium super Consultationibus ejusdem Status Nostri Ecclesiastici Secretarium, & Petrum Paulum de Comitibus Utriusque Signaturæ Nostræ Referendarium, ac Secretarium ipsiusmet Congregationis super Gravaminibus sublevandis, & Bono Regimine prædicti Status, necnon Alexandrum Belmonte Intimum Cubicularium Nostrum, de quorum diligentia, experientia, ac zelo, confidendum Nobis esse merito censuimus, Apostolicos Visitatores deputavimus, ad hoc ut prædictis rebus omnibus diligenter cognitis atque perspectis, quæcumque ab ipsis animadversa fuissent, quæque aut perpetua Auctoritatis Nostræ confirmatione stabilienda, aut respective ad meliorem formam reducenda censerent, ad Nos exacte referrent. Cumque hi injuncto sibi muneri plene & laudabiliter satisfecerint; Nosque omnia per eosdem Nobis exposita mature perpenderimus, auditis etiam super his aliis doctrina & rerum usu præstantibus Viris, nonnulla primum, quæ ad prædictarum Communitatum levamen & utilitatem magni momenti esse duximus, statim decernere & effectu complere non omisimus. Nunc autem universum ejusdem Congregationis statum firmare, ac immutabilem agendi rationem in ea perpetuo custodiendam præscribere volentes, infrascriptas Leges & Ordinationes præsentium Litterarum tenore ferimus, statuimus, & Apostolica Auctoritate sancimus.

Horum pleraque Apostolica auctoritate roboranda, nonnulla reformanda censentur.

Ideo Pont. super dictæ Congreg. jurisdict. ac redditibus & Ministror. Officiis visitationem instituit.

Accepta omnium relatione, aliqua ad Communitatum levamen statim exequitur.

Reliqua per præsentes statuere, & decernere intendit.

§. 5. Primum itaque invectam jamdudum, ut præfertur, & nunc actu vigentem ejusdem Congregationis formam, atque constitutionem, auctoritate Nostra, & earumdem præsentium tenore perpetuo confirmamus & ratam habemus; ut scilicet ipsa Congregatio ex competenti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium numero constet, quos Romanus Pontifex pro tempore eidem adscripserit, & quorum unus ab ipso Pontifice specialiter electus & deputatus, Præfecti officium & nomen gerat; Ponentes autem sint numero duodecim, ex ordine Prælatorum Romanæ Curiæ, non secus ac ipsius Congregationis Secretarius, ab eodem Pontifice pro tempore eligendi: Utque hi omnes & singuli, tam communiter, quam divisim, ea respective officia & munera exerceant, iisdemque juribus, facultatibus, honoribus, prærogativis, & emolumentis, quibus ad hunc diem uti, frui, & gaudere consueverunt, præterquam

Confirmat hodiernum Statum Congreg. ejusque præfecti, & Offic. munera & emolumenta.

in

in iis, quæ præsentium Litterarum tenori, Nostrisque Decretis atque Declarationibus inferius subjiciendis adversari comperta fuerint, in posterum quoque utantur, fruantur, & gaudeant, perinde ac si omnia & singula hujusmodi munera, & jura, aliaque præmissa, ex Apostolicis Prædecessorum Nostrorum ordinationibus & concessionibus obtinuissent. Nos enim laudabilibus ejusdem Congregationibus statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, quæ ipsis præsentibus non adversentur, Apostolicæ confirmationis Nostræ robur adjicimus; ac etiam illa immutandi, & nova illorum loco faciendi, condendi, & edendi, quæ tamen Apostolicis Constitutionibus, & præsentium tenori contraria non sint, quoties pro meliori rerum ordine, & ad propositum publicæ utilitatis fructum certius assequendum, ita expedire in Domino judicatum fuerit, plenam & liberam eidem Congregationi facultatem & auctoritatem tribuimus & impertimur.

Confirmat omnes eorum facultates & statuta, quæ præsent. non adv.

Duplex genus rerum ad Congreg. spectant. Oeconomicum, & judiciale.

§. 6. Quoniam vero duplex est rerum genus, in quo Congregationis ejusdem labores, & studia occupantur; unum videlicet, atque præcipuum, quod pertinet ad œconomicum regimen Communitatum & Universitatum prædictæ Ditionis Ecclesiasticæ; alterum vero, quod spectat ad judicialem cognitionem atque definitionem Causarum cum eodem Oeconomico regimine connexionem habentium; Nos circa utrumque nonnulla opportune & ex ordine præscribere volentes; Hoc primo laudamus & approbamus, ut quoniam non omnia œconomica dictarum Communitatum negotia tam gravis momenti esse solent, ut Generalis Congregationis Cardinalium atque Ponentium judicio sint necessario subjicienda, neque id semper sine magno incommodo, ac plurium negociorum hujusmodi præjudicio, ac dilatione, re ipsa fieri posset; idcirco mos ille, qui ab initio currentis sæculi inductus fuisse dignoscitur, in posterum quoque retineatur, ut singulis Hebdomadis, quibus Generalis Congregatio prædicta in Palatio Pontificio non adunatur, Congregatio Particularis a Prælatis Ponentibus & Secretario habeatur coram solo Cardinali Præfecto, seu alio illius vices pro tempore obeunte; in eaque omnia & singula mere œconomica dictarum Communitatum negocia tunc pendentia, (quæ tamen non sint de majoribus, quorum cognitionem & resolutionem prædictæ Congregationi Generali privative, ut infra, reservatam esse volumus, & decernimus,) a singulis respective Ponentibus referantur, exquisitisque omnium interessentium sententiis atque suffragiis, discutiantur, &, prout major illorum pars judicaverit, resolvantur & expediantur. Nos enim hujusmodi resolutiones atque Decreta, quæ circa præmissa a Cardinali Præfecto, seu alio illius vices obeunte, de hujusmodi Particularis Congregationis Voto, expedientur, eamdem vim & auctoritatem habere, iisque perinde obtemperandum fore statuimus, ac si in Congregatione Generali captæ, & efformatæ, seu condita & edita fuissent. Quin etiam eidem Cardinali Præfecto, in occurrentibus casibus, qui præsenti indigeant providentia, si periculum in mora subesse dignoscatur, ut ipse, (reservata eidem Congregationi, juxta negocii naturam, ipsius cognitione & definitione) interim auditis ipsius Congregationis Secretario, necnon Ponente illius Civitatis, seu Loci, ad quem res pertinet, opportunas quascumque ordinationes & providentias, per eumdem Ponentem, aut Secretarium deinde in proxima Generali Congregatione referendas, ejusdem Congregationis nomine interponere possit & valeat, liberam facultatem competere volumus & statuimus.

Facultates Congreg. particularis, quoad Oeconomica minoris momenti negocia.

Methodus in eadem servanda.

Facultates Card. Præfecti in casibus urgentib. salva auctoritate Congr. Gen.

§. 7. Graviora autem negocia ad œconomicum regimen dictarum Communitatum & Universitatum spectantia, quæ dictæ Generalis Congregationis examini & judicio privative reservanda judicavimus, ea primum esse & censeri decernimus, super quibus Generalia quæcumque Decreta, edicta, & Ordinationes, in Universa Ditione Ecclesiastica, seu in aliqua ex ipsius Ditionis Provinciis vim habitura, concedere & promulgare opportunum pro tempore visum fuerit. Quorum videlicet publicationi & executioni quum Nostra & Romani Pontificis pro tempore existentis auctoritas accedere necessario debeat, Nos tunc assensum Nostrum opportune præbebimus, quum in prædicta Generali Congregatione rem omnem mature discussam, & Cardin. simul, ac Prælatorum sententiis comprobatam fuisse intelligemus.

Cætera graviora negocia Generalis Congreg. cognitioni reservantur, cum approbatione Pontif. expedienda.

§. 8. Porro hujusmodi Generalium Ordinationum, & Decretorum objectum illud præ cæteris, ad rectam Communitatum, earumque redditum administrationem, gravissimum haberi volumus; & enixe commendamus, quod pertinet ad rationes dati & accepti, *Tabellas* vulgo nuncupatas, ab earumdem Communitatum Officialibus & Ministris exactissime conficiendas, & statis temporibus inviolabiliter ad Urbem transmittendas, ejusdemque Congregationis examini subjiciendas; ne scilicet aliquibus ex iis Communitatibus, quæ dictæ Congregationi subjectæ sunt, liberum sit ab hujusmodi transmissione se eximere, eamve ultra præfinitum tempus indebite differre; neve earum Administratores ullo modo valeant exactas proventuum atque redditunm summas minores vero describere, aut falsas, seu majores, quam revera fuerint, expensas in dati Tabulas referre. Quam quidem in rem ipsa Congregatio opportune viderit, quid præscribendum generaliter sit, & quæ documenta & probationes, pro dignoscenda vera redditunm & expensarum quantitate, aut singularum Provinciarum, Civitatum, Locorumque Rectoribus exhibenda, aut ad Urbem ipsam censeat transmittenda.

Et maxime, quæ pertinent ad exactam Tabellarum confectionem & transmissionem.

§. 9. Hujus autem diligentiæ fructus præcipuus is erit, ut comparatis inter se redditnum & expensarum verioribus summis, quidquid apparebit in singularum Communitatum & Universitatum ærario superesse debere, ab Exactorum, seu Depositariorum manibus sine mora recuperatum, & in aliquo Monte Pietatis, ad ipsius Congregationis dispositionem, (excepta congrua summa pro minoribus occurrentibus expensis earumdem Communitatum & Universitatum usus relinqui solita) integre depositum, vel in extinctionem æris alieni ab iisdem Communitatibus antea contracti, vel alias in earumdem Communitatum utilitatem, aut levamen, sub ejusdem Congregationis directione, provide erogetur. Neque enim ullas extraordinarias expensas, præsertim graviores, ut puta Viarum, Aquæductuum, Pontium, aliorumque publicorum Ædificiorum, & generaliter eas, pro quibus explendis novum debitum contrahendum, aut aliquod impositionis, seu collectæ genus instituendum, vel vetus augendum fuerit, sine prævio ejusdem Congregationis Generalis examine & permissu, & prædictis Communitatibus & Universitatibus suscipi, fierique posse, volumus & decernimus. Ubi autem nec æs alienum dissolvendum adsit, nec utile aliquod, aut necessarium opus publico sumptu conficiendum proponatur, ejusdem Congregationis officium erit, ex laudati etiam Sixti V. Prædecessoris mente, sublatis opportune collectis, oneribus, & gravaminibus, quibus hujusmodi Universitatum Homines diversis rationibus ad contribuendas in publicum pecunias adiguntur, earundem Communitatum levamini, & Populorum felicitati consulere. Qua in re hunc maxime ordinem servari æquum erit, ut quæ onera in exactione plus incommodi secum afferunt, aut exacta in causas minus utiles expenduntur, ea primum omnium aboleantur, aut minuantur. Et quidem peculiari studio eidem Congregationi Generali hanc curam injungimus, ut ubicumque, & quamprimum id fieri poterit, gravamina illa de medio tollantur, quæ internum externumque commercium per Provincias, & Loca Ditionis Nostræ Ecclesiasticæ quoquo modo præpediunt, aut difficilem reddunt; pedagia nimirum, portoria, alia que impositionum genera, quæ in transitu, ingressu, aut egressu mercium hic illic exiguntur; quibus dum singulæ Communitates, earumque Homines, invicem prægravantur, universi demum Status Ecclesiastici robur, necessario commercio languente, sensim interire necesse

Necnon superextantium pecuniarum erogationem.

Extraordinariæ expensæ absque licentia Congreg. Generalis non fiant.

Hæc autem Communitatum levamini provide intendat.

Terrarum culturam, Artes, & Opificia promoveat.

necesse est. Neque minori studio eam partem œconomici regiminis dicta Congregatio commendatam sibi esse noverit, quæ spectat ad tuendam, augendamque Terrarum culturam, & ad Artes, & Opificia in opportunis Regionibus & Locis excitanda, tuenda, atque amplificanda; ut omnium rerum, quæ ad vitæ sustentationem, & commodum, cultumque pertinent, necessaria copia suppetat in ipso Ditionis Ecclesiasticæ sinu, cujus Terrarum ubertas, & Incolarum frequentia, Divinæ largitatis munere, perspicua est, & prope singularis; quæ sane ex recte instituta publicorum onerum impositione, & distributione, plurimum incrementi capere posse non ambigitur.

Visitatores Communitatum a Congreg. Generali cum definitis facultatibus deputentur.

§. 10. Quoties autem unius aut plurium Communitatum res postulare videantur, ut Prælatus aliquis, seu alia idonea persona, ad illius, earumve visitationem peragendam mittatur; hujusmodi Visitatoris deputatio, dictæ Congregationis Generalis arbitrio, ejusque speciali Decreto fieri debebit; nec alia eidem Visitatori auctoritas tribuenda erit, quam ut statum œconomicum hujusmodi Communitatum diligenter scrutetur, & quidquid circa ipsa cognoverit, & animadversione dignum censuerit, scripto adnotatum, & apte digestum, ad ipsam Congregationem referat; Hæc autem, omnibus mature perpensis, opportunas quasque resolutiones capiet, eaque Decreta edet, quæ ad earumdem Communitatum levamen, & utilitatem, seu ad œconomici illarum Regiminis reformationem, magis expedire in Domino judicabit.

Omnia demum majoris momenti a Congr. Gen. arbitrio pendeant.

§. 11. Denique quidquid majoris momenti, ad providam, rectamque dictarum Communitatum & Universitatum, earumque bonorum administrationem, statuendum pro tempore occurret, omniaque negotia œconomica, quæ juxta communem prudentum æstimationem, inter graviora recenseri possunt; ejusdem Congregationis Generalis judicio & auctoritati subjicimus, & privative reservamus.

De Officio Prælatorum Ponentium.

§. 12. Quæ quoniam præcipua Prælatorum Ponentium opera ac diligentia præparari, & explanari debebunt, ut jam de horum officiis muneribusque agamus, hoc primum volumus atque statuimus, ut sublata præsenti, quæ inter ipsos obtinet, Provinciarum, Civitatum, atque Locorum divisione, nova partitio fiat omnium Ditionis Ecclesiasticæ Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, in duodecim portiones, quarum unaquæque conterminas Civitates & Communitates contineat unius ejusdemque Regionis, seu Tractus prædictæ Ditionis, servata, quantum fieri poterit, civili Provinciarum divisione, & congrua inter ipsas portiones æqualitate; singulæ autem portiones hujusmodi singulis Ponentibus assignentur, ut unusquisque eorum circa œconomica negotia Civitatum, Terrarum, atque Locorum in designata sibi Provincia seu Portione existentium peculiariter occupetur, non solum prout hactenus ab ipsis Ponentibus fieri consuevit, sed etiam in aliis rebus, quæ Nos per præsentes iisdem committimus & demandamus.

Nova inter eos Provinciarum divisio fiat.

Revisio Tabellæ cujusque Commun. fiat a Prælato Ponente cum Ratiocinatore Communitatum.

§. 13. Volumus nimirum, ut singularum Communitatum Tabellæ, quarum omnium revisionis onus hucusque a solo prædictæ Congregationis Secretario, una cum ejusdem Ratiocinatore sustinebatur, in posterum ab eo Ponente, una cum Ratiocinatore hujusmodi, revideantur & examinentur, in cujus respective Districtu, seu Ponentia, aut Divisione, Communitates ipsæ continebuntur; ita videlicet, ut quæcumque ab ipsis notatu digna observabuntur, quæque Decreta super ipsis efformanda judicabunt, omnia referant ad Congregationem particularem, cujus erit rem totam communi suffragio definire, aut, juxta negotii gravitatem, ad Congregationis Generalis judicium deferre. Ut autem ab omnibus & singulis Communitatibus Tabellæ hujusmodi debitis temporibus transmittantur, utque Decreta super ipsis condita, aliaque per dictam Congregationem edita & promulgata, debitæ executioni demandentur, in eorumdem Ponentium cura & diligentia præcipue positum erit; quibus idcirco injungimus, ut frequentibus Literis ad Civitatum & Locorum Rectores & Magistratus, ubi opus fuerit, conscriptis, de prædictis omnibus certiores fieri curent, & sique Communitates in Tabellarum transmissione contumaciter morosæ fuerint, si quæ impedimenta generalium Legum observationi, aut peculiarium Decretorum implemento alicubi obstare, & præsertim si Locorum Dominos, seu Barones, ab onerum Cameralium, aliorumque ipsis incumbentium solutione indebite se eximere compererint, hæc omnia, etiam nemine recurrente, & ex officio, ad ejusdem Congregationis Particularis notitiam perferre, vel ei in memoriam revocare non omittant: Præterea eidem perpendendum exponant statum œconomicum earum Communitatum, quæ vel ære alieno, vel annuis dispendiis ultra vires premuntur, vel redditibus & proventibus supra expensarum necessitatem abundant, ut illarum respective levamini, aut majori utilitati opportune provideri valeat. Cum autem definitivæ resolutiones quoad complura ex hujusmodi negotiis, in Generali demum Congregatione, ut supra statuimus, capiendæ sint, hinc maxime opportunum censemus, ut singuli Ponentes prædicti, audita super negotiis, a se propositis dictæ Congregationis Particularis sententia, eamdem in scriptis redigant, & ad Cardinales in proxima Generali Congregatione suffragium laturos, pro eorum animi instructione, tempestive transmittant: Super quorum omnium implemento Nos Cardinali pro tempore ejusdem Congregationis Præfecto diligenter advigilandum injungimus, & expresse demandamus.

Decretorum executio a Ponentibus promoveatur.

Ceterum reddituum cura & administratio confirmatur Cardin. Præfecto, qui eos in destinatos usus eroget.

§. 14. Cæterum quum nonnulli redditus, ac proventus, ex diversis Romanorum Pontificum concessionibus, ejusdem Congregationis administrationi commissi fuerint, iidemque, prout etiam Capitalia quædam ex ipsis comparata, eorumque fructus, sub prædicti Cardinalis Præfecti directione partim in emolumenta Officialium & Ministrorum ipsius Congregationis pro omnium Communitatum utilitate laborantium, nec non eorum, qui singularum Civitatum, Terrarum, atque Locorum *Agentes*, seu negotiorum Gestores appellantur, partim in earumdem Communitatum levamen & commoda diligenter & provide impendi consueverint; Nos eidem Cardinali Præfecto eamdem curam, & directionis auctoritatem confirmamus: Decernentes, hujusmodi summas in eas tantummodo causas erogari debere, pro quibus in primæva earum constitutione & assignatione destinatæ fuerunt; nisi aliter a Nobis, & Successoribus Nostris dispositum, & in singulis occurrentibus casibus per specialia Chirographa demandatum fuerit; Officia vero dictorum Agentium, seu negotiorum Gestorum, quum primum illa, per ea nunc obtinentium cessum, aut decessum, vacare contigerit, a singulis respective Civitatibus, & Communitatibus, cum iisdem tamen emolumentis, & non aliis, in personas sibi benevisas conferenda esse; Ac demum Taxam super Communitatibus intra districtum Urbis consistentibus impositam, pro Satellitum, seu *Birruariorum*, ut vocant *utensiliis*, ad eam iterum quantitatem, prævio sæpedictæ Congregationis Generalis examine, reducendam esse, quæ summam in id annuarim erogari solitam magnopere non excedat.

Agentes Communitatum earum arbitrio in posterum eligantur.

Reductio fiat Taxæ pro utensiliis Satellitum super Communitatibus Districtus Urbis impositæ. De Judiciaria Congregationis potestate. Ea limitatur ad Causas in Constitutionibus Apostolicis expressas.

§. 15. Reliquum est, ut ad judiciariam potestatem ejusdem Congregationis, & ad illius exercendæ methodum, oculos convertamus. Quum enim hujusmodi auctoritas certis limitibus circumscripta, jam usque ab initio per dictum Paulum V. Prædecessorem, ut superius etiam innuimus, eidem tributa fuerit, & constans sequentium Pontificum mens fuisse dignoscatur, ut præstituti limites hujusmodi ab illa, seu a Judicibus ab ea deputatis, minime transcenderentur, ut ex Decretis & Reformationibus per felicis recordationis Prædecessores nostros Innocentium XI. & Innocentium XII. & per Nos ipsos editis aperte constat: nihilominus sæpe venisse accepimus, ut vel de consensu partium, vel ob prætensam causarum connexionem, aliisve de causis, ipsa Congregatio, ejusque Cardinalis Præfectus, ac Secretarius, aliique Prælati Ponentes, & Judices subdelegati, in controversiis illius pertinentiam & auctoritatem excedentibus, manus apposuerint, & in ipsis judicialiter, etiam ad sententiam, ejusque executionem processerint. Quod quum in recti ordinis & constituti Curiæ Nostræ systematis perturbationem vergere dignoscatur, Nos dicta auctoritate Apostolica, & earumdem præsentium tenore, prædictas Pauli V., &

Innocentii XI., ac Innocentii XII. Prædecessorum, Nostrasque Constitutiones & Reformationes iterum confirmantes & innovantes, eidem Congregationi, ejusque Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliisque Judicibus, si qui sint ex illius delegatione jus quandocumque & ubicumque dicentibus, districte inhibemus, ne ullas alias causas civiles, criminales, aut mixtas, præter eas, quæ in dictis Constitutionibus & Reformationibus, ejusdem Congregationis cognitioni & judicio relinquuntur, quæque distinctius præsentibus nostris Literis mox exprimentur, in prima, aut in qualibet ulteriori instantia cognoscendas assumere, seu in ipsis judicialiter quomodocumque procedere; etiam de consensu partium expresso aut tacito; aut prorogatæ jurisdictionis obtentu, sive ex eo, quod in ipsis agatur de interesse dictarum Communitatum activo, aut passivo, vel quod arctam connexionem habeant cum aliis causis coram ipsa Congregatione, ejusque Præfecto, aliisque Judicibus, legitime introductis, & actu pendentibus; multoque minus super earum pertinentia decernere, ullatenus præsumant; Nos enim ex nunc nullum, irritum, & inane decernimus, quidquid in posterum in hujusmodi causis, contra præsentis Decreti Nostri tenorem, per illam & illos actum, gestum, decretum, ac definitum, seu mandatum, & executum fuerit. Quocirca omnes & singulas hujusmodi causas sub aliquo capite ex inferius exprimendis non comprehensas, si quæ actu coram dicta Congregatione, ejusque Secretario, aut aliquo ex Ponentibus aliisve Judicibus ab eadem delegatis, etiam de consensu partium, ut supra, introductæ sint, & pendere dignoscantur, quocumque in statu aut terminis (quos hic pro satis expressis haberi volumus) reperiantur, iisdem auctoritate & tenore, ab illa & illis avocamus, easque Judicibus competentibus respective in iisdem statu & terminis, cognoscendas, fineque debito terminandas committimus & delegamus.

Cum avocatione aliarum, & remissione ad Judices competentes.

§. 16. Causæ autem, quas dictæ Congregationi, ac respective illius Præfecto, ac Secretario, & Ponentibus, aliisque Judicibus, eiusdem auctoritate, aut nomine, diversimode, ut infra, cognoscendas, definiendasque assignamus, sunt quæ sequuntur, videlicet.

Enumerantur genera Causarum ad ipsius Congregationis judicium spectantium.

§. 17. Primo: Illæ, in quibus pro parte quarumvis Communitatum & Universitatum eidem Congregationi subjectarum, aut Conductorum, & Appaltatorum ab ipsis causam habentium, agitur pro solutione onerum Cameralium, aut illorum, quæ Communitativa appellantur in Tabella descriptorum, adversus eorum debitores quoscumque. Et quoniam ad eos arctandos, & ad proventus hujusmodi pro parte dictarum Communitatum prompte exigendos, præfatus Clemens VIII. Prædecessor eidem Congregationi facultatem indulsit procedendi *Manu Regia*; Nos eamdem facultatem ipsi præsentium tenore confirmantes, volumus & præcipimus quæcumque Mandata sub hujusmodi formula ab eadem Congregatione pro dictorum onerum solutionibus expedientur, sine ulla tergiversatione, & gratis omnino, a competentibus Judicibus localibus subscribenda esse: nimirum a Judice Ecclesiastico, si contra Ecclesiasticas personas, aut Loca Pia agatur; a Laico autem, si contra Laicos concessa fuerint; & ad eorumdem executionem procedi debere, non obstante quacumque inhibitione cujusvis Judicis, aut Tribunalis, etiam ipsiusmet Congregationis Boni Regiminis, ejusve Præfecti, aut Secretarii, nisi signata fuerit manu nostra, seu pro tempore existentis Summi Pontificis, ejusve Auditoris; eidem vero Congregationi, illiusque Præfecto, aut Secretario dumtaxat licitum fore, hujusmodi Debitorum recursus, aut appellationes in devolutivo admittere, postquam ab iis reipsa solutum fuerit totum id, pro cujus exactione mandatum Manus Regiæ expeditum fuit; decernentes, solam Pignorum oblationem, aut captionem, ad hunc effectum minime suffragari.

I. Causæ super exactionibus onerum Cameralium & Communitativorum in Tabella descriptorum.

De concessione Manus Regiæ, ejusque prompta executione.

§. 18. Quod si debitor aliquis Privilegium alleget exemptionis, quo se contendat ab alicujus oneris solutione immunem esse debere; tunc, si Communitas in quasi possessione reperiatur exigendi onus illud ab hujusmodi prætensis Privilegiatis, nihil obstare volumus, quominus supradicta ratione adversus eos procedatur ad executionem ManusRegiæ, quacumque inhibitione, appellatione, aut recursu postpositis; & reservata dumtaxat prætensi Privilegii verificatione, ejusque relevantiæ discussione, ad suum congruum Judicium Petitorium; quod quidem in prima instantia coram dictæ Congregationis Secretario, in gradu autem appellationis coram ipsa plena Congregatione, juxta privativam facultatem super his judicandi, per dictos Clementem VIII. & Paulum V. ipsi tributam, fieri debere decernimus. Si autem exigendi consuetudo & quasi possessio Communitati non assistat, tunc adversus allegantem Exemptionis Privilegium nequaquam procedi volumus Manu Regia; sed ante omnia de Privilegii subsistentia & viribus coram Secretario dictæ Congregationis, ac etiam subinde, quatenus appellatum fuerit, coram eadem Congregatione Generali, servatis servandis, judicandum & pronuntiandum fore decernimus. Et hæc eadem servari volumus, quoties super solutionibus hujusmodi onerum in Tabella descriptorum, inter Communitatem Loci Feudalis, & Dominum, seu Baronem ipsius Loci, controversia aliqua oriatur.

Quando allegata exemptionis privilegia executionem suspendere valeant.

§. 19. II. Illas quoque Causas ad prædictam Congregationem, ejusque Præfectum, Secretarium, aliosque Judices ab ea deputandos spectare decernimus, in quibus ex parte earumdem Communitatum, & Universitatum, seu Conductorum, & Appaltatorum ab illis jura sua desumentium, agitur adversus Debitores Canonum, Livellorum, seu fructuum Censuum, aut Pensionum Domorum, aliorumve Prædiorum Urbanorum, aut Rusticorum, ac cæterarum omnium responsionum, & præstationum in supradicta Tabella descriptarum; contra quos pariter, quatenus Communitas in hujusmodi proventuum exigendorum possessione, seu quasi, esse dignoscatur, expedienda erit Manus Regia, eaque subscribenda, & exequenda, prout supra; non obstantibus quorumvis Judicum, & Tribunalium, etiam ipsius Congregationis, seu illius Præfecti, aut Secretarii, inhibitionibus, præter signatas a Nobis & Successoribus Nostris, seu Nostro, & illorum Auditore pro tempore existente; Recursus autem & Appellationes in devolutivo dumtaxat, post expletam solutionem, admitti poterunt. At ubi super rioris temporis possessio Communitati non suffragetur, tunc, suspensa Manus Regię expeditione & executione, petitio Communitatis, ejusque Appaltatoris in prima instantia coram Judice Locali proponenda, & in gradu Appellationis dumtaxat ad prefatam Congregationem, ut inferius declarabimus, deferenda erit. Neque enim congruum reputamus, aut dicti Clementis VIII. Literis & menti consentaneum, ut pro hujusmodi causis, & levioribus ut plurimum pecuniarum summis, ad Urbis Tribunalia in prima Instantia recurrere debeant universę Ditionis Ecclesiasticę Communitates: Quę tamen si a Judicibus Localibus hujusmodi Causarum expeditionem intra sex mensium spatium obtinere nequiverint, tunc dictę Congregationis officium & auctoritatem recte implorabunt; dictique Prefectus, & Secretarius hujusmodi Causas coram prefatis Judicibus pendentes etiam in prima instantia reassumere, & ad se avocatas cognoscere ac definire libere poterunt.

II. Causæ super exactionibus proventuum Communitat. in Tabella etiam descript.

In his etiam proceditur Manu Regia, appellatione remota, quando Communitas esset in quasi possessione exigendi.

Alias disceptanda erit Causa coram Judice locali in prima instantia, & coram Congregatione in secunda.

Salva huic auctoritate reassumendi Causas post semestre pendentes.

§. 20. Quæ tamen ita in hoc secundo Causarum genere procedere volumus, & intelligenda esse declaramus, quatenus Communitas in Judicio executivo agat adversus Personam & bona ipsius Debitoris, qui ad controversæ præstationis solutionem proprie tenetur; non autem contra Tertium per se non obligatum, quique ante executionem Manus Regiæ, aut in actu ipsius executionis, Inhibitionem aliquam dotalem præsentet, aut satis notam alleget *Cauthelam Angeli* nuncupatam; Siquidem in his casibus, pro eo quod pertinet ad Bona, super quibus intentata erat executio, Judicium Causæ non ad Congregationem Boni Regiminis spectabit, sed ad Judicem Inhibitionis, apud quem scilicet pro parte Communitatis instandum erit pro ipsius Inhibitionis moderatione; quemadmodum alias de anno millesimo septingentesimo decimo octavo per Epistolam Encyclicam ejusdem Congregationis declaratum fuit.

Quo in casu præmissa non procedant.

§. 21.

III. Causæ super natura onerum Communitatibus solvendorum.

§. 21. III. Illud etiam Causarum genus ad sæpedictæ Congregationis judicium spectare decernimus, quod circa naturam onerum unicuique Communitati solvendorum non raro agitari contingit; an scilicet Cameralia, an vero Communitativa, seu mixta sint, & censeri debeant. Quas quidem Causas, utpote graviores, & de sui natura minime executivas, coram Secretario dictæ Congregationis in prima Instantia, deinde vero in gradu appellationis apud plenam Congregationem disceptandas, ac definiendas fore statuimus.

IV. Lites super electionibus Camerariorum, & exactorum, aliorumque Ministrorum Communitatum.

§. 22. IV. Quæcumque Lites, & Controversiæ inter dictarum Communitatum & Universitatum Homines exoriantur super electionibus & deputationibus Camerariorum, sive Exactorum, aut Depositariorum, aliorumque Administratorum pecuniæ publicæ, seu rei Frumentariæ, vel Olei, aut aliorum generum, quæ pro Populi victu, & sustentatione, aliisque necessitatibus, publico sumptu comparari contingat; Item illæ, quæ in redditionibus rationum hujusmodi Administratorum exsurgere possunt, seu quum adversus eos agitur pro residuis ab eorum manibus recuperandis; Hæ omnes tanquam gravioris momenti, ad Secretarii prædictæ Congregationis Judicium in prima Instantia pertinebunt, in ulterioribus autem, ad plenam ipsam Congregationem. Quæ etiam criminaliter procedere potest adversus præfatos Administratores, quatenus de dolo, aut fraude, vel falsitate, sufficientibus indiciis concurrentibus, arguantur.

V. Causæ super locationibus Bonorum Communitatum, cum earum dependentiis.

§. 23. V. Denique ad eumdem Secretarium in prima Instantia, & respective ad plenam Congregationem in gradu appellationis, privative deferri debebunt Causæ & Lites super Locationibus Bonorum, atque Proventuum dictarum Communitatum, quicumque in præfata Tabella descripti habentur, inter Communitates Locatrices ex una, & Conductores, seu Appaltatores ex altera partibus, seu inter plures Oblatores, aut Conductores hinc inde, pro tempore vertentes; Prout etiam controversiæ super prætensis conventarum responsionum atque Pensionum remissionibus, & defalcationibus, ab iisdem Conductoribus, & Appaltatoribus promoræ, & promovendæ; ea tamen servata lege, ut nulla exceptio defalcationis ex quolibet etiam privilegiato capite prætensæ, iis suffragetur, ad effectum retardandi solutionem integræ conventæ summæ, & executionem Manus Regiæ, per quam ad hujusmodi solutionem ante omnia compelli debebunt, juxta id, quod in citata Clementis VIII. Constitutione præscriptum legitur.

Præscribitur ordo & methodus hujusmodi Causarum cursu servandus.

§. 24. Has & non alias Causas, Lites, & Controversias dum a prædicta Congregatione Boni Regiminis, ac respective ab illius Præfecto, Secretario, Ponentibus, aliisque ab ea deputatis, judicialiter cognoscendas, definiendasque decernimus: ordinem quoque ac methodum in iis procedendi opportune statuamus, oportet. Quoties itaque Causa aliqua a Judice Locali, per expeditionem & executionem Manus Regiæ, juxta præmissa, expedita fuerit, ac Debitor, post expletam solutionem, ut præfertur, reclamaverit, liberum ei erit ad præfati Secretarii judicium in devolutivo provocare. Qui si Judicatum de partibus sententia sua confirmaverit, idemque Debitor novam Commissionem a Congregatione Generali impetrare cupiat, non aliter audiendus erit, quam si a Cardinali Præfecto supersessoriam obtinuerit ad effectum adeundi plenam ipsam Congregationem. Hæc autem, quatenus Commissionem signandam existimet, eam dirigere debebit alicui ex Ponentibus, at semper cum clausula: *Parito judicato*. Si vero prædictus Secretarius in devolutivo pronuncians, Judicatum de partibus revocet, Communitas autem a posteriori hujusmodi sententia appellationem interponat: tunc absque ulla supersessoriæ concessione, Causa ipsa principalis, per eum Ponentem, ad quem juxta divisionem superius præscriptam pertinebit, in plena Congregatione proponenda erit; & quidquid per hanc super illius meritis judicatum fuerit, id pro finali definitione habendum, servandum, & exequendum erit; absque eo quod ulterior ulla appellatio, aut Causæ revisio, etiam in gradu restitutionis in integrum, admitti valeat.

§. 25. In iis autem Causis, quas supra diximus coram eodem Secretario in prima Instantia agitandas esse, si, postquam ab eo pronunciatum fuerit, aliqua ex Partibus appellationem interponendam duxerit, supersessoriam prius obtinere debebit a Cardinali Præfecto, ut plenam Congregationem adire possit: in qua non quidem de ipsa appellatione admittenda, aut rejicienda, seu de Commissione signanda, agendum erit, sed super Causæ meritis finaliter judicandum, sublata quacumque ulteriori appellatione, seu Causæ hujusmodi revisione, etiam in gradu restitutionis in integrum; Expedit enim in hujus generis Causis, quæ ad œconomicum regimen pertinent, brevissimum, quoad fieri poterit, litibus, & controversiis terminum præstituere.

Quomodo concedenda sit Communitatibus licentia sustinendi & movendi lites.

§. 26. Ne autem hujusmodi Lites & Controversiæ, sive active, sive passive, a Communitatibus, & Universitatibus temere suscipiantur, aut cum earum inutili dispendio sustineantur, Nos sæpedicto Cardinali Præfecto, seu alteri Cardinali illius vices pro tempore obeunti, committimus & mandamus, ut nullas lites hujusmodi inter quamcumque Communitatem, seu Universitatem ex una, & alias Communitates, sive Universitates, aut Hominum cœtus, privatasasve personas, ex altera partibus, in quolibet Tribunali motas, atque movendas, publico sumptu agitari permittat, sine expressa licentia sua in scriptis concedenda; quam quidem ipse, pro suo prudenti arbitrio, ac de consilio Secretarii, & Ponentis respective, concedet quoad primam Instantiam, ac etiam quoad ulteriores, ubi Communitas in prima, vel in proxime superiori Instantia, favorabilem sententiam, seu resolutionem obtinuerit. At si Communitas in prima, multoque magis, si etiam coram Judice secundæ Instantiæ, Causa ceciderit, tunc eidem, ut litem in gradu ulterioris appellationis prosequi valeat, non aliter licentiam impertiri debebit, quam facta per Homines ejusdem Communitatis solemni obligatione, per quam ipsi, *uti singuli, & in solidum*, ad litis hujusmodi expensas, & ad relevandam Communitatem ab omni damno in casu contrariæ sortis, se valide obstringant.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 27. Denique præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque etiam ex eo, quod quilibet in præmissis, seu in eorum aliquo jus, vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, etiam specifica & individua mentione, & expressione digni, eisdem non consenserint, aut ex alia quantumvis juridica, & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel interesse habentium consensus, alioque quolibet, etiam quantumvis magno, ac formali, & substantiali defectu, notari, impugnari, infringi, in controversiam revocari, ad terminos juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium intentari, vel impetrari nullatenus posse; sed semper, & perpetuo validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari decernimus.

Aliter judicari prohibetur.

§. 28. Sicque, & non aliter per eamdem Congregationem, ejusque Præfectum, ac Ponentes, & Secretarium, aliosque Judices Ordinarios, & Delegatos, quavis auctoritate, præeminentia, aut potestate fungentes & functuros, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, aliosque S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos; sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicari, & definiri debere: irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 29. Non obstantibus, quatenus opus sit, dictorum Sixti V., Clementis VIII., & Pauli V., super unius & alterius Congregationis erectione, & facultatibus, Nostraque & Cancellariæ Apostolicæ Regula de jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis Constitutionibus & Ordinationibus, necnon quarumcumque Causarum & Litium pendentia in quocumque statu

Anno 1753.

& terminis; dictæque Congregationis, etiam confirmatione Apostolica, seu qualibet firmitate alia roboratis usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam antiquis, & immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, eidem Congregationi, ejusque Præfecto, & Officialibus, necnon cuilibet ex Communitatibus, & Universitatibus Ditionis prædictæ, earumque Hominibus, seu peculiaribus Personis, sub quibuscumque formis & verborum tenoribus, clausulis, & decretis, in contrarium præmissorum forsitan concessis, ac pluries confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio habenda esset, tenores hujusmodi pro præsentibus insertis habentes, Motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, illis alias in suo robore permansuris, amplissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretorum, Statutorum, mandatorum, avocationis, remissionis, commissionis, declarationum, & voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. An. 14. die 1. Oct. 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus,

J. Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi,

Loco ✠ Plumbi,

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium,
Publicata die 26. Novembris 1753.

XXVI.

TRIBUNALI

Auditoris Generalis Cameræ Apostolicæ adduntur duo Prælati Assessores in Causis Criminalibus definiendis, certaque methodus in hujusmodi judiciis coram ipso A. C. instituendis, prosequendis, & absolvendis firmatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Justitiæ coercitivæ exercitium in omni Gubernio necessarium

AD coercenda delinquentium flagitia Nos sedulo intendere cogit Supremi Legislatoris Officium, quo & temporali Ditioni Apostolicæ Sedis Dominio subjectæ, & spirituali Gubernio Catholicę Ecclesiæ toto Terrarum Orbe diffusæ: ex juribus Beati Petri Apost. Principis, Dei ordinatione, præsidemus. Quum enim sperandum non sit, communis corruptionis vitia, quæque ex iis sæpe prodeunt facinora & crimina, ab hominum universitate penitus tolli posse; necesse est, iis, qui in Leges peccant, statutas Legibus pœnas, ratione duce, sapienter infligere; ut vel earum salubri rigore emendati, (quod magis cupimus,) ad justitiæ cultum revocentur; vel saltem ulterius delinquendi facultate privati, a perturbando Societatis ordine desistant, & cæteris exemplo sint, ne sanctissimarum Legum instituta violare liberum sibi putent, aut impune fore confidant.

Providentia Pontificis circa Tribunal Gubernii Urbis.

Quam in rem, quum paucis ante annis, ad optimum hujus Almæ Urbis, ejusque Districtus regimen stabiliendum, plura præscripserimus in Tribunali Gubernii ejusdem Urbis observanda, quæ primum in Schedula Nostri Motus proprii late digessimus, deinde vero in Apostolica Constitutione Nostra, quæ incipit *Justitiæ gladium*, data anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLIX. undecimo Kalendas Junii, per extensum inserta solemniter confirmavimus; cumque ex eorum observatione in eo Tribunali jam constituta, perspicuum recti ordinis & utilitatis publicæ fructum nos collegisse gaudeamus.

Pont. A. XIV.

Ea nunc extenditur ad Tribunal A. C. in Criminal.

Nunc consentaneam pariter agendi methodum firmare deliberavimus in Tribunali Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, cujus jurisdictio non solum in Civilibus, sed etiam in Criminalibus Causis, latius extenditur. Ne Delinquentes, & Inquisiti, ad hujus Tribunalis Forum peculiariter pertinentes, seu undecumque ad ipsius & Sedis Apostolicæ judicium confugientes, in casibus per Sacros Canones & Apostolicas Constitutiones statutis atque permissis, aut ibi delictorum impunitatem inveniant, unde Justitiæ exercendæ normam desumi, & Ecclesiasticæ disciplinæ præsidium, inferioribus autem Judicibus & Tribunalibus auxilium impendi maxime decet; aut adversus vim & oppressiones promptum debitumque remedium, in hoc communi innocentiæ asylo, frustra requirere, vel diutius, quam par est, expectare cogantur.

Cui Pont. nonnullas præscribit leges, speciali Chirographo comprehensas.

Itaque omnibus mature perpensis, auditisque super his prudentum virorum consiliis, infrascriptas Leges & Ordinationes in dicto Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ Tribunali perpetuo servandas condidimus, atque amplexi sumus in quadam Schedula Nostri Motus proprii non ita pridem Chirographo nostro subscripta; cujus tenor talis est, videlicet.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Tenor dicti Chirographi.

§. 1. „ FRA i molti, e gravissimi pesi del Nostro Apostolico Ministero abbiamo sempre annoverato quello, che ci obbliga a vegliare incessantemente sopra la retta, e ben ordinata amministrazione della Giustizia in ogni sorta di Cause Civili, e Criminali, le quali in grado di appellazione, e tal volta ancora in prima istanza, debbono giudicarsi ne' Tribunali di questa Santa Sede. Più d'ogni altro però ci è stato sempre a cuore il Tribunale dell' Uditor Generale della Nostra Camera, quale da tempo antichissimo i Sommi Pontefici Nostri Predecessori hanno costituito Giudice Ordinario con amplissime facoltà, non solo nelle Appellazioni, che nelle Cause appartenenti al Foro Ecclesiastico vengono alla Santa Sede da tutte le parti del Mondo Cattolico; ma pur anche in certe cause privilegiate di prima istanza, e specialmente in quelle Cause Criminali, nelle quali l'Inquisito, o Reo viene a costituirsi spontaneamente di persona a disposizione di essa Santa Sede, come apparisce da diverse nostre Costituzioni, e particolarmente da quella, che incomincia: *Ad Militantis Ecclesiæ*; impressa nel primo Tomo del nostro Bollario Constit. XLVIII. nella quale fu da noi provvidamente stabilito, e dichiarato, quando, ed in qual forma fosse lecito all' Uditore della Camera, secondo il prescritto del Sagro Concilio di Trento, e delle Costituzioni Apostoliche, ammettere le Appellazioni, inibire gli Ordinari de' Luoghi, e avocare da essi le Cause di prima istanza.

Describitur jurisdictio Tribun. A. C.

Causæ, propter quas Pont. ut infra statuit.

§. 2. „ Ma nondimeno essendo l'animo Nostro sempre più eccitato dal desiderio di ridurre all' ultima possibile perfezione questo gran Tribunale del Mondo Cattolico, ci siamo determinati, sull' esempio di simile provvedimento da Noi parimente dato all'altro Nostro Tribunale del Governatore di Roma, di renderlo, come in appresso, più nobile, decoroso, e rispettabile in rapporto alle Cause Criminali; provvedendo nel tempo stesso, che gl'Inquisiti, e Processati nelle Curie dei propri Ordinari, trovino bensì in esso il giusto e dovuto asilo, quando sono innocenti; ma non mai alcuna impunità, o alcun fomento alla loro disubbidienza, quando sono colpevoli.

Confirm. in primis omnem dicti Tribunalis jurisdict.

§. 3. „ Avendo per tanto in questa Nostra Cedola per espresse, e di parola in parola registrate tutte & singole, facoltà, Giurisdizioni, prerogative, e preeminenze, delle quali, per concessione de' nostri Predecessori e Nostra, gode, e può go-

„ dere

dere l'Uditore Generale della Nostra Camera Apostolica, e quelli in forma amplissima confermando, ed approvando, senz'alcuna benchè menoma restrizione, o diminuzione: Come pure avendo per espresso lo stato presente del di lui Tribunale in Criminalibus, il numero degli Offiziali, e Ministri, che lo compongono, e di quelli, che hanno luogo e voto nella di lui Congregazione; e finalmente le facoltà, ed incombenze di cadauno di essi:

Pro judiciis Crim. duos Prælatos Assessores constituit, eisque locum inter Ponentes Sacr. Consult. assignat.

§. 4. „ Di nostro Moto proprio, certa scienza e pienezza della Nostra suprema, ed Apostolica Potestà, ad esempio di quello, che già ordinammo per il detto Tribunale del Governo di Roma nella nostra Costituzione, che incomincia: *Justitiæ gladium*; pubblicata li 24. Maggio 1749. vogliamo similmente & ordiniamo, che in avvenire, al solito & ordinario numero de' Prelati Ponenti di Consulta se ne aggiungano altri due, quali abbiano e debbano godere tutti gli onori, Privilegj, esenzioni, e preminenze, che godono gli altri Ponenti, di modo che compongano con essi uno stesso corpo, o sia Collegio; ma però in vece di essere Ponenti di una delle nostre Provincie, sieno, e debbano essere ambidue Ponenti, ed Assessori del Tribunale dell'Uditore Generale della Nostra Camera, e che debbano intervenire a tutte le Congregazioni Criminali, quali si terranno avanti di esso: Come pure vogliamo, che alle medesime Congregazioni Criminali debba intervenire (come prima si costumava) l'Uditore pro tempore in Civilibus di esso Monsignore Uditore della Camera, anch'egli come Assessore del medesimo in Criminalibus, dichiarando, che questo debba sedere immediatamente dopo li suddetti due Ponenti di Consulta, quali sederanno immediatamente dopo l'Uditore Generale della Camera, secondo l'ordine fra di loro della propria Prelatura o Anzianità.

Eisdem præcip. munus imponit, suffrag. ferendi in Causis Criminal. una cum A. C. ejusque Auditore, & Locumtenente Cri.

§. 5. „ Nella risoluzione delle Cause, che si proporranno in detta Congregazione Criminale, avranno voto decisivo il suddetto Monsignor Uditore della Camera pro tempore, coll'arbitrio però di astenersi, quante volte così gli piacerà; li tre Assessori suddeti, & il Luogotenente Criminale Generale. Quanto poi alli tre Sostituti Luogotenenti, ancorchè in passato abbiano avuto il voto decisivo, vogliamo che in avvenire non abbiano se non che il semplice Voto consultivo.

Processus a quibus, & quomodo efformandi.

§. 6. „ Li Processi dovranno compilarsi come per lo passato, tanto nelle Cause di prima istanza, quanto anche, quando occorra, nelle Cause di Appellazione, dalli tre Sostituti Luogotenenti, secondo il ripartimento che ne faranno fra di loro per Turno di Settimana in Settimana, salvo però all'Uditore della Camera, e suo Luogotenente Generale, in qualche caso particolare, il diritto di commettere la Processura fuori di detto Turno, e con espressa dichiarazione, che li suddetti Sostituti processanti siano sempre tenuti di prendere di mano in mano dal suddetto Luogotenente Generale nella formazione de' Processi le opportune istruzioni.

Process. compendia, seu restrictus a quibus fieri, & recognosci debeant.

§. 7. „ Sarà ancora peso di essi Sostituti Luogotenenti il riformare a suo tempo il Ristretto di ciaschedun Processo, che dovrà proporsi in Congregazione, con tutta attenzione, e fedeltà; ma questi Ristretti non dovranno mandarsi in giro all'Uditore della Camera, nè agli altri tre Assessori, come si dirà in appresso, se non dopo che saranno stati firmati, e sottoscritti da quel Sostituto, che gli avrà formati, e successivamente riconosciuti, e confrontati col Processo dal medesimo Luogotenente Generale, quale ancor egli dovrà restar debitore della integrità e sincerità de' medesimi, e perciò sarà tenuto ancor esso sottoscriverli, ed approvarli di proprio suo pugno.

Decreta circa actus ordinat. fiant a solo Locumten. recursus autem ad solum Audit. Sign. Just. vel ad Audit. SS. deferantur.

§. 8. „ Gli atti ordinatorj di qualunque Giudizio, si faranno tutti, come si è costumato fin' ora, avanti il Luogotenente Generale, e quando alcuna delle Parti si crederà gravata da qualche Decreto del medesimo, non dovrà citare per la reposizione avanti lo stesso Uditor della Camera, com'è stato di recente introdotto con inutile prolungamento; ma dovrà immediatamente ricorrere o all'Uditore della Segnatura di Giustizia, o all' Uditore pro tempore del Papa, in arbitrio de' quali, quando cada nell'ordinatoria alcun grave Articolo, come tal volta cade, sarà di rimetterlo alla Decisione della piena Congregazione: Ben inteso però, che al suddetto Luogotenente Generale non sia mai lecito, sotto pena di nullità, pronunciare per sentenza sopra Articoli meramente ordinatorj, e che similmente alle Parti non sia mai lecito di ricorrere in Cause Criminali alla piena Segnatura di Giustizia; essendo stato già dichiarato prima da Innocenzo X. Nostro Predecessore, e poi anche da Noi in Segnatura di Grazia, in occasione di una Causa *Alatrina*, che la piena Segnatura di Giustizia non può, nè deve ingerirsi nelle Cause Criminali, nè rispetto alla pertinenza anche tra il Giudice Civile e Criminale, nè rispetto alle Commissioni.

De tempore adunandi Congreg. Crim. A. C. & intimandi Causarum proposit. communicandi Scriptur. atque Restrictus.

§. 9 „ Ogni quindici giorni almeno, nel giorno di Lunedì, dovrà l'Uditore della Camera adunare avanti di se la Congregazione Criminale, a cui, oltre li tre Assessori suddetti, dovranno intervenire tutti quelli, che sono descritti nel pubblico Elenco di essa Congregazione; ed al medesimo Uditore della Camera Capo del Tribunale spetterà parimente destinare le Cause, che dovranno proporsi in ciascheduna Congregazione. Ma quindici giorni prima dovrà la proposizione di ogni Causa intimarsi dal Luogotenente alle parti interessate, con intimazione in iscritto, acciò possano in detto tempo dedurre sì in iscritto, che in voce le loro ragioni; e respettivamente ciascuna di esse Parti, tre giorni almeno avanti la Proposizione, dovranno distribuire alli Votanti, e comunicarsi vicendevolmente tra di loro nella Sala di esso Monsignor Uditore della Camera, le proprie Scritture, & allegazioni, sotto la pena, in caso di contravvenzione, di essere i rispettivi Difensori inabilitati a scrivere, e comparire nel Tribunale, ad arbitrio di detta Congregazione.

§. 10. „ Nel decorso similmente di detti quindici giorni saranno tenuti li Sostituti Luogotenenti, che avranno formati i Ristretti de' Processi da proporsi in Congregazione, firmati e sottoscritti, come sopra, mandare in giro li medesimi Ristretti in primo luogo al suddetto Monsignor Uditore della Camera, e dappoi di mano in mano a ciascuno de' suddetti tre Assessori, l'ultimo de' quali dovrà rimetterli nelle mani de' respettivi Sostituti Luogotenenti, che gli avranno formati, per essere da essi riferiti in Congregazione.

Confirmat. suam Const. de Appellat. & Inhib.

§. 11. „ Affinchè poi il detto Tribunale dell' Uditore della Camera riesca e sia, come di sopra abbiamo detto, e Noi assolutamente vogliamo, di giusto presidio agl'innocenti; ma non mai di sutterfugio, e fomento ai colpevoli, in disprezio de' loro immediati Superiori, e in rilassamento della Disciplina Ecclesiastica: Considerando, che le Cause Criminali vengono all'Uditor della Camera o in grado di appellazione legittimamente interposte, o anche in prima istanza, quando specialmente gl'Inquisiti si costituiscono personalmente nelle Carceri a disposizione della Santa Sede, e per essa dell' Uditor della Camera: Perciò, rispetto alle Cause d'appellazione, confermiamo di nuovo la suddetta Nostra Costituzione XLVIII. che incomincia: *Ad militantis Ecclesiæ*; incaricando il medesimo Uditore della Camera, perchè sia nel suo Tribunale pienamente ed esattamente eseguita; E solamente aggiungiamo, che quante volte avvenga il caso, come non di rado avviene, che qualcuno appelli dal Decreto, o Giudicato del proprio Ordinario, dopo che in virtù di quello stesso Giudicato, o Decreto, dal quale appella, è stato rilasciato dal le Carceri formali, o da altro qualunque luogo, che prima di esso Giudicato o Decreto gli era stato assegnato in luogo di Carcere: In tal caso l'Uditor della Camera, e suo Luogotenente Generale, non debba ammettere l'appellazione, nè rilasciare alcuna inibizione, nè ordinare la trasmissione degli atti, se prima l'Appellante non sarà ritornato nelle Carceri formali, o in altro luogo assegnatogli per Carcere, e che con idonea cauzione non siasi obbli-

Eamque ampliando, statuit, quod Reus appellans a Decreto, cujus vigore relaxatus est, non audiatur, nisi ad Carceres, sive in Custodiam redeat.

„ obbligato a restarvi sino all' esito della Causa. Non essendo giusto, che l'Inquisito, nel tempo stesso che impugna per via d'appellazione il Giudicato del suo Ordinario, voglia goderne il benefício, nella parte, che riguarda il suo rilascio dalle Carceri.

Quoad Causas primæ instantiæ confirmat Decreta S. M. Bened. XIII.

§. 12. „ Quindi passando all'altre suddette Cause di prima istanza, benchè i Nostri Predecessori, e specialmente Benedetto XIII. di felice ricordanza, con sei Decreti che si trovano impressi dopo il Concilio Romano *fog.* 207. *e seqq.* abbiano dato in questa parte utilissimi provvedimenti; nondimeno per accorrere, in quanto possiamo, alla malizia degli Uomini, quali sempre trovano nuove maniere per contravenire impunemente alle Leggi anche più sante:

§. 13. „ Approviamo in primo luogo, e confermiamo in tutto e per tutto li primi tre Decreti del prelodato Benedetto XIII., ne' quali si dispone come in appresso. *I. Recipi possint, & dumtaxat in Tribunali Auditoris Cameræ, Constituta Reorum in causis primæ instantiæ, in quibus de pœnis corporalibus agitur, habita ratione ad titulum inquisitionis; Non vero in Causis Censurarum, vel simplicis mulctæ, vel declarationis irregularitatis, sive in aliis Causis, in quibus dicta pœna corporalis non intrat. II. Regularium Constituta nunquam recipiantur. III. Hujusmodi Constituta fieri tantum possint coram A. C. in Criminalibus, non vero coram alio Judice Appellationis, neque in Urbe, neque extra eam, nec etiam in Sacra Congregatione negotiis Episcoporum, & Regularium Præposita.*

Item alia tria Decret. ejusdem.

§. 14. „ Confermiamo parimente ed approviamo gli altri tre susseguenti Decreti, nei quali si ordina." *IV. Constitutus Reus coram A. C. debeat statim in carceribus formalibus Urbis detineri; deinde primum expediantur in ejus Tribunali Litteræ inhibitoriales, & compulsoriales (absque eo quod Constitutus juret se suspectum habere Ordinarium) pro transmissione Actorum coram dicto Ordinario, nec possit Reus habilitari per Urbem, & extra carceres formales, nisi visis & discussis Actis, & quatenus de jure sit locus dictæ habilitationi, audita Parte offensa, vel ejus Procuratore, si in Curia sit præsens, necnon Fisco R. C. A. & quatenus Causa sit cum Procuratore Fiscali Curiæ Ecclesiasticæ, audito Promotore Fiscali Curiarum Episcopalium in Urbe, atque insuper facto desuper verbo in plena Congregatione Criminali A. C. V. Si Acta vel non incœpta coram Ordinario, vel sufficienter impinguata non fuerint, non communicentur Reo, sed coretento in carceribus formalibus, committatur Ordinario Processus informativi compilatio, vel respective impinguatio, facienda expensis Partis querelantis, vel Fisci Ecclesiastici, si ea non adsit. VI. Actis sufficienter impinguatis, servatis servandis, procedatur ad expeditionem Causæ prout de jure, audita semper Parte offensa, vel eius Procuratore, necnon Fisco R. C. A. & Curiarum Episcopalium, ut supra, in quolibet actu: Districte injungente Sanctitate Sua, ut coram semetipso A. C. tractari & expediri faciat hujusmodi Causas juxta meritum justitiæ, ne Rei inquisiti, Forum Ordinarii declinantes in prima instantia, in Urbe quærant reatuum præsidium.*

Ex prava intelligentia tertii & quarti ex dd. Decretis, abusus invaluit habilitandi Reos ad habendam Urbem loco Carceris extra casus permissos.

§. 15. „ Ma perchè contro il vero senso del terzo, e quarto de' riferiti Decreti si è andato a poco a poco introducendo l'abuso di accordare il benefizio dell'Abilitazione per Roma anche ne' casi, ne' quali de jure non deve accordarsi, col solo apparente motivo, che l'Inquisito prima di costituirsi personalmente avanti l'A. C. era stato similmente abilitato dal proprio Ordinario ad avere il Palazzo o la Città in luogo di carcere; non si fa distinzione fra delitto e delitto; non si discuotono gli atti, anzi per lo più delle volte neppur possono vedersi, ed esaminarsi, perchè erano appena incominciati, quando l'Inquisito è fuggito a Roma; la Parte offesa o non vi è, o non si cura di comparire; il Promotore Generale delle Curie Ecclesiastiche deputato da Benedetto XIII. poco o nulla operava, e perciò si è lasciato di deputarlo; e finalmente il Fiscale Generale di Roma, e suo Sostituto, benchè sia citato, si contenta di fare in piè della citazione una semplice protesta generale, e questa fatta, aggravato da altre incombenze del proprio Uffizio, non si prende altra cura: dal che avviene che gl'Inquisiti, benchè consapevoli a loro stessi del delitto, o deliti commessi, nondimeno animati da forte speranza di essere abilitati per una Città così vasta, come è Roma, vengono francamente a costituirsi avanti l'A. C. e si veggono passeggiare impunemente, e darsi bel tempo, per tacere altri più gravi disordini, de' quali non conviene far menzione.

Habilitatio Rei prohibetur, Processu non completo aut non publicato.

§. 16. „ Quindi è, che Noi, volendo restringere dentro i termini della ragione, e dell' equità cotesta soverchia condiscendenza; ordiniamo, e comandiamo, che quante volte nè in Partibus, nè in Curia è stato compiuto, e pubblicato il Processo informativo, o sia fiscale, non debba mai abilitarsi l'Inquisito fuori delle carceri formali, benchè prima di costituirsi foss' egli stato abilitato dal proprio Ordinario; ma debba onninamente osservarsi ed eseguirsi il suddetto *Quinto* Decreto, nel quale si ordina non solo, che quegli atti, che vi sono, non vengano comunicati al Reo, ma in oltre, che si commetta all' Ordinario la compilazione, e respettivamente l'impinguazione del Processo informativo, da farsi a spese della Parte Querelante, quando vi sia, e quando questa non vi sia, a spese del Fisco Ecclesiastico; e che intanto l'Inquisito si ritenga nelle carceri formali. Avvertendo bene, che tal commissione si dia sempre all'Ordinario, ancorchè l'Inquisito dica, e giuri d'averne perorrescenza; imperciocchè restando a lui, dopo pubblicato il Processo informativo, l'arbitrio di ripetere, e ripulsare i Testimonj Fiscali, e di fare le sue difese, tanto basta per escludere qualunque pretesto di perorrescenza.

Confectio Processus semper Ordinario committenda.

Ejusdem publicatio fieri nequit, antequam Reus constituatur.

§. 17. „ Ed avvertendo inoltre, che quando mancano alla perfezione di esso Processo informativo, come per lo più mancano, gli esami, e costituti degl'Inquisiti, perchè questi non possono più farsi dall' Ordinario, dopo che quelli sono partiti dalla Curia loro; debba in tal caso l' A. C. perfezionarlo in questa parte, con esaminare, e costituire l'Inquisito sopra gl' indizj acquistati nel processo de Partibus, e debba nelle solire forme contestargli il delitto, del quale viene imputato; Nè prima di tutto ciò possa venirsi alla pubblicazione del Processo, e molto meno alla proposizione, e risoluzione della Causa.

Completo & publicato Processu Inform. si faciendus sit repetitivus, aut defensivus, tunc habilitari poterit arbitrio Congreg.

§. 18. „ Che se all' incontro il Processo informativo sarà stato già compiuto e pubblicato in Partibus, prima che il Reo venisse a costituirsi, oppur dopo che sarà compiuto, e pubblicato come sopra in Roma: In tal caso, se il Reo citato, secondo il costume, vorrà ripetere i Testimonj Fiscali, ovvero dichiarando di aver quelli *pro rite, & recte examinatis*, vorrà fare il Processo difensivo; allora solamente abbia la piena Congregazione la facoltà ed arbitrio di concedere l'abilitazione, che gli sarà domandata, ma non mai il solo Luogotenente. Con che però la medesima Congregazione regoli quest' arbitrio a misura degl'indizj, e delle prove, che risultano dal Processo Fiscale: e purchè inoltre non si tratti nè di delitto di carne, nè di aborto, ancorchè si dica non animato, nè di omicidio, nè di falsità con danno grave, nè di furto magno, o sacrilego, nè finalmente di altro delitto enorme: volendo Noi, che in questa sorta di delitti non si accordi mai l' abilitazione fuori delle carceri formali.

Si autem illius defensio fiet sine novo Processu, in Carceribus maneat usque ad exitum Causæ.

§. 19. Che se l'Inquisito dopo essere stato compiuto, e pubblicato, come sopra, il Processo informativo in Partibus, o in Roma, non chiederà che si faccia altro processo ripetitivo o difensivo, ma crederà col solo informativo potersi spurgare dal preteso delitto: Siccome in tal caso cessa ogni motivo d'abilitarlo extra carceres, quale tutto consiste nella lunghezza del tempo, che si richiede per la compilazione di tali Processi, così l'A. C. potrà bensì accelerare la proposizione della causa, e procedere al Decreto, o Sentenza definitiva, con ricevere ancora le Fedi de' Testimonj, o altri documenti, che piacerà al Reo di produrre in sua difesa, considerandoli per

suo

„ suo lume, come Atti e Testimonj estragiudiziali: Ma non dovrà abilitare il Reo, se non quando ad istanza del Fisco, o suo aderente, si dovesse procedere alla compulsa di detti Atti, e respettivamente all'esame de' Testimoni prodotti a difesa, giacchè allora solamente risorgerebbe il motivo della lunghezza del tempo necessario per la suddetta compulsa ed esame.

Et'amsi habilitetur Inquisitus per Urbem, non permittatur Missam celebrare.

§. 20. „ In qualunque caso però si creda dalla piena Congregazione esser luogo all'arbitrio di abilitare l'Inquisito per Roma, vogliamo e dichiariamo, che non perciò sia lecito al Reo abilitato il celebrare la Santa Messa, o esercitare in altro modo gli Ordini: essendo troppo giusto, che ne resti sospeso fino a che la Causa Criminale venga del tutto terminata in suo favore, e che in tanto, non ostante l'abilitazione, si abbia l'Inquisito a riputare, come se fosse carcerato nelle carceri formali; Per lo che sarà cura del Luogotenente Generale, prima ancora, che si pubblichi il Decreto d'abilitazione, di mandarne con suo Viglietto l'opportuno avviso alla Curia del Nostro Reverendissimo Cardinal Vicario, o suo Vicegerente, affinchè resti eseguita la suddetta sospensione.

Curia Tribunalis, a quo appellatum est, non facile condemnari debet ad damna & expensas.

§. 21. „ Ingiungiamo intanto, e strettamente incarichiamo Monsig. Uditore Generale *pro tempore*, che nella discussione, e risoluzione delle Cause Criminali si abbia sempre dal suo Tribunale tutto il rispetto, che si deve a' Vescovi, ed altri Ordinarj; e che perciò non così facilmente si venga a condannare le Curie Ecclesiastiche al rifacimento de' danni, e delle spese; ma quante volte dal Processo informativo risultino indizj sufficienti alla Cattura, la Congregazione si astenga da simili condanne, bastando tali indizj per escludere nel Giudice quella vera e propria calunnia, che si ricerca per condannarlo.

Modus a Defensoribus in scribendo agendoque servandus.

§. 22. „ Molto più deve attendere, che i Difensori tanto in iscritto, quanto in voce, si portino con tutta modestia, non solo fra di loro, ma ancora e molto più in rapporto a' Giudici, ed altri Ministri di dette Curie Ecclesiastiche; E nel caso, che alcuno contravenga, a lui specialmente raccomandiamo di punirlo severamente, o con sospenderlo dalla facoltà di attirare, e scrivere nel suo Tribunale, o anche con procedere alla carcerazione, fattane parola nella piena Congregazione.

Aliæ leges observandæ præsertim circa Taxam Judicum & Notariorum.

§. 23. „ Finalmente ricordiamo al medesimo Monsignor Uditore, che insista ed invigili sopra la puntuale ed esatta osservanza delli Regolamenti da Noi dati nel Nostro moto proprio delli 12. Maggio 1749. inserito e confermato nella detta Bolla, che incomincia *Justitiæ gladium*, e specialmente in quella parte, che riguarda la tassa degli emolumenti, che possono giustamente esigersi da' Giudici, e Notarj per gli Atti Criminali; e che in questa parte non si fidi punto de' Ministri, e Notarj del suo Tribunale, quali si lasciano facilmente sedurre dall'avidità di maggior lucro; ma di quando in quando ne senta ex Officio, e ne interroghi egli stesso i Curiali; e venendo ad iscoprire, che qualcuno abbia contravenuto, proceda onninamente alle pene comminate in esso Moto proprio; essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

Clausulæ Chirographi

§. 24. „ Volendo e decretando, che alla presente Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezzione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quæsito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oris, o altro qualunque rimedio: E che così, e non altrimenti debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irririto, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba avere sempre ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisiano Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderla fosse bisogno di special menzione.

§. 25. „ Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de Registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, & Editti, in virtù d'essi, & in qualunque altro modo emanati affissi, e pubblicati, Leggi, Statuti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: Alle quali tutte e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire; per questa volta sola, e per la piena e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, amplamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Subscriptio Pontificis.

Bulla Chirographum confirmat, & illius observantiam præcipit.

§. 26. Cum autem præmissa omnia ad augendam dignitatem dicti Tribunalis Auditoris Generalis Causarum Curiæ Cameræ Nostræ Apostolicæ, simulque ad rectam in eo justitiæ administrationem futuris temporibus asserendam, opportuna & apta fore conspiciamus; ne eadem ullo unquam tempore debitis fraudentur effectibus; Nos eamdem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, Motu, scientia & potestatis plenitudine paribus, harum litterarum Nostrarum tenore confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuo valituræ Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ seriem, continentiam & tenorem, eadem Apostolica auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuo observari & exactissime impleri jubemus, atque præcipimus.

§. 27. Mandantes propterea dilectis Filiis, Nostro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali Camerario, dictoque Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditori Generali, ejusque Assessoribus, & Auditoribus, ac Locumtenenti in Criminalibus, pro tempore existentibus & futuris, aliisque, ad quos pertinet, seu pertinebit in posterum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissime observari faciant; inobedientes vero opportunis juris & facti remediis coerceant & compescant, tam ex Officio, quam ad instantiam Advocati Pauperum, Procuratoris Fisci, Commissarii Cameræ, & Procuratorum Pauperum pro tempore existentium, seu Partis querelantis, & aliorum, quorum interest; omni & quacumque appellatione, sive recursu, adversus præmissorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis, & remotis.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 28. Ac decernentes præinsertam Schedulam, necnon præsentes Nostras Litteras, perpetuo validas, firmas, & efficaces esse & fore, ac, quibuscumque juris seu facti defectibus, qui adversus illas quovis modo, seu quavis ex causa opponi, seu objici possent,

Anno 1753.

sent, minime refragantibus, suos plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere; easque propterea, omnibus & singulis impedimentis penitus rejectis, ac neutiquam attentis, ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit, sublata præfatis omnibus, aliisque quibuslibet aliter statuendi & interpretandi facultate, inviolabiliter & inconcusse observari debere: Ac irritum & inane decernentes, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

§. 29. Non obstantibus omnibus iis, quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare voluimus, & quibusvis aliis Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 30. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, sanctionis, ordinationis, jussionis, præcepti, mandati, decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno 14. die prima Octobris 1753.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, Kalendis Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

Visa

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXVII.

TERRA SUBLACI

Aliaque Oppida, & Loca, intra ditionem Ecclesiasticam sita, Monasterio S. Scholasticæ Sublacen. antea subjecta, a temporali dominio & jurisdictione Monasterii præfati, & Abbatum eximuntur, & Cameræ Apostolicæ, quoad temporalem hujusmodi jurisdictionem & dominium, applicantur & incorporantur; præservatis Monasterio ac Abbatibus jurisdictione spirituali, necnon emolumentis a præfata temporali jurisdictione promanantibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis cura, ut S. R. E. Subditi in recto ordine, & mutua concordia persistant.

Commendatam Nobis una cum Suprema Ecclesiæ & Reipublicæ administratione omnium Populorum Apostolicæ Sedis temporali Dominio subditorum felicitatem pro viribus promovere cupientes; quum hanc potissimum ex eo pendere non ignoremus, ut optima regiminis forma inter illos stabiliatur, per quam in mutua animorum concordia, ab omni tumultu, rixa, & perturbatione remoti, & in debita erga eamdem Apostolicam Sedem fide ac devotione, contineantur; nec alias omisimus, nec unquam omittendum Nobis esse censemus, ad saluberrimum hujusmodi finem obtinendum, providentiæ Nostræ studia, & potestatis Nobis traditæ plenitudinem interponere, ubicumque rerum necessitatem id postulare noverimus, & ad propositum publicæ utilitatis augmentum opportune expedire.

Peculiaris providentia requiritur pro locis Monasterio Sublacen. in temporalibus subjectis.

§. 1. Huic autem instituto Nostro, & recti regiminis rationi deesse Nobis videremur, nisi nunc temporali gubernio Terræ Sublaci, aliarumque Terrarum, Castrorum, & Locorum intra fines temporalis Ditionis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consistentium, & a Monasterio, Abbatia nuncupato Sanctæ Scholasticæ Sublacen. Ordinis Sancti Benedicti, Nullius Diœcesis in Districtu Urbis, dependentium, quod quidem variis perturbationum generibus & sæpe alias, & Pontificatus etiam Nostri tempore non semel agitatum fuisse doluimus, paterna sollicitudine consuleremus.

Pont. A. XIV.

Nec alia magis idonea dignoscitur, quam eorum subjectio immediate jurisdict. Sedis Ap.

§. 2. Cumque Monasterium prædictum, quod bonæ memoriæ Joannes Baptista, dum viveret, Episcopus Albanensis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Spinola nuncupatus in Commendam ad sui vitam ex concessione & dispensatione Apostolicis obtinebat, illius Commenda per obitum dicti Joannis Baptistæ Episcopi & Cardinalis illius ultimi possessoris Commendatarii cessante, vacaverit, & vacet adhuc ad præsens; facile Nobis fuit, hujusmodi vacatione durante, cognoscere, dictam Sublaci Terram, cum aliis prædictis Terris, Castris, & Locis ab eodem Monasterio dependentibus, quæ hactenus non solum spirituali, verum etiam temporali dicti Monasterii, illiusque Abbatis seu Commendatarii pro tempore existentis, jurisdictioni immediate subjectæ atque subiecta extiterunt, non alia meliori & magis proficua gubernii forma regi posse, nec Hominum ibi degentium tranquillitati & commodis melius provisum fore, quam si eadem Sublaci, & aliæ Terræ, Castra, & Loca prædicta, prævia illarum & illorum a dicto Monasterio, illiusque Abbate, seu Commendatario hujusmodi, quoad temporalem in illis jurisdictionem, dismembratione & segregatione, immediato Sedis & Cameræ Apostolicæ dominio perpetuo subjicerentur, & unirentur.

Ideo Pont. separat a dicto Monasterio temporalem jurisdictionem in Sublaci, aliisque Terris in statu Ecclesiastico exist.

§. 3. Habita igitur super his diligenti consideratione, ac omnibus & singulis mature pensatis, Motu proprio & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, prædictam Terram Sublaci, cum aliis Terris, Castris, & Locis hujusmodi annexis, & a sæpedicto Monasterio dependentibus, ut præfertur, intra tamen fines præfatæ Ditionis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sitis, quæcumque hactenus temporali simul & spirituali jurisdictioni, ac forsan proprietati, directo dominio, & superioritati dicti Monasterii, illiusque Abbatis & Commendatarii præfati, subjectæ & subjecta extiterunt, quarum & quorum omnium & singularum ac singulorum denominationes & vocabula, cum earum & eorum situationibus, Territoriis, eorumque extensionibus & confinibus, præsentibus pro expressis & singulariter nominatis & specificatis haberi volumus, (salvis tamen integre, & absque ulla diminutione, ac in perpetuum dicto Monasterio, illiusque Abbati, seu Commendatario pro tempore existenti Jurisdictione Ecclesiastica & spirituali super prædicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis annexis & dependentibus prædictis, illarumque & illorum Clero & Populo; ac salvo etiam privilegio & jure privativo tam venandi, quam piscandi, eodem modo, quo Abbates dicti Monasterii Commendatarii pro tempore existentes hujusmodi privilegio ac jure gavisi sunt, & gaudere consueverunt, nec non salva jurisdictione spirituali simul & temporali, ac proprietate, dominio, & superioritate super qualibet alia Terra, ac quolibet alio Castro, & Loco, extra Ditionem temporalem ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sita, ac sito, & ab eodem Monasterio quomodolibet dependente), ex nunc, & de cætero, ac perpetuis futuris temporibus, quoad temporalem in illis jurisdictionem, ab ejusdem Monasterii ejusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis jurisdictione, ipsarum tenore præsentium, separamus, dividimus, & disjungimus; prædictamque Sublaci, aliasque Terras, Castra, & Loca hujusmodi, quoad dictam temporalem in illis jurisdictionem, ad præfatam Sedem, & Cameram Apostolicam, earumdem præsentium vigore, avocamus, eique perpetuo applicamus, appropriamus, & incorporamus, ac cum supremo ejusdem Sedis & Cameræ dominio, & reliqua illius immediata temporali Ditione consolidamus.

Præservata tamen jurisdict. Ecclesiastica, ac jure venandi, & piscandi, ac etiam jurisd. temporali in Locis extra Ditionem Sanctæ Sedis.

Ac jurisd. temporal. separatam, cum universo S. Sedis immediato temporali dominio consolidat.

§. 4. Decernentes, omnimodam temporalem jurisdictionem, nec non proprietatem, seu directum dominium, ac etiam superioritatem super dicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis, ut præfertur, separatis, divisis, & disjunctis, deinceps & perpetuo penes Sedem & Cameram prædictam residere debere, neque prædictum Monasterium, ejusque futuros Abbates, & Commendatarios, aliquod jus & actionem aliquam super illis habere, aut prætendere posse; ad quorum effectum omnes & singulas utriusque sexus Personas ex prædicta Sublaci, aliisque Terris, Castris, & Locis hujusmodi oriundas, & in eis respective degentes, præsentes, & futuras ab omni jurisdi-

risdictione, potestate, auctoritate, subjectione, dominio, gubernio, & superioritate temporali Abbatis & Commendatarii dicti Monasterii pro tempore existentis, ejusque Officialium & Ministrorum, ac a qualibet vassallagii, clientelæ, fidelitatis, & cujuscumque alterius servitutis, ratione temporalis jurisdictionis tantum debitorum, præstatione; ita ut Personæ, ut præfertur, oriundæ, & inibi degentes, deinceps quoad temporale regimen & gubernium, aliaque præmissa, non alium, quam Romanum Pontificem pro tempore existentem, ac Sedem & Cameram prædictam, recognoscere, eique parere debeant, etiam perpetuo liberamus, eximimus, & absolvimus.

Bona jurisd. dicti Monasterii aliis in censum concessa in casu devolut. eidem S. Sedi applicat.

§. 5. Et quoniam aliæ quædam intra fines prædictæ Ecclesiasticæ Ditionis forsan existunt Terræ, seu Castra, & Loca jurisdictionalia, a proprietate ac directo dominio seu superioritate ejusdem Monasterii dependentia, quæ ab aliquibus in feudum, vel censum, & recognitionem tenentur, & possidentur; Si quando illæ & illa, ob non solutum canonem, censum, aut recognitionem, seu ob servitia non præstita, aut pacta non servata, vel ob lineam finitam, aut alio quovis titulo & capite, jam nunc devoluta esse, aut in posterum devolvi contingat; Nos illas, & illa, quæ scilicet intra prædictæ Ditionis fines dumtaxat, ut præfertur, existant, quoad directum dominium & temporalem jurisdictionem hujusmodi, non amplius ad dictum Monasterium, sed ad ipsam Sedem & Cameram Apostolicam, ex nunc prout ex tunc, perpetuo devolvi & reverti, & ex tunc prout ex nunc devoluta censeri, volumus, statuimus, & declaramus.

Bona vero non jurisd. in simili casu Monasterio adjudicat.

§. 6. Cætera vero non jurisdictionalia bona, seu jura, & prædia rustica aut urbana, in dictis Terris, Castris, & Locis, quoad temporalem jurisdictionem, ut præfertur, separatis, ac respective applicatis, & incorporatis, illorumque Territoriis, existentia, quæ alias a dicti Monasterii Abbatibus & Commendatariis in emphyteosim, seu livellum, aut locationem, vel alio titulo, aut nomine, quibusvis Personis concessa, vel alias ex juribus ejusdem Monasterii possessa dignoscantur, si quandocumque ex quovis capite devolvi contingat, aut etiamsi eadem ob delictum Fisco subjicienda & applicanda forent, volumus & declaramus, eidem Monasterio, ejusque Abbati & Commendatario pro tempore existenti, quoad directum & utile dominium, perpetuo reservata esse & censeri; adeoque eadem pro tempore ad Monasterium ipsum, ejusque Abbatem & Commendatarium, devolvi & reverti statuimus & decernimus.

Bona per Monasterium originariis concedenda, eisdem sed non uti subditis Monasterii, concedi debere declarat.

§. 7. Quod si, circa aliqua bona hujusmodi, ex statutaria forsan dispositione, seu ex contractu, aut privilegio, vel alias, id juris obtineat, ut Vassallis ejusdem Monasterii dumtaxat in emphyteusim, livellum, aut censum concedi, aut locari, vel in favorem eorumdem renovari soleant, aut debeant: Volumus, & statuimus, ut posthac eisdem, non amplius ut Vassallis ipsius Monasterii, sed tanquam eorumdem Terrarum, & Castrorum seu Locorum originariis, & incolis, Nobis, ac dictæ Sedi, & Cameræ Apostolicæ subjectis, Nostrisque, & Successorum Nostrorum Vassallis, servata tamen in reliquis omnibus forma in similibus concessionibus, locationibus, & renovationibus servari solita, concedi, locari, & respective renovari pergant.

Decernit omnia bona & fructus Mon. non ratione temporalis jurisd. spectan. ad illud ut antea pertinere debere.

§. 8. Cæterum omnes, & singulos dicti Monasterii fundos, agros, vineas, domos, palatia, aliaque bona, fructus, redditus, & proventus, flumina, rivos, ac molendina, & Fullonicas, Juraque universa, & emolumenta in illis, & ex illis percipi solita, canones etiam, census, recognitiones, laudemia, regalias, vectigalia, portoria, decimas, præstationesque reales, aut pecuniarias, seu personales, quæcumque in dictis Terris, Castris, & Locis, ab eodem Monasterio, ut præfertur, separatis, ac respective applicatis, & incorporatis, ac etiam ut supra devolvendis, consistunt, seu ex eisdem, vel ex personis ibidem degentibus, non in vim solius jurisdictionis temporalis, ejusque exercitii, sed vigore statutorum, aut conventionum, vel privilegiorum, seu consuetudinum dicti Monasterii, percipi, & solvi consueverunt, nullatenus sub præsenti separatione, divisione, dismembratione, ac respective applicatione, appropriatione, & incorporatione comprehendi, sed eidem Monasterio, futurisque pro tempore illius Abbatibus, & Commendatariis similiter perpetuo reservata esse, & censeri; ita ut prædicti Abbates, & Commendatarii illis omnibus uti, frui, & gaudere, dictosque fructus, redditus, proventus, præstationes, & emolumenta quæcumque, & undecumque, præterquam ex dicta temporali jurisdictione, & illius exercitio provenientes, & provenientia, percipere, exigere, & levare, ac in suos dictique Monasterii usus, & utilitatem convertere, libere, & licite perpetuo possint, & valeant, prout alii ejusdem Monasterii Abbates, & Commendatarii hactenus potuerunt, ac etiam debuerunt, & fecerunt, earumdem præsentium tenore decernimus, & expresse declaramus.

Emolum. temporal. jurisd. seorsim exprimenda & eorum usum præscribendum sibi reservat.

§. 9. Ne autem futuris temporibus dubitari aut controverti contingat, quænam ex dictis emolumentis, seu præstationibus, aliisque proventibus, & redditibus, ex jurisdictione temporali prædicta, ejusdem exercitio proveniant, & consequenter sub præsenti dismembratione, separatione, & applicatione comprehensa, vel contra eisdem Monasterio, ac Abbatibus, & Commendatariis reservata sint, & censeri debeant; simulque pateat, qua lege ac methodo dictarum Terrarum, Castrorum, atque Locorum regimen atque gubernium in temporalibus deinceps procedere & administrari; & qua ratione occurrentes expensæ ac sumptus pro eodem temporali gubernio & regimine, exigi, supportari, & erogari debeant; Nos ipsi hæc omnia in peculiari Schedula Nostri Motus proprii, eadem infrascripta die Nostra manu signata, latius declaravimus, & opportune præscripsimus; quam quidem Schedulam, uti partem integralem præsentium, & tanquam iisdem præsentibus de verbo ad verbum insertam haberi volumus, & juxta declarationes in eadem expressas, quoad præmissa, judicari & censeri, atque omnia & singula in eadem præscripta & ordinata plenissime adimpleri, ac perpetuo observari præcipimus & mandamus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 10. Denique tam præsentes Litteras, quam dictam Schedulam & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes ad id vocati, citati, & auditi non fuerint, seu causæ, propter quas eædem præsentes emanaverint, satis adductæ & verificatæ non fuerint, aut ex quovis capite & titulo, etiam læsionis, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, in jus vel controversiam vocari, aut ad terminos juris reduci minime posse; Sicque in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Cameræ Apostolicæ prædictæ Clericos, ac ejusdem Cameræ Thesaurarium Generalem, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: Et quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum & inane decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 11. Non obstantibus præmissis, & quatenus opus sit, fel. rec. Symmachi, & Pauli Secundi, & aliorum de rebus Ecclesiæ non alienandis, nec non Joannis VII. Gregorii IV. Nicolai I. Joannis X. Benedicti VI. Benedicti VIII. Honorii III. Gregorii IX. Alexandri IV. Bonifacii etiam IX. ac forsan etiam aliorum, super temporali jurisdictione dicti Monasterii, illiusque Abbatis, & Commendatarii pro tempore existentis, Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, Constitutionibus Apostolicis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, generalibusque Conciliis editis, ac una, de jure quæsito non tollendo, & altera, de dismembrationibus & applicationibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, necnon dicti Monasterii fundatione, & donationibus ei forsan factis, & quorumvis Piorum Testatorum dispositionibus, dictique Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris, quacumque etiam Apostolica auctoritate & liberalitate, eidem Monasterio, illiusque Abbatibus, Superioribus, Conventui, & Personis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis derogatoria-

Anno 1753.

riarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis, per quoscumque etiam Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem prædictam, etiam ad Imperatorum, Regum, Ducum & aliorum quorumcumque Principum instantiam, seu illorum contemplatione & intuitu, etiam motu simili, ac consistorialiter, vel alias quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus pro plene sufficienter expressis habentes, ad præmissorum effectum, latissime, & plenissime, ac specialiter & expresse harum serie derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pontif. mandat præsentem Constit. in Camera Ap. registrari & publicari, ac transumptis illius fidem haberi.

§. 12. Volumus autem præsentes Nostras Litteras ad formam Constitutionis recol. mem. Pii PP. IV. in Camera Apostolica, illiusque Libris registrari, ac earum exempla ad Valvas Ecclesiæ Sancti Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, aliisque Locis solitis & consuetis Urbis, appendi & publicari debere. Ipsarum vero Litterarum exempla, etiam impressa, manu alicujus Notarii publici subscripta, & Sigillo cujuscumque Curiæ ecclesiasticæ, aut Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ obsignata, eamdemque fidem promereri, quæ ipsis præsentibus præstaretur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 13. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostrarum separationis, divisionis, disiunctionis, avocationis, applicationis, appropriationis, incorporationis, consolidationis, liberationis, exemptionis, declarationis, statuti, præcepti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno 14. die 7. Novembris, 1753.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, septimo Idus Novembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.
J. B. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 26. Novembris 1753.

SUBSEQUITUR

Declaratio, quænam sint jura & Emolumenta ex temporali jurisdictione promanatia, quæque onera ex hujusmodi emolumentis sint imposterum sustinenda.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Motu proprio, in cui dichiarasi, quali sieno i diritti e rendite della Giurisdizione temporale.

„ *Avendo* Noi sotto questo medesimo giorno separati, divisi, e dismembrati dalli due Monasterj del Sacro Speco, e di Santa Scolastica di Subiaco, dell'Ordine di S. Benedetto, e dagli Abbati Commendatarj pro tempore, il dominio, governo, e giurisdizione temporale della Terra di Subiaco, e de' Castelli, e Luoghi Giurisdizionali da essa dipendenti, con tutti i proventi e rendite, che derivano da detta Giurisdizione temporale, e quelli e questi appropriati, applicati, ed incorporati in perpetuo alla Nostra Camera Apostolica, salva però sempre a' suddetti Abbati Commendatarj la Giurisdizione Ecclesiastica e Spirituale, la Privativa della Pesca, e della Caccia, e salva ancora qualunque sorta di rendite, ed emolumenti non provenienti dalla sola giurisdizione, e governo temporale, come più largamente apparisce dalle Nostre Lettere Apostoliche sopra ciò spedite *sub Plumbo*. Ed essendoci in dette Lettere riservati di dichiarare, mediante la presente Cedola di Nostro Moto proprio, quali sieno i diritti, rendite, e proventi derivanti dalla detta Giurisdizione temporale; come si abbiano in avvenire da governare quanto al medesimo temporale le dette Terre, Castelli, e Luoghi dell'Abbazia; e come si debba supplire alle spese occorrenti per lo stesso governo temporale. Quindi è, che avendo qui per espresso, e di parola in parola inserto l'intiero tenore di dette Nostre Lettere Apostoliche, e volendo che questa Nostra Cedola si abbia, e debba aversi come parte integrante delle medesime: Di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della Nostra Sovrana Potestà, decretiamo, e dichiariamo, che i diritti, rendite, e proventi derivanti da detta Giurisdizione temporale sono:

Sono ridotti principalmente a cinque capi, e quali sieno.

„ *In primo luogo*. Il Provento & Affitto della Cancelleria, e Cancellerie civili e criminali de' Tribunali Laici; e degli Archivj, che attualmente sono, o potranno stabilirsi in avvenire in qualunque Terra e Luogo dell'Abbazia.

„ *Secondo*. La facoltà di deputare il Governatore di Subiaco, e i Giudici Subalterni d'ogni Luogo dell'Abbazia, e di esigere da essi Giudici Subalterni gli emolumenti, ch' erano soliti di pagare per la Spedizione delle Patenti; In ordine a che, trovandosi presentemente affittato, per l'affitto fattone dal defonto Abbate Commendatario, alla Comunità della Camerata il pascolo della montagna di Camposecco, per annui scudi duecento, con la facoltà di nominare il Podestà dell'istessa Terra; vogliamo, che si detragga dal detto affitto, e che tanto meno corrisponda quella Comunità al futuro Abbate, quanto importa l'emolumento della patente della suddetta Podesteria, misurandolo, e regolandolo da quello che per la medesima è stato solito altre volte di pagarsi.

„ *Terzo*. Le carceri situate in mezzo la Terra di Subiaco vicino alla piazza, con l'abitazione annessa per uso de' birri, con tutti i suoi stigli, e utensili, che dovranno servire per il Tribunale del Governo laicale; restando per uso e comodo del Tribunale Ecclesiastico le carceri esistenti nella Rocca e Palazzo spettante all'Abbate Commendatario, al quale però dovrà darsi liberamente anche l'uso, e comodo di dette carceri laicali vicine alla piazza, fino a tanto che avrà fatto accomodare ed assortire degli stigli necessarj le suddette carceri della Rocca.

„ *Quarto*. Il Provento de' danni dati: quale vogliamo, che si regoli, tanto rispetto all'applicazione delle pene, quanto rispetto alla cognizione delle Cause, a tenore di quanto si prescrive colla Nostra Costituzione, che incomincia: *Inveterata Reipublicæ incommoda*: dei 25. Gennaro 1751., non ostante che le Comunità dell'Abbazia nulla paghino in Camera per il provento delle suddette pene.

„ *Quinto*. Finalmente la Posta delle Lettere; volendo Noi, che questa non più cammini, come camminava per lo passato, per mezzo d'un Postiglione deputato dall'Abbate Commendatario, e stipendiato per la maggior parte da dette Comunità, mediante una certa annua contribuzione; ma che resti, e si unisca con tutte le altre Poste del Nostro Stato Ecclesiastico, sotto l'appalto, e disposizione del Generale delle Nostre Poste: Cosicchè le dette Comunità, e ciascuna di esse, rimangano in avvenire affatto libere da detta contribuzione, e ciascheduno, che in Roma o in Subiaco vorrà riscuotere le sue lettere, debba pagarne il porto, secondo la Tariffa stabilita tra la Nostra Camera, e il detto Generale delle Poste. Vogliamo però e dichiariamo per quiete e indennità degli Abitanti, ed Uomini dell'Abbazia, che volendosi ne' giorni fuori di posta mandare da qualunque Particola-

„ re

„ re Lettere o Pieghi per espresso, o per mezzo di qualche Vetturale, o di altri; niuno „ possa essere per ciò molestato, nè dal suddetto Generale delle Poste, nè da' Subappaltatori o „ Ministri.

Pesi annessi alla Giurisdizione temporale, da' quali vien sgravata l' Abbazia.

§. 2. „ Siccome dunque abbiamo separato, e separiamo dall' Abbazia tutto quello, ch'è frutto „ ed emolumento della giurisdiziune temporale; così per la dovuta correspettività vogliamo, che „ sieno isgravati, e liberati la medesima Abbazia „ e li suoi Abbati Commendatarj pro tempore, di „ tutto quello, ch'è peso dell' istessa giurisdizione; „ onde non saranno essi in avvenire più obbligati „ a pagare il salario del Governatore di Subiaco, „ del Bargello, e Birri, e degli altri Ufficiali del „ Tribunale Secolare; ma dovranno unicamente „ soccombere a quelle spese, che saranno necessarie „ per l'esercizio della Giurisdizione Ecclesiastica, „ e servizio del loro Tribunale Abbaziale. E perchè questi stessi frutti, ed emolumenti derivanti „ dalla giurisdizione temporale, che abbiamo, come sopra, separati, e incamerati, li cediamo in „ perpetuo ed applichiamo fino da ora al Corpo „ delle Comunità della suddetta Abbazia; Quindi „ è che dovranno pensare in avvenire le Comunità medesime a sopportare i pesi dell' istessa giurisdizione: consistenti nel pagamento di scudi „ cento annui al Governatore di Subiaco; scudi „ trecento al Bargello, con l' obbligo di tenere al „ suo servizio dodici Birri, a' quali dovranno somministrarsi i soliti utensili, quando sono in giro „ per servizio di giustizia ne' luoghi dell' Abbazia; „ scudi ventiquattro al Procuratore de' Poveri, ch' „ è obbligato a difendere i Carcerati; scudi nove „ e baiocchi sessanta al Mandatario; scudi tre e „ bajocchi sessanta per provvedere giornalmente i „ Carcerati d' acqua; scudi otto bajocchi sessanta „ per il Cappellano, che deve celebrare in ogni Festa la Santa Messa nella Cappella delle Carceri; „ e scudo uno per la cera in servizio della suddetta Cappella, nella istessa guisa appunto, che si „ è costumato fin' ora. Al qual effetto, se mai per „ avventura non corrispondessero li frutti & emolumenti come sopra incamerati, e respettivamente ceduti, al pieno de' divisati pesi, vogliamo, „ che sieno tenute a supplire con la dovuta proporzione a tutto quello, che mancherà, le Comunità dell' Abbazia suddetta, le quali potendo all' „ incontro sollevarsi, come ci è noto, da molti „ pesi, che soffrivano in tempo del governo de' „ passati Abbati Commendatarj, non verranno perciò a risentire nessun aggravio maggiore. Come „ pure vogliamo, che sia cura e pensiero delle stesse Comunità, il trovare e stabilire la maniera, „ mediante cui i salarj, e provvisioni, come sopra, „ assegnate agli Ufficiali, e Ministri del Tribunale „ del Governo, sieno puntualmente pagate di mese in mese. Finalmente tutte le Terre, Castelli, „ e luoghi della predetta Abbazia, vogliamo, che „ in avvenire si governino nella maniera, che sono state governate finora da un Governatore Generale, che risegga in Subiaco, e da altri Giudici Subalterni, chiamati Podestà, che risiegganoin „ ogni Terra, e Castello; quali Giudici Subalterni però non avranno giurisdizione maggiore di „ quella, che hanno avuta per lo passato; e vogliamo ancora, che le Nostre Congregazioni della Consulta, e del Buon Governo abbiano sopra „ le medesime Terre, Castelli, e Luoghi quella sopraintendenza, e superiorità, che hanno, secondo le respettive loro incombenze, e secondo le „ Costituzioni e Riforme Apostoliche, negli altri „ Luoghi del Nostro Stato Ecclesiastico immediato: per essere così mente e volontà Nostra espressa:

E addossati alle Comunità, da sostenersi con gli Emolumenti ceduti loro.

Con l' obbligo di supplire del proprio quando non fossero sufficienti.

Forma da osservarsi in avvenire nel governo temporale.

Conferma delle cose precedenti.

§. 3. „ Volendo e decretando, che alla presente „ Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, „ non possa mai darsi nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d' alcun altro vizio, o difetto della „ Nostra volontà, ed intenzione; anzi vogliamo, „ che vaglia, e debba aver sempre ed in perpetuo „ il suo effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice Nostra Sottoscrizione, benchè non vi sieno „ stati chiamati, sentiti, o citati li detti due Monasteri del Sagro Speco, e di Santa Scolastica di „ Subiaco dell' Ordine di S. Benedetto, e gli Abbati Commendatarj pro tempore, ed altre qualsisieno persone, ancorchè privilegiate e privilegiatissime, che vi avessero o pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di „ special menzione: Non ostanti la Bolla di Pio „ IV. Nostro Predecessore *de registrandis*, la regola della Nostra Cancellaria *de jure quaesito non tollendo*, e qualsisieno altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, „ Consuetudini, e qualunque altra cosa che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte „ e singole, avendone il tenore quì per espresso, e „ di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, „ per questa volta sola, e per la piena e total esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente ed „ espressamente deroghiamo.

Deroghe.

„ Dato dal Nostro Palazzo Apostolico di Monte „ Cavallo questo dì 7. Novembre 1753.

Data 7. Novembre 1753. del Pontificato 14.

BENEDICTUS PP. XIV.

CONGREGATIONIS

Cameralis Decreta, quibus privilegia liberae extractionis, & exemptionis a Datiis, aliisque oneribus, in Ducatu, & Provincia Ferrariae, praevio accuratissimo examine, vel approbata fuerant, vel rejecta, vel super iisdem moderatio aliqua implorata, iterato confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Privilegia non temere abroganda, sed suis limitibus coercenda, & ad Reipublicae Salutem moderanda.

CIRCUMSPECTA Romani Pontificis providentia generales quidem leges publico bono latas atque statutas ita opportune temperare non recusat, ut peculiaria privilegia in privatorum commodum justis de causis Apostolica liberalitate concessa, in suo robore manere permittat: Sed simul etiam sollicite cavere non negligit, ut si quod vitium in hujusmodi Privilegiorum Titulo adsit, si forte eadem in usu ad personas vel bona in ipsis non comprehensa indebite extendi comperiantur, seu alias praescripti eorum limites, & conditiones iisdem adjectae nequaquam serventur, vel denique si quid in primaeva eorum concessione inconsulte largitum fuisse dignoscatur: omnia quamprimum ad aequitatis & Justitiae terminos redigantur, prout, diligenti & maturo praemisso examine, rationi consentaneum, & ad Reipublicae salutem, & Camerae Apostolicae indemnitatem expediens fore judicatur.

Commercii libertas sub certis legibus concessa in universa Ditione Status Ecclesiastici

Obstantia Privilegiorum, ultra definites limites extendi poterat in damnum Camerae.

§. 1. Cum itaque Nos alias, dum plerisque Civitatibus atque Provinciis temporali Nostro & Apostolicae Sedis dominio subjectis, perpetuam commercii libertatem, quoad plura rerum genera, sub certis providis legibus & conditionibus, per Nostram Constitutionem, decimo quinto Kalendas Augusti anno millesimo septingentesimo quadragesimo octavo editam, indulsimus: generales tamen Praedecessorum Nostrorum Constitutiones, earumdem rerum ex ipso Dominio extractionem vetantes, aliasque super solutionibus vectigalium & onerum, Camerae Apostolicae, seu aliis, in casibus permissae extractionis, seu respective pro transitu & introductione, debitorum, diversis temporibus emanatas, firmas & ratas esse voluerimus; facile intelleximus, hujusmodi Constitutionum & Legum implemento, ad communem alioquin utilitatem & aequabile Ditionis Ecclesiasticae regimen necessario, magna & multiplica obstacula opponenda fore, ex parte complurium sive personarum, sive Societatum, & Corporum, quibus extrahendi licentiae, ac exemptionum

num & immunitatum privilegia, variis rationibus, titulis, & formis, a Prædecessoribus Nostris concessa aut confirmata asserebantur. Itaque opportunum, seu potius necessarium duximus, singularum hujusmodi concessionum atque privilegiorum titulos, formas, atque tenores, ad accurati examinis trutinam revocare; factaque justa titulorum approbandorum atque reiiciendorum distinctione, certam præscribere regulam ac methodum, juxta quam in Congregatione Camerali de eorumdem Privilegiorum subsistentia, & vigore judicari deberet. Et quoniam in Ferrariensi Ducatu & Provincia complura hujusmodi privilegia a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris antiquitus concessa, seu confirmata, adesse ferebantur, de quorum firmitate, atque etiam amplitudine, aliter a prætensis Privilegiatis, aliter vero a Ministris Cameralibus, aliisque publicorum onerum Exactoribus & Creditoribus, judicabatur; Idcirco dicta Congregatio Cameralis ad eorum discussionem præcipuo studio intendens, Nostrisque semper mandatis & ordinationibus inhærens, per quinquenii spatium, & ultra, super iisdem diversa decreta condidit, quæ scilicet, pro singulorum natura, partim in Urbe coram eadem Congregatione, partim Ferrariæ coram designatis rerum Cameralium Curatoribus, expensa, convenire merito censuit; prout latius enarratum legitur in Schedula Nostri Motus proprii super eorumdem Decretorum, approbatione & confirmatione confecta, ac die duodecima elapsi mensis Decembris Chirographo Nostro subscripta; Cujus tenor talis est, videlicet,

Ideo eorum discussio, approbatio, & proscriptio Congregationi Camerali demandata.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Moto Proprio.

Motu proprio &c.

Libertà del Commercio ristrette allo Stato Ecclesiastico.

§. 2. „ Con altra Cedola di Moto proprio inserita nella Nostra Costituzione sopra il libero Commercio, che principia. *Quo die*: data li 18. Luglio 1748. fu da Noi conceduta a' Nostri fedelissimi Sudditi la libertà di commerciare e contrattare grani, marzatelli, animali, ed altri generi dentro lo Stato Ecclesiastico; e volendo precludere l' adito alle continue estrazioni, che di somiglianti generi presso che lo vuotavano, non solo rinovammo l' antiche proibizioni sopra di ciò emanate da Pio IV. Gregorio XIII. Clemente VIII. & Urbano VIII. Nostri Predecessori, ma rintracciata l'origine di tal male, proveniente per lo più da' mendicati privilegj, disseminati particolarmente nel Nostro Ducato di Ferrara, prendemmo quindi la giusta determinazione di moderare detti Privilegj, e ridurli soltanto a quelli concessi per titolo veramente oneroso, o d'effettivo pagamento, o d'appalto e contratto Camerale, o di privilegio confermato *in actu devolutionis*, con dare alla Congregazione Camerale la commissione, e le facoltà necessarie di riconoscere il titolo di ciascun privilegio, e d' approvare quei soli, di cui si fosse verificata la provenienza loro da uno de' sopradetti titoli, e respettivamente dichiarar nulli tutti gli altri, in qualunque modo, e forma conceduti per titoli diversi: sopra di che furono da Noi successivamente aggiunti altri regolamenti, e provvisioni, in altra Nostra Cedola segnata li 30. Maggio 1749. Dopo aver provveduto colla libertà del Commercio al bene de' Nostri Sudditi, e moderate le tante irregolari estrazioni fuor di Stato; rivolgemmo le Nostre mire a' maggiori pregiudizj dell'Erario Camerale, cagionati dagl' istessi privilegj, che, oltre il diritto dell' estrazione, seco portavano eziandio l' altro di mal pretese esenzioni da' dazi dovuti alla Nostra Camera: E a tal' oggetto con altra Nostra Cedola segnata li 3. Settembre 1749. commettemmo all' istessa Congregazione Camerale di riconoscere, ed esaminare i titoli di dette esenzioni, citati Monsignor Commissario della Nostra Camera, e i respettivi Tesorieri delle Provincie, e con la legge, di dichiarare valide, e giuste soltanto quelle Esenzioni, che provenissero da titolo oneroso come sopra, o da privilegio dato, o confermato in qualunque tempo dal predetto Clemente VIII. in rapporto al Ducato di Ferrara, oppure dato da altri Nostri Predecessori *in actu devolutionis*.

Norma prescritta alla Congregazione Camerale nell' esame, ed approvazione de' Privilegi d' estrarre le grascie.

E di esenzione da' Dazi Camerali.

§. 3. „ In seguito d'ambedue le sopradette Cedole, fu dalla Congregazione Camerale tutto ciò maturamente eseguito, in contradittorio di Monsign. Commissario della Nostra Camera, de' Tesorieri, e degli stessi Privilegiati: avendo ella ammesso il dritto dell'estrazione, e respettivamente l'altro dell' Esenzione da' dazj Camerali, a quei Privilegj, che provenivano da alcuno de' titoli prescritti in dette Cedole, e rigettati altresi tutti gli altri, che da niuno di detti titoli derivavano. Ma perchè, oltre all' esame del titolo, vi restavano da verificarsi altre condizioni additate ne' respettivi privilegj, e conferme di Clemente VIII. perciò quei privilegj di Ferrara, e suo Ducato, che detta Congregazione credette validi, e giusti, per validi e giusti li dichiarò, ma però colla modificazione ⁞ *ad formam privilegiorum, adimpletis conditionibus Brevis Clementini* ⁞, e con somiglianti preserve di condizioni, che, oltre al titolo del privilegio, restavano per anco da verificarsi. Fu creduto da Noi, che il fare una tal verificazione qui in Curia sarebbe riuscito di grave dispendio a' Privilegiati nel trasporto delle scritture; Onde per sollevarli da qualunque spesa, ed incomodo, deputammo nella stessa Città di Ferrara per Giudice remissoriale il Nostro Commissario colà residente, coll' ajuto, e opera del Dottor Carlo Bottoni Canonico della Metropolitana, comunicandogli le facoltà di procedere de bono, & æquo, senza minimo aggravio d'essi Privilegiati, giusta le istruzioni, che mandare gli sarebbono da Monsignor Banchieri allora Tesoriere Generale, oggi Cardinale, e Pro-Tesoriere, & ordinandogli, che dopo compiti gli atti della suddetta verificazione, dovesse trasmetterne una esatta relazione, o ristretto, per sottoporlo all' esame, e giudizio della Congregazione Camerale; riservato però l' oracolo della Nostra ulteriore approvazione, e di poter Noi moderare, e ridurre al giusto, ed onesto, qualunque eccesso, o esorbitanza di privilegio, eziandio approvato dalla detta Congregazione, come più ampiamente s' esprime nel Nostro Moto proprio segnato li 22. Agosto 1750.

Alcuni Privilegi vengono rigettati; ed altri approvati.

Ma colla riserva di verificare le condizioni loro annesse.

Al qual fine furono deputati due in Ferrara colle facoltà.

§. 4. „ Nell' Istruzione data da detto Reverendissimo Cardinale Pro Tesoriere al Commissario di Ferrara, s'avvertiva di verificare tralle altre condizioni, quella dell' identità de' beni, e delle discendenze, e distinguere quei dazi, da' quali il Privilegiato era esente, dagli altri, al cui pagamento era tenuto, sulla scorta anco delle Regole generali, fermate nella Congregazione Generale li 16. Decembre 1749. e 7. Aprile 1750. in rapporto alla Macina Ducale, all' altra detta *Urbana*, & all' estrazione de' generi venduti, o contrattati. Ed affine di togliere la confusione, che cagionavano le tante diverse specie de' privilegj, gli fu parimente ingiunto di ridurli a tre classi, per quindi formarne tre catastri; Nel primo de' quali si dovessero registrare le concessioni fatte *intuitu Personarum*, nè transitorie *ad extraneos*; nel secondo riportare quelle limitate nel progresso loro ad un numero determinato di Successori; e nel terzo descrivere tutti i privilegi concessi a' beni, e che reali s' appellano. A forma di tal Istruzione fu dal suddetto Commissario di Ferrara, col Canonico Bottoni, riscontrato ciascun privilegio colle sue condizioni, su i documenti esibitigli da' Privilegiati, sentiti più volte i loro Procuratori, in contradittorio col Tesoriere della Provincia; e compilati che furono gli Atti, e verificate le condizioni di ciascun privilegio, e tra l'altre le discendenze, e il passaggio de' Beni, e loro identità, sull' esame delle Note, come sopra esibitegli; ne trasmise al detto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere la relazione in tanti brevi Ristretti, sottoscritti da esso, e dal prefato Canonico Carlo Bottoni, ascendenti in tutto al numero di 243.

Regole prescritte ai Deputati.

Distinzione de' Privilegi in personali, progressivi a certo numero di Generazioni, e reali.

Relazioni o sia Ristretti trasmessi da' Deputati alla Congregazione Camerale.

§. 5. „ Una dell' incombenze adempiute della „ det-

Sono da essi dopo diligente disamina approvati.

„ detta Congregazione nel corso di quasi tre anni, è stata quella di dover esaminare i suddetti Ristretti sul confronto de' Fatti, che risultavano da' Sommarj altre volte distribuiti dalle Patti stesse: e riconosciuta la giustizia, e l'adempimento delle condizioni, che verificare si doveva-no, ha in più e diverse Sessioni decretata l'esecuzione, ed osservanza di detti privilegi, giusta le relazioni di detto Commissario, e relativamente a' di lui Ristretti formati sopra ciascun privilegio; riservato però l'ulteriore Nostra approvazione, ed oracolo: Al qual oggetto nell' esibirci poi Monsignor Commissario nella Nostra Camera l'elenco di tutti li suddetti privilegi, ci ha riferite parimente le respettive risoluzioni sopra di essi prese dalla Congregazione Camerale, tanto quelle, che canonizzavano la verificazione del titolo, quanto le altre, che approvavano l'adempimento delle condizioni, a forma de' Ristretti compilati dal Commissario residente in Ferrara. E siccome tra detti privilegi ve n'erano alcuni, che oltre a' beni acquistati *de tempore concessi privilegii*, s'estendevano eziandio ai Beni, che acquistati avessero in futuro i discendenti maschi, e femmine, e loro discendenti in infinito; Così detto Monsignor Commissario implorava la Nostra suprema autorità, supplicandoci a voler moderare l'esorbitanza di somiglianti privilegi, e aderire in ciò al voto della Congregazione Camerale, la quale li 13. Novembre 1753. aveva rescritto: *Consulendum Sanctissimo pro moderatione privilegiorum quoad Bona acquirenda in futurum per Privilegiatos*.

Istanza del Commissario per tali forma d'alcuni privilegi.

Approvazione de' privilegi a norma de' ristretti, e risoluzioni della Congregazione.

§. 6. „ Sulla serie pertanto di questi fatti, vedendo Noi, che per dar l'ultimo compimento ad un'opera maturata con tanti esami, e solennità, altro non resta, che premunirla coll'oracolo della Nostra suprema potestà, ed approvare tutte le riferite risoluzioni della Congregazione Camerale, con insieme i suddetti Ristretti stesi dal Commissario di Ferrara; Perciò colla presente Cedola di Moto proprio, in cui abbiamo per espresse le altre quattro di sopra enunciate, tutti li privilegi, istrumenti, e qualunque sorta di scritture avanti detta Congregazione esibite, e prodotte, il Breve, e Brevi di Clemente VIII. sopra la conferma generale, e speciale de' medesimi privilegj, l'Istruzione data al Commissario di Ferrara, i di lui Ristretti come sopra enunciati in numero di 243. e altrettante risoluzioni della Congregazione Camerale, ed ogni altra cosa necessaria da esprimersi; Di Nostra certa scienza, e suprema potestà, approviamo, e confermiamo tutte, e singole suddette risoluzioni prese in più, e reiterate Sessioni dalla Congregazione Camerale, registrate ne' respettivi sopradetti Ristretti, e sottoscritte da Monsignor Commissario Generale della Nostra Camera, tanto quelle sopra la verificazione del titolo di ciascun privilegio, quanto l'altre sopra l'adempimento delle condizioni a norma di detti Ristretti: e consecutivamente coll'istessa Nostra suprema autorità approviamo altresì tutti, e ciascuno di detti Ristretti fatti dal Commissario residente in Ferrara, e sottoscritti da esso, e dal Canonico Carlo Bottoni, con le sopradette Note de' beni, e vogliamo, che quelle e quelli s'osservino inviolabilmente, come Regole, e Leggi da Noi formate, e come inserite, e registrate de verbo ad verbum nella presente Cedola; con obbligo a tutti, e singoli Privilegiati di prendere la Bolletta dalla Tesoreria, come ha anco dichiarato la Congregazione Camerale sotto il primo Settembre 1750.

Colla riforma di quelli, che comprendevano i beni futuri.

§. 7. „ Ed inerendo al detto Voto della Congregazione Camerale circa l'effrenatezza d'alcuni privilegj dati anco per i beni, che s'acquistassero in futuro, approviamo la moderazione de' medesimi a forma di detto voto, e dichiariamo, che niuno Indulto, o Privilegio, tuttochè confermato da Clemente VIII. o da altri Nostri Predecessori, o premunito d'altro titolo, anche oneroso, possa mai comprendere ed estendersi a' beni, che s'acquistassero in futuro: annullando e cassando in questa parte tali privilegi, come estorti *ad importuna preces*; siccome in questa parte sola, ed in rapporto ai beni, che s'acquistassero in futuro, moderiamo, e riformiamo i detti Ristretti del Commissario di Ferrara, e le respettive risoluzioni della Congregazione Camerale fatte su i medesimi.

Si provvede alla perpetua conservazione delle risoluzioni, e ristretti, con ordinarne molte copie.

§. 8. „ Vogliamo poi, che quelli, e queste si raccolgano tutte in un volume, il quale s'esibisca dal detto Monsig. Commissario negli Atti del Castellani Segretario di Camera; Donde poi se n'estragga una copia, e quella autenticata, si trasmetta a Ferrara, da conservarsi negli Atti del Notaro Camerale: Della quale, a spese di Lorenzo Panzacchi, e Pietr'Antonio Odorici Tesoriere di Ferrara, dovranno formarsi tre Catastri, col ripartimento de' privilegj in tre Classi, divisato nella sopradetta Istruzione del suddetto Reverendissimo Cardinal Pro-Tesoriere; con un Registro, e rapporto fedele di tutte le condizioni, dazj, e tutt' altro individuato nelli detti Ristretti, e decretato nelle Risoluzioni della Congregazione Camerale: E formati che siano detti tre Catastri, ordiniamo, che gli originali si consegnino, e producano negli Atti del Notaro della Camera in Ferrara, da conservarsi in perpetuo in quell'Officio, e a tal effetto si descrivano nell'inventario degl'istromenti di esso. La copia poi di detti tre originali, da farsi parimente a spese de' predetti Tesorieri, vogliamo, che resti presso i medesimi, per norma invariabile dell'esazione de' dazj, e gabelle Camerali: e a tal oggetto dovranno non solo conservarla durante il loro appalto, ma saranno parimente tenuti a consegnarla a' Tesorieri successori, e così di successore in successore; Volendo per fine, che tanto i detti originali, quanto le dette copie, siano prima legalizzate dal detto Notaro della Nostra Camera in Ferrara.

Si ordina la formazione de' Catastri.

§. 9. „ Ad oggetto poi, che i medesimi Catastri siano formati colla dovuta distinzione, e chiarezza, e a norma in tutto de' Ristretti, e Risoluzioni della Congregazione Camerale, eleggiamo, e deputiamo il Commissario della Camera in Ferrara, acciocchè Egli, coll'intervento, ed aiuto del detto Canonico Carlo Bottoni, invigili alla formazione di detti Catastri, uniformemente a' detti Ristretti, e Risoluzioni, e a quanto da Noi quì si dispone.

Esecutori deputati.

§. 10. „ E perchè tutto ciò, che si contiene nella presente Cedola, venga esattamente eseguito, ne deputiamo Esecutore Monsignor Tesoriere Generale pro tempore, la Congregazione Camerale, privativamente ad ogn'altro Giudice, comunicandogli per tal effetto, oltre le sue facoltà ordinarie, tutte le altre necessarie, ed opportune, ancorchè ricercassero speciale menzione. Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali o altri pretesti, quantunque validi validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata moderata, e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'aperizione oris, o altro qualunque rimedio: E che così, e non altrimenti, debba sempre ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vice Legati, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro; togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario; Dichiarando Noi sin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi, con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio: quale vogliamo che vaglia, e debba avere sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e

Clausole per la perpetuità delle cose stabilite.

Decreto irritante.

„ vigo-

„ vigore, colla Nostra semplice sottoscrizione, „ benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o „ citate qualsisieno altre Persone, ancorchè privi- „ legiate, e privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luo- „ ghi Pii, che avessero o pretendessero avere in- „ teresse nella presente Nostra disposizione, e che „ per comprenderle fosse bisogno di special men- „ zione.

Derogatuttocio, che ostasse.

§. 11. „ Non ostante la Bolla di Pio IV. No- „ stro Predecessore de *registrandis*, la regola della „ Nostra Cancellaria *de Jure quæsito non tollendo*, „ e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chiro- „ grafi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apo- „ stoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Ban- „ di, ed Editti in virtù di esse, & in qualunque „ altro modo emanati, affissi, e publicati, Leggi, „ Statuti, Riforme, stili, usi, consuetudini, e qua- „ lunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in „ contrario: alle quali tutte, e singole aven- „ done il tenore quì per espresso, e di parola in „ parola inserito, e registrato, e supplendo colla „ pienezza della Nostra potestà Pontificia ad ogni „ vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, „ che vi potesse intervenire, per questa volta so- „ la, e per la piena, e totale esecuzione di quan- „ to si contiene nella presente Cedola di Moto „ proprio, ampiamente, ed in ogni più valida for- „ ma deroghiamo.

Data 12. Decemb. 1753.

„ Dato dal Nostro Palazzo Apostolico di Monte „ Cavallo questo di 12. Decembre 1753.

BENEDICTUS PP. XIV.

Iterata amplissima præmissorum confirmatio.

§. 12. Nunc autem volentes adeo diligentis atque maturi judicii perpetuam firmitatem, ac supremæ voluntatis Nostræ in præinserta Schedula expressæ, aliarumque Ordinationum in ea editarum observantiam, magis magisque asserere, iisdem motu, scientia, & potestatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula indulta, & privilegia in prædicta Cong. Camerali hactenus, ut præfertur, rejecta & reprobata rejicimus & reprobamus: Quæ vero in eadem admissa & approbata fuerunt, Nos etiam, intra eosdem limites, & cum iisdem conditionibus, necnon quoad personas & bona in prænarratis Summariis seu Restrictibus designata, non tamen quoad illa, quæ in posterum per Privilegiatos acquiri contigerit, admittimus, approbamus, & respective confirmamus: ea vero, quæ ad bona etiam de futuro per Privilegiatos acquirenda extendi dicuntur, seu etiam aperte dignoscuntur, de ejusdem Congregationis consilio, ut præfertur, hac in parte moderamur, annullamus, atque cassamus; ac demum cætera omnia & singula in præinserta Schedula per Nos ordinata, volita, atque sancita, per omnes & singulos, ad quos pertinet & pertinebit in posterum, omnimodæ executioni mandari, ac inviolabiliter etiam perpetuo observari volumus atque præcipimus.

Firmitas constitutis asseritur.

§. 13. Decernentes, tam præinsertam Schedulam, quam ipsas præsentes Litteras, omniaque & singula in ipsis contenta & expressa, etiam ex eo, quod aliqui in ipsis interesse habentes, seu habere prætendentes, etiam specifica & individua mentione digni, eisdem non consenserint, vel se nullatenus ad ea vocatos, aut non sufficienter auditos asserere valeant, ac etiam protestari quandocumque ausi fuerint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, colore, prætextu, & capite, impugnari, seu in jus & controversiam vocari posse; sed eadem semper valida & efficacia existere & fore; & secundum ea, & non alias, per quoscumque Ordinarios, & Delegatos Judices, etiam in præinserta Schedula expressos, sublata ipsis, & eorum cuilibet aliter judicandi, interpretandi, & decernendi facultate, in quocumque judicio, tam petitorio, quam possessorio, ac summario, & summariissimo, & in quacumque instantia, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quolibet, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari, seu judicari, definiri, & decerni contingerit.

Per amplissimam derogationem contrariorum.

§. 14. Non obstantibus contrariis quibusque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, & quorumcumque Judicum ac Tribunalium resolutionibus & decretis, usibus, stilis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis, tam dictis Ferrarien. Civitati, ac Ducatui, quam quibuscumque Personis, atque Familiis, seu Locis Piis, ac etiam Monasteriis, & Ecclesiis Cathedralibus & Metropolitanis, ac Mendicantium, seu non Mendicantium Ordinibus, Congregationibus, & Institutis etiam Societatis Jesu, necnon Hospitalibus, ac Militiis, etiam S. Joannis Hierosolymitani, aliisque quibuslibet, quavis etiam Apostolica auctoritate, quandocumque, & qualitercumque concessis seu confirmatis, ac etiam sæpius innovatis, aliisque in præinserta Schedula expressis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de ipsis, eorumque totis tenoribus, specialis & individua, non autem per clausulas generales, expressio, ac etiam totalis insertio, seu alia exquisita forma necessario servanda dici possit; eorum totos & integros tenores, causas, & occasiones præsentibus pro expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon derogationis formas in ipsis traditas pro plene observatis habentes, ad præmissorum effectum dumtaxat, motu, scientia, & potestatis plenitudine prætatis, amplissime derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Exempl. auctoritas.

Volumus autem, ut earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 16. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum approbationis, & confirmationis, ac respectivæ reprobationis, moderationis, annullationis, cassationis, atque derogationis, mandati, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 21. Januarii 1753. Pont. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo tertio, duodecimo Kalendas Februarii. Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

GREGORIANUM CANTUM

In Choro, aliisque functionibus a Fratribus, vel Monialibus Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula, peragendis, adhiberi præcipitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

ROmanus Pontifex personarum Ecclesiasticarum quarumlibet præsertim Regularium Vota, Divini Cultus, piorumque operum augmentum concernentia, ad exauditionis gratiam libenter admittit, prout conspicit in Domino salubriter expedire.

S. Franc. de Paula in prima sua regula Gregor. Cantum suis alumnis permisit; sed in secunda Cantum sine notulis præcepit, qui nunc observatur.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Franciscus Galindo Zelosus, seu Procurator Generalis Ordinis Fratrum S. Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum, quod cum usus canendi Divinas Laudes frequentissimus fuerit ab initio nascentis Ecclesiæ, tum in Oriente, tum in Occidente, hujusmodi usui inhærens dictus S. Franciscus memorati Ordinis Parens, in prima sua Regula suis Alumnis Cantum Musicalem, seu figuratum, Gregorianum nuncupatum, permisit, qui quidem Cantus per aliquod temporis spatium apud Fratres memorati Ordinis in usu fuit. Novis vero supervenientibus menti ejusdem S. Francisci de Paula causis, in secunda regula, quam suis Fratribus observandam tradidit, statuit Missas, Divinumque Officium

cium concinenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda, quasi computando, ita ut modus hujusmodi usque nunc a Fratribus dicti Ordinis observari pergitur.

Plurima incommoda, quæ ex hujusmodi indecoro cantu derivant, recensentur.

§. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, & dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis asseruit, succedentibus temporibus experientia compertum sit, talem modum non tantum esse difficilem, verum etiam plurima afferre inconvenientia, prout nonnulli docti, zelantesque dicti Ordinis Viri diversis temporibus ea adnotaverint, quæ referuntur, nempe = Primo, plurimum laborant dicti Ordinis Fratres, ut cantent uniformiter sine notulis, & absque ulla vocis inflatione, præsertim quando Missa solemnis, Officiumque Divinum altiori voce cantari debent; Secundo, ex hujusmodi cantus difficultate per universum Ordinem prædictum dissimilis, diversusque factus est canendi modus, ut non solum inter Italos, Germanos, Gallos, & Hispanos ejusdem Ordinis Fratres varius sit Cantus, verum etiam in eademmet cujuscumque Nationis Provincia, & fere in unoquoque ejusdemmet Provinciæ Conventu memorati Ordinis, alio modo, & aliter cani soleat, quod quidem alienum est uniformitati Deum laudandi, quæ toties a Sacris Conciliis, & Sanctis Patribus commendatur, quæque a Sancta Universali Ecclesia tenetur. Tertio, cum Cantus Gregorianus ubique receptus reperiatur, adeoque a Christifidelibus devote audiatur, accidere solet, ut Christifideles ad Ecclesias dicti Ordinis accedentes, cantandi diversitatem agnoscant, non raro fit, ut scandalizentur, & loco orandi, excitandive ad devotionem, ab illa retrahantur, immo & quandoque Fratres prædictos inconcinniter canentes irrideant. Quarto, plures supradicti Ordinis Conventus ex hujus Sanctæ Sedis benignitate Parochiales Ecclesias unitas habent, in quibus necesse sit, Missam, Divinaque Officia solemni pompa celebrare, præcipue in solemnioribus anni festis diebus, & dictus canendi modus, voce quadrata & rotunda, multum detrahat devotioni, & majestati, ubi, e contra cantus figuratus cum debita moderatione adhibitus illas augeat. Quinto, plures etiam Conventus prædicti, quibus Parochiales Ecclesiæ unitæ minime existunt, societatem, concordiamque, & unionem cum aliis Confraternitatibus, Communitatibus, & Parochialibus Ecclesiis habent, in quibus usus Cantus Gregoriani viget, concurrentibus vicissim una cum Fratribus prædictis in alienis Ecclesiis ad faciendas Parochorum, vel aliorum Superiorum, & personarum ab hac luce migrantium exequias clarius inconvenit diversitas, quippe qui cum alii Responsoria, & Gradualia cum notis in Ecclesiis ejusdem Ordinis solemniter cantent, Fratres Ordinis hujusmodi non valeant, neque sciant ad eamdem formam respondere, id apud populos inibi interessentes & adventantes novitatem non parvam, & admirationem reddit. Demum Fratres ejusmodi Ordinis, ex tali Cantu voce quarta, & rotunda, facile tædio afficiuntur, ut proinde, laudes Deo minus devote persolvant; Ac propterea dictus Franciscus Zelosus, seu Procurator Generalis hisce incommodis obviare cupiens, opportune in præmissis a Nobis provideri, & ut infra indulgeri plurimum desideret.

Gregor. Cantus in Choro, aliisque functionibus præcipitur.

§. 3. Nos piis dicti Francisci Zelosi, seu Procuratoris Generalis votis hac in re, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, attento dilecti Filii Nostri Alexandri Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, ejusdem Ordinis apud Nos, & hanc Sanctam Sedem Protectoris voto Nobis facto, non obstantibus, quod in secunda regula dicti Ordinis præscriptum reperiatur, Missas Divinaque Officia per Fratres hujusmodi canenda esse sine notulis, voce quadrata, & rotunda; nihilominus dilectis Filiis Correctori Generali, ac Correctoribus Provincialibus, nec non Correctoribus Conventuum, ac universis Fratribus dicti Ordinis, nec non Correctricibus, & Monialibus Monasteriorum ejusdem Ordinis, sub cura, regimine, gubernio, & administratione Fratrum dicti Ordinis, nunc, & pro tempore existentibus, ut ipsi, & illæ de cætero Cantum Gregorianum figuratum cum Notulis, in Choro, aliisque Ecclesiasticis Functionibus adhibere, & introducere libere, & licite possint, & valeant, ac prosequantur, auctoritate Apostolica tenore præsentium permittimus, volumus, & mandamus.

Clausulæ pro firmitate præmissorum.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exempl. fides.

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seu Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 22. Jan. 1754. Pontific. XIV.

Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

D. Cardinal Passioneus.

CORRECTORIBUS XXX.

Tum Generali, tum Provincialibus Ordinis Minimorum Sancti Francisci de Paula, conceditur facultas decidendi circa Electiones, vel alia negotia, quæ ad Generale vel Provinciale respective Tribunal, ob paria post tertium scrutinium suffragia, devolvuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exord.

INjuncti Nobis per abundantiam Divinæ gratiæ Pastoralis officii sollicitudo postulat, ut in iis, per quæ Christifidelium sub suavi Religionis jugo Altissimo famulantium prospero statui consulitur, ejusdem officii partes sedulo intendamus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire.

Dubium in postremo Cap. Generali proposit. circa Electiones ob paria suffragia ad Trib. General. aut Prov. devolutas.

§. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit dilectus Filius Franciscus Galindo Zelosus, seu Procurator Generalis Ordinis Fratrum Sancti Francisci de Paula, Minimorum nuncupatorum, quod dilectus itidem Filius Julius Malmusi Frater expresse professus, & tunc temporis Zelosus, seu Procurator Generalis dicti Ordinis, Vocalibus pro celebratione Capituli Generalis ejusdem Ordinis in Civitate Barchinonen. Anno MDCCLII. canonice congregatis, inter cætera, decidendum proposuit infrascriptum dubium, nempe, Primo: quomodo resolvendæ essent Electiones devolutæ ad Tribunal Generalitium, vel Provinciale, si post tertium scrutinium sit paritas votorum; a Vocalibus prædictis, sive Capitulo Generali, nemine discrepante, sancitum fuit, Nobis supplicandum esse pro facultate, cujus vigore Correctori Generali pro tempore existenti esset facultas hujusmodi paritates suo voto definire. Nobis propterea dictus Franciscus Zelosus,

PONT. A. XIV. losus, seu Procurator Generalis humiliter supplicari fecit, ut in præmissis opportune providere, & ut infra, indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Correctori Generali, in iis, quæ ob paritatem suffragiorum ad suum Tribunal devolvuntur, facultas decidendi conceditur.

§. 2. Nos igitur, qui Ordinem prædictum paternis amplectimur affectibus, ac felici, prosperoque dicti Ordinis, illiusque Provinciarum, & Fratrum regimini, & gubernio, atque directioni, quantum cum Domino possumus, consulere, dilectosque etiam Filios Superiores, & Alumnos Ordinis, Provinciarumque hujusmodi specialibus favoribus prosequi volentes, ac dicti Francisci, & illorum singulares personas, a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, audito, perpensoque prius voto dilecti Filii Nostri Alexandri S. R. E. Diaconi Cardinalis Tanari nuncupati, dicti Ordinis apud Nos, & Apostolicam Sedem Protectoris Nobis facto, licet Capitulum Generale, seu Vocales, suffragium in Capitulo Generali ultimo loco in Civitate Barchinonen. celebrato habentes, nemine discrepante decreverint, quod Nobis supplicandum esset pro facultate Correctori Generali decisiva in omnibus Electionibus devolutis tam ad Tribunal Provinciale spectantibus, eveniente paritate suffragiorum, seu votorum, habitis prius per tres vices scrutiniis, per Nos concedenda; nihilominus Nos, ne negotia dicti Ordinis propter absentiam Correctoris Generalis a Provinciis dicti Ordinis inter se dissitis retardentur, & detrimenta patiantur; facultatem decisivam dilecto Filio moderno, & pro tempore existenti Correctori Generali dicti Ordinis, in omnibus ad Tribunal Generalitium spectantibus, juxta votum dictorum Vocalium, peractis debitis scrutiniis, si paritas votorum accesserit, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & indulgemus.

Eadem tribuitur quoque Correctoribus Provincialibus pro iis negotiis, quæ ad eorum Tribunal spectant.

§. 3. Ac insuper eamdem decisivam facultatem auctoritatemque modernis, & pro tempore existentibus Correctoribus Provincialibus dicti Ordinis quarumcumque Provinciarum, tam in omnibus Electionibus Correctori Provinciali devolutis, seu de jure pertinentibus, quam in aliis causis, & rationibus, ad Tribunal Provinciale quomodolibet, juxta dicti Ordinis Statuta, & peculiares, cujuscumque Provinciæ Constitutiones spectantibus & pertinentibus, peracto prius tertio scrutinio, & intercedente votorum paritate, auctoritate & tenore prædictis extendimus, & ampliamus, ac de novo concedimus, & impertimur; itaut tam Corrector Generalis, quam Correctores Provinciales, juxta datam sibi a Domino prudentiam, & juxta rerum qualitates, intra suum Tribunal respective Generale, vel Provinciale, & non aliter, ad quascumque Electiones, factis prius tribus scrutiniis, vel a Correctore Generali in suo, seu a Correctore Provinciali respective in suo, Tribunalibus, ex quatuor votis compositis, interveniente tamen paritate votorum, devenire, ac quascumque causas quoad Correctores Provinciales cognoscere, & decidere, aliaque Ordinis, & Provinciarum negotia decernere, & quidquid in omnibus præmissis per eum, & illos, seu aliquem eorum, sancitum, decretum, cognitum, actum, gestumque fuerit, suum sortiri debeat effectum, perinde ac si omnium unius cujusque Tribunalis hujusmodi suffragiorum consensu factum fuisset.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 4. Decernentes easdem præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & in futurum quomodolibet spectabit, plenissime suffragari, & ab eis inviolabiliter observari: sicque in præmissis per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis, & illius Provinciarum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. ANNO 1754.

Exemplorum fides.

§. 5. Volumus autem, quod præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu dicti Zelosi, seu Procuratoris Generalis subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides tam in Judicio, quam extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 22. Januarii 1754. Pontificat. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXII. Januarii MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno Decimo quarto.

AD EXERCENDOS, XXXI.

Erudiendosque Picturæ, atque Sculpturæ Tyrones, Gymnasium publicum, seu Academia in Ædibus Capitolinis erigitur, annuo censu constituto in necessarios sumptus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ingenuarum artium præstantia.

INter curas supremo Principe dignas, non ultimum locum tenere censemus eam, quæ pertinet ad tuendas promovendasque ingenuas artes, quibus honesta ingenia excoluntur, & liberaliter occupantur; quæque, dum naturalium rerum pulchritudines imitando exprimunt, propriam humanæ naturæ nobilitatem, atque præstantiam declarant; nec modo Civium commodis, sed sæpe etiam Divino cultui cum dignitate inservientes, societati simul utilitatem afferunt, & splendorem.

Urbs Roma quantopere his claruerit.

§. 1. Hanc curam in omni recte constituta Civitate nunquam neglectam, Nobis potissima quadam ratione suscipiendam esse duximus: quibus nimirum, Divinæ providentiæ consilio, delatum est illius Urbis dominium & regimen, quæ olim quidquid ubique pretiosum, vel insigni arte elaboratum extitit, aut ditione & imperio, aut etiam sinu suo complexa, ipsa artium omnium excellentiam suam fecit; eamque laudem a subiectis Nationibus ad se translatam, aliis deinde gentibus, quæ illius omnino expertes erant, invexit; & ab reliquo Terrarum Orbe inscitiam atque barbariem semel atque iterum depulit.

Sine exercitatione facile intereunt.

§. 2. Verum quum artium gloria, cessante artificum exercitatione, facile interear; videbatur illa in hac Urbe Nostra paulatim imminui posse: dum ipsa Urbs, præclaris veterum atque recentium Pictorum, Sculptorumque operibus referta, in eorum possessione quadam veluti securitate conquiescit; novosque earum artium tyrones formare parum sollicita, futurorum deinde Magistrorum scholam propemodum extingui sinit: non satis advertens, ad eam se aliquando artificum penuriam redigi posse, ut quum aliquod opus ad usum, ad ornatum, ad memoriam insigne efficiendum occurrat alienorum operam implorare cogatur, & industriæ subsidia ab iis expectare, qui olim politioris culturæ, ac scientiarum & artium omnium documenta ab ipsa petere consueverunt:

Cura Pontificis, ut Tyronum industriæ & exercitationi nihil desit.

§. 3. Huic malo quum Nos tempestive occurrendum merito judicaverimus; postquam plura artis antiquæ monumenta collegimus, plura restauravimus, eorumque in publicam utilitatem conservationi prospeximus; Capitolinam Pinacothecam, Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XII. munificentia collectam, instructamque, magna Græcorum,

corum, Ægyptiorum, Romanorumque Signorum accessione locupletavimus; insigniumque Pictorum Tabulas magno numero diversis ex locis conquisitas, multoque ære comparatas, in eodem Capitolio, laxis a solo ædibus ad australem montis crepidinem excitatis, apte decenterque dispositas collocavimus; nunc denique ibidem, ubi tot artis prodigia visuntur, hominum admirationi, & artificum exemplo proposita, publicam quoque institutionem ingenuarum Artium Tyronibus constituere deliberavimus, eamque ipsis præberi volumus exercitationem, quam omnium opinione idoneam maxime haberi novimus, adeoque aptissimam fore confidimus, ad perfectos aliquando futuros Pictores, Sculptoresque informandos, qui veteris Romanæ Academiæ gloriam renovare, & in omnem posteritatem propagare queant.

Pingendi fingendique principium in exactissima delineatione: hæc in contemplatione naturæ potissimum constituta.

§. 4. Quum enim recte pingendi, atque fingendi principium & fons in exactissimæ delineationis peritia statuatur; hæc autem ex ipsa naturæ contemplatione certius, quam ex servili priorum artificum imitatione acquiri possit: idcirco in prædictarum Ædium a Nobis extructarum corpore capacem Aulam ad id aptari curavimus: ut ibi quicumque in delineandi arte proficere student, ad vivi hominis exemplar sese exercentes, certas verasque ducere lineas addiscant: Quo semel constantibus naturæ legibus probe imbuti, & ad earum normam conceptas animo rerum formas exigere & conformare docti, in omni genere liberalis artificii, ad quod ingenium studiumque appulerint, intrepida manu operari valeant. Quod quidem commodum quum alias in Urbe studiosis adolescentibus ægre suppeteret, ac pretio plerumque, & pecuniarum collatione comparandum esset: nihil ipsis jucundius, aut honestis artibus promovendis utilius præstare Nos posse putavimus, quam si perpetuo liberalitatis Nostræ munere provideremus, ut omnes sumptus ad conducendum hominem in delineationum exemplar, ad locum instruendum atque illustrandum, & ad ipsum opus dirigendum urgendumque necessarii, de publico præberentur. Hac enim ratione sperandum fore judicavimus, ut beneficio Nostro invitati adolescentes oblatam sibi proficiendi occasionem cupide arripiant, & ad præclaras hujusmodi artes omni cura excolendas, ac perficiendas, magis magisque accendantur.

Academia, seu Gymnasium publicum, vulgo del Nudo, in Capitolinis ædibus erigitur.

§. 5. Jam vero certam huic operi formam præscribere, ejusdemque perpetuam stabilitatem asserere volentes; Motu proprio, ac certa scientia, per hanc nostram perpetuo mansuram Constitutionem, in præfatis Ædibus nostro jussu & sumptu in Capitolio extructis, in inferiori scilicet earum Aula ad id destinata, Gymnasium, seu Academiam, populari vocabulo *del Nudo* appellandam, in pauperum studiosorum, qui delineandi artem addiscere curant, beneficium & usum erigimus & instituimus; cujus quidem Gymnasii seu Academiæ sic erectæ & institutæ Protectorem & Præsidem, earumdem præsentium Literarum tenore, Venerabilem Fratrem Nostrum Sylvium Sabinensem Episcopum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Valenti nuncupatum, Nostrum in Status universi negotiis Secretarium, dictæque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, qui Nos in huius rei consilio suscipiendo, & ad exitum perducendo, pro sua rerum gerendarum solertia, & singulari erga bonas artes studio, plurimum juvit, ac deinde illius in Camerariatus hujusmodi Officio Successores, eligimus & deputamus: Mandantes eidem Sylvio Episcopo & Cardinali, ut opportunas Leges, & provida Statuta pro destinati operis constitutione, & perpetuo regimine, quamprimum condere curet, Nostroque etiam nomine & auctoritate promulget; ac dantes eidem moderno, ac pro tempore existenti præfatæ Academiæ, seu Gymnasii Præsidi, ac Protectori, necessarias omnes & opportunas facultates, ad hoc, ut pro ejusdem operis executione & progressu, quascumque utiles & idoneas pro tempore ordinationes facere, atque decreta edere, & tam eorum, quam Legum & Statutorum hujusmodi observantiam injungere, & exigere, ac etiam, quoties ita res ferent, illas & illa revocare, corrigere, & in melius immutare possit, & valeat: prout ad ipsius Academiæ, seu

Ejusdem Præses, & Protector designatur.

Cui amplissima datur auctoritas in Academ.

Gymnasii utilitatem, & mentis ac voluntatis nostræ implementum, magis expedire, illius prudentiæ visum fuerit.

Certo annuo censu Accadem. addicto consulitur necessariis expensis.

§. 6. Pro ejusdem vero Gymnasii dote, qua occurrentes expensæ pro mercede hominis delineantium studio proponendi, aliisque rebus ad hujusmodi operis executionem, ac directionem necessariis, fieri & sustineri valeant; Nos annuam summam tercentorum scutorum de iuliis decem pro quolibet scuto, ex publici Promptuarii, a Nobis etiam in hac Urbe ad asservandas, & venales proponendas soleas instituti, proventibus, (quos quidem Nos ipsi alias per Schedulam nostri Motus proprii die xxii. Junii Anni MDCCXLVIII. signatam, & in Actis dilecti Filii Gregorii de Castellanis unius ex Cameræ prædictæ Secretariis & Notariis existentem, in nostro Monte Pietatis, ad creditum ejusdem Cameræ, in peculiari tamen computo, & ad liberam dicti Sylvii Episcopi & Cardinalis Camerarii, ejusque in Officio hujusmodi Successorum dispositionem, ad hoc ut ipse, ejusque Successores de illis, prævia participatione Nobis, & Romano pro tempore Pontifici facienda, disponere valeant, deponi voluimus), percipiendam, ab ejusdem Cameræ Apostolicæ redditibus, motu & scientia præfatis, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, per easdem præsentes, perpetuo separamus, sejungimus, & dismembramus: Eamdemque summam annis singulis, duabus æqualibus & anticipatis solutionibus, in eodem Monte Pietatis, ad Creditum præfatæ Accademiæ Capitolinæ *del Nudo* nuncupatæ, & ad dicti Cardinalis moderni & pro tempore existentis illius Protectoris dispositionem, libere deponendam, eidem Gymnasio seu Academiæ, ad prædictos effectus, etiam perpetuo applicamus, concedimus, & assignamus: Mandantes eidem *Sylvio Episcopo* & Cardinali, ejusque Successoribus prædictæ Academiæ Protectoribus & Præsidibus pro tempore futuris, ut ejusmodi pecuniarum summam, pro eorum prudenti arbitrio, in opportunas quaslibet, & ad prædictum opus recte ordinandum & promovendum necessarias & utiles expensas, absque ullo reddendæ rationis onere, erogari curent. Nos enim quidquid ab ipsis ea in re provide statutum, ordinatum, & gestum fuerit, ratum & gratum habebimus, ac etiam faciemus auctoritate nostra, ab omnibus, ad quos pertinet, appellatione postposita, inviolabiliter observari.

Firmantur Statuta amplissimis clausulis.

§. 7. Ac decernentes has nostras Literas, quas in dicta Camera Apostolica, juxta Constitutionem felicis recordationis Pii Papæ IV. Prædecessoris nostri desuper editam, præsentari, insinuari, & registrari volumus, præmissaque omnia & singula, nullo unquam tempore, ex quibusvis causis, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, & impugnari, seu revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari posse: Sed tanquam ad bonarum Artium conservationem & propagationem, Urbisque nostræ decorem factas, semper & perpetuo valide & efficaces existere, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere debere.

Aliter judicari prohibet.

§. 8. Sicque, & non alias, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam prædictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, nec non Causarum Palatii Apostolici Auditores, ejusdemque Cameræ Thesaurarium Generalem, ac Clericos Præsidentes, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, judicari & definiri debere: irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. generalis.

§. 9. Non obstantibus contrariis quibuscumque Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, generalibus vel specialibus, ac quatenus opus sit, promptuarii præfati institutione, ac proventuum inde obvenientium applicatione, ut præfertur, per Nos factis: privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, eidem Cameræ, ac illius Officialibus & Ministris, & quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus clausulis, ac irritantibus Decretis, etiam motu, scien-

scientia, & potestatis plenitudine paribus, etiam Consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac etiam pluries firmatis, approbatis & innovatis.

Et specialis oppositor.

§. 10. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro sufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter & expresse ac latissime & plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 11. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ erectionis, institutionis, electionis, deputationis, facultatum impertitionis, separationis, sejunctionis, dismembrationis, applicationis, concessionis, assignationis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 17. Martii 1754. Pont. XIV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1754. XVI. Kal. Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Cardinal Passioneus.

V I S A

De Curia J. C. Boschi.

Loco ✝ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXII.

BASILICA ASSISIENSIS

Sancti Francisci in Patriarchalem & Cappellam Papalem erigitur: Cum aliis gratiis, privilegiis, & indultis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Divinum eloquium impletur, dum exaltatur in terris humilitas Sancti Franc.

FIdelis Dominus in verbis suis, quum sæpe in Scripturis sanctis declaraverit, exaltaturum se illos, qui voluntariæ demissionis affectu humiliarent in terra animas suas, non solum in cœlesti Regno pusillos Servos, quos Filii sui humilitati conformes reperit, gloria & honore mirabiliter coronar; sed etiam, ad mortalium fidem excitandam & roborandam, hoc pro sua sapientia disponit, ut qui viventes in Mundo, Mundi gloriam contempserunt, eique placere non curarunt, splendidioribus post mortem honoribus in ipso conspectu filiorum hominum extollantur, eorumque memoria in terris decorata fulgeat, & gloriosa clarescat. Quod quum in pluribus sanctis Viris ab ipso Mundi exordio, & maxime post constitutam Ecclesiam, sæpissime demonstratum est; tum vero in B. Francisci Confessoris exaltatione, & in omnibus, quæ ad illius Instituti amplificationem, & memoriæ celebritatem pertinent, manifeste impletum conspicimus. Qui enim vivens, in oculis suis, & aliorum vilescere semper studuit, ac opprobriis & vituperationibus delectari consuevit; jampridem irrefragabili Catholicæ Ecclesiæ judicio, clarissimoque præconio, inter Amicos Dei cum ipso in Cœlis regnantes, ubique terrarum honoratur, & colitur: Illius autem Corpus, in quo mortificationem Christi ad mortem usque circumferre non destitit, singularibus signis atque prodigiis de Cœlo illustratum, atque certantibus omnium Ordinum studiis, ita Populorum & Principum devotione clarificatum fuit, ut ejusdem Sepulchrum gloriosum, super ambitiosa potentium sæculi monumenta, merito celebrari mereatur.

§. 1. Et sane vix altero ab illius obitu anno decurso, quum de Servi Dei exuviis decenter collocandis ageretur, eumque in finem opportunus locus & fundus prope Assisiensis Civitatis mœnia, illius Alumnis pro Apostolica Sede recipientibus oblatus fuisset; san. mem. Prædecessor Noster Gregorius Papa IX. dignum existimans & conveniens, illius memoriam, per quem tantus Ecclesiæ Dei fructus provenerat, in eo etiam honorificari, ut Ecclesia, in qua ejus Corpus recondendum erat, nemini, præterquam Romano Pontifici, subesset; eumdem fundum in jus & proprietatem prædictæ Sedis Apostolicæ recepit; statuitque Ecclesiam inibi construendam omnino liberam, ac nulli alii, quam Apostolicæ Sedi subjectam fore; & ad hujusmodi libertatis ab Ecclesia Romana perceptæ indicium, unius libræ ceræ censum annuatim sibi & Successoribus suis ab eadem Ecclesia persolvendum decrevit. Super quibus Apostolicas Litteras, quarum initium est = *Recolentes* = edidit Reate, XI. Kalendas Novembris Pontificatus sui anno II. Deinde vero, quum idem Gregorius Prædecessor, in ipsa Assisiensi Civitate gloriosissimum Patriarcham Sanctorum Confessorum Catalogo rite adscripsisset, ac designatam hujusmodi Ecclesiam in ipsius honorem Omnipotenti Deo dicandam, erigendamque statuisset, illius primario lapide suis ipse manibus posito, per alias suas Litteras datas Laterani, X. Kalendas Maii, anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXX. Pontificatus sui anno IV. incipientes = *Is qui Ecclesiam* = non modo concessum eidem Ecclesiæ libertatis, & immediatæ Romano Pontifici subjectionis privilegium, nova & solemniori concessione firmavit, sed etiam Ecclesiam ipsam Ordinis Fratrum Minorum Caput & Matrem ab omnibus habendam, ac in ea per Fratres ejusdem Ordinis perpetuo serviendum fore constituit; aliaque ad asserendam illius immunitatem, ac dignitatem, & Fratrum in ea deservientium commoda promovenda, opportune decrevit, quæ latius continentur in præfatis ejusdem Gregorii Litteris: quas alii deinde Prædecessores Nostri Romani Pontifices, ex quo ipsius Sancti Francisci Corpus in eamdem memorabili pompa illatum fuit, in primis Innocentius Papa IV., qui postea Ecclesiam ipsam ad supremum fastigium perductam, suaque jam constructione & mole conspicuam, anno MCCLIII., Dominica ante Festum Ascensionis Domini, ad honorem Dei, & ejusdem Beati Francisci, solemni ritu dedicavit, nec non Clemens Papa IV. per similes suas Litteras confirmarunt & innovarunt. Nicolaus vero etiam IV. peculiaribus Litteris, datis Reate II. Idus Maii Pontificatus sui anno II. & incipientibus = *Præclara* = statuit Ecclesiam ipsam, & totum locum ipsius, cum pertinentiis suis, Ecclesiastico Interdicto, absque speciali & expresso Apostolicæ Sedis mandato, sub certa forma ibidem præscripta concepto, supponi non posse.

§. 2. Porro eidem Ecclesiæ non parum honoris ex eo accessit, quod alii ex Prædecessoribus Nostri Romanis Pontificibus non solum ad eam, B. Patriarchæ Tumulum veneraturi, sæpe se contulerunt, sed in Pontificiis quoque Ædibus prope ipsam extructis ad non exiguum tempus domicilium figere, atque omnis generis Pontificalia Sacra in ea celebrare consueverunt; Insuper Apostolicæ Sedis scrinia, aliaque Ecclesiasticæ Potestatis, & Civilis Imperii instrumenta apud eam collocarunt; nonnulli etiam in ea sepulturam sui corporis elegerunt; quapropter ejusdem Ecclesiæ immediata Apostolicæ Sedis subjectio, quæ ipsi cum aliis pluribus per Orbem Ecclesiis ab inferiorum Præsulum jurisdictione exemptis communis videri poterat, peculiaris Pontificum dominii, & proprietatis induit speciem; eo vel maxime confirmatam, quod quum in unius structuræ altitudine trium revera Ecclesiarum, quarum altera alteri imminet, mira ædificatio consurgat, in superioris Ecclesiæ Hemicyclo, Pontificia marmorea Cathedra contra Aram Maximam usque ab initio extructa, semper stetisse dignoscitur; in ea vero, quæ media est, atque subjectum venerandi Corporis conditorium propius attingit, a latere Altaris, ubi Pontifices Sacris solemnibus operantes Thronum erexisse oportuit, aliquot ab hinc annis Pontificius pariter Thronus, ex auctoritate primum san. mem. Decessoris Nostri Clementis Papæ XII., atque iterum Nobis annuentibus, erectus, assidue retineri conspici-

ANNO 1754.

Honores, & privil. a Præd. Pontif. collata Ecclesiæ Assisien. ubi Corpus S. Francisci reconditum est, enarrantur.

A fundationis initio S. Sedi immediate subjicitur, annuo reservato censu.

Pontific. manu primus lapis Ecclesiæ ponitur.

Caput & Mater Ordinis Minorum constituitur, Fratribusque ejusdem Ordinis custodienda in perpet. traditur.

Per Rom. Pontif. solemni ritu dedicatur.

Vetitum, ne Eccl. interdicto absque Sanctæ Sedis mandato supponatur.

Magis specialiter addicitur proprietati S. Sedis utpote decorata frequenti Pontif. accessu. Pont. Ædibus, & diuturno eorum domicilio, Pontif. Archivo. Pontif. sepultura.

Duplex Pontif. Cathedra.

Nil in ea immutari consuevit inconsulto Rom. Pont.

spicitur; De omnibus autem, quæ ad ipsam Ecclesiam, ejusque cultum, & sacras actiones in ea peragendas quoquomodo pertinent, nihil sive magnum, sive parvum, statui, aut immutari consuevit, nisi consultis prius Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, quorum singularis cura, & sollicitudo, tam pro ejusdem Ecclesiæ conservatione, ac decore, quam pro recta omnium in ipsa agendorum ordinatione semper enituit. Quare nil mirum si plerique Romani Pontifices Prædecessores Nostri, eamdem Ecclesiam, Basilicam etiam nuncupatam, compluribus Privilegiis, & Gratiis spiritualibus, & temporalibus cumularunt, & Nicolaus Papa V. per suas Apostolicas Litteras incipientes: *Licet ex debito*: datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCDL. VIII. Idus Februarii, omnia, & singula privilegia & indulta hujusmodi tanquam a se ipso concessa, perpetuam roboris firmitatem obtinere decrevit; & Sixtus Papa IV. eadem aliaque posterius impertita, similiter pro suis adoptans, novo confirmationis munimine roboravit, per suas pariter Litteras sub Plumbo editas Romæ, apud Sanctum Petrum pridie Idus Novembris anno MCDLXXI., quarum initium est: *Ad Ordinem*: & Sixtus Papa V. aliis similiter Litteris datis XIII. Kalendas Decembris anno MDLXXXV. piam Christifidelium utriusque sexus, Chordigerorum nuncupatorum, Archiconfraternitatem, in eadem Ecclesia, & ad illius Altare Majus, auctoritate Apostolica erexit, compluribus eidem Indulgentiis & gratiis concessis, quarum participatione etiamnum, juxta posteriores Apostolicæ Sedis sanctiones, innumeri Christifideles, aliis hujusmodi Confraternitatibus per omnes Mundi partes ex ejusdem Sixti concessione erectis, aggregati, ditantur. Utque alia innumera Apostolicæ liberalitatis erga eamdem Ecclesiam effusæ, argumenta prætereamus, fel. rec. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas die XVIII. Augusti anno MDCXCVIII. ac perpetuis temporibus valituras, omnibus Christifidelibus, qui illam vere pœnitentes & confessi, ac Sac. Communione refecti, in quocumque anni die devote visitaverint, ibique, ut in ipsis Litteris præscribitur, oraverint, plenariam omnium peccatorum Indulgentiam, & remissionem concessit: Deinde etiam per alias similes Litteras die XI. Martii sequentis anni editas, tres in eadem pro tempore deputandos riteque constituendos Pœnitentiarios, Ordinis Fratrum Minorum Conventualium expresse professos, satis amplis facultatibus pro confluentium Christifidelium absolutione a peccatis atque censuris, & pro votorum commutationibus, Apostolica auctoritate instructos, perpetuo extare voluit atque concessit.

Ditatur appellatione Basilicæ, pluribusque gratiis Spiritual. & temporalibus. — *Archic. Chordig. in ipsa erigitur cum facultate aggregandi.* — *Indulg. plenaria quotidie ibid. in perpet. conced.* — *Tres in ea Pœnit. Auctorit. Apost. designantur.*

§. 3. Tot igitur Venerabilium Prædecessorum Nostrorum exemplis Nobis propositis, eorumque vestigiis insistentes, Nos etiam ad ejusdem Ecclesiæ splendorem ac decus augendum cumulandumque libenter adducti sumus. Quod quidem non tam singularis obsequii Nostri affectus erga B. Franciscum Patriarcham multis jam rebus privatim, & publice declaratus, atque testatus; & peculiaris quædam, ac veluti hæreditaria in eumdem Familiæ Nostræ devotio, Nobis suggessit; dum animo occurrit, ipso adhuc Beato Francisco in vivis agente, primum Bononiæ locum illius Discipulis, ad eorum Ordinis Cœnobium fundandum, a Majoribus Nostris oblatum fuisse; illius vero cum Christo regnantis Patrocinio, complura in Nostros beneficia profecta, ipsiusque Familiæ Nostræ conservationem, pestifera quondam grassante lue, acceptam referri, grata mente recolimus: Sed ea potissimum cogitatio Nobis suasit, quod merito sperandum duximus, Romanam Ecclesiam, ejusque Ditionem, in cujus sinu Beatus Pater & ortum habuit, & sepulchrum, eo magis illius apud Deum intercessionibus protegendam, atque servandam, quo magis illustria, ad illius memoriæ honorem, Apostolicæ Sedis judicia extiterint & decreta.

Pontifex Prædecessorum exemplo, & propria devotione erga S. Franc. permotus. — *Ac memoria Gentil. suorum, qui sociis ejus dem adhuc viventis fundum Bononiæ obtulerunt pro construendo Cœnobio, & insigne benef. acceperunt. Et ad implorandum præsidium Romanæ Ecclesiæ, & Eccl. Ditioni: Motu proprio confirmat, & innovat Privilegia Ecclesiæ Assisiensi a Prædec. concessa.*

§. 4. Itaque motu proprio, ac certa scientia, & matura deliberatione Nostris, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem, omnia & singula Privilegia, Prærogativas, Libertates, Exemptiones, & Immunitates, aliaque Indulta sæpedictæ Ecclesiæ S. Francisci Assisiensis, tam per præfatos Gregorium IX. Innocentium IV. Clementem etiam IV. Nicolaum IV. & V. Sixtum quoque IV. & V. ac Innocentium XII. quam per alios quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros quandocumque, & qualitercumque concessa, seu confirmata, & innovata, dummodo non sint actu revocata, seu sub aliqua generali revocatione comprehensa, Nos etiam Apostolica auctoritate approbamus, confirmamus, & innovamus, eamdemque Ecclesiam ab Ordinarii Loci, ac omnium, & quorumcumque Præsulum, seu Superiorum, etiam Regularium, tam ordinaria, quam delegata jurisdictione, visitatione, & auctoritate penitus exemptam, liberam, & immunem, sub immediata Nostra, & Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum, & Sedis Apostolicæ potestate, dominio, & proprietate, confirmamus, & immutabiliter constituimus.

Iterum eam eximit ab omni Ordinaria & delegata jurisdict. suscipit sub immediata S. Sedis potestate.

§. 5. Præterea simili motu, ac scientia, prædictam Ecclesiam Nostram Sancti Francisci Assisiensis, præsentium Litterarum tenore, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, in Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem erigimus, ac talem ex nunc in futurum perpetuo esse & fore decernimus; Eamque Basilicam Patriarchalem, & Cappellam Papalem æque & pariformiter nuncupari & haberi volumus, ac aliæ Basilicæ Patriarchales intra Almam Urbem, & extra illius muros, nec non Cappellæ Papales in Pontificiis Ædibus, & prope eas constitutæ appellantur, atque censentur; Statuentes nihilominus eamdem Ordinis Fratrum Minorum ejusdem Sancti Francisci Caput & Matrem semper esse, & haberi; necnon, ut hactenus, per Fratres ipsius Ordinis Conventuales nuncupatos in ea perpetuo serviendum fore; Ac decernentes antiquum censum unius libræ ceræ albæ, qui hucusque ex parte ejusdem Basilicæ quotannis in pervigilio Natalis SS. Apostolorum Petri, & Pauli, in signum immediatæ subjectionis Apostolicæ Sedi, in Camera Apostolica persolvi solebat, perpetuis futuris temporibus in memoriam etiam hujus honorificentissimi fœderis, qua noviter Basilica Assisiensis cum Sede Apostolica conjuncta est, ut antea, præstari & recipi debere.

Ecclesiam Assisiensem S. Franc. in Basilic. Patriarc. & Cappellam Papalem erigit. — *Præservat & confirmat Dignitatem Cap. & Matris Ordinis Minor. Servitium ut hactenus, per Fratres Min. Convent. præstandum. Et ann. censum Cameræ Apost. sol. vend.*

§. 6. Volumus idcirco Pontificium Thronum, seu Cathedram, tam eam videlicet, quæ in superiori Ecclesia jam inde ab initio stabiliter locata conspicitur, quam quæ in Ecclesia inferiori posterius, ut præfertur, erecta fuit, iisdem in locis, in quibus nunc sunt, pro solius Romani Pontificis, & nullius alterius usu perpetuo retineri. Utrumque autem Altare Majus Basilicæ hujusmodi, ex ea tamen parte dumtaxat, qua Thronum Pontificium respicit, Altare Pontificium seu Papale, ex nunc in posterum esse & fore declaramus; itaut nemini liceat, absque speciali Indulto, seu extra casus, ut infra, permissos, in uno aut altero eorum Missam, sive privatim, sive solemniter celebrare.

Reservat privativo usui Rom. Pontific. utrumque Thronum superioris & infer. Ecclesiæ. — *Et utramque Aram Majorem, quæ Thr. Pontif. respicit.*

§. 7. De sacris autem Actionibus in eadem Basilica peragendis, & Cæremonialibus Ritibus ibidem servandis, quum Nos multiplices Leges & Regulas in unum colligi jusserimus, easdemque peculiari Instructione digestas, ac diligenter examinatas, atque probatas, aliis Nostris Apostolicis Litteris in forma Brevis cum Cæremonialis hujusmodi insertione hac ipsa die expeditis duxerimus confirmandas; nunc omnia & singula in Cæremoniali prædicto ordinata, & contenta, ac præsertim Indulta celebrandi in Præfatis Papalibus Aris, tam Custodi Conventus ejusdem Sancti Francisci, quam aliis diversis Præsulibus, atque Personis in Dignitate Ecclesiastica constitutis, Sæcularibus, seu Regularibus Prælatis, pro statis diebus, seu certis respective vicibus concessa; & alia quæcumque, etiam indulti, & privilegii naturam habentia, tam in ipsius Basilicæ, quam in Personarum quarumvis favorem, ibidem præscripta atque statuta, præsentium quoque tenore approbamus, ac etiam perpetuo confirmamus: mandantes omnibus & singulis, ad quos pertinet, & quandocumque pertinebit in posterum, etiam specifica mentione & expressione dignis, ut omnia & singula ibidem, ut præfertur, ordinata & disposita observent, ac respective iisdem in omnibus & per omnia se conformare studeant, iisque obsequantur.

Jussu suo exaratum Cæremoniale pro Basilicæ usu, & contemporaneis Litteris approb. observari mandat. — *Indulget Personis in Cær. relatis, ut præscriptis diebus, & vicibus Sacram faciant in Aris Papalibus.*

Eximit a lege expectandi signum Campanarum Cath. in Sabbatho Sancto.

§. 8. Neque vero eamdem Basilicam comprehensam esse aut censeri volumus sub Prædecessoris Nostri Leonis Papæ X. Lege ab ipso Concilio Lateranensi edita, qua scilicet sub certa pœna vetuit, ne in Sabbato majoris Hebdomadæ, in quibuslibet Sæcularium, aut Regularium etiam Privilegiatorum Ecclesiis, antequam in Cathedralibus, seu Matricibus Locorum, Campanæ pulsari possent; quinimo illam, utpote Papalem, & Patriarchalem Basilicam, ab hujusmodi Lege specialiter eximimus per præsentes; ita tamen, ut si illius Campanas prædicta die, ante illas Cathedralis Ecclesiæ Assisiensis, pulsari contingat, aliæ in eadem Civitate vel extra eam constitutæ Ecclesiæ nequaquam eidem Basilicæ respondere, sed a prædicta Ecclesia Cathedrali hac in re, ut antea, dependere teneantur.

Designat illam visitandam tempore Jubilæi, vel publicarum precum a S. Sede indictar.

§. 9. Quod si ad implorandam cœlestis auxilii opem, publicæ preces, oblata Fidelibus Indulgentia, de mandato Apostolicæ Sedis, ut identidem fieri solet, per Civitates atque Diœceses sint indicendæ, seu Jubilæi generalis, vel particularis concessio, aut extensio, ab eadem Apostolica Sede emanaverit, relicta Locorum Ordinariis facultate designandi Ecclesias aliquot, præter Cathedralem uniuscujusque Civitatis, in quibus hujusmodi preces fundendæ, seu quæ ad indulgentiam aut Jubilæum consequendum visitandæ sint: quod pertinet ad Assisiensem Civitatem, volumus & decernimus, eamdem Basilicam S. Francisci, tanquam a Nobis, & Romano Pontifice pro tempore existente ad prædictos effectus, una cum ipsius Civitatis Cathedrali Ecclesia, singulis vicibus expresse designatam, semper haberi: dictamque facultatem ab Assisiensi Episcopo seu Ordinario, exerceri posse dumtaxat in aliarum Ecclesiarum delectu, si forte plures duabus Ecclesiis fuerint designandæ. Ceterum ejusmodi Episcopi seu Ordinarii edicta, sententias, mandataque omnia, sive ad Divinum cultum, sive ad Cleri Populique sui regimen quomodocumque spectantia, ad valvas ipsius Basilicæ, seu respective in illius Sacrario proponi non interdicimus; ejusdemque ordinationes atque statuta super præmissis, alioquin rite condita & lata, ibidem per eos, ad quos pertinet, observari volumus & mandamus.

Præservat Ordinario facultatem in ea affigendi Edicta, quæ Divinum cultum, vel Cleri Populiq. regimen concernunt.

Provide statuta circa Procession. Kal. Aug. habend. confirm.

§. 10. Quod autem ad debitam erga gloriosum B. Francisci Corpus Fidelium venerationem sovendam, & magis magisque asserendam, fel. rec. Prædecessor Noster Clemens Papa VII. per suas Litteras sub Annulo Piscatoris die XVIII. Julii MDXXVI. ad tunc existentem Perusiæ & Umbriæ Vicelegatum datas, quarum initium est = *Accepimus* = singulis annis in Processione solemni die prima Augusti ab Ecclesia ejusdem S. Francisci ad aliam Sanctæ Mariæ Angelorum, sive de Portiuncula, habenda, servandum decrevit; atque itidem rec. me. Prædecessor quoque Noster Urbanus Papa VIII. per similes Litteras datas die XXII. Martii anno MDCXLIII. incipientes = *Domini nostri Jesu Christi* = perpetuo custodiendum voluit & præcepit; id ipsum Nos quoque earumdem præsentium tenore in posterum perpetuo servandum decernimus & jubemus.

Tres alios Pœnitent. cum facultatib. ab Innoc. XII. concessis adjungit.

§. 11. Et quoniam ad venerandum ejusdem gloriosissimi Confessoris Tumulum ejusque Patrocinii suffragia demerenda, atque etiam ut Indulgentiæ quotidianæ compotes fiant, frequentes undique Fideles ad præfatam Basilicam omni tempore confluere dignoscuntur; Nos opportuna animarum saluti procurandæ subsidia augere cupientes, volumus, ut præter tres Pœnitentiarios ibidem ex auctoritate prædicti Innocentii Papæ XII. ut supra dictum est, constitutos, tres alii ejusdem Ordinis Minorum Conventualium Fratres expresse professi, ad hujusmodi munus idonei, vitaque & moribus conspicui, per Ordinarium Loci examinati, & approbati, a dilecto Filio moderno, & pro tempore existente Ministro Generali Ordinis præfati, in dicta Basilica Pœnitentiarii etiam pro tempore constituantur, & deputentur; qui sic constituti, & deputati, omnibus, & singulis facultatibus per dictum Innocentium Prædecessorem prioribus tribus Pœnitentiariis, ut præfertur, concessis, & elargitis, & in præcitatis ipsius Litteris, quarum initium est = *Ex incumbenti* = datis apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XI. Martii MDCXCIX. latius expressis, æque & pariformiter, ex concessione Nostra, & præsentium Litterarum vigore, gaudeant & utantur.

Privileg. pro omnibus Defunctis Aræ Maximæ Ecclesiæ inferioris impertitum, confirmat.

§. 12. Præterea Fidelium Defunctorum refrigerio & saluti per opportunam spiritualis Thesauri dispensationi Nostræ concrediti erogationem amplius consulere volentes, quum in præfata Basilica Altare Majus Ecclesiæ inferioris Omnipotenti Deo in honore S. Francisci dicatum, a fel. rec. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. per Litteras anno Incarnationis Dominicæ MDLXXVII. pridie Idus Octobris sub Plumbo editas, quarum initium est = *Omnium saluti* = Privilegio quotidiano ac perpetuo pro Defunctis decoratum extiterit; verum experientia compertum fuerit, piis confluentium votis, & eleemosynarum oblationibus, quæ pro Missis ad hujusmodi Altare celebrandis deferebantur, minime satisfieri posse per eum numerum Missarum, quæ singulis diebus ad illud celebrari valebant; ideoque jampridem a piæ mem. Alexandro Pp. VII. concessum fuerit, ut quæ Missæ ad illud celebrari tunc nequibant, ad alia duo Altaria in Litteris super hoc editis enunciata, pari cum Fidelium Defunctorum suffragatione, celebrari possent: Nos prædictas Gregorii Prædecessoris Litteras præsentium tenore etiam perpetuo confirmantes, simili motu, & auctoritate statuimus, atque concedimus, ut Missæ, pro quibus ad præfatum Altare celebrandis, eleemosynas pro tempore offerri contigerit, quæque ad idem Altare re ipsa celebrari nequiverint, ad Altare Majus Ecclesiæ superioris, ex ea videlicet parte, qua illud nequaquam Pontificium Altare esse & fore decrevimus, nec non ad tria infrascripta Altaria in inferiori Ecclesia posita, nimirum ad Altare Sacrarum Reliquiarum, & ad alterum Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ, & ad reliquum B. Josephi a Cupertino Confessoris, libere, & licite celebrari possint & valeant; itaut earumdem Missarum oneri perinde satisfiat, & satisfactum esse censeatur, ac si Missæ hujusmodi ad præfatum Altare primario Privilegiatum celebratæ forent. Præterea dictum Altare Majus superioris Ecclesiæ, qua Pontificium est, simili privilegio decorare volentes, eadem auctoritate Nobis a Domino tradita, concedimus, ut quoties Missa ad Altare hujusmodi, prædictorum Indultorum, aliorumque forsan deinceps specialiter concedendorum vigore, celebrabitur pro Anima cujuscumque Fidelis, quæ Deo in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, Anima ipsa de Thesauro Ecclesiæ Indulgentiam per modum suffragii consequatur, & Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis Mariæ, aliorumque omnium Sanctorum meritis suffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur.

Et in supplement. adsignat Aram Majorem non Pap. superioris Ecclesiæ, triaque Altaria inferioris.

Privileg. etiam pro Defunctis tribuit Aræ Maxim. Pap. superioris Ecclesiæ, quoties ex Indulto ibidem celebrat.

Prohibet ne Reliquiæ SS. extrahantur, sub pœna excomm. latæ sententiæ Romano Pontifici reservatæ.

§. 13. Ut autem insignis Sacrarum Reliquiarum Thesaurus, qui in dicta Basilica, ejusque Sacrario asservatur, & magnam Populorum devotionem erga Sanctuarium hujusmodi merito conciliat, integrum inviolatumque permaneat; resque & memoriæ, quæ ad Sanctum Patriarcham Franciscum quoquomodo pertinent, minime disperdantur, aut pereant; Nos dilectis Filiis Custodi & Fratribus Conventus prædicti S. Francisci, nec non ipsius Ordinis Minorum Conventualium Superioribus, etiam Ministro Generali, pro tempore existentibus, sub excommunicationis sententia eo ipso incurrenda, cujus absolutionem, præterquam pro iis, qui in mortis articulo constituti fuerint Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus reservamus, nec non remotionis ab eorum respective officiis, aliisque arbitrio Nostro, & Successorum prædictorum infligendis pœnis, per præsentes expresse interdicimus, & prohibemus, ne quavis causa & occasione, absque Nostra, & Successorum Nostrorum prædictorum licentia in scriptis tradenda, particularum aliquam Reliquiarum, sive ad dictum S. Franciscum quomodolibet pertinentium, sive aliarum, quæ in dicta Basilica, illiusque Sacrario asservantur, extrahere, dividere, & aliis concedere, ac donare, aut pro se retinere audeant, seu præsumant.

Concessiones Jurispatr. & Sepulturæ inconsulto Rom. Pont. in Basilica faciendas irritat.

§. 14. Præterea de ejusdem Basilicæ decore, ac libertate plurimum, ut par est, solliciti, simili auctoritate ac tenore, prædictis Custodi ac Fratribus, &

& aliis quibusvis etiam Superioribus, & Ministro Generali præfatis, præcipimus, & districte prohibemus, ne Juspatronatus alicujus Altaris aut Cappellæ in eadem Basilica existentis, neve locum ad Sepulturam ædificandam, seu scamnum, vel sedile, aut areæ situm ad illud collocandum, aut retinendum intra eamdem Basilicam, cuilibet Personæ, etiam specifica, & individua mentione dignæ, aut Familiæ, seu Virorum, aut Mulierum cœtui, Congregationi, aut Universitati, inconsulto Romano Pontifice pro tempore existente, nec nisi facultate ab eo in scriptis pariter obtenta, imposterum concedant; & quidquid contra hujus præcepti Nostri famam per eos fieri, aut attentari contigerit, ex nunc irritum, & inane decernimus. Quæ vero scamna aut sedilia jam nunc, ex legitimis juribus, in eadem Basilica existere, seu certis in locis intra eamdem retineri solere dignoscuntur, volumus & jubemus, ut omnia ad æqualem mensuram & formam reducantur, sublatis gradibus, & suppedaneis quibuscumque, atque ita per Basilicæ spatia collocentur, ut non deformitatem, sed potius decorem illi afferant, & ornatum. Per hæc autem ullius Personæ, Familiæ, aut Universitatis asserta jura, sive Patronatus in ejusdem Basilicæ Altaria, & Cappellas, sive habendi Sepulturas intra eamdem, aut scamna, aut sedilia ibidem retinendi, nisi quatenus legitimis, & sufficientibus titulis, aut consuetudinibus fulciantur, approbare non intendimus.

Scamna ad æqual. reduci, & recte disponi mandat.

Privileg. Immunit. localis Areæ ante Basil. alias concessum latius extendit.

§. 15. Externas quoque Porticus, & aream præ foribus utriusque Ecclesiæ tam superioris, quam inferioris, nec non adnexi Conventus, in longum, latumque protensam usque ad locum, qui dicitur *la Cordonata*, & ad Fossam *Sanctæ Margaritæ* nuncupatam, non solum ab omni molestia, & perturbatione liberas & immunes, pro Nostra & Apostolicæ Sedis reverentia, servari volumus, & præcipimus; Verum etiam Ecclesiasticæ Localis Immunitatis juribus gaudere concedimus, & earumdem præsentium tenore decernimus; Amplantes quoad fel. rec. Prædecessoris Nostri Benedicti Papæ XIII. concessionem, in Schedula Motus proprii die XX. Decembris MDCCXXVI. ab ipso signata, latius expressam, eamdemque nihilominus in reliquis ejus partibus confirmantes; Ac decernentes, tam Prædecessorum Nostrorum Gregorii XIV. ejusdemque Benedicti XIII. ac Clementis XII. Apostolicas Constitutiones super Immunitate Locali, quam Nostram anno Incarnationis Dominicæ MDCCXXXIX. Idibus Martii, Pontificatus Nostri Anno X. editam, quæ incipit ⁝ *Officii nostri ratio* ⁝ in occurrentibus casibus servandas, & exequendas esse. Nos enim Venerabili Fratri moderno, & pro tempore existenti Episcopo Assisiensi omnes ad id necessarias, & opportunas facultates, iisdem auctoritate & tenore, perpetuo tribuimus, & elargimur.

Tribuit Episcopo facultat. extrah. Reos, observata forma Constit. Apost.

Confirm. uniones Monast. de Campolongo, & Beneficiorum.

§. 16. Porro quum alias memoratus Prædecessor Noster Sixtus Papa IV. conservationi structurarum ejusdem Basilicæ, & Domus adnexæ, ac etiam augmento Divini cultus, & sustentationi majoris numeri Fratrum ad illud in ea exercendum a prima erectione deputatorum, prospicere volens, per suas Apostolicas Litteras sub Plumbo datas Assisii anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXVI. octavo Kalendas Septembris, incipientes, ⁝ *Venerabilem* ⁝, in Monasterio olim existente Sancti Nicolai de Campolongo Ordinis Sancti Benedicti Assisiensis Diœcesis, Abbatialem Dignitatem, & Ordinem prædictum, ac nomen ipsum, & Titulum Monasterii suppresserit, & extinxerit; illiusque structuras, ædificia, ac bona omnia, ac etiam deinde per alias similes Litteras datas Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnat. Dominicæ MCCCCLXXVIII. quarto nonas Februarii, quarum initium est ⁝ *Applicavimus* ⁝, omnia & singula Beneficia Ecclesiastica cum cura & sine cura, olim ad collationem Abbatis dicti suppressi Monasterii, cum Conventu ejusdem Monasterii, vel sine, spectantia & pertinentia, eorumque fructus, redditus, & proventus, Sacristiæ Domus ejusdem Sancti Francisci, pro supportatione onerum Fabricæ hujusmodi, & Fratrum in decenti numero ibidem sustentatione, perpetuo applicaverit, appropriaverit, univerit, & incorporaverit, itaut liceret Custodi, & Fratribus prædictæ Domus pro tempore existentibus, hujusmodi Beneficiis, eorumque Ecclesiis, Cappellis, & Altaribus, per aliquem etiam ejusdem Ordinis Professorem ad eorum nutum amovibilem, in Divinis deserviri facere, ac onera ipsis adnexa, & alias Personis eadem pro tempore obtinentibus incumbentia, etiam in ministratione Sacramentorum, perferre & adimplere; Nos hujusmodi applicationem & unionem, ad effectum præmissum, novæ confirmationis Nostræ munimine roboramus; Ac insuper inductam a multo jam tempore, & actu, ut accepimus, vigentem consuetudinem, ut scilicet ad exercitium curæ Animarum in quatuor Parochialibus, videlicet in una Sancti Petri Castri Paradisi nuncupat. ac in alia Sancti Joannis Baptistæ Castri Podii superioris, ac in altera ejusdem Sancti Joannis Baptistæ Castri Plebis, & in reliqua Sancti Laurentii Castri Porciani, nec non in Ecclesia Sanctæ Mariæ de Gualdo nuncupat. mox dictæ Parochialis Sancti Laurentii subsidiaria, Ecclesiis, olim a prædicto Monasterio dependentibus, totidem Presbyteri Sæculares in illarum Vicarios Curatos pro tempore a prædictæ Domus Custode & Fratribus amovibiliter deputentur, præsentium tenore approbamus, & in posterum quoque servari concedimus; mandantes, ut omnes & singuli Vicarii Curati hujusmodi, præter assistentiam, & obsequium Ecclesiæ Cathedrali Assisiensi in consuetis Functionibus, & Processionibus ab ipsis præstandum, Supplicationi etiam in Dominica infra Octavam Solemnitatis Corporis Christi ab eadem Basilica S. Francisci quotannis celebrandæ, in loco ipsis in præfato Cæremoniali assignato, interesse teneantur.

Approbat consuet. deputandi in Parœciis dependentibus Presbyt. sæculares.

Qui, præter obsequia Cathedrali præstand. intersint supplicationi Corporis Christi a Basilica habendæ.

Commendat Custodi & Ministro Generali reparationem & cultum Ecclesiarum dependent.

§. 17. Cæterum sæpedicti Conventus Custodi & Fratribus, ac etiam præfati Ordinis Ministro Generali pro tempore existentibus, harum serie iniungimus, & enixe commendamus, ut ipsi tam prædictarum, ac etiam Sanctæ Margaritæ intra Assisiensem Civitatem Parochialium, quam aliarum ab eodem Conventu quacumque ratione dependentium, videlicet dicti Sancti Nicolai de Campolongo, & Sancti Francisci Parvuli nuncupati intra Assisium, ac Sanctæ Mariæ Conventus Rivitorti, nec non Sancti Joannis Baptistæ prope eumdem Rivumtortum, ejusdemque Sanctæ Mariæ apud Castrum Rocchicciolæ ejusdem Assisiensis Diœcesis, & alterius Sancti Joannis Baptistæ extra muros Castri Turris Alfinæ, Diœcesis Urbevetanæ, Ecclesiarum conservationi, ac in eis sacrarum Suppellectilium manutentioni, diligenter & sedulo incumbant.

Quinque Paroch. Ecclesiis, & uni Subsidiariæ concedit Altare Majus certis diebus privileg.

§. 18. Denique iisdem Custodi, & Fratribus, in iis præsertim, quæ ad Animarum salutem referuntur, uberius gratificari, dictasque Sanctæ Margaritæ in Civitate Assisiensi, & Sancti Petri Castri Paradisi, & Sancti Joannis Baptistæ Castri Podii superioris, ac aliam ejusdem S. Joannis Baptistæ Castri Plebis, nec non S. Laurentii Castri Porciani, Parochiales, ac etiam præfatam Sanctæ Mariæ de Gualdo dictæ Assisien. Diœcesis Ecclesias, a præfato Conventu, ratione unionis a dicto Sixto Papa IV. ut præfertur, factæ, dependentes, speciali pro Animabus in Purgatorio existentibus privilegio illustrare volentes; Auctoritate Nobis a Domino tradita, ac de Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, ut quum die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, ac singulis diebus infra illius Octavam, ac Feria sexta cujuslibet hebdomadæ Sacerdos aliquis Sæcularis, vel cujusvis Ordinis, Congregationis, seu instituti Regularis, Missam Defunctorum pro Anima cujuscumque Christifidelis, quæ Deo in Charitate coniuncta ab hac luce migraverit, ad Altare Majus dictarum sex Ecclesiarum celebrabit, Anima ipsa de Thesauro Ecclesiæ per modum suffragii Indulgentiam consequatur; ita ut eiusdem Domini Nostri Jesu Christi, ac Beatissimæ Virginis Mariæ, Sanctorumque omnium meritis sibi suffragantibus, a Purgatorii pœnis liberetur, in perpetuum concedimus, & indulgemus: Cuius quidem concessionis in singulis Ecclesiis hujusmodi Monumentum lapideum publico aspectui apponi volumus & mandamus.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 19. Decernentes præsentes Nostras Litteras, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes, ad hoc vocati, & auditi non fuerint, aut ex alia quavis causa, de su-

Anno 1754. subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostrę, vel quovis alio defectu notari, vel impugnari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse; easque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, vel declarationibus, etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam Consistorialiter, aut alias quandocumque, & quibusvis de causis etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, & quoties illę emanabunt, toties, in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter observari, ac prędictę Basilicę & pręfati respective Conventus Custodi & Fratribus nunc & pro tempore existentibus, ac Ecclesiis prędictis, aliisque Ecclesiis, & Personis, quarum favorem eędem pręsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissime suffragari debere: Eosdemque super pręmissis omnibus & singulis per quoscumque quavis auctoritate quomodolibet molestari, perturbari, inquietari, vel impediri, neque ad probationem, seu verificationem quorumcumque in eisdem pręsentibus Litteris narratorum, ullatenus unquam teneri, nec ad id in judicio, vel extra cogi, vel compelli posse: sicque in pręmissis omnibus censeri, ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate, & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctę Romanę Ecclesię Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictęque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Deputat. Judicum Assistent. & executorum. §. 20. Quocirca Dilectis Filiis Nostris Henrico Benedicto Marię Clementi Basilicę Sanctorum Duodecim Apostolorum prędictę Sanctę Romanę Ecclesię Presbytero Cardinali, Duci Eboracensi nuncupato, ac Vincentio Tituli Sanctorum Marcellini, & Petri, ejusdem Sanctę Romanę Ecclesię etiam Presbytero Cardinali Malvetio nuncupato, eorumque in Basilica, & Titulo hujusmodi Cardinalibus successoribus, nec non Dilecto etiam Filio moderno, & pro tempore existenti Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Generali Auditori, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes Litteras, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore existentis Custodis dicti Conventus fuerint requisiti, solemniter publicantes, eique in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate Nostra, easdem, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, dictamque Basilicam, ac ipsius Conventus Custodem, & Fratres, aliasque Ecclesias prædictas, illis omnibus & singulis pacifice frui, & gaudere: non permittentes eos, vel quempiam ex ipsis desuper per quoscumque, quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, Censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis.

Derogatio contrariis. §. 21. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, & Bonifacii Octavi etiam Prædecessoris Nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Diœcesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica prædicta deputati extra Civitatem vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant vel præsumant, & in Concilio generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad judicium non trahatur, nec non præmissis, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum pariter Prædecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non majoris Ecclesiæ, & Civitatis Assisiensis, dictique Ordinis Minorum Sancti Francisci, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Personis, Civitatibus, & Locis per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, Sedemque prædictam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus & aliis Decretis, in genere, vel in specie, etiam Motu, Scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis, & multiplicatis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda vel aliqua alia forma ad hoc servanda foret, eorum tenores, præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium, & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per Litteras Apostolicas facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

Fides habenda Transumptis. §. 22. Ad hoc autem, ut præsentes Nostræ Litteræ amplius innotescant, & de eis fides commode fieri possit; volumus, quod ipsarum transumptis, etiam impressis, manu Cancellarii, seu Archivistæ dicti Conventus, seu cujusvis Notarii publici subscriptis, ac sigillo ejusdem Conventus, vel alicujus Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutę munitis, eadem prorsus ubique fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quę iisdem pręsentibus adhiberetur, si forent exhibitę vel ostensę.

Sanctio Pœnalis. §. 23. Nulli ergo omnino Hominum liceat, paginam hanc Nostrę Approbationis, Confirmationis, Constitutionis, Erectionis, Interdicti, Prohibitionis, Statuti, Concessionis, Indulti, Mandati, Decreti, Derogationis, & Voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. Pont. Anno XIV die 25. Mar. 1754. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, octavo Kalendas Aprilis, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicata die 6. Aprilis 1754.

ALBA-

ALBANIÆ EPISCOPIS

XXXIII. Traditur methodus, qua satagant, ut a Catholicis illius regionis sua Ecclesiis bona restituantur, vel aliquo modo super illis transigatur; & si neutrum queat obtineri, facultas fit Episcopis derelinquendi fundos, fructusque Possessoribus, eosdemque absolvendi a censuris.

Venerabili Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodiensi Congreg. Propagandæ Fidei Secretario

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Consulti Albaniæ Episcopi de periculo, quod subesset, si ab Eccl. sua bona vindicari vellent, quæ ab illegitimis possessoribus detinentur.

CUM Encyclicas litteras, sicut Nos tibi præcepimus, & Congregationis de Propaganda Fide sententia fuit, cujus te ipsum præstas emeritum Secretarium, ad Albaniæ Antistites dederis, nempe ad Venerabiles Fratres Archiepiscopum Antibari, Episcopos Scedræ, Sappæ, Lissi, & Pullariarum, ut ab iis innotesceres, an proposita ab Ecclesiis suarum Diœcesium vindicatione suorum bonorum, exindeque perceptorum fructuum, in detentores, qui illa a Turcis occupata emerunt, vel ab Emptoribus jure hæreditario, aliove titulo sunt consecuti, aut in eos, qui eadem bona, quasi res derelictas, ipso, ut inquiunt, facto invaserunt; pertimescendum sit, ne si id Turcis compertum fiat, graves exinde concitentur turbæ; persecutioni, vel alicui gravissimæ indictioni recludatur aditus; neve aliquis temporalium rerum cupiditate obcæcatus a Sancta Religione Catholica ad Mahumetismum deficiat, ut fundis, fructibusque, elusa vindicatione, fruatur.

Vide hac de re Litteras editas in Bul. Tom. 3. pag. 452.

Persecutionis vel Apostasiæ periculum pertimescendum esse iidem Episcopi retulerunt.

§. 2. Cumque omnes recensiti Præsules, explorato prius suarum Diœcesium statu, unanimi consensu retulerint, ingens, heu nimis subesse alterutrius, & nonnunquam utriusque infortunii periculum, suadentes, ut aliquem periclitantibus rebus adhiberemus modum, in quem nos jam animo paratiores noverant, quotiescumque illo opus esse videretur; hinc nos probantes, quod etiam Congregationi Propagandæ Fidei, dum justæ affuissent causæ, probabatur, quodque suaserunt locorum Ordinarii, nunc præ cæteris modum rebus adhibendum existimamus.

Ideo Summus Pont. concedit Episcopis, ut super illis transigere, vel etiam eadem integre possessoribus possint relinquere, e censuris absolvendo.

§. 3. Erit itaque uniuscujusque ex prædictis Episcopis, sua in Diœcesi, vel per se, vel per Confessarios, & Sacerdotes prudentes, atque expertes, bonis ut inquiunt verbis, atque monitis efficiendi, ut detentores bonorum mente percipiant sibi incumbentem rerum, fructuumque restituendorum obligationem; illacrimabilem, in quem abrepti sunt, statum, quippe qui censuris irretiantur inflictis per Sacros Canones in invasores, detentoresque bonorum Ecclesiæ. Ita vero siquem, divina affulgente gratia, facti pœniteat, negligere haud debet Episcopus, quive ab eo fuerit delegatus, quin illi suadeat, nisi universæ, rei saltem alicujus restitutionem; vel etiam, ut fundis sibi habitis, obligationem suscipiat alicujus annuæ præstationis Ecclesiæ pensitandæ; si autem fundorum restitutioni, moxque indicatæ æquitati obsistatur, tunc restitutio omnium, vel partis fructuum attentetur. Verum quoties nec desit, qui ex imbecillitate virium, vel ex improba voluntate nil horum præstare velit, hunc tantummodo pernoscens sermonem, habendi nimirum etiam imposterum, quod hactenus habuit, producendique in futura quoque tempora, quam superioribus obtinuit, universorum fructuum perceptionem; hisce nostris litteris unicuique Episcopo quoad suam Diœcesim, impertimur auctoritatem, quam & ipse aliis, uti monuimus, delegare poterit, eximendi ab onere fundorum fructuumque restituendorum detentores bonorum Ecclesiæ, eosdemque absolvendi a censuris, quibus

SI PRESCRIVE

Ai Vescovi d' Albania come debbano portarsi in procurare, che da' Cattolici siano restituiti alle Chiese i loro Beni, o almeno si venga a qualche onesta transazione; e nel caso che niuna di queste due cose possa ottenersi, si dà loro autorità di rilasciare a' Possessori i beni, assolvendoli ancora dalle Censure. XXXIII.

Venerabili Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodiensi Cong. Propagandæ Fidei Secretario

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AVENDO Ella, in esecuzione de' nostri ordini, e della mente della Congregazione de Propaganda Fide, di cui è degnissimo Segretario, spedita la Lettera circolare ai Prelati dell' Albania, cioè ai Venerabili Fratelli l' Arcivescovo di Antivari, i Vescovi di Scuttari, Sappa, Alessio, e Pulati, per sapere da essi, se promovendosi dalle Chiese delle loro Diocesi la giusta domanda della restituzione de' suoi beni, e frutti decorsi, contra chi ne è in possesso, avendoli comprati da' Turchi occupatori, o essendo successori ed eredi di chi nel detto modo gli ha comprati, o contra quelli, che si sono posti in possesso de' beni per via, come suol dirsi, di fatto, quasi che fossero beni derelitti, possa temersi, che arrivando questa intrapresa alla notizia de' Turchi, fosse per insorgere qualche grave scompiglio, fosse per aprire la strada a qualche persecuzione, o a qualche avania; o pure che taluno acciecato dalla passione del mondano interesse, per assicurarsi de' capitali, e frutti, ed esimersi dalla restituzione, fosse per apostatare, facendosi Turco, ed abbandonando la Santa Cattolica Religione.

Sono stati consultati i Vescovi d' Albania qual pericolo potrebbe temersi, se dalle Chiese si volessero ricuperare i loro beni illegitimamente posseduti. Vedi su questa stessa materia l'altra Lett. nel To. 3. del Bollar. pag. 452.

§. 2. Ed avendo tutti i sopradetti Prelati, dopo aver considerato lo stato delle loro Diocesi, concordemente risposto, esservi pur troppo un gran pericolo, o dell'uno, o dell'altro de' predetti due infortunj, e qualche volta di tutti e due; consigliandoci a prendere qualche temperamento, al quale vedevano essere già Noi disposti, ogni qual volta ve ne fosse stato il bisogno. Quindi è, che aderendo Noi a quanto ancora, concorrendo le dovute circostanze, aderiva la Congregazione di Propaganda, e a quanto i Prelati locali ci hanno insinuato, ci appigliamo al seguente temperamento.

Risposte de' Vesc. esservi pericolo d' una persecuzione, e dell' Apostasia di molti.

§. 3. Dovrà dunque ciascheduno de' predetti Vescovi nella sua Diocesi, o a dirittura, o pel mezzo di Confessori e Sacerdoti abili, e prudenti, colle buone, come suol dirsi, e per via d' istruzione, far comprendere ai possessori de' beni l' obbligo, che hanno, di restituire i capitali ed i frutti, lo stato infelice, in cui si ritrovano, restando illaqueati nelle censure fulminate da' Sacri Canoni contra gli usurpatori, e detentori de' beni delle Chiese: e ritrovandosi qualcheduno, che resti per misericordia di Dio compunto, non si deve dal Vescovo, o da altro suo delegato, trascurare d' insinuargli la restituzione, se non di tutti i capitali, almeno di qualche capitale, o la retenzione de' capitali coll' obbligo di pagare qualche cosa ogni anno alla Chiesa, a cui appartengono i beni, de' quali è in possesso: ed incontrando resistenza nella restituzione de' capitali, o nell' altro mezzo termine poc' anzi accennato, si passi al punto della restituzione de' frutti, o in tutto, o in parte; e quando si ritrovi chi o per impotenza, o per cattiva volontà nulla vuol fare, non intendendo altro linguaggio, che quello di seguitar a ritenere quanto ha ritenuto fin ora, e ricavare in futuro da' beni, quanto ne ha ricavato in passato, diamo con questa nostra ad ogni Vescovo nella sua Diocesi l' autorità, che potrà, come già si è detto, ancora suddelegare ad altri, di liberare dal peso della restituzione de' capitali, e de' frutti i detentori de' beni delle Chiese, scioglìendoli dalle censure incorse; o si tratti di quelli,

Perciò il Sommo Pontefice dà le facoltà a' Vescovi di far transazione, ed anche rilasciar interamente i beni a' Possessori, assolvendoli dalle censure.

li, che sono disposti a restituire parte de' capitali, o far contratti sopra essi; o degli altri, che sono disposti a restituire o interamente i soli frutti, o parte de' frutti; o degli altri, che non vogliono restituire cosa veruna, nè quanto ai capitali, nè quanto ai frutti; credendo superfluo l' avvertire, non doversi propalare questa nostra facilità: non volendovi molto a comprendere, che quando fosse propalata, sarebbe cosa facile, che, se non tutti, almeno molti, si gettarebbero al partito di nulla voler restituire, essendo sicuri dell' assoluzione e dalla restituzione e dalle censure.

Il Papa come supremo dispensatore che autorità abbia sopra i beni delle Chiese?

§. 4. Si appoggia questa nostra condiscendenza all'essere Noi, come Sommo Pontefice, se non padrone, almeno supremo dispensatore de' beni temporali delle Chiese: *Res Ecclesiæ sunt Papæ, ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris*: dice San Tommaso *nella 2. 2. quest. 100. art. 1. ad septimum*; il che porta seco, non già che o per arricchire i parenti, o per cause capricciose, ci sia permesso spogliare le Chiese de' beni, che hanno, ma bensì, che, concorrendo un rilevante motivo, quale senza dubbio è quello d' impedire una pubblica imminente disgrazia, di chiudere, per quanto a Noi è possibile, le porte all'apostasia, e di porre in calma le coscienze agitate, ci sia permesso il fare, quanto ora facciamo, imponendo silenzio alle pretensioni benchè giuste delle Chiese, e loro ingiungendo il sagrificar al pubblico bene, al bene della Religione, quelle sostanze, che non hanno, e delle quali sono state spogliate ne' tempi delle pubbliche calamità. Onde il Card. Gaetano *sopra il cit. luogo di S. Tommaso, al notabile 3.* così scrive: *Cum potestas Papæ quoad res temporales Ecclesiæ, sit potestas, non domini, sed dispensatoris, consequens est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ &c. Ac per hoc non potest Papa ad libitum donare res Ecclesiæ, sed potest, tanquam habens apicem dispensativæ potestatis, multo plus de iisdem dispensare, quam quicumque proximus alicujus Ecclesiæ Prælatus &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiæ dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare, ut recta ratio suadet.*

Secondo l' opinione più comune de' Canonisti il Papa è anche Padrone de' beni delle Chiese.

Sappiamo ancor Noi esser comunemente i Canonisti d'opinione, che il Papa non sia dispensatore, ma padrone assoluto degli averi delle Chiese; ma Noi non vogliamo entrare in questa controversia, bastando per l'effetto, di cui si tratta, che il Papa sia supremo dispensatore: e concordando i Teologi, ed i Canonisti nell' asserire, che, quand' anche il Papa non sia che supremo dispensatore, può ne' termini sopraddetti liberamente disporre de' beni delle Chiese: *Concurrente justa causa, conveniunt omnes tam Canonistæ, quam Theologi, Papam, uti supremum administratorem, ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri*: sono parole del celebre Fagnano *nel cap. Relatum, num. 21. usque ad 41.* e particolarmente *al n. 36. Ne Clerici, vel Monachi &c.* dopo aver trattata la controversia, se il Papa sia supremo padrone, o amministratore, ed essersi mostrato favorevole all'opinione de' Canonisti.

Paolo III. e Giulio III. tennero lo stesso metodo d' operare nel rilascio de' beni Ecclesiastici.

§. 5. Il metodo poi da Noi poc'anzi insinuato, cioè che si veda colle buone, se si può da' possessori ricavare qualche cosa o in ordine ai capitali, o in ordine a' frutti, prima di venire alla condonazione de' beni, e piena assoluzione dalle censure incorse, ha il suo fondamento non solo nella ragione, ma anche ne' fatti de' nostri Predecessori. Nel secreto Archivio Vaticano abbiamo ritrovato l' istanza dell' Imperadore Carlo V. fatta al nostro Predecessore Paolo III., acciò, spedendo Legati in Germania, dasse loro una piena libertà di concordare con quelli, che ritenevano i beni occupati delle Chiese; imperocchè il peso di doverli restituire era una potentissima remora contro le Conversioni, e la riunione alla Chiesa Romana. Abbiamo ritrovato il consiglio, che diedero sopra la predetta istanza i Cardinali Legati al Concilio di Trento, nel tempo che il Concilio era in Bologna, in cui si mostrarono molto proclivi ad ogni ampla facoltà per assolvere dalla restituzione de' beni delle Chie-

bus innodantur; sive cum iis agatur, qui se paratos exhibent ad partem bonorum aliquam restituendam, vel ad transigendum de iis; sive cum aliis, qui universos, vel aliquorum saltem fructuum partem offerunt; sive demum cum cæteris, quibus propositum est, nihil plane vel rerum soli, vel fructuum restituere. Supervacaneum autem arbitramur monere, ne nostra hæc facilitas evulgetur; haud enim difficile captu est, eadem perspecta, fieri perfacile posse, ut nisi omnes, plerique saltem nihil plane restituendi propositum amplectantur, de absolutione a restituendi onere, & censuris, plane certi.

Papa qua supremus administrator quomodo possit dispensare de bonis Ecclesiæ?

§. 4. Nostra hæc facilitas exinde est, quod Nos, qua Pontifex Summus, nisi domini, supremi certe quidem simus temporalium bonorum Ecclesiæ dispensatores: *Res Ecclesiæ sunt Papæ, ut principalis dispensatoris, non ut domini & possessoris*: inquit S. Thomas *2. 2. qu. 100. art. 1. ad septimum*; ex quo porro sequitur, ut non quidem vel ad ditandos consanguineos, vel ex arbitrariis causis, fas sit nobis Ecclesias suis nudare bonis; at illud quidem, ut quoties urgens subsit ratio, qualis indubie est, removere præsens publicæ calamitatis discrimen, ostium, quantum in nobis est, Apostasiæ intercludere, & fluctuantibus animis conciliare tranquillitatem, nobis liceat, quod nunc facimus, Imperare, ut probata licet Ecclesiarum jura conticescant, utque illæ ipsæ, pro publica incolumitate ac religionis commodo, sacrificium quasi faciant suorum bonorum, quæ non possident, & quæ publici luctus tempore iisdem fuerunt adempta. Quapropter Card. Cajetanus *in prænidicatum locum S. Thomæ notabil. 13.* hæc habet: *Cum potestas Papæ quoad res temporales Ecclesiæ sit potestas non domini, sed dispensatoris, consequens est, ut plenitudo potestatis Papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ &c. ac per hoc non potest Papa ad libitum donare Res Ecclesiæ, sed potest, tanquam habens apicem dispensativæ potestatis, multo plus de iisdem dispensare, quam quicumque proximus alicujus Ecclesiæ Prælatus &c. Ex eodem quoque fundamento, quod Papa non est dominus, sed dispensator, sequitur, quod de plenitudine potestatis non possit bona Ecclesiæ dare, cui voluerit, aut consanguineis &c. Sed tenetur prudenter dispensare, ut recta ratio suadet.*

Canonistarum communiori suffragio Papa est etiam Dominus.

Est & illud etiam nobis perspectissimum, communem esse Canonistarum sententiam, Romanum Pontificem non distributorem, sed dominum esse rerum Ecclesiæ. At nos hujusmodi disputationem intactam volumus, cum in rem præsentem vel id sufficiat, Pontificem supremum haberi dispensatorem; Theologi quippe cum Canonistis consentiunt, Papam quamvis etiam tantummodo in supremum distributorem agnoscatur, posse utique ad mox expressas facti circumstantias de Ecclesiarum rebus libere decernere: *Concurrente justa causa, conveniunt omnes tam Canonistæ, quam Theologi, Papam, uti supremum administratorem ac dispensatorem bonorum Ecclesiasticorum, posse res uni Ecclesiæ auferre, & dare alteri*: sunt hæc concepta verba, quibus utitur celebris Fagnanus *in Cap. Relatum num. 21. ad 41. & præcipue num. 36. Ne clerici vel Monachi &c.* postquam jam expenderat quæstionem illam, an Pontifici sit suprema tantum administratio, vel potius dominium adjudicandum, & in Canonistarum sententiam inclinaverat.

Exempla afferunt Pauli III. & Julii III. qui idem præstiterunt de bonis Ecclesiæ.

§. 5. Quæ porro a nobis mox supra proposita est methodus, ut nimirum bonis verbis pertentetur, an ex possessoribus, bonorum pars aliqua, vel saltem fructuum recuperari possit, antequam illorum condonatio, atque censurarum relaxatio indulgeatur, non solum ratione, sed & Prædecessorum Nostrorum exemplis comprobatur. In secretiori Vaticano Archivo preces reperimus a Carolo V. Imperatore oblatas Paulo III. Prædecessori Nostro, ut ipse Legatis, siquos in Germaniam ablegandos censuisset, amplissimam faceret auctoritatem transigendi cum iis, a quibus invasa Ecclesiarum bona detinebantur; propterea quod eorum restituendorum onus conversiones quam maxime, & reconciliationes cum Romana Ecclesia remoraretur. Ejusdem quoque consilii invenimus auctores extitisse Cardinales ad Tridentinum Concilium, dum Bononiæ haberetur, Legati, in quo sese exhibuerunt propensiores in amplissimam quamque facultatem absolvendi a restitutione bonorum Ecclesiarum,

ea

ea spe ducti, fore ut Apostolici Ministri hujusmodi indulto sapienter ac moderate uterentur. Denique nec latuit Nos Pauli III. Constitutio lata pridie Kal. Septembris 1548. in qua hic Pontifex ablegans in Germaniam Nuncios Fanensem, Veronensem, & Ferentinum Episcopos, iisdem limitatam indulsit facultatem transigendi & paciscendi super fructibus, fundis tamen prius restitutis. Verum cum processu temporis experientia edocuisset, magni Religionis interesse, ut quid amplius indulgeretur, dum ingens excreverat numerus eorum, qui hæresim ejurare detrectabant, quoties omnia vel ratam detentorum bonorum partem restituere fuissent adacti, nihil morati sunt Romani Pontifices, quin sua auctoritate in Germania utentes, provida liberalitate omnia donarent iis, qui reduces in Sanctæ Ecclesiæ gremium confugiebant. Nec secus in Anglia transacta res est, cum Cardinalis Polus, Regina Maria imperante, ad instaurandam inibi Religionem adlaboraret. Namque Julius III. Pontifex primum quidem ipsi facultatem delegavit conveniendi ac transigendi cum intrusis in Ecclesiæ bona, super fructibus male perceptis, mox vero auctoritatem transigendi de ipsis quoque fundis, eosdem integre etiam relinquendo possessoribus, quoties hæresim ejurassent, uti videre est ex superioribus nostris litteris, quas hac ipsa de re dedimus ad te die 19. Mensis Martii 1752. *n.* 26. atque *n.* 28. plura insuper in iisdem horum similia exempla colligentes. Nec illud quoque ducimus prætereundum, quod post datas proximas litteras offendimus in manuscripto P. Petri Alagona e Societate Jesu Vaticanæ Basilicæ Pœnitentiarii; testatur enim ipse, suborta, Clemente VIII. Pontefice Maximo, quæstione, an liceret Catholicis *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, Sacram Pœnitentiariam rescripsisse, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: Ex quo illa aptime congruit animadversio, nimirum, si justa proposita causa potest Summus Pontifex id dare Catholico, ut Ecclesiastica bona emat ab Hæretico, æquo saltem jure poterit quoque, quoties justa subsit ratio, facultatem facere Catholico sibi habendi res Ecclesiarum coemptas ab infidelibus.

Nec non decretum Sacræ Pœnitentiariæ.

Parem rationem esse demonstrat. inter eum, quo hæretici revocantur ad fidem, & alterum quo fideles ab impietate removentur.

§. 6. Fatemur mox allata Prædecessorum exempla ad eos referri, qui ab Ecclesiæ gremio profugi, reditum ad nos moliebantur, nec aliud eos morabatur impedimentum, quam onus restituendi, quæ diu obtinuerant, Ecclesiarum bona: Fatemur similiter, rem nunc esse de iis, qui licet nobiscum sentiant, pertimescendum tamen est, ne a Religione deficiant, si res Ecclesiarum, fructusque rerum, quas possident, vel a Turcis emptas, vel sævientibus concitationum bellorumque æstibus a se ipsis occupatas restituere adigantur: denique posset & aliquis subtilioribus nixus argumentis inter alteram, & alteram facti speciem discrimen aliquod adinvenire, quod ipsi quoque innuimus in litteris ad te datis. §. 19. Attamen cum nos omnia æqua lance libraverimus, censuimus, atque censemus, in rem præsentem faciendum plurimi timorem Apostasiæ, in quam plures prolaberentur, si acrius bonorum fructuumque restitutio urgeretur. In dies conspicimus veluti emolliri rigorem Sacrorum Canonum, fierique epichejæ locum, atque dispensationibus, quibusdam in rebus, ac præsertim in matrimonialibus, quoties qui relaxationem juris expostulat, regionem incolat hæreticis proximam, vel mediis hæreticis obversetur, propter timorem, ne cæco animi impetu abreptus, a nobis deficiat, & quod inter Catholicos absque dispensatione inire prohibetur matrimonium, studeat contrahendum, sese recipiendo in eum locum ac communionem, ubi nihil de dispensatione sollicitus, genio suo valeat indulgere. Accedit, in nostra hac facti specie, nos non sola impelli Apostasiæ formidine; torquet nos ea insuper sollicitudo, ne si Ecclesiarum petitio, quæ sine turbis proponi haud facile potest, Turcis perspecta fiat, capiant exinde ipsi opportunitatem alicujus excitandæ infestationis, quæ quousque protendi valeat, haud facile conjectura assequi possis, in maximum Christifidelium detrimentum, Sanctæ Religionis, ac tot insontium pauperum, perniciem, qui

Chiese, colla speranza, che i Ministri Apostolici se ne sarebbero prevalsi colla dovuta moderazione, e prudenza. Abbiamo finalmente ritrovata la Bolla di Paolo III. dei 31. Agosto 1548. nella quale il detto Pontefice spedendo i Vescovi di Fano, Verona, e Ferentino, Nunzj in Germania, non concesse loro la facoltà, che di concordare, e transigere sopra i frutti, fatta però prima la restituzione de' capitali; ma, essendosi poi nel progresso del tempo veduto in atto pratico, che l' interesse della Religione esigeva qualche cosa di più, mentre era grande la moltitudine di quelli, che ricusavano di convertirsi, ogni qual volta fossero stati astretti a lasciare o tutto, o parte di quello, che avevano; non hanno avuta i Pontefici Romani difficoltà di prevalersi nella Germania della loro autorità, facendo libera condonazione del tutto a chi ritornava al grembo di Santa Chiesa. Lo stesso pure accadde nell' Inghilterra, quando il Cardinal Polo, nel tempo del governo della Regina Maria, travagliava per ristabilirvi la Religione Cattolica: avendogli il Pontefice Giulio III. data prima la facoltà di concordare e transigere coi possessori intrusi de' beni Ecclesiastici sopra i frutti malamente percetti, e dipoi l' autorità di concordare sopra i capitali, dandone anche l' intiera ritenzione, ogni qual volta i possessori abbandonassero l' eresia, come può vedersi nella nostra prima Lettera scritta a Lei sopra questa materia sotto il giorno 19. di Marzo 1752. *numer.* 26. ove anche *al numer.* 28. sono portati gli altri esempj consimili: non volendo tralasciare quanto, dopo la prima predetta Lettera, abbiamo ritrovato in un manoscitto del P. Pietro Alagona della Compagnia di Gesù Penitenziere di S. Pietro, attestando esso, che, essendosi dubitato nel tempo di Clemente VIII. se fosse lecito ai Cattolici *emere ab hæreticis terras, & bona, quæ fuerant Monasteriorum*, fu dalla Sacra Penitenziaria risposto, *justam esse causam dispensandi per Summum Pontificem*: il che dà adito ad una riflessione, che se, concorrendo una giusta causa, può il Sommo Pontefice concedere al Cattolico il comprare i beni di Chiesa dall' Eretico, con uguale almeno ragione potrà, concorrendo una legittima causa, concedere a chi è Catholico, l' autorità di ritenere i beni di Chiesa, che ha comprati dagl' infedeli.

E fu approvato ancora da un decreto della Penitenz.

Che non debbasi far differenza tra il ridurre gli Eretici e impedire la perversione de' fedeli.

§. 6. E' vero, che gli esempj de' Nostri Predecessori poc'anzi riferiti riguardano quelli, che essendo fuori del grembo della Chiesa, erano disposti a ritornare fra Noi, nè avevano altro retraente, che quello di dover lasciar i beni delle Chiese, de' quali erano in possesso: è ancora vero, che ora si tratta di persone, che sono fra Noi, delle quali si teme, che siano per apostatare, se vengono obbligate a restituire i capitali, o i frutti dei beni delle Chiese, de' quali sono in possesso, o per averli comprati dai Turchi, o per averli essi occupati ne' tempi delle rivoluzioni, e delle guerre: E finalmente sottilizzando potrebbe taluno ritrovare qualche differenza fra un caso e l' altro, il che anche fu da Noi accennato nella Lettera scritta a Lei *al* §. 19. Ma avendo Noi fatte sopra ciò le dovute ponderazioni, abbiamo creduto, e crediamo, doversi molto valutare per l' effetto, di cui si tratta, il probabile timore dell' apostasia, che pur troppo da molti si commetterebbe, se si volesse la restituzione de' beni, o de' frutti. Vediamo giornalmente rilasciarsi il rigore de' Canoni, e farsi luogo all' epicheja, e alle dispense in alcune materie, e specialmente in quelle de' Matrimonj, ogni qualvolta chi la domanda, abita in qualche luogo vicino agli eretici, o in mezzo agli eretici, pel timore, che trasportato dalla passione ci abbandoni, e vada a contrarre il Matrimonio, che fra' Cattolici non può contrarre senza dispensa, in quel luogo, ed in quella comunione, dove senza dispensa può soddisfare il suo impegno. S' aggiunge, che nelle nostre circostanze non è il solo timore dell' apostasia, che si muove a fare quello, che facciamo: v' è per sopraccarico un altro timore, che arrivando alla notizia de' Turchi la pretensione, che non può non eccitare qualche bisbiglio, non prendano essi da ciò occasione di qualche avania, i confini della quale non sono facili ad indovinarsi, con grave pregiudizio de' Cristiani, della Santa Religione, e di tanti mi-

ANNO 1754.

miserabili innocenti, che senza aver data menoma occasione, sarebbero capricciosamente maltrattati.

Si prova con la ragione, e cogli esempi.

§. 7. E ridotto l'affare a questo stato, ci sembra che dovrà ciascheduno riconoscere, farsi da Noi giustamente, quanto si fa, ancorchè non si tratti di chi, essendo fuori della Chiesa, mostra pronto ad entrare nella Chiesa, ma di chi essendo fra Noi, dà indizio d'abbandonarci, se non ottiene, quanto da Noi se gli può dare. Fa molto a proposito di questo assunto l'Indulto del Pontefice Martino V. dato alla Nazione Tedesca nel Concilio di Costanza, riferito dall'Ardoino *nel tomo* 8. *della Collezione de' Concilij pag.* 891. *al cap.* 6. non riferendo Noi qui le parole, perchè il testo sarebbe troppo lungo. Aveva la simonia della Germania preso un piede intollerabile, essendovi pur troppo molti e molti Cattolici Ecclesiastici, che avevano ricevuti gli Ordini Sacri, ed i Benefizj Ecclesiastici, con mezzi illeciti, ed evidentemente simoniaci. Il male era universale, le coscienze erano enormemente illaqueate, l'incorso nelle Censure, ed anche nelle irregolarità, era patente; ed il pretendere, che chi nel modo predetto aveva ottenuto i Benefizj, li dimettesse, e dimettendoli, non li dovesse riavere, e che di più dovesse restituire i frutti infino allora percetti, a nulla avrebbe servito, che ad accendere un fuoco maggiore nella Germania: e quel gran Pontefice, considerando esser giunto il tempo di prevalersi della sua autorità, derogando ad ogni cosa, che fosse in contrario, diede ai Confessori un'ampia facoltà d'assolvere i delinquenti dalle pene incorse, abilitandoli alla ritenzione de' Benefizj, ed a poterne conseguir altri, liberandoli dall'obbligo di restituire i frutti malamente percetti, quando la restituzione gli avesse dovuto impoverire, e cagionar loro infamia, e dar occasione di scandalo, restringendo questa sua dispensa a quanto era seguito in passato, per ovviare nel modo che poteva, al futuro.

Esempj della suprema autorità del Romano Pontefice quando

§. 8. Felici, Monsignor nostro, sono stati que' tempi, ne' quali trattandosi di Principi Cristiani, e di Sudditi pieni di riverenza verso la Chiesa, potevano i Romani Pontefici, con buona speranza di profitto, alzar la voce, intonando l'esecuzione de' Canoni. Ciò successe al Sommo Pontefice San Niccolò I. nel di cui tempo essendo state spogliate le Chiese della Francia, e della Germania de' loro beni, alcuni de' quali erano stati dati dai Principi ai laici, ed altri dagli stessi laici erano stati a dirittura occupati, non mancò esso di scrivere la sua lettera 59. stampata *nel tomo* 5. *della Collezione citata de' Concilj* dell'Arduino *pag.* 296. *De his quidem rebus, quæ semel Deo tributæ, atque dicatæ sunt, & postea sub occasione concessionis Principum a quibusdam invaduntur, sancimus, ut prius consulto Principe, ad resecandam tam præsumptivam factionem, cognoscendum, utrum illius sit concessio, aut invasionis præsumptio. Quod si Principis inordinata largitio, ipse sit Princeps pro emendatione redarguendus; si autem invasoris decleretur præsumptio, usque ad emendationem excommunicationis sit vindicla coercendus.*

E de' Principi Cattolici p.issimi.

§. 9. Felici altresì sono stati que' tempi, ne' quali, volendo i Principi assicurare le loro coscienze in ciò, che risguardava l'occupazione de' beni delle Chiese, non si sono contentati di non voler nulla ritenere per se, di volere spendere tutto in opere pie, ma sono ricorsi ai Romani Pontefici, ai quali è stata commessa la generale amministrazione de' Beni delle Chiese inferiori, per poterne prevalere più per un'opera pia, che per un'altra, ben sapendo, che, non ostante il pio impiego di quanto avevano tolto alle Chiese, non erano salvi in coscienza, se non era l'atto autenticato dalla Pontificia approvazione; giusta la celebre lettera del Pontefice Alessandro III. al Re Enrico d'Inghilterra, appresso al Cardinale Baronio *negli Annali del tomo* 12. *all' anno* 1164. *Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quam si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum a mortis periculo liberares.* Illustri in ciò sono gli esempj non tanto da noi remoti dei due Duchi di Neoburgo, cioè di VVolfango VVilelmo,

I quali vollero non solamente restituire i beni occupati, ma anche impiegarli con sub ordinazione alla volontà del Papa.

PONT. A. XIV.

qui licet nihil molitij, pro ipsorum libidine divexarentur.

Exemplis dem confirm.

§. 7. Hoc autem re perducta, videtur nobis, debere quemlibet facile intelligere, quæcunque a nobis præstantur, ea optimo jure fieri, quamvis nunc non sit nobis negotium cum exteris, qui ad Ecclesiam reditum maturent, sed cum iis, qui licet a nobis stent, non levia tamen exhibent defectionis indicia, nisi assequantur, quidquid subest nostræ auctoritati distribuendum. Congruit plane rei nostræ indultum a Pontifice Martino V. in Synodo Constantiæ concessum Teutonicæ Nationi, quod affertur ab Harduino *tom* 8. *Collectionis Conciliorum pag.* 891. *cap.* 6. cujus verba hic ideo non exscribimus, quod textus plurimum producitur. Universam Germaniam Simoniaca Lues jam plene obtinuerat, perplures quippe aderant Catholici Ecclesiastici, qui illicitis aperteque Simoniacis artibus, Sacros Ordines, & Ecclesiastica Beneficia fuerant consecuti: Contagiosus morbus pene omnes infecerat; obstringebantur turpiter conscientiæ; indubius erat in censuras, ac in ipsam quoque irregularitatem lapsus; contendere autem, ut quicunque recensita methodo Beneficia obtinuerat, eadem admitteret, dimissaque amplius adipisci non posset, ac insuper fructus omnes eousque perceptos restitueret, nil exinde aliud consecutum fuisset, quam ut eo ardentiori igne Germania conflagraret. Quapropter magnus ille Pontifex perpendens animo, ea jam incidisse tempora, quibus sua auctoritate uteretur, contrariis quibuscunque abrogatis, ampliorem Confessariis potestatem indulsit absolvendi reos a pœnis, quibus erant obnoxii, idoneos eos efficiendo, qui & obtentis frui, & alia quoque Beneficia assequi deinceps valerent, ipsamque etiam adimendo obligationem restituendi fructus injuste perceptos, quoties restitutio eosdem ad inopiam adigere, infamia notare, atque offensionis occasionem afferre debuisset; suam autem indulgentiam ad præterita cohibuit, ut pro viribus futura præcaveret incommoda.

Exempla Pontific. auctorit. dum res erat cum Christian. Princip.

§. 8. Fausta nimis, Venerabilis Frater, extitere illa tempora, quibus, propterea quod res esset transigenda cum Christianis Principibus, subditisque Ecclesiam ex animo verentibus, Romani Pontifices, magna spe secundioris exitus sibi proposita, poterant elata voce canonicarum sanctionum executionem indicere. Obtigit id S. Nicolao I. Pontifici Maximo, quo Petri Cathedram obtinent, cum in Gallia & Germania suis Ecclesiæ bonis fuissent denudatæ, quorum nonnulla per Principes fuerant laicis distributa, reliqua vero ab ipsismet laicis occupata, non destitit, quin suam ipse Epistolam daret, num. 59. impressam *tom.* 5. *præcit. Collectionis Conciliorum Harduini pag.* 296. *De his quidem rebus, quæ semel Deo tributæ, atque dicatæ sunt, & postea sub occasione concessionis Principum a quibusdam invaduntur, sancimus, ut prius consulto Principe, ad resecandam tam præsumptivam factionem, cognoscendum, utrum illius sit concessio, aut invasionis præsumptio? Quod si Principis inordinata largitio, ipse sit Princeps pro emendatione redarguendus; si autem invasoris declaretur præsumptio, usque ad emendationem excommunicationis sit vindicta coercendus.*

Et Cath. Princip. religiosissimorum.

§. 9. Fausta itidem & illa fuere tempora, quibus cum Principes vellent conscientiæ suæ plene consulere, quod ad occupationem bonorum Ecclesiæ spectare videbatur, non satis ipsis fuit, nihil sibi habere, in pia opera velle omnia erogare; sed Summos Pontifices, quibus concredita est universalis administratio bonorum Ecclesiarum inferiorum, adiere, ut per eos sibi liceret eadem huic potius, quam alteri pio operi addicere; optime scientes, quantumvis pie erogassent quæcumque Ecclesiis abstulerant, non propterea satis sibi esse consultum, nisi factum illud, superaddita Pontificia auctoritate, fuisset veluti obsignatum: juxta celebres litteras Alexandri III. ad Henricum Angliæ Regem, relatas apud Card. Baronium *in Annalibus tom.* 2. *ad annum* 1164. *Si autem universa, quæ in usus tuos per hujusmodi angarias de bonis Ecclesiasticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel aliis pietatis operibus expenderes, obsequium non magis Deo gratum efficeres, quam si Altari quolibet discooperto, aliud cooperires, aut si Petrum crucifigeres, ut Paulum a mortis periculo liberares.* Præclara extant non adeo vetusta exempla unius, & alterius ex Ducibus Neoburgi, nimirum Wultfangi Willelmi, & Philippi Willelmi,

Qui & integre bona Ecclesiast. restituere & in designatos a Pontific. usus pios erogare voluere.

lelmi, qui nihil penitus ex occupatis Ecclesiarum bonis retinere voluerunt, sed Romanorum Pontificum explorata sententia, præobtentaque approbatione, res, rerumque fructus in sacram dotem constituerunt piis quibusdam Institutis, ac Religionis operibus, de quibus cum ipsa Sancta Sede jam antea convenerant. Superioribus nostris litteris *num.* 27. de præclaro hoc facto meminimus, tutissima autem ipsius monumenta suppeditarunt acta Congregationis Romanæ Universalis Inquisitionis habitæ sexto Idus Februarii 1657.

Normam præsenti casu exhibere nequeunt, & quare?

§. 10. Iniqua fert præsentis causæ conditio, ut damna & incommoda, quæ Mahumetani Regionem obtinentes, inferre possunt, serio expendere debeamus; atque præterea cum agrestibus miserrimisque hominibus agendum esse consideremus: exinde enim nobis est dura illa necessitas efficiendi probandique, quod nunc præstamus, ne fiat lapsus in deteriora. Tu interim, qua præstas sedulitate, ne prætermittas, ad Cardinales Congregationis deferre hæc omnia, ipsisque annuentibus, iteratas dare Encyclicas litteras ad Albaniæ Præsules, ad quos sicuti superioris Nostræ ad Te datæ Epistolæ die 19. Martii 1752. exemplum transmisisti, ita dabis & hujusce ad Te Nostræ, quam, Apostolicam Tibi Benedictionem impertientes, absolvimus.

Datum Pontific. anno 14. die 24. Maii 1754.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

lelmo, e di Filippo VVillelmo, che nulla vollero ritenere de' beni occupati alle Chiese, ma coll' intelligenza ad approvazione de' Romani Pontefici, impiegarono e capitali, e frutti, in varie fondazioni pie, ed opere cristiane, concertate colla Santa Sede. Di questo grand' atto si è da; Noi parlato nella Nostra precedente Lettera *al num.* 27. e di esso abbiamo avuto i sicuri rincontri dagli Atti della Congregazione del Sant'Officio tenuta ai 7. di Febbrajo 1657.

§. 10. Porta la nostra disgrazia, che siamo obbligati a dover pensare al male, che possono fare i Turchi, che sono i padroni, del paese; e che abbiamo alle mani persone, che sono rozze, ed oppresse dalle miserie: il che ci pone nella dura necessità di dover fare, quanto facciamo, per non far peggio. Ella non lasci colla sua solita diligenza di partecipare il tutto ai Cardinali della Congregazione, e colla loro annuenza di scrivere la seconda Letera Circolare ai Prelati dell' Albania, ai quali manderà una Copia di questa nostra, che scriviamo a Lei, come fece dell' altra, che le scrivemmo sotto; li 19. di Marzo 1752. terminando col darle l'Apostolica benedizione.

Non possono dar norma alla decisione del presente caso; e perchè?

Data a' 24. di Maggio dell' anno 1754. quattod. del Pont.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Maii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

XXXIV. LUCENSI REIPUBLICÆ

Facultas conceditur nominandi tres Viros Ecclesiasticos, eosque Romano Pontifici præsentandi, ut ex iis unum in Archiepiscopum Lucanum eligere possit.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis Filiis Nobilibus Viris, Antianis, & Vexillifero Reipublicæ Lucanæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exord.

ROMANUM Pontificem in universa Christianæ Reipublicæ procuratione hoc inter omnia maxime convenit, ut quidquid ad Divinum cultum promovendum simul, & populorum tranquillitatem constabiliendam pertinet, id prudenter, studioseque curare non prætermittat. Quod quidem Nobis, Divina benignitate in tam illustri Pontificatus fastigio collocatis, ita semper cordi fuit, ut quæcumque cum Sanctissimæ Religionis dignitate publicam populorum felicitatem conjungerent, ea, si a Nobis peterentur, libentissime impertiremur.

Pia voluntas Lucani Senatus donandi decem millia nummor. aureorum Mensæ Archiep. ejusdem civitatis.

§. 1. Sane vestro Nobis nomine exposuit Dilectus Filius Philippus Bonamicus Presbyter Civis vester, & Familiaris noster, homo in obeundis negotiis vestris certe diligens, Nobisque apprime charus & probatus, constituisse vos offerre & irrevocabiliter dono dare Ecclesiæ Cathedrali Sancti Martini Civitatis vestræ, illiusque Mensæ Archiepiscopali, decem millia nummorum aureorum (qui nummi decem julios monetæ Romanæ constent) ad augendos ejusdem Mensæ redditus; simulque a Nobis humiliter, ac enixe petere, ut habita ratione hujusce piæ liberalitatis vestræ, Apostolica providentia, atque authoritate præcaveremus mala & incommoda omnia, quæ ab electione Archiepiscopi vobis minus grati facile invehi possent in Rempublicam vestram.

Non tanti ea oblatio est, ut inde acquiri jura Patronat. valeant.

§. 2. Quamvis autem oblatio illa tanti non sit, ut ex instituto Ecclesiasticæ Disciplinæ, & Canonicis legibus, idoneam Nobis causam suppeditare valeat, ut Patronatus jura in eamdem Ecclesiam, (quæ cæteroquin per sese jam satis commode dotata est) vobis concedere, aut reservare debeamus; Nos nihilominus, non tam ob recentem hanc oblationem vestram, quam ob veterem erga Romanam Sedem Reipublicæ vestræ observantiam, & Catholicæ Religionis tuendæ studium constans atque perpetuum, quod pulcherrime declarastis semper, & eo præsertim tempore, quum Majores vestri ingruentem in Italiam, atque adeo in Civitatem vestram

Lucensis Reipub. Studium pro tuenda Cath. Religione tempore præsert. ingruent in Italiam hæresis, commem.

hæreticæ pravitatis pestem, pie, fortiterque represserunt, quinimo aliquot familias, licet generis, & opum splendore illustres, propterea quod minus recte de Catholica Romana Fide sentiebant, omnino exterminandas, & tamquam vitiosas partes exsecandas per se ipsi statuerunt, ne totum corpus Civitatis traherent, atque contaminarent: Et eapropter tunc Romani Pontifices Prædecessores nostri Rempublicam vestram maximis, ac verissimis laudibus cumularunt: his meritis vestris, aliisque plurimis officiis in Nos & Apostolicam Sedem, & maxime singulari nostra quadam paterna benevolentia excitati, vestris annuere precibus, & Reipublicæ vestræ, quam semper ex animo diliximus, quieti, tranquillitatique consulere decrevimus.

Oblata donatio decem millium aureorum pro Mensæ Archiep. Ecclesiæ Lucanæ acceptat.

§. 3. In primis igitur oblationem illam vestram decem millium nummorum aureorum, quos in tot Locis Montium Cameralium non vacabilium Almæ Urbis nostræ positos esse intelleximus, harum authoritate litterarum acceptamus, & Mensæ Archiepiscopali Ecclesiæ Lucanæ adjungimus, atque cum cæteris illius Bonis incorporamus: Nec non Venerabili Fratri Nostro Josepho Palma moderno ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopo, ejusque successoribus futuris Archiepiscopis, antedictorum Locorum Montium possessionem stabilem, ac certam tradimus, ita ut ipse Joseph Archiepiscopus eorum redditus, uti cæteros suæ Mensæ fructus, ex hoc ipso tempore jam percipere, atque in suos usus, utilitatem, ac sustentationem convertere omnino possit.

Facultas Senatui Lucano tribuitur tres Eccl. viros nominandi, eosque præsent. Romano Pontifici quoties Sedes Lucana vacaverit.

§. 4. Deinde majoribus Rempublicam vestram, & amplioribus favoribus & gratiis prosequi volentes, ac vos, vestrasque singulares Personas a quibusvis excommunicationis, interdicti, aliisque Ecclesiasticis censuris, & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati sitis, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes; certa scientia Nostra, & de Apostolicæ Nobis a Deo traditæ potestatis plenitudine, Nobilitatibus vestris, & Senatui Reipublicæ Lucanæ, in sinceritate Catholicæ Fidei, & devota erga Apostolicam Sedem observantia manentibus, facultatem & jus perpetuum concedimus & indulgemus, ut quotiescumque contigerit consequenti tempore Ecclesiam Archiepiscopalem Lucanam Archiepiscopo & Pastore destitui, nominetis tres Ecclesiasticos viros, pietatis & doctrinæ laude insignes, cæterisque necessariis qualitatibus instructos, quos tanto muneri sustinendo maxime idoneos in Domino judicaveritis, eosque Nobis, & Romanis Pontificibus Successoribus nostris pro tempore existentibus præsentare possitis, ex quo numero Nos & Successores præfati eligemus & eligent unum, in Ecclesiæ Lucanæ Archiepiscopum & Pastorem, Apostolica authoritate, ut moris est, præficiendum.

Hortatio, ut Trid. Synodi decreta in hujusm. nominat. præ oculis habeant.

§. 5. Vos autem præterea hortamur, & paterne monemus, ut in nominandis antedictis Ecclesiasticis viris Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Decreta præ oculis habentes, nihil aliud spectetis, quam Omnipotentis Dei gloriam, Religionis Catholicæ incrementum, & salutem Civium vestrorum sempiternam.

Clausulæ de perpetuo concessionis vigore.

§. 6. Præsentes demum litteras, & in eis contenta hujusmodi, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, aliove quolibet, etiam quantumvis magno seu substantiali, aut solemnitatum defectu, impugnari, retractari, aut ad terminos juris reduci, seu illis ex quavis causa derogari posse, sed semper firmas, validas & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, vobisque & Reipublicæ vestræ perpetuo suffragari: Sicque & non aliter per quoscumque Judices quavis authoritate fungentes, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac ipsummet Consistorium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere volumus. Et irritum quoque decernimus & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. generales & special.

§. 7. Non obstantibus quibusvis reservatoriis & revocatoriis, aliisque Cancellariæ Apostolicæ regulis, nec non Universalium, Provincialium, ac Synodalium Conciliorum generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non dictæ Ecclesiæ Lucanæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus: Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis eidem Ecclesiæ, illiusque Capitulo, & Canonicis, ac Clero, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, ac irritantibus, & aliis decretis quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum inserti essent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes; illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ acceptationis, incorporationis, absolutionis, concessionis, Indulti, hortationis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Siquis autem &c. incursurum.

Dat. 26. Maii 1754. Pont. XIV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, septimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

J. Card. Pro. Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA

De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXXV.

LETTERA CIRCOLARE

Scritta ai Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi d'Italia, affinchè col loro zelo Pastorale sempre più efficacemente proccurino, che i Fedeli siano istruiti nelle cose della Fede.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Premure ed ordini Pontificj per l'istruzione di quelli, che nelle tre Basil. di Roma fanno la penitenza loro imposta dalla Dataria.

ESSENDOCI stato rappresentato da Persone dabene, e zelanti dell'onor di Dio, che sarebbe stata cosa ben fatta, qualora nelle nostre Basiliche Patriarcali di S. Giovanni in Laterano, di S. Pietro in Vaticano, di S. Maria Maggiore, si fossero stabiliti Ministri, che istruissero i penitenti, che dalla Dataria Apostolica si spediscono alle dette tre Basiliche per adempire in esse le opere servili e laboriose, che vengono loro prescritte, e che devono adempire, prima che ad essi si rilasci la Dispensa Matrimoniale, per ottenere la quale si sono portati a Roma; e che l'istruzione si riducesse a far loro fare una fruttuosa Confessione, ed a ricevere degnamente il Sagramento dell'Altare, il che loro pure viene prescritto dalla Dataria, oltre la visita delle sette Chiese, e l'ascendere le Scale Sante: Ed avendo Noi sopra ciò dati gli ordini opportuni, come si raccoglie da una Nostra Lettera Circolare scritta a' Cardinali Arcipreti delle dette tre Basiliche sotto il giorno 18. Gennajo di questo anno corrente; ed avendo avuti sicuri rincontri del zelo con cui alcuni Canonici, ed altri delle Basiliche, si sono accinti alla grande opera, travagliando indefessamente per l'esecuzione degli ordini dati; ne abbiamo avuta una straordinaria consolazione, e ne abbiamo rese di cuore le dovute grazie al Signor Iddio Autore di ogni bene.

Con ciò si scopre, che alcuni non sanno le cose necessarie per salvarsi.

§. 1. Non è stata però in tutto, e per tutto compìta la Nostra consolazione, essendoci stato riferito, che nell'occasione de' Catechismi, che si vanno facendo per disporli alla Confessione, si ritrovano bene spesso i Dispensandi ignari de' Misterj della Nostra Santa Religione, parlando anche di quelli, che sono necessarj *necessitate Medii*; e però incapaci di essere ammessi ai Sagramenti. Al qual gravissimo inconveniente benchè essi non manchino di porre gli opportuni rimedj colle necessarie istruzioni, non è però

XXXV.

ENCYCLICÆ LITTERÆ

Ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos Italiæ, quibus hortantur, ut veteribus nova superaddant pastoralis sollicitudinis studia, ut Christifideles in rudimentis Fidei instituantur & erudiantur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pont. curat ut instruantur, qui in Patriar. Basilicis pœnit. subeunt a Dataria impositas.

CUM Religiosi æque, ac divini cultus promovendi Studiosi Viri ad Nos detulerint, optimum fore, si Nostris S. Joannis in Laterano, S. Petri in Vaticano, & S. Mariæ Majoris Patriarchalibus Basilicis, certi constituerentur Ministri, ad instruendos eos, qui a Dataria Apostolica in præfatas tres Basilicas ablegantur, ut ibi sese exerceant iis servilibus operibus, quæ ipsis imponuntur obeunda perficiendaque, antequam iisdem concedatur matrimonialis impedimenti relaxatio, ad quam consequendam Romam advenere: eo autem hujusmodi institutionem dirigendam esse, ut rite utiliterque possent homines illi Sacramentali Pœnitentia abstergi, & Altaris Sacramento digne fieri participes, quæ duo, præter Sacram ad septem Ecclesias peregrinationem, Sanctarumque Scalarum ascensum, ab ipsis exposcit Dataria: Cumque ea de re oportuna ediderimus mandata, veluti perspicuum fit ex Nostris Litteris Encyclicis ad Cardinales præfatarum Basilicarum Archipresbyteros datis decimoquinto Kalendas Februarii labentis anni; nobisque exinde certo constiterit, quanto zelo nonnulli ex Canonicis, aliisque Ecclesiasticis viris præfatarum Basilicarum, momentoso operi manum admovere, alacri semper animo sollicitam mandatorum Nostrorum executionem urgentes; gaudio quodam plane singulari perfundi Nos sensimus; totoque animo debitas summo bonorum omnium Auctori Deo gratias persolvimus.

Exinde detegitur, nonnullos necessaria ad salut. ignorare.

§. 1. Haud tamen expleri animus gaudio potuit, cum subinde relatum ad Nos fuerit, hujusmodi homines, dum fueris instructionibus ad Confessionem Sacramque Communionem parantur, detegi sæpe sæpius Mysteriorum Fidei, atque eorum etiam, quæ *necessitate medii* noscenda sunt, ignaros, ideoque tales, qui Sacramentorum nequeant fieri participes. Cui quidem maximo malo quamvis memorati Ministri opportuna non negligant remedia adhibere assiduis institutionibus; exinde tamen non fit, quin præ-

præter sollicitudinem & laborem, quem Evangelici illi Operarii agnoscunt sibi necessario subeundum, quemque lubenti animo perferunt, idipsum mœrore quodam non afficiat dispensationem exposcentes, expectantesque, qui cum paupertate vexentur, suisque manibus sibi victum quæritent, quamcitissime cupiunt Urbe excedere, in patrias reverti suas, optatoque sese jungere Matrimonio, cujus causa iter arripuerunt, publicæque, nec levis pœnitentiæ incommoda non detrectarunt.

Ignoratio hæc non Episcop. culpæ seu negligentiæ, sed ipsorummet hominum vitio vertenda dicitur.

§. 2. Pontificatus Nostri initio, Encyclicas Litteras dedimus, quibus Venerabilium Fratrum Nostrorum zelo stimulos veluti addidimus, ut quæ Christianæ Doctrinæ sunt rudimenta, & præcepta, in sua quisque Diœcesi explananda curaret, & addiscenda. Diœcesanas eorum Synodos legimus vetustiores ac recentiores; novimus eas instructionibus & adhortationibus plane refertas, nihilque in iis desiderari, quod ad gravissimum Christianæ Doctrinæ tradendæ opus perficiendum conducere videatur. Quapropter ex animo affirmamus, persuasum nobis esse, inter ipsos reperiri plane neminem, qui Apostolico sibi concredito muneri hac in re defuerit, & ignorantiam, in qua versari nonnullos ex suis Diœcesanis compertum est, haud quidem ipsis culpæ vel negligentiæ vertendam, sed repetendam plane vel ex eorumdemmet subditorum pervicacia, qua, neglectis Superiorum mandatis, Christianæ Doctrinæ institutiones refugerunt, & ad exaudiendum Dei Verbum pro concione explanatum raro, vel fortasse nunquam convenerunt; vel saltem ex hebeti nonnullorum ingenio in iis addiscendis, quæ docentur, vel denique ex quo Christianæ Doctrinæ rudimenta primis ætatis suæ annis exceperint, ubi vero ætate illa excessere, nihil exinde fuerint solliciti ad ea loca accedere, ubi percommode ac fructuosius fortasse etiam potuissent obfirmata ætate percipere, quæ ipsis puerulis fuerunt tradita, adeo ut hi paulatim redigantur ad conditionem ei omnino similem, in qua obversantur quicumque nec prima ætate edocti, nec Christianæ Doctrinæ institutionibus unquam interfuerunt: Incommoda hæc quidem sunt, quæ quamvis obvenerint, obveniantque fortasse, curis omnibus per Venerabiles Fratres Nostros adhibitis, non exinde tamen Nos levant onere Encyclicis hisce Litteris eorum zelum iterato excitandi; nec ipsi propterea eximuntur, quin studia sollicitudinesque eo semper majores conferre debeant, in id, unde concreditarum sibi animarum sempiterna salus pendere dignoscitur.

Affertur Sancti Caroli Borromæi exempl.

§. 3. Neminem fortasse reperire erit inter vos, Venerabiles Fratres, cui perspectum penitus non sit, quanta peregerit S. Carolus Borromæus tum in ampla sua Diœcesi Mediolanensi, tum in universa Provincia, cui præerat Metropolitanus, ut proficuam tradendæ Christianæ Doctrinæ methodum constitueret; quantosque pertulerit labores, ut religiosum hoc institutum firmiter constabiliret: cumque animadvertisset, non eum cepisse ex tot laboribus fructum, quem exoptabat, haud despondit animum; sed veteribus novas superaddidit curas & sollicitudines, quemadmodum reprehenditur ex quinta Mediolanensi Synodo: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii periculique magnitudine adducti, hæc præterea decernimus*. Satis namque fuit Sanctissimo Præsuli perspectam fieri vigentem indigentiam, ut iterum manum operi admoveret, curas curis accumulando, parvipensis omnibus, quæ satis multa eousque peregerat; ad eum plane modum, quo Assyriorum Rex satis habuit, delatum ad se fuisse, ignorare gentes præcepta Dei: *Nunciatumque est Regi Assyriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ*; ut statim illo mitteret Sacerdotem, qui gentes illas Dei præcepta edoceret: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos abduxistis, & vadat, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ*: quemadmodum legitur *lib. 4. Regum cap. 17.*

Ideoque excitantur Episcopi ad iterat. curas adhibendas.

§. 4. Nos itaque S. Caroli Borromæi exemplum præ oculis habentes, quamvis omne hactenus studium impenderitis atque sedulitatem, hortamur adhuc rogantes

è però, che, oltre il travaglio, e la fatica, che gli stessi Ministri riconoscono necessaria ed indispensabile, e che ben volentieri soffrono, ciò non amareggi i Dispensandi, che essendo poveretti, e vivendo colle fatiche delle loro mani, non vedono l'ora di partire da Roma, e ritornare alle loro Patrie, e contrarre il Matrimonio, che bramano, e per cui hanno intrapreso il viaggio, e si sono sottoposti alla pubblica laboriosa penitenza.

Si conviene, che tale ignoranza non debbasi già attribuire a' Vescovi, ma bensì a colpa di chi non ha imparato.

§. 2. Nel principio del Nostro Pontificato spedimmo una Lettera Circolare, nella quale eccitammo il zelo de' Nostri Confratelli sopra l'insegnamento della Dottrina Cristiana nelle loro Diocesi. Abbiamo veduti i loro Sinodi vecchj, e nuovi, ed abbiamo riconosciuto, che sono pieni di esortazioni, ed istruzioni, e che nulla vi manca di quanto è necessario per l'opera importantissima dell'insegnamento della Dottrina Cristiana. Perlocchè con tutta buona fede ci protestiamo, di essere persuasi, che non vi sia fra loro chi abbia in questo particolare mancato al suo Apostolico ministero, e che l'ignoranza ritrovata in alcuni de' loro Diocesani non sia provenuta, nè provenga da loro colpa, o negligenza; ma bensì o dalla ritrosia de' Sudditi nell'ubbidire agli ordini de' suoi Superiori, col non andare alla Dottrina Cristiana, e poche volte, o forse mai accostarsi a sentire la parola di Dio; o dall'incapacità di tal'uni di apprendere ciò, che s'insegna loro; o dall'essere stati ne' primi anni della loro età alla Dottrina Cristiana, senza più essersi curati di accostarsi a quei luoghi, ne' quali avrebbero potuto comodamente, e forse con maggior profitto, intendere nell'età adulta quanto fu loro detto nella età puerile, in tal maniera che si riducono ad uno stato in tutto, e per tutto simile a quello, in cui si ritrovano coloro, che nella età puerile non sono mai stati istruiti, nè sono stati mai alla Dottrina Cristiana: disordini tutti, che, benchè forse sian seguiti, e sieguano, non ostanti le diligenze de' Nostri degni Confratelli; non esentano però Noi dal peso di dovere con questa Nostra Lettera Circolare eccitare di nuovo il loro zelo; nè esentano Essi dal proseguire, e dall'accrescere le loro diligenze, in un punto, dal quale dipende l'eterna salute delle Anime alla loro cura commesse.

Si propone l'Esempio di S. Carlo Borromeo.

§. 4. Niuno forse vi sarà fra voi, carissimi Nostri Confratelli, che non sia pienamente informato di quanto fece il gran S. Carlo Borromeo, non meno nella sua vasta Diocesi di Milano, che in tutta la Provincia, di cui era Metropolitano, per istabilire un fruttuoso insegnamento della Dottrina Cristiana; quante, e quali furono le fatiche, che esso sopportò per ben fondare questo Santo Istituto: E quando Esso si avvide, che le fatiche fatte non avevano conseguito quel frutto, che Esso bramava, non si perdette d'animo, ma accrebbe diligenze a diligenze, come si deduce dal suo quinto Concilio Milanese: *Nos multam hactenus diligentiam adhibuimus, ut omnes, & singuli Christifideles in Fidei Christianæ rudimentorum institutione erudirentur; sed cum parum Nos hucusque profecisse tanta in re cognoverimus, negotii, periculique magnitudine adducti, hæc praeterea decernimus*: Essendo bastato a quel gran Santo il sapere, che v'era il bisogno, per dovere operare in avvenire, aggiungendo diligenze a diligenze, nonostante quel molto, che insin all'ora aveva fatto; in quella guisa, che bastò al Re degli Assirj l'avere avuta notizia, che le genti ignoravano i precetti di Dio: *Nuntiatumque est Regi Assyriorum, & dictum: gentes, quas transtulisti, & habitare fecisti in Civitatibus Samariæ, ignorant legitima Dei Terræ*; per spedirvi subito un Sacerdote, che insegnasse a que' Popoli i precetti di Dio: *Præcepit autem Rex Assyriorum dicens: ducite illuc unum de Sacerdotibus, quos inde captivos adduxistis, & habitet cum eis, & doceat eos legitima Dei Terræ*: Come si legge *nel lib. 4. de' Re al Cap. 17.*

Col quale si esortano i Vesc. a fare nuove diligenze.

§. 4. Conformandoci Noi a questo pratico insegnamento di S. Carlo Borromeo, non ostanti le diligenze in sin ad ora da voi praticate, vi esortiamo,

Anno 1754.

mo, pregandovi per le viscere di Gesù Cristo, a non perdervi d'animo nella grande opera dell'insegnamento della Dottrina Cristiana. Fate, che ogni Parroco faccia ciò, che gli vien prescritto dal Sagro Concilio di Trento, ed anche da' vostri Sinodi: che s'insegni ne' giorni determinati la Dottrina Cristiana da' Maestri, e Maestre delle Scuole: che i Confessori facciano il loro dovere, quando tal'uno si accosta al loro Tribunale ignorando le cose necessarie *necessitate Medii* per salvarsi, e che lo stesso si faccia anche da' Parrochi prima di congiungere in Matrimonio quelli, che vogliono maritarsi. S'inculchi a i Padri di famiglia, e Padroni delle Case, l'obbligo d'istruire e fare istruire i loro Figli, e Famigliari nella Dottrina Cristiana: E nelle Diocesi, nelle quali è introdotta la disciplina, si prosiegua, e dove non è introdotta, s'introduca, che prima, o dopo la Messa Parrocchiale, si dicano ad alta voce, ed adagiatamente, dal Parroco istesso, gli Atti di Fede, Speranza, e Carità, ben composti, ripetendo il Popolo le parole del Parroco. Non si trascuri l'adempimento dell'obbligo, che ha il Parroco, se non di predicare ne' giorni festivi, almeno di esporre dall'Altare al Popolo l'Evangelio, e d'istruirlo de' Misterj principali della nostra Santa Religione, de' precetti di Dio, e della Chiesa, e di quanto è necessario per degnamente ricevere i Santi Sagramenti. Si battano le stesse pedate da' Predicatori, a' quali si dia il salutare avvertimento di unire all'esortazione, l'istruzione, avendo gli Uditori bisogno dell'una, e dell'altra. Il metodo finalmente d'insegnare a i rozzi la Dottrina Cristiana viene additato da S. Agostino nel libro *del Catechizandis rudibus al Cap.* 10. ove dice, essere utilissimo quello delle famigliari interrogazioni, dopo aver fatta la spiegazione; ricavandosi dalla famigliare interrogazione, se chi l'ha udita, l'ha capita, e se per farla capire v'è bisogno d'altra spiegazione: *Interrogatione quaerendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum, pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur, aut quae illis nota sunt, non explicemus latius &c. Quod si nimis tardus est, misericorditer succurrendus est, breviterque ea, quae maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda.* Teniamo per certo, che si farà sempre da voi più di quello, che con questa nostra presente Lettera Circolare vi addítiamo. Ed intanto con pienezza di cuore diamo a voi, Venerabili Fratelli, ed al Gregge alla vostra cura commesso, l'Apostolica Benedizione.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Pont. A. XIV.

gantes vos per Jesu Christi viscera, ne in tanto opere tradendi Christianae Fidei rudimenta, animum despondeatis. Hoc agite, ut Parochorum quisque, quae Sacro Tridentino Concilio, quae vestris Synodalibus statutis jubentur, sedulo exequatur: ut statis diebus Scholarum Magistri, & Magistrae, Doctrinam tradant Christianam: ut Confessarii, quae muneris sui sunt impleant, quoties quisquam se ipsorum Tribunali sistit, ignorans quae *necessitate medii* sunt ad salutem necessaria; idipsumque praestent & Parochi, antequam Sponsos Matrimonio conjungat: Patres familias, atque domorum Heri, serio moneantur de imposita sibi obligatione erudiendi per se, erudiendosque curandi Christianae Doctrinae praeceptis filios, suosque familiares: quibusque in Dioecesibus receptus est, servetur, cureturque recipiendus, ubi hactenus non obtinuit, usus, juxta quem, ante, vel post Parochialem Missam, elata voce, per ipsummet Parochum recitantur Fidei, Spei, & Charitatis actus tecte compositi, populo interim Parochi verba iterante. Nec etiam negligatur incumbens Parocho onus, quo festis diebus, nisi concionem ad populum habere, certe quidem ex Altari Evangelium ei explanare, ipsumque praecipua Sanctae Religionis Nostrae Mysteria, Dei praecepta, & Ecclesiae, ac quidquid demum opus est, ut Sacramentorum digne particeps, fiat, edocere tenetur. Vestigia haec sectentur quoque Concionatores, quibus salutare illud iteretur monitum, ut adhortationibus institutiones adjungant, quandoquidem utrisque indigent Auditores. Denique quaenam sit optima methodus in rudibus hominibus Christiana Doctrina erudiendis, indigitatur a S. Augustino in libro de *Cathechizandis rudibus cap.* 10. ubi inquit, proficuam prae caeteris eam esse, qua post explanationem, familiares instituantur interrogationes; ex familiari quippe interrogatione compertum fit, an quae quisque audivit, mente perceperit, vel an potius iterata explanatione opus sit, ut alieno captui res subjiciatur: *interrogatione quaerendum est, utrum is, qui catechizatur, intelligat; & agendum pro ejus responsione, ut aut planius, & enodatius loquamur, aut quae illis nota sunt, non explicemus latius &c. Quod si nimis tardus est, misericorditer succurrendus est, breviterque ea, quae maxime necessaria sunt, ipsi potissimum inculcanda.* Illud nobis persuasum est, fore, ut longe plura ipsi persequamini, quam Encyclicis hisce Litteris Nostris vobis indigitamus. Interim vobis, Venerabiles Fratres, concreditoque sollicitudini vestrae Gregi, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum ex Arce Castri Gandulphi die 26. Junii 1754. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. 26. Jun. 1754. Pont. an. 14.

XXXVI.

CONFIRMATUR

Decretum Congregationis Consistorialis, quo fuit declaratum sub Constitutione Innocentii PP. XII. super Capitulationibus Sede Vacante initis, comprehendi etiam Monasteria & Collegia utriusque sexus, necnon eadem Constitutione prohiberi quascumque pactiones, & Capitulationes, etiam per se honestas & licitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

PASTORALIS regiminis sollicitudo ex alto Nobis immerentibus commissa exigit, ut non solum curemus novas leges, si quando rerum conditio, aut necessitas postulat, concedere; sed etiam ea, quae a Romanis Pontificibus Praedecessoribus Nostris provide ac salubriter constituta sunt, Apostolicae confirmationis robore communire.

§. 1. Alias siquidem a Congregatione rebus Consistorialibus praeposita emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet: Cum san. mem. Innocentius PP. XII. per Constitutionem editam die 22. Septembris 1695. quae incipit *Ecclesiae Catholicae*, innovatis etiam pluribus aliorum Praedecessorum Pontificum sanctionibus, districte interdixerit, ne, occurrente Ecclesiarum, sive Monasteriorum quorumvis vacatione, pactiones ullae, sive capitulationes, aut concordata, aut statuta, adversus Sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum dispositionem, ab iis, ad quos personarum praeficiendarum electio pertinet, ante electionem, vel postulationem fiant; &, ubi nihilominus inita fuerint, ea prorsus irrita, & invalida, nec observanda esse, etiamsi juramento munita fuissent, declaraverit, & decreverit; quae vero post electionem seu postulationem fieri contingeret, ea ad Romanum Pontificem deferri, ejusque judicio subiici, suspensa interim eorum executione, donec a Sede Apostolica impetrata fuerit confirmatio, praeceperit, prout in memorata Constitutione uberius continetur; dubitatum vero fuerit, primo, an sub ea comprehendantur etiam Monasteria foeminarum, vel Capitula, seu Collegia, quae juxta nonnullarum Provinciarum consuetudinem, sunt mixta ex maribus & foeminis, sub unius Abbatissae seu Praepositae, sive Priorissae regimine; secundo, an praedicta Constitutio eas etiam afficiat pactiones, quae in Ecclesiarum, vel Monasteriorum ipsorum utilitatem cedunt, vel quae alioquin, si per se spectentur, non judicantur illicitae.

§. 2. Hinc ad tollendas hujusmodi dubitationes, & animarum pericula tutius submovenda, Congregatio particularis Consistorialis, a Sanctissimo Domino Nostro deputata, censuit, si Sanctitati Suae videbitur, declarandum, & decernendum, sub praemissa Constitutione Innocentii XII. ejusque omnibus praescriptionibus, etiam quoad inflictas poenas, omnino comprehendi etiam Monasteria, vel Capitula, seu Col-

Collegia mixta ex utriusque sexus personis, regimini, vel jurisdictioni unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ subjectis, ac de ejusmodi etiam Monasteriis, Capitulis, sive Collegiis præfatam Constitutionem esse intelligendam, proinde ac si de iis quoque expressa, & specialis mentio habita fuisset: Adeoque pactiones, Capitulationes, concordata, seu statuta quæcumque hujusmodi, occasione electionis personæ prædictis Monasteriis, sive Capitulis, & Collegiis præponendæ, tum facta, tum quæ deinceps fieri contingeret, tametsi interposita jurisjurandi religione roborata, omnino obnoxia esse, & fore prohibitioni, nullitati, pœnæ, ceterisque omnibus, & singulis ordinationibus, decretis, & declarationibus respective in ea, ut præfertur, Constitutione contentis, &, quatenus opus sit, ad hujusmodi etiam Monasteria, vel Capitula, sive Collegia mixta ex utriusque sexus personis, præfatam Constitutionem esse extendendam.

Et prohiberi licitas etiam pactiones si ante electiones fuerint initæ.

§. 3. Præterea, cum valde Ecclesiasticæ disciplinæ intersit omnem ambitiosæ cupiditati aditum præcludere, ac providere, ne ullo modo etiam indirecte, læsa remaneat libertas eligendi personas magis dignas, magisque idoneas, quæ assentiri forsan recusarent iis pactionibus, quibus aliæ minus idoneæ, ad obtinendum electionis commodum, annuerent; similiter declarandum, & decernendum censuit, memorata Constitutione affici eas etiam pactiones, ante electionem, vel postulationem initas, quæ cæteroquin Ecclesiis ipsis, vel Monasteriis utiles sint, vel quæ intrinsecus, & per se consideratæ, nullam mali suspicionem redoleant, sed quæ ideo malæ sunt, quia jure humano, & per Sacros Canones, sive Apostolicas Constitutiones, ac præsertim illam Innocentii XII. interdicuntur. Quo vero ad eas, quas post electionem vel postulationem fieri contingeret, servandam itidem esse memoratam Innocentii XII. Constitutionem, ut scilicet illæ statim ad Summum Pontificem deferantur, & Sedis Apostolicæ judicio subjiciantur, suspensa interim earum executione, donec ab eadem Sancta Sede, sine cujus auctoritate nihil omnino in similibus pacisci fas est, confirmationis robur in totum, vel in partem obtinuerint. Facta autem per me infrascriptum præfatæ Congregationis Secretarium de præmissis relatione Sanctissimo Domino Nostro, ejusdem Congregationis sententiam Sanctitas Sua approbavit; atque ita ab omnibus, ad quos pertinet, perpetue, & inviolabiliter servari, & judicari mandavit, cum omnibus etiam derogationibus præfatæ Constitutioni Innocentii XII. insertis; nec non Literas Apostolicas in forma Brevis super præsentis Decreti confirmatione, & approbatione expediri jussit.

Si vero post Sedis Apostol. judic. esse subjiciendas.

Datum Romæ hac die 16. Augusti 1727.

P. Cardinalis Corradinus.

Dominicus Rivera dictæ Congreg. Secretarius.

Loco † Sigilli.

Hoc Decr. Apostol. auctorit. roboratur.

§. 4. Hujusmodi autem tam providum, ac salubre Decretum, quo firmius subsistat, & servetur exactius, tenore præsentium, Apostolica auctoritate approbamus, & confirmamus, ac de novo, quatenus opus sit, statuimus, & innovamus, atque illud ab omnibus cujuscumque ordinis, gradus, status, ac dignitatis, in perpetuum servari, & custodiri præcipimus, & mandamus: decernentes, easdem præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus.

Et illius perpetuæ firmitati consulitur non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XV. Julii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto.

Dat. die 15. Julii 1754. Pont. XIV.

D. Card. Passioneus.

XXXVII.

NE CHRISTIFIDELES

Sub Turcarum ditione versantes, ad occultandam Christianæ Religionis professionem, Mahumetana Nomina sibi imponant, iisque se compellari patiantur.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis & Episcopis, necnon dilectis Filiis Parochis, & Missionariis, Provinciæ Albaniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quod Provinciale Concilium Albanum Provinciæ vestræ, Venerab. Fratres, Dilecti Filii, Anno MDCCIII. sub fel. rec. Clemente Papa XI. Prædecessore nostro celebratum, inter cætera, Canone tertio sanctissime statuerat, nimirum ne Turcica, seu Mahumetana Nomina, sive parvulis, sive adultis in Baptismate imponerentur; ne ve Christifideles Turcicis, seu Mahumetanis Nominibus, quæ nunquam sibi imposita fuerant, ob quamcumque vel tributorum exemtionem & immunitatem, vel liberi commercii commodum, vel evitandarum pœnarum causam, se nuncupari paterentur: id ipsum, inter cætera, Nos quoque commendantes, confirmavimus, ac servandum præcepimus in nostra Encyclica Epistola, cujus initium est = *Inter omnigenas*, pro Regno Serviæ, & finitimis Regionibus, super pluribus Religionis ac disciplinæ capitibus die XI. mensis Februarii An. MDCCXLIV. Pontificatus Nostri Anno Quarto edita. Providum igitur, ac salutare ejusmodi statutum ab Antecessoribus vestris tanta cum sapientia & religione conditum, & tamquam luculentum Catholicæ Fidei, sinceræque vestræ christianæ pietatis exemplum, aliis ad imitandum & omnino custodiendum a Nobis districte præceptum, quemadmodum in Provinciæ vestræ majorem gloriam & existimationem, majoremque consequendæ æternæ animarum salutis utilitatem, ita si negligi forte contingat, in majus ejusdem vestræ Provinciæ dedecus, apertumque animarum discrimen redundare videtur.

Iteratur decreta quibus vetitum Christifid. quamcumq. ob causam Mahumetana nomina assumere.

§. 1. Nos autem, qui abusum illum in prædicta Epistola nostra tamquam turpem christianæ professionis occultationem ad infidelitatem accedentem pronuntiavimus, maximo cum Pontificii animi nostri mœrore accepimus, quod quamplurimi istius Provinciæ, posthabita æternæ salutis ratione, eadem Turcica, sive Mahumetana Nomina usurpare pergant, non solum ut a tributis & oneribus illis quæ Christifidelibus imposita sunt, vel imponi sæpe contingit, immunes & liberi sint & habeantur; verum etiam ut tam ipsi, quam eorum Parentes, a Mahumetana secta apostatasse minime credantur, nec pœnis hac in re inflictis mulctentur. Hæc enim omnia, etsi Fides Christi in corde teneatur, fieri tamen nequeunt, sine Mahumetis errorum simulatione, sinceritati Christianæ contraria; quæ mendacium in re gravissima continet, & virtualem Fidei negationem, maxima cum Dei injuria, Proximique scandalo, includit. Unde opportuna etiam præbetur Turcis ipsis occasio, Christifideles omnes, tamquam hypocritas & deceptores existimandi, atque adeo jure ac merito persequendi.

Eorumque usus mendacium in re gravissima, & virtualem fidei negationem continet.

§. 2. Accedit præterea ad mœrorem, doloremque nostrum magis magisque augendum, quod nonnulli ex Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, atque ex Vobis quoque, Dilecti Filii Parochi & Missionarii, ad tam privatam ac detestabilem simulationem nihil animadvertentes, immo conniventes, atque inanibus ad excusandas excusationes in peccatis rationum momentis adducti, eos Christifideles curæ vestræ creditos, qui sæpedicta Turcica, seu Mahumetana Nomina assumunt, iisque vocari student, ad Sacramentorum participationem, sine ullo prorsus conscientiæ angore, & publica cum bonorum Christifidelium offensione, admittere non vereantur.

Unde nullatenus ferendus.

§. 3. Hinc est, quod Nos, qui ex injuncta Nobis omnium Ecclesiarum sollicitudine, ac suprema Sacrosancti Apostolatus procuratione, Christianos omnes in

Nova Sanctione damnatur, ac interdicitur.

in viam salutis reducere, eosdemque puros, sinceros, in spiritu & veritate ambulantes, & absque macula, Deo exhibere tenemur, postquam Venerabiles Fratres nostros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales contra Hæreticam pravitatem generales Inquisitores super hac re audivimus, de eorum consilio, primum quidem laudatum Concilii Albani vestræ Provinciæ Canonem renovantes, Apostolica auctoritate nostra tenore præsentium confirmamus, & districte servandum mandamus; necnon memoratæ Ecclesiæ nostræ decreta ad vestram quoque Provinciam auctoritate & tenore paribus extendimus, & servanda itidem præcipimus: Deinde districte pariter prohibemus, ne quilibet ex Christifidelibus, quocumque casu vel prætextu, aut in quibusvis excogitabilibus circumstantiis, eadem Turcica; seu Mahumetana Nomina, ut Mahometani credantur, assumere audeat.

Sub certis Spirituali. bus pœnis, quarum executio Episcopis committitur.

§. 4. Porro, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Vos rogamus & in Domino hortamur, ut serio animo ministerium vestrum, & districtam Supremo Pastorum Principi Jesu Christo Æterno Judici rationem de commissis unicuique vestrum ovibus a Vobis reddendam considerantes, & ipsi curetis per bona opera vestra certam electionem vestram facere, & minime omittatis, (quod sine gravissima incuriæ, negligentiæque vestræ culpa accidere non potest) eosdem Christifideles Provinciæ vestræ arguere, obsecrare, & increpare in omni patientia & doctrina, ut conversationem suam inter Gentes habentes bonam, in omnibus seipsos præbeant exemplum bonorum operum, ut ii, qui ex adverso sunt, vereantur, nihil habentes malum dicere de ipsis, quasi malefactoribus, qui turpis lucri causa aliud in ore, aliud in corde gerant. Quod si qui admonitionibus vestris & præceptis nostris non acquiescant, ad Apostolicæ disciplinæ normam, virga compesci debent, & circa ipsos Albanensis Synodi vestræ, & dictæ Epistolæ nostræ, sanctiones & pœnæ omnino exequendæ sunt, quibus in vita Sacramentorum, & post mortem, si impœnitentes decesserint, suffragiorum incapaces declarantur. Quas quidem pœnas iterum, quatenus opus sit, innovamus & infligimus, & debitæ executioni a Vobis mandandas volumus, & injungimus. Hoc autem nemini ex Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, durum esse debet; quoniam nisi abundaverit justitia vestra plusquam Schismaticorum & Hæreticorum, quorum tamen nullus Mahumetanum Nomen assumere præsumit, non intrabitis in Regnum Cœlorum.

Diffidentes de sua in Fide constantia ad Christianorum terras confugere hortatur.

§. 5. Illos denique, qui ex Mahumetanis Christiani sunt facti, vel qui istorum sunt filii, si de sua in Fide constantia diffidant, vereanturque, ne si Turcica deponant nomina, Dominantium pœnas incurrant, easdemque subire formident, serio admoneatis, ut omnino regiones illas occulte deserant, & ad Terras Christianorum accedant, atque confugiant, in quibus & Deus, qui dat escam omni Carni, & Fidelium Caritas minime ipsis deerit; maxime si Episcoporum commendatitiis Epistolis muniantur. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, Apostolicam Benedictionem, quam a quolibet Venerabili Fratre Antistite in sua Diœcesi Christifidelibus Orthodoxis nostro nomine impendi volumus, peramanter elargimur.

Dat. die 1. Augusti 1754 Pontificatus anno 14.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die prima Augusti MDCCLIV. Pontificatus Nostri Anno XIV.

XXXVIII.

ECCLESIASTICIS

Omnibus Ritus Slavo-Latini præcipitur ut in Missis & Divinis Officiis Slavum Literale idioma cum characteribus Hieronymianis retineant, & Missalibus, Breviariis &c. utantur typis Congregationis Propagandæ Fidei editis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis sollicitudo, ne novitates & abusus in Sacros Ritus irrepant.

Ex pastorali munere, quo Romani Pontifices Catholicæ præsunt Ecclesiæ, eamque moderantur, consueverunt Prædecessores Nostri vigilem navare curam, ut in Sacris peragendis, suos unaquæque Natio legitime invectos Ritus Religiose custodiat, ejusque idiomatis uniformitatem retineat, quo illius respective Majores in Missæ Sacrificio, Divinisque Officiis usi dignoscuntur; prohibentes ne quid a prisca lingua, vulgaribus licet dicendi formulis immutata, deflectatur, omnemque adhibentes operam, ut abusus procedentibus temporibus inolescentes eradicarent.

Ritus Nationi Illyricæ concessus a Joan. VIII.

§. 1. Cum itaque ex fide dignorum testimonio acceperimus, in Ritum Slavo-Latinum, quem felicis recordationis Prædecessor Noster Joannes Papa VIII. fideli ac religiosæ Nationi Illyricæ, una cum idiomate, quod nunc Slavum literale appellant, & characteribus, quos Hieronymianos dicunt; adhibendum concessit, & successivis temporibus recolendæ memoriæ Prædecessores pariter Nostri Urbanus VIII. & Innocentius X., dum Missale, & Breviarium eodem idiomate, & characteribus, excudenda typis tradererentur, iteratis vicibus confirmarunt; nonnullos irrepere abusus, Apostolicæ Sedis intentionibus, institutisque contrarios, perniciosa aliquorum libertate, qui audent Missas, insertis Orationibus & precibus Slavo vulgari sermone conscriptis, componere; Initium quoque Evangelii secundum Joannem, & Psalmum *Lavabo*, eadem vulgari lingua, latinisque characteribus impressa, nulla desuper a Nobis facultate, & approbatione praobtenta, sibi, aliisque Sacerdotibus legenda proponere: Idcirco ne hujusmodi abusus, qui eumdem Ritum miscere ac turbare facile posset, latius progrediatur; postquam aliis Nostris editis Constitutionibus, nimirum quinquagesima septima, cui initium *Etsi pastoralis*, & octuogesima septima incipiente *Demandatam cælitus*, quæ extant in Bullarii Nostri Tom. 1. p. 167. & 290. Græcorum Rituum conservationi, & integritati, pro Italo-Græcorum, & Græco-Melchitarum Nationibus, abunde providimus; eamdem nunc sollicitudinis Nostræ curam ad Illyricam Nationem convertentes, suprema, qua fungimur Apostolica auctoritate, volumus, præcipimus, atque mandamus, ut Ecclesiastici omnes & Sacerdotes tam Seculares, quam cujuscumque Ordinis, aut Instituti Regulares, qui Ritum Slavo-Latinum profitentur, in Augusto Altaris Sacrificio, & in horis Canonicis, aliisque divinis Officiis persolvendis ac obeundis, Missalia, Tabellas, & Breviaria characteribus Hieronymianis impressa typis Congregationis Propagandæ Fidei, quæque imposterum ibidem imprimentur, non sine præviis opportunis revisionibus, & approbationibus, aliisque diligentiis hucusque adhibitis, & deinceps adhibendis a Viris doctis, & Slavo-Latinum idioma, ac Hieronymianos characteres apprime callentibus, quemadmodum per plura anteacta sæcula ab Illyrico Clero servatum studiose fuit, ita deinceps omnino adhibere debeant, & teneantur: utque in posterum nemo ex prædicto Clero, in Missis celebrandis, aut in divinis Officiis persolvendis, Orationes & Preces, quæ nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate examinatæ non fuerint, & approbatæ, recitare, aut quoquo modo adhibere audeat, seu præsumat.

Interv. pluribus irrepris abusibus.

Quibus proscript. vetustior sedin tegr. novisque Sanction. ejusdem firmitati consulitur.

Quarum Executio Archiep. & Episc. demand.

§. 2. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Archiepiscopis, & Episcopis, in quorum Diœcesibus Ritus Slavo Latinus viget, committimus, atque injungimus, ut pro zelo & sollicitudine, qua teneantur concreditis sibi Ovibus præesse, & Sacrorum Ecclesiæ Rituum integritati advigilare, sedulam exactamque hujusce Nostræ voluntatis, ac districti præcepti executionem curent, atque urgeant, ac novitates omnes, irreptosque quoslibet abusus eliminent, adhibitis efficacioribus remediis a Sacris Canonibus in pervicaces & refractarios indictis; similia vero successivis temporibus attentari minime patiantur.

Decreta præmissorum firmitate.

§. 3. Decernentes has Nostras Literas, & in eis contenta hujusmodi, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, horumque Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum

eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrar.

§. 4. Non obstantibus contrariis quibusvis, etiam in Synodalibus forsan, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus, aut Decretis; Privilegiis quoque, & Indultis eidem Nationi Illyricæ, ejusque Ecclesiis, atque Præsulibus, quavis etiam Apostolica auctoritate concessis, ac iteratis vicibus confirmatis, & innovatis, ac usibus, stylis, & consuetudinibus quantumvis diuturna observantia firmatis; quibus omnibus, & singulis, tenore præsentium, & ad præmissum effectum, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Fid. transumptis habeada.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 6. Nulli ergo Hominum liceat paginam hanc Nostræ Declarationis, inhibitionis, præcepti, mandati, commissionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 27. August. 1754. Pont. 14.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, octavo Kalendas Septembris, Pontificatus Nostri Anno Quartodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi,
Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 9. mensis Novemb. 1754.

XXXIX. QUINQUECCLESIENSIS

Episcopus, ejusque successores, perpetua Pallii usus, ac prægestandæ Crucis concessione donantur, sub certis modis ac conditionibus,

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooem. Pontif. in distrib. honoribus inferior. Ecclesiar. Præsul. jus suum exercent. & animar. saluti prospic.

ROmanus Pontifex in Beati Petri Sede ad universæ Ecclesiæ regimen a Deo constitutus, dum Apostolicæ benignitatis favores inferiorum Ecclesiarum Præsulibus circumspecta liberalitate distribuit, non modo supremam illam exercet potestatem, quam sibi veluti hæreditate relictam agnoscit a Beatissimo Apostolorum Principe, a quo, ut Sanctus Innocentius inquit, *Episcopatus ipse, & tota auctoritas nominis hujus emersit*; sed illud præterea efficere studet, ut animarum Pastores sacris honoribus aucti, majorem sibi a subjectis Populis reverentiam concilient, atque ita uberiores spiritualis sollicitudinis suæ fructus ex eorum docilitate & obedientia percipiant.

Inter præstantiora honoris insignia Pallii usus recensetur, & jus prægest. sibi Cruc. Pallii Misticum indument. quibus detur.

§. 1. Porro inter eximia sacræ dignitatis decora, quæ ab Apostolica Sede diversis per Orbem Ecclesiis, earumque Antistibus, indulgeri consueverunt; & Sacri Pallii usus, & jus præferendi Sanctissimæ Crucis signi, merito numerantur. Quorum primum illud, materiæ quidem simplicitate, ipsaque sui specie exiguum, sed Pontificiæ Benedictionis munere, & mysteriorum significatione pretiosum, e sanctiori Ecclesiæ Thesauro, nimirum ex Veneranda Beati Petri Apostoli Confessione desumptum, certis dumtaxat tribuitur insignium Ecclesiarum Præsulibus, iisdemque enixe postulantibus, & peculiarem obedientiam & fidem Romano Pontifici, solemnis jurisjurandi interpositione, spondentibus: Ut, sicut olim Dominus noster Jesus Christus, ovium suarum curam eidem Beato Petro committens, conditionem posuit dicens: *Si diligis me, pasce Oves meas*; Ita non aliis præstantiora hæc Pastoralis Officii insignia tradantur, quam qui Apostolicæ Sedi subjectionis debitæ signa persolvant, quæ ipsos cum Beato Petro tamquam membra de membro habere, & Catholici capitis unitatem servare declarent.

Mystica itidem, plurimaque virtutis prægestat. Crucis sublimis.

§. 2. Erectæ autem Crucis delatio, Salvatoris nostri, cujus legatione fungimur, humilitatem pariter, & potentiam declarat, atque ita intuentium animos allicit ad illius excipienda præcepta, qui exaltatus a terra, omnia traxit ad se ipsum, ut simul etiam prævaricatores admoneat, hoc idem Crucis signum in Cœlo fore, quum Dominus ad judicandum Orbem Terræ in splendore Majestatis advenerit. Quæ quidem Indulta, licet olim solis Apostolicæ Sedis Vicariis concedi consueverint, deinde vero omnium Ecclesiarum Metropolitanarum Præsulibus communicata, ad Minoris autem Ordinis Antistites, nimirum ad simplices Cathedralium Sedium Episcopos, nequaquam extensa fuerint; nihilominus omnium sæculorum monumenta testantur, eadem præclaris quibusdam Ecclesiarum Pastoribus, etiam Metropolitico jure & potestate carentibus, ex Apostolicæ Sedis indulgentia, nunc personali privilegio peculiaribus ipsorum meritis debito, nunc autem perpetua concessione, ad illustrium Ecclesiarum splendorem augendum cumulandumque, tributa fuisse.

Vetustior recentiorque praxis S. Sedis in hujusmodi Indul. ro conced.

Quinquecclesiensis Ecclesiæ erectio ac dignitas.

§. 3. Cum itaque Ecclesia Quinquecclesiensis, Provinciæ Strigoniensis, in Hungariæ Regno constituta, Sancti Stephani I. quondam Hungariæ Regis pia liberalitate fundata atque dotata, & tam in Ecclesiastica Hierarchia, quam in prædicti Regni Ordine multis nominibus clara, & illustris, hac olim prærogativa, de tempore recol. mem. Innocentii Papæ III. Prædecessoris nostri gavisa fuisse dignoscatur, ut illius Episcopus, ex Romani Pontificis concessione, Pallio uteretur, quod constat ex ejusdem Innocentii Papæ literis relatis in Cap. *Cum in Juventute*, *de præsumptionibus*: Et licet aliquorum opinione, eorum probabilior sententia videatur, qui Indultum ejusmodi tunc existenti Episcopo dumtaxat, non autem illius Successoribus tributum fuisse putant, quum tamen major Canonistarum, aliorumque Scriptorum numerus, privilegium ipsum Ecclesiæ Quinquecclesiensi, ejusque Episcopis pro tempore existentibus concessum, nec nisi ob lacrymabiles ejusdem Ecclesiæ vicissitudines, quæ sub gravissimo Turcarum jugo diu oppressa jacuit, amissum fuisse arbitretur: Hinc factum est, ut plures ejusdem Ecclesiæ Episcopi, dum illius statum Apostolicæ Sedi præscriptis temporibus de more referrent, & opportuna suis rebus postulata proponerent, ad prædicti privilegii usum se fe reintegrari petierint. Quod cum etiam nuper existens Quinquecclesiensis Episcopus in sua relatione, quam anno 1748. per occasionem visitationis Sacrorum Liminum, ad Nos & Apostolicam Sedem transmisit, atque iterum Ven. Frater Georgius modernus ejusdem Ecclesiæ Antistites, enixis precibus postulaverint; eorum autem votis Carissima in Christo Filia Nostra Maria Theresia Hungariæ & Bohemiæ Regina Illustris, in Romanorum Imperatricem Electa gravissimum supplicationis suæ suffragium adjunxerit: Nos, attentis præmissis, & tam devotionis nostræ affectum erga memoriam Beati Regis ejusdem Ecclesiæ Fundatoris de Catholica Fide & Religione optime meriti, quam paternæ voluntatis nostræ studium erga ipsam Mariam Theresiam Reginam & Imperatricem Electam, cujus egregia ad hunc diem extiterunt in Nos, & Apostolicam Sedem officia, amplius declarare volentes, præfati etiam Georgii moderni Quinquecclesiensis Episcopi zelum atque virtutes justa æstimatione pensantes, eumdemque a quibusvis suspensionis, & interdicti, &c. censentes: eidem Georgio Episcopo, ut ipse & ejus Successores Ecclesiæ Quinquecclesiensis Præsules pro tempore existentes, de cætero perpetuis futuris temporibus Sacrum Pallium in solemnitatibus & functionibus in Pontificali Romano descriptis, induere & gestare, ac etiam Crucem ad instar Archiepiscoporum ante se elevari & gestari facere, in dicta Quinquecclesiensi Civitate & Diœcesi dumtaxat, & non alibi omnino, sive in alienis Diœcesibus, sive in prædicti Hungarici Regni Comitiis, sive in

Palli honor olim gav.

Hujusm. Indultum alii personale.

Perpet. alii arbit.

Iteratæ Quinquecclesiensis Episc. & Reginæ Hungariæ preces pro novi indulti concessione.

Quorum ob egregia merita, & Beati Fundatoris inclytam memor.

Perpet. indultum utendi Pallio, & præfer. Crucis Quinquecclesi. Episcopis conceditur sub certis tamen modis ac condit.

Anno 1754. in quibusvis aliis locis Episcopo præfato non subjectis, etiamsi Ordinariorum Locorum licentia ad id accederet; nec etiam in dicta Civitate & Diœcesi Quinqueccleſienſi, in præsentia alicujus ex Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, vel Nostri, & ejusdem Sedis Apostolicæ Ordinarii aut Extraordinarii Legati, seu Nuncii, vel Archiepiscopi Strigoniensis, nisi de eorum respective consensu, sub gratiæ & concessionis hujusmodi nullitate; & dummodo quoad Pallium prædictum tam ipse Georgius, quam illius Successores Quinqueccleſienſes Episcopi pro tempore futuri, illud ab eadem Apostolica Sede, servatis, de jure, vel consuetudine servandis, postulare, &, consueto fidelitatis debitæ juramento edito, accipere, aliaque in similibus observari solita adimplere teneantur, nec ante acceptum Pallium erectæ Crucis gestationem sibi licitam esse noverint: Utque demum, salvo in omnibus Jure Metropolitico Ecclesiæ Strigoniensis, illiusque Archiepiscopi pro tempore existentis, & nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipsos Episcopos Quinqueccleſienſes, aliosque Episcopos, sive ejusdem, sive alterius Provinciæ, hactenus de jure, usu, aut consuetudine, in quibusvis functionibus, consessibus, aut comitiis servari solito, hujusmodi Pontificalis honoris insigniis uti libere & licite possint, & valeant, de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.

Decreta ad ad Indulti firmitat. §. 4. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, nec unquam sub quibusvis generalibus similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehensas, sed semper ab illis exceptas esse & fore, ac censeri; ac dicto Georgio Episcopo, ejusque successoribus dictæ Quinqueccleſienſis Ecclesiæ Præsulibus pro tempore existentibus, perpetuo suffragari, necnon ab ipsis respective in omnibus, & per omnia observari; sicque, & non alias, per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac dictæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, ejusdemque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter judicari, aut respective attentari contigerit.

Derogat. contrar. §. 5. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; seu dictæ Quinqueccleſienſis, aut alterius cujuscumque Ecclesiæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio. §. 6. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, concessionis, indulti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem &c. incursurum.

Dat. 1. Septembr. 1754. Pont. XV. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, Kalendis Septembris, Pontificatus Nostri Anno XV.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Segretaria Brevium.

Pont. A. XV.

LX.

S. LEONI I. PAPÆ

Et Confessori, Missa, & Officium decernitur sub Ritu Sanctorum Doctorum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Militantis Ecclesiæ auctor rectorque Deus, quum eam super fundamentum Apostolorum & Prophetarum ædificaverit, summoque angulari lapide Christo Jesu innixam voluerit, tum provido cavit consilio, ut ad illius custodiam atque præsidium usque in sæculorum finem advigilarent egregii sanctique Doctores, qui nedum sublimioris virtutis exemplo Fidelium mores ad Sanctitatem justitiamque componerent, sed etiam doctrinæ vi & excellentia eosdem in Fidei sinceritate, & salutaris scientiæ veritate continerent. Horum quidem operam tanti se facere ostendit communis Dominus & Magister, ut eos Sal Terræ, & Lucem Mundi appellaverit; utpote qui, non vivæ tantum vocis officio, quemadmodum cæteri sanctarum plebium pastores, præsentium sibi populorum saluti consulturi erant, sed peculiari sapientiæ lumine Spiritus Sancti dono ditati, doctissimis conscriptis Libris, universam Ecclesiam instruere, & omnium sæculorum posteritatem in Religione erudire debebant. Hinc Ecclesia ipsa, Sponsi sui Spiritu imbuta, ejusque instituta servare studens, eosdem gloriosos Viros uberiori doctrinæ munere a Deo repletos, hoc singulari honore prosequi consuevit, ut in solemnibus Sacris, quæ recurrentibus eorum festivitatibus celebrantur, tam scilicet in Sacrificio Missæ, quam in Ecclesiasticis Officiis, ejusmodi preces, lectiones, & laudes adhiberi jubeat, in quibus & Sancti Doctoris titulus ipsis tribuitur, & eorum sapientia ac doctrina specialius prædicantur. (Gloriosi Viri non Sanctitate solum, sed & doctrin. conspicui, in Missa & Divinis Officiis uti Doctores celebrantur.)

§. 1. Porro inter eos, quorum natales dies hoc peculiari ritu ac privilegio decorantur, merito semper numerandum existimavimus Prædecessorem Nostrum Sanctum Leonem I. Romanum Pontificem, qui (ut doctissimi Cardinalis Baronii verbis utamur) *ob excellentem virtutem, doctrinam, & in cura pastorali vigilantissimum studium, a majoribus MAGNI cognomento jure meruit appellari*. Cujus quidem doctrinæ excellentia, sive in altioribus Fidei nostræ Mysteriis explicandis, & contra insurgentes errores vindicandis, sive in tradendis disciplinæ regulis, & morum præceptis, cum singulari Sacerdotalis eloquii gravitate & ubertate, adeo elucescit, ac etiam tot hominum laudibus cumulata, tantoque Conciliorum, Patrum, Scriptorumque Ecclesiasticorum studio & consensu celebrata dignoscitur, ut sapientissimus Pontifex nulli ferme Sanctorum Doctorum, qui in Ecclesia floruerunt, aut fama, aut existimatione postponendus esse videatur. Et sane Sancta universalis Synodus apud Chalcedonem congregata, non illum tantummodo *vocis Beati Petri interpretem* appellavit, sed & illius de Incarnatione Domini doctrinam venerabunda suscipiens, exclamare non dubitavit: *Petrus per os Leonis locutus est*. Idem Sanctus Pontifex a Concilio Constantinopolitano sub Menna celebrato, *illuminator & columna Ecclesiæ*; idem a sexta Synodo, *firmamentum orthodoxæ Fidei* prædicatur; Idem in pervetusto Synodorum Libro *Apostolorum dogmatum defensor*, *& Apostolis coæquandus* dicitur. Quid autem clarissimi Religionis nostræ Proceres ac Patres? Sanctus Sophronius Hierosolymorum Antistes *Sanctissimum Romanæ Ecclesiæ, immo omnium, quæ sub Cœlo sunt, luminare*, Leonem fuisse affirmavit. Utque aliorum innumera prætereamus testimonia, S. Nicolaus Papa I. ad Michaelem Imperatorem scribens, libere asseruit, quod nisi Deus Leonis virtutem atque doctrinam adversus Latrocinium Ephesinum excitasset, *Religio Christiana penitus corruisset*. Etsi autem Ecclesia, inter eos, quos Doctorum titulo & appellatione distinguit, S. Leonem Pontificem nondum peculiari Decreto recensuit; illius tamen doctrinam tanto in honore se habere ostendit, ut ipsius scripta, non secus ac illorum, quos præcipuos Religionis Magistros atque Doctores jamdudum vene- (Quantop. doctrina præstiter. S. Leo I. Pontifex.) (Præclar. de eo testim. Concil. ac Patr.)

nera-

neratur, in Divinis Officiis frequenter locum habere jusserit; & in iis præsertim Solemnitatibus, quibus majora Fidei nostræ Mysteria per anni cursum recoluntur, universum Clerum & Populum ex illius Sermonum lectione solidam eruditionem, & spirituale pabulum haurire voluerit.

Peculiar. præterea obsequii sui causas recenset Pontifex.

§. 2. Ad hæc autem, quæ de Sancti Leonis meritis & gloria cum omnibus sentimus, & jampridem animo Nostro reputavimus, peculiaris quædam, Nobisque cum paucis communis, accedit causa, quæ nostram olim erga ipsum pietatem & venerationem magnopere accendit & auxit; quod scilicet, dum in Vaticana Beati Petri Basilica Canonicalem dignitatem in minoribus obtineremus, quum Sacrum illius Corpus, a multo jam tempore sub Altari Sanctæ Mariæ de Columna nuncupatæ quiescens, ad alterum ipsius Sancti Pontificis nomine in eadem Basilica erectum & dedicatum, solemni ritu ac pompa transferendum fuit, venerabilium illius ossium elevationi & recognitioni præsentes adfuimus, eaque nostris oculis intueri, ac debito cultu prosequi, summæ felicitatis loco habuimus; cujus rei Nos alibi, nimirum in Opere *de Canonizatione Sanctorum Lib. IV. Part. II. Cap. XXIII.* mentionem fecimus.

Quaprop. ejus offic. & Missam sub Ritu Sanctos. Doctor. celebrari jubet.

§. 3. Quod itaque semper, præmissas ob causas, justum & æquum censuimus, quodque Nostra in Sanctum Pontificem singularis devotio Nobis suadet, hoc demum, auctoritate Apostolicæ Sedis, in qua, magno licet temporum, majore autem meritorum intervallo, eidem successimus, nunc reipsa præstare decrevimus; Ideoque exempla sequentes aliorum Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, qui præter summos illos Ecclesiæ Doctores, alios etiam Sanctissimos Viros, qui eximia doctrinæ laude in Ecclesia floruerunt, eamque Scriptis suis locupletarunt, proprio Doctorum titulo & cultu honorandos esse decreverunt, Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus, præcipimus, & mandamus, ut in Officii Divini Breviario, in Festo Sancti Leonis Papæ & Confessoris, Antiphona *ad Magnificat* in utrisque Vesperis ponatur ea, quæ incipit: *O Doctor optime*; In Missa autem dicatur Introitus: *In medio Ecclesiæ*; & post Collectam subsequatur Lectio Libri Sapientiæ: *Justus cor suum tradet*; cum Graduali, ut in Communi Doctorum: Post Evangelium vero dicatur *Credo*; Reliqua, ut in consueta Missa propria de Sancto Leone. Atque ita per omnes Ecclesias, & respective ab omnibus & singulis, qui ad Divini Officii recitationem tenentur, perpetuo servandum statuimus

Derogat. contrar.

& decernimus: Non obstantibus contrariis Rubricis, usibus, & consuetudinibus, etiam expresse per Sedem Apostolicam approbatis & confirmatis, aliisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Sanctio.

§. 4. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Nostri præcepti, mandati, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 15. Octob. 1754. Pont. XV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, Idibus Octobris, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

Loco † Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 9. mensis Novemb. 1754.

XLI.

CENTUM INSIGNE

Oppidum, Bononiam inter & Ferrariam, in Civitatem erigitur, cum omnibus juribus, honoribus, & prærogativis, quibus reliquæ Pontificiæ Ditionis Civitates fruuntur: ita tamen, ut quoad spirituale vel temporale gubernium nihil plane innovetur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm.

APostolicæ Sedis Majestati convenit, temporalis suæ Ditionis Oppida, quæ temporum cursu, & Civium industria, ad insignem amplitudinem excrevisse dignoscuntur, splendidioribus titulis, & honoribus decorare, ut fidelium Subditorum animi, virtutis, & devotionis suæ præmium agnoscant, locorumque opibus, & virtutibus, paria dignitatis, & Ordinis ornamenta respondeant.

Centum compl'us. nec vulg. prærogat. insigne Oppidum.

§. 1. Sane inter Panarum, & Rhenum Amnes, æquali ferme distantia a Bononia, & Ferraria Civitatibus Nostris, extat illustris Terra, Centum nuncupata, quæ in Spiritualibus Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi subest, in temporalibus autem per pro tempore existentem Apostolicæ Sedis Legatum Ferrariæ constitutum regitur, ac Civium frequentia, honestarum Familiarum copia, Virorum illustrium fama, artium cultu, Ædificiorum elegantia, Ecclesiarum etiam, Cœnobiorum, aliorumque piorum Locorum numero, ipsaque agri ubertate, & amplitudine, super plurimas Pontificiæ Ditionis Nostræ Terras longe excellit; ideoque digna videtur quæ illustriori Civitatis titulo, atque huic adnexis convenientibus prærogativis condecoretur.

Peculiar. quædam promeriti Pontificii amoris causæ.

§. 2. Quam in rem Nos quidem eo magis propensum animum gerimus, quod ipsius Terræ amplitudinis, & formæ, Civium conditionis, ac vigentis in ea tum Sacrorum Officiorum decoris, tum etiam Civilis Politiæ notionem, non ex aliorum scriptis, aut relationibus traditam, sed nostrismet ipsis oculis acceptam retinemus, ex quo, dum Archiepiscopali Ecclesiæ Bononiensi præeramus, non solum in Pastorali visitatione Diœcesim perlustrantes, memoratam Terram pluries invisimus, ejusque res omnes plene cognovimus, sed singulis ferme annis certum temporis spatium, tum valetudinis Nostræ, tum etiam studiorum Nostrorum rationibus opportunissimum, in ea transigere consuevimus; unde illius Cleri, & Populi obsequiis, officiisque devincti, Paternæ benevolentiæ affectum in eos merito conceptum, in hoc etiam Summi Apostolatus fastigio, Dei bonitate constituti, retinemus; eodemque adhuc tum universos, tum singulos ipsius Terræ Cives & Incolas ex animo prosequimur, specialiter vero Dilectum Filium Hieronymum Baruffaldum illius Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Blasii Episcopi, & Martyris Archipresbyterum, quem Nobis & Loci Dignitas, & sedula Officii ejus administratio, & non vulgaris doctrinæ atque eruditionis fama commendant.

Unde in Civit. erigitur, cum omnibus jur. honorib. & prærogativ.s quæ cum novæ Civitatis Magist. commun.

§. 3. Quapropter ipsius Terræ Centi splendorem, & decus augere, & cumulare volentes, ejusdemque Communitatem, & Homines, ac eorum singulares Personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes; Motu proprio, & ex certa scientia, deque Apostolicæ, & supremæ Nostræ potestatis plenitudine, dictam Terram Centi in Civitatem, harum serie, in perpetuum erigimus, & instituimus: eique Civitatis titulum, & denominationem, cum omnibus honoribus, juribus, prærogativis, ac decorationibus, quæ cæteris omnibus ejusdem Ditionis Nostræ Pontificiæ Civitatibus, non tamen ex peculiaribus titulis, competere dignoscuntur: Necnon Magistratui ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, consuetos honores, & insignia, quibus aliarum ejusdem Ditionis Civitatum Magistratus de jure, usu,

vel consuetudine gaudere solent, seu debent; ita tamen, ut eadem Terra, per nos in Civitatem, ut præfertur, erecta, Venerabili Fratri Nostro Moderno, & pro tempore existenti Archiepiscopo Bononiensi, ut antea, in spiritualibus subjecta remaneat, nec ipse Archiepiscopus apud eum residere teneatur, ac etiam in temporali ipsius guberuio nihil innovetur, eadem auctoritate concedimus, & elargimur.

Ita tamen ut quod spirituale vel temp. gubern. nihil innovetur.

Firmant. præmissa.

§. 4. Decernentes easdem præsentes, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo quod quicumque in præmissis interesse habentes, vel habere prætendentes, iisdem præmissis non consenserint, nec ad ea vocati, citati, vel auditi fuerint, aut ex alia quantumvis legitima causa, aut quovis capite, etiam in corpore juris clauso, nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aliove quolibet etiam quantumvis substantiali defectu notari, impugnari, in Jus, vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci, seu adversus illas aperitionis oris, restitutionis in integrum, aliudve quodcumque juris, facti, vel gratiæ remedium impetrari ullo modo posse; sed ipsas præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari: sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Camerarium, aliosque ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, & alios quoscumque quavis præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter, vel ignoranter decerni contigerit, aut attentari.

Aliter judicari prohib.

Derogat. contrariis.

§. 5. Non obstantibus contrariis quibuscumque, etiam Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non ejusdem Terræ, per Nos in Civitatem, ut præfertur, erectæ, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Personis, & Locis sub quibusvis verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, & forma in illis tradita observantia, præsentibus exprimerentur, & insererentur, pro plenarie & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 6. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, erectionis, institutionis, concessionis, elargitionis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 18. Dec. 1754. Pont. XV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quarto, decimoquinto Kalendas Januarii, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

D. Card. Passioneus.

J. Card. Pro-Datarius.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Segretaria Brevium.

ABBATI GENERALI

Ordinis Monachorum S. Hieronymi Congregationis Italicæ indultum conceditur interveniendi Cappellis Pontificiis, locusque cum aliis Abbatibus Generalibus eidem assignatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Superior Generalis Ordinum Regular. ad Cappellam Pontific. admitti solent.

Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum Religioni & decori convenire visum fuit, ut quoties sacri solemniores Ecclesiæ Romanæ Conventus, seu Cappellæ Pontificiæ, ipsis præsentibus, una cum ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque Prælatorum Romanæ curiæ Ordinibus, vel ad Missarum solemnia celebranda, vel ad alia Ecclesiastica Officia peragenda haberentur, Regularium quoque Ordinum Generales Superiores ad illas admitterent.

Ad preces Card. Columna S. R. E. Vice Cancellarii, Protec. Ordinis Monac. S. Hieron. Congr. Italicæ;

§. 1. Cum autem Abbas Generalis Ordinis Monachorum Sancti Hieronymi Congregationis Italicæ, qui ut plurimum extra Romanam Curiam moram trahere solet, hactenus dictis Cappellis minime interfuerit: Et Dilectus Filius noster Hieronymus Sancti Laurentii in Damaso nuncupati prædictæ S. R. Ecclesiæ Diaconus Cardinalis Columna nuncupatus, ejusdemque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Vice-Cancellarius, qui prædicti Ordinis Sancti Hieronymi apud Nos & Sedem Apostolicam Protector existit, Nobis preces porrexerit, ut dilecto Filio Felici Nerinio moderno, nec non futuris dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbatibus Generalibus pro tempore existentibus, locum in dictis Cappellis, & Pontificiis Functionibus, ut infra, concedere & assignare dignaremur.

Indultum concedit. Abbati Generali ejusdem Ordinis Cappellis Pont. interesse possit;

§. 2. Nos, qui in egregium Ecclesiæ Doctorem specialis obsequii studium semper professi sumus, idque compluribus & manifestis editis argumentis testatum facere non prætermisimus, volentes quoque erga illustrem Monachorum Ordinem, illius legibus & institutis fundatum, benevolentiæ nostræ significationes ostendere, dictumque Felicem a quibusvis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus libentissime inclinati; eidem Felici moderno, & pro tempore existenti dicti Ordinis Sancti Hieronymi Abbati Generali, ut ipse perpetuis futuris temporibus singulis Missis Pontificalibus, Divinisque Officiis, & aliis Ecclesiasticis Functionibus, quæ in Basilicis etiam Patriarchalibus Urbis, & in Cappellis alicujus ex Pontificiis Palatis, in præsentia quoque Nostra, solemniter celebrantur & peraguntur, nec non quibusvis generalibus Supplicationibus, cum habitu Prælatitio ipsi alias a Sede Apostolica concesso, seu juxta ritum, cum Pontificalibus indumentis, interesse & intervenire, ac locum in consueto scamno, immediate post alios modernos & pro tempore existentes Ordinum Monasticorum Abbates Generales, qui simili concessione hactenus gavisi sunt & gaudent de præsenti, habere, & Missis ac Officiis & Functionibus hujusmodi durantibus, retinere, libere & licite possit & valeat, Apostolica auctoritate, harum serie, perpetuo concedimus & indulgemus, plenamque & liberam ad id facultatem & licentiam impertimur.

Clausulæ pro indulti firmitate.

§. 3. Decernentes ipsum Felicem, ac pro tempore existentem Abbatem Generalem dicti Ordinis Sancti Hieronymi, super concessione & indulto hujusmodi, a quoquam, sub quovis prætextu, occasione vel causa quantumvis juridica, & legittima, vel quæsito colore & ingenio, nullatenus impediri, molestari, retardari, aut inquietari posse, neque debere: Præsentes quoque literas semper & perpetuo validas & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac eidem Felici, ejusque Successoribus pro tempore existentibus Abbatibus Generalibus dicti Ordinis Sancti Hieronymi in omnibus & per omnia plenissime suffragari, nec sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi, sed semper ab illis excipi debere. Sicque & non alias per quoscumque Judices ordi-

Pont. A. XV.

ordinarios & delegatos quavis auctoritate fungentes, ac Palatii Apostolici auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-legatos, & Sedis prædictæ Nuntios judicari & definiri debere: Irritum quoque & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingerit attentari.

Derogat. contrar.

§. 4. Non obstantibus quibusvis etiam in Synodalibus, & Provincialibus, ac Generalibus Conciliis editis vel edendis, specialibus vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non quorumvis Ordinum, & Congregationum, ac Fratrum etiam Mendicantium privilegiis, ac similibus concessionibus & indultis Apostolica auctoritate quovis titulo concessis: Quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Anno 1755.

Sanctio.

§. 5. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc nostræ absolutionis, concessionis, indulti, licentiæ, impertitionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem &c. incursurum.

Dat. 30. Januarii 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLIV., tertio Kalendas Februarii, Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro. Datar.

D. Card. Passioneus.

Visa.

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

XLIII.

SI ESAMINA, E DEFINISCE

Il punto, se sia espediente il canonizzare i Fanciulli uccisi in odio di Cristo prima che giungessero all'uso di ragione; si fanno più osservazioni intorno al martirio sofferto da tali Fanciulli, ed al culto perciò loro accordato nella Chiesa, ed in particolare sopra il martirio e culto del Beato Andrea Rinnense, la di cui causa di Canonizzazione è stato il motivo di scrivere la presente Lettera.

Diletto Filio Benedicto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Racconto Istorico del mart. e culto del B. Andrea Rinnense.

Il Beato Andrea del Pago, o Villaggio Rinnense, Diocesi di Bressanone, che non aveva per anche compito il terzo anno della sua età, fu nel 1462. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo. Poco dopo il martirio, incominciò il culto pubblico; essendo state nell'anno 1475. poste le di lui Ossa sopra terra nel muro della Chiesa del detto luogo, dedicata a Dio in onore di S. Andrea Apostolo; ed essendo unitamente colla fama de' miracoli sempre più cresciuta la divozione del popolo; ed in oltre essendosi mai sempre continuati verso le di lui Reliquie gli atti non interrotti di pubblico culto, colla scienza, ed approvazione degli Ordinarj. Tutto ciò diede negli anni passati impulso al Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, ed al Diletto Figlio il Padre Abbate del Monastero Viltinense dell' Ordine Premonstratense, e ad altri degni Ecclesiastici, di supplicare la Santa Sede per la concessione della Messa propria, e dell'Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi in di lui onore nel giorno 12. di Luglio, giorno della morte, dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno e l'altro sesso della Città, e Diocesi di Bressanone: ed a quest'istanza fu da Noi risposto sotto il giorno 27. di Settembre 1751. che, prima d'ogni altra cosa, si facesse dall'Ordinario il Processo sopra la fama del martirio e de' miracoli, e sopra il culto immemorabile, dovendo questo essere il preliminare alla concessione dell'Officio e della Messa propria.

All'istanza per la concessione dell'Officio, e Messa propria: Fu rescr. che si formasse Processo sopra la fama del martirio, miracoli, e sopra il culto immemorabile. Quando non sia necessar. premett. un tal Processo.

§. 2. Non piacque questa risposta: ed essendoci stato rappresentato, che, per eseguire quanto in essa veniva prescritto, sarebbe stato d'uopo impiegarvi molto tempo, gran fatica, e spesa, dovendosi fare in Bressanone due Processi coll'autorità Ordinaria; che da Noi stessi nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctor. al lib. 4. part. 2. cap. 5.* venivano riferiti varj esempj di concessioni d'Officj e Messe proprie in onore di qualche Beato, in sequela di quanto d'esso avevano scritto Autori gravi, in sequela del notorio pubblico culto, senza che sia preceduto verun Processo fatto dall'Ordinario sopra la fama delle virtù, o del martirio, o de' miracoli, o del

XLIII.

PUEROS ANTE USUM

Rationis in odium Christi occisos, an canonizari expediat, disquiritur, & in hanc rem plura de Martyrio horum Puerorum, cultuque publico iisdem in Ecclesia præstito; & de Martyrio cultuque præsertim Beati Andreæ Rinnensis, cujus institutæ Canonizationis causa conscribendæ Epistolæ occasio fuit, distinctim adnotantur.

Dilecto Filio Benedicto Veterani Sacræ Consistorialis Aulæ Advocato & Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Historica Narratio de Mart. cultuque B. Andr. Rinnensis.

Beatus Andreas de Pago, seu Vico Rinnensi, Brixinensis Diœcesis, nondum exacto tertio ætatis suæ anno, a Judæis in odium Christianæ Fidei sub annum 1462. fuit crudelissime trucidatus. Non ita post multos a Martyrio annos publice coli cœpit; quandoquidem sub annum 1475. ejusdem ossa, sublimi a terra loco recondita fuerunt in pariete Ecclesiæ præmemorati Vici, Deo in honorem S. Andreæ Apostoli dicatæ. Cum autem subinde una cum miraculorum fama, eo semper magis religiosum Populi obsequium excreverit, ac præterea Infantis Reliquiæ, scientibus, & probantibus Ordinariis, assiduis nec interruptis cultus publici actibus fuerint exceptæ; impulere hæc omnia superioribus annis Venerabilem Fratrem Nostrum Episcopum Brixinensem, Dilectumque Filium Abbatem Monasterii Viltinensis Ordinis Præmonstratensis, aliosque emeritos viros Ecclesiasticos, ut supplices a S. Sede exposcerent indultum peculiaris Missæ, & Officii peculiares itidem Lectiones habentis, in Beati honorem, Martyrii die quarto Idus Julii, recitandi a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, in Civitate universaque Brixinensi Diœcesi. Huic autem petitioni quinto Kalendas Octobris anni 1751. rescripsimus, ut primum ab Ordinario conficeretur Processus de martyrii, ac Miraculorum fama, deque cultu immemoriali, de quibus juridice nobis liquere optabamus, ante peculiaris Officii Missæque concessionem.

Proposita instantiæ pro concessione Officii, peculiar. Missæ.

Rescript. fuit, ut super fama mart. & Mirac. ac super cultu immemorab. conficer. processus.

Quandonam hujusmodi processus non sit necessar. Præmittendus.

§. 2. Haud ipsis arrisit rescriptum hoc nostrum. Quare cum expositum nobis fuisset, ad exequenda omnia, quæ illo præcipiebantur, diuturno tempore, labore magno, nec exiguis sumptibus opus esse, quandoquidem Brixinone duo Processus Ordinaria auctoritate confici deberent; Nosque ipsos in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. par. 2. cap. 5.* plura recensere exempla, quibus Officia & Missæ propriæ, in alicujus Beati honorem concessa quandoque fuisse constabat, ex iis tantummodo, quæ de eo litteris consignarant Auctores graves, quæque de publico ejusdem cultu erant pervulgata, quin ullus antecesserit Processus ab Ordinario confectus super vir-

virtutum, seu martyrii, aut miraculorum, vel cultus antiqui, ac hominum memoriam excedentis famæ; propterea quod hujusmodi Processus tunc solummodo sit necessario præmittendus, quando præter Officii Missæque concessionem in causa progredi quis velit, & ad formalem usque Canonizationem procedere, haud vero, quum peculiaris Officii Missæque indulto obtento, nihil de formali Canonizatione cogitatur, sed mens est frui dumtaxat impetratis: Hinc igitur animum induximus viam relinquere a Nobis antea præscriptam, & alteram inire, quam ipsi patefecimus, plurimisque exemplis *in præcit. cap.* 5. confirmavimus.

del culto antico ed immemorabile; richiedendosi questo Processo, quando, oltre la concessione dell'Officio, e della Messa, si pensa di proseguire la Causa, e portarla alla formale Canonizzazione; ma non quando, ottenuto l'Officio e la Messa, non pensavasi a formale Canonizzazione, ma l'intenzione era di contentarsi dell'ottenuto: ci disponemmo a lasciare la strada da Noi prescritta, ed a battere la nuova, che Noi stessi avevamo aperta, e corroborata con molti e molti esempj *nell'allegato cap.* 5.

Historici, qui de B. Andrea scripser.

§. 3. Incognitum nobis non erat hujusce B. Andreæ nomen, neque martyrium, cum legerimus quidquid de ipso scripserunt celebres Bollandistæ *t.* 3. *Mensis Julii ad diem* 12. Nosque ipsi de eo mentionem fecerimus in præcit. Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 6. Antequam vero oblatis precibus annueremus, opus fuit, ut percurreremus hujusce Martyris historiam manuscriptam, ab Hippolyto Guarinonio Germano idiomate compositam, latine vero redditam a P. Norberto Ab. Viltinensi; ut inspiceremus acta martyrii, publicique cultus monumenta multo labore ac eruditione collecta, typisque tradita sub annum 1745. a Patre Hadriano Kembtero; nec non disceptationem Apologeticam de martyrio Beati Simonis Tridentini, Tridenti impressam anno 1747. ubi *cap.* 5. de Martyrio, Cultuque Beati Andreæ late differitur; Quam quidem Disceptationem quamvis eruditi Auctoris modestia nullo Inscriptam nomine ediderit, perspectum tamen est, opus esse Patris Benedicti Cavallesio, quemadmodum testis locupletissimus est celebris Flaminius Cornelius Senator Venetus in suo opere *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris pag.* 4. ubi debitas præfato emerito Religioso Viro laudes non prætermittit.

Istorici che hanno fatto menzione del B. Andrea.

§. 3. Non ci era ignoto il nome di questo Beato Andrea, nè ci era ignoto il di lui martirio; avendo letto quanto ne scrivono i celebri Bollandisti *nel tom.* 3. *del mese di Luglio al giorno* 12. ed avendone ancor Noi fatta menzione nella citata nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 6. Ma, prima d'aderire all'istanza propostaci, ci convenne il vedere la Storia manoscritta di questo Martire, composta da Ippolito Guarinonio in lingua Tedesca, e tradotta in lingua Latina dal Padre Norberto Abbate Viltinense; il vedere gli Atti del Martirio, e del culto pubblico, con molta fatica ed erudizione radunati, e dati alle stampe l'anno 1745. dal Padre Adriano Kembter; la Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone da Trento, stampata in Trento l'anno 1747., ove *al cap.* 5. si discorre a lungo del martirio, e del culto del Beato Andrea, Dissertazione, che, benchè stampata senza nome per umiltà dell'erudito Autore, si sa però esser Opera del Padre Benedetto da Cavalesio, come attesta il celebre Flaminio Cornaro Senator Veneto nella sua bell'Opera *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini & Martyris, alla pag.* 4., ove non lascia di dare le dovute lodi al sopraddetto degno Religioso.

Alia de eo monum.

§. 4. Insuper, cum delatum fuisset, antiquum quemdam extare Processum Ordinaria auctoritate confectum super cultu hujusce B. Andreæ, authenticum ejus exemplum transmitti ad nos jussimus; utque extrajudiciales saltem suppeterent probationes continuationis ejusdem publici cultus, missæ ea de re ad Nos fuerunt testificationes. Postquam autem omnia accurate perpendimus, per organum Congregationis Rituum, instantibus Venerabili Fratre Brixinensi Episcopo, Dilectisque Filiis Procuratore Generali Ordinis Præmonstratensis, & Abbate Monasterii Viltinensis, decimo octavo Kalendas Januarii 1753. Missam propriam, Officiumque cum peculiaribus Lectionibus a Clero Sæculari, & utriusque sexus Regulari, sub ritu duplici in Civitate, ac per universam Brixinensem Diœcesim recitandum concessimus; nec tamen omisimus, Missam ipsam, atque proprias Lectiones examinandas curare, omniaque cum Dilecto Filio Ludovico Valenti tunc Fidei Promotore, nunc vero Assessore S. Officii communicare: ac insuper præmemorati Brixinensis Episcopi, reliquorumque, quos mox supra expressimus, precibus annuentes, decimo octavo Kalendas Februarii Plenariam Indulgentiam concessimus singulis, qui confessi Sacraque Communione refecti, quarto Idus Julii cujusque anni, Rinnensem viserint Ecclesiam, in qua Beati Andreæ Reliquiæ conquiescunt.

Quibus attentis Officium, Missa, & Indulgen. in festo ipsius concessa fuit.

Altre memorie intorno al medesimo.

§. 4. Di più, essendosi avuta notizia, che v'era un antico Processo fatto coll'autorità Ordinaria sopra il culto di questo Beato Andrea, ne facemmo venire la copia autentica; e per avere le prove almeno estragiudiziali della continuazione del predetto pubblico culto, ce ne furono trasmesse le attestazioni. E dopo aver tutto maturamente considerato, pe'l canale della Congregazione de' Riti, ad istanza del Venerabile Fratello il Vescovo di Bressanone, de' Diletti Figli il Procuratore Generale dell'Ordine Premostratense, e l'Abbate del Monastero Viltinense, facemmo sotto il giorno 15. di Dicembre 1753. la concessione della Messa propria, e dell'Officio colle Lezioni proprie, da recitarsi dal Clero Secolare, e Regolare dell'uno e l'altro sesso della Città e Diocesi di Bressanone sotto rito doppio; non avendo mancato di far prima esaminare la Messa propria, e le Lezioni proprie, e di conferir tutto col Diletto Figlio Lodovico Valenti allora Promotore della Fede, ed oggi Assessore del S. Officio. E ad istanza pure del sopraddetto Vescovo di Bressanone, e degli altri sopraddetti, nel giorno 14. di Gennajo 1754. concedemmo l'Indulgenza plenaria a chi confessato e comunicato avesse divotamente nel giorno 12. di Luglio di ciaschedun anno visitata la Chiesa Rinnense, in cui sono le Reliquie del Beato Andrea.

Sopra le quali si fonda la concessione dell'Officio, Messa, ed Indulg.

Simile aliud Ind. Sixti V.

§. 5. Hæc omnia peregimus, proposito Nobis Sixti V. Prædecessoris Nostri exemplo. Sub annum 1485. fuit ab Hebræis in odium Fidei Christi sævissime occisus Beatus Simon Tridentinus Puer, qui nondum impleverat tertium ætatis suæ annum. Ex inhumano hoc scelere tot tantæque turbæ derivarunt, totque ac tantis artibus usi sunt Judæi, ad promeritas pœnas declinandas, avertendumque a se justum Christifidelium odium, ut Sixtus IV. refugere haud potuerit, quin ea in re ipse intercederet, prohibendo, ne qui antea publicus cultus Beato Simoni præstabatur, eidem amplius exhiberetur, quousque perspicuum evasisset, eumdem in odium Christianæ Fidei fuisse a Judæis trucidatum. Sixti IV. Breve relatum a nobis fuit in Nostro opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. Cum vero subinde palam omnia facta fuissent, allatisque probationibus, demonstrata; una cum nece, ejusdem inferendæ causa, atque constitisset etiam interfectores Hebræos fuisse, veluti evincitur ex Processu, qui vel

Altro simile indulto di Sisto V.

§. 5. Avendo avuto avanti gli occhi l'esempio del nostro Predecessore Sisto V. Fu nell'anno 1745. barbaramente trucidato dagli Ebrei in odio della Fede di Cristo il Beato Simone fanciullo di Trento, che non avea compito il terzo anno della sua età. Da questo barbaro fatto derivarono tanti e così gravi disordini, e furono tali e tanti gli artificj usati dagli Ebrei per sottrarsi dalle dovute pene, e liberarsi dal giusto odio conceputo contra di loro dai Cristiani, che il Pontefice Sisto IV. non potè esentarsi dal mettervi le mani, proibendo il culto pubblico, che esibivasi al Beato Simone, fintantochè si fosse posto in chiaro, ch'esso era stato trucidato dagli Ebrei per odio della Fede di Cristo. Il Breve di Sisto IV. è da Noi riferito nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.* 1. *c.* 14. *n.* 4. Ed essendosi dipoi posto il tutto in chiaro, ed essendosi colle prove alla mano fatta vedere, unitamente colla morte, la causa della morte, e che gli uccisori erano stati gli Ebrei, come risulta dal Processo, che ancor oggi si conserva nell'Archivio

vio Segreto di Castel S. Angelo, come abbiamo accennato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 6. fu dal Pontefice Sisto V. l'anno 1588. spedito un Breve di concessione dell'Officio e Messa propria da potersi recitare e celebrare nella Città e Diocesi di Trento nel tal giorno determinato in onore del Beato Simone, coll'aggiunta dell'Indulgenza plenaria a quelli, che confessati e comunicati avessero nel giorno della di lui Festa visitata la Chiesa, in cui si ritrovano le sue Reliquie. Il Breve del Pontefice Sisto V. è stampato nella sopraccitata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone, della stampa di Trento del 1747. *alla pag.* 207., ove non lascia l'erudito Autore di refutare le obbiezioni fatte dal Wagenseilio, e dal Basnagio il martirio dell'innocente Fanciullo: il che pure con uguale energia ed erudizione si adempie da Flaminio Cornaro Veneto Senatore nella sua Opera *de cultu S. Simonis Pueri Tridentini*, ristampata in Venezia l'anno 1743. E fra le concessioni da Noi fatte pe'l culto del B. Andrea, e le concessioni fatte da' nostri Predecessori pe'l culto del B. Simone, non v'è altra differenza, se non che per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del Beato Simone nel Martirologio Romano: come da Noi è stato anche riferito *nel nostro lib.* 1. *de Canonizatione cap.* 14. *num.* 4. ma ciò da Noi non è stato fatto in ordine al Beato Andrea, per mantenere i posteriori decreti, di non inserire nel Martirologio Romano, che i nomi de' Canonizzati, escludendo i nomi Beatificati o con Beatificazione formale, o con Beatificazione equipollente, come può vedersi *nel nostro lib.* 4. *de Canonizatione part.* 2. *cap.* 18. *nu.* 6. *& seq.*

Differenze fra' l'uno e l'altro, e sue ragioni.

Nuova istanza per la Canoniz. che dà motivo a scrivere.

§. 6. Se i divoti si fossero contentati, come avevano detto, della concessione dell'Officio e della Messa propria, e non si fossero dipoi avanzati a passi ulteriori, e ad incamminare la Causa alla formale Canonizzazione, avressimo risparmiata a Noi la fatica di dettar questa Lettera, ed a Lei il tedio di leggerla e di considerarla; ma avendo indirizzati i loro nuovi pensieri alla formale Canonizzazione, ed avendo impetrate da' maggiori Principi del Cristianesimo premurose istanze pe'l loro intento: ci siamo ritrovati nella necessità, acciò il tutto vada a dovere, d'esprimere in questa Letteea i nostri sentimenti sopra la nuova istanza.

Condiz. da premettersi per la Canonizzaz. formale.

§. 7. Noi non facciamo veruna querela, che dopo aver ottenuto da Noi, nella maniera di sopra riferita, la concessione dell'Officio e della Messa propria, coll'aver espressa la loro idea di non passare più oltre, si siano poi mutati d'opinione; riferendo Noi ben volentieri questo passo a nuovo impulso di divozione. Siamo in oltre persuasi, che, volendo essi proseguire alla formale Canonizzazione, ella colla sua solita diligenza non lascierà di fare spedire la Commissione, che si dice *in statu & terminis*, della quale si è da Noi parlato nella Nostra Opera *de Canonizatione al lib.* 2. *cap.* 38. *numer.* 3. non lascierà di far provare il caso eccettuato dai Decreti d'Urbano VIII., il che per altro si farà dai Postulatori con molta facilità, esibendo in forma autentica la Nostra concessione dell'Officio e della Messa, come pure da Noi stessi è stato accennato nella citata Nostra Opera *al lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 3., non lascerà di esigere, che con nuovo Apostolico Processo si provino il martirio e la causa del martirio del Beato Andrea; non bastando per la formale Canonizzazione quanto si è fatto e si è veduto per la concessione dell'Officio e della Messa, come da Noi stessi è stato pienamente dimostrato *nel nostro lib.* 1. *de Canonizatione cap.* 32. *dal num.* 6. *sino al* 17. *ed al cap.* 42. *num.* 9. Non lascerà di esaminare con severa critica, se gli Storici, che raccontano il martirio, abbiano i requisiti necessarj per far prova nel giudizio della formale Canonizzazione, de' quali requisiti si è da Noi diffusamente trattato *nel nostro lib.* 3. *de Canonizatione cap.* 8. *e due seguenti*, procedendosi con maggiore facilità, anche nella materia degli Storici, quando si tratta della pura permissione del culto pubblico ristretto ad una Diocesi particolare, di quando si discorre del culto pubblico precettato, ed esteso alla Chiesa universale, come anche da Noi fu avvertito *nel lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 10. *num.* 26. Non lascerà finalmente d'esi-

vel nunc temporis in secretiori Archivo Castri S. Angeli asservatur, quemadmodum monuimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 15. *n.* 6. a Sixto V. Pontifice anno 1588. datum fuit Breve concessionis Missæ celebrandæ, ac Officii proprii in Civitate universaque Diœcesi Tridentina, in honorem Beati Simonis, definita die recitandi, superaddita Indulgentia Plenaria omnibus, qui Confessionis, ac Communionis Sacramentis muniti, die eidem sacra visitassent Ecclesiam, in qua ejusdem Reliquiæ coluntur. Breve Sixti V. insertum est præcitatæ Disceptationi Apologeticæ super Martyrio B. Simonis, Tridentinis prælis cusæ anno 1747. *p.* 207. ubi eruditus Auctor refutare non negligit quæcumque VVagenseilius, & Basnagius in Pueri innoxii martyrium objecerant: idque ipsum, vi & eruditione haud impari, præstatur a Flaminio Cornelio Senatore Veneto in suo opere *de Cultu S. Simonis Pueri Tridentini* Venetiis recuso sub annum 1743. Inter ea vero, quæ vel ipsi pro Beati Andreæ Cultu indulsimus, vel prædecessores Nostri pro Cultu B. Simonis decreverunt, hoc unum discrimen est, quod nimirum jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum fuit illatum, uti prænotavimus in *Nostro lib.* 1. *de Canonizatione cap.* 14. *n.* 4. At id nos præstare noluimus quoad Beatum Andream, ad sarta tecta servanda posteriora Decreta, ut in Martyrologium Romanum Canonizatorum nomina solummodo inserantur, omissis nominibus eorum, qui Beatorum numero adscripti sunt, vel solemni, vel æquipollenti Beatificatione: uti videre est *Nostro lib.* 4. *de Canonizatione part.* 2. *c.* 18. *n.* 9. *& seq.*

Discrim. inter utr. & discr. causa.

Nova pro Canoniz. instantia unde conscribend. Epistolæ occasio.

§. 6. Si religiosis Viris satis fuisset, quemadmodum affirmaverant, Officium Missamque propriam obtinuisse, & subinde ulterius progressi, Causam ipsam ad formalem Canonizationem instruere non attentassent, Nos quidem Epistolam hanc dictandi, te vero perlegendi ac expendendi labore levavissemus; at cum formalem Canonizationem nunc sibi animo proposuerit, obtinuerintque ut Potentissimi Catholicorum Principum in id ipsum vehementes instarent; opus nobis esse conspeximus, ut omnia rite recteque se habeant, hac Epistola sententiam Nostram de nupera petitione aperire.

Quænam sint ad formalem Canoniz. præmitt.

§. 7. Haud sane conquerimur eos, postquam expressa superius ratione, Missæ propriæ propriique Officii concessionem a nobis sunt assecuti, declarato eorum animo ulterius minime progrediendi, mutasse exinde sententiam; nova enim hæc molimina libenter damus iteratis Religiosæ devotionis impulsibus. Certi præterea sumus, quoties ipsi ad formalem Canonizationem properare velint, te, pro ea, qua uti consuevisti diligentia, non neglecturum, Commissionem relaxare, quæ dicitur, *in statu & terminis*, de qua verba fecimus in nostro Opere de Canonizatione *lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 13. legitimam quoque exposcere probationem, qua casum hunc Urbani VIII. decretis non esse comprehensum demonstretur, quod cæteroquin facile admodum præstabunt Postulatores, authenticum nostrum Missæ atque Officii indultum proferentes, veluti nos quoque innuimus præcitato Opere *lib.* 2. *cap.* 42. *num.* 3. Nec te pariter prætermissurum scimus, tum exigere, ut novo confecto Processu Apostolico, una cum martyrio, ipsa probetur causa martyrii Beati Andreæ; cum ad solemnem Canonizationem haud satis habeantur, quæcunque & facta, & oculis subjecta fuerunt ad Officii Missæque concessionem; veluti ipsi plene demonstravimus in Nostro *lib.* 1. *de Canonizatione cap.* 32. *a num.* 6. *ad* 17. *& cap.* 42. *n.* 9. Tum ad severæ critices regulas expendere, an Historici martyrium referentes necessariis polleant conditionibus, ad probationem constituendam in judicio solemnis Canonizationis, quibus de conditionibus Nos late egimus *Nostro lib.* 3. *de Canonizatione cap.* 7. *& duobus sequentibus*, cum major etiam quoad Historicos adhibeatur facilitas, quoties res est de simplici concessione publici cultus, peculiaris alicujus Diœcesis finibus circumscripti, quam cum agitur de publico cultu præceptiva lege decreto, atque in Universam Ecclesiam ampliato, quemadmodum vel ipsi adnotavimus *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 10. *num.* 26. Ac denique expetere, præ-

Anno 1755.

præter martyrium, ejusque causam, signorum præterea ac miraculorum accessionem, quæ post Indultum publici cultus contigerint, quod perinde est ac dicere, post datum a Nobis Breve concessionis Officii ac Missæ. Neque hic sufficient duo signa, vel miracula, sed quatuor afferantur necesse est; causa namque Beati Andreæ, quoad martyrium, & martyrii causam, fulciri non potest probationibus directis, Testibus nempe *de visu*, sed auxiliaribus veluti ac subsidiariis, Testibus nimirum *de auditu*; qua quidem in facti specie, duo signa vel miracula satis non sunt, sed quatuor desiderantur, juxta Generale Decretum a Nobis editum nono Kalendas Maii 1741. impressumque in Nostro Opere *de Canonizatione lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 25. quod nunc temporis accuratissimam executionem in Congregatione Rituum consequitur.

Quia autem causa hæc novum inf. Canoniz. exemplo.

§. 8. Certum Nobis est, te nihil eorum, quæ hactenus recensuimus, pro perspecta Nobis cura, ac sedulitate tua reliqui facturum. Quod Nos habet sollicitos illud est, causam Beati Andreæ Pueri, ab Hebræis occisi in odium Fidei, primam esse, quæ, post causas Canonizationis S. Sedi reservatas, instrui velit, haud quidem ad obtinendum, vel Indultum permissivum publici cultus una aliqua Diœcesi circumscripti, vel formalem, aut æquipollentem Beatificationem, sed ad impetrandum publicum cultum, & quidem præceptum, atque in universam Ecclesiam per expressam formalem Canonizationem amplianum. Nos hac de re disseruimus *in Nostro lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 5. *&* 3. *lib. cap.* 15. *n.* 6., monuimusque, quoties casus iste obvenisset, cautione opus esse; cum res nova agatur, nec unquam in praxim deducta a S. Sede, ex quo eadem sibi Canonizationis causas reservavit, quemadmodum prædiximus. Estque hoc plane illud, quod Nos impullit, ut hasce ad Te daremus Litteras; congruere enim Nobis visum est, ut primum omnium in Rituum Congregatione disquiratur, an promoveri debeat Beati Andreæ causa, quam Postulatores ad formalem usque Canonizationem perducere decreverunt; namque æquum non est, ut causa institui permittatur, efformari Processus super martyrio, & martyrii causa ac super signis atque miraculis, & fortasse etiam probentur hæc omnia, postremo autem respondeatur, formali Canonizationi non esse locum, ex quo nullum extet similis Canonizationis exemplum, Canonizationis nimirum Pueri in Fidei odium enecati. Audita autem Congregationis sententia, antequam reddamus quæsito Decretum, non cessabimus supplices Deum exorare, ut Divino Nos lumine dirigere non dedignetur.

Ideo primum expendi jubetur, admitti debeat.

Judicandi momenta.

§. 9. Interea vero, ut facilior evadat disquisitio, opportunum existimamus hisce Litteris summatim retexere, quidquid docuere Theologi de Pueris, in odium Christi occisis, & ex Sacris Ecclesiæ monumentis colligere, quæ de ipsis Pueris, delatoque iisdem cultu, memoriæ prodita adinveniuntur. Videntur enim Nobis hæc omnia plurimum posse conferre ad absolutissimam definitionem, instantiæ propositæ a Postulatoribus Beati Pueri Andreæ Rinnensis, qui, ab impetrato cultu peculiaris Missæ & Officii, ad certum quemdam locum, ut prænotavimus, circumscripti, id quod nihil aliud est quam æquipollens Beatificatio, ulterius progredi vellent, & formalem obtinere Canonizationem.

Omne pueri, in odium Christi occisi, sunt Mart.

§. 10. Hanc itaque sectantes methodum, asserimus, ex quo Ecclesia tanquam Martyres colat Bethleemiticos Infantes, Theologis justam fuisse causam propugnandi, Martyres quoque esse cæteros omnes Pueros, quibus in odium Christianæ Fidei vita fuit adempta. Collectæ a Nobis fuerunt auctoritates in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. *& seq.* Neque enim ulla firma ratione defendi potest, quod affirmant nonnulli, Martyres nimirum fuisse Bethleemiticos Infantes, peculiari quodam privilegio divinitus ipsis dato, quo ipsorum ætatem rationis usus antevertit, ut mortem perpessi, martyrii palmam assequerentur: etenim tam quoad Bethleemiticos Infantes, quam quoad ceteros omnes in odium Fidei Christi necatos, obtinet Theologica ratio, martyrium scilicet intelligi per mortem in Christianæ Fidei odium perlatam Infantesque, qui hujusmodi morte tolluntur, martyrii gloriam assequi ex Jesu Christi meritis, quamvis libero arbitrii actu illud non oppe-

Probatur ratione Theo. log. & Theol. auctorit.

Pont. A. XV.

esigere, oltre il martirio, e la causa del martirio, ancora l'intervento de'segni, e de'miracoli seguiti dopo la concessione del pubblico culto, che è lo stesso che dire, dopo il nostro Breve dell'Officio e della Messa. Non bastando due segni, o due miracoli; ma dovendo essere quattro: imperocchè la causa del Beato Andrea non può appoggiarsi, quanto al martirio, e causa del martirio, a prove dirette, cioè a'Testimonj *de visu*, ma a prove sussidiarie, cioè de'Testimonj *de auditu*: nel quale stato di cose non bastano due segni, o due miracoli, ma debbono essere quattro, a tenore del nostro Decreto Generale dei 23. d'Aprile 1741. stampato nella nostra Opera *de Canonizatione al lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 25. che con ogni maggior esattezza viene oggidì eseguito nella Congregazione de' Riti.

Ma perchè induce tal causa qual. che sorta di novità.

§. 8. Siamo sicuri, che colla sua da Noi ben conosciuta attenzione e diligenza nulla da lei si tralascerà di quando poc'anzi abbiamo detto. Ciò, che a Noi reca sollecitudine, si è, che la causa del Beato Andrea fanciullo, ucciso dagli Ebrei per odio della Fede, è la prima, che, dopo la riserva delle cause di Canonizzazione alla Santa Sede, si pretende d'introdurre, non già per ottenere la permissione del pubblico Culto ristretto ad una Diocesi, o la Beatificazione formale, o equipollente, ma per ottenere un pubblico culto precettato, ed esteso alla Chiesa universale, mediante un'espressa formale Canonizzazione. Noi di ciò abbiamo trattato *nel nostro lib.* 1. *cap.* 14. *numer.* 5. e *nel lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 6. ed abbiamo avvertito, che, succedendo il caso, era necessario aprire gli occhj; trattandosi di cosa nuova, nè mai pratticata dalla Santa Sede dopo la riserva ad essa fatta delle cause di Canonizzazione, come di sopra si è detto. E questo per appunto è quello, che ci ha mosso a scrivere a lei la presente Lettera; sembrandoci conveniente, che, prima d'ogni altra cosa, si esamini nella Congregazione de' Riti il punto, se debba darsi corso alla causa del Beato Andrea, che i Postulatori pretendono di portare alla formale Canonizzazione: non essendo del dovere, che si lasci introdurre la causa, si lascino formare i Processi sopra i segni e miracoli, e forse anche si approvi tutto; ed in ultimo si risponda, non esser luogo alla formale Canonizzazione, non essendovi esempio di simile Canonizzazione, cioè della Canonizzazione d'un Fanciullo ucciso per odio della Fede. Ed inteso il parere della Congregazione, non lasceremo di raccomandarci a Dio per essere illuminati, prima di fare il Decreto sopra il quesito.

Perciò si ordina, che in primo luogo si esamini se sia bene dargli corso.

§. 9. Ed intanto per rendere più agevole l'esame, crediamo opportuno il riassumere brevemente in questa Lettera quanto insegnano i Teologi in ordine ai Fanciulli, a'quali in odio di Cristo è levata la vita, e raccorre dai sacri monumenti della Chiesa le memorie, che risguardano i predetti Fanciulli, ed il culto concesso ad essi; parendoci, che tutto ciò possa influire per un'adeguata risoluzione sopra l'istanza proposta dai Postulatori del Beato Fanciullo Andrea Rinnense, che dal culto dell'Officio e della Messa, accordato, come si è veduto, per un luogo determinato, e che non è, che una equipollente Beatificazione, vorrebbero passare più avanti, ed impetrare una formale Canonizzazione.

Motivi per formare un fondato giudizio.

§. 10. Camminando con questo metodo, diremo, che venerando la Chiesa come martiri gl'Infanti di Betlemme, ciò ha dato un giusto fondamento ai Teologi di sostenere, che Martiri sono ancora tutti quegli altri Fanciulli, a'quali è data la morte in odio della Fede di Cristo. Da Noi sono state radunate le autorità nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum al lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 3. *e seg.*, non essendovi fondamento per sostenere ciò, che da alcuni si dice, essere stati Martiri gl'Infanti di Betlemme per uno speciale privilegio dato loro da Dio che accelerò in essi l'uso della ragione, acciò, morendo, conseguissero la palma del martirio; avendo tanto negl'Infanti di Betlemme, quanto in tutti gli altri, che muojono ammazzati in odio della Fede di Cristo, luogo la ragione Teologica, che il martirio consiste nella morte patita per la Fede di Cristo, e che dagl'Infanti, che così muojono, si acquista la gloria del martirio pe'l merito di Gesù Cri-

Tutti i fanciulli uccisi in odio di Cristo, sono Martiri.

Si prova con la ragione Teolog. ed autor. de' Teol.

oppetierit. Auctoritatibus autem ibi per Nos allatis supperaddemus sequentes: Sylvium nempe *in 2. 2. D. Thomæ quæst. 124. art. 1. Sunt qui dicant acceleratum fuisse in istis Innocentibus*, de Bethleemiticis loquitur, *usum rationis; sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est ergo mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibus pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam martyrii; quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent martyres, si modo interficerentur propter Christum, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative.* Satis ponderis & momenti inest quoque verbis Suaresii *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. disput. 29. sect. 1.* ubi postquam evicerat, Pueros Bethleem fuisse vere martyres, ita subdit: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse martyrii incapacem; sed omnes eos, qui eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse martyres: nam eadem est ratio & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, cur alii censeantur magis incapaces martyrii, quam illi, cum omnes æque careant usu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimirum quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratiam Christi minus liberaliter nunc, quam eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quam illorum; immo quodammodo videtur expressius, ac formalius esse propter Christum; nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio.* Ejusdemque sententiæ sunt quoque Estius *in 4. sent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*; Cardinalis Lauræa *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de Martyrio art. 4. num. 34.* nec non bon. mem. Card. Gotti *tom. 2. in 3. part. tract. de Baptismo quæst. 2. dub. 2. §. 1. & tom. 4. part. 1. de Veritate Religionis cap. 14. §. 3. num. 15.*

Inde Ecclesiastic. monum. & primo quod puerorum nomina sint in Martyr. Roman. illata.

§. 11. Proximum est, ut ea colligantur, quæ sacris Ecclesiæ monumentis consignata reperiuntur. Percurrentes Martyrologium Romanum, reperimus quinto Idus Januarii habitam mentionem, Antiochiæ Celsi cujusdam pueri, qui una cum Marcionilla Matre, aliisque Fratribus in odium Fidei Christi fuit occisus; pridie Idus Februarii, Alexandriæ Modestii, & Ammonii Infantium; XVI. Kalendas Julii, Tharsi in Cicilia SS. Martyrum Julittæ matris, & Quirici filii tertium ætatis suæ annum agentis; Idibus Julii Alexandriæ decem Infantium; quinto Kalendas ejusdem mensis, Mediolani SS. Nazarii, & Celsi pueruli; decimo sexto Kalendas Septembris, Cartagine in Africa Maximi pueri; duodecimo Kalendas Septembr. in Sardinia Ciselli, & Camerini puerorum; decimo nono Kalendas Octobris, Romæ Crescentii pueri; decimo quinto Kalendas ejusdem mensis Augustoduni S. Flocelli infantis; Idibus Novembris Paulilli pueri, qui, in Vandalica Genserici persecutione per Africam, martyrium pertulit; decimo quinto Kalendas eodem mense, Antiochiæ Barulæ infantis; octavo Idus Decembris in Africa S. Majorici adolescentuli. De hoc Majorico loquitur quoque Victor Victensis *lib. 5. de Persecutione Vandalica, t. 8. Bibliothecæ Patrum*, ubi etiam *p. 681.* meminit de aliis pueris, qui in prædicta Vandalica persecutione forti animo martyrium subierunt. *Ibi & Infantuli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ gaudentes, aliæ* tri-

Cristo, ancorchè con un atto libero di volontà non l'abbiano accettato. Ed alle autorità ivi da Noi allegate aggiugneremo le seguenti: cioè il Silvio *in 2. 2. Divi Thomæ quæst. 124. art. 1. Sunt qui dicant, acceleratum fuisse in istis Innocentibus*, parla di quei di Betlemme, *usum rationis; sed hoc nulla vel Scripturæ, vel Patrum auctoritate probatur &c. Non est ergo mirandum, quod Beatus Thomas nolit admittere accelerationem usus rationis in parvulis Innocentibus pro Christo occisis, quos tamen recte dicit habere palmam Martyrii; quia, quod in aliis propria voluntas, Dei auxilio adjuta, meretur, isti propter Christum occisi, sunt per Dei gratiam consecuti &c. Si quis ergo quærat, utrum pueri non baptizati, essent Martyres, si modo interficerentur propter Christum, vel in odium Christianæ Religionis, respondendum est affirmative.* Pesanti e gravi sono pure le parole del Suarez *in 3. p. D. Thomæ tom. 3. disput. 29. sect. 1.* ove, dopo aver provato, che gl'Infanti di Betlemme furono veri Martiri, così soggiugne: *Ex hoc autem singulari facto recte colligimus, nullum infantem, ratione infantiæ, esse martyrii incapacem; sed omnes eos, qui eodem modo pro Christo mortem sustinuerint, vere esse Martyres; nam eadem est ratio & causa in cæteris infantibus, quæ fuit in illis Innocentibus; quia vel in illo facto intercessit speciale privilegium, factum illis pueris, vel non: si non intercessit; ergo non est, cur alii censeantur magis incapaces martyrii, quam illi, cum omnes æque careant usu rationis: si vero intercessit privilegium, hoc certe non est factum personis, sed causæ. Quid enim in illis Pueris cogitari potest pertinens ad personalem dignitatem, vel conditionem eorum, propter quod hujusmodi privilegium illis concessum sit? Nihil sane. Tota ergo ratio illius privilegii fuit causa mortis, nimirum quod propter Christum occisi sunt &c. Quin etiam Ecclesia eodem modo inter Martyres numerat quoslibet pueros, vel infantes, qui in lege Gratiæ pro Christiana Religione mortui sunt, ut constat ex omnibus historiis Ecclesiasticis, & ex modo loquendi Sanctorum &c. Neque enim gratia Christi minus liberaliter nunc, quam eo tempore, communicatur, neque horum mors minus est propter Christum, quam illorum; immo quodammodo videtur expressius ac formalius esse propter Christum: nam, licet omnes interfecti sint in odium Christi, tamen illi priores Innocentes, solum mortui sunt inter quærendum Christum; hi vero interficiuntur propter Fidem Christi, & ad destruendam & evertendam Religionem ejus. Est ergo par omnium ratio.* E dello stesso sentimento sono pure l'Estio *in 4. sentent. dist. 4. §. 21. vers. Præterea non leve*; il Cardinale di Lauria *in 3. lib. sent. part. 2. disput. 20. de Martirio art. 4. num. 34.* ed anche la buona memoria del Cardinale Gotti *tom. 2. in 3. part. tractat. de Baptismo qu. 2. dub. 2. §. 1.* e *nel tom. 4. par. 1. de Veritate Religionis al cap. 14. §. 3. num. 15.*

Indi dai monum. della Chiesa: e in primo luogo dall'inserzione de' loro nomi nel Martirologio Romano.

§. 11. Subentra l'adunanza de' monumenti della Chiesa. Scorrendo il Martirologio Romano, ritroviamo *ai 9. di Gennajo* fatta menzione, in Antiochia d'un certo Celso fanciullo, che colla madre Marcionilla, ed altri Fratelli, fu ucciso in odio della Fede di Cristo; *ai 12. di Febbrajo* in Alessandria di Modestio, ed Ammonio infanti; *ai 16. di Giugno*, in Tarso della Cicilia de' SS. Martiri Quirico, e Giulitta madre, essendo il figlio nell' età d'anni tre; *ai 15. di Luglio*, in Alessandria di dieci Infanti; *ai 28. dello stesso mese*, in Milano de' SS. Nazario, e Celso fanciullo; *ai 17. di Agosto*, in Cartagine nell'Africa di Massimo fanciullo; *ai 21. di Agosto* nella Sardegna di Cisello e Camerino fanciulli; *ai 14. di Settembre*, in Roma di Crescenzio fanciullo; *ai 17. dello stesso mese*, in Autun di S. Flocello fanciullo; *ai 13. di Novembre*, di Paolillo fanciullo, che sopportò il martirio nella persecuzione Vandalica di Genserico nell' Africa; *ai 18. dello stesso mese*, in Antiochia del fanciullo Barula; *ai 6. di Decembre*, nell' Africa di S. Majorico giovanetto. Di questo Majorico parla pure Vitrore Vitense *nel lib. 5. della Persecuzione Vandalica, nel tom. 8. della Biblioteca de' Padri*, ove ancora *alla pag. 681.* fa menzione d' altri fanciulli, che nella detta persecuzione Vandalica sopportarono coraggiosamente il martirio: *Ibi & Infantuli fuere quamplurimi, quos genitrices materno sequebantur affectu, aliæ* gau-

gaudenter, aliæ tristes, aliæ retrahentes: aliæ gaudebant, se Martyres peperisse; aliæ moliendo diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.

Secondo dal trovarsi le loro Rel. colle insegne del martirio.

§. 12. Ai Fanciulli, i nomi de' quali sono descritti, come abbiamo veduto, nel Martirologio Romano, e che sono posti nel numero de' Martiri, succedono gli altri, le Reliquie de' quali, colle divise del Martirio, che è lo stesso che dire, col vaso di sangue, si sono ritrovate ne' Cimiterj de' nostri antichi Cristiani, col nome proprio, e colla notizia degli anni, ne' quali i Santi Fanciulli furono uccisi per Cristo. Per verificare quest' assunto, basta dar mano all'Opera diligentissima della buona memoria del Canonico Marcantonio Boldetti *sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, ed antichi Cristiani*, ove *alla pag.* 344. si riferisce la lapida di S. Doroteo Martire, morto nell' età di mesi sei; *alla pag.* 363. quella di S. Anastasio, *alla pag.* 365. quella di S. Serenilla, ambidue morti nel primo anno della loro vita; *alla p.* pure 365. quella di S. Bonifazia morta d'anni tre; *alla p.* 432. quella di S. Aurelio d'Anni quattro: tre che appartengono a tre Infanti d'anni cinque, cioè di Decenzio *alla p.* 345. di Tiberia *alla p.* 363. di Candida *alla p.* 366. e finalmente di due, che non avevano passato l'anno sesto, cioè quella di S. Doroteo *p.* 372. e quella di S. Diogenia *pag.* 381. E lo stesso Canonico Boldetti *al lib.* 1. *cap.* 48. *pag.* 261. dopo aver saviamente considerato, che non i soli Innocenti di Betlemme, ma che gli altri ancora, che dipoi sono morti per la Fede di Cristo, benchè fanciulli, sono degni del culto dovuto ai Martiri, soggiugne, che nelle Persecuzioni, per tutto il mondo, e specialmente in Roma, fu data dagl' idolatri la morte anche ai Fanciulli in odio della Fede di Cristo: *In pueris quoque virtus major ætate, annos suos confessionis laude transcendit, ut martyrii vestri beatum gregem & sexus & ætas omnis ornaret*: sono parole di S. Cipriano *nell' Epist.* 77. *ad Nemesianum* dell'edizione del Baluzio. E parlando de' Cristiani di Roma, dice Minuzio Felice *in Octavio, nel tom.* 3. *della Biblioteca de' Padri*: *Pueri & mulierculæ nostræ Cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt.*

Terzo dagli Annali, ed altri Ecclesiastici monum.

§. 13. Concordano gli Annali della Chiesa, ed altri monumenti Ecclesiastici. Ne' tempi di Decio, o di Valeriano, celebre fu il martirio di S. Cirillo fanciullo, *Pueri*, gli Atti del quale sono riferiti dai Bollandisti *t.* 7. *di Maggio al giorno* 29. e dal Ruinart *in Actis Martyrum dell' edizione di Amsterdam pag.* 246. Negli Annali del Cardinal Baronio *all' anno di Cristo* 311. *num.* 16. si fa menzione del martirio di due Ragazzi fratelli, i Corpi de' quali furono sepolti in una Chiesa vicino a Nicomedia, che dipoi chiamossi *Martyrium Infantium*; ed *all' anno di Cristo* 522. *num.* 57. *e seg.* sono registrati gli Atti del martirio di una Donna, e d'un di lei Figlio, che non aveva più d' anni cinque. Ne' Bollandisti *al giorno* 24. di *Marzo*, oltre il Beato Simone fanciullo di Trento, di cui di sopra si è parlato, si racconta, che nella Diocesi di Colonia si presta culto ad un certo Joannetto fanciullo, ucciso dagli Ebrei in odio della Fede. Il Baillet, *allo stesso giorno* 24. *di Marzo*, dice, che in Parigi un certo Riccardo fanciullo è venerato per Martire; e che un certo Guglielmo parimente fanciullo, che fu ucciso dagli Ebrei in odio della Fede, ha avuto culto nell'Inghilterra. E *nel tom.* 18. *delle Opere* del Padre Teofilo Raynaudo, e individualmente in quella intitolata *de Martyrio per pestem, part.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. si legge, che nel tempo del Re Ferdinando fu ucciso dagli Ebrei in odio di Cristo un certo Fanciullo di tre anni in un Castello vicino a Toledo, chiamato *Guardia*, che esso ha culto, e che chiamasi per antonomasia *Innocens a Guardia*: ed attesta lo stesso di due altri Fanciulli di due anni nella Sardegna, chiamati Cefelio, e Camerino. E nella citata Dissertazione Apologetica sopra il martirio del Beato Simone, da Trento *alla pag.* 242. si fa menzione d' una certa Bambina, chiamata Orsola, d'anni tre, che circa l' anno 1442. in Lienz, piccola, ma antica Città, posta su i confini del Tirolo verso la Carintia, nella valle di Pusteria, fu barbaramente uccisa dagli Ebrei in odio

tristes, aliæ retrahentes: aliæ gaudebant, se martyres peperisse; aliæ moliendo diluvio rebaptizationis nitebantur a confessione Fidei revocare. Nullum tamen tunc nec blandimenta vicerunt, nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram.

Secundo quod eorum Reliquiæ cum signis martyrii fuerint repertæ.

§. 12. Pueros, quorum nomina, uti prænotavimus, in Martyrologium Romanum sunt relata, quique inter Martyres recensetur, sequuntur cæteri; quorum Reliquiæ martyrii nota signatæ, seu, quod perinde est, cum ampulla sanguinis, in veteribus Christianorum Cœmeteriis fuerunt repertæ, una cum proprio cujusque nomine, ac indicatione annorum, quibus Sancti illi Pueruli pro Christo occisi sunt. Ad id ipsum evincendum, satis est, ut præ manibus habeatur opus accuratissimum bonæ memoriæ Canonici Marci Antonii Boldetti *de Cœmeteriis Sanctorum Martyrum, & veterum Christianorum, ubi pag.* 344. affertur inscriptio sepulcralis lapidis S. Dorotei martyris sexto infantiæ mense sublati; *pag.* 363. similis inscriptio S. Anastasii, *pag.* 365. alia S. Serenillæ, quorum uterque fuit primo ineuntis ætatis anno interfectus; eadem itidem *pag.* 365. Epitaphium exscribitur S. Bonifaciæ trimæ; *pag.* 432. alterum S. Aurelii quadrimi; nec non alia tria de tribus Infantibus quinquennibus, Decentio nimirum *pag.* 345. Tiberia *pag.* 363. Candida *pag.* 366. Demum similia monumenta profert de duobus, qui sextum non excesserant ætatis annum, alterum nimirum de S. Doroteo *pag.* 372. alterum de S. Diogenia *pag.* 381. Idemque Canonicus Boldetti *lib.* 1. *cap.* 48. *pag.* 261. postquam scite prænotaverat, non solum Bethleemiticos Innocentes, sed & ceteros quoque, qui successivo tempore pro Christi Fide mortem perpessi sunt, ut ut Infantes, dignos esse, quibus Martyrum cultus exhibeatur, subdit, sævientibus persecutionibus, ubique terrarum, præsertim vero Romæ, Idolorum Cultores, ipsos quoque pueros in odium Fidei Christi, interemisse: *In pueris quoque virtus major ætate annos suos confessionis laude transcendit, ut martyrii vestri beatum Gregem & sexus, & ætas omnis ornaret*: sunt S. Cypriani verba in *Epistola* 77. *ad Nemesianum* Baluzianæ editionis. Loquens autem de Christi fidelibus Romæ degentibus, inquit Minutius Felix *in Octavio, tom.* 3. *Bibliothecæ Patrum*: *Pueri, & Mulierculæ nostræ cruces, tormenta, feras, & omnes suppliciorum terriculas, inspirata patientia doloris illudunt.*

Tertio, ex Annalib. aliisque Ecclesiæ monum.

§. 13. His consoni sunt Ecclesiæ Annales, aliaque Ecclesiastica monumenta: Sub Decio, aut Valeriano, celebre fuit martyrium S. Cyrilli primioris ætatis, *Pueri*, cujus acta referuntur a Bollandistis *tom.* 7. *Maii ad diem vigesimam nonam*, & a Ruinart *in Actis Martyrum editionis Amstelodami pag.* 246. In Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 311. *num.* 16. fit mentio de duobus fratribus Puerulis, quorum corpora condita fuere ad Nicomediam in Ecclesia, quæ subinde dicta fuit *Martyrium Infantium*; & *ad annum Christi* 522. *pag.* 57. *& seq.* exscripta sunt acta Martyrii cujusdam Mulieris, ejusque Filii quintum ætatis annum non prætergressi. Apud Bolland. ad *diem* 24. *Martii*, præter ea, quæ de Beato Simone puero Tridentino superius commemoravimus, narratur in Diœcesi Coloniensi coli Joannettum quemdam Puerum, in odium Fidei ab Hebræis occisum: Baillet. ad *eamdem diem* 24. *Martii*, inquit, Parisiis coli tanquam Martyrem Riccardum quemdam puerum; alterumque itidem puerum Villelmum nomine, in odium Fidei ab Hebræis interemptum in Anglia fuisse cultum. Tomo autem 18. Operum Patris Theophili Raynaudi, & nominatim in eo Opere, quod inscriptum est *de Martyrio per pestem, part.* 2. *cap.* 2 *num.* 7. legitur, Ferdinandi Hispaniarum Regis ætate, in odium Christi fuisse a Judæis interfectum in oppido prope Toletum, *Guardia* dicto, puerum quemdam trimum, eidemque cultum exhiberi, atque dici antonomastice, *Innocentem a Guardia*: idque ipsum testatur de geminis aliis pueris bimis, in Sardinia, Cefselio, & Camerino nuncupatis. Insuper in præcitata disceptatione Apologetica de martyrio S. Simonis Tridentini *pag.* 242. Infantula quædam commemoratur, nomine Urfula annorum trium, quæ ad annum circiter 1442. Loncii, parva quidem, sed vetusta Civitate in finibus Comitatus Tirolensis ad Carinthiam positæ in Valle Pusteria, truculentissime fuit in Christi odium ab Hebræis interempta; vetustiorique lapidi in sacrario loci apposito subrogatus subin-

PONT. A. XV. subinde fuit recentior an. 1609. ex vetustiori illo exsculptus, in quo descripta legitur horrendi sceleris historia: *& pag.* 246. *& seq.* mentio habetur de Laurentino puero, quem Hebræi quinquennem in odium itidem Fidei Christi anno 1485. interfecerunt, quique ab ipso martyrio in hæc usque tempora, Marosticæ, in agro Vicentino, proximisque pagis, martyr habetur ac colitur.

Non omnes, qui supra commem. sunt pueri vel infantes, rationis expertes fuerunt.

§. 14. Non id Nobis sumimus, ut propugnemus, omnes, quorum nomina huc usque innuimus, ea reipsa fuisse ætate, qua rectum a pravo, eum occisi fuerunt, non secernerent, quamvis ex ipsis nonnulli *Pueri*, reliqui *Infantes* dicantur. Fatemur ingenue, ut ut aliqui nuncupentur Pueri, ex his tamen ipsis nonnullos duodecimum, alios nonum, & alios itidem septimum ætatis annum implevisse; quemadmodum ipsi adnotavimus ad martyrium S. Babilæ, & Sociorum, in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5. & uti etiam monetur ab emeritis viris, & in latina lingua apprime versatis, quorum aliqui pueritiam a tertio quartove ætatis anno ad decimum usque, alii a septimo ad decimum quartum producunt; uti videre est apud Martinium *Verb. Puer*. Alii pueritiam decimo vel etiam decimo quinto ætatis anno concludunt, quemadmodum legi potest penes celebrem Facciolatum *Verb. Puer*, & inter jurisperitos apud Gonzalez, *in cap. Referente num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*: qua nimirum ætate oportet fuisse sanctum illum Cyrillum *Puerum*, quem supra commemoravimus, si ejus agendi ratio, responsiones ad Tyrannum, adhibitaque ab ipso Tyranno verba expendantur: *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem; vidisti, o juvenis, gladium?* quæ in ejusdem Actibus superius indicatis leguntur. Animadvertimus, plures diei infantes, eum autem esse infantem, qui adhuc concepta verba proferre nescit, idest non valet. *Infans ab infando dictus est*: inquit Nonius. Et S. Isidorus *de originib.* subdit: *Infans dicitur homo primæ ætatis: dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest.* Qua in re consentiunt viri latinæ linguæ peritia insigniores, Hofmannus nempe, & præmemoratus Facciolati. Verum non ignoramus infantis nomine ab Ecclesiasticis Scriptoribus eos etiam fuisse designatos, qui eam agebant ætatem, qua eloqui poterant, ac noverant. In Actis Proconsularibus S. Saturnini & Sociorum martyrum a Surio editis, relatisque a Cardinali Baronio ad annum Christi 303., habetur, a Coloniæ magistratu captum Saturninum Presbyterum, una cum quatuor filiis, quos inter aderat Hilarianus infans, omnesque martyrium consecutos: ad verbum autem *Infans* hæc expendit prædictus Cardinalis *num.* 36. *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat; nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores, infantulos nominat &c.* Post hæc idem Cardinalis quæstionem exhibet de ætate, quam ageret Hilarianus infans, eum martyrium passus est: *Porro quotennis esset puer hic, quem Author vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta inferius declarabit.* Et *num.* 57. verba exscribens ab infante coram Proconsule dicta, satis indicat, infantem & fari scivisse, & potuisse, eaque fuisse ætate, in qua probe animo menteque assequebatur, sibi mortem in odium Fidei Christi inferri: *Hilarianus adhuc supererat*, sunt ipsa Actorum verba, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

Verba Puer, inf. non semper ætat. indigit. judicio expert.

Triplex Martyr. distinctio.

§. 15. S. Bernardus in Sermone de Innocentibus *to.* 1. *pag.* 787. ait, nonnullos Martyres esse *voluntate & opere*, veluti Sanctus Stephanus: *Habemus in Beato Stephano martyrii simul & opus, & voluntatem*; alios esse Martyres sola voluntate, cujusmodi fuit S. Joannes Evangelista, qui post martyrium ebullientis olei superstes, in pace quievit: ha-

Volunt. & opere.

Sola voluntate.

odio di Cristo; essendo stata posta nella Sagrestia della Chiesa del Luogo, in vece d'un antica lapide, una più recente del 1609. estratta dall' antica, in cui l'orrido infanticidio viene descritto: ed *alla pag.* 246. *e seg.* si fa menzione del fanciullo Lorenzino, che in età d'anni cinque l'anno 1485. fu svenato dagli Ebrei in odio pure della Fede di Cristo, e che dal giorno del suo martirio fino al presente, in Marostica nel territorio Vicentino, e ne' luoghi vicini, è riconosciuto e venerato come Martire. ANNO 1755.

§. 14. Noi non c'impegniamo a sostenere, che tutti quelli, i nomi de' quali abbiamo poc' anzi additati, fossero veramente in quell' età, in cui non distinguevano il bene dal male, quando furono uccisi, ancorchè alcuni d'essi siano chiamati *Puer*, ed altri *Infans*. Con ogni ingenuità riconosciamo, che, benchè alcuni siano chiamati Fanciulli, alcuni però d'essi erano, chi in età di dodici anni, chi di nove, e chi di sette; come Noi stessi abbiamo osservato nel Martirio di S. Babila, e de' Compagni, nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum al lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 5., e come ancora vien avvertito dagli uomini di gran merito, e profondi nella lingua Latina, alcuni de' quali misurano la puerizia dal terzo, o quarto anno, fino al decimo; altri dal settimo fino al decimo quarto, come può vedersi nel Martinio *alla parola Puer*; altri mettono il fine della puerizia nell'anno decimo, ed anche nel decimo quinto, come può vedersi nell' insigne Facciolati *alla parola Puer*, e fra i Giuristi nel Gonzalez *sopra il Cap. Referente, num.* 7. *& seq. de delictis puerorum*, e come finalmente è d'uopo, che fosse quel S. Cirillo fanciullo, *Puer*, di sopra memorato, se si considera la di lui condotta, le risposte da esso date al Tiranno, ed il linguaggio usato dal Tiranno: *Vidisti, o puer* (*inquit*) *ignem, vidisti, o juvenis, gladium?* come si legge ne' di lui Atti di sopra indicati. Riflettiamo, che molti sono chiamati infanti, e che infante è quello, che per anche non sa, cioè non può parlare. *Infans ab infando dictus est*: dice Nonio. E S. Isidoro *de originib.* soggiugne: *Infans dicitur homo primæ ætatis: dictus autem infans, quia adhuc fari nescit, id est loqui non potest.* Nel che concordano gli uomini più insigni nella lingua Latina, cioè l'Hofmanno, ed il sopradetto Facciolati. Ma sappiamo, che il nome d'infante appresso gli Scrittori Ecclesiastici è stato dato anche a quelli, che erano in una età, in cui potevano e sapevano parlare. Negli Atti Proconsolari di S. Saturnino, e Compagni Martiri, stampati dal Surio, e riportati dal Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 303. vien riferito, che dal Magistrato della Colonia fu preso Saturnino Prete coi quattro suoi Figliuoli, fra' quali vi era Hilariano infante, e che tutti furono martirizzati, e sopra la parola Infante così riflette il detto Cardinale *al num.* 36. *Cum hic audis infantem, ne existimes, puerum hunc esse nuper natum, qui fari nesciat; nam loquendi usus erat apud Afros, ut quosque pueros infantes dicerent, ut ex Victore Uticensi alibi diximus, qui pueros Ecclesiæ cantores infantulos nominat &c.* Dopo ciò, lo stesso Cardinale forma il quesito circa l'età, in cui era Hilariano infante, quando sopportò il martirio: *Porro quotennis esset puer hic, quem Author vocat infantem, sua ipsius confessio, coram Proconsule facta, inferius declarabit*: Ed *al num.* 57. riferendo le parole dell' infante dette avanti il Proconsolo, dà a conoscere, che l'infante poteva e sapeva parlare, e ch' era in una età, in cui ben conosceva, che riceveva la morte per la Fede di Cristo; *Hilarianus adhuc supererat*, sono parole degli Atti, *unus de natis Presbyteri Martyris Saturnini, qui ætatem suam parvulam ingenti devotione vincebat &c. Subito brevi de corpore vox juvenilis auditur, & angustum pueri pectus ad confessionem Domini totum aperitur in voce respondentis: Christianus sum, & mea sponte atque voluntate cum patre meo, & cum fratribus feci Collectam.*

Non tutti i sopranominati fanciulli, o infanti, erano privi di ragione.

Le parole Fanciullo, Infante, non sempre indic. età incap. di ragione.

§. 15. San Bernardo nel Sermone degl' Innocenti *al tom.* 1. *pag.* 787. dice, che alcuni sono Martiri *voluntate & opere*, come fu Santo Stefano: *Habemus in Beato Stephano martyrii simul & opus & voluntatem*: altri sono Martiri di sola volontà, come fu S. Giovanni Evangelista, che morì in pace, essendo sopravvissuto al martirio dell' olio bollen- O 2 te,

Distinz. le Marr. in tre Classi.

Di fatto cioè, e per elez.

Di solo desiderio.

Di solo fatto.

te, che sofferse: *Habemus solam voluntatem in Beato Joanne*; e che altri sono Martiri per l'opera sola, cioè per aver perduta la vita per la Fede di Cristo: *Solum in beatis Innocentibus opus*. Alla classe de' Martiri *operis & voluntatis* debbono riferirsi tutti quelli, che, quantunque in età puerile, conobbero, che dovevano morire per la Fede di Cristo, e vollero morire per essa, avendo il Grande Iddio cogli ajuti efficaci della sua grazia prevenuto l'età. Allude S. Ambrogio a questo trionfo della grazia, quando *nel suo lib.* 1. *de Virginibus al cap.* 2. parla del martirio di S. Agnese; *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur, Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati: immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate*; e poco dopo: *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis*. Poc'anzi si è parlato del martirio di una Madre, e d'un Figlio, riferito dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 522. *num.* 57. *e seg.*, ed ora cade in acconcio l'aggiugnere, che, benchè il Fanciullo non avesse più di cinque anni, seppe resistere alle lusinghe del Tiranno, che, dopo aver condannata la Madre alle fiamme, era portato a salvare il Figlio, purchè avesse abbandonata la Fede di Cristo; ma, essendosi esso, nel mezzo del contrasto, sottratto dal suo custode, per istinto particolare celeste gettossi nelle fiamme, nel mezzo delle quali era morta la Madre; come il tutto può vedersi negli Atti portati dal Cardinale Baronio, ne' quali, descrivendosi le qualità del Fanciullo, si dice, ch'era dotato d'una prudenza superiore all'età. Noi non parliamo di questi Martiri; parliamo della terza classe de' Martiri, che *solo opere Martyres sunt*, per servirci delle parole di S. Bernardo: e ben volentieri ammettiamo, che molti d'essi si ritrovino fra quelli di sopra indicati, ritrovandosene alcuni, ne' quali o il numero espresso degli anni, in cui furono martirizzati, o tutto il contesto della storia, levano di mezzo qualunque controversia, che potesse eccitarsi sopra l'intelligenza della parola *Puer*, e dell'altra *Infans*. Il sacro testo in S. Matteo *al cap.* 2. esprimendo l'età, in cui erano quegl'Infanti, che per ordine d'Erode furono trucidati in Betlemme, e ne' confini, ‟ *a bimatu, & infra* ‟, dà pienamente a divedere, che gli uccisi furono Martiri *solo opere*; essendo improbabile, e contraria alla lettera del testo l'opinione, confutata anche da Giansenio *sopra gli Evangelj al cap.* 11., di quelli, che hanno detto, che le parole ‟ *a bimatu, & infra* ‟ non debbono prendersi come ristrette all'età degli uccisi, ma come indicanti, che prima furono uccisi quegl'Infanti, che erano d'anni due, o sotto gli anni due, ancorchè dipoi fossero trucidati ancor quelli, che erano in età superiore.

Dell'ultima Classe sono gl'innocenti di Betlemme.

Qual culto siasi nella Chiesa prestato a' fanc. uccisi in odio di G. C.

§ 16. Senz'abbandonare l'ordine prefisso, subentra ora il discorso del culto, che secondo la disciplina della Chiesa, è prestato e si si presta agl'Infanti, a' quali in odio di Cristo è stata data la morte, e che *solo opere* sono Martiri, avendola sopportata in una età, in cui non avevano il discernimento del bene dal male, nè era anche venuto *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, come parla S. Girolamo *nell' ep.* 121. *ad Algasiam, alla qu.* 8., ed avendo conseguita la vittoria, prima anche che ne avessero la conoscenza, come dice S. Ambrogio, parlando degl' Infanti di Betlemme *nel lib.* 1. *de officiis ministrorum c.* 41. *n.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quam sensum naturæ?* e per isfuggire la confusione, ne faremo alcune classi.

Si numerano varie Classi, così di tali fanc., come del culto loro attribuito. Prima classe formata da quelli, che fino da' primi secoli hanno culto in tutta la Chiesa, e che però in qualche maniera dir si possono canonizzati.

§. 17. La prima classe è di quelli, che da' secoli più remoti hanno un culto universale in tutta la Chiesa; potendosi dire, che questi sono canonizzati con quella specie di Canonizzazione, che intendevasi fatta, allora che, essendo il culto incominciato in una Diocesi, da essa passava in un'altra, e così successivamente in tutta la Chiesa. Nel che sempre interveniva l'autorità Ecclesiastica, cioè de' Vescovi, e del Romano Pontefice: de' Vescovi, mentre il culto introdotto in una Diocesi, passava nell'altre col loro assenso: del Romano Pontefice, o perchè da' Vescovi particolari molte volte si trasmettevano gli Atti, acciò esso gli esaminasse, e gli approvasse; o perchè sapendo pur esso, e non riprovando il culto, che erasi introdotto, e an-

Solo opere.

habemus solam voluntatem in Beato Joanne*; & quosdam Martyres haberi solo opere, ex eo nimirum, quod pro Christi Fide mortem obierint: *solum in Beatis Innocentibus opus*. In Classe Martyrum *operis & voluntatis* redigendi sunt quotquot puerilem licet ætatem agentes, noverunt tamen sibi pro Christi Fide moriendum, voluerunque pro ea occumbere, Deo Optimo efficacibus gratiæ suæ auxiliis ætatem antevertente. Hunc gratiæ triumphum innuit S. Ambrosius, cum *in suo lib.* 1. *de Virginibus cap.* 2. loquitur de martyrio S. Agnetis: *Hæc duodecim annorum martyrium fecisse traditur. Quo detestabilior crudelitas, quæ nec minusculæ pepercit ætati: immo magna vis Fidei, quæ etiam ab illa testimonium invenit ætate*; & paulo infra: *Magisterium virtutis implevit, quæ præjudicium vehebat ætatis*. Paullo supra martyrium commemoravimus matris, ejusque filii, a Cardinale Baronio relatum *ad annum Christi* 522. *num.* 57. *& seq.* nunc autem opportune subditur, valuisse puerum, etsi haud quinquennio majorem, blandimentis Tyranni obsistere, qui postquam matrem comburi jusserat, filium cupiebat pœna eximere, modo a Christi Fide defecisset; vero cum effervescente concertatione, a suo se custode abripuisset puer, ex superno peculiari impulsu prosiliit in flammas, inter quas perierat mater, quemadmodum nosse licet ex universa facti serie descripta in Actis a Cardinali Baronio relatis, in quibus dum pueri describitur indoles, instructus dicitur prudentia, quæ ætatem longe præstaret. De his martyribus non est Nobis sermo; de tertia loquimur classe Martyrum, qui *solo opere Martyres sunt*, ut verbis utamur S. Bernardi, damusque libenter, ex iis multos reperiri inter eos, quos supra commemoravimus; occurrunt quippe nonnulli, de quibus, vel adnotatus annorum numerus, quo martyrium subierunt, vel integer historiæ complexus omnem adimunt occasionem disceptandi, quonam sensu verbum *Puer*, alterumque *Infans*, sint accipienda. Cum in Sacro Textu apud Matthæum *cap.* 2 ætas puerorum, quos Herodes in Bethleem ejusque finibus jussit occidi, adnotetur ‟ *a bimatu, & infra* ‟ inde demonstratur perspicue, interfectos pueros Martyres fuisse *solo opere*; pugnat quippe cum verisimilitudine, & cum ipsa littera textus, sententia, quam Jansenius quoque *in Evangelia cap.* 11. improbavit, asserentium, verba illa ‟ *a bimatu & infra* ‟ haud ita accipi oportere, quasi adhibita ad circumscribendam ætatem infantium interfectorum, sed ad innuendum, primum quidem occisos fuisse infantes biennes, vel biennio minores, quamvis subinde necati fuerint & illi, qui erant grandiores.

Postrema Classi accensendi Bethleemitici infantes.

Quinam cultus infantibus in odium Christi sublatis, fuerit in Ecclesia præstitus,

§. 16. Nihil deflectentes a statuta methodo, proximum est, ut de Cultu differamus, qui juxta Ecclesiæ disciplinam exhibitus fuit, nuncque exhibetur Infantibus, quibus in odium Christi mors fuit illata, quique Martyres sunt *solo opere*; propterea quod mortem ipsam ea ætate sint perpessi, qua potis non erant, bonum a malo secernere, nec adhuc advenerat *tempus intelligentiæ, quo Dei mandata cognoscimus, ut perveniamus ad vitam*, uti loquitur S. Hieronymus *in epist.* 121. *ad Algasiam quæst.* 8., victoriamque obtinuerint vel ante quam, quid vicisse sit, nosse potuerint; juxta phrasim, qua utitur S. Ambrosius differens de Infantibus Bethleemiticis *lib.* 1. *de officiis Ministrorum cap.* 41. *num.* 213. *Quid de bimulis loquar, qui ante palmam victoriæ acceperunt, quam sensum naturæ?* Utque res clarior evadat, in nonnullas classes eosdem distribuemus.

Variæ numerantur classes, cum hujusmodi infant, tum cultus iisdem tributi; Prima classis eorum, qui in univ. Ecclesia cultum obtinent a primis sæculis, quique aliqua ratione canonizati dici possunt.

§ 17. Prima classis iis constat, qui a remotioribus usque sæculis cultum obtinent in tota Ecclesia universalem; de his quippe licet asserere, Sanctorum albo eos esse adscriptos per eam Canonizationis speciem, quæ tum adesse intelligebatur, cum cultus aliqua in Diœcesi institutus, ex ea in aliam Diœcesim, & ita subinde in universam Ecclesiam protendebatur: qua quidem in re, Ecclesiastica semper accedebat auctoritas, Episcoporum nimirum, & Romani Pontificis. Episcoporum quidem, dum cultus ex altera in alteram Diœcesim ipsis consentientibus derivabat: Romani autem Pontificis, vel quia a particularibus locorum Episcopis sæpe transmittebantur Acta, ut eadem ipse expenderet, atque probaret; vel quia, cum perspectum haberet, nec

nec improbaret cultum jam institutum, ac sensim longe lateque manantem, hoc ipso eum probare videbatur; veluti videre est in *nostro lib. 1. de Canonizatione Sanct. cap. 6.* & nominatim *num. 9.*

Huic accensendi Bethleemitici Infantes.

§. 18. In hanc autem primam Classem Nos Bethleemiticos Innocentes referimus, quorum cultus jam inde a primis seculis in universa Ecclesia obtinuit, quemadmodum demonstrat Cardinalis Baronius *in Notis ad Martyrologium Romanum*, & uti etiam fateri cogitur severus censor Bailler, qui in *Historia Cultus horum SS. Innocentium §. 2.* quamvis neget festum ipsorum diem ante seculum nonum fuisse universim servatum, fatetur tamen, cultum erga eos in universa Ecclesia jam inde a primis seculis inolevisse; quandoquidem & ipse S. Augustinus scripserat *lib. 3. de libero arbitrio cap. 23. numer. 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quæreretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: Quod etiam colligitur *ex lib. 10. de Genesi ad litteram c. 22. n. 39.* Prior hæc Classis multa sane esset ac frequens, si Græcorum firma esset assertio, qui in suis Menæis volunt, infantes jussu Herodis in Bethleem necatos, numerum quatuordecim millium implevisse: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*; qua in re consentiunt quoque Moschi *in suis sacris Ephemeridibus*, & Æthiopes *in sua Liturgia*. At nos hujusmodi assertioni minime assentiri Nos posse ducimus: cum legerimus, quidquid contra scripsere Papebrochius *t. 1. Actuum Sanctorum Maii pag. 57.* Tillemont. *in Monumentis Ecclesiasticis tom. 5. pag. 432. not. 13.* Calmet *in Commentariis ad Evangelium S. Matthæi*, Serry *in suis exercitationibus*, & novissime eruditus Pater Castus Innocens Ansaldi in egregia sua Disceptatione, seu *Vindiciis Infanticidii Herodis*, Brixiæ sub annum 1746. impressis, ubi eos refutans, qui ausi sunt facti veritatem in dubium revocare, ex ea levissima ratione, quod nihil de eo habeat Joseph Hebræus, non prætermisit omnia colligere, quæcumque a ceteris usquiam allata fuere adversus præfatam Græcorum assertionem. Satisque Nobis erit asseruisse, infantes in Bethleem ejusque finibus fuisse jubente Herode occisos, eosdemque non solum Martyres extitisse, sed cum insuper in universa Ecclesia cultum sint consueti, quemadmodum supra adnotavimus, Canonizatos haberi debere, ideoque pertinere ad primam classem, de qua nunc Nobis est sermo; quam quidem in classem libenter recensebimus alium quemcumque infantem, cui demonstretur in universa Ecclesia a primis usque sæculis, cultum veluti Martyri fuisse exhibitum, eo plane modo, quo fuit exhibitus, & nunc quoque temporis Bethleemiticis infantibus exhibetur.

Græcorum aliorumque minus probabilis opinio de illorum numero.

Canoniz. sunt coalecuti, & quomodo.

Secunda ex iis est, qui ab immemorabili certis in locis cultum obtinent, consent. Ordinar.

§. 19. Altera Classis ex iis constituitur Infantibus in odium Christianæ Fidei interfectis, qui a tempore hominum memoriam antevertente publicum sibi in aliqua Civitate, vel Diœcesi vindicant cultum, scientibus, & ferentibus, quin & quandoque nominatim etiam adprobantibus Ordinariis. Secundæ huic Classi possunt accenseri perplures, quorum, uti prænotavimus, in Ecclesiæ Annalibus, ac Monumentis fit mentio, & nonnulli etiam ex iis, quorum nomina sunt in Martyrologium Romanum relata. In eadem ipsa Classe locus statuendus erit Beato illi Infanti Joanetto, duobusque Pueris Riccardo & Guillelmo, & præter reliquos Beato etiam Laurentino, de cujus vetustissimi cultus antiquitate, extat Episcopalis Patavinæ Curiæ testimonium impressum in præcitata Disceptatione apologetica, de martyrio Sancti Simonis Tridentini *pag. 253.* his verbis compositum. *Il Culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio fino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì pubbliche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l'Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti*. De his itaque disserendo, qui præfata immemorali possessione publici cultus fruuntur, asseri jure non potest, eosdem Sanctæ Sedis judi-

andavasi dilatando, con ciò veniva ad approvarlo: come può vedersi *nel nostro lib. 1. de Canonizat. Sanctor. al cap. 6.* e specialmente *al num. 9.*

A questa si devono annoverare gl'Infanti di Betlem.

§. 18. Ed in questa prima classe Noi riponiamo gl'Innocenti di Betlemme, il culto de' quali in tutta la Chiesa fu introdotto fino da' primi secoli, come dimostra il Cardinale Baronio *nelle Note al Martirologio Romano*, e come ancora è obbligato a confessare il severo critico Baillet, che *nella Storia del Culto di questi SS. Innocenti al §. 2.* ancorchè non ammetta l'universale osservanza della loro Festa, che nel principio del secolo nono, confessa però, che il culto verso di loro nella Chiesa universale aveva avuto principio ne' primi secoli; scrive ancora S. Agostino *nel lib. 3. de libero arbitrio al cap. 23. num. 67. Non frustra etiam Infantes illos, qui, cum Dominus noster Jesus Christus necandus ab Herode quæreretur, occisi sunt, in honorem Martyrum receptos commendat Ecclesia*: il che anche si raccoglie *dal lib. 10. de Genesi ad litteram cap. 22. num. 39.* Questa prima classe sarebbe molto ferace ed abbondante, se fosse sussistente l'asserzione de' Greci, che *ne' loro Menei* vogliono, che gl'Infanti uccisi in Betlemme per ordine di Erode fossero quattordici mila: *Commemoratio Sanctorum Infantium, qui ab Herode occisi fuerunt, quorum numerus quatuordecim millia*: nel che anche concordano i Moschi *nelle loro sacre Efemeridi*, e gli Etiopi *nella loro Liturgia*. Ma Noi non crediamo di poter aderire alla predetta asserzione; avendo letto quanto contro ad essa viene scritto dal Papebrochio *nel tom. 1. degli Atti de' Santi di Maggio alla pag. 57.* dal Tillemont *nelle Memorie Ecclesiastiche al tom. 1. pag. 432. not. 13.* dal Calmet *ne' Commentarj sopra il Vangelo di S. Matteo*, dal Serry *nelle sue Esercitazioni*, ed ultimamente dall'erudito Padre Casto Innocente Ansaldi nella sua Dissertazione, o sieno *Vindicie dell'Infanticidio di Erode*, stampate in Brescia l'anno 1746. ove confutando chi ha osato di dubitare della verità dell'Infanticidio, pel debole motivo, che Giuseppe Ebreo d'esso non parla, non ha lasciato di raccorre quanto dagli altri è stato dedotto contro la sopra riferita asserzione de' Greci. Ci contenteremo dunque di dire, che gl'Infanti, che erano in Betlemme, e ne' confini, furono fatti uccidere da Erode; e che non solo furono Martiri, ma che, avendo in tutta la Chiesa il culto, come poc'anzi si è esposto, sono canonizzati, e così appartengono alla prima classe, di cui ora parliamo; nella qual classe siamo anche preparati ad annoverare ogni altro Infante, che a noi venisse additato, e che da' primi secoli fosse stato venerato in tutta la Chiesa come Martire conforme lo sono stati, e lo sono gl'Infanti di Betlemme.

Poco probabile opinione de' Greci e di altri intorno al loro numero.

Sono essi Canoniz. e come.

Seconda classe, di quelli, che in luoghi particolari da tempo imme. sono venerati col consenso degli Ordinarj.

§. 19. La seconda Classe è di quegl'Infanti uccisi in odio della Fede di Cristo, che sono da tempo immemorabile in qualche Città, o Diocesi in possesso d'un pubblico culto, colla scienza, e tolleranza, ed anche alle volte colla positiva approvazione degli Ordinarj. A questa seconda classe possono riferirsi molti, e molti, de' quali, come abbiamo veduto, si parla negli Annali, e ne' monumenti della Chiesa, ed alcuni ancora di quelli, i nomi de' quali sono descritti nel Martirologio Romano; ed in questa classe ancora dovranno riporsi quel Beato Infante Joanetto, i due Fanciulli Riccardo e Guglielmo, ed oltre gli altri, quel Beato Lorenzino, dell'antichità del di cui culto ritrovasi un attestato della Curia Vescovile di Padova stampato nella citata Dissertazione Apologetica sul Martirio del B. Simone da Trento *pag. 253.* che è conceputo colle seguenti parole: *Il culto religioso verso cotesto Santo Fanciullo si è mantenuto sempre invariabile nel lungo corso d'anni dugento sessanta dal suo Martirio fino al presente, così in Marostica, come ne' luoghi vicini, informati del di lui sagrifizio alla rabbia Giudaica. Nelle urgenze sì private, e sì pubbliche di questi popoli, si ricorre a Dio Signore col mezzo del di lui credito, scoprendosi in tal occasione l'Arca del suo sacro Deposito, per sempre più infervorare i supplicanti*. Parlando di questi, che sono nel predetto possesso immemorabile di pubblico culto, non si può dire, che siano beatificati dalla S. Sede; suppo-

Questi non si possono dire Beatificati dalla S. Sede, nè canoniz.

supponendosi, che il loro culto abbia avuto il suo corso colla scienza ed approvazione degli Ordinarj; nè essendosi sopra esso formato verun Processo, o trasmesso a Roma al Romano Pontefice, acciò l'approvasse. Molto meno si possono dire canonizzati; sì perchè il loro culto non è esteso alla Chiesa universale; sì perchè manca il finale giudizio, che per la Canonizzazione è necessario che s'interponga dal Pontefice Romano. Ma quello che dee dirsi de' predetti fanciulli, si è, che, essendosi il Pontefice Urbano VIII. protestato ne' suoi Decreti di non voler recare verun pregiudizio a quelli, che erano in possesso del pubblico culto cento anni prima de' suoi Decreti, nulla di più si richiede, acciò ad essi sia dovuto quel culto, in tutti que' luoghi, ne' quali l'hanno avuto cento anni prima del detto tempo, con scienza, ed approvazione degli Ordinarj, e molto più quando vi fosse stata ancora la scienza del Romano Pontefice.

Resta però preservato il lor culto ne' Decreti di Urbano VIII.

Terza classe composta da' fanc. le Reliq. de' quali sono state trovate coll' insegne del martirio.

§. 20. La terza classe è di que' fanciulli, de' quali di sopra si è fatta menzione, l'età de' quali col loro nome è espressa nelle loro lapide sepolcrali; le Ossa, e le Reliquie de' quali, ritrovate nelle sacre Catacombe di Roma colle divise del martirio, si espongono nelle Chiese alla pubblica venerazione. Non vi è severo critico, che non ammetta, esser segno certo del martirio il vaso col sangue, o tinto di sangue, che si ritrova ne' Sepolcri che sono nelle Catacombe di Roma. L'Aringhi, il Mabillon, il Senatore Buonarrotti, Raffaello Canonico Fabretti, l'Abate Ludovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Canonico Marangoni, il Cavalier Vettori, i Ministri dell'estrazione de' Corpi, concordano pienamente in questo sentimento: come può vedersi nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 21. fino al fine*. Antica è la disciplina, che le sacre Ossa estratte da' Cimiterj di Roma, e ritrovate co' segni indicanti il martirio, si espongano nelle Chiese alla pubblica religiosa venerazione; come può vedersi nel vulgato Anastasio nella vita di S. Paolo I. Pontefice nel secolo ottavo: ove, dopo aver riferito, che da' sacri Cimiterj portò in Roma i Corpi ivi trovati, e che collocò le sacre Ossa in varie Chiese, poco dopo proseguendo soggiugne: *Infra claustra vero ipsius Monasterii*, che aveva fondato nella propria Casa paterna, *Ecclesiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter construxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit Cæmeteriis, maximo venerationis condidit affectu*. Sino ai tempi del Pontefice Sisto V. erano venerate alcune piccole Ossa nella Basilica di S. Paolo di Roma, che piamente si credevano esser le Ossa di alcuni Santi Innocenti di Betlemme, come attesta il Panvinio nella sua Opera *delle sette Chiese di Roma pag. 96.* Il Severano poi *nello stesso Trattato* racconta il trasporto fatto da Sisto V. l'anno 1586. alla Basilica Liberiana. E l'Abate Paolo de Angelis *nella sua Descrizione di questa stessa Basilica al lib. 10. cap. 11.* porta un lungo tratto d'una Bolla del detto Pontefice, in cui parlando della Cappella di S. Lucia, che fu fabbricata con altra simile sul limitare della Cappella del Presepio, così dice: *Sub Altari*, cioè di S. Lucia, *in Arca marmorea duo sancta Beatorum Innocentium Corpuscula, a Basilica Sancti Pauli extra Portam Ostiensem nostro jussu translata, rite recondi curavimus, ut ad Christi Infantis Cunabula iidem Sancti Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratissimæ victimæ) quodammodo excubare videantur*. Ed a somiglianza ed esempio delle Reliquie de' SS. Innocenti di Betlemme, continuamente si espongono negli Altari le Reliquie de' fanciulli martirizzati per la Fede di Cristo, le Ossa de' quali si estraggono da' Cimiterj di Roma colle precedenti sicure divise del martirio. Come si è veduto, nel Cimiterio di Gordiano furono ritrovate le Ossa di un fanciullo Doroteo coll'iscrizione del nome e col vaso di sangue; e le Ceneri, ed Ossa del Bambino coll'iscrizione furono mandate alla Città d'Anagni per esser collocate nella Chiesa de' SS. Cosmo e Damiano, come attesta il Boldetti *nella sua citata Opera alla pag. 344.* ove *alla pag. 345.* riferisce, che nello stesso Cimiterio di Gordiano fu ritrovato il Corpo di Decenzio fanciullo d'anni cinque col nome proprio, e col vaso di sangue, e che fu collocato

Esempj antichi, e recenti, che provano lo stile d'esporre al pubblico le Reliquie di tali fanciulli.

cato

Beatific. a Sancta Sede, nec Canoniz. dici possunt.

judicio, & auctoritate Beatificatos fuisse, dum ponitur, ipsorum cultum, scientibus, & probantibus tantummodo Ordinariis, obtinuisse; cumque de ipso nullus fuerit efformatus processus, vel Romam ad Romanum Pontificem missus fuerit ejus auctoritate approbandus. Multo minus dici merentur Canonizati, tum quia illorum cultus ad universam non protenditur Ecclesiam, tum quia desideratur supremum Romani Pontificis judicium ad Canonizationem omnino necessarium. Illud tamen de præfatis Pueris affirmare licet, quod quum Urbanus VIII. Pontifex suis Decretis edixerit, nolle se quicquam detrahere iis, qui centenariam ante sua Decreta possessionem publici cultus obtinuerant, nihil hinc præterea desideretur, ut ipsis debeatur idem cultus, iisdem in locis, in quibus centum ante id temporis annos illum continenter sunt consecuti, scientibus, & probantibus Ordinariis, potiorique jure quoties Romani quoque Pontificis scientia superaccessisset.

Tamen in Urbani VIII. Decret. cultus ipsis præserv.

Tertiam classem implent pueri, quorum Reliquiæ cum insignibus martyrii repertæ sunt.

§. 20. Tertia denique Classis eorum est puerorum, de quibus supra meminimus, quorum ætas una cum propriis eorumdem nominibus, sepulcralibus lapidibus est notata; quorumque Ossa ac Reliquiæ, in Sacris Urbis Catacumbis, cum notis martirii inventa publico cultui proponuntur. Nemo ex severioribus criticis non consentit, indubiam esse martyrii notam vasculum sanguine plenum, vel tinctum saltem, quod in sepulchris in Urbis Catacumbis effossis sæpe reperitur. Aringhius, Mabillonius, Senator Buonarroti, Raphael Canonicus Fabrettus, Abbas Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldetti, Canonicus Marangonius, Eques Victorius, Præfecti sacris hisce Corporibus extrahendis, huic sententiæ omnimoda consensione subscribunt: veluti deprehendere est ex Nostro Opere *de Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 27. n. 21. ad fin.* Ex pervetusta Ecclesiæ disciplina est, ut sacra Ossa Romæ ex Cœmeteriis effossa, & cum signis sive notis martyrii adinventa, in Ecclesiis publice colenda exponantur: quemadmodum videre est ex vulgato Anastasio in vita S. Pauli I. Pontificis octavo sæculo, ubi postquam enarravit, Pontificem hunc reperta in sacris Cœmeteriis Corpora Romam transtulisse, sacraque Ossa in varias Ecclesias distribuisse, inde pergens, paulo infra subdit: *infra Claustra vero ipsius Monasterii*, quod in propriis paternis ædibus construxerat, *Ecclesiam miræ pulchritudinis a fundamentis noviter construxit &c. Illicque innumerabilium Sanctorum Corpora, quæ de præfatis demolitis abstulit Cœmeteriis, maximo venerationis condidit affectu*. Ad Sixtum usque V. Pontificem, in Basilica S. Pauli Urbis colebantur exigua quædam Ossa, quæ pia opinione, sanctorum aliquot Bethleemiticorum Innocentium Ossa censebantur; quemadmodum testatur Panvinius in suo Opere *de septem Urbis Ecclesiis pag. 96.* Severanus autem *eodem in Tractatu* translationem a Sixto V. sub annum 1586. ad Liberianam Basilicam factam describit. Et Abbas Paulus de Angelis in *sua hujus ipsius Basilicæ descriptione lib. 10. cap. 11.* prolixum quemdam locum exscribit, ex Bulla ejusdem Pontificis, in qua, verba faciens de Cappella S. Luciæ, una cum alia plane conformi extructa ad limina Sacelli Præsepis Christi Domini, hæc habet: *Sub Altari*, nimirum S. Luciæ, *in Arca marmorea duo Sancta Beatorum Innocentium Corpuscula, a Basilica Sancti Pauli extra Portam Ostiensem nostro jussu translata, rite recondi curavimus, ut ad Christi Infantis Cunabula iidem S. Innocentes (flores, ac primitiæ Martyrum, Deoque gratissimæ victimæ) quodammodo excubare videantur*. Ad instar autem & exemplum Reliquiarum SS. Bethleemiticorum Innocentium, passim ad Altaria exponuntur colendæ Reliquiæ Puerorum, qui in odium Christianæ Fidei martyrium subierunt, quorum Ossa certis martyrii noctis distincta, ex Urbis Cœmeteriis effodiuntur. In Cœmeterio Gordiani, uti prædiximus, reperta fuerunt Ossa puerali Dorothei, ipso adscripto adpositoque sanguinis vasculo; & infantis Cineres ac Ossa, una cum inscriptione Anagniam fuerunt transmissa, ut in Ecclesia SS. Cosmæ, & Damiani collocarentur, quemadmodum testatur Boldetti *præcitato suo Opere pag. 344.* ubi *pag. 345.* refert, in eodem Gordiani Cœmeterio inventum fuisse Corpus Decentii pueri quinquennis, una cum proprio nomine inscripto, ampullaque sanguinis, fuisseque

Vetera & recentiora exempl. evincentia praxim, exponendi publice colendas horum puerorum Reliquias.

illud

illud in Cappella Rosarii, intus Ecclesiam Sanctæ Sabinæ, in Aventino collocatum. Nisi perspicua res esset, & quotidiano usu comprobata, nullo negotio posset contexi catalogus compluribus exemplis, quibus horum infantium Reliquiæ in Ecclesiis locatæ noscuntur; verum cum nemini incognita sit disciplina isthæc, libenti animo a similium exemplorum collectione cessabimus, concludemusque de tertia hac classe sermonem, animadvertentes, recensitos in ea pueros publicum obtinere cultum in Ecclesiis, in quibus eorum Reliquiæ conquiescunt, in id maxime consentiente, & probante Sancta Sede, quæ firmum statuit suæ concessionis fundamentum in certis martyrii insignibus, in eorum sepulchris repertis; nec propterea tamen asseri posse, eosdem esse formalem Canonizationem consecutos, si Canonizatio, pro ut par est, nil aliud esse ponatur, quam sententia Romani Pontificis in universali Ecclesia per modum præcepti cultum tribuentis. De cultu præfatis Reliquiis exhiberi solito, quamvis plerumque is sit absque Officio & Missa, disseruimus ipsi in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctor. lib. 4. part. 2. cap. 28.* ubi invectæ praxis fundamenta recensuimus, *& lib. 1. cap. 38. n. 3. & seq.* prætermissa haud fuere, quæcumque spectant ad recitandum Officium, Missamque celebrandam in universa Ecclesia, quoties res sit de pueris formali vel æquipollenti Canonizatione inter Sanctos relatis.

Non ideo tamen formalit. Canoniz.

§. 21. Postremam classem illi pueri constituunt, quibus in odium Jesu Christi adempta est vita, quorumque cultus expetitur per formalem vel æquipollentem Beatificationem; quam denique, quoties nil aliud obstet, potest, ac etiam solet consequi formalis Canonizatio. Superius dictum est, Romanos Pontifices suam auctoritatem in Canonizationibus semper interposuisse, etiam tum cum de ea Canonizatione agebatur, quæ fiebat ex introducto in unam Diœcesim cultu, qui deinde in aliam, & postremo in universum Orbem propagatur. Nunc vero addimus, ab Alexandro III. invectam fuisse, firmiterque statutam disciplinam, juxta quam solius Romani Pontificis est, in peculiari unoquoque loco, & in singulis totius Orbis Diœcesibus cultum indulgere, vel approbare. Hujusce Constitutionis fundamenta, rationesque deprehendere est *ex præcitato Nostro lib. 1. cap. 10. num. 3. & seq.* & ex iis, quæ ibi latiori calamo adducuntur, inferre licet, non solum Romani Pontificis præcipuum esse, quemadmodum semper fuit, cultum in universa Ecclesia vel Martyribus, vel Confessoribus præcipiendo asserere, in quo, uti sæpe dictum, sita est Canonizatio, verum etiam permittendo, indulgere, ut aliqua in Civitate, vel Diœcesi, cæterisque definitis locis, religioso cultu honoretur aliquis Dei Servus Confessione, vel Martyrio conspicuus, qua in re constituitur Beatificatio. Ex hac autem postrema classe sunt duo Beati infantes in odium Fidei interempti, Simon Tridentinus martyrium consecutus anno 1475. & Andreas Rinnensis, seu Vico Rinnensi, martyrio sublatus sub annum 1462., de quo nunc agimus. Utrumque enim ab hac Sancta Sede, nisi formalem, æquipollentem saltem Beatificationem obtinuisse, affirmari potest, dum, allatis, discussisque jam omnibus, quæ erant de martyrio causa martyrii, & fama signorum ac miraculorum necessario perpendenda ad Officii Missæque concessionem in certis quibusdam locis, deventum est. Et quamvis, uti superius diximus, jussu Gregorii XIII. Pontificis, Beati Simonis nomen in Martyrologium Romanum fuerit illatum, haud tamen contendi potest, eumdem propterea fuisse Canonizatum; est namque tutissimum æque ac receptissimum principium, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam Canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit præceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de Beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis, & locis Indulto Beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt:* veluti ipsi hisce conceptis verbis, re mature perpensa, investigataque praxi per S. Sedem servari solita, conclusimus in nostro

Postrema classis pueror. est, quos in odium Christi occisos populi pietas beatific. vel canonizari petit.

Nunc solius Rom. Pont. est cultus publici concessio, Beatificatio, & Canoniz.

BB. Pueri Andreas Rinnensis & Simon Trident. ad hanc postrem classem spectant, sed dumtaxat æquipollenter Beatific.

cato nella Cappella del Rosario della Chiesa di S. Sabina su l'Aventino. Se la cosa non fosse notoria, e quotidiana, si potrebbe comodamente fare un elenco d'esempj delle Reliquie di questi fanciulli collocate nelle Chiese; ma non essendovi chi non sia informato di questa disciplina, ben volentieri tralascieremo il radunare altri esempj, e conchiuderemo il discorso appartenente a questa terza classe, col dire, che hanno i fanciulli in essa annoverati il culto pubblico nelle Chiese, ove le loro Reliquie sono collocate, con plenario consenso, ed approvazione della Santa Sede; la quale ripone il fondamento della sua concessione ne' segni indubitabili del Martirio ritrovati ne' loro Sepolcri; ma che non per questo può dirsi, ch'essi siano stati formalmente canonizzati, prendendo la Canonizzazione, come si dee prendere, per una sentenza del Romano Pontefice, che ingiugne per via di precetto il culto nella Chiesa universale. Del culto, che si presta alle predette Reliquie, benchè per lo più senza l'Offizio e Messa, si è da Noi discorso nella nostra Opera *de Canonizat. Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 28.* ove sono stati riferiti i fondamenti di questa pratica, ed *al lib. 1. cap. 38. num. 3. e seg.* non si è lasciato di riferire quanto risguarda l'Offizio e la Messa, da recitarsi e celebrarsi nella Chiesa universale, quando si discorre dei Canonizzati con formale, o equipollente Canonizzazione.

Non per questo però si possono dire canoniz. formalm.

§. 21. L'ultima classe è di que' Fanciulli, che hanno perduta la vita, levata loro per odio contra Gesù Cristo, il culto de' quali viene promosso per la strada consueta della Beatificazione formale, o equipollente; il termine della quale, quand'altro non osti, può, ed anche suol essere la formale Canonizzazione. Poc'anzi si è detto, esser sempre intervenuta l'autorità Pontificia nelle Canonizzazioni, ancor quando esse si facevano, passando il culto, introdotto in una Diocesi, successivamente in un' altra, e così dilatandosi in tutto il Mondo: ed ora aggiungiamo, che dal Pontefice Alessandro III. fu introdotta e stabilita la disciplina, che al solo Romano Pontefice appartenga la concessione, o sia approvazione del culto ne' luoghi particolari, ed in qualsivoglia Diocesi del Mondo. Se ne possono vedere i fondamenti, e le ragioni *nel citato nostro lib. 1. cap. 10. num. 3. e seg.*, e da quanto ivi è diffusamente riferito, si deduce, che al Romano Pontefice apppartiene non solo, come è sempre appartenuto, l'ordinare per via di precetto il culto nella Chiesa universale, o sia ai Martiri, o sia ai Confessori, nel che consiste, come più volte si è detto, la Canonizzazione; ma altresì il concedere per via di positiva permissione il culto in qualche Città, o Diocesi, o in alcuni altri luoghi particolari, in onore di qualche Servo di Dio o Confessore, o Martire, nel che consiste la Beatificazione. Ed a questa ultima classe appartengono i due Beati Fanciulli uccisi in odio della Fede, Simone di Trento, che ricevè il martirio l'anno 1475., ed Andrea del Paggo, o Villaggio Rinnense, che ricevè il martirio l'anno 1462., che è quello, di cui oggi si tratta: potendosi dire ambidue già beatificati da questa Santa Sede con beatificazione, se non formale, almeno equipollente; mentre, dopo essersi veduto ciò, che era necessario, rispetto al martirio, alla causa del martirio, ed alla fama de' segni e de' miracoli, si è fatta la concessione dell'Offizio e della Messa in alcuni luoghi particolari. E sebbene, come già di sopra si è detto, per ordine del Pontefice Gregorio XIII. fu posto il nome del B. Simone nel Martirologio Romano, non può però pretendersi, ch'esso perciò sia stato canonizzato; essendo massima ben fondata e ricevuta, *annuntiari in Martyrologio nomina, & clariores res gestas eorum, qui in eo descripti sunt, ut excitentur fideles ad imitationem, & etiam ad cultum, sed intacta semper permanente Ecclesiastica disciplina: ita ut, si res sit de jam canonizatis, cultus, ad quem excitantur fideles, sit præceptivus, universalis, & publicus; si vero agatur de beatificatis, sit quidem publicus, sed tantum permissus personis & locis Indulto beatificationis comprehensis; sit autem permissus, sed privatus, quoad alios, qui Indulto comprehensi non sunt:* come da Noi con queste stesse parole, dopo aver discussa la materia, ed esaminata la prassi della Santa

Ultima classe de' fanciulli, che uccisi in odio di Cristo, si chiede, che siano beatif. o canon.

Al solo Romano Pontefice appartiene ora la concessione del publico culto, Beatif. e Canon.

I fanc. Andrea Rinnense, e Simone da Trento appartengono a quest'ultima classe, e sono aquipollentemente Beatific.

ta Sede, fu conchiuso nella nostra Opera *de Canonizatione al lib. 4. part. 2. c. 19. num. 16.*

Ispezione della presente causa.

§. 22. Del Beato Simone, benchè beatificato prima del Beato Andrea, non v'è chi parli in ordine alla Canonizzazione. La petizione per la Canonizzazione è promossa pe'l Beato Andrea beatificato molto tempo dopo: ed il punto si riduce a vedere, se debba darsi corso alla medesima; non essendo cosa insolita, che per giusti e rilevanti motivi si fermi il corso d'una Causa, e se ne impedisca il progresso alla Canonizzazione, ancor dopo che in essa si è ottenuta la Beatificazione: come si vede in tante e tante Cause, nelle quali dopo la concessione dell'Offizio e della Messa, fatta per mezzo della Beatificazione o formale, o equipollente, nè vi è stato chi abbia mai pensato, nè vi sarà chi sia per pensare a chiedere la formale Canonizzazione.

Non è affatto fuor di dubbio, se sia espediente canonizzare i fanciulli martirizzati.

§. 23. E però brevemente facendo passaggio ai motivi, non sono essi ristretti alla causa del Beato Andrea, ma sono comuni a tutte le cause de' Fanciulli, uccisi per odio della Fede di Cristo in quella età, in cui non possono discernere il bene dal male, e che, essendo Martiri, lo sono, non *voluntate & opere*, ma solamente *opere*, per servirci del linguaggio di S. Bernardo; potendo taluno credere, che sia ben fatto il concedere ad essi, quando vi sieno i dovuti requisiti, il solo culto proprio de' beatificati; ma potersi dubitare, se sia conveniente il passare più oltre, estendendo per via di precetto il culto alla Chiesa universale, come si fa nelle Canonizzazioni, ancor quando non mancassero i soliti requisiti per fare il passaggio dalla Beatificazione alla Canonizzazione.

Motivi per l'opinione negativa.

§. 24. I fondamenti, che possono assistere a quest' assunto, sono quelli, che sieguono. Consiste il primo nell'osservare, non esservi forse nell'antica prassi delle Canonizzazioni altro esempio di vera e stretta Canonizzazione di Fanciulli, che quello degl'Infanti di Betlemme, potendosi riferire gli altri esempi alla Beatificazione; ed in oltre esser cosa certa, che non v'è esempio di formale Canonizzazione di veruno di questi Fanciulli dopo il metodo stabilito, introdotto, e praticato per ordine della Santa Sede nelle cause di pubblico culto, che rispetto a questi fanciulli è stato ristretto alla Beatificazione. Ed il non ritrovarsi esempio nel corso di molti secoli, ancorchè non siano mancate occasioni di poterlo introdurre, è una circostanza di gran rilievo, e che ingombra la testa a chi non è amico di novità.

Primo, fondato su la mancanza di simili esempj.

Secondo sul timor che la frequenza non renda meno rispettabili le Canonie.

§. 25. Consiste il secondo nell'osservare, ridursi il tutto all'essere questi Fanciulli Martiri, avendo patita la morte per Cristo. Ne ciò universalmente parlando, si nega; e perciò volentieri si ammette, che concorrendo i necessarj requisiti, diasi ad essi il culto della Beatificazione. Ma, se è sistema approvato, che non si apra una larga strada alle Canonizzazioni per non renderle dispregevoli, come anche da Noi è stato osservato *nel nostro lib. 1. c. 13. n. 16.* sembra potersi temere, che per appunto si apra la strada al temuto inconveniente, ogni qual volta si ammettano alla Canonizzazione i Fanciulli uccisi per la Fede di Cristo, per la ragione che sono Martiri: insegnando i Teologi, che sono Martiri ancora que' Fanciulli, che sono ammazzati nelle guerre di Religione, negli assalti delle Città, nelle sorprese delle Piazze, come espressamente insegna il Soto *in 4. Sent. dist. 3. qu. unic. art. 11. §. Secunda propositio*; essere in oltre Martiri anche que' Fanciulli, che perdono la vita uccisi dagl' inimici di Cristo, ancorchè non siano usciti dal ventre della madre, o resti viva, o muoja con essi la predetta loro genitrice, come può vedersi in Teofilo Raynaudo *nel cit. to. 18.* nell'Opera intitolata *de Martyrio per pestem part. 2. c. 2. num. 8.* e diffusamente nell'Hurtado *in Resolutionibus de Martyrio tr. 2. resolut. 20. per totam*: e quanto vien detto de' Fanciulli ammazzati prima dell'uso della ragione in odio di Cristo, si pretende, che debba estendersi anche agli adulti, che non hanno mai avuto l'uso della ragione, se a questi vien tolta la vita dagl' inimici di Cristo, e per odio contro la sua Fede, supponendoli simili in tutto e per tutto ai Fanciulli. Vedasi il Cardinale Capisucchi nelle sue controversie Teologiche, in quella *de Martyrio quaest. 2. §. 4. in fine: Licet in Pueris ante usum rationis pro*

stro Opere de *Canonizatione lib. 4. part. 2. cap. 19. num. 16.*

Hujusce causae moment.

§. 22. B. Simonis Canonizationem, quamvis Beatorum honores longe ante B. Andream consecuti, nemo est qui promoveat. Instantia pro Canonizatione, quae nunc urgetur, B. Andream respicit multo post Beatificatum: tota autem disquisitio in eo versatur, num instantiae aditus dari debeat; neque enim inaudita res est, justis & gravibus de causis, sisti alicujus Causae cursum, occludique viam ad Canonizationem, etiamsi Beatificatio praecesserit, quemadmodum perspicuum faciunt tam multae Causae, in quibus postquam per formalem, vel aequipollentem Beatificationem Officium & Missa concessa fuit, nemo extitit unquam, neque deinceps erit, qui solemnem petendam cogitet Canonizationem.

An Infantes Martyres can. expediat, non est perspic.

§. 23. Paucis igitur gradum facimus ad rationes, quae non ad unam coarctantur Beati Andreae causam, sed omnes aeque afficiunt causas Puerorum, quos in aetate boni malive nescia, odium in Christi fidem sustulit, quique cum Martyres sint, non tamen sunt *voluntate & opere*, sed solo *opere*, ut ipsis utamur verbis S. Bernardi. Videri enim cuiquam fortasse poterit, recte factum, si omnibus confluentibus conditionibus, proprius Beatorum cultus iis decernatur; at dubitabit, num congruat ulterius progredi, per modum praeceptivae legis cultum ampliando ad universam Ecclesiam, quod praecipuum Canonizationis est, quamvis etiam nihil desideraretur eorum, quae requiruntur, ut transitus fiat a Beatificatione ad Canonizationem.

Negantis sententiae fundam.

§. 24. Fundamenta, quibus potest isthaec inniti dubitatio, singula subnectimus. Primum in eo situm est, nullum fortasse in veteri Canonizationum praxi, aliud offendi exemplum verae ac propriae Infantium Canonizationis, praeter illud unum Bethleemiticorum Infantium, quandoquidem caetera exempla possunt commode ad Beatificationem referri, atque praeterea certum esse, extare plane nullum exemplum formalis Canonizationis vel unius horum Puerorum post methodum Sanctae Sedis auctoritate invectam, confirmatam, servatamque in Causis publici Cultus, qui semper quoad hosce Pueros sola fuit Beatificatione conclusus. Quod autem per plura saecula nullum ostendatur exemplum, quamvis ejus inducendi non defuerit occasio; res est magni momenti, quaeque negotium jure facessat cuilibet novarum rerum minime studioso.

Primum rei novitas.

Secund. ne Can. frequentia vilescant.

§. 25. Alterum ex ea est animadversione, rem totam hanc in eo verti, quod hi Pueri Martyres sint, quia pro Christo mortem subierunt. Id autem si generatim loquimur, inficiatur nemo; ideoque libenter datur, ut quoties necessaria quaeque concurrant, iisdem Beatificationis cultus decernatur. At si recepta probataque est regula, non esse latam Canonizationibus sternendam viam, ne vilescant, quemadmodum & Nos adnotavimus *in nostro lib. 1. cap. 13. num. 16.*, videtur pertimescendum, ne plane hujusmodi incommodo referetur aditus, quotiescumque ad Canonizationem admittantur Pueri pro Christi Fide mortem perpessi, ex eo tantummodo, quod Martyres sint: Docent quippe Theologi, Martyres esse & eos Pueros, qui in bello sacro, dum oppugnantur urbes, vel ex insidiis invaduntur arces, caesi fuerint, uti aperte docet Sotus *in 4. Sent. dist. 3. qu. unic. art. 11. §. Secunda propositio*, & eos quoque Pueros censeri Martyres tradunt, quos Christi hostes interfecerint, quamvis nondum ex materno ventre eruperint, sive superstes maneat Genitrix, sive cum iis pereat, uti videre est apud Theophilum Raynaudum *cit. tom. 18. in Opere inscripto de Martyrio per pestem p. 2. c. 2. n. 8.* & late apud Hurtadum *in resolutionibus de vero Martyrio in tract. 2. res. 20. per tot.* Quidquid autem pronunciatur de Pueris ante usum rationis in Christi odium sublatis, protendi ad homines adultae aetatis contenditur, qui rationis semper expertes fuerint, si & his in odium Fidei ab inimicis Christi vita adimatur, hos quippe statuunt Pueris omnino similes. Videatur Cardinalis Capisucchius in suis controversiis Theologic. & nominatim in illa de Martyr. *q. 2. §. 4 in fin. Licet in Pueris ante usum rationis pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Eccl. quae in illis mortem pro Christo ac-*

pro Christo morientibus non adsit propria ac personalis intentio, adest tamen intentio Ecclesiæ, quæ in illis mortem pro Christo acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi: massime, e sentenze, che, ridotte in pratica, possono offuscare il fulgore delle Canonizzazioni.

Terzo, su la mancanza dell'aureola, e delle virtù eroiche, da proporsi ad imitare.

§. 26. Consiste il terzo fondamento in ciò, che insegna S. Tommaso, e con esso ancora gli altri Teologi, cioè, che i Martiri in Paradiso hanno la gloria essenziale, che si chiama *aurea*, ed hanno anche la gloria accidentale, che dicesi *aureola*, che consiste in una certa allegrezza, che provano, considerando la vittoria da essi riportata contra il Mondo, combattendo per Cristo, e sopportando per esso volontariamente la morte, della quale aureola non partecipano adeguatamente i Fanciulli, che essendo stati Martiri, lo sono stati *solo opere*, non *voluntate*: *Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem Martyrii, sed aliquid Martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate.* Queste sono le parole di S. Tommaso *in* 4. *sent. dist.* 49. *quæst.* 5. *art.* 3. *quæst.* 2. *ad duodecimum*. E coerentemente a queste parole del Santo Dottore così prosiegue il Cardinale Capisucchi *nel luogo citato al* §. 26. *Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, sanctos Innocentes, & alios parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere Martyrii.* E non avendo i Fanciulli, benchè Martiri, l'aureola del Martirio per la ragione poc'anzi accennata, ciò da tal uno potrà esser addottato per sostenere, che, se ad essi nella Chiesa Militante può competere il culto della Beatificazione, non è ben fatto, che si ammettano all'altro della Canonizzazione; annoverandosi fra i motivi di questa ancor quello, che le gesta del Canonizzato servano di esempio ai fedeli in tutto il Mondo Cattolico, quali gesta mancano nel Fanciullo ammazzato per Cristo.

Perchè quest'ultimo motivo non osti agli infanti di Betlem.

§. 27. E quantunque possa tal uno rispondere, che l'argomento prova troppo, provando, che nemmeno gl'Infanti di Betlemme abbiano meritato l'onore della Canonizzazione, non avendo nemmeno essi ottenuta l'aureola del Martirio; sembra però, che la risposta debba perdere tutta la sua forza, se si riflette alla circostanza, in cui quelli di Betlemme perdettero la vita, ed all'uniforme ed antica divozione della Chiesa, che gli ha sempre venerati per Martiri. E senza investigare le opinioni dell'Armacano, che restrinse il martirio de' Fanciulli Betlemmitici a que' soli, che erano circoncisi, il che vien comunemente rigettato dagli altri, come può vedersi nel Valenza nel suo celebre Trattato *de rebus Fidei al cap.* 4. *de Baptismo Parvulorum* § *Atque hoc*, e rigettando altresì l'opinione di sopra riferita, e confutata, d'altri che hanno creduto, essere stato accelerato ai Betlemmitici l'uso della ragione, il che vien espressamente impugnato da San Tommaso 2. 2. *quæst.* 124. *art.* 1. *Ad primum*, sembra potersi replicare, essere Martiri i Fanciulli di Betlemme, essere a loro somiglianza Martiri anche gli altri, che avanti l'uso di ragione muojono per Cristo; ma che, avendo i primi in loro favore la tradizione e la dottrina de' Padri, e la continuata tradizione della Chiesa, ed avendo i secondi a loro favore la sola benchè rispettabile opinione de' Teologi, non dee recar maraviglia, se ai primi si dia qualche cosa di più, che non si dà ai secondi. Vedasi il Vasquez *in* 3. *part. D. Thomæ tom.* 2. *disput.* 153. *quæst.* 68. *cap.* 7. ove, dopo aver stabilito, che i Betlemmitici sono veri Martiri, e che Martiri ancora sono gli altri Fanciulli ammazzati per Cristo, così soggiugne: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis Infantibus pro Christo occisis, quam de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab*

acceptat, eosque per Martyrium Deo consecrat &c. Quæ autem de Infantibus ante usum rationis pro Christo occisis dicta sunt, intelligenda sunt etiam de amentibus, qui nunquam rationis usum habuerunt, si contingat, eos in odium Christi occidi: Sententiæ & opiniones hæ quidem sunt, quæ si in praxim deducerentur, Canonizationem splendori plurimum possent detrahere.

Tertium quod in his mart. nec aureolæ splend. nec gesta imitanda fidelibus proponi possint.

§. 26. Tertium denique fundamentum statuitur in doctrina, quam cum S. Thoma tradunt cæteri quoque Theologi, nimirum, in Paradiso martyribus esse gloriam essentialem, quæ dicitur *aurea* esse; & præterea eidem adjunctam, sive accidentalem, gloriam, quæ *aureola* appellatur, sitam in quodam gaudio, quo perfunduntur, dum animo conspiciunt partam sibi ex Mundo victoriam, cum pro Christo pugnantes ultro mortem pro ipso oppetierunt; cujus quidem aureolæ non æque participes sunt pueri, qui cum Martyres fuerint, *solo* tamen *opere* fuerunt, non *voluntate*: *Innocentes sicut non pertingunt ad perfectam rationem martyrii, sed aliquid martyrii habent ex hoc, quod passi sunt pro Christo; ita etiam aureolam, non quidem secundum perfectam rationem, sed secundum aliquam participationem; in quantum scilicet gaudent, se in obsequium Christi occisos esse; ut dictum est de pueris baptizatis, quod habebunt aliquod gaudium de innocentia, & carnis integritate.* Sunt hæc S. Thomæ verba *in* 4. *sent. dist.* 49. *quæst.* 5. *art.* 3. *quæst.* 2. *ad duodecimum*. Ad hæc autem Sancti Doctoris verba sic pergit Cardinalis Capisucchius *præcit. loco* §. 26. *Cum aureola sit præmium a Deo beatis concessum intuitu egregiorum operum, quæ ipsi pro Deo in terris patrarunt, ac proinde sit præmium respondens operibus; evidens est, Sanctos Innocentes, & alios Parvulos pro Christo ante usum rationis occisos, aureola non gaudere martyrii.* Cum vero infantes, licet martyres, ob mox expensam rationem, aureola non gaudeant martyrii, assumi id a quopiam fortasse poterit, ut tueatur, si iis in militanti Ecclesia Beatificationis cultus potest competere, haud tamen congruere, ut alter Canonizationis cultus iisdem tribuatur; quandoquidem inter Canonizationis decernendæ causas & illa recensetur, ut Canonizati gesta omnibus per Orbem Catholicis in exemplum proponantur: hujusmodi autem res gestæ in pueris pro Christo necatis desiderantur.

Cur postremum hoc non obstet Bethleemiticis infantibus.

§. 27. Et quamvis respondere quisquam valeat, nimiam inesse vim argumento, cum inde concludatur, ne Bethleemiticos quidem infantes honorem Canonizationis promeritos, cum nec ipsi martyrii aureolam sint consecuti; videtur tamen responsio omni plane robore destituta, si animus advertatur ad eam facti speciem, in qua Bethleemiticis infantibus vita adempta fuit, atque ad vetustissimam constantemque observantiam Ecclesiæ, quæ eosdem tanquam Martyres semper est venerata. Et profecto, absque eo quod necesse sit amplecti opinionem Armacani, martyrium Bethleemiticorum infantium ad solos circumcisos cohibentis; quod a cæteris communiter exploditur, uti videre est apud Valentiam in suo celebri Tractatu *de rebus Fidei cap.* 4. *de Baptismo Parvulorum* §. *Atque hoc*; rejectaque etiam superius allata, improbataque sententia aliorum, qui opinati sunt acceleratum fuisse Bethleemiticis infantibus rationis usum; quod aperte improbatur a D. Thoma 2. 2. *quæst.* 124. *art.* 1. *ad primum*; replicari posse videtur, martyres esse Bethleemiticos infantes, & horum instar Martyres esse cæteros etiam, qui antequam iis affulgeat ratio, pro Christo intereunt; at cum illis faveat consensus atque doctrina Patrum, & perpetua Ecclesiæ traditio, his vero sola, licet ceteroquin spectabilis, Theologorum opinio, haud mirum videri debere, si primis aliquid amplius supra secundos tribuatur. Videatur Vasquez *in* 3. *part. D. Thomæ tom.* 2. *disput.* 153. *quæst.* 68. *cap.* 7. ubi, postquam firmaverat, Bethleemiticos esse vere Martyres, & Martyres quoque esse ceteros pueros pro Christo occisos, ita subdit: *Porro, quamvis non tam certum sit, quod diximus de aliis infantibus pro Christo occisis, quam de illis, qui hac de causa ab Herode interfecti sunt, quia pro interfectis ab Herode, Ecclesiæ traditionem, & Doctrinam Patrum* ple-

pleniorem habemus; *nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (id tamen ita certum habendum, ut nisi definitioni Ecclesiæ, communi certe quidem Theologorum opinioni innitatur) *eamdem rationem esse de omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt*.

Aliud discrimen profertur.

§. 28. Eoque magis, quia quæ nunc proponitur quæstio, non ea est, si res recte expendatur, an pueri post Christum natum ab ejus hostibus interempti canonizari possint; verum an id fieri expediat; his autem terminis conclusa quæstione, non magnopere adlaborandum, ut intelligatur quantum intercedat discriminis inter Bethleemiticos infantes, & ceteros omnes, qui post ipsos pro Christo intereunt.

Commendatur iterum discussio dubii, an similes causas proponi exped.

§. 29. Quæcumque hactenus persecuti sumus, videri quoque possunt *in Nostro lib. 1. de Canonizatione cap. 14. & lib. 3. cap. 15. num. 2. & seq.* Superest modo, ut expendantur omnia, ac cognoscatur, an deceat, ut causæ Beati Andreæ permittendus sit ad ulteriora progressus, an vero conducibilius sit, ut eum servet statum, quem nunc habet, quique idem plane est cum eo, in quo Causa Beati Simonis conquiescit. Et quia impossibile haud est alias huic similes excitari instantias, sollicitudinis tuæ partes erunt, prudentisque consilii cæterorum, quos ipsi ad id designabimus, indicare, quæ ineunda ratio, cum se hujusmodi obtulerit casus, qui plerumque proponi consuevit, de puero aliquo majori hebdomada ab Hebræis in contumeliam Christi necato; tales namque sunt Beati Simonis & Andreæ, nec non bene multorum ex iis, quos Auctores commemorant, puerorum neces. Videri enim cuiquam fortasse poterit, quoties placeret causis interemptorum hujusmodi infantium patere aditum, oportere, hasce neces fuisse clamosas, populo cognitas, ab omnibus damnatas, atque a magistratibus vindicatas; prætereaque etiam optimum esse, quandoquidem res est de martyribus *non voluntate & opere, sed solo opere*, signorum & miraculorum numerum definire, ac requirere majorem constituto ad formalem Canonizationem obtinendam. Litteras hasce Nostras, Apostolicam tibi, Dilecte Fili, Benedictionem impertinentes, absolvimus.

Et si videtur, quibus illæ peculiaribus circumstantiis debeant esse instructæ.

Dat. 22. Februarii 1755. Pont. 15.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontific. Nostro Anno decimoquinto.

ab Herode Ecclesiæ traditionem, & doctrinam Patrum pleniorem habemus; *nihilominus indubitatum apud nos esse debet* (intendo però ciò di quella certezza, che se non ha per se la definizione della Chiesa, ha però la comune opinione de' Teologi,) *eamdem rationem esse omnibus, qui post adventum Christi propter ipsum occisi sunt*.

Altra diversità cavata da lo stato della questione.

§. 28. Tanto più che la presente questione non è, rigorosamente parlando, se i Fanciulli, che dopo la venuta di Cristo sono ammazzati dai di lui nemici, possano canonizzarsi, ma se sia espediente, che ciò si faccia: e, posto il quesito in questi termini, non vi vuol molto a comprendere la disuguaglianza, che passa fra gl' Infanti di Betlemme, e tutti gli altri, che muojono dopo di loro, e che perdono la vita per Cristo.

S' insiste nuovamente per l'esame, se debbasi dar corso a simili cause.

§. 29. Quanto sin ora abbiamo esposto, può anche vedersi *nel nostro lib. 1. de Canonizatione al cap. 14. e nel lib. 3. cap. 15. n. 2. e seg.* Resta ora, che il tutto si esamini, e si veda, se è conveniente, che si dia corso alla Causa del Beato Andrea; o se è meglio che si fermi nello stato, in cui è, che è per l'appunto quello stesso, in cui si ritrova l'altra del Beato Simone. E perchè non è impossibile, che si risveglino altre simili istanze, sarà proprio della di lei diligenza, e del prudente consiglio degli altri, che da Noi saranno eletti, il suggerire il partito, che dovrà prendersi, quando succeda il caso, che per lo più suol essere, di qualche fanciullo ammazzato dagli Ebrei nella Settimana Santa in onta di Cristo; tali essendo gl' Infanticidj dei Beati Simone, ed Andrea, e d' una gran parte degli altri commemorati dagli Autori: potendo sembrare a taluno, che, quando si volesse lasciar aperta la strada alle cause di questi Infanticidj, dovrebbero questi essere stati clamorosi, noti al popolo, maledetti da tutti, e vendicati dai magistrati; e che anche fosse bene, giacchè si tratta di Martiri *non voluntate & opere, sed solo opere*, l'accrescere il numero de' segni e de' miracoli oltre il solito, per ottenere la formale Canonizzazione. Terminiamo col darle l'Apostolica Benedizione.

Se in caso d' affirmativa, con quali circostanze debbano essere qualificate.

Data alli 22. di Febbr. 1755. del Pont. 15.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 22. Februarii 1755. Pontific. Nostri Anno decimoquinto.

XLIV. LIBER GALLICE EDITUS

Inscriptusque: *Principes sur l'essence, la distinction, & les limites des deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume de Pere la Borde de l'Oratoire*, Decreto Congregationis Universalis Inquisitionis jam damnatus, iterata acriori censura proscribitur, & sub excommunicationis pœna, legi, aut retineri prohibetur.

Venerabilibus Fratribus, Primati, Archiepiscopis, & Episcopis Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Perniciosum opusculum jam antea ab Inquisit. damnat.

AD assiduas, quibus angimur, curas, ut excitata a nonnullis hujus sæculi Filiis inter Sacerdotium & Imperium dissidia compescantur, illud accessit sane permolestum, quod licet universalis nostræ Inquisitionis Decreto die 5. Augusti anni 1753. edito, confixum damnatumque fuerit Opusculum gallice editum hoc titulo: *Principes sur l'essence, la distinction & les limites des deux puissances spirituelle, & temporelle, Ouvrage posthume du Pere la Borde de l'Oratoire*; rursus tamen idem Opusculum prodiisse, tam Gallico, quam Polonico idiomate impressum, lateque in Regionibus, ac Provinciis vestris per omnium manus pervagari nuper accepimus. Quod quidem vel ob solam ignorationem prælaudati Decreti contigisse arbitramur, vel quod satis explorata atque comperta Vobis non fuerint exitiosa ac perversa Dogmata, quæ in eo traduntur: alioquin dubitare vix possumus de Fraternitatum Vestrarum zelo, ac vigili studio, quo certe in Fidelium manus non incidisset, si oculos, judiciumque Vestrum antea subiisset.

Pravum, impiumque systema auctoris jam inde a Joanne XXII. proscript.

§. 1. Eo enim tendere, ac collimare vidissetis execrandi fœtus auctorem, ut collatam a Christo Domino & Salvatore nostro Ecclesiæ suæ potestatem, non solum dirigendi per consilia & suasiones, sed etiam jubendi per leges, ac devios, contumacesque exteriore judicio, & salubribus pœnis, coercendi, atque cogendi, labefactet, convellat, & prorsus eliminet; Ecclesiasticum ministerium ita sæculari dominationi subjiciens, ut ad hanc spectare pronunciet, de externa omni ac sensibili gubernatione cognoscere ac judicare. Pravum ac perniciosum systema, jampridem ab Apostolica Sede, præsertim vero a Johanne XXII. Prædecessore nostro, Constitutione incipiente: *Licet juxta doctrinam*, reprobatum, ac pro hæretico expresse damnatum, fallacibus ratiunculis, fucatis, atque ad Religionem compositis verbis, contortisque Scripturarum, ac Patrum testimoniis, impudens Scriptor obtrudit, quo simplicibus, & minus cautis facilius imponat. Rem tamen ipsam ad Religionis & Fidei regulas sedulo accurateque expendenti, facile occurrit principiorum falsitas, earumque consecutionum absurditas; Auctoris demum a veritatis tramite longe aberrantis temeritas, qua propositiones obtrudit captiosas, & falsas, impias quoque & erroneas, alias damnatas, & hæreticas, Ecclesiæ vero maxime injuriosas, ejusque potestatis, jurium, & libertatis, quantum in ipsis est, prorsus eversivas.

Nova improbi libelli censura.

§. 2. Quapropter ne latius serpat, in Ecclesiæ animarumque perniciem, pravi dogmatis corruptela: Nos, quibus sanæ doctrinæ custodia, & Sacerdotalis auctoritatis propugnatio præcipue demandata est, pro sollicitudine, quam gerimus, Ecclesiarum omnium, & Christifidelium cura, Vos maxime, Venerabiles Fratres,

monitos

PONT. A. XV. monitos hortatosque volumus, ut procul ab ovibus Vestris exitialis hujusce doctrinæ pabulum arceatis. Quod ut nomine quoque Nostro præstare valeatis, supra descriptum Librum quocumque idiomate impressum, vulgatum, aut scriptum, sub enunciatis censuris rejicimus, reprobamus, damnamus, ejusque lectionem, retentionem, & usum, omnibus & singulis Christifidelibus, etiam specifica, & individua mentione dignis, sub pœna excommunicationis ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo a quoquam, præter quam a Nobis, seu a Romano Pontifice pro tempore existente, nisi in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium obtinere valeat, omnino interdicimus, ac prohibemus. Volentes, & Apostolica auctoritate mandantes, ut quicumque Librum prædictum, aut ejus exemplaria, sive typis impressa, sive manu descripta, penes se aliqua habuerint, ea, statim ac præsentes literæ eis innotuerint, teneantur tradere locorum Ordinariis, qui exemplaria sic tradita illico flammis aboleri curent.

Monitum ad Episc. Regni Polonia. §. 3. Vos itaque, Venerab. Fratres, conjunctis nobiscum studiis, Pastorali zelo, & Sacerdotali constantia, vigilate in custodiis vestris, ascendentes ex adverso, atque opponentes murum pro Domo Israel, adversus vaniloquos, & seductores, docentesque quæ non oportet; qui constitutos a Deo civilis potestatis fines amplificare, ac transilire moliuntur, Ecclesiæ vero jura coarctare, imminuere, atque convellere student; & Divinis humana miscentes, Imperium & Sacerdotium seditiose committunt. Creditas vobis oves monete identidem, ut acquiescant sanis sermonibus Domini Nostri Jesu Christi, & ei, quæ secundum pietatem est, sanæ doctrinæ; non intendentes mandatis hominum avertentium se a veritate; reddant autem omnibus debita, quæ sunt Cæsaris Cæsari, quæ sunt Dei Deo. Interim Vobis, Venerabiles Fratres, ac universis Fidelibus regimini vestro subjectis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 4. Mart. 1755. Pont. an. 15. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die IV. Martii MDCCLV, Pontificatus Nostri Anno XV.

D. Card. Passioneus.

XLV.

OLIVETANÆ

Congregationis Privilegia a Prædecessoribus Pontificibus, & præsertim a Pio II. concessa confirmantur, & ampliantur; novumque superadditur, quo ejusdem Congregationis Abbatibus indulgetur, ut in die festo S. Franciscæ Romanæ, Pontificalibus in Missa, reliquisque Officiis intra Ecclesias Conventuales Regularis Observantiæ uti possint.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a munificentia S. Sedis in emeritos de Ecclesia viros. CUm semper Apostolicæ benignitatis, & munificentiæ Nostræ significationes in eos, qui sanctioribus Ordinum Regularium institutis addicti, uberes in vinea Domini virtutis, & honestatis afferunt fructus, libenter edidimus: tum vero eorum votis, ac precibus animum propensius intendimus, quum & petitiones æquitati consonas esse, & concessiones nostras ad augendam Dei gloriam, & Sanctorum cultum amplificandum opportunas fore conspicimus.

Indultis & privilegiis Congreg. Montis Oliveti decor. Prædec. Pontifices. §. 2. Sane pro parte dilecti Filii Flaminii Gandini Abbatis, & Procuratoris Generalis Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Montis Oliveti nuncupatæ, Nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias nonnulli Rom. Pontifices Prædecessores Nostri dictæ Congregationi diversa Privilegia, gratias, favores, & Indulta tum spiritualia, tum temporalia concesserunt, & præcipue felic. record. Pius Papa II. etiam Prædecessor Noster per suas Literas Apostolicas sub datum Petreoli Senensis Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXII. Tertio Nonas Octobris Pontificatus sui Anno Quinto, inter alias gratias dictæ Congregationi concessas, illius Abbatibus, Visitatoribus, Prioribus, Personis, Monasteriis, Prioratibus, Locis, & Membris, quod ipsi omnibus aliis, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, & gratiis, Congregationi Sanctæ Justinæ Paduan. ejusdem Ordinis, ejusque Monasteriis, Prioratibus, Membris, ac Personis, & Bonis per prædictos Romanos Pontifices Prædecessores nostros, tunc suos, quomodolibet elargitis, sub certis modo, & forma tunc expressis, uti possent, & gaudere, ac si illa omnia, & singula primodictæ Congregationi specialiter, & expresse indulta fuissent, concessit pariter, & indulsit, prout in dictis Literis plenius continetur. Cum autem subinde juxta temporum succedentium opportunitatem, aliæ concessiones, & gratiæ hujusmodi Congregationi Sanctæ Justinæ, Cassinensium quoque nuncupatæ, per alios Romanos Pontifices Prædecessores quoque Nostros, attributæ fuerint; pro parte dicti Flaminii Nobis fuit humiliter supplicatum, ut gratias easdem, favore suæ primodictæ Congregationis extendere, ac alias eamdem Congregationem, præcipue ad augendum in illius Ecclesiis Divini Servitii cultum, aliqua beneficentiæ Nostræ prærogativa decorare, ut infra, dignaremur. ANNO 1755. Et præsertim Pius II. qui privilegia Congr. S. Justinæ Paduan. illo usque concessa eidem commun.

Confirm. primo Pontifex vetera indulta non revocata, usu recepta, nec Triden. contraria. §. 3. Nos igitur, firma spe, fiduciaque concepta, eamdem Congregationem, quo amplioribus gratiis, & favoribus ab Apostolica Sede cumulari pergat, eo majores pietatis, obedientiæ, & obsequii erga Nos, & eamdem Apostolicam Sedem, aliarumque virtutum, & scientiarum fructus edituram fore, hujusmodi supplicationibus annuere, & dicto Flaminio specialem gratiam facere volentes, eumdemque Flaminium a quibusvis excommunicationis &c. absolventes, & absolutum fore censentes, ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, omnia & singula privilegia, gratias, immunitates, exemptiones, præeminentias, & indulta a prædictis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ejusdem primodictæ Congregationis Abbatibus, etiam Generali, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus concessa, & elargita, eorum omnium, & singulorum tenores præsentibus pro expressis, & insertis habentes, dummodo tamen sint in usu, & non revocata, nec sub aliqua revocatione comprehensa, Constitutionibus quoque Apostolicis, & Concilii Tridentini Decretis non adversentur, harum serie confirmamus, & approbamus, illisque Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Inde plenas literas ad gratias protendit post Pium ad hæc usque tempora universo Ordini S. Bened. & præser. Congreg. Cassin. & S. Justinæ concessas. §. 4. Ac præterea eidem primodictæ Congregationi, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus quibuscumque, ut ipsi, & ipsa, omnibus & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus, concessionibus, & indultis, aliis dicti Ordinis Sancti Benedicti, & præcipue Congregationi Sanctæ Justinæ, seu Cassinensi prædictæ, earumque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, necnon Monasteriis, Prioratibus, Ecclesiis, Domibus, & Locis Regularibus, a Prædecessoribus Nostris prædictis, signanter post præfatas dicti Pii Prædecessoris Literas, sive communiter omnibus, sive earum singulis non tamen ex peculiaribus causis, & titulis, in hunc usque diem, ac etiam per Nos, concessis, & elargitis, ac quibus præfata Cassinen., aliæque dicti Ordinis Congregationes legitime utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum pari modo uti, frui, potiri, & gaudere libere & licite valeant, perinde ac si privilegia, gratiæ, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi, Congregationi primodictæ, illiusque Abbatibus, Prioribus, & Monachis, ac Monasteriis, Prioratibus, & Ecclesiis, Domibus, & Locis prædictis directe, & non per medium communicationis hujusmodi, concessa, & concessæ fuissent, auctoritate, & tenore præfatis concedimus, & indulgemus, ac privilegia, gratias, exemptiones, immunitates, concessiones, & indulta hujusmodi ad Congregationem primodictam extendimus, & ampliamus.

Ob singularem universæ Congreg. devotion. erga S. Francisc. Roman.

§. 5. Porro attendentes eamdem Congregationem erga Sanctam Franciscam Romanam nuncupatam, fut olim, dum in humanis ageret, Instituti Oblatam, aliarumque similium Oblatarum in Urbe Matrem, & Fundatricem, specialis devotionis studium semper professam fuisse, & profiteri, illiusque cultum per ipsius Congregationis Professores, in Locis praecipue, ubi Monasteria ejusdem Congregationis extant, propagatum fuisse, itaut in singulis fere eorum Ecclesiis Altare aliquod Omnipotenti Deo in honorem dictæ Sanctæ dicatum reperiatur, ipsaque Congregatio, præter Beatum Bernardum Tholomei Fundatorem suum, dictam Sanctam Franciscam in specialem Protectricem agnoscat; ad augendum dictæ Sanctæ Franciscæ cultum, ac illius Festi diei celebritatem, ut in singulis Ecclesiis Conventualibus primodictæ Congregationis Monasteriorum, in quibus Claustralis vigeat observantia, dilecti Filii moderni, & pro tempore existentes dictorum Monasteriorum Abbates, die Festo dictæ Sanctæ Franciscæ, Missam solemnem, & Divina Officia, assistentibus sibi uno saltem Diacono, & alio Subdiacono, alioque Pluviali induto, aliisque Clericis, Pontificaliter, & more Episcoporum, præter tres alios dies, juxta Canonica Decreta præfinitos, servatis tamen alias, tam Literarum in forma Brevi Urbani VIII. incipien. *Exponi* sub datum Romæ sub Annulo Piscatoris die V. Aprilis MDCXXIX. expeditis, quam generalis Decreti Alexandri VII. Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum die XXVII. Septembris MDCLIX. editi, respective forma, & dispositione, & non alias, celebrare libere, & licite possint, & valeant, Apostolica auctoritate prædicta, harum quoque serie etiam concedimus, & indulgemus: Iisdemque modernis, & pro tempore existentibus primodictæ Congregationis Abbatibus plenam, & liberam potestatem, & auctoritatem desuper impertimur.

Ut Sacra ipsi die in Claustrali. Ecclesiis Missam, divinaque Officia Abbates Pontificaliter celebrare possint, sub certis modis indulget.

Firmantur superius statuta.

§. 6. Eosdemque modernos, & pro tempore existentes dictæ Congregationis Abbates, Monachos, & Personas super præmissis, aut eorum aliquo, a quibusvis Locorum Ordinariis, vel aliorum Ordinum, & Congregation. Abbatibus, aut aliis quibuscumque, quavis auctoritate, & quovis pretextu, colore, vel ingenio, publice, vel occulte, directe, vel indirecte molestari, inquietari, aut perturbari ullo unquam tempore nullatenus posse, neque debere: Præsentes quoque Litteras de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ defectu minime notari, nec sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis Dispositionibus, per quascumque Regulas, & Constitutiones Apostolicas per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, etiam Motu proprio, ac alias sub quibusvis tenoribus, & formis pro tempore factis, & faciendis, & concessis, ac concedendis, comprehendi, sed semper ab illis excipi, ac illa semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: Sicque, & non alias per quoscumque Judices, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere decernimus; irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat.contrariis quibuscumque.

§. 7. Non obstantibus prædictis Urbani Literis, & Alexandri Prædecessorum prædictorum Decretis in ea parte, qua præsentibus adversantur, ac quibusvis aliis Apostolicis, seu in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis, Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon primodictorum Ordinis, & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis dicto Ordini, & Congregationi primodictæ, ac quibusvis aliis Superioribus, & Personis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum, quomodolibet forsan concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua mentio aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissime, & plenissime, ac specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 8. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, concessionis, Indulti, extensionis, ampliationis, decreti, & derogationis, infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. prim. Aprilis 1755. Pont. an. 15.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, Kalendis Aprilis Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro. Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA.

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius,

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

SANCTÆ INQUISITIONIS XLVI.

Officialium seu Ministrorum numerus, deputationis forma, qualitates, onera, privilegia & exemptiones reales & personales, tum in Civilibus Caussis, tum & Criminalibus, distinctim recensentur, ac perpetua Constitutione præcedentis Motus proprii confirmativa, futuris quibuscumque abusibus, vetitisque ampliationibus occurritur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Specialis cura a Pontifice adhibita in reformandis Tribun.

AD Supremum Justitiæ Solium, nullis quidem meritis nostris, sed inscrutabili Divinæ Providentiæ consilio evecti, inter præcipuas muneris nostri curas atque sollicitudines, eam semper gravissimam existimavimus, ut diligenter investigantes, quænam in singulis Tribunalibus, præsertim hujus nostræ Almæ Urbis, universæque Ditionis Ecclesiasticæ, servaretur administrandæ justitiæ ratio, abusus omnes in ea pedetentim inductos de medio tollere, ac depravata quæque ad pristina & recta instituta revocare; si quid autem præterea desiderari videretur, nova lege supplere pro viribus adniteremur: haud ignorantes, cujusvis Reipublicæ, præsertim vero illius, quæ pacato undique regimine continetur, firmissimum in recta justitiæ administratione positum esse præsidium. Suscepto libenter oneri implendo quantopere adlaboraverimus, satis testantur plures, quæ in Bullario nostro occurrunt, hae ipsa de re per Nos editæ Constitutiones, quibus abunde consultum existimamus optimo regimini eorum Tribunalium, quæ hactenus, veteribus redintegratis, aut novis superadditis legibus, instaurare ac reformare constituimus. At vero nunc pares sollicitudinis nostræ curas exposcere visa sunt Officia illa, quæ per diversas Civitates, atque Provincias, cum Civilis & Criminalis jurisdictionis exercitio distributa, unum, *Sancti Officii* nuncupatum, Tribunal constituunt, quod a Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium in universa Christiana Republica contra Hæreticam pravitatem Inquisitorum Generalium, a Nobis, & ab Apostolica Sede specialiter deputatorum, immediate pendet, & ab ea auctoritatem, agendique normam desumit. Quamvis enim, ad accuratiorem trutinam revocatis omnibus, quæ ad hujusmodi Tribunalis facultates & jura, Causarum quoque & Per-

Per ejusdem sollicitudo quoad Tribun. a Congr. S. Officii depend.

Ne ea, quæ recte constituta sunt, ignorentur aut negligantur.

& Personarum illius Foro subjectarum naturas & qualitates, cæteraque illius systematis atque ordinis adjuncta pertinent, nihil fere deprehenderimus, quod vel a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, per Apostolicas Constitutiones, vel ab ipsa Congregatione, per iterata Decreta, seu etiam per Encyclicas literas, sapienter ac recte ordinatum, & constitutum non fuerit, ita ut vix unum aut alterum se obtulerit rerum Caput, quod nova sanctione suppleri atque juvari mereretur: nihilominus quum plura ex iis, quæ sæpe statuta ac demandata fuisse non ignoramus, præsertim circa ipsius Tribunalis Officiales, Ministros, & Familiares, non ita exacte, ut par erat, ubique servari, & maxime per Provincias Ecclesiasticæ Ditionis parum diligenter custodiri constaret, facile intelleximus id quidem ut plurimum ex præmissarum Constitutionum & Decretorum ignoratione, aliquando etiam ex affectata dissimulatione, aut ex arbitraria & incongrua eorumdem interpretatione provenire. Quumque ea de causa præfiniti jurisdictionum limites, & recta justitiæ reddendæ methodus frequentibus transgressionibus pateant, multaque exoriantur incommoda, & multo plura disseminentur dicteria, quæ immeritam plane de æquissimo Tribunali opinionem aliquibus ingerunt, & in eorum animis fovent; Idcirco Nos hujusmodi malis remedium efficax atque perpetuum afferre volentes, de consilio eorumdem Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Generalium Inquisitorum, collectis atque resumptis plerisque Decretis, Statutis, Resolutionibus, atque Declarationibus, præsertim circa memoratorum Officialium, Ministrorum, & Familiarium electionem, seu deputationem, qualitates, onera, & privilegia, tam Apostolica dictorum Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Nostra, quam etiam ipsius Congregationis Cardinalium auctoritate & providentia, hactenus editis & emanatis, ea omnia & singula in quadam Schedula nostri Motus proprii superioribus diebus manus nostræ subscriptione firmata distincte exposuimus, aptumque in ordinem redegimus, paucis adjectis, quæ ad eumdem recti ordinis assequendi finem, tam Nobis, quam ipsius Prædecessoribus nostris, ejusdemque Congregationis Cardinalibus prædictis semper propositum, conducere & opportuna fore judicavimus: Quam quidem Schedulam cum omnibus & singulis in ea contentis, sancitis, & ordinatis, novo & solemniori Apostolicæ confirmationis munimine roborare volentes, illam per præsentes, ab omnibus & singulis, ad quos spectat, exactissime observandam tradimus & injungimus.

Pont. de consilio &c. opportuna Decreta colligit in sua Schedula Motus proprii.

Schedulæ tenor inseritur.

Sequitur tenor dictæ Schedulæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

§. 2. „ ANcorchè la nostra Congregazione dei Cardinali specialmente deputati Generali Inquisitori contro l' aretica pravità in tutta la Cristiana Repubblica abbia con somma attenzione, e con indefessa diligenza sempre mai invigilato, che li Privilegj, de' quali godono gli Uffiziali, Ministri, e Familiari del S. Officio, non sieno di aggravio alle Comunità, e non perturbino il corso e buon' ordine della giustizia, per ciò che appartiene alli beni e persone particolari di essi Ministri, e Familiari, come chiaramente dimostrano le tante risoluzioni, e Decreti, e le repplicate Istruzioni, e lettere anche circolari di essa Congregazione.

§. 3. „ Tuttavia, perchè meglio apparisca a tutti l' equità, e moderazione de' suddetti Privilegj, e perche gli uomini non bene informati, depongano finalmente una volta quell' apprensione, in cui taluni sono, del tutto contraria alla verità delle cose; abbiamo perciò determinato di fare ad ognuno palese, quali sieno gli Uffiziali, e Ministri, che chiamansi *Patentati Privilegiati*, e quali sieno quei Familiari, che si chiamano *Patentati Semplici*: a chi appartenga la deputazione sì degli uni, che degli altri: le qualità che respettivamente si richieggono in cadauno di essi: le incombenze, e pesi, a' quali debbono soggiacere: e finalmente i Privilegj, e l' esecuzioni, dei quali debbono meritamente godere in retribuzione e premio del lor servigio.

Divisione generale.

§. 4. „ Inerendo pertanto ai Decreti più volte fatti, e ai provvedimenti più volte presi da detta nostra Congregazione, e quelli approvando, rinnovando, e confermando nelle parti non contrarie alla presente, CON QUESTA NOSTRA COSTITUZIONE DA VALERE IN PERPETUO, sotto la quale però non intendiamo comprendere nè l' Inquisizione di Malta, nè altre Inquisizioni fuori del nostro Stato Ecclesiastico, quali si reggono, e governano colle proprie loro lodevoli consuetudini, ammesse, ed approvate dai Sommi Pontefici Nostri Predecessori: di Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della nostra Appostolica autorità, con il consiglio e parere di detti Cardinali Inquisitori, ordiniamo e dichiariamo, che in quelle Città, e Luoghi, ove trovasi fissato il Tribunale della Santa Inquisizione, mediante la residenza degl' Inquisitori, i Patentati, che si chiamano *Privilegiati*, non siano più di cinque, cioè l' Inquisitore medesimo, il Fiscale, il Procuratore dei Rei, il Notajo, o sia Cancelliere, e il Mandatario. E che nelle altre Città, Terre, o Luoghi, ove non risiedono gl' Inquisitori, ma i loro Vicarj Foranei, li Patentati Privilegiati non siano più di tre, cioè il medesimo Vicario, il Cancelliere, o sia Notajo, e il Mandatario: conciossiachè senza l' opera di tali Ministri non potrebbe sussistere il Tribunale della Santa Inquisizione.

Quali sono i Patentati Privilegiati.

§. 5. „ La deputazione de' suddetti Vicarj, Fiscali, Procuratori dei Rei, Cancellieri, e Mandataj, vogliamo che, privativamente ad ogni altro, spetti ed appartenga, come di presente appartiene, alla detta nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori, e che da essa se ne spediscano le Patenti firmate, e sottoscritte di propria loro mano; e per quello appartiene alla deputazione degl' Inquisitori locali, vogliamo si osservi il solito, e quello stesso che si osserva presentemente.

A chi appartiene la deputazione de' medesimi.

§. 6. „ Non sarà perciò lecito ai Vescovi dare a veruno alcuna Patente, o viglietto di Uffiziale, Ministro, o Familiare del S. Officio, dovendo i Vescovi, anche nei Processi, e Cause di Fede, prevalersi de' proprj loro Uffiziali, e Ministri ordinarj, e così nettampoco sarà lecito agl' Inquisitori locali di dare a veruno alcuna Patente di Vicario, di Fiscale, di Procuratore de' Rei, di Cancelliere, o di Mandatario; anzi neppure sarà lecito ai medesimi deputare questi tali Uffiziali per modo di provisione con il titolo di Pro-Vicario, Pro-Fiscale, Pro-Mandatario, e simili; ma solamente potranno, o dovranno i suddetti Inquisitori Locali, in caso di vacanza di alcuno de' riferiti Uffizj, proporre alla Congregazione tre soggetti per l' Uffizio, che vaca, con rappresentare nello stesso tempo le qualità, e i requisiti di ciascheduno, secondo le istruzioni, e le lettere circolari più volte trasmesse da essa Congregazione. E se mai nel frattempo della vacanza, o anche di altro forzoso impedimento, occorresse il bisogno di fare senza indugio qualche atto appartenente ad alcuno de' suddetti Uffiziali; in tal solo caso permettiamo agl' Inquisitori Locali di deputare in iscritto, e per quell' unico atto, Persona onesta ed idonea, colle facoltà necessarie ed opportune.

§. 7. „ Prima di concedere alcuna di dette Patenti Privilegiate, dovrà la Congregazione attentamente osservare, come ha sempre mai lodevolmente osservato, che quei soggetti, a cui si concedono, siano persone di buona fama, non inquiete, non rissose, non dissolute, non inquisite, o contumaci della Giustizia, non gravate di molti debiti, e che non abbiano attualmente inimicizie: che non siano Soldati, non Patentati, Uffiziali, o Ministri di altro Tribunale, o Magistrato; e particolarmente che fuori del caso di vera necessità, non siano Parrochi, o Sacerdoti, da' quali, per altro qualunque titolo si eserciti la cura dell' Anime: nè siano Vicarj Foranei, Cancellieri, o Ministri della Curia Vescovile.

Qualità necessarie nei Patentati privilegiati.

§. §. 8. „ Di più dovrà osservare, che ciascuno di detti Patentati Privilegiati sia veramente abile, idoneo,

„ neo, e proporzionato ad esercitare per se stesso l' „ impiego, per cui se gli concede la Patente; e perciò, che i Vicarj siano veramente forniti di zelo, „ prudenza, e dottrina sufficiente, in quanto permette la qualità del luogo: che siano Sacerdoti Regolari, se possono aversi Regolari, non però Minori „ Osservanti, nè Cappuccini. Che non si deputi, e „ constituisca un Vicario in ogni Terra o Luogo, ma „ di più Terre, e Luoghi si formi un solo Vicariato, „ e nel più grosso, e popolato di essi, in cui il Vescovo sia solito di tenere il suo Vicario Foraneo, si „ deputi e costituisca il Vicario del S. Offizio, restringendo in tal guisa, per quanto è possibile, il „ numero dei Vicariati, e sopprimendo quelli, che „ l' esperimento del tempo passato ha fatto o farà „ conoscere non essere necessarj per conservare la „ purità della Santa Fede.

§. 9. „ Che tanto il Fiscale, come il procuratore de' Rei, siano sempre Dottori di legge, ed attualmente adetti alla Professione Legale. Che almeno per l' avvenire restino esattamente eseguiti „ gli ordini altre volte dati da essa Congregazione, „ cioè che i Cancellieri non siano persone nobili, „ ma Notaj di Professione, oppure Chierici Secolari, capaci, ed abili per esercitare un tale impiego. Che molto meno il Mandatario sia persona nobile, anzi neppure Mercadante, ma al più „ semplice Artegiano, sempre però persona onesta e dabbene. E finalmente, che niuno di detti „ Patentati Privilegiati possieda quantità considerabile di Beni, specialmente stabili; e che ciascheduno di detti impieghi si conceda ad una sola „ e non a più persone, e che in una medesima „ Famiglia non mai vi siano due Patentati Privilegiati.

Le patenti privilegiate si concedano gratis.

§. 10. „ La concessione di dette Patenti privilegiate dovrà farsi in tutto gratis, onde per ottenere dagl' Inquisitori Locali la nomina di detti „ Uffizj Privilegiati, si proibisce espressamente ai „ medesimi Inquisitori di ricevere sotto qualsivoglia „ titolo, o pretesto, promessa, o donativo di „ sorta veruna, tanto avanti, che dopo la nomina: „ comeppure si proibisce agl' istessi Inquisitori, e a „ quelli, che saranno da loro nominati, di promettere, o dare alli Ministri, ed Ufficiali di „ Roma, e respettivamente a questi, di ricevere „ danaro, o altra benchè minima cosa, per la spedizione, e consegna delle Patenti. E contravvenendo alcuno di essi, oltre la privazione dell' „ Uffizio, e di ogni altro impiego nella S. Inquisizione, vogliamo che incorrano *ipso facto* nella „ Scomunica maggiore riservata a Noi, e nostri „ Successori, e di più se saranno Regolari, cadano „ parimente *ipso facto* nella privazione della voce „ attiva, e passiva, e nella inabilità perpetua a „ qualunque grado della loro Religione: permettendosi solamente il dare, e respettivamente ricevere da chi voglia spontaneamente darli, quei „ donativi di esculenti, e poculenti, che si sogliono dare, e ricevere nelle Feste del Santo Natale, e nel principio d' Agosto, purchè i suddetti „ donativi si facciano senza fraude, e possano consumarsi in tre giorni.

Pesi dei Patentati Privileg.

§. 11. „ I suddetti Inquisitori, Vicarj, Fiscali, „ Procuratori de' Rei, Cancellieri, e Mandataj saranno tenuti a prestare il solito giuramento *de* „ *fide & silentio in perpetuum servando*, e ciascheduno di essi ad esercitare l' Uffizio, che se gli commette, con tutta attenzione, e diligenza: Per lo „ che dovranno continuamente abitare con fisso, e „ stabile domicilio, in quel luogo, ove debbono „ esercitare l' impiego destinatogli nella Patente; „ Nè da questa continua residenza potrà alcuno di „ essi essere dispensato per qualunque sia causa dagl' Inquisitori Locali: Riservando però alla Congregazione de' Cardinali Inquisitori la facoltà di „ accordare la licenza di assentarsi per pochi giorni, qualora vi concorra giusta e legittima causa, „ e non possa probabilmente temersi, che patisca „ perciò il buon servigio del Tribunale; Anzi che, „ in caso di mancanza, saranno tenuti i medesimi „ Inquisitori farne sollecita rappresentanza alla Congregazione, e attendere da essa le opportune provvidenze.

Privilegi de' Patentati privilegiati

§. 12. „ In premio poi, correspettività, e retribuzione dell' attenzione, e fatiche loro e del „ peso suddetto di risedere, i soprannominati Patentati „ Privilegiati, quali servono al S. Tribunale senza „ mercede, e salario alcuno, oltre le grazie spirituali concedute dai Sommi Pontefici nostri Predecessori, quali ancor Noi rinnoviamo, e confermiamo, goderanno ancora, e dovranno godere „ degl' infrascritti Privilegj nel modo che siegue.

Delazione dell'armi.

§. 13. „ Primieramente godranno il Privilegio „ non solamente per se, ma ancora per un loro „ Servitore attuale, quando il Patentato Privilegiato non sia Regolare, ma Secolare, della libera „ delazione delle armi tanto offensive, che difensive, non solamente per propria difesa loro, ma „ pur anche del Sant' Officio; Eccettuate però le „ armi proibite nello Stato Ecclesiastico anche ai „ Ministri delle Corti Secolari, nella Bolla: *Cum* „ *vices ejus*, di S. Pio V. nell' altra: *Etsi cuncta*, „ di Alessandro VIII. e nell' altra: *In supremo Justitiæ Solio*, di Clemente XII. Quali armi non „ sarà loro lecito portare, nè ritenere, sotto le pene contenute in dette Costituzioni. E tutto ciò „ senza pregiudizio dei Decreti altre volte fatti per „ le Inquisizioni fuori di Stato, cioè che i Patentati „ Privilegiati del S. Offizio possano portare, e ritenere quelle medesime armi, che possono ivi „ portare e ritenere i Ministri delle Corti Secolari.

Esenzione dai pesi Comunit. Esenzione dai pesi personali.

§. 14. „ Dovranno inoltre i suddetti Patentati „ Privilegiati riputarsi *in omnibus ad instar Clericorum*, e perciò godere di quella medesima esenzione, della quale godono gli Ecclesiastici, dai pesi „ Comunitativi, tanto personali, che reali. In virtù dell' esenzione personale non potranno i detti „ Patentati Privilegiati essere angariati, o perangariati, e molto meno represagliati per debiti delle „ loro Comunità; anzi neppure essere costretti ad „ accettare alcun Uffizio, o Carica pubblica: qual „ Privilegio di esenzione dalle Cariche pubbliche è „ stato da Noi conceduto anche ai Bargelli, e Custodi delle Carceri. Ma se nondimeno alcuno di „ essi di sua spontanea volontà chiederà, ovvero „ accetterà alcuna delle Cariche pubbliche, vogliamo che in tal caso, senz' altra dichiarazione, s' „ intenda *ipso facto* decaduto e privato non solo del „ Privilegio personale, del quale parliamo, ma pure anche del Privilegio del Foro del S. Officio, „ del quale si parlerà più sotto, e che resti soggetto alla Giurisdizione dei Magistrati, e Governatori Locali, in tutto ciò, che appartiene all' „ esercizio di essa Carica, e di più che non possa „ in appresso scusarsi dall' accettare e dall' esercitare „ ogni altra Carica, ed ogni altro Uffizio tanto lucroso, che non lucroso, pel quale venga eletto „ dalla medesima Comunità.

Esenzione dai pesi reali.

§. 15. „ In virtù dell' esenzione reale, vogliamo, „ che i beni spettanti alli più volte nominati Patentati Privilegiati, in qualunque luogo posti, e „ situati, sieno pienamente esenti da tutte quelle „ collette, e pesi Comunitativi, dai quali sono esenti gli Ecclesiastici; Ma rispetto a quelli, dai „ quali per qualunque sia ragione non sono esenti „ gli Ecclesiastici, nettampoco saranno esenti i beni di detti Patentati Privilegiati; dovendosi, „ come si è detto, l' esenzione reale di quelli regolare in tutto e per tutto, come quella degli Ecclesiastici.

§. 16. „ Ma sebbene i Patentati Privilegiati godono, e debbono godere *ad instar Ecclesiasticorum* il Privilegio di esenzione, tanto personale, „ che reale dai pesi Comunitativi, come si è detto fin' ora; non godono però, nè debbono goder „ alcuna sorta d' Immunità locale, o sia nelle loro „ Case, o sia ne' loro Poderi; E perciò dichiariamo non esser lecito nè permesso ai medesimi Patentati tenere sopra le loro Case, Cantine, Botteghe, o Possessioni, l' Arme, e l' Insegna del S. „ Officio, volendo che questo sia solamente permesso nella Casa, e luogo, ove è stabilito, e si tiene il Tribunale.

Privilegio del Foro del S. Officio.

§. 17. „ Oltre i suddetti due Privilegj della delazione delle Armi e della esenzione tanto personale, che reale dai pesi Comunitativi, gl' Inquisitori locali, e Vicarj Fiscali Procuratori de' rei, „ Cancellieri, e Mandataj suddetti, e quando alcuni di

ni di essi abbia moglie, anche le loro mogli, e similmente i figliuoli, purchè abitino, e convivano ad una stessa mensa con loro, debbono ancora, e dovranno godere del Privilegio del Foro, che chiamasi del S. Officio, tanto in Civile, che in Criminale; purchè però non siano Vicarj Foranei, Cancellieri, o altri Ministri della Curia Vescovile, oppur Parrochi, o altri Sacerdoti con cura di Anime; poichè qualora questi per vera indispensabile necessità siano destinati ad esercitare alcuni de' suddetti impieghi Privilegiati del S. Officio, non perciò potranno sottrarsi, ma dovranno sempre, come prima, rimaner soggetti all'obbedienza, Foro, e giurisdizione del Vescovo.

Cause Civili.

§. 18. „ Affinchè poi in ordine a questo Privilegio del Foro non insorga in avvenire, per quanto è possibile, alcuna dubbiezza e controversia; incominciando *dalle Cause Civili*, ordiniamo e dichiariamo, che li suddetti Patentati Privilegiati debbano goderne, quando sono Cause indifferenti, ma non quando sono Cause *Feudali*, *o Fiscali*, o quando si tratti di pagamento di collette, e Gabelle, per le quali i suddetti Privilegiati non siano, come sopra, esenti; poichè tali Cause dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i suoi Giudici proprj, cioè da i Giudici Fiscali, & Ordinarj. E cosìppure dovranno sempre conoscersi, e terminarsi da i Giudici, e Congreg. della Fabbrica di S. Pietro, le Cause tra la medesima Fabbrica, e li suddetti Patentati Privilegiati, per l'esecuzione e adempimento de' Legati Pii.

§. 19. „ Inoltre li suddetti Privilegiati goderanno, e dovranno godere di detto Privilegio nelle Cause indifferenti, quando essi sono rei convenuti, ma non quando sono Attori, imperciocchè essendo Attori, devono seguire il Foro del Reo; Eccettuamo però da questa regola quelle Inquisizioni, nelle quali per lunga consuetudine di sopra quarant' anni indietro, li detti Patentati Privilegiati del S. Officio hanno legittimamente prescritto il Privilegio di trarre al foro di esso S. Officio anche le Cause Civili, nelle quali essi sono Attori; poichè rispetto a queste tali Inquisizioni, non vogliamo che s'innovi cosa alcuna, ma anzi si osservi per l'avvenire la consuetudine già introdotta e prescritta, nella stessa maniera, che si osserva presentemente; Purchè però sia stata altre volte in passato ammessa, ed approvata in contraddittorio Giudizio dalla piena Congregazione dei Cardinali Inquisitori, altrimenti non debba attendersi in conto veruno.

§. 20. „ Se i pupilli, o vedove, o altre miserabili persone, che per Privilegio chiuso *in corpore Juris* godono il diritto di eleggere, e variare il foro, vorranno agire per alcuna Causa civile e indifferente contro alcuno di detti Patentati Privilegiati del S. Officio, potranno bensì godere del suddetto Privilegio di eleggere e variare, ma però sempre dentro il medesimo Foro del S. Officio: Cosicchè sarà in loro arbitrio, ed elezione convenire il Patentato Privilegiato o nella nostra Curia avanti Monsignore Assessore, declinando dall' Inquisitore, o Vicario Locale; o avanti l' Inquisitore, o Vicario locale declinando il Tribunale di Monsignor Assessore, ma non mai sarà in loro arbitrio di eleggere altro Giudice fuori del S. Officio.

§. 21. „ E perchè non avvenga in avvenire, come qualche volta è avvenuto in passato, che il Patentato Privilegiato del S. Officio, dopo aver prestato il suo consenso nella Giurisdizione di altro Giudice fuori di esso S. Officio, pretenda declinare dal Foro, nel quale ha acconsentito, con abuso del suo Privilegio, e con perturbare così il buon ordine della Giustizia; pertanto vogliamo, e dichiariamo, che se alcuno di detti Patentati Privilegiati, dentro il termine di tre giorni, dopo essere stata contra di lui riprodotta la prima citazione, o monitorio avanti altro Giudice ordinario, e competente, non avrà espressamente allegata negli Atti del S. Officio, e intimata all' Attore la declinazione del Foro, oppure non avrà fatta eseguire contra il medesimo Attore la opportuna citazione ad *videndum reassumi*, *&* *inhiberi* avanti Monsignor Assessore, oppur avanti l' Inquisitore, o Vicario Locale, non possa più allegarla durante quella istanza, ma che questa debba onninamente proseguirsi e terminarsi avanti quel Giudice e Tribunale, in cui avrà, come sopra, benchè tacitamente acconsentito; ancorchè la suddetta prima citazione, o il suddetto Monitorio siano stati contra di lui eseguiti senza alcuno precedente licenza, o *Exequatur* dell' Inquisitore Locale, o di Monsignor Assessore, quale dichiariamo non essere necessario per lo effetto suddetto.

§. 22. „ Per la medesima ragione, nelle Cause Civili di riconvenzione, il Parentato Privilegiato, che sarà riconvenuto, non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice, avanti il quale è stato da lui convenuto il suo Avversario. E similmente non potrà in veruna istanza declinare il Foro del Giudice ordinario, quando sarà chiamato come Autore laudato, a liberare il reo dalle molestie.

§. 23. „ Accade bene spesso il caso, che dopo introdotta la causa avanti il Giudice ordinario e competente, sopravviene al reo convenuto il Privilegio del Sant' Officio, o perchè il Patentato privilegiato succeda al Defonto non strivilegiato, o perchè il reo convenuto, pendente la lite, venga ad essere deputato dalla Congregazione per uno di detti impieghi Privilegiati del Santo Officio. Vogliamo pertanto, e dichiariamo, che in tali casi, o altri simili, ne' quali sopravvenga il Privilegio, non pertanto possa avvocarsi la Causa del Giudice Ordinario, avanti il quale si troverà introdotta, neppure colla clausola *in statu*, *&* *terminis*, *&* *stari indicationi quoad jura producta*: Ma che debba prima consumarsi l' istanza, e solamente poi possa riassumersi dal Tribunale del Sant' Officio, colla Clausula suddetta, per l'istanza ulteriore, qualora il Giudicato dell' Ordinario sia di sua natura appellabile, e non essendo di sua natura appellabile, quando col rescritto della piena Congregazione debba commettersi ulteriormente, o in suspensivo, o in devolutivo.

Esecuzione dei Mandati di altri Giudici.

§. 24. „ In tutti però e singolari casi, ne' quali abbiamo dichiarato, che li sopranominati Patentati Privilegiati non debbano godere il Privilegio del Foro del Sant' Officio, se la Parte vorrà procedere all'esecuzione del Mandato spedito dal Giudice Ordinario, vogliamo che si faccia la dovuta distinzione tra l'esecuzione reale, e l'esecuzione personale. L'esecuzione reale potrà farsi liberamente senza alcuna precedente licenza, e senza alcun precedente *Exequatur* degl' Inquisitori, o Vicarj locali, o di Monsignor Assessore, purchè però non si faccia dentro la Casa di attuale abitazione del Patentato Privilegiato, poichè volendosi fare dentro la Casa, ove questi attualmente abita, vogliamo, che se ne prenda prima l' *Exequatur*, o da detto Monsignor Assessore, oppure dall' Inquisitore, o Vicario locale.

§. 25. „ Qualora poi voglia venirsi all' esecuzione personale contra il Patentato privilegiato, dovrà sempre ottenersene il permesso, e l' *Exequatur*, o dall' Inquisitore locale, o da Monsignor Assessore, quali però tanto nel primo caso di esecuzione reale dentro la Casa, quanto nell' altro di esecuzione personale, saranno tenuti di darlo in tutto *gratis*, prontamente, e senza alcuna precedente citazione, e molto meno esame, e discussione della Causa: E solamente per l'esecuzione contra la persona potrà, o dovrà aggiungersi all' *Exequatur*, in grazia, e per comodo del Privilegiato, la Clausula: *Ostendatur per sex dies ante*; come si costuma cogli Ufficiali delle Milizie, e con altri simili Privilegiati.

§. 26. „ All' incontro in tutti e singoli casi, ne' quali abbiamo di sopra dichiarato, che li Patentati Privilegiati debbano godere del Privilegio del Foro del S. Officio, vogliamo, ed ordiniamo che il Tribunale del S. Officio faccia anche esso la dovuta distinzione, nel commetter le Cause Civili, tra quelle, che sono di somma appellabile, e quelle, che sono di somma solamente ricorribile: di modo che nelle Cause di somma ricorribile debba ancor egli osservare le regole già da Noi prescritte alla Nostra Segnatura di Giustizia, ed agli altri Tribunali di Roma, tanto in ordine

„ alla

alla remissione delle medesime *ad Partes*, quanto in ordine al trasporto degli Atti, ed alle Propine. E che inoltre nelle Cause de' danni dati, siano casuali, o siano studiosi, debba il Tribunale del S. Officio ancor esso uniformarsi alla nostra Costituzione dei 25. Gennajo 1751.

Cause Criminali.

§. 27. „ E quindi passando dalle Cause Civili alle Cause Criminali, è stato già altre volte stabilito da detta Nostra Congregazione dei Cardinali Inquisitori Generali, e Noi ancora inerendo alla medesima, ordiniamo, e stabiliamo, che li sunnominati Patentati Privilegiati godano, e debbono godere nelle Cause passive, il Privilegio del Foro del S. Officio, privativamente a qualunque altro Giudice, e Tribunale, di maniera che questi non possano in esse intromettersi neppure per consenso de' medesimi Patentati: Volendo Noi, che questo Privilegio nelle Cause passive Criminali s'intenda conceduto non tanto in riguardo alle Persone, quanto e piuttosto alla Sacra Inquisizione, cosicchè non possa al medesimo nè tacitamente, nè espressamente rinunciarsi: E che all' incontro nelle Cause attive, li detti Patentati Privilegiati godano il Privilegio del Foro *cumulative tantum*, cosicchè nè gl' Inquisitori locali, nè Monsignore Assessore possano avocarle dal Giudice Ordinario, quando il Giudice Ordinario, o a querela dello stesso Privilegiato, oppure anche *ex Officio*, o in altro qualunque modo avrà prevenuto nella Cattura dell' Inquisito.

§. 28. „ Da questo Privilegio del Foro del S. Officio nelle Cause Criminali passive, si eccettuano primieramente tutti quei casi, e delitti, per li quali secondo la disposizione de' Sacri Canoni li Chierici delinquenti non godono il Privilegio del Foro Ecclesiastico: dovendo osservarsi per regola generale, che dove non ha luogo rispetto ai Chierici il Privilegio del Foro Ecclesiastico, non deve neppure aver luogo il privilegio del Foro del Sant' Officio rispetto ai suddetti Patentati, quali, come si è detto, debbono in tutto riputarsi *ad instar Clericorum*: donde ancora siegue, che siccome i Chierici ritrovati *in fragranti crimine*, o con armi indosso proibite dalle suddette Appostoliche Costituzioni, possono arrestarsi e carcerarsi dal Giudice laico, e sua famiglia, ad effetto però di rimetterli, immediatamente, che quelli allegano il Privilegio del Chiericato, al suo proprio Giudice Ecclesiastico: così anche possano prendersi infragranti, o con dette Armi proibite indosso, li suddetti Patentati Privilegiati del Sant' Officio, ad effetto però di rimetterli al Tribunale di esso S. Officio, subito che questi alleghino, il loro Privilegio, ed esibiscano la loro Patente privilegiata.

§. 29. „ Similmente si eccettuano per Decreti altre volte fatti dalla medesima Congregazione, quali Noi approviamo e confermiamo, tutti quei casi, ne' quali si tratti di mancanza, o fraude commessa nell' esercizio delle Arti loro, dai suddetti Patentati Privilegiati, quali siano Mercanti, Bottegaj, ovvero Artisti; poichè in queste Cause, benchè passive, non dee loro suffragare il Privilegio del Foro del Sant' Officio, ma debbono, come ogni altro, restar sottoposti alla visita e Giurisdizione de' Magistrati e Giudici Ordinarj, ed alle pene contenute nei loro Editti, e questo medesimo dovrà osservarsi rispetto ai Notarj o Cancellieri; poichè, non ostante che sieno Patentati Privilegiati, pur tuttavia, in ciò, che riguardi li Bandi del Prefetto degli Archivj, dovranno essere sottoposti, come ogni altro non privilegiato, alla visita, giurisdizione, e punizione del medesimo.

§. 20. „ E cosippure qualunque si sia di detti Patentati Privilegiati, benchè non Artista, non Bottegajo, nè Mercante, dee restar sottoposto, come ogni altro non Privilegiato, alla Giurisdizione del Giudice Ordinario competente, quante volte cada in commesso, frandando le pubbliche Gabelle. Vogliamo però, che tanto nel caso di mancanza commessa nell' esercizio dell' Arte propria, quanto nel caso di fraude commessa in pregiudizio delle pubbliche Gabelle, sia sempre salva la persona del Patentato Privilegiato, di maniera che questa non possa carcerarsi, nè punirsi nella persona, senonchè dal medesimo S. Officio; quale per tale effetto potrà chiedere, e farsi rimettere gli Atti fatti dal detto Giudice Ordinario: e che se mai per rinvenire la fraude, che si pretenda commessa in pregiudizio delle pubbliche gabelle, gli Appaltatori delle medesime vorranno, che si faccia alcuna perquisizione nelle case di essi Patentati privilegiati, queste non si facciano senza l' intervento della persona da deputarsi dall' Inquisitore, o Vicario del luogo, ove si vuol fare la perquisizione; quali però saranno tenuti a deputarla immediatamente, e senza verun indugio, sotto pena, in caso di ritardo, di essere tenuti del proprio a tutti i danni ed interesse.

Patentati semplici.

§. 31. „ Quanto fin' ora abbiamo ordinato, e decretato, riguarda, ed appartiene ai soli Patentati privilegiati; ora parlando degli altri, che si chiamano Patentati semplici, sono quelli tutti coloro, che in qualche modo servono alla S. Inquisizione, ma non sono Inquisitori, nè Vicarj, non sono Fiscali, nè Procuratori de' Rei, non sono Cancellieri, nè Mandataj del S. Officio.

Consultori.

§. 32. „ Fra questi semplici Patentati, o vogliamo dire semplici Famigliari del S. Officio, tengono il primo luogo coloro, che chiamansi *Consultori*. La nomina di questi in ciascheduna Inquisizione spetta ed appartiene ai rispettivi Inquisitori locali, quali però non vogliamo, che possano concedere o consegnare in avvenire ad alcuno la Patente di Consultore, se non dopo che le nomine delle persone da essi fatte sieno state lette, ed approvate dalla Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori: essendo ben certi che la detta Congregazione non approverà per Consultori, se non persone di buona ed integra fama, di pietà, e di dottrina: che averà il necessario riguardo, affinchè altri siano Teologi, ed altri Canonisti, o Leggisti di Professione, quali possano all' occorrenza rivedere anche stampe, e libri: e che il numero di essi non ecceda il bisogno di quella Inquisizione, a cui devono servire.

Come debbono deputarsi.

Pesi, e Privilegi de' medesimi.

§. 33. „ In premio del loro servigio, e della residenza, che dovranno fare i suddetti Consultori, per trovarsi pronti ad ogni occorrenza del Tribunale, avrà ciascheduno di essi, oltre l'acquisto delle Indulgenze, e grazie spirituali, il Privilegio della delazione dell' Armi non proibite dalle suddette Costituzioni Appostoliche, purchè però non siano Regolari; anzi di più i Consultori suddetti potranno comunicare il medesimo privilegio della delazione delle Armi anche ad un loro attuale Servitore, nella maniera, che si dirà in appresso, purchè non sia Bottegajo, nè Mercante, e purchè non sia Parente di quel Consultore, che lo nomina. All' incontro i Consultori Regolari, ai quali non conviene nè avere per se, nè comunicare ad altri il Privilegio di portar Armi, avranno in luogo di questo un' altro Privilegio, cioè, che non potranno essere rimossi da' loro Superiori dal Convento di quel luogo, ove devono servire al S. Officio, senza giusta causa, e senza saputa, e consenso di detta Nostra Congregazione; ben inteso però, che in ogni altra cosa, che riguardi alla disciplina Regolare, debbano come ogni altro obbedire al proprio Superiore.

Delazione dell'Armi.

Consultori Regolari.

Altri Famigliari e semplici Potentati.

§. 34. „ In quelle Inquisizioni, ove per lunga e inveterata consuetudine gl' Inquisitori locali sono in possesso di nominare, oltre i suddetti Consultori, altri Familiari del S. Officio, coll' acquisto delle Indulgenze, e colle facoltà di portar Armi, come per esempio, il Bargello, il Custode delle Carceri, il Provveditore de' Carcerati, e simili, permettiamo, che ancora in avvenire possano eleggerli, e deputarli, purchè la nomina, ed elezione di tali persone sia letta, ed approvata, come sopra, da detta Congregazione. Incaricando Noi alla medesima Congregazione di avvertire coll' usata diligenza, che non siano persone discole, o rissose; che siano di qualità e condizione, proporzionate all' impego, a cui sono nominate; e che il numero di esse non ecceda il puro e preciso bisogno.

§. 35.

Anno 1755.

§. 35. „ Fuori del suddetto Privilegio delle Armi, non potranno i Consultori, o altri Familiari, arrogarsi, o pretendere verun altro di quei Privilegi, che competono, come sopra, ai soli Patentati privilegiati; e perciò non potranno pretendere di esser esenti dai pesi reali, o personali delle respettive Comunità, qualora tal esenzione non gli competa per essere Ecclesiastici, o per altro titolo legittimo; e molto meno potranno pretendere il Privilegio del Foro del S. Officio, se pure non sia stato ad alcuno di essi specialmente conceduto da detta Nostra Congregazione per titolo oneroso, come in fatti è stato giustamente ad alcuni pochi conceduto; ma non essendo, che semplici Patentati, resteranno, come prima, soggetti tanto in Civile, che in Criminale, al Foro e Giurisdizione dei loro Giudici ordinarj e competenti, per qualunque sia causa, o delitto, anche di delazione, o ritenzione d'Armi proibite in dette Apostoliche Costituzioni; volendo Noi, che ancor quello delitto appartenga ai Giudici ordinarj, quando si tratta di Patentati del S. Officio, che, secondo la presente Costituzione, non godono il Privilegio del Foro.

Patentati semplici dell'Inquisizione di Ancona.

§. 36. „ Ma perchè nell' Inquisizione *di Ancona* è stato solito da tempo antichissimo, e si osserva tuttavia pacificamente, che anche i Consultori, ed altri suddetti Familiari, benchè semplici Patentati, godono il Privilegio del Foro del Sant' Officio; Vogliamo perciò, che tale consuetudine dell' Inquisizione di Ancona, quale sappiamo esser stata più volte da detta Congregazione, ed anche da Noi stessi ammessa ed approvata, debba osservarsi ancora per lo avvenire; e così parimente debba osservarsi, quando vi sia in alcun' altra Inquisizione del Nostro Stato Ecclesiastico, purchè però sia pacifica, ed antica, e purchè in passato sia stata ammessa, ed approvata dalla Congregazione dei Cardinali Inquisitori, o da Noi, e da' Nostri Predecessori, come quella di Ancona; altrimenti non debba attendersi in conto veruno; e di più con espressa dichiarazione, che una tal consuetudine non suffraghi neppure per la Inquisizione di Ancona, che pel solo Privilegio del Foro, e non mai per l' altro dell' esenzione da' pesi Comunitativi; e che il detto Privilegio del Foro si osservi, e si regoli colle stesse regole, e modificazioni, colle quali abbiamo poc' anzi dichiarato, che debbono goderlo i Patentati privilegiati.

Registro delle Patenti.

§. 37. „ Ad effetto poi di evitare qualsivoglia confusione, vogliamo, che ciascheduna Patente, o sia privilegiata, o semplice, tanto per la suddetta Inquisizione di Ancona, quanto per ogni altra Inquisizione, comprese ancor quelle dei Servitori de' Consultori, prima di consegnarsi al Patentato, sia registrata negli atti della Cancellaria di questa Nostra Universale Inquisizione; e che niuna di esse abbia alcuna forza e valore, se in calce, o a tergo non apparirà la fede del suo registro colla specifica espressione dell' Ufficio dell' Inquisizione o Vicariato, per cui dee servire, come per esempio = *Patente privilegiata d' Inquisitore, (di Fiscale, e simili), per l' Inquisizione di Fermo = Patente privilegiata di Vicario, (Notajo, e simili) pe 'l Vicario del tale e tal luogo nella Inquisizione di Fermo = Patente semplice di Consultore, (di Custode delle Carceri, e simili), per la tale, o tale Inquisizione.*

Abolizione de' Viglietti.

§. 38. „ E perchè ci è noto, che alcuni, in vece di lettere Patenti, hanno conceduto semplici Viglietti di Famigliarità del Sant' Officio, nel numero e qualità de' quali si potrebbe più facilmente fraudare la Nostra volontà, e risoluta intenzione: perciò annullando, e dichiarando irriti, cassi, e nulli tutti e singoli Viglietti di Famigliarità, che sono stati dati fin' ora, o che in avvenire si dassero, eziandio a' propri Servitori, tanto dagl' Inquisitori locali, quanto anche da ogni altro Uffiziale, o Ministro del S. Officio, maggiore o minore di detti Inquisitori: ordiniamo e comandiamo agli esecutori di qualunque sia Corte Ecclesiastica, o Laicale, che essendo loro esibiti somiglianti semplici Viglietti, non solo non debbano attenderli, ma anzi debbano toglierli dalle mani di coloro, che avranno avuto l' ardimento di esibirli, e che debbano mandarsi immediatamente a questa Nostra universale Inquisizione, ad effetto che da essa vengano debitamente mortificati quelli, che li avranno conceduti.

Pont. A. XV.

Moderazione del numero de' Vicariati.

§. 39. „ Incarichiamo finalmente alla detta Nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori, e al moderno Nostro Assessore, di proseguire incessantemente con quello stesso zelo, con cui hanno già incominciato, l' opera utilissima di ridurre il numero dei Vicariati, con sopprimere quelli, che l' esperimento del tempo passato ha fatto conoscere non esser necessarj; Ed esaminando lo stato, ed il bisogno di ciascheduna Inquisizione locale, di fissare una volta per sempre il numero dei Consultori, e degli altri semplici Familiari, secondo l' esigenza di quella tale Inquisizione, ad effetto di tenerne a perpetua memoria un' Elenco ben distinto, ed ordinato, nella Cancellaria di questa Nostra Universale Inquisizione; giacchè è stato più volte riconosciuto dalla medesima Congregazione, che il soverchio numero o di dette Vicarie, o di detti semplici Patentati, in vece di giovare al buon servigio della S. Inquisizione, reca piuttosto discredito, e detrimento.

E de' Consultori e Familiari.

§. 40. „ Tutto ciò, che abbiamo fin qui determinato, appartiene alle Inquisizioni particolari costituite in diverse parti del nostro Stato Ecclesiastico fuori di Roma. Per questa di Roma, che sta sotto gli occhi nostri, e dei Cardinali Generali Inquisitori, come pure per gli Uffiziali, Ministri, ed Inservienti al Tribunale della medesima dentro la Città, e suoi Contorni, non abbiamo cosa da insinuare, o provvedere, oltre quello, che è stato saviamente provveduto, e si provvede opportunamente alle occorrenze da essi Cardinali Inquisitori, tanto rispetto alla loro deputazione, quanto rispetto ai loro Privilegj. Onde ci resta solamente a spiegare la nostra volontà in rapporto alla Tenuta di Conca, e suoi Affittuarj.

Tenuta di Conca e suoi privilegj.

§. 41. „ La Tenuta di Conca posta nell' Agro Romano fu dismembrata dal Patrimonio della Camera Appostolica dal nostro Santo Predecessore Pio V. e con tutti e singoli suoi membri, annessi, e pertinenze, unita in perpetuo, incorporata, ed assegnata alla Pia Casa di questa Santa Universale Inquisizione, per supplire colle rendite della medesima alle spese necessarie, e indispensabili, che fino a quel tempo facevansi dalla nostra Camera Appostolica, dei Ministri, ed Uffiziali, delle Carceri, e dei Carcerati, ed alle altre, che occorrono alla giornata. Non pertanto però la suddetta Tenuta ha lasciato di essere come prima Tenuta propria di questa nostra Santa Sede: E perciò, siccome i Beni, che in qualunque altro luogo possedono le Inquisizioni particolari, sono beni proprj della Sede Appostolica, e perciò in tutto e per tutto esenti da qualunque gravezza, tanto ordinaria, che straordinaria, eziandio dalle Decime Papali, imposte, e da imporsi; così anche per la stessa ragione gode, e dee godere della medesima totale esenzione la detta Tenuta di Conca, per qualunque sorta di frutti tanto naturali, che industriali, ivi nati, e raccolti, come pure per qualunque sorta di bestiame, che sia istrumento veramente necessario di essa Tenuta, cioè, quel bestiame, senza il quale non potrebbe la Pia Casa o Attuario ricavare i frutti, che si producono nella medesima, e gli utili delle sue Ferriere: e finalmente per le Grascie, e Commestibili, che s' introducono nella Dispensa, e si consumano dalli Inservienti, ed Operarj in essa Tenuta, e Ferriere: E questa stessa totale esenzione ancor Noi in forma amplissima approviamo in perpetuo, e confermiamo.

§. 42. „ Anzi per maggior fermezza della medesima, siccome i nostri Predecessori, e Noi stessi, quante volte è insorta sopra detta esenzione alcuna dubbiezza tra la nostra Camera Appostolica, e la detta Pia Casa, abbiamo voluto giudicarne nella Congregazione, che si tiene il Giovedì di ciascuna settimana: Così parimente riserviamo a Noi stessi, ed alli nostri Successori, la cognizione e decisione di tali controversie nel-

Anno 1755.

nella medesima Congregazione del Giovedì, quando mai insorgessero in avvenire, o fossero di già insorte e pendenti: E dello stesso Privilegio vogliamo, che godano tutte le altre Inquisizioni particolari, quante volte nasca alcuna lite circa l' esenzione dei beni alle medesime appartenenti, siccome di fatti ne hanno sempre goduto in passato.

„ §. 43. „ A contemplazione della medesima Tenuta, gli Affittuarj di essa sono in possesso di godere da tempo antichissimo, non solo per le loro proprie persone, ma ancora per un congruo numero di altre persone, che sono necessarie alla coltivazione, e servigio della medesima Tenuta, e sue Ferriere, di due privilegj, cioè di quello di portar armi non proibite dalle suddette Constituzioni Appostoliche, e dell' altro del Foro del S. Officio, tanto in Civile, che in Criminale: Onde Noi ancora in virtù della presente lodiamo, approviamo, e confermiamo quell' antica, e ben giusta consuetudine altre volte approvata e confermata dal nostro Predecessore Clemente VIII. ma però colle seguenti dichiarazioni, cioè:

§. 44. „ Primieramente che gl'Inservienti a detta Tenuta non siano riputati per tali, nè godano alcuno di detti due privilegj, se non dopo che saranno stati nominati secondo il solito dagli Affittuarj al Padre Commissario, e che il Padre Commissario gliene avrà spedite le Lettere Patenti sottoscritte di sua mano, e registrate negli Atti di questa Cancellaria: Volendo Noi, che i semplici viglietti, o degli Affittuarj, o del Padre Commissario, o di altro qualunque sia Uffiziale del Sant' Ufficio, non abbiano alcun effetto o valore, anzi possano dagli Esecutori di qualsivoglia Curia impunemente disprezzarsi, col solo peso di consegnarli a Monsignor Assessore, ad effetto di riferirli in piena Congregazione, per punire, e mortificare quelli, che si saranno presi l'arbitrio di concederli contro questa nostra determinata volontà; Anzichè neppure le stesse Patenti sottoscritte dal Padre Commissario vogliamo, che siano di alcun valore, se non avranno in calce, o a tergo, la fede, e nota del loro Registro.

§. 45. „ Innoltre vogliamo, che li Patentati di Conca, comprese le persone degli stessi Affittuarj, e dei loro Servitori, non eccedano in tutti il numero già stabilito dalla detta Congregazione, di cento cinquanta; e che non debbano godere di alcuno di detti privilegj, se non che durante il loro servigio. Perchè poi coloro, che partono, e sono licenziati dal servigio, non siano in ciò cagione di disordine, e di fraude, ordiniamo al Padre Commissario di non sottoscrivere le nuove Patenti in favore di quelli, che subentreranno al servigio a nomina degli Affittuarj, e respettivamente al Cancelliero, di non registrarle se non gli saranno state riportate le vecchie Patenti già concedute a coloro, che non servono più alla Tenuta: Lodando Noi, che per maggior cautela, Monsignor Assessore *pro tempore* tenga nota a parte de' suddetti Affittuarj, e Patentati di Conca, e che ne faccia relazione ogni anno nella prima, o seconda Congregazione di Gennaro, che suol tenersi alla Minerva, siccome per decreto di essa Congregazione, e con nostro particolare gradimento ha incominciato a fare il moderno Monsignore Assessore.

§. 46. „ Quanto poi al Privilegio del foro del Sant' Officio, vogliamo bensì, che i suddetti Inservienti, e Patentati di Conca debbano goderne, tanto nelle Cause Civili, quanto nelle Cause Criminali; ma però debbano goderne, nello stesso modo, e forma, ed in quei soli casi, ne' quali lo godono i Patentati privilegiati nelle Inquisizioni particolari fuori di Roma; e che all' opposto in tutti e singoli altri casi, ne' quali abbiamo di sopra dichiarato, che non debbano goderne i Patentati Privilegiati di dette Inquisizioni particolari, e non esser luogo alla riassunzione delle loro Cause, vogliamo similmente, e dichiariamo, che non debbano goderle, nè possano riassumersi le Cause dei Patentati di Conca.

§. 47. „ Per ultimo, inerendo agli Editti provvidamente pubblicati da detta nostra Congregazione dei Cardinali Generali Inquisitori nell' anno 1703., nel 1728., nel 1743., e nel 1754., dichiariamo, che a niuno di detti Patentati di Conca sia lecito tenere sopra le porte delle Case, Botteghe, Magazzini, Orti, e simili, le Insegne, ed Arme del S. Offizio, o pretendere in esse alcuna specie d' Immunità Locale; Come pure che in detta Tenuta non acquistino mai alcun diritto di legittimo asilo gli Uomini facinorosi, e contumaci della Giustizia, come più largamente si spiega nell' ultimo Editto dei 4. Gennajo 1754. quale Noi in tutto e per tutto approviamo, e confermiamo, per essere così mente e volontà nostra espressa.

Pont. A.XV.

§. 48. „ Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di *Moto proprio*, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d' alcun altro vizio, o difetto della nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta *ad viam juris*, o concedersi contra di essa l' aperizione *oris*, o altro qualunque rimedio; e che così, e non altrimenti &c. Dichiarando Noi sin d' adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno d' essi con qualsivoglia autorità scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare, contro la forma e disposizione della presente nostra Cedola di *moto proprio*; quale vogliamo che vaglia, e debba avere sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore, colla semplice nostra sottoscrizione, benchè non vi siano state chiamate, sentite, o citate qualsisieno persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, che pretendessero avervi interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; non ostante la Bola di Pio IV. nostro Predecessore *de registrandis*, la regola della nostra Cancellaria *de jure quaesito non tollendo*, e quali si sieno altre Costituzioni, ed ordinazioni nostre, e de' nostri Predecessori, leggi, statuti, riforme, stili, usi, consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario, alle quali tutte e singole, avendone il tenore qui per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente nostra Cedola di *Moto proprio*, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dato dal nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 8. Luglio 1755.

BENEDICTUS PAPA XIV.

§. 49. Motu itaque proprio & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, eamdem Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita, & ordinata, per hanc nostram perpetuo valituram Constitutionem, confirmamus, & approbamus, eisque perpetuum, & inviolabile ejusdem præsentis Sanctionis robur & firmitatem adjicimus: Atque iterum & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta ejusdem Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem, Apostolicæ Auctoritatis plenitudine præfata statuimus, volumus, & ordinamus; ac ea ab iis, ad quos spectat, & pro tempore quomodolibet spectabit in futurum, perpetuo observare, & exactissime impleri jubemus atque præcipimus. Præmissa omnia Pont. Apostolica Constitutione confirmat.

§. 50. Mandantes propterea Dilectis Filiis ejusdem Tribunalis Supremæ Inquisitionis contra hæreticam pravitatem in Urbe nostra Assessori, aliorumque Tribunalium in temporali Ditione nostra præfata Inquisitoribus, Cancellariis, Tabellionibus, & Ministris nunc & pro tempore existentibus, aliisque ad quos pertinet, & pertinebit in futurum, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos spectat, & quandocumque spectabit, exactissime observari faciant: Inobedientes vero, opportunis juris, & facti remediis, Mandatum pro plena eorumdem observantia.

ac

ac etiam privationis officii, pœna coerceant & compescant, tam ex officio, quam ad cujusvis Patris instantiam, omni & quacumque appellatione, sive recursu, etiam ad præfatam Supremam Inquisitionem, adversus præmissorum omnium & singulorum observantiam & executionem forsan interponendis, omnino postpositis & remotis.

Clausulæ pro perpetua Litterarum firmitate.

§. 51. Ac decernentes eamdem Schedulam, necnon præsentes litteras, omniaque & singula in ipsis contenta, & sancita, volita, & ordinata, etiam ex eo, quod Personæ in ipsis interesse habentes, & quas præmissa concernunt, etiam specifica, & individua mentione dignæ, eisdem non consenserint, seu ex alia quantumvis juridica & privilegiata causa, in jus vel controversiam vocari minime posse; Sed eadem semper valida, & efficacia esse & fore, ac secundum ea, & non alias, per ipsam Cardinalium Inquisitorum Congregationem, ac quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam dicti Tribunalis Assessorem, ac Inquisitores præfatos, sublata eis & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quolibet quavis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari, judicari, vel definiri contigerit.

Derogat. contrar.

§. 52. Non obstantibus nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de jure quæsito non tollendo, & quibusvis aliis contrariis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ejusdemque Tribunalis facultatibus, stylis, usibus, & consuetudinibus, etiam antiquis, ac diuturno temporis cursu invectis, & toleratis, ac omnibus iis, quæ in dicta Schedula voluimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, motu, scientia, & potestatis plenitudine pari, harum quoque serie derogamus, contrariis quibuscumque.

Fides habenda Transumptis.

§. 53. Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, cum dictæ Schedulæ tenore inserto impressis, ac manu Cancellarii dictæ Supremæ Inquisitionis subscriptis, ac ejusdem supremæ Inquisitionis sigillo munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Sanctio.

§. 54. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, statuti, ordinationis, jussionis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. die 21. Julii 1755.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, duodecimo Kalendas Augusti Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.
VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco † Plumbi.
L. Eugenius.
Registrata in Secretaria Brevium.

XLVII. SYRIACIS ET ARMENIS

In Latinorum Ecclesiis Sacra peragentibus proprium Ritum servari præcipitur: Missionariis denegatur facultas dispensandi eosdem Syriacos & Armenos super abstinentia a Piscibus jejunii tempore: omnes denique Græcos & Orientales Ritus conservandos esse decernitur; monenturque Missionarii, ut in Orientalibus convertendis, eos ab erroribus, & schismate revocent, non a suis approbatis Ritibus avertant.

Ad Missionarios pro Orientem deputatos.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Duplex quæsitum Congreg. Propag. Fidei a Missionario propositum.

Allatæ sunt ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Litteræ Sacerdotis cujusdam, Sacris Missionibus exercendis deputati in Civitate Balseræ, quam vulgo *Bassoram* vocant, quæque itinere quindecim dierum a Babylonia distat, & Mercatorum negotiationibus est celeberrima; quibus Litteris exponendum censuit, plures in illa Urbe commorari Catholicos Ritus Orientalis, Armenos nempe, aut Syriacos, qui peculiari Templo carentes, ad Latinorum Missionariorum Ecclesiam se conferunt, ubi eorum Sacerdotes Missarum Sacrificia juxta peculiares ipsorum ritus offerunt, aliasque Sacras Cœremonias perficiunt; Laici autem hujusmodi Sacris intersunt, & Sacramenta ab iisdem Sacerdotibus suscipiunt. Indeque occasionem arripuit quærendi; utrum prædicti Armeni, & Syriaci, Catholicum suum Ritum observare debeant, an vero, ad tollendam varietatem in ipsa Ecclesia, in quam Latini etiam, uti diximus, conveniunt, magis consentaneum videatur, ut Armeni, & Syriaci, relicto veteri Kalendario, novum amplectantur, in iis, quæ pertinent ad statuenda tempora Paschalis Solemnitatis, & annuæ Communionis, sicuti etiam Quadragesimæ, dierumque Festorum tam mobilium, quam immobilium: atque ulterius progrediendo, quæsivit, quatenus prædictis Balseræ Armenis, & Syriacis novum Kalendarium observandum decernatur, utrum aliis quoque Orientalibus præscribi debeat, qui peculiare quidem habent Templum, sed adeo angustum, ut Sacris Functionibus, ideoque ad Ecclesiam Latinorum plerumque se conferunt.

Primum quenam Ritum servare debeant Syriaci, & Armeni, in Latinorum Ecclesiis Sacra peragentes.

§. 2. Insuper idem Missionarius prædictæ Congregationi subdidit, quod quum Catholicis Orientalibus Armenis, & Syriacis præceptum sit, diebus jejunio dicatis, a piscibus abstinere, plures inter ipsos reperiuntur, qui id minime observant, non ullo sane adducti contemptu, sed partim naturæ fragilitate pertracti, partim ex eo, quod Latinis Catholicis aliam esse consuetudinem intuentur: ideo non alienum videri, si facultas Missionariis tribuatur permittendi, non quidem universis, sed speciatim his, aut illis, ut piscibus utantur jejunii tempore, ita tamen, ut nullum inde scandalum oriatur, & aliud pietatis opus, loco abstinentiæ a piscibus, subrogare jubeantur.

Alterum, an Missionariis concedenda sit facultas cum præfatis dispensandi super abstinentia a piscibus tempore jejunii.

§. 3. Hæc, uti diximus, a prædicto Missionario proposita sunt Congregationi de Propaganda Fide, quæ de more eadem examinanda remisit alteri Congregationi Generalis Inquisitionis. Habita vero hæc fuit coram Nobis die 13. Martii hujus anni 1755. & unanimi Cardinalium Inquisitorum consensu, responsum fuit: *nihil esse innovandum*. Id quod Nos etiam auctoritate nostra firmavimus, permoti potissimum decreto alias a primodicta Congregatione de Propaganda Fide die 31. Januarii anni 1702. edito, quod deinde confirmatum, & renovatum non semel fuit, & est hujusmodi: *Referente R. P. D. Carolo Augustino Fabrono Secretario, Sacra Congregatio mandavit præcipi, prout præsenti decreto præcipitur, omnibus, & singulis Missionum Apostolicarum Præfectis, & Missionariis, ne ullus eorum in posterum, quavis occasione, aut prætextu, audeat dispensare cum Catholicis quarumcumque Nationum Orientalium, super jejuniis, orationibus, cæremoniis, & similibus, a proprio earumdem Nationum Ritu præscriptis, & a Sancta Sede Apostolica approbatis. Præterea eadem Sacra Congregatio censuit, non licuisse, nec licere præfatis Catholicis ullatenus a proprii Ritus, a Sancta Romana Ecclesia ut supra, approbati consuetudine & observantia recedere. Hujusmodi autem decretum sic confirmatum, ac renovatum, iidem Eminentissimi Patres ab omnibus & singulis prædictis, Præfectis, & Missionariis omnino & absque ulla tergiversatione observari debere, mandarunt.* Quod quidem decretum respicit Catholicos Orientalis Ecclesiæ, eorumque ritus ab Apostolica Sede approbatos: Orientalem autem Ecclesiam omnibus notum est quatuor Ritibus constare, Græco videlicet, Armeno, Syriaco, & Cophtico, qui sane Ritus universi sub uno nomine Ecclesiæ Græcæ, aut Orientalis intelliguntur, non secus ac sub Ecclesiæ Latinæ Romanæ nomine, Ritus Romanus, Ambrosianus, Mozarabicus, & varii peculiares Ritus Ordinum Regularium comprehenduntur.

Rescriptum, utrique quæsito redditum, ut nihil innovetur.

§. 4. Adeo perspicua est decreti sententia, ut nullo

Conscribendæ Encyclicæ finis, ut Missionariis decreta Congregat. perspecta fiant, iisdemque in Orientalibus reducendis certa tradatur agendi norma.

Commentario indigeat. Quare nostra hæc Encyclica Epistola eo tendit, ut hujusmodi Lex omnibus cognita fiat, atque perspecta, utque deinceps executioni diligentius mandetur. Merito namque dubitari potest, quæstiones a Missionario Balseræ propositas, ex ignoratione decretorum, quæ jampridem edita sunt, promanasse. Sed quoniam ex aliis multis atque frequentibus indiciis conjicimus, Missionarios Latinos in id curam, & cogitationes intendere, ut in convertendis Orientalibus a Schismate & errore ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Religionem, Orientalem Ritum de medio tollant, aut saltem labefactent, Catholicosque Orientales ad Latinum Ritum amplectendum alliciant, non alia quidem de causa, nisi studio Religionis amplificandæ, & opus bonum, Deoque gratum operandi; ideo consentaneum putavimus (quoniam animum ad scribendum appulimus) hac nostra Encyclica Epistola brevius, quo fieri poterit, ea omnia complecti, quæ juxta hujus Apostolicæ Sedis sententiam, pro norma haberi debent, quoties Orientales ad Catholicam Religionem convertuntur, quæque servanda sunt cum Orientalibus Catholicis, qui versantur in Locis, ubi aut nulli degunt Latini, aut Latini Catholici simul cum ipsis Orientalibus Catholicis commorantur.

Roman. Pont. sollicitudo in revocandis ad unitatem Oriental.

§. 5. Sane historiam Ecclesiasticam ne quidem primis, ut ajunt, labiis attigisse dicendus esset, qui ignoraret quantum elaboraverint Romani Pontifices, ut Orientales ad unitatem adducerent, post funestum schisma Photii, qui tempore Summi Pontificis Sancti Nicolai I., Constantinopolitanam Sedem, depulso per vim Sancto Ignatio Patriarcha legitimo, invasit. Sanctus Leo IX. Prædecessor noster Legatos suos Constantinopolim misit, ut hujusmodi schisma, quod per duo circiter sæcula sopitum, Michael Cerularius redintegraverat, extirparet; sed illius conatus in irritum ceciderunt. Urbanus deinde II. Græcos ad Barense Concilium invitavit; sed exiguum fructum consecutus est, tametsi Sanctus Anselm. Cantuariensis Archiep. omnem curam impenderit, ut ipsos Ecclesiæ Romanæ conciliaret, ipsisque errores, in quibus versabantur, doctrinæ suæ lumine patefecerit. In Lugdunensi Concilio, quod Beatus Gregorius X. coegerat, Michael Palæologus Imperator, & Græci Episcopi, unitatem Romanæ Ecclesiæ amplexi sunt; verum mutatis animis ab illa rursum desciverunt. In Concilio autem Florentino sub Eugenio IV. Summo Pontifice, ad quod Joannes Palæologus, & Joseph Patriarcha Constantinopolis, cum cæteris Orientalibus Episcopis, convenerant, Unio statuta fuit, & uniuscujusque subscriptionibus acceptata; eodemque in Concilio, Armenorum, & Jacobitarum Ecclesiæ, ad obedientiam Sedis Apostolicæ redierunt; deinde Eugenius Pontifex Florentia Romam profectus, Legatos etiam Regis Æthiopum excepit, ac Syros, Chaldæos, & Maronitas ad obedientiam Romanæ Sedis redegit. Sed quoniam, uti legitur in Evangelio Sancti Matthæi *Cap.* 13. semen, quod cecidit super petram, nullum affert fructum, quia non habet, ubi radicem defigat: *Hi sunt, qui cum gaudio suscipiunt continuo verbum Dei, non habent autem in se radicem: facta autem tribulatione & persecutione propter verbum, continuo scandalizantur*, ideo vix Marcus Archiepiscopus Ephesinus, tamquam novus Photius, Unionem convellere adnixus est, & adversus ipsam cœpit vocem extollere, statim omnis optatus fructus deperiit.

In unione curanda semper id actum, ut explosis erroribus Orthod. Fidei oppositis Ritus esset illæsus.

§. 6. Præterea Ecclesiasticæ historiæ ignarum se proderet, qui pariter nesciret, ita cum Orientalibus Unionem peractam, firmatamque fuisse, ut Dogma processionis Spiritus Sancti a Patre, & Filio reciperent, atque adeo licitam fuisse admitterent additionem vocis *Filioque*, Symbolo factam; ut panem non minus fermentatum, quam azymum, Sacramenti Eucharistiæ materiam esse faterentur; ut dogma Purgatorii, visionis beatificæ, ac Primatus Romani Pontificis amplecterentur; uno verbo omnem curam collatam fuisse, ut errores Catholicæ Fidei adversi evellerentur; numquam vero actum esse, ut venerabili Orientali Ritui detrimentum ullum inferretur. Sed præsentem quoque Ecclesiæ disciplinam prorsus ignoraret, cui satis exploratum non esset, Romanos Pontifices, qui infelicibus præteritorum temporum successibus minime deterriti, de reducendis ad Unitatem Græcis semper cogitarunt, eamdem viam, quam paulo ante indicavimus, semper institisse, & adhuc insistere; sicut ex ipsorum cum dictis, tum factis manifeste colligitur.

Præclar. in id affectus S. Leonis IX. factum.

§. 7. Undecimo sæculo nonnullæ Constantinopoli, Alexandriæ, & in Patriarchatu Jerosolymitano reperiebantur Latinorum Ecclesiæ, in quibus Latinus Ritus servabatur, quemadmodum Romæ non deerant Græcorum Templa, in quibus ipsi Græco Ritu sacra munera persolvebant. Michael Cerularius, impius schismatis instaurator, Latinas Ecclesias jussit obserari. Verum Sanctus Leo IX. Romanus Pontifex par pari nequaquam retulit, quamvis id facillime posset, neque Græcorum Templa Romæ clausit, sed aperta esse voluit. Itaque de injuria Latinis illata conquestus *in sua Epistola prima cap.* 9. ita subdidit: *Ecce in hac parte Romana Ecclesia quanto discretior, moderatior, & clementior vobis est? siquidem, cum intra & extra Romam plurima Græcorum reperiantur Monasteria, sive Ecclesiæ, nullum eorum adhuc perturbatur, vel prohibetur a paterna traditione, sive sua consuetudine; quin potius suadetur, & admonetur eam observare.*

Innocentii III & Honorii III. rescripta de Græcis Ritibus retinendis.

§. 8. Initio sæculi decimi tertii, cum Latini in potestatem suam Constantinopolim redegissent, & Summus Pontifex Innocentius Tertius decrevisset Patriarcham Latinum in ea Civitate constituere, cui non solum Latini, sed etiam Græci obtemperarent; nihilominus palam declarare non prætermisit, nullum se velle Græcis Ritibus inferre detrimentum, nisi si quæ forte consuetudines inter eos receptæ, periculum animarum parerent, aut honestati Ecclesiasticæ adversarentur. Decretalis hujus Pontificis, in Concilio Lateranensi IV. edita, refertur tum in *Tom. VII.* Collectionis Conciliorum Harduini *p.* 22., tum *in Cap. Licet, de Baptismo*; *Licet Græcos diebus nostris ad obedientiam Sedis Apostolicæ revertentes fovere, ac honorare velimus, mores, ac Ritus eorum, quantum cum Domino possumus, sustinendo, in his tamen illis deferre nec volumus, nec debemus, quæ periculum generant animarum, & Ecclesiasticæ derogant honestati.* Honorius postea III., qui Innocentio immediate successit, iisdem verbis usus est, cum literas dedit ad Regem Cypri, qui duos Episcopos in nonnullis Regni sui Civitatibus optabat, Latinum videlicet pro Latinis, qui in illis versabantur, Græcum alterum pro Græcis, qui iisdem in locis commorabantur. Atque hæc Honorii epistola typis impressa legitur in Annalibus Raynaldi *ad annum Christi* 1222. *n.* 5.

Idipsum iterato constituit Innocentius IV.

§. 9. Documentis ejusmodi plurimum redundat sæculum decimum tertium. Ad hoc quippe sæculum pertinet epistola Innocentii IV. Ad Danielem Regem Russiæ, apud Raynaldum *ad annum* 1247. *nu.* 29., qua ipsius Regis specialem devotionem erga Ecclesiam Catholicam commendans, concedit, ut Ritus, qui Fidei Romanæ Ecclesiæ non repugnarent, in ejusdem Regno serventur, ita scribens: *Ea propter, charissime in Christo Fili, tuis supplicationibus inclinati, Episcopis, & aliis Presbyteris de Russia, ut liceat eis more suo ex fermentato conficere, & alios eorum Ritus, qui Fidei Catholicæ, quam Ecclesia Romana tenet, non obvient, observare auctoritate præsentium indulgemus.* Huc etiam spectat ejusdem Innocentii IV. epistola ad Othonem Cardinalem Tusculanum Sanctæ Sedis Legatum in Insula Cypri, cui munus demandaverat nonnullas controversias componendi, quæ Græcos inter, ac Latinos excitatæ fuerant, uti deprehenditur ex ejus Constitutione, quæ incipit: *Sub Catholicæ*: quæque in veteri *Bullario Tom. I.* numero decima quarta recensetur: *Verum quia nonnulli Græcorum jamdudum ad devotionem Sedis Apostolicæ redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt, licet, & expedit, ut mores ac Ritus eorum, quantum cum Deo possumus, tolerantes, ipsos in Ecclesiæ Romanæ obedientia præservemus. Quamquam in his, quæ animarum periculum parerent, vel honestati Ecclesiasticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.* Postquam vero in eadem epistola præscripsit ea, quæ a Græcis facienda erant, tum ea enumeravit, quæ illis permittenda arbitrabatur; his verbis concludit: *Memoratis autem Archiepiscopo Nicosiensi, & ejus Suffraganeis Latinis, communiter auctoritate nostra præcipias, ut eosdem Græcos super præmissis, contra hujusmodi provisionem, & deliberationem* ne-

nostram, non inquietent aliquatenus, nec molestent. Idemque Pontifex Innocentius IV. Laurentium Minoritam Pœnitentiarium suum, Apostolicum Legatum constituens, eique plenam auctoritatem tribuens, in Græcos omnes, qui in Regno Cypri, in Patriarchatibus Antiocheno, & Hierosolymitano morabantur, & Jacobitas etiam, Maronitas, ac Nestorianos, hoc illi potissimum mandavit, ut Græcos universos auctoritate sua vindicaret ab omnibus molestiis, quæ ipsis a Latinis inferri possent: *Mandamus, quatenus Græcos illarum partium, quocumque nomine censeantur, auctoritate Apostolica protegens, turbari eos violentiis, vel quibuscumque molestiis non permittas, injurias quaslibet & offensas a Latinis illatas eisdem, plenarie faciens emendari, & latinis ipsis districte præcipiens, ut a similibus de cætero penitus conquiescant.* Hæc sunt Innocentii verba ad prædictum Legatum Apostolicum, quæ a Raynaldo *ad annum Christi* 1246. *n.* 30. recensentur.

Hujusque proximus Successor Alex. IV.

§. 10. Alexander IV. in locum Innocentii Pontificis immediate suffectus, cum irritam cessisse Prædecessoris sui voluntatem animadvertisset, cumque turbas, ac dissensiones Græcos inter ac Latinos Episcopos in Regno Cypri adhuc vigere percepisset, Latinis Episcopis indixit, ut Græcos Ecclesiasticos suas ad Synodos accerserent; eos autem Decretis Synodalibus subjectos declarans, sequentem conditionem adjecit: *Recipere, & observare Synodalia statuta, quæ tamen Græcorum Ritibus Fidei Catholicæ non adversis, & a Romana Ecclesia toleratis, non obvient.* Hujusmodi laudabili exemplo inhærens Elias Archiepiscopus Nicosiensis *anno* 1340. Decretis suis synodalibus hanc declarationem inseruit: *Per hoc autem non intendimus inhibere Græcis Episcopis, & eorum subditis, quin Ritus suos, Fidei Catholicæ non adversos, sequantur, juxta compositionem a felicis recordationis Domino Alexandro Romano Pontifice in Regno Cypri inter Latinos, & Græcos editam, & observatam.* Hæc omnia perspici possunt in Labbeana Collectione, Venetæ editionis, *tom.* 14. *pag.* 279. & *t.* 15. *pag.* 775.

Unio Græcor. in Lugdun. Concilio stipulata sub conditione, ne quid Græcus Ritus immutaret.

§. 11. Finem sæculo decimo tertio imposuit memorata Græcorum, Latinorumque Unio statuta in Generali Concilio Lugdunensi sub Beato Gregorio X. Summo Pontifice, qui ad Michaelem Palæologum Fidei Confessionem, Unionisque Decretum a Concilio firmatum, & a Legatis Orientalibus juratum misit, ut ipse quoque Imperator, ac reliqui Græci Episcopi eisdem subscriberent. Peracta fuerunt omnia ab Imperatore, & Orientalibus, adjecta tamen hac conditione, quæ ipsorum litteris continetur, ab Harduino relatis in sua Collectione, *t.* 8. *pag.* 698. *Sed rogamus Magnitudinem Vestram &c. quod permaneamus in Ritibus nostris, quibus utebamur ante Schisma, qui scilicet Ritus non sunt contrarii contra supradictam Fidem, nec contra Divina præcepta.* Quamvis autem responsum Gregorii Pontificis ad has Orientalium litteras interierit, quum tamen ipse Unionem ab iis acceptatam atque subscriptam satis firmam reputaverit, merito inde colligitur, prædictam conditionem ab ipso receptam, probatamque fuisse. Et sane Nicolaus III. Gregorii Successor, per suos Legatos, quos Constantinopolim misit, his verbis animum suum patefecit, uti habetur apud Raynaldum *ad annum Christi* 1278. *De cæteris autem Græcorum Ritibus, eadem Romana Ecclesia intendit Græcos, quantum cum Deo poterit, favorabiliter prosequi, & ipsos in illis Ritibus, de quibus Sedi Apostolicæ visum fuerit, quod per eos Catholicæ Fidei non lædatur integritas, nec sacris statutis Canonum derogetur, perseverare permittit.*

Similiter res gesta est in Concil. Florent. probante Eugenio IV. Pont.

§. 12. Quod attinet ad sæculum decimum quintum, sat esse potest indicata superius Unio in Concilio Florentino statuta, cui ab Eugenio Pontifice probatæ, Joannes Palæologus subscripsit, hac lege; *ne ex Ritibus nostræ Ecclesiæ aliquid immutetur:* uti videre est *tom.* 9. Collectionis Harduini *p.* 395. Verum, cum Nobis in animo non sit singula percensere, quæ a Romanis Pontificibus, sequentibus deinde sæculis gesta sunt, præcipua quædam attingemus, ex quibus manifesto deprehendatur, ipsos quidem omni conatu, studioque egisse, ut insidentes Orientalium animis errores ab iis evellerent, sed simul etiam manifestis argumentis id ostendisse, sartos tectosque se velle Ritus, quibus eorum majores ante Schisma, approbante Sede Apostolica, usi fuerant; nec unquam ab Orientalibus postulasse, ut si Catholici esse vellent, Latinum Ritum amplecterentur.

Subsequentium Leonis X. Clem. VII. & Pii IV. cura servandi Græci Ritus.

§. 13. In Græcorum Enchiridio edito Beneventi, duæ Summorum Pontificum Leonis X., & Clementis VII. habentur Constitutiones, quibus vehementer increpantur Latini illi, qui in Græcis reprehendebant observantiam eorum, quæ in Florentino Concilio eisdem permissa fuerant; præsertim quod Sacrificium offerrent in fermentato, uxorem ducerent, antequam sacris Ordinibus initiarentur, eamque post susceptos Ordines sacros retinerent, quodque Eucharistiam sub utraque specie etiam Pueris exhiberent. Pius IV. in Constitutione: *Romanus Pontifex:* quæ numero est 75. *tom.* 2. *veteris Bullarii*, dum Græcos in Latinorum Diœcesibus commorantes, Latinis Episcopis subjectos fore decernit, ita subdit: *Per hoc tamen non intendimus, quod ipsi Græci ab eorum Græcanico Ritu detrahantur, vel alias desuper quoquo modo per locorum Ordinarios, aut alios, impediantur.*

Gregor. XIII in Collegiis pro Græcis, Maronitis, & Armenis in Urbe erectis, Ritum Orientalem servari voluit.

§. 14. Annales Gregorii XIII. a Patre Maphæio conscripti, & Romæ impressi anno 1742. complura referunt, quæ idem Pontifex gessit, licet exitu parum felici, ut Cophtos, Armenosque ad Catholicam Fidem reduceret. Sed ad rem nostram potissimum faciunt ea, quæ leguntur in ipsius Constitutione 63. *in novo Bullario tom.* 4. *part.* 3., & in duabus aliis, videlicet 157. & 173. *in eodem Bullario tom.* 4. *part.* 4., de fundatione trium Collegiorum in Urbe ab eodem Pontifice institutorum pro Græcis, Maronitis, & Armenis, in quibus Alumnos dictarum Nationum educari voluit, ita tamen, ut semper in suis Ritibus Orientalibus perseverarent. Celeberrima fuit Unio Ruthenorum cum Apostolica Sede tempore fel. record. Clementis Papæ VIII. peracta, cujus monumenta relata leguntur in Annalibus Venerabilis Cardinalis Baronii, Romanæ editionis anni 1596. *Tom. VII.* ubi *p.* 682. exhibetur Decretum ab Archiepiscopis, & Episcopis Ruthenis pro ineunda Unione confectum, cum hac conditione: *Salvis tamen, & in integrum observatis cæremoniis, & Ritibus cultus Divini peragendi, & Sanctorum Sacramentorum, juxta consuetudinem Ecclesiæ Orientalis; correctis tantummodo iis articulis, qui ipsam Unionem impedirent; ut more antiquo fierent omnia, sicut olim Unione durante fuerunt.* Sed cum paulo post ad pacem turbandam rumor percrebuisset, sublatos esse in Unione Ritus universos, quibus Rutheni antiquitus, nisi fuerant in Divina Psalmodia, in Missæ Sacrificio, in Sacramentis administrandis, aliisque Sacris Cœremoniis; Paulus V. Litteris Apostolicis in forma Brevis datis anno 1615., quæ in eodem Græcorum Enchiridio impressæ sunt, voluntatem suam his verbis solemniter declaravit: *Dummodo veritati, & doctrinæ Fidei, Catholicæ non adversentur, & communionem cum Romana Ecclesia non excludant, per Unionem præmissam tollere, aut extinguere, Ecclesiæ Romanæ intentionem, mentem, & voluntatem non fuisse, nec esse; nec id dici vel censeri potuisse, nec posse; quin imo dictos Ritus eisdem Ruthenis Episcopis, & Clero, ex Apostolica benignitate permissos, concessos, & indultos esse.*

Rutheni ad unitatem Catholicam redeuntes eumdem Orientalem Ritum sibi illæsum stipulantur.

Eamdem conditionem semper ratam firmamque fore edixit Paulus V.

Clariora Summor. Pont. facta, quibus evincitur, fuisse eos de Oriental. Ritu servando vehementer sollicitos.

§. 15. Aptissime hic recenseri possent Ecclesiæ, quas diversis temporibus posteriores Romani Pontifices Græcis, Maronitis, Armenis, Cophtis, Melchitis in Urbe addixerunt, quæque etiamnum extant, & patent, ut sacras functiones in ipsis, juxta Ritum suum, singuli expleant. Opportune hic quoque referri posset, quemadmodum Clemens Papa VIII. in sua Constitutione 34. §. 7. *veteris Bullarii*, Græcum Episcopum Romæ constituit, ut Italo Græcis Latinas Diœceses incolentibus Ordines juxta Græcorum Ritum conferret; deinde vero alium a Clemente XII. proximo Prædecessore nostro, in sua Constitutione incipiens *Pastoralis*, fuisse superadditum Græcum Episcopum, qui fixam in Bisinianensi Diœcesi Sedem habet, ita Italo-Græcis Ordines conferant; ne qui longius ab Urbe distant, longum iter aggredi cogantur, ut Ordines ab Episcopo Græco Romæ degente, juxta allatam Clementis VIII. Constitutione, suscipiant; ac ne ipsis quidem Episcopis Catholicis Maronitarum, Cophtorum, & Melchitarum, qui aliquando Romæ versantur, denegari facultatem conferendi Ordines juxta Ritum suum, nationis suæ ho-

hominibus, dummodo idonei reperiantur. Ad rem pariter hic addi posset, quoties aliqua de disciplina Orientalium, vel Italo-Græcorum excitata est controversia, Apostolicam Sedem nihil prætermisisse, ut si quæ emendatione digna visa sunt, emendaret, edicendo statim, velle se, ut cæteris in rebus omnibus Orientalis Ritus inviolatus, firmusque maneret; aut aperte declarando, quæ pro Italo-Græcis inter nos degentibus, & Latinorum Episcoporum jurisdictioni subjectis statuebantur, ita accipi oportere, ut eos dumtaxat afficiant, neutiquam vero protendantur ad Græcos Orientales, qui a nobis longe dissiti, Græcis Episcopis suis Catholicis subsunt.

Immo ne passos quidem esse, ut ab aliis quidquam eidem Ritui detraheretur.

§. 16. Deprehenditur id ex confirmatione Synodi Provincialis Ruthenorum coactæ in urbe Zamosciæ anno 1720., ad quam examinandam Nos quoque, quippe qui tunc munere Secretarii Congregationis Concilii fungebamur, acciti fuimus a fel. record. Benedicto XIII., qui licet obsecundandum putasset insinuationibus Patrum ejusdem Concilii, a quibus nonnulli Ritus inter Græcos vigentes, suis Decretis vel temperati fuerant, vel sublati; prædictam Synodum confirmavit quidem suis Apostolicis Litteris in forma Brevis, datis anno 1724. hac tamen addita declaratione: *Ita tamen, quod per nostram prædictæ Synodi confirmationem nihil derogatum esse censeatur Constitutionibus Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, & Decretis Conciliorum Generalium, emanatis super Ritibus Græcorum, quæ, non obstante hujusmodi confirmatione, semper in suo robore permanere debent.* Idem quoque colligitur ex pluribus nostris Constitutionibus, quæ in nostro Bullario continentur, de Ritibus Cophtorum, Melchitarum, Maronitarum, Ruthenorum, & Italo-Græcorum generatim, atque etiam speciatim de Ritibus Cleri Collegiatæ Ecclesiæ Messanensis Sanctæ Mariæ *de Grafeo* nuncupatæ, ac postremo de Græco Ritu in Ordine Sancti Basilii servando. Siquidem in Constitutione 87. *ejusdem Bullarii Tom. I.* de Græcorum Melchitarum Ritibus hæc leguntur; *De Ritibus igitur, & moribus Ecclesiæ Græcæ illud in primis generatim statuendum decrevimus, nemini licuisse, aut licere, quovis titulo, & colore, & quacumque auctoritate, aut dignitate, etiamsi Patriarchali, aut Episcopali præfulgeat, quidquam innovare, aut aliquid introducere, quod integram, exactamque eorumdem observantiam imminuat.* In præcedenti vero Constitutione 57. quæ incipit: *Etsi Pastoralis §. 9. num. 1.* hæc de Italo-Græcis præscribuntur: *Quoniam Orientalis Ecclesiæ Ritus, utpote non minima ex parte a Sanctis Patribus profecti, vel a Majoribus traditi, sic animis Græcorum, aliorumque insederunt, ut Prædecessores nostri Romani Pontifices satius consultiusque duxerint Ritus hujusmodi, qua in parte nec Fidei Catholicæ adversantur, nec periculum generant animarum, aut Ecclesiasticæ derogant honestati, approbare, seu permittere, quam illos ad Romanarum cæremoniarum normam reducere &c.* Et §.9. n. 24. hæc leguntur: *His insuper, quæ superius in quacumque parte Italo-Græcis concessimus, indulsimus, declaravimus, præcepimus, ordinavimus, & interdiximus, seu prohibuimus, Græcorum in Oriente, sub propriis Catholicis Episcopis, Archiepiscopis, vel Patriarchis commorantium, & aliarum Christianarum Nationum quorumcumque Rituum a Sancta Sede approbatorum, seu permissorum, juribus qualibuscumque, si quæ illis de jure, vel ex consuetudine, vel alias quomodolibet legitime competant, aut Apostolicis Constitutionibus vel Conciliorum Generalium, aut particularium, seu Congregationum Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Decretis, quæ super Ritibus Græcorum, seu aliorum Orientalium emanarunt, ullo pacto præjudicatum, vel præjudicium ullum illatum esse, non intendimus.*

Hæreses tamen unitatem proscindentes, summopere aversati, tertas formulas Professionis Fidei Græcis, & Oriental. statuer.

§. 17. Verum his, aliisque pluribus prætermissis, libere asseremus, Romanos Pontifices assiduam, atque indefessam curam impendisse, ut hæreses, a quibus Schisma inter Occidentalem, atque Orientalem Ecclesiam dimanavit, profligarent; ac propterea earum detestationem, sive abjurationem expoposcisse ab iis Orientalibus, qui ad Ecclesiæ unitatem redire postulant, aut de quibus explorandum est, utrum vere ad unitatem Apostolicæ Sedis pertineant. Duæ sunt formulæ professionis Fidei, quarum prima Græcis præscripta a Summo Pontifice Gregorio XIII., *tom. 2. veteris Bullarii Romani trigesima tertia* recensetur; alteram vero pro Orientalibus statuit Urbanus VIII. Ambæ Typis Congregationis de Propaganda Fide editæ fuerunt, prima quidem anno 1623.; altera anno 1642. Cum autem deinde anno 1665. Patriarcha Antiochenus, Syriacus Hierapolis, necnon Archiepiscopus Syrorum in eadem urbe Hierapolis commorantium, suæ Fidei professionem ad Urbem transmisissent, eaque data fuisset examinanda Patri Laurentio de Lauræa Ordinis Minorum Sancti Francisci Conventualium, tunc temporis Sancti Officii Consultori, & deinde S. R. E. Cardinalis; is die 28. Aprilis ejusdem anni suffragium suum scripto exaratum protulit, quod etiam subinde fuit a Congregatione probatum, illudque his verbis concluditur: *Omnes sunt admittendæ, sed significandum est iis, ad quos spectat, ut in posterum curent, emitti Professionem Fidei alias a felicis recordationis Urbano VIII. Orientalibus præscriptam, quia illa continet multarum hæresum detestationem, & alia pro iis regionibus necessaria.*

Curarunt que eorum Missalia expurgata recudi, Euchologium emendari, servato cæteroquin semper Græco Ritu.

§. 18. Cumque inimicus homo, ut superseminaret zizania, eo nequitiæ nonnullorum animos impulisset, ut Missalibus, Breviariis, ac Ritualibus admiscerent errores, quibus Ecclesiastici, cæterique de Clero inficerentur, opportuno consilio, & post accuratum examen, Romani Pontifices Typis Congregationis de Propaganda Fide, Missale Cophticum, ac Maronitarum, sicut etiam Illyrica, aliaque hujusmodi Missalia recudenda curarunt. Neque silentio præterire possumus, quantum curæ, ac laboris collatum fuerit in emendando Græcorum Euchologio, quod e Typographia ejusdem Congregationis superioribus mensibus prodiit absolutum. Hujus Operis examen magno quidem studio sub Urbano VIII. Pontifice cœptum fuit, at post non multum temporis intermissum; instauratum autem novissime sub Clemente XII., proximo Prædecessore nostro: ast Deus Optimus Maximus eo Nos gaudio perfudit, ut post innumeras vigilias, labores, ac discussiones, Pontificatus Nostri tempore, a Cardinalibus, Præsulibus, Theologis, ac Viris Orient. Linguarum peritissimis peractas, quin nobis ipsi pepercerimus, investigando nimirum, perlegendo, & expendendo quæcumque inspicienda, legenda, & examinanda erant, gravissimum hujusmodi opus absolutum intueremur; ea semper adhibita accurata, ac quodammodo scrupulosa circumspectione, nequid minimum læderetur Græcus Ritus, sed illibatus omnino retineretur, & integer, quamvis cæteroquin superioribus temporibus inter nostros Theologos non defuerint, qui Orientalium Liturgiarum, Rituumque, qui ante Schisma in Orientali Ecclesia obtinuerant, penitus ignari, improbarent quidquid adversabatur Occidentalis Ecclesiæ Ritui, quem tantummodo probe noverant. Utque uno verbo complectamur omnia, in reditu Græcorum, Schismaticorumque Orientalium ad Catholicam Religionem curando, id unum Romanis Pontificibus maxime curæ fuit, ut ex illorum animis radicitus evellerent Arii, Macedonii, Nestorii, Eutychetis, Dioscori, Monothelitarum, aliorumque errores, in quos infeliciter proruerant; salvis tamen, & intactis Ritibus, ac disciplina, quam ante Schisma servabant, & profitebantur, quæque venerandis ipsorum antiquis Liturgiis, ac Ritualibus innititur; quin unquam iidem Romani Pontifices poposcerint, ut ad Catholicam Fidem redeuntes, suum Ritum dimittere, & Latinum amplecti deberent; id namque Ecclesiæ Orientalis, & Græcorum, ac Orientalium Rituum omnimodam secum ferret internecionem, quod porro non modo numquam tentatum, imo vero semper fuit, & est ab hujus Sanctæ Sedis consilio quammaxime alienum.

Missionariorum quale sit munus, & quam methodum in eo utiliter obeundo sectari debeant.

§. 19. Ex his, quæ huc usque latiori calamo relata sunt, plura facile inferri possunt. Primum quidem conatus omnes, omnemque diligentiam in id unum impendendam esse ab eo Missionario, qui Orientales Schismaticos, & Græcos, ad unitatem, Deo juvante, redigere contendit, ut scilicet ab illorum animis errores depellat Catholicæ Fidei adversantes, quos Majores eorum amplexi sunt, ut causam aliquam prætenderent, qua se ab Ecclesiæ unitate segregarent, subtraherentque ab obedientia ac obsequio, Romano Pontifici, tamquam ejusdem Ecclesiæ Capiti exhibendis. Quod vero spectat ad argumenta, quibus Missionarius

rius uti debet; quam Orientales propriis veteribus Patribus magnopere adhæreant, peracta jam res est operosa sedulitate diligentissimi Leonis Allatii, aliorumque clariorum Theologorum, qui perspicue demonstrarunt, convenire maxime inter sese veteres, spectabilioresque Græcorum, nostrosque Ecclesiæ Occidentalis Patres, in iis omnibus, quæ ad Dogma pertinent, & ad confutationem errorum, quibus Orientales, & Græci nunc temporis misere implicantur. Quapropter horum Librorum studium maximam indubie afferet utilitatem. Conati sunt sane Lutherani præterito sæculo, Orientales, & Græcos in errores suos pertrahere. Idem quoque tentarunt Calvinistæ infensissimi hostes præsentiæ realis Christi in Sacramento Eucharistiæ, & transubstantiationis panis, ac vini in ejusdem Corpus, & Sanguinem; & in partes suas Patriarcham Cyrillum, ut ajunt, adduxerunt. Attamen, cum Græci, licet Schismatici, animadvertissent, novis Lutheranorum erroribus adversari suorum veterum Patrum auctoritates, præsertim Sanctorum Cyrilli, Joannis Chrysostomi, Gregorii Nisseni, Joannis Damasceni, tum authentica argumenta, quæ ex ipsorum Lyturgiis depromuntur, ad realem præsentiam, & transubstantiationem asserendam, se decipi minime passi sunt, nec ullo modo a Catholica veritate recedere voluerunt. Constat id omne ex Scheleitrato in Dissertatione: *De perpetua consensione Orientalis Ecclesiæ contra Lutheranos*: sub titulo: *De transubstantiatione, p.* 717. *tom.* 2. *Actorum Ecclesiæ Orientalis*. Iidemque duabus in Synodis Patriarcham Cyrillum, seu edita sub ejus nomine Calviniana dogmata, unanimes damnarunt, uti videre est apud Christianum Lupum *part.* 5. ad Concilia Generalia, & Provincialia; ac potissimum in Dissertatione: *De quibusdam locis cap.* 9. *in fine*. Ex quo primum haud levis spes effulget, fore, ut ipsorum oculis subjectæ auctoritates veterum Patrum, quæ novis eorumdem erroribus adversantur, Catholico autem nostro Dogmati favent quammaxime, facilem iisdem viam ad reditum sternant, eosque ad veram conversionem impellant. Deinde alterum quoque potest inferri, nimirum, non modo opus non esse, ad Orientales & Græcos in viam unitatis revocandos, ut lædantur ipsorum Ritus, aut corrumpantur; quandoquidem id semper alienum fuit ab instituto Sedis Apostolicæ, quæ in hac ipsa Sacrorum Rituum materia, zizania a tritico, quoties oportuit, secernere novit; verum etiam conatus hujusmodi plurimum optatissimæ unioni adversari, uti recte perpendit Thomas a Jesu: *De conversione omnium gentium procuranda lib.* 7. *cap.* 2. *Ostendendum etiam, Ecclesiam Romanam probare, ac indulgere, ut quævis Ecclesia propriis adhæreat Ritibus, & Cæremoniis; quippe cum Schismatici propriorum Rituum tenacissimi sint. Ne ipsos eorum perdendorum ingruens aliqua suspicio ab Ecclesia Romana alienet, & avertat, opportune laborandum, ut se in propriis Cæremoniis insectandis conservandos esse persuadeantur*. Demum ex iis, quæ supra præjecimus, illud tertio infertur, cavendum omnino esse Missionario, qui Orientalem schismaticum reducere cupit, ne eumdem ad Latinum amplectendum Ritum inducere contendat: munus namque hoc unum Missionario demandatur, revocandi Orientalem ad Catholicam Fidem, non vero ipsum ad Latinum Ritum inducendi.

Latinis non licet ad Græc Ritum transire, neque Græcis Latinum Ritum semel amplexis, ad illum reverti, nisi Apostolica intercedat dispensatio.

§. 20. Peracta in Florentino Concilio Unione, quam superius memoravimus, quidam ex Latinis Catholicis, in Græcia commorantes, arbitrati sunt, fas sibi esse a Latino Ritu ad Græcum transire, allecti fortasse, ea libertate, quam noverant Græcis præservatam, retinendi post Ordinem Sacrum, uxores, quas duxerant, antequam eumdem Sacrum Ordinem suscepissent. Verum Nicolaus V. Pontifex Maximus opportunum huic corruptelæ remedium afferre non prætermisit, uti colligitur ex ejus Constitut. *tom.* 3. *part.* 3. *Bullarii* recenter Romæ editi *pag.* 64. *Pervenit ad aures nostras, quod in Locis, quæ Catholicis in Græcia subjecta sunt, multi Catholici, Unionis prætextu, ad Græcos impudenter transeunt Ritus. Mirati admodum sumus, miratique non desistimus, nescientes, quid sit, quod eos a consuetudine, ac Ritibus, in quibus nati, enutritique sunt, in alienigenarum Ritus transposuit: nam, etsi laudabiles Orientalis Ecclesiæ Ritus sint, non licet tamen Ecclesiarum Ritus permiscere, neque id unquam Sacrosancta Synodus Florentina permisit*. Cum Latinus Ritus is sit, quo utitur Sancta Romana Ecclesia, quæ Mater est & Magistra aliarum Ecclesiarum, reliquis omnibus Ritibus præferri debet: Ex quo porro sequitur, haud licere a Latino Ritu ad Græcum transire; nec iliis, qui semel a Ritu Græco, vel Orientali, ad Latinum transierunt integrum esse ad pristinum Græcum Ritum reverti, quemadmodum patet ex nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis* 57. §. 2. *num.* 13. *Bullarii nostri tom.* 1., nisi forte peculiares quædam intercederent circumstantiæ, quæ impertiendam hac super re dispensationem suaderent; sicuti superioribus temporibus aliquando, & nunc etiam accidit in Collegio Maronitarum hujus nostræ Urbis, in quo, cum quandoque reperiatur aliquis Societatis Jesu Sacerdos, qui Societatem ingrediens, dispensationem obtinuit trasfeundi ad Latinum Ritum, nonnunquam cum eo dispensatur, ut in Ecclesia memorati Collegii Missam celebret Ritu Syriaco, & Chaldaico, Divinumque Officium juxta eumdem Ritum persolvat, nempe, ut Alumnos in eodem Collegio degentes Ritum ipsum edoceat. Id liquido apparet ex pluribus Decretis Congregationis Sancti Officii, uno videlicet dato die 30. Decembris anno 1716., altero die 14. Decembris anno 1740., nec non ex alio recentiori, quod Nos die 19. Augusti anno 1752. jussimus expediri.

Græcis iridem interdictus ad Latin. Ritum transitus, sed non æque; is autem non a Mission. sed ab Apostol. Sede probandus.

§. 21. Hæc transitum de Latino ad Græcum Ritum spectant. Nunc autem verba facientes de transitu ab Orientali, & Græco ad Latinum Ritum, libere affirmari potest, transitum hujusmodi, non æque, ac primum, interdici; sed tamen nequaquam licere Missionario, Græcum & Orientalem, ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem reverti exoptantem, inducere, ut proprium Ritum dimittat, cum ex hac agendi methodo, gravissima detrimenta, sicuti paulo ante innuimus, promanare possint. Melchitæ Catholici libenter olim a Greco Ritu ad Latinum transibant, sed vetitum id ipsis fuit, monitique Missionarii, ne illis suaderent hujusmodi transitum; cujus permissio est privativo Apostolicæ Sedis judicio reservata, uti manifestum fit ex nostra Constitutione: *Demandatam* 85. §. 35. *Bullarii tom.* 1. *Præterea omnibus, & singulis Melchitis Catholicis, Græcum Ritum servantibus, ad Latinum Ritum transire deinceps expresse vetamus. Missionariis vero omnibus districte mandamus, sub pœnis etiam infra exprimendis, aliisque arbitrio nostro decernendis, ne cuiquam ex illis hujusmodi transitum a Græco ad Latinum Ritum suadere præsumant, aut etiam cupientibus, inconsulta Apostolica Sede, permittant*. Consentanea sunt Decreta Urbani VIII. Prædecessoris nostri, quoad Ritum Græco-Ruthenum, edita in Congregatione Propagandę Fidei coram ipso habita die 7. Februarii, ac die 7. Julii anno 1624. Quamvis autem æquum videri posset liberam Italo-Græcis relinquere facultatem transeundi, si libeat, a Græco Ritu ad Latinum, cum ipsi inter nos versentur, & Latino Episcopo subjiciantur; tamen constitutum est, ut Sedis Apostolicæ auctoritas ad id omnino requiratur, si de Ecclesiasticis tam Sæcularibus, quam Regularibus agatur: Si vero Laici, & Sæculares transitum hujusmodi postulaverint, Episcopi sufficiat licentia, quam ob justas, ac legitimas causas, certis quibusdam personis moderate impertiri quidem potest, nunquam vero integræ Universitati: In hac enim facti specie Apostolicæ Sedis auctoritate opus est, uti videre est in sæpe memorata nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis*: 17. §. 2. *num.* 14. *Bullarii nostri tom.* 1.

Et quid de Italo-Græcis.

Objectio ex eo desumpta, quod aliqui Latinorum Ritus Orient. permittantur.

§. 22. Quod si defendi vellet, Orientales, & Græcos hæresim abjurantes, & ad Unitatem redeuntes, allici jure posse, ac urgeri ad Ritus suos deserendos, Ritumque Latinum omnino amplectendum, eo quod alias probatum fuerit, atque nunc etiam probetur, Orientales, & Græcos Latinum aliquem Ritum sectari; opportuna haud desideratur responsio. Orientales siquidem & Græci duas veluti Classes constituunt. Prima est illorum, qui nequaquam contenti iis rebus, quę ab Apostolica Sede ipsis ad Unionem conservandam permittuntur, extra honestatis limites impudenter feruntur, jactantes, quæcumque a se fiunt, ea jure optimo fieri, Latinosque decipi, qui eadem non peragunt. Exemplo sit Azymum: Græci, & Orientales, ut Catholici sint, fateri debent, tam azymum, quam fermentatum panem, ma-

Duplex statuitur Græcor & Orient. Classis. Nonnulli suis Ritibus ita adhærent ut Latinos damnent, atque improbent. Exemplis res illustratur.

materiam esse aptam Sacramenti Eucharistiæ, & quemlibet Ecclesiæ suæ Ritum sectari oportere; adeo ut quicumque improbat Ecclesiæ Latinæ Ritum, quę in Eucharistiæ consecratione utitur azymo, a veritate recedat, & in errorem prolabatur. Hilarion Monachus in Dialectica sua Oratione, quam Leo Allatius e Græco sermone Latinam reddidit *tom.* I. *Græciæ Orthodoxæ*, edito Typis Congregationis de Propaganda Fide 1652 *p.* 762. hæc advertit: *Et hæc scripsi vobis, Græci, amicissimi, non panem vestrum, quem adorans æque ac nostra azyma revereor, incusans, sed exponens, neque probe, neque ut Christianum addecet, vos gerere, dum Latinorum azyma dicto factoque læditis, injuriaque afficitis; in utrisque enim, ut dictum est, verus Christus continetur*. Exemplum est itidem ex libertate, Orientali & Græcæ Ecclesiæ relicta, ut qui in ea Sacris Ordinibus, atque etiam Sacerdotio sunt insigniti, uxores, quas ante Sacrum Ordinem duxerunt, retinere valeant, uti patet *ex Can. Aliter. dist.* 31. *& cap. Cum olim, de Clericis Conjugatis*. Romani siquidem Pontifices perpendentes id nequaquam adversari Divino, aut naturali juri, sed tantum Ecclesiasticis sanctionibus, opportunum censuerunt consuetudinem hanc inter Græcos, & Orientales vigentem ferre, ne, auctoritate Apostolica ad eam evellendam interposita, illis occasio ab unitate recedendi præberetur; quod recte expendit Arcudius *in sua Concordia lib.* 7. *cap.* 33. Attamen, quis crederet? non defuerunt, neque desunt ex Græcis, & Orientalibus, qui Latinam Ecclesiam injuria arguunt, tamquam Matrimonio infensam, propterea quod exemplum Apostolorum sequuta, in suis Subdiaconis, Diaconis, ac Presbyteris cœlibatum servaverit, ac servet. Legi potest Hincmarus Rhemensis *tom.* 2. *suorum. Operum epist.* 51. Tertium denique exemplum suppeditant nonnulli ex Cophtis, quorum Ritus præscribit, ut post Baptismi Sacramentum illico adjungatur Confirmatio; qui mos non obtinet in Occidentali Ecclesia, quæ plerumque talem in confirmandis ætatem exposcit, ut quid bonum, quidve malum sit, possint dignoscere. Romana Ecclesia veteri Cophtorum consuetudini non adversatur. Verum (quis crederet?) extant ex ipsis nonnulli, qui Baptismum a Latinis collatum ideo perhorrescunt, quod post Baptisma, Confirmationis etiam Sacramentum non fuerit ministratum. Quamobrem in nostra Constitutione 129. quæ incipit: *Eo quamvis tempore*: *Bullarii nostri tom.* I. merito a nobis arguuntur, atque damnantur: *Sicuti lenitati, & patientiæ Sedis Apostolicæ consonum videri potest, quod Cophiti in suo jamdiu recepto, & ab eadem Sede tolerato usu perseverent, ita ferendum non est, quod Baptismum Ritu Latino, & seorsim a Confirmatione collatum, acerba, alienoque animo perhorrescant*.

Altera Classis eorum, qui cum propriis Latinum aliquem Ritum conjungunt. Afferuntur exempla.

§. 23. Alteram Classem constituunt Orientales illi, & Græci, qui retinentes majori ex parte Ritus suos, & insimul Occidentalium, ac Latinorum Ritus venerantes, ex his nonnullos sequuntur, ex veteri consuetudine suis Episcopis perspecta, & approbata, atque insuper ab Apostolica Sede expresse, vel tacite confirmata. In hanc Classem referri possunt Armeni, ac Maronitæ, qui fermentarum deseruerunt, & Eucharistiam, sicuti Latini, in azymo conficiunt, uti testatur Abrahamus Echellensis *in suo Eutychio vindicato pag.* 477. quam quidem Armenorum disciplinam nonnulli tribuunt Sancto Gregorio Illuminatori, primo Armeniæ Episcopo, qui initio sæculi quarti, sub Tiridate Rege, martyrii coronam est consecutus; alii vero Sancto Silvestro Pontifici, aut Sancto Gregorio Magno eamdem referunt acceptam, in Conventionibus cum Armenorum natione initis, quæ indicantur a Summo Pontifice Gregorio IX. in suis Epistolis ad Regem Armeniæ, relatis a Raynaldo *ad annum Christi* 1139. *num.* 82. Eam certe disciplinam ab Ecclesia Romana Armenis traditam, testatur eorumdem Armenorum Sisensis Patriarcha Gregorius, in epistola ad Haytonem patrem Leonis Regis Armeniæ Cœnobitam, *apud Clementem Galanum, in Conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana Tom. I. pag.* 449. sic scribens: *Quocirca nos a S. Romana Ecclesia, aquæ commixtionem* [cum vino in Calice] *modo recipimus, sicut ab eadem acceptum habemus Azymum, Mitram Episcopalem, & modum signandi Crucem*. Vetustissima pariter, & immemorabilis est apud Maronitas azymi consuetudo, uti constat ex Morini *Præfatione ad Maronitarum Ordinationes; & ex Bibliotheca Orientali Assemani senioris tom.* I. *pag.* 410. atque ex Synodo Nationali in Monte Libano congregata anno 1736. & a Nobis in nostra Constitutione: *Singularis* 31. *Bullarii nostri tom.* I. confirmata, in cujus *cap.* 12. *de Sacramento Eucharistiæ*, cum de azymo agitur, hæc leguntur: *Qui mos, & in Ecclesia nostra, & apud Armenos quoque in Oriente, ab immemorabili tempore obtinuit, & authentica etiam hujus rei documenta proferre possumus*. Hoc Armenorum, & Maronitarum exemplo, Bessarion Cardinalis, cui primum Abbatia Cryptæ Ferratæ sita in Diœcesi Tusculana fuerat commendata, id obtinuit, ut Græci Monachi in illa degentes in azymo consecrarent, quemadmodum legere est in nostra Constitutione 33. *Inter multa*: §. *Ut autem*: *Bullarii nostri tom.* 2. Idem semper servatum fuit, hodieque servatur in Ecclesia Collegiata S. Mariæ *de Grafeo* nuncupata, sita in Messanensi Diœcesi, licet ipsius Clerus Ritum Græcum retineat, uti videri potest in nostra Constitutione 81. quæ incipit: *Romana Ecclesia*, §. I. *Bullarii nostri tom.* I. quamvis, generatim loquendo, Presbyteri Italo-Græci servent in Italia, Insulisque adjacentibus suam disciplinam, ac Ritum conficiendi in fermentato Eucharistiam: Moneanturque impensius Sacerdotes Latini, vel Græci Ritus, ne Eucharistiam consecrare, ac distribuere juxta proprium cujusque Ritum prætermittant, uti declaratur in nostra Constitutione, quæ incipit: *Etsi pastoralis*, 57. §. I. *num.* 2. *ac* §. 6. *num.* 10. *& seq. Bull. nostri tom.* I.

Ritus ministrandi Euchar. Infantibus, illico post Baptismum, quando obtinuerit, & quare obsoleverit.

§. 24. Quibusdam Ecclesiæ sæculis is usus obtinuit, ut post Baptismi Sacramentum Eucharistia pueris traderetur, haud quidem ex ea persuasione, quod esset ad æternam puerorum salutem necessaria; sed ex mero ritu, & consuetudine tunc temporis vigente, quemadmodum sapienter animadverterunt Tridentini Concilii Patres, *Sess.* 21. *cap.* 4. Inter errores Armenorum a Summo Pontifice Benedicto XII. damnatos, quinquagesimus octavus apud Raynaldum *ad annum Christi* 1341. §. 66. recensetur ille, quo asserebant, ad æternam puerorum salutem, & Baptismi iis collati validitatem, præter Confirmationis sacramentum, Eucharistiam etiam iisdem esse administrandam. In Occidentali Ecclesia, quadringentis, & amplius ab hinc annis, Eucharistia pueris post Baptismum non administratur. Verum negari nequit, in Libris Ritualibus Orientalium, commemorari Ritum Communionis post Baptismum pueris administrandæ. Assemanus junior *lib.* 2. *Codicis Liturgici pag.* 149. refert ordinem ministrandi Baptismi apud Melchiras; *pag.* quoque 309. ordinem exscribit Baptismi Syrorum, editum a Philoxeno Mabugensi Episcopo Monophysita; *pag.* 306. alium affert desumptum a veteri Rituali Severi Patriarchæ Antiocheni Monophysitarum antesignani: *& lib.* 3. *ejusdem Codicis pag.* 95. *& pag.* 130. binos alios ordines commemorat, servatos inter Armenos, & Cophtos in ministrando Baptismo; quibus omnibus præcipitur, ut pueris post Baptismum Eucharistia ministretur. Hujusmodi consuetudinem apud nonnullos Græcos ad sua usque tempora obtinuisse ait Sanctus Thomas 3. *part. qu.* 70. *art. ad tertium*. Arcudius vero *lib.* 3. *de Sacramento Eucharistiæ cap.* 11. hanc esse Græcorum disciplinam scribit; sed aliqui ex ipsis paulatim eam deseruerunt, propter incommoda, quæ in præbenda pueris post Baptismum Eucharistia identidem intercedebant. In actis Synodi sub Sergio Patriarcha Antiocheno Maronitarum, habitæ in Monte Libano die 18. Septembris anno 1596. cui præfuit Pater Hieronymus Dandinus Societatis Jesu, Nuncius Summi Pontificis Clementis VIII. hæc verba leguntur *can.* 7. *Quoniam parvulis sine indecentia maxima, venerabilisque Sacramenti injuria, vix potest Sacra Christi Communio dari, caveant in posterum Sacerdotes universi, ne quemquam ante rationis usum ad eam admittant*. Consentiunt Patres Concilii Zamosciæ habiti anno 1720. §. 3. *de Eucharistia*. Idemque firmatum legitur in Actis Libanensis Concilii, quod habitum fuit anno 1736. *cap.* 12. *de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento num.* 13. cujus hæc sunt verba: *In antiquis quidem nostris Ritualibus, sicut*

& in

& in Ordine vetere Romano, & in Euchologiis Græcis, Baptismatis Ministro diserte præcipitur, ut infantes mox a Baptismate, Chrismate delibutos, pascat Eucharistiæ Sacramento; nihilominus tum ob debitam huic Augustissimo Sacramento reverentiam, tum quia idem non est infantibus ac pueris ad salutem necessarium, præcipimus, ut infantibus quidem, dum baptizantur, Eucharistia nullo pacto, neque sub specie Sanguinis, porrigatur. Quod ipsum statutum fuit in Constitutione pro Italo-Græcis, incipiente: *Etsi Pastoralis*: 57. §. 2. *num.* 7. *Bull. nostri tom.* 1.

Vetustior recentiorque traditur Eccl. Græcæ disciplina quoad Communionem sub utraque specie.

§. 25. De usu administrandæ Eucharistiæ sub utraque specie etiam Laicis, quoad Orientalem, & Græcam disciplinam, fuse disserunt Arcudius *in Concordia Occidentali, & Orientali in Sacramentorum administratione lib.* 3. *cap.* 4., & Leo Allatius *in prima adnotatione de Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis consensione p.* 1614. *& seq.* In Græcorum Collegio, quod Romæ, uti diximus, erectum fuit a Gregorio XIII., ea indicta lege, ut Græcus in eo Ritus servetur, quemadmodum præfatus Leo Allatius testatur *in suo Tractatu de ætate, & Interstitiis p.* 21., juxta ipsius Collegii Constitutiones a Summo Pontifice Urbano VIII. confirmatas, debent Alumni quolibet octiduo animi sordes Pœnitentiæ Sacramento eluere, & Sacram Eucharistiam sumere quintadecima quaque die, nec non festis diebus solemnibus, & singulis Adventus, & Quadragesimæ Dominicis, Latino Ritu servato; in festis vero solemnioribus, videlicet diebus Paschatis, Pentecostes, & Nativitatis Domini, jubentur, Eucharistiam sub utraque specie Ritu Græco suscipere, hoc est in fermentato, Sanguine intincto, ad quam rem perficiendam Sacerdos utitur parvo cochleari, quod infert in os suscipientis Eucharistiam: Idemque Ritus servatur cum reliquis Græcis omnibus, qui prædictis diebus ad solemne Missæ Sacrificium conveniunt, aut qui aliis per annum diebus in Ecclesia Græci Collegii sibi Eucharistiam Ritu Græco administrari deposcunt. Verum Italo-Græcis in memorata Constitutione: *Etsi Pastoralis*: 57. §. 6. *num.* 15. Eucharistia sub utraque specie permittitur in illis dumtaxat locis, in quibus Ritus hujusmodi Communionis retentus viget; sed in aliis locis, ubi idem Ritus obsolevit, Eucharistia sub utraque specie prohibetur. Ab hac disciplina, seu ritu sumendæ Eucharistiæ sub utraque specie, licet in universa Orientali Ecclesia recepto, nonnulli Græci, & Orientales paulatim recesserunt. Lucas Holstenius, vir sane clari nominis, in Epistola ad Bertoldum Nimisium, quæ typis impressa affertur in Opusculis Græcis, ac Latinis Leonis Allatii *p.* 436. refert, se præbuisse Eucharistiam in Vaticana Basilica Presbytero Abyssiano, qui cum aliis communicaturus, ad sacram Mensam accesserat: cumque eum sub unica specie panis Eucharistiæ participem fecisset, ab ipso deinde, atque etiam ab aliis Æthiopicæ Ecclesiæ hominibus, sciscitatum fuisse, an, juxta Patriæ suæ Ritum, Eucharistiam sub unica specie panis sumere consuevissent, tam in solemni Lyturgia, quam in quotidiana Eucharistiæ participatione, necnon cum ad eos extremo morbo laborantes eadem in Viaticum afferebatur; testaturque, fuisse sibi ab ipsis responsum, Sacram Synaxim sub unica specie panis sibi semper administrari, hancque esse veterem disciplinam in Æthiopica Ecclesia obtinentem. Inter quæsita Summo Pontifici Gregorio XIII. proposita a Patriarcha Maronitarum, sequens recensetur: *Nos Missam celebramus in solo azymo: Laici vero nostri sub utraque specie communicant*; cui Pontifex his verbis respondit: *Si volunt in azymo consecrare, non videntur prohibendi: Laici vero a Communione sub utraque specie pedetentim arcendi sunt; totus enim Christus sub una specie continetur, & in usu Calicis magnum est periculum effusionis*: uti legere est in laudato Opere Thomæ a Jesu, *de Conversione omnium gentium pag.* 486. *& seq.* Patres etiam Concilii Libanensis habiti anno 1736. *part.* 2. *cap.* 12. *num.* 21. hujusmodi consilio inhærentes, ita statuerunt: *Deinde ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ institutis inhærentes, præcipimus, & stricte mandamus, ne cui Laico, vel Clerico in minoribus Ordinibus constituto, Communio sub utraque specie tradatur, sed sub una tantum, panis nimirum*: Solis

Diaconis permittentes, ut in solemni Missa Eucharistiam sub utraque specie a Sacerdote accipiant, hoc est sub specie panis primum, deinde sub specie vini, semoto tamen, quem superius commemoravimus, cochlearis usu: *At vero Diaconis, ut Hostiam Sanguine intinctam a Sacerdotibus, in solemni præsertim Missa, accipere possint & valeant, concedimus, modo absit cochlearis usus, quem omnino abrogandum esse statuimus*.

Ritusque affundendi aquam tepidam in calicem post consecrationem, ante consummationem.

§. 26. Postremo, ab Eucharistiæ Sacramento minime recedentes, hic verba faciemus de alio Orientali, & Græco Ritu, quo nimirum Sacerdos post consecrationem, & ante consummationem, paululum aquæ tepidæ in calicem fundit. Matthæus Blastares *in Syntagmate Alphabetico cap.* 8. *tom.* 2. *Synodicon Græcorum pag.* 153. hujusmodi Ritum commemorat, ejusque significationem affert. Eutymius Tiri ac Sidonis Archiepiscopus anno 1716. Summo Pontifici Clementi XI. nonnulla quæsita proposuit, quorum alterum erat, utrum Melchitis Syriæ, ac Palestinæ interdicere deberet, aquam tepidam Divino Sanguini post Consecrationem affundere; cui redditum fuit responsum, adjecta accurata, & luculenta instructione ab eodem Pontifice approbata, ejusque jussu transmissa ad Superiores Missionum Terræ Sanctæ, Damasci, Tyri, ac Sidonis; injunctumque prædicto Archiepiscopo, ne id fieri interdiceret, cum de veteri Ritu ageretur, Sedi Apostolicæ perspecto, & Græcis Sacerdotibus etiam Romæ permisso; per quem innuitur Fidei ardor, qui maximus erga tantum Mysterium debet conflagrare. Simile responsum die 31. Martii anno 1729. jussu Benedicti Papæ XIII. datum fuit Cyrillo Græcorum Patriarchæ Antiocheno. Idem Ritus Italo-Græcis permittitur in citata Constitutione 57. *Etsi Pastoralis*, §. 6. *num.* 2. *Bullarii nostri tom.* 1. Cumque subinde in Congregationibus, quæ pro correctione Librorum Ecclesiasticorum Ecclesiæ Orientalis habitæ fuerunt, ad accuratiorem quamque diligentiam adhibendam, diu multumque disputatum fuisset, utrum interdicendus esset Ritus infundendi in calicem aquam tepidam post Consecrationem, cum potissimum Humbertus Cardinalis Sylvæ Candidæ superioribus temporibus plurimum adversus eumdem Ritum declamasset, responsum fuit die 1. Maji anno 1746., *nihil esse innovandum*, quod rescriptum a Nobis deinde confirmatum fuit; rationibus enim a prædicto Cardinali allatis nil ponderis inesse compertum fuit. Attamen Patres Concilii coacti in urbe Zamosciæ anno 1720., graves ob causas, inhibuerunt Ruthenis Sacerdotibus, ne aquam tepidam post Consecrationem in calicem funderent, uti legi potest §. 4. de celebratione Missarum: *Inhibet gravem ob causam, & abrogat toleratam in Orientali Ecclesia consuetudinem, ad consecratas calicis species aquam tepidam affundendi, post Consecrationem, ante Communionem*.

Allata huc usque exempla, ad propositam superius objectionem probandam, inepta demonstrantur.

§. 27. His sane, & aliis hujusmodi exemplis, quæ facile cumulari possent, inniti valent, qui erga transitum a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum sunt propensiores, vel certe quidem putant se jure optimo agere, dum Schismaticum Orientalem ad Ecclesiæ unitatem convertentes, satagunt abducere ab aliquo Ritu, quem servare consueverat, priusquam nobis consentiret, quique a reliquis omnibus Orientalibus & Græcis, ex veteri disciplina, firmiter retinetur & observatur. Verum, neque superius allata exempla, nec cætera, quæ in medium proferri possent, quidquam illorum opinioni suffragantur; tum quia in transitu a Ritu Orientali & Græco, ad Occidentalem & Latinum, tollitur omnino quidquid ab ipso Græco Ritu præscribitur, & nostro Ritui non conformatur; quod non contingit in iis exemplis, quæ paulo superius allata sunt, quibus nempe, si aliqua peculiaris solemnitas Græci Ritus tollitur, Ritus tamen ipse, ac reliqua omnia eodem Ritu præscripta intacta servantur; tum quia partem etiam aliquam demere ex aliquo Ritu salvis reliquis ejusdem Ritus partibus, non est privati viri, sed auctoritas publica intercedat necesse est, videlicet Supremi Capitis universalis Ecclesiæ, qualis plane est Romanus Pontifex. Sedes namque Apostolica ea est, quæ præcipuo quodam jure, quoties ipsi consentaneum visum

R fuit,

fuit, ab Orientali Ecclesia Ritum aliquem desumpsit, & in Occident. traduxit; aut prætermisit, Ritum aliquem Græcum in aliqua Latina Ecclesia usurpari. Eademque Apostolica Sedes, quoties deprehendit, periculosum vel indecorum aliquem Ritum in Orientalem Ecclesiam irrepsisse, illum damnavit, improbavit, ejusque usum ipsi prohibuit. Ipsa denique Apostolica Sedes, postquam vidit Orientalem, vel Græcam aliquam gentem in aliquo Latino Ritu usurpando, ac defendendo, vehementer obfirmatam, ac potissimum, quando Ritus ipse ab antiquo tempore invectus fuit, ab omnibus communiter receptus, atque expresse, vel tacite ab Episcopis probatus, Ritum ipsum tolerando, & sic approbando, firmavit.

Triplex præcipuum Sedis Apostolicæ munus, admittendi Græcos Ritus in Latinam Ecclesi. interdicendi noxios in Græca, & eidem permittendi innoxios.

§. 28. In Latina, & Græca Lyturgia recitatur Symbolum, ejusque recitatio in Missæ Sacrificio in Ecclesia Orientali primum instituta, deinde in Occidentalem traducta est, uti colligitur ex tertio Toletano Concilio habito anno 589. *can.* 2. *tom.* 5. Collectionis Labbeanæ! *pag.* 1009. cujus hæc sunt verba: *Ut per omnes Ecclesias Hispaniæ vel Gallæciæ, secundum formam Orientalium Ecclesiarum, Concilii Constantinopolitani, hoc est centum quinquaginta Episcoporum, Symbolum Fidei recitetur, ut priusquam Dominica dicatur Oratio, voce clara a populo decantetur.* Quare cum Patres Toletani Concilii, disciplinam statuentes recitandi Symbolum in Sacrificio Missæ, se ad Ritum Orientalium Ecclesiarum retulerint; id satis est ad agnoscendum, hujusmodi disciplinam in Oriente primo institutam, inde in Occidentem promanasse; sicut advertunt Cardinalis Bona *Rerum Lyturgic. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 2. & Georgius *de lyturgia Romani Pontificis tom.* 2. *cap.* 20. *num.* 2. *pag.* 176. Sed rem propositam persequendo, Amalarius *in l. de Divinis Officiis c.* 14. postquam innixus auctoritate Sancti Paulini in Epistola *ad Severum*, retulit, sola Feria sexta majoris Hebdomadæ in Ecclesia Hierosolymitana exponi consuevisse populo adorandam Crucem ipsam, in qua Christus pependit, huic Græcæ consuetudini tribuit Ritum adorationis Sanctæ Crucis, quæ in Officio prædictæ Feriæ sextæ in unaquaque Latina Ecclesia ad hanc usque diem peragitur. Trisagium *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, miserere nobis*, pia est, & frequentissima Oratio in Græcorum Lyturgia, uti recte advertit Goarius in notis ad Euchologium in Missam Sancti Joannis Chrysostomi *pag.* 109. Ejus Orationis origo repetitur ex miraculo, quod medio sæculo quinto contigit in Regia Urbe Constantinopolitana; cum enim Theodosius Imperator, Patriarcha Proclus, & universus populus in aperto ad Deum preces effunderent, ut ab imminenti liberarentur excidio, quod ipsis ab ingentibus terræ motibus impendebat, puer repente in Cælum rapi visus est, qui deinde in terram demissus, retulit se audivisse Angelos prædictum Trisagium canentes; quare, cum jussu Procli Patriarchæ, universus populus illud devote cecinisset, terra ab horrendis, quibus concutiebatur, motibus conquievit, uti narrat Nicephorus *lib.* 14. *cap.* 46. recteque prosequitur Summus Pontifex Felix III. in epistola tertia ad Petrum Fullonem, quæ habetur *tom.* 4. Labbeanæ Collectionis. Idem vero Trisagium in Ecclesia Occidentali Feria Sexta majoris Hebdomadæ Græce, & Latine canitur, quemadmodum apposite animadvertit Cardinalis Bona *Rerum Lyturgicar. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 5. Aquæ benedictio in pervigilio Epiphaniæ ex Ritu est Græcæ Ecclesiæ proprio, uti fuse ostendit Goarius in Euchologio, sive Rituali Græcorum, & nunc etiam prædicta die Romæ in Græcorum Ecclesia peragitur hæc functio, de qua in allata superius Constitutione nostra 57. §. 5. *num.* 13. mentio habetur, simulque permittitur, ut Fideles eadem aqua benedicta aspergantur. De transitu Ritus hujusmodi ab Orientali in aliquas Occidentales Ecclesias videri possunt, quæ congessit eruditus Martene *tom.* 4. *de antiqua Ecclesiæ disciplina in Divinis celebrandis Officiis cap.* 4. *num.* 2. & quæ afferuntur in Dissertatione Patris Sebastiani Pauli Congregationis Matris Dei, edita Neapoli anno 1719. cui titulus est: *De ritu Ecclesiæ Neritinæ exorcizandi aquam in Epiphania*, ubi propterea *part.* 3. *pag.* 177. & *seq.* opportune monet Episcopos, in quorum Diœceses longo abhinc tempore nonnulli Ritus ab Ecclesia Græca manantes irrepserunt, ut illos de medio tollere tantopere non contendant, ne turbæ excitentur, & ne videantur improbare rationem agendi Sedis Apostolicæ, quæ Ritus illos irrepsisse cum optime noverit, eosdem tamen servari & frequentari permisit; affertque etiam *pag.* 203. epistolam Cardinalis Sanctorii, Sanctæ Severinæ nuncupati, scriptam anno 1580. ad Fornarium Episcopum Neritinum, de hoc ipso argumento, & de aquæ benedictione in Epiphania, quæ in illa Diœcesi peragitur. Græcus pariter est Ritus spoliandi, ac lavandi Altare Feria quinta in Cœna Domini. Hujusce Ritus monumentum aliquod reperire est sæculo quinto; de eo namque meminit in suo Typico, sive Ordine recitandi Officium Ecclesiasticum per totum annum, S. Sabas, qui, teste Leone Allatio, *de Libris Ecclesiæ Græcæ dissert.* 1. *pag.* 9. obiit anno 451. Si certo affirmari posset Ordinem Romanum ab Hittorpio editum, Sancti Gelasii Pontificis jussu compositum fuisse, Ritus lavandi Altaria Feria quinta in Cœna Domini, prædictæ Græcorum consuetudini fuisset quasi coævus in Latina Ecclesia, cum Sanctus Gelasius Pontifex obierit *anno* 496. At, cum incertum sit, utrum Romanus Ordo ab Hittorpio vulgatus, tantæ antiquitatis merito præstet, & cum, eo soposito, Sanctus Isidorus Hispalensis Episcopus inter Latinos primus extiterit, qui de hoc Ritu verba fecerit; idemque S. Isidorus *anno* 636. sit vita functus; satis id est, ut ab Oriente in Occidentem fluxisse asseratur Ritus prædictus, qui in hunc usque diem in nonnullis Latinis Ecclesiis retinetur, probantibus Romanis Pontificibus; ac potissimum in Vaticana Basilica, magna cum Solemnitate, Feria quinta in Cœna Domini quotannis peragitur. Suaresius Episcopus Vasionensis, & Vicarius ejusdem Basilicæ, & Joannes Chrysostomus Battellus Archiepiscopus Amasenus, qui in minoribus inter Beneficiatos ejusdem Basilicæ recensebantur, duas elucubratissimas Dissertationes ediderunt, quibus prædictum Ritum illustrarunt. Quæ cum ita sint, exemplis, & factis aperte evincitur id, quod paulo ante diximus; Sedem videlicet Apostolicam non omisisse, quoties id rationi consentaneum putavit, aut adsciscere in universam Latinam Ecclesiam Ritus, qui ad Græcam Ecclesiam pertinebant, aut permittere, ut peculiares quidam Ritus, qui ab Ecclesia Græca manarunt, in nonnullis Latinis Ecclesiis observarentur.

Exempla Græcor. Rituum, quos Sedes Apost. a Græca in universam Eccl. transtulit, vel in aliqua Eccl. Latina usurpari permisit.

§. 29. Jam paulo superius de Trisagio sermonem fecimus, deque admirabili modo, quo cantus ejusdem in Sacras Lyturgias Ecclesiæ Græcæ inductus fuit: Cum tamen Petrus Fullo, cognomento Gnaphæus, fautor hæresis Apollinaristarum, qui Theopaschitę appellantur, ausus fuisset Trisagio hęc verba superaddere: *Qui crucifixus es pro nobis*: sicuti fuse commemorat Theodorus Lector *lib.* 1. *Collectanear.*; & cum nonnullę Orientis Ecclesię, ac potissimum Syrorum, & Armenorum, opera cujusdam Jacobi Syri, teste Nicephoro *lib.* 18. *cap.* 52. additamentum hujusmodi recepissent; haud prætermiserunt Romani Pontifices, pro ea, quam in similibus adhibere consueverunt, vigili cura & sollicitudine, inolescenti errori se opponere factamque Trisagio additionem interdicere; rejicientes interpretationem, qua, Trisagium ipsum referendo ad solam Filii personam, non vero ad tres Divinas personas, omnem erroris suspicionem adimi jactabatur; tum quia periculum semper supererat adhęrendi dogmati hęretico; tum quia humanę mentis præsumptio ad solum Christum referre minime poterat Hymnum ab Angelis in honorem Sanctissimę Trinitatis decantatum, sicuti Lupus recte expendit *in notis ad Can.* 81. *Trullanum*, ubi, postquam retulerat, a Felice III., & Romana Synodo damnatam fuisse additionem Trisagio factam, ita subdit: *Hymnum soli divinæ Trinitati a Sanctis semper Angelis adcantatum, Ecclesiæ ab ipso Deo ac eisdem sanctis Angelis in puero laudato traditum, malorum Regiæ Urbi impendentium depulsione confirmatum, ac in eodem sensu & ratione comprobatum a plena Synodo Chalcedonensi, constanter asseverant*, (loquitur de Episcopis tum in prędicto Concilio congregatis, tum de aliis additamentum Trisagio factum respuentibus) *humana præsumptione non potuisse ad solum Christum detorqueri*. S. Gregorius VII. eodem

Exempla Rituum, quos justis de causis a Græca Ecclesia proscripsit Apostolica Sedes.

Re-

Religionis studio ipsam additionem improbavit in sua epistola prima *lib.* 8. scripta ad Archiepiscopum, sive Patriarcham Armenorum. Idem præstitit Gregorius XIII. in nonnullis suis epistolis datis in forma Brevis ad Patriarcham Maronitarum die 14. Februarii anno 1577. In Congregatione autem Propagandæ Fidei, habita die 30. Januarii anno 1635., cum examini subjecta fuisset Armenorum Lyturgia, atque inter cætera accuratiori disquisitione fuisset expensum, utrum additio inducta Trisagio tolerari posset, ob indicatam causam, quod illa ad solam Filii personam relationem habere posse videretur, responsum fuit, id non esse permittendum, additionemque omnino expungendam. Summus Pontifex Gelasius in sua epistola nona ad Episcopos Lucaniæ *cap. 26.* pravam consuetudinem jam invectam improbavit, juxta quam, mulieres Sacerdoti Missam celebranti inserviebant; cumque idem abusus ad Græcos transiisset, Innocentius IV. in epistola, quam ad Episcopum Tusculanum dedit, eundem severissime proscripsit: *Mulieres autem servire ad Altare non audeant, sed ab illius ministerio repellantur omnino:* Iisdem verbis a Nobis quoque prohibetur in nostra sæpius citata Constitutione: *Etsi Pastoralis: §. 6. num. 21. tom. 1. Bullarii Nostri*. Feria quinta Majoris Hebdomadæ, ad recolendam Dominicæ Cœnæ memoriam, sacra peragitur functio, in qua consecratur panis, qui per integrum annum asservatur, ut illo reficiantur lethali morbo laborantes, qui Sacram Synaxim in Viaticum sibi deposcunt, & aliquando etiam eidem pani consecrato exigua pars vini consecrati affunditur. Ritus hujusmodi a Leone Allatio describitur in suo Tractatu *de Communione Orientalium sub specie unica num. 7.* Summus Pontifex Innocentius IV. in laudata epistola ad Episcopum Tusculanum, Ritum illum Græcis interdixit, hisce verbis: *Eucharistiam in die Cœnæ Domini consecratam, usque ad annum, prætextu infirmorum, ut videlicet de illa ipsos communicent, non reservent:* addiditque, ut paratam semper Eucharistiam haberent pro Infirmis, sed illam qualibet decima quinta die renovarent. *Arcudius in Tractat. de Concordia Ecclesiæ Occidentalis, & Orientalis lib. 5. cap. 55. & 56.* absurditates, quæ ex eo Ritu promanabant, indicare haud preter misit, deprecans Romanos Pontifices, ut illum penitus abrogarent. Præstitit id Clemens VIII. in sua Instructione, idemque & Nos præstitimus in nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis 57. §. 6. num. 3. & seq.* In Concilio Zamosciæ, a duabus Congregationibus, Concilii videlicet, ac Propagandæ Fidei examinato, §. 3. *de Eucharistia*, legitur statutum, ut si alicubi adhuc vigeret Ritus consecrandi Eucharistiam Feria quinta in Cœna Domini, eam suffundendi aliqua gutta Sanguinis, servandique pro infirmis in annum integrum, in posterum omnino prætermittatur; sed Parochi Eucharistiam pro Infirmis servent, ipsam qualibet octava, aut decimaquinta die renovantes. Eamdem viam instituerunt Patres Concilii Libanensis a Nobis confirmati, sicuti patet *ex cap. 12. de Sacramento Eucharistiæ num. 24.* Quibus sane exemplis manifesto comprobatur, quod Sedes Apostolica nunquam omiserit Græcis interdicere Ritus aliquos, licet apud eos jampridem obtinerent, quoties eosdem perniciosos & malos esse, aut evadere posse deprehendit.

Hæc ipsa tamen in re, Apost. Sedes, pro circumstantiarum varietate, epicheiam adhibuit.

§. 30. De Processione Spiritus Sancti a Patre, ac Filio, quemadmodum superius indicavimus, præcipue disputatum est, quoties de unione Græcæ, & Orientalis Ecclesiæ cum Latina, & Occidentali actum fuit. Hujus articuli examen trinam veluti faciem præsetulit, atque adeo ad hæc tria capita redactum est. Primum, an processio Spiritus Sancti a Patre & Filio esset Fidei Dogma: & quoad primum hoc caput, firmissime responsum semper fuit, non esse ullo modo dubitandum, quin processio Spiritus Sancti a Patre & Filio inter Fidei Dogmata adnumeretur; neque Catholicum revera esse, qui illud non recipit, ac profitetur. Alterum, an, posito hoc esse unum ex Fidei Dogmatibus, licuerit in Symbolo Missæ superaddere verbum *Filioque*, quamvis neque in Nicœna, neque in Constantinopolitana Synodo illud reperiretur, cum potissimum ab Œcumenica Synodo Ephesina decretum fuerit, ne quid Nicœno Symbolo adderetur: *Statuit Sancta Synodus, alteram Fidem nemini licere proferre, aut conscribere, aut componere, præter definitam a Sanctis Patribus, qui in Nicæa cum Spiritu Sancto congregati fuerunt.* Quod autem ad alterum hoc caput attinet, firmatum fuit, non modo licuisse, sed & valde conveniens fuisse, ut hujusmodi additio fieret Nicæno Symbolo; eo quod Ephesinum Concilium solummodo inhibuerit additiones Fidei oppositas, aut temerarias, & a communi consuetudine devias; non vero orthodoxas, & quibus aliquis Fidei articulus in eodem Symbolo implicite contentus, explicatius declararetur. Tertium denique, utrum, posita pro indubio Fidei dogmate Processione Spiritus Sancti a Patre, & Filio, agnitaque insuper in Ecclesia potestate addendi Symbolo vocem *Filioque*; permitti posset, ut Orientales, & Græci in Sacrificio Missæ Symbolum recitarent ad eum modum, quo prius, & ante Schisma consueverant, quod perinde est ac dicere, prætermissa voce, *Filioque*. Quod autem pertinet ad postremum hoc caput, non eadem semper fuit Sedis Apostolicæ disciplina; quandoque enim Orientalibus & Græcis, Symbolum absque voce *Filioque* recitare permisit; tunc nimirum, cum certo constiterat, priora duo capita, seu articulos ab illis recipi, noveratque omnino fore, ut, si iisdem denegaretur id quod tanto studio deposcebant, exoptatæ Unioni aditus intercluderetur: Nonnunquam vero Symbolum cum additione *Filioque*, ab Orientalibus, & Græcis recitari omnino voluit; cum scilicet merito suspicari potuit, eosdem ideo nolle Symbolum cum additamento recitare, quod adhærerent errori opinantium, ac asserentium, Spiritum Sanctum a Patre, & Filio non procedere, vel ab Ecclesia additionem illam, *Filioque* Symbolo fieri non potuisse. Duo Summi Pontifices, nempe Beatus Gregorius X. in Lugdunensi Concilio, & Eugenius IV. in Florentino, primam agendi rationem, ob indicatas causas, cum Græcis adhibuerunt, uti constat ex *tom. 7.* Collectionis Conciliorum Harduini *p. 698. D. & tom. 9.* ejusdem Collectionis *p. 305. D.*, Alteram vero rationem, ex causis itidem supra allatis, amplexus est, servavitque Summus Pontifex Nicolaus III., cum deprehendit, Michaelem Imperatorem ex bona fide non agere, neque iis stare, quæ pollicitus fuerat in tractanda Unione, quam cum Pontifice Gregorio X. Prædecessore suo absolverat, atque firmaverat. Hujus rei documentum e Vaticano Archivo desumptum in Raynaldi Annalibus impressum est *ad annum Christi* 1278. §. 7. Eamdem viam insliterunt Martinus IV., & Nicolaus IV. Et quamvis de Pontificibus istis, quod ad hanc rem pertinet, Scriptores diversa tradiderint, Pachymeres tamen, qui tunc temporis Constantinopolitanam historiam posterorum memoriæ commendabat, *lib. 6. cap. 14.* aperte testatur, eos Prædecessorum suorum epicheiam non fuisse secutos, sed voluisse, ut ab Orientalibus, & Græcis Symbolum cum additione *Filioque* recitaretur, ut injecta sibi de Ortodoxa illorum Fide dubitatio tolleretur, *ad certum experimentum capiendum Fidei, & Sententiæ Græcorum: ejus vero pignus idoneum fore, si & ipsi Symbolum, sicut Latini, pronunciarent*. Idem Pontifex Eugenius, qui in Florentino Concilio Orientalibus concesserat, ut, sine ea voce, *Filioque*, Symbolum recitarent, cum deinde Armenos in unitatem Sanctæ Ecclesiæ reciperet, eisdem præcepit, ut Symbolo prædicta additione adaucto uterentur, uti videre est in Collectione Conciliorum Harduini *tom. 9. p. 435. B.* eo quod fortasse Armenos non æque ac Græcos, ejusmodi additamento repugnantes deprehenderat. Callistus itidem III. Romanus Pontifex, cum Fratrem Simonem ex Ordine Prædicatorum munere Inquisitoris decoratum in Cretam ablegaret, quam in Insulam se receperant plures Græci aufugientes ab urbe Constantinopolitana, cujus ante biennium Turcæ potiti fuerant, jussit ipsum vigilem adhibere curam, ut iidem Græci Symbolum cum additione *Filioque* recitarent, sicuti narrat Gregorius Trapezuntius *in sua epistola ad Cretens. tom. 1. Græciæ Orthodoxæ, apud Allatium, p. 537.* quod confirmatur etiam *ab Echard. tom. 1. Scriptorum Ordinis Sancti Dominici p. 762.* fortasse enim Pontifex suspicabatur, ne prædicti Græci, quippe qui ex Urbe Constantinopoli advenerant, in eo Fidei dogmate minus firmi essent.

sent. In duabus formulis Professionis Fidei, quas jam superius commemoravimus, quarum alteram Gregorius XIII. Græcis, alteram Urbanus VIII. Orientalibus præscripsit, nihil aliud continetur, quam quod in Florent. Conc. fuit constitutum. In duabus Constitutionibus, altera videlicet Clemen. VIII. quæ est 34. *veteris Romani Bullarii tom.* 3. §. 6., nostra altera incipiente: *Etsi Pastoralis* §. 1. *Bullarii nostri tom.* 1., utraque edita pro Latinis Episcopis, in quorum Diœcesibus versantur Græci, aut Albanenses Græcum Ritum servantes, dummodo hi Spiritum Sanctum a Patre & Filio procedere fateantur, & agnoscant Ecclesiæ fuisse potestatem addendi Symbolo vocem *Filioque*, minime jubentur Symbolum cum hac additione recitare; nisi forte, ea prætermissa, scandalum immineret; aut certo aliquo in loco peculiaris consuetudo jam invaluisset recitandi Symbolum cum additione *Filioque*; aut deinde necessarium putaretur, ut Symbolum ab illis cum prædicta additione recitaretur, ad eliciendam indubiam rectæ ipsorum Fidei probationem. Recte autem non modo Patres Concilii Zamosciæ *tit.* 1. *de Fide Catholica*, sed etiam Patres Libanensis Concilii *part.* 1. *eodem tit. num.* 12., ad omnem scrupulum submovendum, provide statuerunt, ut Sacerdotes omnes eorum legibus subjecti, Symbolum, juxta consuetudinem Romanæ Ecclesiæ, cum particula *Filioque* usurpent.

Tertium denique munus permitt. in Græca Ecclesia certos quosdam innoxios Ritus, quomodo executa sit Apost. Sedes.

§. 31. Ex his, quæ huc usque dicta sunt, plene concluditur, Sedem Apostolicam hac ipsa in re quandoque, ex peculiaribus circumstantiis, perspectaque sibi gentis alicujus indole, consensisse, ut certus adhiberetur modus, quem tamen ab aliis, ob diversas circumstantias, diversumque locorum ac populorum gentium, nullatenus usurpari permisit. Quamobrem, ut oneri suscepto satis faciamus, nihil aliud superest, quam ut ostendamus, aliquando eamdem Sedem Apostolicam, dum novit gentem aliquam Orientalium, & Græcorum, in aliquo Latino Ritu adhibendo tenaciorem esse, illius usum ei benigne permisisse; præsertim si hujusmodi Ritus usurpandi consuetudo a vetustioribus temporibus inolevit, & Episcopi non modo eidem nunquam adversati sunt, sed aut tacite, aut expresse eamdem comprobarunt. Verum, cum hac ipsa de re perspicua exempla jam fuerint superius allata; dum verba fecimus de ea classe Orientalium, & Græcorum, qui Ritus suos majori ex parte retinentes, atque Latinos æque, ac Orientales Ritus venerantes, aliquem ex nostris Ritibus amplexi sunt, ab inutili idcirco repetitione abstinebimus, ea hic revocantes, quæ superius in his ipsis litteris plene fuerunt exposita. Duo solum exempla ex Maronitis desumpta, subnectemus iis, quæ jam adduximus. Nonnullis ab hinc sæculis Maronitæ Pontificales ac Sacerdotales vestes adhibent ejusdem plane formæ, quam Latinus Ritus præscribit, quemadmodum in citato sæpius Libanensi Concilio habito anno 1736. legitur *cap.* 12. de Sacramento Eucharistiæ *num.* 7. Summus enim Pontifex Innocentius III. epistola ad Hieremiam Patriarcham anno 1215. data, quæ incipit: *Quia Divina Sapientiæ bonitas*: illos adhortatus est, ut se Latinæ Ecclesiæ in Pontificalibus ornamentis conformarent. Quam ob causam tum idem Pontifex, tum ejus Successores ad illos sacra Indumenta, Calices, ac Pateuas dono miserunt, uti narrat Petrus Patriarcha in duabus epistolis ad Leonem Decimum datis, relatisque to. 14. Collectionis Conciliorum Labbeanæ *p.* 346. *& seq.* Nuper autem in præcitato Libanensi Concilio *cap.* 13. unanimi consensu, nostraque subsequuta approbatione, iidem Maronitæ, quoad Præsanctificatorum Missam, Latinum Ritum amplexi sunt, illam tantummodo Feria Sexta in Parasceve celebrantes, relicta, justis gravibusque de causis, disciplina Græcorum, qui diebus Quadragesimalis jejunii, nonnisi Missam Præsanctificatorum celebrant, excepto Sabbato, die Dominico, & Festo Annunciationis Beatæ Virginis, si forte in Quadragesimam incidat, juxta præscriptum in *Trullano Can.* 52. Hisce siquidem diebus, Sacerdos Panem consecratum in tot particulas dividit, quot dies subsequuntur, quibus Missa Præsanctificatorum celebratur; quibus nimirum vescitur Pane Eucharistico, quem aurea consecravit, asservans in Ciborio reliquas consecratas particulas, ut sequentibus diebus, quibus Missam Præsanctificatorum celebrabit, iisdem vescatur, atque aliis etiam, qui adstant, petuntque, distribuat; uti fuse commemorat Leo Allatius in Prolegomen. ad Gebrielem Naudæum *de Missa Præsanctificatorum pag.* 1531. *n.* 1.

Amplior assumpti probatio suscipitur.

§. 32. Huic nostræ Epistolæ finis hic imponendus alicui forte videri poterit, cum in ea, & allatum jam fuerit Responsum redditum quæsitis a Sacerdote Missionario Balseræ propositis, nimirum, *Nihil esse innovandum*, & indicatæ itidem fuerint firmissimæ regulæ, quas sequantur Missionarii, qui Orientales a Schismate & erroribus ad Unitatem, Sanctamque Catholicam Fidem revocare satagunt; neque enim ex jure Canonum, & Apostolicarum Constitutionum se gerit, qui in convertendis Orientalibus, Ritum quoque Orientalem, & Græcum, in iis, quæ ab Apostolica Sede tolerantur atque admittuntur, de medio auferre contendit; aut id agit, ut, qui convertuntur, Ritum, quem hactenus servaverunt, admittant, & Latinum amplectantur. Nihilominus, antequam finis huic epistolæ imponatur, nimis congruit, ut nonnulla insuper attingantur, quæ propius pertinent ad quæstiones a prædicto Missionario propositas, quibus jam responsum fuit, *nihil esse innovandum*.

Ritus commixt. non inducitur, ex quo Græcus, Armenus, vel Maronita Sacerdos celebret in Latina Ecclesia juxta Ritum suum

§. 33. Porro, si in Urbe Balseræ degunt Catholici Ritus Orientalis, Armeni, aut Syriaci, ipsique peculiari Ecclesia carentes, ad Missionariorum Latinorum Ecclesiam conveniunt, ubi Sacerdotes Orientalis Ritus Rem Divinam, reliquasque peragunt suis Ritibus cœremonias, Laici autem Missæ Sacrificio intersunt, & Sacramenta suscipiunt, non magnopere adlaborandum est, ut defendatur, nihil esse innovandum, uti rescriptum fuit; quodque antea obtinuit, idipsum & in posterum servari oportere, permittendo videlicet prædictis Sacerdotibus, & Laicis, ut in Latina Ecclesia ea facere pergant, quæ hanc usque diem peregerunt. Nam jure Canonico illud quidem statutum habetur, Ritum Orientalem, & Græcum cum Latino haud esse miscendum, uti videre est ex integra Decretali Cælestini III. apud Gonzales *cap. Cum secundum; de temporibus Ordinationum*; atque in Decretali Innocentii III. *cap. Quanto; de consuetudine, cap. Quoniam, de Officio Judic. Ordinar.*, & in Decretali Honorii III. *cap. Litteras; de celebrat. Missar.* at nullo jure affirmari potest, Ritus commixtionem Apostolica aliqua Constitutione vetitam, induci ex eo tantum, quod Armenus, Maronita aut Græcus juxta Ritum suum in Latina Ecclesia, vel Missæ Sacrificium, vel alias cœremonias cum populo sui Ritus exerceat, aut versa vice Latinus in Orientalium Ecclesia idem præstet, dum, præsertim legitima aliqua subest causa, de qua in præsenti facti specie nullo modo dubitari potest, cum Orientales illi in Civitate Balseræ peculiari careant Ecclesia, ita ut, si ipsis Latinorum Ecclesia non pateret, loco plane omni destituerentur, in quo Missæ Sacrificium offerre possent, & cum Populo sui Ritus ea exercere, quæ peragenda sunt, ad illos in sancta unione retinendos, ac confovendos.

At contra si Latinus in fermentato, Græcus in azymo, vel alteruter nunc in azymo, nunc autem in fermentato consecrarent.

§. 34. Vetita sane Ritus admixtio esset, si Latinus in fermentato consecraret, & Eucharistiam in fermentato consecratam Latinis administraret. Idemque dicendum esset, si Orientales, qui azymi consuetudinem haud amplexi sunt, in azymo Rem Divinam facerent, & genti suæ Sacram Eucharistiam in azymo distribuerent. Curare siquidem debent sollicite Ordinarii quoque Latini, quibus Italo-Græci subjiciuntur, *ut Latini semper in azymo, Græci autem, ubi propriam Parochiam habent, in fermentato communicent*; uti præcipitur in Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis*: 57. *num.* 6. *num.* 14. *Bullarii nostri tom.* 1. Vetita quoque Ritus permixtio esset, si Latinus Sacerdos, modo juxta Latinum, modum juxta Græcum Ritum, aut Sacerdos Græcus modo Græco, modo Latino Ritu Missam celebraret. Id enim interdicitur in Constitutione S. Pii V. quæ incipit: *Providentia*, quæque est 21. *tom.* 4. *part.* 2. *Bull. novi* Romæ impressi; ubi facultates omnes, quæ præcedentibus temporibus nonnullis Presbyteris super hoc concessæ fuerant, omnino revocantur. Huic Constitutioni S. Pii V. congruit quoque præiudicata nostra §. 7. *num.* 10. Quod si Presbyte-

byteris Societatis Jesu, qui Collegiis Nationum Orientalium Romæ erectis præsunt, & qui prædictæ Societatis institutum amplectentes a Græco Ritu ad Latinum transierant, indultum fuit, uti supra indicavimus, ut aliquando Missæ Sacrificium Græco, & Orientali Ritu celebrent; hod idem factum est, sicuti præmonuimus, ut Alumni, qui Græcorum, & Maronitarum Ritum profiteri debent, Missam prædicto Ritu celebrare addiscant, & juxta eundem, Divina Officia toto vitæ suæ curriculo persolvere: verum circumstantiæ peculiares hujusce plane singularis casus satis evincunt, non posse illum in exemplum afferri ad similia indulta obtinenda: quod adeo verum est, ut, quamvis Cardinalis Leopoldus Kollonitz Clementi XI. Prædecessori nostro exposuerit, valde profuturum Catholicæ Religioni, si Latinis Missionariis permitteretur, ut in Hungaria Græco Ritu celebrarent, quoties ita necessitas postulare videretur, relicta tamen ipsis libertate, ut ad Latinum Ritum redirent; idem tamen Pontifex perpendens animo debere unumquemque, juxta Canonicas Sanctiones, in suo Ritu permanere, neque licere Sacerdoti, modo Latino, modo Græco Ritu celebrare, facultatem, quæ a prædicto Cardinali petebatur, impertiri recusaverit; uti patet ex ejus Epistola in forma Brevis, quam ad eumdem Cardinalem dedit 9. Maji anno 1705. & quæ continetur *t. 1. Epistolar. & Brev. selectior. ejusdem Pontificis typis editor. pag.* 205.

Prior assertio confirmatur exemplis Græc. qui Rom. & Ven. diu in Latinis Ecclesiis proprio servato Ritu, sacra peregerunt.

§. 35. Hæc & alia plura exempla, quæ facile possent cumulari, pertinent ad Ritus permixtionem ab Ecclesiæ legibus vetitam: Verum, uti jam diximus, interdicta Ritus permixtio appellari nunquam poterit, si ob legitimam aliquam causam Sacerdotes Orientalis Ritus ab Apostolica Sede probati, in Latinorum Ecclesiam admittatur, ut ibi Missam, cæterasque functiones celebret, & Sacramenta populo Nationis suæ administret. Id palam Romæ fieri intuemur, ubi Sacerdotibus Armenis, Cophtis, Melchitis, & Græcis patent ad Missam celebrandam Templa nostra, ut illorum pietati satisfiat; quamvis suas peculiares Ecclesias habeant, ubi Rem Divinam facere possent: dummodo tamen sacra Indumenta, & cætera, quæ ad Missæ celebrationem juxta ipsorum Ritum necessaria sunt, secum afferant, eosque comitetur Nationis suæ Minister, qui eisdem celebrantibus inserviat, & a Custodibus, & Sacrario Præfectis opportune caveatur, ne ob rei novitatem in adstantibus turbæ ac tumultus excitentur; quemadmodum in Edicto, quod pro Ecclesiasticis & Laicis Orientalibus Romæ degentibus die 13. Februarii anno 1743. per Ven. Fratrem nostrum Joannem Antonium tunc Tituli SS. Silvestri, & Martini in Montibus Presbyterum, nunc Episcopum Tusculanum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem Guadagni nuncupatum, nostrum in Urbe, ejusque districtu Vicarium Generalem, jussu nostro promulgatum fuit, plenius continetur. Verum ad rem hanc nostram plurimum facere videtur, quod mox indicabimus. Medio circiter sæculo decimo quinto, uti notum est, Mahumetes II. Constantinopolim vi oppugnatam cœpit, nonnullique ex Græcis, qui Schismaticorum errores aversati, communionem cum Latina Ecclesia servaverant, Venetias se contulerunt, ibique mansere. Quam in Urbem cum Isidorus Cardinalis natione Græcus pervenisset, detulit ad Senatum Romani Pontificis desideria, ut hujuscemodi Græci Ritus hominibus Templum aliquod assignaretur, in quo functiones suas exercerent. Excitata Senatus pietas profugæ genti Ecclesiam S. Blasii concessit, ubi spatio plurium annorum Græci quidem in certo ejusdem Ecclesiæ Sacello Divina Officia Ritu Græco, in reliquis vero Sacellis, Latini Ritu Latino peregerunt, sicuti Flaminius Cornelius Scriptor clari nominis testatur in *Decad. 14. Venetarum Ecclesiarum p. 359.: Gemini itaque Ritus Officia per aliquot annos in una Ecclesia, licet in diversis Sacellis peracta fuerunt*: quod eo usque obtinuit, donec aucto Græcorum numero, prædictæ Ecclesiæ S. Blasii Latinis Græcisque communi, aliud subrogatum fuit Templum, quod Græcorum proprium esset, ac privativum.

Et Latin. qui in Ruthenas Ecclesias a Ruthen. comiter excepti fuerunt.

§. 36. Hæc ad Græcos pertinent, qui celebraturi in Latinas Ecclesias recipiuntur. Verum, ut eo clarius ostendatur, nullam exinde sequi Ritus permixtionem ab Ecclesiæ Legibus proscriptam, non abs re erit verba facere de Latinis quoque, qui ad Sacrificium Missæ offerendum, & Divina Officia persolvenda in Græcorum Ecclesiis, ex justa aliqua causa admittuntur. Quod quidem non modo propositam sententiam confirmabit, sed etiam plurimum conferet ad demonstrandum, quam necessaria sit mutua inter Catholicos, licet diversi Ritus, animorum conjunctio ac Benevolentia. In Russia Alba Rutheni Catholici, quos Unitos vocant, plures habent Ecclesias, paucas vero Latini, & quod magis est, longe dissitas a pagis Latinorum qui inter Ruthenos versantur. Latini quandoque diutius Sacrificio Latinæ Missæ carebant, eo quod suis negotiis detenti, nequibant tam longum iter aggredi, ut ad Latinas Ecclesias se conferrent: Neque Latini Presbyteri facile poterant ad paucas illas Latinorum Ecclesias, quæ in Russia Alba reperiuntur, accedere, ut Missam celebrarent, propterea quod Ecclesiæ ipsæ ab illorum domicilio nimis longo intervallo sejungerentur. Itaque, ne Latini Missa Latino Ritu celebrata tamdiu carerent, unum illud supererat, ut Latini Sacerdotes, in Latinorum commodum, Latinas Missas in Ruthenis Ecclesiis celebrarent. Verum hac ipsa in re, ea occurrebat difficultas, quod Altaria Græcorum sacro Lapide careant, cum ipsi celebrent super Antimensiis, quæ sunt Lintea quædam ab Episcopo consecrata, quorum angulis Sanctorum Reliquiæ includuntur; quamobrem Latini Sacerdotes Sacrum Lapidem secum deferre cogebantur, haud levi intercedente incommodo, ac discrimine, ne in itinere frangeretur. His omnibus incommodis tandem opportunum remedium, opitulante Deo, inventum, adhibitumque fuit: Siquidem, consentientibus etiam ipsis Ruthenis, indultum fuit Latinis Presbyteris, ut Missam Latino Ritu celebrarent in Ruthenis Ecclesiis, & super illorum Antimensiis: idque eo vel expeditius visum est, quod Rutheni Sacerdotes, accedentes quandoque ad Latinas Ecclesias Missam inibi celebraturi, super nostris sacris Lapidibus Sacrificium conficiebant. Id omne cognosci potest ex Constitutione nostra: *Imposito Nobis*, quæ quadragesima tertia est, Bullarii nostri *tom.* 3.

Juxta Græcam discipl. in unaquaq. Eccles. unum extitit Altare, & ad hoc unica Missa in die celebrata.

§. 37. Præclarum pariter est ad rem nostram id, quod mox subjiciemus. Discrepant inter se eruditi viri, extiterit ne, juxta veterem disciplinam, in Basilicis Ecclesiæ Occidentalis unum, an plura Altaria. Primum quidem affirmat *Schelestrat. part. 1. Actor. Ecclesia Orientalis cap. 2. de Missa privata in Ecclesia Latina*: sed contra Cardinalis Bona *Rerum Liturgicar. lib. 1. cap. 14. num.* 3. innixus auctoritate Walfridi *cap.* 4. plura Altaria fuisse in Romana Basilica Sancti Petri demonstrat. Verum, si de Templis, atque Basilicis Orientalibus, & Græcis sermo sit, perspicuum videtur, nonnisi unum Altare in ipsis extitisse, atque nunc etiam temporis, plerumque existere; uti colligitur ex lineari descriptione hujusmodi Templorum, quam Du Cangius *in Constantinopoli Christiana*, Beveregius in notis *ad Pandectas Canonum*, & Goarius *in Euchologium Græcorum* attulerunt. Cumque in Templo S. Athanasii, quod Romæ a Græcis obtinetur, plura extarent Altaria, Leo Allatius in epistola ad Joannem Marinum scripta *de Templis Græcorum recentiorum num.* 2. asserere non dubitavit, in prædicta Ecclesia nihil Græcæ formæ reperiri, præter *Bema*, idest Sepimentum, quod Aram majorem a reliquis Ecclesiæ partibus secernit. Ad illud autem Altare, ad quod Sacerdos Missam celebravit, nequit alius Sacerdos eodem die iterum Missæ Sacrificium offerre. De hac Græcorum disciplina verba faciunt Dionysius Barsalibæus Jacobita, Amidæ Episcopus, *in Explanatione Missæ*, & Cyriacus Jacobitarum Patriarcha apud Gregorium Barhebræum item Jacobitam *in suo Directorio*, quos citat Assemanus *tom. 2. Biblioth. Oriental. pag.* 184. *ac tom. 3. part. 1. pag.* 248. De hac eadem disciplina Cardinalis Bona *citat. cap. 14. num.* 3. ita scriptum reliquit: *Unicum Altare in suis Ecclesiis habent, nec fas esse putant intra septa ejusdem Templi Sacrum eadem die iterare*. Euthimius Tyri ac Sidonis Archiepiscopus, & Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum, in Pontificatu Clementis XI. Benedicti XIII. & Clementis XII. pluries sciscitati sunt, an vigentem relinquere deberent prædictam discipli-

nam

nam vetantem ne secundum Missæ Sacrificium eodem die, eodemque in Altari offeratur. At illis semper responsum fuit, nihil esse innovandum, sed veterem Ritum omnino retinendum. Quoniam vero error in vulgus manaverat, ideo non offerri secundum Missæ Sacrificium eodem die, idemque ad Altare, in quo alius Sacerdos celebraverat, quia Sacerdos, qui posterior celebraret, iisdemque sacris indumentis, quibus primus, uteretur, jejunium frangeret; idcirco in nostra Epistola Encyclica ad Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, & ad Episcopos Catholicos eidem subjectos conscripta, iisdem præcepimus, ut omni studio curarent errorem illum populo adimere; ita tamen, ut integram servarent disciplinam, juxta quam ad Altare, ubi Sacerdos celebravit, alius Sacerdos eadem die offerre prohibetur, uti videri potest in Constitutione nostra, quæ incipit, *Eemandatam*: 87. *Bullarii nostri tom.* 1.

Sacerdot. unà cum Episcopo, vel alio Sacerdote, primi Celebrantis personam gerente, concelebrant nunc quoque in Ecclesia Græca, licet in Latina is usus fere omnino obsoleverit.

§. 38. Denique, communis olim fuit Occidentali æque, ac Orientali Ecclesiæ Ritus, ut Presbyteri una cum Episcopo Missæ Sacrificium offerrent: hujus rei documenta congesta fuerunt a Christiano Lupo *in Appendice ad Synodum Chalcedonensem tom.* 1. *ad Concilia Generalia, & Provincialia, primæ editionis pag.* 994. dum hæc verba Basiliani interpretatur: *Mecum Missas celebrabat, mecum communicabat*, & a Georgio *tom.* 2. *Lyturgiæ Pontificiæ pag.* 1. *& seq. ac tom.* 3. *pag.* 1. *& seq.* Concelebrandi Ritus nunc temporis in Occidentali Ecclesia obsolevit, præterquam in Ordinatione Sacerdotum, quam peragit Episcopus, & in Consecratione Episcoporum, quæ ab Episcopo cum duobus aliis Episcopis assistentibus perficitur. Sed in Orientali Ecclesia viguit, vigetque adhuc frequentior usus concelebrationis Presbyterorum cum Episcopo, aut cum alio Sacerdote, qui primi Celebrantis personam sustinet, isque usus refertur ad Constitutiones, quæ Apostolicæ nuncupantur *lib.* 8., & ad Canonem octavum, ex iis, qui Apostolici dicuntur. Porro ubicunque ea consuetudo inter Græcos, & Orientales viget, non modo approbatur, sed etiam custodiri præcipitur, uti constat ex eadem Constitutione nostra superius allegata, *Demandatam*, §. 9.

Non tamen inde plus privatæ Missæ excludi. tur a Græca Ecclesia, cum ideo Paraccl. fuerint constit.

§. 39. Ex Græco & Orientali hoc Ritu, quem hucusque commemoravimus, nonnulli occasionem arripuerunt revocandi in dubium, an privatis Missis, quæ ab uno Sacerdote celebrantur, in Orientali & Græca Ecclesia locus esse possit, cum in Græcis Templis unicum, uti prædiximus, Altare existat, unicum ad illud Missæ Sacrificium offeratur, & Sacerdotes cum Episcopo concelebrent, aut cum Sacerdote, qui primi Presbyteri munere fungitur. Non neglexerunt quidem Lutherani Confessionem Augustanam, in qua privatæ Missæ tolluntur, ad Hieremiam Constantinopolitanum Patriarcham mittere, eumque ad eamdem amplectendam allicere; cum tamen privatæ Missæ usus ac disciplina in Orientali Ecclesia desumatur ac vindicetur *ex Canone* 31. Concilii Trullani, & ex Notis, quas in ipsum composuit Theodorus Balsamon, ideo & Ritus frequentis concelebrationis Sacerdotum cum Episcopo, & intacta pariter privatarum Missarum consuetudo in Orientali Ecclesia permansit. Quare in irritum cesserunt conatus Lutheranorum; quibus responsum fuit, damnari quidem ab Orientalibus, sicut ab Occidentalibus, pravum illorum usum, qui improba consequendæ eleemosynæ cupiditate, ad Altare impelluntur, non vero illorum, qui, qua decet pietate ac religione, privatas Missas celebrant, ut Deo Sacrificium offerant acceptabile. Hæc patent *ex Actis Ecclesiæ Orientalis contra Lutheranos*, auctore Schelestrato, *cap.* 1. *de Missis privatis in Ecclesia Græca, circa finem*. In commodum autem Sacerdotum, qui privatum Missæ Sacrificium offerre cupiunt, salva semper consuetudine, ut ad unum Altare unum tantummodo Sacrificium in dies singulos offeratur, Græci constituere cœperunt *Paracclesias*, de quibus verba facit Leo Allatius *in citata Epistola ad Joannem Morinum*. Paracclesiæ vero nil aliud sunt, quam Oratoria quædam Ecclesiæ contigua, in quibus erectum adest Altare, ubi Sacerdotes Missam celebrant, quam in Ecclesia celebrare nequeunt, eo quod ad Altare in ea extructum alius Sacerdos jam celebraverit.

Nec Lat. Sacerdot. ab illis exclusi; cum ideo secundum Altare in commod. Latinor. Sacerd. in Græcis Ecclesiis fuerit erectum.

§. 40. Alii vero ab hac Orientalium, & Græcorum disciplina merito timendum censuerunt, ne Latini Sacerdotes ab offerendo Missæ Sacrificio in Græcis Ecclesiis perpetuo excluderentur, eo quod, uti supra dictum est, in illis unicum Altare existat, ubi eodem die unus tantum Sacerdos potest celebrare; neque Latini Presbyteri celebrare possint *in Paracclesiis*, utpote pro Græcis tantummodo constitutis. Verum, ad hunc ipsum timorem auferendum, in Græcis Ecclesiis hoc tempore erectum plerumque cernitur secundum Altare, in quo Divinum Sacrificium a Latinis Sacerdotibus offeratur. Tres Græcorum Templorum formas expressit Goarius *in Euchologium Græcorum*, quarum tertia secundum Altare exhibet Latinis Presbyteris positum, sicut ipse Goarius *loco citato* perpendit, & prosequitur Schelestrat. *loco superius allato pag.* 887. In Ecclesiis Nationis Maronitarum, & Græcorum, Romæ existentibus, præter Aram majorem, alia occurrunt Altaria, in quibus a Latinis Sacerdotibus Missa celebratur; & in nostra Constitutione: *Etsi Pastoralis*: 58. §. 6. *num.* 8. *&* 9. *nostri Bullarii tom.* 1., qua Italo-Græcis tutissima traditur agendi norma, prohibentur Latini Sacerdotes in Græcorum Templis semper Ara majori celebrare, nisi omnimoda necessitas id postulet, & Parochi Græci consensus intercedat; ibique insuper Græcis conceditur, ut suis in Templis, præter Altare majus, alia quoque altaria possint erigere, in quibus Latini Sacerdotes, si velint, Missæ Sacrificium celebrare valeant.

Concluditur, valde congruere, ut Græcis Latinæ pateant Ecclesiæ modusque traditur, quo id absque dissidiis fiat.

§. 41. Ex his, quæ huc usque dicta sunt, videtur jam perspicue demonstratum, sicuti antea, ita & in posterum permitti debere Catholicis Armenis, & Syriacis, qui Balseræ Latinis commixti commorantur, propriaque carent Ecclesia, ut in Latinam conveniant, & in ea juxta Ritum quique suum sacras functiones peragant; idque eo magis quia non solum nulla exinde oritur permixtio per Apostolicas Constitutiones damnata, sed urbanitatis officia exercentur, vel potius præcepta implentur æquitativi cujusdam juris, exposcentis, ut non habenti opportunum locum ad ea peragenda, quæ jure aliquo præstare jubetur, locus ipse libenti animo concedatur. Quamobrem nil aliud superest, quam præcipere, ut omnia ad debitæ charitatis leges exigantur, ut Sacellum Orientalibus assignetur, aut pars aliqua Ecclesiæ, in qua suis functionibus obeundis incumbant; & quanta fieri potest, cura impendatur, ut aliis horis Latini, aliis Orientales suas peragant functiones. Si enim aliter fieri contingat proxima suberit causa dissensionum, quæ binos Prædecessores nostros Leonem X., & Clementem VII. tantopere vexarunt; tum scilicet, quum contra pacta conventa in Florentino Concilio sub Eugenio IV., ne Græcis ulla molestia in suis Ritibus ac cæremoniis observandis inferretur, relatum est ad prædictos Pontifices, quod nonnulli ex Latinis Græcorum Ecclesias adibant, & ad illorum Altare Missam Latino Ritu celebrabant, eo consilio, ut Græcis Sacerdotibus impedimentum crearent, ne Sacrificium Ritu suo offerre, suasque functiones peragere possent; adeo ut Græci nonnunquam, ipsis diebus festis, Missæ Sacrificio carerent: *Nescitur, quo Spiritu ducti* (de Latinis Presbyteris sermo est) *interdum Altaria dictarum Parochialium Ecclesiarum praeoccupant, & ibi, contra voluntatem eorumdem Græcorum, Missas, & forsan alia Divina Officia celebrant; adeo quod dicti Græci sæpenumero sine auditione Missarum, cum magna animorum molestia, festivis & aliis diebus, quibus Missas audire consueverunt, remaneant*. Pontificias hasce querelas refert monumentum, quod incipit, *Provisionis nostræ*, extatque in Enchiridio Græcorum impresso Beneventi anno 1717. *pag.* 86. Non est Profecto, cur illis nostras addamus conquestiones, quæ tamen nec leviores essent, neque opportunis remediis destitutæ, si unquam ad Nos deferretur, Balseræ a Latinis nostris prohiberi Orientales, ne in Latinis Ecclesiis possint functiones suas peragere.

Quæstio proponitur, quo Kalend. uti debeant Græci in Latinis Ecclesiis celebrantes in definiendo Paschali die.

§. 42. Primæ huic altera succedit quæstio, eosdem attingens Armenos, & Syros, qua disquiritur, an iidem, ad statuendum tempus Paschatis, aliorumque ei respondentium Festorum, possint veteri Kalendario uti, vel potius novum emendatumque sequi debeant, cum in Latinis Ecclesiis Sacra conficiunt; & qua-

& quatenus iisdem licitus dicatur veteris Kalendarii usus, an hujusmodi definitio afficiat illos quoque Orientales, qui, suam quidem habent Ecclesiam, sed adeo angustam, atque exiguam, ut, cum omnes in illam convenire non possint, eorum plerique Latinas Ecclesias adire compellantur.

Emendat. Kalend. qua cura sub Greg. XIII. peracta fuerit.

§. 43. Neminem latent, quæ a Sanctis Romanis Pontificibus Pio, & Victore, atque etiam a Nicæna Synodo, de recta Paschatis celebratione sancita fuerunt. Omnes pariter norunt Romano Pontifici a Concilio Tridentino reservatam fuisse provinciam correctionis Kalendarii, ac demum Gregorio XIII. Pontifice, fuisse rem hanc numeris suis omnibus absolutam. Quamobrem Bucherius *in Commentario de doctrina temporum*, in Præfatione ad Lectorem, ita scripsit: *Computi Paschalis in futurum certitudini, jubente Greg. XIII. Pont. noster abunde providit Clavius*, Is fuit e Societate Jesu Sacerdos Matheseos peritissimus, qui in Kalendarii correctione egregiam Pontifici navavit operam. Exhibiti itidem Pontifici fuerunt calculi cujusdam Aloysii Lilii, qui plures annos in illis componendis insumserat. Perpensis denique liberatisque omnibus in pluribus Congregationibus, adstantibus, adhibitisque in consilium peritissimis quibusque Viris, prodiit anno 1582. Constitutio præscribens Kalendarii normam, quæ incipit: *Inter gravissimas, in ordine 74. in veteri Bullario tom. 1.*

Ejusdem Kalend. indictio, an Orient. obstrinxerit, quæstio non levis.

§. 44. Veteri igitur Kalendario hac Pontificia Constitutione abrogato, Patriarchis, Primatibus, Archiep. Episc. Abbatibus, aliisque Prælatis imperatum fuit, ut novo, emendatoque Kal. uterentur, quemadmodum in eadem Constitutione legere est, fusiusque eruitur ex ejusdem Pontificis Annalibus Romæ impressis *anno* 1742. *tom.* 2. *p.* 271. Verum, cum in Constitutione nullus de Orientalibus factum fuerit verbum, exurgit hinc quæstio, num eadem Orientales afficiat; quæ quidem quæstio non a Doctoribus modo instituitur, ut videre est apud Azorium *Institut. Moral, tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 11. *quæst.* 7. apud Baldellum *in sua Theologia Morali tom.* 1. *lib.* 5. *disput.* 41.; sed etiam proposita discussaque fuit in præstantium Virorum conventu habito die 4. Julii anno 1631., in ædibus Cardinalis Pamphilii, qui ad Summum Pontificatum evectus, Innocentii X. nomen assumpsit. Hæc autem tunc prodiit resolutio: *Subditi quatuor Patriarcharum Orientis non ligantur novis Pontificiis Constitutionibus, nisi in tribus casibus; primo in materia Dogmatum Fidei; secundo, si Papa explicite in suis Constitutionibus faciat mentionem, & disponat de prædictis; tertio, si implicite in iisdem Constitutionibus de eis disponat, ut in casibus appellationum ad futurum Concilium:* Refertur hæc resolutio tum a Verricello *de Apostolicis Missionibus lib.* 3. *quæst.* 83. *num.* 4. tum a Nobis in nostro Opere *de Canonizatione Sanct. lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 15.

Illud certum, Italo-Græcis indictum fuisse Kalend. sed ita, ut & leniter cum iis sit actum.

§. 45. Hanc quæstionem Nos missam facimus, cum de illa disputare nulla nunc necessitas urgeat; satis enim Nobis erit indicare, quid ad rem hanc nostram gesserit Sedes Apostolica, quandoquidem ipsa præcedentia facta evincunt, consultissimum esse responsum quæsito redditum, nimirum: *Nihil esse innovandum*. Italo-Græcis, qui inter nos vivunt, & regimini subjiciuntur Latinorum Episcoporum, in quorum Diœcesibus constitutum habent domicilium, ab Apostolica Sede mandatum fuit, ut se ad novum Kalendarium conformarent, uti percipi potest in citata Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis*, 57. §. 9. *num.* 3. *& seq. Bullarii nostri tom.* 1. Et Clerus quidem Ecclesiæ Collegiatæ S. Mariæ *de Grapheo* Civitatis Messanensis, qui Græcum Ritum retinet, accuratissime novum Kalendarium servat, uti videre est in altera Constitutione nostra: *Romana Ecclesia, quæ est* 81. §. 1. *eodem tom. nostri Bullarii*: attamen non illud ita severe fuit indictum, quin nonnunquam, gravioribus id requirentibus causis, Epicheiæ locus sit relictus. Renuebant Armeni Catholici Liburni degentes, sese Kalendario Gregoriano subjicere, precesque Innocentio XII. obtulerunt. Etenim in Congregatione S. Officii Feria 4. die 20. Junii 1674. Decretum hujusmodi emanaverat: *Nuntii Apostolici Florentiæ relatis iterum litteris datis die* 10. *Aprilis, circa petitiones ei factas ab Armenis, orandi in Missa pro Patriarcha Armenorum, & circa celebrationem Paschatis, & aliorum Festorum, secundum eorum Ritum, idest secundum calculationem antiquam, quæ erat ante correctionem Kalendarii, & circa celebrationem Paschatis, &c. Necnon relata scriptura remissa a Sacra Congregatione de Propaganda Fide circa modum orandi in Missa pro Patriarcha Armeno: Rescribatur Nuntio, quoad permissionem orandi in Lyturgia pro Patriarcha Armenorum; quod Sacra Congregatio stetit in Decretis emanatis die* 7. *Junii* 1673., *videlicet* NON POSSE; *& omnino prohibeatur. Quo vero ad celebrationem Paschatis, &c. & aliorum Festorum, &c. steterunt pariter in Decretis, videlicet, quod in celebratione Paschatis, & aliorum Festorum Armeni Liburni existentes, omnino servare debeant Kalendarium Gregorianum:* Quum igitur huic Decreto obtemperare Armeni prædicti renuerent, hujus rei cognitio delegata fuit particulari Congregationi Cardinalium doctrina præstantium, quos inter fuere Card. Joannes Franciscus Albanus, qui Summum deinde Pontificatum obtinuit, & Cardinalis Henricus Norisius præclari nominis inter Litteratos Viros. Porro ipsa Congregatio habita die 23. Septembris anno 1699. hujusmodi edidit Decretum, a prædicto Pontifice eadem ipsa die confirmatum: *Re mature tractata, & perpensis omnibus facti circumstantiis, censuerunt, secundum ea, quæ proponuntur, conniveri posse cum Armenis Catholicis Liburni commorantibus*, & qui peculiarem obtinent Ecclesiam, *circa usum Kalendarii veteris, donec ipsi ad omnimodam Kalendarii Gregoriani observantiam disponantur, & interim ad Sedis Apostolicæ beneplacitum; hac insuper conditione adjecta, quod diebus festis de præcepto juxta Kalendarium Gregorianum occurrentibus, ab operibus servilibus abstinere, & Sacrum audire omnino teneantur.*

Græcis vero Oriental. propositum quidem fuit sed non nisi volentibus injunctum.

§. 46. Si vero de Græcis Orientalibus sermo sit, constat quidem, aliquando propositum ipsis fuisse, ut novo emendato Kalendario uterentur; sed tamen nullum exitum habuit. Inter articulos, & conditiones Ruthenis propositas in Unione sub Clemente VIII., & absoluta, ea quoque de Kalendario recipiendo inserta fuit, cui redditum responsum: *Kalendarium novum, si secundum antiquum fieri possit, suscipiemus*: uti legere est in Opere Thomæ a Jesu *pag.* 329. & licet responsum illud ambiguitatem quamdam præseferret, tamen ea de re nihil ulterius actum fuisse deprehendimus, neque hoc super articulo judicium ullum protulit Theologus, qui ad rem examinandam fuerat deputatus, quemadmodum patet ex eodem Opere *pag.* 335. *& seq.* Aliquando tamen ipsimet Orientales sponte sua novum Kalendarium susceperunt, uti cognoscere licet ex sæpius citata Synodo Provinciali Maronitarum habita anno 1736. *Tam in jejuniis, quam in Festis anni diebus, sive mobilibus, sive immobilibus, Romanum Kalendarium a Gregorio XIII. Summo Pontifice, de nostra Natione optime merito, emendatum, in omnibus Ecclesiis nostris observari districte mandamus, ejusque Kalendarii rationem & usum, quemadmodum & cantum Ecclesiasticum, in unaquaque Ecclesia a Magistris pueros edocere præcipimus:* Sed quoties Orientales minime consenserunt, justusque adfuit timor, ne tumultus, dissensionesque excitarentur, si novi Kalendarii ipsis injungeretur usus, tulit Apostolica Sedes, ut Orientales & Græci, in remotis Regionibus degentes, veterem suam disciplinam retinerent, videlicet antiquum servarent Kalendarium, occasionem opportuniorem expectans, inducendi usum novi emendatique Kalendarii. Qua in re consona quoque sunt Decreta Congregationum de Propaganda Fide, & Sacræ Inquisitionis; quemadmodum, quoad primam, deprehenditur ex Decretis editis die 22. Augusti 1625. & die 30. Aprilis 1631. quoad secundam vero, ex Decretis dierum 18. Julii 1613. ac 14. Decembris 1616. Imo res eo quandoque processit, ut Missionariis quoque veteris Kalendarii usus fuerit permissus, dum moram traherent in Regionibus, in quibus veteris Kalendarii usus solummodo obtinebat; veluti cognoscere est ex nonnullis Decretis a Congregatione de Propaganda Fide 16. Aprilis 1703. & die 16. Decembris 1704. evulgatis.

Syri, Armenique cum jejunant, a piscibus abstinere debent.

§. 47. Reliquum est, ut de postremo quæsito, de jejunio scilicet, verba fiant. Syri, Armenique Catholici, juxta ipsorum Ritum, ab esu piscium jejunii tempore abstinent; verum, cum Latinos iis ve-

sci

sci conspiciant, & cæteroquin impossibile, vel saltem difficillimum asseratur, eos temperare posse a piscibus, quibus Latinos vesci intuentur; ideo tamquam rationi consentaneum proponitur, ut Missionariis facultas tribuatur cum iis dispensandi; caute tamen, omnique secluso scandalo, & pio aliquo opere in locum abstinentiæ a piscibus subrogato. Aptissimus hic fieret locus differendi de vetustate jejunii apud Orientales, ejusque lege, licet severiori, exactissime tamen semper servata; sed ne longiores simus, quam par est, id unum dicimus, Apostolicam Sedem toties Patriarchis obstitisse, quoties veterem rigorem jejunii suis subditis præscripti relaxare voluerunt. Petrus Maronitarum Patriarcha Archiepiscopis, & Episcopis sibi subjectis, carnibus vesci Laicorum more indulsit, licet juxta veterem disciplinam carnibus abstinerent; universo autem populo Quadragesimæ tempore pisces edere, vinumque bibere permisit, quamvis id illis esset prohibitum. Sed Pontifex Paulus V. datis ad Patriarcham Petri successorem Litteris Apostolicis in forma Brevis die 9. Martii 1610. jussit, ut abrogatis iis, quæ Petrus Patriarcha concesserat, res in pristinum statum restituerentur. In Pontificatu nostro ad examen revocata est nimia facilitas atque indulgentia Euthymii Archiepiscopi Tyri & Sidonis, & Cyrilli Patriarchæ Antiocheni, erga Græcos Melchitas; fuitque improbata, ut patet ex Constitutione nostra: *Demandatam* 87. §. 6. *Bullarii nostri tom.* 1. *Nos hujusmodi innovationem, & abstinentiarum relaxationem, & coarctationem, in nimium detrimentum veteris Græcarum Ecclesiarum disciplinæ vergere judicantes, licet alioquin, deficiente auctoritate Apostolicæ Sedis, nullius roboris esse dignoscantur, eas tamen auctoritate nostra expresse revocamus, & nullum effectum in posterum habere, neque ullatenus executioni mandari, sed omnia in pristinum restitui debere jubemus, atque insuper in toto tractu Patriarchatus Antiocheni laudabilem consuetudinem a Majoribus derivatam, abstinendi etiam qualibet Feria quarta, & sexta per annum ab esu piscium, quæ ab aliis quoque finitimis populis ejusdem Græci Ritus exacte custoditur, indistincte servari præcipimus.* Incongruum vero est asserere, ideo dispensationem concedendam esse, vel potius generalem dispensandi facultatem, quod nempe Orientales aspicientes Latinos vesci piscibus tempore jejunii, exinde facile adducantur, ut & ipsi non quidem ex aliquo contemptu, sed naturæ fragilitate victi, piscibus jejunii diebus utantur; hoc namque argumento, si quid illud valeret, in primis omnimoda induceretur Rituum confusio; deinde, si illius ratio haberetur, illud etiam consequeretur, ut Latini inspicientes Græcos peculiaribus quibusdam vivere institutis, quæ Latinis minime permittuntur, imo inhibentur, dispensationem petere possent, ut sibi liceret ea facere, quæ a Græcis fieri intuentur; profitentes se Latinum quidem Ritum suscipere, sed ob naturæ fragilitatem eum diutius servare non posse.

Veterem jejunii disciplinam iisdem relaxari, nunquam passa est Apost. Sed.

Ideoque, rejecta, tamquam minus legitima causa ad facultatem dispensandi obtinendam aliata, jejunii lex servari præcipitur.

§. 48. Hæc sunt, quæ duximus exponenda in hac Encyclica nostra Epistola, non solum ad patefacienda fundamenta, quibus innituntur responsiones redditæ Missionario, qui quæstiones sub initium exscriptas proposuit; sed etiam, ut omnibus perspecta fiat benevolentia, qua Sedes Apostolica Catholicos Orientales complectitur, dum præcipit, ut omnino serventur vetares ipsorum Ritus, qui neque Catholicæ Religioni, neque honestati adversantur; nec a Schismaticis ad Catholicam unitatem redeuntibus exposcit, ut Ritus suos deserant, sed ut Hæreses solum ejurent, atque execrentur: exoptans vehementer, ut diversæ eorum Nationes conserventur, non destruantur, omnesque (ut multa paucis complectamur) Catholici sint, non ut omnes Latini fiant. Finem denique huic nostræ Epistolæ imponimus, Apostolicam Benedictionem cuicumque eam legenti impertientes.

Datum apud S. Mariam Majorem die 26. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Dat. 26. Julii 1755. Pont. XV.

CONFIRMATUR

XLVIII.

Resolutio Congregationis deputatæ super correctione librorum Ecclesiæ Orientalis, super abbreviatione Officii, & Missæ pro Monachis Ordinis S. Basilii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Quem religionis sensum natura Nobis indidit, ut non solum laudemus, celebremus, & glorificemus jugiter Dominum omnium conditorem, propter quod rationales facti sumus, & brutis differimus, verum etiam ut oblationibus & sacrificiis placemus Deum nostrum, ac scelera nostra expiemus; ad eumdem tam in veteri Testamento, quam in Catholica JESU CHRISTI Ecclesia alendum, fovendum, adaugendumque in primis studia omnia intenta fuerunt. Quoniam autem JESUS CHRISTUS verus Deus, verusque homo, Mediator Dei & hominum, Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech, cessante carnalium sacrificiorum varietate, omnes differentias hostiarum una Corporis & Sanguinis sui implet oblatione; &, quomodo adorare Patrem suum in spiritu & veritate, ipsumque orare & laudare docuit, exemplumque præbuit; Sancti Apostoli ab eo Magistro instructi, ac per ipsos Catholica Ecclesia Spiritu Sancto inspirante edocta, & Officium Canonicarum Horarum, debita cum rituum, cæremoniarumque magnificentia, Deo quotidie persolvendum digessit; & Sacrosanctum Missæ Sacrificium, in quo nimirum Agnus Dei in odorem suavitatis Deo jugiter a Sacerdotibus immolatur, & panem de cœlo verum comedimus, cum ritibus pariter, cæremoniis, & precibus, quotidie in Ecclesiis peragendum mandavit. Utrumque vero Officium scilicet & Sacrificium, ut Omnipotenti Deo esset magis gratum & acceptabile, diversæ, variæque, quoad sacras preces, ritus, & cæremonias, initæ fuerunt rationes, juxta diversas, variasque nationes, & religiosorum hominum Ordines, atque Instituta tum Occidentalis, tum Orientalis Ecclesiæ, quæ secundum acceptum a majoribus cujusque morem & consuetudinem, etsi pro temporum vicibus aliquando variatam, in unitate tamen Catholicæ Fidei, doctrinæque perstantem, quamplurima pro libito & pietate adere studuerunt. Apostolica autem hæc Sancta Romana Sedes nihil habuit antiquius, nihil curavit impensius, quam ut cum de utroque nempe officio & Sacrificio ab ipsa aliquid exquisitum fuit, quoad fieri posset, brevitati ac sinceræ pietati, servatis servandis, consuleretur; ne quamplurimi ex Christifidelibus, sive recitandis, sive celebrandis, sive audientibus Officium, vel Missam infirmiores, tum propter prolixitatem, tum propter linguæ ignorationem tædio affecti, quam inde percipere solebant, Spiritus pinguedinem & suavitatem aversari inciperent.

Ad debitum Deo cultum exhibendum, & canonic. horas recitari, & Sacrific. offerri quotidie voluit Ecclesia.

In variis diversar. gentium cæremoniis eadem semper unitas fidei.

Ecclesia Romana humanæ fragilitati parcens semper studuit brevitati.

§. 2. Porro cum Dilectus Filius Augustinus Sciommari Monachus & Abbas Ordinis Sancti Basilii, ejusque modernus in hac Alma Urbe nostra Procurator Generalis, nomine totius suæ Congregationis, Nobis supplices preces humiliter porrigendas fecerit, ut dignaremur abbreviare Missam & Officium Divinum, pro quibus recitandis, ac celebrandis adeo longum tempus insumendum est, ut id vix ob humanam infirmitatem sine tædio aliquo peragi possit, & modicum eis temporis spatium supersit, quo operam sacrarum litterarum studiis dare valeant: Nos sane preces hujusmodi remisimus ad Dilectum Filium nostrum Fortunatum Tituli Sancti Calixti Presbyterum S. R. E. Cardinalem Tamburinum nuncupatum, Congregationi Patriarchali super correctione Librorum Ecclesiæ Orientalis deputatæ Præfectum, ut eas eidem Congregationi expendendas, atque examinandas proponeret.

Preces Procuratoris Generalis Ordinis S. Basilii, ut brevior Missa, & Officium pro sua Congr. redder.

§. 3. Itaque dicta Congregatio habita die VII. Maji, & XIII. Augusti MDCCLII. rescripsit, indulgeri

Rescriptum Congreg. de

putatæ super correctione Librorum Ecclesiæ Orient. cui fuerunt remissæ preces, quoad abbreviationem Offici.

geri posse, ut abbreviatio Officii ferialis extra Quadragesimam fiat juxta modum infra designatum: nempe quoad abbreviationem Matutini diebus ferialibus, præter Quadragesimam, retineatur integrum Cathisma: Omittatur Exapsalmon, sed quotidie unus ex Psalmis in eo comprehensis ex ordine recitetur. Die autem Dominico integrum Exapsalmon dicatur, & quatuor Psalmi, qui notantur in Horologio Basilianorum pag. 42. Aliis vero diebus non ferialibus servetur Typicus solitus usque ad primum Canonem exclusive: Canon Sancti ad Triodium redigatur, nempe prima, octava, & nona Ode recitetur: Postea dicatur Canon Feriæ, sed tria tantum Troparia singularum Odarum, scilicet primum, quod ad Feriam, alterum quod ad Sanctos Martyres, ultimum quod ad Beatam Virginem pertinet: Post tertiam Odem, solitæ Cathismæ, seu Antiphonæ: Post sextam, consuetum Conthacion, seu Icon; deinde Synaxarium Sancti: Post octavam Odem Psalmus *Magnificat*, & solita Exapostillaria, & reliqua juxta Typicum. Quoad abbreviationem Vesperarum, ex sex Antiphonis, seu Stichis, quatuor tantum dicantur; deinde: *Gloria*, & hymnus: *Lumen hilare*, versiculi, & prophetiæ, aut lectiones e Scriptura, quando occurrunt: Post Orationem: *Dignare*, omittantur Antiphonæ: Deinde dicatur Psalmus: *Nunc dimittis*: reliqua autem omnia, de quibus nihil adnotatur, juxta solitum. Quoad abbreviationem Completorii: Canon redigatur ad Triodium, & in ejus recitatione intermisceantur de more Oratio Dominica, Antiphona, & Synaxarium, quando oportet; Deinde Psalmus: *Magnificat*, & reliqua omnia de more ut in Horologio.

Alterum ejusdem Congreg. rescript. quoad abbreviationem Missæ privatæ.

§. 4. Postea tractatum est de abbreviatione Missæ privatæ, & eadem Congregatio censuit permitti posse in hunc modum = Facta præparatione materiæ de more in Altari, cum solitis Orationibus, Missa privata incipiatur a verbis illis. Εὐλογημένη ἡ βασιλεία *Benedictum Regnum &c.* cætera, quæ præcedunt, recitentur a Sacerdote vel in Sacrario, vel dum pergit ad Altare. Magnam Synaptim, seu Collectam esse retinendam. Retineantur quoque Orationes primi, secundi, & tertii Antiphoni, una cum exclamationibus, & cum ipsis Antiphonis. Minor autem Collecta, seu Pacifica, quæ incipiunt: Ἔτι καὶ ἔτι *&c. etiam atque etiam in pace*, omittantur. Oratio ingressus Evangelii omittatur. Retinendum Trisagium cum Oratione. Supplicatio, quæ incipit: Εἴπωμεν πάντες *&c. Dicamus omnes &c.* retinenda, sed eo modo, quo sequitur, nempe omissis, quæ leguntur post verba illa Κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον: *Secundum magnam misericordiam tuam exaudi & miserere* usque ad Orationem extensæ supplicationis, quæ incipit: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν *&c. Domine Deus noster &c.* Deinde omittantur, quæ sequuntur post verba illa: Πλούσιον ἔλεος *Divitem misericordiam* usque ad exclamationem Ὅτι ἐλεήμων *&c. Quoniam misericors &c.* Preces atque Oratio pro Catecumenis omittantur. Hymnus Cherubicus cum Oratione retineatur. Κύριε ὁ Θεὸς *&c. Domine Deus Omnipotens* retineatur, omissis verbis, quæ sequuntur τῇ σῇ χάριτι *&c. gratia tua*, usque ad διὰ τῶν οἰκτιρμῶν, *per miserationes &c.* Symbolum quotidie more Græcorum recitandum, exceptis Missis, ut vocant, pro Defunctis. Troparia, seu Theotocion in fine Missæ omittantur. Reliqua omnia retineantur.

Nonnullæ peculiares abbreviationes quoad Officium Quadrag.

§. 5. Demum in Congregatione diei 17. Septembris 1753. inter cætera propositum est: An Patribus Basilianis indulgendum sit, ut in Officio Quadragesimæ omittant Cathisma Psalterii ad horam tertiam, & ad horam nonam? Et insuper, ut magnum Completorium in Quadragesima uno tantum die cujusque hebdomadæ in suis Ecclesiis dicant, aliis vero diebus omittant, dicantque solum parvum Completorium? Et rescribere placuit: Quoad primam partem, omitti posse Cathisma ad horam nonam tantum, dummodo recitatio integri Psalterii in tota hebdomada compleatur; Quoad secundam partem, magnum Completorium retineatur feria secunda, & quarta. Hæc tamen & alia in superioribus Congregationibus definita pro Patribus Basilianis, intelligantur Monasterium Medjussi non comprehendere, cui suos veteres ritus, mores, atque instituta in fundatione præscripta, juxta Apostolicas Constitutiones, retinere ac servare præcipitur.

Monast. Medijussi his definitionibus non comprehenditur.

Pontifex, quibusdam immutatis, in reliquis approbat sentent. Congreg.

§. 6. Facta autem Nobis per Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum in utraque Signatura nostra Referendarium Prælatum nostrum Domesticum & dictæ Congregationis Particularis Secretarium hujusmodi relatione, mandavimus, ut recitatio Cathismatum Psalterii singulis diebus ferialibus extra tempus Quadragesimæ facienda ita aptetur, ac distribuatur, ut saltem in duabus hebdomadis integrum Psalterium recitetur: Quoad abbreviationem vero Missæ, ut Symbolum in omnibus Missis, etiam in iis, quas ipsi pro Defunctis vocant, more Græcorum recitetur. Cætera vero benigne approbavimus die 24. Augusti elapso anno 1754.

Apostol. auctorit. robur adjicitur.

§. 7. Verum ut præinserta omnia firmius subsistant, ac serventur exactius; Nos, qui memoratum Ordinem Sancti Basilii, & potissimum Congregationem sub ejusdem Sancti Basilii auspiciis & Ordine militantem, & in Occidentali Catholica Ecclesia religiosis virtutibus, eximiis Ortodoxarum adversus schismaticos doctrinarum, disciplinarumque studiis, & exemplis florentem, plurimi facimus, magnoque in honore, ac pretio habemus, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, omnia & singula præinserta approbamus & confirmamus, illaque perpetuo Apostolicæ firmitatis robore munimus, atque insimul auctoritate & tenore paribus mandamus omnibus & singulis Superioribus Generalibus, Provincialibus, Prioribus, ac Monachis dictæ Congregationis & Ordinis, in virtute sanctæ obedientiæ, ut deinceps, prout præmittitur, & non aliter, ipsi servent, & ab aliis sibi subditis servari faciant & curent & præcipiant; salva tamen semper in præmissis ejusdem Congregationis Particularis super correctione Librorum Orientalium deputatæ auctoritate.

Clausulæ cum derogatione contrariis.

§. 8. Decernentes, præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac Monachis sæpe memorati Ordinis & Congregationis in omnibus & per omnia plenissime suffragari, & ita ab eis respective inviolabiliter observari debere; sicque, & non aliter, in præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales & eorumdem Cardinalium Congregationes, nec non Apostolicæ Sedis Nuncios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, dictique Ordinis & Congregationis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus pro hac vice tantum, ad præmissorum effectum, derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides transumptis habenda.

§. 9. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu Abbatis Generalis, vel Generalis Procuratoris pro tempore existentium subscriptis, & sigillo ejusdem Ordinis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 17. Maii 1755 Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris, die XVII. Maii MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Quintodecimo.

Cajetanus Amatus.

CHE PER SMORZARE

Un Incendio insorto nelle vicinanze della Chiesa di S. Niccolò in Carcere, fosse contro il vero Rito portata fuori della Chiesa in istrada la Sacra Pisside con entro il Santissimo Sagramento, e con essa data la benedizione sopra il popolo, e verso l'Incendio, si dimostra e colla ragione, e con molte ordinazioni Ecclesiastiche; e si danno gli ordini opportuni per impedire in futuro simile inconveniente.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Si narra l'incend. nato, per cui il popolo venne esortato a ricorrere all'ajuto Divino.

ESSENDOSI, come ella ben sa, nel prossimo passato mese d'Aprile appiccato il fuoco ad alcuni mobili e mercanzie, ch'erano in alcune picciole case situate in Piazza Montanara, Parrocchia di S. Niccolò in Carcere, ed essendosi, come pur troppo suol succedere, veduto in un tratto eccitato un grave incendio, i Canonici della Collegiata della predetta Chiesa Parrocchiale, si stimarono in obbligo di dover invitare il popolo a ricorrere all'ajuto di Dio, acciò colla sua misericordia si degnasse d'impedire l'imminente gravissimo danno, che pur troppo temevasi, ogni qual volta l'incendio non fosse restato estinto.

Questo in gran moltitudine radunato in Chiesa implora da Dio misericordia.

§. 2. Per unire la gente, fu preso l'espediente di far girare un ministro, che suonasse il campanello, come si suol fare, quando si vuol fare ammasso di persone, che vengano ad accompagnare il Santissimo Sagramento, che si porta a qualche infermo; ed essendosi in questo modo riempita la Chiesa di popolo, fu avanti l'Altare della Beatissima Vergine con molta divozione recitato ad alta voce da' radunati il Rosario, e furono ancora cantate le Litanie in onore della gran Vergine Maria; e dopo ciò un Ecclesiastico, con pio e fervoroso ragionamento, eccitò gli astanti a placare l'ira di Dio, chiedendogli di vero cuore perdono de' peccati commessi, e per quanto si è risaputo, rimbombò la Chiesa di clamori di quelli, che implorando la Divina misericordia, chiedevano con gemiti e singulti perdono de' proprj peccati.

Ordine dato di benedire colla Sacra Pisside contenente l'Eucar. il popolo, ed il fuoco.

§. 3. Se nulla di più si fosse fatto, nulla vi sarebbe stato da opporre; e ciascheduno avrebbe lodata la pia condotta tenutasi nella sopraddetta lagrimevole congiuntura; ma pe'l pio e santo desiderio di mantenere ed accrescere nel popolo la divozione, e soddisfare alle sue fervorose brame, essendosi creduto opportuno e ben fatto il far aprire il Tabernacolo, ove si conserva la sacra Pisside, e di far con essa dare la Benedizione al popolo, ed all'incendio.

Fu ciò eseguito nella pubblica strada alla presenza del popolo, e di contro all'incendio.

§. 4. Ed avendo il Vice-Curato in esecuzione degli ordini datigli, dopo essersi vestito coi sacri arredi, presa la sacra Pisside, in cui era il Venerabile Sacramento, ed uscito col decente accompagnamento di lumi e Ministri dalla porta della Chiesa, avendo nel mezzo della strada, daddove si vedeva il fuoco, data la Benedizione colla Pisside coperta dal velo umerale, non meno sopra l'immenso popolo ivi radunato, che verso quella parte, ove era il fuoco; ciò è quello, che ha somministrato campo a varj discorsi: avendo alcuni commendata la predetta Benedizione, avendo altri creduto, che nelle circostanze del fatto, altro non si potesse fare, che quello che fu fatto, per non intiepidire la divozione del popolo, e non iscandalizzare i pusilli, che sospiravano la Benedizione e sopra il fuoco, e sopra loro stessi; ed altri finalmente esclamando contra la pretesa novità del rito, e contra la supposta improprietà dello stesso.

Il fatto è approvato da alcuni, biasimato da altri.

Loda il Pont. il precedente contegno dell' Eminent. Vica-

§. 5. E benchè Ella fra queste dicerie non abbia, secondo il suo solito, tenuta altra condotta, che quella, che in tutto e per tutto è stata consacente alla prudenza Cristiana, e questa sua condotta sia

AD INCENDIUM

Compescendum ad Ecclesiam S. Nicolai in Carcere exortum, minus rite allatam fuisse ex Ecclesia Sacram Pyxidem Sanctissimum Sacramentum intercludentem, eaque super populum, & ad furentes flammas benedictum, rationibus, pluribusque allatis Ecclesiasticis sanctionibus, demonstratur; & ne tale quid exinde fiat opportune sancitur.

Venerabili Fratri Nostro, Fr. Joanni Antonio Episcopo Tusculano S. R. E. Cardinali Guadagni nuncupato, nostro in Urbe, ejusque districtu Vicario Generali

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exortum in Urbe incend. enarratur, monitumque populum, ut divinam opem deprecaretur.

CUM, ut recte nosti, proximo superiore mense Aprilis invasisset ignis suppellectiles, ac merces quasdam asservatas in parvis quibusdam domibus sitis in Foro Montium dicto, Parochialis districtus S. Nicolai in Carcere, cumque continuo, quod satis superque fieri assolet, in magnum excrevisset incendium, memoratae Parochialis, insimulque Collegiatae Ecclesiae Canonici suum esse existimarunt, hortari populum ad Dei implorandam opem, ut pro sua misericordia maximum impendens detrimentum avertere dignaretur, cujus vehemens suberat timor, quoties extinctum incendium non fuisset.

Constat deinde magnam populi multitudinem in Ecclesiam, fusis precibus Dei misericordiam implorasse.

§. 2. Ad congregandum populum initum fuit consilium, ut circumiens Minister tintinnabulum pulsaret ad eum plane modum, quo cogi multitudo solet, ut sanctissimum Sacramentum ad aegrum aliquem deferendum comitetur. Cumque ita contigisset, ut Ecclesia populo compleretur, ante Aram Beatissimae Virgini dicatam, multa quidem religione recitatum fuit elata voce Rosarium, atque etiam in ejusdem Sanctissimae Virginis honorem cantatae fuerunt Litaniae. Ad haec Sacerdos pio aeque ac ferventi sermone interessentes excitavit ad Dei placandam indignationem, implorata sibi ex animo de patratis criminibus venia, & quantum quidem relatum est, insonuit Templum clamoribus illorum, qui sibi a divina misericordia multis gemitibus & lacrymis patratorum criminum veniam precabantur.

Jussum praeterea ut Sacra Pyxide Sanctissimum Sacrament. includente super Populum, & incendium benedicaret.

§. 3. Si nihil fuisset praeterea gestum, nil quoque fuisset, quod objiceretur; & nemo piam agendi rationem in memorato luctuoso casu servatam non laudasset. At cum ex religioso, sanctoque studio adaugendae devotionis populi, enixisque eiusdem votis satisfaciendi, opportunum quin & congruum visum fuerit praecipere, ut, reserato Tabernaculo, in quo Sacra Pyxis custoditur, eadem super populo, & ad incendium benediceretur.

Quod & praestitum fuit media in via, ubi populus erat frequens, & ignis conspic.

§. 4. Cumque is, qui Parochi vice fungitur, data sibi jussa perficiens, sacris indutus vestibus, accepta Sacra Pyxide, in qua erat adorandum Sacramentum, ab Ecclesia processerit, satis congruo fascum, ministrorumque numero stipatus, mediaque in via consistens, unde ignis erat conspicuus, Pyxide humerali velo obtecta non solum coactae immensae multitudini, sed & regionem voraci igne vastatam benedixerit; hoc plane illud est, unde sermones varii exorti sunt: quibusdam factum ipsum commendantibus; consentibus aliis, in ea facti specie secus rem transigi non potuisse, ne populi frigesceret devotio, neve offenderentur pusilli, sibi, cohibendoque igni benedictionem vehementissime exoptantes; aliis denique contra assertum novum incongruumque ritum inclamantibus.

Factum hoc alii probant improb. alii.

Commendat Pont. agendi rationem Eminent. Vicarii, ad

§. 5. Et quamvis Fraternitas Tua inter has disputationes non aliam, prout assoles, iniveris rationem, quam quae Christianae prudentiae omnino congruerit, hancque ipsam probaverimus Ipsi, & nunc quoque, ut

quem dat hanc Epist. servand. in futurorum casuum normam.

ut mox constabit, probemus; nobis tamen videmur facere non posse, quin ea, quæ Iosi hac de re expendimus ac notavimus, perspecta tibi reddamus hisce nostris litteris; quas mandamus, in futurorum temporum normam, apud Acta tabularii tui asservari.

Rationes, quibus memoratum factum defendi posset.

§. 6. Quicumque ea, quæ gesta sunt probanda sibi, ac defendenda suscipiens assereret, nihil plane in eo præstitum, quod cultui Sanctissimæ Eucharistiæ debito non congruerit, & perdifficile esse per integram rei gestæ seriem, quidquam offendere ex intrinseca ratione improbandum, immo vero facile reperiri posse, quod pietatem, & devotionem sapiat, aliaque afferat spiritualia commoda; multa is quidem diceret, suamque assertionem firmare posset iis, quæ adnotat Theophilus Raynaudus *tom. 15. suorum Operum p. 83. col. 1.*, ubi loquens de Sacramenti expositione fieri solita, cum aliquod imminet infortunium, ita scite rem expendit: *Est modus aptissimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aut incursus hostium, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & sensu pietatis Deum placaturo afficiendam, quam sacrum spectaculum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectum ejus in quo est salus, vita, & resurrectio nostra.* Sed non satis ea essent: Ritus quippe, de quo est quæstio, multa habet adnexa inferius a nobis expendenda, ex quibus, seposita pietate actus, jure meritoque potest Ecclesia eum non probare, neque enim illa hac in re intrinsecam tantummodo ejusdem bonitatem spectat, sed & alia, quæ vel neglecta, vel non prævisa, facile possunt confusiones inducere ac perturbationes.

Nec non exempla ex Sacris Ecclesiæ monum. desumpta.

§. 7. Si quis autem, ut sibi tuta unoque veluti ictu salva res esset, Ecclesiasticas proferret historias, exempla præsto essent opinioni suæ valde accommoda. In Chronica Albigensium Episcoporum, atque Abbatum Castræ, apud Thiers in Tractatu *de Expositione Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenti 2. part. impressionis Parisiensis anni 1677. lib. 5. cap. 12.* legitur, sub Abbate Geraldo, qui vixit ad annum 1090. incendium a fulmine excitatum, fuisse hoc pacto extinctum.

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre est S. Bernardi factum relatum in ejus vita, quam scribere instituit Abbas Guilelmus a S. Theodorico, absolvitque Abbas Hernaldus a Bonavalle, veteri amicitia cum Sancto conjunctus. Adstabat ad Ecclesiæ Januam Willelmus Aquitaniæ Dux, intus ob excommunicationem non ingrediens. Vir Sanctus interea Sacrum faciebat: cumque consecrasset, ante consumationem, imposito Patenæ Divino Sacramento, & ad Ducem accedens ipsum eo ferventis animi affectu est allocutus, ut eumdem ad insignem pœnitentiam adduxerit, & ad novum vitæ institutum, unde porro in Beatorum album, qui cultum in Ecclesia obtinent, recenseri promeruit, uti videre est in Martyrologio Romano quarto idus Februarii. Gesta res descripta legitur in præindicata antiqua vita S. Bernardi, & perbelle retexitur a duobus recentioribus ejusdem Vitæ scriptoribus, a Magagnotio nempe *lib. 2. cap. 6. num. 38.* & a Petrina in *Historia Chronologica lib. 4. tom. 1. num. 371. & seq.* Celebre quoque sese prodit factum S. Claræ, quæ, ut Monasterium suum, universamque Assisiensem Urbem servaret a direptione, ac stragibus Saracenorum, jam jam impia consilia exequentium, ad Monasterii januam afferri curavit Tabernaculum Sacramentum intercludens: Christique vix objecto corpore, Saracenorum nonnulli obcæcati, reliqui præcipites effugere. Rem narrat S. Antoninus in *suis Historiis tit. 24. cap. 6. §. 3.* Resumitur eadem a Bollandistis *tom. 2. mensis Augusti pridie idus pag. 759. num. 21.* & a Pagio *in Vita Alexandri IV. numer. 15.* Ejusdem fere temporis cum Sanct. Claræ facto est & aliud relatum a Roderico Granatensi *part. 2. explanationis Symboli capit. 27. §. 7.* secutum anno 1230. in Regno Valentiæ, dum bellum gererentur in Mauros: de horum quippe exercitu tum Christifideles in-

rio, a cui dirigge questa lettera per regola de' casi futuri.

sia stata, e sia anche da Noi approvata, come vedrassi in appresso; crediamo nulladimeno non poterci esentare dal manifestarle con questa nostra lettera le nostre considerazioni: ordinandole il conservarla negli Atti della sua Cancelleria, per regola de' tempi futuri.

Ragioni allegabili in difesa del fatto accennato.

§. 6. Chi, volendo approvare e sostenere il fatto, dicesse, non esservi in esso stata cosa veruna, che non sia stata confacente all' adorazione dovuta alla Santissima Eucaristia, ed esser molto difficile il ritrovare in tutta la serie di quanto è seguito, un atto, per intrinseca ragione, degno d' essere riprovato, anzi esser facile il ritrovare pietà e divozione, ed altri spirituali vantaggi; direbbe molto, e potrebbe convalidare la sua asserzione con quello, che scrive Teofilo Rainaud *al tom. 15. delle sue Opere pag. 83. col. 1.* ove, discorrendo dell' esposizione del Sagramento, che si fa, quand' è imminente qualche disgrazia, così saviamente riflette: *Est modus aptissimus permovendi populum, ac excitandi ad pietatem necessitati congruentem, verbi gratia, si ingruat pestis, aut incursus hostium, aut aerearum tempestatum malignitas: nihil enim habet Ecclesia aptius ad plebem Fidelium excitandam, & sensu pietatis Deum placaturo afficiendam, quam sacrum spectaculum Corporis Christi propalam exhibiti, & objectum ejus, in quo est salus, vita, & resurrectio nostra.* Ma forse non direbbe quanto basta; concorrendo nel rito, che è in questione, alcune circostanze, delle quali parlerassi dipoi, in vigore delle quali, non ostante la pietà dell' atto, può ragionevolmente la Chiesa non averlo approvato; non avendo Ella in ciò unicamente riguardo all' intrinseca bontà, ma ad altre cose, che o non curate, o non prevedute, possono facilmente esser cagione di vari disordini.

Ed esempj presi dalla Sacra Stor.

§. 7. Chi per assicurare la partita, e porre in un colpo il tutto in salvo, desse di mano alla Storia della Chiesa, ritroverebbe esempj molto favorevoli. Nella Cronaca de' Vescovi d' Albi, e degli Abbati di Castro appresso il Thiers nel Trattato *dell' Esposizione del Santissimo Sagramento dell' Altare nella 2. part. della Stampa di Parigi del 1677. lib. 5. cap. 12.* si legge, che nel tempo di Geraldo Abbate, che visse nel 1090. fu estinto un incendio cagionato da un fulmine, nel modo seguente:

Jamque Monasterium furibunda incendia volvit,
Cum, Christi oblato Corpore, flamma cadit.

Celebre è il fatto di S. Bernardo, riferito nella di lui Vita incominciata dall' Abbate Guglielmo di San Teodorico, e proseguita dall' Abbate Ernaldo di Buonavalle, antico amico del Santo. Era nella porta della Chiesa Guglielmo Duca d' Aquitania, che non entrava, essendo scomunicato. Celebrava il Santo la Messa: e dopo aver consecrato, prima di consumare, posto il Divin Sagramento sopra la Patena, ed accostatosi al Duca, gli parlò con tal fervore di spirito, che lo indusse ad una gloriosa penitenza, e ad una nuova vita, per cui ha poscia meritato d' essere annoverato fra i Beati, che hanno culto nella Chiesa, come può vedersi nel Martirologio Romano *ai 10. di Febbrajo*. Il fatto è riferito nella detta antica Vita di S. Bernardo, ed è riassunto felicemente da due moderni Scrittori della stessa Vita, cioè dal Magagnotti *al lib. 2. capit. 6. numer. 38.*, e dal Petrina *nella Storia Cronologica al lib. 4. tom. 1. num. 371. e seg.* Celebre pure è il fatto di Santa Chiara, che per liberare il suo Monastero, e la Città d' Assisi dal saccheggio e strage de' Saraceni, che già erano in procinto di eseguire i loro furibondi disegni, fece portare alla porta del Monastero il Tabernacolo, ov' era il Venerabile, ed alla comparsa del Corpo di Cristo alcuni Saraceni perderono la vista, e gli altri si diedero ad una fuga precipitosa. Il fatto è riferito da S. Antonino *nelle sue Storie tit. 24. cap. 6. §. 3.*, ed è riassunto da' Bollandisti *nel tom. 2. d' Agosto al giorno 12. pag. 759. num. 21.*, e dal Pagi *nella Vita di Alessandro IV. al n. 15.* Quasi contemporaneo al fatto di S. Chiara è l' altro riferito da Roderico Granatense *alla part. 2. della spiegazione del Simbolo cap. 27. §. 7.* che seguì l' anno 1230. nel Regno di Valenza nella guerra contro i Mori, essendosi da' Cristiani ottenuta un' insigne Vit-

Vittoria contra il loro esercito, allora che un pio Sacerdote presentossi con un Corporale in mano pieno di Particole consecrate, pregando Dio ad assistere ai nostri, ed eccitandoli in quel modo ad un nuovo combattimento, da cui derivò l'insigne Vittoria. Ci ricordiamo ancor Noi di quanto, essendo in minoribus, ed esercitando l'uffizio di Promotore della Fede, legemmo ne' Processi fatti sopra le virtù del Beato Pietro Fourerio, che, avendo avuta notizia, che in una pubblica Osteria alcuni bestemmiavano il nome di Dio, corse al Sacro Tabernacolo, diede di mano alla Sacra Pisside, con essa s' incamminò all'Osteria, ed avendo col Sacro pegno in mano predicato, e rimproverato ai delinquenti il loro grave misfatto, gl' indusse a penitenza. Ma questi, ed altri simili esempj furono effetti di uno speciale spirito ed impulso Divino, riconosciuto non meno dalla felicità dell'evento, che dalle personali virtù di quelli, che li praticarono. Sono dunque esempj ammirabili, e non imitabili; nè possono fondar conseguenza a pro di quelli, che debbono vivere secondo le leggi; come anche da Noi è stato generalmente dimostrato nella nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* e specialmente *al n. 20.*

Non sono essi applicabili ad ogni caso, nè possono formar regola per tutti; e perchè.

§. 8. A questa Classe può anche riferirsi ciò, che si legge *nel Natale* 10. Opera di S. Paolino di Nola, ove racconta, che restò estinto un grand' incendio con aver voltata verso le fiamme una particella del legno della santa Croce:

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,
Quamque aqua non potuit, vicit brevis hastula flammam.

Gli esempj addotti per comprovare il fatto, nè si commendano, nè sono valevoli ad introdurre un rito.

E quando dalla classe di questi e simili esempj, che con molto fondamento vengono attribuiti a speciale impulso Divino, si facesse passaggio ad altri eventi, ne' quali il predetto Divino impulso non così facilmente potrebbe ammettersi, come sarebbe a dire a quello, che successe l'anno 1647. in Hala del Tirolo, ove avendo un Sacerdote data la Benedizione col Venerabile ad un grave incendio, restò il fuoco estinto, o a quanto fu praticato l'anno 1734. o in altro più vero tempo, qui in Roma, allorchè con pubblicità e solennità fu portato il Venerabile dalla Chiesa al luogo, ove era l'incendio, e col Venerabile fu data la Benedizione; chi se ne prevalesse, non farebbe gran viaggio, si perchè il primo de' predetti fatti vien riferito dal Gobat *nella sua Teologia sperimentale tr. 4. cas. 21. sect. 1. n. 375.* che non l'approva, ma lo chiama felice dall'evento: *Factum felix ab eventu*; sì perchè uno, o anche più atti, o non saputi, o dissimulati da' Superiori Ecclesiastici, non sono bastanti per formare una disciplina, ed introdurre un Rito.

§. 9. Come si è veduto, i sopradetti argomenti, che si portano a pro del Rito, di cui si tratta, sono fiacchi, e di poco rilievo: E tali ancora sono alcuni altri, che si vanno esagerando, e proponendo contra lo stesso. Dicesi, che il Sacramento dell'Eucaristia fu istituito da Cristo, acciò Noi ce ne cibassimo; il che è certissimo: ma non si sa vedere, come da questo antecedente si possa dedurre la conseguenza, che non sia conveniente il portarlo processionalmente, e pregare Iddio, che è presente sotto le specie Sacramentali, a liberarci da gravi pericoli, ne' quali talora ci ritroviamo: *Neque enim ideo minus est adorandum*, (sono parole del Sacro Concilio di Trento, quando parla di questo Divin Sagramento *alla sess. 13. cap. 5.*), *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum; nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse Scriptura testatur.* Dopo le quali parole passano i Padri del Concilio a commendare le divote processioni, che si fanno nella festa del Corpus Domini, e i divoti accompagnamenti, che si fanno al Venerabile, quando si porta agl' Infermi, come si vede *nel cap. 5. e nel cap. 6. e nel can. 6. della citata sess. 13.* Cristo nostro Signore, come uomo, ancor oggi nello stato di gloria prega Iddio Padre per noi:

Prima ragione, ma non molto valida, di quelli, che riprovano il fatto.

Chri-

insignem retulere victoriam, cum pius Sacerdos manibus gestans pannum lineum consecratis Particulis plenum, prodiit in omnium conspectum, Deum exorans, ut nostris præsto esset, eoque pacto est eosdem hortatus ad instaurandum certamen, quod porro insignis victoria est consecuta. Meminimus & ipsi eorum, quæ in minoribus, agentesque Promotorem Fidei, legimus in Actis collectis super Virtutibus Beati Petri Fourerii, ad quem cum delatum fuisset, publica in Caupona quosdam sacrilegis verbis Divinum Nomen violare, ad Sacrum Tabernaculum advolavit, arreptamque Sacram Pyxidem, secum detulit ad Cauponam, cumque Sacratum pignus manu ostentans, immane facinus scelestis patefecisset atque exprobasset, eosdem ad pœnitentiam adduxit. Ast hæc, hisque similia exempla ex peculiari divino spiritu impulsuque processisse, demonstratum est non solum ex secundo eventu, sed & ex peculiaribus hæc agentium virtutibus. Ea itaque sunt hæc exempla, quæ miremur, haud autem imitemur, nec quidquam exinde inferri potest pro iis, qui debent se ad legum normam componere: quemadmodum a Nobis quoque fuit generaliter demonstratum in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 41.* & præcipue *num. 20.*

Non congruunt eadem cuicunque casui, nec generalem exhibere possunt agendi normam, & quare.

§. 8. In hanc Classem referri & illud potest, quod legitur in *Natali* 10. quod S. Paulini Nolani opus est, ubi narrat, ingens incendium fuisse extinctum objecto tantum ad flammas Sanctæ Crucis frustulo.

Vicerat ignis aquam, nos ligno vincimus ignem,
Quamque aqua non potuit, vicit brevis hastula flammam.

Et quoties ex classe horum, simillumque exemplorum, quæ peculiari Divino afflatui non immerito tribuuntur, ad alios progredi quis vellet eventus, allatam Divini impulsus exceptionem haud ita facile recipientes, veluti ad id, quod sub annum 1647. contigisse fertur Halæ Tyrolis, ubi cum Sacerdos Venerabili Eucharistia adhibita ingenti incendio benedixisset, restitit ignis; vel ad illud, quod anno 1734. sive alio veriori tempore, hic Romæ gestum est, tunc, quando publica solemnique pompa fuit Sacramentum ab Ecclesia delatum ad incendii locum, eoque impertita benedictio; qui his uteretur exemplis, haud valde proficeret, tum quia primum ex recensitis factis affertur a Gobato in sua *Theologia experimentali tr. 4. cas. 21. sect. 1. n. 375.* qui tamen illud non probat, sed tantum nuncupat felix ab exitu: *Factum felix ab eventu*; tum quia unum, vel plura adhuc facta hujusmodi aut incognita, aut a Superioribus dissimulata, haud tanti sunt, quibus jure recens aliqua disciplina, novusque ritus innitatur.

Quæ autem aptiora ad rem comprobandam proferuntur exempla, nec laudantur, nec ritum possunt inducere.

§. 9. Sicuti prænotatum est, superius allata argumenta, ad ritum, de quo sermo est, vindicandum infirma sunt, leviorisque momenti, sed ejusdem surfuris sunt alia quædam, quæ in Ritum ipsum objectantur, atque extolluntur. Ajunt nonnulli Eucharistiæ Sacramentum a Christo fuisse institutum, ut eo vesceremur; quod quidem indubium est: at satis deprehendi non potest, quomodo ex hoc antecedenti inferre liceat, haud decere illud in Supplicationibus deferre, Deumque, qui sub Sacramenti speciebus adest, deprecari, ut a gravibus nos quandoque obsidentibus periculis præstet incolumes. *Neque enim ideo minus est adorandum*, (sunt concepta verba Concilii Tridentini, de hoc Divino Sacramento loquentis, *sess. 13. c. 5.*) *quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum; nam illum eumdem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in Orbem terrarum, dicit; Et adorent eum omnes Angeli Dei, quem Magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse Scriptura testatur.* Exindeque Tridentini Patres commendare pergunt pias Supplicationes in Festo Corporis Christi haberi solitas, religiosasque actiones comitantium Adorandum Sacramentum, dum ad ægrotos affertur uti videre est *c. 5. & c. 6. & can. 6. cit. sess. 13.* Christus Dominus qua homo, vel nunc in gloriæ statu, Deum Patrem pro nobis rogat: *Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis*, legitur

Primum, sed minus firmum argum. illorum, qui factum improb.

in

in *Epistola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum*, subditur in Epistola prima S. Joannis *cap.* 2. Sive porro hoc præstet, petens expresse a Deo, ut nobis proficua concedat, sive implicite suam exhibens Humanitatem, veluti Hostiam jam ipsi in Crucem oblatam, ut Deus in eam respiciens, quæ utilia nobis possunt evadere, elargiatur, veluti differunt nostri Theologi; qui licet in explicatione tradenda discrepent inter se, dum alii primæ subscribunt, alii secundæ sententiæ, consentiunt tamen omnes quoad dogma, insimul adnotantes, neque Ecclesiam, neque Fideles solere absolute ad Christum confugere, ut ipse pro nobis oret, sed ut nostra velit exaudire vota, ne videantur cum Arii, & Nestorii erroribus consentire, qui tueri audebant, ipsam Christi personam, ad quam vota diriguntur nostra, esse creatam, & divina inferiorem. Cum autem nostras preces audiat Christus, quoties id promerentur, cumque idem Christus vere Deus & Homo, vere, realiter, ac substantialiter sub speciebus Eucharistici panis contineatur, omnino nunquam affirmari poterit, non posse nos supplices ad ipsum confugere, ut incendium extingui deprecemur, ex eo tantum quod Sacramentum fuerit in nostrum cibum institutum; sed erit tantummodo asserendum, non licere ita ad illum confugere, ut Sacramentum educatur e Tabernaculo, afferatur ad ignem, atque ad incendium benedicatur, ob qualitatem Ritus, quoties firma desint ad eum vindicandum argumenta.

Alia duo haud validiora argumenta.

§. 10. Alii ulterius progrediuntur, asserentesque non posse rem creatam irrationalem Dei nomine adjurari, autumant, hoc unum posse valide obsistere ritui benedicendi incendii cum Eucharistiæ Sacramento: sed infirmum omnino videtur hoc argumentum. Creata res expers rationis, si ipsa per se attendatur, cum non intelligat, talis non est, quæ adjurari possit; capax tamen evadit, quæ exorcismis Ecclesiæ subjiciatur, si veluti ab alio acta inspiciatur; ex quo consequitur, posse orationes nostras ad Deum intendi, ut eam nobis nocere prohibeat, etiamsi a Dæmone in nostrum damnum detrimentumque ageretur. Est hæc S. Thomæ doctrina 2. 2. *quæst.* 90. *art.* 3. Verum eadem nil profecto opus est in hac facti specie, in qua dum adhibita Pyxide benedicitur incendio, nulli unquam intermixti sunt, vel intermiscentur exorcismi. Alii ritum improbant, asserentes ipsi inesse Dei tentationem, vitium Religioni oppositum, ideoque peccatum sapiens, & grave quidem peccatum, quamvis superstitione inferius, uti fuse docet, demonstratque Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 97. *art.* 2. *& duob. seqq.* At si expressa Dei tentatio, juxta ejusdem Sancti Doctoris sententiam, tunc inducitur, cum quis quidquam agit ea mente, atque consilio, ut Dei scientiam, potentiam, patientiam, voluntatemve scrutetur; interpretativa autem & implicita, quando non agit is quidem eadem concepta expressaque mente, sed tamen quidquam loquitur vel agit, cui non alius potest esse scopus, quam ut Divinæ alicujus virtutis periculum fiat; quod tunc plane contingit, cum quis paratas habens usitatas, vulgaresque agendi rationes, has quidem sponte omittit, seque ultro in discrimen adducit. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare; ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione, veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter: uno modo expresse, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, seu interpretative, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest alio ordinari, quam ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: verba sunt Sylvii egregii S. Thomæ Interpretis *ad Art.* 1. *præcit. qu.* 97. Quomodo unquam poterit jure defendi, eum, qui Venerabili Sacramento ad Incendium benedicit, qui Deum rogat, ut miseros afflictosque ab irruente infortunio velit præstare exemptos, qui non ea mente

Christus Jesus, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis, si legge *nella epistola ad Romanos* 8. *Advocatum habemus apud Patrum Jesum Christum*, si legge nella prima epistola di San Giovanni *al cap.* 2. O ciò poi faccia, espressamente domandando a Dio, che ci dia quelle cose, che sono a noi salutari, o tacitamente esibendogli la sua Umanità come Ostia già offertagli nella Croce, acciò Iddio, vedendola, conferisca a noi quel bene, che ci può essere giovevole, come la vanno discorrendo i nostri Teologi; che se sono discordi nella spiegazione, mentre taluni abbracciano la prima, ed altri la seconda, sono poscia concordi nel dogma, e nell' osservare, che nè la Chiesa, nè i Fedeli sogliono assolutamente ricorrere a Cristo, acciò preghi per noi, ma acciò voglia esaudirci; per non mostrare d' aderire agli errori degli Ariani, e de' Nestoriani, che osavano sostenere, che la stessa Persona di Cristo, a cui s' indrizzano le orazioni, era creata, ed inferiore alla Divina. Esaudendo poi Cristo le nostre preghiere, quando meritano di esser esaudite, e contenendosi Cristo vero Dio ed Uomo, *vere, realiter, ac substantialiter* sotto la specie del pane nel Sagramento dell' Eucaristia, non dovrà mai dirsi, che ad esso non possiamo ricorrere, per ottenere la grazia, che si estingua un incendio, pe'l motivo che il Sagramento è stato istituito per nostro cibo; ma solamente potrà dirsi, non esser lecito il ricorrere ad esso, estraendolo dal Tabernacolo, portandolo al fuoco, e benedicendo l' incendio, per la qualità del rito, quando ad esso manchino validi fondamenti per sostenerlo.

Due altri argomenti non più forti del primo.

§. 10. Altri passano più oltre, e dicendo non potersi scongiurare una creatura, che non ha ragione, pretendono con ciò di potersi validamente opporre al rito di benedire col Venerabile gl'incendj. Ma quest'assunto sembra non poter avere veruna sussistenza. La creatura irragionevole, considerata in se stessa, non avendo intelligenza, non è capace d' essere scongiurata; è però capace d'essere scongiurata cogli esorcismi della Chiesa, se si considera come mossa da altri: dal che deriva, che si possono diriggere le nostre preghiere a Dio, acciò le impedisca il recar nocumento a Noi, ancor quando fosse mossa dal Demonio a recarci danno e pregiudizio. Questa è la dottrina di S. Tommaso 2. 2. *quæst.* 90. *art.* 3. Ma di questa, per vero dire, non v' è bisogno nel caso presente, in cui benedicendosi colla Pisside l' incendio, nè si è praticato, nè si pratica verun esorcismo. Altri riprovano il rito, asserendo, che in esso interviene la tentazione di Dio, che è un vizio opposto alla Religione, e che per conseguenza è peccato, ed è peccato grave, benchè inferiore a quello della superstizione, come diffusamente prova ed insegna S. Tommaso *nella* 2. 2. *qu.* 97. *art.* 2. *e due segg.* Ma se la tentazione espressa di Dio, come insegna lo stesso Santo Dottore, interviene, quando taluno ardisce di fare una cosa coll' intenzione di esplorare la scienza, la potenza, la pazienza, o la volontà di Dio; e la tentazione interpretativa ed implicita interviene, quando l' uomo non ha la predetta formale, ed espressa intenzione, ma però dice, o fa una cosa, che non può avere altro scopo, che quello di prendere esperimento sopra qualche perfezione Divina; il che avviene, quando l' uomo, che potrebbe prevalersi de' mezzi usitati ed ordinarj, li tralascia, e si espone al pericolo. *Sicuti tentare, est experimentum sumere seu explorare; ita Deum tentare, est velle sumere experimentum de aliqua ipsius perfectione, veluti an sciat, an possit, an velit quidpiam; quod tum verbis, tum factis fieri potest, idque dupliciter: uno modo expresse, puta cum aliquis ea intentione dicit, aut facit quidpiam, ut exploret Dei scientiam, potentiam, patientiam, aut voluntatem: altero modo implicite, seu interpretative, quando non est quidem homini formalis & expressa intentio simile aliquid explorandi, hoc tamen dicit, aut facit, quod non potest alio ordinari, quam ad experimentum sumendum de aliqua Dei perfectione, veluti quando aliquis humanis & naturalibus mediis non destitutus, ea sine rationabili causa omittit, aut se periculo exponit*: sono parole del Silvio, bravo interprete di S. Tommaso, *sopra l' art.* 1. *della cit. quest.* 97. Come mai può ragionevolmente pretendersi, che, chi bene-

dice l'incendio col Venerabile; che prega Iddio acciò si degni liberar gli afflitti dalla disgrazia, nella quale si ritrovano; che non ha veruna intenzione di far esperimento della Divina potenza; che non rigetta i mezzi umani, ma nel mezzo d'essi fa quanto sa, pregando sempre Sua Divina Maestà, acciò si degni di torre il grave male imminente; possa dirsi reo del grave peccato della tentazione di Dio, o espressa, o interpretativa?

Ultimo argom. fondato su certi inconvenienti, che o si possono facilmente evitare, o non si verificano nel caso presente.

§. 11. Altri finalmente credono, non potersi dar seguito alla supposta pia costumanza di portare il Sagramento coperto colla Pisside, e con esso benedire l'incendio, pel timore che tal funzione si faccia quando il fuoco s'appicca alle case de' ricchi, ma non quando s'appicca alle case de' poveretti: nè questo timore è panico, o ideale; esagerando il Thiers *nel cit. cap.* 12. contra questa troppo deplorabile eccezione di persone, avvegnachè in alcuni luoghi praticata; e lo stesso Autore ammassa alcune disposizioni Sinodali, nelle quali severamente vien proibito il portare i sacri Corporali agl' incendj, buttandogli nelle fiamme per estinguere il fuoco, e molto più il gettare nel fuoco la sacra Ostia, per la fiducia di estinguerlo con essa. Quanto dice il citato Autore, dee con tutta facilità essere ammesso: e quando, per convalidare quanto dice contra il gettito del Sagramento nelle fiamme, e contra l'irriverenza, che in quell'atto si contiene, vi fosse bisogno di qualche altro esempio da esso non portato, esso certo non mancherebbe; imperocchè, ancorchè nell'Italia, e paricolarmente nella Città di Firenze, fosse vigente l'uso di provare le verità occulte, passando taluno illeso pel fuoco, come fece il B. Pietro Igneo, che per comprovare, che Pietro Pavesio Vescovo di Firenze aveva ottenuto il Vescovado per Simonia, e doveva esser deposto, come successe, passò senza verun nocumento pe'l fuoco acceso, come cogli opportuni documenti abbiamo dimostrato *nel nostro l. 3. de Canonizat. Sanctor. cap.* 33. *num.* 3. essendosi alcuni secoli dopo voluto fare nella stessa Città lo stesso esperimento per accreditare la dottrina di Girolamo Savonarola, ed essendosi alcuni esposti a passare pe'l fuoco, ma col Sagramento dell'Eucaristia in mano, non fu la delazione dell Eucaristia approvata da' Giudici, che costantemente la rigettarono, qualificandola per irriverente, e scandalosa nelle circostanze, in cui voleva praticarsi; come può vedersi nella Vita del predetto Girolamo Savonarola, scritta da Francesco Pico *al tom.* 2. *della Stampa di Parigi* 1674. *pag.* 70. *nel tom.* 2. *delle addizioni alla stessa Vita pag.* 306. e nell'Appendice alla Vita del Pont. Aless. VI. scritta da Aless. Gordon, *al tom.* 2. *p.* 435. Ma tuttociò non ha punto che fare col caso nostro, potendo chi sostiene il rito, che è in questione, facilmente asserire, esser lecito il benedire col Sagramento un incendio, non doversi però fare veruna differenza fra il povero ed il ricco, e potersi benedire l'incendio col Venerabile, ma però senza gettarvelo, riportandolo colla dovuta decenza al Tabernacolo, donde fu estratto.

Vero principio, da cui arguir si possa commendabile, o riprovevole l'accennato fatto.

§. 12. Poste dunque da parte le riflessioni, e ragioni poc'anzi esposte, o favorevoli, o contrarie al rito; per arrivare sicuramente al fine proposto, l'unica e sicura strada è quella d'osservare, e bene considerare le regole prescritte dalla Chiesa in ordine al culto della Santissima Eucaristia, non dovendo esser permesso a chicchessia con privata autorità, ed anche per vera divozione, e zelo, istituire un nuovo rito. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit*: Sono parole del sacro Concilio di Trento *al Can.* 13. *sess.* 7. *de Sacramentis in genere*. E quando taluno di questi riti è stato introdotto, ancorchè non vi fosse in esso cosa veruna, che fosse contraria alla pietà ed alla divozione, non ha dubitato la Santa Sede di proibirlo, per alcune estrinseche circostanze, non prevedute, o non curate da chi l'introdusse. Lasciando da parte molti altri esempi, basta per l'intento additar quello del Venerabile Sagramento, che una vol-

te est, ut Divinæ potentiæ sumat periculum, qui humana non spernit subsidia, sed iis undique collectis, omnia enititur, assiduas tamen Divinæ Majestati preces offerens, ut quod imminet, grave malum, dignetur avertere, hunc, inquam, gravissimi criminis expressæ vel tacitæ Dei tentationis posse reum pronunciari?

Postrem. desumptum ex absurdis, quæ facile præcaveri posse, vel nihil habere commune cum præsenti facti specie, demonstratur.

§. 11. Alii denique arbitrantur, non esse usu recipiendam assertam piam consuetudinem afferendi Sacramentum Sacra Pyxide contentum, eoque benedicendi incendiis, ne forte id fiat cum ignis divitum ædes incessit, non autem pauperum domunculas: neque inanis hic quidem est, vel sola mente conceptus timor; Thiers quippe *præcit. c.* 12. invehitur in satis illacrymabilem hanc personarum acceptionem, veluti aliquibus in locis usu receptam. Idem Author præterea plures cumulat Synodales sanctiones, quibus severe interdicitur, sacra Lintea ad incendium afferre, eaque projicere in flammas, ut extinguantur; atque multo etiam magis, si ipsa sacra Hostia projiciatur in ignem, ea quidem spe, ita illum restingui posse. Quidquid asserit præcitatus Author, perfacile admitti debet; immo quoties, ad ea firmanda, quæ in ritum jaciendi in ignem Sacram Hostiam profert, & in irreverentiam eo actu contentam, alio opus esset exemplo per ipsum non inducto, illud minime desideraretur. Etenim, quamvis in Italia, & præsertim Florentiæ, vigeret usus compobrandi abditam veritatem innocuo alicujus transitu per ignem, quod plane præstitit B. Petrus Igneus dictus, qui ut evinceret Petrum Pavesium Florentiæ Episcopum simoniace in Episcopatum fuisse intrusum, ideoque deponendum esse, uti reipsa factum est, illæsus per ardentem ignem pertransiit, quemadmodum opportunis allatis monumentis demonstravimus *nostro lib. de Canoniz. Sanct. c.* 33. tamen cum nonnullis exinde sæculis in eadem Civitate idem sumi voluerit experimentum ad fidem auctoritatemque conciliandam Doctrinæ Hieronymi Savonarolæ, cumque aliqui sese protulerint paratos per ignem transgredi, manu gestantes Eucharistiæ Sacramentum, Eucharistiæ delationem non probarunt judices, constanti judicio eam denegantes, ac irreligiosam definientes, pravique exempli, spectatis iis facti circumstantiis, in quibus usurpari cupiebatur; uti videre est in vita præfati Hieronymi Savonarolæ scripta a Francisco Pico *tom.* 2. *impressionis Parisiorum* 1674. *pag.* 70. *tom.* 2. *additionum ad eamdem vitam pag.* 306. & in Appendice ad Vitam Alexandri VI. Pontificis exaratam ab Alexandro Gordonio *tom.* 2. *pag.* 435. Verum his omnibus nihil commune est cum casu nostro. Qui enim ritum, de quo nunc agimus, tuetur, facile respondere potest, si asserat, licere omnino ipso adhibito Sacramento excitatis incendiis benedicere, nec tamen ullum fieri debere divitis & pauperis discrimen, neque Eucharistiam post Benedictionem in ignem projiciendam esse, sed immo in tabernaculum, unde fuit educta, omni cum honore restituendam.

Firmum effertur princip. ex quo porro actus probandus, improbandusve arguatur.

§. 12. Sepositis itaque superius allatis animadversionibus, rationibusque, vel ritui faventibus vel oppositis, ut tuto liceat ad propositam metam pertingere, unica, cui insistas, tutaque via sita est in investigandis expendendisque regulis ab Ecclesia præscriptis de cultu Sanctissimæ Eucharistiæ: neque enim fas cuique esse debet privata auctoritate, vel ex veræ etiam devotionis, zelique affectu, novum ritum inducere. *Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ Ritus, in Solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiasticum Pastorem mutari posse, anathema sit*: verba sunt Sacræ Tridentinæ Synodi *Can.* 13. *sess.* 7. *de Sacramentis in genere*. Et quoties aliquem Ritum ejusmodi induci contigit, etsi nihil continentem pietati ac religioni oppositum, Apostolica Sedes eumdem ipsum interdicere non dubitavit, ex quibusdam extrinsecis circumstantiis, nullatenus prævisis, vel neglectis ab eo, qui ritum invexit. Ut plura prætermittamus exempla, ad rem præsentem sat est unum illud innuere de Sanctissimo Sacramento, olim af-

ta ferri

Exemplis res illustratur. De vetito usu deferendi ad infirmos Eucharistiam adorand. tantummodo.

ferri solito ad ægrotos, qui cum exoptarent illud sumere in Viaticum, nec tamen possent deglutire, nonnulli in ipsum saltem intueri cupiebant, alii adorare ac deosculari; vetitum quippe id fuit a S. Pontifice Pio V. cui interdicto consonum quoque est alterum adscriptum in Rituali Romano a Paulo V. Summo Pontifice evulgato, in ea parte, quæ est *de Communione Infirmorum*, ubi, sermone instituto de Divino Sacramento, hæc leguntur: *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum non deferatur*; idque non ea sane de causa, quod simplex adoratio, (quidquid sit de Sacræ Hostiæ osculo) quicquam haberet contrarium debito cultui, quum potius eidem esset maxime consentanea; sed ratione quarumdam circumstantiarum, quas sapientes legislatores recte adnotarunt, quasque innuit Card. de Lugo *in suis Responsis Moralibus lib. 1. dub. 11. n. 3. Merito id prohibuit*, loquitur de S. Pio V., *quia si ad privatam ægroti consolationem, & sine spe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majestas loco movenda, & per vias publicas circumferenda esset, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut, sicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratia, ita & ad eosdem non communicaturos, nec periculose decumbentes, deferretur Eucharistia, & applicaretur partibus læsis & dolentibus, spe impetrandæ curationis; quæ, & alia similia cultum & reverentiam debitam tantæ Majestati paulatim imminuerent*.

Aliæ Ecclesiast. sanctiones de cultu Sanctissimæ Euchar. exhibendo.

§. 13. Annuam Ecclesia constituit solemnitatem Corporis Christi, quæ a Tridentino Concilio dicitur Religionis nostræ adversus Hæreses Triumphum, sicuti videre est *sess. 13. cap. 15.* Supplicationem quoque instituit ea occasione habendam, jam inde ab Urbano IV., quemadmodum fuse a nobis demonstratum fuit in nostro Opere *de Festis Domini*, cum de Festo Corporis Christi disseruimus. Cavit Ecclesia, ut Sacramentum ad infirmos cum debito honore deferatur, cum ipsum suscepturi sunt in Viaticum, uti licet deprehendere ex pluribus Synodalibus sanctionibus, decretisque editis tum a Summis Pontificibus, tum & ab Episcopis quoad Diœceses suas. Amplexa est Ecclesia pium usum exponendi Venerabile Sacramentum omnibus conspicuum, utpote duobus Crystallis inclusum in Ostensorio, quod dicitur *Monstrantia*, in statutis Concilii Coloniensis habiti sub Card. de Cusa Nicolai V. per Germaniam Legati Apost. sicuti nosse licet ex *t. 9.* Collectionis Conciliorum Harduini *col. 1368. lit.* C., dummodo id de licentia Ordinarii, publicamque ob causam aliquam fiat. Adjecit & illud Ecclesia, quod si privata tantum, non autem publica causa subsit, Sacramentum exponatur; ita tamen, ut, reserato Tabernaculo, inde Sacrum Christi Corpus minime educatur, sed vel Sacra Pyxide sit inclusum, aut Velo obtectum ita, ut videri non possit, quemadmodum deprehenditur ex iteratis conformibus decretis editis a Congregationibus Urbis, & per Summos Pontifices probatis, quas omnes collegimus ipsi, cum Bononiæ essemus, in una ex nostris Institutionibus *Italicæ editionis t. 2.*, quæ in latinam quoque versionem est illata. Cogitavit Ecclesia de Benedictionibus, Venerabili Sacramento adhibito, impertiendis, tum post publicas habitas supplicationes, tum quoties post solemnem Expositionem Sacramentum est in Tabernaculum restituendum, ac denique cum sumpto per Ægrotum Viatico, reliqua in Sacra Pyxide est Particula, quam Sacerdos secum ad Ecclesiam refert, veluti nosse licet ex Rituali Romano *tit. de Communione Infirmorum*. Casum denique prospexit Ecclesia instantis alicujus nimbi, procellæ, alteriusve ingentis periculi, cavitque, ut si populus excitari velit ad Deum Optimum Maximum deprecandum, quo ab ingruenti malo præstetur immunis, adaperiatur Tabernaculum, minime educto Sacramento, sed ante ipsum Sacra Pyxide inclusum preces religioso affectu recitentur. Hæc est methodus præscripta a magno S. Carolo Borromæo in sua tertia Synodo Diœcesana habita anno 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempestates sedandas, vel, ut vocant, signandas, ne Sacerdos vasculum, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus asservatur, adhibeat; sed Tabernaculum accensis luminibus patefaciat, ut ea nim-*

Synodalia decreta circa ritum servandum in casibus huic simillimis.

Si dimostra il tutto cogli esempj. Dell'uso interdetto di portare agl' infermi il Santissimo Sagramento per solo motivo di adorarlo.

ta portavasi agl' Infermi, che bramavano di riceverlo per Viatico, e che non potendo inghiottirlo, sospiravano alcuni di poterlo vedere, ed altri di poterlo adorare, e baciare: essendo stato ciò proibito dal S. Pontefice Pio V. colla di cui proibizione concorda ancor quella del Rituale Romano publicato dal Sommo Pontefice Paolo V. quando tratta *de Communione infirmorum*, ove così si legge, trattandosi del Divin Sacramento: *Sed alicui ad adorandum solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu, ad ostendendum non deferatur*; e tutto ciò, non perchè (ciocchè siasi del bacio della Sacra Ostia) vi fosse nella semplice adorazione cosa veruna contraria al culto, anzi molto si contenesse a pro dello stesso; ma per l'ostacolo d'alcune circostanze ben ponderate dai savj legislatori, ed accennate dal Cardinale del Lugo *ne' suoi Responsi morali al lib. 1. dub. 11. n. 3. Merito id prohibuit*, parla di S. Pio V. *quia si ad privatam ægroti consolationem, & sine spe refectionis Sacramentalis, tanta Salvatoris Majestas loco movenda, & per vias publicas circumferenda esset, paulatim ea infirmorum pietas introduceret, ut sicut Sanctorum Reliquiæ ad eos deferuntur, & applicantur curationis gratià, ita & ad eosdem non communicaturos, nec periculose decumbentes, deferretur Eucharistia, & applicaretur partibus læsis & dolentibus, spe impetrandæ curationis; quæ, & alia similia cultum & reverentiam debitam tantæ Majestati paulatim imminuerent*.

Altre leggi Ecclesiastiche intorno al culto da prestarsi al Santissimo Sagramento.

§. 13. Ha la Chiesa stabilita l'annuale Festa del Corpo di Cristo, che dal Concilio di Trento vien detta trionfo della nostra Santa Religione contra l'eresia, come può vedersi *nella sess. 13. al c. 15.* Ha pure stabilita la Processione da farsi nella detta occasione, fino da' tempi d'Urbano IV., come da Noi diffusamente si è dimostrato nella nostra Opera *delle Feste del Signore*, quando abbiamo trattato della Festa del Corpo di Cristo. Ha la Chiesa determinato, che il Sacramento si porti agl' infermi colla dovuta decenza, quando lo debbono ricevere per Viatico, come si può vedere in tante e tante determinazioni, in tanti e tanti Sinodi, ed ordini dati non meno da' Sommi Pontefici, che da' Vescovi nelle loro Diocesi. Ha la Chiesa adottata la divozione dell' Esposizione del Venerabile in maniera visibile, perchè racchiuso fra due Cristalli nell' Ostensorio, chiamato *Monstrantia*, negli Statuti del Concilio Coloniense radunato dal Card. di Cusa Legato Apost. di Niccola V. come può vedersi *nel tom. 9.* della Collezione de' Concilj dell' Arduino *col. 1368. litt. C.*, purchè si faccia coll'autorità dell'Ordinario, e vi concorra una pubblica causa. Ha aggiunto la Chiesa, che, concorrendo qualche altra causa, che non sia pubblica, ma sia privata, l'Esposizione si faccia, aprendo il Tabernacolo, senza estrarre da esso il Venerabile, ma tenendolo racchiuso nella Sacra Pisside, o coperto con un Velo, in tal maniera che non possa vedersi; come si deduce dalle reiterate uniformi risoluzioni prese dalle Congregazioni di Roma, ed approvate da' Sommi Pontefici, unite da Noi in una nostra Notificazione *nel tom. 2. della edizione Italiana*, quando eravamo in Bologna, ed inserita ancora nell'edizione latina. Ha pensato la Chiesa alle Benedizioni da darsi col Venerabile, e dopo le Processioni pubbliche, e quando dopo la pubblica Esposizione si vuol riporre il Sacramento, e quando, comunicato l'infermo col Viatico, resta nella Sacra Pisside una Particola, e con essa il Sacerdote ritorna alla Chiesa, come può vedersi nel Rituale Romano *al tit. de Communione infirmorum*. Ha finalmente la Chiesa previsto il caso di qualche nembo, di qualche procella, di qualche grave pericolo imminente, ed ha ordinato, che volendosi eccitare il popolo a pregare il Grande Iddio, per esser liberato dal male, si apra il Tabernacolo, non si estraga il Venerabile, ma avanti d'esso rinchiuso nella Sacra Pisside si recitino divotamente le preci. Questo è il metodo insinuato dal gran S. Carlo Borromeo nel suo terzo Sinodo Diocesano tenuto l'anno 1572. *Cum grandines, nimbi, turbines, & aliæ temporum procellæ imminent, ad eas tempestates sedandas, vel, ut vocant, signandas, ne Sacerdos Vasculum, in quo Sanctissimum Christi Domini Corpus asservatur, adhibeat; sed Tabernacu-*

Decreti Sinodali, che determinano il rito da praticarsi in casi affatto simili al presente.

lum

lum accensis luminibus patefaciat, ut ea nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant. Il che anche si trova confermato nel suo terzo Concilio Provinciale, tenuto l'anno seguente 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur, sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sancteque pronunciet.* Concorda il Rituale d'Evreux del 1606. fatto dal gran Cardinale di Perron. Chiaro dunque è il sistema stabilito da S. Carlo Borromeo, come Legge, nella sua Diocesi, e nella sua Prov. e che ragionevolmente può qualificarsi come regola *in vi directiva* negli altri luoghi, quando si vuol ricorrere a Dio, succedendo qualche caso inopinato di tempeste, di grandini, di fulmini; dovendosi, come si è veduto, aprire il Tabernacolo, dovendosi lasciare il Sagramento coperto dentro la Sacra Pisside, dovendosi recitare divotamente le preci, invocando l'ajuto di Dio. E se non deve il Sagramento esser estratto dal Tabernacolo, vi vuol poco a comprendere, che non dee nelle dette occasioni esser portato alla porta della Chiesa, nè si dee con esso dare la Benedizione.

Sono definitivi della presente questione per l'identità de' motivi.

§. 14. Parlano, è vero, le autorità poc'anzi riferite, del caso di turbini e procelle, nè può caderci in mente, che taluno osi di replicare, non aver esse luogo nel caso degl'incendj, mentre in tutti i predetti casi concorre la stessa ragione: e quando, per soddisfare alle altrui sottili ed insussistenti indagini, si volesse far ricerca di Sinodi, e Rituali, che parlino del caso dell'incendio, basterà stender la mano al Sinodo dell'Arcivescovo di Parigi tenuto l'anno 1674. *art. 7. cap. 2.* in cui a chiare note viene ordinato, che il Santissimo Sagramento dell'Altare non si porti mai agl'incendi sotto qualunque pretesto si sia, sotto pena di sospensione al Sacerdote, che contravenisse: ed al Rituale della Chiesa d'Argentina pubblicato dalla buona memoria del Cardinale di Rohan, e stampato l'anno 1742. ove *alla pag. 83.* sono registrate le seguenti parole: *Prohibitum est insuper*, parlasi del Sagramento dell'Altare, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda. Scriptum est: non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari* ⁒ *usque huc venies .... & hic confringes tumentes fluctus tuos* ⁒ *potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit; & quia, num facile sit placabilis, ignoramus, vitandum illud omne, quod & quorumdam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Chi domanda a Dio cose temporali, le dee domandare temendo, ed in tutto dee rimettersi alla di lui volontà: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det; si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus:* dice Santo Agostino *nel Serm. 354. altre volte 53. de verbis Domini al cap. 7.* Succedendo le disgrazie, gli uomini pur troppo non pregano Dio, come dovrebbe pregarsi: pregano per esser liberati, e ad altro non pensano: ed essendo per altro pieni di pietà, e di divozione verso il Sagramento dell'Altare, vedendolo dopo le preci estrarre dal Tabernacolo, vedendolo portare alla porta della Chiesa, vedendo darsi con esso dal Sacerdote la Benedizione verso quella parte, donde vengono i turbini e le procelle, o verso quella, in cui arde l'incendio, si riempiono di una fiducia, di una sicura speranza, che sia giunto il termine delle loro disavventure: e, se ciò non succede, come per giusti giudizi di Dio tante volte non succede, si apre il campo ad un grave pericolo, che si scemi, o s'intepidisca il fervore verso l'Augustissimo Sagramento dell'Altare; passando intanto sotto silenzio l'altro pericolo delle irrisioni de' miscredenti: riflessioni, che sono state la cagione, per cui fu stabilito da' vigilantissimi Vescovi, che non si estragga dal Tabernacolo la Pisside, che non si porti fuori di

Si recano altri decreti precisamente decisivi del caso dell'incendio, e che stabiliscono ciò, che deve farsi.

Perchè sia proibito di benedire l'incendio coll'Eucaristia?

nimborum vi imminente, rogationes & preces a Clero populoque coram Domino religiose fiant. Quod confirmatum noscitur in tertia Synodo Provinciali coacta subsequenti anno 1573. *Cum nimbi, procellæ, turbines, aut grandines impendent, ne Sacerdos ad tempestatis procellam arcendam vasculum adhibeat, in quo Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asservatur, sed Tabernaculum, ubi illud in Altare reconditur, patefaciat, licet; tumque in ejus conspectu Litanias, aliasque religiosas preces ejus rei causa institutas pie sancteque pronunciet.* Consonat his Rituale Ebroicense anno 1606. a magno Cardinali de Perron compositum. Perspicuum itaque est sistema a S. Carolo Borromæo, veluti lex quædam, in universa Diœcesi, Provinciaque sua stabilitum, quodque merito pro cæteris locis haberi potest tanquam regula *in vi directiva*, cum ex aliquo tempestatum, grandinum, fulminumque inopinato casu, supplices ad Deum libet confugere. Aperiendum namque est, uti prænotavimus, Tabernaculum, Sacramentum intra Pixidem relinquendum, piæ fundendæ preces, ut Divinam nobis opem imploremus. Si autem Sacramentum non debet a Tabernaculo educi, facile intelligitur, in designatis casibus non esse illud afferendum ad Ecclesiæ januam, nec cum eodem Benedictionem impertiendam.

Ex identitate rationis hunc quoque casum definiunt.

§. 14. Loquuntur quidem mox supra allatæ auctoritates de turbinum, procellarumque casu, quin suspicari possimus, audere quemquam excipere, eas minime congruere incendiis; par omnium quippe ratio est: & quoties, ut aliorum subtilibus levibusque cavillationibus fieret satis, exquiri Synodi vellent, ac Ritualia conceptis verbis loquentia de incendii casu, sat erit manum protendere ad Synodum Archiepiscopi Parisiensis habitam anno 1674. *art. 7. cap. 2.* in qua disertis verbis cavetur, ne Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum quacumque de causa unquam ad incendia afferatur, indicta in Sacerdotem, qui deliquisset, suspensionis pœna; & ad Rituale Argentoratensis Ecclesiæ evulgatum a bonæ mem: Cardinali de Rohan, impressumque anno 1742. ubi *pag. 83.* sequentia adnotantur verba ⁒ *Prohibitum est insuper*, sermo est de Sacramento Altaris, *ne ad extinguenda incendia deferatur, & quidem sub pœna suspensionis, a Ministris deferentibus ipso facto incurrenda. Scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. Qui dixit mari* ⁒ *usque huc venies .... & hic confringes tumentes fluctus tuos* ⁒ *potest & impetum ignis refrænare. Quandoque autem, sicut potens, sic & justus, mala quædam permittit; & quia, num facile sit placabilis, ignoramus; vitandum illud omne, quod & quorumdam Christianorum fidem infirmare posset, & nostrorum honorem Mysteriorum malignis infidelium, aut hæreticorum irrisionibus exponere.* Qui temporalia a Deo exposcit, pavidus debet eadem rogare, divinæque voluntati se omnino committere: *Quando petitis temporalia, cum modo petite, cum timore petite, illi committite, ut, si prosint, det; si scit obesse, non det. Quid autem obsit, quid prosit, medicus novit, non ægrotus:* inquit Sanctus Augustinus *in serm. 354. alias 53. de verbis Domini cap. 7.* Cum sæviunt infortunia, homines plerumque Deum, quomodo oporteret, non orant: liberari se petunt, nihilque præterea curant: cumque cæteroquin pietate ac devotione erga Sacramentum Altaris exardescant, videntes educi illud e Tabernaculo post recitatas preces, afferri ad Ecclesiæ jannam, eodemque adhibito per Sacerdotem benedici ad eam regionem, unde erumpunt turbines & procellæ, vel ad eam, in qua furit incendium; implentur fiducia quadam, certaque spe, ad exitum jam pertigisse calamitates suas, &, si id haud fiat, sicuti ex justo Dei judicio pluries reipsa non contingit, magnum exinde subest periculum, ne labefactetur vel tepescat fervens illa devotio erga Augustissimum Altaris Sacramentum; misso interea facto altero periculo irrisionum ab incredulis. Atque hæ profecto animadversiones fecerunt, ut a solertissimis Episcopis statueretur, ne Pyxis e Tabernaculo educatur, ne exportetur ab Ecclesia, neve cum ea in Ecclesia,

Afferuntur alia decreta, quæ hunc præcise incendii casum decidunt, & quid tunc agendum statuunt.

Cur vetita ad incendium benedictio cum Eucharistia?

clesia, vel extra Ecclesiam, ad tempestates, aut incendia benedicatur.

Interd. hoc afficit quoque casum obsessi exorcizandi.

§. 15. Haud absimilis est obsessorum exorcizandorum species; in Rituali siquidem permittuntur Sanctorum Reliquiæ, opportunis adhibitis cautelis, eorum capitibus pectoribusque imponi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus, vel ad caput obsessi reverenter admoveantur.* Non tamen licet ad caput eorum, vel pectus, sacram admovere Eucharistiam, ob irreverentiæ periculum: *Sanctissima vero Eucharistia super caput obsessi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum.* Etsi in vita Sancti Bernardi, in Chronicis Belgicis Molineti, & in Catalogo Belgico Bernardi a Lucemburgo *litt. G.* haud desiderentur exempla Sanctorum Virorum, qui tale quidpiam præstitere, atque ita ab Obsessis Dæmones ejecerunt: facta enim hæc, sicut prædiximus, iis accensenda sunt exemplis, quæ admiratione quidem, non vero imitatione prosequi debeas.

Quisnam eruditius & rectius de quæstione hac disseruerit.

§. 16. Cæteris quibusque Authoribus Joannes Baptista Thiers eruditius, doctiusque de hac quæstione disseruit, illamque diremit juxta ea, quæ hactenus dicta sunt, in suo Tractatu *de Sanctissimo Sacramento 2. part. cap. 12.* & quidquid ibi latius attulit, legitur ab ipso summatim resumptum in suo Tractatu *de superstitionibus tom. 2. cap. 13.* Opus Thiers *de Expositione Sacramenti* valde commendatum, probatumque fuit a pio, ac docto Cardinali Bona, uti nosse licet ex ejus Epistola 321. in tomo hoc ipso anno 1755. cuso, *pag. 246.* Laudatus Cardinalis in ea epistola inquit, præclarum se de illo opere fecisse judicium, cum sermonem de eo habuisset cum Patre Luca Dacherio, indeque subdit: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit.* Tanti Cardinalis sententiæ ipsi subscribimus, sed quoad præsentem quæstionem erudite adeo discussam a Thiers, putamus, deesse nonnulla, quæ nisi congrua aliqua interpretatione solvantur, concidit Thiers assumptio, atque etiam nonnihil concuti possunt, quæ hactenus constituta sunt.

Quæritur an verum quod Thiers asserit, nullam reperiri Synodum nec Rituale, ubi de hujusmodi benedictione agatur.

§. 17. Hoc maxime Thiers expendit, cum in tot Synodis actum sit ac constitutum, quidquid agi oporteat, dum aliquod tempestatis, incendiique accidit infortunium, ne unam reperiri quidem suadentem, vel permittentem Benedictionem, Sacramento adhibito. Præterea, ex tot Ritualibus in Sacrarum Functionum normam impressis, nullum penitus adinveniri consentiens, ut tempestatibus, incendiisque, Sacramento adhibito, benedicatur; etsi cæteroquin similia non desint Ritualia, & monumenta Benedictionum, quæ, adhibitis Sanctorum Reliquiis, vel Crucis imaginibus, impertiantur: & ex tanto omnium silentio validum elicit argumentum adversus ritum benedicendi, adhibito Sacramento, tempestatibus, incendiisve. At si forte nonnulla extarent Ritualia, quibus hoc plane suaderetur, ingens concuteretur ædificium, omniaque disrupta corruerent.

Sacerdotale Romanum P. Alberti Castellani & Rituale Card. Sanctorii hanc benedict. probant.

§. 18. In Sacerdotali Romano *pag. 227. a tergo, sub tit. de Benedictione adversus tempestates*, sequentia verba adnotata reperiuntur: *Si expediens visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* Et in Rituali Cardinalis Sanctorii *pag. 709. sub tit. de Exorcismis contra ingruentes aereas tempestates*, hæc adscripta leguntur verba: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in calice, aut alio vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* Author Sacerdotalis Romani fuit Pater Albertus Castellani Ord. Prædicatorum, qui multo labore illud elucubravit, dicavitque Leoni X. Pontifici Maximo. Et antequam typis traderetur, examinatum emendatumque fuit jussu Pii IV. Pontificis, veluti cognoscere est *tom. 2. Scriptorum Ordinis Prædicatorum P. Jacobi Echard pag. 48.* Alterum Ri-

di Chiesa, nè con essa o in Chiesa, o fuori di Chiesa si dia la Benedizione sopra le tempeste, o gl' incendj.

Sotto la stessa legge proibitiva, è compreso anche il caso d'esorcizzare qualche Ossesso.

§. 15. Simile è il caso degli ossessi, che si esorcizzano; permettendosi nel Rituale, che sopra i loro petti, e le loro teste, colle dovute cautele, si mettano le Reliquie de' Santi: *Reliquiæ quoque Sanctorum, ubi haberi possint, decenter ac tuto colligatæ & coopertæ, ad pectus vel ad caput obsessi reverenter admoveantur*; ma non si può accostare al capo o al petto dell' ossesso l' Eucaristia, pe 'l pericolo dell' irriverenza: *Sanctissima vero Eucharistia super caput obsessi, aut aliter ejus corpori non admoveatur, ob irreverentiæ periculum*; ancorchè nella Vita di S. Bernardo, nelle Cronache Belgiche del Molinet, e nel Catalogo Belgico di Bernardo di Lucemburgo *alla lett. G.* non manchino esempj d'uomini Santi che l'hanno fatto, ed in questo modo hanno cacciato i demonj dagli ossessi; dovendo questi casi annoverarsi, come si è detto, fra gli esempj ammirabili e non imitabili.

Chi sia stato quello, che con più erudizione e fondamento abbia scritto su questa materia.

§. 16. Chi fra gli Autori ha con maggior erudizione e sapere discorso del punto presente, risolvendolo coerentemente al detto fin ora, è stato Gio: Battista Thiers nel suo Trattato *del Santissimo Sagramento nella 2. part. al cap. 12.* e quanto ivi con ampiezza ha detto, si ritrova da esso compendiosamente riassunto nel suo Trattato *delle superstizioni al tom. 2. cap. 13.* L'Opera del Thiers *dell' Esposizione del Sagramento* fu molto lodata ed approvata dal pio e dotto Cardinale Bona, come si vede *nella sua lettera 321.* nel tomo stampato quest'anno medesimo 1755. *alla pag. 246.* Dice il Cardinale nella Lettera, d'aver già dato il suo giudizio favorevole del Libro, avendone parlato col Padre Luca d'Achery, e poi soggiugne: *Librum optimum esse, & pium, & ab omnibus viris doctis ac eruditis approbatum. Omnes autem mirantur, quod argumentum per se sterile, & hactenus intentatum, tanta ubertate tractaverit, ut nihil ei desit, nihil ultra desiderari possit. Audivi rumorem propter illum a quibusdam Parisiis excitatum fuisse, sed protinus sedatum, cum nihil in eo censuræ obnoxium sit.* Noi ci sottoscriviamo al sentimento di un così gran Cardinale; ma in ciò che appartiene alla questione presente trattata con tanta erudizione dal Thiers, crediamo mancare alcune cose, alle quali se non si dà uno sfogo competente, cade l'assunto del Thiers, ed anche in parte può crollare quanto fin ad ora si è detto.

Se sia vera l' asserzione del Thiers, non trovarsi alcun Sinodo, nè Rituale, che tratti di tal benedizione.

§. 17. Considera il Thiers, che essendosi in tanti Sinodi trattato di quanto dee farsi, quando succede la disgrazia di qualche tempesta, o di qualche incendio, neppur uno vi sia, che insinui, o permetta la Benedizione col Venerabile; inoltre, che in tanti Rituali stampati per regola delle Funzioni, neppur uno se ne ritrovi, in cui si ammetta il benedire le tempeste, e gl' incendj col Sagramento; ancorchè non manchino simili Rituali, e monumenti delle Benedizioni da farsi o colle Reliquie de' Santi, o colle Immagini della Croce: e da tanto universale silenzio ricava un forte argomento contra il rito di benedire col Sagramento le tempeste, o gl' incendj. Ma se per avventura si ritrovassero Rituali, che ciò insinuassero, crollerebbe la gran fabbrica, e il tutto caderebbe a terra.

Il Sacerdotale Romano del P. Castellani, e il Rituale del Card. Santorio approvano detta benedizione.

§. 18. Nel Sacerdotale Romano *alla pag. 227. a tergo, sotto il titolo della Benedizione contra le tempeste*, si ritrovano registrate le seguenti parole: *Si expediens visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter Corpus Domini in vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* E nel Rituale del Cardinale Santorio *alla p. 709.* nel titolo degli Esorcismi *contra ingruentes aereas tempestates*, sono registrate queste altre parole: *Postea, si expedire visum fuerit, Sacerdos accipiat reverenter & cum luminaribus Corpus Domini in Calice, aut alio vase debito, & Ecclesia exiens, nubes in modum Crucis cum dicto vase signet.* Autore del Sacerdotale Romano fu il Padre Alberto Castellano dell' Ordine de' Predicatori, che con molta fatica lo compose, e lo dedicò al Sommo Pontefice Leone X. E prima che fosse stampato, fu esaminato, e corretto per ordine del Pontefice Pio IV. come può vedersi *nel tom. 2. degli Scrittori dell' Or-*

Ordine de' Predicatori del P. Giacomo Echard *alla pag.* 48. Autore dell'altro Rituale fu il Cardinale Santorio detto di Santa Severina, come attesta il Ciacconio *nella di lui Vita al tom.* 3. *pag.* 1044. e di questo Rituale del Cardinale Santorio si parla con gran rispetto nel Breve del Sommo Pontefice Paolo V. che incomincia *Apostolicæ Sedis*, e che fu spedito sotto il giorno 12. di Luglio 1614. e che è stampato in testa al Rituale Romano pubblicato dallo stesso Pontefice Paolo, dicendosi in esso, che i Cardinali deputati per l'edizione del nuovo Rituale, considerarono gli antichi Rituali, e specialmente quello, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat.*

Rituale authorem habuit Cardinalem Sanctorium, S. Severinæ nuncupatum, teste Ciacconio *in ejus Vita tom.* 3. *pag.* 1044. De hoc autem Rituali Cardinalis Sanctorii perhonorifica fit mentio in Brevi Summi Pontificis Pauli V. incipiente *Apostolicæ Sedis* dato quarto Idus Julii 1614., impressoque ad frontem Ritualis Romani ab eodem Paulo Pontifice evulgati; in eo quippe refertur, Cardinales ad novi Ritualis editionem designatos, vetera expendisse Ritualia, præsertim vero illud, *quod vir singulari pietate, zelo, & doctrina, bonæ memoriæ Julius Antonius S. R. E. Cardinalis Sanctæ Severinæ nuncupatus, longo studio, multaque industria & labore plenissimum composuerat.*

Tali opere non sono mai state autorizzate: e ciò in primo luogo si prova in quanto al Sacerdot. Romano.

§. 19. Ciò non ostante resta nel suo vigore l'assertiva del Thiers, mancando alle accennate due Opere il peso della pubblica autorità. Noi non leviamo il pregio alla bell'Opera del P. Alberto Castellano; ma diciamo, che è un'Opera di un Autore privato; e che non v'è pruova veruna, che fosse approvata dal Pontefice Pio IV. Nè questa è una nostra capricciosa invenzione. Si tratta nella detta Opera della forma condizionata del Battesimo, e si assegnano le circostanze, nelle quali è luogo alla forma condizionata nel detto Sacramento; ed universalmente si esclude la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet.* I Teologi, che escludono la forma condizionata nel Sacramento della Penitenza, si prevalgono dell'autorità del Sacerdotale Romano del predetto Religioso, dandolo per approvato dal Sommo Pontefice. Ma gli altri, che ammettono la condizionata nel Sacramento della Penitenza, francamente rispondono, non essere mai stato provato, nè potersi provare, che l'Opera predetta sia stata approvata da verun Sommo Pontefice; come anche da Noi è stato riferito nella Nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 2. *e seg. dell'ultima edizione Romana*, che ormai si può dir terminata, e che quanto prima sarà pubblicata. Non potendosi tralasciare la riflessione, che se l'Opera del Padre Castellano fosse stata approvata dal Pontefice Pio IV. non avrebbe S. Carlo Borromeo, ch'era di lui nipote, e che nel tempo del di lui Pontificato aveva avuta tutta l'ingerenza negli affari Ecclesiastici, permesso, che nel suo Sinodo Diocesano, ed in un suo Concilio Provinciale tenuti dopo il predetto tempo, si stabilisse quanto fu stabilito, e che è in tutto e per tutto contrario a quanto si legge nell'Opera predetta del Castellano.

Publica tamen auctoritate nunquam fuerunt eadem opera approbata. Et primo id probat. quoad Sacerdotale Roman.

§. 19. His tamen nihil facessentibus, stat Thiertis Assertio: prædicata quippe duo Opera publicæ auctoritatis pondere destituuntur. Nos nihil detractum volumus egregio Operi Patris Alberti Castellani, sed asserimus, esse privati Authoris Opus, nullumque extare argumentum, quo illud a Pio IV. Pontifice approbatum demonstretur. Neque id temere aut nulla ratione affirmamus. Agitur in eo Opere de Baptismi forma sub conditione, ac recensentur peculiares factorum circumstantiæ, quando, in hujusmodi Sacramento administrando, forma sub conditione uti licet; a Sacramento autem Pœnitentiæ universim hæc forma sub conditione rejicitur: *Secus in Sacramento Pœnitentiæ, quod non licet.* Theologi illi, qui in Sacramento Pœnitentiæ ministrando locum esse negant formæ sub conditione, auctoritate utuntur Sacerdotalis Romani a præfato Religioso compositi, venditantes illud Pontificia auctoritate roboratum. At cæteri, quibus forma sub conditione in Pœnitentiæ Sacramento probatur, fidenter respondent, neque anteacto tempore fuisse unquam demonstratum, nec demonstrari nunc posse, enunciatum Opus fuisse ab aliquo ex Summis Pontificibus approbatum, quod & ipsi expressimus in Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 15. *tom.* 2. *& seq. novissimæ editionis Romanæ*, jam jam absolutæ, & quamprimum evulgandæ. Prætermittenda nec est consideratio illa, si nimirum Opus Patris Castellani approbatum fuisset a Pio IV. Pontifice, Sanctum Carolum Borromæum Pontificis Nepotem, totoque ejus Pontificatu in Ecclesiasticis negotiis maxime versatum, haud fuisse permissurum, ut in sua Diœcesana Synodo, suaque itidem in Synodo Provinciali postea coactis, statueretur, quod noscitur reipsa statutum, quodque omnimode adversatur iis, quæ in præfato Opere Patris Castellani tradita leguntur.

Notizie istoriche intorno al Rituale del Card. Santorio.

§. 20. Facendo poi passaggio al Rituale del Cardinale Santorio, il celebre Monsignor Fontanini, Uomo, che ha avuti pochi pari nella cognizione de' Libri, nell'appendice al Catalogo de' Libri del fu Cardinale Imperiali, *alla lettera S*, così lasciò scritto, trattando del detto Rituale: *Opus rarissimum, sine principio & fine, impressum sub Paulo V.* e scrisse molto bene; imperciocchè i fogli di questa bell'Opera stampati, erano sepolti in un angolo della Biblioteca Vaticana, ed avendone avuta notizia alcuni uomini studiosi de' Sacri Riti, essi ottennero, che se ne facesse l'unione, per averne un esemplare; ed allora fu, che molti procurarono d'averne uno da mettere nella sua Libreria, mentre prima del detto tempo pochi e rari erano gli esemplari, non essendovi sino a quel tempo stata altra notizia, che di un esemplare, ch'era, ed è nella Biblioteca del Monastero di S. Croce in Gerusalemme, e di due altri esemplari, che erano e sono nella Biblioteca del Collegio Romano, uno de' quali fu del Venerabile Cardinale Bellarmino, e l'altro di Monsignor Coccino Uditore di Rota. Come si è veduto, Monsignor Fontanini dice, che il Rituale del Cardinale Santorio è senza principio, e fine; e ciò è sussistente, come si può vedere negli esemplari poc'anzi indicati. Attesta, che fu stampato sotto Paolo V., ma non fa menzione, perchè forse non ne avrà avuta notizia, che, mentre si stampava, fu soppresso per ordine dello stesso Pontefice, come si trova notato di mano di Mon-

Historica narratio de Rituali Card. Sanctorii.

§. 20. Hinc ad Rituale Cardinalis Sanctorii gradum facimus. Celebris Præsul Fontanini, qui paucos librorum peritia sibi pares habuit, in appendice ad Catalogum librorum bonæ memoriæ Cardinalis Imperiali, *littera S*, hæc adnotata reliquit: *Opus rarissimum, sine principio, & fine, impressum sub Paulo V.*, & jure quidem: egregii quippe hujusce operis impressa folia delitescebant in angulo Vaticanæ Bibliothecæ, quorum notitia ad Viros Sacrorum Rituum studiosos delata, impetrarunt hi, ut simul colligerentur, quo eorum exemplum sibi sumere liceret. Tunc vero factum, ut multi ejusdem sibi exemplum comparaverint, quod in suis Bibliothecis condiderunt, cum ante id temporis pauca essent, atque rariora exempla: neque enim alia eousque comperta erant exempla, quam quæ extabant, & nunc etiam extant, unum in Bibliotheca Monasterii S. Crucis in Hierusalem, duo autem in Bibliotheca Collegii Romani, quorum alterum fuit Venerabilis Cardinalis Bellarmini, alterum Præsulis Coccini Rotæ Auditoris. Uti prænotatum est, asserit Præsul Fontanini, Rituale Cardinalis Santorii principio destitui, & fine; idque omnino verum, quemadmodum videre est in exemplis mox supra indicatis. Testatur, illud sub Paulo V. impressum, at non meminit, quod illum latuerit fortasse, suppressum fuisse jussu ejusdem Pontificis, dum adhuc sub prælo esset, quemadmodum ab eodem Præsule Coccino sua manu adnotatum legitur in præfato Rituali, in Collegio Romano, uti prædictum

PONT. A. XV.

est, asservato: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine*. Et licet in ejusdem Ritualis exemplis novissime evulgatis, ac distributis, initium reperiatur ac finis, facile tamen deprehenditur, & initium, & finem ipsis fuisse, quamvis fortasse parum considerate, superadditum, ne per manus abiret mutilum exemplum, nec caput habens nec pedes.

Plura ei superaddita substituum.

§. 21. Id vero comprobatur ex titulo, sive inscriptione præfatis recentibus exemplaribus præposita, constat quippe his verbis: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi jussu editum. Romæ* 1584. in quo facti veritas primum desideratur, cum de imprimendo Rituali Cardinalis Sanctorii cogitatum fuerit tantummodo sub Pontificatu Pauli V. uti mox supra dictum est, nec cusum illud fuerit superstite Authore, qui e vivis excessit sub annum 1601. Clemente VIII. Pontifice, sed ab ejusdem hæredibus sub Pontificatu Pauli V. quemadmodum mox infra constabit.

Et ad finem.

§. 22. In prædictis exemplaribus & finis quoque conspicitur; *pagina quippe* 712. hæc leguntur verba: *Ritualis Romani Finis*. Qui autem id sibi sumpsit, ut extrema suppleret, mediam partem satis non inspexit, ubi non minus in ipsis, quam in cæteris quibuscumque exemplis desiderantur paginæ, *quæ a pag.* 252. *ad pag.* 257. *subsequuntur*. Verum, quanticumque sit hæc animadversio, sermonem omnem colligentes ad finem, facili negotio detegitur recens superadditio nonnullorum foliorum, quæ non solum ex charta & atramento evincitur, sed ex ipso paginarum numero; postrema quippe exemplaria ad paginam pertingunt 712. cum cæteroquin duo vetera exempla, alterum nempe Cardinalis Bellarmini, & alterum in Bibliotheca S.Crucis in Hierusalem asservatum, paginam 604. non prætergrediantur, atqueetiam alterum Præsulis Coccini pag. 708. compleatur. Ritus itaque Benedictionis cum Sanctissimo Sacramento nonnisi in postremis exemplaribus reperitur, cum legatur ipse ad pag. 709. & ceteroquin vetera inter exemplaria nullum paginam 708. prætergrediatur.

Quare dum adhuc sub prælo esset, suppressum?

§. 23. Ad absolutissimam notitiam eorum omnium, quæ Rituale respiciunt Cardinalis Sanctorii, nil superest aliud, quam inquirere causam, cur fuerit, Paulo V. Pontifice, sudante prælo suppressum. Huic autem investigationi videntur posse cumulate satis facere ea ipsa, quæ charactere Venerabilis Cardinalis Bellarmini adnotata reperiuntur in exemplo Ritualis Cardinalis Sanctorii, quo Bellarminus utebatur, quodque, uti sæpius monuimus, extat in Bibliotheca Collegii Romani: *Hic Liber confectus est a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore, & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quod verbum etsi non extaret in libri fronte, tunc non impressa; aderat illa tamen in prima Operis pagina: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus: sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis*.

Commendatione tamen dignum, licet auctoritate legis destitutum.

§. 24. Est itaque Opus Cardinalis Sanctorii omni commendatione dignum, optimoque jure sibi vindicat laudes quæ de eo, tum in adnotatione Cardinalis Bellarmini, tum & in præmemorato Brevi Pauli V. leguntur. Nosque ipsi Authoris laborem, & eruditionem sæpius admirati, non prætermisimus eo uti, debitamque laudem in nostris evulgatis Operibus ipsi tribuere. At, ex superius allatis notitiis, fieri nullo modo potest, ut ipsi vis legis concedatur existimeturque veluti opus a Summis Pontificibus approbatum, & tanquam Rituale Romanum; titulus enim hic solummodo convenit Rituali Pauli V. Pontificis, ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos per ipsum directo, *ut in posterum tanquam Ecclesiæ Romanæ Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ Catholica Ecclesia, &*

Rituale Rom. a Paulo V. editum, quid de proposita quæstione constituat.

ANNO 1755.

signor Coccino nel predetto Rituale, esistente come si è detto nel Collegio Romano: *Hoc Opus, dum adhuc sub prælo esset, suppressum fuit Romæ tempore Pauli V., ideoque caret principio, medio, & fine*. E sebbene negli ultimi esemplari dello stesso Rituale, come sopra, pubblicati e distribuiti, si vede, esservi il principio ed il fine; vi vuol poco però a comprendere, che vi fu fatto l'aggiunta del principio, e del fine (ma forse senza tutte le dovute avvertenze) per non lasciar correre un esemplare mutilo, e senza principio, e fine.

Vi sono state fatte varie aggiunte sul principio.

§. 21. La prova di quest'assunto si desume dal Titolo, o sia Frontispizio de' predetti ultimi esemplari, essendo esso concepito colle seguenti parole: *Rituale Sacramentorum Romanum, Gregorii XIII. Pontificis Maximi jussu editum. Romæ* 1584., il che non sussiste in fatto, essendosi pensato alla stampa del Rituale del Cardinale Santorio nel Pontificato di Paolo V., come poc'anzi si è detto, e non essendo stata fatta la stampa nel tempo, che vivea l'Autore, che morì l'anno 1601. nel Pontificato di Clemente VIII., ma bensì da' suoi eredi nel Pontificato di Paolo V., come or ora vedrassi.

Ed al fine.

§. 22. Ne' predetti esemplari si ritrova pure il fine, leggendosi *alla pag.* 712. *Ritualis Romani Finis*. Nè chi si prese il pensiero di supplire ciò, che mancava, ebbe l'avvertenza d'osservare il mezzo, mancando in essi, come in tutti gli altri precedenti, le pagine intermedie fra *la pag.* 252. e *la pag.* 257. Ma, ciocchè siasi di questa riflessione, restringendo il discorso al fine, vi vuol poco a comprendere la recente aggiunta di alcuni fogli, che non solo si desume dalla carta, e dall'inchiostro, ma dal numero delle pagine; arrivando gli ultimi esemplari *alla pag.* 712., quando i due esemplari antichi, cioè quello ch'era del Cardinale Bellarmino, e l'altro della Biblioteca di S. Croce in Gerusalemme, terminano *alla pag.* 604., e quando l'altro di Monsignor Coccino termina *alla pag.* 708. in tal maniera, che la Benedizione col Venerabile non si ritrova in verun altro esemplare, che negli ultimi; leggendosi essa *alla pag.* 709. e non essendovi fra gli antichi esemplari verun esemplare, che passi la pagina 708.

Perchè fosse soppresso fra le stampe.

§. 23. Per compimento di tutto ciò, che risguarda il Rituale del Cardinale Santorio, altro non resta, che l'indagare il motivo, per cui ne fu soppressa la stampa nel tempo del Pontificato di Paolo V. Ed a questa indagine sembra potersi pienamente soddisfare con ciò, che si ritrova scritto di carattere del Venerabile Cardinale Bellarmino nell'esemplare del Rituale del Cardinale Santorio, di cui esso prevalevasi, e che, come più volte si è detto, è della Biblioteca del Collegio Romano: *Hic Liber confectus est a Cardinali Sanctæ Severinæ longo tempore & magno labore, & si quidem sub nomine prædicti Cardinalis fuisset impressus, dempto illo verbo Romani* (quale parola benchè non si trovasse nel frontespizio, che non fu allora stampato, ritrovavasi però nella prima pagina dell'Opera: *Ritualis Romani Liber primus*) *potuisset libere communicari cum omnibus: sed non placuit iis, ad quos pertinebat, ut cum nomine Romani publicaretur; & non placuit hæredi Cardinalis, ut sine nomine Romani exiret. Ea causa est, cur hic Liber lucem non aspiciat, & imperfectus ac mutilus extet in privatis Bibliothecis*.

Contuttociò merita lode benchè non abbia forza di legge.

§. 24. L'Opera dunque del Cardinale Santorio merita ogni lode, e giustissimi sono gli encomi, che di essa si leggono non meno nella nota del Cardinale Bellarmino, che nel Breve di Paolo V. di sopra memorato; e Noi avendo avuta occasione d'ammirare più volte la fatica e l'erudizione dell'Autore, non abbiamo lasciato di prevalercene, e di rendergli nelle Nostre Stampe la dovuta giustizia. Ma, stanti le notizie poc'anzi esposte, resta impossibile il poter dare ad essa la forza di legge, e qualificarla come Opera approvata da' Sommi Pontefici, e come un Rituale Romano; competendo unicamente questo titolo a quello del Pontefice Paolo V., che trasmise ai Patriarchi, Arcivescovi, e Vescovi, *ut in posterum tanquam Ecclesiæ Romanæ Filii, ejusdem Ecclesiæ omnium Matris & Magistræ auctoritate constituto Rituali in sacris functionibus utantur, & in re tanti momenti, quæ*

Il vero Rituale Romano stampato per ord. di Paolo V. cosa stabilisca del caso presente.

Catholica Ecclesia, & ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent: come si legge nel di lui Breve del *1614.* in cui conferma il Rituale Romano, e nel quale sebbene sono inserite le preci da dirsi *ad repellendam tempestatem*, e si fa menzione del suono delle campane, e del Segno della Croce, e dell'aspersione coll'acqua benedetta, nulla però si dice della Benedizione col Venerabile.

Paragone dell' opere del Cardinal Santorio e del Padre Castellano, colli Sinodi di S.Carlo.

§. 25. Finalmente si metta da una parte della bilancia l'Opera del Cardinale Santorio, che, ciocchè siasi di tutte le altre eccezioni, non potrà mai dirsi, che sia stata rivestita col manto dell'autorità Pontificia; e se le metta per sopraccarico l'altra Opera del Padre Castellano, che nemmeno ha avuta mai la detta approvazione; e nell'altra parte della bilancia si mettano i Sinodi di San Carlo, ancorchè la loro forza, in linea di legge, sia ristretta alla Diocesi e Provincia di Milano: e chi pesa, vedrà, prevalere quella parte della bilancia, in cui sono i Sinodi predetti; e dovendo prender partito, quando succeda il caso, in linea direttiva, si ritroverà astretto ad abbracciare quanto si ritrova stabilito da San Carlo ne' predetti Sinodi. Non hanno certamente questi Sinodi bisogno di sopraccarico; ma, quando il sopraccarico si volesse ritrovare, non mancherebbe, desumendolo da altri Sinodi, e Rituali d'altre Diocesi, ne' quali, aderendo ai Sinodi di San Carlo, si vede stabilito, che ne' pericoli degl' incendj si apra il Tabernacolo, si lasci coperto il Venerabile, si recitino divotamente le preci; nè il Sagramento si estragga, e per conseguenza con esso si dia la Benedizione sopra gl' incendj, o le tempeste.

Aggiunta di un altro Sinodo Ital. ed autorità di Dottori in conferma della stabilita sentenza.

§. 26. Di sopra si sono riferite le autorità de' Sinodi, e degli Autori Oltramontani; ora aggiungeremo quelle de' nostri Italiani. Farebbe gran torto a se stesso, chi non avesse cognizione del merito di Monsignor Graziani già Vescovo di Amelia, e del suo celebre Sinodo tenuto l'anno 1595. *nel di cui cap.* 109. così si legge *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantum Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus, peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur misericordia sua avertat, religiose precetur.* Notorio pure è il merito, nella materia de' Sacri Riti, del Padre Bartolommeo Gavanto, che compose l'*Enchiridion*, o sia *Manuale de' Vescovi*, per ben regolare le sacre funzioni; ed in questo, *alla parola Eucharistia, al num.* 14. così lasciò scritto: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aerem.* Nè tralascieremo il Clericato, che benchè più recente degli altri, ha avuto il suo gran pregio, leggendosi *nella decis.* 60. *de Eucharistia n.* 11. quanto siegue: *At ad benedicendum aerem contra grandinem, probibitum est, Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

Iterata lode dell'Emin. Vicario, ed ordini opportuni.

§. 27. Terminiamo la presente lettera, non meno perchè siamo oppressi da altre faccende, ma perchè siamo anche tormentati dal caldo. Approviamo la sua prudente condotta nel non aver fatto verun risentimento contra quel buon Sacerdote, che fuori della porta della Chiesa di San Niccola in Carcere diede la Benedizione sopra il popolo e sopra l'incendio, sembrandosi molto adattabile le parole di San Bern. *nel ser.* 40. *super Cantica*, ove così lasciò scritto: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec si judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem puta casum.* Ma non essendo poi del dovere, che le cose che non sono ben fatte, colla connivenza prendano piede, e colla frequenza degli atti prendano una patina di legittima e venerabile osservanza, non solo avrà la bontà di far conservare questa Nostra Lettera nella sua Cancelleria, ma altresì di pubblicare, anche colla nostra autorità, un Editto regolativo di quanto dee farsi nel caso degl' incendj, per pregare Iddio, secondo i Riti della Santa Romana Chiesa; conformandosi nell' Editto in tutto e per tutto a quanto si vede stabilito da San Carlo, ed è sta-

& ab ea probatus usus antiquitatis statuit, inviolate observent: uti legitur in illius Brevi anni 1614., quo Rituale Romanum confirmat, & in quo licet adnotatæ legantur preces recitandæ *ad repellendam tempestatem*, fiatque mentio sonitus æris campani, signi Crucis, atque aspersionis aquæ benedictæ; nullum tamen omnino fit verbum de Benedictione, adhibito Sacramento, impertienda.

Collatio operum Cardin. Sanctorii, & P. Castellani cum Syn. S. Caroli.

§. 25. Denique in una libræ lance statuatur opus Cardinalis Sanctorii, quod, quanticumque tandem sint reliquæ exceptiones omnes, nunquam dici poterit Pontificia auctoritate roboratum, illique in novam oneris accessionem superaddatur alterum Opus Patris Castellani, nunquam & ipsum approbationem illam Pontificiam consequutum; in altera vero lance ponantur Synodi Sancti Caroli Borromæi, quamvis illæ, si vim legis consideres, in Diœcesi, totaque Provincia Mediolanensi solummodo obtineant; hæcque omnia si quispiam ponderet, conspiciet illico propendere illam Synodorum lancem, quumque, aliquo hujusmodi casu sese offerente, deliberandum erit, obstrictum se noscet, vi quidem directiva, amplecti quidquid fuit a S. Carolo præfatis in Synodis constitutum. Non indigent profecto præfatæ Synodi, ut quidquam illis adjiciatur, at si quæ fieri vellet accessio, in promptu illa quidem esset, & facillime comparanda ex aliis Synodis, & Ritualibus aliarum Diœcesium, in quibus ex norma in S. Caroli Synodis tradita, statutum cernitur, ut cum incendii periculum subest, aperiatur Tabernaculum, Sacramentum relinquatur obtectum, religiosa fiat precum recitatio, nec extrahatur Sacramentum, ac proinde nec cum eodem ad incendia, tempestatesque benedicatur.

Alia Synodus Italica, Authorumq. Sententiæ, quibus proposita assertio roboratur.

§. 26. Supra allatæ sunt Synodorum, Authorumque transalpinorum auctoritates, nunc alias superaddemus ex Italis nostris desumptas. Injuriam sibi fa ceret is, cui incomperta essent tum eximia virtus Præsulis Gratiani olim Ameriæ Episcopi, tum ejusdem celebris Synodus habita anno 1595., *in cujus capite* 109. ita legitur: *Ad arcendas pluvias, aut tempestates, procellasque, quæ forte impendere videbuntur, nemo Sacerdos Pyxidem ipsam cum Sacramento efferat, sed tantum Tabernaculum, patefacto ostio, adaperiat, & in conspectu Sacramenti, genibus ad terram datis, Litanias, aliasque precationes ejus rei causa institutas, pie sancteque cum populo, qui aderit, aut cum Clericis, aut etiam solus, peragat, Divinamque benignitatem, ut mala, quæ peccata nostra merentur, misericordia sua avertat, religiose precetur.* Perspecta quoque est præstantia in rebus ad Ritum spectantibus Patris Bartholomæi Gavanti, qui composuit *Enchiridion*, seu *Manuale Episcoporum* ad sacras functiones rite dirigendas; in hoc autem *verbo Eucharistia num.* 14. hæc scripta reliquit: *Non adhibeatur contra grandinem, puta in valvis Ecclesiæ, benedicendo aerem.* Nec missum faciemus Clericatum, utcumque cæteris recentiorem, non exiguam tamen laudem consecutum; in ejus quippè *decis.* 60. de Eucharistia *n* 11. hæc leguntur: *At ad benedicendum aerem contra grandinem, probibitum est Sacram Eucharistiam exponere in valvis Ecclesiæ.*

Iterata commendatio Emi. nent. Vicarii, ac monita.

§. 27. His Litteris finem imponimus, tum quia aliis obruimur curis, tum & quia æstivis caloribus afficimur. Prudens nobis probatur Fraternitatis tuæ agendi ratio, dum nihil graviter egisti in pium illum Sacerdotem, qui extra Januam Ecclesiæ S. Nicolai in Carcere Benedictionem super populo, & ad incendium est impertitus; valde enim huic casui congruere nobis videntur verba S. Bernardi *Serm.* 40. *super Cantica*, ubi hæc scripta reliquit: *Etiamsi perperam actum quid deprehendas, nec si judices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem, si opus non potes: puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum.* Verum cum haud justum æquumve sit, ut, quæ sunt minus recte gesta, conniventia invalescant, iteratisque actibus quamdam veluti legitimæ spectabilisque consuetudinis speciem obtineant, non solum tibi curæ erit, hanc Nostram Epistolam in Cancellaria tua custodiri, verum etiam Edictum, interposita auctoritate nostra, propones, in certam normam eorum, quæ, excitato incendio aliquo, præstanda sunt, ut Deo supplicetur juxta ritum S. Romanæ Ecclesiæ: Edictumque ipsum, veluti adamussim, exiges ad ea, quæ a Sancto Carolo noscuntur constituta, quæque fuerunt à nobis in his No-

Pont. A. XV.

Nostris Litteris fusius exposita. Teque, Ven. Frater noster, ex animo amplectentes, Apostolicam Benedictionem tibi peramanter impertimur.

Dat. 27. Julii 1755. Pont. 15.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Anno 1755.

è stato da Noi diffusamente esposto in questa Nostra Lettera. Ed abbracciandola, con pienezza di cuore le diamo l'Apostolica Benedizione.

Dat. 27. di Luglio 1755. del Pont. 15.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Julii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

L.

QUOD EPISCOPIS VICARIIS

Apostolicis Indiarum Orientalium injunctum fuit, ut si Episcopum Coadjutorem, vel Vicarium generalem non haberent, hunc sibi adsciscerent, cui amplissimæ tribuebantur facultates in casu obitus Vicarii Apostolici, id cæteris etiam Vicariis Apostolicis nunc imperatur: Salva tamen electione Vicarii Capitularis, ubi vel Canonici, vel Parochi eam peragere consueverunt; in iis vero locis, ubi vel non adsunt, vel convenire nequeunt, constitutus jam ab Episcopo Vicarius generalis, ipse, eodem defuncto, Vicarius etiam Capitularis habeatur.

Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis, Metropolitanis, Archiepiscopis, & Episcopis aliisque Apostolicis Vicariis

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exord. Hæ litt. relatæ fuerunt superius num. 10.

QUam ex sublimi hac Sacrosancti Apostolatus specula, in qua per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam plane immerentes præsidemus, pro injecta Nobis gravissima omnium Ecclesiarum solicitudine, impositaque omnium animarum Jesu Christi Sanguine redemptarum procuratione, alias, nempe die 26. mensis Januarii anno MDCCLIII. inivimus apostolicæ providentiæ rationem pro Indiis Orientalibus; eamdem quoque, Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, in iis partibus, in quibus vos constituti ac deputati, Apostolicum ministerium vestrum, non sine magnis assiduisque laboribus, & incommodis, laudabiliter obire pergitis, haud patimur desiderari, quemadmodum immensa Supremi Pastorum Principis Jesu Christi caritas maximopere urget, ut eo alacrius omnem operam studiumque nostrum ad hoc conferamus, quo longius a Nobis regiones illas abesse non ignoramus.

Provida earumdem dispositio recensetur.

§. 1. Quoniam autem non sine gravissima Pontificii animi nostri molestia tunc acceperamus, aliquem scilicet ex Indiarum Orientalium Apostolicis Vicariis Episcopali titulo & charactere insignitum, sed sine Coadjutore cum futura successione, viam universæ carnis ingressum, ad repositam in Cœlis coronam Apostolicis laboribus partam evolasse, ac neminem, qui Ordinariam pro defuncto Vicario Apostolico jurisdictionem exerceret, repertum aut deputatum fuisse; Eapropter omnibus & singulis Vicariis Apostolicis hujusmodi injunximus & mandavimus, ut qui neque Episcopum Coadjutorem cum futura successione, neque Vicarium ex Clero sive sæculari, sive regulari Generalem haberent, statim atque ad unumquemque eorum aliarum nostrarum in simili forma Brevis desuper expeditarum Literarum certa notitia pervenisset, deputarent Vicarium ex Clero sive sæculari, sive regulari, habilem tamen, atque idoneum, qui, eveniente cujusvis Apostolici Vicarii sine Coadjutore cum futura successione obitu, tanquam Apostolicæ hujus Sanctæ Sedis Delegatus, teneretur assumere & obire regimen, & gubernium Apostolici Vicariatus, usque ad captam ejusdem Apost. Vicariatus hujusmodi possessionem a novo Vicario Apostolico, quem eadem hæc Sancta Sedes constituisset, aut usque ad quamcumque aliam ab ipsa Sancta Sede ineundam ordinationem. Porro Vicario Generali hujusmodi per Apostolicum quemcumque Vicarium sibi, ut præmittebatur, deputando, Nos laudatarum nostrarum Literarum tenore, Apostolica auctoritate, concessimus & tribuimus omnes & singulas facultates perpetuis futuris temporibus valituras, quæ Vicariis Capitularibus cujusvis Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, inesse & de jure competere dignoscuntur. Præterea eidem Vicario Generali, post tamen Apostolici Vicarii obitum, concessimus & impertiti fuimus usum & exercitium earum facultatum, quibus utebatur & gaudebat, dum viveret, defunctus Apostolicus Vicarius Episcopus; iis dumtaxat exceptis, quæ requirunt Ordinem, & Characterem Episcopalem, vel non sine Sacrorum Oleorum usu exercentur. Quandocumque vero necessitas urgeret, sæpedicto Vicario Generali potestatem etiam indulsimus & dedimus, consecrandi Calices, Patenas, & Altaria portatilia, cum Sacris Oleis omnino ab Episcopo benedictis.

Ampliatur que ad reliquas quascumque regiones.

§. 2. Porro, cum, sicut pariter accepimus, easdem omnino occasiones, eosdemque prorsus casus, in istis, in quibus munus vobis demandatum adimplere contenditis, regionibus accidere, atque insimul reperiri aliquibus in locis nonnullos Apostolicos Vicarios haud Episcopali titulo, & charactere insignitos, sed per Apostolicas dumtaxat Literas sive sub Plumbo, sive in simili forma Brevis expeditas, pro Vicarii Apostolici hujusmodi officio defungendo destinatos, propter quorum obitum eadem quoque momenta urgere possunt. Eapropter easdem provisiones, & facultates, ut supra expressas, & pro Indiis Orientalibus initas, & concessas, sub iisdem modo, & forma, & non aliter, extendimus ad omnes istarum regionum Apostolicos Vicarios sive titulo, & charactere Episcopali insignitos, sive Sacerdotali dumtaxat dignitate præditos; atque hisce quidem Sacerdotibus, ita ut præmittitur, Apostolicis Vicariis, pariter injungimus & mandamus, ut unusquisque, memor resolutionis suæ, teneatur deputare Pro-Vicarium, habilem tamen, atque idoneum, qui post cujusque obitum assumere debeat regimen Vicariatus Apostolici, atque in ejusdem Vicariatus munere permanere, & cum usu earum tantummodo facultatum, quibus utebatur, fruebatur, & gaudebat defunctus Vicarius, adlaborare debeat, donec & quousque novus Apostolicus Vicarius ab Apostolica ac Sancta Sede designatus, ipsius Vicariatus possessionem & regimen adierit.

Vicarii Capitularis electio ubinam, & quomodo celebranda.

§. 3. Præterea cum compertum, exploratumque nuper fuerit, in Hibernia, Albania, Macedonia, Servia, Bulgaria, Insulis Maris Egæi, Perside, Mesopotamia (quemadmodum alibi fortasse reperiatur) reperiri aliquos Venerabiles Fratres Archiepiscopos, & Episcopos locorum Ordinarios, & Residentiales, quorum aliquot quidem Capitulum Canonicorum habent, aliquot vero ejusmodi Canonicorum Capitulo destituuntur; idcirco, tenore & auctoritate paribus, statuimus, præscribimus, & mandamus, ut eveniente cujuslibet Antistitis hujusmodi obitu, statim procedatur ad electionem Vicarii Capitularis, juxta morem, usum, & consuetudinem hactenus servatam; nimirum ubi Canonicorum Capitulum fuerit, vel a Canonicis dumtaxat, si ita in more jam positum, servatumque fuit, vel a Canonicis una cum aliis Ecclesiasticis Viris, quos in casibus hujusmodi semper intervenisse, & suffragium suum in ea electione tulisse constat. Quando autem Capitulum Canonicorum non habeatur, ii Parochi sive soli, sive cum aliis Ecclesiasticis Viris, juxta modum itidem, usum, & consuetudinem de præterito servatam, ad Vicarii Capitularis electionem habendam accedant. Sed in hisce electionibus Vicariorum Capitularium quorumcumque volumus, præcipimus, & mandamus, ut omnino serventur Constitutiones Concilii Tridentini, præsertim in Sessione vigesimaquarta capite decimosexto.

Et quando Vicar. General. decedente Episc. fit habendus Vicar. Capitul.

§. 4. Insuper volumus & mandamus, ut in iis locis, in quibus Ven. Fratres Antistites Ordinarii eorumdem locorum Residentiales, neque Capitulum Canonicorum, neque Parochos in suis Civitatibus, & Diœcesibus habent, sed dumtaxat Sacerdotes aliquot, & Missionarii reperiuntur, per terras, & oppida dispersi, ita ut, cum quemlibet Antistitem ejusmodi mori contingat, insimul convenire minime valeant, tunc Vicarius Generalis jam a defuncto Antistite constitutus, ipso facto intelligatur, sit, & habeatur Vicarius Capitularis, cum supra expressis facultatibus ad Vicarios Capitulares de jure spectantibus, exerceatque munus Vicarii Capitularis hujusmodi, donec, & quousque novus Antistes ab eadem Apostolica hac Sancta Sede designatus illuc advenerit, ac regimen susceperit. Verum probe intelligentes, haud facile in

iisdem

iisdem locis reperiri Ecclesiasticos Viros, qui sive Doctores, sive Licentiati in Jure Canonico in aliqua Studiorum Universitate fuerint, quemadmodum pro Vicariatus cujuslibet sive Capitularis, sive Generalis munere obeundo requiritur; Nos earumdem partium calamitates commiserantes, tenore & auctoritate paribus, quemcumque in Vicarium Capitularem, ut præmittitur, in casibus antedictis eligendum, dummodo ad gubernium, & regimen habilis, & idoneus fuerit, nunc pro tunc talem esse, & haberi volumus, & declaramus, perinde ac si Doctor, sive Licentiatus in Jure Canonico fuerit.

Confirmantur superius statuta.

§. 5. Decernentes easdem præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere debere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari, sicque & non aliter in præmissis per quoscumque judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrariis.

§. 6. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Hortatio ad quoscumque Missionarios.

Cæterum vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, iisdem quoque, quibus Indiarum Orientalium Apostolicos Vicarios prosequuti fuimus, Apostolicis verbis, & adhortationibus prosequimur. Itaque ex Apostolicæ providentiæ, auctoritatisque nostræ ratione, maxime ad procurandam salutem animarum consentanea, a Nobis suscepta, atque unicuique vestrum præcepta animadvertite, quanta sit Apostolici muneris unicuique vestrum injuncta cura, atque eapropter satagite, ut per assiduos labores, vigilantiam pastoralem, sollicitudinemque contendatis, ne quispiam Christi fidelium vobis commissorum, & de quibus ratio supremo Pastorum Principi æterno Judici reddenda est, pereat; sed potius ut omnes æternam salutem consequantur, & vobis merces vestris meritis debita a justo remuneratore Deo tribuatur. Nos interim cælestis præsidii auspicem Apostolicam Benedictionem in populos etiam vestrarum Diœcesum, vel Provinciarum redundaturam Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Exempl. fides.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis etiam impressis, & a Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Præfecto, & Secretario pro tempore existentibus subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Dat. 8. Augusti 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris, die VIII. Augusti MDCCLV. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Cajetanus Amatus.

L.

PONTIFICIUM DECRETUM

Super nullitate Matrimonii Violantis Josephæ Henriquez de Almada, & Ludovici Francisci de Assis Sanches de Baena editum, Apostolica auctoritate per Litteras in forma Brevis expeditas roboratur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Pro Matrimonii validitate primum fuit a Congreg. Concilii pronunciatum.

ETSI Matrimonialis Causa jam dudum inter dilectam in Christo filiam Violantem Josepham Henriquez de Almada puellam Nobilem Lisbonensem, ac dilectum filium Ludovicum Franciscum de Assis Sanches de Baena Ordinis Jesu Christi Commendatarium, super validitate, vel nullitate Matrimonii invicem, ut asserebatur, contracti vertens, non semel, sed iterum atque iterum in Congregatione Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum proposita, ac secundum allata, & probata rationum momenta, pro validitate fuerat resoluta, atque per Apostolicas Nostras in simili forma Brevis litteras confirmata; tamen in eadem Congregatione Cardinalium die 13. currentis mensis Septembris, & anni 1755. maturiori examine, ob nova adducta documenta iterum expensa, & discussa, ita decisa fuit, quod nimirum Matrimonium huiusmodi irritum, ac nullum esset, ac foret, atque adeo dissolvendum: ea præsertim ratione, quod super impedimento duplicis quarti gradus consanguinitatis inter unam, & alterum intercedente, haud satis, atque idonee derogatum fuisset in Dispensatione impertita per Apostolicas in forma Brevis litteras die 12. mensis Septembris anno 1750. datas.

Sed deinde pro Matrim. nullitate capta resolutio.

§. 2. Quoniam autem hujusmodi resolutio a memorata Congregatione Cardinalium super nullitate dicti Matrimonii prolata, haud satis, & sufficiens est, ut Contrahentes omnimoda libertate gaudeant, transeundi scilicet, ut dicitur, ad secunda vota; cum juxta Constitutionem Nostram, tanquam regulam, & normam in Causis Matrimonialibus rite sancteque expediendis dicendisque præscriptam, atque alias editam, & propositam, resolutio antedicta per aliam uniformem resolutionem confirmari, atque iterum in laudata Congregatione Cardinalium necessario sæpedicta Causa reproponi debeat; Hinc est, quod Nos serio considerantes non minus nova Partium dispendia, quam temporis jacturam in hac Matrimoniali Causa, a tot annis agitata, satis superque inopportunam, ac perniciosam, de consilio etiam ejusdem Congregationis, postquam libellos, scripturasque pro utraque parte allatas, necnon Acta omnia hoc in gravissimo negotio confecta accurate expendimus, & examinavimus, tandem die 27. currentis mensis Septembris decretum hac super re edidimus, per quod sententiæ laudatæ Congregationis Concilii consentientes, declaravimus, ac statuimus, Matrimonium antedictum inter Violantem Josepham, & Ludovicum Franciscum Nobiles Lisbonenses contractum, esse, ac fore irritum, & nullum, necnon unam, & alterum in ea quidem omnimoda libertate esse, ac fore, ad alia vota, quoties vero aliud non obstet canonicum impedimentum, libere, & licite transeundi. Quod sane decretum dilecto filio Magistro Josepho Alexandro Furietto eiusdem Congregationis Concilii Secretario tradendum mandavimus, ut inter Acta sæpedictæ Congregationis reponatur, ac servetur.

Non hinc tamen integrum erat partibus ad secunda vota transire, obstante Constitutione Pont. qua cavetur in hujusmodi causis captam resolutionem per aliam uniformem confirmandam esse. Ex peculiaribus tamen causis Decretum edidit Pontifex, quo confirmata fuit resolutio Congreg. pro nullitate Matrim. & permissum partibus ad secunda vota transire.

Apostol. auctorit. per has litteras præfatum Decret. roboratur.

§. 3. Antedictum itaque Decretum nostrum, quo firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolica etiam auctoritate tenore præsentium confirmamus, illudque inviolabili Apostolicę firmitatis robore communimus. Decernentes, Decretum pręfatum, & pręsentes nostras Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, dictisque Violanti Josephæ, & Ludovico Francisco in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere; sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Earumd. firmitati consulitur, sublata aliter judic. potestate.

Derogat. contrariis.

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus No-

Exempl. fides.

Notarii publici subscriptis & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 30. Septembris 1755. Pontificatus nostri Decimosexto.

Loco † Annuali Piscatoris.

Cajetanus Amatus.

Pontificii Decreti tenor.

Orta controversia super validitate Matrim. tum quia non fuit initum coram proprio Parocho, tum quia a Muliere fuit re integra revocatum mandatum ad contrahendum.

CUM super Matrimonio, prævia dispensatione super impedimento quarti gradus consanguinitatis a fel. rec. Clemente Pp. XII. concessa in Civitate Zamorensi contracto inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Assis Sanchez de Baena, nunquam carnali copula consummato, contentio exorta fuerit, tum quia Violantes asserebat, illud non fuisse contractum coram proprio contrahentium Parocho, tum quia comprobare nitebatur, a se integre fuisse revocatum Mandatum, quod Procuratori dederat, ut Matrimonium contraheret; controversiæ definitio a Nobis commissa fuit Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum: & cum ipsi post nonnulla responsa, aperiendæ veritati maximopere conducentia, binas tandem ediderint resolutiones Matrimonii validitati faventes, petente prædicto Aloysio Francisco, juxta morem fuerunt eædem confirmatæ per nostras Apostolicas in forma Brevis expeditas die 8. *Julii* 1750. Judicium favorabile validitati Matrimonii bis latum, &, uti supradictum est, a Nobis confirmatum, completum, & terminatum dici poterat, ad tramites Constitutionis a Nobis editæ super ordine, & forma causarum Matrimonialium, quæ incipit: *Dei Miseratione*, & quæ est *trigesimatertia in nostro Bullario Tom.* 1.

A Congregat. Concilii validum judicatum, & Apostol. literis hujusmodi judicium approbat.

Instaurata controversia ex alio capite nullitatis olim rum quod impetrata a Clemente XII. dispensatio gradus non comprehend. quibus invicem contrahentes erant conjuncti.

§. 2. Sed aliter res se habuit, instaurata videlicet controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho illegitimo, aut post revocatum Procuræ Mandatum, sed ex alio disparato capite, uti mox exponetur. Violantes, & Aloysius Franciscus non erant conjuncti tantum tertio, & quarto consanguinitatis gradibus, sed erant conjuncti duplicibus tertio, & quarto gradibus a duplici latere provenientibus: dispensatio autem concessa a Nostro Prædecessore Clemente Pp. XII. quartum tantummodo, & ad summum tertium gradum comprehendebat, nec se extendebat ad duplicem tertium, & quartum gradum. Cumque, instante Aloysio Francisco, fuerint a Nobis expeditæ Literæ Apostolicæ in forma Brevis *die* 12. *Septembris* 1750., quarum ope duplicitatis gradus impedimentum sublatum dici poterat, sed sanatoriæ gratiæ concessio eo sub obtentu facta sit, quod Violantes tunc esset ignara novi impedimenti duplicitatis gradus, inter ipsam, & Aloysium intercedentis, & Violantes provinciam assumpserit comprobandi, quod tempore concessionis gratiæ, & expeditionis Brevis sanatorii, ipsa erat conscia novi impedimenti, jusque suum perfecte cognoverat; ex his instaurata est controversia contra validitatem Matrimonii, non ex quo contractum fuisset coram Parocho non proprio contrahentium, vel ex quo initum fuisset post revocatum procuræ mandatum, ut supra dictum est; sed ex alio disparato capite, seu fundamento, quod videlicet contractum fuisset, vigente impedimento dirimente, per Apostolicas Litteras nullatenus sublato.

Delata iterum quæstio ad Congreg. Concilii, et tamen lege, ut de nove sotummodo controversia cognosceret.

§. 3. Delata ad Nos novæ prætensionis notitia, ejus definitio eidem memoratæ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum fuit a Nobis commissa, ea tamen adjecta conditione, ut de validitate, aut nullitate Matrimonii cognoscerent, habita tantum ratione sufficientiæ, aut insufficientiæ derogationis obtentæ super impedimento gradus, nec ulla habita consideratione aliarum rationum, ob quas præcedenter, & in præteritis causæ propositionibus, promota fuerat instantia pro nullitate Matrimonii. Ad tramites impositæ legis examen assumptum est, adhibitisque opportunis diligentiis, communibus tandem suffragiis edita est resolutio contra validitatem, & pro nullitate Matrimonii; Defensore Matrimonii ad tramites Nostræ Constitutionis constituto, suo munere, de more, egregie tum voce, tum scriptis functo; exhibito tantum in postrema Causæ propositione ab Aloysio Francisco supplici libello, in quo se, & iura sui Matrimomonii judicio Congregationis submittere professus est.

Pro nullitate Matrimonii Prodiit responsum.

Altera super accedere debuisset resolutio præced. conform. juxta leg. a Pont. traditam in sua Constitutione.

§. 4. Unica resolutio favens nullitati Matrimonii, juxta memoratam Nostram Constitutionem, non sufficit, ut judicium absolutum dici possit, cum altera resolutio præcedenti conformis accedere debeat. Pro totius ergo negotii finali absolutione, necessarium fuisset, ut Causa iterum in Congregatione proponeretur, & alia ederetur resolutio præcedenti conformis: sed, cum id fieri nullatenus posset, absque novis expensis, & longioris temporis mora, maximopere inopportuna in causa Matrimoniali a longo tempore introducta; non obstante gravi ætate, in qua sumus constituti, neque pariter obstantibus molestis negotiis, quibus quotidie vexamur, & opprimimur, inhærentes etiam insinuationi prædictorum Cardinalium, qui in Congregatione uniformibus suffragiis censuerant Matrimonium fuisse nullum, quique expediens futurum esse dixerunt, ut posthabita nova propositione in Congregatione, Nos ipsi rem totam perpenderemus; laborem assumpsimus scripturas Congregationi exhibitas perlegendi, & omnia, & singula, quæ a scribentibus fuerant deducta, ponderandi, ut, quatenus judicium Nostrum conforme fuisset resolutioni Congregationis, superabundanter dici possent adimplera, quæ a Nobis in Constitutione Nostra statuta sunt, & quatenus difforme fuisset, nulla amplius superesset de validitate Matrimonii dubitatio.

Ex peculiaribus tamen circumstantiis controversiæ cognition. ipse Pont. assumpsit.

Tria quæstionis capita exponuntur.

§. 5. Tria sunt, de quibus actum est in Causæ discussione. Primum est, an pro validitate Matrimonii necessaria fuerit dispensatio a Nobis concessa, permittens, ut, non obstante impedimento duplicis gradus, Matrimonium contrahi posset, vel potius sufficiens fuisset præcedens dispensatio a Nostro Prædecessore concessa, quæ impedimentum sustulit tertii, & quarti gradus. Secundum, an dispensatio a Nobis concessa, eo sub præsupposito facta sit, quod tempore concessionis Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. Tertium, an tempore expeditionis novi Brevis, Violantes ignoraret, seu potius conscia esset impedimenti duplicitatis gradus. Ex horum quippe dubiorum resolutione, prout uno, vel altero modo fieri contingat, judicium pendet validitatis, aut invaliditatis Matrimonii contracti.

De primo capite agitur. Communior est Doctor. Sententia, et impedimentum ex duplicitate gradus derivans ad obtinendam dispensationem exponatur.

§. 6. Ducto autem initio a primi examine puncti, cum in Tribunalibus, & communiori calculo a scribentibus ea opinio recepta sit, quæ pro validitate dispensationis, & consequenter Matrimonii, quod dependenter ab ea contrahitur, requirit, ut coniunctio proveniens ex duplicitate gradus exponatur, & quod eidem derogetur, seu quod, ea minime obstante, permittatur, ut conjuncti duplici consanguinitatis gradu Matrimonium inter se contrahere possint; suo marte sequitur, pro validitate Matrimonii fuisse necessariam novi Brevis expeditionem, per quam impedimentum duplicis consanguinitatis gradus de medio tolleretur, nec sufficere potuisse primum Breve derogans impedimento quarti, seu tertii, & quarti gradus. Hoc quippe Breve sufficiens fuisset, si Violantes, & Aloysius Franciscus fuissent conjuncti simplici tertio, & quarto gradu, juxta Constitutionem sanctæ memoriæ Pii V. 23. *Bullarii tom.* 2. ubi, excepto casu, quod vir, & mulier primum consanguinitatis, seu affinitatis gradum attingerent, in quo protestatus est, se nolle dispensare, quoad reliquos gradus decrevit, pro validitate dispensationis satis esse expressionem remotioris gradus, obtentis postea super propinquiore literis declaratoriis. Juxta quoque communem Doctorum sententiam in Tribunalibus receptam, illicitum tantum est, sed non invalidum Matrimonium, quod contrahitur ope dispensationis obtentæ super quarto gradu, nulla tertii gradus facta mentione, & antequam literæ declaratoriæ præscriptæ a S. Pio V. fuerint obtentæ: prout, dum in minoribus Secretarii Concilii munere fungeremur, fuse a Nobis comprobatum est, & a Congregatione admissum in discussione Causæ *Luceorien. Nullitatis Matrimonii*, quæ fuit proposita, & resoluta *die*

18. *Mar-*

ANNO 1755.

Nunc vero res est, non de tertio & quarto, sed de duplici consanguinitatis gradu.

Itaque definitur novam dispensationem fuisse necessariam.

18. *Martii* 1722. ut videri potest *Tom.* 2. *Thesauri Resolutionum* prædictæ Congregationis, ubi noster discursus una cum Resolutione typis editus est. Sed, cum prædicta omnia sibi vindicent locum in simplicis impedimento tertii, & quarti gradus, & non in impedimento duplicicis consanguinitatis gradus; nemo est, qui non videat, pro validitate Matrimonii, de quo nunc agitur, nullatenus fuisse sufficientem Dispensationem a Nostro Prædecessore concessam, quæ tertii, & quarti gradus impedimentum sustulit, sed aliam pro dicta validitate fuisse necessariam, cujus ope duplex ex duplicitate gradus impedimentum derivans de medio tolleretur.

Secund. controversiæ caput examinatur.

§. 7. Admissa necessitate expeditionis novi Brevis, & admissa primi in sufficientia pro validitate Matrimonii, sequitur, ut videatur, an secundi Brevis facta fuerit concessio eo sub præsupposito, quod tunc Violantes ignoraret impedimentum duplicitatis gradus. At, si Aloysius Franciscus exorans pro concessione novi Brevis, ut remanere posset in Matrimonio, non obstante impedimento duplicitatis gradus, exposuit, se timere, ne scandala orirentur, si hujus novi impedimenti notitia ad Violantem deveniret; si cohærenter ad hæc facta fuit concessio Brevis, exclusa necessitate novi consensus a Violanti præstandi, vel quod ipsa de novo impedimento certior fieret, ut ex lectura Brevis plane dignoscitur; ex his evidenter desumitur, novæ gratiæ concessionem emanasse eo sub præsupposito, quod Violantes tempore concessionis ignoraret impedimentum descendens ex duplicitate gradus: & eo fortius, cum in eodem Brevi legatur, gratiam debere in suo robore permanere, si post ejus concessionem notitia impedimenti ad Violantem devenisset, quæ circumstantia evidenter evincit, comprobatque, gratiam fuisse eo sub præsupposito concessam. Porro gratia concessa importat dispensationem in radice Matrimonii, quæ a Romanis Pontificibus concedi consuevit, urgente magna causa, & quando agitur de impedimento Matrimonii, ortum habente, non a Jure Divino, aut naturali, sed a Jure Ecclesiastico, & per eam non fit, ut Matrimonium nulliter contractum, non ita fuerit contractum, sed effectus de medio tolluntur, qui ob hujusmodi Matrimonii nullitatem, ante indultam dispensationem, atque etiam in ipso Matrimonii contrahendi actu, producti fuerunt: de quibus omnibus a Nobis fuse actum est, dum in minoribus Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur in Causa *Pragen. Matrimonii*, quæ fuit proposita *die* 13. *Junii* 1720., 16. *Januarii* 1723., 28. *Augusti ejusdem anni*, & tandem resoluta die 18. *sequentis Septembris*, uti videri potest *tom.* 1. & 2. *Thesauri Resolutionum* dictæ Congregationis, ubi typis edita inveniuntur ea omnia, quæ tunc a Nobis deducta fuerunt. Cumque solius Romani Pontificis sit, non solum dispensationes in radice Matrimonii indulgere, sed etiam conditiones statuere pro validitate gratiæ adimplendas; in ea, de qua nunc agitur, ea quodammodo statuta dici potest conditio, quod, tempore concessionis Violantes novum impedimentum ignoraret; ne ipsa contradicente, & obnitente, prout contigisset, si impedimentum scivisset, concessa dispensatio diceretur: in hoc quippe rerum themate factum est, atque concessum, quidquid fieri, aut concedi poterat, ut Matrimonium, cujus validitas fuerat approbata, persisteret; nec mulieri sublata est facultas impugnandi ex novo capite validitatem, si novi impedimenti notitiam, tempore concessionis gratiæ, novæque dispensationis, habuisset, nulla habita consideratione notitiæ supervenientis post concessionem Brevis; ea quippe superveniens, superveniret post sublatum ope novæ dispensationis duplicitatis gradus impedimentum.

Ex ipso Brevi patet novam dispensationem ideo fuisse concessam, quia putatum mulier. ignorasse impedimentum.

Gratia ex secundo Brevi concessa dispensationem importat in radice Matrim. cujus ope nulliter contracti Matrim. effectus de medio tolluntur.

Solius Romani Pont. est eam concedere, & conditiones qualescumque præscribere.

In casu, de quo agitur, statuta conditio dici potest, mulierem tempore concessionis novum impedimentum latere.

Tertium caput expenditur: & probatur, mulierem scivisse novum impedim. tempore concessionis gratiæ.

§. 8. Post hæc nihil aliud remanet, quam, ut videatur, an tempore concessionis gratiæ Violantes haberet notitiam novi impedimenti. Cumque ex documentis, & testibus quacumque exceptione majoribus demonstratum sit, quod Violantes impedimenti notitiam, ante concessionem, & tempore concessionis gratiæ, habuerat, & habebat, & omnia parabat necessaria pro instauranda controversia super nullitate Matrimonii in vim novi impedimenti, cui in primo Brevi non fuerat derogatum; nedum approbamus Congregationis Concilii judicium ultimo loco prolatum pro nullitate Matrimonii, sed hoc nostro Decreto inter acta Congregationis Concilii asservando, & per Litteras Apostolicas in forma Brevis etiam corroborando, dicimus, & pronunciamus, Matrimonium contractum inter Violantem Josepham Enriquez de Almada, & Aloysium Franciscum Sanchez de Baena, nullitatis vitio laborare, & quatenus aliud Canonicum non obstet impedimentum, posse utrumque ad alia vota transire.

Judicium itaque Congreg. pro nullitate

PONT. A. XVI.

Matrimonii approbatur, & transitus ad secunda vota permittitur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 27. Septembris 1755.

Dat. 27. Septemb. 1755

BENEDICTUS PAPA XIV.

QUÆ, ET QUALIS LII.

Conveniat exemptio ab Archiepiscopi Neapolitani jurisdictione Hospitali S. Angeli a Nido nuncupat. ejusdemque Ecclesiæ, & personis, decernitur & declaratur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem. Pont. studium in componendis inter Personas Eccl. controversiis.

PRæclarum semper fuit, ac laudabile, opportuno consilio adversus ea occurrere, quæ Divinum cultum imminuere, bonumque publicum perturbare videntur, eas præsertim controversias Apostolica auctoritate dirimendo, quæ animorum dissensionem in rebus Ecclesiasticis foventes, mutuam caritatem labefactant, & quasi fontes sunt aliorum innumerabilium malorum. Quamobrem sæpe Nos Prædecessorum Nostrorum exemplis inhærentes, quanquam gravissimis aliis curis, quæ ab Apostolico ministerio disjungi nequeunt, assidue implicati sumus, haud tamen prætermisimus causas dissensionum hujusmodi ad Nos avocare, illas diligenter examinare, nostrisque oculis perscrutari, ac cognoscere. Quos quidem conatus, laboresque Nostros, qui veræ solidæque pacis auctor est Deus, pro sua in Nos immensa benignitate approbare & benedicere dignatus est, nam inter illas, vel Ecclesias, vel personas, ad quas Decreta Nostra direximus, insperatam ante concordiam, non sine magno Nostro, ipsarumque partium gaudio, vidimus plenissime restitutam.

Vetustissimæ controversiæ inter Archiep. Neapolit. & Deputatos Sedilis a Nido.

§. 2. Porro ejusmodi conditionis ac naturæ, cum adhuc in minoribus versaremur, eam controversiam existimavimus, quæ sæpius excitata est inter Deputatos Sedilis, quod a Nido appellant, & Archiepiscopos pro tempore Ecclesiæ Neapolitanæ; eo quod in varios diversosque sensus distraherentur, tum Litteræ quædam Apostolicæ felicis recordationis Prædecessoris Nostri Martini Papæ V. die 24. Aprilis anno 1426., seu veriori tempore, datæ ad bonæ memoriæ Raynaldum S. R. E. Cardinalem Brancaccium nuncupatum, quum hic Hospitale S. Angeli a Nido in Civitate Neapolis tunc temporis pene dirutum a fundamentis restituere, novaque dote, ex bonis sibi a Deo collatis, ditare proposuisset: tum nonnulla pro ipsius Hospitalis administratione non ita multo post ab eodem Cardinali Apostolica auctoritate statuta die 11. Martii 1427. tum demum aliud Apostolicum Breve similis recordationis Prædecessoris pariter Nostri Pauli Papæ III. expeditum ex officio Cardinalis Pœnitentiarii. Itaque quum dissensiones istæ nec longi temporis diuturnitate molliri, nec decretis seu resolutionibus Ven. Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum extingui potuerint; quin potius novissimis temporibus magis magisque visæ fuerint recrudescere, eo quod reperta dicebantur vetusta quædam documenta, quæ vel incognita prius erant, vel non satis probata: propterea, quum primum Dilectum Filium Nostrum Antonium S. R. E. Presbyterum Cardinalem Sersalium nuncupatum, modernum ex concessione & dispensatione Apostolica Neapolitanæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Præsulem, & coram, & per litteras, proclivem propensumque deprehendimus ad ea probanda, atque amplectenda, quæ a Nobis in gravi hoc negotio decernerent-

Unde primum exortæ.

Frustra ad easdem eradicandas hactenus adlaboratum.

nerentur, & ex corde cupere, ut finis aliquando tot litibus imponeretur, quas Archiepiscopi Prædecessores non alio sustinuerant animo, nisi ut ipsis vitio verti non posset, quod jura Ecclesiæ suæ indefensa reliquissent: hæc omnia statim Carissimo in Christo Filio Nostro Carolo utriusque Siciliæ Regi Illustri denunciavimus, qui non modo propositum Nostrum commendavit, sed etiam pietate, qua præditus est, maxima, studioque Religionis incensus, magnopere Nos impulit, ut illud quamprimum executioni mandaremus.

Has omnes ad se avocat, supprimitque Pont.

§. 3. Quare Causam & litem, quæ inter Cardinalem Archiepiscopum ex una parte, & ab alia inter Sacristam seu Rectorem Hospitalis & Ecclesiæ SS. Angeli & Andreæ a Nido, ac illius Gubernatores in Urbe Neapolis (cujus quidem litis verum statum hic pro expresso haberi volumus) cum omnibus & singulis incidentibus, & emergentibus, annexis, & connexis, rebusque aliis tam deductis, quam non deductis, a quocumque Judice, Tribunali, & Congregatione, & præsertim a prælaudata Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad Nos ipsos avocantes, eamque omnino supprimentes, & extinguentes; motu proprio, ex certa scientia, & matura deliberatione Nostra, ac de plenitudine Apostolicæ Auctoritatis declaramus, atque decernimus virtute dictarum litterarum in limine fundationis, seu reædificationis concessarum a Martino V. Prædecessore Nostro, ad supplicationem dicti Raynaldi Cardinalis Brancacci, nec non aliarum Pauli III. similiter Prædecessoris, dictorumque Statutorum, sive Ordinationum ejusdem Cardinalis Brancacci.

Per opportunas Litterarum Apostolicar. & Statut. Hospital. hic subjectas declarationes.

Exempt. Hospital. ejusdemque Eccl. Oratorii bonorum &c. ab ordinaria & Deleg. Archiep. jurisdictione.

§. 4. In primis Hospitale S. Angeli a Nido, ejusque Ecclesiam exteriorem, nec non Oratorium, seu Cappellam interiorem, bona, redditus, jura, & pertinentias cujusvis generis universas, fuisse, & esse pleno jure exempta a quocumque dominio, visitatione, potestate, & jurisdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiscopi pro tempore Civitatis Neapolis, nobisque, & Sedi Apostolicæ immediate subjecta.

Duorum virorum Electio, eorumque in administrandis redditibus auctoritas.

§. 5. Rursus & secundo loco: Ad universitatem Nobilium memorati Sedilis a Nido spectare & pertinere jus eligendi quolibet anno duos ex eorum gremio Nobiles Viros, quorum unus sit semper de Domo de Brancaccis; hisque duobus, ut præfertur, electis, competere jus, & potestatem omnes fructus, redditus, & proventus, obventiones, & legata ad dictum Hospitale, Ecclesiam, & Cappellam quovis modo pertinentia, & quæ pertinebunt in posterum exigendi, petendi, recipiendi, & de receptis quietandi; necnon recepta pro commodo, & utilitate dictorum Hospitalis, Ecclesiæ, & Cappellæ, ac Ministrorum illis inservientium expendendi, & dispensandi, prout ipsis videbitur expedire, & necesse erit, in quocumque judicio agendi, experiendi, respondendi, & prosequendi.

Eorum est eligere Sacristam seu Rectorem Hospitalis.

§. 6. Prædictos duos Nobiles, ut supra electos, & in posterum eligendos habere insuper jus & potestatem deputandi atque eligendi in Sacristam, seu Rectorem Hospitalis, & Ecclesiæ, unum Clericum, seu Presbyterum, ad nutum, & voluntatem ipsorum quandocumque amovibilem qui tamen tempore ipso deputationis hujusmodi sit, ac reperiatur ab Ordinario suo rite, & canonice ordinatus, consuetisque litteris testimonialibus super vita, & honestate ab ipso suo Ordinario debite ac de recenti munitus.

Nec non viginti quatuor tantum Clericos, seu Presbyteros eidem inservientes.

§. 7. Item dictos duos Nobiles habere jus, & potestatem eligendi, ultra memoratum Sacristam, seu Rectorem, alios viginti quatuor, sed non ultra, Clericos, vel etiam Presbyteros pro servitio ipsius Hospitalis, ejusque Ecclesiæ, & Oratorii, nec non pro cura, & custodia Bibliothecæ, ad ipsorum nutum & voluntatem quandocumque similiter amovibiles: dummodo tamen sint, & unusquisque eorum sit ab Ordinario suo, ut supra rite, & canonice ordinatus, ejusque litteris testimonialibus de recenti munitus; & quatenus eligantur Presbyteri, dummodo isti, & unusquisque eorum habeat a Curia Archiepiscopali licentiam, quæ nondum expiraverit, celebrandi in Civitate, & Diœcesi.

Itidemque sexdecim Ministr.

§. 8. Habere etiam dictos duos Nobiles jus, & potestatem eligendi ad eorum nutum, & voluntatem, quandocumque amovibiles, & cum assignatione congrui Salarii sexdecim, & non ultra, Ministros Laicos, pro servitio Infirmorum, curaque & custodia Hospitalis, Ecclesiæ, & Bibliothecæ, prout ipsi duo Nobiles, & Sacrista, seu Rector ordinaverint.

Laicos, omnes ad nutum amovibiles.

Duorum virorum exemptio a quacumque jurisdictione Archiep. quoad gestam administrationem.

§. 9. Præterea dictos duos Nobiles esse, & intelligendos esse, quoad administrationem ipsis incumbentem, liberos totaliter & exemptos a quacumque visitatione, correctione & jurisdictione tam Ordinaria, quam delegata Archiepiscopi; ita ut ipsis Archiepiscopo neque de bonis, & redditibus Hospitalis per eos administratis, neque de legatis Hospitali relictis, aut in posterum relinquendis, etiam cum onere Missarum, rationem ullam reddere vel exhibere teneantur; sed solum, finito anno, teneantur de receptis, & expositis, ac gestis, & administratis, rationem & computum suis successoribus reddere, ac eis, quod superest, assignare; & si aliquid mali gesserint, aut administraverint, vel aliqua inter eos discordia orta fuerit, declaramus atque decernimus, spectare ad Universitatem Nobilium dicti Sedilis, vel ad quinque Nobiles per illam deputandos, jus & potestatem eos coercendi, & compellendi ad debitam satisfactionem absque ulla ingerentia Archiepiscopi, salva dumtaxat, ut infra, auctoritate Sedis Apostolicæ.

Similis exemptio Sacristæ seu Rectoris actu inservientis.

§. 10 Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra electum, toto tempore, quo in hujusmodi Officio permanserit, esse, atque intelligendum esse totaliter exemptum a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiscopi, Nobisque, & Sedi Apostolicæ immediate subjectum.

Itidemque & 24. Clericor. seu Sacerdotum, aliorumque 16. Ministr.

§. 11. Item esse similiter exemptos a quacumque visitatione, & jurisdictione tam Ordinaria, quam Delegata Archiepiscopi, prædictos viginti quatuor Clericos, seu etiam Presbyteros, nec non dictos alios sexdecim Ministros Laicos, qui a memoratis duobus Nobilibus, ut supra, electi fuerint pro servitio Ecclesiæ, Hospitalis, & Bibliothecæ pro toto tempore, quo unusquisque ipsorum in Officio sibi assignato permanserit; ita quod Archiepiscopus ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, ubicumque committatur delictum, ineatur contractus, aut res ipsa consistat, nullam possit in eorum personas, & bona jurisdictionem, potestatem, visitationem, seu dominium, nec jure Ordinario, nec jure Delegato, exercere, vel ab ipsis computum, seu rationem exigere.

Præfati Clerici seu Presbyteri, Laicique Ministri quandonam expressa exemptione gaudere incipiant.

§. 12. Utque hac in parte omnis in posterum, circa numerum, & personas exemptorum, turbarum occasio præventive submoveatur, Sacristæ seu Rectori Hospitalis pro tempore existenti districte injungimus, ut Syllabum seu Rotulum diligenter conficere, & quoties propter mutationem personarum opus fuerit, renovare itidem teneatur, in quo scripta sint nomina, & cognomina singulorum vigintiquatuor Ecclesiasticorum, & sexdecim Laicorum prædictorum, ipsumque Rotulum propria manu subscriptum, & sigillo Hospitalis munitum Nuntio Apostolico Neapoli residenti, ut eum pro notitia ad Archiepiscopum trasmittere possit, tradere, & consignare debeat: ita ut nemo ex prædictis Ecclesiasticis, & Laicis, utcumque electis, & deputatis a dictis duobus Nobilibus, exemptione aliqua nisi post hujusmodi consignationem gaudere, & multo minus aliquis sive Clericus, sive Presbyter, qui infra præfixum numerum dictorum vigintiquatuor, in Rotulo, ut supra consignato, descriptus non reperiatur, exemptionem aliquam allegare possit, vel intuitu alicujus Cappellaniæ, vel ex quo pro sua devotione, aut recepta etiam consueta eleemosyna, vel denique ex alio quovis titulo, seu prætextu, ad Ecclesiam exteriorem Hospitalis sive ad Oratorium, & Cappellam interiorem, accesserit, aut accedat pro celebrandis inibi Missis, aut aliis Divinis Officiis peragendis. Hos enim omnes, tanquam nullo pacto exemptos, volumus, atque decernimus, ut ne quidem ad celebrandas Missas in Ecclesia, seu Oratorio admittantur, nisi exhibita Sacristæ seu Rectori consueta licentia Curiæ Archiepiscopalis celebrandi in Civitate & Diœcesi, quæ nondum expiravit.

§. 13. Declaramus itidem, atque decernimus, Re-

Iidem omnes Rectoris jurisd. subjiciuntur.

Rectorem, seu Sacristam Hospitalis a duobus Nobilibus, ut supra, electum, toto tempore quo in hujusmodi Officio duraverit, habere potestatem & jurisdictionem super dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, nec non super dictos sexdecim Laicos Ecclesiae, Hospitali, & Bibliothecae additos, eisque respective inservientes, postquam tamen in Rotulo, ut supra, consignato descripti fuerint, & non prius; ipsosque corrigendi, puniendi, excommunicandi, & omnem jurisdictionem Ecclesiasticam in eos exercendi, quotiescumque contingat, ipsos in delictum, seu crimen aliquod incidere.

Rectoris aliorumque Sacerdotum facultas in audiendis Confessionib. caeterisq. Sacram. ministrandis.

§. 14. Item declaramus, atque decernimus Sacristam, seu Rectorem, & alios vigintiquatuor Ecclesiasticos in Rotulo descriptos, si Presbyteri fuerint, posse suas invicem, atque Infirmorum ibidem decumbentium, nec non etiam dictorum sexdecim Ministrorum Laicorum Sacramentales Confessiones audire, & Sacram Eucharistiam, atque Oleum Sanctum in ipso Hospitali, & respective in ejus Oratorio, vel Ecclesia eisdem ministrare, atque alia facere, quae circa haec necessaria fuerint, & opportuna: dummodo tamen ab Archiepiscopo approbati fuerint, vel generaliter ad Confessiones audiendas in Civitate, & Dioecesi, vel etiam in genere pro Hospitalibus; & dummodo insuper Oleum Sanctum infirmorum per eos quotannis accipiatur, consueto ritu, & tempore, ab Ecclesia Cathedrali Metropolitana, quemadmodum illud accipiunt, & accipere tenentur Regulares, & caeteri exempti.

Accedere non tenentur ad Processiones ab Archiepisc. quocumque jure indictas.

§. 15. Item Rectorem seu Sacristam praefatum, nec non dictos alios vigintiquatuor Clericos Presbyteros, Hospitali, ut supra, addictos, non teneri accedere neque ad Synodum, neque ad publicas & generales Processiones, aut alias quasvis functiones Ecclesiasticas, ab Archiepiscopis pro tempore jure Ordinario, sive etiam Delegato indicendas; & quatenus ipsi Processio-

Suas ipsi Processiones an, & quomodo ducere debeant.

nem aliquam facere velint, posse eas facere, dummodo faciant tempore diverso ab illis indictis ab Archiepiscopo, easque ducant prope muros Ecclesiae, exterioris dumtaxat. In ea vero Processione, quam Sacrista, & Presbyteri Hospitalis facere solent die Festo S. Candidae, ad effectum accipiendi illius Imaginem sive statuam ab Ecclesia Metropolitana, declaramus atque decernimus, teneri eos observare Ordinem & formam, quam caeteri omnes observant, quando ob eamdem causam accipiendi statuas suorum Patronorum accedunt ad ipsam Ecclesiam Metropolitanam.

Indulg. publicare, dimissorias concedere, aliaque id genus attentare prohibentur.

§. 16. Item declaramus, atque decernimus, Sacristae, seu Rectori Hospitalis nullo pacto licere, & multo minus alicui ex dictis vigintiquatuor Ecclesiasticis, Indulgentias, seu Jubilaeum publicare, aut litteras dimissorias ad Ordines alicui, etiam ex ipsis vigintiquatuor, concedere, aut publicare Monitoria pro rebus subtractis, aut deperditis, aut reos extrahere ab eorum Ecclesia, & Hospitali, aut vestibus, vel insignibus Praelatitiis inter ipsam Ecclesiam, & Hospitale, & multo minus extra illa, uti, & generaliter nullam aliam sibi assumere facultatem, praeter eas, quae in hisce nostris litteris exprimuntur.

Rectoris facultas exercitia spiritualia exhibendi.

§. 17. Eidem tamen Sacristae, seu Rectori de benignitate Apostolica concedimus, ut per se, vel per alium exercitia spiritualia semel in anno, sed clausis januis intra Ecclesiam sive Oratorium Hospitalis, iis dumtaxat, qui exemptione, ut supra, gaudere debent, libere, & licite praebere possit, cum scientia tamen, atque intelligentia Nuntii Apostolici Neapoli residentis: alio vero quovis tempore, casu, & occasione, nolumus omnino, quod intra Ecclesiam, Oratorium, aut Hospitale praedictum, sive publice, sive privatim conciones habeantur, aut quod non exempti ad praedicta exercitia spiritualia ullo unquam tempore admittantur, non obtenta prius, & qualibet vice licentia in scriptis ab Archiepiscopo.

Limitata facultas exponendi semel in mense Sanctissimum Sacrament. irrequisito Arch.

§. 18. Ad haec eidem Hospitali de Apostolica benignitate similiter concedimus, ut semel in quolibet mense, idest prima die Dominica horis Vespertinis, Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum in ejus Ecclesia exteriori, absque alia Archiepiscopi licentia publicae adorationi exponi possit, servatis tamen legibus, & regulis ab Archiepiscopo praescriptis pro expositionibus hujusmodi rite peragendis in aliis Civitatis Ecclesiis; & quatenus alio quocumque die, praeter diem ut supra praestitutum, Sanctissimum Sacramentum exponi velit, eo casu licentia in scriptis ab Archiepiscopo qualibet vice obtineri debeat.

Justissima praeservatio reverentiae & obsequii Archiep. ab omnibus, etiam exemptis, ubique exhibendi.

§. 19. Ulterius declaramus, atque decernimus exemptionem, qua supra fruuntur, & gaudent, fruique & gaudere debent vigore dictarum litterarum Apostolicarum Martini V. & Pauli III. nec non Ordinationum, seu Statutorum praefati Cardinalis Brancacci, Hospitale, ejusque Ecclesia exterior, & Cappella interior, duo Nobiles Deputati, Sacrista seu Rector, nec non alii vigintiquatuor Clerici, seu Presbyteri, & sexdecim Ministri laici in Rotulo, ut praefertur, describendi, a quacumque jurisdictione tam ordinaria, quam delegata, visitatione, potestate, & dominio Archiepiscopi, intelligendam semper esse, salva reverentia eidem Archiepiscopo de jure debita ab omnibus, & quibuscumque exemptis, non solum extra, sed etiam intra ipsum Hospitale, ejusque Ecclesiam, atque Oratorium.

Recensitae omnes personae ut supra exemptae declarantur immediate subjectae S. Sedis auctoritati & jurisdictioni.

§. 20. Ac tandem declaramus, atque decernimus dictam exemptionem, & respective jurisdictionem, quam superius competere diximus Sacristae, seu Rectori in dictos vigintiquatuor Clericos, seu Presbyteros, & alios sexdecim Laicos, puniendi, excommunicandi, & corrigendi; necnon facultatem eidem Sacristae, dictisque aliis Presbyteris attributam, excipiendi Confessiones Sacramentales ipsorum Exemptorum, atque infirmorum in dicto Hospitali decumbentium, prout etiam administrandi iisdem infirmis alia Sacramenta Sanctissimae Eucharistiae, & Extremae Unctionis, ac praebendi, ut supra, semel in anno januis clausis Exercitia Spiritualia, atque exponendi semel in mense praelaudatum Sanctissimae Eucharistiae Sacramentum, intelligi semper debere, salva in omnibus nostra, & Sedis Apostolicae Auctoritate, cui, vigore ipsarum litterarum Martini, & Pauli Praedecessorum nostrorum, atque Ordinationum Cardinalis Brancacci, Hospitale ipsum cum suis personis, & bonis immediate subjectum est. Volumus propterea, ut Nuntio Aposto-

Quae existenti pro tempore Apostol. Nuncio in Civitate Neapolis delegatur exercend.

lico in Civitate Neapolis residente, tanquam speciali Delegato ejusdem Sanctae Sedis, quandocumque liceat, & quoties ei opportunum videbitur ipsum Hospitale, Oratorium, & Ecclesiam, ejusque Sacristam, seu Rectorem, aliosque tam Clericos, vel Presbyteros, quam Laicos a jurisdictione Archiepiscopi tam ordinaria, quam delegata, ut praefertur, exemptos, in iis, quę respiciunt divinum cultum, morum, vitęque honestatem, & administrationem prędictorum Sacramentorum, ac doctrinę in Exercitiis Spiritualibus exponendę puritatem, & generaliter quoad omnia spiritualia, visitare, corrigere, & punire, & in eos quoscumque jurisdictionis actus exercere, quos nomine Sanctę Sedis exercet, atque exercere potest, ac debet in alios hujusmodi, qui in limine fundationis a potestate & jurisdictione suorum Ordinariorum exempti fuerunt, & Sedi Apostolicę immediate subjecti. Et hęc omnia cum expressa declaratione, quod ea, quę pro bono pacis & ad extinguendas tot lites, quę non sine magna Civitatis perturbatione hactenus exarserant, huic Hospitali Sancti Angeli a Nido, ut prefertur concessa & declarata fuerunt, ab aliis Civitatis Hospitalibus nullo pacto in Exemplum trahi possint.

Amplissimae clausulae & decreta in praemissorum firmitatem.

§. 21. Decernentes quoque has Nostras litteras & in eis contenta, & decreta hujusmodi etiam ex eo quod quicumque in premissis, vel illorum aliquo quomodolibet interesse habentes, vel habere pretendentes ad hoc vocati & auditi non fuerint, aut ex quibusvis aliis causis, occasionibus, vel pretextibus, de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostrae, vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut alias infringi, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari nullatenus unquam posse: easque omnino sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus generalibus, vel specialibus, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac alias quandocumque, & quibusvis de causis pro tempore factis, & faciendis minime comprehendi,

Pont. A.XVI. hendi, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter observari debere.

Aliter judicandi adempta facultas. §. 22. Sicque, & non alias per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos quavis auctoritate, & potestate fungentes etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuntios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari & definiri debere; ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Efficacissima contrarior. derogatio. §. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ regulis, etiam de jure quæsito non tollendo, & prædictis Martini V. & Pauli III., aliisque Apostolicis quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, nec non quibusvis prædictæ Concilii Tridentini Interpretum, & aliarum ejusdem S. R. E. Cardinalium Congregationum decretis, seu resolutionibus, Apostolica etiam auctoritate confirmatis, ac quibusvis actibus in contrarium præmissorum omnium, aut singulorum antiquitus, aut nuper factis, & iteratis, seu pluries & sæpe repetitis, nec non dicti Hospitalis, illiusque Ecclesiæ, & Domus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; præmissis quoque, aliisque privilegiis, indultis, & litteris Apostolicis, eisdem Hospitali, & Ecclesiæ, ac Domui, illiusque Gubernatoribus, seu Deputatis prædictis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores prædictos, & Sedem Apostolicam, vel alios quoscumque quacumque dignitate ac auctoritate fulgentes sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & insolitis clausulis, nec non irritantibus, & aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, concessis, confirmatis, & innovatis; quibus omnibus & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, observata inserti forent; præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis, & executionis, ac observantiæ omnium & singulorum præmissorum, hac vice tantum harum serie derogamus: illasque & illa juxta omnia & singula præmissa modificamus, limitamus, & reducimus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio poenalis. §. 24. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostræ avocationis, suspensionis, extinctionis, declarationis, concessionis, decreti, derogationis, modificationis, limitationis, & reductionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 4. Octobris 1755. Pont. 16. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo quinto, quarto nonas Octobris, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

† *J. Card. Pro-Datar.*

D. Cardinal Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

CELEBRATIO TRIUM

Missarum Natalitio Christi die præcipuus Latinæ Ecclesiæ Ritus demonstratur: ideoque universim ab Orientalibus, præsertim vero ab Armenis Liburno in Portu commorantibus non usurpandus.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Conscribendæ Epistolæ occasio recensetur. IN superiori ante proximum ad Nos habito accessu, retulisti, Te in suspicionem adductum, Sacerdotes Armenos Liburno in Portu commorantes Sacro Natali Domini die tres unumquemque Missas in nationis suæ templo celebrare, non prætermisisse opportunas ad Pisanum Archiepiscopum dare litteras, ut certior fieres, num res, prout ferebatur, se haberet, & si ita quidem, ex quo tempore invaluerit usus, tria designato die offerendi Sacrificia; tibique fuisse a memorato Præsule rescriptum, offerri ab Armenis Sacerdotibus in Liburnensi suæ gentis Ecclesia tres Missas Natalitio Christi die, idque in usu primum ea in Ecclesia fuisse positum a duobus Missionariis Parochis sub annum 1725., exindeque semper rem eodem modo transactam; ac insuper ejus gentis homines referre, multos per Orientem Sacerdotes Armenos Catholicos, ejusdemque Ritus Missionarios Sancto Natalis Christi die tres Missas singulos celebrare; a quibus porro omnibus, nostra ipse expetebas jussa, de relinquenda, vel interdicenda trium Sacrorum oblatione, ab Armenis Sacerdotibus, Natalitio Christi die, Liburni in gentis suæ Ecclesia, fieri solita.

LA CELEBRAZIONE

Delle tre Messe nel giorno di Natale si prova Rito privativo della Chiesa Latina, e perciò da non potersi usare generalmente dagli Orientali, ed in particolare dagli Armeni dimoranti in Livorno.

Ven. Fratri Nicolao Lercari Archiepiscopo Rhodien. Congregationis Propagandæ Fidei Secretario

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Racconto del fatto, che diede occasione di scrivere la presente lettera. NElla penultima udienza, che Noi le demmo, Ella ci espose, che avendo avuto qualche barlume, che i Sacerdoti Armeni, che sono in Livorno, nella loro Chiesa nazionale nel dì del Santo Natale celebravano le tre Messe; non aveva tralasciato di scrivere a Monsignor Arcivescovo di Pisa, per sapere, se il fatto era vero; e da quanto tempo in qua, essendo vero, si fosse introdotto l'uso della celebrazione delle tre Messe nel giorno predetto; e che dal Prelato l'era stato risposto, celebrarsi da' Sacerdoti Armeni nella loro Chiesa nazionale in Livorno le tre Messe nel giorno di Natale: essersi ciò incominciato a praticare da due Missionarj Parrochi nella detta Chiesa nell'anno 1725., ed essersi sempre da quel tempo in qua continuato nello stesso modo: riferire altresì i nazionali, che nell'Oriente molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e Missionarj dello stesso Rito nel dì del Santo Natale celebrano le tre Messe; conchiudendo poi essa il discorso col richiedere i Nostri ordini sopra o il lasciar correre, o il proibire la celebrazione delle tre Messe, che si fa da' Sacerdoti Armeni nel dì di Natale nella loro Chiesa Nazionale in Livorno.

L'uso di celebrarsi tre Messe nel giorno di Natale da ciascun Sacerdot. è Rito privativo della Chiesa Latina.

§. 2. Il Rito della celebrazione delle tre Messe, che si fa da ogni Sacerdote nel giorno del Santo Natale, è antico, ed universale nella Chiesa Latina; ma nella Chiesa Orientale non v'è vestigio del predetto Rito: non facendosene parola nelle Liturgie Greco-Arabe de' Melchiti, nè in quelle de' Siri, o Caldei, nè in quelle de' Cofti, degli Armeni, e de' Greci, e de' Ruteni, che hanno adottato il Rito Greco. I Padri Basiliani di Grotta Ferrata, benchè in molti capi abbiano adottato alcuni Riti Latini, non celebrano però nè nel detto Monastero, nè in altro le tre Messe nel giorno di Natale. E nel Sinodo Provinciale tenuto l'anno 1736. nel Monte Libano sotto il Patriarca Antiocheno colla presidenza di Monsignor Giuseppe Simonio Assemani, che per ordine del Nostro Predecessore Clemente XII. essendosi portato colà, adempì lodevolmente il suo ministero, così si legge al cap. 13. *de sacrosancto Missæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini ter Missas celebrandi, ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus: absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum Ritum servari volumus.*

E perciò non può usarsi dalla Chiesa Orientale.

§. 3. Fu questo Concilio, dopo il dovuto esame, confermato da Noi, come può vedersi nella nostra Costituzione inserita nel nostro Bollario. E ricavandosi non meno dal detto Concilio, che dalle allegate Liturgie Orientali, celebrarsi nella Chiesa Occidentale le tre Messe nel giorno di Natale, e non celebrarsi nella Chiesa Orientale, resta aperta la strada alla massima da Noi diffusamente comprovata nella nostra Lettera Circolare a' Missionari d'Oriente scritta sotto il giorno 27. di Luglio del presente anno 1755., e stampata nella Stamperia della Congregazione di Propaganda, che non si confonda un Rito coll'altro, che la Chiesa Latina osservi il suo Rito, e la Chiesa Orientale il proprio: essendo ciò prescritto da' Sagri Canoni, e dalle Apostoliche Costituzioni, e stabilito nel sistema della Santa Sede, ampiamente dimostrato nella Lettera predetta.

Si veda questa lettera Circolare di sopra.

Risposta all'obbietto d'essersi tra Latini ed Orientali fatta vicendevole comunione di Riti.

§. 4. E quando mai si dicesse, che nella stessa Lettera sono allegati da Noi alcuni esempj di Riti Latini adottati dagli Orientali, e di alcuni Riti Greci adottati da' Latini, la risposta è in pronto, ed è, ciò essersi fatto o in sequela d'una immemorabile consuetudine, che porta seco la fama della concessione d'un privilegio Apostolico, o in sequela d'un vero effettivo Apostolico privilegio: delle quali cose nel caso, ch'è in questione, non v'è apparenza, anzi piuttosto v'è chiara pruova in contrario: imperocchè avendo Monsignor Arcivescovo di Edessa, di Rito Armeno, che stava in Roma, pregato per avere la licenza di celebrare le tre Messe nel giorno di Natale, e che questa licenza s'estendesse anche agli altri Sacerdoti Armeni, che erano in Roma; propostasi l'istanza nella Congregazione del S. Officio fra i Consultori a' 17. di Febbrajo 1710., e ripropostasi nella Congregazione tenuta secondo il solito in Palazzo nel giorno 27. di Febbrajo, la risposta fu negativa: ancorchè chi ebbe l'incombenza di scrivere, e di dire il suo voto in carta, fosse stato molto proclive alla parte affermativa, come abbiam riconosciuto, essendoci fatte portare dal S. Officio le scritture appartenenti al caso; ed ecco il Dubbio proposto: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*; ed ecco la risposta: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negative.*

Altro motivo particolare contrario agli Armeni di Livorno.

§. 5. Nè dee tralasciarsi quanto da Noi vien riferito nella predetta Nostra Lettera Circolare al §. 45. Era stato ordinato sino dall'anno 1674., che gli Armeni, che hanno domicilio in Livorno, avvegnachè viventi con Noi, dovessero conformarsi al Calendario Gregoriano corretto, nella celebrazione della Pasqua, e delle altre Feste. Furono tanti e tanti i rumori, che da'

Latinæ Ecclesiæ Ritus est præcipuus, ut singuli Sacerdotes tres Missas offerant Natalitio Christi die.

§. 2. Pervetustus est, atque universim in Latinam Ecclesiam receptus Ritus trini Sacrificii per unumquemque Sacerdotem Natalitio Christi die offerendi; verum apud Orientalem Ecclesiam nullum extat præfati Ritus vestigium; ne verbum quippe de eo in Liturgiis Græco Arabicis Melchitarum, Syriacis, Chaldeisque, neque etiam in reliquis Cophtorum, Armenorum, Græcorum, atque Ruthenorum, qui Græcos sibi ritus adscivere. Patres Basiliani Cryptæ Ferratæ, etsi Latinos aliquot Ritus amplexi sint, tres tamen Missas Natalis Domini die nec in memorato Monasterio, nec alibi celebrare consueverunt. Et in ipsa Provinciali Synodo habita sub annum 1736. in Monte Libano, cui præfuit Joseph Simonius Assemanus Præsul, qui jussu Clementis XII. Prædecessoris nostri eo profectus, imposito sibi muneri cumulate satisfecit, hæc leguntur *cap. 13. de sacrosancto Missæ Sacrificio: Privilegium autem, quod Latini Presbyteri habent in Natali Domini inter Missas celebrandi, ad nostros Sacerdotes nullatenus extendendum esse decernimus, & statuimus: non quod morem illum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum matris, ac magistræ condemnemus: absit hoc a nobis, qui filii illius obsequentissimi sumus; sed quia veterem nostrum ritum servari volumus.*

Ideoque Oriental. Ecclesia eo uti non potest.

§. 3. Hæc Synodus, prævio opportuno examine, fuit a Nobis confirmata, veluti nosse licet ex Constitutione Nostra in Bullarium Nostrum illata. Cumque ex memorata Synodo, æque ac ex prænidicatis Liturgiis Orientalibus innotescat, offerri quidem in Occidentali Ecclesia trinum Natali Christi die Sacrificium, non item vero in Orientali Ecclesia, jam locus fit regulæ latius per Nos firmatæ in Nostris Encyclicis Literis datis octavo Kalendas Augusti anni 1755. ad Missionarios per Orientem, præloque Congregationis Propagandæ Fidei impressis, non esse scilicet permiscendos ritus; suum a Latina, suum itidem ab Orientali Ecclesia ritum servari oportere: hoc quippe est Sacris Canonibus sancitum, Constitutionibus Apostol. cautum, ac S. Sedis perpetuo systemate, præfatis literis late demonstrato, firmatum.

Vide superius easdem Encyclicas literas.

Diluitur objectum desumpt. ex mutua Oriental. inter, & Latinam Eccles. nonnullorum Rituum participatione.

§. 4. Et si unquam excipi contingeret, iisdem in Literis in exemplum per Nos adduci Latinos quosdam Ritus ab Orientalibus, & vicissim Græcos quosdam Ritus a Latinis cooptatos, parata suppetit responsio, estque ejusmodi, id factum, vel consectarium fuisse immemorialis consuetudinis secumferentis famam concessi Apostolici privilegii, vel inductum ex privilegio Apostolico vero, conceptoque; quarum quidem rerum, quod ad præsentem quæstionem attinet, nec species ulla, quin potius perspicua ex adverso perstat probatio. Cum enim Edessenus Archiepiscopus, Armeni Ritus, Romæ degens facultatem sibi expetiisset, celebrandi tres Missas Natalitio Christi die, utque facultas ejusmodi ad reliquos etiam Sacerdotes Romæ commorantes protenderetur; propositis hujusmodi precibus in Congregatione Sacræ Inquisitionis coram Consultoribus decimo tertio Kalen. Martii 1710., relatisque iterum in Congregatione de more habita in Palatio Apostolico tertio Kalendas Martii, negativum redditum fuit responsum; quamvis is, cui demandata fuit provincia scribendi ea de re, scriptoque suam proferendi sententiam, in partem affirmativam sese præstiterit procliviorem, quemadmodum deprehendimus ex scriptis negotium illud attingentibus, quæ ex ædibus Sacræ Inquisitionis afferri ad Nos voluimus; & hoc fuit quidem dubium tunc propositum: *An dicto Archiepiscopo concedendum sit Indultum celebrandi tres Missas in die Nativitatis Domini more Latinorum, hocque extendendum ad omnes Presbyteros Armeni Ritus in Urbe commorantes*; hoc vero rescriptum: *Quoad petitum Indultum celebrandi tres Missas in die Natalis Domini more Latinorum, respondendum esse negative.*

Alia peculiaris ratio adversus Armenos Liburni commor.

§. 5. Prætereundæ nec sunt, quæ in præfatis Litteris Nostri §. 45. a Nobis afferuntur. Cautum fuerat jam inde ab anno 1674., ut Armeni Liburno in Portu domicilium habentes, quippe una nobiscum viventes, in Paschatis, ceterisque Festis diebus celebrandis, ad Gregorianum emendatum Kalendarium se conformarent. Tot tantasque turbas commoverunt præfati Ar-

Armeni, ut habita sub annum 1699. iterata Congregatione decretum fuerit, ut usus veteris Kalendarii Armenis Liburnensibus relinqueretur, quousque ad novum recipiendum sese accomodassent, & quousque Apostolica Sedes aliud edixisset. Est itaque Liburnensibus Armenis sua pro ratione voluntas, respuunt Latinum Ritum, usum scilicet Kalendarii emendari, quamvis nobis intermixti vivant, sitque illud justitiæ consonum: cumque porro Latinum Ritum ter offerendi Sacrificium Natali Christi die sibi indebitum exposcant, facile captu est, haud decere, ut sui voti compotes fiant.

predetti Armeni si eccitarono, che essendosi tenuta nell'anno 1699. una nuova Congregazione, fu risoluto, che si lasciasse correre l'uso dell'antico Calendario rispetto agli Armeni, che erano in Livorno, finchè si fossero disposti ad accettare il nuovo, e finchè la Santa Sede non avesse ordinato diversamente. Vogliono dunque gli Armeni, che sono in Livorno, quello che vogliono. Non vogliono il Rito Latino, cioè l'uso del Calendario corretto, benchè vivano fra noi, e benchè ciò sia giusto: e volendo poi il Rito Latino nelle tre Messe di Natale, che non gli tocca, non vi vuol molto a comprendere, che non è di dovere, che siano esauditi.

Altera objectio desumpta ex oblatione trini Sacrificii a Sacerdotibus Armenis peragi solita etiam per Orientem. Præmissa opportuna historica facti narratione, praxis isthæc ex erronea causa verisimiliter derivata demonstratur.

§. 6. Reliquum illud est, quod asseritur in Litteris Pisani Archiepiscopi, Armenæ nimirum nationis homines Liburno in Portu commorantes asseverare, memoratas tres Missas a multis per Orientem Armenis Sacerdotibus Catholicis, ejusdemque Ritus Missionariis celebrari; idque Nobis verisimile videtur, at nihil inde in rem præsentem. Beatus Bartholomæus Bononiensis ex Fratrum Prædicatorum familia, fuit a Joanne XXII. Pontifice in Armeniam ablegatus sub ann. 1318., & ab ipso Maragensis Episcopus inauguratus, exindeque translatus ad Naxivanum Archiepiscopatum. Quo ipso tempore præfatus Beatus Bartholomæus celebri illa Missione fungebatur, aderat in Armenia Isaias quidam Schismaticus trecentis septuaginta discipulis præpositus. Mens ipsi inerat recta, & motus fama sanctitatis B. Bartholomæi, edoctusque ab ipso Catholicæ Fidei veritatem, se ei socium adjunxit, suis omnibus discipulis secum adductis: tuncque contigit, ut instituerentur Congregatio Fratrum unitorum, assumpto ab iis omnibus habitu Dominicani instituti, emissaque Professione vitæ Regularis sub Regula Sancti Augustini, & Fratrum Prædicatorum Constitutionibus. Videre est omnia in Opere Patris Galani *de consensione Armenæ Ecclesiæ cum Romana part. 1. pag. 508. & seq.* atque elucubratius *tom. 2. historiæ virorum illustrium Dominicani Ordinis*, Authore Patre Touron *lib. 1. pag. 108. & seq.* Isthæc Congregatio subjecta fuit Magistro Generali Dominicanæ Familiæ ab Innocentio VI. sub annum 1356., uti colligere est ex ejus Litteris in Dominicanum Bullarium relatis *pag. 148.*, & in generalibus totius Ordinis Comitiis habitis anno 1583. nova hæc Congreg. ad Regularis Provinciæ gradus jura, & honores attolli cœpit. Cum autem Isaiæ discipuli unam noscerent Arm. Linguam, præterea nullam, & plenam ceteroquin cum Dominicanæ Familiæ Religiosis unionem constituerent, necesse fuit, quemadmodum referunt præcirati Historici, ut Regulæ, Statuta, Breviarium, & Missale Ordinis in Linguam verterentur Armenam. Comperimus autem temporibus nobis proximis institisse Patres Armenæ Provinciæ Ordinis Prædicatorum, quo sibi liceret typis mandare sua Breviaria, ac Missalia, e Latino in Armenum idioma translata; annuitque precibus Congregatio Romanæ universalis Inquisitionis habita octavo Idus Septembris 1713. deputatis emandatoribus, sive præli typici præsidibus, ut ad opportunas regulas exigerentur omnia, liceretque exinde tuto sibi polliceri, nullos in novam editionem errores irrepere, quod satis superque in hujusmodi casibus alias contigisse constiterat; probavitque omnia Summus Pontifex in Congregatione, proximo die, septimo videlicet Idus Septembris ejusdemmet anni habita.

Seconda objezione fondata sull'uso di celebrarsi anche in Oriente da' Sacerdoti Armeni le dette tre Messe. Con una opportuna osservazione istorica si prova probabilmente erroneo nella sua origine un tal uso.

§. 6. Resta quello, che si dice nella Lettera di Monsignor Arcivescovo di Pisa, che i nazionali, che sono in Livorno, attestano, celebrarsi in Oriente le tre Messe da molti Sacerdoti Armeni Cattolici, e da' Missionarj del loro Rito; e ciò da Noi si crede verisimile, ma non giova all'intento. Il Beato Bartolomeo da Bologna Domenicano, detto comunemente l'Apostolo degli Armeni, fu spedito nell'Armenia nel 1318. dal Pontefice Giovanni XXII., e fu da esso creato Vescovo di Maraga, e poi trasportato all'Arcivescovado di Naxivan. Nel tempo della celebre Missione del detto Beato Bartolomeo eravi in Armenia un certo Isaia scismatico, che aveva sotto di sè trecento settanta discepoli, Era esso di buona intenzione, e mosso dalla fama della santità del B. Bartolomeo, ed illuminato da esso della verità della Fede Cattolica, s'unì con lui, conducendo seco tutti i suoi discepoli: ed allora fu, che si formò la Congregazione de' Frati uniti, avendo tutti preso l'Abito di S. Domenico, e fatta Professione di vivere in vera Religione, seguitando la Regola di S. Agostino, e le Costituzioni de' Frati Predicatori. Il tutto si vede nell'Opera del Padre Galano *nella Conciliazione della Chiesa Armena colla Romana part. 1. pag. 508. e seg.*, e con maggior felicità *nel tom. 2. della Storia degli Uomini Illustri dell'Ordine Domenicano* del Padre Touron *al lib. 1. pag. 108. e seg.* Fu questa Congregazione sottoposta al Generale de' Domenicani dal Pontefice Innocenzo VI. l'anno 1356., come si raccoglie dalla di lui Lettera nel Bollario Domenicano *al tom. 2. pag. 248.*, e nel Capitolo Generale tenuto l'anno 1583. questa nuova Congregazione incominciò a prendere il rango di Provincia. Non intendendo i Discepoli d'Isaia altro, che la lingua Armena, e facendo l'unione coi Frati Domenicani, fu d'uopo tradurre in lingua Armena le Regole, gli Statuti, il Breviario, ed il Messale dell'Ordine, come raccontano i sopraddetti Istorici. Ne' tempi a Noi vicini ritroviamo avere i Padri dell'Ordine de' Predicatori della Provincia Armena pregato di poter fare stampar i loro Breviarj, e Messali tradotti dal Latino nell'idioma Armeno; e la Congregazione del S. Officio tenuta ai 6. di Settembre 1713. ammise l'istanza, deputando i correttori, o siano Presidenti alla stampa, acciò il tutto si facesse colle dovute regole, e colla sicurezza, che nella nuova edizione non corressero errori, come altre volte in simili occasioni era pur troppo accaduto: ed il tutto fu confermato dal Sommo Pontefice nella Congregazione tenuta nel giorno seguente 7. di Settembre dell'anno medesimo.

Ideoque ex ea nihil confici.

§. 7. Cum itaque Dominicanum Missale in Armenam linguam versum fuerit, cumque in Missali Dominicano tres reperiantur adnotatæ Missæ Natalitio Christi die celebrari solitæ, videtur admodum simile vero, Sacerdotes quosdam Armenos, & Missionarios, videntes tres Missas a Patribus Dominicanis celebrari Natalitio Christi die, cœpisse & ipsos tria Sacrificia offerre, Dominicano Missali utentes in Armenam Linguam reddito: quoties autem ita se res habeat, quod verosimilius est, quisque sanæ mentis homo facile animadvertet, haud subsistere fundamentum, in oblatione trini Sacrificii a nonnullis Armenis per Orientem peragi solita, constitutum, nec eo juvari ullatenus posse Armenos Liburno in Portu commorantes; eo quod tres Missæ in Missali Dominicano adnotatæ, semper Latini Ritus esse censeantur, etsi in Armenam Lin-

E perciò inutile per l'intento.

§. 7. Essendosi dunque fatta la traduzione del Messale Domenicano in lingua Armena, ed essendovi nel Messale Domenicano le tre Messe nel giorno di Natale, pare assai verisimile, che alcuni Sacerdoti Armeni, e Missionarj, vedendo che le tre Messe si celebravano nel dì di Natale da' Padri Domenicani, le abbiano ancor essi incominciate a celebrare, prevalendosi del Messale Domenicano tradotto in Armeno: e quando questo sia, come è molto verisimile, il fondamento della celebrazione delle tre Messe, che si fa da alcuni Armeni in Oriente; ogni uomo di buon senno facilmente ne conoscerà l'insussistenza, e ch'esso non può in veruna maniera giovare agli Armeni, che sono in Livorno: appartenendo sempre le tre Messe, che sono nel Messale Domenicano, benchè tradotte in lingua Armena, al Rito Latino; e non potendo gli

ANNO 1756.

Si conferma l' assunto con un esempio del tutto simile.

gli Armeni prevalersi a loro capriccio del Rito Latino. Simile è l'esempio della Messa Latina de' Padri Domenicani tradotta in lingua Greca, giusta la concessione fatta da Bonifazio IX. a Massimo di Costantinopoli Domenicano, che è *nel tom.* 2. del Bollario Domenicano *pag.*370.; celebrandosi essa da' Domenicani, e non potendosi celebrare da' Greci.

Ordine pe'l Secretario.

§. 8. Ed ecco quanto abbiamo potuto raccorre, non ostante l'essere malamente trattati dalla podagra. Sarà sua cura il notificare il tutto alla Congregazione di Propaganda; e ricevendo da essa gli ordini, come si può credere, di rescrivere a Monsignor Arcivescovo di Pisa, caderebbe forse in acconcio di fargli capitare una copia di questa Lettera, che scriviamo a Lei: alla quale intanto diamo l' Apostolica Benedizione.

Data 29. Decemb. 1755. e decimo sesto del Pontificato.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

PONT. A. XVI.

Simillim. allato exemplo res confirmatur.

Linguam versæ; nec liceat Armenis pro arbitrio Latinos Ritus usurpare. Simillimum Nobis suppetit exemplum ex Missa Latina Patrum Dominicanæ Familiæ in Græcam Linguam versa juxta indultum a Bonifacio IX. datum Maximo Constantinopolitano Dominicanæ Familiæ viro, relatumque *tom.* 2. Bullarii Dominicani *pag.*370. Ea quippe Dominicani Fratres quidem, nullatenus autem Græci, in Sacrificio offerendo uti possunt.

Monita ad Secretarium

§. 8. Hæc itaque sunt, quæ Nobis, quamvis male a podagra habitis, licuit colligere. Curæ tibi erit, Venerabilis Frater, deferre omnia ad Congregationem de Propaganda Fide; & si mandatum ab ea tibi fuerit, quod facillimum, ut ad Pisanum Archiepiscopum rescribas, opportunum fortasse erit, hujus ad te Nostræ Epistolæ exemplum eidem reddendum curare. Interea Apostolicam tibi Benedictionem impertimur.

Dat. 29. Decemb. 1755. Pont. XVI.

Datum apud S. Mariam Majorem die 29. Decembris 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

LIV. EXCITANTUR OMNES

Græci Ritus Orientales, ut nova Euchologii editione utantur; narratur quoque quid pro ea perficienda factum fuerit; & quæ eidem novæ editionis Euchologio præposita sunt Monita, latius explicantur.

EPISTOLA PRIMA.

Ad Archiepiscopos, Episcopos, aliosque Ritus Græci Ecclesiasticos, Sæculares & Regulares, gratiam & communionem Sedis Apostolicæ habentes

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, ac dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœm. a contestatione paternæ charitatis & Pastor. sollicitudinis in Græcam, aliasque Oriental. nationes.

EX quo primum tempore Apostolicam B. Petri Sedem conscendimus, usque in præsentem diem, assidua Nobis videmur edidisse argumenta paternæ prorsus charitatis, qua dilectos Nobis in Christo Ecclesiasticos, Laicosque Orientales Nobis consentientes, sive, uti vocant, *Unitos*, & a schismatis labe immunes, complectimur; nihilque intactum reliquisse, quo ii, qui in schismate sunt, ejuratis erroribus, Catholicæ unitati consocientur. Nolumus hic quæcumque in hunc finem egimus, commemorare: quum & referta sint Regesta Congregationi de Propaganda Fide Decretis nostris hac de re conditis; & Apostolicas Litteras, atque Constitutiones pro Orientalium rebus a Nobis editas, in Bullarii nostri Voluminibus unusquisque percurrere valeat. Illud Nobis propositum nunc est, ut Vos, Venerabiles Fratres, Dilectosque Filios, certiores faciamus, absolutum jam esse opus Correctionis Græci Euchologii, idque jam Typis ejusdem Congregationis de Propaganda Fide impressum fuisse, post diuturnum rerum omnium examen, accuratissima castigatione emendatum; ideoque vos hortemur, ut hoc potissimum in sacris actionibus adhibeatis, sepositis aliis, quæ variis erroribus satis superque infecta deprehenduntur. Quod quidem haud mirum videri debet; id enim incommodi facillime accidit, quoties in pluribus ac sæpe iteratis unius Operis editionibus, ab iis, qui præsunt, aliquid omittitur exactissimæ illius diligentiæ, quæ necessaria est, ne aliqua, aut per fraudem, aut per inscitiam, identidem inserantur, aut adjiciantur, quæ in primævis purisque editionibus non erant; quæque deinde resecanda quum sint, aut aliquo modo temperanda, tractu temporis causam præbent instituendis correctionibus, novisque repurgatis editionibus; quemadmodum in ipsa quoque Occid. Ecclesia, quantumvis præ Orient. minoribus periculis exposita sit, evenisse dignoscitur: quocirca Rom. sæpe Pontifices coacti sunt opportune consulere, ut Missalia, Ritualia, Breviaria, & Martyrologia emendarentur, & castigata noviter ederentur. Verum quod attinet ad correctionem vestri Euchologii, quod, ut optime nostis, nihil aliud est, quam collectio Ecclesiasticarum precum, atque benedictionum, ideoque, ut Goarius explicat, Ecclesiæ vestræ Rituale, seu Manuale, aut Sacerdotale, & Pontificale commode appellari posset: duo potissimum his nostris Litteris agenda suscepimus: historiam nimirum exponere correctionis, novæque editionis, quæ nuper perfecta fuit: & Monita quædam latius explicare, quæ in ipsius Euchologii vestibulo opportune præposita sunt: dilato in aliud tempus consilio aperiendi vobis, si Deus vitam & vires Nobis largietur, res alias complures ad Euchologium ipsum pertinentes, quæ nec satis recte præsentibus Litteris nimis in longum protrahendis insererentur, & immodicum Nobis afferrent laborem, ætati Nostræ prorsus alienum, nec apte conciliandum cum reliquis magni momenti curis, quæ nunc præsertim Nos in Apostolici Ministerii procuratione circumstant, & a quibus Nos modo expedire non possumus.

Pontificis consilium in Encyclicis hisce Litteris conscribendis.

Græcum Euchologium quid.

Summa eorum, quæ hac Epistola continentur.

§. 2. Philippus IV. Hispaniarum Rex Catholicus is fuit, qui sub annum 1631. habito ad Apostolicam Sedem recursu, exposuit, delatum sibi esse a Græcis Unitis ditionis suæ Terras incolentibus, editum fuisse a Græcis schismaticis Euchologium pluribus erroribus vitiatum, simulque rogavit, ut absurdis, quæ inde manare possent, opportunis remediis occurreretur. Summus autem Pontifex Urbanus VIII. statim egregio operi manum admovit, deputata ad Euchologii correctionem peculiari Congregatione, cui & ipse primum nonnullos S. R. E. Cardinales, Romanæque Curię Pręlatos, atque Theologos magni nominis, adscripsit; & alios per Orbem tunc maxime Ecclesiasticę eruditionis laude pręstantes viros, eidem Congregationi adscribendos, Romam accivit. Inter hos vocatus fuit Dionysius Petavius Presbyter Societatis Jesu in Galliis degens, qui tamen justissima affectę ętatis excusatione usus fuit, ne tantum iter arriperet: & Joannes Morinus Gallicani Oratorii Presbyter, qui & ad Urbem accessit, & pluribus sessionibus interfuit, in quibus multa scitu digna protulit, ad rem recte instituendam dirigendamque opportuna, de quibus alibi sermonem habebimus.

Euchologii correctio, quando, quibusque de causis primum instituta.

§. 3. Summum profecto studium ac diligentiam in demandatum sibi opus contulerunt ii, qui Congregationem ab Urbano Pontifice deputatam constituebant; eorumque curas atque labores innuit Leo Allatius, quum de Græco Euchologio sermonem habens, ita scripsit: *De libro plura possem referre, & examinare: verumtamen, cum sub censura, ac judicio acerrimorum virorum stet, sententiam de eo veram, & judicium infallibile expecto.* Et quidem duo supra octoginta sessiones inter eos habitę fuerunt, ut olim testatus est Cardinalis Franciscus Barberinus senior, in Congregatione de Propaganda Fide, quę die 23. Januarii anni 1645. coacta fuit coram Innoc. Papa X. paulo post obitum illius Decessoris Urbani, ejusdem Cardinalis Patrui. Non ideo tamen absoluta fuit Euchologii emendatio, nec nova editio confici potuit.

Quantoque studio sub Urb. VIII. & Innoc. X. PP. curata fuerit.

§. 4. Subsequentium Pontificum tempore propositum opus nunquam omnino fuit desertum, sed parum lenteque promotum; dum novis, ut assolet, negotiis supervenientibus, inceptorum antea exitus & finis retardatur. Quum autem Deo Optimo Maximo visum fuerit Nos, licet immerentes, ad Summum

Opus sequentibus tempor. interm. summo studio Pont. instauravit.

mum Pontificatum evehere, inter primas, quas libenter assumpsimus, curas, hæc fuit, de correctione librorum Orientalis Ecclesiæ, præsertim vero Euchologii Græcorum. Quare, ut optatam Nobis metam aliquando contigere liceret, hæc, quæ sequuntur, mandata per Nos tempestive edita, & executioni diligenter tradita fuerunt. Primum itaque collecta, & in ordinem digesta sunt Acta Congregationum, quæ sub Urbano VIII., & Successoribus Pontificibus habitæ fuerant, ut comperta fieret captarum resolutionum sententia, quantumvis illæ Pontificia confirmatione roboratæ non fuissent; neque enim unquam ad Summos Pontifices facta apparebat earum relatio, sed in opportuniora tempora, justis fortasse de causis, dilata. Deinde quum jam omnes e vivis excessissent, quicumque olim adscripti fuerant prædictæ Congregationi, ad Euchologii correctionem institutæ, Nos alios S. R. E. Cardinales, & Consultores ad gravissimum opus urgendum deputavimus; e Cardinalibus nimirum bo. me. Antonium Xaverium Gentili, Philippum Monti, Joachimum Besozzi, & Aloysium Lucini, respective nuncupatos, qui omnes jam ex hac vita migrarunt; Congregationis autem Præfectum constituimus Dilectum Filium Nostrum Fortunstum Presbyterum Card. Tamburini nuncupatum, qui sospes vivit; Consultores vero designavimus Dilectos Filios Fr. Josephum Augustinum Orsi Ord. Prædic. Palatii Nostri Apostolici Magistrum, Leonardum Siderer Societ. Jesu Presbyterum, Dominicum Vitali Monachum Ordinis Sancti Basilii, Thomam Sergium e Piis Operariis Sacerdotem, & Dominicum Teoli Presbyterum Romanum, quorum aliqui superstites sunt, alii supremum diem obierunt; denique ejusdem Congregationis Secretarium elegimus Dilectum Filium Magistrum Nicolaum Antonellum Prælatum Nostrum Domesticum. His omnibus præscriptum fuit, ut certis recurrentibus diebus inter se convenientes, de rebus eorum cognitioni delegatis tractarent; id quod per integrum decennium exactissime præstitum fuit. Quum autem olim controversia fuisset de methodo in examine rerum servanda; censentibus nonnullis, ut ante omnia de Sacramentorum formis inquireretur, aliis vero suadentibus, ut secernerentur ea, quæ ad simplicium Presbyterorum officium pertinent, ab iis, quæ sunt Episcoporum propria; Nos hujusmodi controversiam de medio sustulimus, jubendo, ut Euchologii revisio, & correctio, a prima illius pagina ad subsequentes gradatim produceretur, eodem ordine, quo Euchologium ipsum conflatum, impressumque conspicitur. Denique præfato Congregationis Secretario id oneris imposuimus, ut ante singulas sessiones, folium efformaret, non modo cuilibet ex Cardinalibus, & Consultoribus, qui conventuri erant, sed Nobis etiam, qui omnibus de rebus in Congregatione discutiendis certiores fieri volebamus, opportune tradendum; quo in folio, indicatis proponendarum quæstionum capitibus, adnotaretur primo quidquid super illis expensum, atque conclusum fuerat in Congregationibus habitis sub Prædecessoribus Pontificibus, qustenus in anteactis Congregationibus de ipsis sgi contigisset; deinde ea, quæ circa hujusmodi questiones in Theologorum libris conscripta, & in Ecclesiasticis monumentis relata haberentur.

Congreg. ex spectabilibus Viris restituit, quorum nomina recensentur.

Sapientissimam statuit totius rei agendæ, & perficiendæ rationem.

§. 5. De veteribus Euchologiis, uti par erat, inspiciendis, conferendisque, minime necesse fuit eumdem Secretarium monere; quem porro invenimus & Grecę Linguę peritum, & sacra eruditione, doctrinaque prestsntem, paratumque ad magnos quoslibet perferendos labores in Apostolicę Sedis obsequium & utilitatem; quemadmodum sępe alias, rebus ita exposcentibus, ac etiam editis plurimo studio voluminibus, demonstravit. Notum cuique est, P. Jacobum Goarium Ordinis Prędicatorum, natione Gallum, octo ipsos annos in Orientalibus Regionibus commoratum, ubi omnia attente exploravit, Romam deinde venisse sub ann. 1640., diuturnisque collationibus habitis cum insignibus doctrina viris, & rerum Grecarum peritissimis, Leone Allatio Romanę Curię Pręsule, Basilio Falasca Ordinis Sancti Basilii Procuratore Generali, Georgio Coresio, & Pantaleone Ligaridio, ut etiam de eo refert P. Echardus *De Scriptoribus Ordinis Prædicatorum Tom. 2. pag. 574.* in Galliam denique reversum, in lucem edidisse Euchologium Grecum, una cum Latina illius versione. Pro cujus Operis majori perfectione, quum doctus ac diligens Vir plures manuscriptos Codices, & Libros Typis impressos, qui in ipsius Proœmio ad Lectorem recensentur, inspicere & perpendere non omisisset, variantes lectiones ubique adjecit, & opportunas, doctasque adnotationes huc illuc inseruit. Opus istud primo prodiit Parisiis anno Domini 1647. deinde Venetiis anno 1730. recussum fuit.

Peculiaris cura in conferendis veteribus Euchologiis, adhibita a Congreg. Secretar.

De Euch. edito a P. Goario, deque hujus peritia Græcor. Rituum.

§. 6. Norunt etiam eruditi Viri, complura Mss. exempla Euchologii Greci in Bibliotheca Vaticana asservari: preterea extare in Barberina Bibliotheca celebre *Euchologium Barberinum S. Marci*, sic dictum, propterea quod e Cœnobio S. Marci Florentię ad prędictam Bibliothecam olim translatum fuit; illudque antiquissimum esse, ac decem sęculorum ętatem superare; quum Leo Allatius testatum reliquerit, a peritissimis sui temporis viris, jam tunc nongentis annis vetustius fuisse habitum: *Omnium autem antiquitatem superat Codex Barberinus in charta pergamena quadratis litteris accuratissime descriptus, ante nongentos, & plures annos, sententia eorum, qui in hisce rebus judicandis primi habentur, conscriptus.* Illud quoque eruditis incompertum esse non potest, in Archivo Monasterii Cryptę Ferratę pretiosum asservari Codicem, *Euchologium Patriarchale* nuncupatum, quem magnus Cardinalis Bessarion, primus illius Monasterii Abbas Commendatarius, ejusdem Abbatiæ Monachis testamento legavit; quum ipse eum dono habuisset a præclaræ memoriæ Cardinale Juliano Cæsarino: huic autem donatus fuisset in Concilio Florentino a Sacerdote Georgio Vari Cretense, quemadmodum testatur Arcudius; quapropter hujusmodi Codex a Cardinali Bessarione plurimi semper habitus fuerat. Omnes hi, quos innuimus, Euchologii Codices inspecti, explorati, collatique invicem fuerunt, tum a Præsule Secretario, tum ab aliis Congregationi adscriptis idioma Græcum callentibus, quo rectius tutiusque dirigeretur nova Euchologii editio; neque porro Nostris hortationibus, aut monitis ad id opus fuit, quum ipsi sua sponte hujusmodi curam susceperint, ac summa diligentia subierint.

Plures Euchologii Codices in Vaticana Biblioth. asservati.

Euch. Barberin. ejus denominatio, & antiquitas.

Euch. Cryptæ Ferratæ unde habitum, & cujus auctoritatis habeatur.

§. 7. Neque similiter necesse habuimus doctis Cardinalibus, & Consultoribus Congregationem efformantibus in memoriam revocare sapientes illas animadversiones, quæ leguntur tum apud laudatum Joannem Morinum, in Præfatione illius Operis *De Sacris Ordinibus*, tum apud Lucam Holsteinum *in Dissertatione I. de Sacramento Confirmationis*, tum denique apud Authorem *Vindiciarum P. le Brun*, in his, quæ scripsit de Forma Sacramenti Eucharistiæ; quasque præ oculis omnino habere debet, quicumque vult de Græcorum Ritibus rectum judicium ferre. Injusta quippe & fallax, Ecclesiæque paci atque unitati contraria est eorum judicandi ratio, qui Latinorum tantummodo Ritualium notitiam habentes, nec aliud scientes, præter ea, quæ tradiderunt nonnulli ex nostris Scriptoribus, nostrarum quidem rerum periti, sed Græcarum consuetudinum rudes, ejusque rationis ignari, quam semper cum ipsis sequuta est Apostolica Romana Sedes, non dubitarunt in sacris Græcorum Ritibus ea omnia damnare, quæcumque Latino Ritui conformia, & consentanea non reperiebant. Hæc, inquam, præfatis Cardinalibus & Consultoribus ad Euchologii correctionem delectis minime commemorare oportuit, quum ipsi jam hujusmodi agendi & judicandi normam sibi proposuerint, eamque reipsa plenissime sequuti sint: quemadmodum etiam revera factum fuisse agnovimus a Cardinalibus & Prælatis qui sub Urbano VIII. in Congregationibus hac de re habitis sententiam dixerunt. Quæ autem a Nobis demandata fuisse superius innuimus, ea undequaque impleta fuerunt; nec satis dici potest, quam assidua diligentia & labore omnes Congregationem constituentes operi conficiendo incubuerint. Prædictus vero Secretarius, non solum ante singulas inter eos habendas sessiones, injuncta sibi folia docte & sapienter elucubravit, Nobisque exhibuit; verum etiam, post habitas sessiones hujusmodi, Congregatorum sententias, atque resolutiones Nobis referre non omisit; Nos autem omnibus per-

Amplior. curæ, & labores, per Secr. cæterosq. Congreg. adscript. adhibentur.

fe-

Studium quoq; suum adjungit Pont. Euch. correct. absoluta.

lectis, & mature pensatis, easdem, prout in Domino expedire visum est, approbavimus & confirmavimus. Et hac quidem servata methodo, absoluta est Euchologii correctio, & nova ejusdem editio elapso anno 1754. typis Congregationis de Propaganda Fide impressa est. Hęc habebamus, Ven. Fratres, Dilecti Filii, quę ad vestram notitiam deduceremus, ut vobis compertum esset, quantum studii, laboris, ac diligentię adhibitum fuerit, ut Euchologii vestri editio correctissima in lucem prodiret.

Quatuor Monita Euchologio præposita, de quibus singulatim dicendum.

§. 8. Porro sub initium novissimæ hujus editionis quatuor posita sunt Monita, de quibus in hac Epistola, juxta id, quod superius constitutum Nobis esse diximus, operę pretium facturos nos esse existimamus, si ea vobis breviter indicemus, quę in iisdem statuendis prę oculis habita fuerunt.

Primum bipartitum Monitum: de commem. Rom. Pont. nec non Episc. & Patr. in Missa facienda.

§. 9. Primum itaque Monitum his verbis conceptum legitur: *Sciendum est, quod Sacerdotes, qui Euchologio sunt usuri, nosse debent Ecclesiasticos Sanctorum Patrum Canones, & Catholicæ Ecclesiæ Constitutiones, ne divina administrantes Sacramenta, aliaque peragentes Officia, errare comperiantur. Cum igitur in sacra Liturgia commemorationes fieri soleant, oportet primum quidem Romani Pontificis commemorationem agi, deinde proprii Episcopi, & Patriarchæ, dummodo Catholici sint. Quod si alter eorum, vel ambo sint schismatici, sive hæretici, eorum commemoratio nequaquam fiat.* Quod sane consentaneum omnino est iis, quę decreta fuerunt in Congregatione habita die prima Maii 1746. quęque approbatione nostra confirmata fuerunt. Dubium in ea Congregatione propositum fuit sequens: *Num in precibus, quæ a Sacerdote, & Diacono in Prothesi recitantur, ponendum sit Nomen Summi Pont. sum etiam in cæteris precibus: videlicet, Pro Summo Pontifice N.* Redditum autem fuit Dubio Responsum hujusmodi: *In Instructione initio Euchologii adscribenda, admoneantur Sacerdotes Græci, ut commemorationem faciant Summi Pontificis, & eorum Episcopi, seu Archiepiscopi, si sit cum Ecclesia Catholica Romana unitus, & insuper ponatur alia Rubrica in margine Liturgiæ, quæ eos remittat ad Instructionem.* Visum est enim hoc pacto suppleri debere, quę in ipso Euchologii Textu desiderantur.

Dubium in Congr. discussum & Decr. hac de re editum.

De prima Moniti parte, sc. de Comm. Roman. Pontificis.

§. 10. De commemoratione Romani Pontificis in Sacrificio Missę, deque hujus disciplinę vetustate, Nos ipsi fuse disseruimus in Nostro Tractatu *De Sacrificio Missæ Sect. 1. n. 219.* sed post ejus Libri editionem, idem argumentum, congestis pluribus haud sane communibus monumentis, tractavit Dominicus Georgius noster, dum viveret, intimus Sacellanus, *De Liturgia Romani Pontificis Tom. 3. cap. 3. num. 14.* ubi hęc habet: *Solemne semper fuit in Ecclesia Catholica, ut Romani Pontificis nomen inter sacra Mysteria recitaretur;* deinde *num. 22.* ita subdit: *De Romani Pontificis nomine ad unum omnia vetustissima monumenta concordant, & exemplaria sacri Canonis antiquissima.* Et quidem hujusmodi commemorationem in Missa habitam fuisse ostendunt Liturgia Ambrosiana, Missa Mozarabica, Missa Latina, quam Flaccus Illyricus Lutheranus vetusto e Codice exscriptam protulit; item antiquissima Liturgia, quę legitur in vetustiori Codice Sacramentorum Ecclesię Romanę, quam Ven. Cardinalis Thomasius in lucem edidit; omnes denique Sacri Missæ Canones, sive impressi, sive manuscripti; quemadmodum fuse demonstrat memoratus Præsul Nicolaus Antonellus in sua copiosa, ac erudita Dissertatione, quam pro injuncto sibi munere Secretarii præfatæ Congregationis ad Euchologii correctionem deputatæ, conscripsit, & Typis cudendam curavit, tunc cum a Cardinalibus, & Consultoribus ea de re disceptari cœpit; quam etiam recusam legere est in Appendice ad antiquum Missale Monasticum Lateranense, *Tom. 1. Collectionis Liturgicæ* a P. Emanuele de Azevedo adornatæ.

Monum. ex quibus vetustissimus in Latina Eccl. probatur hujus commemorat. Ritus.

An idem primis sæculis in Græca Ecclesia viguerit, disputat.

§. 11. Hactenus enunciata Monumenta ad Latinam Eccclesiam pertinent. Quod autem spectat ad Græcam Ecclesiam, Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 11. num. 3.* ignotum esse ait, an ea prioribus sæculis in Sacrificio Missæ Romani Pontificis mentionem fecerit: *An vero primis sæculis Græcia Orthodoxa mentionem fecerit Romani Pontificis, non liquet.* Porro Isaacus Habertus *in Observationibus ad Pontificale Græcorum part. 8. observat. 12.* fatetur se inter prioris ævi monumenta nullum invenire, ex quo constet, in Orientali Ecclesia, infra Missarum actionem, Romani Pontificis memoriam fieri consuevisse: *Vellem factum, & laudarem; sed factum non lego: factum quidem laudarem.* Cum autem in quibusdam antiquis exemplis Liturgiæ Sancti Joannis Chrysostomi sequentia verba legantur: *Nicolai Sanctissimi Universalis Papæ longa sint tempora;* credibile esse ait, temporibus S. Nicolai I. Pontificis Maximi, videlicet circa ann. Christi DCCCLVIII., Patriarchæ nomini adjectum fuisse nomen Romani Pontificis. At vero laudatus Antonellus in citata Dissertatione contendit, multo ante Epocham ab Haberto indicatam, in Ecclesia Græca Romani Pontificis commemorationem in Missa fieri consuevisse; idque evincit tum aliis multis monumentis, tum eo potissimum facto quod refert Nicephorus *in Historia Ecclesiast. l. 16. cap. 17.*, & testimonio nititur antiquioris atque gravioris Historici, Basilii Cilicis. Acacius nimirum Constantinopolitanus Episcopus, Eutychianæ hæresis fautor, Zenoni Imperatori auctor fuerat, ut infaustum illud publicaret edictum, *Henoticon* appellatum, quo irrita fiebat Sacri Chalcedonensis Concilii definitio adversus hæresim Eutychetis. Quod cum Sanctissimus Pontifex Felix III. dissimulare non potuerit, ideoque Acacium communione privaverit, ausus est hic anno Domini CCCCLXXXIV., novo & inaudito ad eam diem temeritatis excessu, Felicis Romani Pontificis nomen e Sacris Diptychis abradere. Quam ob rem damnata deinde fuit Acacii memoria, ejusque damnationi acquievit Ecclesia Græca, sub Hormisda Pontifice, & Justino Imperatore; id quod a duobus Hormisdæ Prædecessoribus, Anastasio II. & Symmacho, obtineri nequiverat. Erat igitur in magna Constantinopolitana Eccclesia, (cujus exemplum procul dubio sequutæ erunt inferiores aliæ Orientis Ecclesiæ), erat, inquam, in Sacris Diptychis Romani Pontificis nomen, ideoque dicendum est, pro eo nominatim oratum fuisse inter Missarum solemnia. Quod si Acacius hujusmodi nomen primus abrasisse dicitur, ejusque factum ideo etiam improbatum specialiter fuit, quod, sine præcedenti alterius cujusque exemplo, rem perpetrasset novam, & eo usque inauditam, quamvis anteactis temporibus inter Romanos Pontifices, & Regiæ Urbis Episcopos, offensiones ac dissensiones non defuissent; hinc satis superque evincitur, multo ante Acacii tempora, ideoque prioribus sæculis, Romani Pontificis nomen Sacris Græcorum Diptychis inscriptum fuisse, & in Missarum actione pro eo preces fieri consuevisse.

Egregium factum, quo comprobatur affirmativa sent.

Commemoratio isthæc, quid vi sua importet.

§. 12. Sed quidquid sit de hoc controverso Ecclesiasticæ eruditionis capite, Nobis satis est affirmare posse, commemorationem Romani Pontificis in Missa, fusasque pro eodem in Sacrificio preces, censeri, & esse declarativum quoddam signum, quo idem Pontifex tanquam Ecclesiæ Caput, Vicarius Christi, & B. Petri Successor agnoscitur, ac professio fit animi & voluntatis Catholicæ unitati firmiter adhærentis; ut etiam recte advertit Christianus Lupus, super Conciliis scribens *Tom. 4. Editionis Bruxell. pag. 422. Hæc commemoratio est suprema & honoratissima Communionis species.* Neque id tantummodo probatur auctoritate Ivonis Flaviniacensis *in Chronico pag. 228.* ubi ita legitur: *Noverit se a communione totius Orbis separari, quicumque nomen Apostolici, pro qualicumque dissensione, in Canone non recitaverit;* aut vulgati Alcuini, qui *lib. 1. de Divinis Officiis cap. 12.* ita scripsit: *Constat, ab universi Orbis communione separatos esse, sicut B. Pelagius docet, qui qualibet dissensione, inter Sacra Mysteria Apostolici Pontificis memoriam secundum consuetudinem non frequentant;* sed graviore sententia Pelagii II. Summi Pontificis, qui sexto Ecclesiæ sæculo Apostolicam Cathedram tenuit, quique in suis litteris, relatis in Labbeana Conciliorum Collectione *Tom. 5. col. 794. & seq. & col. 810.* ita ad rem nostram scriptum reliquit: *Divisionem vestram a generali Ecclesia, quam tolerabiliter ferre non possum, vehementer stupeo; cum enim beatissimus Augustinus, Dominicæ sententiæ memor, quæ funda-*

mentum

mentum Ecclesiæ in Apostolicis Sedibus collocavit, in schismate esse dicat, quicumque se a Præsulum earumdem Sedium auctoritate, vel communione suspenderit, nec aliam manifestet esse Ecclesiam, nisi quæ in Pontificalibus Apostolicarum Sedium est solidata radicibus, quomodo vor ab universi Orbis communione separatos esse non creditis, si mei inter Sacra Misteria, secundum consuetudinem, nominis memoriam reticetis, in quo, licet indigno, Apostolicæ Sedis, per successionem Episcopatus, præsenti tempore videtis consistere firmitatem? Quibus Pelagii litteris usus est quoque magnus Lugdunensis Archiepiscopus Sanctus Agobardus in suo Tractatu *De comparatione utriusque regiminis*, qui impressus habetur *in Magna Bibliotecha Patrum, impressionis Lugdunensis Tom 14. pag. 315. num. 21.*, & a Balutio recusus fuit, inter alia ejusdem Sancti Opera *Tom. 2. pag. 49.*

Eadem, occasione schism. intermissa, & in tractande unione, semper ante alia quæque conventa.

§. 13. Satis præterea Nobis est, hoc tuto asserere posse, quocumque demum tempore in Ecclesia Græca recepta fuerit disciplina orandi nominatim pro Romano Pontifice in Missa, eam certe in Græcis Ecclesiis viguisse pluribus sæculis ante conflatum schisma, nec nisi post funestam divisionem fuisse intermissam. Extat epistola Petri Antiocheni Patriarchæ, qui vivebat anno Christi 1053. ad Michaelem Cærularium, insignem schismatis Photiani instauratorem, quam Græce & Latine edidit Joannes Baptista Cotelerius *Tom. 2. Monument. Eccles. Græc.* Michael dixerat, se mirari, quod Antiochenus ipse Petrus, necnon Alexandrinus, & Hierosolymitanus Antistites, Roman. Pontificem in sacris Diptychis referrent; quemadmodum desumitur *ex cit. Tom. 2. pag. 140.* Sed fanatici hominis audaciam Petrus acerrime perstrinxit, ostendens, ad suam usque ætatem, tum Antiochiæ, tum Constantinopoli non fuisse intermissam Romani Pontificis commemorationem: *Ad hæc ego quoque testis sum omni exceptione major, aliique mecum plures eorum, qui in Ecclesia præcellunt, quod sub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domno Johanne, Papa Romæ, ipse etiam Johannes nominatus, in sacris Diptychis referretur. Constantinopolim prætereaante hos annos quadraginta quinque ingressus, reperi, sub sancta memoriæ Patriarcha Domno Sergio, prædictum Papam in sacra Missa cum aliis Patriarchis referri.* Additur, nunquam agi cœptum de unione instauranda, nisi ea in antecessum admissa conditio fuerit, ut Sacræ Liturgiæ insereretur Romani Pontificis commemoratio; neque vero conventam unionem pro impleta habitam fuisse, nisi prædicata initialis conditio reipsa executioni fuerit demandata. Ex quibus omnibus manifeste eruitur consensio Ecclesiarum Latinæ & Græcæ, in agnoscendo & statuendo, inesse in præfata commemoratione protestationem subjectionis debitæ Romano Pontifici, tanquam Ecclesiæ Capiti, ac voluntatis permanendi in unitate Ecclesiæ, ut supra diximus; contra vero, per hujusmodi commemorationis omissionem, declarari animum schismati pertinaciter adhærentem.

Probatur assertio iteratis exemplis instauratæ unionis, rebusque gestis sub Michaele Palæolog.

§. 14. Quum Michael Palæologus Constantinopolitanus Imperator, anno 1263. & sequenti, studium suum declarasset redeundi una cum Græcis sibi subjectis, in unitatem atque concordiam cum Ecclesia Romana, Urbanus IV. Prædecessor Noster hanc conditionem diserte proposuit, teste Niceta *lib. 5. cap. 2. Ut in sacris Officiis e Diptychis Papæ nomen cum quatuor Patriarchis memoraretur.* Cumque subinde hujusmodi unionis tractatio ab eodem Michaele Imperatore, & Patriarcha Joanne Vecco, resumpta fuisset, ac de ea serio actum fuerit in Concilio Generali Lugduni habito anno Domini MCCLXXIV. Beatus Gregorius X. Pont. Max. assentientibus Patribus in Concilio congregatis, ante omnia nonnullas proposuit conditiones, quæ nisi acceptarentur, nullus Unioni tractandæ ac perficiendæ locus reliquus foret; quarum prima fuit: *Ut inter sacras Hymnodias Papa cum aliis quatuor Patriarchis in Diptycha relatus memoraretur*; ut apud eumdem Nicetam habetur, *loco citato.* Eam vero conditionem a Græcis acceptatam fuisse, & exequendo impletam, testatur Pachymeres *lib. 5. cap. 22. Ex hoc Legatorum adventu pacem factam referentium, duo consecuta sunt, vi prius conventorum; exauctoratio Patriarchæ, & Papæ in sacro commemoratio pubblica.*

§. 15. Michaeli Palæologo successor in Imperio fuit Andronicus Filius, damnato schismati adeo perdite adhærens, ut, quoniam Pater unioni Ecclesiæ Græcæ cum Latina ineundæ operam contulerat, illius Corpus extra locum sacrum sepeliri permiserit.

Impia Andronici intermedii Imp. ret. attentata.

Et quia, donec Ecclesiæ Constantinopolitanæ præsideret Catholicus Patriarcha Joannes Vecco, minime sperabat Imperator, destinatam sibi schismatis instaurationem ad exitum perduci posse, Josephum quemdam hæretica labe infectum in Patriarchalem Sedem intrusit. Exinde res in pejus ruere cœperunt, nec amplius obtineri potuit sincera Ecclesiarum reconciliatio, donec coacto Ferrariæ Generali Concilio, quod deinde Florentiam translatum fuit, rebusque inter Latinos Græcosque Patres mature discussis, anno demum MCCCCXXXIX. dejectus fuit divisionis paries, qui unam ab altera Ecclesia tam diu sejunctam tenuerat.

Altera probatio ex factis Joannis Palæologi necnon Alexand. Patriar.

Utque omnibus testata fieret unionis peractæ veritas, Joannes Palæologus Græcorum Imperator jussit in sacris Diptychis reponi nomen Romani Pontificis; uti testatur vel ipse schismaticus scriptor Sylvester Sguropulus *in Historia Concilii Flor. sess. 10. c. 12.* Cumque subinde unionis constitutæ Decretum ad Philotheum Alexandrinum Patriarcham transmissum fuerit, non prætermisit hic, in sua responsione ad Eugenium IV. Pontificem data, testari, a se quoque statutum fuisse, ut in Sacrificio Missæ, Romani Pontificis commemoratio, antequam aliorum Patriarchatum, fieri deberet: *Unde cum nostris Ægyptiis Pontificibus, & cæteris Clericis nostris statuimus, ut ubique, in omnibus Christi Ecclesiis, inter Missarum solemnia, præ cæteris Patriarchis, memoriam Tuæ Beatitudinis faciamus, sicuti in Sacris Canonibus cautum est;* quemadmodum videre est in Actis Concilii Florentini a cardinale Justiniano collectis *part. 2. collect. 22. pag. 323.*

Tertia denique, ex pactis conventis inter Constantin. Imper. & Nicol. V. Pontific.

§. 16. Post Joannem Palæologum in Græcia imperavit Constantinus, qui quum ad Nicolaum V. Legatos misisset, qui sibi periclitanti opem implorarent, hoc simul profiteri non omisit, se omni conatu daturum operam, ut concordia Florentiæ constituta optatam sortiretur executionem; Ideoque effecturum, ut Pontificis Romani nomen sacris Diptychis restitueretur, uti testatur Ducas in Historia Byzantina: *Imperator suppetias rogatum Romam jam antea miserat, ut etiam Concordia Florentiæ reconciliata restabiliretur, inque magnæ Ecclesiæ Liturgiis, Papæ nomen e sacris Diptychis recitaretur.* Pontifex autem promptum se atque paratum exhibuit ad afferendam illi pro viribus opem; simulque ipsum hortari, & urgere non destitit, ut Decretum Unionis in Concilio Florentino peractæ promulgaret, efficeretque, ut nomen Romani Pontificis *recitetur in Diptychis, & pro ipso nominatim expresse ab universa Græcorum oretur Ecclesia, sicut ii, qui Deo placuere, & Constantinopolitani Patriarchæ, & Imperatores hactenus servavere*; ut habetur in Annalibus Raynaldi, *ad annum Christi* 1451. n. 2.

Græci Orient. Catholici hujusce comm. habendæ legem agnoscunt, & in iteratis Syn. evulgant.

§. 17. Hæc sunt, quæ pertinent ad priorem partem primi Moniti, ubi agitur de obligatione Celebrantium, orandi pro Papa in Sacrificio Missæ; nec aliud præterea addendum videtur; nisi quod ante hujusmodi Monitum, Catholici Episcopi Græci Orientales, in suis Synodis, hoc ipsum statuere non omiserunt; & Nos ipsi pro Italo-Græcis opportuna Decreta edere non prætermisimus. Anno Domini MDCCXX. Zamosciæ habita fuit Synodus Provincialis, de mandato fel. record. Prædecessoris Nostri Clementis Papæ XI. ac præsidente in ea Hieronymo Grimaldo tunc Archiepiscopo Edesseno, & Apostolicæ Sedis Nuntio in Regno Poloniæ, deinde vero a recol. mem. Decessore Nostro Clemente Papa XII. ad Cardinalatus honorem assumpto. In hujus itaque Synodi Decretis, quæ etiam a piæ memoriæ Benedicto Papa XIII. similiter Prædecessore Nostro, maturo præmisso examine, confirmata fuerunt, sub Titulo *de Fide Catholica*, sequentia leguntur verba: *Eadem de causa*, nimirum ad removendam omnem schismatis suspicionem, *& ad demonstrandam sinceram Membrorum cum Capite conjunctionem, censuit etiam, ac præcepit, sub pœnis arbitrio Ordinarii infligendis, ut ubicumque in sacris Diptychis commemoratio Romani Pontificis facienda erit, præsertim vero tempore sacrificii Missæ, in translatione Oblatorum, fiat claris & expressis verbis, quibus alter quam Romanus universalis Episcopus designari*

non possit. Consentiunt Patres Concilii Libanensis anno MDCCXXXVI. congregati, sub præsidentia Dilecti Filii Magistri Josephi Simonii Assemani Romanæ Curiæ Præsulis, & Ablegati Apostolici; in cujus pariter Concilii Decretis, sub Titulo *de Symbolo Fidei, ejusque professione*, *num.* 12. hæc occurrunt verba: *Sanctissimi Romani Pontificis commemorationem, tam in Missis, quam in Divinis Officiis, ante Reverendissimi Domini Patriarchæ nomen, uti hactenus consuevimus, celebrare non ommittamus*. Et hoc etiam Concilium post accuratissimum rerum omnium examen, Apostolica auctoritate a Nobismetipsis confirmatum extitit, ut videre licet in Nostra Constitutione, quæ incipit *Singularis, Tom.* 1. *Bullarii Nostri, num.* 31. Petrus Arcudius in suo Opere *de Concordia Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis lib.* 2. *cap.* 39. monitum adscripsit pro Latinis Episcopis, in quorum Diœcesibus commorantur Græci, ut eos adigere studeant ad faciendam in Missa commemorationem Romani Pontificis, ne qua reliqua sit suspicio propensionis erga schisma: *Episcopi Latini omnino curare debent, ut sibi subditi Parochi Græci in unione Catholica sint, & Summum Pastorem agnoscant, juxtaque veterem morem, pro illo solemniter deprecentur*, in Sacrificio Missæ, de quo nempe eo in loco agit. Consentanee autem ad hoc æquissimum monitum, in nostra Constitutione pro Italo Græcis emanata, cui initium *Etsi Pastoralis*, quæque est 57. *in Bullarii Nostri Tom.* 1. *§.* 9. *num.* 4 ita cautum fuit: *Deinde Summi Romani Pontificis, ac Ordinarii loci, in Missis, atque Divinis Officiis, commemoratio fiat*.

Eamdem Italo-Gr. indixit Pontifex.

§. 18. Sequitur pars altera ejusdem primi Moniti, in qua, uti superius notatum fuit, injungitur Sacerdoti Græco, ut intra Missam, postquam oraverit pro Pontifice Romano, oret pro proprio Episcopo, oret etiam pro suo Patriarcha, si tamen Catholici sint; nam si eorum alter, vel uterque schismaticus esset, aut hæreticus, de illo, aut illis commemorationem facere non deberet.

Secunda Moniti pars, de Commemor. Episc. & Patr. habenda, vel omit.

§. 19. In Latina Ecclesia nulla se se offerre solet difficultas, quoad commemorationem faciendam illius Episcopi, in cujus Diœcesi Sacerdos Missarum sacra facit. Hac de re Nos ipsi egimus in nostro Opere *de Sacrificio Missæ sect.* 1. *num.* 220. *Latinæ editionis*; ibique demonstravimus, debere eum, qui in Diœcesi aliqua Missam celebrat, Episcopi Diœcesani loci mentionem facere, non vero alterius, in cujus Diœcesi ipse ordinatus fuerit, seu cujus Ordinariæ Jurisdictioni subjectus sit; neque vero licitum esse Regularibus, proprii Superioris Generalis, aut aliis Sacerdotibus alicui Prælato inferiori Territorium separatum habenti subjectis, hujusmodi Prælati commemorationem facere in Missa: quum is honor deferendus tantummodo sit ei Superiori, seu Præsuli, qui Episcopali auctoritate, & ordine est insignitus. Authores vero, qui hæc omnia tradunt, & probant, ibidem a Nobis allati fuerunt. Quare nihil aliud hic adjiciemus, nisi quod præcitatus Dominicus Georgius, qui post editum nostrum illud opus, suum prælo dedit Tractatum *De Liturgia Romani Pontificis*, pluribus antiquis perlustratis Codicibus, hæc adnotata reliquit, *dicti Operis Tom.* 3. *cap.* 3. *num.* 23. *pag.* 52. *Omnia ferme vetustissima exemplaria Sacri Canonis Missæ, post Romanum Pontificem, nomen Antistitis designant, quod quidem nomen Florus, & antiquiores Expositores Missæ, quos in appendice damus, commemorant*.

Latinæ Ecclesiæ disciplina quoad commem. Episcopi

§. 20. Utque adhuc a Latina disciplina non discedamus, hoc etiam adnotabimus, Episcopum Missam celebrantem, pro semetipso orare, se *indignum servum* compellando; quod consentaneum est his, quæ leguntur *lib.* 8. *Constitutionum, quæ Apostolicæ dicuntur, inter Opera Patrum Apostolicorum a Cotelerio edita Tom.* 1. *pag.* 407. ubi is, qui sacrum facit, postquam pro aliis oravit, pro se ipso deprecatur his verbis: *Adhuc rogamus Te pro nullius pretii homine, qui Tibi offero &c.* Præterea sciendum est, in Urbe Roma solius Romani Pontificis commemorationem fieri, eo quod ipse non modo sit Summus Pontifex, sed etiam specialiter Romanæ Urbis Episcopus; ipsum vero Pontificem, dum Missam celebrat, pro se etiam orare, ad eum plane modum, quo Episcopus quilibet celebrans pro se ipso Deum orat. *Postulasti* (verba sunt Innocentii III. in Epistola non adhuc edita, sed in Regestis Vaticanis asservata, *lib.* 9. *n.* 33. qua respondet Episcopo Auriensi, sciscitanti quomodo Pontifex Missam celebrans de se ipso mentionem faciat) *Postulasti præterea doceri, quibus verbis Pontifex Romanus utatur in eo loco Canonis Missæ, in quo Sacerdos inferior dicit, una cum Papa Nostro, cum idem pro se tunc videatur orare, ac supra se Antistitem non habere: ad quod devotionis tuæ taliter respondemus, quod Nos ibi dicimus: una mecum indigno famulo tuo*. Denique notandum est, a Latinis Sacerdotibus, commemorationem Archiepiscopi, uti Metropolitani, in Canone minime fieri; ut etiam notat accuratus P. Merati *in suis Commentariis ad Gavantum part.* 2. *tit.* 8. *num.* 5. & quidem etiamsi vacet Sedes Episcopalis; *Si vero Episcopus Ordinarius loci, in quo celebratur, sit vita functus, prædicta verba omittuntur*, nimirum de eo non fit commemoratio: *sed advertendum est, loco Episcopi, non posse nominari Vicarium Capitularem, quia licet, sede vacante, Ordinarius sit illius loci, non tamen est Episcopus illius Diœcesis. Rursus neque nominari potest Archiepiscopus, aut Patriarcha Provinciæ, intra quam continetur Episcopatus Episcopi defuncti, licet in eo habeat aliquam jurisdictionem; quia Archiepiscopus, aut Patriarcha, non dicitur Ordinarius in Diœcesibus Suffraganeorum*.

Episcopus celebrans qua formula pro se oret in Missa.

Romæ solius Pont. fit mentio, & quare.

Pontifex celebrans quomodo pro se oret.

Archiep. nunquam fit mentio a Latinis in Missa.

§. 21. Nunc autem converso ad Græcos sermone, si quidem de Italo-Græcis agatur, hi omnimodæ subjiciuntur jurisdictioni Episcopi Latini, in cujus Diœcesi suum constituerunt domicilium, juxta Constitutionem LXXIV. Prædecessoris Nostri Pii Papæ IV., quæ incipit *Romanus Pontifex, Bullar. Rom. Tom.* 2. de qua Nos fuse disseruimus in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana lib.* 2. *cap.* 12. *novissimæ editionis Romanæ*. Itaque hujusmodi Presbyteri Italo Græci, in Sacrificio offerendo, Latinam disciplinam sequi tenentur, commemorationem scilicet facientes Romani Pontificis, & Episcopi loci, nunquam vero Orientalium Episcoporum, aut Patriarcharum, quantumvis Catholici sint, quum hi nulla fruantur jurisdictione in Italia, & Insulis adiacentibus; ut etiam statutum est in præfata Constitutione nostra: *Etsi Pastoralis* §. 9. *num.* 4. *Bullarii Nostri Tom.* 1. *Const.* 57. Sane in Dictato Sancti Gregorii VII. Rom. Pont. *Can* 10. hæc verba leguntur: *Quod Papæ solius nomen in Ecclesia recitetur*. Et quidem Dictatum hoc Conciliorum Collectionibus insertum reperitur, nimirum Regiæ Parisiensi, *Tom.* 26. Labbeanæ vero *Tom.* 6. *part.* 1. Non tamen ignoramus vigentem inter eruditos controversiam, sitne Dictatum illud genuinum opus S. Pontificis, an potius supposititium; adeo quidem ut, P. Mabillonius in suo Tractatu *De Studiis Monasticis*, quæstionem hanc recensuerit inter graviores, quibus enodandis Ecclesiasticæ Historiæ Professores occupari possunt. Verum hoc etiam posito, Dictatum esse genuinum opus S. Gregorii VII. vera ac germana citati Canonis sententia haud quidem est, ut in Ecclesia Latina Episcopi Diœcesani nomen a Missæ Canone sit removendum, sed ut eidem minime inserantur nomina Orientalium Patriarcharum, qui scilicet tunc temporis hac conditione consensuros se dicebant, ut Romani Pontificis nomen in Liturgia reponeretur, ac per universas Orientis Ecclesias pro eo preces fierent, si vicissim Pontifex consensisset, ut ipsorum nomina a Sacerdotibus Latinis Ecclesiæ Romanæ, aliarumque Ecclesiar. Romani Patr. in Canone Missæ recitarentur. Quæ quidem conditio jure optimo rejecta fuit, prout sapienter observat Christianus Lupus *ad Concilia part.* 4. *pag.* 437. *edionis Bruxellen. A schismate recessurus Michael* (de Michaele Cærulario Constantinopolitano Patriarcha loquitur) *petit nomen suum inscribi Romanis tabulis, spopondirque Pontificis nomen omnium suarum Ecclesiarum tabulis reddendum. Sed Leo* (Romanum Pontificem innuit S. Leonem IX.) *noluit annuere: mutua enim Patriarchalium nominum recitatio viguit in solis æqualibus, & consororibus, Orientalium Patriarcharum Sedibus, nunquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantum soror, sed etiam caput est & mater, ideoque nullius, nisi solius Episcopi, nomen unquam recitavit*. Et sequenti *pag.* 438. ita prosequitur: *Orientalium Patriarcharum nomina nunquam recitavit Romana, immo nec ulla Latina Ecclesia*.

Italo-Gr. quoad commem. in Missa Latinam disciplinam servare debent.

Dictatum S. Gregor. VII. genuinum ne sit, an supposititium in quæstione est.

§. 22. Hæc pertinent ad Italo-Græcos. Verum quod spectat ad cæteros Græcos, & Orientales,

Græcis Oriental. licitum est pro Metropolita, & Patriarcha orare in Missa.

Mo-

Monitum istud Euchologio præpositum, de quo nunc agimus, nequaquam iis prohibet suorum Metropolitarum, & Patriarcharum mentionem facere in Missa; sed cavet tantummodo, ne id fiat, quatenus illi schismatici sint, aut hæretici. Constat antiquum esse morem in Ecclesia Græca, ut in Missarum precibus Patriarcharum nomina commemorentur. Theodorus Balsamon in iis, quæ scripsit *de Patriarcharum juribus*, hæc scripsit: *Statutum est, ut in quavis Ecclesia Dei, sive ad Euphratem, sive ad ipsam pertingat Oceanum, conjunctim Patriarcharum nomina referantur*. Goarius *in notis ad Rituale Græcorum pag. 63.* hoc refert, veluti usu receptum, videlicet in Græca Liturgia, Sacerdotem orare pro omnibus Episcopis, & pro Metropolitano. Meratus autem *in notis ad Gavantum Tom. 1. pag. 539. Romanæ editionis*, postquam illud posuit, quod supra retulimus, in Ecclesia Latina Archiepiscopi commemorationem non fieri in Missa, vacante licet Ecclesia suffraganea, ita subdit: *Hoc tamen non observatur a Græcis, aliisque Orientalibus, qui Patriarcham nominant, & Metropolitam*. Neque id ipsum in sæpe indicato Monito iisdem indefinite prohibetur, sed tunc solummodo quum Metropolitæ, aut Patriarch. schismatici sunt, vel hæretici; juxta regulas jampridem receptas atque statutas, antequam Euchologii correctioni manus admoveretur. Sane in Congregatione Sancti Officii anno 1673., quum de hoc disciplinæ capite actum fuerit, decretum prodiit tenoris sequentis: *In Congregatione Generali Sancti Officii die 7. Junii 1673. Utrum in Missa possit nominare Sacerdos in Oppido Liburni Patriarcham Armenorum, pro ipso orando, qui est schismaticus; quod instanter petunt sibi concedi, ut per hoc natio magis, & majori erga Latinos alliciatur affectu; Sacra Congregatio respondit, non posse, & omnino prohibeatur. In eadem Congregatione 20. Junii 1674. lectis litteris R. P. D. Nuntii Florentiæ, datis die 10. Aprilis 1674. scriptis Sacræ Congregationi de Propaganda, & ab eadem remissis ad Sacram Congregationem Sancti Officii, decretum fuit, quod rescribatur eidem Nuntio, ut quoad permissionem orandi in Liturgia pro Patriarcha Armenorum, Sacra Congregatio stetit in decretis emanatis anno 1673. videlicet, non posse, & omnino probibeatur.*

Modo ne sint hæretici vel schismat.

§. 23. Consonat aliud plane simile Decretum Congregationis super correctione editionis Missalis Cophtorum habita anno 1732. ubi inter alia proposita Dubia, hoc fuit: *An, & quomodo emendanda sint verba, quibus Sacerdos commemorationem facit de Patriarcha, Episcopo &c.* Responsum autem datum fuit hujusmodi: *Initio Missalis ponatur Rubrica, in qua admoneatur, & instruatur Sacerdos de iis, quæ spectant ad celebrationem Missæ, & inter illas Rubrica specialis de commemoratione Romani Pontificis, necnon Patriarchæ, & Episcopi, si sint uniti Romanæ Ecclesiæ; sin minus, eorum commemoratio omittatur; quæ Rubrica proprio loco repetatur.* Porro hæretici, atque schismatici excommunicationis majoris censuræ subjecti sunt, ex lege *Can. de Liguribus. 23. quæst. 5., & Can. Nulli, 5. dist. 19.* Sacri autem Ecclesiæ Canones pro excommunicatis orari publice vetant; uti cautum legitur *in cap. A Nobis, 2. & in cap. Sacris, de Sent. Excomm.* Et quamvis id non obstet, quominus pro eorum conversione orare liceat, hoc tamen ita præstari non debet, ut eorum nomina in solemni Sacrificii prece pronuncientur; quod plene congruit veteri disciplinæ, de qua Estius *in 4. Sententiar. Dist. 12. §. 15.* Satis est in eum finem, mente animoque Deum Optimum Maximum rogare, ut aberrantes ad viam salutis, & ad Sanctæ Matris Ecclesiæ sinum reducere dignetur; quemadmodum pergit Sylvius *in 3. part. D. Thomæ Tom. 4. quæst. 83. art. 1. quæst. 9.* Atque hæc est ipsiusmet Sancti Thomæ doctrina *in 4. Sent. dist. 18. quæst. 2. art. 1. in responsione ad primum: Pro Excommunicatis orari potest, quamvis non inter orationes, quæ pro membris Ecclesiæ fiunt.* Neque ut huic Christianæ charitatis officio satisfiat, necesse est intervertere leges Ecclesiæ, quæ a Fidelium sibi obsequentium catalogo excludit eorum nomina, qui se ab illius unitate, & obedientia separarunt; quæque, dum prohibet, ne pro his publice oretur, eorum certe commemorationem ab Officio Missæ, quæ publicum est Sacrificium, excludit. Quapropter Ven. Card. Bellarminus *Controversiarum Tom. 3. lib. 6. de Missa c. 6.* optime ad rem nostram scribit: *Aliquis petet, utrum liceat hoc tempore Sacrificium offerre pro Hæreticorum, sive Infidelium conversione. Ratio dubitandi est, quia tota Liturgia Latinæ Ecclesiæ, quæ nunc est in usu, refertur ad Fideles, ut patet ex precibus oblationis, tam extra, tum intra Canonem. Respondeo: Existimo id licere, modo nihil addatur ad Missam, sed solum per intentionem Sacerdotis applicetur Sacrificium conversioni Infidelium, seu Hæreticorum: id enim faciunt Viri pii, & docti, quos reprehendere non possumus, nec extat Ecclesiæ prohibitio.*

Aliud similis cautionis decretum.

Ratio hujusmodi sanctionis.

§. 24. Nullum quidem verbum in hoc primo Monito fit de commemoratione, seu prece, inter Missarum actionem habenda, pro Imperatore, Rege, universoque ejus Palatio, & Exercitu. Sed quum id plurimum connexionis habeat cum cæteris rebus in eodem primo Monito enunciatis, haud inopportunum existimamus ea, quæ sequuntur, adjicere.

De alio Græcor. Ritu, orandi in Missa pro Imp. Rege ejusq; Palatio, & Exercitu.

§. 25. In omnibus Euchologiis, sive impressis, sive manuscriptis, quæ anteriora sunt correctione a Leontio peracta, adscriptæ leguntur preces habendæ pro Imperatore, Rege, ejusque Palatio, & Exercitu. Quum autem in Congregatione super correctione Euchologii habita die prima Maii anno 1746. propositum fuerit Dubium, an hujusmodi preces tolli deberent, rescriptum fuit, Nobis subinde approbantibus, *relinquendas eas esse in Canone, seu Liturgia*. Sed quoniam Græci easdem olim preces in Prothesi quoque faciebant, subinde vero eas sustulerant, additum fuit: *Non autem habendas esse in Prothesi, seu præparatione*. Superfluum namque visum est hujusmodi preces fieri in Prothesi, dum ipsæ jam fiunt in Canone, seu Liturgia. Atque ad hunc plane modum exacta res est in nova Euchologii editione seu correctione.

Quid in Congreg. super Euchologii correctione habitis definitum fuerit.

§. 26. De commemoratione Imperatoris, seu Regis, cujus temporali ditioni Regio subjecta est, quatenus in Canone Missæ quibusdam in locis fieri solet, Nos ipsi jam disseruimus in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ Sect. 1. num. 221.* Et quidem Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 11. num. 4.* testatur, in multis Latinis Ecclesiis nomen Regis in Canone commemorari. Præterea Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus l. 1. cap. 4. art. 8. num. 9.* post allata monumenta ad id opportuna, ita concludit: *Ex constanti Ecclesiæ traditione ab Apostolis accepta, certissimum est, pro Regibus & Principibus inter Sacra Mysteria semper oratum fuisse.* Ubi satis patet, Authorem ad ea se referre, quæ scripsit Apostolus *in Epist. 1. ad Timoth. c. 2.* mandans, orationes & obsecrationes fieri pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt: necnon ad ea, quæ leguntur *in Constitutionibus, quæ Apostolicæ dicuntur*, in editione Patrum Apostolicorum a Cotelerio adornata *T. 1. l. 8. c. 12.* ubi hæc habentur: *Adhuc rogamus te, Domine, pro Rege, & pro iis, qui in sublimitate sunt, & pro cuncto exercitu, ut res nostræ in felicitate versentur;* deinde *seq. c. 13.* iterum legitur: *Pro Regibus, & in sublimi potestate constitutis, oremus, ut res nostræ pacificæ fiant.* Videri etiam hac de re potest Gregorius *in præcit. T. 3. de Liturgia Rom. Pont. l. 4. c. 3. n. 4.* Quidquid autem sit de controversia illa, quæ inter Balutium, & Lupum agitata fuit, de tempore nimirum, quo primum Imperatoris nomini subrogatum fuerit nomen Regis in terris dominio Regum subjectis, quam quidem quæstionem fusiori calamo tractat citatus Lupus *in Can. 10. Dictatum S. Greg. VII.*; illud satis compertum est, commemorationem Regis fieri in Ecclesia Latina per eas regiones, in quibus hujusmodi consuetudo dudum recepta est, aut Apostolicæ Sedis concessio id permisit; ut advertit Meratus *ad Gavantum cit. T. 1. p. 1. pag. 539. num. 6. juxta editionem Romanam*.

Commemoratio Imp. Regumque in Missa, an, & a quo tempore fiat in Latina Ecclesia.

Quomodo nunc servetur consuetudo.

§. 27. At apud Orientales nationes communis dici potest hæc disciplina, memoriam faciendi Regis in sacra Liturgia; uti videre licet in Liturgiis Armenorum, Cophtorum, Æthiopum, atque Syrorum. Si quis autem quæreret, qua ratione id tolerari possit, ubi certo constet, Reges illos, pro quibus orant, & quorum commemorationem in Liturgia faciunt, infideles esse; huic Ven. Card. Bellarminus responderet (uti ipsa respondit in superius citato *cap. 6.*) nequaquam vetitum esse *ex natura rei*,

Apud Orient. nationes universim receptus usus orandi in Missa pro Rege.

Explicatur, quomodo id ipsis licere, permittique possit.

ut ajunt Theologi, orare in Missa etiam pro Infidelibus; quandoquidem Sacrificium Crucis pro omnibus oblatum fuit. Et sane Divus Thomas *in 4. Sent. dist. 11. quæst. 2. art. 2. quæst. 2. ad quartum*, docet, quod quamvis Sanctus Augustinus in libro *de origine Animæ* scripserit, Sacrificium pro iis tantum offerri, qui sunt membra Christi, hæc tamen sententia ita accipi debet, ut eos omnes complectatur, qui vel iam Christi membra sunt, vel tales evadere possunt. Quare idem Cardinalis subdit, rem totam ex interdicto Ecclesiæ esse dimetiendam: *Certum est ex natura rei, si nulla sit prohibitio Ecclesiæ, licere offerre pro hujusmodi hominibus*, de Infidelibus loquitur. Cumque hujusmodi probibitio extet quoad excommunicatos, adeoque quoad hæreticos, & schismaticos, non vero quoad infideles, qui excommunicatione non ligantur; hoc satis esse ait, ut de his commemoratio fieri possit in Missa, atque etiam pro his Sacrificium offerri, juxta manifestam hac de re traditionem, & Constitutionem Apostolicam: *Sed quæret aliquis, utrum, si Rex infidelis est, ut in Græcia, ubi Turca dominatur, & in India, & in Japonia, apud Sinas, ubi Ethnici regnant, liceat Sacerdotibus, qui ibi sunt, expresse offerre pro Rege. Respondeo: Existimo licere, modo Rex ille non sit excommunicatus, ut sunt Reges hæretici, sed Paganus sive Ethnicus. Nam hæc traditio, immo & constitutio, Apostolica est, ut paulo ante ostendimus. Neque extat, quod sciam, ulla Ecclesiæ manifesta prohibitio.* Ad hæc non inutiliter subiiciendus occurrit textus Tertulliani *ad Scapulam c. 2.* ubi sic legitur: *Sacrificamus pro salute Imper. sed Deo nostro, & ipsius; sed quomodo præcepit Deus, pura prece; non enim eget Deus, conditor universitatis, honoris, aut sanguinis alicujus.*

Solidior Responsio, ex declarata Orant. mente desumpta.

§. 28. Verum, relictis in sua probabilitate hujusmodi assertionibus, nihil illis opus fuit, ad hoc, ut Imperatoris, & Regum commemoratio in Græci Euchologii textu relinqueretur. Innotuit siquidem, Græcos Catholicos interrogatos, num in præfatis commemorationibus habendis, hoc animo essent, ut preces offerrent pro Turcis, quos Dominos temporales patiuntur, ex quo suis propriis Principibus orbati fuerunt: respondisse, se hoc semper propositum animo habere, ut pro Orthodoxis Regibus, & Christianis Principibus orent. Ita testatur Goarius *in notis ad Euchologium pag. 38.*, ubi ait interrogationi Græcis Catholicis a se propositæ, an preces illas pronunciando, pro Turcis Deum deprecari intenderent, constanter ab iis fuisse responsum: *Solos ut. pissimos, & a Deo custoditos Reges Principes nostros Christianos profiteri, & quos dominio expostulant, fide jam & religione rectores dominosque in Ecclesiis prædicare, & pro eis solis imprætermisisse, etiam libris editis preces supprimentibus, orare velle.*

Secund. Monitum de differentia inter Introitum, quo Oblata, & illum, quo Præsanct. Dona deferuntur.

§. 29. Sequitur nunc secundum Monitum ex his, quæ novæ editioni Græci Euchologii præfixa fuerunt, in hæc verba conceptum: *Ad hæc, in eadem Divina & Sacra Liturgia Sacerdos Deo gloriam canens accedit ad dona, eaque decenter ac religiose supra caput tollens, ad Altare defert, circumducens & procedens per Templum, dum interim populus summa cum reverentia & devotione inclinat caput, & procidit, supplicans, memoriam sui fieri in ea donorum circumductione. Sed, quia nonnulli Fidelium procidentium, circumlata dona tanquam Corpus & Sanguinem Christi adorant, atque existimant; ab introitu fortasse Præsanctificatorum decepti, quando scilicet præsanctificatus Panis defertur, ignorantes differentiam, quæ inter hanc & illam delationem intercedit; idcirco oportet, in hoc operam suam studiumque impendere, ut cunctos Fideles accurate doceat, admoneatque de illa, quæ inter utramque donorum delationem intercedit, differentia; cum alia quidem dona nondum sint immolata & perfecta, alia vero Dei verbo confecta, & sanctificata; & hæc religiosissime debeant coli & adorari, cum sub specie ac symbolis panis & vini Corpus & Sanguinem Christi contineant: secus vero, antequam consecrentur, & perficiantur.*

Quot sint Introitus, eorumque distinctio ac varius Ritus.

§. 30. Jam illud recte nostis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, duos in vestra Liturgia esse ingressus, Minorem alterum, alterum Majorem nuncupatum. Minor est ille, quo sacri Evangelii Codex infertur; Major autem ille est, quo sacra Dona, nimirum Panis & Vinum, non adhuc consecrata, a parvo Altari, seu Mensa, quæ *Prothesis* dicitur, super quam præparata fuerant, supplicationis ordine instructo, ad sacrum Altare deferuntur.

Introitus Major hujus Moniti objeft.

Itaque in secundo Capite hujus Moniti, non quidem agitur de Minori Ingressu, sed de Majori; in quo nimirum Ritus hujusmodi observatur, ut Panis in Patena obtectus velo supra caput deferatur vel a Diacono, vel a Sacerdote; a Diacono scilicet, quando solemne Missæ Officium celebratur cum assistentia & ministerio Diaconi; tunc enim hic sinistra manu Patenam cum pane supra caput sustinet, dextera vero Sacerdotem thurificat, qui Calicem cum vino utraque manu gestat; si vero Sacerdos sine Diacono celebret, tunc a Lectore thus adoletur, Sacerdos autem Patenam cum pane supra caput suum sinistra manu sustinet, dextera autem sacrum Calicem ad pectus defert.

Adstantis populi demissa nimis obsequia, ex quibus suborta quæstio inferius proponenda.

Ad hunc igitur Majorem ingressum contingit, ut populus inclinetur, seu, pro vario regionum more, in terram procumbat, ac fronte humum feriat, perinde ac si sub speciebus panis & vini, licet nondum consecrati, Corpus & Sanguis Christi Domini contineretur: *Populus passim, in Græcia quidem valde demisse se inclinat, neque enim genua flectere vult, ne imitari videatur Latinos, quamvis extra diem Dominicum; in Russia vero prosternit se, terram fronte percutit, ac veluti præsentem in ea oblatione Cælorum Regem alloquitur, & adorat.* Verba sunt Petri Arcudii *De Concordia Eccles. Occid. & Orient. lib. 3. cap. 19.*

Functionem Majoris Introitus plures describ. prout a pluribusque Oriental. peragitur.

§. 31. Christianus Lupus *part. 3. suorum Operum super Conciliis Edit. Bruxel. p. 760.* ritum describit Majoris Ingressus, quando Patriarcha, aut Metropolitanus Missam celebrant. Magri *in Vocabulario Ecclesiastico*, verbo, *Prothesis*, singillatim describit quæcumque fiebant ab Imperatore, Sacræ Synaxi adstante, eo die, quo Imperii coronam assumebat. Goarius *in notis ad Liturgiam Sancti Joannis Chrysostomi n. 110.* totam actionem Ingressus Majoris accuratissime exponit. Idemque fit a Cardinali Bona *Rer. Liturgic. l. 2. c. 9. n. 4.* Quæcumque vero ea occasione a Græcis fiunt, eadem similiter aguntur ab Armenis, Cophtis, Æthiopibus, ac Syris Jacobitis, ut videri potest apud le Brun *in Explanatione Missæ T. 3.* apud Chardon *in Historia Sacramentorum T. 2. c. 2.* & Renaudot *T. 1. in notis ad Liturgiam Cophtorum*.

Idem Ritus a Græcis Romæ servatur.

Quin etiam in hac Romana Urbe, in Festo S. Athanasii, videre est Græcos in sua Ecclesia ea omnia facientes, quæ supra recensuimus: *Et ita etiamnum hodie faciunt Græci, in Festo, ac in Romana Basilica S. Athanasii*, ait Lupus *loco citato*.

Præsanctificatorum Missa quibus diebus, quoque ritu a Gr. celebret.

§. 32. Perspectum quoque vobis est, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, juxta Ritum vestrum, diebus Jejunii Quadragesimalis, solam tantummodo Præsanctificatorum Missam apud vos celebrari, exceptis Sabbatis, & Dominicis diebus, necnon Festo Annunciationis Beatę Marię Virginis, si in Quadragesimam inciderit, ad normam Canonis Trullani LII. his verbis concepti: *In omnibus sanctæ Quadragesimæ jejunii diebus, præterquam Sabbato, & Dominica, & Sancto Annunciationis die, fiat sacrum præsanctificatorum Ministerium.* Nostis etiam, Sacerdotem, qui Missam celebrat in Quadragesima, diebus, quibus hoc fieri conceditur, Sabbato scilicet, & Dominico die, unam quidem hostiam consecrare, & consummare, alteram vero consecratam sepponere; quam quidem in tot particulas dividit, quot numerantur subsequentes dies, quibus celebranda est Pręsanctificatorum Missa, in qua nimirum & seipsum, & alios, si qui sint communicantes, Eucharistico Pane superioribus diebus consecrato communicat; quemadmodum recte omnia persequitur Leo Allatius in Prolegomenis ad Gabrielem Naudęum *de Missa Præsanctificatorum pag. 1531. num. 1. Quilibet Sacerdos venturæ hebdomadis dies, quibus celebraturus est, digitis ipse suis numerat: inde tot particulas Panis in oblatione abscindit, quot Missas dicturus est; eas, cum particula eo die absumenda, consecrat, & consecratas, Sanguineque Dominico intinctas, uti moris est, conservat in Pyxide, ex qua postmodum celebraturus, tempore opportuno, cochleari, aliis ibi ad alium usum relictis, haurit, & in disco reponit, & ad Altare majus advectam consumit.*

§. 33. Hac

Ejus occasione Panis Euchar. per Ecclesiam certa solemnitate defertur.

§. 33. Hac item occasione per Ecclesiam solemni Ritu proceditur, Diacono sacram Pyxidem, in qua Sacramentum sub specie Panis continetur, supra caput deferente, Sacerdote autem manibus gestante Calicem cum vino aqua mixto, non quidem consecrato, sed tantum benedicto: Et quoniam non semper a Sacerdote Missa cum assistentia Diaconi celebratur, si solus Sacerdos celebret, ipse sinistra manu defert Pyxidem capiti impositam, dextera autem Calicem sustinet: atque ita a parvo Altari ad Aram majorem progreditur; uti testatur Arcudius *in citato Opere lib. 3. cap. 58. Solent Graeci in Praesanctificatis Liturgiis, antequam incipiant Sacrum, reponere Sacramentum contentum in Patena super parvum Altare propositionis, & infundere vinum in Calicem sine ullis precibus. Deinde circa medium sacrum, Sacerdos, si solus celebrat, Patena imposita capiti, & Calice manu dextera apprehenso, transfert ad majus Altare &c. Si vero Sacerdos hujusmodi sacra peragit administrante Diacono, solet Patenam cum Sacramento Diacono tradere, qui eam imponens capiti defert. Ipse autem, accepto Calice, exit, & Diaconum sequitur.* Tunc vero non omittit populus genua flectere, pectus tundere, aliisque idoneis actibus Consecratum Panem a Sacerdote, vel a Diacono, ut supra diximus, delatum, uti par est, adorare. Quum autem hinc factum esse dicatur, ut similia praestentur a populo, dum in functione majoris Ingressus, Panis & Vinum non adhuc consecrata, sed postmodum consecranda, supplicationis ritu per Ecclesiam deferuntur; hoc illud est, quod negocium facessit, quodque locum praebuit difficultatibus adversus Ingressum majorem excitatis. Nicolaus Cabasillas *in Expositione Liturgiae cap. 24.* ita scripsit; *Si qui autem sunt, qui, Sacerdote cum donis ingrediente, humi procumbunt, & tanquam Corpus & Sanguinem Christi, dona, quae deferuntur, adorant & alloquuntur; ab ingressu praesanctificatorum donorum decepti sunt, ignorantes differentiam hujus, & illius Sacrificii; hoc enim in ipso Ingressu non sanctificata habet dona, & nondum perfecta; illud autem perfecta, & sanctificata, & Corpus & Sanguinem Christi.* Et post eum, Arcudius ita prosequitur *in eodem citato Opere lib. 3. cap. 19. Itaque Populus ignorans discrimen hujus, & illius Liturgiae, similiter se gerit in ordinariis, atque in praesanctificatis. Quocirca & graviter errat, quippe in praesanctificatis verum Corpus Sacerdos in Patena defert, meritoque Populus humi procumbit, atque adorat: in aliis vero Sacrificiis, dum haec oblatio fit ante consecrationem, longius se gerat, oportet.* Idem Arcudius in subsequentibus ejusdem libri capitibus, refellit Gabrielem Archiepiscopum Philadelphiae, qui plura scripserat ad vindicandum hujusmodi Ritum. Quin etiam Goarius, *praeallegato loco*, necessarium duxit, ad eumdem Ritum tuendum, opportunas quasdam rationes afferre. In recentiori editione Operis inscripti *Perpetuitas Fidei Catholicae de Sacramento Eucharistiae, adversus Claudium vindicata pag. 68.* hoc scriptum legitur; tantum abesse, ut Graeci Sacramentum Eucharistiae non adorent, ut potius sese purgare teneantur, ostendentes, quomodo recti limites non excedant, nec iisdem adorationis actibus prosequantur panem & vinum nondum consecrata, quibus ea post consecrationem venerantur. Pater le Brun non dubitavit asserere, talem esse Ritum, ut aliquo modo reformari mereatur. Tournefort *Tom. 3. pag. 411. & seq.* quum se propriis oculis vidisse referat Armenos functionem hanc peragentes, cum aliqua indignatione de ea loquitur. Chardon *loco superius notato*, ea affert, quae scripserunt Tournefortius, & Pater le Brun; deinde quaestionis punctum indecisum relinquit. Itaque Patres Concilii Zamosciae habiti anno 1720. *Decreto, de celebratione Missarum §. 4.* non dubitarunt interdicere, ne qua fiat genuflexio, aut capitis inclinatio dum Panis, Vinumque nondum consecrata a parvo Altari ad Majorem Aram transferuntur: *Prohibet Synodus, ne fiant genuflexiones, seu capitis inclinationes, dum transfertur panis oblationis a minori ad majus Altare, pro Consecratione, tempore Offertorii; praecipitque Parochis, ut Populum hac de re moneant, ne periculo idololatriae exponatur.* Illud enim Patres fortasse prae oculis habuerunt, quod in sacro Textu refertur *lib. 4. Regum, cap. 18.* de Ezechia Rege Juda, qui serpentem aeneum a Moyse conflatum fregit, propterea quod Filii Israel usque in eum diem thus illi adoleverant.

Procumbens Populus Sacrament. adorat.

Similiter externis actibus Panem, & Vinum veneratur in majori Ingressu.

An ipsis Orientali. Synodali sanctione prohibentur.

Aequius Congreg. judicium ea de re.

§. 34. Haec sunt, quae nobis licuit colligere ex libris Auctorum, qui de hoc Ritu tractarunt. Nunc autem ea subjiciemus, quae circa eumdem Ritum animadversa & constituta fuerunt, tum in Congregationibus sub Urbano VIII. coactis, tum in iis, quae nostris temporibus habitae sunt, & quarum Decreta Nos ipsi subinde approbavimus.

Excludit. temperamentum tollendi functionem Majoris Introitus atque ita & memoratos obsequii actus.

§. 35. Primum itaque illud prudenter animadversum fuit, functionem hanc majoris Ingressus omnino tollere, atque interdicere, (quod caeteroquin, ut dici solet, falcem ad radicem misisset) rem fore Ecclesiae Graecae permolestam, nec consentaneam institutis Ecclesiae Latinae, quae Graecos Ritus in Ecclesia Graeca, quantum potuit, servare semper studuit: idque eo vel maxime, quod antiqua est hujusmodi caeremonia; quaeque in ea servatur solemnitas, ita explicari consuevit, ut triumphalem referat ingressum Christi, quum ex Bethania Jerusalem venit; quemadmodum scripsit Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, hac ipsa de re agens: *Tunc enim plurima turba, & Hebraeorum pueri, tanquam Regi, & mortis victori, sensibiliter hymnum referebant, spiritualiter autem Angeli cum Cherubim ter sanctum persolvebant hymnum*; deinde subjungens, per minorem Ingressum significari humilem adventum Filii Dei in hunc mundum.

Differentia eorum quae in diversis functionibus decantantur Populo errandi periculum.

§. 36. Secundo loco animadversum fuit discrimen, quod intercedit inter ea, quae canuntur in translatione Praesanctificatorum, atque ea, quae Clerus concinit in Processione majoris Ingressus. Hic enim dicitur: *Ut Regem universorum excepturi*; quae verba non Regem praesentem indicant, sed postea venturum. In illa autem, omisso hymno Cherubico, sequentia verba ingeminantur: *Ecce Sacrificium mysticum & consummatum.* Adeo ut unusquisque, modica etiam intelligentia praeditus, inter unam, & alteram functionem discernere valeat, dum in translatione Praesanctificatorum, Jesus Christus sub Panis speciebus praesens exhibetur; in caeremonia vero majoris ingressus, idem Dominus indicatur, non veluti praesens sub speciebus Panis & Vini, sed ut proxime adfuturus, postquam nimirum consecrationis verba a Sacerdote prolata erunt.

Alii observationes vindicantes memoratos actus ab omni nota cultus illegitimi. Prima; Recta agentium fides.

§. 37. Tertio perpensum fuit, quod si Graeci in rebus sacris edocti, perspectum habent, sub Panis & Vini speciebus, dum major ingressus ducitur, nondum existere Corpus & Sanguinem Domini; iidemque norunt, quod ignorare non possunt, Latriae cultum soli Deo deberi; nemo jure suspicari poterit, hanc illis esse mentem, ut per exteriores venerationis actus, quos ad ingressum Oblatorum exercent, Latriae cultum erga species non adhuc consecratas exhibeant: quum eaedem exterioris obsequii significationes aliquando erga Creatorem, aliquando vero erga res creatas exhiberi soleant; (quemadmodum in Scripturis Sanctis legitur, Abrahamum Angelos adorasse, & Jacob non semel coram fratre Esau procubuisse, & Nathan Prophetam idem in conspectu David praestitisse); quumque adoratio Latreutica non unice in actibus externis consistat, sed praesertim in interna affectione animi, qua hujusmodi actus eliciuntur. Praeterea si Graeci in Missa Praesanctificatorum, iisdem exterioris adorationis actibus prosequuntur Panem, qui consecratus est, simulque Vinum in Calice contentum, quod consecratum non esse constat; nec ideo iis objicitur, quod in praedicta Missa Praesantificatorum, pari Latriae cultu adorent Panem consecratum, & Vinum mere benedictum; quia scilicet extrinsecae actiones ab interno animi sensu diriguntur, ita ut pro varia mentis intentione, unus idemque actus, nunc quidem Latriae adorationem, nunc autem minoris obsequii significationem importet: ex hoc ipso satis evincitur, quod quamvis etiam Graeci, dum major procedit Ingressus, in conspectu Panis, & Vini, quae nondum consecrata circumferuntur, eosdem ederent externos adorationis actus, qui erga Eucharisticum Panem, & consecratum Calicem exhiberi solent; non ideo jure affirmari posset, communem panem, vinumque non consecratum,

Altera; Indoles actus per se indifferentis.

Tertia Latria cultum non actus sed affectus facit.

PONT. A.XVI.

tum, Latriæ cultu ab iis adorari: quum omnia metiri oporteat ex interiori animi sensu, cujus ea vis est, ut eosdem externos actus post Consecrationem quidem dirigere possit ad eliciendam adorationem Latreutricam erga Eucharisticum Panem & Vinum; eosdemque, ante Consecrationem, ad solemnem Oblatorum Ingressum exercendo, Latriæ cultum ab illis excludere valeat. Ita ad rem nostram apposite differit Leo Allatius *in suo Tract. de Missa Præsanctificatorum num.* 8. *Cultus hic non dicitur Latria, quæ soli Deo debetur, sed qualem veneratio creaturarum exposcit: Gestus enim exterioris reverentiæ, capitis scilicet detectio, manuum oscula, in modum supplicantium complicatio, extensio, elevatio, & similia, nec non ingenua procumbere, & prosternere se in terram, non solum adorationi Dei, sed creaturarum etiam attribuitur; nec in eo error committitur, dummodo Deum Creatorem a creatura, & creaturam excellentiorem a minus excellente, mente distinguamus. Per externos ergo corporis gestus, cultus Deo exhibitus in adoratione, non ob naturam ejusmodi actuum, sed ob intentionem, qua usurpantur, cum alias ex sola natura sint indifferentes, latria infertur. Interior enim voluntas atque intentio conciliandi per hos externos actus existimationem divinam, facit, ut sint materia cultus divini, atque adeo ut per illos adoratio Dei exterior exerceatur, Divinum cultum tribuens*. Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.* 84. *art.* 82. *in Respons. ad secundum* ita docet: *Adoratio principaliter quidem in interiore Dei reverentia consistit, secundario autem in quibusdam corporalibus humilitatis signis; sicut genuflectimus, nostram infirmitatem designantes in comparatione ad Deum; prosternimus autem nos, quasi profitentes, nos nihil esse ex nobis*. Cujus doctrinam explicans Sylvius *ad citat. art.* 2. hæc subdit: *Docet, adorationem principaliter in interiore Dei reverentia consistere, secundario vero in quibusdam signis corporalibus. Quod adeo verum est, ut inter signa corporalia nullum fere sit obsequium, seu officium, quo non tantum Deo, sed etiam creaturæ cultus exhiberi queat; ac proinde ex intentione colentis desumi debeat cultus externi distinctio. Nam si ei sit animus, de eo, quem per externum obsequium honorat, excitare opinionem Deo soli convenientem, atque illum honorare, ut summum, tunc ejusmodi officium pertinebit ad cultum Divinum: si autem sit intentio eum venerari ut creaturam excellentem, Deoque amicam, pertinebit ad cultum Duliæ, vel Hyperduliæ. Dixi, fere; nam de Sacrificio etiam externo, quod soli Deo possit offerri, non est dubium*. Itaque Sylvius unicum exterius signum, quod necessario Latriæ cultum importet, externum Sacrificium esse asserit, quod soli Deo offerri certissimum est, sicut etiam fuse demonstrat idem D. Thomas 2. 2. *quæst.* 85. *artic.* 2. Quapropter in Actibus Apostolorum legimus, Laudicenos, quum Paulum, & Barnabam Deos esse autumassent, statim de offerendo iis Sacrificio cogitasse. Eamdem omnino doctrinam tradit Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ Tom.* 1. *quæst.* 25. *art.* 2. *disput.* 61. *sect.* 4. ut ex sequentibus illius verbis deprehenditur: *Actus exteriores non sunt ita ex se determinati, quin tam ad venerandum Deum, quam ad honorandam Creaturam exerceri possint &c. Quo fit, ut distinctio Latriæ soli Deo debitæ, ab adoratione Creaturæ, in his externis actibus, potissimum ex interiori intentione pendeat*. Et quamvis idem paulo inferius subjiciat, exteriorem actum, non solum ob internam agentis voluntatem, adorationis Divinæ naturam induere, sed talem quoque evadere, ac dici posse, si hujusmodi significatio exteriori illi actui tributa sit ab eo, qui tali potestate & auctoritate polleat: *Attendenda est, præter intentionem internam, publica impositio; nam si hæc signa, sufficienti auctoritate, & potestate, ad significandum Deum, & cultum, sunt imposita, solum ad Divinum cultum usurpari possunt, &, si creaturis communicetur talis cultus, erit idololatria saltem exterior, si non ex animo, neque ex falsa æstimatione fiat*. Hæc tamen doctrina ad id, de quo nunc agimus, aptari non potest; quum nullibi reperiatur, auctoritate publica statutum fuisse, ut exteriores illi actus, qui supra descripti sunt, quique a Græcis fiunt, dum major Ingressus per Ecclesiam procedit, pro actibus & signis cultus Latriæ haberi debeant.

Sacrif. externum Creaturæ offerri nunquam licet.

ANNO 1756.

§. 38. Quarto demum, quum in Congregatione super correctione Euchologii habita die 5. Septembris 1745. proposita fuerit quæstio, an abolendus, seu emendandus foret Ritus Ingressus majoris, de quo hucusque sermonem habuimus, omnibus mature discussis atque perpensis, constitutum denique fuit, nihil esse innovandum; idque subinde approbatione nostra firmatum extitit. Nec alia profecto fuit sententia Congregationum, quæ sub Urbano VIII. hanc ipsam quæstionem examinarunt. Placuit tamen consilium prudenter exhibitum, ut monerentur Episcopi, aliique animarum curam gerentes, & quorum ea est inspectio, ut rudem populum docere non prætermittant, quod dum sacra Dona a Prothesi ad Aram majorem solemni ritu transferuntur, quum ea nondum sint consecrata, sub eorum speciebus nequaquam existit Corpus, & Sanguis Domini nostri Jesu Christi, prout futurum erit post peractam Consecrationem; ideoque exteriores illi venerationis actus, qui erga præfata Dona nondum consecrata exhibentur, non ea ratione peraguntur, ut cultus Latriæ soli Deo debitus iisdem præstetur, sed ut inferioris speciei cultus exerceatur, cujus objectum est, futura transubstantiatio eorumdem Donorum in Corpus & Sanguinem Domini. Non absimili methodo usi sunt Tridentini Concilii Patres, quum actum fuit de veneratione cultuque Sacrarum Imaginum; decernentes nimirum, ut nihil immutata hac in re antiqua Ecclesiæ disciplina, onus esset Episcoporum, aliorumque, quibus docendi munus est demandatum, Christianam Plebem erudire de omnibus, quæ circa hujusmodi cultum tenenda, & servanda sunt, uti videre est in prædicti Concilii *sess.* 25. *Decreto de invocatione, & veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & Sacris Imaginibus*. Quodque ad rem nostram propius spectat, Goarius *loco superius citato* consilium similiter dedit, ut minime abrogaretur Ritus Majoris Ingressus, sed ut populus opportunis documentis instrueretur: *erudienda est certe rusticæ plebis illius fides; devotio nunquam extinguenda, aut cultus ille externus omnino comprimendus*. Similiter Pater Philipus de Carboneano *in Appendice ad Tract. P. Antoine de Eucharistia* §. 3. ita concludit: *Nihil ergo in hoc est reprehendendum; sed Gens illa rudis instruenda, ne Dona illa, ut Christi Corpus, & Sanguinem venerentur*. Quod quidem si a vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, præstabitur, quemadmodum facturos vos esse confidimus, eam a vobis procul amovebitis accusationem, qua Arcudius *de Concordia lib.* 3. *cap.* 19. Episcopos Græcos sui temporis reprehendit, dicens, Populum quidem tunc in summa ignorantia versatum fuisse; sed Episcopos facile potuisse idoneis instructionibus illius cæcitati remedim afferre, nisi ob humanos respectus, ab hujusmodi onere implendo abstinuissent: *Possent autem, ac deberent Græcorum Antistites diligenter monere populum, & utique concordes multum proficerent; sed quoniam vel & ipsi laborant eodem morbo, & ex ignorantia in eodem errore versantur, vel si verum nonnulli vident, timent pauci plurimos, timent terrenam perdere gloriam, & humanos favores, verentur, ne instar Hæreticorum, nomen ipsorum a vulgo conculcetur; propterea ipsimet, saltem externa specie, cæterorum errorem egregie imitantur, altoque silentio omnia prætereunt, ac dissimulant; ita cæci cæcos ducunt, & omnes in foveam cadunt*.

Congreg. conclusio *Nihil esse innovandum*: a Pontif. approbatur.

Prudens tamen cautio superaddita, ad quodcumque periculum removend.

Cautionis norma desumpta est a Conc. Trid. Decreto de Sacris Imaginib.

§. 39. Porro Sacerdos celebrans, sacris indutus vestibus, antequam sacra Dona a minore Mensa, seu Prothesi, ad majus Altare transferatur, ad illam accedit, & Panem consecrandum dividit in plures partes. Pars major offertur, ut Deo Optimo Maximo debitus præstetur cultus, in memoriam Salvatoris Nostri Jesu Christi. Reliquæ minores partes, quæ *Merides* appellantur, Omnipotenti Deo similiter offeruntur; sed earum una in honorem gloriosæ Virginis Dei Genitricis Mariæ, altera in honorem Sancti Joannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum, aliorumque Sanctorum, quorum nomina a Sacerdote enunciantur; alia vero pro salute vivorum, quorum etiam nomina ab eo recensentur; alia pro Defunctis, qui pariter nominatim commemorantur: alia in honorem illius Sancti, cujus

Alia functio, quæ ad Prothesim, & proxime ad Majorem Introitum habetur, nimirum oblat. Panis consecr. in plures partes divisi.

Festus dies celebratur; relicta caeteroquin Sacerdoti facultate offerendi specialiter Sacrificium pro illo, aut illis, quos ipse maluerit. Ritus hujusmodi divisionis Panis in plures, prout a Nobis descriptus est, jamdudum viguisse probatur ex Typico Irenes Augustae, edito a Patre Montfaucon *Tom. 1. Analect. Graecor. cap. 34.* Si vero Episcopus, aut Presbyter primi Celebrantis personam sustinens, cum aliis Sacerdotibus concelebret, & Diaconi quoque in Officio ministrantes assistant, non modo quilibet Sacerdos, sed unusquisque etiam ex Diaconis, Hostiam unam majorem offert, simulque minores particulas, seu *Merides*: ex quibus, si quae demum supersunt a Celebrante, seu Celebrantibus non consummatae, eae distribuuntur adstantibus, qui Eucharisticae Communionis participes fieri petunt. Haec omnia exacte describunt, & narrant Card. Bona *Rer. Liturgicar. lib. 2. cap. 1. num. 7.* Arcudius *lib. 2. de Concordia cap. 9.*, & Goarius *ad Rituale Graecorum, in notis ad Liturgiam S. Joannis Chrys. p. 98. & seq.*

Hostiar. oblatio ad Prothesim, non sol. a Sacerd. sed etiam a Diacon. fieri solet.

De Host. divisione in Conc. Florent. vindicata nulla nunc qu. inter Catholicos.

§. 40. Nulla inter Catholicos extitit controversia circa Ritum majoris Hostiae, aliarumque minorum, quae *Merides* appellantur. Quum enim de eo instituta fuisset quaestio in Oecumenica Florentina Synodo, adnotatum est in Actis, Archiepiscopum Mitylensem propositis interrogationibus cumulate satisfecisse. Et quamvis ibi relatus non sit illius responsionum tenor; non aliter tamen interrogationibus satisfecisse censendus est, quam ostendendo antiquitatem hujusmodi Ritus per plura saecula in Orientali Ecclesia observati, cujus ea est significatio, ut diversos innuat fines, ob quos Sacrificium offertur. *Puto dixerit, hanc esse antiquam Orientalis Ecclesiae consuetudinem, qua utitur illa Ecclesia ad declarandos varios fines Sacrificii*: sunt ipsa Arcudii verba *praefato lib. 3. cap. 9.* Porro nullam diximus super hoc Ritu viguisse controversiam inter Catholicos; e Schismaticis enim constat, Simeonem Archiepiscopum Thessalonicensem, in suo Tractatu *de Sacramentis*, addubitare se ostendisse de consecratione Particularum. Sed quam irrationabile fuerit illius dubium, unusquisque facile deprehendere potest. Quum enim Sacerdos ad sacrum Altare Consecrationis formam non minus proferat super maiore portione, quam super minoribus particulis; quumque & illius intentio ad omnium consecrationem aeque dirigatur, & earum omnium materia ad saeramentalem transmutationem idonea sit; si portio major consecrationem recipit, profecto consecrari quoque oportet minores illas particulas, quae, ut jam diximus, *Merides* appellantur.

Temerar. dubium de portionum minorum consecratione a Schismat. excitum.

Controv. vigens de Oblatione Diac. ac dissidentes de ea Script. sententiae.

§. 41. Controversia quidem fuit inter Catholicos circa Oblationem, quam a Diaconis fieri superius innuimus. Arcudius *lib. 3. cap. 17.* demonstrandum sumit, id illis per sacros Canones licitum omnino non esse, Goarius *ad Euchologium pag. 72.* testatur, Oblationem Diaconalem in magna Constantinopolitana Ecclesia usu receptam non fuisse. Nec defuerunt, qui contenderent, expungenda esse ab Euchologio verba, quae pertinent ad Oblationem Diaconalem, utpote a Schismaticis adjecta. Contra vero Cardinalis Bona *Rer. Liturgic. lib. 2. cap. 1. num. 7.* nullum esse Canonem tuetur, qui hujuscemodi Ritui obsistat, quum sacri Canones eam quidem Oblationem excludant, quam Diaconus ad sacrum Altare facere praesumeret, non autem eam, quam ad Prothesim peragit, quippe quae nihil aliud est, quam praeparatio ad aliam a Sacerdote perficiendam in sacro Altari. Ad haec idem Cardinalis ostendit, antiquum esse Ritum Oblationis Diaconalis & a pluribus saeculis in Ecclesia Graeca observatum; cumque de eo disputatum fuerit etiam in Florentino Concilio, satisfactum fuisse Patribus ibi adunatis, per responsiones ab Archiepiscopo Mitylenensi datas. Similiter Berlendis *Tractatu de Oblationibus impress. Venetiis anno 1743. §. 5. pag. 143.* inter functiones Diaconorum, admittit Ritum Oblationis ad Prothesim, interdicto eisdem jure offerendi ad Altare, quod solis Sacerdotibus competit: *Illud offerendi Diacono munus attributum, intelligi de prima Particularum oblatione, dum super mensam, Prothesim vocatam, adhuc adsunt; non vero de aliis duabus oblationibus, quae a Sacerdote inter Liturgiam fiunt.*

§. 42. Sanctus Ambrosius virtutem Sancti Laurentii praedicans, qui, Diaconus quum esset, una cum Sancto Sixto Pontifice ad martyrium duci exoptabat, sic eum loquentem inducit: *Experire utrum idoneum Ministrum elegeris, cui commisisti Dominici Sanguinis dispensationem.* Scimus quidem nonnullos Codices, pro verbo *dispensationem*, hoc aliud habere: *consecrationem*: At consecratio hoc loco nihil aliud significat, quam ministerium, sive assistentiam Sacerdoti consecranti praestitam: *Nobis Diaconis consecratio illius salutaris Hostiae committitur, non ut conficiamus, sed ut conficientibus humiliter assistamus*: ait Petrus Blessensis *in sua Epist. 123.* Nec absimilis est explicatio Petri Cantoris apud Menardum *in notis & observationibus ad librum Sacramentorum S. Gregorii pag. 287.* Subdiaconis enim vetitum semper fuit Eucharistiam populo ministrare, sive sub specie Panis, sive sub specie Vini; juxta Canonem Laodicenum XXV. & in eum notas Balsamonis, Zonarae, & Aristeni: uti videre est apud Beveregium *Tom. 1. pag. 464.* Non sic autem Diaconis, quibus olim specialiter demandata erat sola Dominici Sanguinis distributio, quae deinde, ob enatos quosdam abusus, ipsis etiam adempta fuit: uti demonstrat Cotelerius *ad cap. 13. lib. 8. Constitutionum, quae Apostolicae dicuntur Tom. 1.*

Dispensatio: seu Consecrat. Corp. Ch. in nonnullis veteribus monum. Diaconis attributa quid importet.

Diaconalis Oblatio ad Prothesim intacta servatur, & quare?

§. 43. Jam vero in Congregationibus habitis tam sub Urbano VIII. quam nostris hisce temporibus, minime praetermissum fuit examen propositae quaestionis; utrum tollenda esset Oblatio, quae a Diaconis fiebat ad Prothesim. In ea autem, quae habita est die 3. *Januarii anni 1745.* rescriptum fuit, Nobis deinde approbantibus, *nihil esse innovandum.* Validiores enim atque firmiores visae sunt rationes huic Ritui faventes, per Cardinalem Bonam allatae, quam illae, quas ad oppugnandum eumdem Ritum congessit Arcudius. Itaque in nova Euchologii editione intactus relictus est Oblationis Diaconalis Ritus. De qua licet nulla mentio fiat in eo capite secundi Monitii, de quo hucusque egimus, Nos tamen hic aliquid circa eam innuendum duximus; tum quia una est e sacris actionibus, quae ad Prothesim fiunt, quaeque praecedentis sermonis objectum fuerunt; tum quia nullam elabi sinimus occasionem, qua Vobis, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, magis magisque testatum fiat, nequaquam infensam esse vestris Ritibus Romanam Ecclesiam, quin potius eam pro viribus id agere, ut inviolati serventur ii, qui errorem nullum, nihilque indecorum contineant.

Tertium Monitum de Sacr. Extremae Unctionis.

§. 44. Tertium modo se se offert Monitum, duabus partibus constans, & sequentibus verbis conceptum. *Praeterea meminisse debent Sacerdotes, Sacramentum Sancti Olei, quod Euchelaeon dicitur, a Christo esse institutum, tanquam coelestem medicinam, non pro animae tantum, sed etiam pro corporis salute; solis proinde infirmis administrandum, non autem bene valentibus; & in eo quidem tempore, in quo sibi constant, & sui compotes sunt; ut ita majorem Sacramenti gratiam recipiant, si cum Fide ac devota voluntate accedentes, Oleo Sancto ungantur. Item sciendum est, quod quamvis Orientalis Ecclesiae Pontifices in conficiendo Sacro Chrismate pluribus de more aromatibus utantur, necessaria tamen Sacramenti materia sunt oleum, & balsamum, quibus, secundum atiquum Ecclesiae Orientalis morem, aliae aromatum species recte admiscentur, si juxta praescriptum adsint. Verum si earum quaedam desint (dummodo oleum & balsamum adsint) tanquam non necessaria ad Chrismatis materiam, rite omnino Sanctum Chrisma conficitur.*

Varia nomina quibus Sacr. illud a Latinis Graecisque donatur.

§. 45. Sacramentum hoc, quod a Latinis *Extrema Unctio* dicitur, eodem plane nomine a Graecis appellatum legitur in Concilio Generali Lugdunensi secundo, ex Orientis, & Occidentis Praesulibus coacto, anno Domini 1274, cujus Acta leguntur in Collectione Harduini *Tom. 7. pag. 695.*, quum scilicet Latini simul & Graeci formulae Fidei communibus sententiis probatae subscripserunt. Dicitur etiam a Graecis Sacramentum hoc, Oleum consecratum, & sanctificatum precibus Sacerdotum, atque perfectio, seu consummatio Sacramenti Poenitentiae. In Euchologio Goarii *part. 346. numer. 42. & pag. 349. numer. 1.* nominatur *Euchelaeon*: idemque nomen a Scriptoribus sequioris aevi usurpatum legitur, uti videre est apud Geor-

Georgium Pachymerem *lib. 6. Histor. Palæol. cap. 32.*, ubi Possinus idem quoque notavit, *lib. 1. Glos. pag. 386.* apud Gabrielem Philadelphium *De Sacramento Eucheløi*, *& Tom. 1. Actorum Ecclesiæ Orientalis pag. 338.* Præterea nonnunquam, licet raro, idem Sacramentum a Græcis nuncupatum invenitur *Heptapapadum*, quemadmodum legitur in Synodo Constantinopolitana, sub Patriarcha Joanne Vecco habita anno Domini MCCLXXVII. *in dicta Collectione Harduini Tom. 7. pag 758. B.*, ubi idem Patriarcha, amplectens confessionem Fidei in Lugdunensi Concilio statutam, ita ad Romanum Pontificem Joannem XX., dictum XXI., scribit: *Extremam Unctionem etiam ipsam recipimus similiter cum aliis Sacramentis, quæ & a nobis celebrata, Heptapapadum nominatur*, idest Officium septem Sacerdotum; hoc quippe modo a Græcis Sacramentum illud ministratur.

Nonnulla de hoc Sacr. alibi videnda, indicant.

§. 46. Nos hic nihil dicemus de hujus Sacramenti institutione a Christo facta, aut de illius effectu; nihil de legibus circa illius ministrationem servandis, ut scilicet solis Fidelibus graviter ægrotantibus, non autem bene se habentibus, ministretur, neque tamen expectetur tempus illud, quo æger jam suæ mentis compos non est; nihil præterea de quibusdam Ritibus Ecclesiæ Græcæ, in qua videlicet Oleum Infirmorum, non solum ab Episcopo, ut apud Latinos, sed etiam a simplice Presbytero benedicitur, & Sacramentum Extremæ Unctionis, non ab uno tantum, sed a pluribus simul Sacerdotibus ministratur; quum de his omnibus plura tradiderimus in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana nov. ist. edit. lib. 8. a cap. 1. ad tot. cap. 8.* Sed ad illustrandam tantummodo priorem partem hujusce tertii Moniti, hoc adjiciemus, quod quum & olim sub Urbano VIII. & superioribus Pontificatus nostri annis, disceptatum diu fuerit, an a Græco Euchologio delenda essent quædam verba, quæ innuere videntur, licitum esse, hoc Sacramentum etiam bene valentibus ministrare; in Consessu habito *die 3. Septembris anni 1747.* definitum fuit, deindeque a Nobis probatum, ut nihil in Textu immutaretur; sed quæ necessario servanda erant, adnotarentur in Monito, quod initio Euchologii præponeretur; id quod est factum per verba superius exscripta, monendo Græcos Sacerdotes, ne Sacramentum Extremæ Unctionis ministrent bene valentibus, sed iis dumtaxat, qui gravi morbo laborant. Porro nihil necesse visum est Euchologii Textum hic mutare; propterea quod, illius verbis undequaque perpensis, apparuit, rectum illis sensum, sanamque interpretationem tribui posse. Neque enim ibi dicitur, ut Sacramentum ministretur iis, qui bene valent, sed ut ii quoque inungantur, qui ad Ecclesiam se conferunt; id quod percommode intelligi potest de iis etiam, qui, licet gravi morbo affecti, possunt nihilominus ad Ecclesiam vel pedibus suis accedere, vel aliorum ope deferri; ibique, ut propriæ devotioni magis satisfaciant, Extremæ Unctionis Sacramentum sibi ministrari postulant; cujusmodi exempla in ipsa quoque Occidentali Ecclesia non desunt, uti videre licet apud Martene, *de antiquis Ecclesiæ Ritibus lib. 2. cap. 7. art. 2. num. 7. & 8.* Et penes Mabillonium *in Præfatione ad Sæculum primum, in Actis Sanctorum Ordinis Benedictini §. 9. num. 101.*

Græca Euchologii verba, de Sacr. ministr. iis, qui ad Ecclesiam veniunt, in quæst. revocata.

Justa interpretatione explicantur ac retinentur, adjecto præsenti Monito.

§. 47. Cohærentia sunt cum hac prima parte tertii Moniti, duo hæc, quæ advertenda subjicimus. Primum, quod quamvis Græcis diserte vetitum fuerit, Extremæ Unctionis Sacramentum aliis conferre, præterquam ægrotis, & quidem gravi morbo laborantibus; iisdem nihilominus interdictum non est, quominus Oleo lampadis, quod ad sanandas infirmitates in Ecclesia asservatur, inungant Energumenos, aliosve, qui vel devotionis gratia, vel ut aliquo incommodo liberentur, hujusmodi Unctionem petunt; quum Oleum in lampade asservatum, nequaquam ab Episcopo, aut Sacerdote consecratum sit, ad effectum utendi eo in Extremæ Unctionis administratione. Haud ignoramus, postulatum alias fuisse, ut Græcis permitteretur, Extremæ Unctionis Oleo extra gravis infirmitatis casum sese inungere, absque eo quod Sacramentalis forma a Sacerdote pronunciaretur; ea scilicet ratione allata, quod per solam applicationem Materiæ, Sacramentum minime conferretur, quum ad id necessaria omnino sit simultanea Formæ prolatio. Verum nec id receptum fuit, nec recipi ullo modo potest; quum minime liceat Sacramentum a Christo institutum in arbitrariam quamdam, licet piam, cæremoniam convertere; ut etiam recte observat Pater de Carboneano *in Appendice ad Tractatum P. Antoine de Extrema Unctione §. 4. pag. 661.* & quamvis, pro eo quod pertinet ad Latinam Ecclesiam, Quintaduenas *in Tract. 5. de Extrema Unctione, singular. 11.* asseruerit, licere Parochis mittere ad ægrotos, aliosque petentes, Oleum Sanctum Infirmorum, ad hoc ut eo in suis infirmitatibus se liniant; nihilominus si quis hoc facere attentaret, gravibus pœnis a Tribunali Ecclesiastico plecteretur, vel tanquam abutens Sacramento Ecclesiæ, vel tanquam suspectus non rectæ Fidei circa Sacramentum Extremæ Unctionis, ut opportune advertit Clericatus *de Sacramento Extremæ Unctionis decis. 70. n. 32.*

Subject. capax Extremæ Unctionis Christifid. graviter ægrotans.

Inunctio benevalentis, Oleo lamp. ut apud Græc. in usu est, non prohibetur.

Non tamen licet Sacrum Oleum adhibere, quamvis non proferatur Sacram. forma.

§. 48. Alterum est, quod, stante prohibitione administrandi Sacramentum Extremæ Unctionis extra gravi morbi necessitatem, quum jam definitum sit, satisfactionem, seu pœnitentiam, quæ a Sacerdote Confessario sacramentaliter confessis imponitur, constare potissimum debere precibus, jejuniis, & eleemosinis (quemadmodum habetur in Decreto a fel. record. Eugenio PP. VI. pro Instructione Armenorum edito): minime licet, Pœnitenti confesso pro satisfactione seu pœnitentia imponere, ut Extremæ Unctionis Oleo inungatur. Invecta sane olim fuit inter Orientales hujusmodi Unctio, veluti mere cæremonialis, uti deprehenditur ex Canone LXXIV. ex iis, qui in versione Arabica Micæno Concilio tribuuntur, *in Collectione Harduini T. 1. pag. 492.* ubi statutum legitur, ut si quis Fidelis cum infideli muliere impudice versatus fuerit, post diuturnam peractam pœnitentiam, Ecclesiæ reconcilietur *per Aquam Benedictam, & Oleum Infirmorum*. Exinde vero, si fides habenda est Joanni Nathanaeli in responsione *de Moribus Græcorum*, & Francisco Richardo *de Expeditione sacra c. 12.* abusus alter inductus fuit, ut pœnitentibus divitibus, pro Sacramentali Pœnitentia, hujusmodi sacra Unctio passim imponeretur: ex cujus satisfactionis usu, non exigua pecuniarum retributio colligebatur. Gravissimo huic absurdo occurrere non prætermisit fel. rec. Innocentius IV. Pontifex Maximus, dum in Epistola sua ad Tusculanum Episcopum ita scripsit §. 6. *Nulli per Sacerdotes, vel Confessarios, pro satisfactione Pœnitentiæ, Unctio aliqua solummodo injungatur*. Hoc idem statutum legitur in Synodo apud Nicosiam celebrata, *in dict. Collect. Harduini Tom. 7. pag. 1714.* Nosque etiam hujusmodi præceptum instauravimus in Constitutione Nostra: *Etsi Pastoralis §. 5. Bullarii nostri Tom. I. num. 57.* Videatur etiam Thiers *de Superstit. l. 8. cap. 6.* Porro Arcudius loquens de Græcis Presbyteris, qui Pœnitenti apud se confesso, sacram Unctionem pœnitentiæ loco imponebant, asserit eos, in ipsa unctione peragenda, Sacramentali forma uti consuevisse, idque gravibus sane verbis reprehendit, ut legitur in ejus Opere *de Concordia lib. 5. cap. 4. §. Ego præsentem*. Verum Goarius *in notis ad Euchologium pag. 350.* negat, hanc Græcis mentem fuisse, ut in ejusmodi Unctione peragenda Sacramentum conferrent: *Non ita tamen, ut unctio precibus adjuncta ex opere operato animæ deleat infirmitates, sed, si quid possit, ex pœnitentis tantum devotione, aut ex Sacerdotis deprecantis charitate, idest ex opere operantis, illud valet producere*. Nihilominus præfatam qualemcumque consuetudinem ipsemet improbare non omittit; dum omnino curandum dicit, ut Græci hanc in re ita se gerant, quemadmodum docet Sancta Romana Ecclesia omnium Christifidelium Mater, & magistra; quum præfatæ unctionis usu plura, & gravia sequantur absurda, dum vel Sacramentum Extremæ Unctionis confertur bene valenti, adeoque ei, qui subjectum capax hujusmodi Sacramenti non est; vel Sacramenti materia & forma adhibetur, ut superius indicatum fuit, absque intentione ipsius Sacramenti conficiendi & ministrandi.

Nullo modo Unctionem cum Sacro Oleo imponere sacramentaliter confessis in satisfactionem sacramental.

Cæremon. inunctio cum sacro Oleo quando, & quibus casibus apud Oriental. invecta.

An in ea Unctione perficienda prolata fuerit sacramentalis forma, confectumque Sacram.

Absurda, ob quæ reprobata fuit hujusmodi unctio.

§. 49. Secunda pars tertii Moniti pertinet ad Sanctum Crisma; quod quidem a Græcis conficitur non Oleo dumtaxat & Balsamo, sed admixtis etiam aliis aromatibus. In hac autem Moniti parte, unicuique videre licet, haud quidem interdictam esse hujusmodi

Sacrum Crisma ex quibus apud Gr. conficiatur.

di aromatum permixtionem, sed illud dumtaxat tenendum doceri, in Oleo & Balsamo consistere materiam Sacramenti, adeoque, si aliquod deficiat ex aliis aromatibus admisceri solitis, nihil deesse, quod necessarium sit ad Sacrum Chrisma conficiendum.

Apud eos nulla mentio de impositione manuum in Confirmationis Sacram. ministr.

§. 50. Apud Græcos nihil præscriptum legitur de impositione manuum in administrando Chrismatis Sacramento. Morinus in suo Tractatu *de Confirmatione cap.* 4. ita scribit: *Ut Latini constantissime impositionem manuum unctioni conjunxerunt, sic Græci non minus constanter alterum ab altero separarunt, soloque Chrismate in administratione istius Sacramenti usi sunt; manuum enim impositionis non meminerunt nec recentia Euchologia, nec antiqua*. Hoc idem constanter asserit Goarius *in Euchologio pag.* 299. *num.* 28. Renaudotius *in Opere de Perpetuitate Tom.* 5. *lib.* 2. *cap.* 12. testatur, a pluribus retro sæculis, nullum in Ecclesia Græca reperiri vestigium impositionis manuum in conferendo Sacramento Confirmationis; suæque assertionis Authores laudat recentiores Græcos sacra eruditione præstantes, Simeonem Thessalonicensem, Gabrielem Philadelphium, Sirinum, aliosque. Modernus Scriptor Chardon *in Historia Sacramentorum lib.* 1. *cap.* 1. *de Confirmatione*, contendit quidem, prioribus sæculis in Ecclesia Græca adhibitam fuisse manuum impositionem in conferendo Chrismatis Sacramento, sed tamen ultro concedit, multis ab hinc sæculis, nullum illius superesse vestigium. Denique Dilectus Filius Joseph Augustinus Orsi Ord. Præd., nunc temporis Palatii nostri Apostolici Magister, in Dissertatione Historico-Theologica, quam olim edidit *de Chrismate Confirmatorio*, compluribus monumentis erudite congestis, demonstrat, materiam Sacramenti Confirmationis apud Græcos non esse manuum impositionem, sed sacrum Unguentum.

Nefas tamen est asserere in Eccl. Græc. deficere Confirmationis Sacram.

Nec ideo dici potest, id quod a nonnullis temere affirmatum fuit, non adesse in Ecclesia Græca Sacramentum Confirmationis, propterea quod in ea impositio manuum deficiat. Alioquin id sequeretur, quod nemo sibi persuaserit, tot sæculorum decursu, in tam ampla Christiani Orbis parte, atque in Ecclesia non minus doctrina, quam sanctitate illustri, defecisse Confirmationis Sacramentum; ut optime ad rem nostram pergit Goarius *loco cit. At vero tam amplam & spatiosam, tam eruditam, & Apostolicarum, Ecclesiasticarumque sanctionum tenacem Christiani Orbis portionem, adeo exquisitum Sacramentum respuisse, neglexisse, vel ignorasse, pauci, me quidem judice, dicere attentabunt*.

Theolog. quæstion. de Ritu ab Apostolis servato in ministr. Confirmationis, deque ejusdem Sacram. materia.

§. 51. Caput hoc injustæ atque inopportunæ dissensionis inter Latinam & Græcam Ecclesiam, originem traxit a controversiis, quæ inter nostrates Theologos agitari solent. Disputant hi, utrum Apostoli Sacramentum Confirmationis ministraverint per manuum impositionem, an etiam Sacro Chrismate adhibito; & quidem, ut assolet, nonnulli affirmant, quod alii negant. Disceptatur etiam inter eos, an sola manuum impositio sit materia hujus Sacramenti; nonnullis tenentibus, in ea dumtaxat consistere Sacramenti materiam; dum alii malunt in Sacro Chrismate statuere materiam remotam Sacramenti, proximam vero in illius applicatione, quæ fit cum signo Crucis ad Confirmandi frontem; juxta id, quod legitur in Decreto pro Armenorum instructione ab Eugenio IV. Pontifice edito: *Secundum Sacramentum est Confirmatio, cujus materia est Chrisma, confectum ex Oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ, per Episcopum benedicto*. Ubi etiam Pontifex loquens de manuum impositione, quæ ab Apostolis hoc Sacramentum ministrandis fiebat, ita subdit: *loco autem illius manus impositionis, datur in Ecclesia Confirmatio*. Alii denique impositionem manuum, & Chrisma simul jungunt; dicentes, tam illam, quam istud, materiam esse Sacramenti Confirmationis; sed illam æque, ac istud, materiam inadæquatam, quotiescumque seorsim considerentur; si autem simul jungantur, tunc, ajunt, in iisdem ita conjunctis materiam totalem Sacramenti consistere. Cæterum ipsam manuum impositionem, alii putant eam esse protensionem manuum, quam facit Episcopus versus Confirmandos, sub initium sacræ actionis, dum priores recitat preces: alii eamdem agnoscunt in ipso ungendi actu, quo Episcopus signat frontem illius, quem confirmat; cum nequeat alicujus frons unguento liniri, nisi manus eidem imponatur. Hæ sunt controversiæ, de quibus Theologi nostri disputant; & circa quas unicuique licet eam sequi partem, quæ magis ipsi placuerit.

Licet opinionem quamlibet sequi, dummodo non negetur adesse in Græca Ecclesia Chrismat. Sacram.

At nemini fas est asserere, in Ecclesia Græca non adesse Sacramentum Confirmationis. Si quis enim hanc opinionem tueretur, huic manifeste obstaret vetus Orientalis Disciplina, quam Apostolica Sedes optime perspectam habuit, nec unquam damnavit, aut improbavit, juxta quam in Græcorum Ritualibus libris nulla fit mentio de manuum impositione, tanquam materia adæquata, aut inadæquata Sacramenti Confirmationis. Quare ad evadendum hujus difficultatis labyrinthum, alio filo utendum est, quod quidem diligenter inquirenti non deerit; absque eo quod super propositione incerta, & nullibi definita, stabiliatur reprobatio alienę opinionis & sententię, quę defensoribus orthodoxis non caret.

Quæstionibus sepositis, traditur quid tuto sentiend. & tenendum sit, de Sacramento Confirm. in Latina Ecclesia.

§. 52. Quod itaque extra controversiam est, hoc dicatur: nimirum in Ecclesia Latina Confirmationis Sacramentum conferri, adhibito Sacro Chrismate, seu Oleo Olivarum, Balsamo commixto, & ab Episcopo benedicto, ductoque signo Crucis per Sacramenti Ministrum in fronte suscipientis, dum idem Minister Formæ verba pronunciat. Et quidem pro iis Regionibus, in quibus vera Balsami species non reperitur, haud recusarunt Romani Pontifices indulgere, ut ad conficiendum Chrisma liceret uti certo quodam fragranti succo, seu liquore, qui communiter pro vero Balsamo accipitur, ut videre est in Constitutione 180. Sancti Pii V. *in Bullario novo Romæ edito Tom.* 4. *Part.* 3., per quam videlicet Constitutionem, Indiarum Episcopis ejusmodi Indultum conceditur; & in Constitutione 47. Sixti V. *eodem Bullar. eodemque Tom.* 4. *Part.* 3., ubi exposita veri Balsami penuria, ex eo potissimum proveniente, quod arbusta illa, ex quibus major illius copia educebatur, quæque olim in Palęstina, & maxime in Valle Jericho frequentia erant, a Turcis excisa, & radicitus extirpata fuerant; conceditur Archiepiscopis & Episcopis Lusitanię, ut in conficiendo Sacro Chrismate, adhibere possint Balsamum, ex Brasilia, aliisque novi Orbis, Indiarumve Regionibus allatum; eaque in re Pontifex suorum Prędecessorum Pii IV., & Gregorii XIII. exempla sequi se profitetur. Quorum sane Pontificum providentiam collaudat Morinus in suo opere posthumo *de Sacramento Confirmationis pag.* 35. In Ecclesia Gręca similiter Confirmationis Sacramentum confertur, adhibito Sacro Unguento, quod compositum est ex Oleo Olivarum, & Balsamo, ac insuper ex aliis fragrantium herbarum speciebus, quę sunt numero vigintitres, adjecta quoque aliqua vini portione. Prędictas omnes herbas odoriferas accurate enumerat Habert *in librum Pontificalem Ecclesiæ Græcæ, observat.* 5. *ad Ritum Chrismatis*, & Pater Berti *Tom.* 7. *suæ Theologiæ lib.* 32. *cap.* 5., qui tamen subdit, difficile admodum sibi videri, omnes illas herbas ab Haberto indicatas sacro Unguento a Gręcis infundi, quum nonnullę ex illis incognitę sint, ita ut vix aliqua earum mentio extet in lexicis, & in libris Authorum, qui de plantis herbisque tractarunt. Sed quidquid sit de his, quum antiquus sit usus commiscendi has herbas Oleo, & Balsamo, intactus relictus est ritus in Monito, de quo nunc agimus; admonitis tantummodo Græcis, ne aliud quidpiam ad materiam Sacramenti necessarium putent, præter Oleum & Balsamum; utque proinde validam agnoscant hujus Sacramenti ministrationem, quæ fiat cum Oleo & Balsamo ab Episcopo rite benedictis, etiamsi aliquæ forte defuerint ex illis herbis, quæ, juxta eorum ritum, in sacri Unguenti compositione admisceri solent. Sapienter etiam, & magna cum ratione, in Synodo Zamosciæ habita anno 1720. animadversum fuit a Patribus §. 2. *de Confirmatione*, quidquid herbarum Balsamo adjiciatur, cavendum esse, *ut maxima pars Chrismatis semper sit Oleum Balsamo mixtum*.

Appendix ad tert. Monitum.

§. 53. Expensa jam secunda parte tertii Moniti, nonnulla hic, appendicis loco, subnectemus, quæ

quæ nec inopportuna, nec a proposito aliena iure censeri poterunt, quum & ejusdem Sacramenti Confirmationis doctrinam respiciant, & ad Euchologii correctionem pertineant.

Forma Sacram. Confirm. apud Gr. Signaculum Doni Sancti Spir.

§. 54. Forma Sacramenti Confirmationis in Græca Ecclesia, juxta communem receptamque sententiam, sequentibus verbis continetur: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; quæ verba pronunciantur ab eo, qui Sacramentum ministrat, dum suscipientis fronti cum sacro Unguento Crucis signum imprimit; uti colligitur ex Canone 7. Concilii Constantinopolitani I., *in Collectione Harduini Tom. 1. pag. 811.*, utque ex illius Canonis verbis recte perpensis infert Bessarion Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis *in suo Opusculo de Eucharistia*, quod impressum habetur in Bibliotecha Patrum *edit. Lugdunen. Tom. 26. pag. 765. Secunda Oecumenica Synodus, verba, quæ sacrum Chrisma perficiunt, tradens in septimo Canone, ita inquit: Obsignantes, hoc est sacratissimo Chrismate eos chrismantes, dicimus: Signum Doni Spiritus Sancti: & hæc verba, secundum eos, Chrismatis Sacramentum perficiunt.* Quamvis autem hæc Cardinalis assertio oppugnata fuerit a Lupo *in notis ad Canonem 95. Concilii Trullani*, vix tamen erit, ut Lupi sententia plures inveniat suffragatores, præ sententia Cardinalis Bessarionis, ut optime advertit Arcudius *lib. 2. cap. 7.*, ubi post relatum Bessarionis effatum, hæc subdit: *Hactenus Bessarion; quo certe, quæ fiunt in Ecclesia Orientali circa Sacramentorum administrationem, præstantius callere poterat nemo.* Arcudio consentit Goarius *in notis ad Euchologium pag. 301. num. 31.* Item Habert *in suis notis ad Pontificale Græcorum Observat. 4. n. 2.* Et, omissis aliis, qui facile cumulari possent, satis hic erit afferre, quæ habentur in Synodo Zamosciæ, ubi agitur de Sacramento Confirmationis: *Forma, quam probata, & schismate ipso antiquiora laudant Euchologia, hæc est Signaculum Doni Spiritus Sancti, amen: eaque semel dumtaxat, simul cum ipsa Unctione proferri debet.*

Ex decr. Sancti Methodii de reconciliandis Apostatis & ex nonnullis Euchologiis, dubium ingeritur, de iteratione Sacramenti.

§. 55. Celebre est in Ecclesia Græca Decretum Sancti Methodii Patriarchæ Constantinopolitani, qui medio circiter nono sæculo floruit, ac semper in id maxime incubuit, ut aberrantes ad sanctæ unitatis gremium revocaret. In quo Decreto quum illud statutum reperiatur, ut, qui ab Ecclesia desciverunt, deindeque ad illius sinum revertuntur, sequenti ratione recipiantur: *Oratione completa, sacro unguento accepto, secundum baptizatorum consuetudinem, illum injungit, Crucis signo expresso in fronte, & oculis, & naribus, & ore, & duabus auribus, & manibus, & pectore, & scapulis, dicens: Signaculum Doni Spiritus Sancti.* Hinc oritur magni sane momenti difficultas, dum alterutrum dicendum videtur; aut scilicet ea verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, non esse in Ecclesia Græca formam Sacramenti Confirmationis; aut in eadem Ecclesia Græca Sacramentum hoc iterato conferri iis, qui jam semel ipsum, & quidem valide, susceperunt, si deinde, post apostasiæ crimen, ad Ecclesiam reverti velint; quod sane contrarium est receptæ sententiæ, quæ pro inviolabili regula habetur, ut Sacramenta, quæ characterem imprimunt, iterari nequeant iis, qui semel valide ea susceperunt; juxta definitionem Tridentinæ Synodi *Sess. 7. de Sacramentis in genere Can. 9.* Nec quicquam prodest confugere ad supra citatum Canonem 7. Concilii Constantinopolitani I., quo statuitur, ut sacro Chrismate reconcilientur Ariani, Macedoniani, Novatiani, & Appollinaristæ quum ab hæresi conversi ad Ecclesiam se se recipiunt. Hujus namque Canonis sanctio prænominatos tantummodo Hæreticos respicit, qui Sacramentum Confirmationis, aut nullo modo, aut invalide conferebant. At Sancti Methodii decretum generale est, eosque omnes complectitur, qui post defectionem ad Ecclesiæ sinum redire cupiunt. Quum autem in quibusdam Euchologiis, ubi de pœnitentium reconciliatione agitur, eadem legantur præscripta, quæ habentur in Decreto Sancti Methodii; sequitur, ut eadem difficultas, quæ circa Decretum hujusmodi offenditur, in præindicatis etiam Euchologiis occurrat.

Variæ de eo Decr. opiniones minus tutæ.

§. 56. Incredibile est quantopere se torqueant Scriptorum ingenia, ut propositæ difficultati satisfaciant. Sunt qui asserunt, Decretum illud nequaquam conditum fuisse a S. Methodio Patriarcha Constantinopolitano, qui, ut superius innuimus, floruit anno Christi DCCCXLII., sed ab alio quodam Methodio Patriarcha schismatico, qui Urbis Regiæ Sedem occupabat anno MCCXL. Sed quum Goarius *in notis ad ipsum Decretum*, quas addidit ad Calcem Euchologii a se illustrati *pag. 698.*, testetur se complura vidisse monumenta temporibus hujusce Methodii antiquiora, quæ illud ipsum Decretum Sancto Methodio Patriarchæ tribuunt; hoc satis est ad demonstrandam responsionis hujusce levitatem. Sunt alii, qui & admittunt verba illa: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*, esse formam Sacramenti Confirmationis; & agnoscunt, juxta Decretum S. Methodii, quoties Apostatæ conversi in unitatem Ecclesiæ recipiebantur, eadem verba proferri debuisse, dum pœnitentes sacro unguento ungebantur; sed tamen putant non ideo affirmari posse, Sacramentum Confirmationis collatum fuisse iis, qui jam semel illud susceperant; quum ad collationem Sacramentorum necessaria sit intentio Ministri; in ea autem actione satis appareat non fuisse Ministri intentionem, ut Sacramentum conferret, sed ut Apostatam conversum Ecclesiæ reconciliaret. Hac responsione utitur Du Hamel *Theologiæ Tom. 6. edit. Paris. ann. 1605. pag. 583.*, eamque innuunt quoque Goarius *in notis ad Euchol. pag. 598. §. Verum potuisset*, Tournely *in Tractatu de Confirmatione, circa finem, ubi ad objecta respondet, pag. 612. & seq. juxta editionem Parisien.*, & Assemanus Junior *Codicis Liturgici Lib. 3. De Confirmatione pag. 63.* Verum aliis pluribus responsio hæc non probatur, & præsertim Juvenino *De Sacramentis Dissert. 3. de Confirmatione, quæst. 7. cap. 1. art. 1. §. 1.* qui observat primo, nullum adduci Græcum monumentum, ex quo inferri possit, eum, qui Apostatam reconciliat, dum sacro Unguento illum ungit, & profert verba, quibus continetur forma Sacramenti Confirmationis, animum habere a collatione Sacramenti alienum: deinde, nequaquam recte agere, quin immo peccare Ministrum, qui Sacramenti materiam, & formam ei applicat, qui eidem suscipiendo idoneus non est, etiamsi Sacramentum ei conferre non intendat. Alii denique advertentes, priorum sæculorum monumenta testari, in Occidentali Ecclesia, reconciliatos aliquando fuisse Apostatas per manuum impositionem, fatentur quidem nunc temporis vetitum esse Confirmationis Sacramentum iterato conferre iis, quibus semel valide collatum fuerit; at olim non ita se rem habuisse ajunt; proindeque concludunt, non adeo mirum videri debere, si in Decreto Sancti Methodii, quod pertinet ad Orientalem Ecclesiam, præscribitur, ut Apostatæ reduces iterum Sacramento Chrismatis confirmentur, quantumvis alias id ipsum valide susceperint. At minime tutum est hoc etiam systema. Quum enim nonnulla ex indicatis monumentis diserte testentur, Apostatas receptos fuisse *sola manuum impositione*, si quis hanc ipsam putat fuisse collationem Sacramenti Confirmationis, hoc probare tenetur, sola manuum impositione, nullaque unctione adhibita, Sacramentum istud tunc temporis collatum fuisse. Si quis autem dixerit (quod aliquo etiam exemplo fulcire posset), una cum impositione manuum, sacram quoque Unctionem in hujusmodi pœnitentium reconciliatione adhibitam fuisse, illud nihilominus, ad evincendam iterationem Sacramenti, ostendendum illi supererit, an aliqua, & quænam verborum formula proferri soleret ab eo, qui & manus imponebat, & Chrismate ungebat. Marcus Rhemensis *in Tractatu de variis Capitibus Ecclesiæ c. 18.* plures recenset species impositionis manuum. Hoc ipsum accurate præstitit auctor Glossæ *in Can. Manus impositio, 1. quæst. 1.* Duos celebres viri, Sirmondus *in suo Antirrhetico secundo, cap. 5.* & Morinus *de Sacram. Confirm. cap. 12. pag. 56.* & iterum *in Tract. de Pœnitentia lib. 9. cap. 9. & 10.* existimant, impositionem manuum, de qua nunc loquimur, fuisse confirmatoriam. At Petrus Aurelius contendit, eamdem in reconciliandis hæreticis adhibitam, meram fuisse cæremoniam, non vero alicuius Sacramenti collationem. Et hanc quidem sententiam amplectuntur Lupus *in Can. 7. Constantinopolitanum Tom. 2.*

Applicat. materiæ Sacram. cum prolatione formæ, seclusa intentione conf. Sacram. non præsumitur, nec licita est.

Impositio manuum, ubi non constat de Unctione, & prolatione Formæ, non probat collation. Sacram. Confirm.

pag.

pag. 46. *& seq.* Arcudius *libr.* 2. *cap.* 18. Suarez *in* 3. *part. Divi Thomæ Tom.* 3. *quæst.* 72. *disput.* 34. *sect.* 1. *§. Unde est tertia responsio*, & *disput.* 36. *art.* 11. *sect.* 3. *§. Ad rationem dubitandi*. Quapropter Witasse *in sua Tract. de Sacram. Confirmat.* post relata monumenta omnia, quæ alterutri opinioni favere possunt, denique *pag.* 63. utramque in sua probabilitate relinquit; eademque prudentia se gerit Author additionum ad Estium *in lib.* 4. *Sentent. dist.* 5. *§.* 16. *litt. B. p.* 87.

Meliore responsione satisfit difficultati exortæ ex Decr. Sancti Methodii.

§. 57. Alia itaque ineunda est ratio, ut satisfiat prædictæ difficultati, quæ oritur ex Decreto S. Methodii, & ex his, quæ in aliquibus Euchologiis, cohærenter ad idem Decretum, adnotata reperiuntur. Et primum quidem, quod ad Decretum attinet, relatum idem legitur in Annalibus Ven. Cardinalis Baronii, *ad annum Christi* 842. sed diverso plane modo, ac ab aliis refertur, quamque a Nobis superius conscriptum fuit. In eo enim, quod refert Baronius, minime præscriptum legitur, ut in Apostatæ reconciliatione proferantur verba: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*, licet præscribatur Unctio cum sacro Unguento peragenda. E quamvis adhuc legatur: *Chrismate ungantur, ut solent inungi, qui baptizantur*; nihilominus (omisso etiam, quod aliqui satis verisimiliter defendunt, hæc verba addititia esse, iisdemque admissis, tanquam authenticis) eorum naturalis germanusque sensus is semper erit, ut in reconciliatione Apostatæ ungantur eædem corporis partes, quæ inungi solent, quum post Baptisma Confirmatio ministratur. Cumque nihil adjiciatur de prolatione verborum: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; evanescit vis omnis propositæ difficultatis. Accedit insuper, quod quum Legati a S. Nicolao Papa I. in Bulgariam missi, Confirmationis Sacramentum iis contulissent, quibus jam idem a Græcis Presbyteris ministratum fuerat, ob eam præcipue rationem, quod hujusmodi Presbyteri facultatem a Sede Apostolica non obtinuissent pro talis Sacramenti administratione, acerrimam adversus eos querelam instituit Photius in suis encyclicis litteris, hoc illis vitio vertens, quod Sacramentum Chrismatis contulissent iis, qui jam semel confirmati fuerant. *Talem quis insaniam unquam audivit, quam isti mentecapti audere non dubitarunt, ut illos, qui semel Chrismate uncti sunt, iterum chrismarent, excelsa denique mysteria in nugas & derisum convertentes?* Ex hoc autem aperte evincitur, S. Methodium in suo Decreto minime statuisse, aut voluisse, ut Sacramentum Chrismatis iterato ministretur iis, qui jam antea confirmati fuerant, si forte post apostasiæ crimen ad Ecclesiam redirent. Nam Photius, qui quadraginta circiter annis post mortem S. Methodii floruit, quique pravi sane animi, sed doctus & cautus homo semper habitus fuit, non id Apostolicis Legatis adeo acriter objecisset, quod Sacramentum Chrismatis iterassent, si Sanctus Methodius antea decrevisset, aut ea mente fuisset, ut Apostatæ ad Ecclesiam redeuntes idem Sacramentum iterato susciperent; facile enim prospexisset hoc sibi responsum a Legatis redditum iri, se nihil ultra citrave egisse, quam quod Ecclesia Orientalis, ex Decreto S. Methodii, servare consueverat, dum aberrantes in unitatem recipiebat.

Verba ex Euchol. allegata addititia probant.

§. 58. Quod autem pertinet ad Euchologia, si in eorum aliquo præscriptum legitur, ut in pœnitentium reconciliatione adhibeatur sacra Unctio cum prolatione verborum: *Signaculum Doni Sancti Spiritus*; id utique tribuendum est interpolationi Schismaticorum, quibus a Theodoro Balsamone persuasum fuit, ut si quis Latinus ad Græcos commigraret, huic Sacramentum Confirmationis denuo conferendum esset; uti testatur Gregorius Protosyncellus in Apologia adversus Marcum Ephesium, *in Collectione Concil. Harduini Tom.* 9. *pag.* 640. At enunciatæ formulæ prolatio minime præscripta reperitur in quamplurimis manuscriptis Euchologiis, quæ inspexit & recognovit vir summa fide dignus Joannes Matthæus Cariophylus Cydonius; quemadmodum refert Arcudius *lib.* 2. *de R format. c.* 18.; quodque magni æstimandum est, nihil ejusmodi legitur in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ. Quare in Congregationibus super correctione Euchologii habitis tam sub Urbano VIII. quam nostris hisce temporibus, Nobis annuentibus, decretum fuit, ut in Euchologio, quod correctum typis edendum erat, Ritus reconciliationis pœnitentium ad eam plane formam exigeretur, qua descriptum legitur in Euchologio Cryptæ Ferratæ: id quod est factum. Quum enim in Congregatione habita die 7. Januarii 1748. propositum fuisset dubium, an corrigendus esset ritus reconciliandi Apostatas in unitatem Ecclesiæ redeuntes, ad formam in Decreto Methodii traditam, animadversum fuit, unctionem eorum, qui reconciliantur, ibi quidem faciendam, præscribi eo modo, quo unguntur ii, qui baptizantur; sed ut in hujusmodi unctione peragenda proferri debeant verba: *Signaculum Doni Spiritus Sancti*; id in paucis solummodo, iisque recentibus, Euchologiis adscriptum reperiri. Itaque in alia Congregatione habita die 18. sequentis Mensis Februarii decretum fuit: *Corrigatur Euchologium impressum ad formam Euchologii Patriarchalis Cardinalis Bessarionis, nunc Cryptæ Ferratæ.* Factaque Nobis relatione, atque omnibus per Nos inspectis, libratisque, Decretum idem approbatione nostra roboratum fuit.

Pristinæ integrit. restituuntur omnia.

Quartum Monitum de quib. immund. & precib. ad eas absterg. in Euch. appositis.

§. 59. Agendum nunc sequitur de quarto Moniti capite, quod est de peculiaribus quibusdam immunditiis, ad quas expurgandas, nonnullæ benedictiones & preces in Euchologio appositæ leguntur. En autem Moniti verba: *Denique sciendum, quod, si contigerit, immundum quid, aut contaminatum incidere in puteum, aut in aliud vas liquidi cujuscumque, sive etiam rem immundam tangi, aut manducari, sive in Ecclesia animal impurum gigni, aut mori, Sacerdotes quidem Orient. Ecclesiæ precibus & benedictionibus in Euchologio contentis, secundum Ecclesiæ suæ consuetudinem, utuntur, nullatenus tamen intendunt observare præcepta antiquæ Legis, quæ sunt per adventum Christi sublata, quemadmodum omnibus manifestum est.*

Oratio de cibis mundis & immundis, quæ in Euchol. legitur.

§. 60. In Euchologio, cujus correctioni adlaboratum est, prout etiam in celebri Euchologio Cryptæ Ferratæ, olim Cardinalis Bessarionis, & in aliis vetustissimis hujusmodi Codicibus, Oratio quædam legitur, in qua & commemoratur id, quod in Lege veteri statutum fuerat de differentia inter cibos mundos & immundos, deque immunditia legali, quam contrahebat quicumque, contra interdictum Legis, immundum quid comedisset; & simul adjicitur, non posse eum, qui cibos immundos ediderit, pretiosum Corpus & Sanguinem Christi sine peccato suscipere. Id autem in causa fuit, ut discutiendum proponeretur, num ex prædicta, aliisque similibus Orationibus, seu ex his, quæ in hujusmodi precibus continentur & enunciantur, justa præberetur occasio suspicandi, ne forte observatio cæremoniarum legalium veteris Legis, una cum nova Lege & Evangelio, cumulari, seu retineri vellet. Ut igitur deprehendatur, an suspicio hæc aliquo fundamento innitatur, sequentes propositiones strictim indigitabimus, ex quibus omnia illustrentur, & propria in luce collocentur.

An retinenda, vel tollenda esset, addubitatum, & quare?

Animadversiones ad rem recte definiendam necessar. Distinct. ciborum, cæremon. fuit veter. legis præceptum, per adv. Christi sublatum.

§. 61. Prima est: Cæremonias legis Mosaicæ per adventum Christi fuisse sublatas; & post promulgationem Evangelii, non posse amplius absque culpa servari. Quum itaque discrimen a lege veteri inductum inter cibos mundos, & immundos, ad cæremonialia præcepta pertineat; hoc satis est, ut asseri jure possit, nullum amplius superesse, aut statui debere discrimen inter cibos mundos & immundos. Quamvis enim beatissimi Apostoli, *Actor. cap.* 15. Fidelibus interdixerint, ne sanguine & suffocato vescerentur, juxta sententiam Jacobi in Concilio Jerosolymitano propositam in hæc verba: *Propter quod ego judico, non inquietari eos, qui ex Gentibus convertuntur ad Deum, sed scribere ad eos, ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum, & fornicatione, & suffocatis, & sanguine*; hoc tamen constat ideo tunc sancitum fuisse, ut omnis dissidii occasio inter Judæos & Gentiles ad Christum conversos tolleretur; qua causa jamdudum sublata, ejus quoque effectus sublatus dici debet. *Item legalia veteris Testamenti, seu Mosaicæ legis cæremonias, sacra, Sacrificia, & Sacramenta, Domino nostro Jesu Christo adveniente, cessasse, & post promulgatum Evangelium sine peccato observari non posse. Ejusdem etiam Legis veteris ciborum mundorum & immundorum differentiam, ad cæremonialia pertinere, quæ, surgente* Evan-

ANNO 1756.

Evangelio, transierunt. Illam etiam Apostolorum prohibitionem ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, illi tempori congruisse, ut inter Judæos & Gentiles dissensionis materia tolleretur, cujus Apostolicæ prohibitionis causa cessante, etiam cessavit effectus.

Consona allato principio Pontific. & Conciliorum Decreta.

§. 62. Præmissa verba desumpta sunt ex Professione Fidei Orthodoxæ, quam Orientales, ex præscripto Urbani Papæ VIII. emittere debent, quæque impressa fuit Typis Congregationis de propaganda Fide anno 1642. Consonat iisdem doctrina Sancti Thomæ, quam is fuse tradit *in* 1. 2. *quæst.* 103. *art.* 4. *ad tertium*. Neque desunt antiquiora monumenta, quibus eadem doctrina firmatur. Siquidem Sanctus Gregorius II. in suo Capitulari, quo instructos in Bavariam ablegavit Marinianum Episcopum, & Georgium Presbyterum, *cap.* 7. ita loquitur: *Ut nihil in perceptione ciborum judicetur immundum, nisi quod fuerit idolis immolatum, quia, juxta quod magisterio Apostolico docetur, omnis creatura Dei bona, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur*. Similiter Sanctus Nicolaus I. in responsis ad Consulta Bulgarorum, *num.* 43. de animalibus mundis, & immundis, hæc habet: *Quæ animalia seu volatilia liceat manducare, quantum existimo, Dominus evidenter ostendit, cum post diluvium animalia cuncta Noe tribuit, & Filiis ejus edenda . . . . Itaque omne animal, cujus cibus minime corpori nocivus esse probatur, & societas hoc in cibum admittitur humana, comedi non prohibetur*. Itaque in Concilio Florentino, in Decreto pro Jacobitis edito, *in Collectione Labbeana Tom.* 13. *pag.* 1209. sequentia verba leguntur: *Sacrosancta Romana Ecclesia &c. firmiter credit, profitetur, & prædicat, omnem Creaturam Dei bona, nihilque rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur; quia, juxta verbum Domini, non quod intrat in os coinquinat hominem; illamque Mosaicæ Legis ciborum mundorum & immundorum differentiam ad ceræmonialia asserit pertinere, quæ, surgente Evangelio, transierunt . . . . . Nullam itaque cibi naturam condemnandam esse denuntiat, quam societas admittit humana: nec inter animalia discernendum, per quemcumque sive virum, sive mulierem, & quocumque genere mortis interrant, quamvis pro salute corporis, pro virtutis exercitio, pro regulari & Ecclesiastica disciplina, possint & debeant multa non negata dimitti, quia, juxta Apostolum, omnia licent, sed non omnia expediunt*.

Potest tamen Eccl. cærem. præcepta innovare, exceptis iis, quæ venturum Messiam refereb.

§. 63. Altera propositio est: Quamvis, promulgato Evangelio, cessarint cæremonialia præcepta veteris Legis, & nullum in Lege nova extet præceptum, quo mundi ab immundis cibis secernantur, cujusmodi erat in Lege veteri; non minus tamen in potestate est Ecclesiæ Christi, justis concurrentibus rationibus, gravibusque de causis, ut obligationem redintegret observandi aliquod ex præceptis cæremonialibus, quæ erant in Lege veteri, licet in nova, ut innuimus, abrogata sint; dummodo præceptum non sit ex eorum numero, quæ in Lege veteri præcipue ordinata erant ad præfigurandum Messiam venturum; cujusmodi patet fuisse, exempli gratia, Circumcisionem, & animalium sacrificia, uti ad rem nostram advertit Vasquez *in* 1. 2. *Divi Thomæ Tom.* 2. *disp.* 182. *cap.* 9. §. *Ex quibus omnibus*; sed sit ex genere eorum, quæ ad externam disciplinam, & corporis munditiem pertinebant, in quorum classem profecto referenda veniunt, quæ de cibis mundis & immundis præscripta fuerant. Id autem assumptum non minus ex Occidentalis, quam ex Orientalis Ecclesiæ disciplina, & quidem ex priorum sæculorum monumentis comprobatur.

Religiosa priorum Christian. observantia argumentum.

§. 64. Celebris est calumnia in primævos illos Christifideles a Gentilibus conficta, quod scilicet Hominum, præsertim infantium, carnibus vescerentur, humanumque sanguinem biberent. Huic causam dedit religiosa, quæ tunc vigebat, Arcani disciplina, juxta quam servato inter Fideles secreto circa præsentiam realem Corporis Christi in Eucharistica mensa, ex qua iidem pascebantur, quum tamen subobscura quædam Mysterii notitia ad Gentilium aures pervenisset, hanc ipsi ansam arripuerunt, ut prædictam calumniam in Christianos excogitarent, & in vulgus spargerent; uti recte demonstrat Schelestratus *in Dissertat. de Disciplina Arcani artic. unic. cap.* 4. §. 17. Æque tamen celebris est responsio, quam veteres illi Apologiarum pro Christianis Scriptores, absque secreti violatione, Gentilibus reddere consueverunt, dicentes, fieri nullo modo posse, ut Christi Discipuli humanas carnes ederent, & sanguinem biberent, quum satis compertum esset, eos ab animalium quoque sanguine, & a suffocatis animalibus abstinere. Hoc argumento utitur Tertullianus *Apologetici cap.* 9. Ex hac autem responsione manifeste evincitur, temporibus illis, nimirum prioribus Ecclesiæ sæculis, ciborum delectum apud Christianos aliqua ratione viguisse, eosque potissimum a sanguine & suffocato abstinuisse; ut sapienter observant Nicolaus le Nourry *Tom.* 2. *Apparatus in Biblioth. Patr., Dissert.* 4. *in Tertullianum c.* 12. *art.* 2. & Pamelius *in dictum cap.* 9. *Tertulliani n.* 138. Neque vero Christiani illi existimabant vigentem adhuc esse ea de re Mosaicæ Legis sanctionem; neque porro ignorabant sublatum jam esse Apostolicum interdictum de abstinentia a sanguine & suffocato; nec alia demum de causa illicitas putabant hujusmodi escas; sed tamen ab iis abstinebant, ex consuetudine a Majoribus tradita, quam sequi & servare maxime conveniens arbitrabantur: *Mos itaque abstinendi a sanguine & suffocato in illis Ecclesiis tanta religione servatus est, quia consuetudinem illam a Majoribus acceperant, quamvis suum sanguinis & suffocati absolute illicitum esse non censerent*: verba sunt Natalis Alexandri *Histor. Ecclesiast. sæcul.* 1. *Dissert.* 10.

Ad quod usque tempus ea disciplina viguerit in Latinis Ecclesiis.

§. 65. Asserit Calmet *in suis Commentar. ad Cap.* 15. *Actuum Apostol.* ad ea verba: *& suffocato & sanguine*, in aliquibus Ecclesiis Latinis, per plura sæcula, & quidem usque ad decimum, & undecimum Æræ Christianæ sæculum, observatam fuisse distinctionem inter cibos mundos & immundos, servatamque abstinentiam a sanguine & suffocato. Et quamvis ipse assertionem hanc suam nullis probationibus ibi confirmet, comprobari tamen facile posset a quolibet in monumentis Ecclesiasticis parumper versato. Etenim Canisius in lucem edidit vetus Pœnitentiale Romanum, sæculo octavo labente, vel nono ineunte, compositum: in quo *sub Tit. de Suffocatis* statuitur pœnitentia ab eo subeunda, qui suffocati animalis carnem ediderit; sub Titulo autem *de Laceratis*, præscribuntur pœnitentiæ & jejunia iis injungenda, qui vel piscem comederint in piscina mortuum, vel aquam biberint ex eo puteo, in quo demortuus mus, vel gallina reperti fuerint, nisi prius exhaustus omnino fuerit ipse puteus. Humbertus autem Cardinalis Silvæ Candidæ, qui S. Leonis Papæ IX. Legatus fuit, & quidem Constantinopoli cum Græcis acriter disputavit, in ipsis disputationibus hujusmodi, aperte fassus est, nullam hac de re dissensionem esse inter Latinos & Græcos; siquidem adhuc in aliquibus Latinis Ecclesiis observabatur, non secus ac apud Græcos, abstinentia a sanguine & suffocato: *Antiquam consuetudinem, seu traditionem majorum nostrorum diligenter retinentes, nos quoque hæc abominamur, adeo ut sanguine, vel quocumque morticinio, aut aquis, seu quacumque negligentia humana præfocato, apud nos aliquando vescentibus, absque extremo periculo vitæ hujus, pœnitentia gravis imponatur*. Et alibi: *Nos ergo, quamvis a Domino, & ab Apostolis licentiam habeamus manducandi omnia, quæ nec nostræ, nec fraternæ saluti officiunt, consuetudine tamen provinciarum, & præceptis majorum nostrorum hactenus detenti, devitamus comedere nonnulla, non quia mala & immunda sunt, sed quia aut nobis aliquando non expediunt, aut longo usu in naturam jam verso abhorrent*.

Apud eosdem Lat. nunc penitus obsolet. Viget tamen adhuc in Ecclesia Græca.

§. 66. Jam vero in Latinis Ecclesiis nullum amplius superest hujusmodi abstinentiæ vestigium, si fidem habeamus Cornelio a Lapide *in Commentar. in Actus Apost. cap.* 15. *verbo: Et sanguine*. Viget illa tamen vel nunc in Ecclesia Græca, quæ sibi laudi duxit, Apostolicum præceptum de abstinentia a sanguine & suffocato, retinere & custodire, quemadmodum notant præcitati Calmet, & a Lapide *in d. cap.* 15. *Actuum Apost.*, pergitque Christianus Lupus in notis ad Can. 67. Concilii Trullani: *Græci etiam dudum postea in observantia istius Apostolicæ Legis manserunt constantes*; retenta nimirum lege prædicti Canonis Trullani 67., in quo ita legitur: *Divina nobis Scriptura mandavit, a sanguine, & suffocato, & fornicatione abstinere. Eos autem, qui pro-*

TOM. A. XVI.

propter lautum & delicatum ventrem, cujuscumque animalis sanguinem cum aliqua esculentum condiunt ac instruunt, atque ita illo vescuntur, convenienter punimus. Si quis ergo deinceps animalis sanguinem quovis modo comedere aggrediatur, si sit quidem Clericus deponatur; sin autem laicus, segregetur.

Armeni hac in re Latinis plene consentiunt.

Soli autem Armeni, quod quidem sciamus, in acceptanda unione cum Ecclesia Romana, hujusmodi Græcorum consuetudinem se relinquere professi sunt. Licet enim Vartanes schismaticus iis persuasisset, ut quibusdam cibis abstinerent, quos Lex Mosaica immundos pronunciavit, excepta solum carne suilla, quam eis a S. Gregorio Illuminatore, primo eorum Nationis Patriarcha, concessam fuisse asserebat; eosdemque docuisset confringere vasa Oleo, Vinoque plena, si forte musca, vel aliud animalculum hujusmodi in ea cecidisset; nihilominus in Collationibus habitis ad conciliandam adeo exoptatam unionem Ecclesiæ Armenæ cum Romana, statutum fuit, ut sequitur: *Patres Armeni tum Sisensis, tum Adanensis Concilii, cum Romana Ecclesia suam conciliantes, approbarunt Epistolam Dogmaticam Gregorii Armeniæ Patriarchæ ad Regem Haytonem, ubi Hebraica illa ciborum discretio his verbis refellebatur: cibos autem immundos, præcipue, qui ad pauperum manus obiter veniunt, omnes, ut inquit Paulus, in nomine Dei purificatos haberi jubemus, quos & orationibus benedici docuit Dominus Niersés, nimirum Ghelajensis, qui similiter Armeniæ Doctor & Patriarcha fuerat.* Quæ omnia videri possunt apud Galanum *Tom. 2. De conciliatione Ecclesiæ Armenæ cum Romana.*

Quomod. licita sit Græcis distinctio ciborum, ususque precum ad absterg. immund. inde contractam.

§. 67. Tertia denique propositio ea est, quæ innuitur etiam in ipso capite quarto Moniti, de quo nunc agimus: videlicet minime prohibitum intelligi Græcis Sacerdotibus usum ullius ex precibus aut benedictionibus, quæ in eorum Euchologio continentur, quantumvis respiciant, pertineantque ad eas ipsas res, quæ in lege veteri subjectum erant cæremonialium præceptorum, dummodo quidquid ab iis fit, non eo animo fiat, ut veteris jam abolitæ Legis præceptis pareatur, sed ut obsequium præstetur vel novæ Ecclesiasticæ Legi, vel canonicæ consuetudini, diuturni, & continui temporis observantia roboratæ. Lorinus *in cit. cap. 15. Actuum Apost. vers. 20. §. Si abstinent*, circa Græcorum morem abstinendi a sanguine, & suffocato, hæc advertit: *Si abstinent hodie Græci a sanguine, putantes hac se lege teneri, superstitiosi sunt, quia neminem nunc ligat, & ejus observatio sapit cæremonias veteris Legis: si vel quod naturaliter ab ejusmodi cibo abhorreant, vel honesta alia de causa, reprehendi non debent.* Goarius autem ad Euchologium Græcorum, *in variantibus lectionibus*, ubi eam Orationem expendit, quæ fit *pro iis, qui probibita & immunda comederunt*, sequentem ponit adnotationem: *Non Mosaicæ, sed Ecclesiasticæ Legis studio, ab immundis degustandis sibi cavent Orientales &c. Proindeque a Judaico ritu observando, dum Ecclesiæ observant traditiones, longe alienos se præstant, quidquid in ad versum garriat, & falso imputet Catumsyritus;* Cujus quidem audax assertio aliquid fundamenti haberet, si ad id, quod faciunt Græci, non tam præindicatis rationibus adducerentur, sed potius adstrictos se esse putarent ex falsa opinione vigentis adhuc Apostolici præcepti de abstinentia a sanguine, & suffocato; quam opinionem parum feliciter tueri nititur Guillelmus Beveregius *Tom. 2. Codicis primitivæ Ecclesiæ illustrati, & vindicati, cap. 7. num. 5.*

Temer. Schismat. assertio in Latinam Eccles. ejusque resuscitatio.

Tentarunt quidem Schismatici Ecclesiam Latinam, veluti judaizantem, traducere, propterea quod in azymo conficeret, & Sabbata observet, Regumque Unctionem inter sacros ritos retineat. At Leo Allatius in suo egregio Opere, *de perpetua consensione Ecclesiæ Occidentalis & Orientalis, lib. 3. cap. 14.* temerariam hanc illorum assertionem refellit; speciaciliter vero *sub n. 4.* ita adversus eos argumentatur: *Quia Judæi Sabbata servant, qui servat Sabbata, Judæum agit: ergo qui suffocata non manducat, Judæum agit, cum Judæi ex Lege probibeantur illa comedere: sed Græci suffocata non edunt; ergo Græci judaizant.* Deinde *num. 9.* ad rem nostram recte concludit, minime posse absolute & indistincte dici, quod is judaizet, qui in Ecclesia aliquid agit, & servat consentaneum & simile cæremoniis antiquæ legis. *Si quis sub alium finem & commoditatem, etiam ex intentione cultus, & tanquam religiosas cæremonias, non tanquam spiritu illius Legis, nec tanquam habentia in illa fundamentum, sed vel ex proprio arbitrio, vel ex aliqua consuetudine humana, vel ex præcepto & institutione Ecclesiæ, observaret; neque peccaret, neque diceretur judaizare. Quare non semper quisquis in Ecclesia aliquid agit, quod cum cæremoniis veteris Legis similitudinem habet, statim dicendus est judaizare.*

Append. ad quart. Monitum

§. 68. Quoniam vero unicuique ex tribus prioribus, Monitis, de quibus in hac nostra Encyclica egimus, quamdam veluti appendicem addidimus; priusquam scribendi finem faciamus, huic etiam quarto Monito suam appendicem subnectere volumus, quæ & ab ipsius Moniti subjecto, & a correcti Euchologii editione aliena non sit.

Levitici Lex de Purificat. Mulier.

§. 69. In Lege Levitici, *cap. 12.* statuitur, ut Mulier, quæ Masculum peperit, immunda sit septem diebus, deinde aliis triginta tribus diebus maneat *in sanguine purificationis suæ*; si vero fœminam enixa fuerit, duabus hebdomadis immunda sit, & sexaginta sex diebus maneat similiter *in sanguine purificationis suæ*; ita ut Sanctuarium ingredi nequeat, antequam elapsum sit hujusmodi tempus; quum autem primo Templum adierit, certam oblationem afferre debeat.

Non absimilis Lex viguit quoque primitus in Eccl.

§. 70. Hoc interdictum in Ecclesia per aliquod tempus viguisse, negari nequit; legitur enim in Canonibus Pœnitentialibus Theodori, quos refert Ivo *in suo Decreto*, quosque commemorat Ven. Card. Baronius ad annum Christi 266. *Mulier, quæ intrat in Ecclesiam ante mundum sanguinem post partum, si masculum genuerit, triginta tres dies pœniteat; si fœminam, quinquaginta sex. Si quæ autem præsumpserit ante tempus præfinitum Ecclesiam intrare, tot dies pœniteat in pane & aqua, quot Ecclesia carere debuerat.* Sed neque negari potest, hujusmodi prohibitionem labentibus temporibus in Ecclesia Latina abrogatam fuisse. *Si eadem hora, qua genuerit, actura gratias, intrat Ecclesiam, nullo peccati pondere gravatur:* verba sunt S. Gregorii Papæ, relata etiam in Decreto Gratiani *Can. 2. dist. 5.* Subdit autem Innocentius III. in Decretali: *Volens, De purificatione post partum*, (recitato prius eo Textu: *Lex per Moysem data est; gratia, & veritas per Jesum Christum facta est*), Mulierem puerperam, quæ Religionis causa ab ingressu Ecclesiæ aliquamdiu abstinere velit, non prohiberi; ingredientem non peccare: *Nulla proinde peccati mole gravantur, nec Ecclesiarum aditus est eis aliquatenus denegandus, ne pœnam in culpam convertere videamur. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abstinere, devotionem earum non credimus improbandam:* Cumque Beatissima Virgo Maria, quantumvis in præindicata Levitici Lege minime comprehenderetur, nihilominus eidem se subjicere voluerit, dum, elapso puerperii tempore, se ipsam, Divinumque Filium in Templo præsentavit; in hujus præclarissimi facti memoriam institutus fuit Ritus, qui descriptus legitur in Rituali Romano, Pauli V. Pontificis jussu edito, juxta quem mulier prolem enixa, post puerperii terminum, ad Ecclesiam se confert, ubi præ foribus a Sacerdote excipitur, & aqua benedicta cum prece aspergitur; deinde tenens extremam partem Stolæ ejusdem Sacerdotis, pergit ad Altare, & coram eo genuflexa, orat, gratias agens Deo de beneficiis sibi collatis. Verum hæc benedictio mulieris post partum, in Ecclesia Latina nullo jure præcipitur, eamque prætermittens mulier minime peccat, nisi forte id ageret per spretum atque contemptum; ut optime monet Quartus *in suo Opere de Benedictionibus Tit. 3. sect. 12. dub. 1.*

Quæ tamen subinde abrogata fuit in Ecclesia Latina.

Quid nunc temporis apud Lat. hac in re servetur.

Severior Græca disciplina de Puerp. menstruatisque mulierib.

§. 71. In Græca autem Ecclesia puerperii lex, tanquam de præcepto, religiose custoditur, nec mulier partum enixa permittitur ante præstitutum tempus ad Ecclesiam accedere; quin etiam superioribus sæculis eo severitatis pervenerat Græcorum disciplina, ut menstruatas mulieres ab Eucharistica Communione repellerent, quantumvis invitas periculo versarentur. Qua de re graviter reprehensi fuerunt ab Humberto Cardinali Sylvæ Candidæ, ut videre est apud Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1054. Et quamvis subinde temperatus fuerit hujusmodi rigor, exclusis a sacra mensa mulieribus menstruatis tunc solum, quum nullo vitæ periculo premerentur; quod con-

consentaneum visum est Epistolæ Canonicæ Dionysii Alexandrini, & Novellæ 13. Leonis Sapientis Imperatoris; peropportune tamen huc revocanda venit animadversio prædicti Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 266. *num.* 11. ubi observat, Dionysium in citata Epistola opinionem suam tantummodo exposuisse, ut eam aliorum judicio, & Basilidis præsertim, censuræ subjiceret: *Ego, non ut Doctor, hæc scripsi, sed, ut cum omni simplicitate convenit disserere, meam sententiam in communi ederem, quam tu cum examinaveris sæpissime, quod justum meliusque apparuerit, vel etiam an sic de eis haberi existimes, rescribe.* At ex adverso, nimis perspicua est ratio per Sanctum Gregorium Magnum adducta in sua Epistola, cujus partem Gratianus inseruit *Can.* 4. *dist.* 5. *Naturæ superfluitas in culpam non valet imputari, & per hoc quod invita patitur, justum non est, ut ingressu Ecclesiæ privetur.* Quod autem pertinet ad Eucharisticam Communionem, non quidem improbat Sanctus Doctor, si mulier ab illa ex reverentia se abstineat; sed si nihilominus eo etiam tempore communicet, aperte declarat, se eam non damnare: *Si autem ex veneratione magna percipere non præsumit, laudanda est; sed si percipiat, non judicanda: bonarum quippe mentium est, etiam ibi aliquo modo culpas suas agnoscere, ubi culpa non est.* Itaque Græcorum disciplina hac in parte nequaquam probatur Teophilo Rainaudo *Tom.* 16. *illius Operum*, in eo, quod inscribitur: *Heteroclita Spiritualia, impress. Lugdun. pag* 33. *num.* 28. Ac ipse etiam Goarius, perpetuus cæteroquin Græcorum Rituum fautor & defensor, *in notis ad Euchologium p.* 270. ultro fatetur, in nimium rigorem vergere, & præter omnem regulam invectam esse Legem, quæ menstruatas mulieres a sacra mensa repellit: *Mitius tamen cum impuris mulieribus agendum, & naturæ imbecillitas non spontaneo se onere levantis; quidquid in adversum objectant, & obtrectent Græci &c.* post quæ verba præmissam affert auctoritatem Sancti Gregorii, ex citata ipsius Epistola desumptam.

Vim coactivi præcepti habet Lex de Puerperis, apud Græcos.

§. 72. Sed quidquid sit de Mulieribus menstruatis, tam quoad earum ingressum in Ecclesiam, quam circa permittendam ipsis Dominici Corporis participationem; sermonem nunc referentes ad eas, quæ a partu recentes sunt, quamvis puerperii observatio in Ecclesia Latina, uti jam dictum est, non præcipiendi modo illis præscripta sit, sed mere consulendo proposita; in Græca tamen Ecclesia viget præceptum, ut ab ingressu Ecclesiæ abstineant, donec certus dierum numerus elapsus sit: *Obedientiam illam ex debito requirunt Græci; Latini nonnisi ex reverentiæ observantia*; ita Goarius loco citato, *pag.* 269. In Euchologio autem leguntur preces per Sacerdotem ea occasione recitandæ; sicut etiam in eodem Euchologio describitur universus ritus, quo puerperii cæremonia completur.

Iterata hujusce disciplin. discussio, & nonnullorum de ea judicium.

§. 73. Itaque in Congregationibus pro Euchologii correctione habitis tam sub Urbano VIII., quam nostri Pontificatus tempore, de hac materia diligentissime actum, quæsitumque fuit. Nemo sane extitit, qui expungendum proposuerit ex Euchologio puerperii ritum; fuit tamen, qui suggesserit, ut tolleretur præfinitio termini quadraginta dierum; utque aliæ preces subrogarentur in locum illius Orationis, quæ in Euchologio legitur, quæque nimium alludere videbatur ad immunditiam legalem, ob quam Judæi mulieres suas, quadraginta diebus post partum, ab omni commercio segregabant, & a Templo excludebant; quum præsertim ibi minus proprie supplicari Deo videatur in hunc modum: *Ab omni peccato, & ab omni sorde perpurga &c. sordes corporis ejus, & maculas animæ ablue in quadraginta dierum cursu.*

Solidior probataque; aliorum sententia ejusque fundam.

§. 74. Verum quum alii sapienter animadverterint, posse utique in nova Lege servari aliquem ex cæremonialibus Ritibus antiquæ Legis, dummodo id non fiat tanquam in vim ipsius Legis antiquæ, quæ evacuata est, sed morem gerendo aut legitimæ consuetudini, aut novo præcepto, ab eo edito, cui legislativa simul, & coercitiva potestas competere dignoscatur, uti prosequitur Vasquez *cit. Tom.* 3. *in* 3. *part.* S. *Thomæ*, *disput.* 210. *quæst.* 80. *art.* 7., satis id visum est, ut nemo mirari jure possit, si puerperii observatio, Latinis mulieribus consilii modo proposita, Græcis pro Lege præscripta inveniatur. Cumque præterea Græci non eadem ratione, qua olim Hæbrei, puerperii ritum adimpleant; neque enim Sacerdoti oblationem Judaico more afferunt; quin potius eumdem Ritum sanctificaverint per appositas preces, quibus Deus rogatur, ut mulieri peccata, si quæ patraverit, dimittere dignetur, invocato in hunc ipsum finem Deiparæ Virginis patrocinio; idcirco in sessione habita inter eos, qui a Nobis, ut initio diximus, Euchologii correctioni præpositi fuerant, die 8. Januarii 1747. conclusum fuit, nihil hac in parte innovari; Nosque subinde hujusmodi resolutionem approbavimus. Pronum est enim, supra relatis Græcæ Orationis verbis rectum sensum aptare, dicendo nimirum, Deum ibi rogari, ut & mulieris animam ab omni culpa penitus emundet, & corpus etiam illius liberet ab omni immunditia, non quidem legali, sed naturali quatenus spiritualem immunditiam significat; quum etiam externa corporis mundities pars sit cultus & venerationis debitæ erga Ecclesias, atque res sacras; quapropter prioribus sæculis Ecclesias non ingrediebantur Fideles, nisi prius diligenter loti fuissent, uti testatur Sanctus Joannes Chrysostomus; neque privatim sacrorum Evangeliorum Codicem attingere audebant, quin antea manus lavissent.

Pontificis cohortat. paterni amoris referta, ad Græcos, ut novo correctoque Euchol. uti jubeatur.

§. 75. Hæc vobis exponenda censuimus, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, per has nostras Encyclicas Litteras, ut & causas intelligatis, ob quas Apostolica Sedes laboriosam hanc provinciam jamdudum suscipiendam existimavit, ut Euchologii vestri correctioni manus apponeret; & Vobis compertum sit, qua diligentia, quo studio, & quam æqua prudentique ratione susceptum opus peractum fuerit. Intacta relicta sunt omnia, quæcumque reperta sunt in iis Euchologiis, quæ & antiquitate, & auctoritate cæteris præstant: nihil ademptum, aut emendatum est nisi quod in recentiores quasdam editiones, nonnullorum oscitantia, aut malitia, irrepsisse apparuit: omnia retenta fuerunt; quæcumque demum retineri posse visa sunt, & benigna quævis interpretatio adhibita est, ne Ritus vester aliqua in re labefactari videretur. Ex quibus omnibus quum sinceram nostram & Apostolicæ Sedis in vos charitatem testatam vobis esse non dubitamus, tum etiam illud vos intellecturos confidimus, incredibili Nos studio, & sollicitudine urgeri, ut & vos, Venerabiles Fratres, Dilecti Filii, in sancta Unione constantes perseveretis, & alii aberrantes, & ad eamdem societatem, & ad salutis viam aliquando per Dei gratiam revocentur. Vestrum erit in posterum correcta hac Euchologii editione uti, ac diligenter curare, ut, si nova aliqua ejusdem editio fiat, ea ad normam hujus, quæ prodiit anno 1754. e Typis Congregationi de Propaganda Fide, omnibus numeris exigatur; quo interclusus sit aditus erroribus omnibus, & absurdis, quæ superioribus temporibus in alias quasdam editiones irrepserunt, easque fœdarunt. Hoc denique a vobis petimus, ut Nos in ardua Ecclesiæ universæ procuratione laborantes, orationum vestrarum subsidio juvetis; vobisque Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 1. Martii 1756. Pont. XVI.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 1. Martii 1756. Pontificatus Nostri anno Decimosexto.

FACULTAS TRIBUITUR

Jacobo III. Magnæ Britanniæ Regi, ut S. Eucharistiam possit suscipere, de Spiritualis Directoris sui consilio, etsi post mediam præcedentem noctem jentaculum aliquod, sic exposcente valetudine, sumpserit.

Dilecto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pium Regis Britannici votum communionem sumendi etsi non jejunus.

QUADAM, de more, tibi impertita audientia, detulisti ad Nos pium æque religiosum Carissimi in Christo Filii Nostri Jacobi III. Magnæ Britanniæ Regis, liceret ut sibi Eucharisticum sumere Sacramentum, etsi de media nocte antevertente diem, quo sacris Mysteriis participem se fieri cupit, quandoque, ex ægra valetudine, cibum aliquem sumere cogatur, quo vires reficiat, atque id quidem haud se facere paratum esse, nisi sui Confessarii consilium & approbatio accesserit.

Jejunium naturale parvitatem materiæ non patitur.

§. 2. Facilioris doctrinæ Theologus responderet, nulla Regem indigere dispensatione, cum res sit de exiguo cibo, necessitate cogente, non ex animi levitate sumpto, atque non minus in naturali jejunio, quam in Ecclesiastico materiæ, ut inquiunt, parvitas indulgeatur. Verum opinio isthæc, etsi a Pasqualigo propugnata, falsa est; veluti pluribus demonstrant Suarez *in 3. part. tom. 3. quæst.* 80. *art.* 8. *disput.* 68. *sect.* 4. §. *Dico secundo*. Salmaticenses *tom.* 1. *Cursus Theologici Moralis tract.* 4 *cap.* 7. *quæst.* 4. *num.* 66. Eamdemque refutavimus ipsi pro viribus ac facultate, in nostro Tractatu *de Sacrificio Missæ sect.* 2. *cap.* 4 §. 2. *Patavinæ editionis*. Alia itaque via insistendum, his, quæ sequuntur, præpositis.

Potuit Ecclesia decernere, ut naturale jejunium Communioni præmittend. servaretur.

§. 3. Primum, etsi peramabilis Redemptor noster sacra sui Corporis Communione participes fecerit Apostolos non jejunos; cum tamen peculiaribus quibusdam gravioribusque de causis id præstiterit, haud tamen ademit ipse Ecclesiæ suæ auctoritatem constituendi, prout reipsa constituit, ne cui, Viatici, aliisque paucis exceptis casibus, videndis apud Theologos Morales, non jejuno, & quidem a media superiori nocte Communionem præcedente, Eucharisticum Sacramentum ministretur. Rem hanc tractat S. Augustinus *Epist.* 54. *alias* 118. *ad Januarium cap.* 6. ubi postquam retulit, Christum Discipulis non jejunis Corpus suum ministrasse: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*; ita subdit: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipiatur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi.* Quod, post S. Augustinum, traditur quoque a Magistro Sententiarum *in* 4. *Sent. dist.* 8. & a S. Thoma 3. *part. quæst.* 80. *art.* 8. Suntque in hoc ipsum gravia, & momentosa verba Pontificis S. Nicolai I. *ad consulta Bulgarorum cap.* 65.

Ab hac jejunii lege solus Pontifex dispensare potest.

§. 4. Alterum, cum generali lege caveatur, ut nonnisi jejuno universim sacra ministretur Communio, quam ipsam legem innuit quoque Synodus Constantiensis *sess.* 13. ubi hæc leguntur: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis a jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso*. Ut alicui expressis casibus non comprehenso liceat, etsi non jejuno, sacra participare mysteria, necesse erit, eumdem expressa dispensatione juvari, quæ porro dispensatio a nemine, præter Romanum Pontificem, potest indulgeri. Id solide tuetur Henaus *de Eucharistia disput.* 14 *sect.* 3. *num.* 54. *Et* Suarez *citat. loco sect.* 5. §. *Nihilominus*, quæstionem versans, num possit Sacerdos etsi non jejunus Missam celebrare, ut ægro

SI CONCEDE LA DISPENSA

Alla Maestà di Giacomo III. Re della Gran-Bretagna di potersi comunicare col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione.

Diletto Filio Magistro Ludovico de Valentibus Sancti Officii Assessori

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem, & Apostolicam Benedictionem,

Pio desiderio del Re Britannico di potersi communicare, ancorchè non digiuno.

IN una delle solite udienze, che le diamo, ella ci espose il divoto e pio desiderio del Nostro Re Britannico, di poter ricevere la Sacra Eucaristia, ancorchè dopo la mezza notte precedente al giorno, in cui vuol comunicarsi, per le sue indisposizioni venga tal volta astretto a prendere qualche poco di ristoro; esibendosi a non ricevere la Sacra Comunione nel modo predetto, che col consiglio, ed approvazione del suo Confessore.

Il digiuno naturale non ammette parvità di materia.

§. 2. Un Teologo, come suol dirsi, della manica larga, risponderebbe, che Sua Maestà non ha bisogno di veruna dispensa; trattandosi d'un piccolo ristorativo, preso per bisogno, non per capriccio; ed ammettendosi non meno nel digiuno Ecclesiastico, che nel digiuno naturale, la parvità della materia. Ma quest'opinione, benchè sostenuta dal Pasqualigo, è falsa, come ampiamente comprovano il Suarez *in 3. part. tom. 3. quæst.* 80. *art.* 8. *disput.* 68. *sect.* 4. §. *Dico secundo*; i Salmaticensi *nel tom.* 1. *del loro Corso Teologico Morale tract.* 4. *cap* 7. *quæst.* 4. *num.* 66. e Noi stessi, quanto abbiamo potuto e saputo l'abbiamo impugnata nel nostro Trattato *del Sacrifizio della Messa sez.* 2. *cap.* 4. §. 2. *dell'edizione di Padova*. E' d'uopo dunque il camminare per altra strada, premettendo le seguenti cose.

Potette la Chiesa, anzi fu convenient, che ordinasse il digiuno naturale prima di comunicarsi.

§. 3. La prima, che benchè il nostro amabilissimo Redentore desse la Comunione agli Apostoli, che non erano a digiuno, avendo però ciò fatto per motivi particolari e rilevanti, non ha tolto alla sua Chiesa l'autorità di stabilire, come ha fatto, che, eccettuato il caso del Viatico, ed eccettuati altri pochi casi, che si possono vedere ne' Libri de' Teologi Morali, non si dia la Sacra Comunione, se non a chi è digiuno, e digiuno dalla mezza notte antepassata, e precedente alla Comunione. L'argomento è trattato da S. Agostino *nell'epist.* 54. *altre volte* 118. *ad Januarium al cap.* 6., ove dopo aver esposto, che Cristo diede la Comunione ai Discepoli, che non eran digiuni: *Liquido apparet, quando primum acceperunt Discipuli Corpus & Sanguinem Domini, non eos accepisse jejunos*; così soggiugne: *Numquid tamen propterea calumniandum est universæ Ecclesiæ, quod a jejunis semper accipiatur? Ex hoc enim placuit Spiritui Sancto, ut in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum Corpus intraret, quam cæteri cibi.* Il che, dopo S. Agostino, viene anche insegnato dal Maestro delle Senten. *in* 4. *Sent. dist.* 8., e da S. Tommaso *nella* 3. *part. quæst.* 80. *art.* 8. E gravi e sensate sono in questo proposito le parole del Pontefice S. Niccolò I. *ad consulta Bulgarorum cap.* 65.

Da simil legge il solo Papa può dispensare.

§. 4. La seconda, che, essendovi la legge universale, non si dia la Comunione ordinariamente, se non a chi è digiuno, legge anche indicata dal Concilio di Costanza *alla sess.* 13., ove così si legge: *Hujusmodi Sacramentum non debet confici post cœnam, neque a Fidelibus recipi non jejunis, nisi in casu infirmitatis, aut alterius necessitatis, a jure, vel Ecclesia concesso, vel admisso*. Acciò uno non compreso ne' casi espressi possa lecitamente ricevere la Comunione, benchè non sia digiuno, è d'uopo, ch'esso sia munito d'una dispensa, qual dispensa non può darsi, che dal Romano Pontefice. Così fondatamente sostiene l'Henao *de Eucharistia disput.* 14. *sect.* 3. *num.* 54. Ed il Suarez *nel luogo citato sect.* 5. §. *Nihilominus*, trattando la questione, se possa un Sacerdote, benchè non digiuno, celebrare la Messa, per dare la Sacra Comunione ad un

ANNO 1756.

ægro in vitæ diſcrimine conſtituto Sacram Euchariſtiam miniſtret, pervalide oppugnat ſententiam aſſerentium, id ipſi licere ex diſpenſatione Epiſcopi: *Non poteſt Epiſcopus diſpenſare, quia eſt præceptum univerſale totius Eccleſiæ, & nulla auctoritate, vel conſuetudine conſtat, datam eſſe Epiſcopo facultatem diſpenſandi in illo. Per ſe autem non poteſt inferior in lege Superioris diſpenſare*. Firmiſſimam in hanc regulam conſentit Cardinalis de Lugo, *de Euchariſtia diſput.* 16. *ſect.* 2. *num.* 55. & hæc ſunt ejus verba: *In hoc præcepto jejunii naturalis diſpenſare poteſt ſolus Papa. De facto autem neque ipſe diſpenſare ſolet*. Dignumque animadverſione eſt præpoſitum verbum *ſolet*, innuens, rariora eſſe ſimilium diſpenſationum exempla, veluti ſcite expendit Tamburinus *in metodo expeditæ Communionis cap.* 2. *§.* 8.

Diſpenſatio ejuſmodi cauſam prærequirit, & quam.

§. 5. Tertium, quandoquidem omnem diſpenſationem ex cauſa eſſe oportet, in propoſita autem facti ſpecie unica tantum viget ratio indulgendi pietati ac religioni Regis Britannici, Euchariſtico Pane ſe frequenter reficientis, expendendum propterea eſt, an ſatis idonea hæc cauſa ſit, numve afferri poſſint vetera ſimilium diſpenſationum exempla; Nos enim difficiliores quidquam aggredimur novi, quod nulli Prædeceſſores Noſtri prætiterint.

Aliqua exempla Commun. ſumptæ a non jejunis.

§. 6. Ut facilior imploratæ diſpenſationi fiat locus, poſſet quiſquam ad diſciplinam confugere quarumdam Eccleſiarum Africæ, in quibus Chriſtifideles feria ſexta maioris Hebdomadæ cœnati Sacram ſumebant Communionem, idque ex religioſo cultu erga inſtitutionem Sanctiſſimi Sacramenti, ut prædictum eſt, a Chriſto Jeſu Apoſtolis, poſtquam comederant, diſtributi: *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipſam Cœnam Dominus dedit, tanquam ad inſigniorem commemorationem, poſt cibos offerri, & accipi liceat Corpus & Sanguinem Domini*. Verba ſunt Sancti Auguſtini *in cit. Epiſtola ad Januarium cap.* 7. ad diu toleratam in Occidentalibus & Orientalibus Eccleſiis praxim, cum ſcilicet poſt Baptiſma Communio miniſtrabatur infantibus, quibus matres vel nutrices, etiam ante ſumptam Sacram Euchariſtiam, eorum imbecillitatem commiſerando, lac exhibere permittebantur: *ad epiſtolam* 125. Sancti Joannis Chryſoſtomi *ad Cyriacum Epiſcopum*, ubi Vir ſanctus incuſatus, quod Communionem paſto cuidam miniſtraſſet, his reſpondet: *Quod ſi mihi obſtinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus uni erſam domum baptizavit; Domino item ipſi auctoritatem abrogent, qui Apoſtolis poſt cœnam Communionem dedit*; ac denique ad celebre factum S. Udalrici Auguſtæ Epiſcopi, de quo in Chronica incerti Authoris *ad annum* 978. hæc leguntur: *Iſte Udalricus Epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi Epiſcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Miſſam cum Clero, & populo. De hoc accuſatus reſpondit; ego non comedi, ſed charitas*.

Irrelevantia oſtenduntur nonnulla quidem, quia proſcripta, vel obſoleta.

§. 7. In noſtro Tractatu *de Sinodo Diœceſana noviſſimæ editionis lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 4. egimus de Communione in nonnullis Eccleſiis feria quinta in Cœna Domini miniſtrari ſolita etiam non jejunis, deque Euchariſtia infantibus porrecta illico poſt Baptiſmum; verum monumenta illa viam nihilo faciliorem ad id, quod propoſuimus, efficiunt. Invectum quippe uſum communicandi poſt commeſtionem feria quinta majoris Hebdomadæ proſcripſerunt ſubinde Patres Synodi tertiæ Carthaginenſis, quorum decreto congruit omnino Canon 29. Concilii Trullani habiti anno 692. uti etiam videre eſt in eruditis adnotationibus P. Lupi *ad dictum Canonem Trullanum*, & apud Juenin *de Sacramentis diſſert.* 4. *quæſt.* 8. *art.* 2. *§.* 1. *concluſ.* 2. Quod autem ſpectat ad Communionem pueris, ſtatim poſt Baptiſmum miniſtratam, jam a quadringentis & amplius annis is ritus in Occidentali Eccleſia obſolevit. Nonnulla quidem ſuperſunt adhuc veſtigia in Orientali Eccleſia; at & ipſa quoque pedetentim & antea, & nunc quoque temporis ſtuduit ab eo deflectere, quemadmodum latius oſtendimus in noſtris encyclicis Litteris ad Miſſionarios per Orientem §. 24. typis editis ſuperiore anno 1755.

Vide has litteras hic etiam editas, ut ſupra.

Cætera vero quia apocrypha, vel ſaniorem habentia interpretationem,

§. 8. Mox ſupra indicata Epiſtola S. Joannis Chryſoſtomi genuinum ejuſdem opus agnoſcitur a Lu-

PONT. A. XVI.

un ammalato, che è in pericolo di morte, impugna con molto vigore l'opinione di quelli, che dicono poterlo fare colla diſpenſa del Veſcovo: *Non poteſt Epiſcopus diſpenſare, quia eſt præceptum univerſale totius Eccleſiæ, & nulla auctoritate, vel conſuetudine conſtat, datam eſſe Epiſcopo facultatem diſpenſandi in illo. Per ſe autem non poteſt inferior in lege ſuperioris diſpenſare*. Concorda in queſta maſſima il Cardinale de Lugo *de Euchariſtia diſput.* 15. *ſect.* 2. *num.* 55. ed ecco le di lui parole: *In hoc præcepto jejunii naturalis diſpenſare poteſt ſolus Papa. De facto autem neque ipſe Papa diſpenſare ſolet*: eſſendo degna di rifleſſione la predetta parola, *ſolet*, che addita, eſſere rari i caſi di ſimili diſpenſe; come molto bene conſidera il Tamburino *in methodo expeditæ Communionis cap.* 2. *§.* 8.

Simil diſpenſa non ſi da ſenza cauſa e quale debba eſſere.

§. 5. La terza, che, dovendo in ogni diſpenſa intervenire la cauſa, e non eſſendovi nel caſo preſente altra cauſa, che quella di ſoddiſfare alla pietà e divozione della Maeſtà del Re Britannico, che con frequenza ſi ciba del Pane Eucariſtico, e d'uopo l'eſaminare, ſe queſta ſia cauſa ſufficiente, e ſe viſiano eſempj di ſimili diſpenſe accordate; eſſendo Noi molto renitenti a far paſſi nuovi, e non fatti da' noſtri Predeceſſori,

Eſempi di caſi in cui fu permeſſa la Comun. a' non digiuni.

§. 6. Per agevolare la ſtrada alla richieſta diſpenſa, taluno potrebbe ricorrere alla pratica d'alcune Chieſe dell'Affrica, nelle quali i Fideli ricevevano la Sacra Comunione nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, e ciò per divozione verſo l'iſtituzione del Santiſſimo Sagramento, che, come ſi è detto, fu diſtribuito da Gesù Criſto agli Apoſtoli, che avevano mangiato: *Nonnullos probabilis quædam ratio delectavit, ut uno certo die per annum, quo ipſam Cœnam Dominus dedit, tanquam ad inſigniorem commemorationem, poſt cibos offerri, & accipi liceat Corpus, & Sanguinem Domini*; ſono parole di Sant'Agoſtino *nella citata lettera ad Januarium cap.* 7. alla tolleranza mantenuta nelle Chieſe d'Occidente, e d'Oriente, allor quando dopo il Batteſimo davaſi ai fanciulli la Sacra Comunione, ai quali, prima anche di ricevere la Sacra Eucariſtia, compatendo la loro indigenza, ſi permetteva alle madri, e alle nutrici il dare il latte: *alla lettera* 125. di S. Giovanni Griſoſtomo *ad Cyriacum Epiſcopum*, ove il Santo accuſato d'aver data la Comunione a chi prima aveva mangiato, riſponde nel modo ſeguente: *Quod ſi mihi obſtinata mente id objicere pergunt, Paulum etiam de dignitatis gradu dejiciant, qui cœnatus univerſam domum baptizavit; Domino item ipſi auctoritatem abrogent, qui Apoſtolis poſt cœnam Communionem dedit*; e finalmente al celebre fatto di S. Udalrico Veſcovo d'Auguſta, di cui ſi legge nella Cronaca di Autore incognito all'anno 978. quanto ſiegue: *Iſte Udalricus Epiſcopus fecit prandium cum Conrado Conſtantienſi Epiſcopo, & eodem die, facto prandio, celebravit Miſſam cum Clero, & populo. De hoc accuſatus reſpondit: ego non comedi, ſed charitas*.

Si dimoſtrano irrilevanti alcuni, perchè o vietati, o andati in diſuſo.

§. 7. Nel Noſtro Trattato *de Synodo Diœceſana dell'ultima ſtampa al lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 4. abbiamo diſcorſo della Comunione, che in alcune Chieſe davaſi nel Giovedì Santo anche a quelli, che non erano a digiuno, e dell'Eucariſtia, che amminiſtravaſi ai fanciulli immediatamente dopo il Batteſimo; ma queſti monumenti in nulla rendono più agevole la ſtrada per arrivare alla meta. Imperocchè l'uſanza di comunicarſi nel Giovedì Santo dopo aver mangiato, fu dipoi ſeveramente proibita da' Padri del terzo Concilio Cartagineſe, al decreto de' quali in tutto e per tutto è uniforme il Canone 29. del Concilio Trullano, tenuto l'anno 692., come anche può vederſi nelle note erudite del P. Lupo *ſopra il detto Canone Trullano*, e nel Juenin *de Sacramentis diſſ. quæſt.* 4. 8. *art.* 2. *§.* 1. *concl.* 2. Ed in ciò che appartiene alla Comunione, che davaſi ai fanciulli immediatamente dopo il Batteſimo, già ſono più di quattrocento anni, che queſto rito non ſi pratica nella Chieſa Occidentale. Ne reſta qualche veſtigio nella Chieſa Orientale; ma queſta pure a poco a poco ſe n'è andata, e ſe ne va ritirando, come abbiamo diffuſamente dimoſtrato nella noſtra Lettera enciclica ai Miſſionari d'Oriente *al §.* 24. ſtampata l'anno paſſato 1755.

Vedi queſta lettera ſtampata ne' fogli antecedenti.

Gli altri poi perchè apocrifi, o perchè ricevono altra più giuſta interpretazione.

§. 8. La lettera di S. Gio: Griſoſtomo, poc'anzi nominata, è riconoſciuta per genuina dal Lupo, dal

PONT. A.XVI. Lupo, Tillemontio, & Montfoconio; verum tanquam supposititia rejicitur multis haud levibus conjecturis ab erudito Patre Stiltingio, Bullandiani operis prosequutore in Acta S. Joannis Chrysostomi illustrata, editaque anno 1753. nobisque dicata, uti videre est *§. 69. num.* 1072. *& seq.* ac praecipue *num.* 1081.! At, utut Epistola genuinum opus S. Joannis Chrysostomi haberi vellet, Vir Sanctus haud probat, Communionem ministrari cuiquam non jejuno, inficiatur se unquam eamdem porrexisse pasto; profitetur, siquid ejusmodi attentasset, dignum se, qui de Episcoporum Catalogo, atque Fidelium Electorumque libro expungatur; subinde vero ex quodam orationis impetu superaddit ea, quae superius allata sunt de Communione non jejunis a Christo exhibita; ita ille inquit: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque, me post epulas quibusdam Communionem impertiisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxae Fidei volumine scribatur, quoniam ecce, si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*: hisque verbis cum addat Chrysostomus caetera superius expressa, facile intelligitur, haec quemdam animi impetum importare, & argumentandi modum, quo utuntur plerique, qui post factum solide inficiatum, ultra progressi, non verentur ex falsa hypothesi illud concedere, pugnantes tamen nullatenus exinde confici, quae adversarius inferre contendit. De S. Udalrico Episcopo nihil plane addemus; cum pura putaque fabella sit illud, quod quidam de eo comminiscuntur, uti innuit Christianus Lupus *in notis ad Can.* 29. *Trullanum*, & latius prosequitur recens eruditus Catalanus *in suis Commentariis ad eumdem Canonem.*

Alia non-nullarumque recentiora exempla Pontif. dispensationis.

§. 9. Itaque cum ea, quae hucusque demonstrata est, via minus tuta reperiatur: aliam inire opus est, eritque haec haud ita vetustis monumentis suffulta, propterea quod nititur proximiorum temporum concessionibus a Praedecessoribus Nostris emanatis. In secreto Vaticano Tabulario inter Brevia Praedecessoris nostri Pii IV. *tom.* 18. *num.* 63. extat Breve ab eodem Pontifice ad preces Sebastiani Lusitaniae Regis relaxatum, in quo Sacerdotibus per Indias enunciati Regis dominio subjectas commorantibus, qui vel ob contractam aegritudinem, vel coeli inclementiam, post noctem mediam, aliquem sumunt cibum, sit facultas successivo die Sacrum peragendi. Innocentius XIII. Pontifex per suas Apostolicas litteras in forma Brevis Romanorum Reginae Elisabethae Christinae concessit facultatem sumendi Eucharistiam, etiam post aliquod degustatum cibum, quo die in Bohemiae Reginam ungi solemniter, coronarique debebat; ita exposcente imbecilli ejusdem valetudine, quae tam diuturnam functionem, nullo recreata cibo, perferre non potuisset. *Tecum, ut dictae tuae unctionis & coronationis die, necessarium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus.* Simileque Indultum ab eodem Pontifice datum reperitur regnanti Regi Christianissimo, qui cum solemni Consecrationis suae die Sacram Communionem sumere deberet, eaque tunc esset aetate, in qua nondum obfirmata valetudine uteretur, justum ingesserat timorem, ne ullo praegustato cibo, tam diuturnae functioni non posset interesse. Perspectum denique est quid quotannis fiat Romae in Pontificio Sacello nocte Nativitatis Domini; in eodem quippe celebratur Missa ante mediam noctem, nec semper ab eo, qui praecedenti die ab omni cibo abstinuerit. Scripsere nonnulli, singulis annis concedi a Pontifice dispensationis litteras in forma Brevis; at id a veritate aberrat. Verum cum Pontifici perspectum sit, qua hora celebretur Missa; innotescat quoque haud semper esse jejunum qui Sacrificium offert, nec tamen quidquam obloquatur, nec quidquam statuat, remque ita transigi sinat, locus fit tacitae cuidam dispensationi, quae tutam efficit conscientiam ejus, qui ea nocte Missam celebrat non jejunus; uti a Nobis fuit pluribus demonstratum in Nostro Tractatu *de Synodo Dioecesana nuperae editionis lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 13. *& sequent.*

dal Tillemont, dal Montfaucon; ma con molte sode congetture è rigettata come apocrifa dall'erudito Padre Stilting, Continuatore Bollandiano, negl'Atti di S. Giovanni Grisostomo, illustrati e stampati nell'anno 1753., ed a Noi dedicati, come può vedersi *al §. 69. num.* 1072. *e seg.*, e particolarmente *al num.* 1081. Ma, quand'anche la lettera fosse genuina di S. Giovanni Grisostomo, il Santo non approva, che si dia la Comunione anche a chi non è digiuno; nega di averla mai amministrata a chi aveva mangiato, si protesta, che, quando l'avesse fatto, meriterebbe d'essere scancellato dal numero de' Vescovi, e dal libro de' Fedeli, e degli Eletti; e poi per impeto di discorso aggiunge quanto di sopra si è esposto della Comunione data da Cristo a chi non era digiuno: ed ecco le di lui parole: *Multa adversum me struxerunt, ajuntque, me post epulas quibusdam Communionem impertiisse. Hoc si feci, de Episcoporum libro nomen meum expungatur, nec in Orthodoxae Fidei volumine scribatur, quoniam ecce, si quidquam ejusmodi perpetravi, Christus e regno suo me abjiciat*; ed a queste parole soggiungnendo il Santo le altre di sopra riferite, non vi vuol molto a comprendere, che queste sono uno sfogo, ed un modo di argomentare, del quale tanti si servono, che dopo aver fondatamente negato il fatto, s'avanzano a dire, che, quando per impossibile fosse vero, da esso non si può dedurre la conseguenza, che l'avversario ha preteso d'inferire. Nulla diremo di S. Udalrico Vescovo; essendo una pura favola quello, che taluno racconta di lui, come accenna Cristiano Lupo *nelle note al Can.* 29. *Trullano*, ed ampiamente prosiegue il moderno erudito Catalano *ne' suoi Commentari sopra lo stesso Canone.*

ANNO 1756.

Altri più recenti esempi di Pontificie dispense.

§. 9. Non essendo dunque sicura la strada indicata, fa di mestieri tentarne un'altra; e questa è la seguente, che è fondata sopra monumenti non tanto rimoti, perchè fondata sopra varie concessioni fatte ne' tempi a Noi vicini da' Pontefici nostri Predecessori. Nell'Archivio segreto Vaticano fra i Brevi del Pontefice Pio IV. *al tom.* 18. *num.* 63. ritrovasi un Breve spedito dal detto Pontefice ad istanza di Sebastiano Re di Portogallo, in cui concede ai Sacerdoti delle Indie sottoposte al detto Re, che o per causa di propria infermità, o per l'intemperie dell'aria, prendono dopo la mezza notte qualche ristorativo, il celebrare nel giorno seguente la santa Messa. Il Pontefice Innocenzo XIII. in una sua Lettera Apostolica in forma di Breve concesse alla Regina de' Romani Elisabetta Cristina licenza di poter ricevere l'Eucaristia, ancor dopo che aveva mangiato, nel giorno, in cui doveva essere solennemente unta e coronata come Regina di Boemia; così esigendo la debolezza della sua complessione, che in una funzione così lunga, senza qualche preventivo ristoro, non avrebbe potuto resistere: *Tecum, ut dictae tuae unctionis & coronationis die necessarium jentaculum, antequam Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum suscipias, sumere libere & licite possis & valeas, harum serie dispensamus.* Ed una simile concessione si trova fatta dallo stesso Pontefice al presente Re Cristianissimo, che nel giorno della sua consecrazione dovendo ricevere la Santa Comunione, ed essendo allora in un'età, in cui ancora non aveva bene stabilita la complessione, avea data occasione ad un giusto timore, che senza essersi prima cibato non avesse potuto assistere ad una così lunga funzione. Noto finalmente è quanto ogni anno succede in Roma nella Cappella Pontificia nella Notte di Natale, celebrandosi nella medesima la Messa prima della mezza notte, e non celebrandosi sempre da chi nel giorno precedente si è astenuto dal mangiare. Alcuni hanno scritto, che ogni anno si fa la spedizione dal Papa d'un Breve di dispensa; ma ciò non è vero: ma sapendo il Papa l'ora, in cui si celebra la Messa, e sapendo, che chi la celebra, non ha sempre mantenuto il digiuno, e nulla di ciò parlando, e nulla su ciò disponendo, e lasciando correre, subentra una certa tacita dispensa, che assicura la coscienza di chi celebra la Messa in quella Notte, dopo aver mangiato: come da Noi ampiamente si è dimostrato nel nostro Trattato *de Synodo Dioecesana dell'ultima stampa al lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 13. *e seg.*

Anno 1756.

Si prova, che neppur questi sono pienamente adattabili al caso presente.

§. 10. Si accostano, è vero, questi esempi al caso nostro, assai più degli altri prima riferiti; ma non arrivano al segno, che da Noi si ricerca: discorrendosi ora d'una Comunione, che si fa per singolare pietà e divozione, ed avendo luogo gli esempi ultimamente indicati nella celebrazione della Messa, o ricevimento dell'Eucaristia, in una tal qual maniera necessarj, e che tralasciati, avrebbero cagionato ammirazione, o scandalo. Concesse, come si è veduto, Pio IV. a' Sacerdoti delle Indie il dire la Messa, ancor dopo aver preso qualche cibo, o aver bevuto dopo la mezza notte; ma, non essendovi in quelle parti gran numero di Preti, ogni Sacerdote era obbligato a celebrare ogni giorno la Messa: *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post mediam noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare*. Queste sono le circostanze del caso esposte al Papa; ed esso riassumendole nella concessione, così soggiugne: *Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contigerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus Missam die sequenti celebrare libere & licite valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus & impartimur*. Facile poi sarà a ciascuno il considerare, che, dovendosi, per soddisfare non meno alle regole, e Rituali, che per edificazione de' popoli, ricevere la Sacra Eucaristia da' Re, e da' Potentati nel giorno della loro consacrazione, la dispensa Pontificia di poter in quel giorno comunicarsi ancor dopo aver preso qualche poco di cibo, non risguarda una comunione privata, che si faccia per privata divozione, ma un pubblico ricevimento dell'Eucaristia, che tralasciato, avrebbe recato ammirazione, e scandalo: ed in consimili circostanze può dirsi, che proceda quanto si è riferito in ordine a chi celebra la Messa nella Notte di Natale nella Cappella Pontificia; essendo troppo necessario, che in quella Notte non si tralasci nella Cappella del Papa la sacra funzione, e non essendo così facile il trovar sempre un Cardinale, che, non ostante l'età, in cui per lo più si trova chi è decorato dalla detta dignità, possa mantenere il digiuno naturale dalla mezza notte precedente all'altra, in cui canta la Messa nella Cappella. Si aggiugne, che non è in veruna maniera praticabile il cominciare la Messa dopo la mezza Notte, mentre vi assistono i Cardinali, gli Arcivescovi, e i Vescovi, che debbono nella mattina seguente tornare in ora competente alle altre funzioni della Cappella; il che non fanno, senz'aver prima dette le tre Messe nelle loro Cappelle private: come da Noi si è ampiamente discorso nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana al luogo citato*.

Esempio del tutto simile al caso presente.

§. 11. L'unico esempio dunque di Comunione privata, fatta per divozione, dopo aver ottenuta dal Sommo Pontefice la licenza di poterla fare, anche dopo aver presa qualche piccola refezione, così esigendo la fiacchezza ed il bisogno della complessione naturale, è quello dell'Imperadore Carlo V. Pensò questi, e risolvette di cedere, come fece, gli Stati d'Alemagna a Ferdinando suo fratello, che poscia ancora fu riconosciuto Imperadore; e di cedere gli altri Stati, come anche fece, a Filippo suo figlio, che fu Filippo II. Re di Spagna; ritirossi nel Convento di S. Giusto de' Girolamini nell'Estremadura, e si diede ad una vita eremitica, assistendo coi Monaci alla Divina Salmodia, leggendo i Volumi de' Padri, discorrendo spesso delle cose di Dio, confessandosi spesso, e ricevendo spesse volte con divozione la Sacra Eucaristia, come diffusamente racconta Famiano Strada *de Bello Belgico, nella prima decade, al primo libro, sotto il titolo, Carolus V.* e non potendo il pio Imperadore riceverla a digiuno, fu consigliato da' Medici a prender prima qualche poco di cibo. Così per qualche tempo regolossi; ma avendo poi saputo, ch'era necessaria una dispensa Apostolica per poter ricevere la Comunione nel detto modo, ricorse al Pontefice Giulio III., che gli condonò quanto aveva fatto per lo passato, concedendogli, che in avve-

Pont. A. XVI.

Hæc quoque nec casui omnino congruere, demonstratur.

§. 10. Exempla isthæc profecto propius ad casum nostrum accedunt, quam cætera superius relata; verum nec plane rem præsentem attingunt: cum nunc differatur de Sacræ Communionis participatione, ex singulari religione ac pietate exoptata; proxime autem indicata exempla versentur circa Missæ celebrationem, vel sumptionem Eucharistiæ, quodammodo necessarias, & quæ prætermissæ admirationem induxissent, vel etiam offensionem. Facultatem fecit Pius IV., uti prænotatum est, Indiarum Sacerdotibus celebrandi Missam adhuc etiam post sumptum, evoluta jam media nocte, cibi aliquid vel potus; verum cum per eas regiones haud ita frequens esset Presbyterorum numerus, Sacerdos quilibet Sacrum singulis diebus offerre tenebatur. *Quodque nonnulli Presbyteri, qui aut propriæ infirmitatis, aut aeris intemperiei occasione, quibusdam remediis comestibilibus, aut potabilibus nocte uti consueverunt, dubitant, si ipsos contingat post mediam noctem eisdem remediis uti, licere sibi Missam, ad cujus celebrationem ob penuriam aliorum Presbyterorum in illis partibus quotidie tenentur, die sequenti celebrare*. Sunt hæ circumstantiæ casus ad Pontificem delati; quas idem in ipsa concessione repetens, ita subdit: *Si eos dictis remediis post mediam noctem uti contigerit, si urgentissima fuerit celebrandi necessitas, ac paululum inde dormierint, nihilominus die sequenti celebrare libere & licite valeant, auctoritate Apostolica &c. licentiam & facultatem concedimus, & impertimur*. Facile quisquam animadvertet, quod, cum debeant Reges, summique Principes, quo consecrantur die, Sacra Eucharistia refici, tum ut statutis regulis & Ritualium legibus satisfaciant, tum ut populis suo exemplo præluceant, si cum iis dispensatur, ut Sacramentum eo die sumant, licet quidpiam prius comederint, hanc tamen dispensationem minime pertinere ad privatam Communionem, ex privato devotionis affectu susceptam, sed ad publicam Eucharistiæ sumptionem, cujus neglectus admirationem secum tulisset ac scandalum; eodemque ferme modo obtinere dici potest, quod relatum est de eo, qui Nocte Natalis Domini in Pontificio Sacello sacrum facit; cum nimis urgeat, ne prædicata Nocte Sacra functio in Pontificia Capella omittatur, simulque haud ita facile sit adesse semper Cardinalem, qui, non obstante ætate, quam plerumque agunt prædicta dignitate decorati, potens sit protrahere naturale jejunium a media nocte superiore, ad alteram, in qua solemne intra memoratum Sacellum offert Sacrificium. Accedit insuper, in praxim omnino induci non posse, ut, media nocte transacta, constituatur initium Missæ, dum ipsi intersunt Cardinales, Archiepiscopi, & Episcopi, qui sequente die, horaque congrua, ad reliquas Pontificii Sacelli functiones redire debent, quod porro non præstant, nisi lecto jam privatis in Sacellis suis, oblatoque trino Sacrificio; quemadmodum a Nobis latius enarratum fuit in nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana, designato loco*.

Exempl. affertur casui plane accomodatum.

§. 11. Unicum itaque exemplum privatæ Communionis ex devoto Religionis affectu sumptæ, in vim obtentæ a Summo Pontifice facultatis eamdem sumendi, adhuc etiam post refectionis aliquid degustatum, ita exposcentibus imbecillitate, indigentiaque corporeæ habitudinis, in Carolo V. Imperatore suppetit. Is secum ipse cogitavit, constituitque de German. Prov. cedendis, uti contigit, Ferdinando fratri, subinde etiam Imperatori; deque transferendis reliquis ditionibus, id quod etiam perfecit, in Philippum filium suum, Hispaniarum Regem ejus nominis II.; tum se recepit in Monasterium S. Justi Monachorum S. Hieronymi situm in Extremadura, vitamque iniit eremiticam, adstans simul cum Monachis divinæ Psalmodiæ; Patrum volumina perlegens, res Divinas sæpe commemorans, sæpe Sacramentali confessione abstergens peccata, sacramque Comunionem pio affectu frequentans, uti latius prosequitur Famianus Strada *de Bello Belgico, decade prima, libro primo, sub titulo, Carolus V.* Cumque pius Imperator Eucharistiam jejunus sumere nequiret, eidem suasere Medici, ut nonnihil antea cibi degustaret. Ita aliquamdiu se gessit; at cum rescivisset, Apostolica opus esse dispensatione, ut liceret præfato modo ad Communionem accedere, recursum habuit ad Julium III. Pontificem, qui eidem, quod in præteritum gesserat, rela-

relaxavit, indulxitque, ut in posterum, etiam post sumptum exiguum aliquod jentaculum, posset Sacram participare Communionem.

Pontificii indulti tenor.

§. 12. Non censuimus in re tanta fidendum esse Authorum assertioni, qui cursim innuunt datum Imperatori Carolo V. a Julio III. Prædecessore Nostro Indultum. Ex secretiori Vaticano Archivo afferri jussimus Pontificium Breve repertum *tom.* 70. *n.* 152. in quo Imperatoris preces sequentibus verbis referuntur: *Exponi nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de medicorum consilio, modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Subsequitur in ipso Brevi Pontificia concessio, cujus en concepta verba: *Quare nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupulo, quod propter istiusmodi usum hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus & absolvimus, atque ut in posterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita nobis auctoritate, indulgenter dispensamus.*

Utriusque casus circumstant. confer. sibique respond. ad inveniuntur.

§. 13. Quod Julius III. Prædecessor Noster præstitit erga Carolum V. Imperatorem, idipsum & Nos agere intendimus, quin & peragimus cum Jacobo III. Magnæ Britanniæ Rege. Perspecta Nobis esse non potest imbecillis valetudo Imperatoris Caroli V. a medicis contestata; scimus equidem, ipsum natum anno 1501., cumque datum fuerit Pontificium Breve sub annum 1554., eumdem, dum Breve obtinuit, non excessisse 54. ætatis suæ annum. Quæ patitur Britannicus Rex Noster incommoda, sunt Nobis satis superque nota, scimusque etiam, eum agere 68. ætatis suæ annum. Ex animo credimus, quidquid scripsere Historici de pietate, ac religione Caroli Quinti. At Historicis minime indigemus, ut perspecta Nobis fiat singularis Charissimi in Christo Filii Nostri Jacobi Regis integritas vitæ, pietas, & religio, quibus dum totam vivendi rationem moderatur, universæ sit Urbi exemplo; cum ipsi simus horum oculati testes. Tu itaque, qui ad Nos Regium desiderium attulisti, nuncius Nostro nomine eidem eris, Apostolica Nos, qua fungimur, auctoritate, ipsi facultatem indulgere, sacram sumendi Eucharistiam, consulto conscientiæ suæ Moderatore, etsi post evolutam superioris noctis partem dimidiam, valetudine ita exposcente, exiguum aliquod jentaculum deglutiverit. Brevia Prædecessorum Nostrorum Julii III. & Gregorii XIII. superius relata, & ad rem nostram spectantia, concludit Paterna monitio ad Principes, quibus concessa fuerunt, pro eorum valetudine tuenda, veluti Christianæ Reipublicæ apprime necessaria. Nosquoque, dum Epistolæ huic Nostræ finem facimus, idem præfecto Jacobo Regi in memoriam revocantes, quod a Prædecessoribus Nostris commemoratum legimus iis Principibus, quos hujusmodi facultate donabant, Tibi, Dilecte Fili, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Unde optatum indultum conceditur.

Dat. 24. Martii 1756. Pont. XVI.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

venire potesse comunicarsi, ancor dopo aver preso qualche piccolo ristoro.

Tenore del indulto Pontificio.

§. 12. Non abbiamo creduto di doverci fidare in una materia di tanto rilievo della sola asserzione degli Autori, che alla sfuggita toccano la concessione fatta da Giulio III. nostro Predecessore all'Imperadore Carlo V. Dal nostro segreto Archivio Vaticano abbiamo fatto estrarre il Breve di Giulio, che è *nel tom.* 70. *num.* 152., in cui si espone la petizione dell'Imperadore colle seguenti parole: *Exponi Nobis tua Majestas fecit, se nonnunquam, ratione suæ valetudinis ita suadente, & cogente, diebus, quibus Sacratissimam Eucharistiam sumere instituit, de Medicorum consilio modicum jentaculum ad necessariam substentationem ventriculi sumere ante consuevisse, & Nobis, ut tam de præterito veniam illi dare, quam in futurum secum super eo dispensare auctoritate Apostolica vellemus, supplicavit.* Prosiegue nel Breve la concessione Pontificia, ed eccone le parole: *Quare Nos hujusmodi necessitatem tuam attendentes, & tuæ Majestatis pium sincerumque in Catholica Religione, & Sanctorum Patrum Constitutionibus tuendis, ac venerandis animum omnibus in rebus agnoscentes, te omni conscientiæ scrupulo, quod propter istiusmodi usum hactenus forsan contrahere potuisti, prorsus in Domino liberamus, & absolvimus; atque, ut in posterum eodem modo, post sumptum necessarium jentaculum, præfatum Sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum sumere possis, tecum, ab eodem Domino tradita Nobis auctoritate, indulgenter dispensamus.*

Si confrontano le circostanze d'ambidue i casi, e si trovano uniformi.

§. 13. Quanto fece il nostro Predecessore Giulio III. verso l'Imperadore Carlo V. tanto Noi intendiamo di fare, e facciamo colla Maestà di Giacomo III. Re della Gran Bretagna. Non possiamo sapere la debolezza della complessione dell'Imperadore Carlo V. che fu attestata da'Medici; sappiamo bensì, che nacque nel 1500. e che essendo stato spedito il Breve di Giulio nel 1554. esso non eccedeva l'anno 54. quando l'ottenne. Gl'incomodi del nostro Re Britanico ci sono pur troppo noti, e sappiamo, che ora è nell'anno 68. di sua vita. Con tutta buona fede crediamo quanto scrivono gli Storici della pietà e divozione di Carlo V. Ma Noi non abbiamo bisogno di Storici, per sapere l'illibato tenore di vita del nostro Re Giacomo, la pietà, la divozione, ed il pubblico edificante esempio, che dà a tutta Roma, vivendo come vive; essendone Noi testimonj di vista. Ella dunque, che ci ha esposte le Regie premure, gli dica in nome nostro, che colla nostra Apostolica autorità, attese le cause poc'anzi esposte, gli concediamo ben volentieri il poter comunicarsi, col consiglio del suo Padre Spirituale, ancorchè dopo la mezza notte precedente abbia preso qualche ristoro per l'indigenza della sua complessione. I Brevi de'nostri Predecessori Giulio III. ed Innocenzio XIII. di sopra riferiti, ed appartenenti alla presente materia, finiscono con una Paterna ammonizione ai Potentati, ai quali furono concessi, d'aver cura della propria sanità, come troppo necessaria alla Repubblica Cristiana. E mentre Noi siamo al fine di questa nostra lettera, ripetendo verso il nostro Re Giacomo quanto da' nostri Predecessori è stato detto verso gli altri Principi, a cui facevano simili concessioni, diamo a Lei l'Apostolica Benedizione.

Onde si accorda il desiderato indulto.

Datum apud S. Mariam Majorem die 24. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Dat. 24. Martii 1756. Pont. XVI.

XVI. DEFINITUR AUCTORITAS

Tum Metropolitani Nationis Ruthenorum, tum Proto-Archimandritæ Ordinis S. Basilii Magni ejusdem Nationis, in Abbates, seu Archimandritas Monasteriorum ipsius Ordinis: Aliaque ad huiusmodi Abbates & Monachos Ruthenos pertinentia opportune statuuntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Proœm. Pont. cura de Fidei puritate ac discipl. integrit.

SUPER familiam Domini Cœlestis Patris ordinatione constituti, ad omnes Nationes, & Gentes, quæ Catholica Societate continentur sollicitudinis nostræ curas extendimus; quæque ad Religionis, ac Fidei puritatem, & Ecclesiasticæ Disciplinæ integritatem ubique servandam, pro diversa regionum opportunitate, magis proficua fore prospicimus, ea peculiari studio fovere, &, quantum in Nobis est, augere ac promovere non prætermittimus. Quapropter, quum satis compertum habeamus, Ordinem Monachorum Sancti Basilii Magni, apud inclytam Ruthenorum Nationem, jampridem Catholicæ Romanæ Ecclesiæ inviolabili unitatis fœdere junctam, spiritualibus Ecclesiarum, & Populorum utilitatibus eximiam operam, assiduosque labores, & antea semper impendisse, & adhuc laudabiliter impendere; officii nostri partes esse duximus, ad ea per quæ Ordo ipse in proprio Instituto fir-

Ordinis commendatio, nec non Pont. sollicitudo de optimo illius regimine.

mius consistere, ac etiam felicioribus in dies incrementis augescere valeat, animum nostrum intendere; comparatisque necessariis rerum notionibus, ac sæpius auditis tum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, tum aliorum Sedis Apostolicæ Ministrorum consiliis, complura decrevimus & constituimus, quæ ad prædicti Ordinis, ejusque Provinciarum, ac Monasteriorum perpetuam stabilitatem & ordinatam tranquillitatem, necnon ad definienda & asserenda ejusdem Superiorum jura, & Monachorum regimen ac disciplinam, magis opportuna fore, & in Domino salubriter judicavimus.

Quanta in id præstiterit Pontifex.

§. 1. Jam enim usque ab anno Domini 1744. pluribus præhabitis consultationibus, editæ a Nobis fuerunt Litteræ Apostolicæ, quibus initium est: *Inter plures*, impressæ deinde in Bullarii Nostri *T.* 1. *num.* 98., quibus potissimum unio Monasteriorum omnium prædicti Ordinis S. Basilii Ruthenorum, tam in Lithuania, quam in Polonia seu Russia existentium, in unam Congregationem ex duabus Provinciis coalescentem, de qua unione inter ipsius Ordinis Archimandritas & Professores convenerat, per Nos approbata & confirmata fuit; Cumque superiore anno 1743. habitum fuisset in Civitate Dubnensi Generale ejusdem Ordinis Capitulum, sub præsidentia Ven. Fratris Athanasii totius Russiæ Metropolitani, assistente etiam in eo Ven. quoque Fratre Georgio Episcopo Zenopolitano, quem tunc existens Noster, & Apostolicæ Sedis Nuntius in Poloniæ Regno constitutus, ad id subdelegaverat; hujusmodi Capituli Generalis deliberationes atque decreta diligenter expensa, ac per supradictas Litteras Nostras partim approbata & confirmata, partim temperata, & reformata fuerunt. Quum vero indecisa tunc temporis relicta fuerit quæstio, utrum Abbates, seu Archimandritæ Monasteriorum prædicti Ordinis, jurisdictioni Metropolitani, an potius Proto-Archimandritæ totius Congregationis, immediate subjecti esse deberent; propterea quod opportuna documenta ad eam quæstionem dirimendam nondum allata fuerant; exhibita Nobis postmodum hujusmodi documentorum serie, una cum copiosis allegationibus, quibus unaquæque ex contendentibus Partibus rationes & jura sua fuse deduxit; tandem die 23. Novembris elapsi anni 1755. coacta fuit coram Nobis nonnullorum Ven. Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregatio, cui etiam interesse voluimus Ven. Fratres, Albericum Archiepiscopum Nicænum Almæ Urbis Gubernatorem, qui Apostolici Nuntii munere in præfato Poloniæ Regno plures annos laudabiliter perfunctus est, ac prædictum Georgium olim Episcopum Zenopolitanum, nunc autem Theodosiæ Archiepiscopum: Quorum omnium sententiis auditis, non solum definita fuit quæstio jamdudum pendens, utrum nimirum Abbates immediatæ Metropolitani, vel potius Proto-Archimandritæ jurisdictioni subesse debeant; opportuno quodam inito temperamento, quo & Regularis disciplinæ conservationi prospiciatur, & minime recedatur ab obsequio, ac dependentia, quam Ordo S. Basilii Magni Ruthenorum erga propriæ Nationis Metropolitanum innumeris atque solemnibus actibus semper professus est: Verum etiam alia condita fuerunt decreta, ad consulendum Animarum saluti, earumque spirituali curæ, & ad Divinum cultum promovendum, ut ex inferius afferendis perspectum fiet, maxime idonea.

Quæstio de subjectione Abbatum seu Archim. hactenus indecisa.

Sedulo premisso examine definitur, aliaque opportuna superadduntur decreta.

Abbatum seu Archimandritarum subjectio.

§. 2. Primo itaque definitum atque decretum fuit, Abbates seu Archimandritas Monasteriorum præfatæ Congregationis, immediatæ jurisdictioni Proto-Archimandritæ pro tempore existentis subesse debere; ita tamen ut unusquisque eorum Institutionem quidem a Metropolitano, Installationem vero a Proto-Archimandrita suscipere teneatur; Obedientiæ autem juramentum in Metropolitani manibus præstent; cujus quidem juramenti formula ita concepta sit, ut relationem habeat ad omnia jura, constitutiones, & decreta ab Apostol. Sede emanata, & signanter ad ea, quæ in præcitatis, quarum initium est: *Inter plures*, & in præsentibus Nostris Litteris continentur.

Iisdem jus vocis activæ & passivæ in Capitulis tribuitur.

§. 3. Secundo statutum est, ut prædicti Abbates, seu Archimandritæ, in posterum tam in Provincialibus suarum respective Provinciarum, quam etiam in Generalibus universæ Congregationis Capitulis, activi & passivi suffragii jure fruantur, servatis tamen, ac religiose impletis iis, quæ circa Vocalium numerum decreta fuerunt in sæpedicta Epistola: *Inter plures*; ita videlicet, ut in designato hujusmodi numero Abbates ipsi includantur.

Proto-Archimand. jus visitandi, & corrigendi asseritur.

§. 4. Tertio decretum fuit, Proto-Archimandritæ licitum fore, Abbates Regulares seu Archimandritas Monasteriorum præfatæ Congregationis visitare, atque etiam eos, in actu visitationis hujusmodi, quoties id exigat Monasteriorum utilitas, ab officio suspendere: reservato tamen suspensis jure appellandi in devolutivo ad Metropolitanum, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum; ac etiam appellandi in suspensivo ad eumdem, si forte Proto-Archimandrita in præfata visitatione ad alias pœnas corporis afflictivas, aut infamiam irrogantes, contra prædictos Abbates processerit.

Extra Visitation. quomodo in causis gravior. procedat.

§. 5. Quarto, si extra Visitationis actum Proto-Archimandrita procedere velit adversus dictos Abbates, in causis graviorum & personalium criminum, quæ, ex juris præscripto, depositionis pœna, vel alia corporis afflictiva, aut infamiam irrogante, punienda essent; decretum fuit, id aliter ab eo præstari non posse, quam legitimo Processu efformato, & una cum Consultorio suo, collatis sententiis, statuendo quidquid in causa decernendum & pronunciandum existimaverit; Ab illius autem sententia, licitum & integrum fore appellationem etiam in suspensivo interponere ad prædictum Metropolitanum, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatum.

Ab illato per ipsum gravam. quomodo sibi Mon. possit consulere.

§. 6. Quinto permissum fuit Monachis quibuscumque, si forte gravamen sibi aliquod a Proto-Archimandrita illatum fuisse contendant, recursum habere ad Metropolitanum, tanquam prædictæ Sedis Delegatum, salva tamen semper Apostolicæ Nunciaturæ, ejusdemque Sedis auctoritate.

Subsidiar. Monach. cooptatio ad curam Animar. vel in Cathedrales quomodo peragenda.

§. 7. His autem adjecta sunt alia Decreta, quæ Animarum Christifidelium salutem, eorumque spiritualem curam concernunt: quibus edicendis occasionem & causam id præbuit, quod Nobis & Apostolicæ Sedi innotuit, sæpe contingere, ut propter penuriam Sacerdotium Sæcularium Ritus Græco-Rutheni, necessario cogantur ejusdem Nationis Episcopi, Monachos prædicti Ordinis ad gerendam Animarum curam evocare; ac etiam aliquando nonnullos ex iis ad inserviendum Ecclesiis Cathedralibus arcessere. Quod itaque spectant ad Monachos Animarum regimini præponendos, decretum fuit, ut, quoties e Clero Sæculari Sacerdotes ad id muneris idonei revera deficiant, non omittant Episcopi rem cum Proto-Archimandrita communicare, & cum ipso agere, quo sibi eos Monachos concedi obtineant, qui in regimine & administratione Ecclesiarum, quibus cura imminet Animarum, defectum suppleant Sæcularium Sacerdotum; utque hujusmodi Monachi, in exercitio muneris sibi concrediti, Episcopis ipsis subjecti esse debeant, eisque rationem reddere de injuncti sibi officii administratione: Ita ut quicumque Regulares ad animarum curam, & Sacramentorum administrationem, ut supra, assumpti fuerint, in iis, quæ ad utrumque hujusmodi ministerium pertinent, immediate Episcoporum jurisdictioni, visitationi, & correctioni subesse debeant; nunquam vero animarum curam suscipere possint, nisi antea opportunam eorumdem Episcoporum approbationem obtinuerint, quam quidem hi, prævio eorum examine circa idoneitatem, si id necessarium & expediens esse judicaverint, ipsi elargientur. Si autem aliquos ex Monachis ad inserviendum Ecclesiis Cathedralibus assumi contingat, hos etiam decretum fuit, in iis, quæ Ecclesiarum hujusmodi servitium, Divinumque cultum respiciunt, prædictorum Episcoporum jurisdictioni subesse debere.

Episcop. in eos jurisdictio.

Iterata prædictorum confirmatio.

§. 8. Quas quidem omnes Resolutiones, ut supra, captas, Nos tunc approbavimus; & nunc iterum, prævia confirmatione supracitatæ Constitutionis Nostræ: *Inter plures*, quoad ea omnia, quæ iisdem resolutionibus hucusque relatis contraria non sunt, præsentium Litterarum Nostrarum tenore, eas approbamus & confirmamus, atque omnimode executioni mandari volumus & statuimus.

Novæ propositæ instantiæ definitio ob res incompert. ampliatur.

§. 9. Quum vero post præmissarum q[illegible]num examen, atque definitionem, exposit[illegible] Nobis

fuerit, nonnulla extare Monasteria, gubernari olim solita per Abbates, qui inibi ad nominationem Charissimi in Christo Filii Nostri Poloniæ Regis, Magni Ducis Lithuaniæ pro tempore existentis, seu etiam aliorum Inferiorum Patronorum, constituebantur; eaque nunc a Superioribus, & Monachis Provinciæ Lithuaniæ, in simplices Superioratus conversa fuisse; Nobisque proinde supplicatum fuerit, ut hujusmodi Monasteria in pristinam Abbatiarum dignitatem restitui, ac debita Patronatus jura super illis, tum Regiæ Majestati, tum aliis inferioribus Patronis, illæsa manere juberemus; providentes præterea, ut quoties hujusmodi Abbatias vacare contingat, earum administratio ad Metropolitanum deferatur, seu ad Ordinarium Loci, in cujus Diœcesis finibus Monasteria ipsa consistunt, donec legitima per Patronos præsentatio expleta fuerit; Nos, qui ex una parte certam, atque distinctam de præmissis scientiam non habemus, ex alia vero promptos atque paratos Nos esse profitemur ad jus suum unicuique reddendum; omnibus & singulis, qui in hujusmodi negotio jus aliquod sibi competere, seu quavis ratione id sua interesse putabunt, denunciamus, ac respective injungimus, ut fundamenta jurium, quæ super qualibet ex supradictis Abbatiis sibi afferunt, Nostro & Apostolicæ Sedis Nuntio distinctim exhibeant: eidem vero nunc & pro tempore existenti Apostolico Nuntio committimus, ut monumenta omnia, quæ tum ab iis, qui hujusmodi Monasteriorum Patronatum sibi vindicare intendant, tum ab aliis, qui eorumdem libertatem propugnare conentur, sibi fuerint exhibita, ad Nos, & Sedem Apostolicam transmittat, ut, omnibus visis atque perpensis, sive a Nobis, sive a Successoribus nostris Romanis Pontificibus, tam circa asserta nominandi seu præsentandi jura, quam super vacantium hujusmodi Abbatiarum, & Monasteriorum administratione, prout justum fuerit, definiatur, & opportune provideatur.

Atque interim opportuna colligi, transmittique documenta præcipit.

§. 10. Volumus autem, ut præsentium Litterarum exemplis, etiam typis impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides ubique in judicio & extra illud adhibeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Fidas afferitur exemplis.

Datum apud S. Mariam Majorem die 30. Martii 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Dat. 30. Mart. 1756. Pont. 16.

LVII. SPOLIA PRÆLATORUM

Neapolitani Regni, jam pridem ab Innocentio XII. Ecclesiis, quibus iidem præfuerunt, applicata, ut in designatos usus erogentur, novis superadditis cautionibus, providetur.

BENEDICTUS PAPA XIV,

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Assidua Pont. cura in sublevandis Eccl. indigentiis.

PAstoralis sollicitudo, qua Prædecessores Nostri Rom. Pont. indigentium Ecclesiarum necessitatibus occurrere, easque, collatis etiam in id Apostolici Ærarii redditibus, sublevare pro viribus studuerunt, Nobis una cum reliquis supremi Pontificatus Officiis imposita, animum Nostrum impellit, ut providas leges in eum finem ab ipsis Prædecessoribus Nostris statutas, quæ temporum decursu, ob impedimenta postmodum objecta, & fraudes malitia hominum excogitatas, easque in pravam consuetudinem generaliter inolescentes, ad propositum utilitatis fructum inefficaces evasisse deprehenduntur, præsenti rerum conditioni attemperemus, novisque superadditis sanctionibus ita roboremus, ut remotis obstaculis, opportunum earumdem Ecclesiarum decori ac dignitati subsidium per Apostolicæ Sedis largitatem allatum fuisse lætemur.

Innoc. XII. Constitutio de Spoliis Prælator. Neapolit. Regni, ipsorum Ecclesiis applicandis.

§. 2. Alias siquidem fel. record. Prædecessor Noster Innocentius Papa XII. paterna miseratione considerans inopiam complurium Ecclesiarum Archiepiscopalium, Episcopalium, aliarumque, quibus Prælati inferiores, seu Dignitates, jurisdictionem quasi Episcopalem, seu Ordinariorum jura habentes, præsunt, in Regno Neapolitano existentium, per suas litteras Apostolicas, incipientes *Inscrutabili*, datas apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ 1694. III. Kalendas Februarii, Pontificatus sui anno III. jus illud, quod Cameræ Apostolicæ ex antiqua consuetudine, & in vim plurium Apostolicarum Constitutionum competebat, percipiendi videlicet, exigendi, & assequendi post obitum cujuslibet ex Archiepiscopis, Episcopis, & Prælatis inferioribus dicti Regni, quæcumque pecunias, res, iura, & bona, etiam stabilia, per eos ex redditibus, fructibus, & proventibus suarum Ecclesiarum acquisita, Spolia nuncupata, nec non fructus naturales a solo separatos, & civiles ex præfatis redditibus tempore mortis exactos, & etiam inconsumptos, & incommixtos, ab eadem Camera Apostolica abdicavit, & separavit; volens ut successivis temporibus præmissa omnia & singula, ad antedictas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, & reliquas, quibus decedentes Archiepiscopi & Episcopi, seu Prælati inferiores præfuerunt, illisque non indigentibus, ad Parochiales Ecclesias eorum regimini commissas, omnino spectarent, & ad earum favorem, beneficium & utilitatem cedere, converti, ac erogari deberent; relicta decedentibus Præsulibus facultate designandi usus, in quos hujusmodi Spolia, pro utilitate & commodo earumdem Ecclesiarum, eroganda censerent; quod si ab ipsis præstitum non fuisset, id ipsum ab eorum Successoribus, cum suorum Capitulorum scientia & consilio, fieri permisit; quemadmodum latius videre est in illius citata Constitutione, per quam nihil aliud ex præmissarum Ecclesiarum redditibus, quam fructus pendentes, seu inexactos, favore dictæ Cameræ Apostolicæ reservavit.

A Bened. XIII. in favorem earumd. Ecclesiar. declarat.

§. 3. Postmodum vero san. mem. Benedictus Pp. XIII. similiter Prædecessor Noster, ad tollendas nonnullas controversias super hujusmodi Innocentianæ Constitutionis intelligentia & executione exortas, per similes suas Apostolicas litteras, quarum initium est: *Sacrosancti Apostolatus Officium*, editas anno 1724. V. Idus Julii, Pont. sui anno I., statuit & declaravit, eamdem Innocentii Constitutionem suum integrum & plenarium effectum ex tunc in posterum in præfato Regno Neapolitano sortiri, ac perpetuo obtinere debere, etiam in casibus, quibus memoratos Archiepiscopos, Episcopos, & inferiores Prelatos, extra fines Ecclesiarum, & Diœcesum, apud quas personalem residentiam facere, tenebantur, obire contingeret; nolens videlicet, præfatas Archiepiscopales, aliasque Cathedrales, seu Abbatiales, aut Parochiales Ecclesias, quarum favor, utilitas, & beneficium memorato Innocentio Pontifici in primis propositum fuerat, detrimentum ullum vel damnum accipere, ex eo quod earum Presules extra debitum residentiæ locum ex hac vita decederent; aliaque pro earumdem Ecclesiarum utilitate decrevit & sanxit, quæ in præfatis ipsius litteris latius continentur.

Iterata ejusdem Pontif. adversus pravas Innocent. Constit. interpret. declarat.

§. 4. Subinde autem, accepto quod aliqui, ad premissas Innocentii, suasque Apostolicas Sanctiones eludendas, propositoque effectu fraudandas, humana suadente cupiditate, asserere non dubitabant, licitum sibi esse, de bonis & juribus ex redditibus Ecclesiarum suarum acquisitis, seu provenientibus, inter vivos disponere, eaque donare, seu aliter alienare & distrahere, reservatis sibi quamdiu in humanis egissent, hujusmodi bonorum fructibus, seu usu, & commoditate earum rerum, quas donatione, vel alio contractu inter vivos nuncupato, a se abdicassent; idem Benedictus Predecessor per alias suas litteras in forma Brevis incipientes: *Romanum decet Pontificem*, datas apud Sanctam Mariam Majorem die 12. Octobr. MDCCXXVI. Pont. sui anno III., confirmatis iisdem Constitutionibus, ejusmodi pravam interpretationem, & corruptelam reprobavit, damnavit, ac de medio sustulit; cavens ne in praxim deduci posset, vel, si forsan deduci contingeret, ne quid detrimenti afferret Ecclesiis, quibus juxta Innocentianam, suamque precedentem Constitutionem, bona ex premissis redditibus acquisita, aut provenientia, applicari debuissent.

Una Pont. mens. inopia Eccl. subievanda.

§. 5. Porro perspicuum est, memoratos duos Predecessores Nostros omni commendatione dignissimos,

mos, dum ab Apoſtolicę Camerę redditibus, & proventibus id ſepararunt, & abdicarunt quo ipſa jam pridem pacifica poſſeſſione fruebatur, nil aliud ſpectaſſe, quam ut prędictarum Eccleſiarum indigentiis conſulerent. Et nos quidem non ſolum relatas eorum Conſtitutiones plena, ut par erat, executione ſervavimus; ſed illud pręterea affirmare poſſumus, Noſtrum pro tempore exiſtentem Theſaurarium Generalem, qui ſingulis hebdomadis bis ad audientiam Noſtram accedit, vix unquam ab ea receſſiſſe, quin, expoſita Nobis, ac ſufficientibus documentis comprobata tenuitate atque inopia cujuslibet Eccleſię Archiepiſcopalis, ſeu Epiſcopalis, atque adeo cujuslibet Eccleſiaſtici Beneficii, per Antiſtitis ſeu Rectoris obitum vacantis, Noſtrum ſecum tulerit aſſenſum, vel potius mandatum, ut ex inexactis, ſive pendentibus earum fructibus, ad Cameram Noſtram Apoſtolicam indubie pertinentibus, non exiguam partem, ſeu pecuniarum ſummam, in earumdem Eccleſiarum utilitatem & beneficium erogandam, Noſtro nomine relaxaret. Et tamen his omnibus pręſtitis, ſatis conſtat, Eccleſias priſtina ſemper inopia ſordeſcere, eademque indigentia laborare.

Amplioris in id ipſum Pont. liberalitatis conteſtatio.

§. 6. Quo tempore in Regno Neapolitano colligendorum Spoliorum uſus vigebat, atque hujuſmodi Camerę Apoſtolicę jus exercebatur per Subcollectores, & Commiſſarios inibi conſtitutos, qui res & bona ex Eccleſiarum redditibus acquiſita, & provenientia, pro eadem Camera capiebant; incuſabantur hi, quod ad ipſius Camerę jura in tuto collocanda, viventibus adhuc, licet ęgrotantibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Pręlatis, auferrent uſum & commoditatem ſuarum rerum, etiam earum, quę tunc maxime ipſis neceſſarię erant. Quod utrum vere ab illis fieret, Nos ignoramus; hoc unum ſcientes, quod ſi quid talia attentaſſet, contra expreſſam mentem, & manifeſta mandata Theſaurarii Generalis ejuſdem Camerę Apoſtolicę ſe geſſiſſet; ut ex Edictis & Ordinationibus ad recte moderandam hujuſmodi Miniſtrorum Cameralium agendi rationem in hac ipſa Spoliorum materia jam uſque ab eo tempore promulgatis, & typis impreſſis, quilibet agnoſcere poterit. Illud quidem compertum habemus, pręfatum Innocentium Prędeceſſorem, in ſua citata Conſtitutione *Inſcrutabili*, qua Epiſcoporum & Pręſulum Spolia Neapolitani Regni Eccleſiis addixit, diſerte caviſſe, ne hujuſmodi Eccleſiarum Capitula & Canonici prędictos Antiſtites ſeu Pręlatos viventes, quantumvis ęgrotantes, & in extremis conſtitutos, ſuarum rerum commodo, uſu, & poſſeſſione ſub quocumque prętextu privare, neve illos, illiſque inſervientes quoquo modo perturbare, ſeu moleſtare pręſumerent; & quidquid pro rerum hujuſmodi deſcriptione & aſſecuratione, ſeu pro Eccleſiarum commodo & utilitate, agendum eſſet, id omne poſt eorumdem Antiſtitum & Pręlatorum mortem exequendum decreviſſe. Et nihilominus ex fide dignorum teſtimonio ſatis ſuperque Nobis innotuit, hujuſmodi interdictum, atque Decretum nequaquam ſervari; ſed Eccleſiarum Capitula & Canonicos, alioſque, quibus jus eſt pro ipſis Eccleſiis, & in earum commodum, memorata Spolia curare, viventibus adhuc Pręſulibus, ab occupandis eorum rebus & bonis non abſtinere, ac etiam eorum familiaribus negotium ſępe faceſſere.

Querelę adverſus ſubcollectores Spolior. Cameræ olim propoſitæ.

Nunc contra Capitula, alioſque, quibus Spolior. cura delegata, regeruntur.

§. 7. Cupientes igitur, quantum in Nobis eſt, hujuſmodi abuſus & incommoda removere, ſimulque Eccleſiarum iura, non minus ad Noſtrę, quam ad prędictorum Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum mentis executionem, congruis adhibitis cautionibus, ſarta tecta ſervare; motu proprio, & certa ſcientia, per hanc Noſtram perpetuo valituram Conſtitutionem, omnibus & ſingulis Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, aliarumque inferiorum Eccleſiarum in prædicto Regno Neapolitano exiſtentium, tam ſcilicet earum, quæ libere per Nos & Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, quam quæ ad Regiam nominationem conferri ſolent, Capitulis, Canonicis, ſeu aliis, ad quos, pro ſæpedictorum Spoliorum applicatione in Eccleſiarum commodum & favorem, earum nomine, advigilare ſpectat & pertinet, diſtricte inhibemus, ne quidquam attentare, aut omnino moliri audeant, viventibus adhuc Eccleſiarum Præſulibus, quantumvis gravi morbo affectis, ſuper rebus & bonis per eos acquiſitis ex earumdem Eccleſiarum redditibus, etiam ſub ſpecie & obtentu illas & illa ſequeſtrandi, aut aſſecurandi; neve ipſorum Antiſtitum & Prælatorum adhuc viventium domeſticos, familiares, alioſque ipſis inſervientes, quocumque ſimiliter prætextu vexare, aut moleſtare præſumant; neque enim ferendum eſt, ut Sacri Paſtores rerum ſuarum uſu & commoditate priventur, vel alia ratione tunc animo perturbentur, quum maxime omnis generis ſubſidiis juvari opus habent, ut & ægritudinis dolores levius tolerare, & ſi ita Deo placuerit, in pace Chriſti requieſcere valeant.

Nova ad hæc tollenda incommoda proviſio.

Viventibus Præſulibus, Canonici, Capitula, aliique, quibus Spolior. applicando. rum cura, quidquam attentar prohibentur.

§. 8. Quoniam vero ad id agendum, quod contra Innocentianæ Conſtitutionis Sanctionem fieri compertum eſt, ea ratio, ſeu cauſa prætexi ſolet, quod caveri neceſſe ſit, ne dum Præſul æger decumbit, occultentur illius res, atque diſperdantur; quodque huic periculo non aliter occurri poſſit, quam ſi res ipſæ, ægrotante Præſule, nec dum e vivis ſublato, ſequeſtrationi ſubjectæ in tuto collocentur; idcirco volumus, atque ſtatuimus, ut quoties agatur de rebus, quæ diſperdi facile, occultarique poſſint, Vicarius Generalis Præſulis ægrotantis hujuſmodi res univerſas in uno pluribuſque cubiculis concludat, ſeu eaſdem in conſuetis cubiculis diſpoſitas relinquens, cubicula ipſa clavibus obſerata, Epiſcopali ſigillo communiat, præſentibus duobus Sacerdotibus ejuſdem Vicarii arbitrio eligendis, qui occluſionis & impreſſionis ſigni teſtes ſint, adhibitoque Notario publico, qui ſuper præmiſſis omnibus legale Inſtrumentum conficiat.

Eccl. indemnitas Vicario Generali Præſulis ægrotant. demandatur.

§. 9. Poſtquam vero Præſul ex hac vita migraverit, tunc claves obſignatorum cubiculorum a pręfato Vicario Generali tradendę erunt Vicario Capitulari, & Canonicis ad id a Capitulo deputatis, per actum ſolemnem coram iiſdem Teſtibus explendum, & a Notario ſimiliter litteris conſignandum. Quo facto, onus erit hujuſmodi Vicarii Capitularis, & Canonicorum exactam rerum omnium deſcriptionem, ſive Inventarium, ſine mora incipere, & continenter uſque ad finem urgere; eoque rite confecto, unum aut plures eligere Peritos, qui juxta artis ſuę regulas, uniuſcuiuſque rei in Inventario deſcriptę pretium definiant, idque ipſum ſcripto mandantes, ſubſcriptis proprio charactere nominibus teſtatum relinquant. Verum his omnibus abſolutis, nequaquam licebit rem ullam in defuncti Spolio repertam vendere, aut alia ratione alienare, niſi poſtquam Eccleſię de novo Paſtore, ſeu Rectore proviſum fuerit, atque hic ejuſdem Eccleſię poſſeſſionem adeptus erit; exceptis tantummodo iis rebus, quę ſine certo detrimento, aut diurno impendio ſervari non poſſent; quas nempe, prévio eiuſdem Vicarii Capitularis decreto, pro juſto pretio diſtrahere licebit; ea lege, ut pecunia exinde redacta, apud ſacram Ædem, quatenus adſit, alioquin apud idoneum, probatumque Depoſitarium deponatur, cum ceteris deinde pecuniis unienda, quę ex aliarum rerum venditione conficientur.

Demortui Præſulis Spolia quomodo, & a quibus deſcribenda, & cuſtodienda.

Quænam illico diſtrahi valeant.

§. 10. Reliquæ autem hujuſmodi res, quarum diſtractio, atque venditio, ut præfertur, non prius fieri debebit, quam novus Præſul Eccleſiæ poſſeſſionem apprehenderit, ita, uti ſuperius præceptum eſt, deſcriptæ & æſtimatæ, in uno aut pluribus Epiſcopalis Palatii cubiculis obſeratis, & Vicarii Capitularis ſigillo obſignatis, aſſervari debebunt, Notario claves apud ſe cuſtodiente; qui eas tunc demum exhibere debebit, quum novus Præſul Eccleſiæ datus, illius poſſeſſione capta, hujuſmodi cubicula coram ſe, vel legitimo Procuratore ſuo reſerari poſtulaverit; id quod ſimiliter per actum ſolemnem ab eodem Notario rogandum, prævia ſignorum recognitione, ac præſentibus Vicario Capitulari & Canonicis præfatis, iiſdemque accitis teſtibus, explendum erit.

Quare ſint, adusque captam a novo Præſule poſſeſſionem aſſervanda.

§. 11. Denique apertis hac ratione cubiculis, procedendum erit ad venditionem rerum in Defuncti Spolio repertarum, juxta pretium iiſdem a Peritis conſtitutum; idque, ad formam in præcitatis Innocentii, & Benedicti Prædeceſſorum Conſtitutionibus præſcriptam, pro neceſſitatibus, & reſtaurationibus Eccleſiarum Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, ſive Abbatialium, hiſque non indigentibus, in

Diſtract. methodus nec non applicat. retractæ exinde pecuniæ.

PONT. A. XVI. in Parochialium Ecclesiarum beneficium, & utilitatem omnino erogandum erit; ea tamen lege, ut liceat Archiepiscopo, sive Episcopo, aut Prælato recens electo, res illas, quas sibi usui fore conspexerit ex aliorum vendendarum cumulo seligere ac retinere, soluto tamen pretio, ut supra, per Peritos definito; quum nimis incongruum sit, ut novus Præsul ad Ecclesiæ gubernium accedens, exhaustam penitus domum inveniat, distractamque suppellectilem, & alia domesticis usibus necessaria, quæ ipse pro eodem pretio, quo aliis divendita sunt, sibi comparare potuisset.

Conciliaris sanctio de redditione Rationum per Offic. Sede Vacante constitutos novo Præsuli exhibenda. §. 12. Porro Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 6. de Reform.* statuit & decrevit, ut quilibet Episcopus ad vacantem Ecclesiam promotus, ab Oeconomo, Vicario, & aliis quibuscumque Officialibus & Administratoribus, a Capitulo, Sede vacante, constitutis, rationem exigat officiorum, jurisdictionis, & administrationis per eos gestæ; & si quid eos in officio seu administratione deliquisse compererit, in eosdem animadvertere possit; quantumvis antea ipsi Capitulo, vel deputatis ab eo, rationes reddiderint, & absolutionem seu liberationem ab iis obtinuerint. Huic itaque Conciliari Sanctioni inhærentes, Nos etiam cuilibet Antistiti aut Prælato ad prædicti Regni Ecclesias in posterum recens promoto, injungimus & mandamus, ut diligenter inquirat atque cognoscat, an a Vicario Capitulari, & aliis a Capitulo deputatis, quæcumque hac Nostra Constitutione statuta sunt, debitæ executioni mandata fuerint, & si quid forte in aliquam ejus partem commissum, omissumve deprehendet, delinquentes pro modo culpæ punire non prætermittat; illius præterea conscientiam onerantes, ut summa cura, & sollicitudine advigilet, quo pecunia ex Prædecessoris Spolio confecta, in Ecclesiarum, quibus addicta fuerit, indigentias sublevandas fideliter erogetur.

Ad Spol. Administ. protrahit. novoque Præsuli, commendatur.

Præmissorum confirmatio. §. 13. Atque ita per omnes Ecclesias præfati Regni, quæ in primodicti Innocentii Prædecessoris Constitutione comprehensæ fuerunt, ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus observari volumus & præcipimus: atque ad præsentis Nostræ Constitutionis formam, & non aliter, in omnibus & singulis præmissis, per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ejusdemque Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis Sedis & Cameræ prædictarum Officiales atque Ministros, & alios quoscumque quavis auctoritate & potestate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, judicandum, definiendumque decernimus; ac irritum & inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. ANNO 1756.

Derogat. contraria. §. 14. Non obstantibus præmissis Innocentii, & Benedicti Prædecessorum, quatenus præsenti haud penitus congruant, aliisque Apostolicis, seu in Provincialibus Conciliis, aut Diœcesanis Synodis ejusdem Regni, editis Constitutionibus & Ordinationibus; nec non Ecclesiarum, & Capitulorum hujusmodi, etiam juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, decretis, usibus, stylis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, Privilegiis quoque, Indultis, & exemptionibus, quavis etiam Apostolica auctoritate, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, ac etiam pluries approbatis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, eorum tenores & formas pro sufficienter expressis, ac etiam insertis habentes, ad præmissorum effectum, plenissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Exempl. auctoritas. §. 15. Volumus autem, ut præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ muniti, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si originaliter exhibitæ forent aut ostensæ.

Sanctio. §. 16 Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostrarum prohibitionis, & interdicti, mandati, statuti, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. 28. Aprilis 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, Quarto Kalend. Maii, Pontificatus Nostri Anno Sextodecimo.

J. Card. Pro-Datar.

D. Cardinal Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.
Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LVIII. DEMONSTRATUR

Congruentia ex Sacrorum Canonum præscripto iterum inaugurandi Bononiensem Metropolitanam Ecclesiam; munusque Consecrationis Pontificio nomine peragendæ Cardin. Archiepiscopo delegatur.

Dilecto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœm. a recensendis causis, quæ ad scribend. impulere. JAM inde a primis annis, cum Bononiensem Ecclesiam Archiepiscopali munere suscepimus administrandam, rescientes, dedicatum non fuisse Altare extructum intra Cappellam Gentis Boncompagniæ, quam a fundamentis restituerat proximus Decessor Noster bonæ mem. Jacobus Card. Boncompagnius, atque pretiosis marmoribus, scelectissimisque picturis elegantissime ornarat, nostri muneris esse censuimus, uti maxime decuit, memorati Altaris dedicationem peragere. Haud multos post annos, ex illius exemplo, quantulum quidem in Nobis fuit, extructo per Nos intus Metropolitanam Divi Petri Ecclesiam amplo Sacello, in quo Eucharisticum Sacramentum perpetuo asservatur, eoque marmoribus, ære, ac insignibus picturis ornato, ejusdem quoque Sacelli Altare sacravimus, ea plane adhibita Ecclesiastica pompa, quæ, ut mox supra innuimus, ad inaugurandum Altare

LVIII. SI DIMOSTRA CONFORME

Alla disposizione de' Canoni, che si venga ad una nuova consagrazione della Metropolitana di Bologna, e si deputa il Cardinale Arcivescovo a farne la funzione a nome di Sua Santità.

Diletto Filio Nostro Vincentio Cardinali Malvetio Archiepiscopo Bononiensi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Esordio dalla esposizione de' motivi, che han dato impulso a scrivere. NE' primi anni del nostro governo della Chiesa di Bologna in qualità d'Arcivescovo, non essendo stato consecrato l'Altare della Cappella della Famiglia Boncompagni, riedificata, e nobilmente adorna con ricchi marmi e nobili pitture dal nostro immediato degno Predecessore Cardinale Giacomo Boncompagni, ci credemmo obbligati a fare, come facemmo con tutta l'Ecclesiastica decenza, la Consecrazione del predetto Altare. Ed alcuni anni dopo, seguitando il di lui esempio, per quanto comportarono le nostre deboli forze, avendo Noi con marmi, bronzi, e ragguardevoli pitture fatta la gran Cappella, che è nella stessa Metropolitana di S. Pietro, nella quale si conserva fissamente il Venerabile, facemmo altresì la Consecrazione dell'Altare della detta Cappella con tutta quella pompa Ecclesiastica, con cui fu fatta la Consecrazione dell'Altare della Cappella Bon-

Boncompagni, come poc'anzi si è accennato. Ed avendo nella detta congiuntura pubblicata una nostra Notificazione, che è la LVII. nell'edizione Latina, ci ricordiamo d'avere in essa detto, che sembrava ben fatto e conveniente il fare la Consecrazione della Chiesa Metropolitana di S. Pietro, in cui sono le dette due Cappelle, e ci esibimmo ancora di farla, quando fossero sopraggiunte alcune circostanze espresse nella sopraddetta Notificazione. E questo è quello, che ora ci muove a scriverle questa nostra lettera; acciò a Lei, ed a tutti gli altri sia nota la cagione, che ci muove ad ordinare la Consecrazione della Chiesa, incaricando alla sua degna Persona, che è tutta zelo per l'onore di Dio, e pe'l decoro Ecclesiastico, il farla in nome nostro, come abbasso dirassi.

Opinione de' Canonisti quanto alla Consecrazione della Chiesa; di cui v'è dubbio se sia mai stata consecrata.

§. 1. E dopo ciò, entrando, come suol dirsi, in materia, ed insegnando comunemente gl'Interpreti del Diritto Canonico, che si consagri quella Chiesa, della quale ragionevolmente si può dubitare, se sia stata mai consecrata, deesi in primo luogo vedere, se l'assioma, o sia la sentenza, sia ben appoggiata, ed abbia il suo stabile fondamento; ed in secondo luogo deesi vedere, se nel caso presente si possa ragionevolmente dubitare, che la nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro sia stata mai consecrata.

Sentenza della Chiosa favorevole alla Consecrazione abbracciata dagli Autori.

§. 2. La Chiosa Canonica, la di cui autorità deve avere il suo peso, chiaramente insegna, che, dubitandosi della Consecrazione, la Chiesa si consagri. Così essa insegna *nel Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. ed ecco le di lei parole: *Docetur, quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione.* Il che anche ripete *nel Cap. Proposuisti, de Consecrat. Eccles.* ed ecco le di lei parole: *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primo, si dubitatur, an sit consecrata.* Sarebbe assai facile il cumulare Autori, che senza verun esame si fanno seguaci della Chiosa, e che uguagliando la Consecrazione della Chiesa al Battesimo, che si dà a quelli, che entrano nel grembo della S. Romana Chiesa, insegnano, che, siccome dubitandosi ragionevolmente, se a tal uno sia stato conferito il Battesimo, se gli amministra *sub conditione*; così, ragionevolmente dubitandosi della Consecrazione della Chiesa, la stessa si fa parimente *sub conditione*. Ma, quando a questi tali si domandasse, sopra qual testo Canonico, o qual monumento di pubblica autorità s'appoggiano queste loro franche asserzioni, non sarebbe gran cosa, che si ritrovassero imbarazzati.

Di quanta autorità siano i Canoni in ciò allegati.

§. 3. Noi abbiamo notizia del testo *nel Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ove così si legge: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum*: ed abbiamo ancora notizia dell'altro testo *nel Can. Ecclesiæ, de Consecrat. nella stessa dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*; e sappiamo, che questi sono i testi Canonici allegati da' predetti Autori. Ma, se il Canone *Solemnitates*, non è, che una lettera certamente apocrifa del Pontefice Felice, e se il Canone *Ecclesiæ* è del Concilio Meldense, e nel Concilio Meldense non si ritrova; non vi vuol molto a comprendere, che la riferita opinione non è assistita da veruna legge Canonica positiva. E l'indicata parità, che si desume dal Battesimo, quale si amministra, quando si dubita, se sia stato conferito, è esposta ad una forte istanza: imperocchè il Battesimo conferito dagli eretici colla dovuta materia e forma, è valido, nè si ripete o assolutamente, o *sub conditione*; ma le Chiese consecrate dagli eretici si riconsagrano, come si vede *nel Canon. 20. Ecclesiis, nel Canon. 21. Ecclesia Arianorum, nel Can. 23. Agapitus de Consecrat. dist.* 1. ove sono riferiti gli esempj di S. Giovanni Papa, e di S. Agapeto, che riconsecrarono le Chiese, e i Vasi Ecclesiastici, prima consecrati dagli eretici; *sacrilegis infecta fabulis hæreticorum*: come parla il testo. Celebre pure è l'esempio di S. Gregorio Magno, che riconsacrò in Roma la Chiesa di S. Agata nella Suburra, tanti anni prima consecrata dagli Ariani; come esso riferisce *nel lib. 3. de' Dia-*

E di quanta forza il principal argomento, su cui fondasi tale opinione.

loghi

Cappellæ Boncompagniæ fuerat adhibita. Ea autem occasione Nostram evulgavimus Institutionem inter cæteras latinæ editionis 67. meminimusque in ea Nos asseruisse, rectum videri, congruumque, ut Metropolitana S. Petri Ecclesia, in qua præfatum utrumque Sacellum situm est, solemni ritu inaugararetur, Nosque Sacræ peragendæ functioni obtulimus, quoties quædam superaccessissent conditiones, in præindicata Institutione nostra expressæ. Estque hoc illud, quo nunc impellimur has ad te dare litteras, ut tibi perspicua sit, cæterisque omnibus causa, quæ Nos adducit ad Ecclesiæ Consecrationem præcipiendam, mandantes tibi egregio Præsuli, Divini honoris, Ecclesiasticique decoris studiosissimo, ut Nostro nomine functionem absolvas, quemadmodum inferius subjungetur.

Canonist. sententia de consecranda Ecclesia, de cujus consecratione ambigitur.

§. 1. Ex his autem, propius, ut ajunt, ad rem accedendo, cumque Canonici juris Interpretes vulgo edoceant, eam oportere dicari Ecclesiam, de qua justa subsit dubitatio, an fuerit unquam solemni ritu dicata, illud primo inquirendum, an hujusmodi axioma, vel potius sententia, satis valido sit fundamento innixa; exindeque dispiciendum, num in hujusce casus hypothesi, possit merito addubitari, fuisse unquam nostram Divi Petri Metropolitanam Ecclesiam solemniter consecratam.

Conformæ Gloss. Sententia ab Authoribus passim recepta.

§. 2. Glossa Canonica, cujus non levis non debet esse auctoritas, aperte docet, quoties de præexistenti consecratione ambigatur, Ecclesiam consecrari oportere. Id ita habet *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. dist.* 1. cujus en verba: *Docetur quibus casibus Ecclesiæ sunt reconsecrandæ: unus, quando dubitatur de Consecratione.* Quæ repetit quoque *in Cap. Proposuisti de Consecrat. Eccles.* cujus hæc sunt concepta verba: *Nota, quando Ecclesia debet consecrari: primo, si dubitatur, an sit consecrata.* Perfacile esset plurimos cumulare Doctores, qui nulla præmissa disquisitione Glossam sectantur, quique Ecclesiæ consecrationem comparantes cum Baptismate ministrando venientibus ad Sanctæ Romanæ Ecclesiæ gremium, tradunt, quemadmodum ubi jure ambigitur an quisquam fuerit Baptismalibus aquis ablutus, sacro ipso lavacro *sub conditione* abstergitur; ita, dum justa subest de Sacrarum ædium consecratione dubitatio, eamdem esse *sub conditione* peragendam. Verum si ex his sciscitari contigeret, cuinam textui Canonico, vel publicæ auctoritatis monumento fidentiores istæ ipsorum assertiones innitantur, perfacile esset, haud exiguis eosdem difficultatibus implicari.

Allator. in id Can. auctoritas quanta sit.

§. 3. Perspectus est Nobis textus *in Can. Solemnitates, de Consecrat. dist.* 1. ubi hæc leguntur: *De Ecclesiarum Consecratione quoties dubitatur, & nec certa scriptura, nec certi testes existunt, a quibus Consecratio sciatur, absque ulla dubitatione scitote eas esse consecrandas: nec talis trepidatio facit iterationem; quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur factum*: nec etiam alterum ignoramus textum *in Can. Ecclesiæ, de Consecrat. eadem dist.* 1. *Ecclesiæ, vel Altaria, quæ ambigua sunt de Consecratione, consecrentur*; novimusque hos plane esse Canonicos textus a præfatis Authoribus in medium productos. At si Canon *Solemnitates* nihil plane est aliud, quam indubie apocrypha Epistola Felicis Pontificis, sique Canon *Ecclesiæ* Meldensi Synodo tribuitur, in Meldensi autem Synodo idem ille desideratur; nullo negotio intelligitur relatam Doctorum opinionem, nulla scripta Canonica lege, juvari. Præallata vero comparatio desumpta ex Baptismato ministrando, cum dubitatur, an illud fuerit antea collatum, satis validam patitur objectionem: collatum enim ab hæreticis Baptismum propria adhibita materia & forma, ratum est, nec pure aut sub conditione iteratur; at inauguratæ ab hæreticis Ecclesiæ iterata consecratione dicantur, uti videre est *Can. 20. Ecclesiis Can. 21. Ecclesias Arianorum, Can. 23. Agapitus de Consecrat. dist.* 1. in quibus exempla referuntur Joannis Papæ, & Agapiti, qui Templa vasaque Ecclesiarum ab hæreticis antea consecrata, *sacrilegis infecta fabulis hæreticorum*, uti habet textus, iterato sacrarunt. Præclarum quoque extat exemplum S. Gregorii Magni, qui Ecclesiam S. Agathæ in Urbe ad Suburram tot antea annos ab Arianis hæreticis consecratam, dicavit, veluti ipse enarrat *lib. 3. Dialogorum cap. 30.*

Et quanta potissimæ rationis efficacia.

testa-

testaturque Cardinalis Baronius ad *annum Christi* 591. *num.* 51. atque fusius prosequitur Floravantes Martinellius in suo Opusculo *de Diaconia S. Agathæ pag.* 69. Idemque ipse S. Gregorius *Epistola* 19. *lib.* 3. *tom.* 2. juxta editionem PP. S. Mauri, refert, paratum se ad consecrandam Ecclesiam *juxta domum Merulanam* sub titulo S. Severini erectam, eo quod sciret fuisse eam ab hæreticis dicatam.

Decretal. eadem de re Epist. S. Greg. Magni.

§. 4. Quæcumque hactenus attulimus, non eo consilio prosecuti sumus, ut a sententia recederemus docente, dedicari templa, de quorum consecratione justa subsit dubitandi ratio, sed ad investiganda solidiora præfatæ sententiæ fundamenta. Felix Messanensis Episcopus litteras dedit ad S. Gregorium relatas *num.* xvi. *lib.* 14. *Epistolarum* ejusdem S. Pontificis, hæcque in iis leguntur: *Sunt quædam Ecclesiæ in nostra Provincia, super quarum Consecrationibus dubitatur, & tam propter antiquitatem, quam & propter earum custodum incuriam, nescitur, utrum dedicatæ ab Episcopis fuerint, necne: super quibus omnibus nos a vestra Sanctitate, ac vestræ S. Sedis auctoritate instrui precamur.* Hisque Episcopi litteris ita rescripsit Pontifex *in sua Epistola* 17. *col.* 1279. *De Dedicationum vero Ecclesiarum dubitatione, super qua inter cætera nos consulere voluistis, hoc vos rite tenere debetis, quod ab Antecessoribus nostris traditum accepimus; idest, ut quoties tam de Baptismo aliquorum, vel Confirmatione, quam de Ecclesiarum Consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, sive Ecclesiæ consecratæ sint, ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Ecclesiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstruatur iteratum, quod non certis indiciis ostenditur rite peractum.*

Vindicat. adversus Criticor. cavillationes.

§. 5. Ex Criticis celebriores duo Oudinus & Dupinius utramque Epistolam supposititiam esse contendunt; & in severiorum hujusmodi criticorum partes concessit Joannes de Joanne, vir in Ecclesiastica eruditione versatus, nostrique, dum viveret, valde studiosus, in appendice ad suum Codicem Diplomaticum Siculum *Diplom.* 20 & 21. *pag.* 388. & 391. Verum quidquid sit de litteris Felicis Messanensis, quod spectat ad Gregorii Epistolam, si ejusdem portionem quamdam exscribit Joannes Diaconus *lib.* 2. *cap.* 37., si eam sæpe laudat Hincmarus, & tertiam saltem ejusdem partem affert, si de ea meminit Abbas Regino, qui floruit sæculo nono, si extat pluribus in manuscriptis Codicibus, si deprehensæ in illa repetitiones quædam, quamobrem suspecta aliquibus visa est, Magno Pontifici S. Gregorio noscuntur usitatæ, nulla superest ratio oppugnandi, Epistolam genuinum esse Magni Pontificis opus; veluti fateri obstringitur Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi VI. cap.* 4. *art.* 16. & uti mirabili diligentia prosequuntur Patres S. Mauri *in Notis ad litt.* 17. *lib.* 14. ejusdem Pontificis *tom.* 2. *col.* 1275. & *seq.*, utque etiam perspicue demonstrat adhuc celebris Author Ceillier *in Historia Sacrorum atque Ecclesiasticorum Authorum tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14. *num.* 6. In tuto autem posita, vindicataque sententia, de qua nunc sermo, ex Divi Gregorii auctoritate, omni plane vi destruitur proposita instantia, de iterata

Exindeque proposita superius exceptio diluitur

consecratione adhiberi solita Ecclesiis per Hæreticos antea consecratis, licet cæteroquin non iteretur Baptisma ei, qui fuit ab hæreticis ablutus salutaribus aquis. Etenim sicuti baptizatur, qui Baptismate ab hæretico donatus fuit, quotiescumque hæreticus in eo conferendo præscripta non sit usus forma atque materia, ita dicatur Ecclesia jam ab hæretico inaugurata, quando eadem non fuerat ab illo iuxta præscripta ritus Ecclesiastici consecrata: veluti apposite admodum docet Glossa ad citatos Canones 20. & 21. *de Consecrat. dist.* 1. *Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ; nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non:* & uti rectius ad rem nostram advertit quoque in praxi versatus Pax Jordanus *tom.* 1. *oper. Canonic. de re sacra lib.* 5. *tit.* 9. *n.* 66. In hujusce articuli disquisitione longiores fuimus, memores nos in minoribus, veluti unum ex designatis Doctoribus in Decretis, interfuisse Concilio

leghi *al cap.* 30. e come attesta il Cardinal Baronio *all' anno di Cristo* 591. *num.* 51. e come ampiamente descrive Fioravante Martinelli nel suo Opuscolo *de Diaconia S. Agathæ, p.* 69. e lo stesso San Gregorio *nell' Epistola* 19. *al lib.* 3. *tom.* 2. dell' edizione de' Padri di San Mauro, racconta, ch' era in procinto di consecrare una Chiesa *juxta domum Merulanam* sotto l' invocazione di San Severino, sapendo ch' era stata consecrata dagli eretici.

Lettera decretale di S. Greg. Papa sopra lo stesso punto.

§. 4. Quanto sin ora abbiamo detto, non l'abbiamo detto per recedere dall'opinione, che insegna consecrarsi la Chiesa, della di cui Consecrazione si può ragionevolmente dubitare se sia mai stata fatta, ma per rintracciare i veri fondamenti della predetta opinione. Felice Vescovo di Messina scrisse a San Gregorio una lettera che è la xvi. *nel lib.* 14. *delle lettere* del detto Santo Pontefice; ed in essa così si legge: *Sunt quædam Ecclesiæ in nostra Provincia, super quarum Consecrationibus dubitatur, & tam propter antiquitatem, quam & propter earum custodum incuriam, nescitur, utrum dedicatæ ab Episcopis fuerint, necne: super quibus omnibus nos a vestra Sanctitate, ac Vestræ S. Sedis auctoritate instrui precamur.* Ed a questa lettera così rispose il Pontefice *nella sua lettera* 17. *col.* 1279. *De Dedicationum vero Ecclesiarum dubitatione, super qua inter cætera nos consulere voluistis, hoc vos rite tenere debetis, quod ab Antecessoribus nostris traditum accepimus; id est, ut quoties tam de Baptismo aliquorum, vel Confirmatione, quam de Ecclesiarum Consecratione dubitatio habetur, & nec scriptis, nec testibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, sive Ecclesiæ consecratæ sint, ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Ecclesiæ canonice dedicentur, ne talis dubitatio ruina fidelibus fiat: quoniam non monstruatur iteratum, quod non certis indiciis ostenditur rite peractum.*

Si prova genuina la lettera, contro gli argomenti di alcuni Critici.

§. 5. Due celebri Critici, l'Oudin, ed il du-Pin pretendono, che l'una e l'altra lettera siano apocrife, ed a questi troppo severi Critici ha aderito Giovanni di Giovanni, versato nell' Ecclesiastica erudizione, e che sino che visse, fu a Noi molto ben affetto, nell' Appendice del suo Codice Diplomatico di Sicilia *Diplom.* 20. & 21. *pag.* 388. & 391. Ma, ciocchè siasi della lettera di Felice di Messina, se Giovanni Diacono *al lib.* 2. *cap.* 37. riferisce una parte della citata lettera di S. Gregorio, se Incmaro la cita spesso, e ne riporta almeno la terza parte, se ne fa menzione Regione Abbate, che fiorì nel 900., se in molti codici manoscritti essa si ritrova, se alcune repetizioni, che in essa s' incontrano, per le quali ad alcuni pare sospetta, sono familiari al Gran Pontefice S. Gregorio, non vi resta attacco per impugnare, che la lettera sia parto genuino del Gran Pont. come è obbligato a confessare Natale Alessandro *nella Storia Ecclesiastica del secolo VI. cap.* 4. *art.* 16., e come con indicibile esatezza proseguono i Padri di S. Mauro *nelle note alla let.* 17. *del lib.* 14. del detto Santo *al tom.* 2. *col.* 1275. *e seg.* e come anche pienamente comprova il celebre Autore, ancor vivente, Ceillier *nella Storia degli Autori Sacri ed Ecclesiastici tom.* 17. *cap.* 9. *art.* 3. §. 14. *numer.* 6. Ed assicurata la senenza, di cui ora trattiamo, coll' autorità di S. Gregorio, resta priva di ogni

Risposta all' obietto portato di sopra.

efficacia l' istanza della nuova Consecrazione, che si fa delle Chiese già consecrate dagli eretici, ancorchè non si amministri il Sagramento del Battesimo a chi l' ha ricevuto dagli eretici: mentre, siccome si dà il Battesimo a chi l'ha ricevuto dall' eretico, quando l' eretico non l' ha conferito colla dovuta materia, e colla dovuta forma; così si consagra la Chiesa consecrata dall' eretico, quando la stessa non è stata consecrata da lui, secondo il rito della Chiesa: come molto a proposito insegna la Chiosa ai citati Canoni 20. e 21. *de Consecrat. dist.* 1. *Intelliguntur in eo casu, quando Ariani non consecrant Ecclesias in forma Ecclesiæ: nam quidam eorum faciebant Sacramenta in forma Ecclesiæ, & quidam non*; e come anche molto bene al nostro proposito riflette il pratico Scrittore Pace Giordano *tom.* 1. *Oper. Canonic. de re sacra lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 66. Ci siamo un poco allungati nell' esame di questo punto, ricordandoci

Sinodo Romano, e sua determinazione.

ci d'essere stati *in minoribus* fra i Dottori Canonisti del Concilio Romano tenuto l'anno 1725., ove *al cap.* 3. *del tit.* 25. così fu stabilito: *Ecclesiæ, vel Altaria, si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.*

Il titolo di dubbia Consacrazione se possa aver luogo rispetto alla Metropolitana di Bologna.

§. 6. Assicurato il punto, che si può consecrare la Chiesa, quando si dubita, se sia mai stata consecrata, subentra ora l'esaminare, se siavi dubbio ragionevole, che la nostra Chiesa di S. Pietro sia stata consecrata; dipendendo da questo punto il risolvere, se, in ciò che appartiene a questo capo, possa la stessa oggi essere consecrata. Nella Chiesa non si ritrovano, nè vi è chi si ricordi d'avervi vedute le Croci, che sono indizio della Consecrazione. Se ne recita però ogni anno l'Offizio; ed i nostri Istorici attestano, che fu consecrata dal Pontefice Lucio III. nel giorno 8. di Luglio dell'anno 1184. Vedasi il Ghirardacci *al lib.* 4. *fol.* 98. il Sigonio *de Episcopis Bononiensibus* della stampa di Milano *lib.* 2. *col.* 419. il Vizani *lib.* 2. *fol.* 77. e 78. Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol.* 186. e 187. il Masini *nella sua Bologna Perlustrata part.* 1. *fol.* 107. e 108. Ma, senza levare il pregio ai predetti, avendo essi scritto molti secoli dopo il Pontefice Lucio III. e non avendo portato verun monumento contemporaneo al fatto, che raccontano, non sarà così facile, che gli uomini accurati si risolvano a prestar loro un'intera credenza.

Dubbio insorto intorno alla consecrazione della Basilica Liberiana.

Una simile dubbietà incontrammo, anni sono, nella Basilica Liberiana, detta volgarmente di S. Maria Maggiore, quì in Roma: nella quale facendosi la Consecrazione dell'Altar Maggiore, in essa da Noi riedificato, nacque la controversia, se era conveniente, che anche facessimo la Consecrazione della Chiesa, non essendovi in essa le Croci; recitandosi per altro ogni anno l'Offizio della Consecrazione dal Clero della medesima; e non mancando tradizione di prodigj e miracoli seguiti nell'occasione, che fu consecrata. Cessò poi ogni dubbio: mentre essendosi fatte le dovute diligenze nel celebre Archivio del Capitolo della predetta Basilica, ritrovossi una Bolla del Pontefice Gregorio IX., in cui si fa

Prova della consecrazione d'ambedue le Chiese; e consecutiva esclusione del predetto titolo.

menzione delle Indulgenze concesse dal Pontefice S. Sisto III. allora che consecrò la Chiesa, che riedificò, e ridusse nello stato, in cui si ritrova, non ancora trapassato un secolo, da che il Pontefice Liberio l'aveva fabbricata. Quanto è accaduto nella Basilica Liberiana, possiamo dire francamente succedere ancora nella nostra Chiesa di S. Pietro: mentre, essendo stato sforzato il Pontefice Lucio III. dalle gravi dissensioni, che in quel tempo erano in Roma, a partirne, ed a ricoverarsi in Lombardia; nel passaggio, che fece per Bologna, consecrò solennemente la Chiesa di S. Pietro, e passando per Modena, consecrò la Chiesa Vescovile di S. Geminiano: come si legge *negli antichi Annali di Modena* d'Autore anonimo, stampati *nel tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. e *negli Annali d'Italia* del Muratori *all'anno* 1184. *al tom.* 7. *pag.* 46. ed il monumento dell'una e dell'altra Consecrazione si ritrova in una lettera dello stesso Pontefice, scritta a Gerardo Arcivescovo di Ravenna, a cui, come a Metropolitano, erano in quel tempo soggette le Diocesi di Bologna, e di Modena. La lettera del Pontefice si ritrova nel celebre Archivio della Chiesa di Ravenna, e si ritrova stampata dall'accreditato Rossi *nell'Istoria di Ravenna alla pag.* 356. e leggendosi nella lettera quanto siegue: *Dignum est, & consonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tanquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apost. constituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel successoribus tuis, præjudicium in posterum generetur, sed semper jam dictæ Ecclesiæ, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant:*

S'osserva il diritto che anticamente acquistava il Consecrante sopra le Chiese da lui consecrate.

sarà quì lecito l'osservare di passaggio, che, secondo la disciplina di que' tempi, consecrandosi da chi non era l'Or-

Romanæ Synodi in id ipsum definitio.

lio Romano habito sub annum 1725., ubi *cap.* 3. *tit.* 25. ita fuit constitutum: *Ecclesiæ, vel Altaria si adsint, de quorum Dedicatione dubitetur, nec scripturæ, aut testes existant, qui de Consecratione testentur hujusmodi, absolute ea ulla absque dubitatione consecrari posse, declaramus.*

Primæ hic dubiæ consecrationis titulus an obtineat quoad Bonon. Metropol. Eccl.

§. 6. Hoc itaque extra controversiam posito, licere nimirum Ecclesiam consecrare, cum ambigitur, an fuerit illa unquam consecrata; disquirendum modo, justane subsit, de consecratione Metropolitanæ S. Petri Ecclesiæ dubitatio; exinde enim tota est determinatio, an possit eadem, quantum quidem ad caput hoc pertinet, nunc temporis nova dedicatione sacrari. Nullæ in Templo signatæ conspiciuntur Cruces, vivitque nemo, qui hujusmodi consecrationis argumentum se vidisse meminerit; quotannis tamen recitatur dedicationis Officium; testanturque Historici nostri, consecratam eamdem fuisse a Lucio III. Pontifice octavo Idus Julii anno 1184. Videantur Ghirardaccius *lib.* 4. *fol.* 98. Sigonius *de Episcopis Bononiensibus* editionis Mediolanensis *lib.* 2. *col.* 419. Vizanius *lib.* 2. *fol.* 77. & 78. Cellus Falleonius *in Monumentis Historicis Ecclesiæ Bononiensis fol.* 186. & 187. Masinius *in sua Bononia perlustrata part.* 1. *fol.* 107. & 108. Verum, integra ipsorum existimatione relicta, cum scripserint illi plura post sæcula a Lucio III. Pontifice, nullumque attulerint enarrato facto coævum monumentum, haud ita facile accuratiores homines plenam ipsis fidem adhibendam esse consentient.

Liberianæ quoque Basilicæ consecr. in dubium olim revocata.

Haud absimilis nobis suborta est dubitatio nonnullos antea annos quoad Basilicam Liberianam, Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatam, in qua, dum Ara Major a nobis extructa consecraretur, suborta est disputatio, num congrueret, ut Ecclesiam quoque solemni ritu dicaremus, quandoquidem Cruces in ea nullæ conspiciebantur; quamvis cæteroquin in singulos annos fieret ab ejusdem Clero consecrationis Officium; nec deesset, de signis miraculisque, dum eadem consecraretur, peractis, ad nos usque protensa traditio. Evanuit autem omne dubium, dum opportuno studio ac cura perlustrato celebri Tabulario Capitul. memoratæ Basilicæ, adinventa est Bulla Greg. IX. Pontificis, in qua commemorantur Indulgentiæ a S. Sixto III. Pontifice concessæ, dum dedicavit Templum; quod reædificavit, redegitque ad retentam hactenus formam, centum necdum evolutis annis, ex quo Liberius Pontifex illud a fundamentis primum excitaverat. Quod Liberianæ Basilicæ contigit, idipsum de nostra quoque S. Petri Eccl. evenire, possumus incunctanter asserere. Etenim adactus Lucius III. Pontif. excitatis tunc in Urbe vehementissimis dissidiis, inde abscedere, & sese in Cisalpinas Gallias recipere, dum Bononiam transgrederetur, Templum Divi Petri, & ulterius progressus, dum Mutinam prætergredetur, Ecclesiam S. Geminiani, solemni ritu dicavit, uti legitur *in vetustis Mutinensibus Annalis* Authoris anonymi impressis *tom.* 11. *Rer. Ital. Script. col.* 54. & *in Annalibus Italiæ* a Muratorio editis, *ad annum* 1184. *tom.* 7. *pag.* 46.

Prodito de utriusque consecration. perspicuis monum. rejicitur allatus dubietatis titulus.

Utriusque inaugurationis monumentum exhibetur in Epistola ejusdem Pontificis data ad Gerardum Ravennatensem Archiepiscopum, cui, qua Metropolitano, suberant tunc temporis Bononiensis ac Mutinensis Diœceses. Pontificiæ litteræ in celebri Ravennatensis Ecclesiæ Tabulario asservantur, editæque sunt a claro de Rubeis *in Historia Ravennæ pag.* 356., cum in iisdem litteris hæc adscripta legantur: *Dignum est, & consonum rationi, ut, cum ad tuæ Fraternitatis instantiam, Bononiensi, & Mutinensi Ecclesiis impenderimus Dedicationis munus, nunquam ex hoc adversus Ecclesiam tuam, cui tanquam Metropoli sunt subjectæ, & aliquantam vindicare valeant libertatem. Nos itaque providere volentes, ne de facto nostro, contra te, vel successores tuos, injuriæ, aut scandali materia oriatur, auctoritate Apostolica constituimus, ut nullum ex hoc tibi, vel successoribus tuis, præjudicium in posterum generetur, sed semper jam dictæ Ecclesiæ, sicut ante Dedicationem, quam eis impendimus, erant, in tua, & successorum tuorum obedientia, & subjectione, sine contradictione consistant:*

Opportet adnotare de juribus in consecratam Eccl. Consecranti olim tributis.

licebit hic obiter adnotare, juxta vigentem iis temporibus disciplinam, si quam Ecclesiam a quopiam loci non Ordinario sacrari con-

contigisset, evasisse eamdem obnoxiam auctoritati, & juridictioni Episcopi consecrantis, nisi is suo juri cessisset. Quod quidem & ipsum comprobatur ex solemni actu secuto sub annum 1140. quo, cum Falconius, Abbas insignis Monasterii SS. Trinitatis ad Cavam, Reginnensem rogasset Episcopum, ut Ecclesiam dicaret S. Joannis intra fines suæ Abbatiæ extructam, dedicatio per Episcopum, adjecta tamen sequenti declaratione facta perhibetur: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri nos, nec ipsa Sancta nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia S. Joannis, cum domibus, aut cœmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus, sit juris & ditionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii SS. Trinitatis, habendi, & ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerit, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædictæ Sanctæ Reginensis Ecclesiæ contrarietate*: quemadmodum nosse licet ex ipso actu relato *tom.* 7. Ughellii, Venetæ impressionis *anni* 1721. *col.* 299

Alter iterandæ consecrationis titulus, subsecutum incend.

§. 7. Rejecto titulo ex dubia consecratione desumpto alter subsequitur expendendus titulus, si nimirum Ecclesia combusta quandoque fuerit. Atque superius etiam servatæ methodo insistentes, disquiramus oportet, an si qua Ecclesia fuerit incendio exusta, satis id sit, ut iterata possit ipsi adhibet consecratio, exindeque an hujusmodi titulus in propositam nobis speciem de Bononiensi Divi Petri Ecclesia cadere possit. Canonicus indubie est injectæ cadere possit. Canonicus indubie est injectæ combustionis titulus veluti deprehenditur *ex Can. Ecclesiis* 20. *de Consecrat. dist.* 1. cujus hæc sunt verba: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exustæ fuerint*: quod porro accipiendum ita est, quoties universa, vel maxima Ecclesiæ pars fuerit igne absumpta quemadmodum pergit Glossa *in Cap. Proposuisti, verbo, Reconciliari, de Consecrat. Eccles. vel Altaris*; cujus concepta verba sunt hæc: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari*: vel quando, licet consistant parietes, detractæ tamen iis crustæ, sejunctique lapides sunt; quod quidem ipsum notatur a Glossa *in præallegatum Can. Ecclesiis, verbo, exustæ, de Cons. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius, tunc exsecratur. Consecratio enim Eccl. maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.* Consentiunt Repetentes Canonici juris *ad præcitatum Cap. Proposuisti*, Innocentius nimirum *num.* 1. Zabarella, *num.* 2. Ostiensis *num.* 3. & ad rem præsentem perbelle Ivo Carnotensis, Scripto sæculi IX. *in suo Serm.* 4. *de Sacramentis dedicationis*, consecrationis substantiam parietibus adhærere, qui inunguntur, & Crucibus signantur: quod etiam expenditur, a S. Petro Damiano *in suo Serm.* 1. *in dedicat. Eccles.*

Satis ad id est decrustatos fuisse parietes, lapidesque sejunctos.

Sententia hæc auctoritate & exemplis confirmatur.

§. 8. Titulo subsecutæ, mox supra expresso modo, combustionis favet Liber Diurnus Romanorum Pontificum, vetustissimo e Codice exscriptus, Romanisque typis publici juris factus a celebri Luca Holstenio sub anno 1658., ubi *pag.* 130. *num.* 41. legitur sic cautum: *Basilicam, quam in Castro Illo dilectio tua post incendium asserit reparatam, & in honorem Beati Illius habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in eo præceptionis nostræ seriem facultatem tribus, ut fidelium devotio competens sortiatur effectum.* Neque ad hunc magis firmandum titulum ex igne vastante erutum, desiderantur in Ecclesiasticis Historiis opportuna monumenta. Nono jam elabente, vel decimo ineunte sæculo, in Italiam irruerunt Pannonii, igne ferroque immaniter miscentes omnia; & inter cætera Sacra loca igne consumpta, Nonantulanam quoque Ecclesiam una cum Cœnobio concremarunt: *Si quidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab iisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Ita Sergius Pontifex Nontulano Abbati Leopoldo scripsit. Aut neglexit providi consilii Abbas Monasterium &

l'Ordinario del luogo, una Chiesa, essa diventava soggetta all'autorità del Consecrante, se esso non cedeva il suo diritto: e così restava esente dal jus del proprio Ordinario. Il che anche si comprova con un atto solenne, seguito nel 1140. in cui avendo Falconio, Abbate del celebre Monastero della Trinità della Cava, pregato il Vescovo della Chiesa Reginense a consecrare la Chiesa di S. Giovanni, situata nel distretto della sua Badia fu fatta la Consecrazione dal Vescovo, ma colla seguente protesta: *Ita tamen, ut neque nostri, neque posteri, nos, nec ipsa Sancta nostra Reginnensis Ecclesia, nec aliquis pro parte nostra, ibi aliquod dominium, aut aliquod jus aliquo tempore habeamus, aut quolibet modo habere quæramus, sed semper ipsa prædicta Ecclesia S. Joannis, cum domibus, aut cœmeteriis suis, & cum suis omnibus pertinentibus sit juris & dictionis ipsius Domini Abbatis, & successorum ejus, & prædicti Cœnobii Sanctorum Trinitatis, habendi, & Ordinandi, & faciendi exinde quæ voluerint, absque nostra, successorumque nostrorum, & prædictæ Sanctæ Reginnensis Ecclesiæ contrarietate*: come si vede nell' Atto registrato *nel tom.* 7. dell' Ughelli della stampa di Venezia del 1721. *col.* 299.

§. 7. Escluso il titolo della dubbietà della Consecrazione, succede l'esame d'un altro titolo, che è quello del patito incendio. E qui pure, camminando col metodo poc'anzi tenuto, è d'uopo l'esaminare, se, avendo una Chiesa patito l'incendio, ciò basti, ad effetto ch'essa possa consecrarsi di nuovo; e di poi se questo titolo concorra nel caso presente della nostra Chiesa di S. Pietro di Bologna. Canonico senza dubbio è il titolo del patito incendio; come si desume *dal Can. Ecclesiis*, 20. *de Consecrat. dist.* 1. ed eccone le parole: *Ecclesiis semel Deo consecratis non debet iterum Consecratio adhiberi, nisi ab igne exustæ fuerint*: il che s'intende, ogni qual volta o tutta la Chiesa, o la maggior parte d'essa è restata abbruciata, conforme prosiegue la Chiosa *nel cap. Proposuisti, alla parola: reconciliari, de Consecratione Ecclesiæ vel Altaris*, le di cui parole sono le seguenti: *Si Ecclesia est exusta tota, vel major pars, debet iterum consecrari*: o quando benchè restino in piedi i muri, restano però scrostati, ed una pietra resta disgiunta dall'altra: il che pure vien avvertito dalla Chiosa *nell'allegato Can. Ecclesiis, alla parola: exustæ, de Consecrat. dist.* 1. *Cum Ecclesia ita comburitur, quod destruatur, vel decrustatur interius, & exterius tunc execratur. Consecratio enim Ecclesiæ maxime consistit in unctione exteriori, & conjunctione, & dispositione lapidum.* Concordano i Repentini Canonici *sopra l'allegato Cap. Proposuisti*, cioè l'Innocenzo *al num.* 1. il Zabarella *al num.* 2. l'Ostiense *al num.* 3. Ed a questo proposito osserva molto bene Ivone Carnotense, Scrittore del secolo XI. *nel suo Serm.* 4. *de Sacramentis dedicationis*, che la sostanza della Consecrazione paraicolarmente consiste nelle pareti, nelle quali si fanno le unzioni, e le Croci; il che anche vien considerato da S. Pier Damiani *nel suo Serm.* 1. *in Dedicatione Ecclesiæ.*

Altro titolo, per cui è lecito riconsecrare le Chiese; il patito incendio.

Basta a tal effetto sieno scrostati i muri, ed una pietra resti disgiunta dall' altra.

§. 8. Al titolo dell'incendio patito nel modo poc'anzi accennato, è favorevole il Libro Diurno de' Romani Pontefici, ricavato da un antichissimo Codice, e dato alle stampe in Roma dal celebre Luca Holstenio l'anno 1658. ove *alla pag.* 130. *num.* 41. così si ritrova stabilito: *Basilicam, quam in Castro Illo, dilectio tua post incendio asserit reparatam, & in honorem Beati Illius, habitatores loci Illius desiderant consecrari, Dedicationis tibi in eo per præceptionis nostræ seriem, facultatem tribuimus, ut fidelium devotio, competens sortiatur effectum.* Nè per convalidare il titolo, che deriva dal patito incendio, mancano nella Storia Ecclesiastica i monumenti. Nel fine del secolo IX. o sia nel principio del secolo X. vennero gli Ungheri in Italia, ove fecero stragi, ed incendj enormi; e fra gli altri luoghi sacri che abbruciarono, abbruciarono la Chiesa, ed il Monastero di Nonantola: *Siquidem barbarorum gladio vastante, tuumque Monasterium ab iisdem igne crematum, malorum hominum infestatione, te ipsum cum tuis turbatum audimus.* Così scrisse Sergio Papa all' Abbate Leopoldo, Abbate Nonantolano. Non mancò il provido Abbate di rifare il Monastero,

Si conferma questa opinione coll' autorità ed esempj.

ro, e la Chiesa: *ut post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* prosiegue lo stesso Pontefice. Ed avendogli l'Abbate fatta istanza, acciò destinasse un Vescovo, che consacrasse la Chiesa, tre dal Papa gli furono nominati, dandogli fra essi tre l'elezione di quello, che esso avesse avuto genio d'invitare a consecrare la Chiesa: *De cætero, si ad consecrandam tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris, &c. de his tribus, qualem volueris induc ad consecrandam tuam Ecclesiam.* Il monumento è stampato nell' Ughelli *al tom.* 2. dell'edizione allegata *col.* 205. Nel principio del secolo XIV. essendosi per disgrazia attaccato il fuoco alla Basilica Lateranense, essa restò, unitamente coll'annesso Palazzo Papale, abbruciata e distrutta, come riferiscono S. Antonino *nella 3. part. delle Cronache tit.* 21. *cap.* 1. §. 4. ed il Villani *nel lib.* 5. *cap.* 98. e non avendo mancato il Pontefice Clemente V. di riedificarla, poco dopo la metà del predetto secolo XIV. restò per nuova disgrazia esposta ad un nuovo vastissimo incendio, come attestano il Rainaldi *nella Continuazione degli Annali all' anno* 1361. *num.* 3. il Sorefino *negli Annali Lateranensi manoscritti*, che si conservano nell' Archivio del Capitolo, *fogl.* 147. E benchè dalla provida cura de' Romani Pontefici fossero alla Basilica somministrati tutti i mezzi, in vigore de' quali ritornò nel primiero stato; non essendo però la stessa stata di nuovo consecrata, ancorchè ne' tempi precedenti, e quando fu fabbricata, fosse consecrata da S. Silvestro, volle il Pontefice Benedetto XIII. riconsecrarla, come fece; avendo Noi con nostra grande ammirazione veduta la funzione laboriosa, fatta da quel pio Pontefice con somma divozione, ed intrepidezza, non ostante l'essere esso estenuato di forze, e però ridotto vicino al termine de' suoi giorni.

Si pruova che neppur questo secondo titolo è addattabile alla Chiesa di Bologna.

§. 9. Raccontano i nostri Istorici, che stando la Cattedrale di Bologna fuori della Città, ed essendo essa restata distrutta da' barbari, pensarono i nostri providi Concittadini di riedificarla, ma dentro la Città, e nel luogo, ove anche presentemente si ritrova: il che successe nel principio del secolo X. Raccontano gli stessi Storici, che sotto il Vescovo Enrico I. verso la metà del secolo XII. restò la Chiesa affatto abbruciata; e soggiungono, che poco dopo sotto il governo di Giovanni Vescovo, che prima era stato Canonico Lateranense, fu da esso nobilmente rifatta. Si possono vedere il Sigonio *nelle Vite de' Vescovi di Bologna*, il Ghirardacci *nelle sue Storie*, Pompeo Vizani, e diffusamente Celso Faleoni, ed il Masini; ai quali tutti si può prestare intera fede, ancorchè non siano contemporanei, trattandosi d'atti publici e notori, de' quali dura la memoria per più secoli, e de' quali non si conservano monumenti, nè v'è altro modo di saperli, che ricorrendo agl' Istorici del Paese in cui sono seguiti. Certo dunque è l'incendio, certa pur troppo è la qualità dell' incendio: ma non per questo può dirsi, che da ciò derivi il titolo, per poter di nuovo canonicamente consecrare la Chiesa: imperocchè l'incendio seguito dopo la Consecrazione, apre la strada ad una nuova Consecrazione; ma non già l'incendio che è seguito prima della Consecrazione; come appunto è successo nel caso presente, in cui essendo seguito l'incendio della Chiesa di S. Pietro, ed avendola il Vescovo Giovanni rifatta e riedificata, il Pontefice Lucio III. avendola ritrovata nello stato predetto, la consecrò. Sarebbe necessario il provare un nuovo incendio, seguito dopo la Consecrazione del Pontefice; e di questo non abbiamo veruna contezza.

Terzo titolo per la riconsecrazione d'una Chiesa, se tutta, o almeno i muri siansi rifabbricati.

§. 10. Resta l'esame dell'ultimo titolo addattabile al nostro caso, per cui si può fare la nuova Consecrazione della Chiesa, e che consiste nel rifacimento dell'antica Chiesa, e particolarmente de' muri; mentre, se fosse caduto il tetto, e si fosse rifatto, e fossero restati in piedi gli antichi muri, già dal Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Ligneis, de Consecr. Eccles. vel Altar.* fu deciso, che la Chiesa consecrata, non dee riconsecrarsi: *Inquisitioni tuæ taliter duximus respondendum, quod, cum parietes in sua integritate permanserint, & tabula*

& Ecclesiam a fundamentis restituere: *ut post tot flagella tui laboris certamine Ecclesiam ipsius tui Monasterii usque ad culmen levares &c.* pergit idem Pontifex. Cumque ab eo quæsiisset Abbas, ut Episcopum Ecclesiam consecraturum designaret, tres nominavit Pontifex, tributa ipsi facultate seligendi ex tribus jam designatis, quem maluisset ad dedicandam Ecclesiam invitare: *De cætero, si ad consecrandam tui Monasterii Ecclesiam Episcopum quæris &c. de his tribus, qualem volueris induc ad consecrandam tuam Ecclesiam.* Monumentum hoc impressum est penes Ughellium *tom.* 2. præcitatæ editionis *col.* 205. Ineunte XIV. sæculo cum Lateranensem Basilicam adverso casu intercessisset ignis, eadem una cum adjuncto Pontificio Palatio exausta mansit atque consumpta, uti referunt S. Antoninus 3. *part. Chronic. tit.* 21. *cap.* 1. §. 4. & Villanius *lib.* 5. *cap.* 98. Cumque Clemens V. Pontifex non prætermisisset eamdem reædificandam curare, non multo post exactum præfati XIV. sæculi dimidium, novo adverso fato, ingenti suborto incendio, iterum fuit absumpta, quemadmodum testantur Rainaldus *in Continuatione Annalium ad annum* 1361. *n.* 3. & Sorefinus *in Annalibus Lateranensibus* manuscriptis, asservatisque in Tabulario Capituli *fol.* 147. Et quamvis ex sollicita Romanorum Pontificum cura, omnia Basilicæ suppeditata fuerint, quibus in pristinum statum restituta fuit, cum tamen non fuisset iterata consecratione dicata, quamvis superioribus temporibus, & cum primum constructa extitit, eam S. Silvester dedicavisset, hinc placuit Benedicto XIII. Pontifici eamdem sacrare, quod quidem præstitit nobis spectantibus, vehementerque mirantibus universam laboriosam functionem a pio illo Pont. summa cum religione animique constantia peractam, quamvis idem ipse viribus esset destitutus, ideoque ad novissima vitæ properaret.

Nec alter hic subjecti incendii tit. Bonon. Eccl. accommod. demonstratur.

§. 9. Tradunt Historici nostri, providos Concives nostros iniisse consilium, de Bononiensi Cathedrali Ecclesia extra Civitatem olim constructa, Barbarorumque eversa populationibus, reædificanda, sed intra Civitatis muros, eodemque ipso in loco, ubi vel nunc sita conspicitur: id quodquod præstitum est X. ineunte sæculo. Iidem Historici referunt, sub Henrico I. Episcopo, medio circiter sæculo XII. sacram illam ædem igne penitus fuisse consumptam; subduntque, non ita multo post fuisse eamdem a Joanne Episcopo antea Lateranensi Canonico, egregio opere restitutam. Videri possunt ea de re Sigonius *in Vitis Episcorum Bononiensium*, Ghirardaccius *in suis Historiis*, Pompeus Vizanius, fusiusque Celsus Faleonius, & Masinius; quibus porro Authoribus, etsi gestæ rei haud coætaneis, integra fides adhiberi valet, cum agatur de factis publicis, omnibusque perspectis, quorum in plura sæcula protenditur recordatio, quorumque nulla servantur monumenta, ideoque resciri aliter nequeunt, quam si Historici regionis, in qua gesta res dicitur, consulantur. Indubium itaque est secutum incendium; certa itidem satis superque incendii conditio; at non propterea pronunciari potest exinde titulum profluere, ad Ecclesiæ consecrationem jure iterandam. Subsecutum enim post consecrationem incendium iteratæ dedicationi locum facit; non autem combustio, quæ consecrationem antecesserit, veluti plane contigit in ea, quam versamus, facti specie, juxta quam, cum Ecclesiam Sancti Petri consumpsisset ignis, eamque Joannes Episcopus iterum a fundamentis excitasset ac reædificasset, eamdem ipsam sic restitutam Lucius III. Pontifex consecravit. Aliud itaque indigitandum esset, evincendumque incendium, Pontificiam consecrationem subsecutum; at de hoc nullum nobis proditum monumentum.

Tertius iterandus consecrationis tit. Eccl. videlicet, vel saltem parietum readific.

§. 10. Jam reliquum est, ut ad examen revocetur tertius titulus casui huic nostro aptus, per quem nova potest Ecclesiæ adhiberi consecratio, quique in veteris Ecclesiæ, ac præsertim parietum nova constructione continetur; si enim corruisset tectum, illudque iterum fuisset superinductum, veteres autem constitissent parietes, jam a Pontifice Innocentio III. *in Cap. Ligneis de Consecrat. Ecclesiæ, vel Altar.* definitum fuit, consecratam Ecclesiam non debere iterata inauguratione dicari: *Inquisitioni tuæ taliter duximus respondendum, quod, cum*

cum parietes in sua integritate permanserint, & tabula Altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit, ob causam prædictam nec Ecclesia, nec Altare debet denuo consecrari. Scribensque in prædictum textum Abbas subdit *n. 1. Quia Consecratio Ecclesiæ consistit, non in tecto &c. sed in parietibus; ideo, corruente tecto, non fiet reconsecratio:* & cum Abbate veteres Repetentes, quin & recentiores Authores, passim consentiunt.

An satis ad id sit Eccl. parietesque per partes refici.

§. 11. At non propterea omnes submotæ quæstiones a scriptoribus excitari solitæ. Casum inducunt ipsi de Ecclesia, ejusdemque parietibus, paulatim, & per partes refectis; & inquirunt, an refectis hoc pacto omnibus integrisque parietibus, liceat Ecclesiæ universim, uti prædictum est, refectæ consecrationem iterare; negant aliqui, quod eadem semper sit Ecclesia; ad eum plane modum, quo eadem dicitur navis, quæ paulatim, pro opportunitate, novis restituitur tabulis, lignisque; quamvis demum nullæ tabulæ, nulla supersint ligna ex veteribus, quibus fuit navis primum compacta; idemque ipse dicitur populus, etsi superstites non sint amplius illi, ex quibus olim coalescebat, fuerintque isti, natis subinde hominibus suppleti.

Negant. sententia, & argum.

Affirmat. sententiæ fundam.

§. 12. In oppositam sententiam concedunt alii, tum quia quoad spiritualia, veritatem sequimur, non fictionem; tum quia sublatis antiquis parietibus, nec vetus manet amplius consecratio. Est hæc Innocentii sententia, quam sequitur Abbas *in cit. Cap. Proposuisti, num.* 8. ubi postquam primam retulit opinionem, ita subdit: *Sed Innocentius super rubricam refert, contrarium teneri a quibusdam, ut indigeat reconsecratione. Et hanc partem puto veriorem: nam in istis spiritualibus consideramus veritatem, & non fictionem: sed in veritate non est illa Ecclesia, ex quo in toto de novo, licet successive, est refecta; nam negari non potest, quin Consecratio, quæ consistebat in antiquis parietibus, sit sublata; & jura contraria loquuntur de fictione juris.*

Media inter præd. complur. sententia.

§. 13. Alii denique sentiunt, si quæ iteratis vicibus fit parietum superinductio, ita peragitur, ut pars major consecrati parietis consistat, iteratæ consecrationi non esse locum: quod major consecrati parietis pars minori superadditæ suam impartiat consecrationem. Ita disserit Suarez *tom. 3. in 3. part. disput. 81. sect. 4. §. Sextus casus: Quando parietes Ecclesiæ ita destruuntur, ut eam integre reædificare oporteat; tunc iterum consecranda est &c. Oportet autem, ut parietes simul ruant; nam, si paulatim, & successive destruantur, ac reparentur, non perditur Consecratio, quia semper censetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum est, dummodo pars non consecrata, quæ additur, non sit major; quia tunc id, quod est majus, censetur ad se trahere, quod est minus.* Huicque sententiæ adhærent alii, quos collegit, sequutusque est Schmalzgrueber *ad tit. Decretalium de Consecr. Eccles. §. 1. num. 27. & 28.* Verum, utut sit de recensitis sententiis, illud tuto pronunciari posse videtur, quoties destructum est vetus templum, vel quia corruit, vel quia illud subverterunt homines, vel quia Christifidelium religio, a primo posito lapide ad usque novissimum, novum excitare templum instituit, adeour asserere nemo possit veterem consistere ædem, sed potius veteri illi in honorem certi alicujus Sancti Deo dicatæ novam superinductam ædem, Deo itidem in honorem ejusdem Sancti nuncupatam; perspicuum esse, posse novam dicari Ecclesiam, licet vetus illa jam destructa, fuisset & ipsa solemni ritu inaugurata.

Has inter quæstion. quid cert.

Exemplo res illustratur.

§. 14. In Historia Lotharingiæ novissime publici juris facta a P. Calmet, *part. 2. tom. 1. col. 567.* publicus exscriptus legitur actus Requini Tullensis Episcopi, editus sub annum 1128., quo narratur, constructam ad Spinalium Ecclesiam quamdam, fuisse a S. Gerardo Tullensi Episcopo consecratam, ipsique exinde subversæ novam fuisse superinductam, hancque iterum a S. Leone PP. IX. inauguratam. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolumus,*

quod

bula Altaris mota, vel enormiter læsa non fuerit, ob causam prædictam nec Ecclesia, nec Altare debet denuo consecrari. E scrivendo l'Abbate sopra il detto testo, così soggiugne *al num. 1. Quia Consecratio Ecclesiæ consistit, non in tecto &c. sed in parietibus; ideo corruente tecto, non fiet reconsecratio:* e coll'Abbate concordano gli antichi repetenti, e comunemente ancora gli Autori moderni.

Se basti a tale effetto il rifabricare la Chiesa, ed i muri parte per parte.

§. 11. Ma non per questo restano tolte le dispute, che si vanno promovendo dagli Scrittori. Propongono essi il caso della Chiesa, e de' muri della medesima, che si vanno rifacendo, ma a poco a poco, ora una parte, ed ora un'altra; e cercano, se in questo modo essendosi rifatti tutti, possa la Chiesa, dopo il totale predetto rifacimento, di nuovo consecrarsi: ed alcuni rispondono di no, essendo sempre la stessa Chiesa; siccome sempre si dice essere la stessa nave quella, che a poco a poco, secondo il bisogno, si va riparando con nuove tavole e nuovi legni, ancorchè non vi resti verun' antica tavola, o verun antico legno di quelli, coi quali fu precedentemente fabbricata; e si dice essere lo stesso popolo, ancorchè non siano più vivi quelli che una volta lo componevano, e questi siano stati reclutati dagli altri che sono nati dopo que' primi.

Opinione negativa, e suo princip. arg.

§. 12. Altri poi sono di sentimento contrario; sì perchè nelle cose spirituali si deve attendere la verità, e non la finzione; sì perchè, non essendovi più gli antichi muri, non v'è più l'antica Consecrazione. Questa è la sentenza d'Innocenzo, di cui si fa seguace l'Abbate *nel cit. cap. Proposuisti, al num.* 8. ove, dopo aver riferita la prima opinione, così scrive: *Sed Innocentius super rubricam refert, contrarium teneri a quibusdam, ut indigeat reconsecratione. Et hanc partem puto veriorem; nam in istis spiritualibus consideramus veritatem, & non fictionem: sed in veritate non est illa Ecclesia, ex quo in toto de novo, licet successive, est refecta; nam negari non potest, quin Consecratio, quæ consistebat in antiquis parietibus, sit sublata; & jura contraria loquuntur de fictione Juris.*

Fondam. di chi tiene l'affermativa.

§. 13. Altri poi vogliono, che, se il rifacimento de' muri, che si fa in più volte, si fa, lasciando in piedi la maggior parte del muro consecrato, non sia luogo a nuova Consecrazione; comunicando la maggior parte del muro consecrato la Consecrazione alla minor parte, che ad esso si aggiunge. Così la discorre il Suarez *nel tom. 3. in 3. part. disput. 81. sect. 4. §. Sextus casus: Quando parietes Ecclesiæ ita destruuntur, ut eam integre reædificare oporteat, tunc iterum consecranda est &c. Oportet autem, ut parietes simul ruant; nam, si paulatim, & successive destruantur, ac reparentur, non perditur Consecratio, quia semper censetur manere idem numero Templum. Quod intelligendum est, dummodo pars non consecrata, quæ additur, non sit major; quia tunc id quod est majus, censetur ad se trahere quod est minus.* Ed a questa sentenza aderiscono gli altri cumulati, e seguitati dallo Schmalzgrueber *al tit. delle Decretali de Consecrat. Eccles. §. 1. num. 27. & 28.* Ma, ciocchè siasi delle riferite opinioni, sembra potersi dire sicuramente, che, quando la Chiesa antica è restata distrutta, o perchè è caduta, o perchè gli uomini l'hanno rovinata, o perchè la pietà de' fedeli si è accinta a fabbricarne una nuova, incominciando dalla prima pietra, e proseguendo sino all'ultima, in tal maniera che non v'è chi possa dire che resti in piedi l'antica Chiesa, ma bensì che in luogo dell'antica Chiesa dedicata a Dio in onore del tal Santo, se n'è riedificata una nuova, dedicata pure a Dio in onore dello stesso Santo: sembra esser cosa chiara, potersi la nuova Chiesa consecrare, ancorchè la prima fosse già stata consecrata.

Sentenza di mezzo tra le due precedenti: e suoi seguaci.

Cosa passi per certo tra le questioni dubbie.

§. 14. Nella Storia della Lorena, ultimamente data alle stampe dal Calmet, *nella part. 2. del tom. 1. col. 567.* stà registrato un Atto pubblico di Riquino Vescovo Tullense, fatto nell'anno 1128. in cui si racconta, ch'essendo stata fabbricata vicino a Spinal una Chiesa, fu essa consecrata da S. Gerardo Vescovo Tullense, e ch'essendo essa di poi stata distrutta, ne fu fatta una nuova, e che questa fu per la seconda volta consecrata da San

Si dà lume alla materia con l'esempio.

Leone

Leone IX. *Hoc etiam a notitia posterorum recedere nolumus, quod, destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit &c.*

Si portano altri esempj allo stesso effetto.

§. 15. La Chiesa di S. Maria in Monticelli di Roma era già stata consecrata dal Pontefice Pasquale II. come attesta Pandolfo Pisano appresso il Papebrochio *nel Propileo alla pag. 319. num. 27.* della stampa di Venezia. Dopo il sasso di più secoli, essendo la detta Chiesa ridotta in cattivo stato, il Pontefice Clemente XI. tanto per essa fece, che si può dire che la riedificasse, come molto bene avverti il Gagni, Maestro delle Cerimonie, nell'Istrumento della dedica della stessa Chiesa: *Quam Sanctissimus Dominus Noster Clemens Papa XI. reædificari fecit*. E questa Chiesa di S. Maria in Monticelli nell'anno 1716. fu consecrata, non ostante la prima Consecrazione di essa, fatta dal Pontefice Pasquale II. come si è detto, e come anche si può il tutto vedere nella Storia della detta Chiesa, scritta da Orazio Ciuccioli, *p. 89. & pag. 94.* La Chiesa eretta da S. Benedetto in Monte Casino fu distrutta dai Longobardi. La rifece l'Abbate Petronace; ed essendo stata abbruciata dai Saracini, fu rifatta dall'Abbate Giovanni, ed ampliata dall'Abbate Desiderio: ed il Pontefice Zaccaria la consecrò l'anno 748. della qual Consecrazione ampiamente discorrono il Sigonio *de Regno Italiæ lib. 3. all' anno* 748. il Cardinal Baronio *allo stesso anno 748. num. 16.* ed il Gattola *nella parte prima della Storia dell' Abbazia Casinense al secolo III. pag.* 20. Si fa menzione di una Consecrazione fatta della stessa Chiesa da Alessandro II. l'anno 1071. La stessa Chiesa patì grave rovina per un gran tremuoto l'anno 1349. e fu riedificata per ordine del Pontefice Urbano V. Ma essendo la stessa di nuovo precipitata, ed essendo stata riedificata da' fondamenti l'anno 1649. e ridotta in quello stato di magnificenza, in cui ora si ritrova, il Pontefice Benedetto XIII. ne fece la terza Consecrazione l'anno 1727. come ognuno di noi si può ricordare, e come anche si legge nella Vita dello stesso Pontefice scritta da Monsignor Borgia Arcivescovo di Fermo *sotto il num.* 57. e come altresì si legge in una Lapide posta nella detta Basilica in memoria di questo fatto: *Terræmotu anni 1349. prorsus dirutam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1727. die 19. Maii solemni ritu tertio consecravit.* Finalmente l'antica Chiesa della celebre Abbazia di Campidona fu consecrata dal Pontefice Adriano I. ma essendo essa stata gettata a terra nel secolo XVII. nella guerra de' Svezzesi, ed avendola l'Abbate riedificata da' fondamenti, prevalendoci Noi dell'autorità Pontificia di concedere ad un Abbate, benchè senza carattere Vescovile, il poter consecrare la Chiesa, servendosi dell'Olio benedetto dal Vescovo, per soddisfare alla divozione dell'Abbate, ed al pio desiderio de popoli, che bramavano di veder fare la funzione dall'Abbate, che tanto si era adoperato per condurre a fine la grand'opera, fu dallo stesso, in sequela d'un nostro Breve, fatta la Consecrazione della Chiesa: come il tutto può vedersi nella nostra Opera *de Synodo Diœcesana al lib. 13. cap. 15. num.* 4. della nuova edizione Romana.

Si esamina, e si rigetta il titolo del terremot. patito dalla Chiesa di Bologna.

§. 16. Ma, ritornando alla nostra Chiesa Metropolitana di S. Pietro di Bologna, sebbene dopo la Consecrazione fattane da Lucio III. come si è detto, l'anno 1184. si faccia dal Ghirardacci *al l. 5. fol.* 146. dal Vizani *al l. 3. fol.* 101. dal Masini *part. 1. fol.* 107. e 108. da Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna fol.* 230. menzione d'un terribile tremuoto, seguito l'anno 1222. nel tempo del Vescovado di Enrico Fratta, che recò un gran pregiudizio alla Chiesa di S. Pietro, riferendo però gl'istessi, che rovinò il tetto, e la volta della Chiesa, e che il provido Vesc. non lasciò di riparare al danno; questo funesto accidente non basta per l'effetto, di cui si tratta; essendosi di sopra già veduto, che quando restano illese le pareti, nelle quali la Consecrazione ha la sua sede, ancorchè rovini il tetto della Chiesa, non si può fare nuova Consecrazione della stessa.

§. 17.

quod destructo etiam Monasterio, quod B. Gerardus dedicaverat, quia nimis parvum erat, & altero ædificato, quod Beatus Leo dignitate Sedis Apostolicæ sublimatus dedicavit &c.

Iterata in id ipsum afferuntur exempla.

§. 15. Templum S. Mariæ situm in Urbis Regione Monticulorum nuncupata, dicatum jam fuerat a Paschali II. Pontifice, teste Pandulpho Pisano apud Papebrochium *in Propiælo pag. 319. num. 27.*, Venetæ impressionis. Plura post annorum centena, cum sacra Ædes fuisset in deteriorem statum perducta; Clemens XI. Pontifex fuit adeo pro ea sollicitus, ut ab ipso reædificata merito dici queat, veluti perbelle adnotavit Gagnius Cæremoniarum Magister in publicis Actis a se confectis super dedicatione ejusdem Ecclesiæ: *Quam Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa XI. reædificari fecit*: Hæcque ipsa Ecclesia S. Mariæ in Monticulis anno 1716. consecrata fuit, nil morante prima ejusdem inauguratione a Paschali II. Pontifice peracta, veluti præmunitum fuit; atque insuper dignosci omnia possunt ex Historia præfatæ Ecclesiæ scripta ab Horatio Ciuccoli *pag. 89. & pag. 74.* Ecclesiam a S. Benedicto extructam in Monte Cassino subverterunt Longobardi. Ipsam restituit Abbas Petronaces; sed a Saracenis deinde combustam Joannes Abbas reædificavit, Abbas vero Desiderius ampliavit, atque demum Zacharias Pontifex consecravit, sub annum 748. qua de consecratione fusiori calamo scripsere Sigonius *de Regno Italiæ lib. 3. ad annum* 748. Card. Baronius *ad eumdem annum 748. num. 16.* atque Gattola *parte prima Historiæ Abbatiæ Cassinensis ad sæculum III. pag.* 20. De alia quoque Consecratione, eidem Ecclesiæ ab Alexandro II. sub annum 1071. adhibita, occurrit mentio. Ipsa insuper Ecclesia, ingenti terræ motu, anno 1349. diruta, Urbani V. Pontificis jussu fuit excitata. At cum eadem iterato corruisset, fuissetque anno 1649. a fundamentis restita, & in eum, quem nunc tenet magnificentiæ statum, adducta Benedictus XIII. anno 1727. eam tertio consecravit, quemadmodum quisque nostrum meminisse potest, atque etiam legitur in ejusdem Pontificis Vita edita a Præsule Borgia Archiepiscopo Firmano, *sub num.* 57., ac veluti etiam adnotatum conspicitur in Lapideo monumento in prædicta Basilica ad perennem rei gestæ recordationem apposito: *Terræmotu anni 1349. prorsus dirutam, & Urbani V. jussu erectam, ac rursus ruina obrutam, atque a fundamentis anno 1649. excitatam, & recens magnificentius exornatam, Benedictus XIII. Pontifex Maximus Ordinis Prædicatorum anno 1717. die 19. Maii solemni ritu tertio consecravit.* Vetus denique Templum insignis Abbatiæ Campidonensis fuit ab Hadriano I. Pontifice solemni ritu inauguratum; verum eum illud idem; sæculo XVII., Svedensi bello, prostratum mansisset, & per Abbatem a fundamentis restitutum fuisset; Nos ex Pontificia Nostra auctoritate, Abbati, etsi Episc. charactere non insignito, facultatem fecimus consecrandi Eccles. adhibito tamen Oleo per Episc. benedicto, idque ut religioni ipsius Abbatis, & piis indulgeremus populorum votis, qui Abbatem, cujus tanta in opere perficiendo laus fuerat, sacram functionem peragentem cernere exoptabant; & sane fuit ab eodem, in vim dati a Nobis Apostolici Brevis, solemniter inaugurata Ecclesia, veluti nosse licet e Nostro Opere *de Synodo Diœcesana lib. 13. cap. 15. num.* 4.

Pensatur, rejiciunturque titulus ex terræm. quo Bon. Eccl. pars concidit.

§. 16. Verum ad nostram iterum Metropolitanam Bononiensem Ecclesiam S. Petri, redeundo, etsi post peractam a Lucio III. sub annum 1184., uti prænotatum est, ejusdem Consecrationem, Ghirardaccius *lib. 5. fol.* 146. Vizanius *lib. 3. fol.* 101. Masinus *part. 1. fol.* 107. 108. Celsus Faleonius *in Historicis Monumentis Ecclesiæ Bononiensis fol.* 230., meminerint ingentis sequuti terræmotus, Henrrco Fratta Episcopo, anno 1222., quo grave detrimentum Ecclesiæ S. Petri fuit illatum; cum tamen iidem ipsi referant; corruisse tectum, ac testudinem Ecclesiæ, providumque Episcopum haud prætermisisse illata reparare damna, ad rem præsentem satis haudquaquam est acerbus hic casus; superius namque animadversum est, consistentibus integris parietibus, quibus potissimum adhæret consecratio, non licere iterato Ecclesiam consecrare, etsi ejusdem tecta concidant.

§. 17.

S'stabilisce il tit. legittimo della confecrazione nella totale redificazione della Chiesa.

§. 17. Dee dunque la nuova Consecrazione avere il suo fondamento in altro capo: e questo è in pronto, e non è ideale. Reggendo il Cardinale Ranuzio Farnese nell'anno 1565. la Chiesa di Bologna in qualità di Vescovo, e compassionando l'infelice fabbrica della Cappella maggiore della nostra Cattedrale, pensò a fabbricarne una nuova da' fondamenti; ma non avendo posta mano alla sua idea, ne lasciò la cura al Cardinale Gabbriello Paleotti suo successore, e che fu il primo Arcivescovo della nostra Patria.

Onde avesse principio la nuova fabbrica.

Fabbricò dunque questo gran Cardinale l'augusta Cappella maggiore, alla quale dalla Chiesa si ascende per certi scalini, ed anche accomodò il sotterraneo, che è sotto la stessa, avendo fatta la solenne traslazione, e collocazione delle insigni Reliquie de' nostri Santi Martiri Vitale ed Agricola, che collocò in un'Urna assai propria e decente. Il Cardinale incominciò la fabbrica della gran Cappella da' fondamenti, la terminò, e la rese ricca, ed adorna con ornamenti proprj, e rinnomate pitture. Il tutto vien riferito dal Ledesma nella Vita del detto Cardinale *al lib. 3. cap. 9.* da Alberto Bruni suo Segretario, nella Vita pure che fece dello stesso, stampata *nel tom. 6. degli antichi Scrittori, e Monumenti*, raccolti dal Martene, e dal Durand, e dati alla luce in Parigi l'anno 1729. *col.* 1406. *§. 31.*, dal Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, quando parla dello stesso Cardinale: oltre quello, che anche attestano il Vizani *nelle Storie lib. 12. fol. 107. e 108.* l'Ughelli *nella Italia sacra al tom. 2. della citata edizione col. 41.* il Masini *part. 1. fol. 107. e 108.* e diffusamente Celso Faleoni *nelle Memorie storiche della Chiesa di Bologna lib. 6. fogl. 619. e seg.* ove aggiugne, ch'essendo stata superiore alle forze del Cardinale la spesa, che fece nella fabbrica ed ornamenti della gran Cappella, non lasciò il Pontefice Gregorio XIII. nostro Concittadino, di somministrargli più volte larghe e copiose sovvenzioni.

Se ne forma il disegno, e si butta la prima pietra.

§. 18. Restava in piedi, non ostante la fabbrica della nuova Cappella maggiore, il restante della Chiesa vecchia; ed o perchè essa fosse in cattivo stato, o perchè non corrispondesse alla magnificenza della nuova Cappella, l'Arcivescovo Alfonso Paleotti, successore del Cardinale Gabbriello dello stesso cognome nell'Arcivescovado di Bologna, intraprese di fare una nuova Chiesa corrispondente alla nuova Cappella, avendone fatto fare il disegno dal celebre Architetto, Padre Gio: Ambrogio Magente, Chierico Regolare Barnabita; gettò la prima pietra della nuova Chiesa l'anno 1605. nel giorno dedicato all' Annunziazione di Maria Vergine, essendo vacante la Sede Apostolica per la morte di Clemente VIII. e ne' fondamenti fece porre la seguente Lapide: *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem angustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis 1605. die Annuntiationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*; ed in quell'occasione fece ancora incidere varie Medaglie allusive alla nuova fabbrica della Metropolitana, che intraprendeva: ed una di queste è stata già da Noi con altre Medaglie mandata al nostro celebre Istituto di Bologna.

Progressi della Fabbrica.

§. 19. Fra i nostri Concittadini, che con larga limosina diedero aiuto alla nuova fabbrica, viene memorato un certo Lodovico Rusticelli, che a spese proprie fece il primo gran pilone a sinistra della Cappella maggiore. Si ha sicura memoria del proseguimento della fabbrica nel Pontificato di Paolo V., leggendosi in una Lapide alla parte di mezzo giorno della nuova Chiesa le seguenti parole: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Palæoto Archiepiscopo, anno Christi 1610. & Alexandro Ludovisio successore 1614.* e leggendosi in un'altra Lapide, posta alla parte di settentrione *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovisius IV. Archiepiscop. provid. anno 1614.* Quanto finora si è detto, viene anche riferito dall' Ughelli *nell' Ital a sacra al tom. 2. col. 46.* dal Rabbi *nella Continuazione della Storia de' Vescovi Bolognesi* scritta dal Sigonio *col. 606.*, dal Masini *nella*

Canonic. titul. iterandæ confecr. hujus Ecclesiæ, tantummodo reædificat. a fundam.

§. 17. Nova itaque adhibenda Consecratio alio debet fundamento inniti; paratumque illud est, nec a nobis excogitatum. Cum Raynutius Cardinalis Farnesius anno 1565. Bononiensem Ecclesiam Episcopus administraret, exiguum miratus ædificium majoris Cappellæ ejusdem Cathedralis Ecclesiæ, jam tum de alia a fundamentis excitanda secum ipse constituit; at cum nunquam manum operi admovisset, id curæ reliquit Cardinali Gabrieli Palæotto sibi Successori, primoque in Patria nostra Archiepiscopo.

Recensentur novi ædificii exordia.

Magnus itaque is Cardinalis augustam construxit Cappellam majorem, ad quam ex Ecclesia per aliquot conscenditur gradus, ipsumque etiam subterraneum ædificium instauravit, solemnique pompa in eamdem translatas, collocatasque insignes nostrorum SS. Martyrum Vitalis, & Agricolæ Reliquias, decenti admodum, elegantique urna inclusit. Conspicuum Sacelli ædificium Cardinalis a primo lapide instituit, perfecit, ditavit, instruxitque congruentibus ornamentis, atque picturis celeberrimis. Enarrantur omnia a Ledesma in Vita præfati Cardinalis *l. b. 3. cap. 9.*, ab Alberto Bruni ipsi a Secretis, in Vita itidem ejusdem per ipsum contexta, impressaque *tom. 6. veterum Scriptorum, & Monumentorum*, quæ collecta fuerunt a Martene, & Durando, publicique juris facta Parisiis anno 1729. *col.* 1406. *§. 31.*, a Sigonio, *de Episcopis Bononiensibus*, cum loquitur de eodem Cardinali: quibus accedunt, quæ insuper testantur Vizanius in Historiis *lib. 12. fol. 107. & 108.* Ughellius *Italia sacra t. 2. citatæ editionis col. 41.* Masinius *part. 1.* fol. 107. & 108. & latius Celsus Faleonius *in Monumentis Historicis Bononiensis Ecclesiæ lib. 6. fol. 619. & seq.* ubi subdit, non prætermisisse Gregorium XIII. Pontificem Concivem Nostrum, quum collati sumptus in ædificium, ornatumque ingentis Cappellæ, vicissent Cardinalis vires, iteratis vicibus ampla ipsi munificaque suppeditare subsidia.

Conficit. Archetypus, positoque primo lapide inchoatur.

§. 18. Novo licet absoluto majoris Sacelli ædificio, consistebant tamen adhuc reliqua vetustioris Templi; verum sive quod illud in deterius inclinasset, sive quod novæ Cappellæ amplitudini non responderet, Præsul Alphonsus Palæotus, Gabrieli ejusdem familiæ Cardinali in Bononiensi Archiepiscopatu Successor, novam adorsus est construendam Ecclesiam, Cappellæ recens constitutæ congruentem, acceptoque typo a celebri Architecto Patre Joanne Ambrosio Magente, Clerico Regulari Congregationis Sancti Pauli, primum posuit novæ ædis lapidem sub annum 1605. die Annunciationi Virginis Deiparæ sacra, cum e vivis sublato Clemente VIII. Apostolica Sedes vacaret, atque in fundamento lapideum hoc monumentum poni jussit: *Alphonsus Palæotus Bononiensis Archiepiscopus, & Princeps, Metropolitanam Ædem angustam, ac prope dirutam, in ampliorem a fundamentis restituturus, primum hunc lapidem solemniter posuit anno salutis 1605. die Annunciationis B. Mariæ Virginis, per mortem Clementis VIII. vacante Sede Romana*; eaque occasione complura excudi quoque curavit numismata, novum innuentia Metropoliticæ Ædis inceptum ædificium; quorum unum, simul cum aliis collectis numismatibus, transmissum a Nobis fuit ad celebre Nostrum Bononiense Institutum.

Ædificii increm.

§. 19. Nostros inter Convices, qui amplioribus eleemosynis novum opus juvarunt, quidam commemoratur Ludovicus Rusticellius, a quo ære proprio ingens posita pila ad lævum majoris Sacelli. Certa ad Nos usque producta memoria scimus, ædificium sub Paulo V. Pontifice fuisse continuatum, cum in lapide novæ Ecclesiæ ad meridiem apposito, hæc inscripta legantur verba: *Paulo V. Pontifice Maximo, Alphonso Palæoto Archiepiscopo, anno Christi 1610., & Alexandro Ludovisio successore 1614.*, alioque in Lapide ad septentrionem, hæc alia: *Pauli V. Pontificis munificentia, Scipionis Burghesii Cardinalis Archiepiscopi III. auspiciis, Alexander Ludovis. IV. Archiepiscop. provid. anno 1614.* Quæcumque hactenus recensita sunt, afferuntur quoque ab Ughellio *Italia sacra tom. 2. col. 46.*, a Rabbi *in Continuatione Historiæ Episcoporum Bononiensium* a Sigonio scriptæ *col. 606.*, a Masinio *Bononia Perlustrata p. 1. fol.*

fol. 107. & 108. & a Faleonio *fol.* 648. & *seq.* & *fol.* 662.

Quousq. eatem pertigerint, & cur intermissa.

§. 20. Quantum quidem Nobis suppetit memoria eorum, quæ in monumentis in Archiepiscopali Tabulario asservatis vidimus adnotata, Archiepiscopus Ludovisius, qui Cardinalis renunciatus, haud ita multo post, assumpto sibi nomine Gregorii XV., Summus Pontifex fuit inauguratus, fabricam Metropoliticæ Ecclesiæ suæ non est oblitus; at eo vita functo, cum plures controversiæ de ingentibus subsidiis in prædictam causam ab ipso constitutis, fuissent excitatæ, perfici non potuit ædificium, deficientibus adhuc postremis duobus magnis Sacellis, ipsaque nova fabrica producta tantum ad porticum, quæ veteri Ecclesiæ protendebatur, quæque sub Pontificatu Innocentii VIII. anno 1487. extructa fuerat a Juliano Cardinali de Ruvere Bononiæ Episcopo, qui Pontifex factus nomen sibi indidit Julii II., teste Sigonio *de Episcopis Bononiensibus*, in novissima editione illius operum Mediolani curata *col.* 518., qui hoc quoque Lapideum monumentum in dicta Porticu appositum exscribit: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Major Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit; anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Pont. adhuc Bon. Episcopi, cura in urgendo templi ædificio.

§. 21. Ab Anconitana Ecclesia, Benedicti XIII. munificentia Nobis collata, ad Metropolicam Bononiensem Ecclesiam sub annum 1731. a Clemente XII. nobis itidem benefico translati fuimus; cumque Porticum a Julio II. positam invenissemus undique fatiscentem, atque etiam ruinam minitantem, haud prætermisimus præstare quæcumque tum ad ejusdem firmitatem, tum ad congruam venustatem necessaria videbantur: sed cognoscentes fieri nullo modo posse, ut Ecclesiæ ædificio producendo animum utiliter adjiceremus, curavimus tamen omnia, quæ nostris viribus complecti potuimus; constructam Ecclesiæ partem ornavimus; ac præter Altare, in quo Sanctissimum Sacramentum asservatur, uti prædictum est, duo insuper Altaria ereximus in augustis Sacellis, proximis majori Sacello, a Cardinali Palæotto erecto, quæ eousque manserant Altaribus destituta. At subinde nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti curam omnem de Ecclesia perficienda suscepimus, adhuc deficientes geminas Cappellas addidimus, in iis posuimus Altaria, constructam a Julio II. reparatamque a nobis Porticum solo æquavimus, id exposcente novæ Metropolis Archetypo, nec etiam magnifica fronte carere permisimus Augustum Templum, eidem insuper opportunis non ad necessitatem modo, sed & ad magnificentiam tributis supellectilibus. Gravior enim nobis contigisset (justa ne an injusta, ignoramus) Francisci Petrarchæ ad Urbanum V. Pontificem exprobratio, oblitum eum scilicet fuisse Ecclesiæ Sancti Joannis in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (quod Pontifex tunc Avenioni detineretur, de Nobis autem Romæ residentibus *ad ripam Tiberis* dici potuisset) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* uti videre est in ejus Opere *de rebus senilibus lib.* 7. in Epistola ad dictum Urbanum incipiente: *Aliquandiu, Pater Beatissime.* De nobis autem dictitari potuisset: dum Bononiensis Ecclesiæ tuæ imperfectum adhuc est ædificium; dum plura adhuc in ea desiderantur Altaria, dum quæ extant, paucis exceptis, sordescunt nimis, dumque deficiunt cætera ad congruum divino numini cultum exhibendum opportuniora.

Ab eodem jam Pont. complet. insigni opere, lectissimisque supellectilibus ditatur.

Confect. expositi facti conclusio.

§. 22. Ex hactenus expressa Historica facti narratione rem iterum nostram repetentes, perspicuum fit, nihil plane superesse vetustioris Ecclesiæ; novam ipsi a primo ad supremum usque lapidem subrogatam esse ampliorem atque spectabiliorem, & ex veteri illo Templo, præter titulum & situm, nihil amplius superextare. Quapropter cum fuerit jam demonstratum, fas esse penitus renovatæ Ecclesiæ dedicationem perficere, quamvis præexistens illa vetustior fuisset inaugurata, nihil est reliquum, quod no-

la Bologna Perlustrata part. 1. *fogl.* 107. e 108. e dal Faleoni *fogl.* 648. e *seg. ed al fogl.* 662.

Fino a qual segno fosse proseguita, e perchè tralasciata.

§. 20. Per quanto ci ricordiamo d'aver veduto nelle memorie, che sono nell'Archivio Arcivescovile, non si scordò l'Arcivescovo Ludovisi, che, fatto Card. poco dopo salì al Sommo Pont. col nome di Greg. XV. della fabbrica della sua Chiesa Metropolitana; ma dopo la di lui morte, essendo insorte varie liti sopra i pingui assegnamenti da esso fatti pel detto effetto, non restò perfezionata la fabbrica, mancandovi le due ultime gran Cappelle, e non essendo arrivata la nuova fabbrica, che al Portico, che era avanti la Chiesa vecchia, e che era stato fabbricato nel Pontificato d'Innocenzo VIII. l'anno 1487. dal Cardinale Giuliano della Rovere Vescovo di Bologna, che fatto Papa, assunse il nome di Giulio II. come attesta il Sigonio *de' Vescovi di Bologna*, *al tom.* 3. della stampa delle sue Opere fatta ultimamente in Milano, *col.* 518., che anche porta la Lapide seguente situata nel detto Portico: *Sedente Innocentio VIII. Pontifice Maximo, Pontificatus sui anno tertio, Julianus Episcopus Ostiensis, Cardinalis S. Petri ad Vincula, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Maior Pœnitentiarius, & Episcopus Bononiensis, condi jussit, anno salutis millesimo quadringentesimo octogesimo septimo, procurante Philippo Lucensi Episcopo Urbinate, Locumtenente, & Vicario Generali.*

Quanto operasse il Sommo Pontefice mentre era Arcivescovo di Bologna, per il proseguimento del detto edifizio.

§. 21. Dalla Chiesa d'Ancona, che ci era stata conferita dal nostro Benefattore Benedetto XIII. fummo trasferiti nell'anno 1731. dal nostro pure Benefattore Clemente XII. alla Chiesa Metropolitana di Bologna, ed avendo ritrovato il Portico eretto da Giulio II. in uno stato miserabile ed infelice, e cheanche minacciava rovina, non lasciammo di fare quanto era necessario non meno per la sua persistenza, che per la sua doverosa comparsa: ed essendoci impossibile allora il pensare al proseguimento della fabbrica della Chiesa, facemmo quanto ci fu possibile il fare, ornando la parte fatta, e facendo, oltre l'Altare del Santissimo Sagramento, come di sopra si è detto, ancora due altri Altari nelle gran Cappelle contigue alla Cappella maggiore fatta dal Cardinale Paleotti, che erano fino allora restate senz'Altare. Ma saliti di poi senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, abbiamo pensato a proseguire la Chiesa, abbiamo fatte le due gran Cappelle, che mancavano, in esse abbiamo eretti gli Altari, abbiamo gettato a terra il Portico fatto da Giulio II. e rifatto da Noi, così esigendo il disegno della nuova Metropolitana; e non abbiamo lasciata la gran Chiesa senza una maestosa facciata, avendola anche provvista di sacri arredi confacenti non meno al bisogno, che alla maestà della stessa. Troppo sensibile sarebbe stato a Noi il rimprovero, che non sappiamo, se fosse giusto, o ingiusto, di Francesco Petrarca al Pontefice Urbano V. cioè, che si fosse scordato de' bisogni della Chiesa di San Giovanni in Laterano: *Quo, inquam, animo tu ad ripam Rhodani* (perchè esso allora abitava in Avignone; e di Noi sarebbesi detto *ad ripam Tiberis*, essendo la nostra residenza in Roma) *sub auratis tectorum laquearibus somnum capis, & Lateranum humi jacet, & Ecclesiarum Mater omnium, tecto carens, & ventis patet, & pluviis?* come si vede nella sua Opera *de rebus senilibus lib.* 7. nella lettera al detto, che incomincia *Aliquandiu, Pater Beatissime.* E di Noi sarebbesi detto: quando la fabbrica della tua Chiesa di Bologna non è perfezionata, quando mancano molti Altari, quando quelli, che vi sono, eccettuati alcuni, sono troppo miserabili, e quando manca il bisognevole pel decoroso culto di Dio.

Assunto al Pont. lo termina ed arricchisce di nobili supelettili.

Conclusione del fatto esposto.

§. 22. Dalla storica narrazione di sopra esposta ritornando al nostro proposito, chiaramente si scorge, che nulla vi resta della Chiesa vecchia, che in luogo d'essa se n'è fatta dalla prima pietra sino all'ultima una nuova, più grande, e più magnifica, e che dell'antica non restano, che il titolo, ed il sito in cui era. Per lo che, essendosi già dimostrato, potersi consecrare la Chiesa interamente fabbricata di nuovo, ancorchè l'altra fosse stata consecrata, nulla v'è, che osti alla nuova Consecrazione, ed è molto

molto ragionevole e pio il farla. Con ciò ancora si leverà di mezzo una controversia, che si tratta dagli Autori, ed è, se sia permesso il proseguire la recita dell'Officio della Dedica della Chiesa, ancorchè sia cessata l'antica Consecrazione, come per appunto si è fatto insino ad ora in Bologna; non mancando Autori, che pretendono, non potersi recitare l'Officio della Dedica della Chiesa, quando non v'è più la consecrazione, in memoria della quale fu ordinato l'Officio, come può vedersi appresso il Guyet *de Festis propriis Sanctorum lib.* 1. *cap.* 3. *qu.* 7. ed il Bisso *nella sua Hierurgia*, *in verb. Dedicatio Ecclesiæ*, *num.* 51. benchè, per vero dire, vi siano altri che insegnano il contrario, coll'esempio particolarmente delle due Basiliche Lateranense, e Vaticana, nelle quali in memoria delle prime Consecrazioni si proseguì la recita dell'Officio, ancorchè per le nuove riedificazioni più non restassero le antiche Consecrazioni: il che diede campo al Pontefice Benedetto XIII. di riconsecrare la Basilica Lateranense, come si è detto, e ad Urbano VIII. quella di S. Pietro in Vaticano.

Varietà d'opinione circa il doversi o nò recitare l'officio della consecrazione già mancata.

§. 23. Fissato il pensiere della convenienza della nuova Consecrazione della Chiesa Arcivescovile di Bologna, e trasportando il discorso all'altro, cioè del farsi da Noi stessi la funzione della Consecrazione; le diremo, non averlo Noi deposto nello spazio d'alcuni anni, ancorchè in questo tempo intermedio sia piaciuto al Grande Iddio senza verun nostro merito di sollevarci al Sommo Pontificato. Spesse volte siamo andati pensando alla nostra diletta Sposa, alla Chiesa, in cui abbiamo ricevuti i due Sagramenti del Battesimo e della Cresima, ed in cui avevamo eletta la nostra Sepoltura, come può vedersi in una Lapide ancor oggi esistente appiè dell'Altare del Venerabile. Grande è sempre stato il nostro desiderio di rivedere il nostro Clero, i nostri Concittadini, ed i nostri Diocesani. Cresceva poi di giorno in giorno, leggendo gli Annali de' nostri Predecessori, che hanno consecrate in Italia tante Metropolitane, e tante Cattedrali; ed a Noi sempre sembrava, che essendo Noi successori d'essi, dovessimo fare lo stesso colla nostra Chiesa di Bologna. Del Pontefice Alessandro II. verso il fine del secolo XI. si legge, che consecrò la Chiesa Cattedrale di Lucca, come or ora dimostreremo. Di Gelasio II. racconta l'Ughelli *nel tom.* 4. *dell'Italia Sacra col.* 851. che consecrò la Chiesa Cattedrale di Genova, e di ciò resta il monumento nella Sacristia d'essa, ove in una Lapide così si legge: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis* 1118. *indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Il Cardinal Baronio *all'anno di Christo* 1120. *n.* 3. ricava da un manoscritto Vaticano sopra la Vita di Calisto II., che passando esso per la Toscana, dopo essere stato a Lucca, fu ricevuto e trattato con glorioso accoglimento in Pisa, ove pregato da quegl'illustri Cittadini, *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter.* Della Consecrazione delle due Chiese Cattedrali, di Bologna, e di Modena, fatte dal Pontefice Lucio III. già di sopra si è ragionato. Il Rainaldi, Continuatore degli Annali del Baronio, *all'anno di Cristo* 1225. *al num.* 55. porta una copia lasciata dal detto Cardinale d'un'antica iscrizione, appartenente alla Cattedrale di Rieti, in cui così si legge: *In nomine Domini. Amen. Anno ejusdem* 1225. *Indictione xiii. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo, consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis.* Celebre finalmente fu la Consecrazione della Metropolitana di Firenze, fatta dal Pontefice Eugenio IV. l'anno 1436. della quale parlano S. Antonino *nelle sue Cronache part.* 3. *tit.* 22. *cap.* 10. §. 6. l'Ughelli *al tom.* 3. *col.* 170. Scipione Ammirato *nelle Storie Fiorentine part.* 2. *lib.* 22. e Santo Antonino descrive a minuto il gran Ponte fatto dalla Chiesa de' PP. Predicatori alla Chiesa Cattedrale di Santa Maria del Fiore, non meno per magnificenza, che per necessità di far passare il Pon-

Determinazione del Pont. di consacrare per se stesso la nuova Metrop.

Maggiormente confermata dall'esempio dei Predecessori.

novam moretur Consecrationem, eamdem peragi, juri admodum congruit ac Religioni. Tolletur quoque per id quæstio ab Auctoribus agitata, nimirum, an liceat retinere recitationem Officii Dedicationis Ecclesiæ, etsi vetus haud supersit Consecratio, uti plane Bononiæ hactenus factitatum; neque enim desunt Auctores, contendentes, non licere Officium Dedicationis Ecclesiæ recitare, cum amplius non superest Consecratio, ad quam recolendam institutum fuit Officium, quemadmodum videre est penes Guyet *de Festis propriis Sanctorum l.* 1. & Bissum *in sua Hierurgia*, *verb. Dedicatio Ecclesiæ num.* 51. Quamvis profecto nec desint alii oppositam sententiam docentes, ducti potissimum exemplo duarum Basilicarum Lateranensis & Vaticanæ, in quibus ad veterum Consecrationum recordationem diu fuit retenta Officii recitatio, etsi novis positis constructionibus, veteres amplius non superextarent Consecrationes: quod scilicet in causa fuit, ut Benedictus XIII. Pontifex, veluti prædiximus, Lateranensem Basilicam, Urbanus vero VIII. alteram S. Petri in Vaticano, iterata adhibita Consecratione, dicarent.

Opinion. discrep. de recit. sublata consecr. Officio.

§. 23. Constituto itaque de congruentia iterandæ Consecrationis Archiepiscopalis Bononiensis Ecclesiæ consilio, conversoque sermone ad Consecrationis functionem, per Nos ipsos perficiendam, Tibi asseverabimus, id propositum Nos haud abjecisse, licet intermedio hoc tempore, supremo Numini placuerit, Nos omni plane merito destitutos ad Summum Pontificatum extollere. Sæpe animo recogitavimus dilectam Nobis Sponsam, Ecclesiam, in qua gemina Baptismatis & Confirmationis Sacramenta suscepimus, & in qua Sepulcrum Nobis destinavimus, uti nosse licet ex Lapide vel hodie ad Altare Sanctissimi Sacramenti substrato. Tenuit Nos semper vehemens desiderium revisendi Nostrum Clerum, Concives Nostros, Nostros Diœcesanos. Augebatur autem illud in dies, percurrentibus Nobis Annales Nostrorum Prædecessorum, a quibus tot per Italiam consecratæ fuerunt Metropolitanæ, atque Cathedrales Ecclesiæ, Nobisque, qui iis successimus, haud secus videbatur cum Bononiensi Ecclesia Nostra rem transigi debuisse. Ab Alexandro II. Pontifice, legitur, inclinante seculo XI., consecratam fuisse Lucensem Cathedralem Ecclesiam, quemadmodum mox infra demonstrabimus. De Gelasio II. narrat Ughellius *tom.* 4. *Italiæ sacræ col.* 851. consecrasse eumdem Cathedralem Ecclesiam Januensem; extatque hujusce rei monumentum in illius sacrario, ubi in quodam Lapide hæc leguntur: *Sexto Idus Octobris anno Dominicæ Incarnationis* 1118. *indict. xii. Dedicatio Ecclesiæ Beatissimi Laurentii, atque Sanctissimi Syri Januensis Episcopi. Quæ consecrata fuit a Gelasio Papa, primo anno Episcopatus sui, cum pluribus Episcopis &c.* Cardinalis Baronius ad annum Christi 1120. *n.* 3. colligit ex Vaticano Manuscripto de rebus gestis Calixti II., hunc Luca decedentem, atque pertranseuntem Hetruriam, exceptum, honorificentissimeque habitum Pisis, ubi exoratus a præclaris illi Civibus, *rogatus ab ipsis Pisanis, & magna instantia postulatus, majorem Ecclesiam ad honorem Beatæ Mariæ, tota ibidem Thuscia concurrente, dedicavit solemniter.* De duarum, Bononiensi, & Mutinensi, Cathedralium Ecclesiarum inauguratione a Lucio III. peracta, jam superius verba fecimus. Annalium Baronii continuator Raynaldus ad annum Christi 1225. *num.* 55. exemplum affert, a dicto Cardinali relictum, vetustæ inscriptionis spectantis ad Reatinam Cathedralem Ecclesiam, in qua ita legitur: *In nomine Domini. Amen. Anno ejusdem* 1225. *Indictione xiii. quinto Idus Septembris, tempore Honorii III. PP. Pontificatus anno ejus decimo consecrata est major Ecclesia Reatina ab ipso Domino Honorio cum talibus Episcopis, videlicet Ostiensi, Albanensi &c. ad honorem Beatæ Mariæ semper Virginis.* Celebris denique perhibetur Consecratio Florentinæ Metropolis ab Eugenio IV. Pontifice sub annum 1436. peracta, de qua meminere S. Antoninus in suis *Chronicis part.* 3. *tit.* 22. *cap.* 10. §. 6. Ughellius *tom.* 3. *col.* 170. Scipio Ammiratus in Historiis Florentinis *part.* 2. *lib.* 22. Idemque S. Antoninus exacte describit ingentem pontem ab Ecclesia PP. Prædicatorum ad Cathedralem Ecclesiam S. Mariæ de Floreprotensum, non minus ad magnificentiam, quam ob necessitatem præstandi Pontifici expeditum transitum,

Pont. propositum consecr. per se Bononiens. Eccl.

Confirm. ex Præd. Pontific. exemplis.

ne immensa manu confluentis populi esset circumfusus.

Expend. in id ipsum luculentius factum Alexandri II.

§. 24. Hæc nobis plures annos præ oculis obversata sunt exempla, ut iter Bononiam aggrederemur, novam Metropoliticam Ædem consecraturi. Urgebat autem præsertim illud Alexandri II. exemplum, quum ipse simul cum Summo Pontificatu Lucensem retinuerit Episcopatum, & Nos Summum Pontificatum multos annos, retento Bononiensi Archiepiscopatu, obtinuerimus; ipse Lucensis Cathedralis Ecclesiæ ædificium absolverit, & Nos ea perfecerimus, quæ ad Bononiensis Ecclesiæ complementum desiderabantur. *Eodem anno* (concepta sunt verba Cardinalis Baronii *ad ann.* 1070. *num.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris*. Verum ætas ingravescens, incidens podagra, Pontificiique ærarii tot calamitatibus exhausti tenuitas, invitos Nos, satisque mœrentes adegerunt, ut propositum suscipiendi itineris Bononiam, atque per Nos ipsos absolvendi inclitæ Metropoliticæ ædis S. Petri inaugurationem, seponeremus.

Interposita impedimenta recensentur.

§. 25. Ex privativis juribus Romani Pontificis quondam fuit, Ecclesias inaugurare; adeo ut, quicumque dicare eas cupiebat, deberet opportunam ab eo petere, & obtinere facultatem. Hujusce olim vigentis disciplinæ argumenta extant Canone quarto & quinto *de Consecratione*, *dist.* 1. sumpta ex Epistola quinta Gelasii *I. tom.* 2. Collectionis Harduini *col.* 904. Et in superius citato Diurno Romanorum Pontificum edito ab Holstenio, *num.* 35. preces afferantur Episcoporum supplicantium Pontifici, ut sibi liceret sitas suis in Diœcesibus Ecclesias consecrare; *& num.* 36. *& seq.* exscripta reperiuntur gratiæ, facultatisque rescripta Romanorum Pontificum. Quamvis autem is usus transalpinis quibusdam in Provinciis forte non obtinuerit, quamque alibi universim Episcopi a Romano Pontifice expetebant facultatem consecrandi Ecclesias, eam Suffraganearum Ecclesiarum Præsules a suo Metropolita exquirerent, atque tandem pluribus ab hinc sæculis, ob insigniter adauctum Ecclesiarum numerum, invectum sit, ut quilibet Episcopus, nulla præobtenta Apostolica facultate, sitas in Diœcesi sua Ecclesias solemni dedicatione consecret, veluti etiam perbelle observat Gretserus *tom.* 5. *lib.* 1. *de Festis cap.* 10. *pag.* 123., id tamen non facit, quin si Romano Pontifici videatur Ecclesiam aliquam in quacumque per Orbem Diœcesi solemniter dicare, id ipsi per se liceat, & ex propria auctoritate, ad Diœceses omnes protensa. *Habent illi sibi assignatos Greges singuli singulos*, scripsit S. Bernardus *lib.* 2. *de Considerat. ad Eugenium cap.* 8. loquens de Episcopis; subindeque ad Papam sermone converso, ita subit: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

Quænam olim fuerit, quæve nunc Romani Pont. auctoritas in consecr. Ecclesiis per alienas Diœceses.

§. 26. Rodulphus Glaber *lib.* 2. *Historiæ suæ cap.* 4. narrat, cum Joannes XVIII. Pontifex Maximus, rogante Fulcone Andegavensi Comite, suum misisset Legatum Petrum Cardinalem, ut Bellilocensis Monasterii Ecclesiam, quam Hugo Turonensis Archiepiscopus dicare detrectaverat, consecraret, ægerrime id tulisse Gallicanos Episcopos: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsule, cujus fuerit, compellente, seu permittente*. Verum præterquam, quod nullum extat vestigium assertæ displicentiæ Episcoporum Galliæ, uti nosse licet *tom.* 4. *Galliæ Christianæ* Sammartanorum, vetustioris impressionis *p.* 150. *&* 151. Petro de Marca *lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *n.* 2. animadvertit præterea Natalis ab Alexandro *in Historia Ecclesiastica sæculi* XI. *in Synopsi c.* 1. *art.* 1. si Glaber Monachus erat Historicus, eumdem sane nec Canonica facultate instructum, nec Theologica fuisse scientia præditum, ideoque minus apte scriptitasse, quæcumque adnotata reliquit de Pontificia auctoritate in Consecrandis Ecclesiis intra aliorum Episcoporum Diœceses existentibus: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac veræ Theologiæ haud satis peritum ostendit, cum Romanum episcopum in aliorum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit*,

Inconsulta Rodulphi Glabri assertio, ratione & auctorit. improb.

tefice liberamente, e non affollato dalla moltitudine troppo eccessiva del popolo.

Fatto più preciso di Alessandro II.

§. 24. Questi sono gli esempj, che per molti anni abbiamo avuti avanti gli occhi, per fare il viaggio di Bologna, e portarci a consecrare la Chiesa Metropolitana: e quello particolarmente d'Alessandro II. faceva a Noi maggior breccia; avendo esso ritenuto col Sommo Pontificato il Vescovado di Lucca, ed avendo Noi per molti anni col Sommo Pontificato ritenuto l'Arcivescovado di Bologna; avendo esso compita la fabbrica della Cattedrale di Lucca, ed avendo Noi compita quella della Chiesa di Bologna. *Eodem anno* (sono parole del Gardinal Baronio *all'anno* 1070. *n.* 27.) *Alexander Papa, qui imitatus Sanctum Leonem IX. licet Romanus Pontifex creatus, nunquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ dimittere voluit, emenso decennio, ex quo cœperat illic egregiam Basilicam ædificare, ea jam absoluta, Lucam petit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicavit pridie nonas Octobris*. Ma l'età avanzata, la podagra sopravvenuta, e la povertà del Pontificio erario, da tante calamità estenuato, ci hanno contra nostra voglia, anzi con nostro sensibile rammarico, posti nella dura necessità di deporre l'idea di fare il viaggio di Bologna, e di fare Noi stessi la Consecrazione della gran Chiesa Metropolitana di S. Pietro.

Impedimenti frapposti ad un tal pensiero.

§. 25. Era una volta diritto privativo del Romano Pontefice il consecrare le Chiese, in tal maniera che era d'uopo, che chi le voleva consecrare, doveva chiedere, ed ottenerne da lui l'opportuna permissione. Di questa disciplina si vedono le prove nel Canone quarto e quinto *de Constitutione dist.* 1. ricavate dalla lettera quinta di Gelasio I. *al to.* 2. della Collezione dell'Harduino *col.* 904. e nel Diurno de' Romani Pontefici di sopra citato, stampato dall'Holstenio, *al n.* 35. sono inserite le domande de' Vescovi, che facevano al Papa, per poter consecrare le Chiese situate nelle loro Diocesi; *ed al n.* 36. *e seg.* sono registrate le risposte favorevoli, e facoltative, che si davano da' Romani Pontefici: e benchè in alcune Provincie di là da' monti ciò forse non fosse in uso, e la licenza, che altrove universalmente domandavasi al Romano Pontefice dai Vescovi per consacrare le Chiese, i Vescovi delle Chiese Suffraganee, la domandassero al loro Metropolitano, e da molti secoli in qua, forse per la multiplicità delle Chiese, siasi introdotto, che ogni Vescovo nella sua Diocesi fa senza veruna previa licenza Apost. la Consecrazione delle Chiese in essa esistenti, come anche molto bene avverte il Gretsero *al tom.* 5. *lib.* 2. *de Festis cap.* 20. *p.* 123. ciò però non impedisce, che se vuole il Romano Pontefice fare la Consecrazione di qualche Chiesa in qualche Diocesi del Mondo, non la possa fare a dirittura, ed in sequela della propria autorità, estesa in tutte le Diocesi. *Habent illi sibi assignatos Greges singuli singulos*: disse S. Bernardo *nel lib.* 2. *de Considerat. ad Eugenium al cap.* 8. parlando de' Vescovi: e poi parlando del Papa, così soggiunge: *Pontifici universi sunt crediti, nec modo Ovium, sed & Pastorum est omnium Pastor.*

Autorità, fino da' primi tempi praticata da' Sommi Pont. in consecr. le Chiese poste in qualche Diocesi.

§. 26. Rodolfo Glabro *nel lib.* 2. *della sua Storia al cap.* 4. racconta, che avendo Giovanni XVIII. Sommo Pontefice, ad istanza di Fulcone Conte Andegavense, spedito Pietro Cardinale suo Legato, acciò consecrasse la Chiesa del Monastero Bellilocense, che Ugone Arcivescovo Turonese aveva ricusato di consecrare, ciò molto dispiacque ai Vescovi della Francia: *cum multiplici sit antiquitus auctoritate roboratum, ut non quisquam Episcoporum in alterius Diœcesi id præsumat exercere, nisi Præsule, cujus fuerit compellente, seu permittente*. Ma, oltre di che non vi è verun rincontro della supposta egreferenza de' Vescovi Francesi, come può vedersi *nel to.* 4. *della Gallia Cristiana* de' Sammartani dell'antica edizione *p.* 150. e 151. ed in Pietro de Marca *al lib.* 4. *de Concordia cap.* 8. *n.* 2. considera Natale Alessandro *nella Storia Ecclesiastica del secolo* XI. *nella Sinopsi al cap.* 1. *art.* 1. che, se il Monaco Glabro era Istorico, non era certamente Canonista, nè Teologo, e che però poco a proposito scrisse quanto scrisse circa l'autorità Pontificia nel consacrare le Chiese, che sono nelle Diocesi di altri Vescovi: *Sed corrigendus Glaber, qui se Juris, ac veræ Theologiæ haud satis peritum ostendit, cum Romanum Episcopum in aliorum Præsulum Diœcesibus munia Episcopalia exercere non posse asserit, nisi ipsis permittentibus.* Esclama pure

Men pensata asserzione di Rodolfo Glabro, rigettata coll' autorità e colla ragione.

pure il Cardinal Baronio *all'anno di Cristo 996. al n.* 25. contra l'asserzione del Glabro: *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestiganda, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure, sancte, pieque Joannes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum, in usum Catholicorum;* Ed il Pagi *nelle note sopra gli Annali del Cardinale Baronio all'anno* 1009. *n.* 3. parlando dell' asserzione del Glabro, così scrisse: *Sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turronensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem.*

E cogli esempj delle più antiche istorie.

§. 27. Sono piene le Storie delle Consecrazioni delle Chiese, fatte da' Romani Pontefici, non che in Italia, ma fuori d'Italia, prevalendosi del loro proprio diritto, e senza che verun Vescovo abbia osato di reclamare, o di asserire, che la Consecrazione nella sua Diocesi non poteva farsi senza il suo consenso: come può vedersi nella Consecrazione fatta da Stefano III. in Francia nel secolo VIII. *nella Gallia Cristiana al tom.* 7. *col.* 344. nella Consecrazione fatta da Leone III. verso il fine dello stesso secolo in Paderbona negli Annali del Cardinale Baronio *all'anno* 799. *num.* 10. nella Consecrazione della Chiesa di S. Stefano in Bamberga, fatta nel principio del secolo XI. da Benedetto VIII. appresso lo stesso Cardinal Baronio *all'anno* 1019. *n.* 1. in tante e tante altre Consecrazioni di Chiese, fatte nella Lorena nel secolo XI. da S. Leone IX. che si leggono *nella Storia Ecclesiastica e Civile della Lorena* del Calmet *al lib.* 19. *num.* 119. *e seg. ed al tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. ed in tante altre fatte in Francia da Urbano II. nello stesso secolo XI. che sono riferite dal Mabillon *ne' suoi Annali Benedettini all'an.* 1095. *lib.* 69. *n.* 29. *e molti seguenti*, ed in tante altre ancora fatte pure in Francia da Gelasio II. nel secolo XII. registrate dal Cardinale Baronio *all'anno di Cristo* 1118. *n.* 16. e nella Provincia Viennense da Calisto II. come pure prosiegue il detto Cardinale *all'an. seguente* 1119. *n.* 16.

Il Papa impedito di fare la funzione per se stesso, può commetterla a chi più gli piace.

§. 28. Avendo il Romano Pontefice l'autorità di consecrare a dirittura le Chiese, in qualunque Diocesi siano, senza la necessità di richiedere il consenso dal Vescovo Diocesano, ne viene la conseguenza, che volendo fare la Consecrazione, e non potendola fare, può suddelegare un altro, che la faccia in sua vece: e così facendosi la Consecrazione, può dirsi fatta dal Papa, e ad esso deve attribuirsi, per la regola legale, che, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur*.

Lo stesso dritto competeva anticamente alli Metropolitani nelle Diocesi de' Suffraganei.

Quando i Metropolitani, come poc'anzi abbiamo detto, erano nel possesso di consecrare le Chiese de' loro Suffraganei, e che questi senza la loro licenza non potevano fare la Consecrazione, deputavasi dal Metropolitano il Vescovo, che doveva consecrare; come si raccoglie da quanto stabilì Montano Vescovo di Toledo nella sua lettera *ad Fratres Territorii Palentini*, registrata dopo il Concilio Toletano tenuto l'anno 531. *Salubri ordinatione censuimus, ut, si quando talis necessitas incubuerit* (parla di consecrare una Chiesa), *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratio Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari*.

Esempj di simili delegazioni fatte dal Pontefici.

L'atto si ritrova *nel tom.* 2. dell' Harduino *col.* 1143. Nell' Ughelli *al tom.* 5. *col.* 399. si ritrova un ordine dato dal Papa al Patriarca d'Aquileja, acciò consagri in suo nome la Chiesa Cattedrale di Parenzo; e solo fra' Critici si va discorrendo, se l'ordine sia di Giovanni XII. o di Giovanni XIII. ambidue Sommi Pontefici: e la Consecrazione attribuivasi a chi avendo l'autorità di farla, non la faceva, ma commetteva ad altri, che la facesse; e non attribuivasi a quello, che per altrui commissione la faceva, ancorchè nell'atto si facesse anche di questo menzione. Tetolo Arcivescovo di Tours nel secolo X. consecrò per commissione di Froterio Vescovo Pittaviense la Chiesa di S. Cipriano, e nel monumento della Consecrazione così si ritrova scritto *nel cit. tom.* 4. de' Sammartani *pag.* 751. *col.* 2. *Ego Tetolo Episcopus vice Domini Frotherii Episcopi* de-

fecit, nisi ipsis permittentibus. Cardinalis Baronius quoque, *ad annum Christi* 996. *n.* 25. in Glabri assertionem invehitur. *Hæc Glaber: sed sicut in recensenda Historia fidelis, ita in pervestiganda, atque definienda causa ruinæ Templi valde hallucinatus erravit, dum nihil vult in aliena Diœcesi posse præsumere Romanum Pontificem, plusquam cæteros Episcopos, quibus certis limitibus est definita Diœcesis, & extra ipsam nihil penitus agere posse vane existimavit, contra omnes Ecclesiasticas leges, usumque ipsum, atque antiquam traditionem. An non jure, sancte, pieque Joannes Papa & Martyr consecravit Constantinopoli Ecclesias, quæ erant Arianorum, in usum Catholicorum?* Et Pagius *in notis ad Annales Cardinalis Baronii* 1009. *num.* 3. loquens de Glabri assertione hæc scripsit: *Sed hic male asserit, Pontificem aliquid tentasse contra Canones, & Turonensi Episcopo repugnante factam esse Bellilocensis Ecclesiæ Consecrationem.*

Nec non exemplis ex vetustate desumptis.

§. 27. Redundant Historiæ exemplis Consecrationum Ecclesiarum, quas Romani Pontifices non modo intra, sed & extra Italiam peregerunt, proprio utentes jure, quin Episcoporum quisquam conqueri ausus sit, vel asserere, nequivisse sua in Diœcesi, se inconsulto, Consecrationis opus absolvi: uti cognosci potest ex dedicatione peracta a Stephano III. in Gallia, seculo VIII. *Gallia Christiana tom.* 7. *col.* 344. ex facta Consecratione inclinante seculo sexto Paderbonæ a Leone III. *in Annalibus Cardinalis Baronii ad annum* 799. *num.* 10. commemorata; ex dedicatione Ecclesiæ S. Stephani ineunte seculo XI. Bambergæ celebrata a Benedicto VIII. apud ipsum Cardinalem Baronium *ad annum* 1019. *num.* 1. aliisque ex innumeris Ecclesiarum dedicationibus, quæ per Lotharingiam, XI. elabente seculo, a S. Leone IX. peractæ leguntur *in Historia Ecclesiastica & Civili Calmeti lib.* 19. *num.* 119. *& seq. & tom.* 1. *part.* 2. *col.* 423. & quæ per Galliam eodem seculo XI. ab Urbano II. factæ recensentur a Mabillonio *in suis Annalibus Benedictinis ad annum* 1095. *lib.* 69. *num.* 29. *pluribusque seq.* quæque insuper in ipsa Gallia a Gelasio II. factæ, circa seculum XII. per Cardinalem Baronium *ad annum Christi* 1118. *num.* 16. & in Provincia Viennensi a Calisto II. per eumdem ipsum Cardinalem adnotantur *ad proximum annum* 1119. *num.* 16.

Pont. cum nequit per se, potest consecrat. quarumque in Diœc. peragend. alteri delegare

§. 28. Vindicata Romano Pontifici auctoritate consecrandi jure proprio Ecclesias quacunque in Diœcesi constitutas, ipso quoque irrequisito Diœcesano Episcopo, consequitur, ut, si propositum sibi Consecrationis opus per se nequeat absolvere, possit alteri functionem suo nomine peragendam delegare; qua ratione absoluta Consecratio, dici potest ab ipso Pontifice peracta, eidemque tribuenda venit, ex juris regula, *qui per alium facit, per se ipsum facere videtur*.

Eodem jure quandoque usi sunt Metropolit. quoad suos Suffragan.

Cum Metropolitæ, veluti superius adnotavimus, jure poriebantur consecrandi Ecclesias suorum Suffraganeorum, hisque non licebat, sine præobtenta ab illis facultate, Consecrationis opus aggredi, designabatur a Metropolitana Episcopus dedicationem peracturus, quemadmodum colligi potest ex iis, quæ constituit Montanus Toletanus Episcopus in sua Epistola *ad Fratres Territorii Palentini*, relata post Concilium Toletanum habitum *anno* 531. *Salubri Ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit*, (loquitur de consecranda Ecclesia) *litteris nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex Fratribus & Coepiscopis nostris visus fuerit, Consecratio Ecclesiarum Deo auspice poterit celebrari*.

Pont. delegationis exempla.

Reperiuntur hæc apud Harduinum *tom.* 2. *col.* 1143. Penes Ughellium *tom.* 5. *col.* 399. extat mandatum Pontificis ad Patriarcham Aquilejensem, ut suo nomine Parentinam Cathedralem Ecclesiam dedicaret; reliquaque tantummodo est inter Criticos disceptatio, sitne ejusmodi mandatum Joannis XII. aut Joannis XIII. Summorum Pontificum. Tribuebatur autem Consecratio ei, qui cum ejusdem peragendæ auctoritate polleret, non ipse per se, sed alteri delegabat perficiendam; nullatenus vero adscribebatur absolventi eandem ex aliena delegatione, etsi in ipso rei gestæ monumento de hoc quoque fieret mentio. Tetolo Turonensis Archiepiscopus seculo X. ex delegatione Frotherii Pictaviensis Episcopi Ecclesiam dedicavit S. Cypriani, & in Consecrationis monumento *relato præcit. tom.* 4. Sammartanorum *p.* 751. *col.* 2. hæc scripta leguntur. *Ego Tetolo Episcopus*, vi-

ce Domini Frotherii Episcopi, dedicavi hanc Ecclesiam. In Perusina Diœcesi, extra Oppidum Titignanum nuncupatum, sita est Ecclesia S. Joanni dicata, sub annum 1229. ex mandato Gregorii IX. Pontificis a Pedinæ Episcopo consecrata, & intus ipsam Ecclesiam vetus legitur hisce verbis concepta inscriptio. *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. mense Mart. die 11. fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bovacciani Matthæi de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Consecratione.*

Consultissima Pontificis ad id muneris delegatio.

§. 29. Hactenus dicta quo spectent, jam prospicis, Dilecte Fili Noster. Supra vires nostras est, Bononiam, quod optatissimum nobis semper fuit, reverti, & Consecrationem Metropolitanæ Ecclesiæ nostræ per nos ipsos peragere. Propositum nobis est, nostra uti auctoritate, mandantes alteri Consecrationem nostro nomine perficiendam. Cui autem id opus possumus opportunius mandare, quam tibi, Creaturæ nostræ, proximo in Bononiensi Archiepiscopatu Successori, tantoque cum spirituali Civitatis & Diœcesis progressu, gaudioque nostro plane incredibili, emeritissimi Præsulis muneribus cumulatissime perfungenti; quo quidem nomine enixas in dies Deo Optimo gratias rependimus. Te itaque, veluti ex nostris ad te Litteris in forma Brevis inculcatius demonstratur, ad Ecclesiam nostro nomine, cum tibi commodum erit, consecrandam delegamus. Ne autem a nobis demandata Consecratio idem planè subeat casum, quem pertulit a Lucio III. peracta Consecratio, cujus monumenta fuerunt ex Historicis, Tabulariisque Ravennatensibus repetenda, tibi mandamus, ut de Consecratione per te nostro nomine perficienda, publicum confici cures Instrumentum in Archiepiscopali Tabulario asservandum, jubeasque affigi intus Metropoliticam Ædem, opportuniore, quem judicaveris, loco, Lapideum monumentum, in quo inscribantur huic Epistolæ subjicienda verba. Atque nunc quidem paterno te amore amplectentes, tibi, tuæque curæ concredito Gregi, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 12. Maji an. 1756. Pont. 16.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

dedicavi hanc Ecclesiam. Nella Diocesi di Perugia fuori del Castello, detto di Titignano si ritrova una Chiesa dedicata a S. Giovanni, e che fu consecrata dal Vescovo di Pedina l'anno 1229. per ordine del Pontefice Gregorio IX. ed in quella Chiesa si ritrova un' antica iscrizione; concepita colle seguenti parole: *De mandato Domini Gregorii Papæ IX. anno Domini 1229. mense Mart. die 11. fuit consecrata Ecclesia S. Joannis extra Castrum Titignani per V. P. D. Petrum Filium Gruamontis quondam Bovacciani Matthai de Comitibus de Monte Marte, Episcopum Pedinensem, concedentem singulis diebus pro Indulgentia quadraginta dies, anniversario ejusdem unum annum quadraginta dies, ac etiam pro omnium defunctorum dicta Consecratione.*

Sapientissima determinazione del Pont. nel presente caso.

§. 29. Già ella vede lo scopo di quanto sin ora abbiamo detto. Non è possibile, a Noi di poter fare la Consecrazione della nostra Metropolitana venendo a Bologna, come abbiamo sempre desiderato. Intendiamo di prevalerci della nostra autorità, commettendo ad altri la Consecrazione da farsi in nome nostro: ed a chi possiamo commetterla meglio, che a lei, che è nostra Creatura, che è il nostro immediato Successore nell'Arcivescovado di Bologna, e che con tanto profitto della Città e della Diocesi, e con tanta nostra indicibile consolazione adempie le parti d'un degnissimo Pastore: del che rendiamo ogni giorno grazie al Grande Iddio. Deputiamo dunque lei, come apparisce da un Breve, che le spediremo, a consecrare la Chiesa in nostro nome per quando le sarà comodo di poter fare la funzione. Ed acciò la nostra Consecrazione non resti soggetta alla disgrazia dell'altra fatta da Lucio III. della quale è stato bisogno di ricorrere agli Archivj ed Istorici di Ravenna per averne i monumenti, le incarichiamo il far fare un pubblico Istrumento della Consecrazione, che ella farà in nome nostro, da conservarsi nell'Archivio Arcivescovile, e far affiggere nella Metropolitana in quel luogo, che ella crederà più a proposito, una Lapide, in cui siano inserite le parole, che, dopo aver terminata questa lettera, non lascieremo d'indicare. E qui con pienezza di cuore abbracciandola, diamo a lei, ed al Gregge alla sua cura commesso l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 12. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno decimosexto.

Inscript. ad perennem Dedicationis memor. decreta, in lapide monum. intus Metropolit. Ædem incidenda

METROPOLITICAM S. PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS ÆDEM
QUAM
BENEDICTUS XIV. PONT. MAX.
GRAVISSIMIS CURIS PROHIBENTIBUS
DEO DICARE
QUOD IPSI OPTATISSIMUM ERAT
NON POTUIT
VINCENTIUS MARIA S. R. E. CARD. MALVETIUS
AB EO PURPURA DONATUS
IPSIQUE IN BONONIENSI ARCHIEPISCOPATU
SUCCESSOR
VICARIUS EI MUNERI DELEGATUS
SOLEMNI RITU CONSECRAVIT
. . . .
ET FIDELIBUS RELIGIOSE AD ECCLESIAM
ACCEDENTIBUS S.S. DIE
INDULGENTIAM PLENARIAM
ANNIVERSARIA VERO CELEBRITATE RECURRENTE
SEPTEM ANNORUM ET TOTIDEM QUADRAGENARUM VENIAM
SUMMI PONTIFICIS AUTHORITATE
PERPETUO CONCESSIT
JUSSUQUE EJUS
M. P. C.

DILECTO FILIO NOSTRO

VINCENTIO

TITULI SS. MARCELLINI ET PETRI

PRESBYTERO

S. R. E. CARDINALI MALVEZZI

NUNCUPATO

EX CONCESSIONE ET DISPENSATIONE APOSTOLICA ARCHIEPISCOPO BONONIENSI

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Litterae in prima Brevis, quibus Card. Malvezzi facultas tribuitur ad dedicat. Ecclesiae Pontificio nomine perficiendam.

TIBI prae caeteris, Dilecte Fili Noster, qui Bononiae, dum Archiepiscopum ageremus, & Romae, ubi primum intimus Cubicularius, deinde Cubiculo nostro Praefectus per plures annos fuisti, magis compertum exploratumque est, quantum, quoad Nobis integrum fuit, pro Metropolitana Ecclesia Bononiensi olim Nobis, modo Tibi desponsa, studuerimus & adlaboraverimus, ut illius instauratio a tot annis coepta, neque unquam absoluta, tandem per Divinae bonitatis abundantiam perficeretur, & Sacrarium sacris Supellectilibus etiam pretiosis ex auro & argento affatim locupletaretur. Quoniam autem ipsam Metropolitanam Ecclesiam ita instauratam esse probe novimus, ut nova Consecratione indigere non dubitemus, cum eae potissimum concurrant causae, quae juxta sacros Canones novam ejusdem inaugurationem jure ac merito exigere videntur; quemadmodum per nostram Epistolam Italico sermone scriptam, ac typis editam, gravissimis rationum momentis ostendimus ac probavimus: eapropter eo semper flagrantissimo desiderio tenebamur, atque spe alliciebamur, fore nimirum, ut luculentis nonnullorum Romanorum Pontificum Praedecessorum nostrorum exemplis insistentes, Bononiam repetere, dilectissimum Clerum ac populum nostrum invisere, atque una invicem gratulantes, Metropolitanae Ecclesiae laudatae Consecrationem peragere valeremus. Verum Votorum nostrorum impotes faciunt, atque a concepta spe dejiciunt non contemnenda provectae aetatis impedimenta, & non levia podagrae incommoda. Itaque illud tandem consilium suscepimus, in eamque devenimus sententiam, ut relicta Nobis pariter a nonnullis Romanis Pontificibus Praedecessoribus nostris documenta sequentes, aliquem deputaremus, qui nostro nomine illam perficeret. Itaque Te, Dilecte Fili Noster, qui a Nobis Sacra Purpura donatus, qui a Nobis Archiepiscopus Bononiae constitutus, qui Creatura Nostra es, qui tanta cum nominis tui laude, tanta cum Christiana pietate, Pastorali sollicitudine, Sacerdotali vigilantia, bono exemplo, & Ecclesiastico zelo impositum Tibi ministerium cumulate adimplere satagis & adniteris; Apostolica auctoritate, tenore praesentium, constituimus ac deputamus, ut solemnem saepedictae Ecclesiae Metropolitanae, eo die, eo mense, prout Tibi opportunius visum fuerit, Nostro nomine Consecrationem facias ac perficias. Volumus autem, ut universis & singulis Christifidelibus per Edictum publicum indicas, plenarias Indulgentias a Nobis concessas esse iis omnibus, qui sive in ipso Consecrationis die, sive in duobus immediate sequentibus diebus confessi, ac sacra Communione refecti, eamdem Metropolitanam Ecclesiam visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, & Sanctae Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint: Indulgentiam vero septem annorum, & totidem quadragenarum, pro visitantibus ipsam Metropolitanam Ecclesiam in anniversario Consecrationis die in perpetuum assignes.

Porro

Anno 1756. Porro etsi persuasum habemus, Te, Dilecte Fili Noster, memorem impositionis manuum nostrarum super te, & Paternæ caritatis, qua Te semper complexi sumus, & pro filiali Tua erga Nos observantia, assiduas ad bonorum largitorem Deum pro Nobis preces fundere; tamen hac occasione Te, Dilecte Fili Noster, rogamus & poscimus, ut ferventioribus deinceps obsecrationum suffragiis tam dilectionis tuæ, quam aliorum Christifidelium curæ tuæ commissorum, quos excitare & hortari ne omittas, ad supremum Pastorum Principem Jesum Christum, cujus vices in terris immerentes gerimus, continue pro Nostra imbecillitate instes, & urgeas: ut cor, & corpus Nostrum cœlesti lumine illustret, Divina virtute repleat, & superna ope confirmet, non solum in gravissima universalis Ecclesiæ procuratione, & in omnium Ecclesiarum sollicitudine, verum etiam in ultimo mortalis hujus vitæ Nostræ exitu, cum districtam de actibus gestisque Nostris Æterno Judici rationem reddituri sumus. Cæterum volumus & mandamus, ut Tu, Dilecte Fili Noster, in fine solemnis Missæ, in ipso Consecrationis die per Te celebrandæ, Nostro nomine & auctoritate, Papalem Benedictionem Christifidelibus Tibi creditis impertiaris: dum Nos ad prosperum rerum omnium successum, cœlestis præsidii auspicem, & studiosæ Nostræ voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum Divinorum munerum copia conjunctam, Tibi, Dilecte Fili Noster, ex intimo corde depromptam elargimur. Pont. A. XVI.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Maji 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Cajetanus Amatus.

VERO-

VERONENSIS

Episcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem universamque Dioecesim Veronensem redintegrata, definitur jurisdictio, qua idem Episcopus in Capitulum, subjectasque tum ipsi, tum Monasterio S. Mariae in Organis Veronen., Parochiales, ac simplices Ecclesias, & Personas earum servitio addictas, utatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooem. Pontificis provid. in extinguendis discordiarum seminibus.

REGIS pacifici vices divinitus Nobis, licet immeritis, concreditas, non satis cumulate implevisse videremur, si postquam perturbatum Ecclesiarum regimen & administrationem pro viribus componere studuimus, non ea quoque semina restinguere, noxiasque radices funditus evellere conaremur, ex quibus, cum anteactis temporibus plura saepe eruperint litium ac discordiarum incommoda, jure meritoque pertimescendum est, ne futuris quoque temporibus, inimici hominis praevalente versutia, ejusdem generis prava germina in Dominici agri populationem succrescant.

Suppressio Patriarchatus Aquilej. nec non Utinensis & Gorit. Archiepi. erectio commem.

§. 2. Quum itaque post Aquilejensis Patriarchatus omnimodam suppressionem & extinctionem, per Nos, cohaerenter ad ea, quae inter Carissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Theresiam Romanorum electam Imperatricem, Hungariae & Bohemiae Reginam, Austriae Archiducem, ex una parte, dilectosque Filios Nobiles Viros Ducem & Rempublicam Venetiarum ex altera, feliciter conventa fuerant, conclusam peractamque per Nostras Apostolicas Litteras, Anno Incarnationis Dominicae 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno XI. datas, quarum initium est *Injuncto Nobis*; quibusque etiam ex tunc decreta & statuta fuit duorum Archiepiscopatuum Utinensis & Goritiensis erectio, cum respectiva Dioecesum, Provinciarum, & Suffraganeorum assignatione, peculiariter deinceps ordinanda; subinde per alias Nostras Apostolicas Litteras datas Anno ejusdem Incarnationis 1752. XIV. Kal. Februarii, Pontificatus Nostri Anno XIII., quibus initium est: *Suprema dispositione*, Archiep. Eccl. Utinensis erectionem, cum omnibus ad ipsius statum & mensam, jura, atque jurisdictionem tam Dioecesanam, quam etiam Metropoliticam, pertinentibus, plenius & uberius compleverimus; animo repetentes innumera litium & controversiarum capita, quibus Ecclesia Veronensis saepe turbata fuit, propter eam jurisdictionis partem, qua olim existentes Patriarchae Aquilejenses in ipsius Veronensis Ecclesiae Capitulum & Canonicos, nec non Ecclesias, & loca, ac personas ab ipsis dependentes, sicut etiam in Monasterium S. Mariae *in Organis* nuncupatae, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, in eadem Veronensi Civitate existens, ejusque similiter dependentias, fruebantur; scientesque hujusmodi controversias & litibus penitus extinguendis & in futurum tempus praecavendis, per iteratas concordias, laudа, & transactiones inter Episcopos Veronenses, ejusque Ecclesiae Capitulum & Canonicos, seu etiam praefati Monasterii Abbates, diversis temporibus initas, nunquam satis prospectum fuisse; ad eas aliquando compescendas, earumque occasiones omnino de medio tollendas, praedictorum etiam nobilium Virorum Ducis & Reipublicae Venetiarum piis & laudabilibus votis hac in parte libentes obsecundantes, Nobis proposuimus, quum primum afferta partium jura discussi potuissent, opportunam rebus perpetuo componendis adhibere providentiam, suum tamen effectum & executionem habituram dumtaxat post obitum Dilecti Filii Nostri Danielis Tituli Sanctae Mariae supra Minervam S. R. E. Presbyteri Cardinalis Patriarchae Delphini nuncupati, cui pristinam circa praemissa in Civitate & Dioecesi Veronensi jurisdictionem, ejusque exercitium, vita ejus naturali durante, integrum, & liberum, ut antea manere voluimus. Nunc itaque, postquam innumera documenta a praedictis partibus exhibita, copiosasque allegationes pro eorum respective juribus tuendis elaboratas, diligenti & maturo examine perpendimus, supremam operi manum imponere, & opportunas circa eadem praemissa leges & ordinationes edere deliberavimus.

Extant ante tom. 4. n. 104.

Relatae sunt to. 4. num. 45.

Nova Pontific. provid. subjectum Capitul. Veron. & Mon. S. Mariae in Organ. eorumque depend.

Suspensa exequut. Litterar. Apostol. durante vita Card. Delph.

Expressio quorumd. locorum, ad quae inferius disposita non porriguntur.

§. 3. Itaque motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicae auctoritatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem (cujus tamen effectum, durante vita praefati Danielis Cardinalis & Patriarchae, suspensum, ut supra, fore decernimus; & sub cujus dispositione nec Monasterium, Abbatiam nuncupatum, S. Zenonis, ejusque dependentias, in eadem Veronensi Civitate seu Dioecesi existens, & respective existentes, dictique Monasterii Abbatem Commendatarium, nullo modo comprehendere intendimus; sicuti etiam Ecclesias & pia loca Veronensi Capitulo quidem subjecta, sed extra Veronensis Dioecesis fines, inter aliarum Dioecesum ambitum constituta, si quae sint, nequaquam comprehensa fore declaramus), omnes & singulas lites, causas, & controversias, cujusvis generis, in quibusvis Tribunalibus, seu coram quibusvis Judicibus, in quacumque instantia, inter Ven. Fratrem Episcopum Veronensem ex una, & dilectos filios Veronensis Ecclesiae Capitulum, Archipresbyterum, & Canonicos, seu etiam praefatum Monasterium S. Mariae in Organis nuncupatae, illiusque Abbatem, & Conventum, ex altera partibus, introductas, contestatas, atque pendentes (quarum status & merita, & alia quaecumque, etiam de necessitate juris vel facti omnino exprimenda, pro plene & sufficienter expressis haberi volumus) ad Nos advocamus, penitusque & omnino supprimimus & extinguimus, perpetuumque desuper silentium partibus imponimus, atque os occludimus. Insuper omnia & singula cujusvis generis Indulta, gratias, & Privilegia praefatis Episcopo & Ecclesiae Veronensi, nec non Capitulo, Archipresbytero, & Canonicis, ac etiam Monasterio & Abbatibus praedictis, quavis, etiam Apostolica Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum, & Nostra, seu Patriarchali Aquilejensis olim existentis Ecclesiae Praesulum, aut respective Episcopali Veronensium Antistitum, concessione & auctoritate, sub quibuscumque tenoribus & formis, & cum quibusvis clausulis, quocumque tempore & quavis de causa, seu titulo, etiam oneroso, largita, & emanata, ac saepius & iterum, etiam in Generalibus, Provincialibus, ac Synodalibus Conciliis approbata, confirmata, & innovata; transactiones quoque, laudа, & concordias, etiam juramento, aut speciali confirmatione Apostolica, seu longi & immemorabilis temporis usu & consuetudine, aut quavis firmitate alia roborata (quorum & quarum tenores pro hic satis expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis, formasque in illis traditas pro plene observatis, haberi decernimus) quatenus tamen praesentibus litteris, seu alicui ex iis, quae per easdem praesentes inferius statuere ac disponere intendimus, quoquo modo adversentur, praedicta auctoritatis Nostrae plenitudine, revocamus, cassamus, & abolemus; omnesque alios, & quoslibet juris titulos, tam per Episcopum, quam per Capitulum, Archipresbyterum & Canonicos, seu Monasterium & Abbates praedictos, sive ex praemissis, sive etiam ex juribus praefati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut praefertur, suppressi & extincti, adversus eadem inferius per Nos statuenda & ordinanda forsan deducendos, & allegandos, rejicimus, ac de medio tollimus per praesentes.

Avocatio & suppressio quarumc. litium.

Amplissima quae derogatio jurium, ac titulor. quae inferius statuendis adversentur.

Veron. Archiep. privative ad quoscumque Ordinarii jura & auctoritas in Civitate & Dioece. Veronen. asseruntur.

§. 4. Iisdemque motu, scientia, & potestatis plenitudine, volumus, decernimus, & declaramus, praefatum Episcopum Veronensem pro tempore existentem, solum & unicum immediatum & universalem Ordinarium esse & haberi in tota Veronensi Civitate & Dioecesi, & in quacumque ipsius Civitatis atque Dioecesis parte, & uti talem ab omnibus & singulis reputari, agnosci, & honorari debere; ita ut neque futurus & pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, etiam sub obtentu jurium praefati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut praefertur, suppressi & extincti, neque Archipresbyter, & Capitulum Cathedralis Ecclesiae Veronensis, neque Abbas & Conventus praefati Monasterii S. Mariae in Organis nuncupatae, ullum Titulum, seu Jus Ordinarium in aliquam praefatae Veronensis Civitatis aut Dioe-

dentini *Sess.* 24. *Cap.* 18. *de Reform.* Hoc tamen ervato, ut si vacatio in mense Capitulari contigerit absoluto examine, Episcopus duos eligat ex iis, qui a prædictis Examinatoribus approbati fuerint, eosque significet Capitulo, cui libera erit facultas conferendi Ecclesiam, seu Beneficium curatum vel uni vel alteri ex his duobus, & supra approbatis & prælectis. Quod si Examinatores unum tantummodo sententiis suis approbaverint, huic uni, ab Episcopo nominando, collatio seu deputatio per Capitulum concedenda erit.

Catalogus hujusm. Paroch. Ecclesiar.

§. 20. Eccl. autem Curatæ seu Parochiales, prædicto Cap. Veronensi subjectæ, de quibus præmissa Decreta intelligenda sunt, sequentes dumtaxat, & non aliæ sunt & censeri debent: nimirum I. Ecclesia Archipresbyteralis Sancti Joannis in Valle. II. Ecclesia similiter Archipresbyteralis Sancti Pauli in Campo Martio. III. Ecclesia pariter Archipresbyteralis Sancti Joannis in Quintiano. IV. Ecclesia Parochialis Sancti Joannis in fonte nuncupati. V. Item Ecclesia Parochialis Sancti Clementis. VI. Ecclesia Parochialis Sanctæ Cæciliæ. VII. Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ Consolatricis nuncupatæ. VIII. Ecclesia pariter Parochialis Sanctorum Firmi & Rustici in Curte Alta. IX. Item Ecclesia Parochialis Sancti Michaelis in Campo nuncupati, cui adnexum est Monialium Monasterium eidem Capitulo Veronensi subjectum. X. Ecclesia Parochialis Omnium Sanctorum in loco Mazzani. XI. Denique Ecclesia Parochialis Sanctæ Mariæ in Cinto Territorii Patavini, si tamen in Veronensi Diœcesi sita comperiatur; alioquin si in Patavina Diœcesi constituta sit, eam sub præsentis Constitutionis Nostræ censura, juxta id, quod initio declaravimus, nequaquam comprehensam volumus.

Ecclesia S. Georgii in domo, seu S. Helenæ, ademptis Paroch. jure ac titulo, ad pristinum statum restituitur.

§. 21. De Ecclesia autem, sive Cappella Sancti Georgii in Domo nuncupati, quæ etiam Sanctæ Helenæ nunc temporis appellatur, præfatæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; sine peculiari tamen Turri Campanaria, & sine Campanis, quamvis novissime sub anno 1740. a Patriarcha Aquilejensi in Parochiam specialem Canonicorum dictæ Cathedralis Ecclesiæ erecta fuerit, volumus, decernimus, atque statuimus, ut ea deinceps pro Parochiali Ecclesia nullatenus habeatur; Nos enim, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, omnem in ea Parochialitatis titulum, qualitatem, & denominationem supprimimus & extinguimus, atque omnia Parochialia jura ab ea separamus & abdicamus, eamque in pristinum statum, in quo ante præfatam erectionem in Parochialem reperiebatur, reducimus & revocamus; ita ut unusquisque ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, qui sparsim per Civitatem sua quique domicilia incolunt, illam tantummodo Ecclesiam, & non aliam in propriam respective Parochiam agnoscere teneantur, in cujus districtu singuli domicilium habent. In præfata autem Ecclesia sive Cappella retineatur dumtaxat Fons Baptismalis, quemadmodum a vetustissimis temporibus inibi extitisse dignoscitur.

Ecclesiæ non curatæ, Cappellæ, seu Oratoria Capitulo subjecta enumer.

§. 22. At præter memoratas Parochiales Ecclesias eidem insuper Capitulo subjectæ sunt, ac pro subjectis in posterum haberi debebunt infrascriptæ etiam Ecclesiæ, sive Cappellæ, aut Oratoria, seu Hospitalia, quibus adnexa non est animarum cura, & non aliæ, seu alia: videlicet I. Ecclesia præfata sive Cappella Sancti Georgii in Domo, nunc etiam Sanctæ Helenæ nuncupata, prædictæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; quam scilicet, quum jam inde a primæva sua antiquissima fundatione sub protectione tunc existentis Patriarchæ Aquilejensis constitutam & receptam fuisse constet; Nos nunc, attenta hujusmodi Patriarchatus suppressione & extinctione per Nos, ut præfertur, facta, sub immediata Nostra & Apostolicæ Sedis protectione suscipimus, ac perpetuo constituimus; volentes nihilominus, ut temporalium bonorum atque reddituum, quæ ad ipsam Ecclesiam sive Cappellam pertinent, & pertinebunt in posterum, omnimoda administratio, per dictæ Cathedralis Ecclesiæ Capitulum & Canonicos, absque ulla Episcopi Veronensis, seu alterius cujusque Ordinarii, aut Metropolitani ingerentia, libere geratur & exerceatur. II. Ecclesia Sancti Pauli Veteli nuncupati juxta ripam Athesis. III. Ecclesia S. Basili in Districtu præfatæ Parochiæ S. Clementis. IV. Eccl. Sancti Faustini de Monte Draconis: In quibus quatuor Ecclesiis adsunt quædam Beneficia simplicia, ad collationem seu institutionem ejusdem Capituli pro tempore providenda. V. Ecclesia seu Hospitale S. Mariæ Novellæ nuncupatæ, prope Canonicam. VI. Ecclesia, seu Hospitale Sancti Joannis in Sacro nuncupat. sub prædicta Parochia S. Pauli in Campo Martio. VII. Ecclesia seu Hospitale S. Jacobi de Gallæcia nuncupati, sub eadem Parochia S. Pauli: Quæ quidem tria Hospitalia a Laicis reguntur & administrantur; prædicto autem S. Joannis in Sacco dumtaxat, quatuor præsident Commissarii, a pro tempore existente Marchione Familiæ illorum de Malaspina Fundatorum deputati, videlicet unus ex Canonicis præfatæ Cathedralis Ecclesiæ, ac tres Regularium Conventuum Superiores. VIII. Ecclesia seu Oratorium sub titulo S. Rochi, vel S. Alexandri, sub Parochia S. Joannis de Quintiano. Hæc autem Ecclesia, seu Oratorium, alias, ut accepimus, a præfatis Capitulo & Canonicis concessa fuit Communi Civitatis Veronensis; quod quidem Commune ad Beneficium simplex in ea erectum, quoties illud vacare contingit, unum Clericum seu Presbyterum præsentat Capitulo, a quo idem per suas Bullas instituitur, & de eo providetur. IX. Ecclesia seu Oratorium, Sepulchrum S. Rochetti in Monte nuncupatum, quod simplex est Eremitorium nullo Ecclesiastico Beneficio decoratum. X. Denique Ecclesia seu Oratorium S. Valentini prope dictam Parochialem Ecclesiam de Quintiano, in quo nullum pariter Ecclesiasticum Beneficium erectum reperitur, sed a pio Laicorum sodalitio Divina Officia in eo persolvuntur.

Has omnes tam curatas, quam non curatas Ecclesias visitare potest Capitulum per suos Deputat. salvis tamen juribus Episc. visitat.

§. 23. Has omnes Ecclesias, tam Parochiales, quam non Parochiales, Cappellas, Oratoria, seu Eremitoria, quas, & quæ hactenus propriis invocationibus atque denominationibus expressimus, & non alias, seu alia poterit Capitulum per Visitatores a se deputatos, qui tamen prius ab Episcopo pro tempore approbati sint, visitandas curare, non ita tamen, ut vetitum sit Episcopo, illa, quantumvis Capitulo, ut præfertur, subjectas atque subjecta, seorsum visitare, tam per se ipsum, quam, si ipse impeditus fuerit, per alios Visitatores a se deputatos, servata videlicet in omnibus præfati Tridentini Concilii sanctione *in Cap.* 3. *Sess.* 24. *de Refor.* prout etiam alias definitum fuit a Congregatione Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, in causa *Veronen. proposita & decisa die* 24. *Aprilis anni* 1595. Id quod potissimum obtinere & servari debebit in visitatione eorum omnium, quæ animarum curam, ejusque exercitium, & Sacramentorum administrationem concernunt; circa quæ, si aliqua forte in decretis, ordinationibus, & mandatis discrepantia occurrat, volumus, statuimus, & declaramus, potiora semper haberi ea, quæ Episcopus decreverit, jusserit, atque præscripserit: juxta ea, quæ Nos ipsi alias decrevimus in Nostra Constitutione, quæ incipit: *Firmandis*, Data VIII. Idus Novembris 1744. & impressa in Bullarii Nostri Tom. I. num. 109.

Confessarii & Vicarii in hujusmodi Eccl. quomodo assumendi, quum. itidem & Concion.

§. 24. Confessarii, & Parochorum adjutores in exercitio curæ animarum, per Capitulum assumpti, aut assumendi pro dictarum Ecclesiarum Parochialium eidem Capitulo subjectarum servitio, ab Episcopo antea examinandi & approbandi erunt. Neque vero cuiquam licebit in præfatis, sive Parochialibus, sive non Parochialibus Ecclesiis, Verbum Dei prædicare, nisi prius, & mandatum a Capitulo habuerit, & Benedictionem ab Episcopo petierit atque obtinuerit.

Jura & Auctoritas Episc. & Capituli in Mon. Monial. adnexum Paroch. S. Mich. in Campo.

§. 25. Quod autem pertinet ad Monasterium Monialium, quod, uti superius innuimus, adnexum est præfatæ Ecclesiæ Parochiali S. Michaelis in Campo nuncupati, eidem Capitulo Veronensi subjectæ; potuerunt quidem Monasterium hujusmodi, ejusque Moniales, ab Archipresbytero & Capitulo visitari; servata tamen, quoad modum, & tempus visitationis, & quoad Visitatorum numerum, forma præscripta per fel. record. Prædecessorem Nostrum Alexandrum Papam VII. in sua Constitutione, quæ incipit: *Felici*, impressa, *in Bullar. novo Tom.* 6. *inter Constitutiones ejusdem Pontificis num.* 153., qua scilicet opportunas leges, in visitationibus Monasteriorum Monialium Regularibus subjectarum servandas

vandas, præscripsit. Sed non ideo interdictum erit Episcopo, quo minus & ipse seorsim idem Monasterium ejusque Moniales visitet, prout in dicta Alexandri Prædecessoris Constitutione decretum legitur; & omnem aliam jurisdictionem in hujusmodi Monasterium atque Moniales libere exerceat, quæcumque, in vim Decretorum Concilii Tridentini, nec non sotissimæ Constitutionis piæ memor. Prædecessoris pariter Nostri Gregorii Papæ XV., cujus initium est *Inscrutabili*, aliarumque Apostolicarum Constitutionum, Episcopo Diœcesano competit in Monasteria Monialium, etiam Regularibus & Exemptis subjectarum. Quocirca nemini licebit munus Confessarii Ordinarii, aut Extraordinarii earumdem Monialium assumere & exercere, quamvis ad id a Capitulo deputatus sit, nisi antea ab eodem Episcopo pro Monialibus specialiter approbatus fuerit. Licentiæ quoque ingrediendi Monasterium, aut alloquendi prædictas Moniales, nemini suffragabuntur, nisi eædem non solum ab Archipresbytero, sed etiam ab Episcopo fuerint impetratæ.

Capitul. nequit facult. concedere quæstuandi extra memorat. Ecclesias.

§. 26. Quæstuandi licentiam & facultatem, extra superius recensitas Ecclesias sibi subjectas, non poterit Capitulum cuiquam concedere.

Nec casus sibi reservare, aut a reservatis casibus vel censuris quibuscumque, etiam per alios, absolvere; multoque minus in dispens. se immiscere.

§. 27. Idem absolutiones a casibus & censuris quibuslibet sibi neutiquam reservare poterit; minusque absolvere per se vel per alios a casibus & censuris, quorum & quarum absolutionem & relaxationem Episcopus sibi reservaverit, aut in posterum reservare voluerit; ac multo etiam minus a censuris Papalibus, etiam in iis casibus, in quibus concessum est Episcopis ab earum vinculo pœnitentes absolvere. Denique nec vota relaxare, nec in dispensationibus concedendis aut exequendis ullatenus se valeat immiscere.

Indultum tamen concedere liceat vescendi cibis vetitis sed Eccl. tantummodo,

§. 28. Liceat solummodo præfatis Archipresbytero, & Capitulo licentias vescendi cibis ab Ecclesia vetitis, in Quadragesima, aliisque diebus esurialibus, concedere personis Ecclesiasticis dictarum Ecclesiarum sibi subjectarum servitio addictis, accedente tamen consilio utriusque medici, & servata lege jejunii, diebus illis, quibus id ab Ecclesia præcipitur: at nunquam ipsis licebit hujusmodi facultatem sive Indultum concedere Laicis quibuscumque; cum quibus nimirum solus Episcopus poterit dispensare.

Matrimon. causæ, & dispensationes, quomodo a solo Ep. cognosc. conced. & respective exequendæ.

§. 29. Causæ Matrimoniales, quas inter Personas sub Parochiis dictarum Ecclesiarum Capitulo subjectarum degentes oriri & agitari contingat, ad Episcopi judicium, exclusis quibuslibet aliis, pertinebunt. Quod si, earum occasione, opus erit inhibitionem aliquam ad hujusmodi Ecclesiarum Parochos dirigere, hæc quidem in Officio, seu Cancellaria Episcopali efformanda erit, mox ad Capitulum transmittenda, cujus Deputati eamdem, nulla interposita mora aut exceptione, subscribere tenebuntur; idque in prima tantummodo inhibitione in singulis causis expedienda servabitur; nam quoad cæteros subsequentes actus, Episcopus libere procedet, suaque omnimoda auctoritate fruetur. Ita pariter solius Episcopi erit dispensare super denunciationibus, quæ ante Matrimonii celebrationem fieri debent; sicut etiam licentias ad Matrimonium contrahendum impertiri; dispensationes Matrimoniales ab Apostolica Sede concessas executioni mandare; ac demum in omnibus rebus, quæ Matrimonia quomodolibet concernunt, ea omnia præstare & facere, quæ ad Episcopalem & Ordinariam jurisdictionem pertinere dignoscuntur.

Crimin. causæ Paroch. aliorumque in recensitis Eccl. Sacram. ministr. a quo cognoscend.

§. 30. Criminales Causæ contra prædictos Parochos, & quoscumque alios in recensitis superius Ecclesiis Capitulo subjectis Sacramenta administrantes, illæ videlicet, in quibus, legitimo efformato Processu, servataque Judicii forma legibus præscripta, extra visitationem procedendum erit, si quidem reorum crimina ipsam animarum curam, & Sacramentorum administrationem concernant, cumulativæ jurisdictionis erunt, tam scilicet Episcopi, quam Capituli, ita ut inter eos sit locus præventioni; at ubi delicta nec ad animarum curam nec ad Sacramentorum administrationem pertineant, ad privativam Capituli cognitionem spectabunt.

A quo itidem Criminales Causæ Capellan. & Mansionarior. in præfatis Eccl. inservient.

§. 31. Ad solum pariter Capitulum spectare debebunt Causæ Criminales extra Visitationem agitandæ contra Cappellanos & Mansionarios præfatis Ecclesiis Capitulo subjectis inservientes; si tamen Cappellaniam vel Mansionariam ex collatione Capituli obtinuerint; & quatenus delictum versetur circa ministerium illius Officii, aut Beneficii, quod ab ipso Capitulo recognoscent. Verum si quis ex hujusmodi Parochis, Cappellanis, aut Mansionariis a Capitulo provisis, alterum forte Beneficium, aut Officium Ecclesiasticum ab Episcopo sibi collatum eodem tempore obtineat, & quidem in hujus ministerio & servitio aliquo modo deliquisse arguatur, quoad hoc dumtaxat, a solo Episcopo corripiendus & puniendus erit.

Quid si aliquis duo Ben., alterum ab Episc. alterum a Capitulo obtineat.

Quid vero insuper si is delinqu. in re neutrum Beneficium respiciente.

§. 32. Si quis autem ex his, qui duo hujusmodi Beneficia aut Officia obtineant, alterum ab Episcopo, & alterum a Capitulo sibi collatum, alicujus delicti reus fiat, quod ipsorum Beneficiorum servitium & ministerium minime respiciat, integrum erit Episcopo æque, ac Capitulo, contra ipsum procedere, eritque inter eos præventioni locus.

Sub nomine Cappellani, seu Mansionarii quinam quoad rem præsentem comprehendantur,

§. 33. Sub appellatione tamen Cappellanorum, seu Mansionariorum, ac generaliter sub præmissorum Decretorum censura, nequaquam comprehensos esse, aut censeri volumus Presbyteros illos, qui de licentia aut mandato Capituli, in aliqua ex prædictis Ecclesiis eidem Capitulo subjectis Missas celebrant, seu aliter in Divinis ministrant, sed tamen nullum Titulum Beneficiale ab ipso Capitulo obtinent; Hos enim solius Episcopi judicio & correctioni subjacere volumus & mandamus.

Causæ privativo judicio Capituli reservatæ quomodo per illius negligentiam devolvantur ad Episc.

§. 34. Præterea decernimus & declaramus, in omnibus supradictis casibus, in quibus tributum fuit Capitulo privativum jus procedendi criminaliter contra Parochos, Cappellanos, & Mansionarios Ecclesiarum ipsi subjectarum, qui tamen de hujusmodi Beneficiis ab eodem Capitulo provisi fuerint, si quando præfati Archipresbyter & Capitulum negligentes se præbeant in procedendo adversus delinquentes, tunc, & pro ea vice dumtaxat, totam jurisdictionem ad Episcopum devolvi, ac devolutam censeri debere, quatenus tamen Episcopus antea ter monuerit, & interpellaverit Archipresbyterum, præfigendo illi singulis vicibus quatuor dierum spatium.

Capitulo recensita privilegia ad præscriptam formam redacta ex integro conced.

§. 35. His itaque privilegiis, & prærogativis hactenus recensitis, & non aliis, præfatum Capitulum Veronense, sub ordinaria universali Jurisdictione Episcopi Veronensis pro tempore existentis, in posterum frui & gaudere debebit. Nos enim præmissa omnia & singula, prout superius expressa sunt, eisdem Capitulo, Archipresbytero, Dignitatibus, & Canonicis, præsentium tenore, ac dictis motu, scientia, & potestatis plenitudine, ex nunc, & ex integro, perpetuis futuris temporibus valitura, concedimus & elargimur.

Abbatis & Mon. Monast. S. Mariæ in Organis jura in Parochias, Parochos, cæterosque Clericos inservientes intra suos limites redact. recensent.

§. 36. Denique quod spectat ad privilegia, & prærogativas, quibus præfatum Monasterium Sanctæ Mariæ *in Organis* nuncupatæ, ejusque pro tempore existentes Abbates & Monachi, nec non Ecclesiæ ab eodem Monasterio, seu a Congregatione Montis Oliveti dependentes, tam Parochiales, quam non Parochiales, in dicta Veronensi Civitate, aut in illius suburbiis, seu prope illam, existentes, in posterum similiter vigore præsentis concessionis, & non aliter, frui & gaudere debebunt; Volumus, statuimus, decernimus, & declaramus, hujusmodi Abbates, & Monachos in dicto Monasterio ejusque dependentiis pro tempore existentes, eorumque Conventum, nullam activam jurisdictionem ordinariam, seu quasi Episcopalem, sibi præsumere, aut exercere posse in Clerum quarumvis Ecclesiarum hujusmodi, seu in Populum præfatis Paroch. subjectum, multoque minus speciem aliquam Territorii separati sibi arrogare, sed tantummodo ipsis Abbati, & Monachis, eorumque Ecclesiis, competere debere simplicem passivam exemptionem, ad formam & terminos Privilegiorum, quæ generaliter prædicto Ordini, eorumque Congregationi Montis Oliveti, ab Apostolica Sede concessa reperiuntur,

Quo-

PONT. A. XVI. Quocirca Abbas & Monachi præfati pacificam, ut antea, possessionem retinebunt dictarum Ecclesiarum tam Parochialium, quam non Parochialium eorum Monasterio seu Congregationi prædictæ unitarum; ac proinde, quod attinet ad Parochiales Ecclesias, salvo, ac præservato favore Episcopi, jure deputandi in ipsis Oeconomos, quoties & quousque easdem Rectore destitutas manere contingat, integrum erit Abbati & Conventui præfati Monasterii, futuros hujusmodi Ecclesiarum Rectores eidem Episcopo præsentare, ut, prævio consueto examine, ad curam animarum in eis exercendam, sive perpetuo, sive amovibiliter, pro diversa Parochialium conditione, ab eo approbentur; ac præterea eisdem licebit omnes prædictas Ecclesias, & Clericos earum servitiis addictos, visitare, prout fieri consuevit ab aliis Prælatis Regularibus, & Exemptis, non habentibus Territorium separatum; sed tamen integra semper, ac prorsus illæsa manere debebit ejusdem Episcopi jurisdictio pro omnibus & singulis casibus, in quibus alii Episcopi locorum Diœcesani eam exercere possunt in Regulares, quantumvis exemptos, eorumque Ecclesias, præsertim circa ea, quæ animarum curam, & Sacramentorum administrationem concernunt, juxta decreta præfati Tridentini Concilii, & ad formam memoratæ Constitutionis Nostræ, quæ incipit *Firmandis*, aliarumque a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus editarum, & non aliter, nec alio modo.

Clausulæ & Decreta ad præmissorum firmitat. §. 37. Præsentes quoque litteras semper & perpetuo firmas & validas existere & fore, omniaque & singula in eis contenta, post obitum tamen prædicti Danielis Cardinalis Patriarchæ, & Archiepiscopi, suum plenum effectum, & omnimodam executionem sortiri & obtinere, ac deinceps ab omnibus, ad quos spectat & spectabit quomodolibet in futurum, perpetuo & inviolabiliter observari debere, nec ullo unquam tempore, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis jus vel interesse habentes, seu habere quomodolibet prætendentes, etiam specifica & individua mentione digni, ad ea vocati, & auditi non fuerint, seu ex alia qualibet privilegiata causa, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari; aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari ullatenus unquam posse: Easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, & declarationibus, quomodolibet, & quibusvis de causis etiam pro tempore factis, & faciendis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas esse & censeri. Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis authoritate & potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & authoritate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Executor. dati cum opportun. facultat. §. 38. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Episc. Vicentino & Brixiensi eorumque in Episcop. Vicentino & Brixiensi Successoribus pro tempore futuris, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, statim ac tamen illarum effectui locus factus fuerit, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte sive Episcopi, sive Capituli Veronen. aut Abbatis & Monachorum præfati Monasterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, seu aliorum, quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate Nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari; & Episcopum, ac Capitulum & Canonicos, necnon Abbatem & Monachos præfatos, aliasque Ecclesias & loca hujusmodi, cæterosque omnes, quos eædem præsentes quomodolibet concernunt, & concernent in futurum, illis omnibus & singulis pacifice frui & gaudere: non permittentes eos, vel ex ipsis quempiam desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet, & rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris & facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

ANNO 1756.

Derogat. contrariis. §. 39. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo; necnon Bonifacii PP. VIII. qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem vel Diœcesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, vel præsumant, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad Judicium non trahatur, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus & ordinationibus, necnon primodicti Capituli, ac præfati Monasterii, & Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Patriarchalibus & Metropolitanis, personis, & locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, & Sedem prædictam, vel alios quoscumque, etiam qualibet authoritate & potestate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus & aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter & expresse derogamus; aliisque omnibus & singulis contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per litteras Apostolicas facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Sumptuum fides. §. 40. Volumus autem quod earumdem præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ.

Sanctio pœnalis. §. 41. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ avocationis, suppressionis, & extinctionis, silentii impositionis, revocationis, cassationis, & abolitionis, voluntatum, statutorum, declarationum, concessionum, indultorum, decretorum, commissionum, & derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 17. Maij 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, decimosexto Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno sextodecimo.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA.

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Anno 1756. LX.

UTINENSI

Metropolitanæ Ecclesiæ Missa de Spiritu Sancto cum certis Collecta & Orationibus celebranda conceditur in die depositionis, seu commemorationis Beati Bertrandi Aquilejensis Patriarchæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Prooem. A studio amplianda Sanct. cultum.

NOn est equidem, quod Nos in hoc ipso potissimum Apostolicæ omnium Ecclesiarum sollicitudinis & procurationis gravissimo ministerio, imbecillitati Nostræ a Supremo Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, imposito rite sancteque obeundo fere defessos, magis reficere & recreare videamur, quam cum opportunæ sese Nobis offerunt occasiones, per quas Pontificiæ auctoritatis, benignitatisque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo ampliandoque eorum Christi fidelium cultu, quos in Domino confidimus in caritate Dei conjunctos ex hac vita migrasse, & in æterna Beatorum statione in Cœlis positos gaudere; cum per totum fere vitæ Nostræ spatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiserimus immensos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, & Sanctorum gesta tot editis voluminibus illustraremus.

Immemorialis præstitus B. cultus.

§. 1. Quoniam autem in Metropolitana Ecclesia Utinensi, sicut Dilectus Filius Noster Daniel Tituli Sanctæ Mariæ Supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Archiepiscopus Utinensis nuper Nobis humiliter exposuit, Corpus sive Ossa Beati Bertrandi, dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejensis viam universæ carnis anno MCCCL. ingressi reperiuntur, cui, quemadmodum pariter exposuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo Transitus sui tempore, ad hanc usque diem exhiberi pergit, pro quo sane Cultu comprobando necessaria quoque documenta ad Nos trasmittenda curavit, atque insimul retulit, in die nimirum defunctionis ejusdem Beati Bertrandi solemnem Missam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani, juxta providum sapiensque consilium Venerabilis Servi Dei Cæsaris Cardinalis Baronii Ecclesiasticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano descriptis meritissimi, qui a fel: rec: Clemente PP. VIII. Prædecessore nostro oraculum acceperat. Præterea idem Daniel Cardinalis Patriarcha & Archiepiscopus supplices preces obtulit, ut publicum hujusmodi Cultum ampliare de Apostolica benignitate & auctoritate dignaremur.

Ad preces Eminent. Car. Par. & Arch. conceditur, ut in die commemor. B. Bertr. celebret. Missa de Spiritu Sancto cum infrascriptis orationibus.

§. 2. Nos igitur, qui laudatum Danielem Cardinalem Patriarcham & Archiepiscopum, ob eximias generis animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis suæ Pastorali curæ commissis virtutes, plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis porrectisque precibus benigne obsecundare cupientes, postquam omnia & singula ad hujusmodi gravissimum negotium spectantia, matura consideratione expendimus, ac præsertim allata super publico exhibito Cultu documenta, & quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ scriptis suis consignarunt, in hanc sententiam devenimus, atque Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Ecclesia Metropolitana Utinensi sæpedicti Beati Bertrandi Corpus sive Ossa reposita sunt, celebratio solemnis Missæ cum Cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in singulos annos peragatur. Hujusmodi vero Missa sit illa, quæ de Spiritu Sancto in Missali Romano habetur; atque in ipsa addantur Orationes, sive Collectæ, ut infra, nimirum, post primam quidem Orationem, sive Collectam de Spiritu Sancto, sub unica Conclusione dicatur; *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Ecclesiæ suæ juribus ad mortem usque certantem invicta pastorali fortitudine roborasti, præsta fidelibus tuis, ut ad pietatis & religionis constantiam ejusdem informentur exemplis. Per Dominum &c.* Post alteram vero, sive Secretam: *Sacra dona, quæ Tibi, Domine, reverenter offerimus in commemorationem Beati Bertrandi, Ecclesiæ tuæ libertatem tueantur & pacem, & sanctificationis nostræ incrementa promoveant. Per Dominum &c.* Post tertiam demum, sive Postcommunio: *Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata mysteria, ejus virtutum imitatores, & tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum &c.*

Pont. A. XVI.

Consuetæ clausulæ & decreta in præmissorum firmit.

§. 3. Decernentes præsentes literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari & definiri debere, ac irritum & inane quidquid secus super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumpt. fides.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 18. Junii 1756. Pont. 16.

Datum in Arce Gandulphi Albanen. Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto.

Cajetanus Amatus.

LXI.

PRIVILEGIA MONASTERII

Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis S. Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejensis, opportuna locorum subjectorum descriptione, ac definitione jurisdictionis Delegati Apostolici apposita, confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis in Christo Filiabus, Abbatissæ & Conventui Monasterii Monialium Beatæ Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, prope & extra muros Civitatis Aquilejen. nullius Diœcesis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Prooem. Privilegia non temere abrogari, sed iis terminis limitibus cohibend.

QUæ ex Apostolica Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum auctoritate & liberalitate Religiosis Domibus ac Personis concessa dudum fuerunt Privilegia & Indulta, ne propter varias labentium temporum & circumstantium rerum vicissitudines labefactari contingat, novo confirmationis munimine roborare, simulque eadem generalibus Ecclesiæ Legibus, & Canonicis institutis, per opportunas voluntatis nostræ declarationes congruenter attemperare, non recusamus; prout ipsarum Domuum ac personarum religiosæ utilitati & quieti, ac Ecclesiasticæ Disciplinæ integritati salubriter expedire in Domino judicamus.

Monast. ejusque personæ, ac res quæcumque amplissimis privil. ditatæ.

§. 2. Sane exhibita Nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, quod quum alias nonnulli Romani Pontific. Prædecessores nostri, antiquissimo Monasterio vestro, ejusque Personis & rebus, ac possessionibus, Ecclesiis quoque, Cappellis, & locis ab eo dependentibus, quæ in aliquot eorumdem Prædecessorum litteris, propriis leguntur expressa vocabulis, Apostolicæ Protectionis, aliaque complura privilegia & indulta concessisse dignoscerentur; fel: record: Prædecessor pariter noster Bonifacius Papa IX. per suas, sub Dat. Romæ apud S. Petrum Kalend. Junii, Pontificatus sui Anno XI. expeditas Litteras Apostolicas, idem Monasterium vestrum, cum membris suis, ejusque Abbatissam & Conventum, ac singulares Personas in eo tunc degentes, & posteras, earumque bona, & jura quæcumque, quæ tunc obtine-

A Bonif. IX. singul. exemptionis priv. donantur, & sub immediata Sedis Apostolicæ jurisdict. suscipiuntur.

nebant, & in posterum obtinerent, ab omni potestate, jurisdictione, dominio, servitute, & visitatione Patriarchæ Aquilejensis tunc existentis, & pro tempore futuri, nec non Capituli Aquilejen. aliorumque Ordinariorum, & Judicum quorumcumque, Auctoritate Apostolica exemit, & perpetuo liberavit, ac sub Beati Petri, & Sedis Apostolicæ, ac sua, protectione suscepit, & exempta ac libera, exemptasque ac liberas esse voluit, sibique & Successoribus suis Romanis Pontificibus, ac dictæ Sedi, immediate subesse; ita ut Patriarcha & Judices supradicti, ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in ipsas Abbatissam & Conventum, earumque Monasterium, Personas, membra, Bona, aut jura prædicta, possent jurisdictionem, potestatem, dominium, aut visitationem exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede, vel ejus delegatis, tenerentur de justitia respondere.

Clementis VII. litteræ, quib. hujusmodi exemptioni ad tempus derogatur.

§. 3. Quodque subinde, post iteratas confirmationes, hujusmodi exemptionis, susceptionis, & subjectionis, ab aliis Romanis Pontificibus eidem Monasterio vestro, ejusque Personis, membris, & Bonis elargitas, recol. mem. Prædecessor pariter noster Clemens Papa VII., qui alias ad collapsam Regularis observantiæ Disciplinam in eodem Monasterio vestro redintegrandam, illud, & illius Moniales, cum earum juribus, bonis, & pertinentiis universis, gubernio & regimini bo: me: tunc in humanis agentis Marini Tituli S. Vitalis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Patriarchalis Aquilejensis Ecclesiæ Præsulis, quamdiu Ecclesiæ hujusmodi præesset, per speciales sua in forma Brevis Litteras supposuerat, & subjecerat; postmodum, ad supplicationem tunc existentium dicti Monasterii Abbatissæ & Monialium, attento quod plures Romani Pontifices dictum Monasterium, & illius Personas, Terras, & Bona, ab omni Jurisdictione pro tempore existentis Patriarchæ Aquilejensis, ejusque Vicariorum & Officialium, exempta ac libera, ut præfertur, sub sua, ac dictæ Sedis Apostolicæ protectione perpetuo manere ipsique Sedi Apostolicæ immediate subesse voluerant; & ipsæ Abbatissa & Conventus in possessione, seu quasi, exemptionis hujusmodi, a quadringentis annis, vel circa, & tanto tempore, cujus initii hominum memoria non erat, jam tunc existebant; aliisque de causis tunc latius expressis; ac etiam consideratione claræ mem: tunc in humanis agentis Ferdinandi Hungariæ & Bohemiæ Regis, & Comitis Goritiæ, sub cujus temporali dominio Monasterium prædictum existebat, per alias posteriores in simili forma Brevis litteras datas apud S. Petrum die 26. Novembris 1530. Pontificatus sui anno VIII. præfatas suas anteriores litteras, & inde sequuta quæcumque, revocando, cassando, & annullando, ac pro nullis & infectis habendo, ac pristinas exemptionem, susceptionem, & subjectionem prædictas in suo robore subsistere, ac Monasterio, Abbatissæ & Conventui, illorumque rebus, & bonis prædictis suffragari decernendo; nec non hujusmodi exemptionis, & susceptionis, ac subjectionis litteras, & Monasterium prædictum, in pristinum, & eum, in quo ante priorum litterarum hujusmodi editionem erant, statum restituendo, reponendo, & plenarie reintegrando; ac veterem renovando consuetudinem, qua alii Romani Pontifices in more habuerunt alias Personas in Dignitate Ecclesiastica constitutas, secluso Patriarcha Aquilejensi, in Visitatores, Correctores, & Reformatores Monasterii prædicti, tamquam sibi & Apostolicæ Sedi immediate subjecti, constituere, & deputare; earumdem Litterarum tenore, Abbati Monasterii S. Georgii Majoris Venetiarum dicti Ordinis S. Benedicti tunc & pro tempore existenti, donec per ipsum Clementem, seu Successores suos, aliud ordinatum foret, commiserit & mandaverit, ut ipse, ejusque Successores Abbates, Monast. ipsum in capite, & in membris, in spiritualibus & temporalibus visitarent, & prout opus esse perspicerent, ad debitam Regularis Discipl. observantiam reducerent, & reformarent.

ab eodem Pont. revocantur.

Ac in pristinum statum restitutis omnibus privileg. jurisdictio, correctio, & visitat. Abbati Mon. S. Georgii Majoris Venet. demand.

Pacifica, & ad hæc usque tempora continuata privil. possessio.

§. 4. Ex quo tempore, sicut eadem expositio vestra subjungebat, tam Monasterium ipsum, ejusque Abbatissa, & Moniales pro tempore existentes, quam etiam earum bona, ac res, & Personæ ipsum subjectæ Indultis & Privilegiis sibi concessis usque in præsentem diem pacifice frui non destiterunt, sub protectione Sedis Apostolicæ, ac Romanorum Pontificum, etiam pro tempore existentium, inter quos recol. mem. Prædecessor quoque noster S. Pius Papa V. Datis Apostolicis Litteris apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Idibus Aprilis, Pontific. sui anno primo, in amplissima confirmatione omnium Privilegiorum & Indultorum eidem Monasterio, Abbatissæ, & Monialibus per Prædecessores Pontifices, & Sedem Apostolicam eatenus concessorum, comprehensa quoque voluit, ac specifice exprimenda duxit, decretum, & declarationem jam inde ab anno 1503. per bo: mem: Angelum Leoninum, dum viveret, Episcopum Tyburtinum, Legatum Apostolicum cum potestate Legati a Latere olim in istis partibus degentem facta, per quæ, inter alia, omnia & singula Beneficia Eccl. cum cura, & sine cura, in præfatis ejusdem Mon. Privilegiis contenta, & descripta, ad vos & Conventum vestrum, vestramque Nationem, provisionem, & omnimodam dispositionem spectare & pertinere, ac de mensa vestra esse, & fore, vosque, stantibus præmissis, de hujusmodi Beneficiis ad vestrum nutum & voluntatem disponere potuisse, & in antea posse, ideoque collationes, provisiones, & alias dispositiones de iisdem Beneficiis per vos factas, omniaque & singula inde sequuta, pro canonice & legitime factis censeri debere; nec non eorumdem Beneficiorum Cappellanos, & Beneficiatos, iisdem Privilegiis, gratiis, & favoribus, ad instar præfati Monasterii vestri pariformiter uti, frui, & gaudere posse, & debere, decreverat, & declaraverat; prout Nobis expositum fuit in indicatis ipsius Pii Prædecessoris Litteris latius contineri.

Iterum confirm. a S. Pio V.

Una cum Decreto an. 1503. Legati a latere liberam Benefic. disposit. Monast. & Monialibus adjudic.

Mon. rerum, ac personar. cura & gubern. hactenus demandata Person. in Dignit. Eccl. constitutæ.

§. 5. Ipsius autem Monasterii Vestri, ac illius personarum, & rerum, nec non Ecclesiarum, Locorum Piorum, aliorumque membrorum ab eo dependentium, a Diœcesani, & cujuscumque alterius Ordinarii jurisdictione, & superioritate, ita ut præfertur, exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediate subjectorum, regimen, & gubernium, per diversas personas Ecclesiasticas a pro tempore existentibus Romanis Pontificibus successive delegatas geri & administrari consuevit; eumque in finem, hujusmodi personis delegatis, sive per Litteras Apostolicas, sive per organum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negociis & consultationibus Episcoporum, & Regularium præpositorum, amplissimæ facultates concessæ dignoscuntur; videlicet tam Monasterium ipsum, quam aliud quodvis Monasterium, Ecclesiam, Hospitale, Confraternitatem, Locum Pium, Terram, Castrum, & aliud quodcumque membrum eidem Monasterio subjectum, Abbatissas, Moniales, & aliam quamvis Personam in eis degentem, cujuscumque status, gradus, & conditionis, tam in capite, quam in membris, visitandi, corrigendi, & reformandi, abusus tollendi, ac disciplinam & observantiam regularem restituendi; nec non Rectores, Cappellanos, & Confessores, tam ordinarios, quam extraordinarios, pro ejusdem Monasterii, & Terrarum, Castrorum, Villarum, & Locorum illi subjectorum servitio, deputandi & constituendi, Puellas ad habitum, & ad Professionem admittendi, illasque ad hujusmodi effectum examinandi, & approbandi, præterea quascumque Personas eidem Monasterio subjectas, excessus seu delicti alicujus reas & culpabiles repertas, certa servata methodo, corrigendi, puniendi, & castigandi, ac omnes & singulas tam civiles, quam criminales, & mixtas causas, ad ejusdem Monasterii forum & jurisdictionem spectantes, prout juris fuerit, illiusque ordine servato, cognoscendi, decidendi, & terminandi, aliaque omnia & singula ad Officium Vicarii, Visitatoris, & Reformatoris spectantia & pertinentia, faciendi, & contra contumaces & inobedientes, illorumque consultores & fautores, ad censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque necessaria & opportuna juris & facti remedia procedendi; sicuti in nonnullis hujusmodi deputationum Litteris latius accepimus contineri; ac etiam Dilectus Filius modernus noster, & Sedis Apostolicæ Delegatus, ad ipsius Monasterii vestri Regimen, ejusque jurisdictionis administrationem istic constitutus, hujusmodi facultates hactenus circa præmissa obtinuisse, & exercuisse dignoscitur.

Amplissimæ hujusmodi Delegato Apostol. tributæ facultates.

§. 6.

Cur isthæc privil. tot Pont. literis firmata, iterum confirmari petatur.

§. 6. Cum autem, sicut eadem petitio prosequebatur, postquam Nos, gravissimis, justissimisque de causis, Ecclesiam Patriarchalem Aquilejensem dudum existentem, ejusque Patriarchalem dignitatem, ipsamque Cathedram, & Sedem, penitus & omnino suppressimus & extinximus, duasque Archiepiscopales Ecclesias, Goritiensem videlicet, ac Utinensem ereximus; & Goritiensi quidem Ecclesiæ unam partem antiquæ Diœcesis Aquilejensis, in qua Civitas ipsa Aquilejensis, in cujus districtu primodictum Monasterium vestrum, cum aliquibus terris, locis, & villis, nec non Ecclesiis eidem subjectis existit, subjecimus & attribuimus; alteri vero, Utinensi videlicet Ecclesiæ, reliquam ejusdem antiquæ Diœcesis Aquilejensis partem, in cujus ambitu situm est alterum Monasterium vestrum, prope muros Civitatis Forojuliensis extructum, ad quod, ex antiqua consuetudine, universa Conventus vestri communitas, æstivis mensibus ob aerem insalubrem, qui eo tempore periculosam reddit Aquilejensis tractus stationem, singulis annis transferri solet; nec non cætera ejusdem Monasterii vestri bona, & loca, seu terræ, villæ, & Ecclesiæ eidem subjectæ consistunt, subjecimus pariter, & attribuimus; verendum esset, ne forte in hujusmodi rerum immutatione, & novarum Diœcesum constitutione, ac respectiva earum terminatione, præjudicium aliquod amplissimæ exemptioni, cæterisque juribus & privilegiis, quibus vos & Monasterium vestrum, cum suis membris, & bonis, ac personis in eo degentibus, & ab eo dependentibus, sub immediata Sedis Apostolicæ subjectione, ut præfertur, hactenus uti, frui, & gaudere consuevistis, inferri, aut illatum censeri contingeret; ideoque pro parte vestra Nobis fuerit humiliter supplicatum, quatenus præfatam Mon. vestri, ejusque membrorum exemptionem, aliasque gratias, concessiones, & privilegia, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus vobis elargita, & longa, vel etiam antiquissima, & immemorabili possessione, seu quasi, & plurium sæculorum usu, a vobis retenta, novo Apostolicæ confirmationis munimine roborare, & opportunæ declarationis præsidio amplius asserere & firmare dignaremur.

Petitioni annuit Pontifex, amplissimeque Monaster., Personar. ac rerum exemptionem confirmat.

§. 7. Idcirco Nos, ad rem maturius atque consultius peragendam, requisitis primum, auditisque Venerabilibus Fratribus Nostris modernis Utinensi, & Goritiensi Archiepiscopis, ac omnibus tam per eos, quam per vos, & Procuratores vestros fuse deductis, aliisque ad rem pertinentibus diligenter expensis & consideratis, votis vestris in præmissis annuere volentes, vosque, ac vestras singulares personas a quibusvis excommunicationis & interdicti, aliisque &c. censentes; ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præmissas Bonifacii, & Clementis, aliorumque Prædecessorum prædictorum respective litteras, nec non dicti Monasterii vestri, illiusque bonorum, villarum, castrorum, & locorum, ac Ecclesiarum in illis consistentium, seu ab eodem Monasterio alias dependentium, prout in præsentibus enumerantur, & sunt, libertatem, & exemptionem, ac immediatam Sedi Apostolicæ subjectionem; ita ut tam primodictum Monasterium vestrum, quam alterum prope Civitatem Forojuliensem existens, nec non Ecclesiæ, ac villæ, & castra, ac loca hujusmodi, quarum, & quorum nomina inferius describimus, vosque, & aliæ personæ, in illis nunc, & pro tempore degentes, a jurisdictione, dominio, superioritate, & visitatione Goritiensis, & Utinensis Archiepiscoporum pro tempore existentium, ejusque Vicariorum, & Officialium, ac utriusque Ecclesiæ Capitulorum, prorsus & omnino, perpetuis futuris temporibus, exempta, immunia, ac libera, ac exemptæ, immunes, & liberæ, & sub Nostra, ac Successorum Nostrorum Romanor. Pontificum pro tempore existentium, & Sedis Apostolicæ prædictæ immediata protectione, & subjectione suscepta, & susceptæ, ac vere & immediate subjecta, & subjectæ sint, & esse censeantur, ac respective permaneant; harum serie perpetuo confirmamus & approbamus, illisque novum, & inviolabile Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Provideq; recenset, quæ tali exempt. fruantur.

§. 8. Quæ igitur sub præsentium literarum nostrarum dispositione comprehensa, ac præfatæ exemptionis, susceptionis, & subjectionis munere decorata esse, & perpetuo censeri volumus, propriis duximus exprimenda vocabulis, & sunt quæ sequuntur; videlicet a parte dominii, in temporalibus Austriaci.

Loca in tempor. Austriaco Dominio Consistunt.

I. Monasterium vestrum *Sanctæ Mariæ* nuncupatum prope muros Civitatis Aquilejensis extructum, *cum sua Ecclesia*.

II. Item Villa *Monasterii* nuncupata, & in hujusmodi Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Annuntiationis B. Mariæ Virginis*.

III. Item Villa *Sancti Martini de Tertio* nuncupata, cum sua Ecclesia Parochiali sub titulo ejusdem *Sancti Martini*.

IV. Item Villa *Tertii* nuncupata; & in hujus Villæ ambitu, Ecclesia *Sancti Blasii* filialis prædictæ Ecclesiæ Sancti Martini.

V. Villa *de Ronchis*, & in ejus tractu Ecclesia *Sancti Joseph* filialis ejusdem Ecclesiæ Sancti Martini.

VI. Villa *de Moruzzis* nuncupata.

VII. Alia Villa *de Malborghetto* nuncupata.

VIII. Item Villa *de Cervignano* nuncupata, & in hujus Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Sancti Michaelis Archangeli*; nec non alia Ecclesia sub titulo *Sancti Hieronymi*; ac insuper *Oratorium publicum*, de Jure patronatus, ut asseritur, Familiæ de Bresianis; non longe vero extra eamdem Villam, Ecclesia *Sancti Martini*.

A parte vero temporalis Dominii Veneti.

Alia Veneto Dominio comprehensa.

I. Aliud *Monasterium* vestrum prope Mœnia Civitatis Forojuliensis, cum sua Ecclesia sub titulo *Sanctæ Claræ*.

II. Villa de *Pradizzolo* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia sub titulo *B. Mariæ Virginis de Salute, & Sancti Osvaldi*, quæ est filialis præfatæ Ecclesiæ Parochialis S. Michaelis Archangeli de Cervignano.

III. Villa *de Muscoli* nuncupata, & in ea similiter Ecclesia Sacramentalis *Sancti Zenonis*, quæ etiam filialis est ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Cervignano.

IV. Villa de *Preteolis* nuncupata & in ea Parochialis Ecclesia *Sancti Thomæ Appostoli*; extra vero eamdem Villam Ecclesia *Sancti Andreæ Apostoli*, filialis præfatæ Parochialis Ecclesiæ in dicta Villa existentis.

V. Villa de *Sacilleto* nuncupata cum suo Castro; & quidem in dicta Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*, in Castro autem, Ecclesia *Sancti Antonii*; quæ ambo filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ Sancti Thomæ de Preteolis.

VI. Villa de *Alturis* nuncupata, cum Ecclesia *Sancti Blasii* Episcopi & Martyris, filiali ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Preteolis.

VII. Villa de *Mortesinis* nuncupata.

VIII. Villa de *Chiasellis* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Parochialis *Sanctæ Mariæ Virginis*.

IX. Villa de *Zumpicchia* nuncupata; & in eadem Ecclesia Parochialis *Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli*.

X. Villa de *Piantanico* nuncupata, & in ejus ambitu Ecclesia Sacramentalis *Sancti Cantiani* Martyris: prope eam vero Ecclesia *Sancti Antonii Abbatis* in Campo; quæ sunt filiales prædictæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

XI. Villa de *Begliano* nuncupata, & in ipsa Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sancti Martini*, atque insuper alia Ecclesia *Sanctæ Mariæ Magdalenæ* in Arce diruta ejusdem Begliani; quæ pariter filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

Exempt. vis, & delegati auctoritas distinct. explicat.

§. 9. Ne autem ob superius enunciatas rerum immutationes, controversiæ, & dissidia, seu ambiguitates, & dubia, tum super effectibus præfatæ exemptionis, vobis, Monasterio vestro, dictisque locis, Ecclesiis, atque personis concessæ, tum & potissimum circa usum jurisdictionis activæ, quam dilectus filius moderaus & pro tempore existens Noster, & Apostolicæ Sedis Delegatus, qui nunc istic deputatus existit, & futuris quoque temporibus, ad formam prædictarum litterarum, nostrarumque præsertim super suppressione dicti Patriarchatus Aquilejensis Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri anno XI. editarum, quibus initium est: *Injuncta Nobis*, deputandus erit: in spiritualibus; & temporalibus juxta earumdem litterarum suæ depu-

deputationis continentiam & tenorem, receptamque consuetudinem, circa præmissa exercere debebit; in Ecclesiasticæ pacis, & Canonicæ disciplinæ perturbationem, ac detrimentum, suboriri contingat; idcirco Nos infrascriptas declarationes, ordinationes, & regulas subjicere opportunum duximus; ad quarum formam, & terminos omnia redigi, & moderari volumus, ac earumdem præsentium tenore, dictaque scientia, & potestatis plenitudine præcipimus, & mandamus.

Delegatus Apostol. Synodalia Archiep. Decreta in respect. locis Monasterio subjectis servari jubeat.

§. 10. Primo videlicet, quod dictus Delegatus pro tempore existens, Synodales leges, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, aut reparandam, a Goritiensi, & Utinensi Archiepiscopis editas, & pro tempore edendas, Clero sæculari Ecclesiarum, villarum, & locorum, a prædicto Monasterio vestro dependentium, servata circumpositarum Diœcesum distinctione, respective proponere, & ab eo observari facere debeat; sub pœnis in hujusmodi Synodalibus legibus etiam respective adscriptis, quas ipse Delegatus a contrafacientibus districte exigere non omittat.

Casusq. eosdem sibi reservet.

§. 11. Secundo, quod in omnibus præfatis villis, & locis, jurisdictioni primodicti Monasterii vestri subjectis, idem Delegatus pro tempore existens eosdem casus, quos Archiepiscopi Goritiensis, & Utinensis in eorum respective Civitatibus, & Diœcesibus sibimetipsis pro tempore reservabunt, juxta præfatam locorum positionem, & personarum domicilium, sibi ipsi reservare; & Confessariis, ut infra, approbatis, facultatem ab ipsis absolvendi interdicere, iisdemque respective, etiam sub certis modo & forma sibi benevisis, tribuere possit & valeat.

Sacerd. a respectivo Archiepisc. ad curam animar. vel confessiones, quoad idoneitat. tantum approbat. usum jurisdictioni concedat.

§. 12. Tertio, quod approbatio Sacerdotum, tum qui animarum curam exercere, quam qui Sacramentales Christifidelium Confessiones in iisdem Ecclesiis, villis, & locis, excipere debebunt, quoad idoneitatem, ad alterutrum ex dictis Archiepiscopis juxta locorum positionem præmissam, spectet atque pertineat; qui tamen Archiepiscopi litteras hujusmodi Sacerdotibus a se approbatis tradendas ita efforment, ut eorum tantummodo idoneitatem, ad munus, de quo agitur, in genere testatam faciant; reservata prædicto Delegato auctoritate concedendi Sacerdotibus sic approbatis usum jurisdictionis in Foro Pœnitentiali exercendæ.

Concionatoribus opportun. facultat. indulgeat.

§. 13. Quarto, quod Concionatores in hujusmodi Ecclesiis, & locis præfatæ jurisdictioni subjectis verbum Dei publice annunciaturi, ab hujusmodi Delegato Apostolico tantum licentiam petere, & obtinere teneantur.

Monial. Confessor. si assum. qui idonei ad hoc munus fuerint ab Archiep. teneant.

§. 14. Quinto, quod nullus in Confessarium, sive Ordinarium, sive Extraordinarium, pro Monasterio vestro, & pro vobis, communiter, seu singulariter, eligi & deputari possit, nisi qui antea specialem approbationem circa idoneitatem ad excipiendas Monialium Confessiones, juxta formulam hactenus servari solitam, obtinuerit; & quidem ab eo Archiepiscopo, cujus Diœcesis ambitu continebitur Conventus vestri Communitas, quo tempore ad Confessarii hujusmodi electionem & deputationem devenietur. Verumtamen Confessarius sic electus, per integrum tempus deputationis suæ, susceptum munus libere prosequi, & Confessiones vestras, aliarumque personarum in Monasterio vestro cum debitis licentiis pro tempore degentium, audire poterit, etiamsi interea præfata Communitas vestra ad aliud Monasterium se transferat, alterius Archiepiscopalis Diœcesis ambitu circumclusum, absque eo quod novam ab altero Archiepiscopo Diœcesis hujusmodi approbationem obtinere teneatur.

Elapso quod Confessat. suæ approbat. tempore, iterum se sistere Archiep. respective, debeant.

§. 15. Sexto, quod Confessarii ad Sacramentales Fidelium Confessiones excipiendas in præfatis Ecclesiis a Monasterio vestro dependentibus assumpti & deputati, elapso tempore in eorum respective approbationibus enunciata, iterum se sistere debeant eidem Archiepiscopo, seu illius Successori, a quo primum approbati fuerunt; reservata semper Delegato Apostolico facultate concedendi Confessariis ipsis sic iterato approbatis exercitium jurisdictionis in Foro Pœnitentiali.

Idem delegatus Parochos, & Vicarios Curatos in possessionem inducat.

§. 16. Septimo, quod novi Parochi, & Vicarii Curati ad Animarum curam in præfatis Ecclesiis exercendam constituendi seu deputandi, in eorum Officii exercitium ab eodem Delegato Apostolico, Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, immittantur.

Oeconom. vacantibus Ecclesiis curatis, ab Abbatissa eligantur, a Delegat. jurisd. exercic tradatur.

§. 17. Octavo similiter, quoties hujusmodi Parochiales Ecclesias, seu Officia Curata vacare contigerit, Presbyteris Oeconomis per Abbatissam pro tempore existentem electis, ut hactenus in more positum fuit, usus & exercitium jurisdictionis, durante vacatione hujusmodi exercendæ a præfato Delegato Apostolico, eadem auctoritate, tradatur.

Jus visitandi Monasteria, adnexasq. Ecclesias privative Delegato reservat.

§. 18. Nono, quod idem Delegatus pro tempore existens, solus, & privative quoad unum, & alterum Archiepiscopos præfatos, visitare possit, & debeat, tam primo, & secundo dictum Monasterium vestrum, etiam quoad Clausuram, servatis tamen quoad modum & tempus visitationis hujusmodi, & quoad numerum personarum in visitationibus assumendarum, Apostolicis Decretis, atque Constitutionibus: quam omnes præfatas Ecclesias, Oratoria, & Pia loca a prædicto Monasterio vestro dependentia, prout hactenus visitare consuevit, ac visitatione hujusmodi completa, præmissorum omnium status relationem, singulis triennis, ad Sedem Apostolicam transmittere teneatur, ad formam Constitutionis Nostræ incipientis *Quod Sancta*, datæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1740. Nono Kal. Decembris, Pontificatus Nostri Anno I.

Ejusdem Delegati jurisdict. in cognoscendis causis civilibus & criminal.

§. 19. Decimo, quod Delegatus ipse causas omnes civiles, & criminales, & mixtas Cleri, & Populi dictarum villarum, castrorum, atque locorum ad ejusdem Monasterii vestri forum, & jurisdictionem spectantes cognoscere, decidere, & terminare, atque in iisdem, prout juris fuerit, servatis servandis, usque ad sententiam definitivam procedere; & contra delinquentes, ad formam sacrorum Canonum, & Constitutionum Apostolicarum, dictorumque Synodalium statutorum respective procedere, eosque pro modo culpæ punire, mulctare, & emendare possit, ac debeat.

Dimissor. tamen Delegatus non concedat.

§. 20. Undecimo, nullatenus tamen ipsi Delegato liceat Dimissoriales Litteras concedere personis hujusmodi Monasterii vestri jurisdictioni quocumque titulo subjectis, pro suscipiendis Ordinibus, sive Majoribus, sive Minoribus, vel ut Clericali Militiæ adscribantur.

Ad Pont. in locis Monast. subjectis peragenda quis advocand.

§. 21. Duodecimo, quod pertinet ad Pontificalia peragenda in Ecclesiis tam uni, quam alteri Monasterio vestro adnexis, aliisque superius enunciatis, nec vobis, nec ipsi Delegato liceat quemcumque Antistitem ad id pro libito accire, sed illum dumtaxat ex duobus Archiepiscopis præfatis invitare teneamini, cujus Diœcesis finibus respective conclusa reperitur Ecclesia, in qua Pontificales Functiones habendæ erunt; Quod si Archiepiscopus requisitus, hujusmodi Functiones & Munia Pontificalia peragere recusaverit, sive nequiverit, tunc liceat vobis, & Delegato prædicto, quemcumque alium Catholicum Antistitem, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentem, in eum finem advocare. Salva semper Nostra, & Apostolicæ Sedis auctoritate, si quando, vel in hoc, vel in aliis quibuslibet ex præmissis rerum capitibus in peculiaribus casibus, specialiter indulgendum censuerimus, seu Successores Nostri Romani Pontifices indulgere opportunum duxerint. Et firmis integrisque manentibus favore utriusque præfati Archiepiscopi, Goritiensis videlicet, & Utinensis nunc, & pro tempore existentium omnibus & singulis juribus, tam quæ ad Ordinem, quam quæ ad Jurisdictionem pertinent, etiam circa præmissa loca, Ecclesias, res, & personas, in iis tamen, de quibus in ipsis Litteris super deputatione sæpedicti Delegati Apostolici confectis, ac deinceps super similibus deputationibus Successorum ejus, juxta consuetam formulam, sed salva præsentium Nostrarum dispositione conficiendis, nihil expresse cautum reperiatur; seu de quibus Nos per easdem præsentes, nihil decrevimus, statuimus, & declaravimus.

Opportuna in reliquis præservatio Archiep. jurisdict. & auctor.

Clausulæ, & Decret. in præm. firmitat.

§. 22. Denique easdem præsentes Litteras, & in eis contenta, etiam ex eo quod aliqui in præmissis, vel eorum quopiam interesse habentes, aut habere prætendentes, ad hoc vocati, vel auditi non fuerint, aut ex quibusvis causis de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, vel impugnari, aut alias infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari, nulla-

Anno 1756. nullatenus unquam posse; easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, etiam motu, scientia, & potestatis plenitudine, aut alias, & quibusvis de causis, etiam pro tempore factis, minime comprehendi, sed ab illis semper exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque & perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, & spectabit, quomodolibet in futurum, perpetuo, & inviolabiliter observari, ac primodicto Monasterio, vobisque, ac futuris pro tempore existentibus Abbatissæ, & Monialibus ipsius Monasterii, aliisque personis, Ecclesiis, & locis prædictis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissime suffragari debere; sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, & ignoranter contigerit attentari, irritum quoque & inane decernimus.

Amplissima contrariorum derogat. §. 23. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tolendo: ac quibusvis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, & Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & ordinationibus, ac etiam præmissis litteris Prædecessorum eorumdem in iis, quæ præsentibus adversantur; Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Metropolitanis, personis, & locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictos, vel alios quoscumque, & quacumque dignitate, & auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & insolitis clausulis, necnon irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes; illis alias in suo robore permansuris, ad effectum validitatis & perpetuæ firmitatis præmissorum omnium & singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter & expresse derogamus; contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis. §. 24. Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, declarationum, ordinationum, derogationum, decretorum, & statutorum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 30. Julii 1756. Pon. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, tertio Kalendas Augusti, Pontificatus Nostri anno XVI.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Segretaria Brevium.

LXII.

REFRACTARIIS

Constitutioni *Unigenitus* an, & quando SS. Corporis Christi Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epistola definitur.

Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, & Episcopis Regni Galliarum, in novissimis comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem & Apostolicam Benedictionem.

Pont. curando & sollicitudo de turbata in Gallia Eccl. tranquillitate restituenda. EX omnibus Christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati Nostræ pastoralis cura protenditur, quum multa sæpe ad nos deferantur, quæ animum Nostrum pro omnium singularumque Ecclesiarum statu sollicitum & anxium habeant, vix tamen aliunde nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderunt, quam ex gravissimis controversiarum & dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud Regnum, & Catholicam Gallorum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Neque sane destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum optimum maximum enixe rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus, orare atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram solidamque tranquillitatem turbatis Ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpe etiam, datis ad carissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis litteris, illius opem & brachium ad Ecclesiasticæ pacis tutelam atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos & ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos paratosque declaravimus, pro pace Ecclesiæ Gallicanæ, quam sincera & constanti dilectione prosequimur, quidquid Nobis vitæ superesse posset, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponerentur, & aggredi & urgere; dummodo ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendum malorum germen apta & idonea dignoscerentur, & quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, & ad intentum finem utiliter processura videretur.

Pluribus nominib. Gallicani Cleri virtus commendat. §. 2. Gravem atque diuturnam de rebus vestris sollicitudinem, qua hactenus affecti fuimus, non parum sublevarunt litteræ e Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ; quas quidem legentes, vestram, Venerabiles Fratres, firmitatem atque constantiam, vestram perspeximus perfectam consensionem in custodiendo veræ sanæque doctrinę deposito, & in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam Beati Petri Sedem, Catholicę Unitatis centrum, observantia & veneratione. Neque enim ullam inter vos dissensionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas & principia; sed scissuras tantummodo esse inter vos in deligendis statuendisque mediis, quibus utendum necessario est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longe abesse a Conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id alias inter sacros Antistites, & doctrina & morum sanctitate conspicuos, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magnum autem præconceptæ consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas & religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non in recentioribus tantummodo illius litteris, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens, ad nos dedit, sed in cæteris quoque omnibus ab eo conscriptis, præclare enituit; in quibus testari possumus atque debemus, Nos semper illius Regii animi sensus eos plane deprehendisse, qui maxime decebant Orthodoxum Principem, & vera in Deum religione, & sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eumdemque pacis atque concordiæ in suis regnis restituendæ & conservandæ amantissimum.

Publicis & notor. refractar. §. 3. Tanta est profecto in Ecclesia Dei auctoritas Apostolicæ Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eadem-

Constitutioni Unigenitus SS. Viaticum jure denegatur.

eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, & obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, a debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porro consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrum hujusmodi refractariis sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus denegari debeat, sine ulla hæsitatione respondendum sit, quoties prædictæ Constitutioni publice & notorie refractarii sint, denegandum eis esse; ex generali nimirum regula, quæ vetat publicum atque notorium peccatorem ad Eucharisticæ Communionis participationem admitti, sive eam publice, sive privatim requirat.

Publici & notorii refractarii qui.

§. 4. Publici autem atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque per sententiam a Judice competente prolatam rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Constitutioni *Unigenitus* venerationem, obsequium, & obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in judicio confessi sunt; ac præterea illi, qui quamvis nec a Judice condemnati, neque reatum suum in judicio confessi fuerint, nihilominus, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum suscepturi sunt, propriam inobedientiam & contumaciam adversus Constitutionem *Unigenitus* sponte profitentur, vel in anteactæ vitæ decursu aliquid evidenter commisisse noscuntur, manifeste oppositum venerationi, obsequio, & obedientiæ eidem Constitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perseverare; quod ita vulgo cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit; in his enim casibus eadem omnino adest moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, super quibus Judex sententiam tulit, vel saltem alia suppetit moralis certitudo prædictæ similis & æquipollens.

Duplex notorii species, variisque demonstratio.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda est differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii aut concubinarii; & aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna, etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sane probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus certioribusque argumentis probari oportebit.

Certitudo ex quibus non satis idonea habeatur.

§. 6. Ea vero, quam supra innuimus, certitudo minime adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare & falli, ac in transversum agi contingat.

Quorumdam anxietas in dubiis casibus.

§. 7. Quia vero nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate & zelo commendati, hujusmodi conjecturis & præsumptionibus deferentes; dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id sine propriæ conscientiæ periculo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur.

Præscribitur methodus, cui Sacramentor. minister tuto adhærere possit.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quum ante ad sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Eucharistica Communio administrata fuerit: si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non vere notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publice postulanti denegari non posse; nisi forte, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, & ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici & notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliunde vero validæ adversus ægrotorum præsumptiones, & indicia gravia & urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter deponere nequeant; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate & mansuetudine, non tanquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ & qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum & obsecrantes, ut resipiscat, in eo saltem temporis articulo, a quo æterna ipsius salutis sors pendet; eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potius novi & horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit & bibit; cæterum se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiæ jubenti obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, & idcirco eum a sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscit.

Hortatio ad Præsules, ut traditam regulam sectentur, aliisque proponant servandam.

§. 10. Hanc itaque judicandi agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpote Nostro & Apostolicæ Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Pastoribus, cæterisque Presbyteris per Civitates & Diœceses vestras Sacramenta legitime administrantibus, sequendam & observandam proponere. Quod quidem judicium super vigentibus controversiis a Nobis interpositum, & Ecclesiasticis regulis nititur, & Conciliorum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, & gravium ipsius Nationis vestræ Theologorum sententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium prædecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas illic controversias subortaque dubia ad Nos & Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam tuendamque Ecclesiarum vestrarum pacem, exposcere; ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum & Ecclesiam merita cumulabitis, si suprascriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omnino servari curabitis. Quod Nos a Fraternitatibus vestris eo fidentius expectamus, Nobisque pollicemur, quo magis Nobis ipsi conscii sumus, nihil diligentiæ aut studii a Nobis prætermissum fuisse, sive in perpendendis ac discutiendis articulis, quos Episcopi in præfatis Cleri Comitiis adunati, licet non unanimi sententia, proposuerunt, desumendisque ex ipsa eorum discrepantia notionibus, ad rem penitus percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; sive in legendis ponderandisque sententiis scripto exaratis a Venerabilibus Fratribus nostris hujus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re consilia exquisivimus; sive in cæteris omnibus exequendis atque præstandis, per quæ Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non prætermisimus, Nobis promereri possemus.

Ad id præsto futura spondetur religio, validumque præsid. Christianissimi Regis, Ecclesiastica jura vindicaturi.

§. 11. Neque vero dubitamus, quin Carissimus quoque in Christo Filius noster Rex Christianissimus, postquam susceptum a vobis consilium non solum probavit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad nos datis litteris fovere, & adjuvare non recusavit; pro sua perspecta in Deum & Ecclesiam religione ac pietate, validam Fraternitatibus vestris opem præbere studeat, quo tam vobis, quam inferioribus Ecclesiæ ministris, liberum & integrum sit, ad superius descriptam agendi normam sacrorum Mysteriorum administrationem moderari. Qua quidem fiducia freti, nos hic sermonem minime habendum existimavimus de reliquis Fratrum vestrorum articulis respicientibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, & varias super hac re obortas controversias; sed potius cum ipso Christianissimo Rege per alias litteras nostras agendum duximus, ut is sacra Episcopatus jura, sua animi magnitudine ac præstanti virtute tueatur. Quod ipsum, & proprio, & majorum suorum more, facturum certo confidimus: ut nobilissimæ Galliarum Ecclesiæ, illius regio favore nostris vestrisque studiis obsecundante, suum pristinum decorem retinuisse, & perturbatam ad tempus tranquillitatem cito recuperasse lætentur. In cujus optatissimi eventus auspicium, Frateri-

ternitatibus vestris, cunctisque populis Pastorali curæ vestræ concreditis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 16. Oct. 1756. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die decima sexta Octobris MDCCLVI. Pontificatus nostri anno decimoseptimo.

LXIII. DE JURE METROPOLITICO

Archiepiscopalis Ecclesiæ Moguntinæ in novam Diœcesim Fuldensem; ejusque Clerum & Populum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Privileg. ita temperanda, ut Eccl. Hierarch. non perturbent. SAluberrimum Apostolicæ providentiæ benignitatisque institutum a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus sapientissime multum servatumque, ut iis, quidem, quibus potuissent, titulis & honoribus insignes Eccl. magis magisque ad Nominis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum atque intactum decretis ac rescriptis suis custodirent; a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ Nostræ vigilantiæ partes ubique gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis & antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter Privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam Seculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur; non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum & Abbatem insimul constituimus; quemadmodum ex aliis Nostris sub Plumbo expeditis literis, quorum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso & inserto haberi volumus, uberius continetur.

Relata sunt superius n. 4. Pont. soll. citando in componenda inde exorta controversia. §. 1. Cum autem post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam erupit controversia super auctoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico jure competere deberet; ut ea quamcitius, & absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in consilium adscitis peritissimis in jure Canonico viris Nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis dignitas, non inter Germanos tantum, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus Nostris relicta, cum concepta jamprius in mente Nostra sententia prorsus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni MDCCLV. decrevimus ac declaravimus, prædictas Nostras literas super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum atque alias præcedentes itidem Nostras super approbatione & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episc. Herbipolensem & Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de auctoritate & jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcop. Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum Sacrorum Canonum, & Sacri Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic Sanctæ Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum eidem Monasterio pleno jure incorporatæ & subjectæ reperiantur; ita tamen ut Populus & Clerus Secularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur.

Pont. A. XVII. Metrop. jus Eccl. Mogunt. in novam Diœcesi. Fulden. ejusque Clerum & Populum asseritur.

Nihil detractum vult exemptioni Abb. Epist. Ecclesiæ, Monast. eidemque adnexar. Ecclesiar.

§. 2. Quo itaque firmius Decretum hoc Nostrum subsistat, & conservetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica auctoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus.

Clausulæ & Decr. ad præmissorum firmitat. §. 3. Decernentes idem Decretum, & præsentes Nostras literas, semper firmas, validas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus & per omnia plenissime suffragari debere, sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apost. Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardin. Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia & potestate fungentes & functuros, judicari, & definiri debere; ac irritum & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogat. contrar. §. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & Ordinationibus, & quibuscumque aliis, in contrarium præmissorum, etiam a Nobis, quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides sumpt. §. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & Sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 15. Sep. 1756. Pont. 17. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembr. MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

LA

LXIV.

LA CONSECRAZIONE

D'uno eletto Vescovo, il quale era stato prima ordinato Sacerdote dal Papa, se debbasi fare dal Papa medesimo, o da altri per sua special commissione.

Dilecto Filio Carolo, electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Virtù ed effetti della provista fatta in Concistoro.

NEll'ultimo Consistorio segreto, tenuto da Noi nel giorno 20. del prossimo passato mese di Settembre, avendo in considerazione il di lei merito, la proponemmo in Vescovo di Capo d'Istria; ed essendo seguita la di lei provista, dopo essere stato adempito quanto viene prescritto dal Sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* e dalle Costituzioni Apostoliche, ella dee dirsi eletto e confermato; insegnando comunemente gli Autori, che la provista fatta in Consistorio, ha il vigore di elezione e confermazione. Così dopo la Chiosa *nel Cap.* 1. *in verb. Provisionem, de elect. in 6.* insegnano il Ripa *nel Cap. Eam te, num.* 11. *de rescriptis*, il Fagnano *nel Cap. Nullus, num.* 9. *e nel Cap. Nihil, num.* 29. *de electione*, il Barbosa *Jur. Eccles. univers. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. e da Noi viene anche osservato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell'ultima stampa *al lib.* 2. *c.* 5. *n.* 3.

Termine prescritto ai Vesc. per farsi Consecrare.

§. 2. Il passo adunque, ch'ella oggi dee fare, è quello della consecrazione, che, camminando colle Regole prescritte dal predetto sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 23. *cap.* 2. *de Reformat.* dee prendersi da lei dentro il trimestre, che dal dì della confermazione trascorre; ed avendoci ella ne' discorsi fatti con Noi asserito, e dimostrato, d'aver ricevuti gli Ordini Sacri del Diaconato e del Presbiterato dal Nostro Predecessore e Benefattore Benedetto XIII. il Diaconato ai 30. di Settembre 1728. nella Cappella di S. Pio del Palazzo Apostolico di San Pietro, il Sacerdozio agli 11. di Giugno 1729. nella Basilica Vaticana; ciò ha dato campo al discorso, ed all'indagine, se la consecrazione in Vescovo debba farsi da Noi, e non da altri, o almeno da altri con nostra licenza, e commissione.

Questione insorta, se chi è stato ordinato Sacerdote dal Papa, possa essere consacrato Vescovo da altri, che dal solo Papa.

Generale interpretazione data al testo, che l'Ordinato dal Papa, non possa esser promosso agli Ordini maggiori da un inferiore.

§. 3. Celebre è il Testo del Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporibus Ordinationum*, in cui risponde al Vescovo di Modena, ch'essendo stato il Chierico da lui raccomandato, fatto Suddiacono in Roma, dava al Vescovo di Bologna, (che in quel tempo era Gerardo Ariosti, come può vedersi nel Sigonio *al lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus nella di lui Vita*) la commissione, che gli dasse l'Ordine del Diaconato: e questo è il Testo Capitale, a cui s'appoggia la comune scuola de' Canonisti, per asserire, che chi è stato ordinato dal Papa, non può esser promosso agli Ordini superiori, se non dal Papa, o da altri colla di lui espressa permissione. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: queste sono le parole del sommario del testo. Noi ci asterremo dal portar qui i detti degli antichi Canonisti sopra la citata Decretale; sapendo ognuno, che ha un poco di pratica delle loro Opere, che per lo più quanto è detto da uno, viene trascritto dagli altri. Porteremo solo l'autorità di due più recenti. Uno è l'Altaserra *nei Commenti al detto Cap. Cum in distribuendis*, ove così scrive: *Semel ordinatus a Summo Pontifice, non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* L'altro è il Layman *sopra lo stesso testo*, ove così scrive: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.*

Si dimostra poco fondata.

§. 4. Riflette secondo il suo solito, con molta accuratezza il Padre Cristiano Lupo *nella part.* 4. *sopra i Canoni de' Sinodi Generali, e Provinciali*, della stampa di Bruselles, *pag.* 488. che, parlando il

CONSECRATIO

Electi in Episcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipso Pontifice, vel ex speciali ejus delegatione, sit peragenda.

Dilecto Filio Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Provisionis Consistorialis quinam sit effectus.

IN postremo secreto Consistorio per Nos habito die 20. proxime superioris mensis Septembris, emeritam virtutem tuam præ oculis habentes, te in Justinopolitanum Episcopum proposuimus; cumque de eo Episcopatu provisum tibi fuerit, præmissis antea omnibus, quæ a Sacro Tridentino Concilio *Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.* & Constitutionibus Apostolicis præscribuntur, electus ipse merito dici potes, ac confirmatus; communis quippe Doctorum sententia est, provisionem in Consistorio factam, habere vim electionis insimul & confirmationis. Ita post Glossam *in Cap.* 1. *verb. Provisionem, de elect. in 6.* docent Ripa *in Cap. Eam te, num.* 11. *de Rescript.* Fagnanus *in Cap. Nullus n.* 9. *& in Cap. Nihil, n.* 29. *de elect.* Barbosa *Jur. Eccles. Univ. lib.* 1. *c.* 9. *num.* 14. & a Nobis quoque advertitur in Nostro Tractatu de Synodo Diœcesana novissimæ editionis *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

Epist. Consecr. suscipiendæ terminus.

§. 2. Quod itaque tibi adhuc reliquum ipsa Consecratio est, quæ, juxta regulas a Sacro Tridentino Concilio præscriptas *Sess.* 23. *Cap.* 2. *de Ref.* intra trimestre, a die confirmationis tuæ supputandum, est a te suscipienda: cumque in collatis nobiscum sermonibus asserueris, ostenderisque, Sacros Diaconatus & Presbyteratus Ordines fuisse tibi a Prædecessore Nostro, nobisque munifico Benedicto XIII. collatos, Diaconatum quidem die 30. Septembris 1758. in Sacello S. Pii in Palatio Apostolico Vaticano, Presbyteratum autem 11. Junii 1729. intra Vaticanam Basilicam; effecit id, ut in examen disputationemque veniret, num successiva in Episcopum Consecratio a Nobis, præterea nemine, vel certe quidem ab alio ex Nostra ad id sibi delegata auctoritate, confici debeat.

Suborta quæstionum Ord. Presbyter a Pontif. tantum possit consecrari Episcopus.

Indefinita interpretatio textus de Ordinatis a Papa ad superiores Ordines non promovendis ab infer.

§. 3. Celebris est Textus Innocentii III. Pontificis in *Cap. Cum in distribuendis, de temporibus Ordinationum*, quo Mutinensi Episcopo rescribit, quandoquidem commendatus ab ipso Clericus, Romæ Subdiaconatum susceperat, indulgere se Bononiensi Episcopo, (tunc temporis Gerardo Ariosti, uti videre est apud Sigonium *lib.* 1. *de Episcopis Bononiensibus, in Vita ejusdem*) facultatem ipsum promovendi ad Ordinem Diaconatus: estque hic præcipuus Textus, cui universa Canonistarum schola innixa docet, ordinatum a Papa, non posse ad superiores Ordines promoveri præterquam a Papa, vel ab alio, cui id muneris ipse delegarit. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: sunt hæc concepta verba epitomes textus. A colligendis hic veterum Canonistarum dictis in præcitatam Decretalem temperabimus, cum unicuique in eorum operibus evolvendis parumper versato perspectum sit, plerumque alterius dicta ab altero transcribi. Unius tantummodo, alteriusque ex recentioribus verba afferemus. Altaserra est alter, in Commentariis ad citatum *Cap. Cum in distribuendo*, ubi hæc adnotat: *Semel ordinatus a Summo Pontifice non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* Alter est Layman *in eumdem textum*, ubi ita scribit: *Est autem hoc speciale in Pontifice, & videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.*

Minus firma convincitur.

§. 4. Pater Christianus Lupus *part.* 4. *in Canones Synodorum Generalium & Provincialium editionis Bruxellensis pag.* 488., accuratius, de more, animadvertit, textum *in Cap. Cum in distribuendis de temporib.*

Ordinationis, quum scriptus appareat de Clerico Romanæ Ecclesiæ obsequiis addicto, uti ex his verbis colligitur: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat*; sibi quidem vindicare posse locum quod eos, qui in eorum Ordinatione fuerant alieni Urbis Ecclesiæ adscripti; propterea quod prohiberentur ii, deserto illius servitio, ad aliam transire Ecclesiam, accepturi ab ejusdem Episcopo superiores Ordines, quibus a Romano Pontifice non fuerant in Urbe initiati. *Quisquis semel in hac Ecclesia* (de Romana Ecclesia loquitur S. Gregorius) *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentia ulterius non habet*, ita plane *in Epist.* 38. *l.* 5. *indict.* 13. *pag.* 673. *tom.* 2. Maurinæ editionis. Verum eumdem ait neque posse protendi, neque debere, ad alios, qui Romam adventantes, pio quodam studio Subdiaconatum vel Diaconatum sibi conferri obtinebant a Pontifice, nec tamen a Pontifice servitio alicujus Ecclesiæ Urbis adscribebantur, sed postquam fuerant sacro Ordine insigniti, ad proprias abscedebant Diœceses, servitio alicujus Ecclesiæ per suos Episcopos addicti; permodeste innuens idem Pater Lupus, quam necesse sit, aliis collectis monumentis demonstrare, initiatos *honoris causa* in Urbe per Pontificem aliquo Sacro Ordine, subindeque ad proprias regiones reversos, nequivisse ad superiores Ordines, præter quam a Romano Pontifice, vel ab alio ad id per ipsum delegato, promoveri. *Voces* (inquit Pater Christianus Lupus) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus*; evincunt, *illum fuisse Romano Cardinali adscriptum*, etsi textus epigraphe latiorem ipsis sensum attribuat. *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem*: *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: pergit idem Lupus.

Aliunde tamen comprob. potest assertio.

§. 5. Non innuit Lupus monumenta, quibus evincitur, ipsos quoque ordinatos a Papa *honoris causa*, nulliusque Ecclesiæ servitio in Urbe addictos, nequivisse superiores Ordines, nisi ab uno Papa suscipere, vel ab alio Episcopo Pontificia ad id delegatione instructo; etsi profiteatur se sequi opinionem asserentem, Ordinatum a Pontifice honoris causa, ab eodem tantummodo, vel ab alio ex præobtenta Pontificis facultate, posse ad reliquos Ordines promoveri. Verum curabimus ipsi opportuna quæque ad rem hanc investigare, traditasque ab aliis rationes ad eam firmandam colligere.

Prænotiones quædam in elucidationem adducendæ doctr.

§. 6. In Dictato S. Gregorii VII. duo extant Canones, quorum alter est decimusquartus hisce verbis constans: *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare*; decimus quintus est alter, qui hæc habet: *Quod a Papa ordinatus, alii Ecclesiæ præesse potest, sed non militare; & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere*. Horum textuum primus generalis est, afficitque non minus Ordinationes Clericorum ex alienis Diœcesibus fieri solitas per Pontifices, ut illorum ministerio in Urbe uterentur, quam cæterorum etiam inaugurationes, qui *honoris causa* ordinati, subinde in proprias regiones discedebant. Alter vero de iis tantum loquitur, qui in Urbe ordinati per Pontificem, Romanæ Ecclesiæ adscribebantur: & quamvis propositum ibi interdictum recipiendi superiores Ordines ab alio Episcopo, videatur ad eos cohibitum, de quibus est sermo in Canone; ipsi tamen addemus, Nos primum allatorum Canonum protulisse, ad innuendam tantummodo auctoritatem Romani Pontificis initiandi Ordinibus cæterorum Episcoporum subditos, non solum ut eorum ministerio & opera in Urbe utatur, sed etiam ad id solum, ut eos hujusmodi decoret honore, integra ipsis præservata libertate ad suas redeundi Diœceses, haud tamen seposito consilio derivandi subinde ex aliis fontibus Jus Pontificium, ne qui ab ipso Pontifice etiam honoris causa ordinatus fuerit, valeat a quorumque, præter quam ab eo, vel ab alio ex ejusdem delegatione, superioribus Ordinibus inaugurari.

Solidius præadductæ doctr. fundam.

§. 7. Duodecimo vertente seculo, Mediolanensi præerat Ecclesiæ Archiepiscopus Philippus Lampuganus; cumque Mediolani plures existerent Clerici per Pontificem in Urbe ordinati, quos propterea nequibat ipse, non præobtenta a Pontifice facultate, ad superiores Ordines promovere, licet eorum opera indigeret Ecclesia, Innocentium III. Pontificem consuluit, quomodo se gerere ea in re deberet. Epistolæ sum-

testo *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporib. Ordinat.* d'uno che era addetto al servizio della Chiesa Romana, come si raccoglie dalle parole: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat*; potrà in detto testo aver luogo in quelli, che nella loro Ordinazione erano stati assegnati a servire qualche Chiesa in Roma, essendo loro proibito l'abbandonare il servizio, e portarsi ad altra Chiesa, ricevendo dal Vescovo d'essa gli Ordini superiori, che non avevano dal Papa ricevuti in Roma. *Quisquis semel in hac Ecclesia*, parla S. Gregorio della Chiesa Romana, *Ordinem sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*: così nella *lettera* 38. *del lib.* 5. *ind.* 13. *pag.* 763. *al tom.* 2. dell'edizione Maurina. Ma nè potrà, nè dovrà estendersi agli altri, che venendo a Roma, ricevevano per divozione il Suddiaconato, o il Diaconato dal Papa, nè erano dal Papa ascritti al servizio di veruna Chiesa di Roma; ma dopo di aver ricevuto da esso l'Ordine Sacro, ritornavano alle loro Diocesi, impiegati dai loro Vescovi al servigio di qualche Chiesa: additando lo stesso Padre Lupo con molta modestia la necessità, che v'è, di comprovare con altri monumenti, che gli ordinati *honoris causa* in Roma dal Papa a qualche Ordine Sacro, e ritornati ai loro Paesi, non potessero ricevere gli Ordini superiori, che o dal Sommo Pontefice, o da altri per sua commissione. *Voces* (dice il Padre Cristiano Lupo) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus*: *evincunt*, *illum fuisse Romano cardini adscriptum*; ancorchè l'epigrafe del testo gli dia un senso più ampio: *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem*: *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: prosiegue lo stesso Lupo.

Con altri fondam. si può per altro provar vera la proposizione.

§. 5. Non accenna il Lupo i monumenti, coi quali si prova, che anche gli ordinati dal Papa *honoris causa*, e senza esser ascritti al servigio di veruna Chiesa di Roma, non potevano ricevere gli Ordini ulteriori, che o dal Papa, o da altro Vescovo di sua commissione; ancorchè si protesti seguace della sentenza, che l'ordinato dal Papa *honoris causa*, non può ricevere gli altri Ordini, che da esso, o da altri di sua licenza. Ma Noi c'ingegneremo di rinvenire il necessario per l'assunto, e di unire le ragioni dette dagli altri per convalidarlo.

Prenozioni opportune per dilucidazione della dottrina da stabilirsi.

§. 6. Nel Dittato di S. Gregorio VII. si ritrovano due Canoni. Uno è il decimo quarto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare*. E l'altro è il decimo quinto, che è concepito colle seguenti parole: *Quod a Papa ordinatus, alii Eccl. præesse potest, sed non militare: & quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere*. Il primo di questi due Canoni è generale, e comprende non meno le Ordinazioni de' Chierici delle altre Diocesi, che si facevano dai Papi per servirsi degli ordinati in Roma; che degli altri, che erano ordinati *honoris causa*, e che poscia ritornavano ai loro Paesi. Il secondo dei predetti due Canoni sembra ristretto a quelli, che si ordinavano dal Papa in Roma, e venivano ascritti alla Chiesa Romana: E quantunque la proibizione di non poter ricevere gli Ordini superiori da altro Vescovo, sembri ristretta a quelli, de' quali si parla nel detto Canone; Noi però soggiungeremo aver allegato il primo de' detti due Canoni unicamente per additare l'autorità del Romano Pontefice di conferire gli Ordini ai sudditi degli altri Vescovi, non solo per servirsene in Roma, ma ancora per onorarli, lasciando loro la libertà di ritornare alle loro Diocesi; senza però abbandonare l'idea di ricavare poi da altri fonti il diritto Papale, che anche l'ordinato da lui *honoris causa*, non può, che da lui, o da altri di sua commissione, ricevere gli Ordini superiori.

Più forte base, su cui fondate la dottrina addotta da principio.

§. 7. Nel secolo XII. reggeva la Chiesa di Milano l'Arcivescovo Filippo Lampugnano, ed essendo in Milano molti Chierici, che erano stati ordinati dal Papa in Roma, e che esso perciò non poteva senza la di lui licenza ordinare agli Ordini superiori, ancorchè la Chiesa ne avesse bisogno, domandò al Pontefice Innocenzo III. come doveva regolarsi. Il tenore della lettera è riferito nella risposta del Papa:

Papa: *Sicut ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quam in membris, occasione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est Ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & Presbyteratus possis officium promovere*. Prosiegue il Papa nell' esporre, che il Vescovo gli domandava licenza di poter fare l' Ordinazione de' predetti; e conchiude, che gliela dà, purchè quelli, che vuol ordinare, siano abili, e vogliano essere ordinati: *Verum, quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine Paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere: super hoc tuæ Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate nostra tibi liceat ordinare*: alludendo Innocenzo in quelle parole; *spontanea voluntate*, al privilegio, che gli ordinati dal Papa non possano contra la loro volontà esser astretti a ricevere gli Ordini superiori; del qual privilegio ampiamente discorre l' Halliere *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fin.* facendone anche menzione la Chiosa *nel cit. Cap. Cum in distribuendis, in verb. Indultum, de temporibus Ordination.* ove parlando de' privilegj competenti all' ordinato dal Papa, fra gli altri vi enumera il seguente; *Non potest cogi ab Episcopo recipere ordines*, cioè i superiori che non aveva ricevuti dal Papa.

Altro privilegio di chi è stato ordinato dal Papa, di non essere contro sue voglie promosso.

§. 8. Erano i Chierici, de' quali si parla nella lettera, in Milano, ed erano stati ordinati dal Papa in Roma. Erano adunque stati ordinati *honoris causa*, e non erano stati addetti al servizio della Chiesa Romana. E se questi non potevano ascendere agli Ordini superiori, e non potevano riceverli dall' Arcivescovo di Milano senza la licenza del Papa, da cui avevano ricevuti gli Ordini minori; ecco il caso degli ordinati *honoris causa* dal Sommo Pontifice, e che dal solo Sommo Pontefice, o da altri colla di lui licenza potevano ricevere gli Ordini superiori. La lettera d' Innocenzo è *la 22. del lib. 1. nel tom.* 1. edizione del Baluzio, ed è ancora stampata nella bell' Opera postuma *degli Arcivescovi di Milano* del Sassi *al tom. 2. pag.* 624. e benchè non si ritrovi inserita nella Compilazione delle Decretali di Gregorio IX., della quale ci serviamo nelle scuole, e nel foro, non perde perciò il vigore, e l' autorità di legge Canonica: come si desume *dal Can. Si Romanorum, dist.* 19. ed ampiamente prosieguono il Cardinale Turrecremata *in Summa, de Ecclesia lib. 2. cap.* 108. il Fagnano *nel Cap. Statuimus, num. 42. de supplenda negligentia Prælatorum*, il Cardinale de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri, tract. 2. disp. 30. sect.* 3. non essendo ristretta la giurisprudenza Canonica alla sola sopradetta Compilazione delle Decretali, ma estendendosi ancora alle lettere de' Sommi Pontefici, che sono fuori d' essa, a tante altre Pontificie Costituzioni, che non sono in essa inserite, ad a tanti altri fonti, cogniti a tutti quelli, che trattano le materie Canoniche colla dovuta accuratezza.

Si pruova ad evidenza, che il testo poc' anzi allegato definisce appunto la presente quest.

Fonti della Giurisprudenza Canonica.

§. 9. Oltre il Padre Lupo di sopra più volte nominato, concordano nell' asserzione, che l' ordinato dal Papa *honoris causa*, non può ricevere gli Ordini superiori, che dal Papa, o da altro Vescovo colla di lui licenza, l' Hallier *nel luogo citato*, ed il Gonzalez *nel Cap. Cum in distribuendis, num. 2. de temporib. Ordination.* e comunemente gli altri. E benchè unicamente si riferiscano al predetto testo *Cum in distribuendis*, e non facciano veruna menzione della lettera 22. del Pontifice Innocenzo III., non lasciano però d' esporre quanto può favorire al loro assunto; cioè che giusta le regole generali, non può l' inferiore porre le mani ove il Superiore ha poste le sue. Dicono in oltre, che se in quel giorno, in cui il Vescovo ha celebrata la Messa sopra un Altare, non può nello stesso giorno un semplice Sacerdote celebrarla nello stesso, senza licenza del Vescovo, come si vede *nel. Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. con molto maggior ragione non potrà il Vescovo fare la sacra Ordinazione sopra l' Altare vivo, in cui il Pontefice Romano ha conferito il Sagramento dell' Ordine, senza la di lui espressa licenza. Sappiamo, esser-

L' addotta sentenza si conferma coll' autorità, ragione, ed esempj.

Un semplice Sacerdote non può celebrare nello stesso giorno all' Altare dove prima ha celebrato il Vescovo, senza sua licenza.

summa in Pontificio responsio affertur: *Sicuti ex tenore suarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quam in membris, occasione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, & presbyteratus possis officium promovere*. Pergit Pontifex referens, petiisse Episcopum facultatem ordinandi præfatos, concluditque, se eandem ipsi indulgere, modo ii, quos promovere constituit, idonei sint, seque promoveri consentiant: *Verum quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere, super hoc tuæ Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, & spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate Nostra tibi liceat ordinare*. Innuens Innocentius, illis verbis; *spontanea voluntate*, privilegium, quo fruuntur Ordinati a Pontifice, nè inviti superiores Ordines suscipere adigantur; quo de privilegio late differit Hallier *de Sacris Ordinationibus part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. in fine*, meminitque etiam Glossa *in Cap. Cum in distribuendis, in verb. indultum, de temporibus Ordinat.* ubi loquens de privilegiis competentibus Ordinato per Pontificem, inter cætera hoc quoque recenset; *non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines*; superiores nimirum, qui sibi non fuerant a Pontifice collati.

Alterum privileg. Ordinati a Papa, ut invitus non cogatur ad superiorem Ordinem ascendere.

§. 8. Clerici, quos commemorat Epistola Mediolani degebant, fuerantque Romæ a Pontifice ordinati; fuerant ergo ordinati *honoris causa*, nullique Urbis Ecclesiæ addicti. Et si hi nec ad superiores Ordines conscendere, nec eosdem poterant suscipere a Mediolanensi Archiepiscopo sine licentia Pontificis, a quo fuerant minoribus Ordinibus initiati; en Nobis plane casum Ordinatorum *honoris causa* a Summo Pontifice, qui ab uno Summo Pontifice, vel alio ex Pontificia facultate, poterant superiores Ordines recipere. Innocentii Epistola est *num. 22. lib. 1. tom.* 1. Balutianæ editionis, estque etiam impressa in præclaro Opere posthumo *De Archiepiscopis Mediolanensibus* Sassii *tom. 2. pag.* 264. & licet in Collectionem Decretalium Gregorii IX., qua utimur in scholis, & foro, non sit relata, haud tamen propterea vim auctoritatemque amittit Cannonicæ legis: uti colligitur *ex Can. Romanorum id dist.* 19. latiusque prosequuntur Cardinalis Turrecremata *in Summa, de Ecclesia lib. 2. cap.* 108. Fagnanus *in Cap. Statuimus num. 42. de supplenda negligentia Prælatorum*, Cardinalis de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri tractat. 2. disputat. 30. sect.* 3. Neque enim Jurisprudentia Canonica circumscribitur præfata Decretalium compilatione, sed complectitur quoque Epistolas Summorum Pontificum in ea non comprehensas, aliasque plures Constitutiones Pontificias in eamdem non relatas, totque præterea fontes, apprime perspectos omnibus, qui Canonicam facultatem, qua decet diligentia, pertractant.

Superius adduct: textus sanctione præsentem plane casum definiri demonst.

Jus Can. ex quibus coalescat.

§. 9. Præter Patrem Lupum iterato superius memoratum, in eam sententiam, quod ordinatus a Papa *honoris causa* non possit superiores Ordines suscipere, præter quam a Papa, vel ab illo Ep. de ejusdem licentia, consentiunt Hallier. *præcit. loco*, & Gonzalez *in Cap. Cum in distribuendis n. 2. temp. Ordinat.*, & reliqui passim. Et quamvis se referant tantummodo ad præcit. textum *Cum in distribuendis*, nihilque meminerint de Epist. 22. Pontificis Innocentii III. non tamen omittunt aliquid afferre, quod propositam sententiam firmare valeat; nimirum, juxta generalia præcepta, non licere Inferiori manus apponere iis, quæ fuere Superioris manibus subjecta. Addunt præterea, si quo die Episcopus Sacrificium obtulit ad certum Altare, non permittitur simplex Sacerdos ad illud, eodem, die, sine ipsius Episcopi licentia, celebrare, uti noscitur *ex Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. multo potiori jure abjudicandam Episcopo facultatem sacram peragendi Ordinationem supra Altare vivum, in quo Romanus Pontifex Ordinis Sacramentum contulit, expressa ab eo non præobtenta licentia. Scimus inter Auctores reperiri non neminem, qui præfatum

Auctorit. ratione, exemplisque confirmatur allata sententia.

Ad quod Altare celebravit Episcop. nequit eodem die celebrare simplex Sacerdos sine ejus licentia.

fatum Episcopale privilegium non agnoscit, asserens vel illud nunquam obtinuisse, vel contraria consuetudine fuisse sublatum, uti videre est apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ legis t. 2. quæst.* 1236. Verum sepofito, quod hi communi adversantur sententiæ, & in bene constitutis Diæcesibus, Episcopale privilegium religiose custoditur, ut omni Nos impedimento explicemus, ne latum quidem unguem a proposita comparatione recedentes, dicimus, super Pontificia Altaria intra Patriarchales Urbis Basilicas existentia, non posse quemquam celebrare Missam, nisi id ipsi fuerit a Romano Pontifice per Apostolicum Breve indultum; uti noscitur ex libro *Sacrarum Cæremoniarum* attributo Christophoro Marcello *lib. 3. sect. 1. cap. 11.* & uti etiam accurate animadvertitur a prædefuncto Sacellano Nostro Dominico Georgio, *in sua Liturgia Romani Pontificis tom. 2. dissert. 1. cap. 1. num. 4.* & per Nos quoque in ea, quam habuimus, allocutione, cum Ara major Liberianæ Basilicæ fuit consecrata, quæ allocutio impressa legitur *in appendice ad tom. 3. Bullarii Nostri, estque numero 3.* §. 3. Neque id tantum obtinet quoad Altaria Patriarchalium Urbis Basilicarum. Quapropter Nos præ oculis habentes id, quod gessit Sixtus V. Pontifex, cum ad Philippum II. Hispaniarum Regem dono mittens Altaris mensam a se consecratam, super quam, in Sanctorum Album referens S. Didacum, Missæ Sacrificium obtulerat, Personas simul designavit, quibus indulgebat, ut ad idem Altare Missam celebrarent; idem plane præstandum duximus tunc quum ad cl. mem. Joannem V. defunctum Lusitaniæ Regem misimus Altare a Nobis consecratum in Ecclesia S. Antonii Lusitanæ Nationis in Urbe; uti videre est ex Nostris litteris ad præfatum Regem datis die decima quinta Januarii 1745. jam typis evulgatis. Quod ipsum denique iterato præstitimus quoad Altare Assisiensis Basilicæ, Papale & ipsum declaratum: sancivimus namque in Nostra Constitutione incipiente *Fidelis Dominus*, data sub annum 1754, inferenda *tom. 4. Bullarii Nostri*, qui nunc colligitur, & imprimitur, ne cui liceat in ipso sacra peragere mysteria sine expresso Indulto Apostolico; subindeque eadem in Constitutione Personas designavimus, quibus offerendi ad præfatum Altare Sacrificii facultatem indulgebamus. Animadversum namque fuit, pro ea, quæ est inter Assisium & Urbem distantia, fieri nullo modo posse, ut qui dignus haberi poterat celebrandi ex religioso quodam affectu ad prædictum Altare, peculiare indultum obtineret.

Similis vigensque prohibitio celebrandi super Altaribus Pontificiarum Basilicarum Urbis.

Alia quædam Altaria extra Urbem simili privilegio donata.

§. 10. Constituto autem, datoque, ut qui etiam *honoris causa* Romano Pontifice recepit inferiorem Ordinem, puta, Diaconatum, non possit ab Inferiore ad Presbyteratus Ordinem promoveri, sed a Romano Pontifice, vel alio, de illius tamen licentia, sit promovendus: investigandum expendendumque superest, num idem affirmari debeat de eo, qui ordinatus Presbyter a Pontifice, consecrandus est in Episcopum, nimirum, an consecratio in Episcopum sit a Pontifice, vel alio per ipsum delegato peragenda, quod Inferiori id agere non liceat. Hic autem Nobis videris vehementer causa nostra commoveri, quasi ingressi simus immensum pelagus Scolasticarum quæstionum, an scilicet Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, num *adæquate*, vel potius *inadæquate* distinctus, num Character in Episcopali Consecratione impressus alius sit a Charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel potius sit ejusdem extensio; eoque vehementius causa Nostra commoveri videris, perpendens animo, investigandum Nobis fore historicum factum, quod conferre plurimum poterit ad præfatas involutas Quæstiones Scolasticas elucidandas; estque illud; an fuerit unquam ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum canonice promotus, qui Presbyter non esset, sed simplex Diaconus, antea ipsi non collato Presbyteratu, sed tantummodo eidem ministrata Episcopali Consecratione, ex ea persuasione, quod insit videlicet Episcopali Consecrationi *eminenter*, ut ajunt, collationem Ordinis Presbyteralis: de qua quidem celebri controversia, Æneas Parisiensis Episcopus in suo libro *adversus objectiones Græcorum pag. 210.* apud Lucam de Achery *tom. 7. Spicilegii pag.* 148. primus ad refellendam Græcorum objectionem, de qua inferius redibit sermo, in partem affirmantem concessit, cui quoque adhæsere Pater Ma-

Status repetitus præsentis quæstion.

Scolast. quæstion. de Ordine & Charactere Ep.

Historica quæstio, an unquam Diaconus, non suscepto prius Præsb. fuerit consecratus Episc. ac discrepantes Auctorum sentent.

esservi fra gli Autori chi non ammette il sopradetto privilegio del Vescovo; asserendo, o non esservi mai stato, o essere stato tolto dalla contraria consuetudine: come può vedersi nel Pasqualigo *de Sacrificio novæ legis t. 2. qu.* 1236. Ma, prescindendo, che la comune opinione è in contrario, e che nelle Diocesi ben regolate il privilegio Vescovile è in una piena osservanza; per uscire da ogn' imbarazzo, e senza dipartirci dalla parità dell' Altare, diremo, che negli Altari Papali, che sono nelle Patriarcali di Roma non può veruno celebrare la Messa, senza che ciò gli sia concesso dal Romano Pontefice con un Breve Apostolico; come si vede nel Libro *delle sacre Cerimonie*, attribuito a Cristoforo Marcello, *lib. 3. sect. 1. cap. 11.* e come anche viene accuratamente osservato dal nostro defunto Cappellano Monsignor Giorgi *nella sua Liturgia Romani Pontificis tom. 2. dissert. 1. cap. 1. num.* 4. e da Noi medesimi nella nostra Allocuzione, che facemmo, quando fu consecrato l' Altar maggiore della Basilica Liberiana, quale Allocuzione è stampata *nell' Appendice al tom. 3. del nostro Bollario*, ed è *la* 3. *al* §. 3. Nè ciò si restringe ai soli Altari delle Basiliche Patriarcali di Roma: perlochè, coll' esempio di quanto fece il Pontefice Sisto V. quando mandò in dono al Re Filippo II. di Spagna la Tavola dell' Altare da esso consacrata, sopra cui aveva celebrata la Messa, facendo la Canonizzazione di S. Diego, avendo designate le persone, alle quali concedeva, che potessero, su lo stesso Altare dire la Messa, fu lo stesso fatto da Noi, quando mandammo alla ch. mem. del defunto Giovanni Re di Portogallo l' Altare da noi consecrato nella Chiesa di S. Antonio, Nazionale de' Portoghesi in Roma, come può vedersi nella nostra lettera scritta al detto Re sotto il giorno 15. di Gennajo 1745. già data alle stampe. Il che pure finalmente è stato da Noi praticato in ordine all' Altare della Basilica d' Assisi, dichiarato Papale; avendo nella nostra Costituzione, che incomincia *Fidelis Dominus*, spedita l' anno 1754. che sarà inserita *nel tom. 4. del nostro Bollario*, che si va radunando e stampando, stabilito, che veruno in esso non possa celebrare senza un espresso Indulto Apost. ed avendo poi nella stessa Bolla nominate le persone, alle quali concedevamo licenza di poter celebrare nel detto Altare la Messa, essendosi riconosciuto, che non era prattica bile nella lontananza di Assisi da Roma, che chi poteva meritare di celebrare la Messa nel detto Altare per sua divozione, spedisse un Indulto particolare.

Simile interdetto di celebrare sopra gli Altari Papali delle tre Basiliche di Roma.

Altri Altari fuori di Roma, che godono lo stesso privilegio.

§. 10. Fissato, ed ammesso, che chi anche *honoris causa* ha ricevuto dal Romano Pontefice l' Ordine inferiore, per esempio l' Ordine del Diaconato, non può ricevere dall' inferiore l' Ordine del Presbitrato, ma lo dee ricevere o dal Romano Pontefice, o da altri colla di lui licenza; succede ora il dover vedere, ed esaminare, se lo stesso debba dirsi di quello, che ha ricevuto dal Papa il Presbiterato, e che dee consecrarsi Vescovo; cioè, se la consecrazione in Vescovo debba farsi dal Papa, o da altri colla di lui licenza, non essendo ciò permesso all' inferiore. E qui ci pare di vedere, ch' ella grandemente ci compatisca, quasi che siamo in procinto d' entrare nel pelago delle questioni scolastiche, se il Vescovado sia Ordine distinto dal Presbiterato, se sia distinto *adæquate*, o pure *inadæquate*, se il Carattere, che nella consecrazione Vescovile s' imprime, sia Carattere distinto dal Carattere impresso nel Presbiterato, o pure sia un' estensione dello stesso: e ci pare di veder crescere la sua generosa compassione verso di Noi, considerando, che dovremo esaminare un fatto istorico, che può molto contribuire al rischiarimento delle sopradette intrigate questioni scolastiche; ed è, se sia mai legittimamente stato promosso al Sommo Pontificato, o al Vescovado, chi non era Prete, ma semplice Diacono, senza prima ordinarlo Prete, e conferendogli semplicemente la consecrazione Vescovile, in sequela della massima, che la consacrazione Vescovile comprenda in se *eminenter*, come si dice, la collazione dell' Ordine Presbiterale: nella qual celebre controversia Enea Vescovo di Parigi nel suo Libro *adversus objectiones Græcorum, pag.* 210. appresso Luca d' Achery *nel tom. 7. dello Spicilegio pag.* 148. fu il primo, che per rispondere all' obbiezione de' Greci, della quale parleremo in appresso, aderì alla parte affermativa, alla quale pure

Si espone di nuovo quali siano i precisi termini della questione presente.

Questioni agitate nelle scuole intorno all' Ordine Episcop. e di lui Carattere.

Questione istorica, se siasi mai fatto Vescovo un Diacono, senza prima ordinarlo Prete, e diversità d' opinioni.

pure hanno aderito il Padre Mabillon *ne' suoi Commentarj all' Ordine Romano nel tom. 2. del Museo Italiano pag. 119.* il Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus al lib. 1. cap. 8. art. 3. num. 10.* il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum nella Vita di Sabiniano Pontefice*, il Sandini *nelle note alla Vita di S. Leone Magno*: e la negativa, è bravamente sostenuta dal Morino *de Sacris Ordinationib. part. 3. exercit. 11. cap. 2.* ove così scrive: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati*: e lo stesso viene asserito dal Juenin *de Sacramentis dissert. 8. de Sacramento Ordinis in communi, qu. 8. cap. 4.* ed ecco le di lui parole: *Nulli unquam collatus fuit Episcopalis Ordo, nisi qui Presbyterali jam insignitus esset*: e questa stessa sentenza resta pienamente confermata dall' erudito Sacerdote Catalano, ancor vivente, *ne' suoi belli Commentarj al Pontificale Romano tit. 13. de Consecratione electi in Episcopum §. 9. num. 3.* Ma noi ci lusinghiamo di poter discorrere, e risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza l'impegno di dover assumere l' esame del fatto istorico; nel quale quando dovessimo entrare, diressimo, non esser cosa tanto sicura, quanto taluno si lusinga, che i Diaconi eletti Papi, o Vescovi, non abbiano prima della consecrazione Vescovile preso l' Ordine Presbyterale, ma siano dal Diaconato passati al Papato, o al Vescovado, colla sola consecrazione Episcopale.

Ragioni che favoriscono l' opinione negativa.

§. 11. Imperocchè (sia qui lecito il notar di passaggio ed il far una non affatto importuna digressione) sebbene si ritrovano molti, ch' erano semplici Diaconi, e che ne' primi otto secoli della Chiesa furono eletti Sommi Pontefici, ed anche ne' detti secoli si ritrovino molti Diaconi fatti Vescovi, come si vede, *nel Diurno de' Romani Pontefici*, stampato dall' Holstenio, Opera del secolo settimo; il che deriva dall' ingerenza, che avevano i Diaconi, e particolarmente gli Archidiaconi, nel governo del Pontificato, o del Vescovado, come molto bene osserva il Papebrochio *nel Conato sopra la Vita di S. Leone*, e prosiegue il Garnerio *nelle sue note sopra il citato Diurno de' Romani Pontefici al cap. 3. tit. 3.* e nelle Vite de' Diaconi fatti Papi non si faccia menzione dell' Ordine Presbiterale conferito ad essi prima della consecrazione Vescovile; da questo antecedente però non può mai inferirsi una sicura conseguenza, che ad essi prima della consecrazione Vescovile non fosse conferito il Presbiterato: anzi ha luogo la presunzione, che, fattasi menzione del primo estremo, cioè del Diaconato e dell' altro estremo, cioè del Vescovado, non si siano trascurati gli atti intermedj, e per conseguenza la collazione del Presbiterato.

Objezione di chi tiene l' affirmativa, e sua risposta.

§. 12. Riflettono, è vero, gli accurati, ed eruditi difensori del contrario parere, che, avendo Fozio fra le altre opposizioni fatte contra la Chiesa Latina, inserita ancor quella, che si eleggevano i Vescovi, ch' erano Diaconi; senza prima farli Preti, dopo l' opposizione di Fozio si vede nell' elezione de' Diaconi in Papa chiaramente ed espressamente riferito, che prima della consecrazione Papale, si era loro conferito l'Ordine Presbiterale. Ma ciò nemmeno basta per assicurare l' assunto; potendosi sempre con molta probabilità replicare; che Fozio fra tante altre false accuse proposte contra la Chiesa Latina, proponesse ancor quella, che i Diaconi si facevano Vescovi, senza prima dar loro l' Ordine Presbiterale; che il fondamento dell' accusa fu per appunto da esso ricavato dal vedere, che negli atti dell' elezione de' Diaconi al Sommo Pontificato, o al Vescovado, non si parlava della collazione del Presbiterato; e che però, per levare anche l' apparente pretesto, che diede fomento all' accusa, fosse creduto bene il far memoria nella Storia dell' elezione de' Papi, e de' Vescovi, che erano Diaconi, dell' Ordine Sacerdotale ad essi conferito; riflessioni per lo meno probabili, e che escludono l' avanzata sicurezza, che i Diaconi si eleggevano Papi, e Vescovi, senz' aver prima ricevuto l' Ordine Presbiterale.

Si corrobora la risposta con un argomento

§. 13. Il sacro Concilio di Trento *alla Sess. 22. cap. 2. de Reform.* stabilisce, che non possa uno esser eletto in Vescovo, che prima non sia stato sei mesi nell'

Mabill. *in suis commentariis ad Ordinem Roman. tom. 2. Musei Italici pag. 119.* Martene *de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib. 1. cap. 8. art. 3. n. 10.* Pagi *Breviario Romanorum Pontificum, in Vitam S. Sabiniani Pontificis*, Sandini *in notis ad Vitam S. Leonis Magni*. Negantem vero viriliter tuentur Morinus *de Sacris Ordinationibus part. 3. exercit. 11. cap. 2.* ubi hæc scribit: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati*. Idipsum asseritur a Juenin *de Sacramentis dissert. 8. de Sacramento Ordinis in communi, quæst. 8. cap. 4.* cujus hæc sunt verba: *Nulli unquam collatus fuit Episcopatus Ordo, nisi qui Presbyterali jam insignitus esset*. Hæcque ipsa sententia solide confirmatur ab erudito Sacerdote Catalano, vel nunc in humanis agente, *in suis elegantibus commentariis ad Pontificale Romanum tit. 13. de Consecratione Electi in Episcopum §. 7. numer. 3.* At Nos ea persuasione ducimur, posse quæstionem enodare, atque dirimere, intactis omnino relictis Scholasticis controversiis; ipsa etiam declinata provincia inquirendi in factum historicum, de quo siquid deberemus attingere, assereremus, haud ita certam esse; quemadmodum non nemo sibi blanditur, Diaconos electos in Pontifices, vel Episcopos, non recepisse Presbyteralem ordinem, antequam consecrarentur Episcopi, sed a Diaconatu ad Pontificatum, vel Episcopatum, per solam Episcopalem Consecrationem conscendisse.

§. 11. Etenim (liceat hic leviter attingere, nec plane inopportuna digressione nonnihil immorari) etsi commemorentur plures, qui simplices Diaconi, primis octo Ecclesiæ seculis, fuerunt in Summos Pontifices electi, atque iisdem seculis multos etiam adinvenire sit Diaconos, qui Episcopi evasere, uti noscitur ex *Diurno Romanorum Pontificum* edito ab Holstenio, quod opus censetur seculi septimi; quod factum est ob gerendorum negotiorum participationem, quam sibi Diaconi, ac præsertim Archidiaconi, in Pontificatus, vel Episcopatus administratione sumebant, quemadmodum perbelle advertit Papebrochius *in Conatu in Vitam S. Leonis*, pergitque Garnerius *in suis notis ad citatum Diurnum Romanorum Pontificum cap. 3. titul. 3.* neque in Vitis Diaconorum, qui Pontifices facti sunt, mentio occurrat de collato ipsis Presbyterali Ordine ante Consecrationem Episcop. ex hoc tamen antecedenti nunquam inferri tuto poterit, non fuisse iisdem ante Consecrationem Episcopalem collatum Ordinem Presbyteratus, imo vero locum habet præsumptio, commemoratis priori veluti extremo, Diaconatu nimirum, nec non posteriori, scilicet Episcopatu, non fuisse neglecta intermedia, ac proinde ipsam Presbyteratus collationem.

Rationes pro sententia negante.

§. 12. Advertunt quidem accurati, eruditique oppositæ sententiæ propugnatores, cum Photius cætera inter objecta in Ecclesiam Latinam proposita, hoc quoque inseruisset, Episcopos assumi ex Diaconis, non collato ipsis antea Presbyteratu; post Photii objectionem, in electionibus Diaconorum in Pontifices, conspici perspicue expresseque adnotatum, fuisse ipsis, ante Papalem Consecrationem, collatum Ordinem Presbyteratus. At ne id quidem satis, ut tuta fiat assumptio; reponi namque verosimilius potest, Photium tot inter falsas criminationes adversus Latinam Ecclesiam excogitatas, eam quoque proposuisse, Diaconos nimirum inungi Episcopos, non collato ipsis antea Presbyterali Ordine; criminationis causa nimirum exinde per ipsum derivata, quod videret, in actis electionis Diaconorum ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum, nullam fieri mentionem de collato Presbyteratu; ideoque ad ipsam quoque incursationis speciem removendam, existimatum fuisse peropportunum in historica narratione Electionis Pontificum & Episcoporum, qui antea Diaconi erant, meminisse Sacerdotalis Ordinis iisdem collati: quæ quidem animadversiones ut minimum probabiles multum detrahunt jactatæ certitudini, Diaconos quondam consuevisse in Pontifices, Episcoposve, Ordine Presbyterali non suscepto, consecrari.

Affirmantium, objectio, congruaque ejusdem solutio.

§. 13. Sacro Tridentino Concilio *Sess. 22. cap. 2. de Reform.* cavetur, ne eligi quisquam possit Episcopus, qui sex antea mensibus non fuerit sacro Ordine ini-

Data responsio confirm. proposito

Simili nempe sanctionis exemplo.

initiatus; *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in sacro Ordine antea saltem sex mensium spatio, constitutus.* Cumque ulterius non progrediatur Concilium, nec edicat, electum hujusmodi, antequam Consecrationem recipiat Episcopalem, ordinandum Diaconum & Presbyterum; quis unquam auserit asserere, ex Tridentini sanctione, Subdiaconum fieri posse Episcopum, aut unquam Subdiaconos consecratos fuisse Episcopos, Diaconatu, ac Ordine Presbyterali non suscepto? Imo vero quisque consentiet, satis fuisse Concilio innuere, quo gradu esse deberet assumendus in Episcopum, nec censuisse, exprimendos tunc cæteros sacros Ordines, quibus erat apte Episcopalem consecrationem initiandus.

Confirm. opportunissima alia similitudine argum.

§. 14. Ad hæc, cum post plures annos a Tridentino Concilio obtinuerit stylus interendi in Bulla data ad Subdiaconum Electum in Episcopum, sequentia verba, antea prætermissa: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus Consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.* uti videre est apud Rigantium *ad regul. 24. Cancellariæ tom. 2. §. 1. num. 17.* Quis unquam in Bulla perlegens prædicta verba antea non adhibita, tam fidenti animo erit, ut asserat, intermedio tempore, inter Concilium Tridentinum, invectamque praxim inferendi in Bulla præmemoratam formulam, Subdiaconos consecrari consuevisse Episcopos, non præsuscepto Diaconatu & Presbyteratu? Fatebitur quisque, placuisse ex accuratiori quodam studio id in Bulla exprimere, quod antea non exprimebatur quidem, sed pro indubio certoque habebatur.

Firmiam. quibus prætermissis indictis controversiis, præsens quæstio dirimetur.

§. 15. Verum, rem Nostram repetentes, retinentesque, quod mox supra fumus polliciti, velle Nos propositum quæsitum dirimere, intactis penitus reiectis Quæstionibus Scholasticis satis involutis, prætermissoque accurato examine præfati historici facti, dicemus, sublatis Electionibus olim celebrari solitis a Canonicis vacantis Ecclesiæ, ob gravia inde profluentia incommoda, restitutaque veteri disciplina, providendi Episcopatibus per Apostolicam Sedem; salvis tamen Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in quibus, retentis Electionibus, earum confirmatio reservatur Romano Pontifici; in eumdem quoque recidit jus consecrandi Episcopos, vel constituendi delegatos ad Consecrationem peragendam; etsi superioribus sæculis Suffraganeorum consecratio

Quidquid vetustior. temporib. ont auct. nunc. Episcop. consecr. est Papæ reservata.

esset Metropolitæ reservata, nec manus in ea apponeret Summus Pontifex, præterquam si quandoque Metropolita injuste Suffraganeum consecrare abnueret, veluti noscitur ex *Rhemensi historia* Frodoardi, atque etiam ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 885. ubi cum Pontificem Stephanum VI. appellasset electus ad Episcopatum Lingonensem, retulissetque, Lugdunensem Archiepiscopum Metropolitam suum detrectare, ipsi consecrationis munus impertiri, præmissis iteratis monitionibus, ut imploratam Consecrationem perageret ipsoque Archiepiscopo in sua contumacia obfirmato, Pontifex, usus competenti sibi in universam Ecclesiam auctoritate, in Episcopum eumdem consecravit. Vigens nunc temporis disciplina describitur a Gonzalez *in Cap. Nec Episcopus, num. 6. de tempor. Ordinat.*, per hæc verba. *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episcoporum consecrationem:* quod ipsum in Pontificali Romano quoque accurate describitur, *tit. de consecrat. electi in Episcopum*, hæcque sunt verba: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis*: pergitque Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; & ab*

Preso dall' intelligenza d'una legge del tutto simile.

nell' Ordine Sacro: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, verum etiam in Sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus*: e non passando il Concilio più oltre, e non dicendo, che il sopradetto, prima di ricevere la consecrazione Vescovile, prenda il Diaconato, e Presbiterato; chi sarà mai, che ardisca di dire, potersi in sequela del Concilio di Trento far Vescovo un Suddiacono, o essersi fatti Vescovi i Suddiaconi, senza prima aver ricevuto il Diaconato, e l' Ordine Presbyterale? Ciascheduno dirà, essersi il Concilio contentato d' indicare lo stato, in cui doveva ritrovarsi chi doveva esser Vescovo, e non aver creduto di dover in quella congiuntura esprimere gli altri Ordini Sacri, che doveva ricevere prima della consecrazione Vescovile.

Si accresce la forza all' argomento con un' altra similitudine.

§. 14. Di più, molti e molti anni dopo il Concilio di Trento essendosi introdotto il costume di mettere nella Bolla del Suddiacono, che si elegge al Vescovado, le seguenti parole, che prima non v' erano: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, & temporalibus regere, & gubernare, ac munus consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, & Presbyteratus Ordines te promoveri feceris &c.*: come può vederli nel Riganti *ad regul. 24. Cancellariæ tom. 2. §. 1. num. 17.* chi sarà mai, che, vedendo nella Bolla le accennate parole, che prima non v' erano, avrà il coraggio di dire, che fra il tempo del Concilio di Trento, e l' altro, in cui s' incominciò ad inserire la sopradetta formola nella Bolla, i Suddiaconi si facessero Vescovi senza prima aver ricevuto il Diaconato, ed il Presbiterato? Ciascheduno dirà, essersi per maggiore accuratezza voluto esprimere nella Bolla ciò, che prima non si esprimeva, ma si suponeva.

Fondamenti, su de' quali, lasciate da parte le dispute indicate, appoggia la decisione della presente questione.

§. 15. Ma, ritornando al nostro proposito, e memori di quanto abbiamo poc' anzi detto, di risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza formalmente assumere l' esame del sopradetto fatto istorico, diremo, che tolte di mezzo l' elezioni, che una volta si facevano dai Vescovadi dai Canonici della Chiesa vacante, in sequela de' gravi disordini, che in esse segnivano, e riassunta l' antica precedente disciplina, che la provista de' Vescovadi si faccia dalla Santa Sede; salvi però i Concordati fatti con alcune Nazioni, ne' quali, ammesse le elezioni, si riserva la conferma d' esse al Sommo Pontefice; resta devoluto al Papa il diritto di consecrare i Vescovi, o di deputare chi faccia la Consecrazione: ancorchè ne' se-

Che che ne fosse anticamente, oggi la consecrazione de' Vescovi è riservata al Papa.

coli precedenti, la consecrazione de' Suffraganei fosse riservata al loro Metropolitano, nè il Sommo Pontefice vi s' ingerisse, se non nel caso, in cui il Metropolitano ingiustamente ricusasse di consecrare il suo Suffraganeo, come si vede *nella Storia Remense* di Frodoardo, ed anche negli Annali del Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 885., ove, essendo ricorso al Pontefice Stefano VI. l' eletto al Vescovado Lingonense, ed avendogli esposto, che l' Arcivescovo di Lione, suo Metropolitano, ricusava di consecrarlo; dopo averlo più volte ammonito di fare la richiesta consecrazione, e persistendo l' Arcivescovo nella sua contumacia, esso, servendosi della sua autorità nella Chiesa universale, lo consecrò Vescovo. La corrente disciplina viene descritta dal Gonzalez *nel Cap. Nec Episcopus, al num. 7. de temporib. Ordinat.* ed ecco le di lui parole: *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cum enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum colationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episc. consecrationem*: il che pure è puntualmente espresso nel Pontificale Romano *al tit. de consecrat. electi in Episcopum*, ed eccone le parole: *Nemo consecrari, debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis*: e prosiegue lo Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, & Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est;*

est; & ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.

Metodo prescritto da Benedetto XIII. nel delegare la consecrazione delli Suffraganei, e Metropolitani.

§. 16. Il Pontefice Benedetto XIII. nostro Benefattore, fece quanto potè per mantenere il diritto Papale, senza recare, o col recare il minore possibile pregiudizio all'antico jus Metropolitico, esposto *nel Cap. Si Archiepiscopus*, e *nel Cap. Nec Episcopus, de temporibus Ordinationum*, rispetto alla consecrazione de' Suffraganei: ed avendo osservato, che la solita Bolla, in cui si concede ai Vescovi assenti il ricevere la consecrazione, era concepita colle seguenti parole: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti:* ordinò, che il Mandato *de consecrando*, che si concedeva ad un Vescovo Suffraganeo, in avvenire si dirigesse al suo Metropolitano, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di poter sostituire un altro Vescovo, che a lui fosse piaciuto; e succedendo il caso della consecrazione del Metropolitano, stabilì, che il Mandato *de consecrando* si dirigesse al Vescovo Suffraganeo più antico, colla facoltà ad esso, in caso d' impedimento, di sostituire quel Vescovo, che gli fosse piaciuto. Ma furono tali, e tanti i reclami e le querele, che si eccitarono, non meno per gl'incomodi, che per le spese, che sarebbero state necessarie, se il Suffraganeo avesse dovuto andare a ritrovare il suo Metropolitano, per essere consecrato, o se il Metropolitano avesse dovuto andare a ritrovare il suo Suffraganeo per consecrarlo, che asceso senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, ritrovammo rimessa in piedi l'antica formola, giusta la quale, come si è detto, il Mandato *de consecrando* si dirigge a quel Vescovo, che vien prescelto da quello, che dee consecrarsi. Nè a Noi è stato permesso il far'altro, che il dare qualche regola alle consecrazioni de' Vescovi, che si fanno in Roma; avendo stabilito, che il Consecrando, a cui, secondo il solito, si dà la facoltà di eleggere il Consecratore, debba eleggere o uno de' Cardinali insignito del Carattere Vescovile, o uno de' quattro Patriarchi per lo più residenti in Roma, cioè o quello di Costantinopoli, o quello d' Alessandria, o quello di Antiochia, o quello di Gerusalemme: eccettuato solo il caso, in cui veruno de' predetti, il che è assai difficile che succeda, accettasse di fare la consecrazione; essendosi in queste circostanze data al Vescovo Consecrando la licenza di ricorrere a qualunque altro Arcivescovo, o Vescovo, per ricevere da esso la consecrazione. Nè in queste nostre ordinazioni ci siamo scordati de' Metropolitani; avendo stabilito, che, ritrovandosi in Roma il Metropolitano, ed il di lui Suffraganeo, non si commetta a verun altro, che al Metropolitano, la consecrazione dei Suffraganeo.

Nuova regola prescritta dal S. Pontefice per le consecrazioni dei Vescovi, che si fanno in Roma.

Si conclude esser diritto privativo del Papa il consecrare per se stesso, o per mezzo di un suo Delegato, in qualunque caso i Vescovi, e percio restar superfluo l'esame delle questioni promosse.

§. 17. Comprova questa istorica narrativa, che, essendo riservata al Papa la consecrazione del Vescovo, o abbia questo ricevuto il Presbiterato dal Sommo Pontefice, e dal suo Vescovo, è oggidì diritto privativo Papale il consecrare, o deputare altri, che consacri; e che perciò resta affatto estranea la controversia, se, siccome chi è stato fatto Diacono dal Papa, non può, che da esso, o da altri con sua licenza, esser promosso al Presbiterato, debba dirsi lo stesso rispetto al Sacerdote ordinato dal Papa, che si fa Vescovo, cioè che la di lui consecrazione in Vescovo debba farsi unicamente dal Papa, o da altri per sua commissione. Restanó in oltre estranee le controversie scholastiche sopra il Vescovado, se sia Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere, che in esso s'imprime, sia distinto dall'impresso nel Presbiterato, o sia estensione dello stesso; e nella medesima classe dee riporsi la questione istorica, se i Diaconi si siano mai fatti Papi, o Vescovi, senza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale: essendovi di mezzo una legge positiva, che riserva al Sommo Pontefice la consecrazione de' Vescovi, o sia, o non sia il Vescovado un'Ordine distinto dal Presbiterato, o il Carattere, che in esso s'imprime, sia differente, o sia estensione dell'impresso nel Presbiterato, o siansi, o non siansi altre volte fatti Papi, o Vescovi, i Diaconi, senza prima essere stati ordinati Preti, per la ragione, che nel Vescovado *eminenter* si contenga il Presbyterato: non do-

& ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.

Regula in delegandis Suffrag. & Metrop. consecr. præscript. a Bened. XIII.

§. 16. Munificus Nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viribus intactum servare jus Pontificium, salvo, vel certe quominus fieri potuit imminuto veteri jure Metropolitico expresso *in Cap. Si Archiepiscopus, & in Cap. Nec Episcopus, de temporib. Ordinationum*: quoad consecrationem Suffraganeorum. Itaque cum animadvertisset, consuetam Bullam, qua absentibus Episcopis fit facultas suscipiendi consecrationem, conceptis hisce verbis expressam esse: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habenti*: jussit Mandatum *de consecrando*, quod Suffraganeo Episcopo concederetur, imposterum dirigi ad ejus Metropolitanum, tributa simul ipsi facultate, si aliquo detineretur impedimento subdelegandi alium sibi benevisum Episcopum: casu autem sese offerente consecrandi Metropolitam, constituit, ut Mandatum *de consecrando* antiquiori Episcopo Suffraganeo inscriberetur, superaddita facultate, aliquo superaccedente impedimento, eum, quem maluisset Episcopum, substituendi. Verum tot tantæque excitatæ expostulationes, & querelæ, non solum propter incommoda, sed & ob sumptus necessario subeundos, si Suffraganeo abeundus fuisset suus Metropolita, ut consecraretur, vel Metropolitæ Suffraganeus per ipsum consecrandus, ut quum Nos nullis licet Nostris suffragantibus meritis, ad Summum Pontificatum fuimus evecti, restitutam invenerimus veterem formulam, juxta quam, uti prædictum est, Mandatum *de consecrando* ad eum dirigitur Episcopum, quem sibi consecrandus elegit. Nec Nobis aliud quidquam datum, quam aliquid præscribere circa Episcoporum consecrationes, quæ in Urbe peraguntur; statuimus namque, Consecrandum, cui facultas fit eligendi Consecratoris, seligere debere aut unum ex Cardinalibus Episcopali Charactere insignitum, aut aliquem ex quatuor Patriarchis plerumque in Urbe residentibus, scilicet vel Constantinopolitanum, vel Alexandrinum, vel Antiochenum, aut Hierosolymitanum; eo tantum excepto casu, quo nemo ex præfatis, quod perdifficile est, oblatum sibi consecrationis peragendæ munus acceptum haberet; in hac quippe casus hypothesi, facta est Episcopo Consecrando facultas adeundi alium quemcumque Archiepiscopum, Episcopumve, qui ei consecrationem impenderet. Neque in his edendis sanctionibus excidit Nobis Metropolitarum memoria; cum constituerimus, ne, si in Urbe præsentes sint Metropolita, ejusque Suffraganeus, consecratio Suffraganei cuiquam, præter quam suo Metropolitæ, delegetur.

Nova Methodus a Pontifice præfinita, consecrationibus Episcoporum in Urbe peragendis.

Ex præmissis concluditur, indiscriminatim Episcoporum consecrationes ad Papam spectare, ideoque superfluum, prænotatas quæstiones aggredi.

§. 17. Evincit historica hæc narratio, quandoquidem Episcopi, sive a Summo Pontifice, sive a proprio Episcopo in Presbyterum ordinati, Consecratio est Summo Pontifici reservata, nunc temporis jus esse Pontificibus præcipuum, consecrationem Episcopalem peragere, vel aliis eam peragendam delegare; ideoque omnino extraneam fieri quæstionem, num, sicuti ordinatus Diaconus a Pontifice, ab uno tantummodo Pontifice, vel ab alio ex ejusdem Mandato potest ad Presbyteratum promoveri, idem pronunciandum sit de Sacerdote per Pontificem ordinato, qui inaugurandus est Episcopus, nimirum hujus quoque consecrationem a Papa tantummodo, sive ab alio per ipsum delegato, esse perficiendam. Extraneæ itidem fiunt quæstiones scholasticæ de Episcopis, sit ne ille Ordo distinctus a Presbyt. an impressus per ipsum character alius sit a charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel sit ejusdem ampliatio, extensioque; eodemque loco habenda est quæstio historica num Diaconi fuerint unquam ad Summum Pontificatum, vel Episcopatum assumpti, non præsuscepto Presbyterali Ordine: positiva quippe lex viget, reservans Pontifici Maximo Episcoporum consecrationes, sive Episcopatus Ordo distinctus sit a Presbyteratu, sive non; & impressus in eo suscipiendo character alius sit, vel potius ampliatio characteris per Presbyteratum impressi; fuerintve alias, vel non fuerint inaugurati Pontifices, seu Episcopi, Diaconi non antea Sacerdotes ordinati, ob eam rationem, quod in Episcopatu *eminenter* con-

ANNO 1756.

PONT. A. XVII.

contineatur Presbyteratus. Hujusmodi enim quæstiones nullum præstare possunt impedimentum juri consecrandi Episcopos, ad Pontificem, uti prædictum est, devolutum, iisdemque locus tantummodo erit quoad peractas consecrationes: quum nemo prohibeat disceptare, num Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, an character in Episcopali consecratione impressus differat, vel potius sit ampliatio quædam characteris in collatione Presbyteralis Ordinis impressi, itidemque an vetustioribus temporibus a Diaconatu factus sit transitus ad Episcopatum, Ordine Presbyterali non antea suscepto.

dovendo, nè potendo simili questioni porre verun ostacolo al jus di consecrare i Vescovi, devoluto, come si è detto, al Papa: e potendo semplicemente esser luogo alle medesime sopra le consacrazioni fatte; non essendovi chi impedisca il questionare, se il Vescovado sia un Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere impresso nella consecrazione Vescovile sia differente, o sia un' estensione del Carattere impresso nella collazione dell'Ordine Presbiterale, come pure, se ne' tempi da noi remoti siasi dal Diaconato passato al Vescovado senza prima aver ricevuto l'Ordine Presbiterale.

Accomodatissimo exemplo res illustratur.

§. 18. Res Nobis videtur satis perspicua: at quoties ad eandem vel magis illustrandam exemplo aliquo opus esset, illud minime desideraretur. Fuit alias instituta quæstio, an qui a Pontifice Ordinem suscepisset, exemptus propterea maneret a jurisdictione proprii Episcopi: & Pontifex Innocentius III. in sua Decretali *Per tuas*, *de majoritate*, & *obedientia*, negativum edidit responsum: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur*. Hac sublata quæstione, alia in medium prolata est; nimirum, an præservata ab Innocentio III. obedientia eousque pertingeret, ut si Ordinatus a Pontifice esset a collato sibi Ordine suspendendus vel deponendus, præstari id posset ab Episcopo, vel potius esset Pontifici reservatum. Glossa, Innocentius, aliique apud Joannem Andream *in suis Commentariis in Cap. per tuas*, *num. 5. de majoritate*, & *obedientia*, docent præstari id non posse ab Episcopo: Oppositæ sententiæ adhærent Abbas *num. 2.* Felinus *col. 1.* Layman *ad præcitatum Capitulum*: Hallier autem *part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. num. 6.* mediam quamdam sequitur viam: censet nimirum, debere Episcopum conficere processum, & ad Pontificem transmittere, ut ipse in eum, quem ordinavit, sententiam proferat; id ita exposcente obsequio Summo Pontifici exhibendo. Hoc posito, si, ob prænotatam opinionum varietatem de Ordinato a Pontifice in Diaconum, vel Presbyterum, quoties res est de eo suspendendo, vel deponendo ab Ordine suscepto, exposceret quisquam, quomodo transigendum sit negotium, quoties consecratus a Pontifice Episcopus, suspendi, deponive promereretur, nulla interposita mora quisque responderet, unius Pontificis esse suspensionis, vel depositionis pœnam irrogare; cum sacris Canonibus, sacroque Concilio Tridentino cautum sit *cap. 8. Sess. 13. de Reform.* ut Episcoporum causæ, in quibus pro criminis objecti qualitate, comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, & terminentur, sive fuerint Episcopi ab ipso consecrati, sive ab alio quocunque per ipsum ad id delegato. Idipsum igitur, & in hac facti specie statuendum est, jus esse præcipuum Romani Pontificis peragere per se, vel aliis peragendam delegare Consecrationem Episcopi sive a Pontifice, sive ab Ordinario suo in Presbyterum ordinati; urgente quoad utramque facti speciem eadem ratione, intermediæ legis peculiaris, perspicuis verbis conceptæ, omnemque submoventis controversiam.

Si pone in chiaro tutto con una parità propriissima.

§. 18. L'affare ci sembra assai chiaro: ma, quando vi fosse bisogno di qualche esempio per renderlo sempre più chiaro, esso non mancherebbe. Fu promossa in altri tempi la questione, se avendo taluno ricevuto dal Papa l'Ordine, restasse perciò sottratto dalla giurisdizione del suo Vescovo; ed il Pontefice Innoc. III. nella sua Decretale *Per tuas*, *de majoritate*, & *obedientia*, risposè di nò: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minime absolvuntur*. Sopito questo punto, ne fu posto sul tavoliere un altro, e fu, se l'obbedienza preservata da Innocenzo III. arrivasse a tal segno, che, meritando l'ordinato dal Papa d'esser sospeso, o deposto dall' Ordine conferitogli, ciò potesse farsi dal Vescovo, o appartenesse al Papa. La Chiosa, Innocenzo, ed altri appresso Giovanni Andrea *ne' suoi Commenti sopra il Cap. Per tuas*, *num. 5. de majoritate* & *obedientia*, insegnano, non potersi fare il passo dal Vescovo. Sono di contrario parere l'Abbate *al num. 2.* il Felino *alla col. 1.* ed il Layman *sopra il citato Capitolo*. E l'Hallier *nella part. 2. sect. 5. cap. 3. art. 9. §. 1. n. 6.* prende un partito di mezzo; ed è, che il Vescovo dee fare il Processo, e mandarlo al Papa, acciò esso proferisca la sentenza sopra il suo Ordinato; così esigendo l'ossequio dovuto al Sommo Pontefice. Ciò premesso, se stante la varietà delle opinioni rispetto a quello, che è stato ordinato Diacono, o Prete dal Papa, quando si tratta della di lui sospensione, o deposizione dall' Ordine ricevuto, taluno richiedesse, come debba regolarsi la faccenda, quando il Vescovo consecrato dal Papa, meritasse d'esser sospeso, o deposto; senza punto esitare, ciascheduno risponderebbe, appartenere al solo Papa il sospendere, o il deporre; essendo già stabilito ne' sacri Canoni, e nel sacro Concilio di Trento *al cap. 8. della Sess. 13. de Reform.* che le cause de' Vescovi, nelle quali per la qualità dell' accusa debbono comparire, siano riferite avanti il Papa, e da esso terminate, o siano stati i Vescovi consecrati da lui, o da altri per sua commissione. Dee dunque dirsi lo stesso anche nel caso presente, cioè essere jus privativo del Romano Pontefice il consecrare, o commettere ad altri la consecrazione del Vescovo, o abbia questi ricevuto il Presbiterato dal Papa, o dal suo Ordinario; militando nell' uno, e nell' altro caso la stessa ragione della legge particolare intermedia, che parla chiaro, e toglie di mezzo tutte le brighe.

De' Justinopolit. Episcopi consecrat. acturus Pontifex, declarat.

§. 19. Cum itaque, uti prædictum est, reservata sit Pontifici consecratio, ab ipsomet, vel ab alio ex ejusdem mandato, peragenda, videris ipse ex Nobis modeste sciscitari, de tua Consecratione quid Nobis sit in animo. Cui quidem interrogationi respondemus, propositum Nobis esse, eamdem per Nos ipsos peragere, sequendo exemplum factæ tibi collationis Diaconatus & Presbyteratus a Munifico Nobis Pontifice Benedicto XIII., necnon in publicum testimonium amoris, quo te, virtutemque tuam complectimur, gratamque memoriam ejus, qua Nos prosequebatur prædefunctus Patruus tuus Urbevetanus Episcopus, benevolentiæ. Verum quia, qua sæpe laboramus, podagra efficere Nos potest minus idoneos satis prolixæ functioni per Nos obeundæ, si id unquam, (quod Deus avertat,) contingeret, præsentes saltem adesse volumus functioni per alium ex speciali delegatione Nostra absolvendæ.

Dichiarazione di quanto il S. Pontefice intende fare intorno alla consecrazione del Vescovo di Capo d' Istria.

§. 19. Restando, come si è detto, riservata al Papa la consecrazione, da farsi o da esso a drittura, o per sua commissione da altri, ci sembra ch' ella modestamente ci richieda, cosa intendiamo di fare della sua. Al che rispondiamo, essere la nostra intenzione di farla Noi stessi, seguitando l'esempio della collazione del Diaconato, e Presbiterato, fattale dal Pontefice nostro Benefattore Benedetto XIII. e per dare un pubblico attestato dell'affetto, con cui riguardiamo la sua Persona, ed il suo merito, e della memoria, che conserviamo, dell' amicizia che per Noi professava il suo Zio defunto Vescovo d'Orvieto. Ma, perchè la nostra podagra può inabilitarci alla lunga funzione, quando si faccia da Noi, se ciò mai (che Iddio non voglia) succedesse, vogliamo almeno esser presenti alla funzione, che si farà da altri per nostra espressa commissione.

Locus, dies & hora

§. 5. Peragendæ functionis dies erit 28. mensis laben-

S' indica il luogo,

§. 20. Il giorno della funzione sarà quello del 28. del

PONT. A. XVII.

Giorno, e tempo della funzione.

28. del mese corrente, giorno festivo de' SS. Simone e Giuda; così anche prescrivendo il Pontificale Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit*. Il luogo e l'ora le saranno indicati da Monsignore Reali primo nostro Maestro di Cerimonie. E fatta la consecrazione, capitando l'occasione di doverle scrivere qualche altra nostra lettera, le daremo il titolo, non di *Dilecte Fili*, come ora abbiamo fatto, ma di *Venerabilis Frater*, titolo talmente affisso al Carattere, che s'imprime nella consecrazione, che da esso non sono esclusi nemmeno i Vescovi, che per loro disgrazia l'hanno ricevuto illecitamente, purchè validamente l'abbiano ricevuto.

Anche ai Vescovi Scismatici è dato dai Papi il titolo di Venerabile Fratello.

Di ciò abbiamo veduto essersi discorso in una particolare Congregazione *de Propaganda Fide*, tenuta nel giorno 8. di Novembre 1631. in cui fu proposto il quesito sopra il titolo, con cui il Papa poteva onorare i Patriarchi, gli Arcivescovi, ed i Vescovi schismatici; ed avendo in essa il celebre Padre Waddingo, tanto prattico delle Bolle, e Brevi, asserito, che, purchè la loro ordinazione sia stata valida, rispettando i Papi il Carattere in essa impresso, hanno sempre mantenuto ad essi il titolo *Venerabilis Frater*, così fu risoluto che si facesse. E Noi stessi abbiamo veduto, che in alcuni Brevi scritti dal Sommo Pontefice Innocenzo XI. a Giovanni Patriarca Alessandrino scismatico, ne' quali l'invitava alla santa unione, ed in altri scritti dal Pontefice Innocenzo XII. all'Arcivescovo di Etiopia, in cui l'esortava a sentire il Padre de Salem coi suoi compagni Minori Osservanti Riformati, sopra la bramata unione d'esso, e della sua Nazione colla Chiesa Romana, per la ragione sopradetta, si dà ad essi il titolo di *Venerabilis Frater*: oltre molti altri esempj, che possono vedersi nella Raccolta de' Brevi del Pontefice Clemente XI., e particolarmente *al tom. 1. pag. 575.*, *ed al tom. 2. pag. 135.* Terminiamo col darle l'Apostolica Benedizione.

Dat. 20. Oct. 1756. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

ANNO 1756.

Peragendæ functionis.

labentis, dicata celebritati SS. Simeonis & Judæ, ita etiam statuente Pontificali Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit*. Locus, atque hora indicabuntur tibi a Præsule Reali primo Nobis Cæremoniarum Magistro. Peracta autem Consecratione, siquæ se obtulerit occasio alias ad te conscribendi litteras, te non titulo *Dilecte Fili*, veluti nunc, sed *Venerabilis Frater*, compellabimus, qui quidem titulus adeo inhærens est Characteri in Consecratione impresso, ut ne eo quidem careant Episcopi, qui Episcopalem Characterem illicite, malo eorum fato, dummodo valide receperint.

Titulo Venerab. Fratris. Episcopi quoque Schism. a Pont. decorant.

Hac de re actum fuisse comperimus in particulari Congregatione de Propaganda Fide, habita 8. Novembr. 1631. in qua quæsitum fuit, quo honoris titulo Pontifex appellare posset Patriarchas, Archiepisc. Episcopos que Schismaticos; cumque celebris Pater Waddingus adeo Bullarum, Breviumque peritus, asseruisset, dummodo valida fuisset eorum Ordinatio, Pontifices rationem habentes impressi per eam Characteris, iisdem semper tribuisse titulum *Venerabilis Fratris*, hoc ita servandum esse, statutum fuit. Ipsique vidimus, in nonnullis Brevibus datis a Summo Pontifice Innocentio XI. ad Joannem Patriarcham Alexandrinum Schismaticum, quibus illum ad sanctam Unionem invitabat, ac in aliis datis ab Innocentio XII. Pontifice ad Archiepiscopum Æthiopiæ, quibus ipsum hortabatur, ut audiret Patrem de Salem, ejusque Socios Minores Observantes Reformatos, de unione ipsius, universæque Nationis suæ cum Romana Ecclesia secum acturos, ob prædductam rationem, titulum *Venerabilis Fratris* iisdem attribui: præter complura alia exempla videnda in collatione Brevium Pontificis Clementis XI., & nominatim t. 1. *pag.* 575. & *tom.* 2. *pag.* 135. Atque huic Epistolæ finem imponimus, Apostolicam tibi Benedictionem impertientes.

Dat. 20. Oct. 1756 del Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus nostri anno Decimoseptimo.

LXV. CONFIRMATUR

Motus proprius S. Pii V., & Constitutio Urbani VIII., contra tondentes monetas aureas & argenteas: necnon Bannimenta & Decreta adversus falsificantes, alternantes, ac expendentes Cedulas Monti Pietatis, & Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus: & pœnæ in illis inflictæ ad omnes Ecclesiasticas personas extenduntur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

SERVUS SERVORUM DEI.

Proœm. Pœnales quandoque leges ampliandas, suadet publicum bonum.

AD curam Nostram pertinere dignoscimus, pro ea vigilantia, quam rectæ Justitiæ in Civitatibus & locis temporali Dominio Nostro subjectis administrandæ præstare debemus, omni studio satagere, ut meritis justisque pœnis ea præsertim delicta coerceant, quæ humanæ Societatis leges perturbant, & publicæ utilitatis rationibus magnopere officiunt; eumque in finem non modo veteres Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmare, atque in usum & memoriam hominum revocare, verum etiam easdem extendere, & ad casus in ipsis non satis expressos ampliare non recusamus, prout labentium temporum & occurrentium causarum necessitates exposcere videntur, Nosque ad providum Reipublicæ regimen expedire in Domino judicamus.

Pœnas, in tondentes monetas aureas inflictas, ad tondentes argenteas extendit Pius V.

§. 2. Sane felicis record. Prædecessor Noster Sanctus Pius Papa V. per suam Schedulam Motus proprii datam Romæ apud S. Petrum octavo Kal. Novembris Pontificatus sui anno V. cujus initium est: *Cum nil magis:* attendens, quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii pœna de jure inflicta esset, argenteas tamen monetas tondentibus satis minor pœna imposita erat; animoque reputans, pro publici commercii subsistentia nimis necessarium esse eodem juris rigore in utroque delicti hujusmodi genere adversus delinquentes procedere: statuit atque decrevit, eos, qui argenteas tonderent monetas, ultimi supplicii, & ea, qua aurearum tonsores eatenus puniti fuerant, & de jure puniri debebant, pœna puniendos esse; volens hujusmodi Sanctionem ab omnibus Judicibus tam in Urbe, quam alibi in toto Statu Ecclesiastico, remotis impedimentis, quæ ipsis a temporalibus Terrarum, Locorum, & Civitatum Dominis objici forsan potuissent, debitæ executioni mandari.

Urban. VIII. Pianæ Sanctioni obnoxios voluit Eccl. tam Sæculares quam Regulares intra Ital. & insulas adjacent.

§. 3. Postmodum vero recol. mem. Prædecessor pariter Noster Urbanus Papa VIII. per suam perpetuo valituram Constitutionem incipientem: *In suprema*, datam apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1627. Idibus Novembris, Pontificatus sui anno IV. ejusmodi statutum, decretum, & voluntatem præfati Sancti Pii Prædecessoris approbavit, confirmavit, & innovavit; ac ad omnes & singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam sæculares, quam cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani, Regulares, non solum in Statu Ecclesiastico tunc sibi & Sedi Apostolicæ mediate vel immediate subjecto, sed etiam in omnibus & singulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, & Locis, in Italia dumtaxat, existentes, quæ aureas & argenteas monetas tondere, vel alias, ut ibi latius exponitur, circa eas delinquere præsumpsissent, extendit & ampliavit; volens ut Ecclesiastici hujusmodi, culpabiles in præmissis reperti, prævia degradatione, Curiæ sæculari puniendi traderentur.

Quos degradandos & brachio Sæculari tradendos decrevit.

§. 4. Cum autem hujusmodi delicta, perversis hominum cupiditatibus suadentibus, interdum pullulare non desinant, ac præterea nonnulli perditionis filii sæpe reperti fuerint, qui majore commercii publici, & privatorum, seu etiam Communitatum, & Universitatum, ac Locorum Piorum, ipsiusque forsan Cameræ Apostolicæ detrimento, Syngraphas, seu Cedulas tam Montis Pietatis & Depositorum hujus Nostræ Almæ Urbis, quam Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, aut falsas conficere, aut genuinas corrumpere & alterare, alii autem, qui eas vel falsas, vel corruptas & alteratas, sive in Urbe, sive in aliis Civitatibus & Locis Ditionis Ecclesiasticæ, ubi nimirum hujusmodi Syngraphæ liberum obtinent cursum, & non secus ac auri & argenti signati monetæ, expenduntur, expendere præsumpserint; & licet adversus hujusmodi delinquentes, cujuscumque status, ordinis, & conditionis existant, condignæ pœnæ, etiam ultimi supplicii, in generalibus Bannimentis, tum per Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Consultationibus Negotiorum universi Status Ecclesiastici, quam per pro tempore existentes prædictæ Almæ Urbis Gubernatores ejusdem S. R. E. Vice Camerarios, ac etiam Cameræ Apostolicæ Thesaurarios, Nostra & Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum auctoritate, editis & promulgatis, aliisque Pontificiis legibus & Constitutionibus, inflictæ, latæ, & decretæ comperiantur; Cum tamen in occurrentibus causarum judiciis dubitari contigerit de omnimoda & plenaria hujusmodi pœnalium sanctionum extensione ad personas Ecclesiasticas hujusmodi delictorum reas compertas, nec sine speciali definitione Nostra hujusmodi dubia submoveri posse visum fuerit:

Pœna ultimi supplicii sæpius quoque decreta in falsantes, seu corrumpentes Cedulas Montis Pietatis, vel Banc. S. Spiritus easque scienter expendentes.

Suborta quæstio, an sanctionibus hisce pœnalibus omnimode afficerentur Eccles.

§. 5. Idcirco Nos præfatas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædecessorum leges atque Constitutiones contra tondentes monetas aureas & argenteas, seu alias circa eas delinquentes, nec non præmissa Bannimenta, aliaque statuta & decreta adversus falsificantes, & alterantes dictorum Montis, & Mensæ Nummariæ Syngraphas, seu Cedulas, easdemque falsas, seu alteratas scienter expendentes, quarum & quorum tenores præsentibus litteris pro insertis haberi volumus & decernimus, in omnibus & per omnia approbamus, confirmamus, & innovamus: Ac præterea earumdem præsentium tenore, necnon Motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, prædictam Urbani VIII. Constitutionem, quæ incipit: *In suprema*, cum omnibus decretis & clausulis in ea contentis, ad omnes & singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam seculares, quam cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, Regulares, prædictas Cedulas falsificantes, seu aliter circa eas, & cum iis, ut infra, delinquentes, expresse extendimus & ampliamus; Itant quicumque, etiam Ecclesiastici hujusmodi, prædictorum Montis Pietatis hujus Almæ Urbis, & Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, Cedulas falsificasse, nimirum falsas ad verarum imitationem & similitudinem confecisse, seu veras in substantialibus corrupisse, & quoad valorem in quacumque summa alterasse, quique in hujusmodi falsificatione, seu corruptione & alteratione, quolibet modo complices fuisse, nimirum aliqua ratione ea in re dolose operam præstitisse, etiamsi falsificatio, corruptio, alteratio hujusmodi extra Ditionem Ecclesiasticam patrata fuerit, quique demum hujusmodi Cedulas, seu falsas, seu, ut supra, corruptas & alteratas, tam in prædicta Urbe, quam in Bononien., Ferrarien., Beneventana, aliisque Civitatibus, Terris, Opppidis, & Locis Italiæ, Nobis & Sedi Apostolicæ prædictæ mediate vel immediate subjectis, scienter expendisse comperti fuerint, iisdem pœnis, etiam ultimi supplicii, quibus tondentes monetas aureas & argenteas, seu aliter circa eas delinquentes, juxta præmissas S. Pii V. & Urbani VIII. Prædecessorum leges & Constitutiones subiecti sunt, pariformiter puniantur, & cum effectu subjiciantur; &, si Ecclesiastici fuerint, etiam exempti & privilegiati, ut supra, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur.

Tollitur subjiciendo ipsos Eccl. Cedulas hujusmodi corrumpentes, vel dolose expendentes, omnibus pœnis in Urbani Constit. statutis.

§. 6. Atque ita, & non aliter, in quibusvis ejusdem Urbis, & Ditionibus Ecclesiasticæ Tribunalibus, ac per quoscumque Judices in hac materia competentes, etiam specifica & individua mentione dignos, contra delinquentes in præmissis, etiam Ecclesiasticos exemptos, & privilegiatos, ut supra, in Judicio confessos, sive legitime convictos, procedi, decerni, judicari, & sententiari omnino mandamus; sublata cuilibet aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate; ac irritum & inane decernentes, si secus super his a quolibet eorum scienter vel ignoranter judicari contigerit.

Prohibit. aliter judicandi.

§. 7. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis aliis, etiam Apostolicis, & in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Constitutionibus & Ordinationibus, Privilegiis quoque Indultis, & Litteris Apostolicis, præfatis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam de necessitate exprimendis, nec non Militiis quibuscumque, etiam Hospitali Sancti Joannis Hierosolymitani, & aliis Religiosis ac piis locis, alias concessis, ac sæpius confirmatis & innovatis; ac eorumdem, & quarumvis, etiam Urbis præfatæ, nec non Bononien. Ferrarien. Beneventanæ, aliarumque Ditionis prædictæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, & Locorum, ac omnium & quorumcumque Tribunalium in ipsis consistentium, etiam confirmatione Apostolica, seu quavis alia firmitate roboratis, statutis, resolutionibus, usibus, stylis, & consuetudinibus etiam immemorabilibus: Quibus omnibus & singulis, eorum omnium tenores pro expressis, ac de verbo ad verbum præsentibus insertis, necnon præscriptas in ipsis derogationum formas pro plene observatis habentes, ad præmissorum effectum dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, motu, scientia, & potestatis plenitudine præfatis, specialiter & expresse derogamus, ac sufficienter derogatum fore decernimus; cæterisque contrariis quibuscumque.

Amplissima derog. contrariis.

§. 8. Volumus autem, quod præsentes in Valvis Ecclesiæ Lateranen. Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ac in aliis consuetis ejusdem Urbis locis, publicentur & affignantur; & postquam sic affixæ & publicatæ fuerint, omnes & singulos perinde arctent & afficiant, ac si unicuique nominatim & personaliter intimatæ fuissent.

Sumpt. fides.

§. 9. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ approbationis, confirmationis, & innovationis, extensionis, ampliationis, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVI. pridie Kalendas Novembris, Pontificatus Nostri anno XVII.

Dat. 31. Oct. 1756. Pont. 17.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

PRÆ-

PRÆSCRIBITUR RATIO

Construendi Processus tum super statu Ecclesiarum in partibus infidelium existentium, & Populum fidelem habentium, quarum provisiones in Congregatione de Propaganda Fide proponuntur; tum super meritis præficiendorum iisdem Ecclesiis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœm. Provid. Pont. circa ea, quæ a Prædec. sancita sunt, pro iis, qui ad pastorale munus sunt promovendi.

GRavissimum Apostolicæ procurationis ministerium, quod a supremo Pastorum Principe Jesu Christo per ineffabilem divinæ bonitatis suæ abundantiam imbecillitati Nostræ impositum est, & præclara Apostolicæ providentiæ ratio a fel. record. Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris inita, servata, ac tradita, jure ac merito a Nobis quoque exigunt, ut illa, quæ ipsi Romani Pontifices Prædecessores quomodolibet, ac præsertim pro forma ac dispositione promovendorum ad pastorale Ecclesiarum in infidelium partibus existentium, populumque fidelem habentium regimen statuerunt, sive nova confirmatione, quo firmius subsistant, & serventur exactius, sive pro rerum vicissitudine novis præscriptionibus, & additamentis indigeant, de novo deinceps approbare, & Apostolicæ auctoritatis præsidio, quatenus opus sit, munire; aliisque Pontificiæ benignitatis documentis, & statutis ampliare, & augere satagamus, & adnitamur.

Constit. hac de re edita a Greg. XIV. atque etiam instruction. ab Urb. VIII. & Clemente XI. pro confic. in Promovendos processu evulgata.

§. 1. Sane post provida, ac salutaria decreta Concilii Tridentini super iis, qui ad Cathedrales Ecclesias promoveri deberent, fel. record. Gregorius PP. XIV. Prædecessor Noster, qui dum in minoribus esset, eidem Tridentino Concilio interfuerat, statim Apostolicas suas sub plumbo expeditas Litteras dedit. In ipsis certe omnia ad hujusmodi negotium opportuna, ac necessaria continentur. Porro, quo clarius ad praxim eadem ab ipso Gregorio Prædecessore statuta reducerentur, jussu recol. mem. Urbani PP. VIII. itidem Prædecessoris Nostri anno 1627. ex Typographia Cameræ Apostolicæ prodiit in lucem Instructio particularis circa conficiendos Processus inquisitionis in qualitates eorum, qui promovendi sunt ad regimen Cathedralium, aut aliarum superiorum Ecclesiarum, vel Monasteriorum, ad hoc ut in dictis Processibus conficiendis serventur Sacri Canones, & Concilia Generalia, præsertim Tridentinum, & Constitutio fel. rec. Gregorii PP. XIV. super forma Processuum conficiendorum sub dat. Idibus Maiis 1591. Pontificatus sui anno primo. Hanc autem Instructionem alia quoque subsequuta fuit, quæ in Congregatione particulari nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum deputata a fel. pariter rec. Clemente PP. XI. itidem Prædecessore Nostro, & de Nobis meritissimo, atque in ædibus bon. mem. Josephi ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sacripanti tunc temporis Congregationi de Propaganda Fide Præfecti die 9. mensis Octobris anno 1716. habita, maxime vertitur, cum adveniente casu vacationis, ac proinde provisionis earum Ecclesiarum, quæ sunt in partibus infidelium, & nihilominus habent populum fidelem, Processus promovendorum ad hujusmodi Ecclesias plerumque difficulter in hac alma Urbe Nostra confici possit.

Pro Eccl. quæ sunt in partib. infid. haud facile, quæ in illis instr. decreta sunt, præstari possunt.

§. 2. Verum cum Ecclesiæ, quæ sunt in partibus infidelium, & populum habent fidelem, proponantur in Congregatione de Propaganda Fide, & consentaneum sit, ut quantocius de iisdem provideatur, ne diutius Pastore careant cum spirituali animarum detrimento; atque etiam cum Processus super statu Ecclesiarum, meritisque eligendorum, juxta laudatam utramque Instructionem, difficulter in Urbe confici possint, & experientia compertum sit, hujusmodi Processus longius protrahi, si alicui Episcopo in illis partibus immoranti committantur; eapropter Nos pro Apostolica omnium Ecclesiarum sollicitudine Nobis injecta a Pastorum Principe Jesu Christo, cujus supremas vices in terris plane immerentes gerimus, primum quidem Apostolica Auctoritate, tenore præsentium, utramque Instructionem tum Urbani, tum Clementis Prædecessorum Nostrorum, quas hisce præsentibus pro insertis haberi volumus, confirmamus, atque in iis, quæ infra dicenda sunt, quatenus adversentur, & opus sit, derogamus, & derogatum esse statuimus; deinde vero decernimus, & mandamus, ut ad omnes & singulos Venerabiles Fratres Antistites transmittantur Interrogatoria in hisce Nostris præsentibus Literis inserta. Præterea præcipimus, ut responsiones ipsi Antistites reddant, easque sua manu subscribant, ac proprio sigillo obsignent. Insuper jubemus hujusmodi responsiones asservari in Archivio ejusdem Congregationis de Propaganda Fide, ut quoties vacatio alicujus Ecclesiæ contigerit, loco Processus super illius statu, exhibeantur. Denique volumus, ac statuimus, ut cum novus Episcopus vel Archiepiscopus possessionem Ecclesiæ susceperit, ad ipsum mittantur prædicta Interrogatoria, quibus ut supra respondebit; ex quo colligi possit, utrum spatio temporis aliqua mutatio intervenerit.

Eædem Instruct. confirm. & approb. subjiciuntur tam. quæ loco processus satis haberi debeant. super statu Eccl. in partibus infidel.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Albaniæ, Macedoniæ, Serviæ, Bulgariæ, Persidis, & Armeniæ.

I. In qua Provincia sit Civitas &c. cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot consletur domibus, & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione; cujus structuræ, & qualitatis? aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui sint? si vero est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV. An in dicta Ecclesia cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis, ac servetur Sacrosancta Eucharistia publice, an vero privatim cum lampade, nec non olea sacra cum decentia?

V. An habeat Sacrarium sufficienter instructum cum sacra suppellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis; & Cœmeterium, in quo Catholicorum corpora solummodo sepeliantur.

VI. An sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; & quomodo asserventur?

VII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem, quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

VIII. Qui sit verus valor redditunm mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant, & in quibus consistant?

IX. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; & an unaquæque habeat Fontem Baptismalem; quot item in illa existant Beneficia Ecclesiastica, legata pia, & Confraternitates? Quinam ibi sint Regulares, & an Conventus formatos habeant, aut Hospitia.

X. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, & quæ loca amplectatur; & quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ?

XI. An, & quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenæ, & exteri sint in Diœcesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei instituat.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Maris Ægei.

I. In qua Provincia sit Civitas &c. cujus situs, qualitatis, & magnitudinis sit; quot consletur domibus; & a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione, cujus structuræ, & qualitatis; aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, & qui sint; si vero est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV.

IV. Quot, & quales sint in dicta Ecclesia Dignitates, Canonicatus, & alia Beneficia Ecclesiastica; quis sit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum inibi in Divinis inservientium; quae si Dignitas major post Pontificalem; quales sint redditus Dignitatum, Canonicatuum, & aliorum Beneficiorum; & an adsint praebenda Theologalis, & Poenitentiaria?

V. An in ea cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis?

VI. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, caeterisque rebus ad Divinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda necessariis, Chorum, Organum, campanile cum Campanis, & Coemeterium?

VII. An sint in ea Corpora, vel aliquae insignes reliquiae Sanctorum; & quomodo asserventur?

VIII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione, ubi, & qualem; quantum distet ab Ecclesia; & an reparatione indigeat?

IX. Qui sit verus valor reddituum mensae Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant; in quibus consistant?

X. Quot existant in illa Civitate Ecclesiae Parochiales; & an unaquaeque habeat Fontem Baptismalem; quot Monasteria virorum, & mulierum; quot Confraternitates, & Hospitalia; & an ibi sit Mons Pietatis?

XI. Quantum sit ampla Dioecesis; quot, & quae loca amplectatur; quot in singulis locis existant familiae Catholicae; an, & quantum, Catholicae Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, Divinique verbi praedicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes seculares indigenae, & exteri, sint in Dioecesi; & quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, & rudimentis fidei instituat?

Quid in processu super qualitatibus promovendi servandum sit, praescribitur.

§. 3. Qui ad hujusmodi Ecclesias promovendi sunt, si Romae adfuerint, vel in Italia; Processus super qualitate personae conficiatur: Si vero extra Italiam morentur, ac duo testes in Urbe sint, qui possint de illis ferre testimonium, tunc idem Processus super qualitate personae minime praetermittatur. Quod si praedicti testes non adsint, tunc sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quae illum a Summo Pontifice eligendum consuluit.

Interrogatoria super qualitatibus Promovendi.

I. An cognoscat promovendum, quomodo, a quo tempore citra: an is sit ejusdem promovendi consanguineus, cognatus, affinis, nimirum familiaris, aemulus, vel odiosus?

II. An sciat, in qua Civitate, vel loco, & Dioecesi, promovendus sit natus; & quae sit causa scientiae?

III. An sciat, ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, atque honestis, & Catholicis parentibus: & quae sit causa scientiae?

IV. An sciat cujus aetatis sit, praesertim an expleverit annum trigesimum, & quae sit causa scientiae?

V. An sciat, eum esse in sacris ordinibus constitutum; quibus, a quo tempore citra, praesertim an ante sex menses; & quae sit causa scientiae?

VI. An sciat, eum esse in Ecclesiasticis functionibus, & in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione Sacramentorum frequentem, & devotum; & quae sit causa scientiae?

VII. An sciat, eum semper Catholice vixisse, & in fidei puritate permansisse; & quae sit causa scientiae?

VIII. An sciat, eum praeditum esse innocentia vitae, bonisque moribus, & an sit bonae conversationis, & famae: & quae sit causa scientiae?

IX. An sciat, eum esse virum gravem, & prudentem, & usu rerum praestantem; & quae sit causa scientiae?

X. An sciat, eum aliquo gradu in Jure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse; quibus in locis; quanto tempore; & quo fructu ipsi Theologiae, vel Juri Canonico operam dederit; & an vere ea doctrina polleat, quae in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quae sit causa scientiae?

XI. An sciat, eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiae se exercuisse; quomodo in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quam quoad prudentiam, integritatem, & mores; & quae sit causa scientiae?

XII. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam; vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliove Canonico impedimento teneri, quominus possit ad Ecclesiam Cathedralem promoveri; & quae sit causa scientiae?

XIII. An eum idoneum esse existimet ad bene regendam Ecclesiam Cathedralem, & praesertim eam, ad quam ipse est promovendus; an dignum, qui ad illam promoveatur; & an ipsius promotionem eidem Ecclesiae utilem, & proficuam futuram esse censeat; & quare ita existimet?

Quid in Episc. ab una ad aliam Eccl. transfer.

§. 4. Si quis Episcopus ab una Ecclesia ad aliam transferendus sit, tunc observentur ea omnia, quae num. 1. decernuntur, quoad Processum super statu Ecclesiae; pro altero vero, qui conficiendus erit super qualitate trasferendi, ea serventur, quae num. 2. praescribuntur.

Interrogatoria super qualitate Episcopi ad alteram Ecclesiam transferendi.

I. An testis cognoscat Episcopum transferendum; quomodo, & a quo tempore citra; an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, aemulus, vel odiosus?

II. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse; & quae sit causa scientiae?

III. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiae; & quae sit causa scientiae.

IV. An sciat, eum in sua Ecclesia, & Dioecesi assidue resedisse; & quae sit causa scientiae?

V. An sciat, eum diligenter saepedictam suam Ecclesiam, & Dioecesim visitasse, opportune omnibus necessitatibus occurrisse, & providisse; ejusque decreta, & mandata debitae exequutioni demandari curasse; & quae sit causa scientiae.

VI. An sciat, eum saepe solemniter celebrasse; Ordinationes juxta necessitatem exigentiam habuisse; Confirmationis Sacramentum administrasse; caeteraque Pontificalia exercuisse; & quae sit causa scientiae?

VII. An sciat, eum pietatis, caritatis, & prudentiae in gubernando speciem dedisse, ac verbo, & exemplo profecisse; & quae sit causa scientiae?

VIII. An sciat, eum prudenter ubilibet, & diligenter se gessisse in defendendis, conservandis, & augendis jurisdictionibus spirituali, & temporali, juribus, ac bonis omnibus suae Ecclesiae; & quae sit causa scientiae?

IX. An sciat, vere ea doctrina ipsum ad praesens pollere, quae in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; & quae sit causa scientiae?

X. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N.; & an censeat, ejus translationem fore ipsi Ecclesiae N. utilem, & proficuam; & quare ita existimet, & censeat?

Quid demum in Vicariis Apostol. charact. Episcop. insignitis?

§. 5. Denique cum pro Vicariis Apostolicis titulo, & charactere Episcopali insignitis nullus Processus conficiatur super statu Ecclesiae; attamen si in Urbe, vel in Italia commorentur, sin autem extra Urbem, & Italiam extiterint, ac duo testes in Urbe reperiantur, qui testimonium ferre possint, tunc fiat Processus super qualitate personae. Processus vero in hac alma Urbe Nostra conficiendi omnino conficiantur coram Nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore. Quod si etiam testes deficiant, sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quae illum a Summo Pontifice eligendum consulet.

Firmitati praemissorum consulitur.

§. 6. Omnia itaque, & singula a Nobis, ut praemittitur, praescripta, Apostolica auctoritate, tenore praesentium, approbamus, & confirmamus; illisque inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adjicimus: salva tamen semper auctoritate memoratae Congregationis de Propaganda Fide. Decernentes, praesen-

tes

PONT. A. XVII.

sentes Literas, & in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, & efficacia existere, & fore; suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere: sicque, & non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, & quibuscumque Decretis in genere, vel in specie, aut alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumpt. fides. §. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Præfecti, & Secretarii præfatæ Congregationis subscriptis, & sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsus fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. die 18. Januar. 1757 Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 18. Januarii MDCCLVII, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

Cajetanus Ametus.

LXVII.

CONFIRMATUR

Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium universali adversus hæreticam pravitatem Inquisitioni Præpositorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis conciliandisque dissidiis & controversiis, inter nonnullos Antistites Indiarum Occidentalium, & Missionarios Societatis Jesu, exortis, super concessione Dispensationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apostolica Sede utrisque concedi solitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cath. Regis stud. pro tollendis dissidiis inter Missionarios Soc. Jesu, & Ordin. locorum in Indiis circa dispensationes, quoad impedim. Matrim. excitatis. CUM Venerabilis Frater Noster Joachimus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Portocarrero nuncupatus Episcopus Sabinensis, nomine Carissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici, cujus regiis negotiis apud Nos & Apostolicam Sedem agendis præest, Nobis exposuerit, obortis quibusdam dubiis circa facultates concedendi Dispensationes Matrimoniales, quibus Dilecti Filii Presbyteri Societatis Jesu, Missionarii per Indias Orientales & Occidentales constituti, ex Apostolicæ Sedis Indultis gaudere dicuntur, & circa hujusmodi facultatum usum & exercitium; ad removendas dissensiones inter eosdem Presbyteros Missionarios, & Ordinarios locorum, sedandosque conscientiarum & animorum motus, Nostram ejusdemque Apostolicæ Sedis definitionem magnopere exoptari; cumque, præter urgens pastoralis curæ & sollicitudinis debitum, quo ad hujus præsertim generis officia impellimur, gratissimum Nobis accidat justis semper & æquis præfati Catholici Regis votis obsecundare; statim propositæ materiæ discussionem demandavimus Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, in rebus Fidei, aliisque Sancti Officii nuncupati negotiis Generalium Inquisitorum; haud tamen propterea refugientes laborem studiumque singula per Nos ipsos inspiciendi atque discutiendi. Itaque coacta coram Nobis die 29. Julii elapsi anni 1756. prædictorum Cardinalium Congregatione, auditis etiam prius Consultoribus, tum Sacræ Theologiæ Magistris, tum Canonici Juris Peritis, captæ editæque fuerunt sequentes resolutiones, distinctim expressæ in infrascripto Decreto, quod ipsi jam tum approbavimus & confirmavimus, cujusque tenor talis est, videlicet:

Libentissime a Pontifice præstita ad hoc negotium opera, coacta coram se Cong. Car. S. Officii.

Hoc editum ab ea decretum.

ANNO 1757.

DECRETUM.

CUM olim R. P. Ignatius de Padilla, quo tempore Civitati Sancti Dominici in Insula Hispaniola Indiarum Occidentalium præerat Archiepiscopus, complures excitasset controversias adversus Presbyteros Societatis Jesu, circa Dispensationes Matrimoniales, quibus nimirum ipsi, in vim specialium facultatum sibi, ut asserebant, competentium, cum Neophytis Indiarum Orientalium & Occidentalium, super impedimentis Matrimonii dirimentibus, & antea dispensaverant, & adhuc dispensare pergebant; cumque subinde R. P. Joseph Moreno Curiel, qui, postquam præfatus R. P. Ignatius ad Ecclesiam Jucatanensem in Indiis Occidentalibus Hispanicis sitam translatus fuit, eidem in Archiepiscopatu Sancti Dominici successit, illius actionem ea de re studiumque prosequutus fuerit; ut hujusmodi controversiis quantocitius finis imponatur, infrascripta dubia proposita, discussa, & dirempta sunt a Sanctissimo D. N. BENEDICTO PP. XIV. feliciter regnante, audita prius sententia & consilio Reverendissimorum DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum in Congregatione coram Sanctitate Sua habita die 29. Julii anni 1756.

Occasio abortæ controv. recensetur.

Dubia autem proposita sunt, quæ sequuntur: Primum, an facultates in Apostolicis Brevibus concessæ Presbyteris Societatis Jesu, qui Missionariorum munus per Indias exercent, atque illæ potissimum, quæ Matrimoniales Dispensationes respiciunt, ad eas Provincias protendantur & loca, quæ pluribus abhinc annis ad S. Cathol. Religionem redacta sunt, in quibus reperiuntur Infideles aliunde profecti, & ultro Christi Fidem amplexi; adeo ut Missionarii operam studiumque suum impendant, non quidem in iis ad Sanctam Religionem convertendis, sed tantummodo in iisdem Christianæ Doctrinæ institutionibus, rectisque moribus informandis.

Dubia proposita in Congr.

Secundum: quatenus memoratæ facultates ad hujusmodi Regiones protendantur, ac præsertim facultas concedendi Dispensationes quoad prædictorum Matrimonia exerceri valeat; an id ita accipiendum sit, ut concessa dicatur auctoritas dispensandi super impedimentis publicis pro foro externo, tum ante tum post contractum Matrimonium.

Tertium: an posita extensione facultatum ad publica quoque impedimenta pro foro externo, & in casibus contrahendi, æque ac jam contracti, Matrimonii, hujusmodi facultatibus uti possint Missionarii per ea loca, in quibus Episcopus Diœcesanus easdem obtinet facultates sibi ab Apostolica Sede peculiaribus Indultis concessas.

Quartum: etsi possent Missionarii Dispensationes concedere, suisque uti facultatibus etiam pro foro externo, an tamen id ipsis præstare liceat sine prævia summaria Informatione, coram Notario, locique Vicario capta, ad comprobandas dispensationis causas, & impedimentorum qualitates; an potius satis ad id habenda sit verbalis & extrajudicialis instructio seu informatio.

Quintum: an, quatenus hujusmodi facultates concessæ tantummodo dignoscantur Missionariis adlaborantibus pro conversione Infidelium, & non aliis; revalidanda sint Matrimonia celebrata in vim dispensationum, quas pro exteriori foro indulsissent Missionarii illi, qui in tradendis Fidei rudimentis, informandisque moribus solummodo exercentur.

Priusquam vero ad propositorum dubiorum decisionem procedatur, summatim recensenda sunt ea, quæ pertinent ad facultates, quæ Presbyteris e Societate Jesu Missionariis, cum pro Orientalibus, tum pro Occidentalibus Indiis, peculiaribus Apostolicis Brevibus tribuuntur; exinde enim pendet justa dubiorum resolutio. Utque res ordine procedat, primo exponetur summa memoratarum facultatum, quoad impedimenta Matrimonii, deinde expendetur concessum jus ipsis facultatibus utendi, tam in interiori, quam in exteriori foro; tertio indicabuntur personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii; quarto recensebuntur loca; in quibus integrum ipsis est præfatis facultatibus uti; quinto denique attingentur quæcumque ad rectum dispensationum usum conferre possunt; atque hæc omnia desumuntur ex concessionum Brevibus, a superioribus Romanis Pontificibus, atque etiam

Nonnulla ad rectam dubiorum resolutionem expedenda præmittuntur.

etiam a Sanctissimo Domino Nostro feliciter regnante expeditis.

Et primo, quæ vis insit facultatib. dispensandi concessis Missionariis Soc. Jesu.

Ducto itaque initio; juxta præstitutam methodum, ab ipsa vi atque substantia facultatum quoad impedimenta Matrimonii concessarum; quum olim facultas amplissime protenderetur ad omnia impedimenta, sive gradus, non vetitos jure Divino, ea in subsequentibus Pontificiis Brevibus nonnihil cohibita fuisse dignoscitur: prohibentur namque modo Missionarii dispensare *in primo Consanguinitatis vel Affinitatis gradu* (*A*): excepto tantum *primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis, ex illicita tamen copula resultatis*, (*B*). Atque hæc quidem omnia, ad hoc ut *Fideles Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere possint* (*C*): Quibus verbis tam inita, quam ineunda Matrimonia comprehenduntur.

Qualis esse debeat earum usus quoad internum externumve forum.

Proximum est, ut de præfatarum facultatum usu, quoad internum externumve forum videatur. Licet autem facultates in prioribus indultis concessæ, ad forum conscientiæ restrictæ essent, in posterioribus tamen concessionibus ad externum quoque forum ampliatæ conspiciuntur; ea tamen lege adjecta, ut quibus in locis reperiuntur Ordinarii easdem habentes facultates, ab Apostolica Sede sibi de more concessas, vel absunt ducentis saltem passuum millibus, nequeant Societatis Missionarii suis uti facultatibus pro foro externo. Ordinariis etenim reservata est privativa facultas dispensandi in exteriori seu judiciali foro; neque datum est missionariis, ut dispensationes ejusmodi indulgere, concessisque sibi pro foro externo facultatibus uti valeant, præterquam in iis locis, in quibus nulli adsunt Ordinarii, Episcopi nimirum, seu eorum Vicarii; vel, si qui existunt, ultra duas dietas, non minus ducentis passuum millibus inde absunt; aut si præsentes adsunt, vel parum distant, non tamen a Sede Apostolica impetrarunt facultativa dispensandi indulta, quæ Patribus Missionariis concessa reperiuntur (*D*). Ad forum porro conscientiæ tantum semper cohibita apparet tributa facultas dispensandi *in primo gradu rectæ lineæ affinitatis ex copula illicita resultantis*, super quo impedimento dispensare permittuntur *in occultis, & in foro conscientiæ tantum, ac urgentibus justis causis* (*E*).

Cum quibus personis dispensare possint.

Hinc transeundo ad personas, cum quibus Missionarii, sive pro conscientiæ, sive pro judiciali foro, juxta præmissa, dispensare possunt; Neophyti quidem hi sunt. Neophytorum autem appellatione, secundum editas & a Summis Pontificibus approbatas resolutiones, non solum intelliguntur ii, qui paulo ante Baptismum susceperunt, sed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint; ac insuper ii, qui ex Indo Neophyto, & ex Muliere Europea, vel ex Europæo Viro, & Indica Muliere sunt progeniti, ideoque *mixti* seu *mistitii* vocitantur. Atque hæ sunt omnino personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii (*F*): interdicta ipsis quacumque facultate dispensandi cum *Quarteronibus* & cum *Pucuellibus*; cum iis nimirum, qui vel pro una tantum parte ducunt originem ab Indis Neophytis, ideoque dicuntur *Quarterones*; vel per Proavum, aut Proaviam dumtaxat ab Indis Neophytis trahunt originem, proindeque *Pucuelles* appellantur; quum hi Neophytorum nomine seu appellatione contineri non possint, ac consequenter nequeant Missionarii cum illis, sive in foro conscientiæ, sive in foro judiciali, super Matrimonii impedimentis dispensare: Eorum enim facultas cohibita est ad Neophytos; quorum nomine veniunt tantummodo ii, qui fuerunt superius designati (*G*).

Loca, in quibus dispensandi facultate uti possunt.

Quod spectat ad loca, in quibus Missionarii præfatis dispensandi facultatibus, ut supra, uti possunt, satis perspicua res est, quum Indulta ipsis concessa, utriusque, Orientalis nempe, & Occidentalis, Indiæ partes, seu Provincias, aliasque Maris Oceani Regiones, diserte complectantur (*H*).

Justa debet subesse causa dispensationis, & omnia gratis expedienda.

Quare nil aliud reliquum est, quam ut ea tradantur, quæ ad rectum probatumque Dispensationum usum conferre possunt. In quo sane, præter exactam observationem eorum, quæ superius adnotata sunt, duæ potissimum generales regulæ servari debent: prima nimirum, ut in omni Dispensatione justa adsit illius concedendæ causa; altera, ut tunc etiam, quum pro exteriori foro conceditur Dispensatio, nihil plane recipiatur, sed omnia gratis fiant (*I*).

Quamvis autem in Brevibus facultativis, quæ olim tradi solebant Episcopis & Ordinariis præfatarum Regionum, pro Dispensationibus super impedimentis Matrimonialibus in foro interno externoque concedendis, junctum iis legeretur, ut in Dispensationibus pro foro externo indulgendis, Missionariorum consilium exquirerent, quoties hi tam longe non abessent, ut id sine magno incommodo præstari non posset: cum tamen Episcopi subinde petiissent se levari hoc onere, quod etsi alias poterat opportunum videri, nunc quidem temporis nonnisi ad serendas discordias aptum dignoscebatur, ut omnis dissidiorum & offensionum inter Ordinarios locorum, & Missionarios occasio submoveretur, plena libertas iisdem Ordinariis relicta est dispensandi etiam in foro externo, sublato penitus onere memoratum antea consilium requirendi (*K*).

Ordinarii locorum in dispensationib. conced. non tenentur Mission. consilium exquirere.

In quo casu teneantur Episcopi subdeleg. Mission. pro elargiendis dispensat.

Præterea cum Episcoporum arbitrio concredita reperiatur facultas subdelegandi idoneos probatosque Sacerdotes, qui pro ipsis Episcopis subdelegantibus, in remotis Diœcesum locis, Dispensationes concedant pro exteriori seu judiciali foro (*L*); ad confovendam eo magis inter Episcopos & Missionarios animorum consensionem, statutum est, ut si pro iis locis nulli deputati reperiantur Vicarii, vel absint spatio ducentorum milliariorum, non possint ab Episcopis alii subdelegari Sacerdotes; quam qui ab Apostolica Sede habent dispensandi facultatem; hi autem soli consueverunt esse Missionarii.

Quamdiu facultas dispensandi sit Missionariis durat.

Denique ad rectum usum facultatum dispensandi, adnotasse juvabit, facultatem dispensandi in foro conscientiæ perpetuo concessam esse; eam vero, quæ ad forum judiciale spectat, intra viginti annorum curriculum esse cohibitam (*M*). Cumque juxta receptam praxim, soleat hujusce facultatis confirmatio indulgeri, omnino necesse est, ut Missionarii hac in re sibi provide consulant, non redigentes ad suprema propemodum statuti termini momenta cogitationem & curam petendæ confirmationis; ne periculum subeant, vel nullitatis actus, si quid efficiant post elapsum facultatum terminum, vel fraudandi pauperes Christifideles opportunis malorum remediis, quatenus eo deveniant, ut hujusmodi facultatibus amplius uti non valeant. Hæc sunt, quæ in Apostolicis Constitutionibus San. Mem. Pii IV. Pont. Max. aliorumque ipsius Successorum, & in Pontificiis Brevibus Clementis IX. Alexandri VIII. Clementis XI. Clementis XII., & Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, continentur; quibusque, ut par est, observatis ac respective perpensis, non solum omnes submoventur controversiæ, verum etiam facilis evadit & obvia responsio ad Dubia, quæ ad Sacram Congregationem examinanda ac dirimenda transmissa fuerunt.

Responsa ad proposita dubia.

Primo itaque Dubio, quo quæritur, an facultates concessæ Presbyteris Societatis Jesu Missionariorum munus per Indias obeuntibus, & nominatim illæ, quæ Dispensationes Matrimoniales respiciunt, ad ea protendantur loca & provincias, in quibus non alii reperiuntur Infideles, quam qui aliunde venerunt, Cristique fidem ultro amplexi sunt; affirmativum redditur responsum, ad formam tamen Brevium, & Constitutionum Apost. quæ superius indicatæ fuerunt.

Secundo itidem Dubio, quo quæritur, an quatenus facultates ad memorata quoque loca protendantur, eædem comprehendant Dispensationes Matrimoniales super impedimentis publicis, pro foro externo, tam ante, quam post contractum Matrimonium, concedendas; affirmative respondetur, juxta tamen disposita in Apostolicis Brevibus superius indicatis.

Tertio Dubio, quo exquiritur, an Missionarii præfatis facultatibus uti possint in iis locis, in quibus Diœcesani Episcopi similes obtinent facultates: respondetur, posse eos uti memoratis facultatibus, pro foro externo, tam in Matrimoniis contractis, quam in contrahendis dispensando, in iis tamen locis, in quibus non existunt Ordinarii similibus facultatibus instructi, vel absunt ultra duas Dietas, non minus ducentis millibus passuum, juxta id, quod itidem in Brevibus & Constitutionibus Apostolicis cautum reperitur.

Quarto, quo definiendum proponitur, num in iis casibus, in quibus possunt Missionarii dispensare in judiciali foro, hoc ipsis præstare liceat sine prævia sum-

 summaria informatione coram Notario & Vicario loci capta, ad comprobandam Dispensationis causam & impedimenti qualitatem, vel potius sufficere dicenda sit verbalis & extrajudicialis informatio: responsum est, nihil esse innovandum: & quoniam superioribus temporibus sufficiens visa est moralis certitudo tum causæ dispensandi, tum obstantis impedimenti, quantumvis judicialibus documentis non innixa, satius esse, ut eadem methodus in futurum quoque retineatur.

Ad quintum denique Dubium, respiciens convalidationem Matrimoniorum, de qua quærebatur sub hypothesi eorum nullitatis, desumptæ ex defectu facultatum in iis, qui Dispensationes concesserunt ad ea Matrimonia ineunda: quum ex data superius responsione ad primum dubium satis deprehendere liceret hujusmodi positionem, seu hypothesim non subsistere, nullus relinquitur respondendi locus.

A Pont. approbantur. Hæc itaque sunt responsa data, seu resolutiones captæ in Congregatione Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium adversus hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum habita coram Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV., quas Sanctitas Sua, prævio maturo examine, approbavit & confirmavit: volens easdem, ad majorem solemnitatem, Apostolicis literis in forma Brevis roborari: præcipiensque, ut, quoties casus confirmandi hujusmodi facultates obvenerit, imposterum confirmatio non concedatur, nisi præmissa seria adnotatione temporis, quo indultum antea concessum fuerat, ut ita deprehendatur, an constitutus in eo terminus sit elapsus, exindeque valeat hac super re opportune provideri: Ac denique injungens omnibus Ministris seu Officialibus utriusque Secretariæ, videlicet Brevium Secretorum, & Congregationis de Propaganda Fide, ut sive nova fiat concessio, sive confirmatio facultatum jampridem obtentarum indulgeatur Missionariis Societatis Jesu, tam concessio, quam confirmatio, ad normam eorum, quæ præsenti Decreto exposita sunt, atque statuta, in omnibus & per omnia redigantur & conformentur.

Monumenta, quibus innixa sunt ea, quæ in supradicto Decreto Sanctissimi D. N. BENEDICTI Papæ XIV. statuuntur.

(*A*) *In quocunque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis vel Affinitatis gradibus*: Ita legitur in Brevi San. Mem. Alexandri PP. VIII. quod incipit: *Animarum saluti*: quod est 14. in ordine Tom. IX. novissimi Bullarii Romæ impressi §. 9.

(*B*) *In primo gradu etiam rectæ lineæ ex copula illicita resultantis*: Hæc sunt verba Brevis San. Mem. Clementis PP. XII. quod incipit: *Cum dudum*: & est 142. in ordine, Tom. XIV. citati Bullarii §. 2.

(*C*) *Ut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant*: Ita legitur in Brevibus Summorum Pontificum Alexandri VIII. Clementis XII. & aliorum.

(*D*) *Præterea ejusdem Societatis Jesu Provincialibus, vel ab eis deputandis Presbyteris, cum Neophytis Provinciarum utriusque Indiæ, aliarumque Maris Oceani Regionum, in quibus inter Infideles Fideles existunt, & non adsunt Ordinarii similem facultatem habentes, vel ultra duas dietas existunt, in quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis, vel Affinitatis gradibus, vel alias, conjunctis, seu se attinentibus, aut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant, in foro conscientiæ tantum, gratis tamen dispensandi; & insuper ibidem, locorum Ordinariis &c. etiam in judiciali foro: in reliquis autem Provinciis præfatis; Ordinariorum præsentia destitutis, vel ab eis ultra duas dietas prædictas, non minus ducentis millibus passuum remotis, Provincialibus & Deputatis Presbyteris prædictis cum eisdem Neophytis, non tamen in primo gradu, in utroque foro, gratis dispensandi*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 9. & in citato Brevi San. Mem. Clementis XII. §. 2.

(*E*) *Cum eisdem Neophytis in primo gradu, etiam rectæ lineæ, Affinitatis ex copula illicita resultantis se attinentibus, ut Matrimonium quoque inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere similiter valeant, in occultis tamen, & in foro conscientiæ tantum, ac urgentibus justis causis, gratis tamen dispensandi*: Sunt verba citati Brevis San. Mem. Clementis XII. §. pariter 2.

(*F*) *Et insuper quia a nonnullis dubitatum, seu hæsitatum fuit, an omnes Indigenæ illarum Regionum oriundi & naturales, & Christianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, jure* Neophyti *appellari possint, ideirco tenore earumdem præsentium decernimus & declaramus, omnes oriundos seu naturales supradictarum omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium; imo etiamsi Æthiopes, Angulani, vel quarumvis aliarum trasmarinarum regionum, etiamsi Christianorum filii, & in infantia baptizati, vel etiam inter se, vel cum Europeis mixtim progeniti sint, ad consessionis hujusmodi effectum, esse & intelligi debere Neophytos . . . . . Quin etiam quia de mixtim progenitis, quos* Mixtos *vocant, majus dubium accepimus, cum eisdem mixtis, quos similiter ad hunc effectum Neophytos censendos esse decernimus, in gradibus & Matrimoniis contractis & contrahendis prædictis, gratis tamen, dummodo non ita facile id fiat, dispensare posse; eisdemque Presbyteris facultatem desuper concedimus opportunam*: Verba sunt citati Brevis San. Mem. Alexandri VIII. §. 16., in quo etiam confirmatur similis alia præcedens Constitutio San. Mem. Clementis PP. IX. quæ incipit: *Animarum saluti*: expedita die 8. Januarii 1669.

(*G*) Proposito in generali Congregatione Cardinalium Generalium Inquisitorum habita feria IV. die 2. Junii 1618. sequenti dubio: *An appellatione* Neophytorum *Indi solum noviter conversi comprehendantur; an non etiam qui sunt originarii per omnes eorum lineas, qua pro una dumtaxat parte ab illis originem trahunt, vulgo* Quarterones *appellati: & an comprehendantur, qui octavam partem per Proavum & Proaviam, & sive ab alterutro, sive ab utroque habeant, vulgo* Pucuelles *nuncupati*: Huic dubio responsum fuit: *Non comprehendi Quarterones, multoque minus Pucuelles*: Hoc Congregationis Responsum confirmatum subinde fuit, instante Rege Catholico, una cum aliis Declarationibus, a San. Mem. Clemente PP. XI. in suis Apostolicis literis expeditis in forma Brevis die 29. Aprilis 1701. & iterum aliis literis Apostolicis in forma Brevis expeditis a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. die 17. Julii 1748.

(*H*) Verba Brevium pro re, de qua nunc agitur, sunt comprehensiva *omnium tam Orientalium, quam Occidentalium partium, & etiam Æthiopum, Angolanorum, & quarumvis aliarum transmarinarum Regionum*: Id colligitur ex præcitatis verbis contentis in Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 16.

(*I*) Verbum: *gratis*: reperitur in omnibus Apostolicis literis, & concessionibus ad hanc materiam spectantibus.

(*K*) Feria IV. die 3. Maii 1752. Lecto Memoriali, in quo Procurator Generalis Societatis Jesu postulabat renovationem facultatum extraordinariarum in forma Brevis, quæ ab anno 1734. San. Mem. Clemente XII. ad annos viginti pro Missionariis ejusdem Societatis propagatæ fuerant, Eminentissimi ac Reverendissimi DD. Cardinales Generales Inquisitores dixerunt: *Pro gratia* renovationis Brevis, dempta tamen clausula, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit: & est, quæ sequitur: *Et insuper locorum Ordinariis, ut de Presbyterorum eorumdem tamquam Adjutorum & Assessorum suorum, in locis præfatis, & ubi eorum commode haberi potuerit copia, consilio, & cum illis, etiam in judiciali foro*: Et Feria V. die ejusdem mensis in consueta Audientia per R. P. Assessorem S. Officii a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO Papa XIV. habita, Sanctitas Sua benigne annuit pro renovatione Brevis, dempta tamen clausula, ut supra. Hoc Decretum communicatum fuit per R. P. Assessorem S. Officii, R. P. Secretario Sacræ Congregationis de Propaganda Fide sub eadem die quinta Maji 1752.

(*L*) *Dictisque Ordinariis alios Presbyteros idoneos a se prius approbatos, in locis, ubi non adsint Missionarii similem facultatem habentes, quoad præmissa in sui locum subdelegandi, licentiam & facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & impertimur*: Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Clementis PP. XII. §. 2.

(*M*) In Brevi Apostolico San. Mem. Pii IV. expedito

Anno 1757.

pedito die 15. Junii 1563. habentur hæc verba: *In foro conscientiæ tantum perpetuo:* Prorogatio ad annos viginti *pro foro externo* legitur tam in hoc, quam in altis subsequentium Summorum Pontificum Brevibus.

Decret. hujusmodi Apost. auctor. munimine roboratur.

§. 2. Nunc autem cupientes, ut ea, quæ prævio tam sedulo accuratoque examine, in præinserto Decreto definita, decisa, & constituta fuerunt, eo semper firmius subsistant, & serventur exactius, præinsertum Decretum singulaque in eo contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, confirmamus & approbamus, & quatenus opus esset, eadem illa ex integro, ac in omnibus & per omnia juxta præinserti Decreti seriem & tenorem, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium literarum tenore, statuimus, decernimus, & ordinamus, illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas & efficaces existere, suosque integros & plenarios effectus sortiri & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, plenissime suffragari, ac respective ab iisdem observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes, dictæque Apostolicæ Sedis Nuntios, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque in contrarium non obstantibus.

§. 3. Non obstantibus contrariis forsan, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus & Ordinationibus, seu per dictas Indiarum Regiones invectis usibus & consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, dictarum Regionum Ecclesiis, etiam Metropolitanis, earumque Præsulibus, seu cujusvis Ordinis, & Instituti, etiam præfatæ Societatis Jesu, Missionibus, & Presbyteris Missionariis, in genere, aut in specie, etiam ad Regum, aliarumque sublimium Personarum instantiam, seu, quorumcumque meritorum intuitu, sub quacumque forma concessis, ac sæpius confirmatis & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sumpt. fides.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. 17. Januarii 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 17. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

LXVIII.

ANTIQUUS URBIS

Pantheon, nunc Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres nuncupata, sub peculiari Romanorum Pontificum tutela suscipitur, ejusque Fabricæ conservatio Apostolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apostolici sumptibus procuranda.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procem.

AD summi Sacrorum Christianorum Antistitis curam specialiter pertinere non ambigitur, ut conservationi & decori Sacrarum Ædium diligenter prospiciat, earumque præsertim, quæ remotissimæ antiquitatis memoria, egregii operis amplitudine, & quod magis est, pretiosis Sacrarum Reliquiarum thesauris, ac singulari Christifidelium cultu jampridem conspicuæ, inter alia Deo sacra loca supereminere, peculiarisque sollicitudinis studium sibi vindicare consgiciuntur.

Quam celebre Romæ fuerit Templum Pantheon.

§. 1. His porro nominibus neminem ignorare arbitramur, quantum clarescat celeberrimum Romæ Pantheon, quod olim a Marco Vipsanio Agrippa in Campo Martio extra Urbem insigni æternoque opere extructum, nunc in ipsius Urbis interiori, ac frequentissima regione situm deprehenditur, ex quo nimirum Aurelianus Imperator ejusdem Urbis ambitus latius prolatum, novis mœnibus circumclusit; quod quidem Pantheon, ineunte septimo Ecclesiæ sæculo, Prædecessor Noster S. Bonifacius Papa IV. ab Imperatore Phoca sibi concessum, & ab omni Gentilium superstitione expurgatum, vero æternoque Deo sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis Martyrum Reginæ dicavit.

Pont. A. XVII.

A S. Bonif. IV. Deo in honorem B. Mariæ Virginis Martyr. Reginæ dicatum, atque ingenti sacrarum reliquiar. copia insignitum.

Ea occasione Sanctissimus Pontifex, veteris disciplinæ retinentissimus, juxta quam incruentum Religionis Nostræ Sacrificium, aut ad ipsa Sepulchra Martyrum, aut super Altaria, quæ simul eorum corporum conditoria evasissent, Omnipotenti Deo convenientissime offerri consuevit, ingentem vim Sacrarum Reliquiarum e variis Martyrum Cœmeteriis collectam, solemni instituta pompa, non minus XXVIII. curribus, ut vetus traditio docet, impositam, in acquisitum Christianæ Religionis Templum invexit; nec alia occasione putandum est sub Ara majore collocata fuisse Corpora Sanctorum Martyrum Rasii & Anastasii, quæ inibi reperta An. Jubilæi MCLXXV. jubente piæ memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa X., festiva prius supplicatione in eorum honorem, & ad intermortuam ipsorum memoriam in populo revocandam, per Urbem ducta, in eumdem locum religiosissime restituta fuerunt.

Solemnis ubique extitit hujus Dedicationis memoria.

§. 2. Ecclesiæ hujus Dedicatio, utpote insignis Christianæ Fidei triumphus de extincta Idolatriæ tyrannide, in Romana quidem Ecclesia adhuc ipso die consecrationis ejus, qui fuit tertio Idus Martii, anniversaria celebritate recolitur; ideoque ab antiquo tempore jugiter observatum fuisse evincit Sacramentarium vetus Gregorianum nuncupatum, ab Hugone Menardo editum, in quo prædictæ diei Missa ita inscribitur; *In Natali Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres:* quo scilicet *Natalis* nomine, non solum Martyrum obitus, sed Ecclesiarum quoque Dedicationes, ac etiam Sedium Episcopalium constitutiones, ipsasque Sacrorum Pastorum consecrationes ac enthronismos appellari consuevisse constat. Cum autem hujusce diei solemnitas per Christianum Orbem longe lateque propagata, frequentes ad Urbem attraheret Fideles eo anni tempore, quo consumptis jam superioris anni frugibus, sæpe eveniebat, ut confluenti multitudini nequaquam sufficiens annona suppeteret; hinc satius visum est Prædecessori nostro Gregorio Papæ IV. circa annum Domini octingentesimum trigesimum quartum, hujusmodi solemnitatem ad opportunissimum anni tempus, ad diem videlicet Kalendarum Novembrium, celebrandam transferre: quo facto, solemne Festum, quod nunc prædicta die, non solum in honorem Deiparæ Virginis, & Sanctorum Martyrum, sed etiam in cæterorum omnium Cœlestium spirituum, atque Sanctorum cum Christo regnantium memoriam, universa per Orbem Ecclesia concelebrat, institutum fuisse non dubitatur.

Atque hinc translata hujusm. solemnit. a Greg. IV. ad diem Kal. Novemb. omnium SS. festum celebrari cœpit.

§. 3. Celebris quoque fuit superioribus sæculis ad eamdem Ecclesiam Sanctæ Mariæ ad Martyres Romanæ Ecclesiæ Conventus, alia per singulos annos stata die haberi solitus, Dominica videlicet, quæ Festum Pentecostes immediate præcedit; dum Pontifex cum universo Clero ad eam accedens, Stationemque ibi & Missarum solemnia celebrans, sermonem ad Populum habebat de Spiritus Sancti adventu proxime recolendo, in cujus typum, (ut ait Benedictus Canonicus in suo Cæremoniali, quod Prædecessori Nostro Cœlestino Papæ II. tunc S. R. E. Cardinali Vidoni de Castello nuncupato, inscriptum edidit) *de altitudine Templi mittebantur Rosæ in figuram Spiritus Sancti*, quæ scilicet igneas linguas decidendo repræsentabant; unde etiam apud Scriptores Ecclesiasticos hujusmodi dies Dominica *de Rosis*, seu *de Rosa* appellata fuit, & adhuc hujusce ritus vestigium retinetur ab ipsius Eccl. Canonicis, quibus prædicta die Officia Divina in Choro persolventibus Rosæ distribuuntur.

Magnus quoque ad idem Templum conventus erat Rom. Eccl. proxima ante Pentecosten Dominic.

§. 4. Ecclesia isthæc a vetustissimis temporibus non solum Parochialis, sed etiam Collegialis fuisse dignoscitur, insigni videlicet Sæcularium Canonicorum Capitulo jugiter decorata: ac insuper ex authenticis Romanæ Ecclesiæ monumentis eruitur, eam aliquando Presbyteri Cardinalis Titulum extitisse,

Collegialis Ecclesia jampridem extitit, titulusque Presbyt. Card.

tiſſe, quamvis recentioribus ſæculis inter Urbis Titulos minime adnumerata fuerit, donec fel. record. Prædeceſſor Noſter Benedictus Papa XIII. adlecto in Diaconorum Cardinalium Ordinem bon. mem. Nicolao de Judice, qui ſub Clemente XI., Apoſtolicarum Ædium Præfectus quum eſſet, eidem Eccleſiæ inſtaurandæ ordinandæque præfuerat, Eccleſiam ipſam ad Diaconiæ dignitatem evexit, dictumque Nicolaum primum Sanctæ Mariæ ad Martyres Diaconum Cardinalem renunciavit.

Ad Diaconiæ dignitatem a Bened. XIII. reſtituta.

Sunt etiam, qui eamdem Eccleſiam Cappellæ Pontificiæ nomine appellarint, ſeu quia Pontifices propinquas illi Ædes ab Anaſtaſio Papa IV extructas, urbanis negociis commodius conſulturi, identidem incolere conſueverint; ſeu quia eamdem ſingulari ſtudio ſartam tectamque tueri, ſacriſque donariis, vaſis, ac veſtibus inſtructam ornatamque habere, ac de omnibus ad eam pertinentibus, quaſi peculiaris dominii jure, diſponere nunquam omiſerint.

Olim quoque Cappellæ Pontificiæ nomine nuncup. & quare.

§. 5. Et ſane in vitis Pontificum apud vulgatum Anaſtaſium, frequens occurrit mentio tum profuſæ in eamdem Eccleſiam liberalitatis ac munificentiæ, tum etiam aſſiduæ circa illius ſtatum & conſervationem providentiæ & curæ Prædeceſſorum Noſtrorum Romanorum Pontificum; inter quos merito commemorandus videtur S. Gregorius Papa III., qui illata huic Sacro Templo graviſſima damna ab Imperatore Conſtante, dum æreum ampliſſimi fornicis tectum, aliaque ædificii ornamenta ſimul ac firmamenta, hoſtilem in modum abſtulerat, murario primum opere diligentiſſime emendari curavit, mox plumbeis ſuperinductis laminis totam molem ita communiit, ut graviſſimæ impenſæ opus nonniſi poſt ſeptem elapſa ſæcula ſub Nicolao Papa V. ex integro renovari neceſſe fuerit, idemque adhuc tegumentum, aliorum Pontificum ſtudio temporibus ſuis opportune ac diligenter aptatum, auguſtam Ædem adverſus vim temporum tempeſtatumque injurias ſatis tueatur.

Nonnullorum Pontific. provid. pro hujus Templi conſervatione.

§. 6. Simili cura Prædeceſſores Noſtri S. Benedictus II. & Hadrianus I. ad interiorem Templi ornatum converſi, illius parietes marmoribus incruſtaſſe narrantur; quamobrem alteri eorum merito tributus videtur ornatus ille, qui ſupra Ædificii Coronam, ad uſque Fornicis curvaturam aſſurgens, dum per ætatem licuit, ſtetit; porphyreticis quidem, aliiſque e vario marmore laminis ſpecioſus, ſed neque ad reliqui operis ſoliditatem exactus, neque ad priſcam ædificandi rationem, quæ Auguſtæo ſeculo viguit, elaboratus. Idem Hadrianus Aram Templi principem contexerat argenteo Ciborio, quod ſive hominum manibus ſublatum, ſive temporum injuria detritum, Innocentius VIII. marmoreum reſtituit.

Aliorum cura in ornando.

Quod autem a Templi ſolo ad ſupradictam Coronam interjacet, ſel. record. Prædeceſſor Noſter Clemens Papa XI. hac Noſtra ætate, aptiſſimo ſimul, ac ſplendidiſſimo ornatu decoravit, perpolitis ingentibus pretioſiſque columnis; incruſtatis vario marmore parietibus, novaque Ara Maxima magnifico opere extructa.

Eternam vero Templi faciem, quam vetuſtate fatiſcentem ſimilis memoriæ Prædeceſſor Noſter Urbanus Papa VIII. (ærei lacunaris reliquiis, ad ornandam Principis Apoſtolorum Confeſſionem, inſtruendamque tormentis bellicis Hadrianam Arcem, translatis) nova contignatione communierat, ac binis extructis ad uſum æris campani Turribus exornaverat, idem ipſe Clemens XI. area laxata, Ægyptioque Obeliſco ſupra Fontem erecto, ſpecioſiorem pulchrioremque reddidit.

§. 7. Horum itaque aliorumque Prædeceſſorum Pontificum exemplis, Officiique Noſtri debito, quod in aliarum Sacrarum Ædium decore tuendo, ac pro viribus augendo implere ſemper curavimus, excitati, & commonefacti; quum accepiſſemus, interiorem Teſtudinis partem, non ſolum contracto tot ſeculis volventibus ſitu ſordeſcere, ſed etiam decidentibus quotidie cæmentis, quæque reliqua erant ex plumbeis laminis, quibus olim interius obducta fuerunt ipſius fornicis laquearia, ſecum trahentibus, non ſine confluentium periculo, ſenſim labefactari; rem omnem ſedulo explorari præcepimus, compertoque jampridem a fel. record. Alexandro PP. VII. Prædeceſſore Noſtro admotas fuiſſe manus hujuſmodi reparationi, quæ, eodem morte intercepto, abſolvi non valuit, opus ipſum ex integro reſumi juſſimus, appoſitiſque miro Opificum Noſtrorum artificio machinis, ingentes undique rimas obſtrui, laquearia redintegrari, univerſumque fornicem firmari & perpoliri curavimus; mox etiam ſubjectum parietis gyrum, qui inter utramque Coronam intercurrit, ab antiquo ſqualore vindicaturi, novum illius ornatum totius ædificii formæ reſpondentem albario tectorioque opere perficiendum mandavimus.

Pontifex etiam inſigni opere tum conſervatio. ni, tum ornatui proſpexit.

§. 8. Qua in re dirigenda urgendaque, quum egregia extiterit diligentia & opera Dilecti Filii Noſtri Hieronymi SS. Coſmæ & Damiani S. R. E. Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejuſdem S. R. E. Camerarii, & Apoſtolicarum Ædium Pro-Præfecti, cui Nos, præfati Clementis XI. Prædeceſſoris exemplo, hanc curam demandavimus; ad aſſerendam perpetuo Sacri Auguſtique Templi conſervationem valde opportunum, ſimulque recenſitis ſuperius Prædeceſſorum Pontificum ſtudiis conveniantiſſimum fore judicavimus, illius ſpecialem tutelam in poſterum in Nos & Succeſſores Noſtros ſuſceptam, ejus vigilantiæ committere, qui nunc & pro tempore Pontificii Palatii, ac cæterarum Ædium, quæ peculiari jure ad Romanorum Pontificum curam, aut uſus pertinent, Præfectus, & pro Officii ſui munere Curator exiſtet.

Exemplo Clem. XI. Cardin. Hieron. Columnæ Apoſtol. Ædium Proefecto hujus operis cura demandata.

§. 9. Itaque motu proprio, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac Noſtra perpetuo valitura Conſtitutione, Dilectos Filios Conſervatores Cameræ Urbis Romæ, necnon ejuſdem Cameræ Fabricerios nuncupatos, ab omni cura & ſollicitudine, qua hactenus circa ſarta tecta ipſius Panthei, ad inſtar aliorum veterum Urbis Ædificiorum & monumentorum, intendere conſueverunt, abſolventes & penitus liberantes: Dilecto etiam Filio Noſtro Proſpero S. Mariæ ad Martyres Diacono S. R. E. Cardinali Columnæ de Sciarra nuncupato, ejuſque Succeſſoribus præfatæ Eccleſiæ Diaconis pro tempore futuris, committimus & mandamus, ut a Capitulo Canonicorum ejuſdem Collegiatæ Eccleſiæ, nunc quidem, cum primum commode fieri poterit, deinde vero ſingulis annis, ſeu quoties aliorum ipſius Capituli Officialium electio celebrabitur, duos ex ipſorum Canonicorum numero Æditos ſeu Fabricerios nuncupandos eligi & deputari curent, qui hujuſmodi munus, ea qua decet, cura, & diligentia aſſumere atque obire ſciant & valeant: Quibus ſic electis, atque deinceps, ut præfertur, eligendis Nos, earumdem præſentium tenore injungimus, & mandamus, ut diligenter ſtudioſeque Panthei fabricam identidem ſcrutentur, explorantes numqnid a quoquam factum, illatum, appoſitumve fuerit, quod ei detrimento eſſe poſſit, vel quidquam vetuſtate labefactatum, ſeu imbrium ac tempeſtatum vi dejectum vitiatumve appareat, quod opportuna reparatione emendari conveniat. Quæcumque autem providenda, ordinanda aut reſtauranda compererint, ea omnia quamprimum deferre non omittant ad nunc & pro tempore exiſtentem Palatii Apoſtolici Præfectum; quem volumus deinceps, ad eum plane modum, quo cæteris Pontificiis Ædibus præeſt, hujus quoque Templi fabricæ conſervandæ reſtaurandæque præeſſe; illiuſque indemnitati pro Officii ſui auctoritate proſpicere; ejuſdemque reparationibus & reſtaurationibus pro tempore neceſſariis & opportunis, Apoſtolici Palatii ſumptibus & expenſis, conſulere & providere: Nos enim præfato Hieron. Cardinali & Pro-Præfecto, ejuſque Succeſſoribus, per eaſdem præſentes, hujuſmodi curam committimus & demandamus, atque ad præmiſſos effectus plenam & omnimodam facultatem & poteſtatem tribuimus & impertimur.

Apoſtol. Ædium pro tempore Præfecto in perpet. committ. ut præſit conſervationi Panthei, Palatii Apoſtolici ſumptibus perficiendæ.

§. 10. Decernentes, has Noſtras Litteras & in eis contenta hujuſmodi, etiam ex eo quod quicumque in præmiſſi aliquod intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad id vocati & auditi non fuerint, ſeu ex quovis alio capite, nullo unquam tempore de ſubreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quovis alio defectu notari, impugnari, aut in jus vel controverſiam vocari poſſe; ſed ſemper perpetuo firmas, validas, & efficaces exiſtere & fore, atque

Præmiſſorum robur, non obſtantibus quibuſcumque.

Anno 1757. atque ab iis, ad quos pertinet, seu in posterum pertinebit, omnimode observari, iisque, quorum favorem concernunt, plenissime suffragari. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, aliisque Regulis, Constitutionibus, & Litteris Apostolicis, nec non prædictæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ, seu præfatæ Ecclesiæ, ejusque Capituli & Canonicorum, Statutis, usibus, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel immemorabili observantia, seu quavis firmitate alia roboratis, ac iteratis vicibus confirmatis & innovatis: Quibus omnibus & singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, aliisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis. §. 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis & liberationis, commissionum & mandatorum, facultatum impertitionis, voluntatis, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. die 18. Febr. 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, duodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

Visa.

De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXIX. CONFIRMATIO

Concordiæ inter Archiepiscopum Moguntinum, S. R. I. Electorem, & Episcopum, atque Abbatem Fuldensem initæ, super jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ in Episcoparum, atque Ecclesiam Fuldensem; nec non super aliis utriusque Ecclesiæ controversiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Ad perpetuam rei memoriam.

Servus Servorum Dei.

Pontificis studium pro tuenda quiete, & tranquillitate inter Personas Pastorali dignitate insignitas. AD sacram Petri sedem in plenitudine potestatis, divina dispositione evecti, ad ea potissimum, quæ pro personarum quarumlibet præsertim Pastorali dignitate præditarum, quiete, & tranquillitate observati debere dignoscuntur, libenter intendimus, ac iis, quæ vicissim provide per concordiæ ministerium ordinata fuisse comperimus ut illa firma persistant, Apostolici muniminis robur adjicimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum nostrorum Joannis Friderici Caroli moderni Archiepiscopi Moguntin., ac S. R. I. Electoris, necnon Adalberti moderni Episcopi, & Abbatis Fulden., ac ejusdem S. R. I. Principis, petitio continebat, quod cum inter dictum Joannem Fridericum Carolum Archiepiscopum, & Electorem, ac Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntin. ex una, ac prædictum Adalbertum Episcopum, & Abbatem, ac Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum semina penitus tollenda quædam concordia inita fuerit, cujus tenor est qui sequitur.

Tenor instrumenti Concord. §. 2. Nos Joannes Fridericus Carolus Dei gratia S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius, & Princeps Elector: Et Nos Adalbertus electus Episcopus, & Abbas Fuldensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archi-Cancellarius per Germaniam, & Galliam, Primas &c. notum facimus, & profitemur &c. Dudum inter Archiepiscopatum, & Electoratum Moguntinum, ac principalem Abbatiam Fuldensem, optata per Divinam gratiam concordia, novisque frequenter ab Archiepiscopis Electoribus eidem Abbatiæ impensis favoribus aucta viguit amicitia, ita quidem, ut cum circa annum 1532. cogitatum esset de erigendo Episcopatu Fuldensi, Archiepiscopus Elector Moguntinus tum temporis existens, ejusque Capitulum Metropolitanum erectioni hujusmodi, & Fuldensi tunc Abbatis sibi exposito desiderio faciles se præbuerint, & dum res ad exitum non perduceretur, ut Abbates Fuldenses Jura Moguntina porro libenter agnoverint, Archiepiscopi vero Moguntini eisdem Abbatibus sæculo præcedente Ecclesiasticam in Fuldensi Ditione Jurisdictionem reliquerint, eaque super re per Commissarios Moguntinos solemnem Anno 1662. concordiam inter Moguntinam Metropolitanam, Cathedralem Herbipolensem, & Abbatialem Fuldensem Ecclesias conciliarint, tenoris, qui sequitur: — Pont. A. XVII.

Vetus transactio stipulata an. 1662. inter Archiepisc. Mogunt. eumdemque etiam Episcop. Herbip. atque Abbatem Monast. Fuldensis integre hic repetitur. §. 3. „ Nos Dei gratia Joannes Philippus Sedis „ Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Impe- „ rii per Germaniam Archicancellarius, & Princeps „ Elector, qua Episcopus Herbipolensis, & Fran- „ ciæ Orientalis Dux &c.: Et Nos Joachinus Ab- „ bas Fuldensis Sacri Romani Imperii Princeps, „ Romanorum Imperatricis Archicancellar. per Ger- „ maniam, & Galliam, Primas &c. notum faci- „ mus, & pro Nobis, nostrisque Ecclesiis Herbi- „ polensi, ac Fuldesi, earumque Successoribus te- „ nore præsentium cunctis palam profitemur: po- „ steaquam inde a pluribus annis inter honorabiles „ Prædecessores nostros, Nos, & concreditas No- „ bis Ecclesias multifariæ differentiæ, & contentio- „ nes, & in specie quidem ob prætensam a Nobis „ Episcopo Herbipolensi in diversa loca, & Paro- „ chias dictæ Fuldensis Ecclesiæ potestatem Eccle- „ siasticam, & Jurisdictionem Episcopalem, exortæ „ sunt, ex quo schismata, & inordinationes in re- „ bus tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus, in no- „ tabile utriusque Ecclesiæ, & boni publici detri- „ mentum, non vane suspicari potuimus, quod tan- „ dem Nos Episcopus Herbipolensis, & Nos Ab- „ bas Fuldensi, suasu, & fideli interpositione, atque „ hortatu Eminentissimi Principis, ac Domini Joan- „ nis Philippi S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopi, „ Sacri Romani Imperii per Germaniam Archican- „ cellarii, & Electoris, Episcopi Herbipolensis, & „ Franciæ Orientalis Ducis, qua Archiepiscopi, & „ Electoris Moguntini, Domini, & Amici nostri „ in primis dilecti, maximeque venerandi, ex stu- „ dio vicinitatis, & affectu, prævia inter nostros „ ad id demandatos utraque ex parte, Consiliarios, „ & respective Legatos, tractatione, præ primis „ autem cum præscitu, & consensu Reverendorum „ nostrorum Episcopi Herbipolensis dilectorum de- „ votorum Præpositi, Decani, & Capituli nostræ „ Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, uti etiam Re- „ verendorum nobilium nostrorum Abbatis Fulden- „ sis dilectorum ac devotorum Decanii, & Capituli „ Ecclesiæ Fuldensis, ad incrementum, & conser- „ vationem bonæ vicinitatis, & mutuæ consensio- „ nis, necnon in matura perdifficilium, nostrosque „ ante oculos observantium temporum, ac circum- „ stantiarum contemplatione, atque hinc perspecta „ summa necessitate arctioris inter Nos conjunctio- „ nis, & in nostræ præsertim Abbatis Fuldensis Ec- „ clesiæ bonum tendentis concordiæ ineundæ, se- „ quenti ratione per amicam transactionem inter „ Nos conventum fuerit, prout etiam hisce transi- „ gimus modo, quo sequitur.

Plenissima jurisdictio Abbati Fuldensi tribuitur in Clerum & Popul. sibi subjectum; §. 4. „ Et primo quidem, cum ratione Episco- „ palis, & Ecclesiasticæ Jurisdictionis, quam (No- „ bis Episcopo Herbipolensi, & Venerabilibus no- „ stris Prædecessoribus in diversa Fuldensis suæ di- „ lectionis Ecclesiæ Loca, Cœnobia, & Paro- „ chias competere hactenus prætendimus) diffe- „ rentiæ essent obortæ, dum dilectio sua Fulden- „ sis supra dictam Jurisdictionem Episcopalem a „ tempore immemoriali exercitam, & ad se tra- „ ductam fuisse constantissime tueri voluit; ita con- „ venit inter Nos, & promisimus Nos Episco- „ pus Herbipolensis, quatenus Dilectionem suam

„ Ful-

„ Fuldensem, ejusque Successores, & Ecclesiam, ratione Jurisdictionis Ecclesiasticæ hucusque prætensæ, nullatenus post hac impugnare velimus, sed eamdem pro nunc, & perpetuis temporibus integraliter relinquimus libere, atque ultronee penes Dilectionem suam, ejusdem Successores, & Ecclesiam Fuldensem; ut Ecclesia Fuldensis sit, maneatque eatenus nullius Diœcesis, habeatque ejusdem Antistes in Clerum & Populum Jurisdictionem Ordinariam privative, qualis Prælatis Episcopo inferioribus, & de facto Reverendissimo Fuldensi sive de jure, sive ex consuetudine, competente, hancque Jurisdictionem exerceat, ut hactenus exercita est, tam in Civilibus, & Matrimonialibus Laicorum, quam in Beneficialibus, & Criminalibus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis Causis quibuscumque, sive per se, sive per Vicarium, (aut Commissarium suum) quos constituere, & destituere, sicut & Clerum in omnibus tam Curatis quam non Curatis Beneficiis instituere, & destituere, visitare, Synodum convocare, & alia omnia facere, quæ ab hac Jurisdictione quasi Episcopali dependent, ipsi semper integrum sit, sine ullo appellandi Jure ad Nos Episcopum Herbipolensem, salvo tamen Jure Metropolitano, & remedio appellationis ad Metropolitanum, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica, cunctisque Diœcesibus hujus Provinciæ Moguntinæ laudabiliter receptum, & in viridi observantia constitutum: salva item libertate pro iis, quæ sunt Ordinis, quæque ex defectu gradus, Reverendissimo Fuldensi competere nequeunt, non tantum Regulares, sed & Clericos sæculares sui Principatus mittendi, sive ad Metropolitanum, sive ad Nos Episcopum Herbipolensem, pro Ordinibus sacris suscipiendis: salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem pro Sacramento Confirmationis, consecrandis Ecclesiis, Altaribus &c., idque sine nostra, nostrorumque Successorum, & Ecclesiæ interpellatione, contradictione, & impedimento, quomodolibet hæc nuncupari, aut excogitari queant. Nos tamen Abbas, & Princeps Fuldensis hisce per expressum declaramus, quod Jurisdictio quasi Episcopalis a Dilectionibus suis Domino Archiepiscopo, & Electore Moguntino, uti etiam a Domino Episcopo Herbipolensi, ut præfertur, Nobis relicta, non diutius, quam dum Ecclesia & Principatus noster Fuldensis, juxta fundationem, in Catholicorum manibus persliterit, vigere, & in suo robore permanere debeat. Ubi vero per vim majorem, vel aliam quamcumque viam (quod, uti speramus, avertet Dei clementia) in alienas, sive Catholicorum, sive Acatholicorum manus devenerit, volumus, ac statuimus, ut tali casu hæc transactio neque Archiepiscopo Moguntino, neque Episcopo Herbipolensi ullatenus cedat in præjudicium, nec illi hac teneantur, sed Jus suum Episcopale plenarie tunc manutenendi, atque exercendi liberam habeant potestatem. Quemadmodum etiam Nos Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, & Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, hoc inspetato casu, Nobis Jura nostra, & Potestatem per expressum reservamus, hancque cessionem eo usque dumtaxat exclusive valituram hisce declaramus.

Salvo tamen Metropolit. jure Eccles. Mogunt. aliisque nonnullis conditionibus.

§. 5. „ E contrario, ac pro secundo; quoniam præsentis concordiæ finis unicus scopus, ac propositum est, ut nostra utriusque Archiepiscopi Moguntini, & Episcopi Herbipolensis amica, & vicinali cooperatione, atque assistentia, nostra Abbatis Fuldensis Ecclesia eo melius adversus hostiles, ac violentos impetus defendatur & protegatur: Hinc nostri Abbatis Fuldensis Successores pro tempore existentes, vigore præsentium, obligentur, ut quamprimum aliquis a nobili Capitulo per canonicam Electionem in locum Abbatis & Principis fuerit suffectus, idipsum semper Nobis Electori Moguntino, ut Mediatori, & absque eo Provinciæ Moguntinæ Metropolitano, tum etiam Nobis Episcopo Herbipolensi, per litteras notificare, atque una confirmationem supradictæ cessionis, necnon actualem, quatenus necessitas exegerit, apud ipsos manutenentiam amice teneantur postulare.

Nuper electis Abbatibus injungit. ut de sua electione certiores faciant Archiep. Mogunt. & Episc. Herbip.

§. 6. „ Tertio: quo facto etiam Nos Archiepiscopus ac Princeps Elector Moguntinus, & Nos Episcopus Herbipolensis, pro Nobis, Successoribus, & Ecclesiis nostris spondemus per præsentes, ac pollicemur, quod ad confirmationem a Dilectione sua Fuldensi prædicto modo petitam superioritatis Ecclesiæ, & Jurisdictionis quasi Episcopalis, vigore hujus Concordiæ eidem relictæ, & quidem absque ullis impensis, vel taxæ cujusdam pensione impertiendam, necnon ad præstandam reipsa manutenentiam, casu eveniente, pariter obstricti & obligati esse debeamus ac velimus.

Hi vero, jurisdict. & superiorit. Ecclesiast. eidem Abbati, in vim hujus concord. relictam, confirm. teneant.

§. 7. „ Quarto: ad evitandam vero in ejusmodi petitione respective confirmationis, & responsoria declaratione, omnem ambiguitatem, & dissensiones, conventum inter Nos omnes, ac constitutum est, quatenus illæ sequentis tenoris esse, & constanter manere debeant; ex parte videlicet nostra Abbatis Fuldensis ad utramque suam Dilectionem Moguntinam, & Herbipolensem (mutatis mutandis) ut sequitur = *Prævia parata Officiorum nostrorum oblatione. Dilectionem Vestram propensæ vicinitatis confidentia celare non debemus, qualiter Nos post decessum (N.) Venerabilis Prædecessoris nostri p. m. concordibus suffragiis, & electione nobilis nostri Capituli hujatis, in Abbatem, & Principem Fuldensem non ita pridem, & die quidem (N.) electi fuerimus, simulque in actuali, & tranquilla nostræ Abbatiæ, & Principatus Fuldensis possessione constituti. Cum itaque probe recordemur, qualem concordiam Venerabilis Prædecessor noster Abbas (N.) anno (N.) die (N.) cum Dilectionis Vestræ Domino Prædecessore tanquam Mediatore, uti etiam cum sua Dilectione Herbipolensi celebravit, conventumque inter ipsos præter alia fuerit, ut quivis Princeps, & Abbas Fuldensis, mox ab electione, confirmationem Jurisdictionis Ecclesiasticæ ea in concordia nostræ Ecclesiæ relictæ, tum etiam manutenentiam, necessitate flagitante, per literas petere, & vicissim Dilectio Vestra eam Nobis pariter per literas responsorias sine recusatione impertiri, & respective assecurationem præstare teneatur, ac velit; Eapropter Dilectionem Vestram officiose requirimus, ut ad hac nostras memoratæ supra Concordiæ conformes petitorias litteras, eatenus se erga Nos declarare dignetur, quatenus in prætacta Concordia continetur, & paciscentium congruit intentioni. Qui ad officia Dilectionis vestræ omni tempore prompti permanemus.*

Tenor Epist. qua Abbas suam electionem Archiep. Mogunt. & Episc. Herbip. nunciat.

§. 8. „ Quinto: Ad responsorias vero tam a Nobis Archiepiscopo, & Electore Moguntino, quam a Nobis Episcopo Herbipolensi, & Franciæ Orientalis Duce, ad Dilectionem suam Fuld. dandas, quod attinet, erunt hæ (mutatis mutandis) vicissim tenoris sequentis = *Prævia &c. Redditæ Nobis fuerunt Dilectionis Vestræ perhumanæ literæ de die (N.) ex quibus perlegimus, eamdem unanimi Nobilis Capituli sui consensu in Abbatem, & Principem Fuldensem fuisse electam, essque in actuali, & pacifica possessione constitutam: & quæ præterea in vim Concordiæ anno (N.) erectæ. Ipsa Nobis revocare in memoriam voluit. Quemadmodum igitur Dilectioni Vestræ ad obtentam istam Principalem Dignitatem, & Fuldensis Ecclesiæ Administrationem, omnem a Deo benedictionem, gratiam, opemque apprecamur: ita quoque ex præscripto memoratæ Concordiæ non solum relictam tum temporis Dilectionis Vestræ Prædecessori p. m., ejusque Successoribus, & Ecclesiæ, Jurisdictionem Ecclesiasticam, in præsens plenarie denuo confirmamus, & ratificamus, verum etiam promptos Nos paratosque declaramus, ubi Dilectionem Vestram, ejusdem Successores, & Ecclesiam, præter omnem spem & opinionem, a quocumque demum, spectatim vero a Catholicis, vel Acatholicis vicinis, aut externis, in memorata Jurisdictione Ecclesiastica, aliisve Juribus suis infestari, aut turbari contingeret, Nos eidem omnem vicinalem assistentiam, operam, ac manutenentiam (prout eo casu a Dilectione Vestra fuerimus requisiti, & reliquæ tulerint circumstantiæ) nullo non tempore præstituros. Dum Nos Dilectioni Vestræ grata &c.*

Exemplar. responsionis ab his Abbati reddenda.

§. 9. „ Secundum hæc omnia, asserendo promittimus ac spondemus Nos Joannes Philippus qua „ Ar-

Integra utrinque spondetur Transactionis observantia.

ANNO 1757.

„ Archiepiscopus Moguntinus, & Mediator, & „ Nos quoque Joannes Philippus qua Episcop. Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux, ac Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. respective Elector, „ & Principes, pro Nobis, nostris in Metropolitana Moguntina, Herbipolensi, ac Fuldensi Ecclesiis Successoribus, interpositis nostris Electorali, & Principalibus Dignitatibus, fide & fidelitate, quod contenta in hac Concordia puncta omnia & singula firmiter inviolata servare, neque iis unquam contraire, vel ut contraeatur, permittere velimus, sive per Nos, sive per nostros, quacumque ratione, aut via, ac quocumque id demum fiat nomine, aut excogitare in contrarium mens humana valeat: prout etiam præter nunc adducta hujus transactionis puncta, omnes & singulos olim fortasse habitos tractatus, & conventiones præsentium tenore penitus abolemus, iisque per expressum perpetuo renuntiantes universim abrogamus, & cassamus. In cujus rei fidem, ac perenne robur Nos sæpe memoratus Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, „ & Mediator &c. tum etiam Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, & Franciæ Orientalis Dux &c. & Nos Joachimus Abbas Fuldensis &c. hanc Concordiam manu propria subscripsimus.

„ Et nos Joannes ab Hoppenheim condictus de Saal, Decanus, & universum Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ, necnon Nos Joannes Hartmannus de Rosenbach, Decanus, & Capitulum universum Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, & Nos Matthias Benedictus de Rindorff Decanus, & Capitulum universum Ecclesiæ Fuldensis; profitemur, & notum facimus per præsentes literas, pro Nobis, & Successoribus nostris, hanc Concordiam Nobis scientibus, & consentientibus initam, atque erectam fuisse, quemadmodum in eam vigore præsentium consentimus fideliter, fraude ac dolo remotis. In cujus rei testimonium Eminentissimi, & Reverendissimorum Dominorum nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum sigilla his Litteris apposuimus. Actum die 23. Martii Anno 1662.

„ *J. Philippus A. M. E. H. manu propria.*
„ *Joachimus Abbas manu propria.*

(L.S.)	(L.S.)	(L.S)	(L.S.)	(L.S.)
„ *Archiep. Mog.* „ *& Ep. Herbip.*	*Abbatis Fulden.*	*Cap. Metrop. Mog.*	*Cap. Cath. Herbip.*	*Cap. Fuld.*

Sequitur tenor recentis Concord.

§. 10. Quæ quidem Concordia ab Archiepiscopo Moguntino, qua tali, necnon simul qua Episcopo Herbipolensi, ac Abbate Fuldensi subscripta, triumque Ecclesiarum Moguntinæ, Herbipolensis, & Fuldensis Capitulari consensu, & sigillis munita, plures per annos inviolata feliciter subsistit; sed cum Apostolica careret confirmatione, & Herbipolensi Ecclesiæ Cathedrali minus utilis videretur, eaque propter impugnata pro parte Episcopi Herbipolensis, per judicata Sacræ Romanæ rescinderetur, acrior Herbipolensem inter & Fuldensem Ecclesias coram Sacræ Rotæ Tribunali lis exorta fuit, donec tandem ad novas easdem inter Ecclesias Concordiæ leges anno videlicet 1722., ac novissime anno 1751. deventum est; quam postremam quidem Concordiam Hamelburgi initam Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus dignatus est confirmare. Archiepiscopi interea Moguntini, rogatu Placidi Abbatis Fuldensis in Concordia anni 1662. persistentes, nec litem Herbipolensis Ecclesiæ quantumvis implorati suam facientes, Abbatiam novis favoribus prosequi non dubitantur, atque tum maxime, cum pro obeundis in Fuldensi Ditione Pontificalibus, Episcopus in Partibus ab Apostolica Sede indulgeretur, cui concessioni non tantum minime sunt reluctati, verum etiam ut Consecrationis munus in ipsa reciperet Electorali Urbe Moguntina, fecerunt facultatem; cum vero anno 1752. de erigendo Episcopatu Fuldensi ageretur, re cum Ecclesia Metropolitana Moguntina haud communicata, ac ipsa erectio Episcopatus a SS. Domino Nostro BENEDICTO XIV. Pont. Max. desuper 5. Octobris 1752. edita perficeretur; tunc vero temporis existens Abbas, & Princeps Fuldensis Episcopatum istum Fuldensem neo-erectum exemptum, nullique Metropolitano, sed soli S. R. Sedi subjectum crederet; ea super re ex parte Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ conquestum fuit, & in litis hujus decursu, supradicta Concordia de anno 1662. Moguntinam inter, & Fuldensem Ecclesias inita, ab Abbate Fuldensi asserta fuit insubsistens. Demum vero decima Augusti anno 1755. a Sanctissimo Domino BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo re mature discussa, ac adhibitis in consilium omnibus Sacræ Rotæ Auditoribus, habitoque illorum in scriptis unanimi suffragio, definitum fuit, constare de jure Metropolitico Moguntino in totum Territorium Fuldense, edito subinde desuper Apostolico Brevi dato 15. Septembris 1756. tenoris sequentis.

Plures lites super concordia ann. 1662. inter Ep. Herbipol. & Abbat. Fuld. excitatæ per aliam concord. inter eosdem initam anno 1751. sedatæ sunt. Vide supra p. 18. Const. III. Archiep. Mogunt. persisterunt in concordia an. 1662.

PONT. XVII.

Vide supra p. 328. Const. IV. Post erectionem Abbatiæ Fuldensis in Episc. lis exorta super jure Metrop. Archiep. Mogunt. Ejus tamen favore a Pont. definita.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Litteræ Apostol. in forma Brevis desuper expeditæ.

§. VI. *Saluberrimum Apostolicæ providentiæ, benignitatisque institutum a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sapientissime initum, servatumque, ut iis quidem, quibus potuissent titulis & honoribus insignes Ecclesias magis magisque ad Numinis Divini cultum, & Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominus circumspectione, ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem, in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum, atque intactum, Decretis, ac rescriptis suis custodirent: a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad nobis integrum fuit, tenere, & sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ nostræ vigilantiæ partes ubique Gentium desiderari passi fuerimus: Quamobrem cum insignis, & antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maxime vero propter privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur, non immerito Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium, atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum, & Abbatem insimul constituimus; quemadmodum ex aliis nostris sub plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenus opus sit, hisce præsentibus pro expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur. Cum vero post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super authoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico Jure competere deberet; Ut ea quam citius, & absque ullo judiciali strepitu absolvetur, controversiam ipsam ad Nos vocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in Consilium adscitis peritissimis in Jure Canonico Viris nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis Dignitas non inter Germanos tantum, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, & in manibus nostris relicta cum concepta jam prius in mente nostra sententia prorsus convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni 1755. decrevimus, ac declaravimus, prædictas nostras litteras super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum, atque alias præcedentes itidem nostras super approbatione, & confirmatione cujusdam concordiæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem Fuldensem peracta, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omnino detractum, aut imminutum censeatur de authoritate, & Jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcopatu Fuldensi, & universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum SS. Canonum, & S. Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic S. Sedi Apostolicæ, quibus hactenus juxta formam suorum Privilegiorum gavisi sunt, & gaudere debent Monachi omnes, & Monasterium Fuldense, cum suo*

Abba-

Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum, eidem Monasterio pleno Jure incorporatæ, & subjectæ reperiantur: Ita tamen ut Populus, & Clerus sæcularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a Jure Metropolitano prædicto nequaquam exemptus censeatur. Quo itaque firmius Decretum hoc nostrum subsistat, & servetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica authoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, idem Decretum, & præsentes nostras literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere; sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales, & eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, & quosvis alios quacumque præeminentia, & potestate fungentes, & functuros, judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, & quibuscumque aliis in contrarium præmissorum etiam a Nobis quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris 1756. Pontificatus Nostri anno decimo septimo.

Cajetanus Amatus.

Primum recentior. transact. caput, quo Episcopus Fuldensis plenam observantiam concordiæ an. 1662. promittit.

§. 12. Nos itaque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector &c., & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis &c. ad reducendam inter utramque Ecclesiam Moguntinam, & Fuldensem pristinam concordiam, ac ad illam inviolabiliter, & in perpetuum stabiliendam, & ad removenda omnia, quæ futuris perpetuis temporibus Catholicorum, & Vicinorum Principum amicitiam, & quietem turbare possent, re mature diuque deliberata, habitoque cum Capitulis Ecclesiarum nostrarum tractatu, deque eorum consilio, & consensu, in sequentibus reductæ pacis, & concordiæ leges convenimus = Nos Adalbertus electus Episcopus Abbas, & Princeps Fuldensis, præhabita jam tempore Sedis nuper vacantis in Capitulo nostro deliberatione, ac re etiam deinceps uberius perpensa, cognoscentes non aliam futuræ cum Ecclesia Moguntina pacis, ac stabiliendi novi Episcopatus Fuldensis basim esse posse, quam supradictam Concordiam anno 1662. inter utramque Ecclesiam feliciter initam, & usque ad recentes annos magno Fuldensi Abbatiæ bono observatam; Nos ab Eminentissimo & Celsissimo Principe Archiepiscopo Electore Moguntino Domino nostro cum primis Venerando, ejusque Capitulo Metropolitano, ejusdem Concordiæ continuationem decenter petivimus, & petimus per præsentes, eamdemque futuris perpetuis temporibus illibatam servare, tam pro Nobis, quam nostris in Ecclesia Fuldensi Successoribus, promittimus, Nosque, Successoresque nostros ad literas in eadem concordia præscriptas, nihil immutato illorum tenore, nisi quoad Episcopi nomen, obligamus.

Mutatis tamen iis, quæ sunt de exercitio Pontificalium.

§. 13. Cum tempore concordiæ anni 1661. in Fuldensi nostro Territorio non extaret Episcopus cum exercitio Pontificalium, sed Ordinandi, juxta Concordiæ leges, mittendi essent, sive ad Metropolitanum, sive ad Episcopum Herbipolensem, hæc & reliqua ibi de Pontificalium exercitio dicta, ipsa novi Episcopatus Fuldensis erectione mutata intelligantur.

Jus quoque Metrop. Archiep. Mogunt. in univ. Diœcesim suam agnoscit, & Brevi Apostolico obedientiam se præstiturum pollicetur.

§. 14. Cum ab omni retro tempore Prædecessores nostri Abbates, & Capitulum Fuldense, Archiepiscopos Moguntinos, usque ad nuperæ litis exordium, agnoverint totius Territorii Fuldensis Metropolitanos, Nos quoque Dilectionem suam modernum Eminentissimum Dominum Archiepiscopum & Electorem Moguntinum, ejusque in perpetuum Successores, tanquam Metropolitanos nostros, & universæ Diœcesis nostræ Fuldensis cis & trans amnem Fuldam, agnoscimus, ac pro Nobis, & Successoribus nostris promittimus Nos supremæ Apostolicæ Definitioni supradictæ, & Brevi Apostolico desuper edito die 15. Septembris anno 1756. supra de verbo ad verbum inserto, plenariam debitam paritionem præstare velle, sicque totum, & integrum Episcopatum nostrum Fuldensem (salva tamen, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione S. Sedi Apostolicæ quoad Personas in eodem Brevi expressas) Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ subjectum, & suffraganeum esse, & manere debere profitemur.

Profitet. se curaturum ne Appellationes ad Metrop. a quopiam impediantur.

§. 15. Et cum contra bonam fidem, & amicitiæ leges ageretur, si nostri Fuldenses subditi a quopiam quomodolibet absterrentur ab appellationibus ad Metropoliticum Moguntinum Judicium, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica præscriptum, interponendis, cavere studebimus omnino, ne ab Ecclesiasticis, vel Sæcularibus nostræ Ditionis Magistratibus, vel Particularibus etiam Personis, impediantur iidem Fuldenses nostri subditi ab appellationibus in omnibus Causis ad Vicariatum Generalem Episcopatus nostri devolutis, ad Metropolitanum Moguntinum interponendis, vel prosequendis; quem in finem etiam hanc nostram concordiam, Apostolica confirmatione secuta, Vicariatui nostro Generali, Parochisque notam faciemus. Cumque sic omnis discordiæ fomes sublatus sit, Nobis promittimus, fore, ut sua moderni Eminentissimi Domini Archiepiscopi Electoris Moguntini Dilectio Abbatiam nostram in Episcopatum legitime erectam, Nosque, & Successores nostros legitimos Episcopos Fuldenses tam cis, quam trans amnem Fuldam agnoscat, & ut in S. R. Imperio, ejusque Comitiis, & Tribunalibus, ac ubicumque opus fuerit, Nobis & Successoribus nostris prædicatum, ac titulus Episcopi tribuatur, officia sua impendat.

Archiep. Mogunt. quoque suam fidem obligat pro observanda Concordia anni 1662.

§. 16. Et Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, & Princeps Elector &c. Prædecessorum nostrorum, præsertim Joannis Philippi Archiepiscopi Electoris Moguntini exempla secuti, de consilio, & consensu Metropolitani nostri Capituli, ob salutares fines supra expressos Concordiam sæpedictam de anno 1662. superius insertam hisce renuvatam volumus, ac renovamus, declarantes pro Nobis & Successoribus nostris, eamdem Concordiam perpetuis temporibus valere, & quæ ibidem in favorem Abbatiæ Fuldensis disposita sunt, observari inviolabiliter debere. Nosque, & Successores nostros prædictos ad Epistolam cujuscumque eligendi Fuldensis Principis, ea, quæ in Concordia præscribitur, formula responsuros esse, ac promissam in iis opem, assistentiam, ac manutentionem præstituros.

Admittit exempt. passivam Abbatiæ Fuldensis in Apost. Brevi præservatam.

§. 17. Sicuti nihil novi unquam petere, vel Fuldensis Abbatiæ Juribus, & privilegiis quidquam detrahere voluimus, ita non tantum exemptionem passivam Fuldensem in supradicto Apostolico Brevi præservatam & stabilitam sponte agnoscimus, sed etiam ne contra illam quidquam a quocumque tentetur, invigilabimus.

Ejusdem erection. in Episc. & Abbat. in Episc. se agnoscere profitetur.

§. 18. Similiter Antecessorum nostrorum Archiepiscoporum benevola erga Fuldensem Abbatiam vestigia, & faventem Episcopatus Fuldensis erectioni intentionem secuti, eamdem Episcopatus Fuldensis erectionem a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo factam, hisce probamus & laudamus, atque Dilectionem suam modernum Reverendissimum Dominum Abbatem, & Principem Fuldensem, legitimum totius Diœceseos Fuldensis cis & trans amnem Fuldam Episcopum, nostræ tamen Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ suffraganeum agnoscimus, & ut ubique in Sacro Romano Imperio agnoscatur, officiis nostris non deerimus.

Cavetur, ut ab utraque parte Apostolic. Beneplac. impetretur pro hujus Concord. confirm.

§. 19. Hanc nostram Concordiam Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis, ut eo magis roboretur, & perpetuis temporibus inviolata perduret, Sanctæ Sedi Apostolicæ, prout Præsules, & Principes eidem vere devotos decet, submittemus, ejusque Apostolicam Confirmationem per nostros ibidem Ministros,

nostros, ante confirmationem modernæ novæ Electionis Fuldensis, una rogabimus. Ante obtentam vero eamdem Apostolicam confirmationem hujus Concordiæ, & omnium in illa contentorum, eadem hæc Concordia in nullius partis præjudicium poterit allegari, sed utriusque Ecclesiæ Jura, salva, & integra manere debent.

Utrinque pars hanc Concord. sanctissime se observaturr. promittit & recipit.

§. 20. Atque hæc nostra Concordia matura deliberatione feliciter inita, sicque a S. Sede confirmata, perpetua basis mutuæ inter Ecclesiam Metropolitanam Moguntinam, & Cathedralem, & Abbatialem Fuldensem amicitiæ existet, neque contra illam exceptiones ullæ, cujuscumque nominis, aut Pontificum, Cæsarumque Constitutiones, Bullæ, litteræ, vel Privilegia, nomine tenus vero Bulla Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. Pontificis Maximi super confirmatione Concordiæ Hammelburgensis inter Herbipolensem & Fuldensem Ecclesias initæ, vel subsequuta Episcopatus Fuldensis erectio, & desuper edita Apostolica Constitutio, aut aliud quodcumque poterit allegari; prout alte fatus Sanctissimus Dominus noster in Brevi Apostolico supra inserto jam diserte declaravit, hæc omnia Juribus Moguntinis nihil derogare. In cujus rei majorem fidem Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, & Princeps Elector, & Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, & Princeps Fuldensis has Concordiæ paginas signavimus, & nostris jussimus communiri sigillis. Moguntiæ die duodecima Februarii, Fuldæ die 18. Februarii anno 1757.

J. Fridericus Carolus Archiepiscopus. & Elector. (L.S.)

Adalbertus Electus Episcopus Abbas & Princeps Fuld. (L.S)

Accedit Con. cord. consen. sus utriusque Cap. tul Mo. gunt. & Fuld.

Nos similiter Joannes Franciscus Antonius ab Hoheneck Decanus, totumque Capitulum Metropolitanum, necnon Nos Carolus de Fechenbach, Decanus, & totum Capitulum Ecclesiæ, Cathedralis, & Abbatialis Fuldensis, pro Nobis, nostrisque utrinque Successoribus, profitemur Concordiam hanc suprascriptam, cum scitu, consilio, & consensu nostro in omnibus, & per omnia fuisse initam, prout eidem omni meliori modo consentimus, eademque omnia probamus & laudamus. In quorum fidem Eminentissimi & Reverendissimorum DD. Nostrorum Electoris, & Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum Metropolitani Moguntini, & Cathedralis ac Abbatialis Fulden. sigilla his literis apposuimus. Moguntiæ 15. Febr. Fuldæ 18. Febr. anno 1757.

(L.S.) (L.S.)

Quod copia præcedens vero suo originali, præhabita diligenti & accurata collatione in omnibus de verbo ad verbum consona & conformis sit, vigore appositi Sigilli Electoralis Moguntini corroboratur. Moguntiæ die 16. Februarii 1757.

In fidem

(L.S.) *P. Matthaus Maria Regim. Electoralis Moguntini Secretarius & Expeditor.*

Pontifex ante confirmat. Concord. ejus cognitionem remisit Congreg. particul. super rebus Consistorial.

§. 21. Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Episcopus, & Abbas præfati, Concordiam hujusmodi pro debito erga Sedem Apostolicam obsequio, & reverentia, in omnibus ejus judicio, & authoritati subjectam esse voluerint; quapropter Nobis supplicari fecerunt, ut Concordiam prædictam Apostolica authoritate approbare, & confirmare de benignitate Apostolica dignaremur; hujusmodi autem precibus Nos inclinati, hujusmodi negotium confirmationis ad Congregationem Particularem super rebus Consistorialibus præpositam expendendam remittere dignati sumus, ac eadem Congregatio præfatæ Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accurate perpensis, sub die 22. Mensis Martii proxime præteriti, censuit Concordiam prædictam esse confirmandam, adjectis tamen nonnullis clausulis, quibus Nobis placuit, alias quoque clausulas etiam adjungere, prout ex Decreto ejusdem Congregationis latius apparet: cujus quidem dictæ Congregationis Decreti tenor est, qui sequitur:

Moguntin. & Fulden. Confirmationis Concordiæ.

Ejusdem Congreg. decretum.

§. 22. *Cum inter Eminentissimum, & Reverendissimum Dominum Joannem Fridericum Archiepiscopum, & Electorem, ac RR. Decanum, & Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ ex una, & R. P. Adalbertum electum Episcopum, & Abbatem, ac RR. Decanum, & Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, & Abbatialis Fulden. ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, & ad omnium dissensionum, ac simultatum semina penitus tollenda, Concordia inita, & mense Februario proxime præterito propriis subscriptionibus munita fuerit, quam pro debito erga Apostolicam Sedem obsequio, ac reverentia, in omnibus ejus Judicio, & authoritati subjecta esse voluerunt; ideo tam prædicti Archiepiscopus Moguntin., quam Episcopus, & Abbas Fuldensis, Literis ad Sanctissimum Dominum nostrum datis, humiliter supplicarunt, ut eam Apostolica authoritate approbare, & confirmare dignaretur. Hujusmodi autem precibus per Sanctitatem suam ad Congregationem Consistorialem Particularem remissis, eadem Congregatio, Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accurate expensis, censuit, Concordiam esse confirmandam; Ita tamen ut nullum unquam inde præjudicium illatum intelligatur alteri Concordiæ initæ inter Episcopum Herbipolensem, & Abbatem nunc Episcopum Fuldensem, & a Sede Apostolica confirmatæ per Apostolicas Literas sub plumbo Kal. Octobris 1752. tum etiam erectioni Episcopatus Fulden., ejusque jurisdictioni Ordinariæ, per similes Literas tertio nonas Octobris anno 1752. nec non Juri Metropolitico Archiepiscopi Moguntini per alias Literas in forma Brevis die 15. Septembris 1756. expeditas; factaque per me infrascriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua dictæ Congregationis sententiam benigne approbavit, decrevitque, ut omnia in iisdem Apostolicis Literis suis contenta, quatenus opus sit, de novo data, indulta, concessa, approbata, & confirmata censeantur. Datum Romæ die 22. Martii 1757.*

Congreg. eadem censuit Concord. esse confirmandam, nonnullis adjunctis clausulis.

Loco † Sigilli.
J. Cardinalis Millo.
N. Antonellus Sac. Congregationis Consistorialis Secretarius.

Juxta Congreg. Decret. Concord. confirm. Apostol. auctorit.

§. 23. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ ab Apostolica Sede approbantur, & confirmantur, firmius subsistant, & ab omnibus exactius observentur; proindeque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, & Elector, ac Adalbertus Episcopus, & Abbas prædicti, plurimum cupiant Concordiam prædictam, cum dictis adjunctis clausulis in prædicto Decreto appositis, ac Decretum hujusmodi, per Nos & Sedem Apostolicam, ut infra, approbari, & confirmari: Quare pro parte tam dicti Joannis Friderici Caroli Archiepiscopi & Electoris, quam Adalberti Episcopi, & Abbatis prædicti, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus eorum, ac Archiepiscopi, & Abbatis Fulden. prædicti pro tempore respective existentium, quieti, & tranquillitati in præmissis opportune providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali dignitate insignitas, non tantum promovere, seu & stabilire sinceris desideramus affectibus, Joanni Friderico Carolo Archiepiscopo, & Electori, ac Adalberto Episcopo, & Abbati prædictis, specialem gratiam facere volentes, eorumque singulares personas, a quibusvis suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem Decreto expressis, necnon Decretum hujusmodi, Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, perpetuo approbamus, & confirmamus, illisque perpetuæ, & inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, & efficaciam adjicimus, ac Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem decreto expressis, necnon Decretum prædictum, ab ipsis modernis, & pro tempore existentibus

tibus Archiepiscopo & Electore Moguntin., ac Episcopo & Abbate Fulden., ac ab aliis, ad quos spectat & pertinet, ac spectare & pertinere poterit in futurum, & perpetuo observari, nec illi ullo unquam tempore derogari posse, neque debere.

Decreta cum derogatione contrariis.

§. 24. Præsentes quoque Literas Apostolicas semper, & perpetuo validas & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri; & ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-legatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari & definiri debere, & quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac dictarum Ecclesiarum Moguntin., & Fulden., etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Sanctio.

§. 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adjectionis, ac decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 21. Maii 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo septimo, duodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. S. Villa.

Loco † Plumbi

LXX. MISSAM CELEBRANTES,

Aut Fidelium Confessiones excipientes ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex sacrorum Canonum, & Apostolicarum Constitutionum præscripto subjiciantur; quæ praxis hactenus in Judiciis adversus hujusmodi reos sit servata, & quomodo inposterum sit providendum.

Epistola Encyclica ad Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos, Locorum Ordinarios.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, &c.

Pontific. Constit. de Celebr. non promotis, eorumque pœnis.

QUam grave horrendumque scelus admittat, quicumque Sacerdotali Ordine non initiatus, Sacrificium Missæ celebrare præsumit, superfluum censemus multis verbis demonstrare; quum omnibus perspectæ sint rationes, ob quas sacrilegum hujusmodi crimen merito detestandum, atque districto pœnarum gladio vindicandum censetur. Satis itaque erit Apostolicas Prædecessorum nostrorum Constitutiones hic indicare, quibus severissimæ adversus memorati criminis reos pœnæ statuuntur; quæ scilicet a fel. record. Paulo IV., Sixto V., Clemente VIII., & Urbano VIII. Romanis Pontificibus editæ fuerunt; quarum sanctionibus decernitur, ut quicumque Sacerdotali charactere destitutus, compertus fuerit Missam celebrasse, Foro sæculari puniendus tradatur.

Addita hujuim. Sanction. firmitas contra excogitatas fraudes.

§. 2. Has omnes Constitutiones Nos ipsi memoravimus, & confirmavimus in nostra, quam usque ab ano Incarnationis Dominicæ MDCCXLIV. Pontif. Nostri IV., sub Dat. XII. Kal. Majas edidimus, cujus initium est: *Sacerdos in æternum*, quæque impressa est in Bullario Nostro *Tom. 1. n. 97.*, ubi præterea plures tolluntur exceptiones, & subterfugia, quæ per Defensores reorum afferri solebant, ut eos eximerent a decreta pœna traditionis brachio sæculari; quantumque legitimis probationibus plane constaret, eosdem, Sacerdotali ordinatione nunquam suscepta, Missam celebrasse.

Pœnam in perditos homines scir. rogat Eccl. ut lenis, piæque Matris spiritum servet.

§. 3. Quamvis autem Ecclesia præfatos celebrantes non promotos, justitia sic exigente, sæculari Foro tradendos decrevit; quum tamen eadem pia mater sit, & ut omnibus constat, lenitatis & misericordiæ viscera gerat, nec unquam omisit, nec adhuc definit mansuetudinis suæ argumenta præbere, tum in statuenda forma degradationis verbalis quæ realem degradationem præcedit; tum in ipsa reali degradatione exequenda; tum denique in providis legibus, & cautelis editis atque susceptis, ut nequissimos homines arceret a sacrilego ausu se se immiscendi Sacror. Mysteriorum celebrationi, absque Sacerdotali ordine & charactere, viam illis quodammodo præoccupando, qua in præfatam pœnam traditionis brachio sæculari proruere possent.

Id eruitur primo ex præscripta verbalis degradationis forma.

§. 4. In Pontificali Romano habetur forma degradationis verbalis, per quam videlicet profertur sententia decernens realem degradationem, non minus in eos, qui Sacris Ordinibus, excepto Presbyteratu, insigniti sunt, quam & in cæteros Clericali tantum Tonsura, aut Minoribus initiatos. Hoc solum inter utrosque intercedit discrimen, quod in Clericos Minorum Ordinum, aut simpliciter Tonsuratos, verbalis degradatio peragitur, seu quod idem est degradatio realis decernitur, a solo Episcopo, absque aliorum quorumcumque interventu: in alios vero Majoribus Ordinibus infra Sacerdotium insignitos non licet Episc. ad verbalem degradationem procedere, nisi assistentibus, & suffragium simul ferentibus aliis quibusdam personis, quarum præsentiam, sententiamque Canonicæ Leges exposcunt.

Indicant. deinde canonicæ sanctiones?

§. 5. Celebris est Decretalis Prædecessoris Nostri Bonifacii Papæ VIII. *in Cap. degradatio, de Pœnis, in sexto*, ubi hæc leguntur: *Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio, seu depositio ab Ordinibus, vel Gradibus Ecclesiasticis, est a proprio Episcopo, sibi assistente in degradatione Clericorum in sacris constitutorum Ordinibus certo Episcoporum numero definito Canonibus, facienda; quamquam proprii Episcopi sententia, sine aliorum Episcoporum præsentia, sufficiat in degradatione eorum, qui Minores dumtaxat Ordines receperunt.*

Subsidiaria degradationis forma a Concilio Tridentin. permissa.

§. 6. Notæ sunt etiam sanctiones Canonum, quos indicat Glossa Canonica, *in cit. Cap. Degradatio, in verb. Canonibus*, *de pœnis*, *in sexto*, quique definiunt numerum Episcoporum, qui assistere debent, ubi pronuncianda sit degradatio verbalis adversus Clericum in Majoribus Ordinibus constitutum.

Assessores in verbali degradat. quo jure fruantur.

§. 7. Nec quemquam latere potest quod in Sacro Concilio Tridentino statutum fuit *Sess. XIII. cap. 4. de reform.*, ubi quum animadversum fuisset, non ita facile in occurrentibus degradationum casibus reperiri posse numerum Episcoporum a Canonibus requisitum, facultas fit Episcopis procedendi etiam absque illis; adhibitis tamen, sibique ea in re assistentibus totidem Abbatibus, in Civitate, aut Diœcesi residentibus, atque usu Mitræ & Baculi ex Apostolicæ Sedis indulto decoratis, vel si hi non adsint, aliis personis in Ecclesiastica Dignitate constitutis, matura ætate, & sacrarum legum scientia spectabilibus.

§. 8. Quoniam vero juxta veterem disciplinam, verbales degradationes peragebantur in Synodis Provincialibus, & in his quidem singuli Episcopi suum proferebant suffragium; quum nunc Episcopi, vel alii Ecclesiastici viri, de quibus diximus, locum gerant Patrum in Conciliis Provincialibus assidentium, facile intelligitur, in hos derivatum esse jus ferendi suffragii in in degradationibus verbalibus, ad quas, uti Assessores, invitantur; quemadmodum plene demonstratum a Nobis fuit in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana, lib. 9. cap. 6. n. 4. novissimæ edit.*

In reali quoque degradat. Ecclesia eadem præbet lenitatis argum.

§. 9. Verbalem degradationem sequitur degradatio realis, cujus exequendæ ratio distincte præscribitur in Pontificali Romano. Et in hac etiam Ecclesia minime omittit perspicua lenitatis, & pietatis suæ argumenta præbere. Etenim priusquam degradatum tradat sæcularis Curiæ Ministro, pro eo efficaciter deprecatur, ne pœna mortis, aut mutilationis membrorum eidem infligatur: *Domine Judex*, verba sunt citati Pontificalis, *rogamus Vos cum omni affectu, quo possumus, ut amore Dei, pietatis, & misericordiæ intuitu, & nostrorum interventu precaminum, miserrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis.* Multoque ante Pontificalis Romani compilationem, idipsum expressum legitur in *Cap. Novimus*, quod est Innocentii III. *De verbor. signific.* ibi: *Pro quo tamen*, sermo est de degradato, sæculari Curiæ tradendo, *debet Ecclesia efficaciter intercedere*, apud Judicem laicum, *ut citra mortis periculum, circa eum sententia moderetur.* Videri quoque potest Alteserra *ad cit. Cap. Novimus, de verb. signif.* ubi plures colligit Patrum auctoritates congruentes iis, quæ in prejudicata Decretali statuuntur.

Idem spiritus eruitur ex cautelis ad præcavenda delicta statutis.

§. 10. Ad confirmandum autem assumptum nostrum, de summo pietatis studio, quo Ecclesia etiam nil tale meritos prosequitur, viamque ipsi intercludere nititur, ne mortis pœnam per delicta incurrant: dicimus, antiquissima providentia cautum fuisse, ut qui e pro-

e propria in alienam Diœcesim transgreditur, nisi fuerit in hac plene cognitus, secum ferat Ordinarii sui litteras quibus fides fiat, eum esse Sacerdotem, nulloque, quod sciatur, Canonico impedimento detentum, quominus Sacra Mysteria celebrare queat Jam id decretum habetur in Sacra Calchedonensi Synodo; ubi quum interdictum legatur Clerico atque Lectori, e sua in aliam Diœcesim commigrare, non præobtentis memoratis literis, quas Discessus appellamus, a proprio Episcopo; Jacobus Cujacius, aliique post eum accurati Scriptores, monuerunt, cum vera Textus lectione non congruere verbum, *Lectori*, sed *ignoto*; quemadmodum & ipsi adnotavimus *in nostra Institutione* 34. *editionis latinæ* §. 1. Quod si vetustiora etiam propositæ disciplinæ principia investigare libeat, consuli possunt Canones, qui Apostolici vocantur, apud Cotelerium in editione *Patrum Apostolicorum Tom.* 1. *lib.* 8. inter quos adest Canon XIII. ita decernens: *Si quis Clericus, aut laicus, a communione suspensus, vel communicans, ad aliam properet Civitatem, & suscipiatur præter commendatitias literas; & qui susceperunt, & qui susceptus est, communione priventur: excommunicato vero proteletur ipsi correptio, tamquam in mentitus sit, & Ecclesiam Dei seduxerit*. Consonat huic Canon XXXIV. ut patet ex subjectis illius verbis; *Nullus Episcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis, & cum scripta detulerint, discutiantur attentius: & ita suscipiantur, si probatione pietatis extiterint: sin minus, nec quæ sunt necessaria subministrentur eis, & ad communionem nullatenus admittantur, quia per subreptionem multa proveniunt*.

Provida sanctio de Sacerdote proprie in alienam Diœcesim commigr.

Vetustiora circa id ipsum monum

§. 11. Porro, quidquid disputent eruditi de vero Canonum Apostolicorum Auctore, certum est, eos magnum auctoritatis pondus habere, quum saltem sæculo Ecclesiæ tertio decurrente collecti fuerint ex pluribus Conciliis ante Nicænam Synodum celebratis: uti nunc temporis inter sacrarum antiquitatum investigatores convenire videtur.

Canonum Apostol. auctoritas & antiqu.

§. 12. Sanctissimis hisce legibus conformes sunt Concilii Tridentini sanctiones: conformes sunt Epistolæ Encyclicæ a Congregationibus Urbis ad Ecclesiarum Antistites sæpe transmissæ. Idque etiam pro firmo tenendum est, quod licet non oporteat Episcopum sollicitum esse de Regularibus, qui in propriis Ecclesiis Missas celebrare intendunt, quum ejus rei cura reservata sit eorum Superioribus Regularibus; si quis tamen sæcularis Sacerdos in Ecclesiis Regularium Missam celebrare velit, hic etiam debet litteras Discessus a proprio Ordinario obtentas exhibere Episcopo, in cujus Diœcesi Sacrum vult peragere, uti videre quoque est in Nostra *Institutione* 34. *latinæ editionis* §. 1.

Vetustioribus congruunt recentiores Ecclesiæ leges.

§. 13. Veterem hanc, justissimamque sanctionem, de cujus executione plura tradiderunt nostri Scriptores pragmatici, (quos inter merito memorandus est diligentissimus Monacellius. *Formular. Legal. Part.* 1. *Tit.* 4. *Formul.* 8. *pag.* 81. & *Formul.* 6. *pag.* 79. *item Tit.* 6. *Formula* 18. *pag.* 160.) providis excogitatis cautelis plurimum roboravit magnus Ecclesiasticæ disciplinæ restitutor S. Carolus Borromæus, cujus hac de re Decreta pluribus in locis extantia studiose legenda, & expendenda monemus; videlicet in Concilio Provinciali Mediolanensi primo habito anno 1565. *part.* 2. in secundo pariter Provinciali anni 1569. *Tit.* 2. *Decret.* 1., ac in Provinciali tertio, anni 1753. item de Instructione ad Sacerdotes de celebratione Missæ, ac denique in Concilio Provinciali quarto celebrato anno 1579. Quibus in locis constitutum habetur, ut Parochus, in cujus Parœcia Sacerdos alienigena domicilium figit, si id per Diœcesim contingat, intra octo ad summum dies, illius adventum nunciare debeat Vicario Foraneo, qui rem ad Episcopum deferat: si autem in Civitate, Parochus ipse de omnibus certiorem faciat Episcopum, qui sibi literas discessus ab hujusmodi Sacerdote exhiberi mandet, easque inspiciat, totumque earum tenorem sedulo expendat. Si enim Ordinarius subdito sibi Sacerdoti licentiam abessendi ad certum definitumque tempus indulserit, facultas celebrandi Missam eidem non ultra tempus illud concedenda decernitur. Notanda quoque jubetur dies, qua expeditæ fuerunt literæ discessus; ne scil. ante eam diem, qua inspiciendæ, ac discutiendæ offerantur, antiquiores sint duobus, vel quatuor, aut respective sex mensibus; duobus nimirum, si literæ confectæ sint intra Provinciam, quatuor vero, si extra Provinciam, in Italia tamen expeditæ fuerint; sex denique, si extra Italiam datæ comperiantur.

Novæ cautelæ in id ipsum excogitatæ, ac præscriptæ.

§. 14. Ex omnibus hisce tum generalibus, tum peculiaribus sanctionibus manifeste desumitur, quantopere Ecclesia abhorreat ab ea pœna ad effectum perducenda, quam Sacri Canones in Celebrantes non promotos sanxerunt; quandoquidem tot veluti aggeres hominibus objiciuntur, ne in ejusmodi delictum labantur, unde locus fiat executioni ejusdem pœnæ Sacris Legibus definitæ.

Præmissorum conclusio.

§. 15. Majoris tamen ponderis, ad hoc ipsum evincendum, est id, quod subjicimus. Sistit se aliquis coram Ecclesiastico Judice, seque ipse denunciat, quamvis Sacerdotali Ordine destitutum, Missarum Sacrificia celebrasse, vel etiam Sacramentales Christifidelium Confessiones audisse. Ita se sponte sistens, eo privilegio gaudet, ut impositis ipsi salutaribus pœnitentiis, dimittatur; nisi tamen in ipso suo Constituto diminutus, ut ajunt, vel aliunde præventus fuerit; in his enim casibus carceribus custodiendus includitur. Sed si idem subinde Judici interroganti, an sciat causam, ob quam carceribus mancipatus sit, statim, non expectatis ulterioribus interrogationibus, seu quæsitis, sincere rem totam aperiat; quamvis de illius incursu in pœnales Apostolicarum Constitutionum sanctiones non dubitetur; ideoque dignus sit, qui sæculari Foro, uti capitalis criminis reus, libere tradatur; nihilominus admittitur ad beneficium minorationis pœnæ, commutata ipsi pœna mortis in damnationem perpetuam ad triremes; uti testatur bon: mem: Cardinalis Albitius haram rerum peritissimus, in suo Tractatu *de Inconstantia in Fide part.* 1. *cap.* 14. *num.* 70. *Si vero citatus, & vocatus, ad generalem interrogationem, an sciat qua de causa fuerit vocatus, vel sciat causam suæ carcerationis, vel quomodo hic reperiatur, fatetur de plano veritatem, is tractatur, ac si esset sponte confessus, & cum eo mitius agitur, præsertim post condemnationem, ut scilicet gravior pœna commutetur in mitiorem &c. Et ita fuit resolutum in sacra Congregatione sub die* 12. *Maji* 1604.

Instaur. validius argum.

Cum se sponte sistentibus, vel crimen statim fatentibus quomodo res transigat.

§. 16. Illud etiam animadversione dignum est, quod quamvis in Pontificali Romano præscripta reperiatur degradatio, etiam a prima Clericali Tonsura, licet de hac quæstio sit, an inter Ordines numerari debeat, nec ne; possitque Judex Ecclesiasticus, uti prænotavimus, quando agitur de Minoribus Ordinibus, solus per se verbalem Degradationem peragere, quod ipsi non licet sine aliorum interventu, ubi res est de Ordinibus Majoribus; nihilominus nunc temporis Sacerdotes, aliique Clerici, tam Majorum, quam Minorum Ordinum, ad Triremes libere amandantur, vel etiam perpetuo carceri mancipantur, sine prævia verbali, multoque minus reali Degradatione; uti cuique perspectum est, & adnotatum quoque fuit a Sacerdote Catalani *Comment. ad Pontif. Rom. Tit.* 16. §. 4. *n.* 6. *Tom.* III.

Hodierna praxis circa verbalem & realem degradat.

§. 17. In Tribunalium Ecclesiasticorum carceribus nunc quoque satis superque reperiuntur aliqui, eo nomine detenti, quod Sacerdotali Ordine carentes, Missas celebraverint, Sacramentales Fidelium Confessiones exceperint, iisdemque etiam Eucharisticam Communionem expetentibus, Particulas distribuerint a se nulliter consecratas. Hos inter, duo erant, qui statim ac interrogati fuerunt, num detentionis suæ causam scirent, omnia ingenue confessi sunt; orta est quæstio, an iidem admittendi essent ex quo ad beneficium minorationis pœnæ; ita nimirum, ut non quidem Sæculari Foro traderentur, tamquam capitis rei; sed potius in Triremes, seu Carcerem perpetuo detruderentur.

Factum, unde exorta præsens quæstio.

§. 18. Nulla quidem discordia detecta est in suffragiis eorum, qui sive consulendo, sive judicando, in prædictorum Causis sententiam dixerunt, super eo, an uterque reus pœnam traditionis Foro Sæculari, atque adeo Capitis pœnam incurrisset. Verum nonnulli subdiderunt, attenta eorum prompta confessione, quo unusquisque delictum suum plene aperuerat, non expectatis ulterioribus Judicis interrogationibus; ambos promeritos esse, ut pro sponte confessis haberentur, atque propterea ad Triremes dumtaxat, vel Carcerem perpetuo damnarentur. Alii autem numero plures censuerunt, eosdem, tamquam capitis reos, brachio sæculari libere tradendos esse.

Judicium Consultorumque circa ipsam sententiam.

§. 19. Nos vero, quamvis ob ægritudinis nostræ pervicaciam, Congregationibus super his

Definitivum de eadem judicium Pontificis.

his habitis, ut semper alias Nobis in more positum fuit, interesse non potuerimus; quum tamen subinde omnia perlegere, & expendere non omiserimus, Pontificiæ Clementiæ & mansuetudini magis consentaneum existimavimus, in mitiorem sententiam concedere; eo vel magis, quod & Cardinalis Albitius in hujus generis rebus adeo versatus, testatum reliquit, ejusmodi pœnæ minorationem, veluti prœmium, indulgeri consuevisse iis, qui ad primam Judicis interrogationem delictum suum integre, aperteque fatentur; & plura suppetunt exempla causarum, quæ in similibus circumstantiis ita transactæ fuerunt. Itaque volumus præfatos reos promeritæ pœnæ minoratione in præsenti casu gaudere, nimirum Triremibus perpetuo addici; ita ut ab iis nunquam dimitti, seu pœnæ hujusmodi commutationem ullam impetrare valeant, præter quam a Romano Pontifice pro tempore existente, ac de eorum delictis, cum omnibus adjunctis circumstantiis, edocto; relicta dumtaxat Judicibus facultate, ut quoties perpetuum triremium Opus præfatis reis minime congruere videatur, in illius locum subrogare valeant perpetuam in ergastulo aut reclusionem carcere, si reliqua ipsis ad id necessaria non desint. Præterea volumus atque mandamus, ut quum damnatio ad Triremes, seu ad perpetuam reclusionem, ut supra præfatis reis formiter intimanda erit, id fiat a Judice, præsentibus iis, qui ad Ecclesiarum Sacraria moderanda deputati sunt, quique ad hujusmodi actum evocandi erunt ab ipso Judice, sub pœnis ejusdem arbitrio infligendis; atque ea occasione gravis admonitio iis fiat, de omnimoda observantia & executione eorum, quæ sæpe præscripta sunt; ne scilicet ignotos Sacerdotes Missam celebrare permittant, nisi postquam Literæ discessus, quas secum a propria Diœcesi prodeuntes attulerunt, recognitæ & examinatæ fuerint per eum, cui hujusmodi cura demandata est. Id ipsum enim præstitum alias fuisse meminimus in hac eadem Urbe, sub fel. rec. Prædecessore nostro Clemente Papa XI. tunc quum sæculari Foro traditus fuit reus quidam capitali pœna plectendus, eo quod Sacerdot. Ordine non insignitus, Missam celebraverat.

Sententia in hujusmodi reos quomodo a Judice ferenda.

Hæc quoad anteactum tempus. Nova in futurum contra nequissimum scelus parantur subsidia.

§. 20. Cum iis igitur, qui usque nunc comperti fuerint ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promoti, Missam celebrasse, aut Sacramentales Confessiones excepisse, juxta rationem hactenus descriptam, a competentibus Judicibus, & Tribunalibus agendum decernimus. Sed quoniam hujusmodi crimen, utpote gravissimum, & satis superque frequentatum, omni ratione præcavendum, &, quantum fas est, a Christiana Republica eliminandum, extirpandumque Nobis esse cognoscimus; novam hac de re legem a Nobis statutam per Apostolicam Constitutionem, (cujus exemplum Epistolæ huic adnexum Fraternitas Tua accipiet) in posterum, post tres scilicet menses ab ejusdem Constitutionis data computandos, omnino servari, & ad effectum perduci mandamus, Tibique interim, Venerabilis Frater, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 2. Augusti MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno XVII.

LXXI. CELEBRANTIBUS MISSAM,

Aut Fidelium Confessiones excipientibus, sine Sacerdotali Charactere, sincera criminis confessio facta in primo interrogatorio generali nihil suffragatura decernitur, ad evadendam pœnam traditionis brachio sæculari, indictam in Constitutionibus Apostolicis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooem.

Divinarum, humanarumque Legum custodia vigilantiæ Nostræ concredita hoc Nobis onus imponit, ut & assiduo studio caveamus, ne scelera atque flagitia contra ipsas Leges committantur, & ut ea, quæ ab iniquitatis filiis perpetrati contingat, justo pœnarum rigore, ad formam Sanctionum iisdem Legibus adscriptarum, puniri & vindicari curemus.

Prædec. Pontific. Constitutionem de Celebranti-

§. 2. Sane Nos alias, gravissimum eorum delictum detestantes, qui ad Sacerdotalem Ordinem non promoti, Missarum Sacrificia celebrare, Fidelium Confessiones excipere, & accedentibus ad Eucharisticam Mensam, Panem a se se nulliter consecratum distribuere, ausu temerario præsumerent; edita Constitutione, quæ incipit: *Sacerdos in æternum*: data XII. Kal. Maji Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLIV. Pontificatus Nostri IV., antiquiores Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones adversus hujus generis delinquentes jampridem editas confirmantes & innovantes, complures alias declarationes, atque cautelas addimus, ad eliminandum a Christiana Republica sacrilegum ejusmodi facinus maxime opportunas, quæ distincte legi possunt in citata Constitutione nostra, impressa in Bullario nostro *Tom. I. num.* XCVII.

bus non promotis jampridem a Pontifice confirm. ac pluribus addit. tam. elucidatæ.

Nova provid. adversus novum effugium nunc roboranda.

§. 3. His tamen ampliorem providentiam nunc superaddere cogimur, ut aliud delinquentibus effugium ibi non enunciatum, & ab invecta sensim in Tribunalibus consuetudine jam ipsis pene concessum, quo debitas sibi graviores pœnas plerique evadere possent, una cum cæteris per dictam Constitutionem nostram sublatis, pariter adimamus.

Benigna agendi ratio cum reis delictum suum prompte fatentib. jam pro consuetudine accepta.

§. 4. Invenimus siquidem hunc morem hactenus observari consuevisse, ut si Reus constitutus, quum primum a Judice interrogatus fuerit, an sciat qua de causa carceribus inclusus sit, aperte & candide delictum suum fateatur & narret; tunc is, veluti sponte confessus, ad obtinendam pœnæ minorationem habilitetur; quod nimirum eo recidit, ut ad Triremes, vel ad carcerem perpetuo damnetur, sed nequaquam Foro Sæculari tradatur, tamquam capitalis criminis reus; quemadmodum præfatæ Prædecessorum nostrorum Constitutiones, a Nobismet ipsis, ut supra diximus, confirmatæ, & innovatæ præscribunt; uti latius a Nobis expositum est in Epistola Encyclica ad Antistites Ordinarios Locorum, & Judices in hac materia competentes, hac ipsa die per Nos data.

Eadem delinquentibus nota, impunitate. Plerisque præstat.

§. 5. Quum autem experientia compertum fuerit, plerosque reos, qui Sacerdotali Charactere carentes, Missam celebrarunt, aut Sacramentum Pœnitentiæ nulliter ministrarunt, de hujusmodi Tribunalium indulgentia satis edoctos, vix unquam omittere, quin statim atque carceribus detenti, & coram Judice constituti fuerint, delictum suum diserte, confiteantur, ad hoc ut traditionem Foro Sæculari, extremumque supplicium exinde consequens evadant; quumque hac ratione reipsa eveniat, ut vix ullus sit ex hujusmodi criminis reis, qui moderationem pœnæ in præfatis Constitutionibus statutæ non obtineat; eoque beneficio fruatur, ut quum Sæculari Foro, tamquam capitali judicio damnatus, & mortis reus, tradendus fuisset, perpetuo potius Carceri, aut Triremibus mancipetur.

Hujusm. praxis in posterum tempus proscribitur, & Constitut. rigor servandus jubetur.

§. 6 Idcirco Nos perniciosam hujusmodi praxim de medio tollere coacti, motu proprio, & certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine; per hanc nostram perpetuo valituram Constitutionem decernimus, atque statuimus, in posterum, videlicet post tres menses a data præsentium Literarum computandos, nulli amplius Clerico, sive Laico sæpedicti criminis reo, promeritæ pœnæ minorationem ullam concedi debere, sive posse, intuitu promptæ, apertæque confessionis, qua delictum suum in circumstantiis superius enunciatis Judici fassus fuerit; sed, ea non obstante, omnes & singulos in præcedentibus Constitutionibus hac de re editis comprehensos, a Judice competente, in casibus ibidem expressis, prævia etiam degradatione, quatenus opus sit, tradendos omnino fore, & esse Brachio Sæculari, capitali pœna puniendos.

Tollitur aliter judicandi, interpretandique facultas.

§. 7. Sicque, & non aliter, in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, Nostrosque & Apostolicæ Sedis etiam de Latere Legatos, seu Nuntios, & in quibuscumque Tribunalibus, & Officiis, etiam specifica mentione dignis, sublata cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, definiri, & post lapsum trium mensium, ut supra, ad executionem, & effectum omnino perduci debere.

Derogat. contrariorum.

§. 8. Non obstantibus contrariis quibusvis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, Ordinationibus, & Decretis; nec non dictorum Tribunalium, & Officiorum praxi, stylo, statutis, usibus & consuetudinibus; etiam immemorabilibus; Personarumque, Locorum, & Ordinum, Congregationum, Societatum, Institutorum, & Militiarum, Privilegiis, Exemptionibus, & Indultis, quæ supradictæ prioris

Constitutionis Nostræ executioni decrevimus non obstare: Quibus omnibus & singulis, etiam ad præsentium Literarum nostrarum effectum, iterum pleuissime & amplissime derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 9. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc uostrorum Decretorum, Statutorum, & Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si qui autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVII., Quarto Nonas Augusti, Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

J. Card. Pro-Dat.

D. Card. Passioneus.

VISA
De curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✝ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.
Publicata die 11. Augusti 1757.

LXXII.

DAMNATIO

Et prohibitio Epistolæ manuscriptæ, quæ directa legitur: *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Praneste, congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem editaris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Epist. cui præfixa est direct. hujus. cum plissimis &c. Theologi, quorum examini a Pontifice subjecta fuit, damnandam & proscribend. esse censuerunt.

CUM ad nonnullos ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus pervenerint Exempla manuscripta cujusdam Epistolæ, cui præfixa est Directio hujusmodi: *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, & clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, & methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide, ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, & Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos*; quæ incipit: *Hæc sunt Dubia &c.*; ac desinit in ea verba: *& explodendam novitatem*: unumque etiam ex hujusmodi Exemplis transmissum fuerit ad Dilectum Filium Nostrum Albericum ejusdem S. R. E. Cardinalem Archintum nuucupatum, Nostrum in universi Status negociis Secretarium, eo scilicet consilio, ut Nostris quoque oculis Epistola ipsa subjiceretur, id quod est factum: Cumque officii Nostri partes sint, pro commissi Nobis divinitus Gregis Dominici cura, animarum periculis, atque detrimentis, quæ ex prælatæ Epistolæ lectione & usu provenire possent, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurrere: Idcirco Nos statim aliquot Viros doctos, Theologicæ facultatis professores, nullinsque partis studio addictos, elegimus, iisque injunximus, ut de prædicta Epistola, deque iu ea contentis, judicium facerent, qui sane mandatis Nostris diligenter obtemperantes, sententiis suis docte prudenterque conscriptis, unanimiter censuerunt, prædictam Epistolam, utpote refertam assertionibus respective falsis, temerariis, scandalosis, multimode injuriosis, contumeliosis, impudentibus, captiosis, seditiosis, & schismati faventibus, damnandam a Nobis & proscribendam fore.

Notum Theolog. judicium comprob. nonnulli S.R.E. Cardinal. quibus a Pontifice ejusdem Epistolæ examen fuit demandat.

§. 2. Relato Theologorum examini successit aliud, quod Nos ipsi pariter commisimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris prædictæ S. R. E. Cardinalibus Theologicarum Disciplinarum scientia præstantibus; qui eadem Epistola mature perpensa, ponderatisque dictorum Theologorum suffragiis, in eamdem cum ipsis sententiam convenerunt, quæque ab illis adducta & firmata sunt, suis quoque calculis comprobarunt.

Rem totam ipse per se Pontifex consider. & expendit.

§. 3. Nos denique ipsi, quæcumque in primo & altero examine discussa fuerant, inspicere, legere, & considerare non prætermisimus; dictæque Epistolæ tenorem cum illius censura studiose comparavimus. Subinde vero Nos ipsi rem totam communicavimus cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in tota Rep. Christ. Generalibus Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem Auctoritate Apostolica deputatis, in Sacrorum Canonum sanctionibus, graviorumque negociorum tractatione apprime versatis; quibus quum omnia distincte exposuerimus, quæ tum a Nobis gesta sunt, tum a prædictis Theologis & Cardinalibus in priori & posteriori Epistolæ examine præ oculis habita fuerunt; his quoque censentibus prædictam Epistolam damnandam & proscribendam esse;

negotiumque communicavit cum S. R. E. Card. S. Inquisit. qui pariter Epist. proscribendam judicar.

Nos, inhærentes hujusmodi Theologorum & Cardinalium judiciis atque consiliis, ac etiam motu proprio, & certa scientia Nostra, præsentium Litterarum tenore, sæpedictam Epistolam, tamquam continentem assertiones respective falsas, temerarias, scandalosas, multimode injuriosas, contumeliosas, impudentes, captiosas, seditiosas, & schismati faventes, Auctoritate Apostolica damnamus & reprobamus, ejusque Exempla legi, describi, & retineri prohibemus; mandantes omnibus, & singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Exempla penes se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerint, ut illa, statim atque præsentes Litteræ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi adsit Sancti Officii Tribunal, alioqnin Episcopis, seu Ordinariis locorum, tradere & consignare teneantur: sub pœna excommunicationis majoris, quoad Personas sæculares, quo vero ad Personas Ecclesiasticas, etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, & contrafacientes, sub pœna suspensionis a Divinis, ipso facto, absque alia declaratione incurrendis; quarum absolutionem, & respective relaxationem, Nobis & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam, uniuscujusque mortis articulo, quo nimirum Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa, absolvere poterit.

Apostol. idcirco auctorit. damnatur ejusque epistolæ exempla legi, describi, & retineri prohib.

§. 4. Quia vero æquum non est, ut impunitus remaneat Auctor prædictæ damnatæ, & proscriptæ Epistolæ, qui per assertiones, ut supra, reprobatas, carpere atque traducere ausus est rectissimam agendi rationem eorum Cardinalium, quorum Nos consilio, & opera usi sumus, ubi actum fuit de conscribenda Epistola Encyclica, quæ prodiit superiore anno 1756. sub Dat. die XVI. mensis Octobris; idemque contra ipsam Epistolam Nostram Encyclicam audendo, Nos etiam, qui eam conscripsimus, malignitatis suæ jaculis petere non veretur; Idcirco Nos Officio Sanctæ Inquisitionis committimus & injungimus, ut exactissima diligentia adhibita, curet Auctorem sæpedictæ damnatæ Epistol. qui adhuc latet, detegere, & agnoscere: Volentes, ut statim ac collecta fuerint indicia, quæ semipleuam, ut ajunt, probationem constituat, ad capturam Rei ejusmodi indiciis gravati, juxta stylum, & consuetudinem Sancti Officii, deveniatur; deindeque completo & concluso Processu, ad ulteriores pœnas adversus eum procedatur, juxta Sacrorum Canonum & Constitutionum Apostolicarum sanctiones; sic exigente justitia publica, quæ perniciosos hujusmodi ausus severiori vindicta coerceri jubet.

Publicat. harum Literar. Apostol. decernit. & fides earum sumptis habenda.

§. 5. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero publicatas, omnes & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illarum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsus fidem, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent vel ostensæ.

Dat. 5. Septemb. 1757. Pont. 18.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Septembris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo Octavo.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem Die, Mense, & Anno.

APPENDIX
AD
TOMUM QUARTUM.

APPENDIX
AD TOMUM IV.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.

ACTA, ET DECRETA

In Causis Beatificationum, & Canonizationum, aliisque ad Sacrarum Rituum materiam spectantibus, addenda ad Tomum VI. Operum Sanctissimi Domini Nostri Romæ editum anno 1751.

Decret. generale Sanctissimi D. Nostri Ben. Papæ XIX. super testibus de auditu auditus in causis Beatific. & Canon.

CUM nonnulla post annum Pontificatus sui decimum BENEDICTUS XIV. Decreta, Epistolas, Constitutionesque ediderit ad materiam Sacrorum Rituum spectantia, quæ in Tomo VI. Operum ejusdem SS. Domini Nostri edito anno 1751. locum habere non potuerunt, ea hic in unum collegimus, singula suis, prout indicantur, locis postea inserenda, quandocumque nova horum Operum editio fieri contigerit. Igitur ad caput I., ubi referuntur *Decreta Generalia*, post IV. Decretum pag. 19. addatur V. scilicet.

DECRETUM GENERALE

SANCTISSIMI D. N.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

An testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostol. jungi possint in linea prob. cum testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario.

CUm ex relatione eorum, quæ in Congregationibus Sac. Rituum, aut Antepræparatoriis, aut Præparatoriis proponuntur, & discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tam a Congregationis Secretario, tum a Fidei Promotore, innotuerit, sæpe excitatam fuisse inter ejusdem Congregationis Consultores controversiam, an in Causis Beatificationis, & Canonizationis Servorum Dei, procedentibus per viam non Cultus, cum disputandum proponitur Dubium super Virtutibus aut Martyrio, Testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostolico, in linea probationis jungi possint cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario; contendentibus nonnullis, id tantum fieri posse, si Testes de auditu, qui extant in Processu Apostolico, sint de auditu a videntibus; aliisque asserentibus, id ipsum fieri debere, etiamsi Testes non sint de auditu a videntibus, sed de auditu auditus, dummodo cætera alia non desint, quæ requiruntur pro conjunctione Processus Ordinarii cum Processu Apostolico, & alia etiam concurrant a Congregatione Rituum statuta, ut rite, & recte admittantur Testes de auditu, de quibus omnibus in Nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 2. c. 4. & 5.

Id fieri non posse, & solis testibus de auditu a videntibus id competere decernitur.

§. 2. *Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primo, non posse in linea probationis conjungi Testes de auditu auditus in Processu Apostolico examinatos, cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, prædictamque conjunctionem in linea probationis competere tantum Testibus de auditu a videntibus, qui sint in Processu Apostolico examinati, dummodo cætera supra indicata non desint requisita: & ex conjunctione Testium de visu examinatorum in Processu Ordinario, cum Testibus de auditu a videntibus, examinatis in Processu Apostolico, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi posse*, Constare de Virtutibus &c. *aut* constare de Martyrio*: Et in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali Beatificatione sufficere debere duo miracula, quæ ante Beatificationem patrata sint, & approbata; & pro obtinenda Canonizatione sufficere debere alia duo miracula, post Beatificationem secuta & approbata.*

Robur tamen & vim adminiculi testes de auditu auditus habere quandoque possunt.

§. 3. *Decernimus secundo loco, quod, si in Processu Ordinario Testes extent de visu, & in Processu Apostolico non reperiantur nisi Testes de auditu auditus, Testes hi de auditu auditus, in Processu Apostolico excepti, vim & robur adminiculi habere valeant, modo quidem levis, modo gravis, prout eorum numerus, & qualitas exposcit, ita ut, exclusa a Postulatoribus quacumque fraudis, aut negligentiæ suspicione, ex qua factum sit, ut soli Testes de auditu auditus in Processu Apostolico fuerint examinati, si, attentis numero, & qualitate Testium de visu in Processu Ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex Testibus de auditu auditus in Processu Apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat fidem, & auctoritatem Viro prudenti de re gravi judicaturo, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi possit*, ita constare de Virtutibus, aut ita constare de Martyrio, ut procedi possit ad ulteriora, hoc est ad discussionem Miraculorum: *Nec obtineri posse Decretum Beatificationis, nisi tria Miracula præcesserint, quæ fuerint approbata; neque demum Canonizationis Decreto locum esse debere, nisi duo alia post Beatificationem Miracula superveniant, quæ pariter fuerint approbata.*

Præsenti Decreto nihil immutatum pro causis quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus soli testes de auditu extant in utroque Processu.

§. 4. *Demum tertio loco decernimus, nihil per præsens Decretum a Nobis fuisse immutatum super Dubio Virtutum, aut Martyrii, in Causis, quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, etsi procedant per viam ordinariam non Cultus, soli Testes de auditu extant in Processu tum Ordinario, tum Apostolico; quoad eas enim exacte observari mandamus Decretum Generale a Nobis editum* die 23. Aprilis 1741. & *impressum in Nostro Opere* de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num. 25. editionis Patavinæ, & editionis Romæ, *quod etiam nunc confirmamus tum quoad numerum Miraculorum, tum etiam quoad cætera, quæ in dicto Decreto continentur; & in quibus statuitur, Miracula semper esse comprobanda per Testes contestes de visu, sive agatur de Causis procedentibus per viam Ordinariam de non Cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, & sive res sit de Miraculis pro obtinenda Beatificatione, sive de aliis, quæ proponuntur pro Canonizatione obtinenda. Et Secretario Congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut præsens Nostrum Decretum inter acta Congregationis referat, & typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat.*

Datum hac die 17. Julii 1744. Dat. 17. Julii 1744.

D. F. Card. Tamburinus Præf.
Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

SAN-

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV. Epistola ad Capitulum, & Canonicos Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis data, occasione, qua S. Proci Martyris Corpus repertum in S. Thrasonis Cœmeterio, in eadem Ecclesia collocandum, trasmittitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœm.

JAM dudum Nobis erat in animo, unum aliquod Sancti Corpus cum suo nomine proprio inventum mittere ad istam Nostram Metropolitanam Ecclesiam, inter cætera dona, quæ ei largiri solemus quotannis, occasione Solemnitatis S. Petri Apostolorum Principis, in cujus honorem eadem Ecclesia dedicata est.

Quælibet pars Corporis cujuscumque Sancti veneratione proleq.

§. 1. Non ignoramus, veneratione coli debere non solum cujuscumque Sancti Corpus integrum, sed quamlibet etiam partem a reliquo ejus corpore divisam: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: ita loquitur Sanctus Maximus *Serm.* 55. inter Sermones, qui olim Sancto Ambrosio adjudicabantur, ut videre est in Operibus hujus Sancti Patris *tom.* 2. *editionis Parisiensis ann.* 1690. *pag.* 466. Cum Sancto Maximo cohæret Sanctus Gregorius Nazianzenus, qui *in suo Carmine de Virtute* juxta interpretationem Petavii *lib.* 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3. ait:

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita: O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola recordatio.

Etiamsi ejusdem Sancti nomen ignoretur.

§. 2. Nobis constat præterea, quod quotiescumque habentur indicia certa, corpus aliquod, aut partem ipsius, esse corpus, aut partem corporis alicujus Sancti, licet hujus nomen lateat; corpori tamen, aut parti illi religiosus cultus debetur, qui cæteris Sanctorum Reliquiis præstari solet, ut late ostendimus *in nostro Opere de Canonizatione lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. editionis præsertim Patavinæ, a Nobis, etiamsi assiduo gravissimarum occupationum pondere premeremur, plurimum locupletatæ; qua editione, pro nunquam intermissa benevolentia vestra erga Nos, laboresque Nostros qualescumque, minime vos carere arbitramur.

Major tamen est fidelium devotio erga integrum corpus alicujus Sancti si præsertim de ejus proprio nomine constet.

§. 3. Ut ut vera sint quæ diximus, nemo tamen inficiabitur, multo præclarius quid esse Corpus integrum, quam pars insignis ejusdem Corporis, & multo majorem esse Fidelium devotionem erga Corpus alicujus Sancti, de cujus nomine proprio constet, quam alterius, cujus nomen ignoretur. Et propterea juxta veterem Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, Sanctorum corporibus, quorum nomen ignoratur, appellativum nomen imponitur.; ut recte ad rem Nostram, dum loquitur de consuetudine imponendi nomen appellativum Corporibus Sanctorum, qui sine nomine inveniuntur, animadvertit eruditus Ferrandus *in Disquisit. Relig. lib.* 1. *c.* 5. *Minime superfluum est certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano videamus, Fideles multo minori affectu, studio, ac pietate affici, & ferri ergaDivorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, & certa, quam obscura, ignota, & incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cœlitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit*: præter ea, quæ collecta videre licet in Nostro supra citato Opere editionis Patavinæ *lib.* 4. *part.* 2. *c.* 28.

Itaque vetus est Ecclesiæ Romanæ consuetudo imponendi nomen, appellat. SS. Corp. quæ sunt sine nomine.

§. 4.

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PP. XV. scritta al Capitolo, e Canonici della Metropolitana di Bologna, in occasione che mandava loro il Corpo di S. Proco Martire, ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, per farlo collocare nella medesima Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, sautem, & Apostolicam Benedictionem.

Proœm.

E' Qualche tempo, che ci venne in pensiere di mandare a codesta Nostra Chiesa Metropolitana, fra gli altri regali, che siamo soliti di mandare ogni anno per la Festa del glorioso S. Pietro Principe degli Apostoli, in onore del quale la detta Chiesa è dedicata, un Corpo Santo intero, ritrovato col proprio nome.

Qualunque porzione del Corpo d'un qualche Santo e degna di venerazione.

§. 1. Sappiamo doversi venerare non solo il Corpo intero di qualunque Santo; ma ancora ogni parte d'esso staccata dal rimanente: *Hæc est Sanctorum Martyrum gloria, quorum etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: sono parole di S. Massimo nel Sermone cinquantesimoquinto fra quelli fin ora attribuiti a S. Ambrogio, come può vedersi nel tom. 2. delle Opere di questo Santo Padre della stampa di Parigi dell'anno 1690. alla pag. 466., col quale concorda San Greg. Nazianzeno nel suo Componimento poetico *de Virtute*, secondo l'interpretazione del Petavio al lib. 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3.

Tanta porro est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum
Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita. O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola recordatio.

Ancorchè sia ignoto il nome del medesimo Santo.

§. 2. Sappiamo in oltre, che quando vi sono gl' indizj certi, che il Corpo, o parte d'esso, è d'un Santo, ancorchè non se ne sappia il nome, deesi al Corpo, o alla parte il culto religioso proprio delle Reliquie de' Santi; come da Noi fu dimostrato nella Nostra Opera *de Canonizatione* al lib. 4. part. 2. cap. 27., e particolarmente dell' ultima stampa fatta in Padova, arricchita da Noi, non ostanti le Nostre incessanti occupazioni, di nuove notizie, e che ci lusinghiamo, che non avrete tralasciato di procurarvi, per l'affetto, che avete sempre dimostrato alla Nostra Persona, ed alle Nostre quali siansi fatiche.

Sempre però e maggiore la divozione de' fedeli verso un intero Corpo, e più ancora, se ha il proprio nome.

§. 3. Ma non si può negare, che, non ostante il detto fin ora, non vi sia un non so che di più luminoso in un Corpo intero, che in una parte ancorchè riguardevole del detto Corpo, e che la divozione de' Fedeli non sia più fervorosa verso un Corpo Santo, di cui si sa il nome, che verso un altro Corpo Santo, il di cui nome s'ignora; per la qual cosa, giusta l'antica consuetudine della Chiesa Romana, s'impone ai Corpi Santi, il nome de' quali s'ignora, un nome appellativo: come molto bene al Nostro proposito, parlando dell'uso d'imporre i nomi appellativi ai Corpi de' Santi ritrovati senza nome, va discorrendo l'erudito Ferdinando *Disquisit. Reliq. lib.* 1. *cap.* 5. *Minime superfluum est certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano videamus, Fideles multo minori affectu, studio, ac pietate affici, & ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversus eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, & certa, quam obscura, ignota, & incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cœlitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit*: con quel di più, che potete vedere raccolto da Noi nella Nostra Opera sopracitata della stampa di Padova al lib. 4. part. 2. cap. 28.

E perciò usa la Chiesa Romana d'imporre il nome ai Corpi Santi.

§. 4.

Diligenze praticate per rinvenire un Corpo Santo per mandarlo a Bologna nella Chiesa Metropolitana.

§. 4. A questi fondamenti si è appoggiata la Nostra idea di ritrovare un Corpo Santo intero col proprio nome, e di mandarvelo, come facciamo, per essere collocato nella Nostra Chiesa Metropolitana, secondo ciò, che di sopra si è accennato.

Origine delle Catacombe.

Per conseguire il fine da Noi bramato siamo stati necessitati a rivolgerci a' que' venerabili Luoghi, che rendono cotanto illustre questa Nostra Città di Roma: Luoghi, che aperti, e scavati dai Gentili per estrarne arena, e pozzolana, ad effetto di prevalersene nelle loro auguste fabbriche, parte delle quali ancor oggi si vede, furono poi col tratto del tempo santificati dai primi Cristiani, che in essi si ritiravano pe'l timore delle persecuzioni, e che in essi facevano le loro più adunanze, celebrandosi anche ne' medesimi le sacre funzioni da' Sommi Pontefici, e dandosi pure ne' medesimi la sepoltura ai defunti. Parliamo pe' Cimiterj, o siano Catacombe, delle quali scrive con tanta pietà S. Girolamo, oltre tanti Scrittori antichi da Noi portati nel capo XXVII. della Nostra Opera, ai quali nella stampa di Padova abbiamo aggiunto il Sacerdote Giovanni Bottari secondo Custode della Nostra Biblioteca Vaticana, e Nostro Cappellano Segreto, che nel suo primo Tomo *di Roma sotterranea* ha felicemente scoperta l'origine poc' anzi esposta delle Catacombe.

Necessario esame se il Corpo Santo abbia i segni del martirio.

§. 5. Ritrovato nelle Catacombe il Corpo intero col nome proprio, è stato d'uopo il passar oltre: essendo certo, che nelle Catacombe non si seppellivano, che i Corpi de' Cristiani; ma non essendo certo, che tutti i Corpi de' Cristiani ivi sepolti, fossero Corpi de' Santi: il che porta seco l'impegno d'esaminare i Segni, che erano nel Sepolcro, in cui giaceva o il Corpo, o parte d'esso, o col nome proprio, o senza nome proprio; avendo i Nostri primi Padri posto nei Sepolcri de' Santi Segni indicativi della Santità, e non avendoli posti ne' Sepolcri di quelli, che essi non avevano per Santi.

Nelle Catacombe i soli Corpi de' Cristiani si seppellivano.

Il Basnagio si è nelle sue Opere dimostrato non soddisfatto dell' assunto, che nelle Catacombe non si seppellissero, che i Corpi de' Cristiani. Ma il Sacerdote Domenico Giorgi Nostro Cappellano Segreto, il di cui nome è assai celebre nella Repubblica Letteraria, gli ha molto bene risposto nella sua Opera *de Monogrammate Christi Domini*. Lo stesso ha fatto il sopraccitato Bottari rispondendo ai seguaci del Basnagio. E Noi, che nella prima stampa della Nostra Opera *de Canonizatione* ci eravamo ingegnati di porre in chiaro, che i soli Cristiani si seppellivano in queste Nostre Catacombe, abbiamo avuto un sommo piacere nella nuova stampa di Padova d'aggiugnervi le riflessioni dei due predetti Valentuomini, nominandoli, come era del dovere: non essendoci mai piaciuta, nè essendoci mai per piacere la prattica di taluni, che fanno proprie le fatiche altrui, sopprimendo con un plagio, che poi col tratto del tempo si scuopre, il vero Autore.

Ricerche fatte nelle Catacombe di Pretestato.

§. 6. Camminando con questo sistema, la prima Catacomba, o sia il primo Cimiterio da Noi fatto visitare, è stato quello di Pretestato, tanto celebre ne' Martirologj, situato nella Via Appia, ed un miglio in circa lontano da Roma. D'esso parla il Sacerdote Marcantonio Boldetti Canonico di Santa Maria in Trastevere nella sua bell' Opera intitolata *Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma*, *al lib. 2. cap.* 18. Opera composta dopo sei lustri di continue osservazioni, accessi, fatiche di mente, e di corpo, intraprese e felicemente eseguite per comporla, e nello stesso tempo adempire il suo impiego sopra i Cimiterj.

In queste fu trovato un Corpo intero col nome proprio d' Ilare.

§. 7. Nel predetto Cimiterio di Pretestato fu ritrovato nell' anno passato un Corpo intero col nome proprio *d' Ilaro*: nome assai usitato fra i Cristiani, come si raccoglie dalle Iscrizioni appresso l'Arringhi, il Fabretto, ed il Reinesio, e non incognito nei Martirologj della Chiesa, come può vederli in quello del Fiorentini al primo di Febbrajo, ed in un altro stampato dal Bollando nel tom. 1. di Febbrajo alla pag. 294. Nel Sepolcro vi era impresso il Monogramma di Cristo, e da una parte un A, e dall'altra un Ω, e nella Iscrizione così si

Diligent. adhibitæ, ut Corpus alicujus S. inveniretur, Bon. transm.

§. 4. Hisce rationibus permoti Corpus alicujus Sancti integrum cum proprio nomine invenire studuimus, illudque mittere ad vos, ut, quemadmodum significavimus, in Nostra Metropolitana Ecclesia collocaretur.

Catacumbarum origo.

Atque ut id, quod in animo erat consequeremur, necesse fuit Nostras perquisitiones ad ea venerabilia loca convertere, quæ tantopere almam hanc Urbem Romam illustrant: Loca, quæ excavata olim, & effossa a Gentilibus, ut extraheretur arena communis, & dicæarchea, ad extruenda magnifica illa ædificia, quorum adhuc apparent reliquiæ, fuerunt postea decursu temporis a primis Christifidelibus sanctificata, qui illuc se ob persecutionum metum recipiebant, suos religiosos conventus ibi facturi, itaut ibidem sacræ etiam functiones Summis Pontificibus perficerentur, & Ecclesiastica sepultura defuncti donarentur. De Cœmeteriis loquimur, seu Catacumbis, de quibus tam devote Sanctus Hieronymus scribit, præter alios quamplures Antiquitatis Scriptores a Nobis citatos *in cap. 27. Operis Nostri*, quibus in editione Patavina Joannem Bottarium addidimus, Bibliothecæ Vaticanæ Custodem, & Nobis ab intimo Sacello, qui *tom.* 1. *Romæ subterraneæ* Catacumbarum modo explicatam originem feliciter detexit.

Præmittendum examen, num Corpus cum mart. notis signisque sit condit.

§. 5. Invento autem in Catacumbis Corpore integro cum nomine proprio, necesse fuit ultra procedere. Certum est enim, quod nulla sepeliebantur in Catacumbis nisi Christianorum Corpora; sed quod omnia Christianorum Corpora ibi sepulta, essent Sanctorum Corpora, certum non est. Propterea examinanda veniunt signa, quæ in sepulchro erant, ubi condebatur corpus integrum, aut ejus pars, sive cum nomine proprio, sive non. Nostri enim primitivæ Ecclesiæ Patres collocabant semper in Sanctorum sepulchis signa indicantia sanctitatem; ea vero nunquam collocabant in sepulchris illorum, quos uti Sanctos non habebant.

In catacumbis Christian. dumtaxat Corpora sepelieb.

Basnagio in suis Operibus minime arridet sententia, quod in Catacumbis non sepelirentur nisi Christianorum Corpora. Sed illum egregie confutavit in suo Opere *de Monogrammate Christi Domini* Cappellanus Noster intimus Dominicus Georgius, cujus nomen claret in Republica Litteraria celeberrimum. Idem præstitit supra laudatus Bottarius, Basnagii sequacibus respondens. Nos vero, qui in prima editione Operis Nostri *de Canonizatione* conati sumus clare ostendere, quod soli Christifideles in Catacumbis, de quibus loquimur, sepelirentur; summa animi Nostri voluptate in nupera editione Patavina addidimus ea pariter, quæ duo prædicti Scriptores egregii animadverterant, eosque, uti par erat, nominavimus: abhorruimus namque semper, semperque abhortebimus a prava quorumdam consuetudine, qui ut suos faciant alienos labores, indigno plagio tegunt Auctorem verum, cujus nomen postea nihilo tamen secius innotescit.

Prætextati Cœmeterium primo visitatum.

§. 6. Hoc systemate præstabilito, prima Catacumba, seu Cœmeterium, quod visitari jussimus, fuit Prætextati Cœmeterium, in Martyrologiis adeo celebre, situm in via Appia, & vix unum miliare ab Urbe Roma distans. De ipso loquitur Marcus Antonius Boldettus Canonicus Sanctæ Mariæ trans Tyberim, in suo laudabili Opere, cujus titulus *Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma*, *lib.* 2. *cap.* 18. quod Opus Auctor eruditus composuit post continuatum triginta annorum studium, post iteratas locorum perquisitiones, & animadversiones varias, post multos mentis & corporis susceptos labores, ac feliciter exantlatos, ut materiam præpararet, simulque ut suo muneri quoad Cœmeteria satisfaceret.

In eo detectum Corpus cum proprio nomine Ilari.

§. 7. In hoc eodem Prætextati Cœmeterio detectum fuit anno elapso Corpus integrum cum nomine proprio *Ilari*; quod nomen Christianis valde erat commune, ut colligitur ex antiquis inscriptionibus apud Arringhium, Fabrettum, & Reinesium; neque erat cognitum Ecclesiasticis Martyrologiis, ut videre est in Martyrologio Florentini *die prima Februarii*, atque in alio item Martyrologio apud Bollandum *tom.* 1. *Februarii pag.* 294. Sepulchro insculptum apparebat Monogramma Christi

Una cum ascript.

cum littera A ab uno latere, ab altero littera Ω. Inscriptio vero hujusmodi erat. *His requiescet in pace sede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* Errores, qui huc irrepserunt, neminem debeant in admirationem adducere, nisi quem ipsæ lateant notiones primæ in hac materia: Siquidem extra omnem controversiam certum est, quod verba recte præparata, ut inciderentur in lapidibus, corrumpebantur ab imperitis sculptoribus in ipso incidendi actu, at non tamen ita corrumpebantur, ut verus sensus omnino deperderetur.

Varia Signa, ex quibus eruitur Corpora, quæ in Catacumbis condebantur: Christianorum fuisse.

§. 8. In Nostro Opere *de Canonizatione c. 27. sæpius citato num. 14. editionis Patavinæ*, dum loquemur de signis, unde Sancti Corpus a Corpore alterius Christiani distinguitur, non dubitavimus ita asserere: *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Ibidem num. 18. diximus etiam, quod ex Monogrammate *Pro Christo* sepulchris insculpto, unum hoc inferri potest, Corpus scilicet ibi repositum, fuisse Corpus alicujus Christiani: quod insuper in editione Patavina comprobavimus, adducentes auctoritatem prælaudati Georgii, & Ludovici Antonii Muratorii viri in Republica Litteraria adeo insignis. Litteræ autem A, & Ω quæ significant Christum esse principium rerum omnium & finem, ejusque divinitatem exprimunt; quæque olim inscribebantur Christianorum Monumentis etiam ante Arii, & Constantini ætatem, ut luculenter ostendunt Lupus *in Dissertatione de Sancta Severa pag.* 142. & Georgius citatus *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. indicant similiter, quod Corpus illud erat Corpus Christiani alicujus. Eodem collimant verba *requiescit in pace*, quæ nunquam adhibita fuerunt a Paganis, sed a Christifidelibus tantummodo, quod ipsum demonstrat Mabillonius *de Cultu Sanctorum ignotorum pag.* 557. Jam vero, omissis sigli *PL. MS*, significantibus *plus minus* ad indicandam defuncti ætatem; quæ siglæ in tot Inscriptionibus inveniuntur apud Arringhium, & Fabrettum, quæque in usu esse cœperunt quarto sæculo, si fides habenda est Sponio in Antiquitatum investigationibus *pag.* 350. tota difficultas reduci debet ad illa verba *sede constitutus*, hoc est *fide constitutus*, ut incisoris sphalma corrigatur.

Inquiritur quid significent illa verba sede constitutus, quæ in laudata inscriptione leguntur.

§. 9. Ut constaret, num prædicta verba in aliis quoque inscriptionibus invenirentur, & quisnam esset eorumdem sensus, rem totam communicavimus Litteratis illis viris, qui frequentes adsunt eruditis Exercitationibus, quæ singulis secundis Feriis habentur coram Nobis de rebus Ecclesiasticis, aut Romanis Antiquitatibus tum sacris, tum profanis, quo solatio inter molestissimas Pontificatus Nostri spinas unice recreamur. Post accuratas igitur perquisitiones, relatum est Nobis, hujusmodi verba nullibi in Lapidibus Sepulchralibus inveniri potuisse. Quo vero ad eorum intelligentiam, putarunt aliqui, eo loco Sacramentum Confirmationis significari, quo Ilarus insignitus fuerit, cum legatur in antiquo Canone *Spiritus Sanctus, de Consecrat. dist.* 5. quod Spiritus Sanctus in Baptismate *plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Sed ea sententia minime placuit; nam licet in Inscriptione quadam, quam afferunt claræ memoriæ Cardinalis Norisius *in Fastis Consularibus pag.* 43., & Fabrettus *in Inscriptionibus pag.* 577. legatur de quodam Severo Paschasio, quod *percepit* XI. *Kal. Majas*, absque eo quod subjungatur quid perceperit, idque de Baptismo intelligatur; nescimus tamen an ulla Inscriptio inveniatur, quæ expresse mentionem faciat de Confirmatione; ob eam fortasse causam, quia ubi mentio fieri vellet de perceptis Sacramentis, cum omitti nullatenus posset Baptismus; ibi idem erat dicere aliquem fuisse baptizatum, ac dicere fuisse quoque confirmatum; tunc enim in pluribus Ecclesiis Confirmatio immediate conferebatur post Baptismum, quæ consuetudo vigebat etiam in Ecclesia Romana, ut videre est *in Ordine Gelasiano* in lucem edito a Ven. Servo Dei Card. Thomasio *pag.*

Nonnullorum opinio, Sacramentum Confirm. iis verbis indicari.

leggeva: *Hic requiescet in pace sede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* non potendo formalizzarsi degli errori, che in essa si vedono, se non chi è privo anche delle prime cognizioni in questa materia, essendo per altro cosa assai nota, che, composte anche a dovere le parole da imprimersi nelle Lapidi, gl' Incisori ignoranti, imprimendole, le guastavano, ma non però in tal foggia, che il vero senso non se ne capisse.

E colla propria iscrizione.

Vari segni, dai quali ricavasi esser i Corpi, che si trovano nelle Catacombe, de' soli Cristiani.

§. 8. Nella Nostra Opera *de Canonizatione* nel più volte citato capo XXVII. al num. 14. della stampa di Padova, non abbiamo avuta difficoltà, scrivendo de' Segni, pe' quali un Corpo Santo si distingue dal Corpo d' un Cristiano, di asserire come in appresso: *Primum itaque Signum est, si aliquod forte Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, & ideo indubitatam Sanctitatem.* Nella stessa Opera al num. 18. abbiamo ancor detto, che dal Monogramma *Pro Christo*, impresso nel Sepolcro, non si può altro inferire, se non che il Corpo in esso giacente, fosse Corpo d' un Cristiano: il che nella nuova stampa di Padova abbiamo avvalorato anche col sentimento del citato Giorgi, e del cotanto celebre Abbate Lodovico Antonio Muratori. L' A, ed Ω, che significano esser Cristo il principio, ed il fine di tutte le cose, ed esprimono la sua Divinità, e che erano in uso ne' Monumenti de' Cristiani, prima ancora dell' età d' Ario, e di Costantino, come molto bene hanno dimostrato il Lupi nella Dissertazione *de S. Severa* alla pag. 142. e l' allegato Giorgi *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. provano altresì, che il Corpo era Corpo d' un Cristiano: al che pure alludono le parole *requiescit in pace*, che non sono mai state adoprate da' Pagani, ma unicamente da' Cristiani, come anche dimostra il Mabillonio *de Cultu Sanctorum ignotorum* alla pag. 557. E lasciando da parte il *PL. MS.* che vogliono dire *plus minus*, e che esprimono l' età del defunto: Cifra, che si ritrova in tante altre Iscrizioni appresso l' Arringhi, ed il Fabretti, e che incominciò ad usarsi nel quarto secolo, se prestiamo fede allo Sponio nella Ricerca delle Antichità alla pag. 350. il vero punto dee ridursi alle parole *sede constitutus*, cioè *fide constitutus*, correggendo l' errore dell' Incisore.

Esame del significato delle parole sede constitut. che si trovano nell' Iscrizione sopraddetta.

§. 9. Communicammo il tutto a quei Letterati, che in buon numero intervengono alle Nostre Accademie, che ogni Lunedì teniamo avanti di Noi sopra le materie Ecclesiastiche, e sopra le Antichità sacre, e profane di Roma; e che sono l' unico ristoro, che proviamo in questo Nostro spinosissimo Pontificato; incaricandoli a riconoscere con esatta diligenza, se in altre Lapidi vi fossero le stesse sopradette parole, e quale sia l' intelligenza delle medesime. Dopo accurato studio ci fu riferito, non essersi ritrovate somiglianti parole in verun' altra Lapide Sepolcrale. Circa poi la loro intelligenza, vi fu chi pensò, alludersi da esse alla Cresima ricevuta da Ilaro, leggendosi nell' antico Canone *Spiritus Sanctus de Consecrat. dist.* 5. che lo Spirito Santo nel Battesimo *plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Ma ciò non ci soddisfece: perchè sebbene in un' Iscrizione riportata dalla chiara memoria del Cardinale Noris ne' Fasti Consolari alla pag. 43., e dal Fabretti nelle Iscrizioni alla pag. 557. si legge d' un certo Severo Pascasio, che *percepit* XI. *Kal. Majas*, senza dir che; e ciò s' intenda del Battesimo: non sappiamo però, che vi sia Iscrizione, che parli espressamente della Cresima; forse per la ragione, che volendosi far menzione de' Sagramenti ricevuti, nè potendosi omettere il Battesimo, era lo stesso l' esprimere, che uno era stato battezzato, che il dire, che il medesimo era stato cresimato; dandosi allora in molte Chiese la Cresima immediatamente dopo il Battesimo: il che pure praticavasi nella Chiesa Romana, come può vedersi nell' Ordine Gelasiano pubblicato dal Venerabile

Opinione d' alcuni, che credono indicarsi con queste parole il Sacramento della Cresima.

rabile Servo di Dio Cardinal Tommasi alla pag. 84. ed 85. Di questo rito abbiamo diffusamente trattato in una Nostra Dissertazione *de Synodo Diœcesana*, che composta da Noi in Bologna è stata da Noi medesimi riempita nel tempo del Pontificato, e che, se piacerà a Dio, daremo alle stampe. Ai due Sagramenti di Battesimo, e di Cresima, univasi in alcune Chiese ancor quello dell' Eucaristia, benchè i battezzati, ed i cresimati fossero fanciulli lattanti: come potrete riconoscere dalla Nostra Opera delle Feste di Gesù Cristo, e della Santissima Vergine, e del Sacrifizio della Messa; che abbiamo riempita di varie altre cognizioni acquistate nel tempo del Pontificato pel maggior comodo de' libri, che ci vengono somministrati dalla insigne Biblioteca del Nostro Cardinale Segretario de' Brevi Domenico Passionei, e che composta da Noi in lingua Italiana, è stata felicemente tradotta in lingua Latina dal Sacerdote Michelangelo Giacomelli nostro Cappellano Segreto, ed in quest' anno medesimo è stata stampata in Padova.

Hanno stimato altri significarsi la fermezza e stabilità nella fede.

§. 10. Il Sacerdote Pietro Moretti Canonico di Santa Maria in Trastevere, e che ha dato alle stampe tante belle Opere nelle materie Ecclesiastiche, e che sta preparandone altre, non ostante il grave incomodo, che patisce della vista, ci additò due Lettere di S. Cipriano, quella scritta a Rogaziano Vescovo, nella quale si legge: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, & docet quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas, dicens &c.* l' altra alla plebe Tibaritana, ove così si legge: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui & vivit in æternum, & vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: deducendo da esse, significarsi nelle parole *in fide constitutus*, che Ilaro era pieno di Fede, stabile nella Fede, e ben radicato in essa.

Altri finalmente pensano denotarsi colle parole suddette il Sagramento del Battesimo già ricevuto.

§. 11. Mentre appunto stiamo dettando questa lettera, ci vien presentata una bella Dissertazione del Sacerdote Alessio Simmaco Mazocchi Canonico della Metropolitana di Napoli, Soggetto pieno di sacra, e profana erudizione, data alle stampe, ed indirizzata al Nostro sopradetto Cappellano Segreto Domenico Giorgi. In essa si esaminano le parole *fide constitutus*, che sono nella Lapide d' Ilaro, ed in essa si dimostra, additarsi nelle medesime il Sagramento del Battesimo ricevuto da Ilaro; leggendosi in Tertulliano nel *lib. de Pudicitia c.* 18. ed in molti altri luoghi, *ante fidem*, e *post fidem*, per esprimere, *ante*, e *post Baptismum*, ed essendo pieni i monumenti antichi della frase *fidei Sacramentum*, per additare il Sagramento del Battesimo.

E perchè prevede, che potrebbe rispondersi, parer ciò superfluo, mentre se Ilaro era Cristiano, era altresì d' uopo, che fosse battezzato, osserva con molta accuratezza, che in que' tempi prorogavasi il tempo, in cui da' Cristiani si riceveva il Sagramento del Battesimo, e che allora i Cristiani dividevansi in due classi, una d' Catecumeni, e l' altra de' Battezzati; appellandosi questi ultimi *Fideles*, *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei*, della qual Fede, come virtù, s' imbevevano i Cristiani Catecumeni coll' assistere a' Catechismi de' Parrochi. Non è cosa tanto inverisimile, che ci siano mandate altre erudite Dissertazioni sopra l' intelligenza delle dette parole. Se verranno, ben volentieri le leggeremo: ed intanto, lasciando l' affare nello stato, in cui è, ci siamo risoluti di rivolgere il Nostro pensiero ad altro Corpo Santo da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna.

Due Classi de Cristiani, altri Battezzati, altri Catecumeni.

Scoperta in Roma del Cimiterio di S. Trasone.

§. 12. Non molti anni sono fu scoperto il Cimiterio di S. Trasone, di cui si fa menzione nel Martirologio Romano agli 11. di Dicembre: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato Martyrio coronatus est*. Come è noto ad ognuno, Massimiano intraprese la gran fabbrica delle Terme di Diocleziano. Per eccesso di crudeltà, e per vedere se ciò, che non poteva ottenere col dar prontamente la morte ai seguaci di Cristo, l' avesse potuto ottenere con un' ignominiosa, e lunga pena, condannò i Soldati Cristiani all' opera di fare le cave d' arena necessaria per la grande opera. Grandissimo senza dubbio fu il numero di

Cristiani condannati da Massimiano alla fabbrica delle Terme di Diocleziano.

pag. 84. & 85. De hujusmodi ritu fuse egimus *in Dissertatione de Synodo Diœcesana*, quæ a Nobis Bononiæ composita, deinde Nostri Pontificatus tempore locupletata, Deo annuente, publica luce donabitur. Baptismi, & Confirmationis Sacramentis addebatur olim in quibusdam Ecclesiis etiam Eucharistia, quamvis Baptizati, & Confirmati, essent adhuc lactentes puelluli, ut colligere poteftis ex Nostro Opere *de Festis Jesu Christi, & Beatæ Mariæ Virginis, & de Missæ Sacrificio*, quod Opus, quanto major est librorum copia, qui Nobis post Nostri Pontificatus exordia suppeditantur ab insigni Bibliotheca Dominici Cardinalis Passionei, variis notitiis tanto magis adauctum, atque insuper ex Italico sermone in Latinam linguam feliciter translatum a Michaele Angelo de Giacomellis Nobis ab intimo Sacello, hoc ipso anno typis Patavinis prodiit in lucem.

Alii putant fide firmitat. notari.

§. 10. Sacerdos Petrus Morettus Canonicus S. Mariæ trans Tyberim, qui tam egregia volumina de rebus Ecclesiasticis edidit, aliaque plura actu præparat, quamvis non levi oculorum incommodo laboret; duas Nobis indicavit S. Cypriani epistolas, alteram Rogatiano Episcopo scriptam, in qua sic legitur: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, & docet, quæ sit Sacerdotalis auctoritas & potestas, dicens &c.* alteram, ad Populum Tibaritanum, quæ sic habet: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui & vivit in æternum, & vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: atque hinc inferebat per illa verba *in fide constitutus*, quæ sunt in Ilari lapide, significari, quod Ilarus plenus fide, stabilis in fide, radices in eadem fide jecerat admodum profundas.

Alii tandem judicant intelligi ea verba de Sacram. Baptism.

§. 11. Porro dum hanc ipsam Epistolam dictaremus, ecce Nobis exhibita est Dissertatio pulcherrima typis edita, & prælaudato Dominico Georgio Nobis ab intimo Sacello dicata. Ea habet Auctorem Sacerdotem Alexium Symmachum Mazzochium Canonicum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis, virum tum sacra, tum profana eruditione clarissimum. Ibi ad examen revocantur ea verba *fide constitutus*, ab iisque significari ostenditur Sacramentum Baptismi susceptum ab Ilaro. Legitur enim in Tertulliano *lib. de Pudicitia cap.* 18. & alibi, *ante fidem*, & *post fidem*, ad significandum *ante* & *post Baptismum*, immo vetera Monumenta passim utuntur hac phrasi *fidei Sacramentum* ad Sacramentum Baptismi indicandum.

Et quia intelligit posse opponi, totum hoc superfluum videri, quandoquidem si Ilarus Christianus erat, necesse pariter erat, fuisse baptizatum, animadvertit quam diligentissime, quod tunc tempus suscipiendi Baptismum protrahebatur, adeoque Christiani dividebantur in duas veluti classes, quarum unam constituebant Catechumeni, alteram Baptizati, atque hi quidem *Fideles* nominabantur; *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei*; qua Fidei virtute imbuebantur Christiani Catechumeni Parochorum catechismum sua præsentia frequentantes. Non est admodum inverisimile, quod aliæ ad Nos super eodem argumento Dissertationes perveniant. Si ita erit, libenti animo eas percurremus. Nos interim hanc materiam intactam relinquentes, ad aliud Sacrum Corpus curam Nostram convertere statuimus, quod ad Ecclesiam Nostram Bononiensem mittamus.

Duæ Christianorum Classes, altera baptizatorum, Catechumenorum altera.

§. 12. Paucis abhinc annis detectum fuit Cœmeterium S. Thrasonis; de quo mentionem facit Martyrologium Romanum *die* 11. *Decembris*: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, & in carcere positos de suis facultatibus, aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, & Prætextato, Martyrio coronatus est*. Ut notum est unicuique, Maximianus ædificium aggressus est Thermarum Diocletiani. Excessu crudelitatis abreptus, atque ut experiretur, utrum id, quod obtinere non poterat prompta morte Christi sequacibus violenter illata, obtinere posset ignominioso & diuturno supplicio, milites Christi damnavit ad excavandam arenam pro tam ingenti ædificio necessariam. Immanis procul dubio fuit illorum numerus, qui in Chri-

S. Thrasonis Cœmeterium Romæ detectum.

Christiani damnati a Maxim. adversam pro Diocl. Thermis excavandam.

Christiana Religione perseverantes mortui sunt ex nimio labore. Qui superstites vixerunt decem mille ducenti & tres, ii occisi sunt in odium Christianæ Fidei intra Vallis Planitiem extra Portam Trigemniam, in loco, qui appellatur *Gutta jugiter manans, ad Aqua Salvias*, ut fuse narratur in Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 298., ubi piissimus Auctor animadvertit, quod cum dirutæ sint, & redditæ inutiles reliquæ omnes Romanorum veterum Thermæ, unicæ, si minus integre, saltem magna ex parte subsistunt Diocletiani Thermæ, in Ecclesiam commutatæ ad honorem Beatissimæ Virginis, & Angelorum, fortasse quia sudoribus Confessorum Christi fuerunt exædificatæ.

Narratur, quomodo in Cœm. S. Thrasonis repertum fuerit Corpus S. Proci cum propria inscriptione & Vase sanguine resperso.

§. 13. Sed ut reditum faciamus ad Cœmeterium Sancti Thrasonis Via Salaria, quod detectum fuit in arenariis ad fodiendam arenam apertis pro Thermarum prædictarum ædificio: Joannes Marangonius Sacerdos supra commendati Canonici Boldetti studiorum laborumque, per triginta & amplius annos, socius indivisibilis, historiam fideliter narrat in Appendice ad Acta S. Victorini Episcopi typis edita simul cum longa serie marmorearum Inscriptionum, quas in Cœmeteriis collegerat; & quarum memoria in fatali incendio ejus domicilii ideo non periit, quia priusquam ædes conflagrarent, eas jam viris eruditis ipse communicaverat.

Joanni igitur Marangonio Sacerdoti una cum Canonico Boldetto feliciter successit, ut via quædam subterranea sese aperiret, valde lutulenta, in qua ipsi operariis insistentes, ut excavationem prosequerentur, tum demum invenerunt sepulchra nonnulla, quorum alia suas inscriptiones præseferebant, alia non item; in omnibus tamen habebatur vasculum aut sanguine plenum, aut tinctum colore sanguineo, aut crustas saltem sanguineas aliquo modo occludens.

Inter cætera, unum inventum est Sepulchrum cum sequenti Epigraphe.

Pater Filio Proco Qui
vixit Filio VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Epigraphe hæc insculpta erat marmori Salino, & poris pleno, quod ab aqua penetratum & corrosum, levissimo quoque attactu in pulverem redigebatur. Quapropter cum providus, & peritus antea laudatus Marangonius clare animadvertisset fieri non posse, ut marmor illud extraheretur, deliberavit verba transcribere, eaque in citata Appendice *pag.* 88. in lucem proferre.

Nullum os desiderabatur ad corporis integritatem, quin etiam in Sepulchri loco consueto existebat vas tinctum, cum crustis sanguineis: quæ ossa cum vasculo a Sacerdote, pro sui Officii munere, exhibita Cardinali Guadagni Romæ Vicario, reposita fuerunt de more in Custodia, ut deinde opportuno tempore illustri alicui viro concederentur, qui preces porrigeret ad impetrandum aliquod Corpus sacrum integrum, cum proprio nomine, ut in insigni quapiam Ecclesia collocaretur.

Extracta fuerunt ossa cum vase supra memorato die 9. Maji anni 1737. Nos autem quoniam nihil amplius de corpore invento cum Ilari nomine cogitabamus, Sacerdoti Marangonio communicavimus desiderium Nostrum habendi sacrum aliquod Corpus insigne, quod Ecclesiæ Nostræ Bononiensi, ut diximus, mitteremus. Hoc audito, ipse indicavit Nobis Corpus Sancti Proci, ipse idem Nobis illud attulit in parva capsa sigillo Card. Vicarii munita, ipse Nobis fideliter narravit ea, quæ supra exposuimus; addiditque præterea, prope Sancti Proci Sepulchrum duo pariter Sepulchra inventa esse cum sanguinis vasculo, ubi ossibus pene in cinerem solutis, lapides indicabant, illa duo esse Puerorum Corpora, quorum alter septem, alter erat annorum trium: ex quo colligebat eruditus vir, persecutionem illam, qua Martyrio coronatus est Sanctus Procus, esse non potuisse nisi gravem, atque unam ex crudelissimis. In hujusmodi enim persecutionibus crudelis Tyrannorum barbaries neque sexui pepercit, neque ætati, quamtumlibet infantili. Denique in urna, quam confici fecimus, vobisque pariter donamus, idem ipse propria manu collocavit vas, aptavitque ossa singula,

di quelli, che senz'abbandonar la Cristiana Religione morirono nel penoso travaglio. Dieci mila dugento e tre ne sopravvissero, e questi furono fatti morire in odio della Fede di Cristo nel concavo della valle fuori della Porta Trigesima nel luogo detto *Gutta jugiter manans ad Aquas Salvias*; come diffusamente si vede negli Annali del Cardinal Baronio all'anno di Cristo 298., ove piamente osserva, che essendo cadute, o rese inutili tutte le altre Terme degli antichi Romani, non resta in piedi, che una gran parte di quelle di Diocleziano, commutata in uso di Chiesa in onore della Vergine Santissima, e degli Angeli, forse per essere state fabbricate colle fatiche dei Confessori di Cristo.

Si narra come fosse trovato nel Cimiterio di S. Trasone il Corpo di S. Proco colla propria Iscrizione e col Vaso tinto di Sangue.

§. 13. Ma ritornando al Cimiterio di S. Trasone posto nella Via Salaria, il di lui ritrovamento nelle cave d'arena aperte per la fabbrica delle Terme sopraddette, viene fedelmente esposto dal Sacerdote Giovanni Marangoni, compagno già da trenta, e più anni indivisibile negli studj e nelle fatiche del sopraddetto Canonico Boldetti, nell'Appendice agli Atti di S. Vittorino Vescovo, che esso ha dato alle stampe con una serie ancora di Lapidi ritrovate ne' Cimiterj, la memoria delle quali, dopo il fatale incendio seguito nella sua abitazione, sopravanzò, per essere state prima dell' incendio comunicate dal detto Sacerdote a Persone erudite.

Al Sacerdote dunque Marangoni unitamente col Canonico Boldetti toccò la bella sorte di ritrovare una strada sotterranea, ripiena di fango, e facendo proseguire il lavoro, di ritrovar dipoi alcuni Sepolcri, altri con Iscrizioni, altri senza Iscrizioni, e tutti, o con un Vasetto pieno di sangue, o tinto di color sanguigno, o con croste di sangue in qualche parte del Vaso.

Fra gli altri Sepolcri ne fu trovato uno colla seguente Iscrizione;

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Era l'Iscrizione scolpita in un marmo salino, e poroso, e che penetrato, e corroso dall'acqua, ad ogni leggier tatta andava in polvere; per lo che avendo il provido, e pratico Marangoni ben compreso, ch' era impossibile estrarlo, prese il partito di copiar le parole, e di stamparle nella sua citata appendice alla pag. 88.

Non mancava verun osso integrante il Corpo: eravi nel Sepolcro, nel luogo solito, il Vaso tinto, e colle croste di sangue. Ed essendone stata fatta dal Sacerdote, secondo il suo dovere, la consegna al Cardinal Guadagni Vicario di Roma, furono le Ossa, ed il Vaso posti nella solita Custodia, per essere poi in qualche opportuna occasione consegnati a qualche riguardevole Personaggio, che facesse istanza per qualche Corpo Santo intero, e col proprio nome, da collocarsi in qualche illustre Chiesa.

Seguì l'estrazione di tutte le Ossa, e del Vaso ai 9. di Maggio del 1737. Ed avendo Noi, dopo aver abbandonato il pensiere dell' altro Corpo ritrovato col nome d' Ilaro, comunicata al Sacerdote Marangoni la Nostra brama d'avere un Corpo Santo qualificato, come sopra, da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna, esso è quello, che c'indicò il corpo di S. Proco, che ce lo portò in una Cassetta sigillata coi Sigilli del Cardinal Vicario, che ci raccontò con ogni ingenuità, e fedeltà quanto di sopra abbiamo esposto: aggiungendo, che atroce dovette essere la Persecuzione, nella quale S. Proco ricevè il Martirio, essendosi ritrovati vicini al di lui Sepolcro due altri Sepolcri col Vaso di Sangue, ma colle Ossa quasi ridotte in cenere, e colle Lapidi indicanti, ch'erano Sepolcri di due Fanciulli, uno d' anni sette, e l'altro d' anni tre; non avendo nelle gravi, ed atroci Persecuzioni la barbarie perdonato nè al sesso, nè all'età benchè infantile. Esso finalmente è stato quello, che nell' Urna fatta fare da Noi, e che pure vi mandiamo, ha colle proprie mani collocato il Vaso, accomodate le Ossa, che, fatte riconoscere dal Nostro Cameriere Segreto, e primario

rio Medico Antonio Leprotti, formano un Corpo intero.

Devesi a questo Corpo il culto di Santo, perchè il Vaso tinto di Sangue è segno indubitato del Martirio.

§. 14. Eccovi, Diletti Figliuoli, tutta la storia del luogo, del tempo, e di tutto ciò, che appartiene al ritrovamento, ed estrazione del Corpo di S. Proco, che vi mandiamo, acciò, secondo gli ordini opportuni, che già da Noi sono stati dati, sia collocato sotto uno degli Altari della Nostra Metropolitana, ed esposto al pubblico culto. Ad esso poi deesi il culto, ed il titolo di Santo: perchè senza dubbio sarà noto alla vostra erudizione, che non è mai caduto in capo a veruno, quantunque acuto, e desideroso, come suol dirsi, di vedere il pelo nell' uovo, di dubitare, che, un Corpo ritrovato nelle Catacombe di Roma col Vaso o pieno, o tinto di sangue, non sia il Corpo d'uno, che ha sofferta la morte per Cristo. L'Arringhi, il Mabillon, il fu Senatore Buonarrotti, il fu Raffaello Fabretti, e vaglia per tutti l' Abbate Lodovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Sacerdote Marangoni, il Cavaliere Vittorj, i Ministri dell' estrazioni de' Corpi, concordano pienamente in questo sentimento, come potrete facilmente vedere nel citato capo 27. della Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum* lib. 4. part. 2. dal n. 22. sino al fine, della stampa di Padova; ove sono fedelmente registrate, ed abbracciate da Noi le autorità de' predetti, unitamente con un' esperienza fatta dal citato Fabretti, colla quale convinse chi troppo arditamente pretendeva, che le croste di que' Vasi avessero potuto provenire da una concrezione di sali minerali; avendo fatto conoscere, che sicuramente provenivano dalla massa del sangue. L'Arringhi, il Muratori, Noi stessi, abbiamo parlato della pia costumanza de' primi Fedeli, di raccorre e conservare il Sangue de' Martiri: e quando aveste curiosità di vedere qualche cosa di più, potete dare un' occhiata alla prima parte del tomo secondo *de Cultu Sanctorum dissert.* 5. *cap.* 1. §. 7. ed al *cap.* 31. del Nostro comune Concittadino Abbate Gio: Grisostomo Trombelli, che ha colla sua solita molta erudizione discorso ancora di questo punto.

Ricercasi, se in alcun Ecclesiastico monumento si faccia menzione di S. Proco.

§. 15. Per assicurare il culto al Corpo, che vi mandiamo, ed altresì il titolo di Santo a Proco, null' altro è necessario. Ma ciò non ci ha punto liberato da una diligente indagine, fatta da Noi, e fatta fare da altri, per vedere, se in qualche Litania, se ne' Martirologj del Rosvveydo, del Beda, del Floro, del Rabano, del Notkero, di Wandalberto, nell' Efemeridi Greco-Mosche, e nel Basiliano Menologio tradotto dal Greco in Latino dalla santa memoria di Clemente XI. si ritrovasse fatta menzione di questo S. Proco.

Probabilità che il S. Proco di cui si ragiona, sia quello stesso nominato nel Mart. di S. Girolamo.

§. 16. Il nome di Proco non fu incognito appresso i Profani, come può vedersi in alcune Lapidi nella nobile Collezione del più volte citato Muratori alla pag. 815. n. 4. ed alla pag. 1472. num. 2. In ciò poi, che appartiene a' Martirologi, sarebbe un torto manifesto, che faressimo al vostro sapere, se temessimo, che vi giungesse nuovo il credito, che si deve, e che da tutti è professato al Martirologio di S. Girolamo, al quale poi da Persone divote sono state fatte varie aggiunte d' alcuni Santi vissuti in tempi posteriori a S. Girolamo. Nel Monastero Corbejense se ne ritrovò un antico esemplare, che Ugone Menardo avea pensato di dare alle stampe: ma quello, che esso non fece, fu di poi fatto da Luca d' Achery, nel suo Spicilegio, o sia Collezione d' alcuni antichi Scrittori ritrovati nelle Biblioteche della Francia. Questo Martirologio di S. Girolamo è nel tom. 2. della detta Collezione della stampa di Parigi del 1723., ed ivi alla pag. 12. al secondo giorno di Giugno, fra gli altri Santi di Roma ritroviamo annoverato S. Proco: *Item Marthe*, *Marcellæ*, *Proci*, *Datulæ*, *Victuriæ*, *Joviani*. E trattandosi ivi d' un Santo di Roma, come abbiamo detto, e sapendosi, come pure si è detto, che chi in Roma sopportava il Martirio, era sepolto nelle Catacombe colla divisa particolarmente del Vaso di sangue, ogni verisimilitudine c' induce a credere, che quel S. Proco, il di cui Corpo è stato estratto dalle Catacombe col predetto Segno, sia per appunto quello, di cui si parla nel Martirologio di S. Girolamo.

§. 17.

la, quæ, mandantibus Nobis, recognita ab intimo Cubiculario Nostro & Archiatro Antonio Leprotto, integrum corpus perficiunt.

Huic Corpori cultus debetur, & titulus S. quandoquidem vas respersum sanguine, indubia est martyrii nota.

§. 14. Ecce igitur, Dilecti Filii, narrationem completam tum loci, tum temporis, cæterarumque circumstantiarum omnium, quæ spectant ad seriem facti, per quod inventum est atque extractum Sancti Proci Corpus, quod vobis mittimus, ut juxta Nostra mandata collocetur sub una ex aris Metropolitanæ Nostræ publico cultui expositum. Ipsi debetur cultus, & titulus Sancti, quia procul dubio, ut eruditioni vestræ notum esse debet, nulli unquam venit in mentem, quantumvis acuto ingenio is fuerit, & cupidus quærendi, ut ajunt, nondum in scirpo, nulli, inquam, venit in mentem dubitatio, quod Corpus in Catacumbis Romanis inventum cum vasculo sanguinis aut pleno, aut tincto, non sit Corpus alicujus, qui mortem pro Christo sustinuerit. Arringhius, Mabillonius, bonæ memoriæ tum Senator Buonarrotti, tum Raphael Fabrettus, & qui unus pro cunctis valere debet Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldettus, Sacerdos Marangonius, Eques Victorius, aliique Ministri Corporum extractionibus inservientes, in hoc unanimiter conveniunt; ut eruere facile potestis *ex cit. Cap.* 27. *Operis Nostri de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *a num.* 22. *usque ad finem*, *editionis Patavinæ*, ubi fideliter enumerantur, & adoptantur a Nobis auctoritates prædictæ, simul cum experimento prælaudati Fabretti, quo redarguit nimis audacem eorum opinionem, qui contendebant illorum vasculorum crustas non improbabiliter a salium mineralium concretione fuisse productas; atque ostendit, eas sine ulla controversia provenire a sanguinis massa. Arringhius, Muratorius, Nos ipsi, verba facimus de pia veterum Fidelium consuetudine colligendi & conservandi Sanctorum Martyrum Sanguinem, de qua re si plura discere exoptatis, percurrite *primam Partem tom.* 2. *de Cultu Sanctorum Dissert.* 7. *cap.* 1. §. 7. *& cap.* 31. concivis Nostri Joannis Chrysostomi Trombelli Abbatis, qui ea qua solet, ingenti eruditione etiam hoc argumentum pertractavit.

Quæritur num in aliquo Eccl. monumento Sancti Proci fiat mentio.

§. 15. Nihil amplius requiritur, ut pro certo habeatur, non modo titulum Sancti, Proco deberi, sed etiam cultum ejusdem Corpori, quod vobis mittimus, negari non posse. Verumtamen illud pariter pro complemento inquirere diligenter voluimus, atque alios indagare fecimus, utrum in veteri aliqua Litania, aut in Martyrologiis Rosvveydi, Bedæ, Flori, Rhabani, Notkeri, Wandelberti, in Ephemeridibus Græco-Moschis, & in Basiliano Menologio e Græco in Latinum sermonem translato a sanctæ memoriæ Clemente Papa XI., mentio de hoc S. Proco habeatur.

Verisimile est, S. Procum, de quo agitur, eumdem esse cum illo, de quo meminit Martyr. S. Hier.

§. 16. Nomen Proci non fuit ignotum Gentilibus, ut videre est in satis ampla Inscriptionum Collectione apud sæpe laudatum Muratorium *pag.* 815. *num.* 4., *& pag.* 1472. *num.* 2. Quod autem spectat ad Martyrologia; eruditioni vestræ manifesta fieret injuria, si dubitaremus vobis non esse perspectum, quanta in æstimatione sit, ac semper fuerit Martyrologium Sancti Hieronymi, cui decursu temporis multa a piis, ac religiosis viris facta sunt additamenta quorumdam SS. qui certe post S. Hieron. floruerunt. In Monasterio Corbejensi antiquum hujus Martyrologii exemplar inventum est, quod Hugo Menardus typis edere cogitaverat. Quod tamen ipse non potuit conficere, perfecit postea Lucas Acherius in suo Spicilegio, seu Collectione veterum quorumdam Scriptorum, quos in Galliæ Bibliothecis invenit. Hieronymianum hoc Martyrologium extat *in tom.* 2. *cit. Collect.*, *editionis Parisiensis* 1723. ibique *pag.* 12. *die* 2. *Junii* inter cæteros Sanctos legimus Sanctum Procum: *Item Marthæ*, *Marcellæ*, *Proci*, *Datulæ*, *Victuriæ*, *Joviani*. Atque ibi cum sermo sit de Sancto Romæ passo, ut diximus, cumque pariter certum sit, quod, qui Romæ Martyrium sustinebant, sepeliebantur in Catacumbis cum Vase sanguinis, præcipuo sui Martyrii signo, verisimile admodum est, Sanctum Procum, cujus Corpus extractum est cum signo prædicto, esse utique illum eumdem, de quo fit mentio in Martyrologio Sancti Hieronymi.

§. 17.

In un' altro Codice si legge Perco in vece di Proco.

§. 17. Per non dissimularvi cosa veruna, vi direмо, che questo stesso Martirologio di S. Girolamo è stato anche stampato dall' erudito Francesco Maria Fiorentini, e che questi seguitando un Codice di Lucca, al giorno secondo di giugno pag. 567. non dice *Proci*, ma *Perci*, allegando anche nella Note un altro Manoscritto antico d' Anversa. Ma non avendo nelle stesse Note alla pag. 568. tralasciato l' ingenuo Fiorentini di portar anche il Codice di Corbeja colle parole esprimenti il nome di *Proco*, e non di *Perco*: e quello che più importa, nell' Indice de' Santi posto al fine del Martirologio, facendo menzione di *Proco*, e non di *Perco*: di quì nasce una forte conghiettura, ch' esso preferì la lezione Corbejense a quella di Lucca, e d' Anversa. E gli eruditi Collettori degli Atti de' Santi, Henschenio, Papebrochio, Baertio, e Gianningo, nel tom. 1. del mese di Giugno al giorno secondo pag. 209. dopo aver tessuto un Catalogo di Martiri Romani, ed avervi posto il nome di *Perco*, seguitando la lezione del testo stampato dal Fiorentini, alla pagina 210. non ebbero difficoltà di confessare, che in altri Codici, in luogo di *Perco*, leggevasi *Proco*.

Ma il nome di Perco non trovasi in veron Monumento, sia sacro, o profano. E' dunque verisimile essersi dagli Amanuensi cangiato nel copiare il nome di Proco in Perco.

§. 18. Che se al già detto aggiugnerassi, che in verun altro monumento o sacro, o profano, per quante diligenze siansi fatte, non si ritrova il nome di *Perco*, il che, come pure è stato accennato, non succede di quello di *Proco*, due sono le illazioni, che da ciò si possono dedurre; una, ch' è più verisimile la lezione del Codice Corbejense, dall' altra di Lucca, e d' Anversa: e la seconda, che si può, senza nota di giudizio temerario, asserire, essersi dagli Amanuensi nel copiare, e ricopiare cangiato il nome di *Proco* in quello di *Perco*.

E quando mai si rispondesse, essersi anche potuto mutare dagli Amanuensi il nome di *Perco* in quello di *Proco*, si potrebbe sempre replicare, esser più facile, copiando, e ricopiando, di mutare *Proco* in *Perco*, che *Perco* in *Proco*. Nel tomo terzo del Tesoro nuovo degli Anecdoti del Martene, e del Durand, della stampa di Parigi del 1717. alla pag. 1614. si può vedere, che i nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*, sono, per incuria degli Amanuensi, stati mutati in alcuni antichi Martirologj nei nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto*, e non già i nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto* nei nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*.

Si comanda d' esporre al pubblico culto il Corpo di S. Proco.

§. 19. Vaglia però quanto fin ora si è detto, per quello, che può valere. Noi appoggiamo il nome di *Proco* alla Lapide; Noi il Martirio, al Vaso colle croste sanguigne; e sappiamo, che pel pubblico culto, e per la dinominazione di Santo, ciò basta. Espongasi dunque il Corpo, che vi mandiamo, al pubblico, s' infiammi la vostra divozione, e del rimanente del Clero, e del Popolo, verso queste nuove Sante Reliquie: e sappiate, che i Corpi, e le Reliquie de' Santi sogliono essere per misericordia di di Dio un valido presidio per tener lontane dalle Città, nelle quali sono collocate, e venerate, le disgrazie, dalle quali sarebbero oppresse. Al Martire Teodoro S. Gregorio Nisseno attribuisce l' essere stata preservata la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da un' imminente devastazione minacciatale dagli Sciti, come può vedersi nella sua Orazione sopra lo stesso Martire. Lo stesso scrive Evagrio al lib. 4. cap. 27. del Martire Sergio, che liberò la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da una terribile invasione di Cosroe. Abbiamo di sopra nominato il nostro Padre Abbate Trombelli. Ora di nuovo lo nominiamo; avendo esso pure nella cit. dissert. 7. al cap. 24. e seguenti, dimostrato con molta felicità ed erudizione, questo stesso assunto. E quì intanto abbracciandovi con Paterno affetto vi diamo l' Apostolica Benedizione.

Le Reliquie de' Santi sogliono preservare le Città da molte disgrazie.

Dat. 22. Aprilis 1745. Pontif. V.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

In alio Codice pro Proco Percus legitur.

§. 17. Ne quid tamen dissimulemus; dicere necesse est, Martyrologium hoc ipsum editum pariter fuisse ab erudito viro Francisco Maria Florentino, qui secutus lectionem Codicis cujusdam Lucensis *die* 2. *Junii pag.* 567. non legit *Proci*, sed *Perci*, aliud quoque MS. vetus Antuerpiense *in Adnotationibus* producens. Sed cum *in iisdem adnotationibus pag.* 568. non prætermittat ingenuus Florentinius Codicem etiam Corbejensem citare, qui legit non *Percum*, sed *Procum*; &, quod majus est, cum in SS. Indice ad finem Martyrologii mentionem faciat de *Proco*, non autem de *Perco*; hinc oritur validum argumentum inferendi, quod a Florentinio Corbejensis Lectio Lucensi anteponatur, atque Antuerpianæ. Eruditi viri, qui acta Sanctorum collegerunt, Henschenius nempe, Papebrochius, Baertius, & Janningus *tom.* 1. *mensis Junii die* 2. *pag.* 209. post Catalogum Martyrum Romanorum, in quem inserunt nomen *Perci*, amplectentes lectionem editionis Florentinii *pag.* 210. fateri deinde non dubitarunt, quod *Procus* legebatur in aliis Codicibus, non *Percus*.

Sed Perci nomen nullibi occurrit.

§. 18. His omnibus addendum est, nullum aliud neque sacrum, neque profanum monumentum, quacumque diligentia adhibita, potuisse inveniri, in quo nomen *Perci* haberetur; e contrario *Proci* nomen facile, ut diximus, in antiquis inscriptionibus occurrere. Ex quo inferri possunt hæc duo: alterum, quod lectio Codicis Corbejensis verisimilior sit, quam lectio Codicis Lucensis, & Antuerpiani: alterum vero; quod sine temerarii judicii nota affirmare liceat; *Proci* nomen ab Amanuensibus per iteratas exemplarium transcriptiones in illud *Perci* mutatum fuisse.

Nil facilius, quam ab Amanuensibus Proci nomen in aliud Perci commutatum fuisse.

Quod si forte objiciatur, nomen *Perci* mutari potuisse ab Amanuensibus in illud *Proci*, semper reponi posset, facilius esse, iterum atque iterum rescribendo, mutare *Procum* in *Percum*, quam *Percum* in *Procum*. Nam apud Martene, & Durand *tom.* 3. *Novi Thesauri Anecdoctorum*, *edit. Parisiensis* 1717. *pag.* 1614. apparet nomen *Sanctorum Proti*, & *Hyacinthi* Amanuensium incuria mutatum fuisse in quibusdam Martyrologiis antiquis cum nomine *Sanctorum Pressi* & *Hyacinthi*, non vice versa.

Publicus Corpori S. Proci cultus decernitur.

§. 19. Valeat tamen quod diximus usque adhuc, quantum valere potest. Nos asserimus *Proci* nomen, propter marmoris sepulchralis auctoritatem: asserimus Martyrium, propter Vasculum tinctum cruoris sanguineis: & nihil amplius requiri certi sumus ad publicum cultum, & Sancti titulum Nostro Martyri asserendum. Exponite igitur publico cultui Corpus, quod vobis mittimus, vestra & totius Populi, ac Cleri pietas accendatur magis ac magis erga sacras exuvias; illudque in mentem revocate, quod Corpora, & Sanctorum Reliquiæ illis Civitatibus, ubi jacent, & venerantur, solent esse divina favente misericordia, validum præsidium ad arcendas inde calamitates, a quibus secus opprimerentur. Martyri Theodoro acceptum refert S. Greg. Nyssenus, quod Civitas, in qua ejus Sactum Corpus, asservabatur, liberata fuerit ab impendenti devastatione, quam Scythæ minabantur, ut videre est *in Oratione de eodem Martyre*. Idem scribit Evagrius *lib.* 4. *cap.* 27. de Martyre Sergio, qui Civitatem, ubi erat Sacrum ejus Corpus, a terribili Regis Choitoæ invasione liberavit. Superius mentionem fecimus de Concive Nostro Joanne Chrysostomo Trombelli Abbate, nunc iterum ejus memoriam repetimus, qui pariter *supra cit. Dissert.* 7. *cap.* 24. & *seq.* hoc idem assumptum summa felicitate, atque eruditione comprobavit. Jam vero ut finem faciamus, paterna vos benevolentia complectentes, Apostolicam Benedictionem Vobis impertimur.

SS. Reliq. ad arcendas a Civitatibus calamitates præsidio sunt.

Dat. 20. Aprilis 1745. Pontif. V.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilectis Filiis Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis.

Literæ Apostol. in forma Brevis Capitulo & Canonicis Ecclesiæ Metrop. Bononiensis.

Dilecti Filii Salutem, & Apostolicam Benedictionem. Insignes, quæ amplissimam istam Metropolitanam Ecclesiam maxime illustrant & ornant, laudes, & decora, tum opportunis ad divini honoris & Ecclesiasticæ disciplinæ incrementum editis legibus, tum ædificiorum vel accessione vel instauratione, tum denique additis pretiosæ supellectili ornamentis, pro viribus hactenus augere adeo sollicite studuimus, ut officio quidem minime defuisse Nobis ipsi quodammodo blandiamur: amori vero erga Sponsam, quæ gaudium & corona Nostra semper erit, nunquam videamur satisfecisse. Ut autem constantissimam voluntatem Nostram eidem novo testimonio amplius declaremus, ad cœleste præsidium publicis necessitatibus confirmandum, Corpus S.Proci Martyris e Sancti Thrasonis Cœmeterio eductum & extractum, in eadem Metropolitana semper adservandum, Vobis, paterni Nostri amoris pignus, dono mittimus. Porro de hujus Sancti Martyris inventione, deque certissimis argumentis, notis ac symbolis, per quæ ejus Martyrium exploratissime designatur, pluribus ac subtiliter admodum scribimus in epistola, quam Italico idiomate ad Vos hac ipsa die damus: cui has etiam in forma Brevis literas adjungimus, quas pro publico authenticoque documento futuris temporibus esse volumus. Eapropter Venerabile Sancti Proci Corpus, una cum Ampulla vitrea ipsius Sanguine respersa, qua cum fuit Sepulcro conditum (quemadmodum antiquis erat in more positum Martyrum Corpora tumulo mandare) decenter composuimus atque collocavimus in Capsula ex ære auro inducto ad urnæ instar compacta & conformata, elegantissimo opere elaborata, crystallinis sex tabulis undique contecta: quam ad certam perpetuamque rei fidem Nostris in cera hispanica rubri coloris impressis signis obsignavimus. Vobis igitur injungimus & mandamus, ut Sacra tanti Martyris pignora, cum perenni paternæ caritatis Nostræ memoria, ad majorem Divini nominis gloriam, Sanctorumque cultum, in ista Metropolitana Ecclesia publicæ Fidelium venerationi exponatis: Fore certo sperantes, ut præsentissimo etiam ejusdem Martyris patrocinio, ampliora in dies divinæ clementiæ munera Vobis comparetis, quibus euntes de virtute in virtutem, ambuletis, digne Deo in omni opere bono fructificantes, & veritatem in caritate facientes, crescatis in illo per omnia, qui est Caput Christus: apud quem assiduas ad opportunam imbecillitati Nostræ opem implorandam preces effundite. Ac Vobis, Dilecti Filii, quos eadem, qua antea præsentes, nunc autem absentes benevolentia complectimur, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ &c. 20. Aprilis 1745. Anno Quinto.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV.

Epistola prima ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de facultate consecrandi Abbatialem Ecclesiam Campidonensem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Abbas Campidonensis Ecclesiam Abbatialem consecrat ex privil. Apostol.

EX tuis precibus mense Martii nuper elapsi ad Nos perlatis accepimus, Ecclesiam Abbatialem, cui præes, sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum aliquot Martyrum erectam, vetustate & dignitate conspicuam, cum a Prædecessore Nostro Hadriano PP. I. sacro Ecclesiæ ritu fuerit consecrata, occasione belli contra Suecos initi, decimoseptimo sæculo fere dimidio funditus eversam, tandem nobili ædificio rursus fuisse instauratam. Cumque, juxta Sacrorum Canonum Sanctiones, Ecclesia novo opere instructa, nova itidem consecratione initianda sit; illud a nobis postulasti, ut ejusmodi consecrationis ministerium tibi, auctoritate Apostolica perficiendum demandaretur. Etsi vero tanti privilegii magnitudo Nobis perspecta esset, nihilominus meritorum tuorum intuitu, ipsa quoque Ecclesiæ tuæ insigni nobilitate, de qua Mabillonius *Analect. tom. 1. ad iter Germanicum*; ipsa item Campidonensi Monasterii remotissima vetustate, cujus initia, privilegia, prærogativas late enumerat Bruschius *in serie Monasteriorum Germaniæ illustr.*, tandemque iis circumstantiis, in quibus versabaris, id suadentibus, petitam facultatem, iis tamen, quas infra enumerabimus, conditionibus circumscriptam, ultro concessimus. Par enim Nobis visa est, cum ad Sacramenti Confirmationis, tum ad Ecclesiarum Dedicationis Ministrum designandum, causa, & exemplum. Enim vero, quamvis Sacramenti Confirmationis administratio ita soli conveniat Episcopo, ut nullus Antistes simplicem Sacerdotem, qui baptizatos confirmet, possit delegare; multis tamen Prædecessorum Nostrorum exemplis docemur, ejusmodi munus Sacerdotibus, & præcipuis quibusdam Abbatibus, esto nullo charactere Episcopali insignitis, fuisse collatum; modo extraordinarius Confirmationis Minister, Oleo, cui Episcopus pridem benedixit, utatur: ut fusiori calamo scripsimus in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana*, qui nuper e typis prodiit, *lib. 7. cap. 7. & seq.* Haud dissimili dispensatione, Ecclesias consecrandi privilegium quod alioquin nulli convenit, nisi Episcopali dignitate præfulgeat, Apostolicæ auctoritatis limites non excedit, quamvis nulli Episcoporum jus sit, simplicem Sacerdotem ad id muneris designare. Hinc Nobis jure ac merito ex Apostolicæ potestatis plenitudine ad Ecclesiam Campidonensis Monasterii consecrandam Te Ministrum delegimus, his verbis, quæ ex literis Nostris Apostolicis die 12. Martii proxime præteriti editis hic subjicimus: *Hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi, eamdem Ecclesiam Monasterii Campidonensis, juxta præscriptum in Rituali Romano, servatis aliàs de more servandis, recepto prius Oleo Sacro ab Episcopo benedicto, pro hac vice tantum, consecrandi facultatem, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus & indulgemus.* Hinc mense Majo sequenti, ejusdem Ecclesiæ Consecratio, te id agente, solemni ritu, peracta est.

Canonist. sententia de jure Episcop. in Eccl. dicandis.

§. 2. Conveniunt Canonistæ, Episcopis jus esse Ecclesias in eorum Diœcesi existentes consecrandi, imo & alium delegandi Episcopum, qui, delegatione seclusa, consecrationem citra reatum non posset perficere; cum ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess. 6. cap. 5. Reformat.*, nefas sit extraneo Antistite, sine Ordinarii licentia, in aliena Diœcesi exercere Pontificalia. Addunt vero iidem Canonistæ, non posse ab Episcopo simplicem Sacerdotem ad consecrationis opus obeundum designari; quandoquidem uni Summo Pontifici peculiaris hæc jurisdictio reservatur. Ita sentiunt inter Hispanos Gonzalez *Cap. Aqua num. 3. & seq. de Consecr. Ecclef.*, inter Belgas Van Espen *Juris Ecclesiast. part. 2. art. 16. num. 10.* inter Germanos Pirhing *ad lib. 3. Decretalium art. 4. §. 1.* & Schmalzgrueber *ad eumdem tit. §. 1.*, nostrosque inter Italos Tamburini *de jure Abbatum tom. 1. disput. 23. quæst. 7.*

Juxta Canones, Ecclesia dicanda est ab Episc. in cujus Territor. ædificat.

§. 3. Hanc Canonistarum Sententiam nonnulla Ecclesiasticæ Historiæ monumenta illustrant, atque confirmant. In Concilio Arausicano I., quod anno Christi 441. coactum est, quodque in Collectione Labbeana refertur *tom. 3. pag. 1449.*, hæc ad rem nostram decernuntur: *Si quis Episcoporum in aliena Civitatis Territorio Ecclesiam ædificare disponit, vel pro fundi sui negotio, aut Ecclesiastica utilitate, vel*

pro

pro quacumque sua opportunitate, permissa licentia ædificandi, quia prohibere hoc votum nefas, non præsumat dedicationem; quæ illi omnimodis reservatur, in cujus Territorio Ecclesia assurgit. Neque exemplum Sidonii, qui, ut legimus in Epist. 15. lib. 4., Ruthenorum Ecclesiam citra ullam Ordinarii licentiam consecravit, Ecclesiæ moribus, aut disciplinæ adversatur. Scut enim Savarus in Notis ad præallatam Sidonii Epistolam animadvertit, nedum Ruthenorum, sed & aliæ, quæ circumpositæ erant Ecclesiæ, Pastoribus, quos Arianæ persecutionis impetus propulsaverat, jacebant destitutæ; quod idem vel ex ejusdem Sidonii Epistola 6. lib. 7. aperte colligimus: Hinc nil mirum, si, inconsulto Episcopo, qui non aderat, Sidonius ad alienæ Diœcesis Ecclesiam consecrendam accesserit, ne alioquin sacra illa Ædes eximia Consecrationis prærogativa fraudaretur.

Neque officit Sidonii exemplum.

Ex iisdem Sacris Canonibus veterum Presbyteris Ecclesias consecratum Episcopis concess. Presbyt. delegare.

§. 5. Quod uni asseritur Episcopo, ex præstituto Arausicani Concilii Canone, aperte denegatur Presbyteris in secundo Bracarensi Concilio anno Christi 563. sub Pontifice Joanne III. In memorata Collectione Patris Labbe tom. 5. pag. 842. recitatur Can. 19. hisce verbis conceptus: *Item placuit, ut, si quis Presbyter post hoc interdictum ausus fuerit Chrisma benedicere, aut Eccl. aut Altare consecrare, a suo officio deponatur; nam & antiqui hoc Canones vetuerunt*. Sed propius ad rem nostram Concilium Hispalense secundum, cui anno 619. præfuit S. Isidorus, aperte docet, non posse Episcopos simplicem Sacerdotem delegare ad Ecclesiarum Consecrationem perficiendam. Splendidi hujusce monumenti verba sic habent: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, Altaria erigerent, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, & statim a sæculari militia in Sacerdotale Ministerium delegatum. Ergo, ne ultra talis a Nobis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit: scientes, quia sicut Presbytero illicita Consecratio est Altaris, ita & constitutio*.

Dubium, an Hispalensis Concilii Canon etiam de Chorepiscopis meminerit.

§. 6. Codices nonnulli, in quibus præfati Canonis verba exscribuntur, nedum Presbyteros, sed & Chorepiscopos nominant, quibus Ecclesiarum dedicatio, etiamsi Episcopi delegatio faveat, pari jure denegatur. Verum Cardinalis de Aguirre in *Collectione maxima Conciliorum Hispaniæ tom. 2. pag. 464.* accuratiorum Codicum fides secutus, Chorepiscoporum nomen, aliena manu additum, expungit; non enim de Chorepiscopis, sed de solis Presbyteris, Hispalensis Concilii Canon sermonem habet. Præterea doctus idem scriptor *loco citato pag. 473.* postquam satis probavit, Epistolam 88. quæ S. Leoni a nonnullis tribuitur, tanti Pontificis fœtum non esse, sed illam ex Canone septimo Hispalensis Concilii fuisse desumptam; tandem concludit, Chorepiscoporum nomen Canoni insertum, in ipsam Epistolam, quæ ex Canone illo concinnata est, facile descendisse.

Chorepiscopi fere omnes Sacerdotes dumtaxat fuere.

§. 7. Etsi vero daremus, Hispalensis Concilii Canonem Presbyteros atque Chorepiscopos una sociasse, nihil inde conficitur; jam enim nostra ætate communis eruditorum opinio est, Chorepiscopos, si paucos excipias Episcopali charactere decoratos, puros putosque Sacerdotes fuisse. Qua de re consulendi Bellarminus *lib. 1. de Clericis cap. 17.*, Hallier *de Sacris Ordinationibus sect. 5. cap. 2.*, Morinus *Exercitat. 3. cap. 2.* Thomassinus *de Ecclesiastica disciplina part. 1. lib. 2. cap. 1.* Carolus de Fresne *in verb. Chorepiscopi*, Vvitasse *in Appendice ad dissertationem de Episcopis art. 3.*, Le Droit *lib. 8. sect. ult.* Hoc in sensu Hispalensis Concilii Canon commode accipitur, ut nimirum de iis Chorepiscopis, qui Presbyteratus metam non excedunt, sit intelligendus. Juvatur hæc interpretatio ex alia lectione ejusdem Canonis, quem ex Concilio Hispalensi supra recitavimus, si editionem Conciliorum, quæ anno 1585. sub auspiciis Sixti V. Prædecessoris Nostri Venetiis procusa est, consulamus. Enim vero *vol. 3. pag. 55. num. 7.* in ipso Canonis contextu, Chorepiscopi, ac Presbyteri una sociantur; ita tamen, ut par utrisque tribuatur auctoritas. Canonis verba hic atteximus: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Chorepiscopos, vel Presbyteros ordinasse, qui tamen juxta Canones unum sunt &c.*, qua verborum additione, nullum, ut cuique patet, Chorepiscopos, inter ac Presbyteros, statuitur discrimen.

Episcopalis potestas in Ecclesiarum consecratione: simplicium Sacerdot. nulla.

§. 8. Cardinalis Bellarminus *lib. 2. de Confirmat. cap. 12.* docet, inesse Episcopis integram, absolutam, & quæ a nullo dependeat, authoritatem ministrandi Confirmationis, atque Ordinis Sacramenta, quibus Nos addimus & ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Ex quo fit, ut possint Antistites in propria Diœcesi ejusmodi jurisdictione pro libito uti; quamvis, si forte qui Episcopis præest, id prohibeat, vel impediat, hoc in casu actus Superiore vetante exercitus, illicitus quidem fit, non etiam frustraneus. Verum, eodem Bellarmino teste *in loco cit.* longe dissimilis, ubi de simplici Sacerdote sermo est, militat ratio. Etsi namque Ordinis potestas, quæ ex vi characteris Sacerdoti tribuitur, plena, integra, atque absoluta, sit in Baptismi, atque Eucharistiæ Sacramentis conficiendis; inops tamen, inchoata, atque a Superioris nutu dependens habenda est Sacerdotum potestas, quo ad collationem Confirmationis, ac Minorum Ordinum, atque ex pari ratione quoad ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Hinc sequitur, ut, nisi Superioris accesserit delegatio, mutila hæc, atque infirma Sacerdotum auctoritas, neque in licitum, neque in validum actum erumpere possit.

Cum tamen hi potestat. habeant in Corpus Christi verum.

§. 9. S. Thomas, Theologorum facile princeps, *in lib. 4. sententiar. dist. 7. quæst. 3. art. 1. quæstiunc. 3.* asserit, Episcopatum, nihil Sacerdotio *per relationem ad Corpus Domini verum*, sed multo potiorem jurisdictionem conferre, habito respectu *ad Corpus Domini mysticum*. Ex quo infert, Summum Ecclesiæ Pontificem, Episcoporum omnium caput, in quo potestatis omnimoda residet plenitudo, eam, qua pollet absolutissimam auctoritatem in Corpus Christi mysticum, hoc est in Ecclesiam, exercere posse, ideoque ad ea perficienda, quæ ad mysticum Christi Corpus quoquomodo pertinent, summo jure Sacerdotibus, qui ex vi Ordinis, ac præcipuo quodam jure Eucharistiæ Sacramentum conficiunt, potestatem conferre, quod tamen Diaconis, *qui non habent perficere Corpus Domini verum*; jure ac merito denegatur. Huic nixus fundamento S. Doctor affirmat, simplicem Sacerdotem, a Summo Pontifice delegatum, Sacramentum Confirmationis, ac minores Ordines rite ministrare. Quidni ergo & Ecclesias poterit consecrare? Simplices Sacerdotes in extraordinarios Confirmationis, ac minorum Ordinum Ministros pluries fuisse designatos, satis probavimus in prælaudato Tractatu Nostro *de Synodo Diœcesana*. Illud ergo inquirendum superest, quonam tempore delegatam ad consecrandas Ecclesias, jurisdictionem in usum revocaverint.

Exemplis agitur: illud Steph. II. de consecratione. Ecclesiæ Monast. Nonantulani ad rem non facit.

§. 10. Ad id demonstrandum nonnulli proferunt Diploma Stephani II. quem putant jus tribuisse S. Anselmo Abbati Monasterii Nonantulani in territorio Mutinensi, ut *Altaria simul, & Ecclesiam, Apostolica auctoritate consecraret*, verba sunt Pontificii Diplomatis apud Ughell. *Ital. Sac. tom. 2. in serie Episcoporum Mutinensium pag. 84. postremæ editionis*, cujus item Diplomatis seriem exhibet Abbas Muratorius *tom. 1. part. 2. scriptor. rer. Italicar. in Opuscul. de Fundatione Monasterii Nonantulani pag. 190.*; ac Bullarium Romanum Romæ excusum anno 1739. *tom. 1. Constitut. 2.* inter eas, quæ Stephano II. adscribuntur, *pag. 150.* Verum, si Apostolicæ Constitutionis verba paulo accuratius perpendatur, legenti patebit, Stephanum Pontificem Sergio Ravennatensi Archiepiscopo, non etiam Abbati Anselmo, Sergii dumtaxat consocio, auctoritatem contulisse, ut S. Silvestri, aliorumque Sanctorum Reliquias deferret Nonantulam, ibique Ecclesiam, ac Altaria initiaret; quandoquidem ea ætate vigebat adhuc mos, & disciplina, quæ insequentibus item temporibus aliquandiu obtinuit, ut nimirum nefas esset Episcopis Ecclesias, inconsulto Pontifice, consecrare. Quo pertinent verba illa Nicolai I. ad Consulta Archiepiscopi Vesonsionensis, relata *in cap. 5. tom. 1. Spicilegii* Lucæ d' Achery

pag.

pag. 597. *Quomodo autem Chorepiscopos posse dicimus Ecclesiam consecrare, quam nulli Episcoporum licet sine Nostro praecepto, secundum sanctas regulas dedicare?* Vetustam hanc Ecclesiæ disciplinam colligimus ex *Can. de locorum* 4. *de Consecrat. dist.* 1., atque ex iis, quæ edifferunt Gonzalez *in Cap. Ad hæc, de Consecrat. Eccles. num.* 11. *in fin.*, Granauet. *ad lib.* 3. *Decretal. tit.* 36. *in notis ad Cap. Ad hæc, de Religiosis Domibus, num.* 3. *& seq.*, & Garnerius *in notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum cap.* 5. *pag.* 91.; Cæterum, ut in viam, a qua paulatim deflexirnus, regrediamur, Abbatiæ Nonantulanæ Ecclesiam a Ravennatensi Archiepiscopo fuisse initiatam, Auctor est Pater Mabillonus *part.* 1. *sæcul.* IV. *Sanctorum Ordinis Benedictini tom.* 2. *pag.* 146. *num.* 62. *editionis Lucensis*, ubi refert geminam in territorio Nonantulano, Stephani Papæ II. jussu, peractam Eccl. Consecrationem, alteram quidem a Geminiano Mutinensi Epist. alteram vero ab Archiep. Ravennatensi Sergio, qui post absolutum sacri ritus ministerium, tridui spatio cum Anselmo Abbate, ejusque Monachis commoratus est.

Ecclesiam consecr. si polluatur, a Sacerdotib. ex privil. Apostol. reconciliari posse exempla probant quamplurima.

§. 11. Hoc igitur monumento posthabito, ad alia progrediamur. Constat cum primis, soli Episcopo jus competere Ecclesias consecratas, si polluantur, reconciliandi; contra vero simplici Sacerdoti id omnino vetitum, quamvis Episcopalis intercesserit delegatio. *Aquæ per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum, non negamus: per Sacerdotes simplices, hoc fieri de cætero prohibentes: non obstante consuetudine Provinciæ Bracarensis, quæ dicenda est potius corruptela*: verba sunt Gregorii IX. *in cap. Aqua 2. de Consecratione Ecclesiæ*. Posse tamen Summum Pontificem ejusmodi auctoritatem vel simplici Sacerdoti conciliare, fatetur Abbas *in dicto cap. Aqua*; quodque rem plane conficit, eamdem authoritatem pluries contulisse, testatur Innocentius *ad præfatum Caput, Aqua*, ita scribens: *audivimus ante, quod Papa pluribus Episcopis indulsit, quod per simplices Sacerdotes possent reconciliare Ecclesias, aqua tamen per Episcopum benedicta*. Nec desunt e Regularium numero, qui de hujusmodi privilegio sibi plaudant, adhibita tamen aqua ab Episcopo benedicta, ut scite animadvertit P. Bremond Ordinis Prædicatorum Generalis Magister *tom.* 8. *Bullarii Ordinis Prædicator. tit.* 1. *quæst.* 4. Eadem Basilicæ Vaticanæ Canonicis, nimirum Priori, ex Constitutione Innocentii VI. quæ in nupero Bullarii Vaticani *tom.* 1. *pag.* 361. late exscribitur; nec non Altaristæ, ex privilegio Urbani V.; cujus authographum in Archivo ejusdem Basilicæ servatur, tribuitur facultas, ut Basilicam ipsam, ejusque Cappellas, ac Cœmeteria polluta, aquæ ab Episcopo benedictæ usu, valeant reconciliare. Hæc tamen in iis dumtaxat Ecclesiis, quas consecratio distinguit, locum habent; secus pollutas Ecclesias, quas sola benedictio, non etiam consecratio sanctificavit, reconciliare, cuique Sacerdotum conceditur, adhibita lustrali aqua, citra ullam delegationis necessitatem: *si Ecclesia non consecrata, (* inquit Gregorius IX. *cap. Si Ecclesiæ, de Consecratione Ecclesiæ) cujuscumque seminis fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lavetur, ne Divinæ Laudis organa suspendantur.*

Si vero polluta Ecclesia benedicta tantum fuerit, citra ullum privileg poterit a Presbyt. reconciliari.

Facultas Altaria consecr. ex Indulto Pii IV. Abbatib. Cassinens. concessa.

§. 12. Sicuti Ecclesiæ pollutæ reconciliatio, ita & solemnis consecratio a Summo Pontifice vel simplici Sacerdoti jure demandatur; esto nec ad expiandam pollutam, neque ad consecrandam novam Ecclesiam, fas sit Episcopis simplicis Sacerdotis ministerio uti. Ita censent Azorius *Institut. Moral. tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 27. *quæst.* 4. & Anacletus *ad lib.* 3. *Decretal. tit.* 40. §. 2. *num.* 32. *&* 33. Dictis facta respondent; cum multa suppetant exempla Romanorum Pontificum, qui Abbatibus Regularibus auctoritatem consecrandi Altaria in eorum Ecclesiis erecta, concesserunt. Quod ad Cassinenses Abbates pertinet, luculentissimum privilegium suppeditant Constitutiones Prædecessoris Nostri Pii IV. consulendæ *in tom.* 1. *Bullar. Ordinis Benedictini sub num.* 175. *&* 176.

Mira Consecratio Sacelli in Monast. Einsild. si vera, in exempl. proferri nequit.

§. 13. Ab aliis abstinemus exemplis, cum illorum meminerit notissimus Auctor Clericatus *decis.* 13. *de Sacrificio Missæ num.* 18. *& seq. & num.* 26. Pari silentio missa facimus, quæ de celeberrimo Einsildensi Monasterio narrantur in Opere, cujus titulus:

Idea Congregationis Helveto Benedictinæ, quod Opus Typis Monasterii S. Galli anno 1702. editum hæc habet *pag.* 18.: *Ad annum* 948. *a S. Eberhardo Conradus Constantiensis Episcopus Sacellum consecraturus invitabatur. At prævenit illum in benedictionibus summus e Cœlo Sacerdos, illudque Divina manu sacravit, humana, nisi oleum & operam perdere mallet, a Consecratione cessare jussa*. Quidquid enim sit de veritate historiæ, nihil inde, quod Nostram juvet causam, licet colligere.

Diplom. quidem Pauli III. & Pii IV. Einsild. Monast. Abbatib. jus tribuunt Ecclesias consecr.

§. 14. Illud vero ratum, indubiumque est, Paulum III. Prædec. Nostrum Abbati Ludovico, ejusque in Einsildensi Abbatia Successoribus copiam fecisse, ut, quandiu hæreses obtinerent, Ecclesias, Oratoria, ac Cœmeteria dedicarent. Pontificium Diploma ann. 1542. die 19. Decembris evulgatum est, quod rursum Pius IV., Noster item Prædecessor, suis Litteris Apostolicis ann. 1562. nova sanctione roboravit, servato eodem verborum tenore, qui sic habet: *Quod ipse Ludovicus, & pro tempore existens Abbas Monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum Monasterium, & quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cæmeteria, & loca hactenus consecrata & benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, & nondum consecrata, & benedicta, nec non Calices, Patenas, Libros, vestimenta, & alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ, consecrare & benedicere.*

Eadem diplomata Nuncii Apost. sententia probata.

§. 15. Neque ejusmodi privilegia ignota delituere; quo enim tempore Rhodiorum Archiepiscopus Nuncii Apostolici munere in partibus Helveticorum fungebatur, Diplomatum Authographis in judicium delatis, atque iis probe discussis, præfatus Archiepiscopus, Partibus hinc inde contradicentibus, hanc contra Ministros Curiæ Episcopalis Constantiæ sententiam tulit: *visis documentis exhibitis, ex quibus constat manifeste, Reverendissimos Abbates Einsildenses pro tempore, a bis centum circiter annis, usque ad moderna tempora, quamplurimos, & varios actus solemnes ac publicos Consecrationis hujusmodi, gessisse, & exercuisse &c. dicimus, decernimus, & definitive pronunciamus, Reverendissimum Abbatem prædictum manutenendum, conservandum, ac defendendum fore, & esse in quieta, & in pacifica possessione Juris consecrandi Ecclesias, & Cappellas suo Monasterio subjectas, & incorporatas, pro ut Nos ipsi manutenemus, conservamus, atque defendimus*. Quæ quidem sententia viget adhuc. Quod si forte eveniat, ut ea in Judicii prosecutione aliquando revocetur, non jam ob defectum Apostolicorum Diplomatum, quæ Abbatibus concessa fuere, id eveniet, sed potius privilegiorum abusus, qui præfinitos limites excessit, damnabitur.

Aliud argument. ex Abbat. Corbejensis monumentis petitum.

§. 16. Præterea extat Elenchus, quem Nos ipsi perlegimus, in quo Ecclesiæ, quas Corbejensis Abbas dicavit, enumerantur, nec numerantur dumtaxat, sed insuper momenta adduntur, ac probationes compulsatæ in actibus Tribunalis Romanæ Rotæ, occasione litis, quæ inter Paderbonæ Episcopum, & memoratum Abbatem exarsit; quam deinde sequuta est decisio Rotalis coram Millino, nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, die 5. Februarii 1745. Porro Corbejenses Abbates, Apostolicis privilegiis destituti, ad ejusmodi consecrationes perficiendas manum profecto non admovissent; ex quo indubia redditur sententia, quæ docet, Romanum Pontificem posse Sacerdotibus, iis potissimum, qui in Abbates evaserunt, auctoritatem ad Ecclesias consecrandas conferre: quodque caput est, ejusmodi auctoritatem a Nostris Prædecessoribus reipsa in usum fuisse revocatam.

Hujus Epist. conscribendæ causa & occasio.

§. 17. Quo tandem spectent, quæ huc usque narravimus, atque in hac Epistola, quam tibi damus, collegimus, a Nobis si quæras, ingenuos animi Nostri sensus aperire non dedignabimur. Ad Nostras pervenit manus Libellus hoc eodem anno Campidonæ editus, cujus titulus: *Triplex Triumphus Campidon.* quod nempe circa consecrationem Abbatialis Ecclesiæ ex Apostolico privilegio a te peractam, totus occupetur. In hoc Libello auctoritas a Nobis tibi collata usque adeo extollitur, ut *inaudita* dicatur; ejusmodi privilegii nullum in Monachorum chartis extare vestigium tuto asseritur; tandemque concessio tibi facta facilis nimirum indulgentiæ portentum nominatur quod Germaniam universam in sui traxit admirationem. Equidem putamus, hæc, atque his similia, magnificis verbis ideo jactari, ut be-

neficii magnitudo extollatur, atque ut majores Benefactori grates referantur. Haud temere tamen suspicari licet, posse nonnullos, ex iis, quæ liberius scribuntur, in eam adduci opinionem, ut credant, Nos hac in re aliquid, quod Prædecessores Nostri intactum relinquere, tibi exequendum demandasse. Etsi vero a graviori censura immune sit opus, quod Romanus Pontifex ex indicta sibi auctoritate, quam in præsenti casu nemo inficiatur, in actum revocat; nihilominus ad quascumque ambages tollendas, illud tibi significandum duximus, morem hunc designandi Abbates, qui Ecclesias Chrismate per Episcopum benedicto consecrent, nec novum esse, nec a Nobis primo fuisse introductum.

Privileg. Abbati Campid. concessum, nec novum, nec sine causa.

§. 18. Equidem Tamburinus hac in re versatissimus, in Opere & loco a Nobis supra memorato, ait, se nescire, fuerit ne unquam Abbatibus collata potestas, qua Ecclesias initiarent. Si hac verborum servata mensura Libellus loqueretur, jam nullus Nostræ huic Epistolæ fuisset locus; verum, cum in exagerationem effusus, modum excesserit, oportuit, ut de iis, quæ & Nostrum Diploma vindicant, & præposteram, quam ex Libello quis haurire posset, interpretationem evertunt, hic una colligeremus. Quocirca, ut rem hanc paucis conficiamus, fatemur, te ad consecrandam Abbatialem Ecclesiam a Nobis electum, magno utique, & eximio privilegio fuisse decoratum. Ejusmodi tamen privilegii alia succurrunt exempla, quæ a Nostris Prædecessoribus ad Nos promanarunt. Multa item ac gravia Nobis præsto fuerunt argumenta, ut petitam delegationem tibi concederemus. Horum nonnulla in Litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii præsentis anni editis indicavimus; alia, multo item in pretio habenda, præterire maluimus; cum nulla Nos adigat ratio, ut imos animi Nostri recessus sive tibi, sive aliis manifestemus.

Altera Abbatis Campid. petitio, ut aut solus, aut una cum Ep. aliam Ecclesiam consecraret, rejicitur.

§. 20. Consecratione peracta, ac Libello, cujus supra meminimus, evulgato, cum jam nulla tibi ad aliam consecrationem peragendam facultas superesset, quandoquidem pro una dumtaxat vice, privilegium concessimus, esto, in cæteris Prædecessorum Nostrorum Diplomatibus favore Abbatum, ejusmodi limitatio nullibi occurrat, iterum oblatis tuo nomine precibus postulasti, ut Ecclesiam Ordinis S. Francisci intra jurisdictionis tuæ limites erectam, aut solus, aut una cum Episcopo consecrares. Verum postulata rejecimus; nec Nobis grave erit in postrema harum Litterarum parte rationem, ac causas attexere, ob quas privilegium duximus denegandum.

Affertur ratio, cur privileg. alterius consecr. Ecclesiæ denegetur.

§. 21. Et primo, quod ad Ecclesiæ Ordinis S. Francisci consecrationem attinet, jam, ut putamus, eam, quæ Nobis difficultatem ingerit, rationem facile assequeris. Quod si ea adhuc tibi impervia sit, Nos ultro dabimus. Solida nimirum Nos urget suspicio, ne, grati animi impetu abreptus, eadem repetas, & majori fortasse verborum vi, ac amplitudine ingemines, quæ in Libello de triplici Triumpho nuper conscripta sunt. Quod vero alteram postulati partem attingit, de consecrationis ritu ab Episcopo ac Abbate insimul peragendo, id Ecclesiæ moribus, ac disciplinæ nullatenus Nobis consonare videtur. Porro si de Sacerdotum degradatione casus incidat, possunt sane, ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess.* 13. *cap.* 4. *de Reform.* Episcopi atque Abbates ad id exequendum una convenire. Si privilegia, quæ summi Pontifices electis Episcopis nonnunquam concessere, inspiciamus, haud inficiamur, Episcoporum consecrationem, quæ a tribus Episcopis perficienda esset, ab eorum uno, ac duobus sive Abbatibus, sive aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, impleri posse; cum aliquando difficile admodum sit, tres Episcopos una convenire; nec invalida, sed solum illicita sit Episcopi consecratio, quam unus peragit Episcopus citra Apostolicam dispensationem, ut ex communiori opinione docent Cabassutius *in Notit. Ecclesiast. sæculi IV. ad Can.* 4. *Nicænum*, Christianus Lupus *ad Concilia Generalia & Provincialia tom.* 1. *pag.* 29. *& pag.* 33. Juvenin *de Sacramentis dissert.* 9. *de Ordinibus in specie quæst.* 1. *de Episcopatu cap.* 4. Cardinalis Gotti *de Eucharistia tom.* 15. *de Episcopatu dub.* 4. §. 1. *&* 2.

Exponit. quoque, cur consecratio ab Episc. ac Abbat. insimul non sit peragenda.

§. 22. At vero nullum suppetit exemplum, quod in Ecclesiarum consecrationibus, Episcopum atque Abbatem una componat. Desunt Pontificum Privilegia; Episcoporum dispensationes frustra quæruntur, cum nequeant Episcopi Abbates in consecrationum Comministros designare. Nec mirum subeat, si nulla occurrunt exempla, quæ hac in re Abbates Episcopis addant consocios, cum possint Episcopi, secluso alterius ministerio, consecrationis munus obire. Neque Abbatum ministra manus Episcopo, qui Ecclesiam consecrat, pondus addit, aut numerum, ut in Sacerdotum degradatione, aut Electi consecratione revera superaddit. Mirari quoque non debes, si asseramus, Episcopis jus nullum esse, ut in Ecclesiis dicandis, Abbates in Comministros assumant; quandoquidem Abbates & simplices Sacerdotes pari in numero habendi. Nequit Sacerdos in Comministrum eligi ab Episcopo; nec Abbas igitur poterit in Comministrum designari. Hæc sunt, quæ, rerum circumstantiis ita suadentibus, tibi duximus significanda. Interim vero tibi, tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impartimur.

Episcop. & Abbat. Ecclesias simul consecrasse, nullo probatur exemplo.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Novemb. 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Dat. 16. Novembr. 1748. Pontific. IX.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV.

Epistola secunda, ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de Consecratione Ecclesiæ S. Appollinaris Romæ a Sanctitate Sua peracta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Peracta a Nobis est Consecratio Ecclesiæ S. Apollinaris, electo in Comministrum Cardinale Gentili Episcopo Prænestino, & universo Cardinalium adstante Collegio. Sacris Ritibus, qui cum intra, tum extra Ecclesiam præscribuntur, initium Nos ipsi dedimus, iisdemque supremam manum imposuimus; quæ vero ab initio ad exitum intercurrunt opera, Cardinalis Comminister implevit. Ara major Nostro sumptu erecta, Nostris item manibus dicata est; nec alius, præter Nos, Græcas, Latinasque Alphabeti Litteras super cineres, exaravit. Interim vero Cardinalis Consocius, & Coadjutor, Pontificalibus indumentis ornatus, Faldistorio insidens, expleto consecrationis ritu, Missam ad Altare a Nobis pridem dicatum, de more celebravit; fas enim Episcopo consecranti, Romano Pontificali id permittente Missam alteri Sacerdoti celebrandam committere, ni pares ad id agendum suppetant vires; ut Nobis plane contigit, qui idcirco in privata Apostolici Palatii Nostri Cappella sacrum pridem obivimus. Quo item tempore solemnem Altaris Consecrationem peregimus, Dilectus Filius Noster Carolus Albertus Cavalchini primo Episcopus, mox S. R. E. Cardinalis, in Ecclesia Beatæ Virgini dicata, ac S. Apollinaris Templo ita contermina, ut unum veluti Corpus cum illo constituat, Nostro jussu Altare Sacro Ritu initiavit.

Quomodo dedicatio Ecclesiæ S. Apollinaris peracta fuerit, enarratur.

§. 2. Cumque ad Nostram devenerit notitiam, prædictam methodum adhibitam, a nonnullis fuisse reprobatam; eo sub obtentu, quod integra Ecclesiæ Consecratio aut a Nobis fieri, aut integra alteri demandari debebat, non inopportunum esse arbitrati sumus, tibi, Dilecte Fili, in hac secunda epistola aperire consilii Nostri rationes, ob quas Ecclesiæ Sancti Apollinaris Consecrationem peregimus modo supra exposito; tibi enim hac ipsa die aliam scripsimus epistolam de Ecclesiarum Consecratione tractantem.

Ratio adhibiti in dedicatione Comministri exponitur.

§. 3. Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20, *num.* 3. affirmat, Sacrum Ecclesias dicandi Ritum e veteri in novum Testamentum, atque ab Apostolis in eorum Successores fuisse translatum. Non eadem tamen Ecclesiæ disciplina in Consecrationibus peragendi ubique semper obtinuit. Eusebius, qui

Dedicationum ritus in Ecclesia pe tantiquus, ac mysteriis refertus.

vete-

veterem dedicationum Ritum exhibet, neque Benedictiones aquæ lustralis usu, neque Cruces Sacro inungendas Chrismate, unquam commemorat: ex quo Dallæus *in Tract. adversus traditiones Latinorum lib.* 3. *cap.* 15. perperam infert, sacros hosce Ritus tunc temporis nondum obtinuisse: Imo vero Dallæo adhuc deterior Josua Arndius *in Lexico Ecclesiasticarum antiquitatum pag.* 1085. non veretur asserere, veteres Ecclesiarum consecrationes solis precibus, concionibus, atque hymnis fuisse institutas; quam sententiam sibi adoptavit Gotofredus Wictus *de altaribus cap.* 11. *num.* 15. Hæc tamen, quæ ab Hæreticis insano ore jactantur, inania sunt, nec ulli subnixa fundamento. Si enim, ut scire ratiocinatur Sinesius *in Epistola* 67. *pag.* 212. *juxta edition. Parisien. anno* 1633. sola precum prolatio par est ad Ecclesias dicandas, jam locus nullus, non Oppidum, non Castrum occurret, cui dedicationis prærogativa non conveniat; quandoquidem vix, ac ne vix quidem ullus poterit inveniri locus in quo aliquæ preces, hymni, laudes ad Deum effusæ aliquando non fuerint. Quod igitur hac in re inoffenso pede affirmari potest, illud est, Ecclesiarum consecrationes Sacrum Opus esse, quod solemni Ritu, precibus, aliisque ab Ecclesia præscriptis actionibus, Episcoporum ministerio perficitur; quamvis lateat adhuc, quo primum tempore multiplices illi dedicationum Ritus inceperint. Vetustos tamen esse fateri oportet, ac refertos mysteriis, quæ a sacris Nostris Scriptoribus elucidantur; quos inter primo loco eminet undecimo Ecclesiæ sæculo Ivo-Carnotensis *in Sermone* 4. *de Sacramentis Dedicationis*, ubi de Crucibus, quæ Sacro inunguntur Chrismate, sermonem habens, ita loquitur: *De consecrato Altari chrismantur in parietibus illæ duodecim Cruces, quæ Typum gerunt Apostolicum, qui & primitias spiritus acceperunt, ut Crucis mysterium populis & gentibus manifestare studuerunt*. De Crucibus item, ac de candelis, quæ coram iisdem Crucibus in Ecclesiæ consecratione accenduntur, differit Gretserus *de Cruce lib.* 2. *cap.* 7. §. *Sacra hæc Dedicationis &c.*

Consecrationem Ecclesiæ vel ab uno Episcopo, vel a pluribus insimul perfici posse, scriptorum auctoritate comprobatur.

§. 4. Ecclesiarum consecratio duobus modis peragitur: vel etenim ab uno consecratur Episcopo; quod ut plurimum contingit, uti etiam adnotavit Vanespen *Juris Ecclesiastici*, *par.* 2. *tit.* 16. *num.* 10., vel a pluribus insimul Episcopis, Garnerius *in Notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum tit.* 5. *cap.* 16. ea Textus verba expendens, *petitque, ut eadem Ecclesia solemniter debeat consecrari*, animadvertit, geminum consecrationis Ritum obtinuisse, alterum quidem communem, quem unus operabatur Episcopus; solemnem alterum, ad quem viciniores Episcopi conveniebant: *Observa*, inquit Garnerius, *geminum consecrationis modum, communem unum, de quo superiores formulæ, alterum solemnem, ad quem vicini Episcopi convocantur. Talis fuit dedicatio Basilicæ, quæ Synodo secundæ Arauxicanæ causam dedit*. Consulendus in rem hanc Bellottus *de Ritibus Ecclesiæ Laudunensis pag.* 859. *num.* 5. & *seqq.* Neque profecto credendum est, Ecclesiam ab uno Episcopo fuisse consecratam, cæteris tantum assistentibus; cum certum sit, omnes fuisse Comministros, & omnes sociam manum adhibuisse. Audiendus P. Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom.* 2. *postrema editionis Antuerpiensis lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 5. ita scribens: *Cæterum non solum ut spectatores, & testes, quod forte existimabit aliquis, sed ut Coadjutores, & Ministri, ad ejusmodi Ecclesiarum Dedicationes convocabantur Episcopi, in quibus suas quique partes adimplebant*. Idem repetit Sacerdos Joseph Catalani *in suis ad Romanum Pontificalem Operosis Notis tom.* 2. *tit.* 2. *num.* 9. Ut hanc, quam tractamus, materiem magis adhuc illustret, eruditus Martene nonnulla producit exempla cuique consulenda; quibus

Idem exemplis quoque confirmatur.

Nos duo superaddimus, unum ex Venantio Honorio, cui etiam Fortunati nomen tribuitur, excerptum *in lib.* 3. *ad Felicem Episcopum de dedicatione suæ Ecclesiæ*, ubi Euphronium, Victorium, Donnulum, Domitianum, & Macarium consecrationis Comministros expresse nominat, quos omnes Episcopos revera fuisse probat Broverus *in Notis ad Venantii Honorii Opus lib.* 3. *cap.* 4. Alterum vero longe illustrius exemplum consecrationis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Valle, quæ contigit anno 1608. suppeditat d'Acherius *t.* 6. *Veter. edition. pag.* 444. ubi sic legimus: *Domnus Willhelmus Carpentoratensis Episcopus, sive Dominus Willhelmus Tolonensis Episcopus, moniti vice Domni Rostagni Aquensis Metropolitani Episcopi, anno Incarnati Verbi* 1068. *indict.* 6. *sub die* 6. *Idus Januarii hanc dedicaverunt Ecclesiam*.

Adduntur in eandem rem Romanorum Pontificum gesta, & primum Leonis IX.

§. 5. Concordant ipsorum Romanorum Pontificum gesta. In actis Concilii Rhemensis sub Leone IX. legitur, ab eo fuisse peractam consecrationem Basilicæ S. Rhemigii hoc, qui sequitur, modo: *Dominus Papa, convocatis Episcopis .... Rhemensem Archiepiscopum cum Lisojensi Episcopo ternam circuitionem cum Crucibus & Sanctorum Reliquiis, secundum Ecclesiasticum Ordinem, exterius constituit agere, ibique consecrationis officium adimplere, ipsi vero cum sibi necessariis remanens, interius Divini Tabernaculi sanctificationem strenue diligenterque exequitur*.

Gelasii II.

§. 6. Gelasius II. consecravit Metropolitanam Ecclesiam Pisanam, &, uti legitur in Codice apud Ughellium *in Italia Sacra tom.* 3. *pag.* 377., *consecrationi adjutores & consecratores interfuerunt quamplurimum Episcopi*.

Calisti II.

§. 7. A Calixto II. facta fuit Ecclesiæ consecratio, de qua *tom.* 4. *Galliæ Christianæ pag.* 794. *editionis anni* 1656., & Pontifex consecravit *Altare Dominicum*, idest *Majus*, aliique tres Episcopi Ecclesiæ consecrationem perfecerunt: *Tunc Pontificis ipsius jussu Ecclesiam dedicarunt*.

Urbani VIII. in dedicatione Basilicæ Vaticanæ.

§. 8. Alia plura cumulari possunt exempla: sed iis omissis, sufficere posse videtur illud Summi Pontificis Urbani VIII., qui die 18. Novembris 1626. Basilicam Vaticanam consecravit. De hoc solemni Ritu loquuntur Bonanni *tom.* 2. *Numismatum Romanorum Pontificum pag.* 574., Paullus Alaleon Cæremoniarum Magister *in Diario*, ac Liber Turnarius Capituli S. Petri, qui in Archivo Basilicæ diligenter servatur. Omnium tamen accuratissimam historiam exhibet Diarium Vaticanum a Sacerdote Francisco Speroni Romano ejusdem Basilicæ Mansionario, concinnatum, quod inter manuscripta celebris Bibliothecæ, quam Cardinalis Renatus Imperialis in publicam Eruditorum instituit utilitatem, numeratur. Ita vero in hujusce Diarii *pag.* 353. rei series attexitur. Summus Pontifex Porticus Ecclesiæ benedictionem exorsus, sex Cardinalibus Episcopali charactere insignitis, nimirum Ginnasio, Peretto, Madruzzio, Sabellio, Lanti, ac Leni demandavit, ut extimos Templi parietes circumirent, ac illis benedicerent; quod in ea, quæ cuique obtigerat, Molis parte peractum est. Pari methodo, ut legimus *pag.* 359. interioribus Ecclesiæ muris collata benedictio; unam siquidem Templi partem ipsemet Pontifex dicandam suscepit; aliam vero sex iisdem Cardinalibus perficiendam reliquit. Ab Altaris consecratione Urbanus abstinuit; jam enim, ut in Alaleonis Diario, & Basilicæ Vaticanæ Turnario adnotatur, Clemens VIII. Urbani Prædecessor Aram maximam Vaticani Templi consecraverat.

Moralium Theologorum consensus accedit.

§. 9. Quodque notatu dignum est, apud Scriptores Moralis Theologiæ adeo certa est Ecclesiarum dedicatio plurium Episcoporum ministerio obeunda, ut nullam de ea instituant disputationem; sed ea supposita & admissa, ad alias quæstiones progrediantur. Quærunt hi apud Henriquez *de Indulgentiis cap.* 32. §. 1., an Episcopi, qui ad unum idemque dedicationis opus perficiendum conveniunt, Indulgentiam dispensare possint majorem, & potiorem ea, quam unus Episcopus consecrationis Minister conferre solet, anni scilicet unius, iis, qui consecrationis die, aut dierum quadraginta, iis, qui anniversario dedicationis die recurrente, Ecclesiam visitaverint, *ex cap. Cum ex eo*, §. *Ad hæc*, *de pœnitentiis & remissionibus*, & *cap. ad hæc*, *eod. tit. in sexto*. Porro hæc Theologorum disquisitio consecrationem Ecclesiarum plurium Episcoporum opere peragi posse, non tam affirmat, quam præsupponit: uti bene observat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 514. *numer.* 3. ubi proposita quæstione, an possit Ecclesia consecrari a pluribus Episcopis, retentaque affirmante opinione, hæc habet: *Secunda sententia asserit, posse consecrari a pluribus Episcopis simul concurrentibus ad consecrationem. Ita supponunt potius, quam disputent, plures*

Doctores, dum quærunt, an, quando plures Episcopi consecrant Ecclesiam, possint singuli concedere illum annum Indulgentiæ, quem potest concedere, quando unus tantum consecrat.

Munus benedicendi, ungendique Cruces, inter plures Episcopos consecrantes partiri fas est.

§. 10. Non ab uno ergo tantum, sed a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ dedicatio fieri potest. Sed, cum adhuc examinandum superest, an in hypothesi, in qua a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ fiat dedicatio, alter ex eis solus duodecim juxta morem Cruces benedicere & ungere debeat, vel hoc ministerium inter eosdem dividi possit, ita ut decem ex. gr. Cruces ab uno consecrari possint, & reliquæ duæ ab altero, quemadmodum a Nobis factum est in consecratione Ecclesiæ Sancti Appollinaris, in qua decem Cruces a Cardinali Episcopo Comministro, & reliquæ duę a Nobis ipsis consecratæ sunt, alia subdimus exempla, quæ suadent, licite fieri posse quidquid a Nobis factum, & modo expositum est.

Urbani II. exemplum in id affertur.

§. 11. Urbanus Papa II. sæculo undecimo Ecclesiam Majorem consecravit Monasterii Turonensis. Sacri Ritus historiam describit Anonymus apud Patrem Mabillonium *tom.* 5. *suorum Annalium pag.* 364. *Editionis Parisiensis anno* 1713. Ea vero sic habet. Rodulphus Turonensis Archiepiscopus, Urbani jussu, Sanctorum Reliquias, quæ ad Ecclesiam translatæ fuerant, sub Altari collocavit. Ita textus Anonymi: *A Rodulpho Turonum Archiepiscopo, sub Dominico Altari, jubente Papa* [*Reliquiæ*] *fuerunt collocatæ*. Eodem die Summus Pontifex una cum Rangerio Rhegiensi Archiepisc. Comministro, Græcum ac Latinum Alphabetum conscripsit, Cruces inunxit, ac postremo Aram dicavit. *Qua die idem* (*Pontifex*) ita prosequitur Anonymus, *cum Rangerio Archiepiscopo Rhegiensi duplex Alphabetum Græcum & Latinum in Basilica descripsit, & ipsius Basilicæ parietibus Crucis signum ex oleo imposuit, atque Altare Crucifixi sacravit*. Si ergo Pontifex una cum Archiepiscopo Alphabetum exaravit, si Cruces inunxit, oportet fateamur, aliquas Alphabeti Litteras, atque e Crucibus nonnullas, ipsius Archiepiscopi manu fuisse obsignatas. Ita namque ipsa textus docet Littera; ita historica suadet narratio, quæ Sacros Ritus a Pontifice, atque Episcopo conjunctim peractos, ab iis segregat, quos Pontifex, nullo in Comministrum adhibito, solus perfecit. Hi vero sic ab Anonymo explicantur: *Denique Pontifex ipse Dominicum Altare, in quo ineffabile Corporis Christi Sacramentum cum multis Sanctorum Reliquiis collocatum est, ipsamque Basilicam consecravit in honorem Sanctæ Crucis, ac Beatissimæ Dei Genetricis Mariæ*.

Alterum Urbani III.

§. 12. Urbanus Papa III. in districtu Veronensi Ecclesiam dedicavit Sancti Juliani de Lepia, seu Lepida. Duo Altaria in ea dedicatione consecrata fuerunt: unum in Cappella subterranea Sanctæ Mariæ; aliud in Ecclesia superiore Sancti Juliani. Inter Pontificem, & alios duos Episcopos Comministros ministeria divisa sunt, & Episcopi Cruces benedixerunt & unxerunt: cumque id alio modo peragi non potuerit, nisi alter ex Episcopis aliquas Cruces, & alter alias benedixerit; si enim alter Crucem unxisset, & alius verba benedictionis protulisset, vel alter benedixisset & unxisset eamdem Crucem, quam alius benedixerat, & unxerat, res undequaque absona, & ritibus Ecclesiæ adversa fuisset. Exemplum hoc satis aptum esse videtur rei, de qua nunc agitur, & ut ostendatur, non novum esse, ut in dedicatione Ecclesiæ, quæ fiat a pluribus Episcopis, ministerium etiam benedictionis & consecrationis Crucum inter eos modo prædicto dividatur.

Monumentum dedicationis Ecclesiæ S. Juliani ab Urbano III. peractæ.

§. 13. Ughellus *tom.* 5. *Italiæ Sacræ pag.* 808. Instrumentum exhibet dedicationis memoratæ Ecclesiæ Sancti Juliani. En ejus verba: *D. Jonathas Concordiensis Episcopus, & D. Aldemarinus Xantonensis Episcopus . . . . . intraverunt in suprascriptam Ecclesiam, & fecerunt aquam benedictam cum sale, cinire, & vino, & sanctificaverunt Altaria S. Mariæ Virginis, & S. Juliani Martyris cum aqua benedicta, & iverunt de intus per circuitum suprascriptæ Ecclesiæ tribus vicibus, & fecerunt fieri quadrivium in prædicta Ecclesia cum cinere, & scripserunt litteras in quadrivio de cinere, & unxerunt pedes prædictorum Altarium, & mensas cum oleo exorcizato, & Chrismate, & fecerunt duodecim Cruces deintus per circuitum istius Ecclesiæ*. Describitur deinde delatio SS. Reliquiarum in Ecclesiam, & postremo hæc adduntur: *Hoc facto, D. Papa consecravit, & confirmavit propriis manibus Altare Sanctæ Mariæ, quod est intus Truina, cum Chrismate, & collocavit de Reliquiis prædictis in Altari, & confirmavit mensas altarium cum oleo & Chrismate, & fecit ardere quinque grana Incensi super illam mensam, & præcepit Episcopo Concordiensi, ut collocaret Reliquias S. Juliani cum aliis Reliquiis in Altare, quod est foris, & consecraret illud in honorem Sancti Juliani, qui statim fecit præceptum Domini Apostolici*. Hicque per transennam adnotare fas sit, *Truinæ* nomen, cujus du Cangius non meminit *in suo Glossario*, significare inferiorem Cappellam ad Sepulchra Sanctorum: in supra citato quippe Instrumento Altare S. Juliani, quod erat *Foris*, contraponitur Altari S. Mariæ *intus in Truina*. Intepretationem confirmat inscriptio ad sepulchrum SS. Benigni, & Chari in Agro Veronensi, quam exhibet Ughellius *tom.* 5. *pag.* 864. *B. anno Domini* 1314. *Indic.* 12. *de Mense Maii .... inceptum fuit opus hujus Truinæ, & eodem anno perfectum, & de mense Novembris Ven. Pater D. Fr. Theobaldus Dei gratia Episcop. Veronensis diligenter reposuit Reliquias, seu Corpora SS. Benigni, & Chari &c.* Derivatur forte a Trua, quæ, apud Varronem, subterraneum meatum, seu cuniculum significat ad exonerandas aquas; ex qua, *Truinæ* subterraneum specus, *Nascondiglio*. Hinc in Vita Sancti Cæsarii Arelatensis *truere*, pro *abscondi*, legitur *lib.* 1. *num.* 26.: *At ille publica voce, elevatis oculis, & manibus in Cœlum, dixit: Domine Jesu Christe, ne in locum ultra Apri accessum habeant; & eadem hora usque in præsentem diem nunquam ibi truerunt*: idest *absconditi sunt*; quamquam Mabillonius interpretetur: *destruxerunt*: & ejus socii Maurini Patres, *inventi sunt*, a *Truir* antiquo Gallico *invenire*.

Truinæ nomen quid significet, explicatur.

Morales Theologi pari fere ratione Ecclesiarum consecrationem, & Sacramentorum naturam explicant.

§. 14. Qui dedicationis materiem tractant Morales Theologi, pari fere methodo Ecclesiarum consecrationem, atque sacramentorum naturam explicant; esto non nisi in latiori quadam significatione Ecclesiarum dedicatio Sacramentis adnumeretur; quatenus scilicet aut Cœlestis Templi, aut animæ, quam gratia sanctificat, signum est mysticum. Iraque docent, Sacrum Chrisma, quo Cruces inunguntur, consecrationis materiam esse; formam vero constituunt in hisce verbis, quæ in ipsa Chrismatis unctione proferuntur; *sanctificetur, & consecretur hoc Templum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*; nec diffitentur, Ecclesiæ consecrationem ab Archiepiscopo una cum Suffraganeis perfici posse; modo unus, idemque sit Archiepiscopus, qui & Cruces inungit, & formam pronunciat. Consulendus Clericatus *de Sacrificio Missæ decision.* 41. *numero* 24. *& sequentibus*.

Plures Comministri Sacramentum Extremæ Unctionis valide conferunt.

§. 15. Nolumus hic sententiam modo propositam de materia, & forma dedicationis Ecclesiarum impugnare. Illud tantum addimus, fieri aliquando posse, ut vel in ipsa Sacramentorum administratione, si partes subjecti ab invicem sejunctæ sint, uni parti ab uno Ministro, alteri ab altero, materia ac forma seorsim applicetur, & validus & licitus sit actus. In Ecclesia Græca Extremæ Unctionis Sacramentum a pluribus Sacerdotibus administratur: de quo plura apud Arcudium *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis lib.* 5. *cap.* 6., & etiam hodie modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis admittitur quo ad Italo-Græcos, dummodo credant, illud Sacramentum, servata debita materia & forma, ab uno Presbytero valide & licite confici, ut in Nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, *la* 57. §. 5. *num.* 3. *&* 4. *Bullarii Nostri tom.* 1. In Ecclesia quoque Occidentali hoc ipsum olim factum fuit, quemadmodum legi potest in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5. & verisimile admodum est, rem tunc sic peractam fuisse, ut idem organum sensus non fuerit a pluribus Sacerdotibus inunctum, nec unus Sacerdos materiam sensui applicaverit, & alter super eo formam protulerit, sed quod singuli diversos sensus unxerint, & verba unctioni correspondentia effuderint. Legi possunt Chardon *in Historia de Sacramentis tom.* 4. *cap.* 1. *de Sacramento Extremæ Unctionis*,

Car-

Cardinalis Gottus *in Theologia Scholastico-Dogmatica tom. 4. in 3. part. D. Thomæ, tom. 15. Operis quæst. 3. de Ministro Extremæ Unctionis dub. 2. §. 2. num.* 12. Benedictus de Gaetanis *in Tractatu de suprema Unctione cap.* 11. *in fine*. Favet modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, Ecclesiarum dedicationi, in qua alter ex Episcopis aliquas Cruces inungat, & insimul preces proferat, & alter alias Cruces inungat, easque inungendo, super ipsis effundat, proferatque preces; quemadmodum bene argumentatur Pasqualig. *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 6. Quod si subdatur, modo in Ecclesia Occidentali ab uno tantum Presbytero valide & licite administrari Sacramentum Extremæ Unctionis; id libenter admittetur, cum sic in Ritualibus Ecclesiæ statutum sit; dummodo tamen admittatur, quod, legitima concurrente causa, etsi Ritualia obstent, nedum valide, sed etiam licite hodie in Occidentali Sacramentum Extremæ Unctionis administretur a pluribus Sacerdotibus, quorum unus unum organum sensus inungat, proferatque formam, aliique idem præstent super aliis sensuum organis: quod satis est pro re, de qua nunc agitur. Si aliquæ partes jam fuerint unctæ ab uno Sacerdote, qui ob morbum deficiat, potest alter Sacerdos unctiones reliquas prosequi; in quo, licet dividatur ministerium, adhuc valide & licite conficitur Sacramentum. Ita expresse S. Thomas *in 4. Sentent. dist.* 23. *quæst.* 1. *artic.* 1. *quæstiuncula* 2. *ad* 3. *Dicendum, quod, quamvis in Eucharistia, si post consecrationem Panis moriatur Sacerdos, alius Sacerdos possit ad consecrationem Vini incipere, ubi ille dimisit, vel etiam incipere a capite super aliam materiam; tamen in Extrema Unctione non potest a capite incipere, sed debet semper procedere, quia unctio bis in eadem parte facta tantum valet, ac si consecraretur bis eadem Hostia, quod nullo modo faciendum est*: Ita etiam Durandus ibi *quæst.* 1., Petrus de Palude *quæst.* 2. *in fine*, Sotus *quæst.* 1. §. *Aliud tamen*, Suarez *tom. 4. in 3. part. disput.* 43. *sect.* 2. *num.* 4. & 5., asserens, esse communem sententiam; Toletus *lib* 7. *cap.* 2. *num.* 3. Ludovicus Meratius *tom.* 3. *de Extrema Unctione sect.* 1. *num.* 4. atque ita fieri statuisse Ecclesiam, scribit Platelius *cap.* 3. *num.* 471. *tom.* 7., ubi forte nomine statuti Ecclesiæ, intelligit generalem consuetudinem. Posse etiam modo dicto dividi unctiones inter duos Sacerdotes ob instans periculum vitæ infirmi, ut sic citius ungatur, non pauci Theologi admittunt, Toletus, Suarez *num.* 8. alios citans; in quo casu, Sacramentum esse validum pro certo affirmat: *Quia, ait, unitas personæ ministrantis non est essentialis*; negat vero extra necessitatem licite fieri, quia contra usum Ecclesiæ. Concordat Cardinalis de Lauræa *in 4. sentent. tom.* 3. *disp.* 11. *art.* 9. *num.* 114., cui Nos etiam adhæsimus in citato Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5.

Resolutionem in Causa Ulyssipon. a Congregatione Rituum editam, non obstare, demonstratur.

§. 16. At repones, fuisse olim a Congregatione Rituum resolutum, Consecrationem Ecclesiæ ab uno Episcopo inchoatam, si ex aliqua causa non perficiatur ex improviso casu, debere ab alio Episcopo denuo inchoari & perfici. Resolutio edita est in causa *Ulyssipponensi* die 12. Aprilis 1614., ex qua intulit Episcopus Pax Jordanus *tom.* 1. *Lucubrat. lib.* 5. *tit.* 9. *num* 7., unum & solum Episcopum debere totam consecrationem perficere. Resolutio, de qua mox sermo habitus est, refertur a Barbosa *in Collect. decis. Apostolic. verb. consecratio*. At idem Barbosa alibi, *part.* videlicet 2. *Juris Ecclesiastici lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 52. factum narrat, cujus occasione declaratio emanavit. En ejus verba: *Cum in Diœcesi Ulyssipponensi quidam Suffraganeus Archiepiscopi, de ejus ordine & mandato, Ecclesiam quamdam consecrare incœperit cum omnibus Caremoniis descriptis in Pontificali Romano, & circa medium consecrationis improviso accidenti correptus ipse Episcopus defecerit, & Ecclesiæ Consecrationem perficere non potuerit: pro parte ipsius Archiepiscopi a S. Rituum Congregatione quæsitum, an ab alio Archiepiscopo Ecclesiæ prædictæ incœpta Consecratio continuanda sit, vel potius de novo inchoanda? Quæ quidem S. Congregatio commisit prius hujusmodi articuli examinationem Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino: qui in alia Congregatione sententiam suam declaravit, posse utroque modo sine scrupulo fieri, nempe, vel de novo inchoare a principio, vel ipsam cœptam continuare, & perficere: sed melius sibi videri, ut de novo ab alio Episcopo inchoaretur &c.* Et prosequitur narrando, quod sub die 12. Aprilis proposito dubio in Congregatione ordinaria, S. Congregatio censuit, iterum totam Ecclesiam a principio consecrandam, quia credebatur Episcopus defecisse, antequam ullam Crucem inungeret.

§. 17. Censuit ergo Cardinalis Bellarminus, Consecrationis partem ab Episcopo deficiente factam, posse sine scrupulo continuari cum ea, quam secundus prosequeretur Episcopus. Addidit deinde, fore melius, si Consecratio de novo ab alio Episcopo inchoaretur, prout etiam Congregatio censuit: non quia timuerint, multiplicitatem Ministri obfuturam valori Consecrationis, sed quia in casu proposito notabilissima intercedebat temporis interruptio; erat enim expectanda Congregationis responsio, quæ nonnisi post aliquot menses ad Archiepiscopum Ulyssipponensem poterat pervenire. Concurrente autem notabili temporis intercapedine, partes Consecr. factæ nedum a duobus Episc. sed etiam ab uno & eodem, coalescere non possunt in unam & integram Consecrat. idque facit, ut Consecratio fieri debeat perinde ac si numquam cœpta fuisset; uti docent auctores ipsi, qui admittunt, plures Ministros, concurrente legitima causa, posse inungere infirmum Oleo infirmorum: quemadmodum videri potest apud Ludovicum Meratium *tom.* 3. *de Sacramentis disput.* 10. *de Extrema Unctione num.* 8., nec non concordant alii, qui admittunt, dedicationem Ecclesiarum fieri posse a pluribus Episcopis, quemadmodum legi potest apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 9.

Cœptæ pridem consecrationis partes non possunt cum extremis, si longum intercedat temporis intervallum, in unam & integram consecrationem coalescere.

§. 18. Quod si quæratur, qua de causa, Nobis annuentibus, decem priores Cruces fuerunt in Consecratione Ecclesiæ Sancti Apollinaris benedictæ & consecratæ a Cardinale Episcopo Comministro, & ultimæ duæ a Nobis; ingenue respondebimus, de nostrorum genuum stabilitate timuisse in toties repetito ascensu & descensu per scalas, etsi tali numquam timore fuerimus correpti, dum in viridi ætate constituti Ecclesias in Diœcesi & Civitate Bononiensi consecravimus, quas semper soli peregimus. Sed quæ in una ætate fiunt, in alia fieri non possunt. En tibi, Dilecte Fili, tota rei series, post quam tibi tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impertimur.

Quid in causa fuerit, cur Pontifex in dedicatione Templi S. Apollinaris, non omnes solus Cruces benedixerit & consecraverit?

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 16. Novembris 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

Dat. 16 Novemb. 1748. Pont. anno IX.

LETTERA CIRCOLARE

Della Sagra Congregazione della Disciplina, diretta a' Superiori Regolari d'Italia, e dell' Isole Adjacenti, sopra il dubio; se li Confessori Regolari, non Curati, siano obligati ad intervenire alla Conferenza dei Casi Morali, ordinata dalli Vescovi nelle loro Diocesi?

Occasione alla disputa.

ALTRE *volte è stata esaminata nelle Sagre Congregazioni l'Istanza di alcuni Vescovi, di potere astringere i Confessori Regolari, non Curati, a dovere intervenire nella Conferenza de' Casi Morali, da detti Vescovi in certi giorni della Settimana destinati: e varie furono le Risoluzioni, secondo la diversità de i Casi, i quali nelle medesime furono proposti. Essendosi poi conosciuto il pregiudizio, che recava all' Osservanza della Disciplina Regolare il dovere assistere alla detta Conferenza in quel tempo, in cui dovevano i Regolari adempire i di loro Officj Claustrali, e l'abuso, che si era introdotto tra i Confessori sudetti, i quali col pretesto di dovere assistere alla detta Conferenza, non volevano indi intervenire all' altra stabilita dalla sa. me. di Clemente VIII., e dalle loro Costituzioni dentro i Chiostri: per potersi in tanto dare l'opportuno rimedio a questi inconvenienti, molti Procuratori Generali, specialmente quello de i Minori Conventuali, hanno stimato cosa necessaria il dover far ricorso in questa S. C. della Disciplina, per poterne sentire la finale risoluzione, colla quale si potesse in avvenire togliere i contrasti. Riferitasi perciò* que-

questa Causa in essa S. C. dall' Eminentissime Signor Cardinal Guadagni Prefetto della medesima sotto il seguente Dubbio:

Dubbio proposto in Congregazione della Disciplina Regolare. Se li Confessori Regolari, non Curati, siano, o non, obligati ad intervenire alle Conferenze de i Casi di Coscienza da i Vescovi nelle di loro Chiese Secolari stabilite?

§. 2. *Et essendosi, prima di dare la risposta al Dubbio suddetto, considerato, che questa materia era stata già magistralmente esaminata, e risoluta a favore delli Regolari nella S. C. del Concilio, nel tempo, in cui la Santità di Nostro Signore PP. BENEDETTO XIV. era Segretario della medesima, in una Causa d' Acquapendente = Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718., inserita nella Notificazione 15. = al §. De i Confessori Regolari, nel Tom. 5. delle Notificazioni, & Editti della Santità Sua, quando era Arcivescove di Bologna. Fu di comun consenso risposto al Dubbio suddetto nel dì 29. Maggio del corrente Anno 1752.*

Risoluzione del medesimo. Negative, & dentur Decreta alias in re hac emanata. Scilicet, a S. C. Concilii in una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718. & in Forosempronien. 12. Maii 1685. *Riferita nel Foglio della citata Causa d' Acquapendente.* Et ex S. C. super statu Regularium, in una Maceraten. 15. Januarii 1682. *Quali tutte si danno per extensum nel fine della presente Lettera.*

Provvedimenti per far tenere a' Regolari la lezione di Morale, e per far loro osservare il Decreto di Clem. VIII. §. 3. *Passò poi essa S. C. nel dare l'opportuno Provvedimento sopra l'abuso introdotto in alcuni Conventi, ne i quali o per negligedza, o per ignoranza de i Decreti suddetti, non vi si tiene la lezione della Morale, nè vi si fanno le Conferenze de i Casi giusta il Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni Regolari, con ordinare, siccome colla presente ordina a tutti i Superiori Regolari d' Italia, e delle Isole adjacenti, l'esatta, e puntuale osservanza del citato Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni circa la Lezione della Morale, e la Conferenza de i Casi di Coscienva, da farsi impreteribilmente in tutti i Conventi del di loro Ordine, tanto in quelli, nelli quali vi è la sufficiente Famiglia di Religiosi, quanto ne i piccioli Conventi, dove però vi sono Confessori Regolari approvati da i Vescovi per ascoltare le Confessioni dei Secolari. E coll' espressa condizione, che qual' ora dentro i Chiostri non venissero eseguiti ad unguem i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni del loro Ordine, le quali prescrivono la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi dentro i loro Conventi, e Monasterj, in detto caso siano tenuti, ed obbligati i Confessori suddetti Regolari d'assistere, & intervenire alla Conferenza dei Casi stabilita dai Vescovi. S' incarica iniento a' detti Superiori Regolari, di fare eseguire quanto nella presente Lettera si contiene, acciò con effetto restassero adempiti i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni dei loro respettivi Ordini, le quali hanno prescritta, e stabilita la detta Lezione di Morale, e Conferenza di Casi, come un Punto principale dell'osservanza della Regolare disciplina dentro i Chiostri: E di dover trasmettere la presente Lettera in tutti i loro Conventi, e Monasterj, con farla ivi leggere due volte l'Anno, tenerla affissa nel luogo solito, e registrarla nelle loro Segretarie, acciò non si possa allegare causa d' ignoranza in contrario. Per esser così, e non altrimente, l'intenzione di Nostro Signore, a cui essendo stata fatta da Monsignor Segretario la Relazione di tutto il contenuto nella presente Lettera, si è benignamente degnato di approvarlo, e di confermarlo. Dato dalla nostra solita Residenza questo dì 8. Novembre 1752.*

F.G.A.Card.Guadagni Prefetto.

F.Solazzi Arcivescovo di Tebe Segretario.

DECRETUM
SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

In una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum editum 12. Martii 1718.

IN relatione Status Ecclesiæ, de more ab Episcopo Aquipendii ad hanc Sacram Congregationem transmissa, legitur, ab eodem institutas fuisse in sua Diœcesi Conferentias, sive Congregationes pro discutiendis Casibus Conscientiæ, quæ singulo quoque Mense coguntur, cuique diligentissime interveniunt omnes Parochi, & Sacerdotes, quibus Fidelium Sacramentales Confessiones commissæ sunt, & reliquus Ecclesiasticorum Cœtus. Decret. S. Congreg. Conc. de quo sup.

In eadem Relatione habetur, quatuor esse Conventus Regularium in Civitate Aquipendii, Augustinianorum videlicet, Minorum Conventualium, & PP. Minorum Observantiæ, & Religiosos in iisdem degentes sæpe sæpius non esse in numero a Sanctionibus Apostolicis præscripto.

Rursus in citata legitur Relatione, alios quinque esse Religiosorum Conventus in Diœcesi, duos PP. Minorum Observantiæ, alterum in Terra Canini, alterum in Terra Farnesii, ubi pariter existit Conventus Capucinorum: quartus Conventus est ille Servorum Beatæ Mariæ Virginis, qui est in Terra Ischiæ; & postremus est Conventus Carmelitarum in Oppido Cellularum, qui est Episcopali Visitationi subjectus.

Tandem in Relatione, aliis prætermissis dubiis, quæ specialem non merentur discussionem, proponit Episcopus, an, Regularibus, qui suorum Subditorum Confessiones audire cupiunt, liberum sibi sit & licitum, conditionem in concedendis facultatibus injungere, interessendi videlicet menstruis Disceptationibus, & Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Pro parte affirmativa ponderari posse videtur, id non esse novum: clar. etenim mem. Card. de Luca in adnotationibus ad Concilium Tridentinum discurs. 2. num. 12. dixit, *id futurum esse maximopere proficuum, tum, ut Episcopus perspectas habeat opiniones omnium suorum Confessariorum, tum, ut quantum possibile est, uniformis sit Confessariorum doctrina in materia morum, & signanter Contractuum, in qua sæpe sæpius Theologi dissident a Theologis, & a Canonistis: quibus addi posset, Collationem hanc omnium Confessariorum, tam Sæcularium, quam Regularium, futuram esse non inutilem pro animorum unione; juxta ea, quæ habentur* in actis Ecclesiæ Mediolanensis tomo 1. par. 4. in Instruct. Confess. pag. 647. Ideo Regularium Superiores Confessarios suos sæpius moneant, & ad hanc animorum unionem in Fidelium ædificationem adhortentur, curentque in primis, ut dum in Casuum resolutione, diversa inter eos, & Parochos sententia fuerit, prudenter in eos se gerant, & ad Laicorum notitiam id non veniat, sed ad Nos pro Decisione recurrant.

Negativæ e contra favent opinioni ea, quæ sequuntur. Primo, quod Episcopus Confessariorum Regularium Doctrinam perspectam habere potest in examine, quod illorum approbationem præcedit, ad terminos Sacri Concilii Trid. sess. 23. cap. 15. de Reformat. *Secundo, quod in Decretis pro Reformatione Regularium editis a Clemente Octavo præscribitur, quod in singulis Monasteriis, & Conventibus bis in hebdomada habeatur lectio Sacræ Scripturæ, vel Casuum Conscientiæ, ad quam Fratres omnes convenire tenentur: Tertio, quod hic in Urbe, in decem & septem Conventibus fiunt Congregationes Casuum Conscientiæ, illisque interveniunt Parochi tantummodo, & Confessarii ex Clero Sæculari, non vero Regulares, in quorum Conventibus prædictæ casuum lectiones habentur; Quarto tandem, quod ab hac Sacra Congregatione die 12. Maii 1685., uti habetur* lib. Decretorum 35. fol. 238., *prodiit hæc resolutio in quadam Causa Forosempronien. Accessus ad Congregationem Casuum Conscientiæ.*

Episcopus exponit, in Civitate Forosempronien. duo adesse Regularium Cœnobia, unum scilicet Minorum Conventualium S. Francisci, alterum vero Barnabitarum, quæ propter exiguum Religiosorum nume-

numerum inibi degentium, subjecta sunt jurisdictioni Ordinarii ex Decreto San. mem. Innocentii X. incipien., *Ut in parvis*, & licet dicti Religiosi hujusmodi subjectionem agnoscant, atque patiantur, qui tamen ex eis Saecularium Confessiones, eodem Ordinario approbante, excipiunt, ad Congregationem Casuum Conscientiae, quae singulis Mensibus habetur, cuique Confessarii omnes intersunt, accedere renuunt; quo circa petit declarari, an praedictos Confessarios Regulares cogere possit ad interessendum praefatae Congregationi Casuum Conscientiae? Sacra Congr. &c. Respondit: Negative.

His positis, onus erit EE. VV. decernere.

An in casu, de quo agitur; permissum esse valeat Episcopo concedendi Sacerdotibus Regularibus facultatem audiendi Confessiones Saecularium, injungere, ut intersint Congregationibus Casuum Conscientiae?

Negative, & decretum in Forosemproniem. 12. *Maii* 1589.

DECRETUM

SACRAE CONGREGATIONIS

Super Statu Regularium in una Maceraten. 15. Januarii 1682. editum.

Alterum S. Congregationis super statu Regularium.

CUM Conventus suppressi, & postea restituti, in quibus non degunt de Familia duodecim Religiosi, sint vigore Decreti: Ut in parvis *fel. rec. Innocentii X. subjecti Visitationi, correctioni, & omnimodae Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, contigit dubitari, an Religiosi Confessores, & non Parochi, in hujusmodi Conventibus degentes, compelli possint ab eisdem Ordinariis, ut accedant ad Conferentiam Casuum Conscientiae?*

Proposito hoc Dubio im Sac. Congregatione super Statu Regularium habita in Palatio Vaticano die 15. Januarii 1682., Eminentissimi PP. censuerunt, Ordinarios Locorum posse quidem hortari, non autem compellere praedictos Religiosos Confessores, non Parochos, ad accedendum ad Conferentiam Casuum Conscientiae.

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPAE XIV.

IN CAUSA

POLONA, SEU LUCEORIEN.

Beatificationis, seu declarationis Martyrii Ven. Servi Dei ANDREAE BOBOLA *Sacerdotis Professi Societatis Jesu.*

Dubium primo in Congregatione Rituum propositum.

PRoposita in Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 13. Maii 1749. Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreae Bobola Sacerdotis Professi Societ. Jesu, disputatoque dubio sequentibus verbis concepto = *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, seu Miraculis, in casu, & ad effectum &c.* = sequens a Nobis editum fuit responsum die 22. ejusdem mensis, & anni: *Non constare* videlicet *de Martyrio, & causa Martyrii, per probationes directas, per Testes videlicet de visu contestes idoneos, & aptos, juxta Congregationis praxim, & Sedis Apostolicae institutum.* Sed insimul

Ejusdem resolutio.

Postulatoribus concessum est, ut in alia Generali Congregatione dubium supradictum iterum proponere possent, & Causam, in eo quod attinet est Martyrium, & causam Martyrii, prosequi per viam subsidiariae probationis in suo genere perfectae: & in eodem supradicto responso nonnulla alia addita fuerunt, quae fuerant a Postulatoribus omissa, & quae demandatum fuit, ut ab iisdem supplerentur.

§. 2. Ad praedicti responsi tramites, derelicta a Postulatoribus via directa probationis, aliaque inita subsidiariae probationis super Martyrio, & causa Martyrii; caeterisque adamussim adimpletis, quae adimplenda in supradicto responso praescripseramus; cum in alia Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 26. Novembris 1754. ab ipsis fuerit iterum proposita Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreae Bobola Sacerdotis Professi Soc. Jesu, & iterato fuerit disputatum dubium = *An constet de Martyrio, & causa Martyrii, nec non de Signis, & Miraculis in causa &c.* = etsi ante accessum ad Congregationem tum Scripturae Postulatorum, tum etiam Consultorum omnium suffragia, Nobis juxta morem scripto exhibita, a Nobis diligenter perlecta fuissent, & singula rationum momenta a Procuratoribus, & Advocatis viva quoque voce coram Nobis exposita propriis auribus excepissemus, & Congregationi deinde dicta die interessentes, omnia & singula, quae a Venerabilibus Fratribus Nostris Cardinalibus praedictae Congregationi addictis deducta sunt, audivissemus, a Nostra tamen promenda sententia tunc abstinuimus, & interessentes rogavimus, ut suis precibus a Patre luminum humiliter peterent, ut Nobis praesto esse, mentemque Nostram illustrare dignaretur, antequam super proposito dubio responsum a Nobis ederetur.

Iteratum ejusdem dubii examen ex praescripta methodo comprobandi martyrium & causam Martyrii per viam subsidiariae probationis.

§. 3. Post haec, aliorum precibus Nostras quoque conjunximus, resumptoque negotio, & omnibus iterum mature perpensis, habitaque potissimum ratione tercentum fere Testium in Processibus tum Ordinariis, tum Apostolicis juridice examinatorum, qui de Martyrio, causaque Martyrii, & perseverantia finali, etsi uno, aut altero exceptis, qui sunt de visu, de auditu deponentes, moralem constituunt certitudinem, quae, si non impossibile, imprudens tamen redderet judicium de opposito; inhaerentes etiam suffragiis Consultorum, & Cardinalium Congregationi Sac. Rituum adscriptorum, qui in mox exponendam, in sufficienti, juxta morem ejusdem Congregationis, numero, sententiam devenerant, Divino iterum in Sacrosancto Missae Sacrificio ferventissime implorato praesidio, Decretum edimus, quod Secretario Congregationis propriis manibus consignamus, in quo statuimus, & declaramus, Martyrium, & causam Martyrii Ven. Servi Dei Andreae Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu ita probari, ut tuto procedi possit ad ulteriora, nimirum ad discussionem, & approbationem quatuor Miraculorum, juxta formam Decreti Generalis die 23. Aprilis 1741. enunciati in supra memorato responso Nostro edito 22. Maii 1749.

Datum Romae apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

Dat. die 9. Febr. 1755. Pont. XV.

D. F. Card. Tamburinus Praef.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Vincentium Card. Malvetium Bononiensem Archiepiscopum, de S. Philocali Martyris Corpore.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sororis Imeldæ de Lambertinis pia vota pro alicujus Sancti Corpore obtinendo, collocandoque in interiore Monasterii Ecclesia.

SOror Imelda de Lambertinis Monialis Professa in isto S. Mariæ Novæ Monasterio, utpote Filia Nostri quondam Fratris Joannis Lambertini Senatoris, Nostra etiam Neptis est secundum carnem ut Pontificio dicendi genere utamur. Ea cum a Nobis, ex religioso animi studio postulasset, ut alicujus Sancti Corpore in interiori Monasterii sui Ecclesia collocando donaretur, haudquaquam respondimus perinde, ut duo ex Prædecessoribus Nostris Gregorius IV., & Clemens itidem IV. responderunt, se videlicet non habere, unde piis hujusmodi precibus satisfacerent. Tunc enim Romæ non omnia sacra Cœmeteria fuerant detecta, quæ deinceps alia aliis temporibus detecta sunt; quemadmodum Ipsi Nos post celeberrimum Virum Joannem Mabillonium animadvertimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 11. *&* 12. Sed cum feliciter accidisset, ut nonnullæ apud Custodes haberentur insignes Reliquiæ, nonnullaque Sanctorum Corpora ex Cœmeteriis, seu Catacumbis prædictis eruta, unum selegimus quod in Urna sacra sigilllis clausa honorifice, ut par est, reconditum, & non sine multa diligentia custoditum, Bononiam transmitti jussimus, ut in prædicta Ecclesia decenter reponeretur; quam quidem Urnam ad hunc finem in tuas manus prius deferendam curavimus, ut tu eam postquam receperis, ad præfatum Monasterium mittas cum debita veneratione; simulque præesse velis, quando eadem in loco sibi destinato collocabitur. Cultus enim sacrarum Reliquiarum una est ex Pastoralibus curis, quas Sacra Tridentina Synodus Episcoporum solertiæ vult esse commendatas: Cum tu cætera Pastoralis officii munera diligentissime adimpleas, id quod Nobis est maximæ causa lætitiæ, non dubitamus, quin idem facturus sis in hac quoque re, quam nunc tuæ sedulitati committimus. Ut autem ea, quæ de hoc Sancto Corpore sciri potuerunt, omnia comperta habeas, ne tibi grave sit legendo percurrere, quas contigit Nobis in hoc argumento sive conjecturis, sive librorum studio notitias coadunare.

Cœmeterium, ex quo illud erutum fuit.

§. 2. Sanctum Corpus, quod isthuc transmittimus, erutum fuit ex antiquo Pontiani Cœmeterio foris Portuensem Portam quingentis circiter passibus procul ab Urbe, quod alio nomine appellatur nunc Cœmeterium *SS. Abdon, & Sennen*, nunc vero etiam *ad Ursum Pileatum* propter quamdam Ursi Statuam ibidem olim erectam. De hujus porro Cœmeterii sive antiquitate, sive religioso cultu, agunt satis superque tum celebris vir Paulus Aringhius *in sua Roma subterranea Tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19., tum diligentissimus Canonicus Marcus Antonius Boldettus in suo Opere, cui titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, e d' altri Antichi Cristiani, Tom.* 2. *pag.* 540. Cum autem sacrum Corpus, de quo sermo est, repertum sit cum Vase sanguine respersо, nihil certius desiderari potest, ut, juxta rigidioris Criticæ leges vel severissimas, tuto affirmari queat, Corpus hoc, sive Ossa, procul dubio esse Corpus, atque Ossa unius alicujus, qui pro Christi Fide Martyrium passus est: de qua re uberius & fusius disseruimus tum in citato Opere Nostro *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *a num.* 22. *usque ad finem*; tum etiam in Epistola Bononiæ typis edita, quam 12. Kalend. Maii anno 1745. ad istius Ecclesiæ Metropolitanæ Capitulum dedimus, simul cum S. Proci Corpore, quod in S. Thrasonis Cœmeterio repertum fuerat.

§. 3.

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. al Signor Cardinal Vincenzo Malvezzi Arcivescovo di Bologna, sopra il Corpo di San Filocalo Martire.

Diletto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pio desiderio di Suor Imelda Lambertini di ottenere un Corpo Santo affin di situarlo nella interior Chiesa del suo Monastero.

LA Madre Suor Imelda Lambertini Monaca Professa in codesto Monastero di Santa Maria Nuova, come figlia del fu Senatore Giovanni Lambertini Nostro Fratello, e Nostra Nipote *secundum carnem*, usando il linguaggio Pontificio. Avendoci essa fatta una divota premura per avere un Corpo Santo da collocare nella Chiesa interiore del suo Monastero, non le abbiamo risposto, come risposero i due Nostri Predecessori Gregorio IV., e Clemente IV., che non avevano il modo di compiacere simili richieste: imperocchè nel tempo loro non erano scoperti tutti i Sacri Cimiterj, o siano Catacombe, che dipoi si sono andate scoprendo; come dopo il celebre Padre Mabillon, è stato da Noi osservato nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 11. *e* 12. Ma essendosi per buona sorte ritrovate appresso i Custodi alcune insigni Reliquie, ed alcuni Corpi estratti dai Luoghi predetti, ne abbiamo scelto uno, che abbiamo fatto rinchiudere in una Sacra Urna, che mandiamo ben custodita a Bologna; acciò sia decentemente collocata nella predetta Chiesa. L' indrizziamo a Lei, acciò abbia la bontà di riceverla, e di trasmetterla colla dovuta decenza al Monastero, pregandola anche ad assistere alla collocazione della stessa nel luogo, che sarà preparato, essendo la decente collocazione delle Reliquie una parte delle Pastorali sollecitudini imposta dal sacro Concilio di Trento al Vescovo. Siamo sicuri, che adempiendo Ella con tanta esattezza le altre cure Pastorali, il che è di una nostra grandissima consolazione, non lascierà di fare lo stesso in quella, che ora le commettiamo. Ed acciò non le manchi veruna notizia di quanto appartiene al Corpo Santo, che trasmettiamo, avrà la sofferenza di leggere quanto in questo proposito abbiamo potuto considerare, e radunare.

Cemeterio dal quale è stato cavato il Corpo sudetto.

§. 2. Il Corpo Santo, che trasmettiamo, è stato estratto da un Cimiterio, che è fuori di Porta Portese un mezzo miglio in circa, e che è l' antico Cimiterio detto di Ponziano, altre volte anche chiamato Cimiterio *SS. Abdon & Sennen*, ed altre volte *ad Ursum Pileatum* per la Statua di un Orso ivi collocata. Quanto all' antichità, e venerazione di questo Cimiterio, basta vedere il celebre Paolo Arringhi *nella sua Roma Sotterranea al t.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19., ed anche il diligente Canonico Marco Antonio Boldetti *nelle Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri; e d' altri antichi Cristiani di Roma al Tom.* 2. *pag.* 540. Ed essendosi ritrovato il sacro Corpo, che trasmettiamo, col Vaso tinto di sangue non v' è cosa più certa, anche aderendo al parere de' Critici più severi, per poter sicuramente asserire, che il Corpo, o siano le Ossa, sieno il Corpo, e le Ossa di uno, che per la Fede di Cristo ha sopportato il Martirio. Di tutto ciò si è da Noi diffusamente trattato nella citata Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *dal num.* 22. *sino al fine*, ed anche nella Nostra Lettera dei 20. di Aprile 1745. stampata in Bologna, ed indirizzata al Capitolo di cotesta Metropolitana, quando trasmettemmo il Corpo di S. Proco, ritrovato in questo Cimiterio di San Trasone.

§. 3.

Quæritur num Philocalus, quod huic Sancto Corpori nomen est, appellativum sit, an vere proprium.

§. 3. Nomen huic Sancto *Philocalus* est, quod perinde sonat atque amans pulchri, non quidem in eo sensu, quatenus pulchrum apud Latinos idem est ac formosum, sed quatenus pro decoro sæpe explicatur apud eosdem, & indecoro seu turpi contrarium est. Atque hinc fortasse quis dubitare queat, utrum *Philocali* nomen sit huic Sancto proprium, an potius appellativum. Sanctis enim Corporibus, quæ a Catacumbis extrahuntur, solet interdum nomen aliquod appellativum imponi, *Justi* videlicet, *Candidi*, *Victoris*, & similium. Nos non ignoramus laudabilem hujusmodi consuetudinem. Nos de illa egimus *in supradicto capite 27. & seq.* Nos adversariorum oppositionibus satisfecimus, qui falso criminabantur id legitimo Sanctorum cultui obesse, & magno pietati ac Religioni detrimento esse; Nos superius allatam hujus vocis *Philocalus* explicationem ultro recipimus: *Erat autem illis in diebus archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonderdank*: ut habetur in Vita S. Liduinæ a Bollandianis edita *Tom. 2. Aprilis, die 14.* nihilo tamen minus affirmare omni cum veritate possumus, nomen *Philocali* haudquaquam appellativum esse in hoc casu, sed omnino proprium hujus Sancti; neque enim raro contingere solet, ut idem nomen alias appellativum sit, alias proprium. Atque id non aliunde, præterquam ex circumstantiis erui potest, utro modo scilicet, appellative ne, an proprie, accipi debeat. Ut cætera exempla silentio prætereamus, perspicuum est & hoc, & evidenter constat in supra indicatis nominibus *Justi*, *Candidi*, & *Victoris*, quæ cum sint appellativa, Sanctisque ignotis, sive Baptizatis, quorum Corpora ex Cœmeteriis eruuntur, imponi communiter soleant, sunt etiam peculiariter propria multorum Sanctorum, qui sub hoc non appellativo, sed proprio eorum nomine, *Justi* videlicet, *Candidi*, & *Victoris*, in Martyrologio Romano enunciantur.

Si cerca, se il nome di Filocalo, con cui chiamasi questo Santo, sia proprio, o appellativo.

§. 3. Il nome del Santo è *Filocalo*, che significa Amante del bello, non di quello, che i Latini dissero *pulchrum*, ma piuttosto di quello, che chiamarono *decorum*, e che si oppone all' *indecorum*, o sia *turpe*. E da ciò qualcheduno potrebbe essere indotto a sospettare, che il nome di *Filocalo* non fosse nome proprio del Santo, ma nome appellativo; essendo cosa praticata, che ai Corpi de' Santi, che si estraggono dalle Catacombe, s' imponga qualche volta qualche nome appellativo, come di *Giusto*, di *Candido*, di *Vittore*. Noi siamo informati di questo costume; Noi ne abbiamo trattato *nel Nostro sopraddetto cap. 27. num. 12. e seq.* Noi abbiamo esposti i fondamenti, ai quali è appoggiata questa disciplina: Noi abbiamo risposto alle obbiezioni di chi falsamente diceva, che ciò pregiudicava al Culto de' Santi; Noi ammettiamo l' intelligenza di sopra riferita della parola *Filocalo*: *Erat autem illis in diebus Archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: come si legge nella Vita di S. Lidivina, stampata *nel tom. 2. dell' Aprile* de' Bollandisti *al giorno 14.* ma, tutto ciò non ostante, possiamo assicurare, che il nome di *Filocalo* è nome proprio del Santo, e non è in veruna maniera nome appellativo; essendo frequenti gli esempj di uno stesso nome, che alle volte è proprio, ed altre volte è nome appellativo: dipendendo dalle circostanze lo stabilire, a quale delle dette due classi debba il nome riferirsi. Ciò si vede, per lasciare tanti altri esempj, nei nomi di *Giusto*, *Candido*, e *Vittore*, che sono i nomi appellativi di sopra indicati, che si mettono ai Corpi estratti dalle Catacombe, e che però volgarmente si dicono Santi Battezzati: essendovi nel Martirologio Romano molti Santi col nome di *Giusto*, e di *Candido*, e di *Vittore*, che era nome proprio di loro, e non appellativo.

Philocali nomen reperire est in Ecclesiasticis monumentis.

§. 4. Sed sermonem ad hoc *Philocali* nomen contrahentes, ac missa facientes profana monumenta, in quibus facile occurrere potest tanquam proprium *Philocali* nomen, ut videre est in clarissimi Muratorii *Thesauro Inscriptionum Tom. 2.* & stando intra limites historiæ tantum sacræ, animadvertimus, unum ex Episcopis, qui anno 325. in prima Nicæna Synodo Fidei definitioni contra Arium subscripserunt, fuisse Philocalum quemdam Episcopum Paneadis in Provincia Phæniciæ primæ, ut constat ex *Tom. 1. Concilior.* Collectionis Harduini *col. 314. D*, & ex P. le Quien *Tom. 2. Orientis Christiani pag. 831. B.* Notatum invenimus inter Episcopos, qui anno 449. in pseudo-Concilio Ephesino, seu latrocinali, subscripserunt condemnationi Sancti Flaviani, Philocalum alium Zagilensem Episcopum in Lybia, ut constat ex Actis prædicti Concilii *Tom. 2. col. 86. D, col. 268. C, col. 272. B.* ejusdem Collectionis, atque ex citato P. le Quien *pag. 365. C.* Legimus denique S. Philocalum Martyrem Alexandrinum *die 21. Martii* enunciatum in celebri Martyrologio per Florentinium edito, atque illustrato; consonant cætera D. Hieronymi Martyrologia apud Bollandianos *Tom. 3. Martii pag. 529. die 21.*, qua etiam die consuli potest Francisci Mariæ de Aste Archiepiscopi Hydruntini *Disceptatio in Martyrologium Romanum, nota E.*

Il nome di Filocalo si trova ne' monumenti Ecclesiastici.

§. 4. Ma, restringendo il discorso al nome di *Filocalo*, non vogliamo entrare ne' monumenti profani, ne' quali ci sarebbe facile il ritrovare il nome di *Filocalo*, come nome proprio, nel qual proposito basta dar mano *al tom. 2. del Tesoro delle Iscrizioni* raccolte dal celebre Muratori. Ci restrigneremo ai monumenti sacri, diremo, ritrovarsi fra i Vescovi, che nel primo Concilio Niceno tenuto l' anno 325. sottoscrissero la definizione della Fede contra Arrio, Filocalo Vescovo di Paneade nella Provincia di Fenicia prima, come può vedersi *nel tom. 1. de' Concilj* della Collezione dell' Arduino *col. 314. D.*, e nel le Quien *tom. 2. Orientis Christiani pag. 831. B.* Diremo, ritrovarsi fra que' Vescovi, che nell' anno 449. nel secondo Concilio latrocinale Efesino si sottoscrissero alla condanna di S. Flaviano, un certo Filocalo Vescovo Zagilense nella Libia, come può vedersi negli Atti del detto Concilio nella Raccolta dell' Arduino *tom. 2. col. 85. D, col. 268. C, col. 272. B*, e nel citato le Quien *pag. 635. C*. Diremo finalmente, ritrovarsi *ai. 21. di Marzo* nel celebre Martirologio publicato ed illustrato dal Fiorentini un S. Filocalo Martire in Alessandria: e concordano gli altri Martirologj Geronimiani *nel tom. 3.* de' Bollandiani *nel Mese di Marzo pag. 529. al giorno 21. del detto Mese*: e sopra lo stesso giorno 21. di Marzo può vedersi l' Arcivescovo d' Otranto Francesco Maria d' Aste *nella sua Disceltazione sopra il Martirologio Romano sotto la nota E.*

Non idem tamen noster Philocalus cum illis.

§. 5. Ex eo quod reperiatur, ut ostendimus, in relatis Martyrologiis *S. Philocali* nomen, non propterea inferre volumus, Corpus S. Philocali, quod nunc Bononiam transmittimus, esse idem cum Corpore S. Philocali, de quo mentio fit in mox laudatis Martyrologiis. Sanctus enim Philocalus noster Romæ obiit, utpote qui in uno ex Romanis Cœmeteriis sepultus condebatur cum signo Martyrii: alter vero, de quo mentionem faciunt supra citata Martyrologia, procul ab Urbe Roma, nempe Alexandriæ in Ægypto, passus, procul item sepultus fuit. Sed nomina Episcoporum, qui Concilio Nicæno, & Ephesino Conciliabulo subscripsefunt, sub hoc nomine *Philocali*, nomen quoque *S. Philocali M.*, de quo præfata Martyrologia fer-

Non è però il medesimo col nostro.

§. 5. Coll' aver Noi osservato nei predetti Martirologj il nome di *S. Filocalo*, non intendiamo di asserire, che il Corpo di S. Filocalo, che ora trasmettiamo a Bologna, sia di quel S. Filocalo, di cui si fa menzione ne' citati Martirologj; essendo morto il nostro in Roma, essendo stato il suo Corpo ritrovato colle divise del Martirio in uno di questi Nostri Cimiterj, ed essendo stato l'altro, di cui parlano i citati Martirologj, martirizzato lungi da Roma, e lungi da Roma sepolto, cioè in Alessandria di Egitto. Ma abbiamo commemorati i nomi de' Vescovi sottoscritti al Concilio Niceno, ed al Conciliabolo Efesino, col nome di *Filocalo*, ed il Santo Martire Filocalo, di cui si fa menzione ne' Martirologj indicati, per far vedere, che

sermonem habent, ideo recensere placuit, ut innotesceret, nomen *Philocali*, etsi aliquando appellativum, apud Christianos fuisse quandoque etiam proprium cum nimis a veritate alienum sit, quod quis alio nomine, quam proprio, Conciliis se subscribat; & quod in Martyrologiis, alicujus Sancti nominatim mentio fiat, proprio nomine non indicato.

Non adhuc satis probatum *Philocali* nomen, proprium esse Sancto, de quo res est.

§. 6. Fatemur quidem, non satis esse hoc ad plenam Nostri argumenti probationem faciendam; neque enim sufficiens ratio est ad hoc probandum, quod nomen *Philocali* sæpe usurpatum sit in significatione propria & nullo modo appellativa; sed necesse est præterea illud evincere, quod nomen hoc non tam proprium re vera illius Sancti sit, cujus Corpus Bononiam transmittimus; quod putamus comprobari posse evidenter.

Id tamen evincit inscript. Sepulchro, quo sacrum Corpus condebatur, apposita.

§. 7. Corpus hujus Sancti non fuit repertum in Catacumbis sine nomine, neque *Philocali* nomen illi impositum est, ne remaneret sine nomine. Sepulcro ubi sacrum Corpus tumulabatur, inscriptum erat nomen *Philocalus* hisce met verbis; *Philocalus in pace*. Cum autem nomina sepulchris inscribantur ad indicandam personam, quæ ibi sepulta est; facile intelligitur, nomen *Philocali* inscriptum sepulchro hujus martyris esse non posse appellativum, sed esse nomen proprium ejusdem; adeoque Sanctum Corpus, quod Bononiam mittimus, esse Corpus *S. Philocali*, qui pro Christi Fide Martyrium passus est; quod non solum probant illa verba *in pace*, quæ, ut habent veteres Inscriptiones in Catacumbis repertæ, Martyribus communia sunt æque ac Christifidelibus communia sunt æque ac Christifidelibus ibidem sepultis; sed eruitur ex Vase sanguinis, signo indubitato Martyrii, quod pro Christo martyr sustinuit, ut Nos quoque adnotavimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. c. 27. num. 26.*

Quæstio de *Theophili* nomine, quod in Actis Apostolorum legitur.

§. 8. Divinarum Scripturarum explanatoribus, & Cornelio a Lapide in primis, Augustino Calmet, Joanni Baptistæ du Hamel, Nostro quoque bonæ memoriæ Vincentio Ludovico Cardinali Gotti *in tom. 5. Veritatis Catholicæ Religionis cap. 3. par. 2. num. 2.* investigandum relinquimus, utrum Theophilus ille, de quo sermo habetur *in cap. 1. Act. Apostol.* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere & docere* = esset unus aliquis hoc proprio nomine insignitus; an potius sub Theophili appellativo nomine intelligi debeat quisquis cum Deo charitate conjungitur. Nobis satis est potuisse demonstrare, *Philocali* nomen hic proprium omnino esse, non appellativum. Propterea te paterno cordis affectu etiam atque etiam complectentes, tibi, Dilecte Fili Noster, tuoque Gregi, quem tanta cum laude moderaris, & cui tamdiu præesse Nobis quoque contigit, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum 20. 1755. Pont. XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maii 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

che se alcune volte il nome di *Filocalo* ha fatta la figura di nome appellativo, appresso i Cristiani è stato altre volte adoprato come nome proprio: essendo impossibile, che chi si sottoscrive ad un Concilio, non si sottoscriva col nome proprio: e che ne' Martirologj, volendosi far menzione di un Santo, indicando chi era, non si faccia coll'esprimere il di lui nome proprio.

Non pare abbastanza provato che il nome di *Filocalo* sia proprio al nostro Santo.

§. 6. Conosciamo, che ciò non basta per la compiuta ed adeguata prova del nostro assunto, non bastando per l'effetto, di cui si tratta, l'aver dimostrato, che il nome di *Filocalo* è stato più volte usurpato come nome proprio, e non come appellativo. E' assolutamente necessario, che si dimostri esser nome proprio, ed esser tale quello, con cui vien chiamato il Santo, il di cui Corpo trasmettiamo a Bologna. Ma Noi crediamo potersi ciò evidentemente comprovare.

Lo dimostra però evidentemente l'Iscrizione incisa nel Sepolcro del medesimo.

§. 7. Non è stato ritrovato il Corpo Santo nelle Catacombe senza nome, nè il nome di *Filocalo* gli è stato dato, per non lasciarlo senza nome. Il nome di *Filocalo* era impresso nel Sepolcro, in cui giaceva il Sacro Corpo, e le parole erano le seguenti: *Philocalus in pace*. E mettendosi i nomi ne' Sepolcri per additare chi in esso è sepolto, vi vuole poco a comprendere, che il nome di *Filocalo* posto nel Sepocro del nostro Martire, non può essere nome appellativo, ma che è vero nome di lui proprio, e che il Corpo, che trasmettiamo a Bologna, è il Corpo di S. Filocalo martirizzato per la Fede di Cristo: comprovandosi il di lui Martirio non già dalle sole parole *in pace*, che nelle antiche iscrizioni, che si trovano nelle Catacombe, sono comuni ai Martiri, ed ai Christiani in esse sepolti; ma dal Vaso intinto di Sangue, che è la certa divisa del Martirio sofferto per Cristo: il che anche da Noi è stato avvertito nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 26.*

Disputa sopra il nome di *Teofilo*, che ritrovasi negli atti degli Apostoli.

§. 8. Lascieremo agl'Interpreti delle Divine Scritture, e particolarmente a Cornelio a Lapide, al Calmet, al du Hamel, ed anche alla buona memoria del Nostro Cardinale Gotti *nel tom. 5. della Verità della Cattolica Religione al cap. 3. pag. 2. n. 2.* l'investigare, se quel Teofilo, di cui si parla *nel cap. 1. degli Atti degli Appostoli* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere* = fosse una particolare persona, che avesse il detto nome, o pure se quel Teofilo fosse nome appellativo, indicante chiunque è amico di Dio, e ci contenteremo d'aver provato, che *Filocalo* nel caso Nostro è nome proprio. Ed abbracciandola con pienezza di cuore paterno, diamo a Lei, ed a quel Grege, che ella con tanta edificazione governa, ed a cui per tanti anni Noi stessi abbiamo presieduto, l'Apostolica Benedizione.

Data li 20. Maggio 1755. del Pontificato XV.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

DE-

DECRETUM
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI
BENEDICTI PAPÆ XIV.
IN CAUSA
NEAPOLITANA

Beatificationis, & Canonizationis Ven. Servi Dei PAULI BURALIS *S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.*

Dubium in Congregatione Rituum propoſitum.

CONgregatio Generalis Sacrorum Rituum habita fuit coram Nobis die 27. præteriti menſis Januarii, & in Cauſa Beatificationis, & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati propoſitum fuit dubium ſequentibus verbis conceptum: *An conſtet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu ertico in caſu, &c.*

Omnia primum a Pontifice ante Congregationem ſunt diligenter expenſa.

§. 2. Congregationi interfuimus, nec ad eam imparati acceſſimus; acceſſimus enim poſt perlectas Scripturas & Informationes tum Poſtulatorum, tum Fidei Promotoris, poſt lecta Conſultorum Congregationis ſuffragia Nobis præcedenter juxta morem in ſcriptis exhibita, poſt auditas Advocatorum Cauſæ verbales informationes. In ipſa Congregatione propriis auribus audivimus ſententias Dilectorum Filiorum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Congregationis Sacrorum Rituum adſcriptorum, quas ſuper prædicto dubio oretenus protulerunt; ſed nullum a Nobis editum fuit reſponſum, ut, ſecundis adhibitis curis, porrectiſque Deo Optimo Maximo jugibus precibus, opportuniori tempore Noſtram ederemus ſuper propoſito dubio ſententiam.

Sed reſponſum in aliud tempus rejectum.

Validitas proceſſuum auctoritate Ordinaria confectorum in hac cauſa, haud levi ejus detrimento, numquam examinata.

§. 3. Dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, animadvertimus, plures in Cauſa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis confectos fuiſſe Proceſſus auctoritate Ordinaria, & Apoſtolica, nec unquam fuiſſe examinatam, multoque minus approbatam validitatem Proceſſuum auctoritate Ordinaria confectorum, Cajetani videlicet, Placentini, & Neapolitani, ex quo non exiguum integritati, & valori probationum damnum derivabat; Teſtes enim in dictis Proceſſibus examinati, qui, attento eorum numero, fide ipſorum dictis debita, adminiculis, quibus eorum atteſtationes erant roboratæ, conſonantia cum Teſtibus examinatis in Proceſſibus Apoſtolicis, probationis gradum attingere potuiſſent, ſi validitas Proceſſuum, in quibus fuerunt examinati, fuiſſet diſcuſſa & approbata; Ceſſantibus diſcuſſione & approbatione validitatis, ſolius adminiculi vim & robur poterant obtinere, juxta Congregationis praxim, de qua in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 2. *cap.* 5. Sed, cum in toto Cauſæ decurſu nulla de validitate Proceſſuum promota fuiſſet indago, neceſſarium eſſe exiſtimavimus ſedulo inſpicere, an validi re vera eſſent memorati Proceſſus auctoritate Ordinaria confecti, & an omiſſio examinis involontariæ quodammodo negligentiæ eſſet adſcribenda, vel potius derivaſſe dicenda eſſet ex metu, quod eorum validitas approbari non poſſet.

Eam ipſe Pontifex ad examen revocavit, & decretum pro validitate tulit.

§. 4. Ut id autem in aperto tandem poneretur, prædictos Proceſſus ad Nos afferri mandavimus, & quamvis longa, quinquagenaria videlicet, & ultra, in examine Cauſarum Beatificationis, & Canonizationis experientia, potuiſſemus Nobis ipſis blandiri de Noſtrarum virium ſufficientia in examine validitatis prædictorum Proceſſuum, advocari nihilominus fecimus Dilectum Filium Benedictum Veteranum Sacræ Conſiſtorialis Aulæ Advocatum, diligentiſſimum Fidei Promotorem a Nobis conſtitutum, cui prædictos Proceſſus conſignavimus, & ipſius ſententia tum voce, tum ſcriptis Nobis expoſita, comunicato cum ipſo conſilio, Decretum edidimus die 1. currentis menſis Februarii, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum conſignatum, in quo conſtare decrevimus de validitate Proceſſuum Cajetani, Placentini, & Neapolitani, Ordinaria auctoritate confectorum in Cauſa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.

Aliis adhibitis quoque diligentiis, ſupra relato dubio deinde reſponſum datum.

§. 5. Aliæ præterea poſt Congregationem habitam die 27. præteriti menſis Januarii adhibitæ ſunt ſcrupuloſæ diligentiæ, ne in re tanti momenti aliquid prætermiſſum dici poſſet, quod videri & examinari potuiſſet. Deum Optimum Maximum jugibus precibus obſecravimus, ut Nobis præſto eſſe, & mentem Noſtram illuſtrare dignaretur: poſt quæ, inhærentes unanimibus ſuffragiis Cardinalium, qui Congregationi Sacrorum Rituum habitæ die 27. præteriti menſis Januarii interfuerunt, propoſito in ea dubio ſic reſpondemus, auditoque Sacro, perceptaque Euchariſtica Communione, cum præ impedimento podagræ Miſſam celebrare non potuerimus, ſic reſpondum decernimus, *Ita conſtare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate, & Cardinalibus Prudentia, Juſtitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, ut tuto procedi poſſit ad ulteriora, ad diſcuſſionem videlicet quatuor Miraculorum.*

In omni, quem tenuit, vitæ ſtatu Ven. Paulus Buralis omnes virtutes in gradu heroico exercuit.

§. 6. Venerabilis Dei Servus Paulus Buralis vixit in ſtatu ſeculari uſque ad annum quadrageſimum ſextum ſuæ ætatis. Nomen deinde dedit Congregationi Clericorum Regularium, qui Teatini nuncupantur, & in dicta Congregatione permanſit ſpatio annorum undecim. Ad dignitatem Epiſcopalem deinde evectus, præfuit primum Eccleſiæ Placentinæ, & Collegio Cardinalium S. R. E. adſcriptus, translatus deinde fuit ad regimen Archiepiſcopalis Eccleſiæ Neapolitanæ, quæ omnia ſpatio fere decem annorum implevit; ponderatiſque ſedulo omnibus; quæ in unoquoque prædictorum ſtatuum ab eo geſta ſunt, conſtat, ipſum in gradu heroico eas omnes Virtutes frequentibus actibus exercuiſſe; quæ unicuique prædictorum ſtatuum erant proportionatæ & propriæ, cum eximia ſemper charitate erga Deum & proximum, ſpectabili humilitate, & eximia undequaque prudentia.

Non tam omnia teſtibus de viſu comprobantur.

§. 7. At, cum ea omnia, quæ pertinent ad ſtatum ſecularem, & ſic ad longum vitæ ipſius curſum, & pleraque alia, quæ ſtatum Regularem reſpiciunt, in quo non modicum ſuæ ætatis curſum perfecit, non ſint probata Teſtibus de viſu, ſed Teſtibus aut de auditu a videntibus, aut de auditu auditus, & ea tantum, quæ ſtatum Epiſcopalem, & Cardinalitiam reſpiciunt dignitatem, ſufficienti numero Teſtium de viſu innixa ſint, locus factus eſt Decreto a Nobis edito die 23. Aprilis 1741. & impreſſo in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 25., in quo ſtatutum eſt, ut in Cauſis etiam procedentibus per viam non Cultus, ſi Virtutes probatæ ſint per Teſtes de auditu, & ſic per probationes ſubſidiarias, dilata, prout in caſu, abſque culpa & dolo Poſtulatorum, confectione Proceſſuum longe poſt obitum Dei Servi; ſi de validitate Proceſſuum poſt dictum tempus confectorum abunde conſtet, prout in caſu; ſi, Teſtium numero, & qualitate, cæteriſque attentis adminiculis, moralis, prout in caſu, conſurgat certitudo, quæ, ſi non impoſſibile, imprudens ſaltem judicium reddat de oppoſito: propoſito de Virtutibus dubio nullatenus reſpondeatur *Conſtare*, deficiente videlicet probatione directa per Teſtes de viſu, ſed reſpondeatur, *Ita conſtare, ut tuto procedi poſſit ad diſcuſſionem quatuor Miraculorum*, aucto videlicet Miraculorum numero, a duobus, quæ olim ſufficiebant pro obtinenda Beatificatione, ad alia duo, & ſic ad quatuor Miracula, ut quod ex humano defuit Teſtimonio, Divino compenſetur.

Atque hinc propterea propoſito de virtutibus dubio congrua ratione reſponſum.

Præſens Decretum manu Noſtra ſubſcriptum, Noſtroque Sigillo munitum, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum conſignamus, inter Acta ejuſdem Congregationis aſſervandum.

Dat. 8. Februarii 1756. Pont. XVI.

Datum hac die 8. Februarii 1756.

BENEDICTUS PAPA XIV.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco † Sigilli.

M. Marefuſcus S. R. C. Secr.

ACTA CONSISTORIALIA

Pro Concessione Pallii Patriarchæ Antiocheno Syro Maronitarum.

In Consistorio Secreto habito die 28. Martii 1757.

ARGUMENTUM.

DIE duodecima Februarii, Anni 1756. cum e vivis excessisset Reverendissimus Dominus Simon Petrus Evodius, Patriarcha Antiochenus Syrorum Maronitarum: is nimirum, quem Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus datis die 16. Martii 1743. Literis, ad compescendas dissensiones in Electione Patriarchæ subortas, Patriarcam Auctoritate Apostolica constituerat; die autem 13. Julii 1744. in Consistorio Semipublico, ad complementum Patriarchalis dignitatis, Pallio Pontificio donaverat: Peractis de more Novendialibus, Archiepiscopi & Episcopi ejusdem Nationis Syrorum Maronitarum, quibus eligendi Patriarchæ jus competit, convenerunt in Chesroano apud Anturam in Æde Sancti Josephi: & unanimi omnium consensu, die 28. ejusdem mensis Februarii, elegerunt in Patriarcham, Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum: quemadmodum ex hoc Synodico ipsorum Decreto perspicuum redditur.

Archiepiscoporum & Episcoporum Decretum Electionis Reverendissimi Domini Tobiæ Gazenii, Archiepiscopi Cypri, in Patriarcham Antiochenum Syrorum Maronitarum.

LAUS DEO SEMPER.

PRæsentibus Literis pateat, Nos infrascriptos in Æde Sancti Josephi apud Anturam convenisse, ibique juxta Sacros Canones, præscriptasque in Sanctis Synodis Constitutiones, elegisse Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, in Beatissimum Patriarcham Sedis Theopolis Antiochiæ, plenaque omnium nostrorum libertate, atque unanimi consensu, eundem in Patriarcham nostrum, nostræque Nationis Patrem adscivisse; debitam ipsi obedientiam, subjectionemque secundum Statuta Sanctarum Synodorum exhibituros; dummodo idem ipse Formulam Professionis suæ, Pontifici Sanctæ Romanæ sedis exhibeat, Fidemque Catholicam usque ad sanguinis effusionem conservet. In quorum fidem in Sancto nostro Concilio hanc syngrapham a nobis subscriptam dedimus die vigesima octava Februarii, Anno 1759.

Archiepiscopi & Episcopi.

Philippus Listræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michael Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.

Postea, tum ab Electo Patriarcha Tobia, tum ab Archiepiscopis & Episcopis Electoribus, ad SS. Dominum Nostrum PP. BENEDICTUM XIV., & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, una cum R. P. D. Arsenio Heliopolitano Archiepiscopo, ipsius Electi Patriarchæ Oratore & Procuratore, Literæ missæ sunt, quibus demississime Sanctitatem Suam rogant, ut Electum Patriarcham confirmare, eique Pallium, plenitudinis Pontificiæ Potestatis insigne, concedere dignetur. Sunt autem hujusmodi.

I.

Epistola Electi Patriarchæ Tobiæ Petri Gazenii ad Sanctissimum Dominum nostrum Benedictum Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

EGo Tobias Gazenius Sanctitatis Tuæ servus, Cypri olim Archiepiscopus, nunc vero miseratione divina Antiochenus Patriarcha, licet indignus, coram sanctis pedibus Tuis procumbens, eosque submisse ac reverenter, sicuti Christi Domini Vicarium decet, deosculans, Sanctitati Tuæ expono, duodecima die Februarii, hujus anni, Simonem Patriarcham Antiochenum, decessorem meum, ad Deum migrasse: cui ut requiem donet Dominus, suffragio sanctarum tuarum precum contingat. Die autem vigesima octava ejusdem mensis, fratres meos, tuosque famulos, Archiepiscopos & Episcopos, in Æde Sancti Josephi apud Anturam, Patrum Societatis Jesu, in Chesroano, convenisse, ibique secundum Statuta Sacri Libanensis Concilii, lati ad eligendum novum Patriarcham cum plena libertate, nullaque vi adhibita suffragiis, me tametsi immerentem, Patriarcham constituisse: quemadmodum Sanctitati Tuæ palam faciunt datæ ab ipsis ad Sanctam Apostolicam Sedem, & ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide Literæ. Quoniam vero, Sanctissime Pater, Beati Petri Apostolorum Principis es Successor, cui dictum est: & Tu conversus confirma fratres tuos: ideo coram pedibus tuis provolutus, enixis precibus a Te peto, ut Pallium mihi Pontificium concedas, meque in Sede Antiochena confirmes: sicuti decessores Tuis felici recordationis cum meis antecessoribus facere consueverunt: idque mihi præstare digneris per fratrem meum, servum autem tuum, Arsenium Heliopolis Archiepiscopum, quem tamquam Procuratorem meum misi ad deosculandum pedes tuos, & ad impetrandam a Te confirmationem: Virum virtutibus ornatum: prudentia, pietate, & patientia in excitatis adversus ipsum ex invidia persecutionibus præditum: quem, quum adhuc Monachus esset, ego autem ipse Patriarchalem dignitatem nondum iniissem, ex longa consuetudine probe cognovi, dignum proinde censui, ut illum ad Apostolicam Sedem ablegarem. Decebat sane, ut egomet ad Sacra Apostolorum Limina visitanda accederem: Verum ab hoc me proposito detinuit, primum quidem immensa locorum distantia; deinde, quia vereor, ne quid detrimenti res Maronitarum publicæ, me absente, capiant. Itaque paterna Tua benignitate fretus, etiam atque etiam rogo, ut meis, meæ Nationis, atque Ablegati ejusdem Votis obsecundans Pater Beatissime, & Pallium mihi transmittas, & reliquis me spiritualibus temporalibusque beneficiis cumulare digneris: quæ quantulacumque sint, in summum tamen mihi honorem cessura reputabo. Meæ autem erga Te, & Sanctam Sedem Tuam demissæ obedientiæ argumentum habes Orthodoxæ Fidei professionem, manu mea subscriptam, quam Tibi Nuncius meus exhibebit. Voveo enim, & promitto, coram Deo & Angelis ejus, me Sedi Apostolicæ & Romano Pontifici usque ad extremum vitæ spiritum semper & ubique obtemperaturum: operam insuper omnem collaturum, ut huic meæ Nationi, quæ perpetuis erga Sanctam Sedem obsequii & reverentiæ documentis claruit, Deo favente, Teque annuente, amputatis dissensionibus, pacem ac tranquillitatem restituam. Interim Tuis sanctis pedibus iterum demississime oscula defigens, ut ad multos Te annos incolumem servet, precibus a Deo Optimo Maximo quam possum studiosissime condo. Datum die 20. Martii 1756.

Sanctitatis Tuæ Servus
Tobias Petrus Gazenius,
Patriarcha Antiochenus.

Epi-

II.

Epistola ejusdem Electi Patriarchæ Tobiæ ad Sacram Congregationem de propaganda Fide.

Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini.

CErtiores Vos facio, die duodecima Februarii, hujus anni, Simonem Evodium Patriarcham Antiochenum e vivis excessisse; die autem vigesima octava ejusdem mensis congregatos juxta Decreta Sacræ Libanensis Synodi in Æde S. Josephi Anturensi Patrum Societatis Jesu in Chesroano Archiepiscopos & Episcopos fratres meos, latis libere suffragiis, me licet immerentem, in Patriarcham Antiochenum elegisse: quemadmodum ex Litteris ipsorum ad Sanctissimum ac Beatissimum Pontificem Maximum & ad Sacram Congregationem Vestram datis perspicere potestis. Quum igitur æquum decensque sit, ut optimis traditionibus sacrisque consuetudinibus mos geratur; idcirco vestigiis Decessorum meorum ego insistens, a Sanctitate Sua petere decrevi & Pallium Pontificium, & Apostolicam in sede Antiochena confirmationem; signum autem, & pignus obedientiæ meæ ac reverentiæ erga Sanctam Romanam Sedem, patebit Sacræ Congregationi Vestræ ex Formula Professionis Fidei, mea manu subscriptæ, ac sigillo firmatæ, quam ad Apostolicam Sedem transmitto. Quamobrem Eminentias Vestras Reverendissimas, rogo, ut a Sanctissimo Patre Pallium mihi Pontificium, & Confirmationem Apostolicam impetretis, una cum gratiis, & privilegiis, quæ meis Decessoribus concedi consueverunt: eidem insuper Beatissimo Patri significetis, quod, nisi me locorum distantia, & imminens Nationi meæ ex mea absentia periculum detinerent, per me ipsum ad visitanda Sacra Apostolorum Limina, & ad accipiendum e manibus Sanctitatis Suæ Pallium accederem. Quam vero sim Sedi Apostolicæ Romanisque Pontificibus obsequentissimus, id palam faciet frater meus Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus, quem Nuncium meum, Oratorem, ac Procuratorem ablegavi, ut pro me obedientiam exhibeat, & Pallium petat. Illum siquidem ad hoc obeundum munus idoneum existimavi, utpote Virum bonis moribus præditum, virtutibus ornatum, mihique probe notum, antequam ad Patriarchalem dignitatem evectus essem. Vos igitur post Deum obsecro, Eminentissimi Domini, ut quas ipse nomine meo porriget, ne patiamini irritas esse & inanes preces. Interim Deum Optimum Maximum oro & obtestor, ut totus terrarum Orbis ditioni vestræ subdatur, & obductæ ab adversariis nebulæ dissipentur. Datum die 20. Martii 1756.

Tobias Petrus Patriarcha Antiochenus.

III.

Epistola Archiepiscoporum & Episcoporum ad Sanctissimum Dominum Nostrum BENEDICTUM Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

POst oscula Liminum Apostolicorum, sanctorumque pedum tuorum. Nos infrascripti exponimus, quod die 12. mensis Februarii, servus tuus Simon Petrus Patriarcha Antiochenus ex hac luce ad Dominum migravit: oramus, ut Deus Sanctitatem Tuam nobis conservet: post illius autem decessum, congregati apud Anturam in Chesroano in Æde Sancti Josephi, quæ Patrum Societatis Jesu est, die 28. ejusdem mensis, latis secundum Decreta Sanctæ Libanensis nostræ Synodi suffragiis, elegimus servum tuum, fratrem nostrum, Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum, nobili genere natum, eumque unanimi consensu, spontanea voluntate, omnique vi remota, nostrum Patriacham constituimus. Itaque coram Apostolicis pedibus tuis procumbentes, supplices petimus, ut eidem Reverendissimo Domino Patriarchæ nostro Tobiæ Pallium Apostolicum, & Pontificiam in Sede Antiochena Confirmationem concedere digneris: aliis insuper eumdem cumulare velis tum consuetis gratiis, tum etiam majoribus, quam quibus prædecessores ipsius Patriarchæ ab Apostolica Sede sunt ornati: idque tam propter ipsius generis nobilitatem, morum honestatem, in rebus agendis solertiam, religionis fervorem; quam propter eximiam, quam Apostolicis mandatis tuis semper exhibuit obedientiam, impensosque ab eodem in Sedis Patriarchalis beneficium, Patriarcharumque obsequium, & in procuranda Pontificiarum Tuarum Literarum executione, labores. Rogamus quoque paternam Tuam clementiam, Pater Beatissime, ut oculos tuos ad Sedis nostræ Patriarchalis favorem benigne convertas: non enim Sanctitatem Tuam latere arbitramur, quantis illa malis ob tyrannicam Infidelium oppressionem hactenus succubuerit. Demum sanctis tuis pedibus iterum oscula defigentes, Deum oramus, ut Beatitudinem Tuam diu incolumem tueatur. Datum apud Anturam die 29. Februarii 1756.

Archiepiscopi & Episcopi.

Philippus Lystræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michael Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.
Abdalla Cypri.

Aliæ præterea ab iisdem Archiepiscopis & Episcopis Maronitis, necnon a Proceribus Gazeniis, & Habaisciis, in idem argumentum scriptæ sunt Epistolæ, tum ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, tum ad Eminentissimos ac Reverendissimos Dominos Cardinales Protectores Nationis, & Monachorum Maronitarum: quibus Epistolis Electi Patriarchæ Tobiæ merita, omnium assensu & plausu, enunciantur.

Totius igitur negotii examine per Sanctitatem suam ad Eminentissimos Patres ejusdem Sacræ Congregationis de Propaganda Fide remisso, in Congregatione Generali habita die 8. Martii, currentis anni, editum est hujusmodi Decretum.

DECRETUM

Sacræ Congregationis Generalis de Propaganda Fide.

Habitæ die 8. Martii 1757.

REferente bon. mem. Nicolao Lercario Archiepiscopo Rhodiensi, Secretario, postulationem ab Episcopis & Clero Maronitarum de more factam R. P. D. Tobiæ Gazeni Archiepiscopi Cypri, viri zelo, doctrina, & prudentia, cæterisque virtutibus plurimum commendati, in Patriarcham Antiochiæ ejusdem Nationis, in locum R. P. D. Simonis Petri Evodii nuper defuncti, necnon preces eorumdem Episcoporum, Cleri, & Populi Maronitarum, pro supradictæ postulationis admissione, & Patriarchæ confirmatione; Sacra Congregatio censuit, consulendum esse Sanctissimo pro admissione prædictæ postulationis, & confirmatione ejusdem R. P. D. Tobiæ Gazeni in Patriarcham Antiochenum nationis Maronitarum.

Quam Sacræ Congregationis sententiam, Sanctissimo Domino Nostro relatam ab Eminentissimo & Reverendissimo Domino Domino Josepho Cardinali Spinelli Præfecto, in Audientia habita die 18. ejusdem mensis, Sanctitas Sua in omnibus approbavit, & in Consistorio ad ulteriora procedi mandavit. Datum ex Ædibus dictæ Sacræ Congregationis die 19. Mensis & Anni, quibus supra.

N. Antonellus Secretarius.

His

His præmissis, die 27. Martii, ejusdem anni 1757. indicto de more Secreto Consistorio, postquam in eo Propositiones Ecclesiarum, & alia occurrentia negotia fuerunt absoluta, Sanctissimus Dominus noster de Pallio Latino Patriarchis Orientalibus, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, concedendo, deque Maronitis, eorumque ritibus Latino simillimis, & eximio in Sanctam Sedem obsequio præfatus, quid in Electione tum hujus novi Patriarchæ Tobiæ, tum decessoris ejus Simonis Petri Evodii gestum fuerit, luculentissima hac Allocutione exposuit.

VENERABILES FRATRES.

QUadraginta jam, & ultra, effluxerunt anni, ex quo, suborta controversia, num Patriarchæ Alexandrino Græci ritus indulgeri posset Latinum Pallium, quantumvis idem opportunis prolatis monumentis comprobaret, se schisma ejurasse, suumque legitimum Procuratorem ad Urbem ablegasset, qui humiles enixasque preces suas ad ipsum Pallium obtinendum afferret, coacta fuit coram sanctæ memoriæ Clemente XI. Prædecessore nostro satis frequens S. R. E. Cardinalium, ac Prælatorum Congregatio, cui Nos quoque interfuimus, & in qua statutum fuit, ut expetitum Latinum Pallium concederetur; Nobisque ipsis contigit, pro Advocati Consistorialis munere, quo tunc fungebamur, ipsam Pallii petitionem in Consistorio exponere 1: quod magnæ postmodum consolationi Nobis exitit, quum scilicet in manus nostras subinde pervenit vetus decretum, seu resolutio multos ante annos edita 2, per quam ad propositum dubium, an Patriarchis Græci ritus Latinum Pallium esset concedendum, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, affirmative responsum fuit; quæ quidem resolutio ignota tunc erat, quum Patriarchæ Alexandrino facta est Latini Pallii concessio 3.

Ex quo autem Nos nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti fuimus, nostris ipsi manibus Patriarchæ Armeniæ minoris, & Ciliciæ, confirmata prius illius Electione, Latinum Pallium imposuimus 4. Atque id ipsum in Consistorio semipublico, concedendum, trasmittendumque decrevimus Cyrillo Patriarchæ Antiocheno Græcorum Melchitarum, postquam examini subjecta, probataque fuerat illius electio, ipseque per legitimum ad id constitutum Procuratorem, enixis precibus sibi Latinum Pallium concedi postulaverat 5. Quod ipsum Latinum Pallium aliis duobus Patriarchis Armenis, subsequentibus temporibus, a Nobis ipsis datum est 6.

Quod autem ad Maronitas pertinet, compertum unicuique est, eos uti Azymo, non secus ac utitur Occidentalis Ecclesia, & sacra adhibere indumenta nostris simillima 7. Nostis præterea, Venerabiles Fratres, Nos olim, ad compescendas dissensiones in eorum Patriarchæ Electione subortas Patriarcham Antiochenum Maronitarum illis constituisse Simonem Petrum Evodium, atque hunc fuisse a Maronitis libentissime exceptum, eidemque subinde concessum a Nobis fuisse Latinum Pallium, pro quo legitimus ipsius Procurator necessariis documentis instructus, in Consistorio institerat 8.

E vivis nuper excessit præmemoratus Simon Petrus Evodius: quumque Maronitæ elegerint ipsi successorem, is plane est, qui per suum Ablegatum, opportuna quæque documenta proferentem, Pallium sibi concedi postulat, quemadmodum mox ipsi audietis ex ipsius legitimo Procuratore, quem jam nunc in Consistorium ab eo, cui id munus est, induci mandamus.

1. Vide acta Consistorialia, impressa inter consistoriales Orationes ejusdem Pontificis pag. 139. & seq.

2 Videlicet die 9. Junii 1642.

3 Ut in nostro Opere *De Synodo Diœces. lib. 13 cap. 15. nu. 19.*

4 *Cit. lib. 13. ejusd. Operis cap. 15. sub num. 18.*

5 In nostra Consistoriali Allocutione *die 3. Febr.* 1744. & impressa *Tom. 2. nostri Bullarii in Append. sub n. 6.*

6 Scilicet in Consistorio habito *die 23. Sept.* 1750. & in Consistorio habito *die 21. Julii* 1754.

7 Vide nostra Epistola Encyclica ad *Missionarios per Orientem constitutos, quæ est 47 nostri Bullarii Tom. 4. n. 23. 25 & 31.*

Expleta Sanctissimi Allocutione, Aulæ Consistorialis foribus apertis per unum ex D. D. Cæremoniarum Magistris R. P. D. Philippus Maria Cirelli Prælatus Domesticus Pontificius, Signaturæ Justitiæ Auditor, & Sacri Consistorii Advocatus, & R. P. D. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus, Electi Patriarchæ Tobiæ Procurator, introducti fuere, & e regione Pontificis in Lecto sedentis, flexis genibus, prædictus R. P. D. Cirelli Sacri Consistorii Advocatus Sanctitatem Suam sic allocutus est.

BEATISSIME PATER.

ANtiochena Maronitarum Ecclesia, Sanctitatis Vestræ auctoritate & providentia maximis olim perturbationibus liberata, enixe petit, ut Pallium e B. Petri Corpore sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, nunc tradatur suo nuperrime electo Patriarchæ R. P. Tobiæ Gazenio Archiepiscopo Cypri: quem non minus Gentis Maronitarum merita, quam sua pietas, & probata in Sanctam Sedem fides, & observantia commendant, ut hunc honorem obtineat, quem habuit decessor suus, quemque, uti est eximia Sanctitatis Vestræ in omnes late populos, qui Christiano censentur nomine, digna Pontifice Maximo beneficentia, Orientalis Ecclesiæ Patriarchæ, parum usitato antea exemplo, hoc tempore quinquies impetraverunt.

Ea de re R. P. Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus Procurator ad Urbem missus, demississime rogat, ut religiosissima, quæ nunquam ad partes factiosorum, aut errantium declinavit, Ecclesia, constanti Romanæ Cathedræ judicio, diuturna hujus decoris accessione fruatur; atque id ipsum in genua provolutus, Tobiæ Patriarchæ nomine & verbis, instanter postulat, instantius, & istantissime.

Post hæc Sanctissimus intermissam Allocutionem prosequens, Electionem ipsius Patriarchæ Tobiæ quam libenter, & qua clausula se confirmasse, eidemque optatum Pallium benigne concedere, emissa prius tam hic in Urbe ab ipsius Procuratore, quam in Monte Libano ab ipsomet Patriarcha Fidei professione; totam denique Syrorum Maronitarum nationem, ne unquam obliviscantur sinceram suam adhæsionem Catholicæ Fidei & Sedi Apostolicæ, monendam esse, eisque simul nomine Pontificio Apostolicam Benedictionem impertiendam, ornatissimis hisce verbis exponere dignatus est.

ALLOCUTIO SANCTISSIMI.

AUdistis, Venerabiles Fratres, expositam a legitimo Electi Patriarchæ Procuratore, pro Pallio instantiam. Audistis præterea, quibus illa fundamentis innitatur. In Congregatione negociis Propagandæ Fidei præposita, jam expensa fuerunt Electionis validitas, Electi merita, quique peractam Electionem consequutus est, omnium assensus & plausus. De his omnibus ad Nos accuratissime relatum fuit: Nosque exhibitum a Congregatione consilium sequentes, Electionem ipsam libenter confirmavimus. In ipsa Confirmatione clausulam illam prætermisimus, per quam aliæ nonnunquam Electiones validari solent, *etiam quoad substantialia*; quum nihil in ea desideretur ex iis, quæ ad validitatem actus, juxta Orientalem disciplinam, necessaria existimantur; neque vero affirmari pro certo valeat, Occidentalis Ecclesiæ leges, quibus aliquæ inductæ fuerunt substantiales Electionum nullitates, Orientalem quoque Ecclesiam afficere, de qua in ipsis legibus nulla occurrit mentio 9. Quæ quum ita sint, annuentes precibus ab Electi Patriarchæ Procuratore expositis, libenti animo optatum Pallium ipsi concedimus; ita tamen ut idem legitimus Procurator, nomine illius, a quo constitutus est, priusquam ipsi fiat Pallii traditio, Professionem Fidei emittat, juxta formulam ab Urbano VIII. Prædecessore nostro statutam; & id ipsum subinde fiat ab ipsomet Patriarcha: cui impense injungimus, ut suos Maronitas moneat, ne unquam obliviscantur sinceram Nationis suæ adhæsionem Catholicæ Fidei, & Sedi Apostolicæ, quæ tanto eos amore amplexa est, & complectitur; eisdemque simul nostro nomine Apostolicam Benedictionem impertiatur.

9. Vid. citata nostra Encyclica, quæ est 47. Tom. 4. nostri Bullarii num. 44.

Postquam absolutum est Consistorium, quoniam præmemorati Patriarchæ Tobiæ Procurator R. P. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus desiderio flagrabat, quo singulari impertito beneficio, Sanctitati suæ, ejusdem Patriarchæ nomine, gratias saltem privatim redderet, quum in publico id facere ei non licuerit: ideo post Consistorium voti compos a Pontifice perhumaniter factus, in intimo suo Cubiculo flexis genibus, hunc in modum verba fecit Arabice, quæ deinde Latine

a R.

a R. P. D. Josepho Simonio Assemano, Bibliothecæ Vaticanæ Præfecto, Sanctissimi Domini Nostri Prælato Domestico, & utriusque Signaturæ Referendario, reddita sunt.

BEATISSIME PATER.

TOt, ac tanta sunt eximiæ Tuæ in Antiochenum Electum meum, atque a Te in hoc Augustissimo Consensu confirmatum Patriarcham Tobiam Petrum Gazenium, benevolentiæ, charitatis, ac benignitatis argumenta, ut fateri ultro compellar, vires mihi non suppetere, quo dignas Sanctitati Tuæ grates rependam. Conabor tamen genuinos ipsius Patriarchæ sensus, sincerasque grati animi significationes pro modulo meo palam contestari. Est enim, Sanctissime Pater, est meus Patriarcha, obsequentissimus Apostolicæ Sedis filius, suæque erga Sanctitatem Tuam obedientiæ signa minime dubia, non verbis tantum, sed illustribus etiam factis, dedit: tum nempe, quum nullam interposuit moram, quin facto a Te judicio de controversa olim Patriarchali dignitate, statim acquiesceret, constitutoque Auctoritate Tua Patriarchæ Simoni Evodio, suo proximo Decessori, sese submitteret. Qua agendi moderatione, quantum virtutis suæ opinio omnibus accreverit, datis ad ipsum humanissimis Literis, Beatitudo tua declaravit. Itaque idem ipse, qui jussis Tuis obtemperans, ut teterrimum illud schisma ex duplici in Patriarcham Electione conflatum extingueretur, delata sibi dignitate se confestim abdicavit, facile erit unicuique animo concipere, quam sit in posterum luculentiora erga Sanctam Sedem observantiæ suæ documenta præbiturus; postea quam & Patriarchalis dignitatis, unanimi Antistitum Maronitarum suffragio collatæ, Confirmatione, & honore Pallii de Corpore Beati Petri sumpti, ipsum honorificentissime cumulasti. Quamobrem sicuti hactenus habuisti, Pontifex Optime Maxime, Ecclesiarumque Orientalium amantissime, ita nunc, & semper habebis Antiochenum Patriarcham Tobiam, & beneficiorum Tuorum gratum memoremque, & Pontificiorum mandatorum observantissimum.

BREVIA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

Ad Patriarcham, Archiepiscopos, Episcopos, & Proceres Maronitarum.

I.

Venerabili Fratri Tobiæ Petro Patriarchæ Antiocheno Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

ET Venerabilem Fratrem Arsenium Archiepiscopum Heliopolis a Fraternitate Tua ad Nos, atque Apostolicam hanc Sanctam Sedem omnium Ecclesiarum Catholici Orbis Matrem & Magistram ablegatum, & humanissimas literas præclaris tuæ erga Nos observantiæ, & debitæ erga eamdem Sanctam Sedem reverentiæ, obedientiæque documentis insignes Nobis inscriptas, Nobisque a memorato Arsenio Archiepiscopo redditas, ea, qua Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi alias prosecuti fueramus, Pontificia benignitate & Apostolica caritate excepimus. Quemadmodum autem Nobis permolestum accidit nuntium, viam nimirum universæ carnis ingressum, &, uti in justo remuneratore supremo Pastorum Principe JESU CHRISTO sperare decet, ad æterna beatæ stationis in Cælis tabernacula receptum fuisse cl. mem. Simonem, dum in humanis ageret, Patriarcham Antiochenum multis nominibus commendatum; ita ingenti lætitia in Domino exultavimus, quod Tu, Venerabilis Frater, in ipsius locum & Patriarchalem Sedem per unanimem Venerabilium Fratrum Antistitum suffragantium concordiam electus, suffectusque fueris. Nobis sane compertum, exploratumque erat, Fraternitatem Tuam Sacerdotalibus, Pastoralibusque virtutibus insignitam, in excolenda Christi Vinea Tibi commissa laudabiliter adlaborare; atque adeo Nobis pro certo pollicemur, Te, Venerabilis Frater, majori dignitate, auctoritate, & honore cumulatum, majori sollicitudine, vigilantia, operaque fore adnixurum, ut istam inclytam Maronitarum Nationem, de qua districtam æterno Judici JESU CHRISTO rationem reddere debes, Apostolicæ huic Sanctæ Sedi semper addictissimam, & veluti solem inter offusissimas tot errorum tenebras, & caligines lucidius præfulgentem, magis magisque confirmes, illustres, adaugeas, & promoveas. Porro quod ad Electionem tuam a Nobis probandam, confirmandamque, Palliumque de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumtum Tibi mittendum, enixis precibus exposcis, Fraternitati Tuæ persuasum esse cupimus, Nos, a gravissima diuturnaque infirmitate sensim per ineffabilem divinitatis abundantiam convalescentes, ubi Nobis integrum fuit, ne quidquam per Nos moraretur, e lecto Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habuisse. In hoc itaque Consistorio Electionem tuam approbavimus, & Apostolica auctoritate nostra confirmavimus, Palliumque de more Tibi tradendum mandavimus, prout ex aliis nostris Apostolicis Literis plenius intelliges. Nec dubitamus, quin idem Arsenius Archiepiscopus Ablegatus tuus, a quo & Pallium accipies, de omnibus per Nos in hoc negotio actis gestisque Fraternitatem Tuam fusius edoceat. Præterea Fraternitatem Tuam, quam plurimi facimus, magnoque honore prosequimur, & Apostolica caritate in vinculo unitatis complectimur, vehementer rogamus, atque in Domino hortamur, ut nostram imbecillitatem in ferventioribus tuis apud Deum obsecrationibus commendatam habere satagas. Cæterum, Venerabilis Frater, bono animo esto, prædica verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple, certa bonum certamen Fidei, apprehende vitam æternam cum corona justitiæ, quam repositam digne laborantibus in Cælo reddet Tibi quoque Dominus in illa die justus Judex. Nos interim ad prosperi successus, divinique præsidii auspicium, & studiosæ nostræ ad Fraternitati tuæ, universæque Maronitarum Nationi, cum opportuna sese dederit occasio, gratificandum voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum cælestium charismatum copia conjunctam, Tibi, Venerabilis Frater, eidemque Maronitarum Nationi tuæ, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis Patriarchatus Antiocheni Nationis Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

NOn possumus sane satis aptis verbis explicare, Venerabiles Fratres, & dolorem, quo affecti sumus ob interitum clar. mem. Simonis, dum viveret, Patriarchæ vestri Antiocheni meritis laudibus nominandi, & ingentem Pontificii cordis nostri lætitiam inde conceptam, quod Fraternitates Vestræ tanta cum animorum alacritate & consensione, tantaque cum celeritate & sollicitudine, ne quidquam detrimenti interea temporis viduata Pastore suo Patriarchalis Sedes Antiochena pateretur, legitime & canonice eligere, & in Patriarcham vestrum constituere studueritis Venerabilem Fratrem Tobiam Petrum Cypri Archiepiscopum. Nos autem, statim atque faustum de Electione hujusmodi nuntium ad Nos perlatum fuit per humanissimas & ipsius Tobiæ Petri

tri electi, constitutique Patriarchæ, & Fraternitatum Vestrarum, ac dilectorum filiorum Procerum Maronitarum literas, Supremo Pastorum Principi JESU CRISTO, cujus vices in terris plane immerentes gerimus, immortales agere gratias non omisimus. Nulla igitur gravissimæ, diuturnæque infirmitatis nostræ ratione habita, lecto etiam decumbentes, Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habere voluimus, ut quamcitissime peragerentur de more omnia, quæ ad Electionem hujusmodi Apostolica auctoritate approbandam, confirmandamque, & ad Pallium de Corpore S. Petri Apostolorum Principis sumtum laudato Tobiæ Petro Patriarchæ vestro mittendum, tradendumque, semper servata fuere. Quamobrem Vos, Venerabiles Fratres, de hisce per Nos actis certiores facientes, Vobiscum ex animo gratulamur; atque insimul bonorum omnium largitorem Deum, qui dat affluenter omne donum optimum, & ad æternem animarum salutem semper profuturum, supplices exoramus, ut Fraternitates Vestras nova virtute induat ex alto, quo de virtute in virtutem crescatis in Templo Sancto Dei, & magis magisque satagatis vigilare, custodire, ac per viam mandatorum Dei ducere populos pastorali curæ vestræ commissos. Hinc profecto factum fore in Domino confidimus, ut consentanea virtutibus laboribusque vestris merces tribuatur a justo remuneratore Deo. Interea hujus voti nostri auspicem, & Pontificiæ nostræ erga Fraternitates Vestras benevolentiæ testem esse cupimus Apostolicam Benedictionem, in populos quoque vestræ curæ creditos redundaturam, quam Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

III.

Dilectis Filiis Proceribus Maronitis,

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

QUam præclaram de vestra omnisque inclytæ Maronitarum Nationis Catholica sinceraque Fide, & constanti Apostolicæ huic Sanctæ Sedi adhæsione opinionem Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi semper habuimus, magis magisque confirmaverunt humanissimæ vestræ literæ, quas una insimul cum literis Venerabilium Fratrum tum Tobiæ Petri Archiepisc. Cypri in Patriarcham Antiochenum vestrum electi, tum cæterorum Nationis vestræ Antistitum conjunctas ad Nos attulit Venerabilis item Frater Arsenius Archiepiscopus Heliopolis. Per ipsas sane literas vestras explicare studuistis, & filialem vestram erga Nos, & Apostolicam hanc Sanctam Sedem observantiam, reverentiamque, & Electionem de eodem Tobia Petro in Patriarcham unanimi memoratorum Antistitum consensu, Vobisque plaudentibus factam. Nos autem Vobis omniumque studiis benigne annuentes, nihil omisimus, quod ad hujusmodi negotium Apostolica auctoritate nostra peragendum, conficiendumque requirebatur. Quamobrem hoc unum superest, ut Vobis, dilecti Filii, quos paterna Pontificiaque caritate complectimur, ab Omnipotenti Deo bonorum largitore uberrimam cælestium charismatum copiam apprecemur; atque vestram pietatem, religionemque meritis laudibus celebremus. Interim, Dilecti Filii, Vobis Apostolicam Benedictionem, perenne nostræ erga Vos præcipuæ benevolentiæ, dilectionisque testimonium, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXX. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

APPENDIX ALTERA
TOMI QUARTI

In qua Continuatio Constitutionum, Epistolarum, &c.
Benedicti XIV. usque ad ejus obitum.

APPENDIX ALTERA
AD TOMUM IV.

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. AI Monsignor Ignazio Reali primo Maestro delle Cerimonie Pontificie, sopra il celebrare la Messa sedendo.

Diletto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Ceremoniarum praefecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili salutem & Apostolicam Benedictionem.

NELL' Estate dell' anno prossimo passato 1756. incominciammo a provare nella nostra complessione naturale varj pregiudizj e danni, cagionati in parte dalla grave età in cui ci ritroviamo, ed in parte dalle incessanti fatiche intraprese, e sopportate dai primi anni della nostra gioventù sino all' ultima nostra vecchiaja. Conforme suol accadere, il nostro male non fu tanto grave nel suo principio; per lo che credemmo di non esentarci dal consecrare in Vescovo di Capo d' Istria Monsignor Carlo Camucio, funzione da lei, come nostro Maestro di Cerimonie, molto bene diretta, e sopra la quale fu da Noi sotto il giorno 20. d' Ottobre 1756. scritta una Lettera al Prelato che dovea consecrarsi, la quale fu anche data alle stampe, che è ancora inserita nel IV. tomo del nostro Bollario, che quanto prima sarà pubblicato colle stampe, ed è in ordine la LXIV.

II. Il male che dal suo principio non diede tutta l' apprensione, nell' andare avanti fece progressi non ordinarj, imperocchè ne' mesi susseguenti fummo due volte comunicati per Viatico; due volte ricevemmo l' Estrema Unzione; e due volte, giusta il lodevole costume de' Pontefici Romani, facemmo la Professione della Fede. Dopo tutti questi gravissimi pericoli è piaciuto al Signore Iddio di metterci nello stato presente, in cui ci ritroviamo, ed in cui abbiamo la testa libera, come) per misericordia dell' Altissimo abbiamo sempre avuta nel furore del male; diamo del continuo udienza a chi la chiede: ammettiamo del continuo all' udienza i nostri Ministri: diamo loro le opportune providenze ne' bisogni che ci espongono: faciamo il Concistoro ne' giorni ne' quali s' intima, ad esso interveniamo, come pure alla Congregazione del S. Officio, che si tiene avanti di Noi una volta la settimana: dettiamo secondo il solito agli amanuensi quanto occorre e fa di bisogno, e qualche volta ancora visitiamo le Basiliche, e le Chiese di Roma, senza però escire dalla sedia a mano, in cui sedendo partimmo dal Palazzo Apostolico, e ci facemmo portare alle predette Basiliche, e Chiese.

III. La Consecrazione di Monsignor Vescovo di Capo d' Istria fu fatta da Noi nel giorno 28. di Ottobre dell' anno passato, giorno dedicato alla commemorazione dei SS. Simone, e Giuda: e da quel giorno fino al giorno presente non abbiamo mai celebrata la Messa: non essando possibile, che a Noi riesca lo stare in piedi. Abbiamo però sempre ricevuta la sacra Eucaristia in quei giorni, nei quali secondo il solito avressimo celebrata la Messa, se non fossimo stati impediti; e la Comunione è stata ricevuta da Noi o sedenti in una sedia, o per lo più stando nel letto, e stando in esso a sedere: nè in questo tempo abbiamo mai pensato a celebrare la Messa, per la speranza dataci dai Professori, che venuta nell' estate la stagione calda, avressimo pel benefizio d' essa riacquistato ciò che avevamo perduto. Ma nulla avendo conseguito, ed essendo restati inabili come prima, ed avendo già esperimentate tutte le stagioni nel decorso d' un anno; ci sembra d' aver avuta la sentenza, da Noi ben volentieri accettata, di dover nel rimanente di nostra vita esser impediti, come ora siamo, e non po-

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Ignatium Realem primum Pontificiarum Ceremoniarum Magistrum de celebratione Missæ a sedente.

Dilecto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Ceremoniarum praefecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili salutem & Apostolicam Benedictionem.

ÆSTAS anni 1756. proxime praeteriti variis corporis afflictationibus Nos oppressit, quas aetas nostra gravis admodum, atque non intermissi a prima juventute labores progignere videbantur. Morbi initium, prout fieri assolet, leviorem vim exserebat; hinc a Nobis ipsis Episcopatus Ordine insigniendum esse reputavimus Reverendissimum Dominum Carolum Camucium Justinopolis, sive Ægidae Antistitem, cui rei perficiendae Tu utpote primus Ceremoniarum Magister opportuna quaeque disposuisti, & de qua Nos die 20. Octobris 1756. epistolam dedimus ad Praesulem ordinandum, quam typis impressam quartus Bullarii nostri Tomus propediem lucem publicam visurus numero LXIV. exhibebit.

II. Malum, quod in suo exortu levius videbatur, progressu suo exasperatum est haud mediocriter; insequentibus quippe mensibus bis morientium viatico muniti, bis extremum inuncti, & bis pariter, juxta Romanorum Pontificum probatum morem fidem sumus professi. E gravissimis hisce discriminibus erutos Domini benignitas in eam nos constituit corporis habitudinem, qualis nunc est, quaeque intelligentiae facultatem adeo Nobis non eripuit, minuitve, ut divino beneficio eam in ipso augescentis morbi furore conservaremus immotam: Exteris non minus, quam publicarum rerum curam gerentibus nos alloquendi facultatem concedimus, opportuna mandata singulis imponentes: Intersumus Consessui, quem Consistorium dicunt, & S. Officii congregationi semel in hebdomade sub nostro obtutu haberi solitae: Scriptorum calamus pro exigentia, & more quae occurrunt necessaria excipit: Basilicas quoque Romanae Urbis invisimus quandoque, nusquam tamen a sede gestatoria, qua sustinemur descendentes.

III. Dies erat 27. Octobris Divis Simoni, & Judae Apostolis sacra, & Justinopolitani Antistitis consecratione celebrata, ex qua Sacris amplius operati non sumus, pedibus nulla ratione Nos sustinere valentibus; diebus vero, quibus alioqui Sacra facere consueveramus, sacram Eucharistiam recepimus sedentes, aut sedentis, in modum lecto incubantes, neque sub id temporis Missam a Nobis celebrari posse sperabamus, quod Medici spem Nobis fecissent mitigatae aestatis beneficio aere omissa interea compensatum iri. Verum nihilo firmiores effecti temporis illa vicissitudine etiam annua, videbamur per reliquam vitam omnem pedum juvamine, & spe simul augusta mysteria celebrandi excidisse, jamque huic necessitati lubentes obtemperabamus. Id porro solum est reliquum, ut disquiramus, semperne Sacra Communione simus reficiendi, aut vero Missa sit celebranda sedentibus?

IV. Lubentes Nos huic necessitati cessisse diximus; neque enim a DEO sive vitam, sive infirmitatis ablationem petivimus, Sanctissimæ ejus voluntati omni cordis plenitudine, & sinceritate subjecti, certi, Ipsum & animæ nostræ, & Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ curam habiturum, concesso etiam aliquo vitæ spatio. Diximus præterea tempus adesse, quo determinandum esset, pergendumne in consueta hucusque Sacræ Eucharistiæ sumptione, an vero Missa esset celebranda sedentibus. Cum vero Salomon Prov. cap. 3. hortetur : ne innitaris prudentiæ tuæ, *quæ eadem verba in decretali* ne innitaris, de constitutionibus *laudata sic illustrat Jansenius in Proverbia* : vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum, & provisionem rerum necessariarum. *Similiter Salazar in eumdem Proverbiorum locum num. 26. cum S. Joan. Chrysostomo observat, hac lege teneri etiam senes quantumcumque rerum experientia præditos, & quocunque prudentiæ baculo suffultos:* Baculus, inquit Chrysostomus, senectutis sustentatio est. Quapropter dixerim, eo spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ propriæ non inniti. Nam, si qui possent certo propriis consiliis, & prudentiæ fidere, maxime senes, & grandævi, propter experimentum, & canos. Ait ergo: ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris: id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia, quasi baculo utaris: *Hinc est, quod Nos adductis in utramque partem argumentis sive pro sumenda ulterius Communione, sive pro celebranda Missa sedendo militantibus, statuimus hanc nostram lucubrationem variorum pietate, & doctrina conspicuorum virorum trutinationi committere, ut secundum illorum judicia, quæ agenda sint, constituamus. Æneas Sylvius Piccolominus, postea Pius II. in Pontificia dignitate dictus in epistola ad Martinum Mayer Moguntinensis Archiepiscopi Cancellarium data, & in ipsius Commentariis Romæ 1584. edita necessitatem exponit, qua Pontifex alios consulere tenetur:* Papa etsi doctus, & sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quam consilio assistentium; & deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant. *Magno nobis documento, qui nec sapientia, nec doctrina præcellimus, in negotio præsertim Nos ipsos concernente, in quo amor proprius Nos insigniter posset decipere absque aliorum prudenti consilio.*

potere per conseguenza reggerci in veruna maniera su i piedi. Per lo che è necessario il vedere, che partito dobbiamo prendere; cioè, se dobbiamo continuare ricevendo la santa Comunione; o se dobbiamo procurare di celebrare la Messa stando a sedere.

IV. Si è detto, aver Noi ben volentieri accettata la sentenza; non avendo mai pregato Dio nella nostra grave malattia di vivere, o di guarire dal male. Ci siamo sempre con pienezza, e sincerità di cuore rimessi in tutto e per tutto nella sua santissima volontà, ben sicuri, che non si sarebbe scordato dell' anima nostra, nè tampoco del governo della Chiesa, e di questa S. Sede Apostolica, quando la sua Divina volontà fosse stata, che dovessimo anche per qualche tempo sopravvivere. Si è detto, esser venuto il tempo di dover risolvere, se dobbiamo continuare ricevendo l'Eucaristia, come abbiamo fatto sin ora, o pure dire la Santa Messa sedendo. Ma, perchè Salomone *nel cap. 3. de' Proverbj* dice = *Ne innitaris prudentiæ tuæ* = parole ancora, che si leggono nella Decretale *Ne innitaris, de Constitutionibus*; e Giansenio *sopra i Proverbj* così soggiugne = *Vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum, & provisionem rerum necessariarum* = ed il Salazar *sopra il detto testo de' Proverbj al num. 26.* osserva con S. Gio: Grisostomo, che a questa legge sono ancora sottoposti i vecchj, non ostante la lunga esperienza degli affari, e che abbiano un bastone, a cui si possano appoggiare = *Baculus, inquit Chrysostomus, senectutis sustentatio est. Quapropter dixerim, eo spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ propriæ non inniti. Nam, si qui possent certo propriis consiliis & prudentiæ fidere, maxime senes, & grandævi, propter experimentum, & canos. Ait ergo: ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris: id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia quasi baculo utaris* = quindi è, che dopo aver Noi dedotte in questa Lettera per l'una, e l'altra parte le ragioni che possono assistere o al proseguire la Comunione, come insino ad ora si è fatto, o al celebrare la Messa sedendo, siamo risoluti di confidare queste nostre fatiche a varj uomini da bene, e dotti, per prendere poi risoluzione, dopo aver inteso il loro consiglio. Il Cardinal Enea Silvio Piccolomini, che dipoi, fatto Papa, prese il nome di Pio II. nella sua celebe Lettera scritta a Martino Mayer Cancelliere dell' Arcivescovo di Magonza, e stampata ne' Comentarj dell'edizione di Roma del 1584. espone la necessità che ha il Papa di prendere consiglio, colle seguenti parole: *Papa etsi doctus, & sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quam consilio assistentium, & deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant.* Questo è un grande avvertimento per Noi, che non siamo nè dotti, nè sapienti, e che abbiamo alle mani un affare, che non è affare d'altri, ma nostro, ed in cui senza il lume dell'altrui consiglio l'amor proprio potrebbe far travedere.

COMMENTATIO.

Satiusne sit, sacram Communionem recipere, more hactenus a Pontifice servato, an Missam celebrare sedendo.

RIFLESSIONI

Sopra il proseguire a ricevere la Comunione, come si è fatto sino ad ora, lasciando il celebrare la Messa sedendo.

V. Ut ordinatim procedamus, exponemus primo loco quæ recipiendam porro Communionem concernunt, omissa celebratione Missæ a sedente perficienda, inde gradum facturi ad partem alteram, quæ Communionis loco Missam a sedente celebrari permittit.

V. Per camminare con ordine, esporremo in primo luogo quanto risguarda il continuare la santa Comunione nel modo sin ora praticato, lasciando di celebrare la Messa sedendo; per far poscia passaggio all'altra parte, in cui si ammette la celebrazione della Messa sedendo, lasciando da parte il costume di ricever sempre la sacra Comunione, come sin ora si è fatto.

VI. Docet S. Thomas 2. 2. quæst. 93. art. 1. Ad secundum: *justos ante legem interiori quopiam instinctu didicisse modum DEUM colendi, quem alii quoque fuerint imitati:* ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur. *Per Legem vero postmodum inducta fuisse præcepta externa, quibus ad ea perficienda, & instruebantur, & adstringebantur*

VI. L'Angelico Dottore S. Tommaso 2. 2. *quæst. 93. art. 1. Ad secundum* insegna, che avanti il tempo della Legge i giusti pel mezzo d'un interiore instinto erano istrutti del modo d'onorare Iddio, a cui poscia gli altri aderivano; *Ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur*: e che poi nella Legge furono stabiliti i precetti esteriori, de' qua-

quali restarono gli uomini a sufficienza istrutti, ed obbligati all' adempimento d' essi: *Postmodum vero exterioribus praeceptis*, prosiegue S. Tommaso, *circa hoc homines sunt instructi quae praeterire pestiferum est*.

VII. Terminata poi l'osservanza della Legge Mosaica, e l'obbligo di adempirla per la venuta di Cristo, e fattosi luogo al Vangelo, benchè non ogni rito spettante all'amministrazione de' Sagramenti, ed alla Messa, sia stato istituito dagli Apostoli, ma molti e molti siano stati istituiti dalla Chiesa, ciò non toglie, che questi pure debbano adempirsi ed osservarsi. Il Suarez *nel tom.* 3. *in* 3. *part. D. Thom. quaest.* 83. *art.* 5. *disp.* 84. *sect.* 1. dopo aver portato le parole dell' Apostolo S. Paolo *nella* 1. *ad Corinth.* 14. *Omnia secundum ordinem fiant in vobis*: dice, essere stata la Chiesa necessitata a costituire ne' sacri riti spettanti all'amministrazione de' Sagramenti, ed alla celebrazione della Messa, un ordine fisso anche nelle cose più minute: *Et ideo oportet in his omnibus, etiam minutissimis, certum ordinem ab Ecclesia constitui*: riflettendo, che, se le cose si fossero lasciate all' arbitrio di ciascheduno, *multa indecore & imprudenter fierent*: e che l' uniformità nelle predette cose serve per lodare l'unità della Chiesa, e la cura e sollecitudine de' Pastori: *Haec uniformitas, quae in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, & unitatem Ecclesiae commendat, & Pastorum ejus curam ac sollicitudinem*.

VIII. E però, venendo al caso nostro, se nelle Rubriche generali del Messale Romano *al tit.* 17. non si amette il sedere nella Messa privata, ma bensì nella Messa solenne, quando si cantano dal Coro il *Kyrie*, la *Gloria*, ed il *Credo*, se quanto ivi è prescritto, deve esattamente eseguirsi esclusa qualsisia mutazione, secondo la difinizione del sacro Concilio di Trento *alla sess.* 7. *de Sacrament. in genere can.* 13. e la Bolla di S. Pio V. prefissa al Messale, in cui si comanda un' esatta osservanza di quanto è prescritto nelle sopraddette Rubriche; sembra restar chiara la conseguenza, che non essendo permesso il sedere nella Messa privata, chi senza sedere non la può celebrare, dee contentarsi di ricevere la sacra Comunione *more laicorum*, lasciando di celebrarla.

IX. Ben vediamo, che si può replicare, che l' argomento prova, non doversi celebrare la Messa senza l' opportuna dispensa, non escludendo il celebrarla colla dispensa. Ma subentra la replica; ed è, che il celebrare la Messa sedendo, quando la Rubrica non lo permette, è una specie di disprezzo, che non può levarsi pel mezzo della dispensa. Teofilo Raynaudo nella sua Opera intitolata: *Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers, al tom.* 6. *pag.* 498. §. 4. *e seg.* pone in chiaro il sopraddetto disprezzo. Evvi pure un Opuscolo di S. Pier Damiano: che è *il* 39. *al tom.* 3. *della stampa del* 1743. in cui persuade al Vescovo Bisuntino, che dalla sua Diocesi tenga lontano *opprobrium ignominiosae sessionis*. E nel Decreto di Graziano sono registrati due Canoni, *il* 57. ed *il* 68. *de Consecratione dist.* 1. nel primo de' quali così si legge: *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum celebranda praesumat cum baculo introire*: e nel secondo si ritrovano queste altre parole: *Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, & ceteri omnes praesentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intente audiant, & fideliter adorent*.

X. Tanto più che ora non si parla d' una dispensa di celebrare la Messa sedendo, stando però in piedi in tutto il tempo del Canone, come altre volte è stato concesso; ma di celebrare la Messa intera stando a sedere; e così ancora nel tempo del Canone, della qual dispensa si dice non ritrovarsi esempio. Il Pasqualigo *de Sacrificio novae Legis tom.* 1. *quaest.* 227. propone la questione, *An Sacerdos, dum celebrat, sedere possit*: e dopo aver risposto di nò pel motivo dell' irriverenza, parlando in ultimo della dispensa Papale: dice, che non sarebbe conveniente il concederla, quando la dispensa dovesse comprendere tutta intera la Messa; ma che

tur homines: postmodum vero exterioribus praeceptis, *pergit Angelicus Doctor*, circa hoc homines sunt instructi, quae praeterire pestiferum est.

VII. Abrogata postmodum per Christi adventum Mosaicae Legis observantia, & Evangelio promulgato, non quidem omnes ritus ad Sacramentorum administrationem, Missaeque celebrationem pertinentes ab Apostolis fuere instituti, sed eorum plerique ab Ecclesia praescripti, quod tamen minime evincit, quin omnes ad amussim sint observandi. Suarez Tom. 3. *in* 3. *part. D. Thomae quaest.* 83. *art.* 5. *disput.* 84. *sect.* 1. *post relata S. Pauli Apostoli verba* 1. *ad Corinth.* 14. omnia secundum ordinem fiant in vobis: *inquit, adactam fuisse Ecclesiam ad constituendum ordinem stabilem circa res etiam minutissimas spectantes ad ritum administrandi Sacramenta, & Missae celebrandae*: & ideo oportet in his omnibus, etiam minutissimis, certum ordinem ab Ecclesia constitui: *si namque cujusque arbitratui id fuisse relictum*, multa indecore, & imprudenter fierent: *quid quod eadem apud omnes rituum ratio & Ecclesiae unitatem commendet, & intentam Pastorum sollicitudinem?* Haec uniformitas, quae in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, & unitatem Ecclesiae commendat, & Pastorum ejus curam, ac sollicitudinem.

VIII. Jam vero ut ad materiae nobis propositae fundum mittamus bolidem; Generales regulae, rubricas dicunt, Romani Missalis Tit. 17. *vetant sessionem in Missis privatis, quam tamen concedunt in solemnibus, dum* Kyrie, Gloria, & Credo *a Choro decantatur. Tridentinum vero Concilium* Sess. 7. de Sacramentis in genere can. 13. *omnem quantulamcumque mutationem rituum prohibet, & S. Pii V. Bulla Missali praefixa rubricarum observationem exigit omnimodam. Ex quibus perspicuum videtur, quod, si quis alio modo, quam sedendo celebrare missam nequeat,* Communione Laicorum more *contentus a celebratione abstinere teneatur*.

IX. Quid vero, si quis ad sedentariae Missae celebrationem dispensetur? Verum, cum Rubricae sessionem prohibeant, videtur illa irreverentiam continere, quae dispensationis remedio non tollitur. Theophilus Raynaudus in opere inscripto: Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers, *Tom.* 6. *pag.* 498. §. 4. *& seqq. dilucide illam irreverentiam docet. Extat quoque opusculum S. Petri Damiani numero* 39. *editionis anni* 1743., *in quo Episcopum Bisuntinum hortatur ad arcendum a sua Dioecesi* opprobrium ignominiosae sessionis; *In Decreto etiam Gratiani gemini hanc in rem Canones adducuntur* 57. *videlicet, &* 68. *de Consecrat. dist.* 1. *primus ita habet*: Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad Missarum solennia celebranda praesumat cum baculo introire. *Alter vero ita sonat*; Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, & ceteri omnes praesentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intente audiant, & fideliter adorent.

X. Neque sermo Nobis est de dispensatione ad celebrandam Missam a sedente, qui tamen Canonem stans absolvat, quod alias concessum scimus, sed agitur de integra Missa sedendo celebranda, cujus exemplum haud extare dicitur: *Pasqualigus* de Sacrificio novae Legis *Tom.* 1. *quaest.* 227. *quaerit*: An sacerdos dum celebrat, sedere possit? *atque negative resolvens propter obstantem irreverentiam, ad Pontificiam dispensationem deflectens quaestionem, ait*, *illam non oportere concedi ad integram Missam: convenientius fore, si Sacerdos ob pedum debilitatem integram Missam absolvere nequeat intermisso tantisper continuo ordine, sedendo vires resumat*. Satius esset, quod

quod potius interrumperet Missam, & sedens quiesceret ad recuperandas vires, quam sedendo celebraret. *Id quod fieri vidimus ab homine pio, & docto Inquisitore Perusino, qui juxta tenorem obtentæ dispensationis omne absolvendo Canoni tempus explere stando non poterat, pedibus officium suum denegantibus.*

XI. Superflua forte videbuntur hactenus adducta contra Missam sedentariam, præsertim si de Canone pariter sermo instituatur; cum sessionis prohibitio non a Lege Naturæ, aut DEI, sed positiva solummodo inducta sit: Pontifex autem Romanus omni positivo juri sit superior, facillime eidem derogando veniam facere poterit Missam omnem, ipsumque adeo Canonem sedendo absolvendi.

XII. At vero meminisse oportet, esse casus nullo aut naturæ, aut Divino jure prohibitos, in quibus tamen Pontifex neutiquam dispensare consuevit, quamvis soli positivæ Legi derogaturus.

XIII. Non convenit inter Theologos, an matrimonium inter fratrem & sororem, jure naturali, Divino, vel humano prohibeatur: Certe S. Thomas, Gonzalez, Pontius, Parisius, & Aversa solam juris positivi prohibitionem agnoscunt; neque tamen ullo probato testimonio evincitur, a quopiam Pontifice admissas fuisse preces fratris, & sororis matrimonii vinculo invicem ligari petentium: quæ enim a Sanctæ Sedis hostibus proferuntur exempla, falsa sunt. Institit equidem Henricus VIII. Angliæ Rex vehementer apud Clementem VII. ut spurio ipsius filio Duci Richemundensi ducere liceret Mariam e legitimo Henrici, & Catharinæ thoro prognatam, repulsam vero tulit illico; similiter dispensatio illa, cujus obtentu Dux Armeniacensis Sorori suæ nupserat, subreptitia omnino erat, cum Calixtus III. constanter eam concedere recusaverit. Hæc uberius relata, & comprobata reperies apud Rigantium in Reg. 49. Cancellariæ a num. 13. ad 17. Nosque viri hujus mentionem honorificam eo facimus libentius, quod nostram, dum in minoribus essemus constituti, amicitiam peculiarem singularibus animi dotibus, & utilissimo illarum usu sibi vendicaverit.

XIV. Matrimonium in primo affinitatis gradu lineæ rectæ jure tantum positivo interdicitur, asseritque Silvius magni nominis Theologus, Pontificem dispensare posse cum vitrico, & privigna; ad hunc vero diem Pontificum nullus extitit, qui ex causa etiam gravissima dispensaverit in primo affinitatis gradu lineæ rectæ, prout ostensum a Nobis est lib. 9. de Synodo Diœcesana *cap. 13. num. 4. edit. noviss.*

XV. Impedimentum criminis *secuta etiam conjugis occisione a positivo jure est stabilitum, quod patet ex Hebraica Lege matrimonium post copulam, & conjugis occisionem irritum non agnoscente: atque Ipsi probe meminimus, rejectam esse a Tribunali Sancti Officii, cui* in minoribus *a consiliis eramus, petitionem Judæi cujusdam* criminis *impedimentum Hebræorum matrimoniis opponere volentis, si post conjugis occisionem fuissent contracta. Sane nemo Davidis cum Bethsabea matrimonium irritum credidit, quanquam adulterium præcesserit, & Uriæ interfectio. Cum itaque matrimonium ejusmodi jure solum positivo prohibeatur, adeo difficulter dispensatio concedenda nec fuisset, nec esset, concurrente præsertim causa legitima, si generalis illa regula subsisteret, facile dispensari in prohibitis jure tantum positivo: neque tamen exemplo ullo constat, Pontificem dispensasse in impedimento hujusmodi publico. Videantur quæ hanc in rem congessit Miglioruccius in Insti-*

che piuttosto sarebbe cosa praticabile, se, non potendo il Sacerdote stare in piedi tutto il tempo del Canone, interrompesse la Messa, e andasse a sedere, prendendo in quella maniera il necessario riposo: *Satius esset, quod potius interrumperet Missam, & sedens quiesceret ad recuperandas vires, quam sedendo celebraret*: il che Noi abbiamo veduto praticare da un uomo dotto e da bene, che era Inquisitore di Perugia, e che non poteva stare in piedi tutto il tempo del Canone, come doveva fare, a tenore della dispensa, per la gran debolezza, a cui era sottoposto.

XI. Sappiamo, parere superfluo a taluno quanto sin ora si è detto contra il celebrare la Messa sedendo, e particolarmente quando il sedere comprende ancora il tempo del Canone; poichè derivando la proibizione del sedere nel detto tempo dal jus positivo, e non dalla Legge Divina, o naturale, ed essendo il Romano Pontefice superiore al jus positivo, può con ogni facilità derogare ad esso, e per conseguenza concedere di poter sedere celebrando la Messa o fuori del tempo del Canone, o anche nel tempo del medesimo.

XII. Ma chi la discorre così, non ha presenti que' casi, ne' quali il Romano Pontefice non concede dispensa, ancorchè, concedendola, non deroghi, che al jus positivo, nè offenda il Jus Divino, o naturale.

XIII. Si controverte fra i Teologi, se sia proibito dal Jus Divino, o naturale, o pure dal solo jus positivo il matrimonio tra fratello e sorella; e S. Tommaso, il Gonzalez, il Pontio, il Parisio, l'Aversa riducono la proibizione al solo ejus positivo: e ciò non ostante, non si ritrova esempio di verun Pontefice Romano, che abbia ammesse le suppliche del fratello che voleva maritarsi colla sorella: essendo falsi gli esempj, che dagl'inimici della Santa Sede si portano per la concessione della dispensa; ed essendo solamente vero quello d'Arrigo VIII. Re d'Inghilterra, che avendo con gran premura domandato al Pontefice Clemente VII. che il Duca di Richemont suo figlio bastardo potesse maritarsi con Maria figlia legittima di lui e della Regina Caterina, ebbe una pronta repulsa; ed essendo pur vero l'altro esempio del Conte d'Armagnac, che si maritò colla sorella col mezzo d'una dispensa, ma falsa, di Calisto III. che sempre ricusò di concederla. Vedasi il tutto pienamente riferito e comprovato dal Riganti, che volentieri nominiamo, per essere stato da Noi trattato *in minoribus* con amicizia, e confidenza, e stima del suo valore, e sue virtuose fatiche. Vedasi il citato Riganti *ne' Commenti sopra la Regola 49. di Cancellaria dal num. 13. fino a tutto il num. 17.*

XIV. Il matrimonio in primo grado di affinità in linea retta non è proibito, che pel jus positivo, ed il Silvio, celebre Teologo, sostiene, che, concorrendovi causa di gran rilievo, può il Romano Pontefice concedere la dispensa fra patrigno, e figliastra: ma insino ad ora non si è ritrovato Papa, che abbia concessa anche con causa di gran rilievo dispensa in primo grado d'affinità di linea retta: come Noi abbiamo dimostrato *nel nostro lib. 9. de Synodo Diœcesana* dell'ultima edizione *al cap. 13. num. 4.*

XV. L'impedimento *criminis*, ancor quando sia seguita l'uccisione del conjuge, è impedimento di jus positivo. Ciò si vede nella Legge Ebrea, che non riconosce nullità di matrimonio, ancorchè sia preceduta la copula coll'uccisione del conjuge: e Noi ci ricordiamo, essersi nel Tribunale del Sant'Officio, quando *in minoribus* n'eravamo Consultore, rigettata l'istanza d'un Giudice Ebreo, che voleva introdurre l'impedimento *criminis* ne' matrimonj, che si facevano fra gli Ebrei, quando v'era stata l'uccisione del conjuge, essendo troppo chiaro il fatto di Davide, il di cui matrimonio con Bersabea si ebbe per valido, ancorchè prima avesse colla medesima commesso adulterio, e macchinato nella morte di Uria di lei marito. Essendo la proibizione del matrimonio nel caso predetto di jus positivo, se fosse vera la regola generale della facilità di dispensare, quando la proibizione discende unicamente,

te dal jus positivo, non vi dovrebbe essere stata, nè tampoco essere oggidì tanta difficoltà di dispensare, concorrendo causa legittima: e pure non v'è esempio, che da verun Romano Pontefice sia stata concessa simile dispensa, quando il fatto sia pubblico. Vedasi quanto in questo proposito è radunato dal Migliorucci *nelle sue Istituzioni Canoniche al lib. 2. tit. 14. nelle Spiegazioni al num. 9. e. 10. Ubi conjugis occisio secuta sit, nunquam dispensatur, non quia Pontifex non possit*: e quanto al caso, che l' impedimento sia occulto, il Maggior Penitenziere concede la dispensa tanto ne' matrimonj contratti, quanto in quelli che debbono contrarsi, pel foro interno, se l'adulterio è seguito *neutro machinante*; ma, se l'impedimento nasce dall'adulterio, *utroque, vel altero machinante*, essendo occulto l' impedimento, il Maggior Penitenziere ha la facoltà di dispensare, *raro tamen*, e sempre pel detto foro interno, e concorrendo una grave necessità, o sia qualche imminente pericolo, ma dopo aver proposto il caso nella piena Congregazione, o sia Segnatura della Penitenzieria. Vedasi la nostra Constituzione XCV. che incomincia *Pastor bonus, nel tom. 1. del nostro Bollario, al §. 44.*

XVI. I sopraddetti esempj pienamente comprovano, non doversi correre alla cieca, e stabilire per regola, che, quando una cosa non è, che proibita da jus positivo, e non dal jus naturale, o Divino, sia in piena libertà del Romano Pontefice usare il diritto di derogarvi: anzi agli esempj poc' anzi riferiti può aggiungersi ancor quello del celebrare sedendo in tutto il tempo della Messa, e così anche nel tempo del Canone; giacchè, per quanto dice chi è contrario alla celebrazione della Messa nel modo predetto, non si trova esempio di simile concessione.

XVII. Nè a quanto si è esposto, può in veruna maniera ostare, se mai si replicasse, impedirsi un gran bene, se non si concede la detta dispensa: sì perchè, consistendo il bene nell' edificazione che dà il Vescovo celebrando la Messa in quella maniera che può, questo gran bene non avrebbe luogo, ogni volta che si concedesse la dispensa; inserendosi in simili dispense, ed anche in quella di poter celebrare sedendo, purchè nel tempo del Canone si stia in piedi, la clausula, che la Messa si celebri in Oratorj privati, per non cagionare ammirazione e bisbiglio nel popolo: sì perchè, quando, prescindendo dal motivo poc'anzi addotto, si potesse l' accennato bene ottenere, non sembra doversi conseguire con introdurre nella Chiesa un esempio nuovo; potendo il Vescovo soddisfare alla sua divozione comunicandosi *more laicorum*; e potendo soddisfare alle Messe che deve offerire pel popolo, commettendo ad altri il celebrare in sua vece.

XVIII. E' un gran bene, che un povero ammalato, che chiede il santissimo Viatico, lo riceva: è un gran bene, che il Sacerdote glielo amministri. Ma, se non si ritrova almeno una candela per celebrare la Messa, o se mancano gl' indumenti sacri, essendo partito, senza prevedere il caso, chi li tiene sotto chiave, che ha seco portata, nè l' ammalato riceve il Viatico, nè il Sacerdote glielo amministra: ma s'insinua all'ammalato il contentarsi del desiderio, che ha avuto, ed ha, di ricevere *in re* il Sagramento, bastandogli in questo caso il riceverlo *in spe*; ed al Sacerdote si dice pure, che si contenti della prontezza che aveva di celebrare la Messa per poter amministrare all'ammalato il Viatico; non essendo permesso pel bene di conferire il Viatico all'ammalato, il celebrare la Messa o senza i lumi, o senza i sacri indumenti, secondo la più vera opinione, della quale da Noi si è parlato *nel nostro Trattato della S. Messa al tom. 2. sez. 2. cap. 1. §. 3. dell' edizione Italiana, e nell' edizione Latina alla sez. 2. num. 52.*

Institutionibus Canonicis *ad lib. 2. tit. 14. in explicationibus ad num. 9. & 10.* ubi conjugis occisio secuta sit, nunquam dispensatur, non quia Pontifex non possit: *si impedimentum sit occultum, Major Pœnitentiarius dispensat in matrimoniis tum contractis, tum contrahendis pro foro interno, commisso adulterio, sed* neutro machinante; *Verum si impedimentum oriatur ex adulterio*, utroque vel altero machinante, *sitque occultum, habet quidem Major Pœnitentiarius facultatem dispensandi*, raro tamen, *& semper pro foro tantum interno, his quoque servatis, ut gravis concurrat necessitas, aut grave immineat periculum, & casu in plena Congregatione, aut Pœnitentiariæ signatura proposito. Videatur Constitutio nostra XCV.*, Pastor bonus *Tom. 1. nostri Bullarii* §. 44.

XVI. Hactenus in medium allata abunde commonstrant non temere pro regula statuendum, quod prohibitis Lege solum positiva, non vero naturali vel Divina, derogandi plena & non circumscripta sit Pontifici Romano libertas: imo exemplis adductis illud adjungi potest de Missa sedentaria una cum Canone celebranda: namque Missæ hujus oppugnator concessionis similis memoriam haud extare contendit.

XVII. Neque dictis obest, quod dispensationis ejusmodi denegatio impediat magnum bonum, ædificationem nimirum populi ex Episcopi celebratione, qualicumque demum valeret modo peracta, proventuram; namque ædificatio illa neutiquam obtinetur, cum dispensationes istæ celebrandi sedendo, excepto tempore Canonis, clausulam contineant, ut Missa in privato Oratorio celebretur ad evitandam populi mirationem; atque cum bonum illud obtineri possit, præscindendo a motivo præmisso, non videtur illius consecutio quærenda novitatis hujus in Ecclesiam intrusione; Episcopi siquidem pietas nutriri potest per Communionem more Laicorum *sumptam, qui autem pro populo sacrificium offerat, substituere sibi potest Sacerdotem alium.*

XVIII. Magnum beneficium est, si infirmo, quod petiit Sacrum Viaticum a Sacerdote porrigatur: Verum si nequidem una habeatur candela, si vestes sacræ desint, si alio profectus esset Sacerdos casum haud prævidens, clavesque tabernaculi secum ferens; tum enim vero infirmus Viatici Sacri munimine carebit quidem, docebitur tamen sufficere desiderium, & Sacramenti perceptionem in spe*, cum nequiverit recipere* in re: *Similiter, & in Sacerdote sufficiet prompta ministrandi infirmo Viaticum voluntas, cum Missæ celebratio absque luminibus aut sacris indumentis licita non sit, nequidem pro ministrando Viatico, juxta probatiorem opinionem, qua de re actum est in nostro Tractatu de Ss. Missa Tom. 2. Sect. 2. cap. 1. §. 3. edit. Ital. Sect. 2. num. 52. edit. Latinæ.*

RI- COM-

COMMENTATIO

De celebratione Missæ etiam sub Canone a sedente, quin obligetur Sacerdos stare non valens ad recipiendam semper Communionem more Laicorum.

RIFLESSIONI

Sopra il celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone, senza esser astretto di sempre ricevere la sacra Comunione, come la ricevono i Laici.

XIX. Asserens bene concedi licentiam, ut Sacerdos debilitate pressus sedendo Missam, ipsumque adeo Canonem absolvere possit, contendit, sessionem inter Divinas preces nec indecentem esse, nec opprobrio plenam. In Actis Apostolorum cap. 2. legimus, Divinum Spiritum descendisse super Apostolos in cœnaculo sedentes: & replevit totam domum, ubi erant sedentes. *Ideoque Cardinalis Cajetanus in Acta Apostolorum ita commentatur:* non horreo sessionem corporalem, cum nihil indecens inducat: *additque Navarrus in Manuali de Oratione cap. 4. num. 12. situm corporis sedentarium non esse incongruum orantibus. Admittit quidem sedentariæ Missæ Patronus, indecens esse Missam celebrare a sedente; attamen causa legitima concurrente, puta pedum debilitate, nequidem Canonem stando perficiendum permittente, sufficiens motivum haberi ad concedendam sessionem per totam Missam, non quidem singulis, sed spectabilioribus, e Clero propter dignitatem suam Ecclesiasticam, multoque magis Episcopis ad celebrationem ex munere suo adstrictis. S. Petrus Damianus aversabatur vehementer sessionem in precibus, sub finem tamen prælaudati opusculi cap. 4. pag. 336. hæc addit:* Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat. *Nec pacatior sessionis in orando osor Theophilus Raynaudus loc. cit. pag. 503. col. 1. ita habet:* Quis sedere coram Deo audeat injussu ejus? at adest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo, si absit ægritudo corporis sessionem deposcens; ea enim corporis imbecillitas Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est ex natura rei. *Cumque in Canone 131. Concilii Aquisgranensis legamus:* Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, & psallendum est. *Eruditus Pater Haeftenus in doctis suis disquisitionibus monasticis, Lib. 7. disquis. 1. pag. 705. ita Canonem explicat:* Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, ceteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap. 24. postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assidue, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum & laudabat & orabat.

XIX. Chi crede, esser ben fatto il concedere la dispensa di celebrare la Messa anche sedendo nel tempo del Canone, per la gran debolezza in cui si ritrova il celebrante, e per la quale senza pericolo di gravi sconcerti non può stare in piedi nel tempo del Canone, premette, non essere il sedere nel tempo delle Divine preci, cosa indecente o piena d'obbrobrio. Negli Atti Apostolici *al cap. 2.* si legge, che lo Spirito Santo discese sopra gli Apostoli che sedevano nel cenacolo: *E replevit totam domum, ubi erant sedentes.* Onde il Cardinale Gaetano così scrive *sopra gli Atti degli Apostoli* commentando il detto testo: *Non horreo sessionem corporalem, cum nihil indecens inducat*: ed il Navarro *nel Manuale de Oratione al cap. 4. num. 12.* soggiugne, che il predetto sito del corpo non è incogruo per quelli che pregano. Passando poi oltre, chi è parziale della dispensa, ammette, che da ciò deriva l'esser cosa mal fatta e condannata, che chi celebra la Messa, stia a sedere; ma soggiugne, che, concorrendo una causa legittima, qual è quella della debolezza del corpo, questa tal debolezza, che non permette lo stare in piedi, ancorchè lo stare in piedi si restringa al tempo del Canone, deve aversi per una causa bastante e legittima per accordare la dispensa di celebrare, sedendo, tutta la Messa, non ad ognuno, ma a quei rispettabili Sacerdoti, che per le dignità che ottengono, fanno una gran figura nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che per debito del loro ministero sono obbligati a celebrarla. S. Pier Damiano, che come poc' anzi si è avvertito, fu capitale nemico del sedere nelle preci, *nel fine del citato Opuscolo al cap. 4. pag. 436.* così sogiugne *Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat.* E Teofilo Raynaudo, inimico del sedere nelle sacre preci al pari di S. Pier Damiano, *nel luogo citato pag. 503. col. 1.* così scrive: *Quis sedere coram Deo audeat injussu ejus? At adest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo, si absit ægritudo corporis sessionem deposcens; ea enim corporis imbecillitas, Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est ex natura rei.* Et leggendosi *nel Canone* 131. del Concilio Aquisgranense: *Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, & psallendum est* = l'erudito Padre Haefteno *nelle sue dotte Disquisizioni Monastiche lib. 7. disquisit. 1. pag. 705.* così lo spiega e commenta: *Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, cæteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap. 24. Postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assidue, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum & laudabat & orabat.*

XX. Et sane, si media omnia adhibentur, ut Sacerdos ad Missæ celebrationem ineptus effectus, dispensationis remedio ad eam celebrandam reddatur idoneus; si conatus omnis intenditur, ut auferantur impedimenta Laicos a Sacramentorum perceptione arcentia: mirari nemo debet, si non solum aliquibus pedum debilitate laborantibus concedatur facultas Missæ sedentariæ Canone excepto: sed si dignioribus Ecclesiæ Ministris Episcopis præsertim eadem pedum infirmitate oppressis permittatur sessio sub ipso quoque Canone, & Consecratione.

XX. E per vero dire, se, inabilitandosi qualche Sacerdote a poter celebrare la Messa, si prendono tutte le misure per concedergli la dispensa di poterla celebrare, non ostante il difetto in cui è incorso, se si fa quanto si può, acciò i laici, e gli altri non restino senza ricevere i Sagramenti, superando colle diligenze ed i mezzi termini le difficoltà, che ad essi impediscono di riceverli; non deve a chi si sia parer cosa strana, se oltre il concedere a chi non può per lungo tempo stare in piedi, il celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, si conceda ai Personaggi qualificati per le dignità Ecclesiastiche, che hanno nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che non possono stare in piedi nel tempo del Canone, il celebrare sedendo sempre, e così anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione.

XXI. Si Parochus, aut Sacerdos alius videndi facultate privatus non sit, licentia ei conceditur celebrandi in festis solennioribus, & duplicibus Missam votivam de Beatissima Virgine, diebus autem ferialibus Missam Defunctorum: multæ vero clau- *sulæ*

XXI. Quando il Parroco, o il Sacerdote non è affatto cieco, se gli concede licenza di celebrare ne' giorni festivi, e doppj la Messa votiva della Beatissima Vergine, e ne' giorni feriali la Messa da morto; ma con molte clausule, e particolarmente con quel-

quella, che *non sit omnino cæcus, nec recitet memoriter*; ordinando al Vescovo, che, diventando affatto cieco, gli neghi la licenza di celebrare. Ma, se si tratta d'un Sacerdote diventato affatto cieco, questa malattia, che gli sopravviene dopo ricevuto l'Ordine Sacerdotale, non lo priva dell'Ordine, ma dell'esecuzione dello stesso in ciò che appartiene alla consecrazione dell'Eucaristia, ma non agli altri uffizj che non richiedono la vista, come sarebbe il confessare, o il predicare; conforme molto bene riflette S. Tommaso *nella 3. part. quæst.* 82. *artic.* 10. *Ad tertium*. Non mancavano esempj di dispense date a' Vescovi ciechi di poter celebrare la Messa: leggendosi nell'Aimonio *negli Atti del Concilio Tricassino dell'anno* 878. appresso il Cardinale Baronio, ed appresso Natale Alessandro, che il Pontefice Giovanni VIII. accordò nel detto Concilio ad istanza de'Vescovi ad Incmaro Vescovo di Laon, cieco, nipote d'Incmaro Remense, il celebrare la Messa; ed attestando il Soto *in 4. Sent. dist. 9. quæst. 1. art.* 2. di aver veduto nel Concilio di Trento un Vescovo cieco, che celebrava quotidianamente la Messa colla dispensa del Papa. Ma nel tempo che *in minoribus* eravamo Segretario dalla Congregazione del Concilio, dopo essere stata ben discussa ed esaminata la materia, dopo essersi veduti gli Autori più gravi, allegati da Noi nel foglio, che in quell'occasione pubblicammo, e che si ritrova stampato *nel tom. 4. del Tesoro delle Risoluzioni della detta Congregazione pag.* 101. *e seg. dell'elezione d'Urbino*, fu concessa ad un degno Paroco Fiorentino affatto cieco, al di cui favore concorrevano varie rilevanti circostanze, la grazia di poter celebrare la Messa coll'assistenza d'un altro Sacerdote, essendo stata proposta la causa ai 2. di Agosto del 1727. e risoluta nel giorno 23. dello stesso mese ed anno. Nè mancano altri simili esempj di concessioni di dispense fatte di poi.

XXII. Non si può celebrare la Messa col capo coperto. I Canoni che ciò vietano, sono da Noi allegati *nella nostra notificazione decimaquarta del tom. secondo* che è *la trentesimoquarto nell'edizione Latina, al* §. *quarto*, il che pure vien comprovato da Noi *nel nostro tom. primo della Santa Messa alla sezion. prima cap. quarto* §. *secondo dell'edizione Italiana, e alla sez. prima n. cinquantesimoterzo dell'edizione Latina*; essendo, oltre gli altri Canoni, letterale quello che incomincia *Nullus Episcopus, de Consecrat. dist.* 1. le di cui parole sono le seguenti: *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altario Dei assistere*. E, ciò che siasi di quello che racconta il Vasquez *nel tom. 3. sopra la 3. part. disp.* 232. *cap.* 4. che nella Pollonia i Sacerdoti anche Regolari dicono la Messa nel tempo d'inverno tenendo il capo coperto sino alla consecrazione, è introdotta l'usanza di concedere il celebrare la Messa col capo coperto, tenendolo però scoperto nel tempo del Canone, e della Consecrazione, quando vi concorra l'attestazione de' Medici della necessità in cui si trova il Sacerdote di tener coperta la testa celebrando la Messa per non recar pregiudizio alla sua salute. E del Pontefice Paolo V. si legge, che in alcune Chiese Orientali concesse il celebrare le Messa col capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione; riputandosi in quelle regioni cosa incivile il tenere il capo scoperto. E il Reynaudo *nel citat. tom. sesto pag.* 499. *col.* 2. e l'Henao *nel tom. 2. de Sacrificio disputat.* 27. *sez.* 2. *numer.* 10. *e numer.* 20. ammettono il tenere il capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione, pel timore del detrimento della salute, a cui sarebbero sottoposti i Sacerdoti che dicono la Messa ne' paesi soggetti al gran freddo, ancorchè lo tenessero scoperto nel solo tempo del Canone, e della Consecrazione. Onde il Navarro nel *libr. 3. de celebrat. Missar. consil. 7. numer.* 5. *dell'edizione Veneta del* 1621. così la discorre: *Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa & necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis pileolo aliquo honesto caput tegatur*. Concorda il Salmerone *al tom. quattordici nell'epistol. prima ad Corintios capitolo undecimo disput. decima ottava p.*144. *della stampa di*

salæ huic concessioni adjiciuntur, illa præsertim, ut non sit omnino cæcus, nec recitet memoriter; *injungiturque Episcopis, ut si omnino cæcus reddatur, omni celebrandi facultate privetur. Atque si Sacerdos cæcus efficiatur post susceptum Presbyteratus ordinem, hic illum defectus non ordine ipso, sed ordinis executione privat, & quidem tantum quoad confectionem Eucharistiæ, non item quoad alias functiones visum non exigentes, qualis esset confessionis auditio, prædicatio &c. prout optime observat S. Thomas 3. part. quæst. 82. art. 10. ad 3. Non vero desunt exempla concessæ cæcis Episcopis licentiæ Missam celebrandi. Aimonius sane refert in Actis Concilii Tricassini anno 878. habiti apud Baronium, & Natalem Alexandrum, Joannem VIII. in eodem Concilio ad instantiam Episcoporum Hincmaro Laudunensi cæco, nepoti Hincmari Rhemensis facultatem Sacris operandi fuisse elargitum. Soto quoque in 4. Sentent. dist. 9. quæst. 1. art. 2. testatur visum a se in Concilio Tridentino Episcopum cæcum ex Pontificis dispensatione quotidie celebrantem. Cum Nos* in minoribus *munere fungeremur Secretarii Congregationis Concilii, mature discussa materia, excussisque Auctoribus allegatis a Nobis, in folio desuper confecto, & tom. 4. Thesaur. Resol. Congreg. pag. 101. & seqq. edit. Urbin Parocho Florentino cæco omnino, sed magnorum meritorum intuitu circumstantiarum variarum in ejus favorem concurrentium licentia concessa est Missam celebrandi sub assistentia alterius Sacerdotis; causa hæc proposita est 2. Augusti 1727. & ejusdem anni, mensisque die 23. terminata. Neque recentiora desunt exempla similium concessionum.*

XXII. Non est celebranda Missa operto capite. Canones id prohibentes adducti a nobis sunt in Notificatione 14. Tom. 2. quæ 34. est Latinæ editionis §. 2. edit. Ital. Latinæ vero Sect. 1. num. 53. *Inter alios vero Canones ad litteram id habet Can.* Nullus Episcopus de Consecrat. dist. 1. Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altario Dei assistere. *Quidquid autem sit de eo, quod Vasquez Tom. 3. in 3. part. Disput. 232. cap. 4. refert, in Polonia Sacerdotes etiam Regulares in hyeme operto capite Missam dicere usque ad Consecrationem; consuevit dari licentia capite operto Missam legendi excepto Canone, si testentur Medici ex capitis nudatione sanitatis periculum imminere. Paulus V. concessisse legitur in aliquibus Orientis Ecclesiis Missas integras una cum Canone operto capite celebrari, iis in regionibus inurbana habeatur capitis denundatio. Raymundus citat. Tom. 6. pagin. 499. columnam 2. & Henaus Tom. 2. de Sacrificio disputat. 27. section. 2. numer. 10. admittunt, operto capite Missam, & Canonem dici posse, si alias timeatur saluti Sacerdotis, in regionibus præsertim frigidis. Ideoque Navarrus lib. 3. de celebrat. Missarum, Consil. 7. num. 5. edit. Venet. 1621. hæc adfert*: Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa, & necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis, pileolo aliquo honesto caput tegatur. *Concordat Salmero Tom. 14. in ep. 1. ad Corinth. cap. 11. disput. 18. pag. 144. edit. Colon. 1614. & Henaus cit. sect. 2. num. 20. ita cum Arriaga concludit*: Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum hoc ipsum, quod extra necessitatem esset irreverentia, desinat esse talis in similibus casibus. *Præterea Sacerdotibus vetitum est deferre fictitia capillitia, prout liquet, ex documentis a Nobis congestis in Tractatu* de Synodo Diœcesana *edit. novis. lib. 11. cap. 9. maximeque ea prohibitio se extendit ad celebrationem Missæ, attamen per speciem aliquam tolerantiæ, ut Clericis concedatur etiam Missam celebrare sic coopertis, dummodo corona, seu tonsura clericalis aperta semper maneat.*

Colonia del 1614. E l' Henao *nella cit. sess.* 2. *num.* 20. così conchiude coll' Arriaga *disp.* 55. *sez.* 4. *num.* 19. *Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum hoc ipsum, quod extra necessitatem esset irreverentia, desinat esse talis in similibus casibus.* In oltre è proibito agli Ecclesiastici il portare la parrucca; come può vedersi ne' monumenti da Noi raccolti nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 11. *cap.* 9. e molto più l'andare con essa all' Altare, e celebrare con essa la Messa: e, ciò non ostante, si è introdotta una specie di tolleranza a prò di quelli che hanno la licenza di portare la parrucca, di portarla anche all' Altare celebrando la Messa, purchè sempre resti scoperta la corona Clericale.

XXIII. *Agendum jam est de modis excogitatis, quibus facilior redditur Laicis Sacramentorum perceptio, non obstantibus quibusdam difficultatibus. Notum cuique est; celebratam olim in mari Missam, quæ sicca dicebatur, quæque prohibita est; nunc autem facultas conceditur Missæ veræ celebrandæ, si tamen navis secura sit; remotâ a littore, mare tranquillum, & præter Sacerdotem celebrantem adsit Presbyter, aut Diaconus alius, qui exurgente forte quopiam motu calicis effusionem prævertat: singula videri possunt Tom. 2. de Sacrificio Missæ Sess. 2. cap. 1. §. 3. pag. 256. edit. Ital. Latinæ vero Sect. 2. num. 49. & seqq. Atque ne prolixior sit oratio, indicare sufficiet, modum quoque adinventum esse ministrandi Sacram Eucharistiam infirmo, consecratam particulam deglutire non valenti, nec minus peste laboranti; quin Sacerdos ministrans eam contrahendi periculum subeat; quoad primum videatur in Tract. de Sacrificio Missæ Tom. 2. Sect. 2. cap. 6. §. 4. edit. Ital. & Sect. 2. num. 170. edit. Latinæ. Secundum habetur in Tractatu, de Synodo Diœcesana edit. noviss. lib. 13. cap. 19. num. 21. & seqq. Ex quibus omnibus confirmantur superius dicta, nimirum si omni ratione prospectum est Sacerdotibus simplicibus celebrare non valentibus: ut possint nihilominus Sacris operari: si omni possibili modo Laicis Sacramenta ministrantur; non debent accumulari, scrupuli & subtilitates ad arcendos Presbyteros in dignitatibus Ecclesiasticis constitutos; & Episcopos præsertim a celebranda Missa sedentaria; si debilitate pedum laborent: cum præcipuum Episcoporum officium sit, offerre Deo sacrificium pro populo curæ suæ concredito, & pro seipso.*

XXIII. Succede il discorrere delle facilità ritrovate, acciò i laici, non ostanti le difficoltà che s' incontrano, possano ricevere i Sagramenti: E' noto ad ognuno, che, sebbene una volta in mare celebravasi unicamente la Messa, detta secca, che poi fu proibita, oggidì si concede il privilegio della celebrazione della Messa vera, acciò i laici e gli altri, che sono nella nave, non restino senz' assistere al Divin Sagrificio, quando però la nave sia sicura, sia molto lontana dal lido, il mare sia tranquillo, ed oltre il Celebrante, vi sia un altro Sacerdote, o Diacono, il quale sia pronto ad accorrere colla mano, nel caso che insorgesse qualche moto, per cui potesse temersi, che il Calice si rovesciasse; come può il tutto vedersi *nel nostro tom.* 2. *della Santa Messa sez.* 2. *cap.* 1. §. 3. *pag.* 256. *dell' edizione Italiana*; e *nell' edizione Latina sez.* 2. *num.* 49. *e seg.* E per non dilungarci di soverchio accenneremo, non essersi tralasciato di pensare al modo, con cui può amministrarsi il Sagramento dell' Eucaristia all' ammalato che non può inghiottire la sacra Particola, ed ancora al modo d' amministrare il Sagramento dell' Eucaristia agli appestati; senza che il Sacerdote, che l' amministra, contragga la peste come, quanto al primo capo, può vedersi nel nostro Trattato *della Santa Messa al tom.* 2. *sez.* 2. *cap.* 6. §. 4. *dell' edizione Italiana*, ed *alla sez.* 2. *num.* 170. *dell' edizione Latina*; e quanto al secondo capo del nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 13. *cap.* 19. *num.* 21. *e seg.* Per le quali cose tutte ripiglia vigore quanto poc' anzi si è detto, che essendosi pensato a dare ogni possibile ajuto ai semplici Sacerdoti inabilitati a celebrare la Messa, acciò la possano celebrare, ed ai laici impediti a ricever i Sagramenti, acciò li possano ricevere, non debbasi poi con tanti scrupoli e sottigliezze procurar d' impedire ai Personaggi costituiti nelle più sublimi dignità Ecclesiastiche, e molto più ai Vescovi che non possono reggersi su i piedi, il celebrare la Messa sedendo in tutto il tempo della celebrazione, essendo particolarmente uffizio del Vescovo l' offerire a Dio il Sagrifizio della Messa pel popolo alla sua cura commesso, ed anche per se stesso.

XXIV. *Id sane disertis verbis docet S. Paulus Epist. ad Hebr. cap.* 5. *vers.* 1. *& seqq.* Omnis namque Pontif. ex hominibus assumptus; pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis, qui condolere possit iis, qui ignorant, & errant: quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: & propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis: *& in ejusd. epist. cap.* 8. *vers.* 3. Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur. *Inde post prolixum sermonem in idem caput* 5. *concludit Joannes Gagneus*: Munus ergo assumti Pontificis est orare, & pro suis, & pro populi delictis sacrificia offerre, & agnoscere se peccatorem, atque ita populi peccatis condolere. *Gagneo assentiuntur Guilelmus Estius, Salmero, & Cornelius a Lapide in Commentariis in citatum caput* 5. *Neque regerenda hic est superius allata objectio, cessare motivum ædificandi populum per celebrationem; cum hæc perfici nequeat a sedente nisi in Capella, aut Oratorio privato ad evitandam populi demirationem; neque enim populi ædificatio princeps causa celebrandi est, sed oblatio sacrificii pro populo, quæ obtinetur æque per celebrationem in Oratorio. Præterea populus vi-*

XXIV. Ecco le parole di S. Paolo *nell' epistola agli Ebrei al cap.* 5. *vers.* 1. *e seg. Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, & sacrificia pro peccatis: qui condolere possit iis, qui ignorant & errant: quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: & propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis*: e *nel cap.* 8. *della stessa lettera al vers.* 3. *Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, & hostias constituitur*. Per lo che Giovanni Gagneo *sopra il detto capitolo* 5. dopo un lungo discorso così conchiude: *Munus ergo assumpti Pontificis est orare, & pro suis ac pro populi delictis sacrificia offerre, & agnoscere se peccatorem, atque ita populi peccatis condolere.* E col Gagneo concordano Guglielmo Estio, il Salmerone, e Cornelio a Lapide *ne' Commenti sopra il cit. cap.* 5. non meritando d' esser valutata la riflessione addotta di sopra, che, dovendosi celebrare dal Vescovo sedente la Messa, non in Chiesa, ma nell' Oratorio privato, per non recar maraviglia al popolo che la vedesse celebrare nel modo predetto, cessa il fine della predetta celebrazio-

zione, che è l'edificazione del popolo; imperocchè non è l'edificazione del popolo la causa principale della celebrazione della Messa, ma è l'offerire il Sagrifizio per esso, il che si fa celebrando anche la Messa nell'Oratorio: oltre di che il popolo che sta intento alle operazioni del Vescovo, sapendo, che il Vescovo celebra la Messa in quella maniera che può, dee restar edificato del proprio Pastore, e non scandalizzato; tanto più, quando sa, che così celebra, avendo ottenuta dal Papa la dispensa.

XXV. Tutto va bene, dirassi; ma a buon conto non si ritrova esempio, che di dispense concesse anche ai Vescovi di celebrare la Messa sedendo, ma non nel tempo del Canone, e della Consecrazione; nè si ritrova esempio di dispense di celebrare la Messa sedendo in tutto il tempo della celebrazione che è il punto della presente indagine. Scorrendo la sacra antichità, ritrovasi, che S. Luciano Martire nella persecuzione di Massimiano, per soddisfare alla divozione de' Cristiani, che seco rinchiusi in carcere bramavano d'assistere al Sagrifizio della Messa, si stese in terra, e nella Festa dell'Epifania si servì del proprio petto, come d'un Altare, per celebrarvi la Messa: come si vede negli Atti appresso i Bollandisti *nel tom.* 1. *di Gennajo pag.* 361. *num.* 24. Ritrovasi, che Teodoreto Vescovo di Ciro, per far cosa grata ad un santo Romito, che stando nella sua solitudine, non era mai stato presente alla Messa, portatosi al di lui tugurio coi sacri vasi, fece, che le mani de' Diaconi servissero d'altare, e sopra esse fece la consecrazione della sacra Eucharistia; come esso stesso racconta *nel Filoteo al capo* 20. Uranio nella lettera *de obitu Paulini*, appresso i Bollandisti *al tom.* 4. *di Giugno pag.* 198. *num.* 2. attesta, ch' essendo infermo S. Paolino Vescovo di Nola, vennero altri due Vescovi per visitarlo, e che con essi celebrò, benchè infermo, la Messa, avendo fatto alzare un Altare vicino al letto: *Et quasi profecturus ad Dominum jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi; sc. ut una cum Sanctis Episcopis oblato Sacrificio animam suam Domino commendaret*: il che anche fu puntualmente eseguito, come si vede *nel num.* 3. *Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto ac perfecto ordine celebrasset*: non potendosi ammettere l'intelligenza data da alcuni alle citate parole d'Uranio, cioè, che debbono intendersi, non della celebrazione della Messa, ma del ricevere la sacra Eucaristia, essendo contrarj a questa intelligenza, e favorevoli all'altra della celebrazione della Messa, il Tillemont *al tom.* 14. *nelle Gesta di S. Paolino art.* 52. *pag.* 139. *della Veneta edizione*, ed il dotto Padre Maestro Orsi, Maestro di questo Sacro Palazzo Apostolico, *nel tom.* 12. *della Storia Ecclesiastica lib.* 28. *num.* 76. *pag.* 375.

XXVI. Sono senza dubbio speciosi i sopradetti esempj, e possono anche servire per l'assunto presente: ma sono antichi, e sono seguiti, prima che la Messa fosse ridotta al sistema dell'ordine, in cui presentemente si ritrova. Morì S. Tarasio Patriarca di Constantinopoli nel principio del secolo nono, ed Ignazio Vescovo Niceno di lui discepolo, e che scrisse le di lui gesta, come può vedersi appresso il Cardinale Baronio *all' anno* 806. ed appresso i Bollandisti *al tom.* 3. *di Febbrajo pag.* 586. *num.* 47. così descrive la celebrazione della Messa, che il Santo faceva nel tempo della sua grave malattia: *Ingruens morbus, & valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui & Divini Officii. Nam & morbo & senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed inteso amore ad Deum ardens, & morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, sancta peragebat, infirmus videlicet*: che vuol dire, appoggiando il ventre, ed il petto alla tavola di legno, e sostentando coi piedi l'altra parte del corpo. Morì nel 1303. S. Ivo Sacerdote e Parroco nella Brettagna Armonica; e di esso si legge, che, non potendo stare in piedi, celebrava la Messa nel modo seguente: *fuit adeo infirmus, & debilis, quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, & sic Missam celebravit in Cappella sua*: come può

videns Episcopum suum celebrare, quo potest, modo, sciensque sedentem celebrare ex concessione Pontificia, tantum abest, ut offendatur, quin potius ædificetur.

XXV. Bene omnia haberent, inquis, si prout exempla habentur concessæ Episcopis licentiæ, sedendo Missam celebrandi, illa ad Canonem quoque, adeoque ad totam, & integram Missam se extenderet; in hoc enim cardo rei vertitur. Antiquitatis sacra monumenta evolventi occurrit S. Lucianus Martyr, qui in persecutione Maximiani fidelium eodem secum carcere detentorum desiderio Sacro Missæ Sacrificio assistendi facturus satis, ipso Epiphaniæ festo die in terram extensus, & pectore tanquam ara usus Sacris est operatus, prout videre est in Actis apud Bollandistas Tom. 1. *Januarii pag.* 361. *n.* 14. *Theodoretus Cypri Episcopus in gratiam Sancti Eremicolæ, qui Missæ nunquam interfuerat, allatis in ipsius tugurium sacris vasis, manibus Diaconorum pro altari usus Sacram confecit Eucharistiam, prout ipsemet refert in Philotheo cap.* 20. *Uranius in epistola* de obitu Paulini *apud Bollandistas Tom.* 4. *Junii pag.* 198. *n.* 2. *testatur, quod cum ad decumbentem S. Paulinum Nolanum Episcopum alii duo Præsules inviserent, ægrotus licet cum illis Missam celebraverit erecta prope lectum ara*: Et quasi profecturus ad Dominum, jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi: scilicet ut una cum Sanctis Episcopis oblato sacrificio, animam suam Domino commendaret: *quod & factum indicatur num.* 3. Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto, ac perfecto ordine celebrasset: *Neque, quod aliqui contendunt, illa Uranii verba de perceptione Sacræ Eucharistiæ, non item de celebratione Missæ intelligenda sunt, huic enim suffragantur Tillemontius Tom.* 14. *in Actis S. Paulini art.* 52. *pag.* 139. *edit. Venet. doctissimusque Pater Magister Orsi Magister Sacri Palatii Apostolici Tom.* 12. *Hist. Eccles. lib.* 18. *num.* 76. *pag.* 375.

XXVI. Speciosa quidem sunt exempla superius allata, præsentique casui apprime conveniunt; verum antiqua sunt, & præcedentia tempus illud, quo in modernos ritus fuit reducta Missæ forma. At vero S. Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus mortuus est sub initium Sæculi noni, Ignatius vero Episcopus Nicænus, Tarasii discipulus & illius vitæ scriptor videndus apud Baronium ad annum 806. *& apud Bollandistas Tom.* 3. *Februarii pag.* 586. *num.* 47. *hunc in modum describit celebrationem Missæ a Sancto Patriarcha graviter decumbente peractam*: Ingruens morbus, & valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui, & Divini Officii. Nam & morbo, & senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed inteso amore ad Deum ardens, & morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, Sancta peragebat, infirmus videlicet: *quod est, ventre, & pectore adniti tabulæ, partemque corporis reliquam, pedibus sustentando. De S. Ivone Presbytero, & Parocho Britanniæ Armoricensis anno* 1303. *defuncto legitur, quod pedibus insistere non valens hoc Missam celebraverit modo*: Fuit adeo infirmus, & debilis, quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, & sic Missam celebravit in Cappella sua: *prout videre est tom.* 4. *Maji apud Bollandianos pag.* 541. *A. num.* 17. *atque testis* de visu *fatetur apud eosdem Bollandianos loc. cit. pag.* 560. C. *n.* 65. *Mauritius* vero

Apostolica tenore præsentium licentiam concedimus & facultatem. La minuta originale del Breve è sottoscritta da Monsignor Cesare Glorieri antico Segretario de' Brevi, ed è nell'Archivio segreto fra le minute originali de' Brevi di S. Pio V. dell'anno 1566. *num.* 572. Si dà pure nel fine di questa Lettera il Breve intero, acciò non solamente possa ognuno soddisfarsi, ma resti ancora persuaso, dirsi da taluni con molta facilità, che non v'è esempio della tal cosa, perchè essi non ne hanno notizia: ed il comodo che si riceve dalla sopradetta asserzione, che trasfonde in altri il peso di faticare, liberandone l'asserente, suol finire in amarezza, comparendo ciò, che lo stesso asserente aveva detto o non esservi, o non ritrovarsi.

tium, licentiam concedimus, & facultatem. *Schediasma autographum firmatum manu Reverendissimi Cæsaris Glorierii senioris Brevium Secretarii, in Archivio secreto inter diagrammata archetypa S. Pii V. anni* 1566. *num.* 572. *asservatur. Hoc quoque Breve integrum subjiciemus, tum ut cuique innotescat, tum, ut levitatis convincantur asserentes, rei cujuspiam exemplum non extare, quod ipsi illud ignorent; ex quo fit, ut, dum talium assertionum facilitas laboris molestiam in alios transfert, ipsis grave accidat, si qua existere negaverant, in lucem protrahantur.*

NARRATIVE

Di fatti che risguardano il Romano Pontefice, che sembrano necessarie a chi dee dare il suo giudizio sopra il caso che è in questione.

XXX. A taluno sembrerà superfluo tutto ciò che or ora riferiremo: imperocchè, se il Sommo Pontefice concede ad altri impediti, e che non possono stare in piedi, il celebrare tutta la Messa sedendo, cosa mai potrà dirsi, se, concorrendo la stessa causa, prende per sè quel comodo, che dà agli altri? Ma la riflessione in tutto e per tutto non soddisfa; potendovi essere alcune cose che non accordino colla dignità Pontificia, ancorchè il Papa ad altri le conceda. E però, acciò si veda, se disdica al Papa il celebrare sedendo, è d'uopo vedere, se vi siano esempj de' Sommi Pontefici, che non potendo stare in piedi abbiano celebrata la Messa sedendo in tutto il tempo d'essa. Ciò a Noi non sarà di gran fatica, avendo radunato quanto potemmo radunare in questo proposito, quando dammo alla buona memoria del Cardinale di Rohano, Vescovo d'Argentina, la licenza di celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, e della Consecrazione, per l'impedimento della podagra, che non l'avrebbe lasciato stare in piedi tutto il tempo della Messa, ma unicamente in quello del Canone, e della Consecrazione. L'unione delle notizie, che allora facemmo, non ci sarebbe oggi riuscito di fare, non solo pel grave peso degli anni, e della nostra non perfetta guarigione, ma perchè avendo destinata la nostra copiosa, e scelta libreria all' Istituto di Bologna, ed avendo ad esso trasmessa una gran parte de' Libri, de' quali avevamo tutta la pratica, ciò ci astringe a chiedere ad altri que' Libri più rari, de' quali abbiamo bisogno; il che ci è di non piccolo incomodo, e perdita di tempo, di cui poscia abbiamo gran carestia.

XXXI. Onorio IV. fu eletto Sommo Pontefice nel 1285. e non era, che Diacono; in tal maniera che fu d'uopo consecrarlo Prete, e Pontefice. Gli Istorici attestano, ch'era abitualmente infermo. Martino Minorita *nel suo Flores Temporum*, Giovanni Vitodurano *nella Cronaca*, Andrea di Ratisbona pure *nella Cronaca*, Ermanno Cornero parimente *nella Cronaca*, appresso Gio: Giorgio Eccardo *nel suo Corpo istorico del medio evo al tom.* 1. *pag.* 1631. *pag.* 1758. *pag.* 2088. *ed al tom.* 2. *pag.* 936. Altri, ch'era talmente infermo ne' piedi, che non poteva camminare: Riccobaldo Ferrarese *nella Storia de' Pontefici Romani all' anno* 1285. *nel tom.* 9. *Rer. Ital. Script. pag.* 182. Altri, ch'era talmente oppresso dalla gotta, che non poteva unire un dito coll'altro: Muratori *negli Annali d'Italia tom.* 7. *pag.* 460. Altri, che non poteva celebrare la Messa, se non coll'ajuto d'alcuni strumenti: Tolomeo Lucense *al lib.* 24. *della sua Storia Eccles. cap.* 13. *nel tom.* 11. *Rer. Ital. Script. pag.* 1191. il Raynaldi *all' anno* 1285. *num.* 14. il Fleury *al tom.* 18. *della Storia Ecclesiastica pag.* 371. e *nella Vita del detto Pontefice* il Ciacconio al tom. 2. *pag.* 246. il Burio, il Pagi *al tom.* 3. *pag.* 465. *num.* 3. l'Autore delle Vite de' Papi stampate all'Haya *al tom.* 3. *pag.* 289. Non manca poi chi descrive ancora gli strumenti coll'ajuto de' quali sedendo celebrava la Messa. Questi è il P. Francesco Pipino di Bologna, dell'

NARRATIO.

Factorum Romanum Pontificem attingentium, quorum notitia necessaria videtur præsentem quæstionem dijudicaturo.

XXX. Supervacanea videri potuerunt, quæ deinceps in medium erimus allaturi, si enim Summus Pontifex aliis impedimento laborantibus facultatem elargitur Missam celebrandi sedendo, mirarine subibit, si eadem ex causa eadem ipse utatur œconomia? At vero universim loquendo non videtur Pontificiæ dignitati convenire usus licentiæ aliis concessæ. Hinc ut dispiciatur, an indecens sit a Pontifice sedente Missam celebrari, disquirendum, fuerintne Pontifices, qui omnem Missæ celebrationem sedentes perfecerint. Haud equidem magni Nobis moliminis hæc res est, cum concessuri bonæ memoriæ Cardinali de Rohan podagra impedito licentiam celebrandi Missam sedendo excepto Canone, & Consecratione, omnia ad id argumentum facientia solicite conquisierimus. Neque jam illa congerere valeremus, tum senii onere gravati, & ab ægritudinis molestiis nondum plene liberi; tum vero maxime carentes libris Nobis longo usu notissimis, quos cum omni nostra bibliotheca selecta Instituto Bononiensi dedimus: quanto vero & laboris, & temporis, cujus penuria laboramus, impendio illa in libris, quibus necdum assuevimus, inquireremus?

XXXI. Honorius IV. anno 1285. *in Pontificem electus, Diaconus erat, utique Presbyterio, & Episcopatu primum insigniendus. Historiographi infirmitatis habitu adfectum testantur: Martinus e Minorum cœtu in* Floribus Temporum *Joannes Vitoduranus, Andreas Ratisbonensis, & Hermannus Cornerus in suis Chronicis apud Joan. Georg. Eccardum in corpore Historico medii ævi tom.* 1. *pag.* 1631. *pag.* 1758. *pag.* 2088. *& tom.* 2. *pag.* 936. *Affirmant alii Honorium ea pedum debilitate laborasse, ut nequidem incedere potuerit: Riccobaldus Ferrariensis in Historia Romanorum Pontificum ad annum* 1285. *in tom.* 9. *Rerum Ital. Script. pag.* 182. *Alii, ea chyragræ, podagræque vehementia affictabatur, ut digitum digito jungere nequiret, teste Muratorio Annalium Italiæ tom.* 7. *pag.* 460. *Missam sine instrumentorum quorundam adminiculo celebrare haud valebat. Ptolomeus Lucensis lib.* 24. *Hist. Eccles. cap.* 13. *in tom.* 11. *Rer. Ital. Script. pag.* 1191. *Raynaldus ad annum* 1285. *num.* 14. *Fleuryus tom.* 18. *Hist. Eccles. pag.* 371. *& in vita ejusdem Pontificis Ciacconius tom.* 2. *pag.* 246. *Burius, Pagius tom.* 3. *pag.* 455. *num.* 3. *auctor vitæ Pontificum Hagæ Comitum editæ tom.* 3. *pag.* 289. *Porro Instrumenta quibus ad perficiendam celebrationem utebatur, describit P. Franciscus Pipinus ex Ordine Prædicatorum in Chronica lib.* 4. *cap.* 22. Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset: manus autem sic contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere

gere non posset; immo etiam carne superexcrescente fere unus ab altero secerni non poterat. Et, cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, & quodam instrumento ligneo, quo insidebat, volvebatur ad populum; *videri cuncta possunt cit. tom. 9. Rer. Ital. Script. pag.* 727.

XXXII. *In Commentariis Pii II. anno* 1458. *ad Pontificatum evecti, post prolixam narrationem institutæ supplicationis in translatione Capitis S. Andreæ Apostoli ex Achaia eidem Pontifici dono missi, hæc adduntur*: Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis 17. celebrato grandi Officio, cum benediceret populo Pontifex Maximus, promisit in crastinum, ob reverentiam Resurrectionis, in Ecclesia Principis Apostolorum sese rem Divinam facturum, portaturumque eo Sacrum Andreæ Caput, ut iterum, atque iterum videretur, quod ex altari Beati Petri abductum, in Palatio clauserat. Res nova, & insperata fuit. Nam propter ægritudines & absentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderant Romani suum Pontificem Divinam Hostiam offerentem. Cumque suis pedibus stare Pius Præsul nequiret, excogitata ingenia sunt, ut quasi sedens celebraret.

XXXIII. Pius III. in Pontificem anno 1503. *electus nonnisi Diaconus erat, atque lethali ulcere impediebatur, ne pedibus posset insistere. Sedens itaque Sacerdotio est initiatus a Cardinali Tituli S. Petri in Vinculis* 30. *Septembris*, 1. *vero Octobris ejusdem anni Episcopus consecratus, octavo postea die diademate Pontificio insignitus sedens Missam Pontificalem celebravit in Basilica Vaticana. Omne id habetur libro ultimo ephemeridum Joannis Burcardi Ceremoniarum Sacrarum Magistri pag.* 56. 58. *&* 59. *quem codicem Bibliotheca habebat Cardinalis Silvii Valentis nostri quondam Status Secretarii, jam vero tenet Reverendissimus Ludovicus Valenti ipsius Nepos:*

ANNO MDIII.

Die Veneris 29. Septembris ordinavi sedem pro Papa, in qua sedens cruribus extensis ordinaretur, & celebraret, & mensam longam pro Altari, ut pedes subtus extendi possent.

Die Sabbathi..... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam ..... accessit in Planeta ad Papam in illa sede ordinata ad omnia sedentem &c.

Die Dominica 8. Octobris, S. D. N. delatus in sede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non descendit. Sed in ea post introitum Ecclesiæ....... accepit in ea Pallium, & portatus in ea super solium, deinde in ea celebravit.

XXXIV. Dum Romanus Pontifex solemniter celebrat, peracta ad Altare consecratione, ad solium suum reversus, recipit Sacram Eucharistiam sub speciebus panis, & vini stans, neque sedendo communicat prout per errorem scripserunt aliqui, viderique id potest Tom. 2. *Tract. nostri de Sacrificio Missæ sect.* 1. *cap.* 20. §. 1. *edit. Ital. Latinæ vero sect.* 1. *num.* 339. *In ceremoniali autem libro Cappellæ Papalis liberum est Summo Pontifici porrigendi Sacram Communionem Cardinalibus Diaconis, aliisque solio assistentibus sedendo; qua Nos libertate usi sumus numquam, Augustissimum Sacramentum stando semper distribuentes. Electi Pontificis in Episcopum consecrandi scapulis a Cardinalibus consecrante Evangeliorum liber, capitique manus imponuntur, inde caput, manusque Sacro Chrismate inunguntur, Pontifice interea semper sedente. Similiter si electus Pontifex Subdiaconatu, Diaconatu, aut Presbyteratu esset insigniendus, Episcopus Cardinalis Subdiaconatus Ordinem ei collaturus* Sedenti calicem vacuum cum patena, & urceolos cum vino, & aqua, bucale, & manutergium, *librumque Epistolarum porrigit. In collatione Diaconatus Cardinalis ordinans stans Pontificis sedentis capiti manum imponens dicit*: Accipe Spiritum Sanctum: *sedentique Pontifici aptat paramenta, &* por-

dell'Ordine de' Predicatori, che *nella sua Cronaca al lib.* 4. *cap.* 22. così lasciò scritto: *Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset: manus autem sic contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere non posset; immo etiam carne superexcrescente fere unus ab altero secerni non poterat. Et cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, & quodam instrumento ligneo, quo insidebat volvebatur ad populum*: conforme si può vedere *nel cit. tom.* 9. *Rer. Ital. Script. alla pag.* 727.

XXXII. Ne' Commentarj di Pio II. che fu eletto Sommo Pontefice l'anno 1458. *alla pag.* 203. dopo una lunga narrativa della Processione fatta nel trasporto del Capo di S. Andrea Apostolo, venuto dall'Acaja in dono allo stesso Pontefice, si leggono le seguenti parole: *Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis* 17. *celebrato grandi Officio, cum benediceret populo Pontifex Maximus, promisit in crastinum, ob reverentiam Resurrectionis, in Ecclesia Principis Apostolorum se se rem Divinam facturum, portaturumque eo sacrum Andreæ Caput, ut iterum atque iterum videretur, quod ex Altari Beati Petri abductum, in Palatio clauserat. Res nova & insperata fuit. Nam propter ægritudines, & absentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderant Romani suum Pontificem Divinam Hostiam offerentem. Cumque suis pedibus stare Pius Præsul nequiret, excogitata ingenia sunt, ut quasi sedens celebraret.*

XXXIII. Pio III. fu eletto Sommo Pontefice nel 1503., e non era, che Diacono, ed aveva in una gamba una piaga mortale in tal maniera che non poteva stare in piedi. Sedendo fu ordinato Prete dal Cardinale di S. Pietro in Vincoli ai 30. di Settembre 1503. e dallo stesso fu consecrato Vescovo nel giorno 1. Ottobre: e nel giorno 8. dello stesso mese fu coronato, e celebrò sedendo la Messa Pontificale nella Basilica Vaticana. Il tutto si vede nel libro ultimo dei Diari di Giovanni Burcardo, Maestro delle sacre Ceremonie, *alla pag.* 56. 58. *e* 59., che era nella Libreria del fu Cardinale Silvio Valenti nostro Segretario di Stato, e che oggi è nelle mani di Monsignor Luigi Valenti di lui Nipote:

ANNO MDIII.

Die Veneris 29. *Septembris ordinavi sedem pro Papa, in qua sedens cruribus extensis ordinaretur, & celebraret, & mensam longam pro Altari, ut pedes subtus extendi possent.*

Die Sabbathi....... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam........ accessit in Planeta ad Papam in illa sede ordinata ad omnia sedentem &c.

Die Dominica 8. *Octobris, S. D. N. delatus in sede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non descendit. Sed in ea post introitum Ecclesiæ.... accepit in ea Pallium, & portatus in ea super solium, deinde in ea celebravit.*

XXXIV. Celebrando Pontificalmente il Romano Pontefice, dopo la Consecrazione fatta all'Altare, ritorna al Soglio, ed ivi riceve l'Eucaristia sotto le specie del pane e del vino, ma stando in piedi; non essendo vero ciò che da alcuni viene scritto, che si comunichi sedendo: come può vedersi *nel tom.* 2. *del nostro Trattato della Santa Messa sez.* 1. *cap.* 20. §. 1. *dell'edizione Italiana, e nell'edizione Latina alla sez.* 1. *numer.* 339. Ma nel Cerimoniale della Cappella Papale si lascia il Sommo Pontefice in libertà di comunicare i Cardinali Diaconi, e gli altri Personaggi del Soglio, sedendo; il che da Noi mai è stato fatto, avendo sempre comunicato i predetti stando in piedi. Dovendosi il Papa eletto consecrar Vescovo che si dice, che dal Cardinale Vescovo che fa la Consecrazione, gli s'impone il libro degli Evangelj sopra le spalle, e le mani sopra il capo, e successivamente se gli fa la sacra unzione col Crisma, tanto nel capo, quanto nelle mani, stando in tutte le dette azioni il Papa a sedere. Parimente, se il Papa eletto non fosse Suddiacono, o non fosse Diacono, o pure non fosse Sacerdote, nel Suddiaconato il Cardinal Vescovo, che conferisce l'Ordine stando in piedi, dà al Sommo Pontefice eletto *sedenti Calicem vacuum cum Patena, & urceolos cum* vino

vino & acqua, bucale, & manutergium; e gli consegna il Libro Epistolario, seguitando esso a sedere. Conferendosegli il Diaconato, il Cardinale che ordina, sta in piedi, pone la mano sopra il capo del Papa sedente, dicendo: *Accipe Spiritum Sanctum*, ed al Papa sedente si consegnano i sacri paramenti, ed il Libro degli Evangelj. E finalmente nell'Ordinazione Secerdotale s' impongono le mani dall'Ordinante sopra il capo del Papa sedente, che pure sta sedendo quando il detto Ordinante gli unge le mani coll' Olio santo de' Catecumeni, e gli consegna il Calice col vino e l' acqua, e la Patena coll' ostia, cose tutte, che dimostrano, non disdire al Sommo Pontefice nelle più sacre azioni lo stare sedendo, e rende più facile quanto di sopra si è detto, discorrendo del celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone, non potendo reggersi su i piedi in tutto il tempo del Canone, e della Consecrazione.

XXXV. Ed ecco quanto abbiamo creduto bene d' esporre in questa nostra Lettera, che comunichiamo anche a quelli, il consiglio de' quali desideriamo d' avere, prima di prendere veruna risoluzione. E quando si arrivasse a prendere la risoluzione favorele alla celebrazione della Messa, sarà suo pensiere il far preparare una tavola d' Altare colla Pietra sacra, coll' Immagine del Crocifisso, coi lumi, ed ogni altra cosa che si richiede per la Messa, lasciando vacuo ciò che resta sotto l' Altare, per potervi distendere i piedi; essendo sicurissimi, che il tutto sarà fatto ed eseguito colla solita sua inarrivabile diligenza. E Noi intanto di vero cuore le diamo l' Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo octavo.

porrigit librum Evangeliorum. Tandem in collatione Sacerdotii sedens Pontifex manuum impositionem, Olei sancti, quod Catechumenorum dicitur, unctionem, calicem cum vino & aqua, atque patenam cum hostia recipit. Quæ omnia luculenter ostendunt, haud inconveniens esse, sedere Pontificem in functionibus sacratissimis, atque eo ipso Missam totam a sedente posse celebrari, præsertim si pedibus debilitatis insistere non valeat.

XXXV. Atque hæc sunt, quæ in hac epistola exponenda duximus, eorumque disquisitioni proponenda, quorum consilia expectamus, priusquam, quid agendum, decernamus. Et si quidem sedentes Missam celebrare statuamus, tuum erit, præparare mensam Altaris cum consecrato lapide, imagine Salvatoris cruci affixi, luminaribus, aliisque ad Sacra peragenda necessariis; vacuumque subtus Altare spatium relinquetur extendendis pedibus idoneum. Confidentes singula dexteritate tua singulari perficienda, Apostolicam tibi Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

PAULUS PP. III.

VENERABILI FRATRI

JOANNI EPISCOPO PAMPILONEN.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam benedictionem.

CUpientes commodis tuis, qui diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus fere ad membrorum invaliditatem redactus es, Limina Apostolorum Petri & Pauli visitare personaliter de triennio in triennium commode, ut jurasti, non vales, providere, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, ut, tua vita durante, per Procuratorem tuum ad hoc a te specialiter constitutum dicta Limina visitando, ad ea aliter visitandum minime tenearis, nec ad id invitus a quoquam compelli possis; ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam, Miassm stando celebrare non vales, & zelo devotionis accensus Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videaris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem alargiri, & alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere; & Horas Canonicas, diurnas, & nocturnas, cum uno, vel duobus Capellanis juxta ordinem Romanæ Curiæ per dilectos filios nostros Cardinalem Sanctæ Crucis, vel alios antiquitus institutum, prout tibi placuerit, libere & licite dicere ac easdem Horas anteponere, & postponere, & cumulative unico contextu recitare sine scrupulo conscientiæ libere & licite possis & valeas, tenore præsentium de speciali gratia indulgemus, proviso: quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, & scandalum non sequatur; &, si celebratione tua in artificio prædicto astantes scandalizari verisimiliter credi possit, celebrationem hujusmodi, non publice, sed privatim facias. Non obstantibus Apostolicis in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum in Domo Sanctæ crucis extra muros Nicen. sub Annulo Piscatoris VI. Junii MDXXXIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Hieronymus Card. Ghinuccius
Fab. Vigil.

PIUS PP. V.

DILECTO FILIO NOSTRO

PETRO FRANCISCO

Tituli Sanctæ Agnetis in Agone

PRESBYTERO CARDINALI RERRERIO VOCATO.

Dilecte Fili noster salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EXimia virtutum dona, quibus personam tuam illarum largitor illustravit Altissimus, promerentur, ut votis tuis, præsertim quæ ex devotionis fervore prodire dignoscuntur, benigno annuamus affectu. Cum itaque, sicut Nobis nuper exposuisti, tu adeo frequenter gravibus tui corporis indispositionibus & præsertim podagra, quæ te assidue impeditum tenet, laborare solitus sis, ut quando devotionis tuæ causa Missam celebrare desideras, quoniam pedibus stare non potes, id facere nullo modo valeas; quare Nobis humiliter supplicasti, ut tibi in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos igitur specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescumque devotionis gratia Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commode celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus & domesticis tuis dumtaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit, alias tamen rite celebrare valeas auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam concedimus & facultatem. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris die XXVIII. Septembris MDLXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæsar Glorierius.

Jam

Te-

Jam cuncta congesseramus, quæ ad celebrationem Missæ sedendo, etiam Canonis, & Consecrationis tempore, spectare videbantur, jamque iis, quorum desuper consilium opperiebamur, erant mittenda, cum Altissimi Providentia nova nos infirmitate probare est dignata; in rem itaque, & ad formandum plenius judicium fore judicavimus, si quæ Nobis acciderunt, subjungeremus.

Dies erat 14. *Mensis Octobris, cum vehemens nos aggressa est dysuria in mixtam sanguine distillationem degenerans; Medicum ea res multum non movit quidem, Nobis vero timor exinde proveniens febrem attraxit: cui obviam itum phlebotomia, & corticis Peruviani sumptione; neque exciderat Nobis tum gravis nostra senectus, & illud Psalmi* 89. Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum labor, & dolor. *Quo innuitur:* dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni; id est, tempus vitæ nostræ in seipso conclusum, & definitum, non transcendit ultra septuaginta annos: *in robustioribus autem ad octuaginta annos exsurgit:* & in robustioribus usque ad octoginta. *Quod vero octoginta annos excedit, infirmitatibus plenum est, & doloribus, prout Nobis contingit:* & si quid ultra erit, erit labor, & dolor, ætas videlicet infirma, & variis malis, & ærumnis obnoxia. *Verba sunt Venerabilis Bellarmini in eundem Psalmum.*

Sed resumendum narrationis filum: urina naturali colori restituta, sanguinis apparentiam omnem exclusit, Nosque tam quoad capitis vivacitatem, quam quoad laborandi facultatem restituti sumus in eum statum, quo ante assultum prædictum fruebamur, unum si excipias, necessitatem nimirum extrahendi urinam ope syringæ, si ultra duas horas cum dimidia omitteremus, ingenti Nos dolori subjiceret.

Cum itaque intra temporis hujusmodi intercapedinem commode satis Missæ Sacrificium absolvi possit, quisque desuper in consilium vocatus libere mentem pandet suam, deceatne Missam totam una cum Canone sedendo celebrare, an vero secus. Id, ut grave nemini accidat, rogantes, id sibi molestiæ sumentibus Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Terminata l'unione delle notizie appartenenti al celebrare, o non celebrare la Messa, sedendo anche nel tempo del Canone e della Consecrazione, mentre si stava per trasmettere il tutto a chi doveva somministrarci il proprio parere e consiglio, essendo piaciuto al grande Iddio di visitarci con una nuova susseguente infermità, abbiamo stimato necessario soggiugnere quanto in appresso; ad effetto che, considerato ed avvertito quanto è di poi seguito, possano i nostri consiglieri darci sopra il tutto un adeguato consiglio.

Fummo dunque nel giorno 14. del corrente mese di Ottobre molestamente assaliti da un gravissimo bruciore d'urina, che comparve mista e tinta di sangue: il che benchè non desse veruna apprensione al Professore, non lasciò però di riempirci di spavento, e di tirarci addosso una febbre risentita; alla quale fu poscia riparato con una cavata di sangue, e con repetite prese di China China: nè in questa congiuntura punto ci scordammo della nostra grave età, e di quanto si legge *nel Salm.* 89. *Dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: & amplius eorum labor & dolor:* indicandosi nelle accennate parole, che *dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni; id est tempus vitæ nostræ in ipso conclusum & definitum, non trascendit ultra septuaginta annos*; e nelle persone più robuste arriva agli ottanta: *& in robustioribus usque ad octoginta*, e che, se si trapassano gli ottanta, come in noi succede, tutto deve esser malattia, tutto disgrazie; *&, si quid ultra erit, erit labor & dolor, ætas videlicet infirma, & variis malis & ærumnis noxia*. Sono tutte parole del Venerabile Cardinale Bellarmino *sopra il Salmo allegato*.

Proseguendo poi la narrativa di quanto è seguito, ritornata l'urina al suo color naturale, escluso in tutto e per tutto il colore sanguigno, ci ritroviamo e quanto alla testa, e quanto al lavoro, in quello stato, in cui eravamo prima che fossimo assaliti dal nuovo male: e quello che ora v'è, e che una volta non v'era, si è, che siamo necessitati ogni due ore e mezza in circa a far estrarre dalla vescica colla siringa l'urina, che, passato il detto tempo, e non estratta, ci cagionerebbe dolori insopportabili.

Potendosi dunque nel termine delle due ore e mezza poc'anzi accennato celebrare comodamente la santa Messa; dovrà ognuno chiamato a consiglio, accennare liberamente quanto crede a proposito o per la parte affermativa, o per la parte negativa, rispetto al celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone e della Consecrazione. Compatirassi, come preghiamo, il nuovo incomodo: dando con pienezza d'affetto a chi se lo prenderà, l'Apostolica benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

DIVINA PROVIDENTIA

BENEDICTI PP. XIV.

LITTERÆ APOSTOLICÆ

QUIBUS

Nummularii, seu Campsores Civitatis Ferrarien., a tertio, ad secundum ordinem Consiliariorum dictæ Civitatis transferuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

Quamvis a Majoribus pleraque sint consulte sapienterque pro temporum conditione, statuta; complura tamen inveniuntur, quæ propter immutatam diuturno ætatum curriculo rerum faciem, reformatione aliqua, vel etiam emendatione indigere noscuntur. Quod ubi in iis maxime legibus & ordinationibus deprehendi contingat, quæ publicorum munerum administrationem, simulque communem privatorum hominum utilitatem concernunt; nihil est in quo Principis cura laudabilius exerceri valeat, quam ut Prædecessorum leges, & antiqua Statuta, præsenti Reipublicæ statui, ac Subditorum commodis studeat attemperare.

Sane exhibita Nobis nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum Nummulariorum, seu Campsorum Civitatis Nostræ Ferrariensis petitio continebat, quod alias, felicis recordationis, Clemens Papa VIII. Prædecessor Noster, ut rectum illius Civitatis Regimen constitueret, per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas Ferrariæ die XV. Junii Anni Domini MDXCVIII. Pontificatus Sui Anno septimo, unum Consilium Centum Virorum, de triennio in triennium renovandum, & immutandum, Apostolica auctoritate, sub certis modo, & forma tunc expressis, perpetuo erexit, & instituit; ipsumque Consilium universam Civitatem, & Communitatem Ferrariensem repræ-

repræsentare voluit, & statuit: pro renovatione vero dicti Consilii de triennio in triennium facienda, nec non occurrente quomodolibet infra triennium alicujus loci vacatione, vigintiseptem Consiliariorum primi Ordinis electionem, Sibi, & Successoribus suis Romanis pontificibus perpetuo reservavit; Aliorum vero Quinquagintaquinque Secundi Ordinis, ipsimet Concilio, ac reliquorum Octodecim Consiliariorum respective electionem, sex Universitatibus, ut infra nuncupatis, nempe Artistarum Serici, Drapperiorum, Merciariorum, Nummulariorum, Aromatariorum, ac Fabrorum, & Aurificum insimul, in perpetuum pariter concessit, opportunasque superaddidit ordinationes, ad rectam Instituti hujusmodi Consilii directionem, ac moderationem afferendam; prout in dictis Litteris plenius continetur.

Cum autem sicut, eadem petitio subjungebat, etsi pro illorum temporum conditione nummulariæ negotiationis exercitium inter præfatas artes non immerito forsan adscribi, & recenseri potuerit, nihilominus successivis temporibus, & potissimum hac nostra ætate, adaucto ubique commercio, & honestioribus quibusque viris ejusmodi institutum amplectentibus, cum alibi, tum præsertim in dicta Ferrariensi Civitate, nummulariam exercentes, longe ampliorem sibi existimationem supra alias præmemoratas artes comparaverint: Ideo pro parte dictorum Nummulariorum, seu Campsorum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus in eorum decoris honestatisque complementum, ipsiusque commercii profectum, tam ipsos exponentes, quam alios pro tempore in dicta Civitate Nummulariam exercentes, e tertio, ad secundum præfati Consilii ordinem perpetuo transferre dignaremur.

Nos igitur attendentes, quam æquum sit, opportunumque ad Commercium in Civitatibus, & Provinciis fovendum, ampliandumque, Personas in ipsum diligenter, honesteque incumbentes congruis honoribus non fraudari, & Pontificiæ munificentiæ favoribus attolli; ac etiam inhærentes Constitutioni felicis etiam recordationis Clementis Papæ X. Prædecessoris pariter Nostri, per quam Nobilibus quoque Personis in tota Pontificia temporali Ditione expresse permissum fuit, ut absque Nobilitatis læsione, mercaturis, negotiationibus, & commerciis vacare possint; dictorum Nummulariorum, seu Campsorum, quamvis Nobilitatis gradu, & juribus nequaquam gaudentium, votis in hac parte annuere, eisque specialem gratiam facere volentes, eosque a quibusvis excommunicationis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, de consilio etiam Dilecti Filii Nostri, Joannis Francisci Sancti Adriani S. R. E. Diaconi Cardinalis Bancherii nuncupati: Nostri, & Sedis Apostolicæ in Civitate, & Provincia Ferrarien. Legati, nunc existentis, audito quoque desuper Dilecto pariter Filio Marchione Francisco Calcagnini moderno Judice Sapientum, ejusdem Civitatis Nostræ Ferrarien. hujusmodi supplicationibus inclinati: Omnes, & singulos Campsores in Civitate Ferrarien. prædicta, Domi suæ nummulariam, & Cambia honeste exercentes, vulgo Bancherios nuncupatos, a dicto tertio Ordine, seu a tertia Classe Consiliariorum ad secundum Ordinem, seu secundam Classem eorumdem Consiliariorum, ita ut deinceps ipsi Campsores inter Quinquagintaquinque dicti secundi Ordinis, seu secundæ Classis Consiliarios, servata tamen in reliquis omnibus dicti Clementis Prædecessoris Constitutione prædicta, eligi, & respective subrogari libere, & licite possint, & valeant; Apostolica auctoritate, harum serie perpetuo transferimus & elevamus, ac transferri, & elevari volumus, & mandamus.

Ne autem propter hoc minuatur numerus Octodecim Consiliariorum Tertii Ordinis, in primodicti Clementis Prædecessoris Litteris præfinitus, & respective numerus artium, ex quibus, & a quibus iidem Octodecim Consiliarii assumi, atque eligi debent, per easdem præsentes, statuimus, volumus, & mandamus ut duæ Fabrorum & Aurificum Universitates, quæ hactenus pro una tantummodo Arte ad præmissum effectum, ex præscripto earumdem Litterarum habebantur, in posterum, rescisso hujusmodi communionis vinculo, duæ Artes reipsa sint, & censeantur, ad eumdem effectum, videlicet, ut unaquæque ex illis seorsim, & separatim jus habeat eligendi tres viros, ex propriæ artis gremio, in tertiam Consiliariorum Classem, servato in reliquis earumdem Litterarum tenore, referendos, & cooptandos.

Decernentes, easdem præsentes, & in ea contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis forsan interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati vel audiri fuerint, aut ex alia quacumque quantumvis justa, legitima, & privilegiata causa de necessitate juris vel facti exprimenda, nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci posse: sed semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios effectus sortiri, & obtinere, dictisque Campsoribus, seu Nummulariis pro tempore existentibus in Civitate prædicta, in omnibus, & per omnia plenissime suffragari debere.

Sicque, & non alias in præmissis, per quoscumque Judices, Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vicelegatos, cæterosque quoslibet, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus prædictis primodicti Clementis Prædecessoris Litteris, aliisque quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non Civitatis Ferrarien. prædictæ, illiusque Communitatis, & Hominum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Litteris Apostolicis, eidem Civitati, vel illius Communitati, & Hominibus, aut aliis quibuslibet, sub quibuscumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis & decretis, etiam motu proprio & ex certa scientia, & potestatis plenitudine, ac Consistorialiter per Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, vel alias quomodolibet, in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, & approbatis, ac pluries innovatis: Quibus omnibus, & singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plene & sufficienter expressis, insertis, & servatis respective habentes, illis alias in suo robore permansuris; ad præmissorum effectum, specialiter, & expresse, ac plenissime & amplissime derogamus, & derogatum esse volumus cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omnino hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, translationis, elevationis, statuti, mandati, decreti, derogationis, & voluntatis infringere: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo, Septingentesimo, Quinquagesimoseptimo, Octavo Idus Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

N. Sub-Datarius.

Pro D. Card. Passioneo
Joannes Florius Substitutus.

VISA
De Curia J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

EManavit nuper a Congregatione Particulari Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium a Nobis Deputata, super octo Dubiis vertentibus inter Venerabilem Fratrem Archiepiscopum Limanum ex una, & Dilectos Filios Presbyteros Secolares Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limanæ ex altera Partibus, Resolutio tenoris sequentis, videlicet. Limana, ☲ Die Veneris xxx. Decembris MDCCLVII. in Ædibus Eminentissimi, & Reverendissimi Domini Cardinalis Sacripantes Virutii, habita fuit Congregatio Particularis, a Sanctissimo Deputata, ejusdem Eminentissimi Domini, atque Eminentissimorum, & Reverendissimorum Dominorum de Matthæis, & Argenvellieres, in Causa Limana inter Venerabilem Congregationem Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limæ, & Reverendum Dominum Promotorem Fiscalem Curiæ Archiepiscopalis ejusdem Civitatis; & in ea fuerunt proposita, & discussa sequentia Dubia. I. An Congregatio sit omnimode subjecta Reverendissimo Archiepiscopo, in modo, forma, assumptis, & materiis? II. An Congregatio teneatur tradere Archiepiscopo visitanti, quatuor Libros, quos juxta constitutiones debent habere Patres Oratorii; nec non Libros, seu Indices Archivii, & Bibliothechæ, & Inventarium supellectilium Ecclesiæ? III. An asserta Exemptio ab exhibitione prædictorum Librorum cesset, dum Archiepiscopus uti Apostolicus Delegatus visitet? IV. An interiores Œconomiæ Congregationis, quoad Expensas, & Computa, necnon Electiones Præpositorum, Nominationes, Admissiones, & Expulsiones Presbyterorum, sint subordinatæ directioni Archiepiscopi? V. An casu quo Congregatio Oratorii de Urbe, necnon aliæ Congregationes, sint a prædictis exemptæ: idem ferri debeat Judicium de Congregatione Limana, cujus Præsbyteri a Fundatione usque ad præsens, sunt valde pauci, vivuntque, & aluntur, non tam ex proprio Patrimonio, quam ex Bonis relictis in commune Congregationi; & ex emolumentis Ecclesiæ Hospitalis, pro funeribus, Missis Capellaniarum, Confraternitatum, & ex aliis causis? VI. An destinatio Procuratoris pro Curia Matriti, aut Romæ, fieri a Congregatione debeat, cum interventu Archiepiscopi, sitque Is certiorandus de Causis ipsius destinationis, valeatque eas improbare? VII. An Archiepiscopus sit Judex competens in Causa Nullitatis Electionis ad Præpositu ram, & Promotor Fiscalis de ea Jure agere valeat; prout etiam, pro Observantia omnium Constitutionum? VIII An Adimplementum Capellaniarum, aliorumque Piorum Operum existentium in Congregatione, & Ecclesia Hospitalis, pertineat ad internum Regimen, itaut sit extra Visitationem Archiepiscopi, in casu &c. Eisdemque Dubiis responsum fuit. Ad primum. Affirmative, exceptis ejus Instituto, sive iis, de quibus loquuntur Constitutiones Congregationis. Ad secundum. Negative, exceptis Inventario Supellectilium Ecclesiæ, necnon eorumdem Visitatione. Ad Tertium. Non esse locum in præmissis, Juri Delegato. Ad Quartum. Negative in omnibus. Ad Quintum. Affirmative in omnibus. Ad Sextum. Negative in omnibus. Ad Septimum. Affirmative quo ad primam partem; quo vero ad secundam, Promotorem Fiscalem agere non posse ex Officio, & nullo ex Sacerdotibus Congregationis instante pro Nullitate Electionis; quo ad tertiam, negative. Ad octavum. Negative, servata tamen quo ad Ecclesiam Hospitalis Dispositione Brevis Sanctissimi Domini Nostri Tertia Augusti MDCCLVII. Factaque per me infrascriptum, Relatione Sanctitati Suæ omnium, & singularum supradictorum Resolutionum in Audientia habita die VIII. Januarii MDCCLVIII. eas dignatus est in omnibus approbare, mandavitque desuper expediri Literas Apostolicas in forma Brevis. In quorum fidem &c. Datum Romæ ex Palatio nostræ solitæ Habitationis hac die nona Mensis Januarii MDCCLVIII. C. M. Cardinalis Sacripantes Vitutii. Loco † Sigili.

Cum autem sicut dicti Presbyteri Sæculares Nobis subinde exponi fecerunt, ipsi Resolutionem hujusmodi quo firmius subsistat, & servetur exactius, Apostolicæ confirmationis Nostræ Patrocinio communiri summopere desiderent. Nos igitur ipsos Exponentes specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares Personas, a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel Causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, Supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; præinsertam Resolutionem a memoratis Cardinalibus, ut præfertur, super dictis Dubiis captam, Auctoritate Apostolica, tenore Præsentium confirmamus, & approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, & singulos Juris, & Facti defectus, si qui desuper forsan intervenerint, supplemus, & sanamus. Decernentes easdem præsentes Literas, firmas, validas, & efficaces, existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter observari; Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his, a quoquam, quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die XXI. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus nostri Anno Decimo octavo.

Pro Domino Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

EXponi Nobis nuper fecit Dilectus Filius Vincentius de Amil Feixoo, Presbyter Secularis, ac Procurator in Romana Curia Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Congregationis Limanæ; quod tam ipsa Congregatio Limana, quam aliæ Valentina, Hispalensis, Diaceusis in Diœcesi Giennen, & Conchensis, aliæque in Ditionibus Charissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici existentes, ita sunt institutæ, ut Alumni in illis recipi, seu admitti minime possint nisi annuas præstationes, aut alias certas, & idoneas facultates, certosque annuos reditus habeant, quarum titulo ad Sacros Ordines suo tempore promoveri valeant. Cum autem sicut eadem Expositio subjungebat non omnes Sacro Presbyteratus Ordini adscribi cupientes, tantum Patrimonii habeant, ut de proprio vivere queant, necessitati vero Congregationis Limanæ hujusmodi numerus Sacerdotum in ea existentium minime congruens reperiatur, & defectus iste sensibilior, seu verius perniciosior existat, etenim in ea satis novi Orbis perampla Civitate abundant quidem Fideles, at non minor est Paganorum, aut de recenti ad Fidem reductorum frequentia, unde sequitur, ut illius Sacerdotes, etsi, numero tredecim, præter Laicos, extremos impendant labores, pares minime sunt spiritualibus Populi necessitatibus; debent namque excipere Christifidelium Confessiones magnæ devotorum multitudinis, qui quotidie ad eorum Ecclesiam ad id conveniunt: quotidie quoque Verbum Dei, & Ca-

Catholicæ Legis Præcepta docent, & prædicant; occurrunt etiam quacumque hora invitentur, ut auxilium, & assistentiam præstent in supremo Agone constitutis; & demum famulantur, & subveniunt Pauperibus Sacerdotibus Infirmis se recipientibus in Hospitali, cujus cura, & administratio eisdem credita, & demandata existit; ac proinde, dictus Vincentius ad augendam Dei Gloriam, & ipsius Instituti incrementum, animarumque salutem promovendam, Superioribus earumdem Congregationum facultatem excipiendi singulis annis in memoratas Congregationes, seu Domos octo, vel sex ad minus idoneos, viros cæteris qualitatibus præditos, licet rerum temporalium inopes, quive ad Sacros etiam Presbyteratus Ordines ad Titulum Missionis, & Mensæ Communis per Ordinarios Locorum promoveri possint, sibi a Nobis concedi plurimum desideret. Nos igitur ipsius Vincentii Votis hac in re, quantum cum Domino possumus favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, & pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, Supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati: Fraternitati tuæ per præsentes committimus, & mandamus, ut ex Alumnis memoratæ Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limæ, quos Divino Cultui promovendo, & Animarum saluti procurandæ, juxta datam tibi a Domino Prudentiam aptiores, & sincera mente alacriores deprehenderis, singulis annis aliquot ad Titulum Missionis, & Mensæ Communis ad Sacram Ordinationem admittere, eosque ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, servatis alias servandis, promovere libere, & licite pro tuo arbitrio, & Prudentia Auctoritate Nostra Apostolica possis, & valeas, quotquot scilicet re ipsa ad suprascriptas enunciatas causas, & indigentias, necessarios in Domino judicaveris; ita tamen, ut si hujusmodi Promoti ad Titulum Missionis, vel Mensæ Communis, a prædicta Congregatione quandocumque discesserint, vel dimissi fuerint, Suspensionem a Divinis ipso facto incurrant, eo usque duraturam, donec sufficiens Beneficium Ecclesiasticum in Titulum, seu Ecclesiasticam Pensionem obtinuerint, vel Patrimonium Sacrum a Te, seu pro tempore existente Archiepiscopo Limano approbandum, sibi constituerint, absque eo quod Congregatio prædicta, ullius præstationis onere gravetur, plenam, & amplam facultatem eadem Auctoritate tribuimus, & impertimur. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, & Sinodalibus Conciliis editis Generalibus, vel Specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus; ac dictæ Congregationis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, & singulis illorum tenore præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectuum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIII. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Pro Domino Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.

DAMNATIO, ET PROHIBITIO

Operis, cui Titulus: *Storia del Popolo di Dio, dalla Nascita del Messia, fino alla fine della Sinagoga &c. Parte Seconda: con Raccolta di Dissertazioni, & in fine la Difesa della medesima seconda parte &c.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cum ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indici Librorum prohibitorum, & expurgandorum præpositam nonnullis ab hinc annis denuntiatum fuisset Opus Gallico Idiomate conscriptum, hoc Titulo = *Histoire du Pouple de Dieu, depuis la naissance du Messie, jusqu' a la fin de la Sinagogue;* Hujusmodi Opus maturo examini subjectum, & consequenter proscriptum fuit, Decreto edito die xvij. Aprilis Anni MDCCLV., & a Nobis ipsis confirmato. Sed quum nihilominus aliquis repertus fuerit, qui nimia audacia illud ipsum Opus in Italicam linguam conversum Typis edere non dubitavit *sequenti titulo: Storia del Popolo di Dio dalla Nascita del Messia, fino alla fine della Sinagoga, tratta da soli Libri Santi dal Padre Isacco Giuseppe Berruyer della Compagnia di Gesù: Seconda Parte: tradotta dal Francese da un Religioso della medesima Compagnia: in Venezia MDCCLVI. nella Stamperia Remondini*, adjectis ad calcem versionis hujusmodi non solum Mantissa *Dissertationum* ab Auctore latine conscriptarum, sed etiam, Apologia ipsius operis, cujus Titulus & = *Difesa della seconda parte della Storia del Popolo di Dio del Padre Berruyer, tradotta dal Francese &c.* Vix dici potest, quantum inde offensionis, & scandali conceperint boni, ac Deum timentes cujusque gradus, & conditionis homines, quorum justas ea de re querelas ad Apostolatum Nostrum delatas debita consideratione pensantes, ne officio Nostro deesse videremur, adacti sumus committere Venerabilibus Fratribus Nostris ejusdem S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus adversus hæreticam pravitatem auctoritate Apostolica deputatis, ut ad iterarum, ac rigorosum examen revocarent tum ipsum opus Gallice editum, tum ipsius versionem in Linguam Italicam, etiamsi dubitari nequeat, quin Opus uno aliquo Idiomate primitus editum, atque ita proscriptum, quacumque alia Lingua postmodum exhiberi contingat eadem proscriptione notatum intelligatur, tum demum Collectionem illam Dissertationum Operi adjectarum, & Apologiam Italicæ versioni, ut præfertur subjectam. Ut itaque mandatis Nostris fieret satis, convenientibus primum inter se Theologis ad novum examen deputatis, iisque in pluribus sessionibus ea de re habitis, rem omnem diligenter scrutantibus, & ponderantibus, suasque sententias, & scripto, & voce pandentibus, visum est, Opus præfatum, sive Gallico, sive Italico, sive alio quocumque Idiomate conscriptum, translatum, atque editum una cum prædictis Dissertationib. & Apologia prohibendum esse tanquam continens propositiones respective falsas, temerarias, scandalosas, faventes hæresi, atque hæresi proximas, communique & unanimi Sanctorum Patrum & Ecclesiæ consensui, in Divinarum Scripturarum interpretatione minime congruentes. Post censuram Theologorum, ut supra, deputatorum delata res est ad secundodictam Congregationem Generalium Inquisitorum, & coram Nobis habitam die xxix. Decembris elapsi Anni MDCCLVII. in qua, quum judicium eorumdem Cardinalium Inquisitorum relatæ Consultorum Sententiæ omnino conforme fuerit; Nos demum, lectis atque perpensis dictorum Theologorum Consultationibus scripto, exaratis, auditisque eorumdem Cardinalium consiliis, per has Nostras Apostolicas Literas sæpedictum Opus tam Gallico, quam Italico, aliove quolibet Idiomate conscriptum, translatum, aut Typis impressum nec non Dissertationes, & Apologiam superius enuntiatas, propterea quod in illo, & in illis continentur Propositiones respective falsæ, temerariæ, scandalosæ, faventes hæresi, atque hæresi pro-

proximæ, & a communi, & unanimi Sanctorum Patrum & Ecclesiæ sensu in divinarum Scripturarum interpretatione alienæ, damnamus, & reprobamus, ipsumque Librum legi, retineri, & quocumque Idiomate denuo Typis imprimi prohibemus; Mandantes omnibus & singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Librum penes se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerit, ut illum, statim ac præsentes Literæ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi Inquisitores peculiares adsint, alioquin Episcopis, seu ordinariis locorum, tradere, & consignare teneantur, sub pœna excommunicationis majoris, quoad personas Seculares, quo vero ad personas Ecclesiasticas etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, & contrafacientes sub pœna suspensionis a Divinis ipso facto absque alia declaratione, incurrendis; quarum absolutionem, & respective relaxationem Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam uniuscujusque mortis articulo; quo nimirum Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa absolvere poterit. Ut autem eædem præsentes Literæ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam alligare possit, volumus, & auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic vero publicatas omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Literarum transumtis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis eamdem prorsus fidem tam in judicio, quam extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xvii. Februarii MDCCLVIII, Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D. Cardinalis Passioneus.

EPISTOLA
R. P. ANTONII TAVEIRA ARCHIEPISCOPI GOANI
AD
SANCTISSIMUM DOMINUM NOSTRUM
BENEDICTUM PAPAM XIV.
ET SANCTITATIS SUÆ
AD EUMDEM
RESPONSIO.

SANCTISSIME PATER AC DOMINE

ANgustiis, quibus acriter tribulor, circumseptus, ob aliquarum ovium mihi concreditarum a recto tramite secessum, operæ pretium duxi Tibi, Sanctissime Domine, tanquam omnium potentissimo Patri, hac preces humiliter effundere, ut ea pietate commotus, qua sedulo uteris erga omnes, remedium præbeas opportunum, quo ab hac animi afflictatione reddar indemnis, illasque in viam veritatis reducam, atque damna instantia, ac futura penitus avertantur.

Cum hanc Goanam Diœcesim Dei, & Apostolicæ Sedis gratia regere cœpi, magna judicialis movebatur contentio circa cujusdam matrimonii validitatem. Nam, licet inter illud contrahentes non nisi impedimentum impediens ex sponsalibus cum alio antecedenter contractis ortum extaret, attamen, solemnitatibus Tridentini spretis, non coram proprio Parocho cujuslibet contrahentium contractum fuerat, sed coram uno ex Apostolicis Viris, quos Missionarios appellamus, qui ad aliquos fideles instruendos in infidelium loco, vulgo Sunda, limitibus hujus Diœcesis vicino commorabatur, ad quem dolose se transtulerunt, dicentes, se velle ibi novum domicilium constituere; sed, contracto matrimonio, statim ad patriam convolarunt. Hoc idem in loco, vulgo Quittur, qui ultra hujus Diœcesis fines intra unam, aut duas dietas ad plurimum distat, non semel postea inter impedimenta dirimentia habentes similiter contigit.

Ratio, cur aliquibus videtur, matrimonia, in his, similibusque locis contracta, valida esse judicanda, impedimentis dirimentibus seclusis, in eo fundatur, quia in illis Tridentini dispositio non viget, cum ibi publicatum non fuerit, nec receptum, quapropter, ad dicta loca extendendum non esse, asserere non dubitant, ex plurium sententia cum Sanchez *lib. 3. de matrimon. disput.* 18. *quæst.* 4. *a num.* 27. qui acriter pro validitate pugnat. Hoc autem in Indiis Orientalibus, præcipue in hac Diœcesi, cum sit proxima prædictis locis, nullatenus servandum est, ne illicitis, ac peccaminosis conjunctionibus locum præbeat, prout experientia docet.

Igitur ad sedandas controversias, malaque ex similibus matrimoniis orta obvianda, opus esse mihi videtur, Sanctitatem tuam, meis precibus inclinatam, declarare, nulla esse talia matrimonia; prout olim declaratum fuit a Sacra Congregatione Cardinalium, approbante Sanctissimo Domino Urbano VIII. 14. Augusti 1621. ad istantiam Archiepiscopi Coloniensis, ut refert Schmalzgrueber *lib.* 4. *Decretal. tit.* 3. *num.* 112. Aperte tamen constituendum est, incolas hujusmodi Diœcesis ad talia, & similia infidelium loca, etiam cum animo mutandi domicilia migrantes, ad matrimonia contrahenda admittendos non esse per Missionarios, nisi cum Ordinarii licentia secundum Diœcesis consuetudinem obtenta, præcedentibus tribus denuntiationibus in propriis Ecclesiis, atque in iis, quarum domicilia reliquerint, solum enim tunc similia peccata cessabunt.

Die 14. Januarii 1749. indulgentia Oratoria privata concedendi per decennium Antecessori meo per Tuam Sanctitatem benigne permissa fuit. Eandemmet gratiam humiliter exposco, consequique spero, cum causæ finales illius concessionis adhuc vigeant. Nam ea deficiente, quamplurimi Nobiles præceptum audiendi Sacrum certe non adimplebunt, tam ob distantiam a propriis Parochialibus Ecclesiis, quam ob paupertatem qua laborant. Pro his, & aliis beneficiis Deo gratias agam, enixe deprecans, Te per plures annos ad Ecclesiæ utilitatem incolumem servare. Goa 16. Decembris 1754.

Antonius Taveira Archiepiscopus Goanus primas Orientalis.

VENERABILI FRATRI
ANTONIO
ARCHIEPISCOPO GOANO.
BENEDICTUS PP. XIV.

Venerabilis Frater, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

PAucis ab hinc hebdomadis Fraternitatis Tuæ literas accepimus, die 16. Decembris 1754. datas, nescientes usque adhuc, quænam diuturnæ hujus moræ fuerit causa. Exposuisti autem in iis, quod, cum receptum fuerit in Diœcesi tua Tridentinum Concilium, servatur ad amussim ibidem sanctio illa, quæ nulla declarat matrimonia, quæ sine præsentia Parochi sponsi, vel sponsæ, & sine duobus testibus celebrantur. Cum

vero

vero Diœcesi tuæ finitimus sit locus quidam, Sunda vocatus, ubi nonnulli Missionarii Sacerdotes inhabitant ad regionis incolas ad Fidem Catholicam pertrahendos, edocendosque, contigit aliquando, atque nunc etiam contingit, ut quispiam difficultates prænoscens, quæ matrimonium fortassis impedirent, quotiescumque in tua Diœcesi contrahendum foret, ab eadem discedit una cum muliere, atque Sundam pergit, ubi neque receptum, neque promulgatum fuit Concilium Tridentinum, ibique matrimonium coram Missionario contrahit, ac subinde regrediens ad Diœcesim tuam, validum esse contendit, eo quia matrimonium non alibi nullum esse reputatur, præterquam iis in locis, in quibus Concilii Decretum receptum, ac promulgatum fuit. Hæc est quæstio, de qua Nos interrogasti, ut normam præfiniremus, quacum in ejusmodi matrimoniis gerere te oporteat. Quamvis autem ob longævam, quin immo decrepitam ætatem, quam agimus, Nos a laboribus excusare liceret, eosdemque aliis committere, ultima Nobis definitione servata; nihilosecius, cum Divinæ placuerit Majestati sanam Nobis, ac integram mentem servare, etsi, præter senium, binæ gravissimæ infirmitates, quas perpessi sumus, Nos eo perduxerint, ut sacro Viatico, & extrema Olei unctione semel, ac iterum muniremur, petitionibus tuis recta responsum dare non omittemus, cum ob experientiam, quam in ejusmodi controversiis nacti fuimus, ut videre est in nostra Ecclesiastica Institutione, in lucem edita, dum in Archiepiscopali Bononiensi Cathedra sedebamus, quæ est la 33. Latinæ editionis *sub num.* 9. tum vero etiam ob munus exercitum pluribus annis a Secretis Congregationis Tridentini Concilii, dum in minoribus agebamus, ubi similia negotia tractantur.

In integra Decretali Alexandri III. nostri Prædecessoris, sexta sub titulo *de homicidio*, quæ in Collectione Decretalium, qua utimur in scholis & foro, non integra est, sed decurtata, sequentia leguntur verba, quæ nostræ favent intentioni: *Sicut dignum, & omni rationi consentaneum est, graves, & difficiles quæstiones ad examen Apostolicæ Sedis deferri: ita etiam nobis ex ministerio susceptæ solicitudinis imminet easdem quæstiones, prout nobis Dominus dederit, solvere, & singulis a nobis consilium postulantibus respondere: ut providentia Romanæ Ecclesiæ, quæ ubique terrarum obtinet, disponente Domino, principatum, quæstiones solvantur, & removeatur in his ambiguitas singulorum de cordibus. Licet autem super quæstionibus, quas nobis discretio tua solvendas direxit, te non dubitamus providum, & circumspectum existere; cogimur tamen ex suscepto servitutis ministerio, juxta discretionem, & providentiam nostram, tibi exinde respondere.*

Thomas Sanchez, qui quidem, nemo ignorat, qualem sibi famam conciliaverit in controversiis ad matrimonium spectantibus, quæstionem hanc agitat in suo Opere *de Matrimonio lib.* 3. *disp.* 17. *& seq.* ubi *sub num.* 29. defendit validum matrimonium initum in loco, ubi promulgatum non fuerit Tridentinum Concilium, quamvis ille, qui contrahit, domicilium habeat in loco, ubi Concilium receptum est, indeque discesserit, ut eas difficultates aufugeret, in quas inciderat, vel incidere se posse rebatur, si matrimonium ibidem contrahere voluisset: cum vero opponitur, intercedere fraudem, tunc respondet, vel nullam inesse fraudem, ubi quis jure suo utitur, quoniam vetitum non est a loco, in quo receptum fuit Concilium, transire ad alium, ubi non sit receptum; vel, etiamsi fraus intercessisse credatur, ejusmodi fraudem illicitum quidem, non sic vero nullum matrimonium efficere, Pontius, qui non tam facile Sanchesii opinionibus adhæret, in hac tamen eidem consentit; ut videri potest *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 9. Et Diana *in coordinata editione tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 116. *&* 117. Sanchesio, & Pontio subscribit. Ejusdem sententiæ sunt Bonacina *de Matrimonio quæst.* 2. *punct.* 7. *num.* 2. *tom.* 1. Castropalaus *part.* 5. *disput.* 2. *de Sponsal. punct.* 13. §. 8. *num.* 4. Leander *part.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonii Sacramento disp.* 7. *quæst.* 11. Filliucius *tract.* 10. *de Matrimonio par.* 1. *cap.* 6. *num.* 199. Rosignolus *de Matrimonio* 1. *contract.* 15. *prænot.* 21. *num.* 8.

Ne vero plus quam par est sermonem protrahamus in aliorum Doctorum, atque Theologorum nominibus cumulandis, tantummodo innuemus, non deesse, qui contrariam sententiam tueatur, doceatque, nullum esse matrimonium ab eo contractum, qui ad evitandas difficultates, in quas incidit, vel incidere se posse veretur, si matrimonium ineat in loco domicilii, ubi viget Tridentina lex, transit ad alium, ubi promulgata non fuit, adeoque neutiquam recepta, & post initum matrimonium, domum suam revertitur: qua de re observari poterunt Gobat *in Theologia experimentali tract.* 9. *num.* 481. Cardinalis de Lauræa *de Matrimonio disp.* 22. *num.* 138. *& seq.* Clericatus *de Sacramento Matrimonii decis.* 35. *num.* 24. Giribaldus *tract.* 10. *de Matrimonio cap.* 7. *num.* 22. Sbogar *in Theologia radicali tract.* 116. *de Matrimonio num.* 52. Schmalzgrueber *ad tit. de clandestina desponsatione num.* 112. Pichler *in eumdem titulum num.* 14. Bockhn *ad tit. de Constitutionibus* §. 3. *num.* 4. Elbel *in Theologia Morali part.* 3. *num.* 301. *& seq.* Pontas *verb. Impedimentum clandestinitatis, cas.* 3. §. *Ceterum ad casum*. Et ipse Diana, qui secutus fuerat in locis supra memoratis Sanchesii, & Pontii sententias, *in eadem editione coordinata tom.* 2. *tract.* 6. *resolut.* 74. ab iisdem recedit, ut hanc postremam amplectatur. Sylvius vero *tom.* 5. *Operum suorum edit. Antuerpien. anni* 1698. inter varias resolutiones *verb. Matrimonium num.* 8. sapienter animadvertens, matrimonium esse validum, si quis, admissa etiam fraude, patriam suam deserens, ubi Tridentinum Concilium promulgatum fuit, illud contrahit in loco, ubi non est promulgatum, postquam tamen ibidem novum quasi domicilium acquisierit; ex eo infert, nullum esse matrimonium, quotiescumque ille, qui contrahit, regreditur illico ad locum unde discessit, quin speciem quamdam domicilii adeptus fuerit in loco, ubi matrimonium contraxit.

Sedente fel. rec. Urbano VIII. Pontifice Maximo, Archiepiscopus Coloniensis Elector tria hæc dubia proposuit coram Congregatione Concilii: *Quæritur humiliter a Sacra Congregatione, an incolæ tam masculi, quam fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, & acceptatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine Parocho, & testibus contrahere.*

Secundo, Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quam fœminæ, solo animo sine Parocho, & testibus contrahendi, se transferant, habitationem non mutantes.

Tertio, Quid, si iidem incolæ tam masculi, quam fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque Parocho, & testibus contrahant.

Hoc autem Congregatio dedit responsum *Die* 5. *Septembris* 1626. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad primum, & secundum respondit, non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes, & transeuntes cum fraude.*

Ad tertium respondit, nisi domicilium vere transferatur, matrimonium non esse validum.

Institerunt postmodum Archiepiscopi Coloniensis Procuratores, ut Congregationis responsum Pontificio Brevi confirmaretur, siquidem Archiepiscopus Elector cupiebat illud Diœcesanæ Synodo, quam habiturus mox erat, adnectere. Petitioni Urbanus VIII. induisit, jussitque expediri Breve; cujus prima perscriptio authographa, ab eodem subscripta, reperitur inter ejusdem Brevia anni 1627. *pag.* Summa vero ejusdem ita se habet: *Confirmatio resolutionis nonnullorum dubiorum super contrahendis matrimoniis a Sacra Congregatione Concilii emanatæ: est juxta ejusdem Congregationis decretum*. Hujus vero definitionis contextu bene perpenso, facile intelligitur, matrimonia primo, ac secundo loco exposita, irrita ac nulla ab eadem Congregatione decerni, eo quia fraus intercessit; validum autem censeri matrimonium tertio loco positum, in quo licet fraus intercesserit, nihilominus is, qui matrimonium contrahit, antequam illud iniret, domicilium, seu quasi domicilium adeptus erat eo in loco, ubi matrimonium inivit: *Nisi domicilium vere transferatur*. Siquidem novum non est, neque inusitatum, quod quis

domi-

domicilium habeat aliquo in loco, & quasi domicilium adipiscatur in alio: in quo rerum statu si versetur, tunc eidem liberum erit, matrimonium contrahere coram illo Parocho, intra cujus Parœciæ fines tunc inhabitat, cum matrimonio jungitur, juxta communem sententiam, a Nobis relatam, sancitamque in superius memorata Institutione nostra Ecclesiastica *la* 33. Latinæ editionis.

Firmiter ejusmodi principiis semper adhæsit eadem Congregatio, quotiescumque materiæ hujus discutiendæ se se dedit occasio: etenim in quadam *Abulen.* proposita sub die prima Decembris 1640. *lib.* 16. *Decretor. pag.* 470. *a terg.* & *pag.* 471. ita respondit; *Sacra &c. censuit, non valere matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium contrahendi*. Dum in minoribus fungeremur munere a Secretis Congregationis ejusdem, irritum ac nullum pariter declaratum fuit matrimonium ab eo contractum, qui, ut declinaret difficultates, quas proprius Parochus objiciebat, ad alium locum transierat, atque connubium fecerat coram Parocho ejus loci, a quo postmodum, contractu matrimonio, statim discesserat, ut ad pristini domicilii locum rediret; uti videri potest in *Lauretana* proposita, ac definita die 13. Julii 1725. *tom.* 3. *Thesauri Resolutionum Congregationis edit. Urbinaten. de anno* 1739. *pag.* 185. Exadverso eadem Congregatio validum censuit matrimonium ab eo contractum, qui discesserat a loco proprii domicilii, ut difficultates aufugeret, in quas offendisset, si matrimonium coram ejusdem loci Parocho inire voluisset, atque illud inierat coram Parocho alterius loci, postquam tamen legitimum ibidem quasi domicilium adeptus fuerat, eodemque in loco, etiam post matrimonium contractum, ad aliquod tempus permanserat: quæ definitio lata fuit die 20. Februarii 1723. in *Cæsenaten. seu Forolivien. Matrimonii*, quemadmodum videre est *tom.* 2. *supradicti Thesauri Resol. pag.* 274. & *seq.* ubi alias quoque similes observare licebit, quas tum diligenter collegimus. Demum, ne prolixior evadat oratio, in celebri *Leopolien. Matrimonii*, proposita sub die 9. Junii 1725. Congregatio principia eadem ad amussim retinuit, quemadmodum legere fas est *tom.* 3. *Thesauri ejusdem pag.* 161. quibus pariter in eadem causa omnimode institerat Rota Romana *in decisione* 1298. *tom.* 6. coram honorabilis memoriæ Lancetta Rotæ Decano, & Sacræ Pœnitentiariæ Regente.

Exposita Congregationis sententia, operæ pretium erit modo referre quid Urbanus VIII. pro illius confirmatione peregerit. Equidem innuimus, jam tum ab eodem Pontifice roboratam fuisse Pontificio Diplomate: cujus cognitio cum temporis decursu ad spectabilis memoriæ Cardinalem Joannem de Lugo pervenisset, curavit is, exhiberi sibi ab Administris Coloniensis Archiepiscopi authenticum Brevis exemplum; quod cum obtinuisset, Operibus sui adnexum typis edidit *lib.* 1. *dub.* 36. *Respons. Moral.* Id ipsum quoque alii fecerunt Scriptores a Nobis collecti in superius memorata Ecclesiastica Institutione 33. Latinæ editionis; atque hoc ipsum Breve nuperrime in lucem vulgatum reperitur *in Bibliotheca Canonica* P. Ferraris: adeo ut ex sententia communiter hodie recepta, atque observata, nullum atque irritum habendum sit matrimonium, in fraudem proprii Parochi, coram Parocho alterius loci contractum, dummodo tamen ille, qui contrahit, antequam matrimonio jungatur, legitimum domicilium, vel quasi domicilium revera in hoc altero loco adeptus non fuisset, atque inibi fortassis post matrimonium contractum ad aliquod tempus commoratus non esset. Consulantur Salmanticenses *in cursu Theologiæ Moralis tom.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonio cap.* 8. *punct.* 2. *num.* 31.

Mittimus interea Fraternitati Tuæ Urbani VIII. Breve, quod Apostolicæ auctoritatis robore confirmamus, jubentes una simul, ut confirmationis nostræ documentum asservetur in Actis Congregationis Concilii, atque in nostro secretiori Vaticano Tabulario, quemadmodum Fraternitas Tua sub finem hujus nostræ Epistolæ animadvertere poterit; tibique propterea, tuisque successoribus mandamus observantiam, & implementum ejusmodi Brevis in ista Diœcesi, ubi frequenter ejusmodi quæstiones incidunt, quibus per idem Breve opportune prospicitur: atque hoc pacto satisfecisse Nos arbitramur petitioni, quam proposuisti in epistola diei 18. Decembris, 1754. ubi normam, quam sequereris, commonstrari tibi cupiebas, si contingant, uti paulo ante dicebamus, matrimonia eorum, qui ad evitandas difficultates, in quas vel offenderant, vel offensuri erant, si matrimonium in tua Diœcesi celebravissent, transeunt ad finitimum locum, in quo coram aliquo Missionario matrimonium contrahunt, deinde vero ad eam regionem, ubi verum domicilium habent, revertuntur.

Post hæc, necessarium fore censemus nonnihil adjungere, ut in propatulo sit, quidnam requiratur ad quasi domicilium adipiscendum. Verum hac in re non alio pacto responderi potest, nisi quod, antequam matrimonium contrahatur, spatio saltem unius mensis ille, qui contrahit, habitaverit in loco, ubi matrimonium celebratur. Definitiones Congregationis Concilii hac de re observari poterunt apud Fagnanum *in Cap. Significat, de Parochiis*, ubi, earumdem contextu perpenso, hæc habet *sub num.* 39. *Vir, & Mulier Trajectenses, timentes impedimentum a parentibus, cum ad vicinam urbem Aquisgranam se contulissent, & ibi aliquandiu morati matrimonium contraxissent, sacra Congregatio, consulta super validitate, censuit, exprimendum tempus, quo contrahentes Aquisgranæ manserunt; quod si fuerit saltem unius mensis, dandam esse decisionem pro validitate*. Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica & Morali lib.* 2. *de Sacrament. Matrim. cap.* 2. *art.* 2. *regul.* 6. animadvertit, ad acquirendum quasi domicilium, oportere, ut contrahentes, antequam matrimonium celebrent, tanto tempore eo in loco, ubi copulantur, fuerint commorati, ut ibidem cogniti jam sint, atque perspecti. Dubitari autem posset, num ad quasi domicilium acquirendum matrimonii causa, uti diximus, non solum requiratur præcedens habitatio, verum etiam subsequens ad aliquod temporis spatium: verum, cum observaverimus, subsequentem habitationem ab iis Auctoribus, qui hanc tractarunt materiam, tamquam magni momenti adminiculum reputari, ut novum domicilium quæsitum dicatur, nihil vero de illa præscriptum fuisse a Concilii Congregatione in adducta paulo ante definitione penes Fagnanum, nolumus hac de re, quidquam novi decernere.

Quod vero mox sequitur, respicit matrimonium initum alio in loco, ubi jam contrahentes quasi domicilium adepti fuerunt, ac proinde illud ipsum, quod prosequebatur epistola Fraternitatis Tuæ. Verum de hoc sermonem habere nequimus, nisi prius a proposito paulisper digredientes, quidquam opportune præmittamus. Odo de Soliaco, vigilantissimus Parisiensis Antistes, qui vixit sub initium sæculi decimi tertii, promulganda statuit in suæ Diœceseos Parœciis matrimonia, priusquam inirentur; ut scilicet hoc pacto dignosci posset, num inter contrahentes impedimentum nullum subesset: atque inde denuntiationum manavit exordium, quæ tum *Bannum* nuncupatæ fuerunt. A Diœcesi Parisiensi mos iste laudabilis ad alias quoque per Galliam permeavit; uti colligitur ex rescripto Innocentii III. ad Episcopum Beluacensem *in Cap. Cum in tua de Sponsal. & Matrim.* Idem Innocentius in Concilio Lateranensi quarto ad universam Ecclesiam ejusmodi denuntiationum morem propagavit, ut videre est *in Cap. Cum inhibitio, de clandestina desponsatione*. Atque sacra Tridentina Synodus *sess.* 24. *de reformat. matrimon. cap.* 1. Lateranensis Concilii vestigiis inhærendo, id ipsum præcepit. Quamvis vero denuntiationes ad matrimonii validitatem neutiquam pertineant, adeo ut matrimonium, iisdem omissis, celebratum, illicitum quidem sit, sed tamen validum, non idcirco denuntiationum omissio gravi caret culpa, neque propterea negligi impune queunt in Parœciis, in quibus contrahentes inhabitant; quod si velint matrimonium extra Diœcesim, quam incolunt, celebrare, tenetur is, qui matrimonio interest, exigere prius, ut denuntiationes factæ jam fuerint in loco prioris domicilii, quamvis sit alterius Diœcesis, ad hoc ut tuto interesse possit matrimonio, quod in sua Diœcesi celebratur. Observetur Concilium Aquense anni 1585. a Sixto V. Pontifice Maximo confirmatum, sicuti etiam Rituale Romanum. Quod si vetustiora monumenta præ manibus sumere opus esset, in secun-

secunda Collectione Decretalium *Cap. primo de clandestina desponsatione*, reperitur Decretalis Alexandri III. relata etiam per Gonzalez *in Cap. Cum inhibitio, sub num.* 10. *de clandestina desponsatione*, ubi fit mentio oneris, quod districte incumbit ei, qui matrimonio interest in sua Diœcesi contracto, ne scilicet interesse debeat, nisi requisierit antea ab episcopo loci, ubi contrahentes inhabitant, prævium denuntiationum edictum, unde appareat, nullum inter eosdem impedimentum obsistere.

Constat igitur, presbyterum Missionarium, coram quo matrimonia, de quibus sermo est, Sundæ celebrantur, iisdem interesse neutiquam debere, nisi prius exhibeantur sibi denuntiationum edicta promulgata in tua Diœcesi, ubi contrahentes domicilium habent, e quibus pateat, nullum inter eosdem impedimentum reperiri. Quod si missionarius objiciat, Tridentinum Concilium Sundæ promulgatum non esse, tum fac ipse, ut bene percipiat, quod, si onus ejusmodi repetere, ac derivare nolit a Tridentini Concilii lege, non potest, quin illud fateatur, ac noscat sibi a Lateranensi Concilio impositum. Postquam vero, qui Sundæ matrimonio juncti fuere, ad Diœcesim tuam redierint, si Fraternitas Tua jusserit fieri tum denuntiationes, ut pateat, num inter eosdem impedimentum ullum intersit, non tam muneri tuo satisfacies, verum, sic agendo, paulatim e medio tolles pravum nonnullorum morem adeundi Sundam, ut matrimonio copulentur, ob metum difficultatum, in quas inciderent, si tua in Diœcesi, ubi domicilium habent, nubere voluissent.

Decretum sacri Tridentini Concilii, quo clandestina matrimonia irrita ac nulla declarantur, illud ipsum est, de quo plusquam de ceteris aliis in sacro illo conventu disceptatum fuisse legitur, propter diversas Patrum sententias: quemadmodum testatur Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii lib.* 22. *cap.* 4. atque idem referunt P. Joannes Stez. *in succincta Relatione de gestis in Concilio Trid. sess.* 4. *art.* 24. §. 10. *punct.* 1. *num.* 548. Ernestus Salomon Cyprianus in libro, cui titulus *Tabularium Ecclesiæ Romanæ seculi* XVI. *num.* 159. *&* *num.* 180. & Mutius Calinus, Jaderensis Archiepiscopus, in epistola diei 11. Novembris 1563. ad Cardinalem Aloysium Cornelium Camerarium, cui quidquid in Concilio eveniret, feliciter referebat, ut ex manuscripto ejusdem epistolarum Codice.

Dubitabatur primo utrum Ecclesia abrogare posset clandestina conjugia, propterea quod legitimus contractus, materia insimul, ac forma est Sacramenti matrimonii; mutua nempe, ac legitima corporum traditio, verbis, ac nutibus interiorem animi assensum exprimentibus, materia, & mutua pariter, ac legitima corporum acceptatio, forma: ex quo nonnulli arguebant, quod, legitima traditione, & acceptatione simul conjunctis, subest materia, ac forma, quæ non ab alio immutari potest, præterquam ab eo, qui divinæ gratiæ est auctor, quæ per Sacramenta confertur: verum, reponentibus aliis, Ecclesiam posse conditionem quamdam præscribere, quæ prius non aderat, sine qua contractus in posterum neque legitimus, neque validus foret, quemadmodum etiam neque legitima, neque valida traditio, & acceptatio corporum, id satis erat, ut clandestina matrimonia irrita fieri possent, quod quidem potestatis Ecclesiasticæ limites non excedit. Desumitur responsum hoc ex doctrina S. Thomæ Aquinatis. *Quodlibet* .5.*quæst.* 8. *art.* 15. *Ad primum*. Non destitit quidam scriptor Paulus Sarpius *in Historia Concilii Tridentini*, quin contradicentium partes amplecteretur: veruntamen tanta est vis veritatis, ut Petrus Franciscus Courayer, qui Sarpium quacumque sequitur, hoc tamen loco eum deserat, atque impugnet, uti observari potest in adnotationibus ad eamdem Historiam Concilii *lib.* 8. §. 86. *num.* 88. *& seq.* & præsertim *n.*90.

Asserta Ecclesiæ potestate, alia successit dubitatio, num scilicet legitimæ intercederent causæ ad clandestina conjugia, quæ secundum Canones erant dumtaxat illicita, ut infertur ex Canone *Aliter*, aliisque subsequentibus, quorum unus incipit *Nullus*, alter *Nostrates*, *quæst.* 1. *caus.* 30. nulla in posterum decernenda. Verum, cum demonstratum fuerit, ex clandestinis conjugiis frequenter evenire, ut qui uxorem duxerat, eam derelinqueret, atque superinduceret alteram, quodque interdum nonnulli uxorem habentes ad Sacros Ordines ascenderent, & una cum uxore Ecclesiastica Beneficia retinerent, quibus gravissimis malis Ecclesiastici Judices mederi nequibant, cum matrimonii contracti necessariæ probationes deessent, hoc satis superque valuit ad evincendam necessitatem infringendi clandestina connubia, ut colligitur ex littera ipsius Conciliarii Decreti, advertitque sagaciter Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica & Morali de Sacrament. Matrim. lib.* 2. *cap.* 2. *art.* 2. *proposit.* 1.

Injiciebat scrupulum aliis consideratio illa, ne scilicet clandestinis conjugiis abrogatis, iis nempe, quæ sine Parocho viri, aut mulieris celebrantur = *hujusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos in præsenti Decreto irritos, facit, & annullat* = sunt verba Concilii, posset id exasperare graviter hæreticorum animos, quorum matrimonia fuissent nulla, & consequenter illegitima soboles, quoniam coram Catholico Parocho ac binis testibus nunquam celebrata fuissent. Verum, Concilii Patribus sapienter in hunc modum statuentibus = *Decernit insuper, ut hujusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat a die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos* = sicuti credibile non erat, Decretum ejusmodi ab ipsis promulgandum, inde sequebatur, quod eorum matrimonia sine præsentia Parochi, & duorum testium facta, irrita nunquam dici potuissent: ut prosequitur Cardinalis Pallavicinus *loco citato cap.* 8.

Tandem cum prævideretur, facile deperditum iri probationes, unde constaret de promulgatione Tridentini Decreti in qualibet Parœcia, atque exinde orituras plerumque dubitandi causas, num executioni demandata fuisset præscripta Conciliaris Decreti promulgatio, numque propterea vim suam obtinere deberet, approbante Pontifice Maximo, sancitum fuit a Congregatione Concilii, ad eamdem promulgationem comprobandam, sufficere diuturnam observantiam ejusdem Conciliaris Decreti, cujus publicatio inducitur ex diuturnitate temporis, quo matrimonia in Parœciis coram Parocho, ac duobus testibus celebrata fuerunt: ut videre est in *Tricariten.* 26. Septembris 1602. *lib.* 10. *Decretorum*, quæ existunt in Secretario ejusdem Congregationis *pag.* 47. & in quadam *Poloniæ* 13. Novembris 1638. *lib.* 16. *Decretorum eorumdem pag.* 117. atque Nos ipsi observavimus in Opere nostro *de Synodo Diœcesana* novissimæ editionis *lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 6.

Fatemur autem, postrema hæc, quæ respiciunt Decretum abrogans clandestina conjugia, materiam quidem, non sic vero propositam quæstionem attingere. Verum, cum in epistola tua summam diligentiam perspexerimus, ingratum Fraternitati tuæ neutiquam fore arbitrati sumus, si hæc omnia oculis tuis enucleate subjicerentur. Quod si nonnulla capita hucusque prosecuti sumus ad materiam potius, quam ad petitionem, spectantia, Epistolam nostram eo cum responso concludimus, quod, non materiam, sed alteram petitionem tuam pertingit. Cum igitur tuis in litteris mentionem facias de facultate prædecessori tuo ad decennium tributa, concedendi nempe Oratoria privata debitis cum cautelis, spectato videlicet loci decore, & personarum merito, atque insimul postules, eamdem tibi facultatem largiri, lubenter annuimus ad annos decem, eo prorsus modo, quo illam prædecessori tuo fuimus impertiti. Atque interea Fraternitatem Tuam amantissime complectentes, tibi, ac universo gregi sollicitudini tuæ concredito Apostolicam Benedictionem de plenitudine cordis largimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem 19. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D E C R E T U M

BENEDICTUS PAPA XIV.

CUm Venerabilis Frater Archiepiscopus Goanus Apostolatum nostrum consulendum censuerit super quibusdam dubiis respicientibus validitatem matrimoniorum, quæ aliquando a fidelibus illius Civitatis, aut Diœcesis oriundis, contrahuntur extra ipsius jurisdictionis fines, non servata forma a sacro Triden-

dentino Concilio statuta, propterea quod ejusdem Concilii Decretum *de Reformatione Matrimonii* in illius Diœcesi finitimis numquam promulgatum rite fuerit; Nos quidem ad proposita dubia per Epistolam nostram eidem Archiepiscopo directam prolixius respondere non detrectavimus; eamque in rem, inter alia, usi sumus auctoritate quarumdam Litterarum fel. record. Prædecessoris nostri Urbani PP. VIII, quæ cum a privatis Scriptoribus relatæ dumtaxat legantur, sed neque communibus Bullariis hactenus insertæ, nec alia solemni ratione publicatæ reperiantur, Nos earumdem tenorem, cum authenticis hujus Apostolicæ Sedis regestis collatum, subjicimus, qui talis est, videlicet.

URBANUS PP. VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Exponi Nobis fecit Venerabilis Frater Archiepiscopus Coloniensis, quod habito nuper per eum ad Venerabiles Fratres nostros S. R. E. Cardinales, sacri Concilii Tridentini Interpretes, recursu super infrascriptis dubiis, videlicet: Primo, An incolæ tam masculi, quam fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine Parocho, & testibus contrahere? Secundo, Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quam fœminæ, solo animo sine Parocho, & testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes? Tertio, Quid, si iidem incolæ tam masculi, quam fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque Parocho, & testibus contrahant? Iidem Cardinales ad primum, & secundum, non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes, ac transeuntes cum fraude: ad tertium vero dubiorum hujusmodi, si domicilium vere transferatur, matrimonium esse validum, responderunt, & resolverunt, prout in Decreto desuper emanato plenius continetur. Cum autem, sicuti eadem expositio subjungebat, dictus Archiepiscopus responsum, seu dubiorum prædictorum resolutionem hujusmodi, pro illius subsistentia firmiori, Apostolicæ nostræ confirmationis robore communiri summopere desideret; Nos eumdem Archiepiscopum specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, supplicationibus illius nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, responsum, seu dubiorum prædictorum, resolutionem hujusmodi auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus: decernentes, illud, seu illam, necnon præsentes Litteras, valida, firma, & efficacia existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere: sicque, & juxta illa per quoscumque Judices ordinarios, & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Anulo Piscatoris die 14. Augusti anno 1627. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Ut autem de hujusmodi Litterarum authoritate dubitari minime valeat, Nos iterum eas Apostolica auctoritate nostra, & præsentis Decreti tenore, in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus, ac novo hujusmodi approbationis, & confirmationis robore communitas, ad prædictum Archiepiscopum transmittimus; mandantes eidem, ut in occurrentibus casibus circa personas ex ipsius Civitate, aut Diœcesi oriundas, seu alias in causis ejusdem generis ad illius judicium legitime delatis, juxta earumdem Litterarum continentiam, & tenorem decernat, judicet, atque definiat, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Volumus autem, ut, in nostræ hujus approbationis, & confirmationis monumentum, præsentis Decreti nostri exempla, a Nobis subscripta, in Actis Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilii Tridentini Interpretum, necnon in secreto Archivo nostro Vaticano reponantur, ibique perpetuo asserventur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

Ita decernimus, & mandamus.

BENEDICTUS PP. XIV.

SS. D. N.

BENEDICTI PP. XIV.

Litteræ in forma Brevis quibus Eminentissimus ac Reverendissimus D. Franciscus S. R. E. Diaconus Card. de Saldanha motu proprio constituitur, & deputatur in Visitatorem, & Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis Portugalliæ & Algarbiorum & in Indiis Orientalibus & Occidentalibus Regi Fidelissimo subjectis.

Dilecto Filio Nostro Francisco S. R. E. Diacono Card. de Saldanha nuncupato.

BENEDICTUS PP. XIV.

Dilecte Fili noster salutem & Apostolicam Benedictionem.

In specula supremæ dignitatis divina dispositione, meritis licet insufficientibus, constituti, inter multiplices rerum, negotiorumque, quibus in hac nostra ingravescente ætate, & parum firma valetudine obruimur curas, ad ea etiam ex debito Pastoralis officii nobis commissi sollicite advigilare debemus, per quæ Religiosa loca, illorumque personæ divinis mancipatæ obsequiis, in pacis & quietis tranquillitate ac Regularis vitæ, & Ecclesiasticæ disciplinæ norma, coadjuvante Domino, perenniter conservari valeant, & quæ his contraria esse noscuntur, per nostræ providentiæ, auctoritatisque Apostolicæ studium penitus evellantur, prout personarum, rerum & locorum qualitate pensata, conspicimus in Domino salubriter expedire. Cum sicut pro parte charissimi in Christo Filii nostri Josephi Portugalliæ, & Algarbiorum Regis Fidelissimi nobis expositum fuit, haud levia suborta sint inconvenientia, & abusus in Provincia, seu Provinciis Clericorum Regularium Societatis Jesu tum Portugalliæ & Algarbiorum, tum Indiarum Orientalium & Occidentalium existentibus dominio ejusdem Josephi Regis subjectis, de quibus omnes fere nationes, Regionesque certiores factos esse existimatur propter parvum volumen typis impressum, & tum nobis, tum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus distributum: ac propterea ipse Josephus Rex summopere cupiat ut scandala, quæ ex præmissis deinceps oriri possunt quam celerrime removeri de benignitate, providentiaque Apostolica dignaremur. Nos qui Societatem præfatam Paternis complectimur affectibus; nil aliud proprium, ac decens in hoc rerum statu esse ducimus, quam juxta laudabile Romanorum Pont. Prædecessorum nostrorum institutum & consuetudinem, unum ex S. R. E. præfatæ Cardinalibus deputare, & nominare, qui primum de omnibus & singulis hujusmodi negotiis accurate expensis plenissime instructus eadem ad Nos deinde referat, aperiatque ut postea matura consideratione adhibita, quidquid statuendum sit, opportune, & saluberrime decernamus. Motu itaque proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione, Nostræ deque Apostolicæ potestatis plenitudine Circumspectionem tuam, de cujus singulari fide, prudentia, integritate, dexteritate, vigilantia, & Religionis Zelo plurimum in Domino confidimus, in Visitatorem Apostolicum, ac Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum memorato Josepho Regi subjectis existentium, tenore præsentium constituimus, & deputamus, ac circumspectioni tuæ ut cum assi-

assistentia unius, sed plurium personarum in ecclesiastica dignitate constitutarum, si seculares fuerint, seu Regularium cujusvis ordinis, seu instituti a Sede Apostolica approbati a Te, ad hujusmodi effectum, pro tuo arbitrio eligendæ, & assumendæ seu eligendarum & assumendarum probatæ vitæ, & circa statuta, & mores Regulares versatarum, Provinciam, seu Provincias Societatis Jesu præfatæ in Regnis, dominio, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum præfatarum eidem Josepho Regi, ut præfertur, subjectis existentes, illiusque, seu illarum domos professas, seu Novitiatui destinatas Ecclesias seu Collegia quæcumque, Hospitia, & missiones, aliasque loca quocumque nomine nuncupata a Societate prefata dependentia, & ad illam spectantia & pertinentia etiam exempta & quocumque privilegio, ac indulto suffulta, nec non illorum superiores, Rectores, Administratores, Clericos Regulares, cæterasque personas quascumque cujuscumque dignitatis, superioritatis, status, gradus & conditionis existentes tam in capite, quam in membris, auctoritate nostra semel visites, & reformes, ac in earumdem personarum statum, vitam, mores, ritus, disciplinam aliamque vivendi rationem, tam conjunctim, quam divisim diligenter inquiras; nec non evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ, sacrorumque Canonum, & Generalium Conciliorum Decretis & SS. Patrum traditionibus, atque Regulari dictæ Societatis instituto, & Apostolicis constitutionibus præsertim record. memor. Urbani PP. VIII. Præd. Nostri die 22. Februarii 1633. incipien.; *Ex debito Pastoralis officii &c.* & a nobis per quasdam nostras in simili forma Brevis die 20. Decembris 1741. expeditas Litteras quarum initium est: *Immensa Pastorum Principis &c.* editis inhærendo, & prout occasio, rerum qualitas & necessitas exegerit quacumque mutatione, correctione, emendatione, renovatione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris juxta datam tibi a Domino Prudentiam corrigas, emendes, renoves, revoces, ac etiam de novo condas, condita sacris Canonibus & Concilii Tridentini Decretis non repugnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones, & Ecclesiasticam, Regularemque disciplinam, ac in primis divinum cultum & obedientiam huic Sanctæ Sedi, & observantiam memoratarum Constitutionum Apostolicarum, si fortasse exciderint, juxta præscriptum dictæ societatis institutum modis congruis restituas, & reintegres; si aliquos in aliquo delinquentes repereris, eos juxta canonicas sanctiones punias & castiges, ipsosque per personas etiam, ut præfertur, assumptas, ad debitum & honestum vitæ modum ac ad statum sacris Canonibus & Conc. Trid. præfatis conformem revoces, ac quidquid statueris, & ordinaveris, absque dilatione & appellatione quæ executionem quoquo modo ullatenus impediat, omnino observari facias; quoscumque domorum, & collegiorum hujusmodi Rectores, aliosque ministros, quos juxta datam tibi a Domino prudentiam, & tibi expediens videbitur, ab eorum respective officiis amovendos esse judicaveris, amoveas, ac illos sic amotos, aliosque Clericos Regulares dictæ Societatis de una ad aliam domum, seu de uno ad aliud Collegium transmittas, inobedientes, & rebelles per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, suspensionem a divinis, aliaque opportuna juris & facti remedia cogas & compellas. Nos enim tibi præmissa, & quæcumque alia circa visitationem, & reformationem, aliaque supra expressa hujusmodi necessaria, & quomodolibet opportuna faciendi, gerendi & exequendi auctoritate præfata plenam, liberam, & amplam facultatem & auctoritatem concedimus, & impertimur; & si contingat re aliqua legitima de causa detineri ut visitationem præfatam per te ipsum extra civitatem Lisbonensem minime facere valeas, alias Ecclesiasticas personas tibi benevisas cum simili, vel limitanda potestate in tui locum ad visitationem & reformationem habendam, etiam in Indiarum provinciis præfatis deputandi facultatem pariter tribuimus. Si quæ autem graviora in hujusmodi visitatione repereris, ea omnia sub tuo sigillo clausa ad nos quam primum diligenter transmittas ac nobis referas, & patefacias quæcumque ad hanc causam pertinere arbitraveris: ex re enim & tempore consilium capiemus, & effusis lacrymis omnipotentem Deum clamore valido orabimus, atque obsecrabimus, ut, quod inde statuendum sit, matura deliberatione decernamus: mandantes propterea omnibus, & singulis superioribus, Ministris, Clericis Regularibus aliisque personis Provinciæ, seu Provinciarum, domorum, Collegiorum, aliorumque locorum Societatis Jesu prædictis, in præfatis Regnis, ditionibus, & Provinciis etiam Indiarum ipsi Josepho Regi subjectis sicut præmittitur, existentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ nobis & Romanis Pontificibus successoribus nostris reservatæ, præterquam in mortis articulo, ac suspensionis a divinis, & privationis suorum officiorum, aliisque arbitrio nostro infligendis pœnis ipso facto incurrendis, ut tibi, ac personæ, seu personis per te, ut præfertur, deputandæ, seu deputandis in præmissis omnibus, & singulis prompte pareant & obediant, tuaque, & illius, seu illorum salubria monita, humiliter suscipiant, & efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam rite tuleris, seu statueris in rebelles ratam habebimus, & faciemus auctore divino usque ad satisfactionem divinam inviolabiliter observari. Decernentes præsentes Litteras firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios & integros effectus sortiri, & obtinere, tibique & personæ seu personis, nominandæ, seu nominandis plenissime suffragari, & ab illis ad quos spectat & spectabit in futurum inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque judices ordinarios & delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores ac sedis Apostolicæ nuntios sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus quibusvis Apostolicis; ac in universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis generalibus, vel specialibus Constitutionibus & ordinationibus, ac Societatis præfatæ illiusque domorum, Collegiorum & aliorum locorum regularium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & litteris Apostolicis, eorumque superioribus prædictis, & aliis personis præfatis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus efficacissimis & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, vel consistorialiter, & alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis etiamsi pro sufficienti illorum Derogatione de illis, eorumque totius tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes illis alias in suo robore permansuris ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die prima Aprilis MDCCLVIII. Pontificatus Nostri anno 18.

Pro D. Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus,

DECRETUM.

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PAPÆ XIV. In Causa Neapolitana Beatificationis, & Canonizationis Venerabilis Servi Dei Francisci De Hieronymo Sacerdotis Professi Societatis Jesu. Super Dubio: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate in Deum, & Proximum, ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in casu, & ad effectum, de quo agitur.*

FElici exitu absolutis, quæ juxta Sedis Apostolicæ praxim præcedere debebant antequam locus esset discussioni Dubii super Virtutibus heroicis *Venerabilis Servi Dei Francisci de Hieronymo* Sacerdotis Professi Societatis JESU; habitaque super eodem Dubio virtutum Congregatione cum Antepræparatoria, tum etiam Præparatoria, diem tandem indiximus, qua Congregatio Generalis coram Nobis cogeretur. Qua tandem adveniente, post lecta, seduloque perpensa triginta sex suffragia Consultorum scripto Nobis exhibita, lucnlentas Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, & coram Nobis prolatas, Sententias andivimus, easque, raro exemplo, nec adeo facili omnium animorum consensione ferri intelleximus, ad asserendam, & strenue propugnandam Virtutum ejusdem *Venerabilis Servi Dei* heroicitatem. Idipsum accidit etiam ex Sententia Nostra, qui pridem Postulatorum Scripturas, & eorundem Consultorum scripto tradita suffragia, quo decebat studio, & diligentia libravimus; adeout in eadem Generali Congregatione potuissemus pro earumdem Virtutum heroicitate Decretum Nostrum ex tempore pronunciare.

Verum cum, juxta Prædecessorum Nostrorum bene, sapienterque institutum morem, cautum sit, ne Decretum Virtutum approbativum edatur in eadem Generali Congregatione; huic disciplinæ inhærentes, resolutionem in aliam opportuniorem diem rejecimus, ut interim ad Causam secundæ adhiberentur curæ, & Patrem luminum exoraremus, ut educeret tanquam lumen Justitiam suam, & Judicium suum tanquam meridiem.

Quod cum abunde præstitum sit, Nosque, Deo sic disponente, in vitæ discrimine positos noverimus, hac die S. Athanasio sacra, qua Sacrosanctam Eucharistiam per modum Viatici accepimus, ad Nos advocatis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Tamburino S. R. C. Præfecto, & Cavalchino hujus Causæ Relatore, nec non Benedicto Veterani Fidei Promotore, & Divino iterum implorato præsidio a luminum Patre, proposito Dubio *Affirmativum responsum* dedimus, hoc est *Constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, & Charitate erga Deum, & Proximum, ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, & Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in casu, & ad effectum, de quo agitur.* Et præsens Decretum in Acta ejusdem Sacræ Congregationis referri, & publicari mandavimus, hac ipsa die 2. Maii 1758. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Congreg. Secretarius.

IN-

INDEX
RERUM, ET VERBORUM

Numerus Romanus denotat Constitutionem: Arabicus autem indicat Paginam, & columnam.

A

C

De-

CON-

F

K

L

Quo-

P

&

In

T

Quis-

V

Z

FINIS.